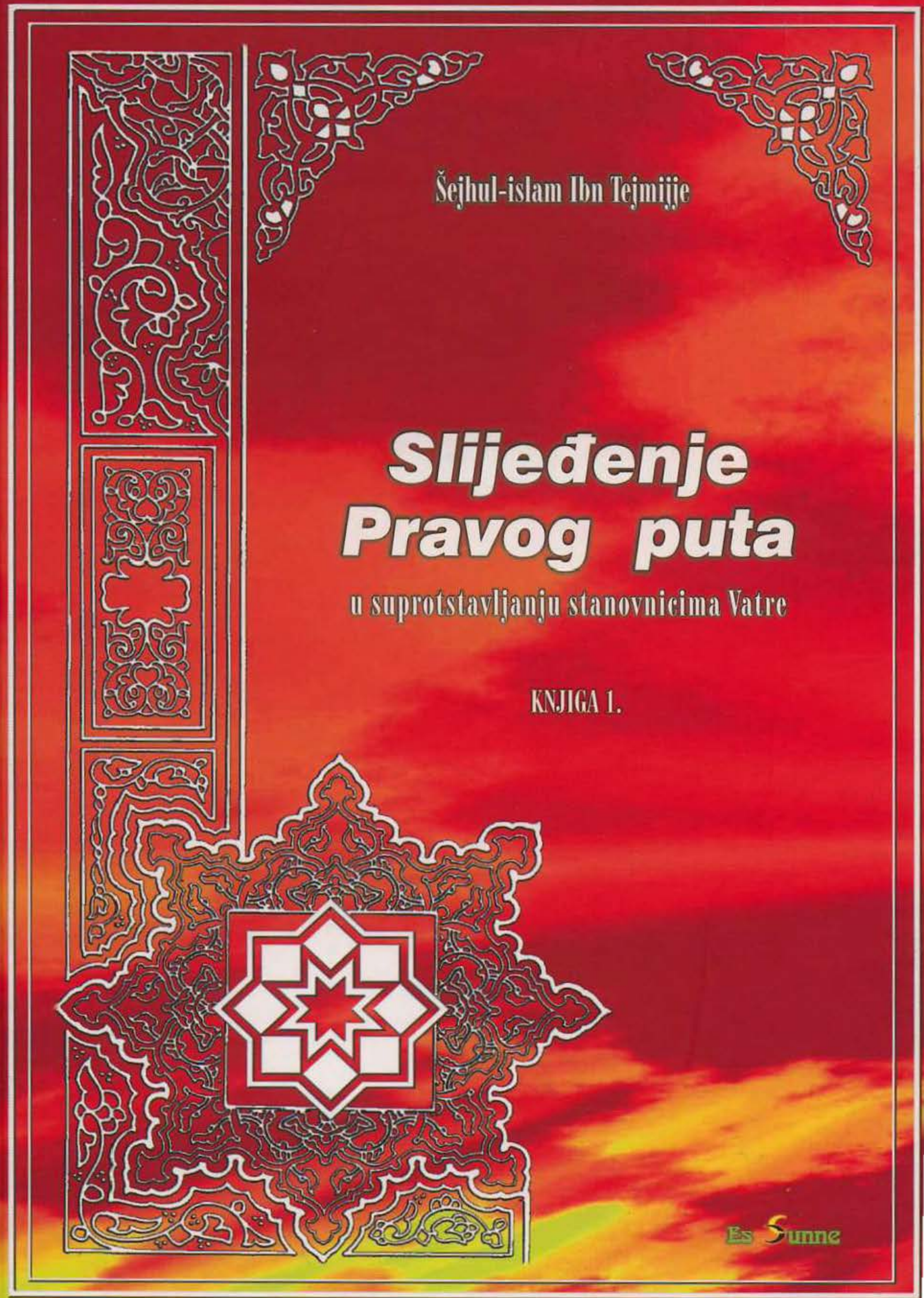

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Slijeđenje Pravog puta

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

KNJIGA 1.

Es Sunne

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Slijeđenje Pravog puta u suprotstavljanu stanovnicima Vatre

Prijevod:	prof. Harmin Suljić
Redaktor:	prof. Emsad Pezić
Lektor:	Saraj
Korektura i DTP:	Saraj
Dizajn:	Saraj
Izdavač:	Es-Sunne, Rožaje
Štampa:	Bemust, Sarajevo

Tiraž: 300 primjeraka

Rožaje, 2006/1427. h.g.

Šejhul-islam Tekijuddin Ahmed b. Tejmijje

(rahimehullahu te'ala)

(661-728. h.g.)

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

knjiga 1

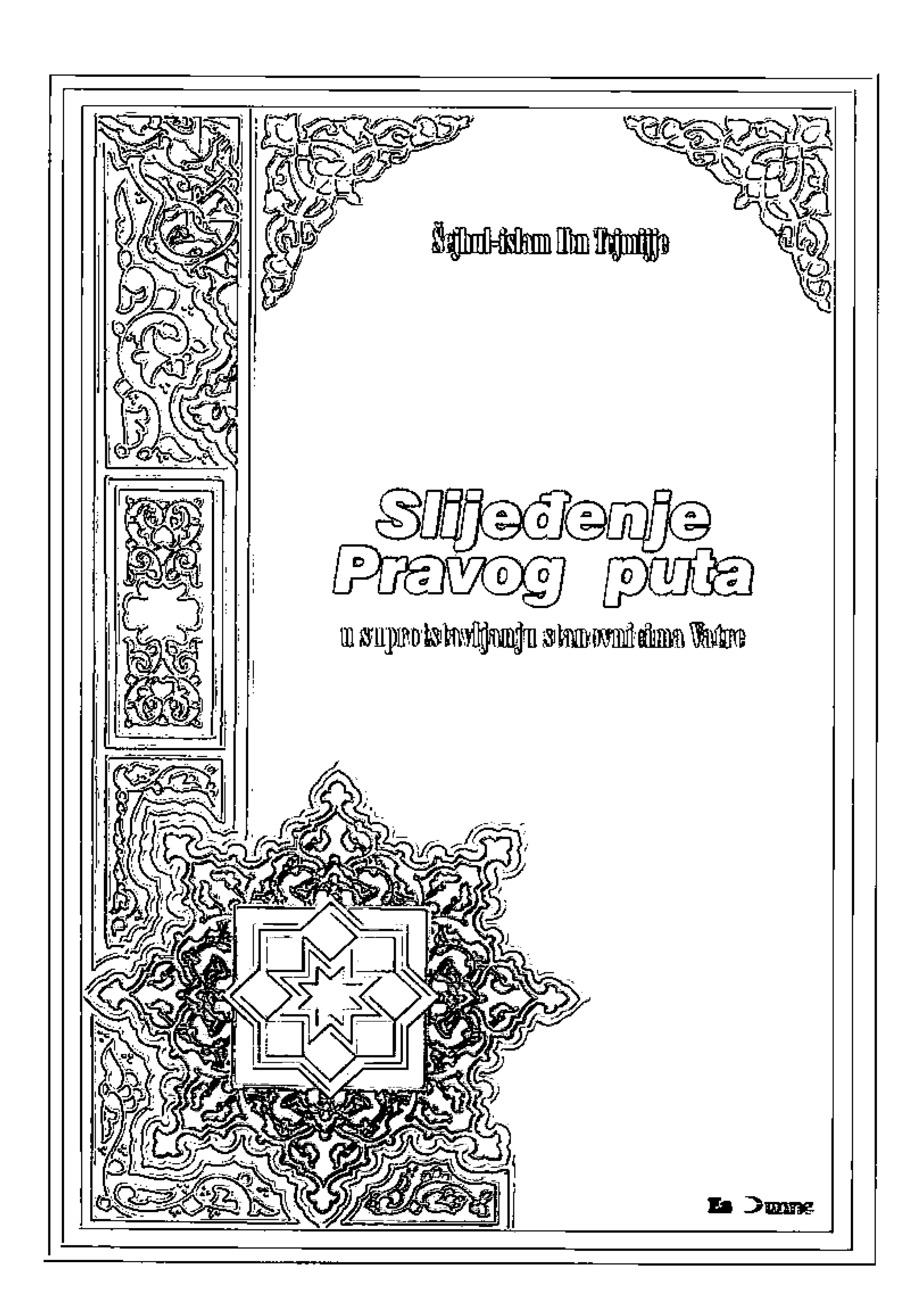
Verifikacija

Fuad b. Ali Hafiz

Komentar:

Šejh Muhammed b. Salih b. Usejmin, rahimehullah

بسم الله الرحمن الرحيم

Šejhul-islam Ibn Tejmijje
Slijeđenje
Pravog puta
u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

Predgovor verifikacije

Zahvala pripada samo Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprosta tražimo. Allahu se utječemo od zla nas samih i naših zlih djela. Koga Allah uputi - njega niko u zabludu ne može zavesti, a koga u zabludi ostavi - njega niko uputiti ne može. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji ortaka nema i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"O vjernici, bojte se Allaha istinskom bogobojaznošću i nipošto ne umirite osim kao muslimani!" (Sura Al Imran, 102)

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ
وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas je stvorio od jedne osobe, od koje je njen par stvorio, a od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao! Bojte se Allaha, Čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze! Allah doista nad vama bdije!" (Sura En-Nisa, 1)

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَـٰلَكُمْ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo Istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti... A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao postići će ono što bude želio." (Sura El-Ahzab, 70-71)

A zatim: Najbolji govor je Allahov govor, a najbolja uputa je Muhammedova ﷺ uputa, neka je na njega i na njegovu porodicu selam i salavat. A najgora stvar je inovacija, svaka inovacija je novotarija, svaka novotarija je zabluda a svaka zabluda vodi u Vatru.

Potom: Ovo je knjiga *"Slijeđenje Pravog puta u suprotstavljanju stanovnicima Vatre"* u novom ruhu kojeg stavljamo pred one koji traže nauku poput dragocjenog dragulja, kako bi bila oružje i neprobojni štit u suprotstavljanju stanovnicima Vatre.

Koliko je naroda koji su uništeni zbog toga što su se poistovjetili sa zabludjelim narodima. Ovaj ummet nije daleko od njemu sličnih, osim onih kojima se Allah smilovao. Ovo iz tog razloga jer se veliki broj muškaraca i žena ovog ummeta poistovjetio sa stanovnicima Vatre.

Mislim da to nije ni radi čega osim zbog njihovog udaljavanja od vjere i zbog nepoznavanja blagog Šerijata njihovog Gospodara. Ovo je hadis od Allahovog Poslanika ﷺ koji jasno poput Sunca u sred bijela dana predočava stanje ovog ummeta, majku i oca bih za njega žrtvovao, pa kaže:

"Vi ćete slijediti one koji su bili prije vas pedalj po pedalj, lakat po lakat, pa kada bi oni ušli u gušterovu rupu vi bi ih slijedili. "Rekoše: "Allahov Poslaniče, jel jevreji i kršćani? " Kaže: "A ko drugi." (Mutefequn alejhi)[1]

Ova knjiga ispred tebe, nije izostavila ni malo ni veliko, o ovoj temi a da nije spomenuto u njoj. Ujedno predstavlja jedinstvenu enciklopediju ove vrste. Kako i ne bi kada ju je napisao učenjak Šejhul Islam Ibn Tejmijje – rahimehullah - Tako mi Allaha osim Kojeg drugog boga nema, kada bi se svi učenjaci našeg vremena sastavili da napišu ovakvu knjigu ne bi im pošlo za rukom pa čak ni njenu polovicu. Pa uzmi je kao inoču siroticu, sa njom ćeš se okititi dobrom naukom. Svoju biblioteku ćeš povećati sa još jednim djelom od Šejhul Islama Ibn Tejmijje – rahimehullah.

---

[1] Mutefequn alejhi je hadis oko čije su se vjerodostojnosti složili Buharija i Muslim.

Moje djelo u ovoj knjizi

1- Naveo sam kratku biografiju autora – rahimehullah – da plemeniti čitalac spozna mjesto i položaj u nauci Šejhul-islama, kao i pohvale velikana i učenih ljudi o njemu.

2- Označio sam Kur'anske ajete po brojevima i surama.

3- Pojasnio sam izvore Poslanikovih ﷺ hadisa u skraćenoj verziji. Ponekada je bilo potrebno zbog same koristi pojasniti ako se radi o hadisu koji je prenešen sa više lanaca, što sam svakako naveo u podnapisu.

4- Pojasnio sam pravosnažnost svakog hadisa u pogledu njegove vjerodostojnosti i slabosti. Pri tome sam se pomagao mišljenjima učenjaka i shodno opšte poznatim pravilima terminologije časnih hadisa.

5- Pojasnio sam čudne i manje poznate izraze. Na pojedinim mjestima sam prokomentarisao mišljenja i stavove učenjaka na što je ukazao i sam autor u ovoj knjizi. Pojasnio sam sadržaj i obrazložio njihov cilj, povrh svega onoga što je Šejhul Islam – rahimehullah – naveo.

Molim Allaha Veličanstvenog, Gospodara Arša veličanstvenog da moje djelo učini iskreno radi Njegovog Plemenitog Lica. Te da nam podari uspjeha u služenju sunnetu Njegovog Poslanika El-Emina ﷺ, kako bi se očistio od prljavština koje su se zakačile za njega. Također Ga molim da nam podari uspjeha u onome sa čime je On zadovoljan, i da mi oprosti u onome što sam pogriješio u ovoj knjizi iz zaborava ili nehata. Onaj ko u ovoj knjizi nađe dobra neka moli Allaha za mene, a ko nađe nešto drugo neka od Allaha traži oprosta za mene. Neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

Hvala Allahu Gospdaru svih svjetova.

Napisao Ebu Malik - Fuad b. Ali Hafiz
Bejrut - 1. Šaban 1419 godine po hidžri plemenitog odabranika neka je na njega salvat i selam.

Biografija Šejhul-islama Ibn Tejmijje rahimehullah

Njegovo ime: On je Ahmed b. Abdul Halim b. Abdus Selam b. Abdullah b. Muhammed b. Hudr b. Ali b. Abdullah b. Tejmijje Nemiri Harrani zatim Dimeški, Ebul Abbas Tekijju Din.

Rođenje: Rođen je u Harranu, u ponedjeljak desetog rebiul evela, godine 661 h.

Njegovo odrastanje i život: Nakon što su tatari okupirali države Šama, Ibn Tejmijje se zajedno sa svojim ocem preselio u Damask i to 667 h. gdje je i odrastao.

Šejhul Islam je odrastao u lijepoj okolini, u okrilju svog oca, koji je bio imam, veoma dobar i bogobojazan učenjak, pa se njegov otac posvetio njegovom odgoju lijepo i naučno.

Zehebi govoreći o odgoju Šejhul Islama kaže: "Odgojen je u potpunoj zaštiti i čednosti, robovanju i pobožnosti, umjerenosti u odjevanju i hrani. Prisustvovao je dersovima i proslavama u djetinjstvu. Raspravljao bi se sa velikanima tako da ih je znao sa dokazima ušutkati. Izgovarao je riječi zbog čega su se čudili veliki uglednici nauke u njegovom mjestu. Donosio je fetve a imao je samo devetnaest godina čak i manje. Od tada se posvetio pisanju i sakupljanju nauke. Posvetio se velikom radu, ali nakon što je njegov otac umro, a bio je veliki imam i učenjak hanbelijskog mezheba, Ibn Tejmijje se posvetio podučavanju i preuzeo na sebe njegove obveze a bilo mu je samo dvadeset i jedna godina. Nakon toga je postao poznat, a njegov udio u nauci se proširio."

Bezzar u "*E'alamul Ilije*" kaže: "Od ranog djetinstva je iskorištavao vrijeme u trudu i radu."

Ibn Abdul Hadi u "*Ukud derije*" kaže: "Posvetio se pravu, proučavao je arapski jezik kod Ibn Abdul Kavijja, pa ga je naučio. Zatim se posvetio knjigama Sibevejha pa je naučio gramatiku. Nakon toga se u potpunosti posvetio proučavanju tefsira, sve dok nije dostigao vrhunac znanja u tefsiru. Savlado je nauku osnova šerijatskog prava (usulu fikh) i drugo. Sve ovo je proučavao dok je imao malo više od desetak godina. Stanovnici Damaska su bili

zapanjeni njegovom bistrinom, oštroumnošću i snagom moći zapažanja i pamćenja..."

Zehebi, također, kaže: "Jako je čuvao namaz i post, pridavao je veliku pažnju vjerskim odbredima u javnosti i tajnosti. Nikada nije loše shvatao, na pretek je bio oštrouman, nije oskudijevao znanjem jer je upravo on predstavljao more nauke. Sa vjerom se nije izigravao, niti se isticao sa svojim stavovima, u odnosu na druge učenjake, po svom hiru. "

Hafiz b. Hadžer El Askelani u "Biografiji Šejhul Islama" – rahimehullah – kaže: "Njegov se otac iz Harrana preselio sa njim šeststotina šezdeset i sedme godine. Uzeo je nauku Abdu Daima, Kasima Erbelija, Muslima b. Allana, Ibn Ebu Omera, Fahra i drugih. Također je i sam proučavao 'Sunnen' od Ebu Davuda kojeg je prepisao sam svojom rukom, neke od njegovih dijelova je zapamtio i provjeravao prenosioce i slabosti u hadisima."

Šejhul Islam je bio izvrstan imam, savršen alim. Svoj život je uložio u posvećivanju nauci i pozivanju na nju. Njegova preokupacija je bila širenje tevhida, pomaganje sunneta i njegovih sljedbenika. Borio se protiv novotarija i onih koji su ih podržavali. Upućivao je zalutale, tako da je Allah podario velikom broju stvorenja da se okoriste od njegove nauke. Raspravljao se i podučavao, pisao je različitim naučnim oblastima, tako da je predstavljao čudo svog vremena.

Hafiz Mizijj o tome kaže: "Nisam vidio osobu njemu sličnu, niti je on vidio sebi sličnog. A nisam nikoga vidio da je bio bolji u poznavanju i slijeđenju Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika s.a.w.s., od njega."

Ibn Dekik El-Id – rahimehullah – kaže: "Kada sam se susreo sa Ibn Tejmijjom, vidio sam čovjeka između čijih su očiju bile sve nauke. Uzimao je od njih što mu je trebalo a ostavljao šta je htio."

Pohvale uleme Šejhul-islamu

Veliki broj ljudi među ulemom je pohvalio Šejhul Islama. Kada bi smo htjeli da ih nabrojimo i nabrojimo ono što su rekli, trebalo bi nam za to nekoliko tomova. Hafiz Ibn Nasiruddin Dimeški Šafii je sakupio stavove nekolicine učenjaka koji su ga nazvali Šejhom Islama, i koji su ga pohvalili. Ovo je naveo u svojoj knjizi "Opširan odgovor onome ko tvrdi da je nevjernik onaj ko Ibn Tejmijju nazove Šejhom Islama".

Mi ćemo sada navesti neke od pohvala uleme koje se odnose na Šejhul Islama:

Ibn Abdul Hadi kaže: "Hafiz Fethuddin Ebul Feth b. Sejjidinnas Je'amuri Misri, opisijući Šejhul Islama, kaže: "Ako progovori o tefsiru on nosi njegovu zastavu. Ako iznese fetvu u fikhu on spozna njegov cilj. Ako govori o hadisu on je od njegovih nosilaca i prenosilaca. Ako predaje o sektama i vjerama biva viđen kao da ne postoji niko od te sekte koji je bolje poznaje od njega niti zna njene biti. U svakoj umjetnosti se ističe nad ostalim njenim učenjacima. Oko nije vidjelo nikoga njemu sličnog, niti je njegovo oko vidjelo njemu sličnu osobu...". "Ukud derije" str. 5, "Opširan odgovor " str. 58, i "Zejlu tabekat hanabile" (2/390).

Hafiz Kemaluddin Zemilkani kaže: "Ako bi progovorio o nekoj vrsti nauke, onaj ko bi ga vidio ili čuo pomislio bi da ne poznaje drugu nauku osim nje. A prosudio bih da mu u njoj niko nije ravan. Fakihi (pravnici) svih mezheba ako bi sjedili u njegovom društvu okoristili bi se o svom mezhebu od njega, u onome o čemu nisu imali znanja. Nije poznato da se sa nekim raspravljao te da je prekinuo sa njim raspravu. I nikada nije govorio ni o jednoj nauci, bez obzira da li se radilo o vjerskoj ili nekoj drugoj, a da nije nadmašio ostale učenjake u njoj. A u njemu su se našli svi uslovi pretraživanja u svojoj pravoj slici." "**Šiziratu zeheb**" od Ibn Imada (6/82).

Ibn Abdul Hadi u "Ukud derije" kaže: "On je šejh, veliki i znameniti učenjak, imam imama, muftija ummeta, more nauka, uglednik hafiza, junak među terminima i njihovim značenjima.

Jedinstven u vremenu, pojedinac perioda, šejh islama, blagodat ljudi, znamenitost vremena. Znalac Kur'ana, znanje suptilista, rijedak među pobožnjacima, borac protiv novotara, posljedni među mudžtehidima[1], Tekijjuddin, Ebu Abbas, Ahmed b. Šejh, znameniti imam, Šejhul Islam, Medžduddin , Ebul Berekat Abdu Selam b. Ebu Muhammed Abdullah b. Ebu Kasim Hudr b. Muhammed b. Hudr b. Ali b. Abdullah b. Tejmijje Harrani. Doseljenik u Damask, autor velikog broja djela kojima nisu prethodila slična njima, niti se mogu porediti u obliku, u tevhidu i tefsiru, po iskrenosti i razumijevanju, u hadisu, jeziku i gramatici. Kao i u svim drugim naukama čiju je zdjelu prepunio." "Opširan odgovor" (str. 64 – 65)

Hafiz Ebu Abdullah Zehebi kaže: "Kod istraživanja je okićen ošroumnošću, poput lava u bitci, a on je takav da nema potrebe da njega predstavlja neko poput mene. Kada bih se zakleo između **rukna** i **mekamu Ibrahima**, zakleo bih se da nisam vidio njemu sličnom, niti je on, tako mi Allaha, vidio sebi sličnog."

Tekijjuddin Sebki kaže: "Tako mi Allaha čovječe, Ibn Tejmijju ne mrzi osim neznalica i sljedbenik strasti. Jer neznalica nema pojma šta govori, a sljedbenika strasti strast sprječava od istine nakon što je spozna." "Opširan odgovor" (str. 99)

Hafiz Ibn Hadžer - rahimehullah - kaže: "Najčudnija stvar je ta što se ovaj čovjek najviše postavio ispred novotara od šija, hululija i itihadija.[2] Na ovu temu je napisao veliki broj poznatih djela. Fetve o njima se ne mogu prebrojati. Kako se oni obraduju ako bude proglašen nevjernikom, ili koliko su veseli ako vide nevjerstvo onoga ko ga ne proglasi nevjernikom. Obaveza svakog onoga ko se okitio znanjem, a obdaren je razumom, jeste da

---

[1] Mudžtehid je osoba koja samostalno riješava vjerskopravna pitanja na osnovu šerijatskih izvora.

[2] Halulije i itahdije su sufijska sekta koja tvrdi da se Allah utjelovio u stvorenjima kao i to da su stvorenja utjelovljenja u Allahu, a da ono što vidimo prestavlja pojam misteriozne nepostojeće materije tj. da je sve ono što nas okružuje samo puko priviđenje.

razmisli o riječima ovog čovjeka i njegovim poznatim djelima, ili da to čuje od onih u čije se prenošenje vjeruje."

Džemaluddin Ebu Muzafer b. Muhammed Sermeri u svojim diktiranim djelima kaže: "Među ljudima našeg vremena u pamćenju je čudno to da je Ibn Tejmijje čitao knjigu po jedanput a ona bi se usadila u njegovoj pameti te bi je on prenosio u svojim djelima riječima i značenjem."

I mnogo toga što su rekli hafizi, učenjaci i istoričari, starijeg i novijeg doba hvaleći Šejhul Islama, tako da možeš provjeriti u tim izvorima.

Njegova kušnja:

Šejhul - islama je bio iskušan kao što su iskušani oni koji su bili prije njega, koji su koračali putem istine. A razlog tome je bio što su se pridržavali sunneta njihovog Poslanika s.a.w.s. i zbog ne iskazivanja ljubavi i ne dodvoravanja na račun Allahove istinske vjere. Šejh - rahimehullah - se nije na Allahovom putu bojao nikoga ko mu se suprotstavljao, tako da se uvijek borio i branio istinu. Što je bio razlog više puta da bude pritvoren.

Rahimehullahu teala je bio zatvoren u zatvoru 'Kula' u Kairu, u noći Ramazanskog bajrama a oslobođen je u Rabiul evelu 710 h. Zatim je bio pritvoren u zatvoru 'Hazanetu bunud' u Kairu mjeseca Sefera 711 h. zatim je bio oslobođen i vraćen u Kairo. "Očite zvijezde" (8/227).

U Damasku u zatvoru 'Kula' je bio zatvoren dva puta:

Prvi put: Od Redžepa 720 h. sve do Ašure 721 h.

Drugi put: Od Šabana 726 h. pa sve dok nije umro u istom zatvoru i to dvadeset prvog Zul Ke'adeta 728 h. "Šiziratu zeheb" (6/71), "El-Bidaje ve nihaje" (14/97)

Njegovi šejhovi

Spomenut ćemo samo neke od njih:

1- Zejnuddin Ahmed Abdu Daim Makdisi, umro 668 h.

2- Tekijuddin Ismail b. Ebu Jusr, umro 672 h.

3- _ Jahja b. Ebu Mensur Sajrefi, umro 678 h.

4- Ebu Bekr b. Omer b. Junus Mizi Hanefi, umro 680 h.

5- Abdu Rahim b. Abdul Melik b. Jusuf b. Kudame Makdisi, umro 680 h.

6- Kasim b. Ebu Bekr b. Kasim Irbeli, umro 680 h.

7- Ibrahim b. Ismail b. Ibrahim Hanefi, umro 681 h.

8- Njegov otac: Abdul Halim b. Abdu Selam b. Tejmijje, umro 682 h.

9- Ismail b. Abdullah b. Askelani, umro 682 h.

10- Muhammed b. Abdul Munim Kavas, umro 682 h.

11- Muhammed b. Ebu Bekr Salihi, umro 684 h.

12- Ahmed b. Ebu Bekr Hamevi, umro 687 h.

13- Jusuf b. Jakub El-Mudžavir, umro 690 h.

I mnogi drugi među učenjacima osim ovih koje smo spomenuli.

Njegovi učenici

1- Ahmed b. Ibrahim b. Abdu Rahman El-Vasiti, umro 711 h.

2- Abdullah b. Musa El-Džezeri, umro 725 h.

3- Ebu Bekr b. Šeref b. Muhsin b. Muin b. Ammar Salihi, umro 728 h.

4- Muhammed b. Ahmed b. Abdul Hadi b. Kudame Makdisi, umro 744 h.

5- Behauddin Mahmud b. Ali b. Abdul Velijj b. Havlat El-Be'ali, umro 744 h.

6- Ahmed b. Muhammed b. Abdul Ganijj Harrani zatim Dimeški, umro 745 h.

7- Ebu Abdullah Zehebi, Muhammed b. Ahmed, Šemsuddin, umro 748 h.

8- Muhammed b. Ebu Bekr b. Ejub Zer'i, poznat kao Ibn Kajjim El-Dževzije, umro 751 h.

9- Muhammed b. Ebu Bekr B. Me'ali b. Ibrahim El-Hazredži Dimeški, poznat kao Ibn Muhajni, umro 755 h.

10- Ahmed b. Musa Zer'i Hanbeli, umro 762 h.

11- Muhammed b. Muflih b. Muhammed Makdisi, umro 763 h.

12- Ibrahim b. Muejiduddin, Ibn Kalansi Dimeški Šafii, umro 765 h.

13- Ismail b. Omer b. Kesir b. Dev' Dimeški, poznati mufesir, umro 774 h.

14- Muhammed b. Abdullah b. Ahmed Seadi Makdisi, umro 788.

I mnogi drugi osim njih.

Njegova djela

Šejhul - islam je napisao veliki broj djela, za koja Zehebi kaže da su dostigla broj preko hiljadu različitih djela. Šejh, rahimehullah, je pisao o različitim naukama i umjetnostima, ali mi ćemo se zadovoljiti spomenom nekih od njih, kako bi učenik mogao da izvuče korist iz njih.

1- *Medžmua fetava,* koje se nalaze u trideset i pet tomova, a sakupili su ih šejh Abdu Rahman b. Kasim i njegov sin Muhammed, Allahu ti njih obadvojicu nagradi.

2- Knjiga *Iman*[1], koja je štampana u Islamkoj biblioteci, i koju je verifikovao znameniti šejh Albani – rahimehullah.

3- Knjiga *Robovanje*[2], a radi se o veoma sažetom djelu kojeg je pojasnio šejh Ali Halepi Allah da ga sačuva.

4- *Der'u te'arudi akli me'a nakli,* čiju je verifikaciju izvršio Muhammed Rešad Salim.

5- Knjiga *Istikame,* štampana je u dva toma sa verifikacijom Muhammeda Rešada Salima.

6- Knjiga *Safedije,* koju je verifikovao Muhammed Rešad Salim.

7- *"Ispravan odgovor onome koji je izmijenio Mesihovu vjeru",* nalazi se u sedam tomova. Štampano pod pokroviteljstvom 'Darul asime' u Rijadu.

8- *Minhadžu sunne Nebevije,* nalazi se u devet tomova, varifikaciju je izvršio Muhammed Rešad Salim.

I mnoga druga djela koja su izdavana ranije i sada, hvala Allahu na Njegovim blagodatima.

---

[1] Prevedena i uskoro će inšAllah izaći iz štampe u izdanju izdavačke kuće Es Sunne.
[2] Takođerr prevedena na naš jezik od strane iste izdavačke kuće Es Sunne, ali sa komentarom šejha Gusna.

Njegova smrt

Umro je u zatvoru 'Kula' u Damasku, i to u noći dvadeset drugog Zul K'adeta godine 728 h, da mu se Allah smiluje.

Izvori biografije

'El-Bidaje ve nihaje' (14/163), 'E'alam ilije' od Bezzara, 'Ukud derije an fadail Šejhul Islam Ibn Tejmijje' od Ibn Abdul Hadija, 'Tezkiretul hufaz' od Zehebija (4/br. 1496), 'Zejlu tabekat hanabile' (2/387), 'Durer kamine' od Ibn Hadžera (1/154), 'El-Vafi bil vefijat' (7/15), 'Šiziratu zeheb' od Ibn Imada (6/80), 'Nudžumu zahire' (9/271), 'Bedr tali'a' (1/62), 'Sijjer e'alam nubela' (1/76), 'Fevat vefijat' od Ibn Šakira Keutubija (1/62), 'Mir'atu džinan' od Jafi'ija (3/336), 'Redul vafir' od Ibn Nasiruddina, 'Dželaul ajnejn fi muhamkemeti Ahmedejn' od Alusija. Od savremenih onih koji su o njemu pisali su šejh Salih Fevzan u biografiji o Šejhul - islama od Ibn Hadžera Askelanija sa provjerom Seida Meašaša. Šejhovu biografiju moguće je pogledati u djelima koja su pisana o njemu. Jedna veoma fina knjiga pod naslovom: "Sakupljeni listovi iz života Šejhul Islama Ibn Tejmijje - rahimehullah ." Napisao ju je Muhammed b. Ibrahim Šejbani. Biblioteka Ibn Tejmijje u Kuwajtu.

Hvala Allahu sa čijom se blagodati završavaju dobra djela.

بسم الله الرحمن الرحيم

Hvala Allahu Koji je usavršio našu vjeru i upotpunio nad nama Svoju blagodat te se zadovoljio da nam islam bude vjera. Naredio nam je da od Njega tražimo da nas uputi na Pravi put, put onih kojima je podario Svoju blagodat, ne onih na koje se rasrdio: jevreja, niti put onih koji su zalutali: kršćana.

Svjedočim da nema drugog boga osim jedinog Allaha Koji ortaka nema i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik s.a.w.s. Poslao ga je sa ispravnom vjerom, i monoteizmom i učinio ga da bude na Šerijatu. Naredio mu je da ga slijedi kao što mu je naredio da kaže:

قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى ۖ وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ

"Reci: 'Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi." (Jusuf, 108)

Neka je Allahov selam i salavat na njega i njegovu porodicu.

A zatim, ja sam upozoravao - polazeći sa početne pozicije ili odazivajući se - od opasnosti poistovjećivanja sa nevjernicima u njihovim praznicima. Također sam bio obaviješten o nekim posljedicama toga u prošlosti kao i šerijatsko ukazivanje na to. Pojasnio sam neke od šerijatskih mudrosti u pogledu odvraćanja i klonjenja od puta nevjernika[1]: od kitabija i neznalica. Također sam pojasnio i ono sa čime je došao šerijat suprotstavljajući se kitabijama i nearapima. Ovo je jedno od veličanstvenih pravila šerijata sa velikim brojem djelova i cjelokupna osnova od njegovih

[1] Cijenjeni Šejh Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče općenitog klonjenja od nevjernika nije propisano šerijatom, jer čovjek sa njima živi i poziva ih Allahu ﷻ.

osnova sa mnogo ogranaka. Ja sam skrenuo pažnju na ove stvari u onolikoj mjeri koliko mi je Allah olakšao te sam na tu temu napisao odgovor koji se nije našao u jednom trenutku kod mene. A zbog toga se desilo veliko dobro kojeg je Allah ﷻ odredio[1].

Na kraju je do mene doprla vijest da su se pojedinci začudili zbog toga te da nisu prihvatili ovu teoriju, zbog toga što je običaj, na kojem su odrasli, suprotan ovom pravilu. Svoje tvrdnje su utemeljili na opštim pojmovima i izrazima. Neki od prijatelja su me naveli da nešto prokomentarišem kao naznaku o osnovi ove teme, zbog njenih velikobrojnih koristi i opšte koristi koju povlači za sobom. Također zbog toga što je veliki broj ljudi doveden u kušnju po ovom pitanju čime su pali u vrstu džahilijeta. Pisao sam ono što se kod mene našlo u tom trenutku, provjeravao sam dokaze koji su došli na ovu temu pa sam shvatio da ih je mnogo više nego što sam ja napisao o tome.

Nisam ni pomišljao da osoba koja se bavi fikhom, i koja je spoznala ciljeve i namjere šerijata, i koja se bavi pojašnjenjima pravnika i njihovim pitanjima, da može sumnjati u ovo. Čak nisam ni pomišljao da onaj u čijem se srcu ustabilio iman i iskreno pojmi suštinu islama, i shvati da je to Allahova vjera osim koje drugu neće prihvatiti, ako mu se ukaže na ovo pravilo da će mu oživiti srce, probuditi iman, obavezno ga dignuti iz sna na munjevit način. Ali utječemo se Allahu od koprene srca i duševne razuzdanosti koji spriječavaju od spoznaje istine i njenog slijeđenja.[2]

---

[1] Ibn Usejmin kaže: Ovo je od blagodati Šejha – rahimehullah – jer njegov odgovor na ova pitanja je ostavio traga u ummetu i to je Allahova ﷻ blagodat nad robom, time što njegov govor i njegovo pisanje imaju utjecaja. Čak što više naš šejh Abdul Aziz Mutavea – rahimehullah – je rekao: Ovo se ubraja među keramete šejha Ahmeda b. Tejmijje – rahimehullah – time što ostavlja utisak u srcima i biva prihvaćen. I zbog toga što je napisao veliki broj veličanstvenih djela u ovako kratkom životnom periodu.

[2] Šejh Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Činjenica je da onaj u čijem se srcu ustali i upotpuni iman da će sigurno u potpunosti izbjegavati poistovjećivanje sa mušricima, zbog mogućih štetnih posljedica koje bi bile time produktovane. Kao i asimilacija islamske ličnosti u prašini ovih kafira, a doći će ono što će pojasniti govor autora – rahimehullah – tako da nema potrebe za pojašnjavanjem.

POGLAVLJE

STANJE ČOVJEČANSTVA PRIJE MUHAMMEDOVOG ﷺ POSLANSTVA

Znaj da je Allah ﷻ poslao Muhammeda ﷺ stvorenjima a već je prezreo stanovnike Zemlje: arape i nearape, osim pojedince među kitabijama[1], koji su umrli ili većina njih – prije njegovog poslanstva.

Ljudi u tom vremenu su bili jedan od dvojice: kitabija koji se pridržavao Knjige (Biblije), koja je bila ili izmijenjena ili derogirana, ili kroz proučavanje vjere čiji je dio bio nepoznat a drugi zapostavljen. Ili se radilo o nepismenim ljudima, među arapima i nearapima, koji su se posvetili robovanju onome što su smatrali lijepim za obožavanje. Mislili su da im to koristi: od zvijezda, idola, kabura, slika i slično. Ljudi u džahilijetu su bili potpuni neznalice. Koristili su izreke koje su smatrali naukama, dok su u stvari predstavljale neznanje, ili su činili djela koja su smatrali dobrima a u stvari su bila nered.

Najbolji među njima koji su imali nešto od znanja i dobrih djela bili su pojedinci koji su naslijedili nešto znanja od prethodnih vjerovjesnika, koje je bilo pomiješano sa hirovima onih koji su ga mijenjali i slijedili novotarije. Njima se istina tog znanja prikazala kao laž, ili su činili djela koja su djelimično bila propisana dok je većinski dio bio zasnovan na novotarijama. Oni nisu mogli utjecati na njihovu ispravku osim u ograničenim razmjerama. Ili su se trudili i zamarali onako kako se zamaraju filozofi kod razmišljanja.

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. (2865) u dugačkom hadisu u kojem je došlo: *"Allah je pogledao u stanovnike Zemlje pa ih je prezreo, arape i nearape među njima, osim pojedinaca među kitabijama..."*

A njegova se misao stopi sa prirodnim i matematičkim stvarima, u pokušaju poboljšavanja ahlaka sve dok ne dospije – ako dospije – nakon velikog truda koji se ne može opisati, do neznatnog rezultata koji je u biti kontradiktoran sam po sebi. Koji neće napojiti žednog niti ozdraviti bolesnog, niti može koristiti nečemu u božanskoj nauci. Njegove laži su mnogostruke u odnosu na njegovu istinu – ako se i nađe – a kako bi mu se to moglo desiti? Sve zbog razilaženja onih koji je uzimaju za nauku, i zbog nepostojanja dokaza iz različitih razloga.

Pa je Allah ﷻ uputio ljude blagoslovom Muhammedovog ﷺ poslanstva , i sa onim sa čime je došao od pojašnjenja i upute. Uputa koja se visoko uzdigla da bi je neko mogao opisati, i koja je premašila znanje znalaca, ali se našla kod vjernika njegovog ummeta opštenito i kod učenih posebno. Kao i korisno znanje, dobra djela, veličanstvene moralne vrijednasti i ispravni sunneti, koji kada bi se skupile sve mudrosti naroda, kroz njihove nauke i djela, koja nisu ukaljana ničim nedostojnim i uporedile se sa njegovom mudrošću sa kojom je poslan, uočili bi toliko ogromnu razliku da ne bi bilo moguće pojmiti njenu veličinu. Neka je Allahu hvala onako kako to voli i kao je zadovoljan naš Gospodar.

Ovdje nije mjesto da navodimo dokaze i argumente o tome.

Zatim ga je Allah ﷻ poslao sa vjerom koja predstavlja Pravi put, a stvorenjima je stavio u obavezu da Ga mole i da od Njega traže uputu svaki dan neprestano kroz namaze. Pa ga je opisao da je to put onih kojima je On dao Svoju blagodat među vjerovjesnicima i istinoljubivim, šehidima i dobrim ljudima, a ne put onih nad kojima se rasrdio i onih koji su zalutali.

Adijj b. Hatim ؓ kaže:

"Došao sam kod Allahovog Poslanika – dok je sjedio u svojoj džamiji – pa su ljudi rekli: 'Ovo je Adijj b. Hatim.' A došao sam bez ugovora i zaštite. Kada su me pustili do njega uzeo me za ruku – a prije toga je rekao: 'Nadam se da će Allah staviti njegovu ruku u moju' – kaže: "Pa se podigao sa mnom, te ga je susrela neka žena sa djetetom, i rekoše: 'Trebaš nam.' On zastade zatim ode sa njima da im izvrši njihovu potrebu. Zatim me je uzeo za ruku i doveo do svoje

kuće. Djevojčica mu baci na zemlju šiljte a on sjede na njega. Ja sam sjeo ispred njega, a on se zahvali Allahu i pohvali Ga. Zatim reče: "Šta te odvraća? Da li te odvaraća nešto da kažeš: 'Nema boga osim Allaha.' Poznaješ li nekog drugog boga osim Allaha? Kaže: "Rekoh: Ne." Zatim je jedno vrijeme govorio. A onda reče: "Tebe odvraća nešto da kažeš: 'Allah je najveći.' Zar znaš da ima nešto veće od Allaha?" Kaže: "Rekoh: Ne." Kaže: "Jevreji su oni nad kojima je srdžba a kršćani su zabludjeli." Kaže: "Rekoh: "Ja sam musliman i monotesita." Kaže: "Pa sam vidio njegovo lice kako se ozarilo radošću."

Zatim je naveo dugačak hadis kojeg bilježi Tirmizi i kaže: "Ovaj hadis je hasen i garib."[1]

Allahova Knjiga je ukazala na značenje ovog hadisa, pa Allah kaže:

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ ٱللَّهِ مَن لَّعَنَهُ ٱللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ ٱلطَّٰغُوتَ

"Reci: Hoćete li da vam kažem koji su gori od takvih i koje će Allah još teže kazniti? Oni koje je Allah prokleo i na koje se rasrdio i u majmune i svinje pretvorio, oni koji su se šejtanu klanjali." (Sura El-Maide, 60)

Zamjenica se odnosi na jevreje jer se obraćanje odnosilo na njih kao što ukazuje sam kontekst ajeta.

Uzvišeni kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْاْ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ

"Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi." (Sura El-Mudžadele, 14)

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. (2953). Ahmed u 'Musnedu' 4 dio str. 378. Hadis je hasen sa svim lancima.

Dakle oni su licemjeri, koji su uzeli za prijatelje jevreje oko čega postoji konsenzus mufesira, a kontekst ajeta ukazuje na to.

Uzvišeni kaže:

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓاْ إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ

"Ma gdje se našli, oni su poniženi, osim ako su pod zaštitom Allahovom i zaštitom drugih ljudi. Oni su zaslužili srdžbu Allahovu." (Sura Al Imran, 112)

U suri El-Beqare kaže:

وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ

"...i Allahovu srdžbu oni na sebe navukoše." (Sura El-Beqare, 61)

Također u istoj suri kaže:

فَبَآءُو بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ

"Pa su na sebe gnjev za gnjevom navukli!" (Sura EL-Beqare, 90)

O kršćanima kaže:

لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٍ

"Nevjernici su oni koji govore: Allah je jedan od trojice!" (Sura El-Maide, 73)

Sve do riječi Uzvišenog:

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا تَغْلُواْ فِى دِينِكُمْ غَيْرَ ٱلْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوٓاْ أَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّواْ مِن قَبْلُ وَأَضَلُّواْ كَثِيرًا وَضَلُّواْ عَن سَوَآءِ ٱلسَّبِيلِ

"Reci: O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u vjerovanju svome, suprotno istini, i ne povodite se za prohtjevima ljudi koji su još davno zalutali, i mnoge u zabludu odveli, i sami s pravoga puta skrenuli!" (Sura El-Maide, 77)

Ovo se obraćanje odnosi na kršćane na što ukazuje kontekst ajeta. Zbog toga im je zabranio i zastranjivanje, tj. prelaženje granice, o čemu kaže:

يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا تَغْلُوا۟ فِى دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ ۚ إِنَّمَا ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ ٱللَّهِ وَكَلِمَتُهُۥٓ أَلْقَىٰهَآ إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ

"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i stvoren je Riječju Njegovom, koju je Merjemi dostavio, i život mu dao." (Sura En-Nisa, 171)

Jevreji konstantno mijenjaju istinu a kršćani pretjeruju i zastranjuju.

Što se tiče jevreja opisanih kao onih nad kojima je srdžba, i kršćana koji su zabludjeli, za to postoje očiti i skriveni razlozi, što nije ovdje tema.

Bit svega toga jeste da je osnova jevrejskog nevjerstva zbog njihovog ne djelovanja na osnovu znanja. Oni znaju istinu ali je ne slijede u riječima ili u djelima, ili niti u riječima niti djelima. Nevjerstvo kršćana se sastoji u njihovom djelovanju i praksi bez znanja. Oni se trude u različitim i mnogobrojnim vrstama ibadeta bez šerijata objavljenog od Allaha. O Allahu govore ono što ne znaju. Zato su naši selefi (ispravni prethodnici), kao što je Sufjan b. Ujejne i drugi, govorili: "Ko propadne od naših učenjaka poistovjetio se sa jevrejima, a ko propadne od naših pobožnjaka poistovjetio se kršćanima." Ovo, također, nije mjesto da o tome govorimo.

I pored toga što nas je Allah upozorio na slijeđenje njihovog puta, Njegova odredba će se izvršiti onako kako je obavijestio Svog

Poslanika ﷺ iz prethodnog znanja, pa kaže, u predaji koja je zabilježena u oba 'Sahiha'[1] od Ebu Seida El Hudrija ؓ kada kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: 'Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas u stopu iza njih, čak kada bi ušli u gušterovu rupu vi bi ih slijedili.' Rekoše: 'Allahov Poslaniče: Jel jevreje i kršćane?' Reče: 'A koga drugog?'"[2]

Buharija u svom 'Sahihu' od Ebu Hurejre ؓ bilježi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Neće biti Sudnjeg dana sve dok ljudi iz mog ummeta ne budu slijedili prethodne narode, pedalj po pedalj, lakat po lakat." Bi rečeno: 'Allahov Poslaniče, kao što su perzijanci i bizantijci?' Kaže: "Ko su drugi ljudi osim njih?"[3]

Obavijestio nas je da će u njegovom ummetu biti onih koji će se priklanjati jevjrejima i kršćanima na račun vjere, a to su kitabije, a i priklanjanje perzijancima i bizantijcima tj. nearapima.

Allahov Poslanik je zabranjivao da se poistovjećujemo i sa jednima i sa drugima. Ovo se ne odnosi na cijeli ummet, jer postoje mutevatir predaje[4] od Poslanika ﷺ da je rekao:

"U mom ummetu će uvijek biti jedna skupina ljudi na istini sve do Sudnjeg dana."[5]

Također nas je Poslanik ﷺ obavijestio:

"Allah neće sakupiti ovaj ummet na zabludi."[6]

---

[1] Buharija i Muslim.

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 7320, Muslim u svom 'Sahihu' br. 2669, riječima: "*Vi ćete slijediti one koji su bili prije vas pedalj po pedalj, lakat po lakat...*" Što se tiče prethodne predaje koju je naveo autor – rahimehullah - *'u stopu iza njih'* ona se nalazi kod Ahmeda u 'Musnedu' 4. dio, str. 125.

[3] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 7319.

[4] Mutevatir predaja je ona predaja koju prenosi veliki broj prenosilaca što po običaju znači da je nemoguće da se dogovore oko njene laži.

[5] Hadis je mutefekun alejhi, čak što više radi se o mutevatir predaji kao što je naveo autor rahimehullah.

Isto tako Poslanik s.a.w.s. nas je obavijestio:

"Allah neće prestati stvarati Svojom rukom štićenike u ovoj vjeri koji će koristiti u njoj Njemu na pokornost."[1]

Na osnovu njegovih vjerodostojnih vijesti postaje, dakle, poznato da će u njegovom ummetu biti ljudi koji će se pridržavati njegove upute koja predstavlja čisti islam. Kao i to da će u njegovom ummetu biti ljudi koji će se pridržavati nekih ogranaka vjere jevjreja, ili nekog od ogranaka vjere kršćana. Iako nije moguće, zbog ovog skretanja, čovjeka proglasiti kafirom, nekada ga nije moguće proglasiti ni fasikom.[2] Ali ovakvo skretanje nekada može biti kufr ili fisk (griješenje), ili se može kategorisati kao loše djelo ili greška[3].

---

[6] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2167 u hadisu od Ibn Omera kao merfu'a predaju sa riječima: "*Allah neće sakupiti moj ummet* – ili je rekao *Muhammedov ummet – na zabludi.* Allahova ruka je sa džematom. A ko odstupi, odsupit će u Vatru." Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je čudan u ovom obliku." Tj. daif, zbog Sulejmana b. Sufjana Medenija koji je u stvari slab prenosilac kao što stoji u 'Taqribu' ali postoje hadisi koji ga jačaju kao što je hadis Ibn Abbasa ili hadis Enesa čije je hadise zabilježio Hakim (1 dio, str. 202-203) i Ibn Ebi Asim u 'Sunne' br. 80, 82, 83, 84 i 85. Također postoji još jedan hadis od Ebu Zerra kojeg bilježi Ahmed u 'Musnedu' (5. dio, str. 145).
U globalu gledajući hadis je sahih na osnovu hadisa koji ga jačaju. Šejh Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a' pod br. 1848 osim dijela "*A ko odstupi, odstupit će u Vatru.*" Zbog nepostojanja drugog hadisa koji bi potvrdio ovaj dio čime se nameće njegova slabost.

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str 200. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' pod brojem 8. Albani ga je ocjenio hasen hadisom u 'Sahih džami'a' br. 7692.

[2] Kafir – nevjernik, fasik – veliki griješnik čije se svjedočenje ili bilo koji postupak u pogledu šerijatksog prava ne prihvata.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je htio ukazati da iako nam je naređeno da se klonimo puta jevreja i kršćana, ono što je Allah ﷻ odredio u Svom prethodnom znanju se mora desiti. I to je ono što je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio da će ovaj ummet slijediti tragove prethodnih naroda. Sunnet sa fethom nad harfom 'sin' u jeziku znači put. A Poslanikove ﷺ riječi: A ko onda? Ukazuju na potvrdno pitanje. Jer su se i ashabi začudili i gnušali da će ovaj ummet slijediti puteve onih koji su bili prije njih. Pa su rekli: Jel' jevreje i kršćane? A on reče: A ko onda? Ovo pitanje je kao potvrda a s druge strane ova potvrda ne ukazuje na odobravanje. Što znači da je Poslanik ﷺ potvrdio da će se desiti ali nije odobrio njihovo slijeđenje, nego nam je to zaranio.

Ljudska priroda je sklona ovom skretanju a i šejtan ga uljepšava. Zbog toga je robu naređeno da se neprestano u dovi obraća tražeći uputu i ustrajnost u čijoj osnovi nema jevrejstva niti kršćanstva.

Ja ukazujem na neke stvari koje se odnose na kitabije i nearape, sa kojima je iskušan ovaj ummet, kako bi se musliman monoteista mogao sačuvati da ne skrene sa Pravog puta na put onih koji su zaslužili Allahovu srdžbu i onih koji su zalutali.

Allah ﷻ kaže:

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَـٰنِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا
مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ

Zatim je autor – rahimehullah – pojasnio da nije moguće da će se ovaj ummet u cjelosti uporediti sa jevrejima i kršćanima nego da će uvijek postojati potpomognuta skupina koja će bdjeti nad Allahovom ﷻ vjerom sve do Sudnjeg dana.
Također – rahimehullah – je pojasnio da će se ljudi iskvariti te da se iskvarenost dijeli na četiri vrste: kufr, fisk, grijeh i greška.

- Ako iskvarenost vodi u odmetništvo onda postaje kufrom.
- Ako vodi u zanemarivanje ličnosti i vjere onda nije kufr nego je fisk.
- Ako je mimo toga onda je grijeh.
- Ali ako je produktovano slabim tumačenjem u jezičkoj terminologiji onda je greška.

Ispravno je grešku opisati iskvarenošću ovdje ali nije ispravno da onaj koji je to izrekao biva opisan kao iskvaren, ako znamo da je to produkt njegovog idžtihada. Ovo je čvrsta građevina koja se može primjetiti u govoru pojedinih imama kojima ummet svjedoči da su savjetovali radi Allaha, Njegove Knjige i Njegovog Poslanika, kao i imama muslimana u izbjegavanju iskvarenosti. Ova iskvarenost je produktovana greškom ali onoga ko je pogriješio nećemo opisati da je iskvaren. Zašto? Jer je produkt greške, a Vjerovjesnik ﷺ je obavijestio da onaj ko bude upotrijebio idžtihad iz ovog ummeta, te pogriješi, da za to ima nagradu. A onaj ko zaslužuje nagradu nije moguće da bude opisan kao iskvaren. Ali za koga se zna da ima lošu namjeru i suprotstavljanje pa ako u tom slučaju kaže iskvareno mišljenje onda ćemo reći da je iskvaren (particip aktivni) te na osnovu toga moramo znati razliku između onoga koje rekao nešto i onoga što je rečeno to jeste između subjekta i djela.

"Mnogi sljedbenici Knjige voljeli bi, iz lične zlobe svoje, da vas, nakon vašeg vjerovanja, vrate u nevjernike, nakon što im je istina jasnom postala!" (Sura El-Beqare, 109)

Allah je pokudio jevreje zbog toga što zavide mu'minima na uputi i znanju.

Možda će neki, od onih koji se pripisuju nauci, biti iskušani nekom vrstom zavisti prema onima koje je Allah ﷻ uputio u korisno znanje, ili dobro djelo. Ali zavist je u svakom slučaju pokuđena, a u ovom slučaju se odnosi na moralnu stranu onih koji su zaslužili Allahovu srdžbu.

Allah kaže:

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ

"Allah doista ne voli one koji se ohole i hvališu! (To su) oni koji škrtare i zapovijedaju drugima da budu škrti, i koji kriju ono što im je Allah iz obilja Svoga darovao" (Sura En-Nisa, 36-37)

Allah ih je opisao škrtošću koja se odnosi na škrtost u znanju, kao i škrtošću u imetku, ali kontekst ajeta ukazuje da se radi o škrtosti u pogledu znanja kao najveće ciljane teme u ajetu. Zbog toga ih je opisao sa skrivanjem znanja u više ajeta. Primjer toga su riječi Uzvišenog:

وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ

"A kada Allah uze obavezu od onih kojima je dana Knjiga da će to sigurno ljudima objašnjavati i ništa iz nje neće kriti." (Sura Al Imran, 187)

Ili u riječima Uzvišenog:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلْهُدَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا بَيَّنَّٰهُ لِلنَّاسِ فِى ٱلْكِتَٰبِ أُو۟لَٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ ٱللَّٰعِنُونَ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟

"One koji budu tajili jasne dokaze koje smo Mi objavili, i Pravi put nakon što smo ga u Knjizi ljudima označili, Allah će prokleti, a proklet će ih i oni koji proklinju." Izuzet će se oni koji se pokaju."

Sve do riječi:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلْكِتَـٰبِ وَيَشْتَرُونَ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا ۙ أُو۟لَـٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ إِلَّا ٱلنَّارَ

"Doista oni koji taje ono što je Allah u Knjizi objavio i to prodaju za bagatelnu cijenu ti u trbuhe svoje samo vatru trpaju." (Sura El-Beqare, 159 - 174)

Ili riječi:

وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَـٰطِينِهِمْ قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ

"Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!' a čim ostanu nasamo sa šejtanima svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.'"(Sura El-Beqare, 14)

One koji su izazvali srdžbu, Allah ﷻ ih opisuje skrivanjem znanja, nekada je to zbog škrtosti, nekada zbog straha za poziciju zbog njegovog prikazivanja na dunjaluku a nekada zbog straha da, ono što otkriju od njega, ne bude upotrijebljeno protiv njih kao dokaz.[1]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je pojasnio da onaj u čijem se srcu nalazi zavist da u njemu postoji sličnost sa jevrejima. Ako zavidi nekome na onome što mu je Allah podario iz Svoje blagodati, od znanja, imetka, ugleda, djece ili nečeg drugog, u njemu je sličnost sa jevrejima, jer jevreji zavide ljudima na dobru koje im Allah daruje iz Svoje blagodati.
Zavist – kaže se da je to želja za nestanak Allahove ﷻ blagodati kod nekog drugog. Rečeno je Takođerr da je to mržnja prema Allahovoj blagodati kod nekog drugog. Ovo drugo je ono što je definisao Šejhul islam Ibn Tejmijje – rahimehullah – i kaže: Onaj ko bude mrzio Allahovu blagodat kod nekog drugog on mu je zavidio bez obzira da li želio da mu ta blagodat nestane ili ne. A ono što je rekao – rahimehullah – je

ispravnije, zbog toga što Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***"Niko od vas neće vjerovati sve dok ne bude volio svom bratu ono što voli sebi."*** Kako možeš mrziti da Allah podari tvom bratu blagodat u znanju, imetku, ugledu, djetetu ili nečem sličnom, a to ne mrziš da se desi tebi. To je zavist, zato je se moraš klonuti.
Kaže: **Nekada zbog škrtosti...** Bojeći se da ako ljudi saznaju da će biti podučeni tome, ili će biti poput njeg, ili da budu većeg znanja od njegovog, na što će reći, šta? Sakrit ću nauku kako ljudi ne bi došli do nje, tako da ne budu poput tebe ili bolji od tebe.
Nekada zbog straha za poziciju zbog njegovog prikazivanja na dunjaluku – želi reći da se posvećuje dunjaluku ili da skrivanjem nauke dobija ovosvjetsku korist bez obzira da li to bilo putem velikana, vođa ili pomagača ili nekog drugog.
A nekada zbog straha da, ono što otkriju od njega, ne bude upotrijebljeno protiv njih kao dokaz – Ovoga se dešava mnogo jer neće da pojasni istinu, i jer kada bi pojasnio ljudima da je dotična stvar haram oni bi to iskoristili kao dokaz protiv njega. Ili naprimjer da postavi neko pravilo te da je ispravno a onda da to pravilo poruši i ne pojasni da je porušeno, bojeći se da to ne bude upotrijebljeno protiv njega kao dokaz ili da mu se kaže: Kako koristiš ovo pravilo u ovom slučaju a ne koristiš u ovom?
Ovo se – nažalost – moglo naći kod velikih učenjaka mukalida. Kao naprimjer da ga vidiš kako koristi hadis kao dokaz u određenom pitanju ali isto ovaj hadis ne koristi u drugom pitanju.
Zbog toga ću navesti primjer – gdje Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Čovjek se neće okupati ostatkom vode od žene a žena se neće okupati ostatkom vode od čovjeka nego će obadvoje zajedno zahvatati vodu."***

Neki učenjaci kažu da se čovjek neće okupati ostatkom vode od žene dok će se žena okupati ostatkom vode od čovjeka. A hadis je jedan, čak šta više kupanje čovjeka sa ostatkom vode od žene je nešto o čemu postoje hadisi, a Allahov Poslanik ﷺ se okupao iz vrča u kojem je ostala voda nakon što se okupala neka od njegovih žena.
Tako da ćeš naći kako slijepo slijeđenje i strast navedu čovjeka da kontrira u svojim dokazivanjima i u svojim potvrdama, znajući da onaj ko slijedi ovaj put u njemu postoji sličnost sa jevrejima, onima koji kada sretnu one koji vjeruju kažu: Vjerujemo, istina je sa vama, Muhammed je Allahov Poslanik kojeg je nagovjestio Isa ﷺ i čiji je spomen došao u Tevratu i Indžilu. Ovo kažu a kada se osame sami sa sobom kažu: Zar im govorite ono što vam je Allah razotkrio kako bi to koristili kao dokaz protiv vas pred vašim Gospodarom, zar ne razmišljate? Zar je ovo pamet? Da govoriš čovjeku nešto što može biti dokaz protiv tebe? Istina je da ovo nije pamet, nego je pametnije da mu govoriš istinu i da slijediš istinu.
Na osnovu toga ovo su tri razloga radi kojih se krije znanje, dakle: ili je to škrtost, ili je strah da neko drugi ne dokuči ono što je on dokučio, ili iz straha da mu nestane vodstva i ugleda ako razotkrije znanje koje se nalazi kod njega zbog toga što se suprotstavlja onome što su ljudi navikli, ili zbog toga što je to nečiji dokaz pa želi da sakrije taj dokaz koji pripada njegovom protivniku kako ga ne bi iskoristio protiv njega.

Ovako su iskušane grupe onih koji se pripisuju znanju, koji kriju znanje nekada zbog škrtosti, kao i zbog mržnje da neko drugi osim njih dospije do takvih vrijednosti kojima su se okitili. Nekada to biva zbog straha za očuvanjem položaja kako mu ugled ili pozicija ne bi bili ugroženi, ili kako mu se imetak zbog toga ne bi umanjio. Nekada to biva jer se nekome drugom suprotstavio u tom pitanju, ili da se prikloni nekoj grupi koja se suprotstavila po tom pitanju. Tako nekada prikriva znanje u kojem se nalazi dokaz za njegova protivnika iako nije siguran da njegov protivnik nije pokvarenjak.

Zbog toga su Abdu Rahman b. Mehdi i drugi govorili: "Učenjaci pišu ono što im ide u prilog i ono što je protiv njih, dok sljedbenici strasti ne pišu osim ono što im ide u prilog."

Nije cilj pojašnjavati šta je vadžib ili mustehab, nego je cilj skrenuti pažnju na osnovne stvari sa kojima se razumna osoba osvrne i okoristi onime što mu je Allah podario.

Allah kaže:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُواْ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ نُؤْمِنُ بِمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ وَهُوَ ٱلْحَقُّ

"A kada im se kaže: "Vjerujte u ono što Allah objavljuje!", oni odgovaraju: "Mi vjerujemo samo u ono što je nama objavljeno", i neće da vjeruju u ono što se objavljuje poslije, a to je Istina,..." (Sura El-Beqare, 91)

Nakon što je rekao:

وَكَانُواْ مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُواْ كَفَرُواْ بِهِۦ فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ

"... a još otprije su pomoć protiv nevjernika molili kada im dođe ono što im je poznato, oni to neće da vjeruju! Pa neka Allahovo prokletstvo stigne nevjernike!" (Sura El-Beqare, 89)

Jevreje je je opisao kao one koji su znali za Istinu prije nego što se pojavio Poslanik koji je govorio o njoj i pozivao u nju. Ali kada im je došao Poslanik koji govori o ovoj istini iz skupine koju oni nisu priželjkivali nisu htjeli da mu se pokore. Jer oni ne prihvataju istinu osim od skupine kojoj oni pripadaju, i pored toga ne slijede ono što bi morali u svom vjerovanju i ubjeđenju.

Ovakvim činom je iskušan veliki broj onih koji se pripisuju određenim skupinama u znanju, ili vjeri, od fakiha sufija i drugih. Ili da su naklonjeni nekom od njihovih nadležnih u vjeri, mimo Vjerovjesnika. Oni od vjere ne uzimaju ni shvatanje niti predaje osim onako kako to tumači njihova skupina[1]. Iako islam nalaže da se istina u svakom slučaju slijedi, u pogledu shvatanja i predaja, bez određivanja osobe ili skupine, osim Poslanika ﷺ.

Allah govoreći o onima koji su izazvali na sebe Njegovu srdžbu kaže:

مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ

"Oni koji su judejstvo prihvatili, izvrću smisao riječi." (Sura En-Nisa, 46)

Također ih je opisao da su:

يَلْوُۥنَ أَلْسِنَتَهُم بِٱلْكِتَٰبِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ

"... uvijaju jezike svoje Knjigu čitajući da biste vi pomislili da je to iz Knjige, a to nije iz Knjige!" (Sura Al Imran, 78)

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je očito jasno među rafidijama (šijama) jer oni ne prihvataju mišljenja niti predaje osim od onoga što se nalazi u njihovim knjigama. Ali iako nekada uzmu kao dokaz nešto iz knjiga ehli sunneta to ne biva osim što žele podmetnuti nešto u sunnetu ili zato što to smatraju da je to ono što je htio Allaha ili Njegov Poslanik ﷺ.

Izokretanje smisla se tumači kao izokretanje objave drugi kažu da se radi o izokretanju smisla ili interpretacije.

Što se tiče izokretanja tumačenja njega je ima mnogo, njime su iskušane i grupe od ovog ummeta.

Što se tiče izokretanja same objave u njega su upali mnogi ljudi, izokrećući Poslanikove ﷺ riječi, prenoseći hadise sa nepostojećim i nepotvrđenim lancima. Ali se učeni u toj nauci suprotstavljaju njima u njihovim pokušajima. Neki od njih pokušavaju da izokrenu sam oblik objavljenih ajeta, kao što su neki čitali:

"Musa je sigurno sa Allahom razgovarao." [1] (Sura En-Nisa, 164)[2]

Što se tiče pojedinih koji su sebi dali za pravo da izokrenu sunnet kako bi se pomislilo da je od Allaha, to su oni koji su podmetali hadise pripisujući ih Poslaniku, ili isticanja pojedinih stvari tvrdeći da se radi o vjerskim dokazima a u stvari nisu dokazi.

Ovo su primjeri jevrejskog morala, a kroz šerijatske dokaze su pokuđeni na velikom broju mjesta što može shvatiti onaj ko razmišlja o Allahovom govoru i sunnetu Njegovog Poslanika ﷺ a zatim pogleda sa svjetlošću imana šta se desilo u ummetu od događaja.[3]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je umjesto onoga što bi trebali čitati "Allah je sa Musaom sigurno razgovarao." (Sura En – Nisa, 164) nego su čitali "Musa je sigurno sa Allahom razgovarao." želeći istaći da je Musa taj koji je govorio. Ali sljedbenici sunneta i istine su naveli sljedeći dokaz u riječima Uzvišenog: **"I kada Musa dođe na mjesto koje smo odredili i kad mu se njegov Gospodar obrati "** (Sura El – A'raf, 143) ostali su nemoćni da odgovore jer niko ne može reći da Gospodar nije ovdje činioc.

[2] Neki su ovaj ajet čitali tako što su Allahovo ime stavili u akuzativu a Musaa u nominativu kako bi se ispostavilo da je Musa taj koji je govorio te kako bi Veličanstvenog i Uzvišenog lišili Njegovih atributa, u ovom slučaju govora, tvrdeći da Mu ne dolikuju.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. temeljeći se na izokretanju riječi i značenja. Jer se izokretanje objave naziva terminološkim izokretanjem a izokretanje

Allah o kršćanima kaže:

يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا تَغْلُوا۟ فِى دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ ۚ إِنَّمَا ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ ٱللَّهِ وَكَلِمَتُهُۥ

"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i stvoren je Riječju Njegovom." (Sura En-Nisa, 171)

I kaže:

لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ ۚ

"Nevjernici su oni koji govore: "Bog je Mesih, sin Merjemin!" (Sura El-Maide, 17 i 72)

I na mnogim drugim mjestima.

Također kada je riječ o zastranjivanju u pogledu vjerovjesnika i dobrih ljudi veliki broj skupina od zalutalih među pobožnjacima i sufijama su upali u ovu zamku. Tako da je veliki broj od onih koji pripadaju mezhebu '*hulula*' i '*itihada*' rekli ili povjerovali u nešto što je ružnije od vjerovanja kršćana ili pak nešto slično ili blaže od njih.

Allah kaže:

ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina." (Sura Et-Tewbe, 31)

tumačenjem se naziva izokretanje značenja. A ono što se desilo u ummetu od smutnji, ubijanja, otimanja i pljačke jeste samo iz ovog razloga, izokretanja.

Allahov Poslanik ﷺ ovaj ajet je Adijju b. Hatimu ؓ protumačio tako što su im: *"Dozvoljavali harame pa su ih poslušali, i zabranili im halal pa su ih slijedili."*[1]

Veliki broj sljedbenika pobožnjaka se pokoravaju onima koje oni veličaju i to u svemu što im narede, makar to sadržavalo dozvoljavanje harama ili zabranjivanje halala.

Allah o zalutalim kaže:

وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ

"Dok su monaštvo, oni sami, kao novotariju uveli Mi im ga nismo propisali u želji da se stekne Allahovo zadovoljstvo." (Sura El-Hadid, 27)

Neke skupine muslimana su iskušane novotarskim monaštvom što samo Allah zna.

Allah kaže:

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا

"A onda oni do čijih se riječi najviše držalo rekoše: 'Napravit ćemo na ulazu u nju bogomolju!" (Sura El-Kehf, 21)

Tako da su oni koji su zalutali (kršćani) i oni na koje se Allah rasrdio (jevreji), gradili bogomolje iznad kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi. Allahov Poslanik ﷺ je na više mjesta i u više prilika svom ummetu zabranjivao ovaj čin, čak i u trenutku kada je napuštao ovaj svijet – oca i majku bi za njega zamjenio – a baš ovime je veliki dio ummeta iskušan[2].

Zatim kod većine od onih koji su zalutali (kršćani) ćeš primjetiti da se njihova vjera temelji na muzičkim glasovima i

[1] Bilježi ga Titmizi u svom 'Sunnenu' br. 3059. Albani ga je ocjenio hasen u 'Sahih sunnen Tirmizi'.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje moramo obratiti pažnju, jer autor navodi neka pitanja u kojima su se poistovjetile skupine od ovog ummeta sa jevrejima i kršćanima.

lijepim slikama, a u vjeri ne daju ničemu više pažnje od lijepog glasa.

Zatim ćeš primijetiti da je ovaj ummet iskušan sa slušanjem svirača i kasida. Slikama i glasovima žele da poprave stanje srca i opšte stanje muslimana u čemu je samo povođenje za stanjem zalutalih.[1]

Allah kaže:

وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ لَيْسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَىْءٍ وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيْسَتِ ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَىْءٍ

"Židovi govore: 'Kršćani nisu na pravom putu', a kršćani kažu: 'Židovi nisu na pravom putu." (Sura El-Beqare, 113)

Allah ﷻ obavještava da svaki narod negira ispravnost ubjeđenja ili na čemu je utemeljen onaj drugi. Tako da ćeš veliki broj pravnika vidjeti da kada vide sufije i pobožnjake, ne smatraju ih ni za šta, niti ih ubrajaju osim u neznalice i zalutale. A u njihovim tarikatima ne vide od nauke i upute ama baš ništa. Također ćeš vidjeti da veliki broj sufija i onih koji se prikazuju kao siromašni da šerijat i nauku ne smatraju ničim vrijednim, čak šta više tvrde da onaj ko ih se pridržava prekida vezu sa Allahom ﷻ i da mu njihovo slijeđenje kod Allaha ﷻ ništa neće pomoći.

Ispravan stav po ovome je da ono sa čime su došli Kur'an i sunnet od prakse ovih ili onih da je to istina. A sve što se suprotstavi Kur'anu i sunnetu od prakse ovih ili onih biva neistinom.[2]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo se može primijeniti na pojedine kaside koje izvode sufije.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo što je rekao Šejhul islam – rahimehullah – je istina, a to je da prihvatimo istinu bez obzira od bilo koje skupine od onih koji se predstavljaju sufijama ili od onih koji se predstavljaju učenjacima ili od poznavalaca šerijata. A ne da od njih ne prihvatimo ništa nego da kažemo: da je svaki njihov postupak pogrešan i nije ispravan. Imam Ahmed – rahimehullah – je sjedio pred pojedinim sufijama kako bi mu se srce omekšalo, što znači da među njima ima onih u

Što se tiče poređenja sa perzijancima i bizantijcima, po tom pitanju u ovaj ummet se od bizantijaca uvuklo mnogo toga od riječi i djela. Kao što se uvuklo od tragova perzijanaca u riječima i djelima. Što ne predstavlja nikakvu tajnu za vjernika koji poznaje vjeru islam i sve ono što se desilo u njoj.[1]

Ovdje nemamo za cilj pojašnjavati stvari koje su se desile u ummetu čime su se podudarili sa putem onih koji su izazvali srdžbu i onih koji su zalutali. Iako su se desile neke od stvari koje su oproštene onima koji su ih počinili možda zbog njegovog truda i greške, ili zbog dobrih djela koja brišu loša, ili pak nešto drugo.[2]

čijem se društvu omekšavaju srca i odvajaju od ovog svijeta što nije moguće osjetiti u nečijem drugom društvu. Tako da nije ni ovo ni ono nego uzmi istinu od bilo kojeg čovjeka bez obzira da li je to od onoga koji se predstavlja sufijom ili učenim ili od nekog drugog. Poistvjećivanje ovih sa jevrejima i kršćanima jeste da poznavaoci šerijata ne smatraju sufije ničim dok sufije ne smatraju poznavaoce šerijata ničim.
Što se tiče sticanja znanja pred njima – tj. sufijama – to će im možda obijest povećati, ili će ih učiniti da ustraju na onome na čemu su, ili da druge zavode tako da kažu taj i taj sjedi kod tog i tog i uzima znanje od tog i tog.
Ali što se tiče prihvatanja istine onda je prihvati od bilo koje osobe, čak od jevreja ili kršćanina, čak i od samog šejtana ili odolopoklonika.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Spomenuo je da nema skrivenoga u onome u kome se nađu ova svojstva mu'min i drugi onaj koji poznaje vjeru islam, treći je onaj koji zna šta se desilo u njemu. Tako da onaj u čijem se srcu ne potvrdi iman on onda neće znati šta se desilo u islamu od događaja i zbivanja i drugih stvari. A onaj ko nepoznaje islam neće znati šta je uvedeno u islam od onoga što nije od njega. A onaj ko ne zna šta je ušlo u njega od onoga što nije od njega on opet ne zna. Nego misli da je sve islam. Nego je bitno da spoznaš lično da je spas u razlozima kao što je iman, poznavanje Allahove vjere i onoga što se desilo u njoj.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je uvijek govorio sa pravednošću i razboritošću, pa kaže da se ova greška može desiti čovjeku kojemu je oprošteno dal' zbog idžtihada u kojem je pogriješio, ili zbog dobrih djela koja je uradio i koja brišu njegova loša djela. Zbog toga nam je poznata zabluda ljudi koji kažu ili su poveli prljavu bitku protiv ugleda Ibn Hadžera – rahimehullah – ili na Nevevija jer su pogriješili u nekim stvarima. Mi znamo na osnovu onoga što znamo o njihovom stanju da su bili mudžtehidi u tome. Čuli smo da neki kažu kako je potrebno spaliti Fethul Bari, kao i to da je potrebno da se spali Šerh Sahihul Muslim. Zašto? Zato što se u njima nalazi greška između hiljade ispravnih stavova. Ovo, nesumnjivo, nije pravedno, a mi znamo na osnovu stanja ove dvojice ljudi da ono što se desilo od njih da to nije bilo namjerno, i nije poznato da su sve osobe zastupale jedan stav u jednom

Nego se ima za cilj pojasniti nužnost svakog roba za uputom i Pravim putem, kao i to da se pred tobom otvore vrata spoznaje o skretanju (sa pravog puta) kako bi se toga čuvao.

Zatim Pravi put je skrivena stvar u srcu, a odnosi se na ubjeđenje, želje i drugo. Kao što se tiče i očitih stvari poput riječi i djela koja se mogu odnositi na ibadete ili na običaje kao što je hrana, odjevanje, brak, stanovanje sakupljanje, rastavljanje, putovanje, boravljenje, jahanje i drugo.

Sve ove stvari - skrivene i očite - među njima mora postojati veza i podudarnost, jer ono što se desi u srcu od osjećaja i stanja nalaže događanje očitih stvari. A ono što se desi u očitom svijetu od svih djela nalaže da se u srcu odvija osjećaj ili pak neko stanje.

Allah ﷻ je poslao Svog Poslanika Muhammeda ﷺ sa mudrošću koja je u stvari njegov sunnet, a to je zakon i put kojeg mu je propisao.

Od ove mudrosti je bilo i to da mu propiše riječi i djela čime će se razlikovati od puta onih koji su izazvali srdžbu i od onih koji su zalutali. Pa mu je naredio da im se suprotstavlja u očitim stvarima, iako se velikom broju ljudi neće prikazati vid štete zbog sljedećih razloga:

Od njih je sudjelovanje u očitom slijeđenju što nasljedno prenosi sličnost i oblikovanje između dviju uspoređenih strana što opet vodi u podudarnost u moralu i djelima. To je ono što se može i osjetiti. Onaj ko odjene odjeću učenjaka - npr. - u duši osjeća nekakav vid pripadnosti njima. Onaj ko odjene odjeću boraca i ratnika npr. u duši osjeća vid poistovjećivanja sa njihovim

---

mezhebu i da to bude od utemeljivača mezheba. Da li si vidio da ako izabereš jedan stav među Šafiinim stavovima a ti pripadaš hanbelijama da ćeš time postati šafija? Ili naprimjer ako čovjek pogriješi pa prihvati neki stav od eš'arija u nekom pogrešnom pitanju, mi ćemo reći da on nije imao osim lijepu namjeru ili ćemo reći: Ovo je eš'arija, moramo ga se paziti i od njeg nećemo prihvatiti ni istinu? Neka nam je Allah na pomoći.

moralnim vrijednostima a njegova priroda postane sklona tome, osim ako ga nešto ne spriječi od toga.

Od njih je suprotstavljanje u očitom slijeđenju što nalaže razlikovanje, dok odvajanje nalaže prekid razloga koji bivaju uzrokom srdžbe, ili razlozima zablude, ili to nametne emotivne osjećaje prema sljedbenicima upute i zadovoljstva kao i realizacije onoga što je Allah prekinuo između Njegove uspješne vojske i Njegovih propalih neprijatelja. Sve što je srce potpunijeg života, i bolje spoznaje islama u pravom smislu te riječi- i ne mislim ovdje na samo puko očitovanje njime ili puko ubjeđenje na osnovu običaja u opštem smislu - njegov osjećaj u razlikovanju od jevreja i kršćana će biti potpuniji. A njegovo udaljavanje od njihovih moralnih vrijednosti koje posjeduju pojedini muslimani će biti jače.

Od njih je i to da sudjelovanje u očitom slijeđenju nalaže i miješanje sa njima sve dok se ne uzdigne i ne počne očito razlikovati između onih koji su upućeni i sa kojima je Allah zadovoljan i onih nad kojima se rasrdio i koji su zalutali. I mnogi drugi mudri razlozi.

Ovo se odnosi na očito slijeđenje u stvarima koje su čisti mubah, makar se i sačuvao od poistovjećivanja sa njima. Ali ako (to poistovječivanje) bude od nužnih stari njihovog kufra onda biva dijelom od dijelova kufra. A podudaranje u njemu sa njima je vrsta od vrsta njihove zablude i griješenja.

A to je još veća zabluda na koju se mora paziti a Allah najbolje zna.

POGLAVLJE

O SPOMENU DOKAZA IZ KUR'ANA, SUNNETA I KONSENZUSA KOJIMA SE NAREĐUJE SUPROTSTAVLJANJE NEVJERNICIMA I ZABRANA POISTOVJEĆIVANJA SA NJIMA

Pošto se radi o posebnom govoru i o jednoj mes'eli moguće je da se nađe pod opštim pravilom tako da smo počeli sa spomenom nekih dokaza iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa kojima se naređuje suprotstavljanje nevjernicima i kojima se zabranjuje poistovjećivanje sa njima u svim oblicima, ističući posebno pojedine stvari bez obzira da li se radilo i obaveznoj (vadžib) stvari ili o poželjnoj (mustehab).

Zatim smo nastavili sa govorom o zabrani poistovjećivanja sa njima u njihovim praznicima posebno.

Potrebno je spomenuti tačku na koju sam ukazao u ovoj knjizi a to je da stvar slaganja sa jednim narodom ili razlikovanja od njih je iz razloga što neko želi da se poistovjeti sa njima ili želi da iz toga izvuče korist. Isti je slučaj i sa razlikovanjem od njih. Što znači da takav čin robu može prouzrokovati korist ili štetu. Ako se radi o takvom djelu zbog kojeg postoji poređenje ili razlikovanje, i ako bi se to djelo lišilo poređenja i razlikovanja u njemu ne bi bilo ni koristi ni štete. Zbog toga se mi koristimo slijeđenjem Poslanika ﷺ i naših prethodnika, od muhadžira i ensarija, u djelima, koja da ih oni nisu činili, možda u njima za nas ne bi bilo koristi. To onda ne bi prenijelo na nas ljubav i naklonost naših srca ka njihovim srcima[1]. To nas čak potiskuje da se sa njima poredimo i u drugim

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je pojašnjenje, u tom smislu kao da se mi okorištavamo našim slijeđenjem, jer samo slijeđenje nasliјeđuje ljubav i naklonost srca prema njihovim srcima itd. Zbog toga je zabranjeno poređenje sa kafirima, jer

stvarima i drugim koristima. Isto tako je moguće da sebi naštetimo zbog poistovjećivanja sa nevjernicima u djelima, za koja kada ih oni ne bi činili nama ne bi naštetila.

Možda se nekada radi o naredbi poistovjećivanja i razlikovanja jer se u takvom djelu, u kojem se rob poistovjećuje ili razlikuje, nalazi korist ili šteta makar oni to djelo i ne činili. Ali ovo djelo je spomenuto kroz termine razlikovanja i poistovjećivanja radi dokazivanja i definicije, tako da poistovjećivanje sa njima biva dokazom štete a razlikovanje od njih biva dokazom koristi.[1]

Uzimanje u obzir poređenja i razlikovanja na osnovu ovog mjerila je sa strane analognog dokazivanja, dok je u prvom slučaju analognog obrazlaganja.[2] Moguće je da se nađu obadvije stvari u isto vrijeme. Ovdje mislim na mudrost koja proizilazi iz samog djela u kojem smo se sa njima poistovjetili ili razlikovali, ili čak u

---

kroz samo poređenje može da se desi takvo nešto. Dok je namjera razlikovanja propisana stvar, i ono što zakonodavac zahtijeva, to jeste razlikovanje od kafira i mušrika, u čemu je sama namjera dobra. Pa ako se desi namjera i i razlikovanje u stvarnosti onda će to biti potpunije.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada smo shvatili razliku? Naredba razlikovanja od kafira u nekoj stvari koju ne čine nama ne bi bilo naređeno da je se klonimo jer to samo po sebi nije štetno, ali zbog samog toga što je to specifično za njih u tome je štetnost po nas.

Možemo reći da je to vrsta kakvoće odijela – naprimjer – ili kao što oni – naprimjer – oblače košulje u jednom njima posebnom obliku. Ako ih oni ne bi oblačili na taj način oblačenje u tom obliku bi bilo dozvoljeno. Ali pošto je to specifično za njih obavezno je razlikovanje od njih. Ovo sa činjenicom da nam je naređeno razlikovanje pored toga što u samom postupku nema štetnosti po nas. Ili nam biva naređeno razlikovanje zbog same štete u tom postupku. Kao što je to odjeća koja je specifična za njih i ne pokriva stidne dijelove tijela onako kako je to potrebno. Ovdje je u samoj odjeći šteta, i naređeno nam je da je se klonimo. Ali zbog toga što je specifično za njih je druga šteta. Zato se zabranjuje zbog namjere razlikovanja, i poboljšanja naših srca sa namjerom razlikovanja je potpunije u poboljšanju naših srca od namjere klonjenja od te odjeće koja ne pokriva stidne dijelove tijela.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Sa strane analognog dokazivanja jer sam razlog zabrane je prisutan, bez obzira da li to bilo specifično za njih ili ne. Ali pošto je specifično za nih zabranio je poređenje sa njima tako da je ovo sa strane analognog dokazivanja, ali što se tiče prvog je sa strane analognog obrazlaganja.

istom sudjelovanju sa njim u tom djelu. Ovo je preovladavajuća slika u pogledu poređenja i razlikovanja koji su naređeni ili zabranjeni. Zbog toga je bitno biti oštrouman kod ovih značenja, jer se putem njih razumijeva Allahova zabrana koja se odnosi na nas u slijeđenju i poređenju bez obzira u opštem ili nekom posebnom smislu.[1]

Znaj da dokazivanje Kur'ana na neka posebna djela i njihove pojedinosti biva kroz opšte pojmove i na rezimirajući način ili kao nužno značenje. Dok je sunnet taj koji tumači značenja iz Kur'ana, ukazuje na njega i pojašnjava ga.

Mi ćemo spomenuti Kur'anske ajete koji govore o ovoj osnovi u opštem obliku, zatim ćemo nadovezati hadise koji pojašnjavaju značenja i ciljeve ajeta.

Allah kaže:

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ
ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ وَءَاتَيْنَٰهُم بَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَمَا
ٱخْتَلَفُوٓا۟ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى
بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ
ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا۟ عَنكَ مِنَ
ٱللَّهِ شَيْـًٔا وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُتَّقِينَ

"Sinovima smo Israilovim Knjigu i vlast, i vjerovjesništvo dali, i iz ljepota ih opskrbili, i na svjetove ih odlikovali! I iznad naroda ih uzdigli, i jasne smo im dokaze o vjeri dali, a oni su se podvojili

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da se šteta može opetovati kroz samo poređenje sa njima, isto tako i ono što može naštetiti čovjeku i biva samo po sebi zabranjeno, tako da obrazloženje bude između dvije stvari, zbog toga što u tome poređenje i zbog toga što je štetno.

baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti. Gospodar tvoj će im na Sudnjem danu sigurno presuditi u onome oko čega su se razišli. A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim, zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju, oni te, zbilja, od Allaha nimalo odbraniti ne mogu! Nevjernici jedni druge štite, a Allah štiti one koji Ga se boje i grijeha klone." (Sura El-Džasije, 16-19)

Allah ﷻ nas obavještava da je sinovima Israilovim podario vjerske i ovosvjetske blagodati,[1] ali i da su se oni razišli nakon što im je nauka došla zbog neprijateljstva jednih protiv drugih. Zatim je Muhammedu ﷺ odredio određen pravac (šeriat) i naredio mu da ga slijedi. Zatim mu je zabranio da slijedi strasti onih koji ne znaju.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – nakon što je naveo ajete spomenuo je da je Allah podario Israilovim sinovima blagodati vjere i ovog svijeta. Vjere u riječima: **"Sinovima smo Israilovim Knjigu i vlast, i vjerovjesništvo dali"**, ovo u vjeri. **" i iz ljepota ih opskrbili,"** a ovo na ovom svijetu. Ali je to imetak i darivanje **"I iznad naroda ih uzdigli,"** ovo se Također odnosi na vjeru i ovaj svijet ali se misli na upravljanje i ugled. **" i jasne smo im dokaze o vjeri dali,"** tj. u vjerozakonu, a jasne tj. očite, što i jeste od blagodati vjere, da Allah pojasni čovjeku dokaze kako bi bio smiren, staložen, ponosit i gord. Zatim nakon toga kaže: **"A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim"** Zatim tj. nakon što je Allah podario Israilovim sinovima Knjigu, dokaze, vlast i vjerovjesništvo i nakon što im je podario blagodati, učinio je Vjerovjesnika tj. uputio ga da ide određenim putem šerijata. **"zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju"** Za čijim strastima? Za strastima Israilovih sinova i bilo koga drugog. Ko god se suprotstavi istini on je u neznanju i na strastima. Ako ne poznaje šta je istina onda je u neznanju a ako je poznaje ali joj se namjerno suprotstavi onda se povodi za strastima. U ovome je jasan dokaz o zabrani skretanja sa Božanskih zakona na ljudskom rukom pisane i postavljene zakone koji se suprotstavljaju Božanskim zakonima. Jer su ti postavljeni zakoni izgrađeni na požudama, ne na zakonu od Allaha ﷻ. U ovome je Takođerr dokaz da slijeđenje ovih u njihovim strastima iz pomisli da će mu nešto uskratiti jeste samo produkt pogrešnog razmišljanja, zato Uzvišeni kaže: **oni te, zbilja, od Allaha nimalo odbraniti ne mogu!** Zato nemoj sa njima ići niti ih pratiti nego im se suprotstavi istinom. **Nevjernici su jedni drugima zaštitnici.** Ovo je kao i u riječima Uzvišenog: **Licemjeri i licemjerke su jedni od drugih.** Ali se izlaganje u ajetima razlikuje, zato što **Licemjeri i licemjerke su jedni od drugih** i nisu jedni drugima zaštitnici, jer svaki licemjer ako zapadne u širk on neće pomoći svom prijatelju niti ga uzima za zaštitnika, za razliku od nevjernika koji jedni druge pomažu, iako su oni svi u osnovi na jednom pravcu.

Među one koji ne znaju ulazi svako onaj ko se suprotstavi njegovom putu. A njihove "strasti" su ono za čim oni žude i na čemu je očito slijeđenje mnogobožaca što opet predstavlja nužne stvari njihove lažne vjere i svega onoga što proizilazi iz toga, i to je ono za čim oni žude. Slijeđenje njih je poistovjećivanje sa njima u onome za čime oni žude. Zbog toga se nevjernici vesele i raduju ako ih muslimani slijede u nekim njihovim stvarima. Čak ako bi to zahtijevalo trošenje ogromnih svota novca oni bi to učinili samo da se to desi.[1] Ako bi se ispostavilo da djelo nije od njihovog slijeđenja strasti, nema sumnje da bi i u tom slučaju bilo preče razlikovati se kao što je u slučaju poređenja u njihovim strastima jer ostavljanje takvih djela vodi u stjecanje Allahovog zadovoljstva. Moguće je da poređenje sa njima u dotičnim stvarima biva razlogom da ih ljudi slijede i u drugim, jer: "Ko se vrti oko tuđe ograde postoji bojazan da ne pređe u tuđu zemlju."

Ako se radi o bilo kojoj od ove dvije stvari moguće je da se postigne željeno u globalu iako je prvo očitije.

Zbog su riječi Uzvišenog:

وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ۖ وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن
يُنكِرُ بَعْضَهُۥ ۚ قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ ۚ إِلَيْهِ أَدْعُوا۟ وَإِلَيْهِ

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je činjenično stanje jer se nevjernici raduju da ih muslimani slijede zbog čega troše velike sume novca samo da bi ih muslimani slijedili. I nažalost radi potčinjenosti postojećim običajima u svemiru jeste da se stvar mora desiti, a to je da potlačeni slijedi velikana, i ne treba bolji primjer kao što je slučaj u ovom mjesecu, a to je kalendarsko računanje vremena. Većinski broj muslimana danas koriste nevjerničko evropsko računanje vremena pored toga što mi posjedujemo islamsko računanje vremena kojeg je uspostavio jedan od pravednih islamskih halifa i koji je vezan za veoma važan islamski događaj a to je Hidžra. Ali i pored toga on je zapostavljen kod velikog broja ljudi tako da neki koji posjećuju ove države kažu da nisu poznavali arapske mjesece sve dok nisu došli u ove države jer oni ne poznaju osim avgusta, ... itd. Ali u svakom slučaju kažem da se nevjernici raduju da ih muslimani slijede u ovakvoj istoriji i žele da ulože mnogo na tom putu samo da ih muslimani slijede u tome.

مَتَابِ وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَمَا جَآءَكَ
مِنَ ٱلْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا وَاقٍ

"Neki od onih kojima smo dali knjigu raduju se svemu što objavljujemo tebi, ali neki protivnici ne priznaju nešto od Objave. Reci: 'Meni je naređeno da samo Allahu ibadet činim i da Njemu nikoga ravnim ne smatram; Njemu ja pozivam i Njemu se vraćam.' I Mi ga tako kao mudrost objavljujemo na arapskom jeziku. A ako bi ti povlađivao željama njihovim nakon što ti je došla spoznaja, ti ne bi imao ni zaštitnika ni branitelja od Allaha." (Sura Er-R'ad, 36-37)

Lična zamjenica **"željama njihovim"** se odnosi – Allah najbolje zna – na ono o čemu je već bilo spomena. Oni predstavljaju saveznike koji negiraju djelimično ono što mu je objavljeno, tako da među njih spadaju svi oni koji negiraju bilo šta iz Kur'ana, od jevreja ili kršćana i svih drugih. Allah ﷻ kaže:

وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ

"A ako bi se ti za njihovim željama poveo nakon što ti je došlo znanje." (Sura El-Beqare, 145)

Slijeđenje u onome čime se ističu u svojoj vjeri i propratnim stvarima vjere je slijeđenje njihovih strasti, čak šta više slijeđenje njihovih strasti biva i u manjim stvarima od toga.

O tome Uzvišeni kaže:

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى
ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ
مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ

"Ni židovi, ni kršćani, neće biti tobom zadovoljni sve dok ne budeš slijedio vjeru njihovu Reci: "Allahov put je jedini pravi put!" A ako bi se ti poveo za željama njihovim, nakon znanja koje si dobio, od Allaha te niko ne bi mogao zaštititi, niti pomoći." (Sura El-Beqare, 120)

Pogledaj kako u predikatu (haberu) stoji "**vjeru njihovu**" a u zabrani "**željama njihovim**" jer se ljudi neće zadovoljiti osim da budu u potpunosti slijeđeni u vjeri. Opomena se odnosi na slijeđenje njihovih prohtjeva u malim ili velikim količinama. Opšte poznato je da slijeđenje u pojedinim stvarima njihove vjere predstavlja vrstu slijeđenja u njihovim prohtjevima, ili pak postoji pretpostavka da ih slijedi u njihovim prohtjevima, kao što smo prethodno naglasili.

U ovo poglavlje spadaju i riječi Uzvišenog:

وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ ۚ وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۚ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ ۙ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمْ ۖ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ ٱلْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا ۖ فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا۟ يَأْتِ بِكُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۖ وَإِنَّهُۥ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ

"I kada bi ti onima kojima je dana Knjiga sve dokaze donio, oni opet neće prihvatiti tvoju kiblu, kao što ni ti nećeš prihvatiti njihovu kiblu, niti će iko od njih prihvatiti kiblu drugoga. A ako bi se ti za njihovim željama poveo nakon što ti je došlo znanje, tada bi sigurno nepravedan bio. Oni kojima smo dali Knjigu znaju ga kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista

svjesno istinu prikrivaju. Istina je od Gospodara tvoga, pa zato nikako ne budi od onih koji sumnjaju. Svako ima svoj pravac prema kojem se okreće, pa se natječite u dobrima! Ma gdje bili, Allah će vas sve sabrati Allah doista, sve može! I iz svakoga mjesta u koje dođeš, ti lice svoje u pravcu Časnog hrama okreni; to je doista Istina od Gospodara tvoga; Allah ne zanemaruje ono što vi radite. I iz svakog mjesta u koje dođeš, ti lice svoje prema Časnom hramu okreni!; i gdje god se nalazili, vi lica svoja prema njemu okrećite, da vam ljudi ne bi imali šta prigovoriti, izuzev onih između njih koji nepravdu čine." (Sura El-Beqare, 145 - 150)

Veći broj naših prethodnika,[1] kažu da ovo znači da se jevreji ne bi pozivali na dokaz zbog vašeg poređenja sa njima u pogledu kible. Kako ne bi rekli usporedili su se sa nama u kibli, onda postoji sumnja da se neće sa nama usporediti i u našoj vjeri. Tako da je Allah sa razlikovanjem u kibli prekinuo mogućnost korištenja ovakvog dokaza. A "dokaz" je sve ono što se koristi za dokazivnje istine ili laži. **"Izuzev onih između njih koji nepravdu čine."** tj. Kurejšija koji su govorili vratili su se našoj kibli onda postoji mogućnost da će se vratiti i našoj vjeri.

Allah je pojasnio da mudrost derogacije kible i njene izmjene jeste u biti suprotstavljanje nevjernicima u njihovoj kibli, kako bi to bilo potvrdnije u sprječavanju onoga što su očekivali i čemu su žudili od laži. Poznato je da je ovo značenje potvrđeno u svakom vidu slijeđenja i suprotstavljanja. Tako da svaki kafir koji bude slijeđen u bilo čemu od njegovih stvari koristi na osnovu toga dokaz ili nešto blisko tome, kao što su jevreji imali dokaz u pogledu kible.

Allah kaže:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već jasni dokazi došli!" (Sura Al Imran, 105)

[1] Od kojih su Mudžahid, Ata', Katade i Suddi.

Ovo se odnosi na jevreje i kršćane koji su se podijelili na više od sedamdeset sekti. Zbog toga je Poslanik ﷺ zabranjivao da se slijede u njihovom razilaženju i sektaštvu. Iako nas je on obavijestio : "Da će se njegov ummet podijeliti na sedamdeset i tri sekte." Ali kada kaže: "Ne budi kao taj i taj." Može se odnositi na opšti pojam kroz termin i značenje. Ali iako se ne bi odnosilo na opšti pojam to ukazuje na samu vrstu suprotstavljanja i ostavljanja poistovjećivanja sa njima biva propisanom stvari. Također to znači da što više se čovjek udalji od mogućnosti poređenja sa njima u onome što nama nije propisano, bit će udaljeniji od padanja u poistovjećivanje u onome što nam je zabranjeno, što opet predstavlja jasnu i očitu korist.

Allah Musau i Harunu kaže:

فَٱسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

"A vas dvojica na pravom putu ostanite i nikako se za neznalicama ne povodite!" (Sura Junus, 89)

Uzvišeni kaže:

وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ ٱخْلُفْنِى فِى قَوْمِى وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ ٱلْمُفْسِدِينَ

"A Musa je bio rekao bratu svome Harunu: "Zastupaj me u narodu mome, i red pravi i ne slijedi puteve onih koji su smutljivci!" (Sura El-A'raf, 142)

I kaže:

وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ ٱلْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ

"A ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo ga da čini što je naumio, i bacit ćemo ga u Džehennem." (Sura En-Nisa, 115)

I mnogi drugi ajeti.

A ono što oni slijede i kako djeluju ne predstavlja put mu'mina, nego put smutljivaca i neznalica. Ono što se ne ubraja u opšti pojam, zabrana se odnosi na njegovu vrstu. Tako da suprotstavljanje jednoj vrsti u potpunosti biva potpunije od suprotstavljanja određenoj i zabranjenoj stvari, dok je približavanje vid sumnje da se ne padne u zabranjeno.

Allah ﷻ kaže:

وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ
وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ
مِنَ ٱلْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً
وَٰحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ ۖ فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ إِلَى ٱللَّهِ
مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ وَأَنِ ٱحْكُم بَيْنَهُم
بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَٱحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنۢ بَعْضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ
إِلَيْكَ ۖ

"A tebi objavljujemo Knjigu, s Istinom, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi. I ti im sudi prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi; svima vama smo zakon i pravac propisali. A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje, zato se natječite ko će više dobra učiniti; Allahu ćete se svi vratiti, pa će vas On o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti. I sudi im prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i čuvaj ih se da te ne odvrate od nečega što ti Allah objavljuje." (Sura El-Maide, 48-49)

Slijeđenje njih u onome što oni slijede jeste ujedno slijeđenje njihovih strasti, ili pak sumnja za slijeđenje onoga za čim žude. Ali klonjenje od istih je pomoć u klonjenju od istoga, kao i stvaranje prepreke za slijeđenje njihovih prohtjeva.

Znaj da je u Allahovoj Knjizi veoma mnogo zabrana i priča koje se odnose na nas u slijeđenju nevjerničkih naroda u čemu ima pouke za nas u ostavljanju onoga što su oni činili. Kao što kaže, kada govori o kitabijama i kaznama koje su se obestinile nad njima:

فَٱعْتَبِرُوا۟ يَـٰٓأُو۟لِى ٱلْأَبْصَـٰرِ

"Zato uzmite iz toga pouku, o vi uviđavni!" (Sura El-Hašr, 2)

Ili gdje kaže:

لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَـٰبِ

"U kazivanju o njima pouka je za one koji su razumom obdareni." (Sura Jusuf, 111)

I mnogo drugih sličnih primjera.

Među njima ima onih koji ukazuju na ono što mi imamo za cilj, kao i onih koji upotpunjuju značenje samog cilja.

Zatim, kad je cilj bio pojašnjenje suprotstavljanja njima u svim stvarima koje se odnose na njih i u čemu je korist za nas, onda svi ajeti ukazuju na ovu stvar. Ako je cilj obavezno suprotstavljanje njima, onda na ovo ukazuju neki između ostalih ajeta.

Mi smo spomenuli dokaze koji ukazuju da je suprotstavljanje njima opšti propis, što i jeste cilj ove teme.

A što se tiče razlikovanje vadžiba u odnosu na druge stvari to nije cilj ove rasprave.

Mi ćemo - inša Allahu te'ala - spomenuti da je poistovjećivanje sa njima u njihovim praznicima zabranjeno. I to je pitanje koje se posebno želi ovdje istaknuti, dok su ostale teme uporedo navedene sa ovom zbog stalnog ponavljanja cjelokupnog, veličanstvenog i korisnog pravila.

Allah kaže:

ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍۚ يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْۚ نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمْۗ إِنَّ
ٱلْمُنَٰفِقِينَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ. وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلْكُفَّارَ
نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ هِىَ حَسْبُهُمْۚ وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ
كَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَٰدًا
فَٱسْتَمْتَعُوا۟ بِخَلَٰقِهِمْ فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِكُم بِخَلَٰقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا۟ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى
ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَٰهِيمَ وَأَصْحَٰبِ مَدْيَنَ
وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتِۚ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن
كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۚ
يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ
وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُو۟لَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ إِنَّ
ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن
تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنَّٰتِ عَدْنٍۚ وَرِضْوَٰنٌ
مِّنَ ٱللَّهِ أَكْبَرُۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ
وَٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْۚ وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ

"Licemjeri i licemjerke slični su jedni drugima: Traže da se čine nevaljala djela, a odvraćaju od dobrih, i ruke su im stisnute, zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio. Licemjeri su zaista pravi nevjernici. Licemjerima i licemjerkama i nevjernicima

Allah prijeti džehenemskom vatrom, vječno će u njoj boraviti, dosta će im ona biti! Allah ih je prokleo, i njih čeka patnja neprekidna. Kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali, i slatkim životom živjeli, a i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli, i vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali. To su oni čija će djela biti poništena i na ovom i na onom svijetu, njima propast predstoji. Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih: o narodu Nuhovu, i o Adu, i o Semudu i o narodu Ibrahimovom i o stanovnicima Medjena, i o onima čija su naselja izvrnuta? Poslanici su im njihovi jasne dokaze donosili i Allah im nije učinio nikakvu nepravdu, nego su je oni sami sebi nanijeli. A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela,a od nevaljalih odvraćaju, i namaz obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati. Allah je doista Silan i Mudar. Allah obećava vjernicima i vjernicama džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i divne dvorove u vrtovima edenskim. A zadovoljstvo Allahovo veće je od svega toga: to će, doista, uspjeh veliki biti! O Vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera i budi prema njima strog! Prebivalište njihovo bit će Džehennem, a grozno je on boravište." (Sura Et-Tewbe, 67-73)

Allah ﷻ je u ovim ajetima opisao moral munafika i njihove atribute, te moralne vrijednosti mu'mina i njihove atribute, jer svaka skupina pokazuje islam. A munaficima, koji su ispoljavali islam - sa ovim moralom - i kafirima koji su istical kufr, obećava džehennemsku vatru, a Svom Vjerovjesniku ﷺ je naredio da se bori protiv oba tabora.

Od kada je Allah poslao Svog Poslanika i roba Muhammeda ﷺ, i od kada je on učinio hidžru u Medinu ljudi su se podijelili u tri vrste: mu'min, munafik i kafir. Što se tiče kafira - on ističe kufr i njegovo stanje je jasno. Međutim ovdje je cilj istaknuti atribute munafika, spomenutih u Kur'anu i sunnetu. I to su oni atributi za koje postoji bojazan da se ne pojave kod sljedbenika kible. Tako da je Allah opisao munafike da su oni jedni od drugih. A o mu'minima kaže:" **A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima."**

Zbog toga što su se srca i djela munafika podudarila i usporedila jedna sa drugima, ali su oni i pored toga:

تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ

"Ti misliš da su oni složni, međutim, srca su njihova razjedinjena." (Sura El-Hašr, 14)

Što znači da između njihovih srca nema ljubavi i sloge, osim ako se ne radi o zajedničkoj koristi iznad koje stoje svi zajedno. Zatim jedni druge napuštaju, za razliku od mu'mina. On voli drugog mu'mina i pomaže mu čak i kada je odsutan, makar se mjesta njihovog stanovanja razlikovala pa čak iako ne žive u istom vremenu.

Zatim je Allah ﷻ opisao svaku grupu sa njihovim ličnim djelima i njihovim djelima vezanim za druge, a Allahove riječi su sažete.

Tako da su čovjekova djela, koja se vežu za njegovu vjeru, podijeljena na dvije vrste, jedna je: da čini ili ostavi, a druga je: da drugom naređuje da čini nešto ili da se kloni nečega. Zatim njegovo djelo, može biti korisno za njega, ili da se korist tog djela prenese na nekoga drugoga. Tako da se u tom kontekstu djela mog podijeliti na tri vrste.

Prva vrsta se odnosi samo na onoga ko obavlja to djelo i ne odnosi ni na koga više. Primjer toga je obavljanje namaza.

Druga vrsta su djela koja se obavljaju radi nečije koristi, kao što je slučaj sa zekatom.

Treća vrsta je naređivanje drugom da uradi nešto, tako da neko drugi bude činilac a njegov udio u tome jeste samo naređivanje.

Allah o mufacima kaže:

"Traže da se čine nevaljala djela, a odvraćaju od dobrih."

dok mu'mine opisuje:

"Traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćaju."

"Dobro" je cjelokupan naziv za sve ono što Allah ﷻ voli, kao što je iman dobro djelo, a "loše" je cjelokupan naziv za sve ono što Allah ﷻ mrzi i zabranjuje.

Zatim kaže: **"i ruke su im stisnute"**, Mudžahid kaže: " Škrtare kada je u pitanju udjeljivanje na Allahovom putu." Katade kaže: "Škrti su u činjenju svakog dobra." Tako da je Mudžahid ukazao na korist udjeljivanjem imetka dok je Kadate naglasio korist imetkom i tijelom. Stiskanje ruke se odnosi na škrtost, kao što Allah kaže:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ

"Ne drži ruku svoju stisnutu, a ni posve otvorenu." (Sura El-Isra, 29)

Ili u riječima Uzvišenog:

وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ

"Jevreji govore: 'Allahova ruka je stisnuta!' Stisnute bile ruke njihove i prokleti bili zbog toga što govore! Ne, obje su ruke Njegove pružene On udjeljuje koliko hoće!" (Sura El-Maide, 64)

Ovaj izraz (stiskanje ruke) je običajno poznata izreka i razumljiv je u svom vanjskom značenju ili se koristi u poznatom figurativnom smislu (medžaz mešhur).

Negirajući stiskanje ruku od strane vjernika Allah ﷻ ih opisuje pa kaže: **"Udjeljuju zekat."** A zekat iako se pod tim terminom prvenstveno misli na obavezni zekat - taj izraz se može odnositi na svaku korist stvorenjima, bilo tjelesnu ili novčanu koristi. Tako da je slučaj sa ova dva oblika kao i slučaj sa ona dva kod stiskanja ruke.

Zatim kaže: "**zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio.**" Zaborav Allaha ﷻ jeste ostavljanje Njegovog spominjanja.[1]

Međutim kada govori o vjernicima negira postojanje ovakvog svojstva u njima pa kaže: "**I obavljaju namaz.**" (Sura Et-Tewbe, 71)[2] Namaz u ovom slučaju obuhvata obavezni i dobrovoljni. Također pod njim se podrazumijeva svaki vid spominjanja Allaha ﷻ, riječima ili značenjem. Ibn Mes'ud ؓ kaže:

"*Sve dok spominješ Allaha s.w.t. u namazu si, makar bio na tržnici.*"

Muaz b. Džebel ؓ kaže:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. zapostavili su Njegov spomen i nisu izvršili Njegove naredbe, pa ih je zaboravio tj. zapostavio, i ovdje se na zaborav ne misli kao na srčano zapostavljanje u odnosu na nešto poznato otprije jer ovako nešto u pogledu Allaha ﷻ ni u kom slučaju nije moguće. Musa je rekao Faraonu: **O njima zna sve Gospodar moj, u Knjizi je, Gospodaru mome ništa nije skriveno i On ništa ne zaboravlja.** (Sura Ta Ha, 52) Uzvišen je i visoko uzdignut On. Ali zaboravlja upogledu zapostavljanja, jer je zapostavljanje zaboravljanje, kao što je u riječima Uzvišenog u jednoj od verzija tumačenja: **A Ademu smo odmah u početku naredili; ali on je zaboravio, i nijeodlučan bio.** (Sura Ta Ha, 115) Pa je zaboravio tj. zapostavio i neodlučan je bio tj. nije imao snage da se kloni onoga što smo mu zabranili što je približnije istini. Iako neki učenjaci kažu da se ovdje zaborav odnosi na zaborav srca zbog snage i šejtanovog ometanja radi čega se zakleo da će ga navesti da zaboravi. U prethodnim ummetima su bili kažnjavani radi zaborava, zato ga je Allah radi toga i kaznio. Ali zaborav ako se odnosi na Allaha uvijek znači zapostavljanje (ignorisanje).

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Namaz je spominjanje Uzvišenog Allaha, od samog početka tvog ulaska u namaz pa sve dok ne predaš selam, na početku donosiš tekbir – Allahu ekber – što u stvari i jeste najveći zikr, zbog čega Uzvišeni kaže: **Kazuj Knjigu koja ti se objavljuje i obavaljaj molitvu, molitva, zaista,odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje molitve je najveća poslušnost! – A Allah zna šta radite.** (Sura El –Ankebut, 45)
Učenjaci kažu da značenje **Obavljanje molitve je najveća poslušnost** – jeste da je spominjanje Allaha koji sadrži ovaj namaz najveće, tj. da ono što je u namazu od spominjanja Allaha biva najvećim. Što znači da njihovo obavljanje namaza jeste Allahov spomen za razliku od licemjera za koje kaže: **Zaboravili su Allaha pa ih je zaboravio.**
Namaz Također obuhvata obavezni i dobrovoljni , a u njeg može ući svaki vid Allahovog spominjanja, riječima ili značenjem.

"Proučavanje nauke je veličanje Allaha ﷻ"

Zatim je spomenuo ono što je obećano kafirima i munaficima od proklestva, Vatre i vječne patnje na Ahiretu.

Za razliku što je obećao mu'minima od Dženneta, zadovoljstva i milosti.

Nakon toga u redanju riječi i termina se kriju velike tajne, o čemu nećemo govoriti na ovom mjestu, nego je cilj napraviti predispozicije za pravilo koje ćemo spomenuti inša Allah.

Neko će reći da riječi Uzvišenog: **"njih čeka patnja neprekidna"** ukazuju na ono što će im se obavezno desiti na dunjaluku i Ahiretu, od duhovnih bolesti, tuge, tegobe, bezosjećajnosti, tame srca i neznanja. Jer kufr i griješenje donose ubrzane bolesti koje su uvijek prisutne i o kojima samo Allah ﷻ posjeduje znanje.[1]

Tako da ćeš vidjeti većinu njih da svoj život ne uljepšavaju osim sa onim što im zamućuje razum, zanosi srca, opijaju se opojnim sredstvima, ili se oslanjaju na snove, ili pak slušaju svirača i sl. tome.

Za razliku od toga o mu'minima kaže: **"To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati."** Allah ﷻ požuri vjernicima sa milošću u njihovim srcima i u drugim stvarima u kojima osjećaju slast imana te rasprostranjenost grudi prema islamu - i mnoge druge radosti

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Da, ovo je uzeto iz riječi Uzvišenog: To su oni **kojima će se Allah smilovati.** Tako da – **će se** – znači da će se ostvariti i da je blisko. Prva Allahova milost jeste u pojavi islama i osvjetljavanju srca znanjem, imanom i drugim stvarima mimo toga kojima se ispuni čovjek. Kao i onoga što mu se desi od veličanstvenih blagodati imana i dobrih djela.
To znači da ono u čemu se mi nalazimo jeste od srčanih blagodati, veselja duše, i to je ono na što ukazuju riječi Uzvišenog: **Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život** (Sura En-Nahl, 97) A ljudi koji najbolje žive na dunjaluku su oni koji su u imanu i čine dobra djela. Allahu učini nas od njih, amin.

zbog imana, korisnog znanja i dobrih djela što nije moguće uvijek opisati.[1]

Zatim Allah upotpunjujući vijesti o munaficima kaže: "**Kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali.**" Riječ 'kao' da se radi o poređenju sa subjektom u nominativu koji je izbrisan u rečenici pa bi ajet u tom kontekstu imao sljedeće značenje: "**Vi ste kao i oni koji su bili prije vas.**" Dok drugi kažu da se radi o akuzativu nepostojećeg glagola, pa bi ajet u tom kontekstu imao sljedeće značenje: "**Vi ste učinili kao što su to činili oni prije vas.**" Kao što Nimr b. Tevleb kaže:

"Poput dana koji je tražen bez potražitelja."

Tj. nisam vidio kao ovaj dan. Poređenje između ove dvije vrste riječi se odnosi u djelima onih koji su bili prije.

Dok drugi kažu da se radi o poređenju u patnji.

Zatim je rečeno: Da je činioc izbrisan, tj. da ih je prokleo i kaznio kao što je prokleo i one prije vas.

Ili kao što je rečeno - što je i blaže - da je činioc ono što je prethodno spomenuto tj. da je Allah ﷻ obećao munaficima ono što je obećao i onima prije vas, te da ih je prokleo kao što je prokleo i one prije vas. A oni su zaslužili vječnu patnju kao što su zaslužili i oni prije vas. Ili da stoji u akuzativu, iako može biti u nominativu, tj. patnja poput panje onih koji su bili prije vas.

Suština stvari jeste u tome da riječ 'kao' može da se odnosi na činioce u akuzativu ili da jedan bude u akuzativu a drugi u nominativu. Kao što kažu: Počastio sam i počastio me Zejd. Dok

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Namaz je spominjanje Uzvišenog Allaha, od samog početka tvog ulaska u namaz pa sve dok ne predaš selam, na početku donosiš tekbir – Allahu ekber – što u stvari i jeste najveći zikr, zbog čega Uzvišeni kaže: **Kazuj Knjigu koja ti se objavljuje i obavaljaj molitvu, molitva, zaista,odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje molitve je najvećaposlušnost! – A Allah zna šta radite.** (Sura El –Ankebut, 45)

kod gramatičara, ako se činioci ne razlikuju, kao da kažeš: Počastio sam i dao sam Zejdu. - postoje dva mišljenja:

Jedno je mišljenje Sibevejha i njegovih sljedbenika - da je činioc u imenici jedan, iako je predikat drugog izbrisan, on tvrdi, da se ne mogu naći dva činioca nad jednim predikatom.[1]

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Drugo mišljenje je tačnije a mi imamo pravilo u pogledu razilaženja lingvističara a to je da slijedimo lakše osim ako to ne odbija značenje, a ovdje značenje ne odbija ovo mišljenje.

Ako kažeš dao sam prednost i počastio sam Zejda, šta sprečava da kažeš počastio sam i dao sam prednost Zejdu? Jer davanje prednosti i čašćenje se desilo u pogledu njega.

Ali ja kažem, ne, počastio sam Zejda, jeste faktor, dok se u prvom slučaju izbriso objekat a njegova osnova je : dao sam prednost i počastio sam Zejda. Ko je ovo rekao? Ako bi kontekst došao sa ovakvim stilom bio slab.

Ja smatram da je stav kufljana u ovome da je – objekat – objekat dva činioca zajedno, i nema smetnje da upotrijebimo i treći činioc kao da kažeš: Dao sam prednost, počastio sam, darovao sam i poklonio sam. Tako da on bude upotrijebljen kao objekat za sve činioce bez ikakve smetnje. Osim ako to ne odbija značenje jer u tom slučaju to ne bi bilo moguće.

U ovoj pretrazi koju je vršio šejh je dokaz da je čovjek zaista more znanja u pogledu svih nauka – da mu se Allah smiluje – što i jeste bio. A ko bude čitao njegove knjige shvatit će da je to bio čovjek kao more nauka.

Ibn Kajjim – rahimehullah – je u svojoj knjizi 'Bedaial fevaid', veoma vrijednoj i cjenjenoj knjizi koja može biti od koristi onome koji traga za znanjem, proučavao je tajnu riječi 'medh' (pohvala) i 'hamd' (hvala). Slova riječi su sva (u arapskom) tri ista (mdh i hmd) ali raspored im je različit tako da im se i značenje uveliko razlikuje. Tome je posvetio veoma opširno pojašnjenje pa kaže: Naš šejh – rahimehullah – misleći na Ibn Tejmijju, ako progovori o ovako nečemu dođe sa čudima čuda, ali je bio kao što je rekao:

Te'eleka berku nedždijen – pa sam joj rekao prođi me se jer sam stvarno za tebe zauzet.

Sa čime? Onim što je bitnije od rasprave sa filozofima, logičarima i dogmatičarima i drugima, i otišao je da proučava neko od pitanja gramatike.

Ebu Hajjan je autor 'Bahrul muhita' kojeg je veoma jako volio, u toj knjizi je spomenuo veličanstvenu pjesmu u kojoj je čak i pretjerao pa kaže:

Ibn Tejmijje je potpomogao naš šerijat

poput uglednika Tejjima kada se uzjogune Mudari

Drugo je mišljenje Fera'a i drugih kufljana koji kažu da dva glagola utječu na imenicu, pa tvrde da se dva činioca mogu odnositi na jedan predikat.

Na osnovu ovog razilaženju u gramatici temelji se i razumijevanje ajeta:

عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ

"I sjednu jedan sa desne, a drugi s lijeve strane" (Sura Qaf, 17)

I drugi slični primjeri.

Tako da će na osnovu prvog mišljenja biti da je Allah ﷻ obećao munaficima Vatru, kao što ju je obećao i onima prije vas, i

---

Misli na Ebu Bekra, kaže da je Allah ﷻ Ibn Tejjmijom sačuvao islamski ummet isto onako kao što je sačuvao ummet Ebu Bekrom u danima otpadništva. A pjesma je veoma poznata.

Kada je Šejhul islama došao u Egipat, sa prirodnom ljubavlju došao mu je čovjek selameći ga razgovarajući po tiho sa njim te raspravljajući o nekoj temi iz gramatike. Ebu Hajjan je bio učenjak u pogledu gramatike čije se mišljenje cijenilo i prihvatalo. Nije bio slab. Ebu Hajjan je naveo dokaz knjigu koja kad se spomene kod gramtičara zna se da je to knjiga Sibevejha. Kaže Sibevejh je spomenuo tako i tako u knjizi za raliku od Šejha Ibn Tejmijje. Pa mu je Ibn Tejmijje rekao: Sibevejh nije vjerovjesnik gramatike, a u ovoj svojoj knjizi je pogriješio na više od osamdeset mjesta koja ne znaš ni ti a niti on. Nakon toga kao da se pojavio raskol među njima dvojicom. Pa je o njemu spjevao pjesmicu u kojoj ga je pokudio – Allahu se utječem od toga – nakon što ga je prije toga pohvalio u pjesmici. Da im Allah oprosti svima.

Moj cilj je da kažem da je Allah ﷻ podario Ibn Tejmijji znanje. Naš šejh Muhammed b. Abdul Aziz El Mutavea – jedan od učenika našeg velikog šejha – mislim na šejha Mutaveu – rahimehullah – od kojeg smo svo početno znanje preuzeli – rahimehullah – pa kaže: To je čovjek kojem je olakšana nauka isto kao što je omekšano gvožđe Davudu, a ovo je tačno. Šejh je posjedovao veoma veliko znanje.

Takođerr šejh Mutavea kaže: Ovaj čovjek, sa onime što mu je Allah podario od znanja se ubraja u keramete, jer je to bilo iznad ljudske sposobnosti. Jer nekada kad čitaš vidiš da napamet navodi više od dvadaeset knjiga. Kaže ovo je knjiga tog i tog... od knjiga filozofa, što je bilo veoma čudno.

Ali bitno je da naše mišljenje, koje mi smatramo ispravnijim, tj. da ako se nađu dva činioca ili više nad jednim objektom da nema smetnje, pa privhvati bit će ti lakše.

oni zaslužuju neprekidnu patnju poput onih prije vas ili kao patnju onih prije vas. Zatim je oba činioca od njih izbrisao jer jedan ukazuje na sam čin, i oni smatraju ljepšim brisanje prva dva činioca.

Dok se na osnovu drugog mišljenja može reći da se riječ 'kao' odnosi lično na 'obećao' i na riječ 'prokleo' i na riječi 'oni zaslužuju neprekidnu patnju' jer u riječi 'kao' se ne pokazuje deklinacija(i'arab). Ovo se odnosi ako kažemo da se uticaj tri činioca odražava u jasnom akuzativu (nasbu zahir).

Ako se kaže da treći činioc utječe u nominativu onda to znači da činoc u riječi utječe kroz značenje ne kroz termin.

Pošto si saznao da neki ljudi poređenje podrazumijevaju u djelima dok drugi poređenje podrazumijevaju u patnji, onda su oba mišljenja povezana jedno sa drugim. Jer poređenje u nužnom povlači poređenje u onome koji nalaže to poređenje, isto tako ako se postavi kontra, tako da nema razlika u značenju među mišljenjima.

Isto tako ono što smo spomenuli od razilaženja gramatičara u pogledu uklanjanja ili ostavljanja činioca, je razilaženje u pojašnjenjima i posljedicama, ali ne vodi u razilaženje ni u deklinaciji niti u značenju.

Tako da je bolje da se riječ 'kao' odnosi na sve ono što je prethodilo od djela i nagrade tako da bi u oba slučaja poređenje bilo doslovno (lafzan).

Ali na osnovu prva dva mišljenja u jednom će značiti doslovno (lafzan) dok će u drugom slučaju značiti nužno.

Ako po ovom pitanju primijeniš stav kufljana bit će potpunije i bolje, jer će riječi u ajetu ukazati na poređenje u oba slučaja bez brisanja faktora. U suprotnom će lična zamjenica značiti vaše stanje je kao i njihovo stanje i sl. tome. Tako da će izgledati kao da kaže: "Vi ste poput onih koji su bili prije vas" ali mjesto nam ne dozvoljava da o ovome govorimo nešto više jer se cilj veže za drugu temu.

Ovo poređenja sa munaficima i kafirima se ne odnosi na mu'mine koje je Allah opisao riječima: **"i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju."** Jer pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku se suprotstavlja u poređenju sa onima koji su bili prije vas. Allah kaže:

"Vi ste kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali, i slatkim životom živjeli, a i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli, i vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali."

Obraćanje u riječima: **"Oni su jači od vas bili"** i riječi: **" i slatkim životom živjeli"**, ako se odnosi na munafike onda se spominje kako bi se privukla pažnja i da bi se na to ukazalo. Tako što se prelazi iz odsutnosti ka prisutnosti kao što je u riječima Uzvišenog:

ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Milostivog, Samilosnog, Vladara Dana sudnjeg, Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo!" (Sura El-Fatiha, 3-5)[1]

Zatim se obraćanje prenijelo na neprisutnost u riječima:

فَأُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ

"Njihova djela bit će poništena." (Sura El-Beqare, 217)

Ili kao što kaže:

حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمْ فِى ٱلْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُواْ بِهَا

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: **Samo Tebe obožavamo** – iako kontekst redoslijeda nalaže da kažemo – **Samo Njega obožavamo** – ali je prešao sa obraćanja u trećem licu na prvo lice, u tome leži značaj obraćanja u trećem licu zbog veličanstvenosti "Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova". Što je potpunije nego da kaže Hvala Tebi. Ali kada se shvati Allahova veličanstvenost i Njegov opis sa svojstvima koja bivaju tebi približena i čime si Ga pohvalio od tih svojstava kažeš **Samo Tebe obožavamo.** Tako kao da se obraćaš onome ko je prisutan pred tobom.

"Pa kad ste u lađama, i kad one uz blag povjetarac zaplove s putnicima, te se oni obraduju tome." (Sura Junus, 22)

Ili riječi:

وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ ٱلْكُفْرَ وَٱلْفُسُوقَ وَٱلْعِصْيَانَ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ

"A nevjerovanje i razvrat i neposlušnost vam omrazio. Takvi su na pravom putu." (Sura El-Hudžurat, 7)

Tako da se lična zamjenica u riječima: "**Njihova djela bit će poništena.**" što je očitije odnosi na one koji čuju i koji se upuštaju u nevaljalštine od ovog ummeta, kao što poslije kaže: "**Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih.**" A ako se obraćanje odnosi na čitav ummet onda se neće obratiti pažnja osim u drugom primjeru.

Što se tiče riječi: "**A i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli.**" U Abdu Rezakovom tefsiru se prenosi od Muamera da je Hasan rekao: "**A i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli.**" stoji da je rekao: "Sa njihovom vjerom." Isto tako se prenosi i od Ebu Hurejre ﷺ. Dok se od Ibn Abbasa ﷺ prenosi: "Sa njihovim udjelom Ahireta na dunjaluku."

Lingvističari kažu: da se riječ "الخلاق" (El Halak) odnosi na udio i sreću, kao da kaže ono što je stvoreno za čovjeka ili ono što mu je određeno. Ili kao što se kaže: "Dio je ono što mu je dodijeljeno, a udio je ono što mu je udijeljeno.

U tom kontekstu su i riječi Uzvišenog:

وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ

"Na drugome svijetu nikakve sreće neće imati." (Sura El-Beqare, 102 i 200)

Tj. Neće imati udjela na onome svijetu. Allahov Poslanik ﷺ kaže: *"Svilu oblači onaj koji u njoj neće imati udjela na ahiretu."*[1]

[1] Mutefekun alejhi.

Ajet obuhvata sve ono što su naveli učenjaci, jer Allah ﷻ kaže: **"Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali."** Snaga koju su posjedovali, sa njom su mogli da rade za dunjaluk i za ahiret. Isto tako njihovi imeci i djeca, i ta snaga, imeci i djeca su udio i sreća, a oni su uživali u svojoj snazi, imecima i djeci na dunjaluku, i ista ta djela koja su obavljali sa ovom snagom. A njihov imetak je njihova vjera a tu su i njihova djela, da su sa njima htjeli Allahovu naklonost i ahiret, imali bi za njih sevap na ahiretu pa bi u njima uživali i sa onim što im je pruženo da u njemu uživaju. Tako da u ovaj ajet ulazi svako onaj ko je radio samo radi svojih dunjalučkih koristi, bez obzira da li se radilo o ibadetima ili nečemu drugom.

Zatim Uzvišeni kaže:

فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُم بِخَلَٰقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا۟

"A i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli, i vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali." (Sura Et-Tewbe, 69)

Pokazna zamjenica ukazuje na dvije stvari od kojih je bolja da se odnosi na atribut korijena 'kao što je upuštanje u onome u što su se oni upuštali' tako da je povratno značenje izbrisano, kao što stoji u riječima Uzvišenog:

أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَآ أَنْعَٰمًا فَهُمْ لَهَا مَٰلِكُونَ

"Kako oni ne vide da Mi samo zbog njih stoku stvaramo i da oni njome raspolažu kao vlasnici!" (Sura Jasin, 71)

Ovoga je mnogo rasprostranjeno u Kur'anu.

Drugo je da se radi o atributu subjekta 'kao skupina', 'kao vrsta' ili 'kao generacija' u što su se upuštali, kao kada se kaže: 'u onome u čemu su se upuštali.'

Allah je spojio termine 'uživanja' i ' upuštanja' jer nered u vjeri može da nastane u lažnom vjerovanju i govoru o njemu, ili da se pojavi u djelima suprotno ispravnom ubjeđenju. Prvo se odnosi na novotarije i sl. dok se drugo odnosi na griješenje u djelima i sl.

Prvi je produkt sumnjivih stvari, a drugi je produkt strasti.

Zbog toga su selefi govorili: "Čuvajte se dvije vrste ljudi, sljedbenika strasti kojeg je opčinila njegova strast i dunjalučara kojega je preokupirao njegov dunjaluk."

Također su govorili: "Čuvajte se smutnje grješnog učenjaka, i pobožnog neznalice. Jer njihova smutnja je pogodila svakog ko je smutnjom pogođenog." Ovaj je nalik na one koji su izazvali Allahovu srdžbu (Židovi) zbog toga što poznaju istinu ali je ne slijede. Drugi je nalik onima koji su zalutali (kršćani) i koji rade bez uporišta u nauci."

Neki su Ahmeda b. Hanbela opisali govoreći: "Allah mu se smilovao, prema dunjaluku je bio veoma strpljiv, a bio je nalik mnogo na prethodnike. Dolazile bi mu novotarije pa bi ih uklanjao i dunjaluk pa ga je odbijao."

Allah je opisao bogobojazne imame pa kaže:

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا۟ۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا يُوقِنُونَ

"Između njih smo Mi vođe određivali i oni su, odazivajući se zapovijedi Našoj, na Pravi put upućivali, jer su strpljivi bili i u dokaze Naše čvrsto vjerovali." (Sura Es-Sedžde, 24)

Sa saburom se kloni strasti a sa jekinom (ubjeđenjem) odbija sumnje.

U tom smislu su i riječi u suri El-Asr:

إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ

"I koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje." (Sura El-Asr, 3)

I riječi Uzvišenog:

وَٱذْكُرْ عِبَـٰدَنَآ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَـٰقَ وَيَعْقُوبَ أُو۟لِى ٱلْأَيْدِى وَٱلْأَبْصَـٰرِ

"I sjeti se robova naših, Ibrahima i Ishaka I Jakuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih" (Sura Sad, 45)

U istom kontekstu se prenosi mursel hadis[1] u kojem Poslanik ﷺ kaže:

"Allah voli dalekovidnog i onoga koji osuđuje u vremenu pojave sumnji, i voli potpuni razum kod pojave strasti."[2] [3]

Riječi Uzvišenog:

فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ

"A i vi slatkim životom živite." (Sura Et-Tewbe, 69)

Ukazuje na slijeđenje strasti što i jeste osnovna bolest prijestupnika.

I kaže:

وَخُضْتُمْ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا۟

"I vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali." (Sura Et-Tewbe, 69)

Ovaj ajet ukazuje na slijeđenje strasti što je u stvari najveća bolest koja pogađa novotare, sljedbenike strasti i rasprava. U većini slučajeva ove dvije osobine se nađu zajedno. Malo je onih čija je akida iskrivljena a da se njegova djela ne odlikuju pomenutim osobinama. Tako da ajet ukazuje da su ovi učinili isto što i oni koji su bili prije njih, te uživali i upuštali se u nevaljalštine.

Riječi Uzvišenog: **"uživali"** i **"upuštali"** je vijest da se to desilo u prošlosti, te kuđenje svakog onog ko to učini do Sudnjeg dana. Isti je slučaj sa svim ostalim djelima i svojstvima munafika i

---

[1] Mursel predaje su one koje se odnose direktno na ashabe u smislu da ih je ashab prenio od Poslanika ﷺ bez da to naglasi.

[2] Bilježi ga Bejheki u 'Zuhdu' br. 952. Ebu Nuajm u 'Hilje' 6. dio, str. 199 njemu sličnog. Iraki u 'Tahridžul ahja' 4. dio, str. 388 kaže: "... u njegovom lancu se nalazi Hafs b. Omer El-Udni kojeg su svi proglasili slabim prenosiocem."

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Obraćanje se odnosi na prošlo vrijeme i obuhvata cijeli ummet, isto kao što se Poslanikovo ﷺ obraćanje odnosilo na cijeli ummet.

nevjernika u vremenu poslanstva Muhammeda ﷺ o kojima nas je Allah obavijestio. On je pokudio svakog onog čije stanje bude kao stanje ovih, sve do Sudnjeg dana.

Međutim može se shvatiti da se radi o vijesti neprekidnog čina - jer i ako je ajet u vidu obraćanja tj. u prvom licu to je poput zamjenica u Kur'anskim imperativima: **"obožavajte"**, **"operite"**, **"ruku' i sedždu činite"** i **"vjerujte"**, tako da se to odnosi na sve prisutne u vremenu Poslanika kao i na one koji će doći poslije njih do Sudnjeg dana, jer je ovo Allahov govor a Poslanik samo dostavlja od svog Gospodara.

Ovo je stav većine muslimana ali pojedinci koji su se bavili naukom osnova islamskog prava(Usulu fikhom) su rekli da se ovo obraćanje odnosi na ono vrijeme kada je bilo objavljivano Poslaniku. Ali da su ostali prisutni ušli pod ovo obraćanje iz jednog od nekoliko razloga. Da li zbog toga što smo nužno spoznali od utemeljenja propisa, kao npr. da se Poslanik ﷺ obratio pojedincu u ummetu(po nekom pitanju što automatski važi i za ostale), ili putem sunneta, konsenzusa ili putem analogije. Tako da svako onaj ko se bude naslađivao i upuštao potpada pod ove ajete **"uživali"** i **"upuštali"** što svakako predstavlja najbolje mišljenje.

Allah, onima koji su uživali i u nevaljalštine se upuštali, prijeti riječima: **"To su oni čija će djela biti poništena i na ovom i na onom svijetu, njima propast predstoji."** (Tevba, 69)

Ovo je ono što se želi naglasiti ovim ajetom tj. da Allah obavještava da u ovom ummetu ima onih koji su uživali i upuštali se u ono u čemu su uživali i u što su se upuštali prethodni narodi zbog čega ih je pokudio i zaprijetio im na ovaj način.

Zatim ih navodi na razmišljanje i uzimanje pouke iz primjera onih koji su bili prije njih pa kaže:

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ

"Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih: o narodu Nuhovu, i o Adu, i o Semudu." (Sura Et-Tewbe, 70)

Prethodno smo naveli da pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ jeste u onome čime je Allah opisao mu'mine, za

razliku od onoga čime je opisao ove druge zbog njihovog poistovjećivanja sa prethodnim pokoljenjima. Zatim je pokudio one koji to čine te naređuje džihad protiv kafira i munafika nakon ovog ajeta što je dokaz za džihad protiv ovih koji su se prepustili uživanjima i upuštanju u nevaljalštine.

Zatim ono na što ukazuje Kur'an jeste poistovjećivanje, skupine ljudi od ovog ummeta, sa prethodnim pokoljenjima u ovosvjetskim i vjerskim činovima. A o pokuđenosti ovakvog čina govori i Poslanikov ﷺ sunnet. Na osnovu toga ashabi su tumačili ove ajete.

Od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Vi ćete postupiti kao što su postupili oni prije vas. Lakat po lakat, pedalj po pedalj, hvat po hvat. Čak i kad bi jedan od njih ušao u gušterovu rupu vi bi ste ga slijedili."

Na to Ebu Hurejre reče:

"Čitajte ako hoćete: **"Vi ste kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili."** ***Ashabi rekoše: "Allahov Poslaniče, jel kao što su činili perzijanci, bizantijci i kitabije?" On reče: "Jel ima neko drugi od naroda osim njih?"***[1]

Od Ibn Abbasa - radijjallahu anhuma - o ovom ajetu se prenosi da je rekao:

"Kako noć liči na prethodni dan. Ovo su sinovi Israilovi sa kojima smo se usporedili."[2]

Od Ibn Mes'uda ؓ se prenosi da je rekao:

"Vi ste najsličiniji narod sinovima Israilovim slijedeći njihov put i njihovu uputu. Slijedite njihove postupke polahko korak po korak. Osim što ne znam da li obožavate tele ili ne?"[3]

---

[1] Prenosi ga Ibn Džerir u 'Tefsiru' (10 dio, str. 121). U 'Sahihima' stoji hadis koji ga jača o čemu je prethodno govoreno.

[2] Bilježi ga Ibn Džerir u 'Tefsiru' (10, str 121).

Od Huzejfe Jemanija ﷺ se prenosi da je rekao:

"Munafici vašeg vremena su gori od munafika koji su bili u Poslanikovo ﷺ doba." Pa smo rekli: "Kako to?" Kaže: "Oni su krili svoje licemjerstvo dok ga ovi javno iznose."[1]

Što se tiče sunneta, u njemu se mnogo govori o poistovjećivanju sa njima u ovosvjetskim običajima, što svakako osuđuje, kudi i zabranjuje. Isto tako i u vjeri.

Što se tiče prvoga tj. uživanja i naslađivanja u oba 'Sahiha' od Amra b. Avfa ﷺ se prenosi:

"Allahov Poslanik ﷺ je poslao Ebu Ubejdu b. Džeraha u Bahrejn da donese džizju.[2] *A prethodno je Allahov Poslanik napravio ugovor sa stanovnicima Bahrejna te nad njima odredio kao upravnika Ala'a b. Hadremija. Ebu Ubejde je došao sa novcem iz Bahrejna. Ensarije su čuli da je Ebu Ubejde došao te su se okupili da klanjaju sabah sa Poslanikom. Nakon što je klanjao Poslanik je krenuo da izađe iz džamije a oni mu se prepriječiše te se on nasmija kada ih vidje. Zatim reče:*

"Mislim da ste čuli da je došao Ebu Ubejde sa nečim iz Bahrejna?" "Da Allahov Poslaniče." rekoše oni. Kaže: "Radujte se, i nadajte se onome što će vas obradovati. Tako mi Allaha, ja se ne bojim da će vas pogoditi siromaštvo, ali se bojim da vam se ne pruži dunjaluk kao što je bio pružen onima prije vas. A onda da se počnete u njemu nadmetati kao što su se nadmetali, pa da vas uništi kao što je uništio one prije vas."[3]

---

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U ummetu – ummetu dave – ko bude obožavao tele sada znači da se poistovjetio sa njima u onome što se obaveznim uzelo kao poistovjećivanje a ako ne onda su se sa njima poistovjetili u onome što ih je na to obavezalo.

[1] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 1343 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2296.

[2] Džizja je porez koji plaćaju kitabije islamskoj državi zauzvrat sigurnosti i zaštite.

[3] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2962. Nevevi u komentaru na Muslimove hadise o riječima "*Pa da učinite jedne nad vratovima drugih.*" Tj. da jedne učinite vladarima nad drugim.

Allahov Poslanik ﷺ ističe da se svom ummetu ne boji siromaštva, nego se boji potčinjenosti dunjaluka, nadmetanja u njemu i njegove razornosti i uništenja muslimana. To je ono uživanje koje je navedeno u ajetu.

U oba 'Sahiha' od Ukbe b. Amira se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ:

*"Izašao jednog dana i poginulima na Uhudu klanjao dženazu, nakon čega je otišao i popeo se na mimber i rekao: "**Ja sam vaš predvodnik, i ja sam svjedok nad vama. Tako mi Allaha ja ovog trenutka gledam u svoj izvor (Hawd). Dati su mi ključevi zemaljskih riznica, ili ključevi Zemlje. Tako mi Allaha ja se ne bojim da ćete vi učiniti širk poslije mene. Ali se bojim da se ne budete natjecali u dunjaluku.**"*

- u drugoj predaji -

"Bojim se da se ne budete u njemu natjecali i jedni druge ubijali, pa da propadnete kao što su propali oni prije vas."

Ukbe kaže:

"To je bilo zadnje kada sam vidio Poslanika ﷺ na mimberu."[1]

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj hadis u sebi sadrži pitanja:
Prvo: Da li je Vjerovjesnikom ﷺ namaz šehidima na Uhudu bio namaz sa njegovim tekbirima i okretanjem prema kibli ili se odnosi na dovu?
Ovo drugo je ispravnije jer ne postoji namaz umrlom poslije ukopavanja, nego biva prije ukopavanja a ne poslije toga. Osim ako se ponovi namaz kao što je Poslanik ﷺ učinio sa ženom koja je čistila džamiju pa joj je klanjao nakon što je ukopana.
Drugo pitanje: Vjerovjesnik ﷺ je obavijestio da je predvodnik ummeta, tj. da je on na njegovom čelu i to na Sudnjem danu. On će ﷺ biti njihov predvodnik i svjedok protiv njih. On će biti njihov predvodnik do njegovog izvora gdje će stati sve dok se njegov ummet ne napoji sa tog izvora. Da nas Allah učini od njih, amin.
Treće pitanje: Vjerovjesnku ﷺ se predočavalo nešto što nije postojalo na ovom svijetu nego je bilo na Ahiretu. Mislim na nešto na Ahiretu bi mu bilo prikazano na ovom svijetu. Time opet mislim na njegov izvor (Havd) pa kaže: **Ja vidim izvor.** Što znači da izvor postoji. Ili kao što je vidio džennet i džehennem dok je klanjao namaz pomračenja sunca.

U Muslimovom 'Sahihu' od Abdullaha b. Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Kada osvojite Perziju i Bizantiju, kakav ćete narod tada biti?" Abdurrahman b. Avf reče: "Bit ćemo onakvi kako nam Allah naređuje." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Natjecat ćete se, zatim ćete zavidjeti jedni drugima, zatim ćete spletkariti, ili mrziti, ili nešto drugo mimo toga. Zatim ćete navaliti na kuće muhadžira i učiniti ih jedne nad drugima."

U oba 'Sahiha' od Ebu Seida El Hudrija ؓ se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je sjeo na mimber, a mi smo posjedali oko njega. Pa reče: "Ono čega se za vas bojim poslije mene jeste to što će vam se potčiniti od dunjalučkih ljepota i ukrasa." Jedan čovjek reče: "Zar da dobro donese zlo,

---

Četvrto pitanje: Da je on ﷺ rekao: Ne bojim se da će te učiniti širk. Da li to znači da u njegovom ummetu neće biti širka? Ili to znači da se on više od širka bojao da će im se potčiniti i pred njima otvoriti ovosvjetske blagodati?
Odgovor: Misli se na drugo, jer se širk u njegovom ummetu desio, isto kao kada kaže: **Šejtan je izgubio nadu da će biti obožavan na Arapskom poluotoku.** Što ne znači da se na njemu neće desiti širk, nego znači da je šejtan kada je ugledao očito širenje islama i širenje tevhida na poluotoku, pomislio je da se širk neće vratiti, pa je izgubio nadu. To opet ne značli da Allah ne određuje širk. Tako da u tome nema dokaza za one koji obilaze oko kaburova i prizivaju one koji su u kaburovima na poluotoku. Pa kaže: Ovo nije širk, jer je šejtan izgubio nadu da će biti obožavan mimo Allaha na ovom poluotoku. Mi kažemo da obavještavanje o nečemu ne ukazje da je to dozvoljeno. Da li si vidio kako je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio da će ljudi iz ovog ummeta slijediti puteve onih koji su bili prije njih? Kažu: Jel jevreja i kršćana? Kaže: A ko ima drugi od ljudi osim njih. Da li to znači da ako je Poslanik ﷺ obavijestio o tome da je to dozvoljeno? Ne, nije dozvoljeno. Obavijestio nas je o tome kako bi nas upozorio. Isto tako nas je obavijestio ženi koja će izaći odatle dotle ne bojeći se nikoga osim Allaha, to ne znači da je dozvoljeno da putuje bez mahrema. Nego je to priča o događaju, a događaj je nešto a šerijat je nešto drugo.
Peto pitanje: Upozorenje od posvećivanja dunjaluku jer ako se pred čovjekom otvori dunjaluk uništit će ga. Što i jeste u praksi, zbog čega ćeš vidjeti da je malo onih koji su sputanih misli i skrušeni, dok je više onih koji su se zabavili dunjalukom i koji im oduzima vrijeme uprkos njima samima. Neka nam prave u njemu konkurenciju pa neka ih i uništi.

Allahov Poslaniče?" Allahov Poslanik ﷺ prešuti na to, a neko reče: "Šta ti je, govoriš sa Poslanikom ﷺ a on ti se ne obraća?" Kaže: "Pa smo vidjeli da mu se objavljuje." Zatim je došao sebi brišući obilan znoj, pa reče: "Gdje je onaj što je pitao?" Kao da ga je pohvalio." Kaže: "Neće doći dobro sa zlim."

U drugom rivajetu:

"Pa reče: "Gdje onaj što je malo prije pitao? Zar je on dobro?" Ponovio je to tri puta. "Dobro, uistinu, neće doći osim sa dobrim." U proljeće bude cvata koji ubija i uništava stoku ili je bar dovede do tog stanja. Osim one koja jede blagu zelenu travu. Ona jede sve dok joj se ne napuni utroba te se okrene prema suncu, zatim ispreživa i izmokri, a onda se napase u izobilju. Ovaj imetak je 'zelen' (privlačan) i sladak. Najbolji njegov vlasnik je musliman, koji od njega udjeljuje siromahu, jetimu i putniku namjerniku"

- ili kao što je rekao Allahov Poslanik ﷺ:

"A onaj ko ga uzme bez prava, poput onoga koji jede ali se ne zasićuje, a on bude svjedok protiv njega na Sudnjem danu."[11]

[1]Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 2842, Muslim u svom 'Sahihu' br. 1052. Ibn Esir u 'Nihaje' kaže: "Riječi ovog hadisa u cjelosti se moraju pojasniti, jer ako se razdvoje možda neće bit shvaćen njegov cilj. Kaže: *"U proljeće bude prijesnog zelenila koje ubija i uništava stoku ili je bar dovede do tog stanja."* Ovim je naveo primjer onoga koji pretjeruje i uzima od dunjaluka bez ikakvog prava. Jer u proljeće cvataju različiti pašnjaci. Stoka se napasa sa njih zato što su ukusni, do te mjere da im se stomaci nadmu kada pređu granicu onoga što mogu u sebi ponijeti. Zbog čega im popucaju crijeva, pa pocrkaju ili dospiju do tog stanja. Isti je slučaj sa onim ko sakuplja dunjaluk na nedozvoljen način i nedaje njegovo pravo onome ko ga zaslužuje, čime se stavlja pred uništenje na Sudnjem danu ulaskom u Vatru. A na ovom svijetu se stavlja pred narod da mu naude i da mu zavide i druge vrste štete koju mu mogu nanijeti.
Kaže: "Osim one koja jede blagu zelenu travu." Ovo je primjer umjerene osobe. Jer zelena blaga trava nije od prijesnog povrća koje niče zbog čestih proljetnih kiša te sazrije i bude lijepo. Nego je od zelenila koje pase stoka nakon što nestane pašnjaka i osuši se. Jer ne nađe ništa drugo osim njega. Arapi ga nazivaju grmljem. Tako da nećeš vidjeti stoku kako ga mnogo jede niti to čini uzastopono. Zato je naveo primjer one stoke koja jede zelenilo proljeća poput čovjeka čiji je cilj umjereno uzimanje i sakupljanje dunjaluka. Pažnja koju posvećuje sakupljanju dunjaluka ga nije navela da ga uzme iz nedozvoljenih izvora, tako da će se on spasiti od njegovih zamki kao što se spasi stoka

Muslim u svom 'Sahihu' bilježi od Ebu Seida El Hudrija da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Dunjaluk je sladak i lijep. Allah vas je učinio nasljednicima jednih drugima na njemu. Zato pazite šta činite. Čuvajte se dunjaluka, čuvajte se žena. Prva smutnja sinova Israilovih je bila u ženama."[23]

Allahov Poslanik ﷺ upozorava od smutnje u ženama, pojašnjavajući to da je prva smutnja sinova Israilovih bila u ženama.

Ovo je druga strana slike koju ćemo navesti u hadisu od Muavije ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

---

koja jede blagu travu. Zar ne vidiš da kaže: "Ona jede sve dok joj se ne napuni utroba te se okrene prema suncu, zatim ispreživa i izmokri." Hoće da kaže da kada se zasiti okene se prema suncu, legne na zemlju, da ispreživa ono što je pojela. Jer će je preživanje spasiti od uništenja, a stoka biva uništena ako napuni stomakove i ne ispreživa ili izmokri pa joj se crijeva otvore i nadmu te se razboli ili pocrka.
Dunjalučka slast se odnosi na njegove ljepote i divotu, i zemaljske blagodati, tj. ono što iz nje niče i rađa.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo što je spomenuo Vjerovjesnik ﷺ se dogodilo, jer čovjek koji uzima imetak bez prava je poput onoga koji jede ali se ne zasićuje. Zato ćeš vidjeti da većina ljudi koji se hrane haram imetkom stekli su ga na nedozvoljen način. Allah ﷻ u njihovim srcima učini veliku želju za stjecanjem imetka na jedan od nedozvoljenih načina. Ali onaj koji stiče imetak na halal način vidjet ćeš ga kako je smiren i siguran od svog zla. Zato je Allah naveo primjer onih koji jedu kamate kao onaj kojega je šejtan dodirnuo tj. da se ponašaju kako što to čine luđaci.

[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2742.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova opomena od Poslanika ﷺ dolazi kao upozorenje od predanosti dunjaluku kao i od bojazni od žena. Jer su žene spojile između nedostatka razuma i vjere. Pa ako se stvar prepusti njima onda će se desiti takvo zlo i nered čije posljedice neće biti pohvalne. Pogledajte države koje ne cijene žene. Predstavljaju ih u bezvrijednom izgledu. Pogledajte u zlo koje se tamo desilo. Oni bi sad voljeli da se mogu riješiti onoga u čemu se nalaze. Ali kao da se došaptavaju sa udaljenog mjesta. Ovako stanje se ustoličilo u njihovim običajima, u njihovim državama. Ali bitno je da je Poslanik ﷺ upozorio na žene kao i to da je obavijestio kako se prva smutnja među Israilovim sinovima desila radi žena.

"Sinovi Israilovi su bili uništeni kada su njihove žene uzele ovo – misleći na navezivanje kose."[1]

U mnoge vrste poistovjećivanja sa kitabijama u njihovim praznicima i drugim stvarima upravo pozivaju žene.

Što se tiče upuštanja u nevaljalštine u koje su se oni prije upuštali prenosi se u hadisu od Sevrija i drugih od Abdurrahmana b. Zijada b. Enuma El Efrikija od Abdullaha b. Jezida od Abdullaha b. Amra – radijjallahu anhuma – da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Na moj ummet će doći ono što je došlo na sinove Israilove, korak po korak. Čak ako neko od njih u javnosti bude općio sa svojom majkom od mog ummeta će biti onih koji će to učiniti. Sinovi Israilovi su se razišli na sedamdeset i dvije skupine. Moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine. Sve će u vatru osim jedne." Rekoše: "Ko je ta skupina, Allahov Poslaniče?" On reče: "Oni koji budu na čemu sam ja danas i moji ashabi."[2]

Bilježi ga Ebu Isa Tirmizi i kaže: "Ovaj hadis je *garib*-čudan i objašnjen je, nije nam poznat osim u ovom obliku."[3]

Ovo razilaženje je poznato u Poslanikovim riječima u hadisu od Ebu Hurejre, Seada, Muavije, Amra b. Aufa i drugih. Ali sam naveo hadis od Ibn Amra zbog toga što se u njemu spominje poistovjećivanje.

Od Muhammeda b. Amra od Ebu Seleme od Ebu Hurejre se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Jevreji su se razišli na sedamdeset i jednu skupinu ili sedamdeset i dvije skupine, kršćani isto tako. Moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine."

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2127.
[2] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2641.
[3] U senedu se nalazi Abdurrahman b. Zijad b. Enum El Efrikij za kojeg učenjaci kažu da je daif. op. redaktora.

Bilježe ga Ebu Davud, Ibn Madže i Tirmizi, pa kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih."[1]

Od Muavije b. Ebu Sufjana – radijjallahu anhuma – se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Sljedbenici dviju knjiga u svojoj vjeri su se razišli na sedamdeset i dvije skupine. Ovaj ummet će se podijeliti na sedamdeset i tri skupine – tj. u pogledu slijeđenja strasti – sve će u Vatru osim jedne, a to je 'Džama't'."

I kaže:

"Od mog ummeta će biti onih sa kojima će se strasti poigravati kao što se pas poigrava sa svojim vlasnikom, tako da od njega ne ostane ni komadić mesa ili zglob a da se u njega ne uvuče. Tako mi Allaha, skupino arapa, ako vi ne izvršite ono sa čime je došao Muhammed ﷺ, drugi ljudi su preči da to ne učine."[2][3]

Ovaj hadis je zapamćen u hadisu od Safvana b. Amra od Ezhera b. Abdullaha Harazija i od Amira b. Abdullaha b. Jahje od Muavije. A od njega ga prenosi nekoliko prenosilaca, od kojih je Ebu Jeman, Bekije i Ebu Mugire. Bilježe ga Ahmed i Ebu Davud u svom 'Sunnenu'. Ovo značenje je Ibn Madže zabilježio[4] u hadisu od Safvana b. Amra od Rašida b. Seada od Aufa b. Malika Ešdžeija, također se prenosi i u drugim verzijama.

Allahov Poslanik ﷺ obaviještava o cijepanju ummeta na sedamdeset i tri skupine i na sedamdeset i dvije. Nema sumnje da su oni ti koji su se upuštali u ono u šta su se upuštali oni prije njih.

---

[1] Bilježe ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4596, Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 3991 i Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2640. Hadis je sahih kao što kaže Tirmizi.

[2] Bilježe ga Ahmed 4 dio, str. 102, Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4597, Ibn Ebu Asim u 'Sunne' br. 1 i 2. Hadis je hasen.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što se meni čini od riječi 'Tako mi Allaha o skupino arapa' jeste kao da je dio govora od Muavije, jer ovako obraćanje se ne prenosi od Vjerovjesnika ﷺ.

[4] Pogledaj 'Sunnen' Ibn Madže br. 3992.

Zatim ova vrsta razilaženja, o kojoj je govorio Poslanik, može biti samo u vjeri a može se odnositi na podjele u vjeri i ovosvjetskim stvarima. Zatim moguće je da se prenese značenje na dunjaluk, ili da se ovo dijeljenje odnosi samo na dunjaluk.

Ove podjele, koje su spomeute u hadisima, su one koje je Allah zabranio u riječima:

وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli! Njima pripada kazna velika!" (Sura Al Imran, 105)

Ili u riječima:

إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ

"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili." (Sura El-En'am, 159)

I u riječima:

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ

"...i doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova";(Sura El-En'am, 153)

Ovo se podudara sa značenjem u hadisu kojeg bilježi Muslim u svom 'Sahihu' od Amira b. Sa'da b. Ebi Vekasa od njegovog oca:

"Da je išao sa Poslanikom ﷺ i skupinom ashaba od Alije sve dok nisu naišli pored mesdžida Benu Muavije. Ušao je u njega i klanjao dva rekata a i mi smo sa njim klanjali, zatim se duže vrijeme obraćao u dovi Allahu da bi se nakon toga okrenuo nama i rekao: ***"Tražio sam od svog Gospodara tri stvari pa mi je dao dvije a jednu mi je uskratio. Tražio sa od svog Gospodara da ne***

uništi moj ummet sa sušom, pa mi je udovoljio. Tražio sam od svog Gospodara da ne uništi moj ummet sa potopom pa mi je udovoljio. I tražio sam od Njega da između njih ne učini razdor pa mi nije udovoljio."[12]

U svom 'Sahihu', također, bilježi od Sevbana da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik": "Allah mi je savio Zemlju pa sam vidio njen istok i zapad. A moj ummet će dostići do tamo dokle je bila savijena. Dato mi je crveno i bijelo blago.[3] *Od svog Gospodara za moj ummet sam tražio da ih ne uništi općom sušom i da ne dozvoli da nad njima zavlada neprijatelj koji nije od njih te da oskrnavi njihovo jedinstvo i snagu*[4]*. A moj Gospodar mi je rekao: 'Muhammede, ako nešto odredim to se ne može spriječiti. Ja sam ti dao za tvoj ummet da ih neću uništiti općom sušom i da neću dozvoliti da nad njima nadvlada neprijatelj koji nije od njih i koji će oskrnaviti njihovo jedinstvo i snagu. Čak i kada bi se sastavili svi ljudi sa njenih krajeva – ili je rekao: 'između*

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2890.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj hadis se odnosi na jedan dio ummeta u kojem se desio potop i njemu slično, jer se ovdje misli na opće uništenje, kao i na opću sušu. Tako da ono što se desi u pojedinim islamskim državama od potopa, razarajućih uragana, suše, žege i gladi, nije ono što ukazuje hadis na njega jer ih nije uništila opća suša.Također ono što se posebno odnosi na njega jeste da neće učiniti raskol među njima. Ovo je spomenuto u historijskim knjigama gdje se na mjestima posebno dovodi do kulimanacije a negdje to jenjava. Nekada se stvari stišaju a nekada uzavriju. Tako da dođe do raskola među njima. Ali to ne znači da među njima neće doći do nereda, tj. ubijanja. To znači da ubica neće biti pitan zašto je ubio, niti ubijeni zašto je ubijen. Ubijanje je divljačko i nenormalno ubijanje gdje se ne obazire niko na ubicu ili ubijenog.

[3] Crveno – zlato, bijelo – srebro.

[4] U originalu stoji 'bejda' a to je ono što konjanik stavlja na glavu da ga zaštiti od udaraca poput šljema. Međutim ovdje se podrazumijeva snaga ummeta i ono sa čime se ummet suprotstavlja svome neprijatelju. Također se odnosi na snagu imana i slaganje njihovih srca oko srca jednog čovjeka bez razilaženja i razjedinjavanja. Kao što je u riječima Uzvišenog: "**i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali;**" Tako da je u slozi srca oko jedne riječi potvrda snage džemata u čemu jeste pomoć, podrška i učvršćenje, neka je hvala Allahu Gospodaru svih svjetova.

njenih krajeva' - sve dok oni sami ne budu uništavali jedni druge i dok ne budu jedni druge porobljavali.'"[1]

Barkani u svom 'Sahihu' bilježi ovaj hadis i dodaje

"Ja se za svoj ummet bojim zabludjelih imama, te ako se među njima pojave bitke da se neće prekinuti sve do Sudnjeg dana. Sudnji dan se neće pojaviti sve dok se živi od mog ummeta priklone mušricima i sve dok skupine od mog ummeta ne budu obožavale kumire. U mom ummetu će biti trideset lažova, svaki od njih će tvrditi da je vjerovjesnik. A poslije mene nema vjerovjesnika. U mom ummetu će uvijek biti potpomognuta skupina na istini. Njima neće naškoditi onaj ko ih napusti (ili ostavi) sve dok ne dođe Allahova - tebareke ve teala - odredba."[2]

Ovo značenje je zapamćeno od Poslanika ﷺ u više predaja, što znači da mora doći do razilaženja i razjedinjavanja u ummetu. Ali je upozoravao svoj ummet da bi se od njih spasio onaj kome Allah želi spas.[3] Kao što Nezzal b. Semure prenosi od Abdullaha b. Mes'uda ◌ da kaže:

"Čuo sam čovjeka kako uči ajet kojeg je Poslanik ﷺ učio na drugi način. Pa sam mu to spomenuo, a na njegovom licu sam osjetio odbojnost. Pa reče: "Svaki od njih je u pravu. Nemojte se razjedinjavati. Oni koji su bili prije vas su se razjedinili pa su bili uništeni."[4] Bilježi ga Muslim.

Allahov Poslanik je zabranio razilaženje zbog tog što će svaka strana negirati istinu koja se nalazi kod one druge skupine. Jer je svaki učač bio u pravu u onome što je učio, zatim je to pojasnio time da su se razišli oni prije nas pa su bili uništeni. Zbog

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2890.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4552, Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br 3952. Hadis je sahih.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da je Allahov Poslanik ﷺ obavijestio da će se dogoditi ovo razilaženje, što je i bilo. Ali o tome je obavijestio ne kao da je odobravao nego da upozori, kako bi se od toga spasili uz Allahovu volju.

[4] Možda je autor pogriješio kada ga je pripisao Muslimu jer ga u stvari bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 2410.

toga je Huzejfe Osmanu rekao: "*Spasi ovaj ummet da se ne raziđe oko Ku'rana, kao što su se razišli narodi prije njih.*"[1] I to kada je vidio stanovnike Šama i Iraka da se razilaze oko harfova (kiraeta) Kur'ana što je Allahov Poslanik ﷺ zabranio.

To ukazuje na:

Prvo: Zabranu razilažena u ovim i sličnim pitanjima.

Drugo: Primanje pouke o onima koji su bili prije nas, kao i upozorenje od poistovjećivana sa njima.

Znaj, da većina razilaženja, koja nameću slijeđenje strasti, u ummetu biva od ove vrste, tj. da svaki onaj koji je nečim pogođen ili iskušan da to isto potvrđuje ili bar jedan njegov dio. Dok s druge strane griješi negirajući ono što je kod druge strane. Kao što je slučaj sa ova dva učača jer svaki od njih dvojice je bio u pravu dok je učio onako kako je naučen. Ali je pogriješio zbog toga što je nijekao učenje onog drugoga. Što znači da većina slučajeva primjene neznanja biva u negiranju koje predstavlja nijekanje i utjerivanje u laž, ali ne i u potvrđivanju. Jer čovjekovo znanje u onome što potvrđuje biva lakše od onoga što negira.[2] Zbog toga je ovom ummetu zabranjeno da oprečno postavlja ajete jedne naspram drugih u dokazivanju. Jer oprečno postavljanje nalaže vjerovanje u jedne ajete i nevjerovanje u druge, ako vjeruje da između njih postoji kontradiktornost jer dvije suprotne stvari se ne mogu spojiti.

Primjer toga je ono što bilježi Muslim od Abdullaha b. Rebaha Ensarija da je Abdullah b. Amr rekao:

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4987, riječima: "Sustigni ovaj ummet prije nego što se razjedine kao što su se razjedinili jevreji i kršćani."

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je tačno, jer vladanje sa onim što se potvrđuje je lahko. Čovjek to može spoznati proučavanjem. Ali sa negiranjem neće moći slijediti učenjake, od njihovog prvog do zadnjeg kako bi znao da takvo nešto nije rekao neko od njih. Zbog toga je negiranje veoma teško.
Čovjek mora paziti na ovako nešto, i da ne žuri u izjavam koje nije rekao niko prije njega, ili nešto slično tome, jer će mnogo griješiti.

"Krenuo sam jednog dana Allahovom Poslaniku ﷺ u podne, pa sam čuo glas dvojice ljudi koji su se razišli oko ajeta. Pa je među nas izašao Allahov Poslanik ﷺ a na njegovom licu se mogla primijetiti srdžba. Pa reče: ***"Narodi koji su bili prije vas su propali zbog toga što su se razilazili u Knjizi."***[1]

Svoju srdžbu je pojasnio time što je razlog propasti prethodnih naroda bio zbog razilaženja u Knjizi, i radi čega se treba čuvati u razlikovanju od njih kao posebnog pitanja, i po pitanju drugih stvari kao vrste samog čina razlikovanja.

Razilaženje na osnovu onoga što je Allah spomenuo u Kur'anu se dijeli na dvije vrste:

Prva: Da kudi obije skupine kao što kaže:

وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ

"Oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje." (Sura Hud, 118-119)

One koji zaslužuju milost je izdvojio od onih koji se razilaze. Također na drugom mjestu kaže:

ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلْكِتَـٰبَ بِٱلْحَقِّ ۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِى ٱلْكِتَـٰبِ لَفِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ

"To je tako, jer Allah je objavio Knjigu s istinom, a oni koji se o Knjizi razilaze doista su u neslozi velikoj!" (Sura El-Beqare, 176)

Isto tako i u riječima:

وَمَا ٱخْتَلَفَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2666.

"A oni kojima je data Knjiga podvojili su se baš onda kada im je došlo znanje, i to iz međusobne nepravednosti (zavisti)!" (Sura Al Imran, 19)

I riječi:

وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli! Njima pripada kazna velika!" (Sura Al Imran, 105)

Ili riječi:

إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ

"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili." (Sura El-En'am, 159)

Također razilaženje kršćana opisuje sa riječima:

فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَاوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ
بِمَا كَانُوا۟ يَصْنَعُونَ

"Zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana ubacili; a Allah će ih sigurno obavijestiti o onome što su radili." (Sura El-Maide, 14)

Razilaženje jevreja opisuje riječima:

وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ أَوْقَدُوا۟ نَارًا
لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ

"Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju sve do Smaka svijeta. Kad god pokušaju potpaliti ratnu vatru, Allah je ugasi." (Sura El-Maide, 64)

I kaže:

فَتَقَطَّعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

"A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine, svaka stranka radosna onim što ispovijeda." (Sura El-Mu'minun, 53)

Također Allahov Poslanik ﷺ opisujući ummet da će se podijeliti na sedamdeset tri skupine kaže:

"Svi će u Vatru osim jedne, a oni su džama't".

U drugoj predaji stoji::

"Oni koji budu na čemu sam ja danas i moji ashabi."[1]

Pojasnio je da većina onih koji se razilaze bivaju uništeni na obje strane, osim jedne skupine tj. ehlu sunneta i džema'ta.

Ovo je pokuđeno razilaženje kod obije skupine, čiji razlog biva nekada loš nijet, zbog toga što su duše sklone razvratu i zavisti, i želji za uzdizanjem na Zemlji čineći nered i slično tome. Zbog čega voli da kudi tuđa mišljenja ili postupke, ili zbog želje da nadvlada nad njima kako bi se istakao. Ili da voli mišljenja onih čije

[1] Pogledaj opširnu interpretaciju i verifikaciju hadisa u 'Silsiletu ehadis sahiha' od Albanija 1. dio, str. 358 – 366. Ovaj hadis je dokaz njegovog poslanstva, jer je obavijestio stvarima iz budućnosti tj. o razjedinjavanju njegovog ummeta na sedamdeset i tri skupine, što se u stvari desilo. Koliko je ovih propalih skupina kojima je iskušana spašena i potpomognuta skupina ehli sunneta kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ u ovom hadisu. U ovom hadisu je odgovor svakom onome ko kaže da se ove skupine sa svojim razilaženjima mogu sakupiti oko onoga oko čega se dogovore po pitanju osnova i da se ostave onoga oko čega su se razišli po pitanju ogranaka vjere. Ova tvrdnja u osnovi je nepravilna iz dva razloga:
1- Razilaženje ovog ummeta je bilo u osnovama, a razilaženje u osnovama je zabranjeno.
2- Da je razlog razilaženja ovog ummeta bio u ograncima vjere Allah im ne bi zaprijetio Vatrom izdvajajući spašenu grupu koja se drži osnove na kojoj je bio Allahov Poslanik ﷺ i njegovi ashabi radijjallahu anhum. Jer razilaženje u ograncima vjere neće prouzrokovati ulazak u Vatru ako se pogriješi u nekom sporednom pitanju. Ashabi su se razilazili oko mnogih sporednih pitanja, ali to nije dovelo do njihovog razjedinjavanja niti je to uzrokovalo ulazak nekog od njih u Vatru. Tako da je razlog razilaženja ovog ummeta u osnovama a ne u sporednim stvarima. Pa kako će se onda sakupiti oko toga?! Ali postoji skupina koja se složila oko istine, hvala Allahu, i to je ona skupina koju je Allahov Poslanik ﷺ opisao riječima: "*Oni su džema't*". Tj. oni koji su se složili oko Knjige njihovog Gospodara i sunneta njihovog Poslanika ﷺ. Tako da ispred njih ne prednjače ni u riječima, djelima, mišljenjima, šejhovima niti mezhebima. Onako kako im je naredio Allah u riječima: **"O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova."** Oni postojano slijede i zastupaju istinu i neće im naškoditi onaj ko im se suprotstavi ili ih napusti sve dok Allah ne dođe sa Svojom odredbom. To su muhadisi da nas Allah učini od njih.

riječi odgovaraju njegovom porijeklu ili mezhebu, državi, prijateljstvu i slično tome. Jer se u njihovim riječima nalazi ono zbog čega će on dospjeti do ugleda, položaja. Ovoga je veoma mnogo među ljudima, a svakako ovo je velika nepravda.

Nekada razlog razilaženja biva zbog neznanja obiju strana o suštini stvari oko koje se razilaze, ili zbog neznanja o dokazima kojima jedni druge upućuju. Ili zbog neznanja jednog od njih o istini koja se nalazi kod onog drugog o propisu ili samom dokazu. I pored toga što dobro poznaje ono što je kod njega propis i dokaz.

Neznanje i nepravda su osnove svakog zla, kao što kaže Uzvišeni:

وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

"Ali ga je preuzeo čovjek a on je, zaista, prema sebi nepravedan i neznalica." (Sura El-Ahzab, 72)

Što se tiče vrsta razilaženja u osnovi njih postoje dvije vrste: razilaženje u vrstama i razilaženje u suprotnosti.

Razilaženje u vrstama se odnosi na više oblika od kojih je da svaki od njih i djelo ili riječ bivaju istina i potvrđeni u šerijatu. Kao što je slučaj u učenju oko kojeg su se razišli ashabi, sve dok ih u tome nije spriječio Allahov Poslanik ﷺ pa kaže: *"Svaki od vas dvojice je u pravu."*

Isti je slučaj sa razlikovanjem u svojstvima ezana, ikameta, početnih tekbira, tešehuda, namaza u strahu, tekbira u bajram namazu, tekbira kod dženaze namaza, i mnogo drugih stvari što je u svim slučajevima propisano. Iako je moguće reći da su neke od ovih vrsta bolje.

Zatim ćemo zbog tih stvari u ummetu kod velikog broja ljudi naići na razilaženje, što nekada vodi do borbi između pojedinih skupina, kao što je razilaženje oko oblika i okvira ikameta i sl. tome. Ovo je bez sumnje haram. A oni koji nisu dospjeli do ovog stupnja u njihovim srcima ćeš naći slijeđenje

prohtjeva u žudnji za jednom od ove dvije vrste dok u isto vrijeme izbjegava onu drugu ili da zabranjuje istu, što je ustvari zabranio Poslanik, tj. ovu vrstu razilaženja.[1]

Od ove vrste jeste i ono koje se u stvarnosti poklapa sa značenjem onog drugog ali se razlikuju po izražavanju ili terminoligiji koju koriste. Kao što se ljudi razilaze po pitanju termina šerijatski određenih kazni (hudud) ili oko definicija, ili oblika dokaza, ili izražavanja oko naziva, podjele propisa i sl.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je primijećeno u praksi. Zato ćeš u ovom ummetu naići na veliki broj onih koji se razilaze što ih je dovelo do borbi među mnogima od njih radi zastupanja stavova i iznošenja dokaza.

Danas se desilo da smo bili na Mini, pa mi je došao nadzornik iz šatora dviju skupina određenih za Afriku gdje su jedni druge žestoko proklinjali i psovali. Pokušao sam da ih izmirim ali nisam mogao. Radi čega? Zbog stavljanja ruku na prsa ili da se klanja spuštenih ruku. Svaka skupina je proklinjala onu drugu. Utječem se Allahu. Iako se radi o veoma lahkom pitanju. I ne tiče se osnova vjere. Niti je to nekakvo veliko vjersko pitanje. Nego se radi o malom pitanu u kojem postoji veoma malo i lahko razilaženje.

Ovo što je naglasio šejh – rahimehullah – da se ubijaju za zastupanje i iznošenje dokaza. Među njima ima onih koji nisu dorasli ovako nečemu, tj. borbi, ali ćeš u njegovom srcu naći mržnju prema onoj osobi, jer mu se suprostavio u onome što je on izabrao od vrste.

Na primjer, imaš ljudi koji ne vole da idu na sedždu prethodno stavljajući ruke, to mrzi srčanim nagonom, iako je stvar opširna. Od ljudi ima onih koji ne vole one koji ne sjede na prvom sjedenju u namazu za (et-tehijatu) Također srčanom mržnjom i odvratnošću.

Ovako nešto je zabranjeno, a na nama je da u stvarima u kojima nema razilaženja da budemo širokogrudni, iskazujući dobrodošlicu svakom i da podnosimo. Kako možeš biti zadovoljan da mrziš onoga ko ti se u tome suprostavio, a da on tebe mrzi ti bi ga spriječio. Iako se sve te stvari tiči idžtihada. Samo je Allah na pomoći. Kod pojedinih ljudi se nađe snaga da se sačuvaju od ovih nasrtaja.

Pa ako čuje čovjeka kako otpočinje namaz sa hadisom od Ebu Hurejre ﷺ: **Allahu, udalji...'**, mrzi hadis zato što taj i taj otpočinje namaz sa njime. Ili ako čuje drugoga da otpočinje namaza sa **Subhanekellahumme ve bi hamdike**. Ili kad vidi nekoga kako uči kunut dove na farzovima sa razlogom ili bez razloga ga mrzi, što nije ispravno.

Zatim neznanje i nepravda navedu ljude da pohvale jedno mišljenje te da pokude ono drugo.[1]

Od ove vrste jeste i to da se mogu naći dva različita značenja ali jedno drugom ne suprotstavljaju. Tako da i ovo i ono mišljenje bivaju ispravnim. Čak iako značenje onog mišljenja nije isto što i značenje ovog drugog. Ovoga je veoma mnogo u razilaženjima.

Kod ove vrste razilaženja moguće je da budu dva šerijatski propisana puta. Tako da jedna skupina ili narod slijede ovaj put dok su drugi izabrali onaj put i pravac, ali su u suštini obadvojica pohvaljeni u vjeri. Zatim dođe neznanje ili nepravda pa ponese jedne da kude one druge, ili da se želi istaći nad njih bez lijepog cilja, ili bez znanja ili bez nijeta.

Što se tiče **druge vrste** tj razilaženja u suprotnosti,ovo se odnosi na dva potpuno različita mišljenja koja negiraju jedno drugo. Nekada to biva u osnovama a nekada u sporednim stvarima. Većina učenjaka je stava da je "samo jedan u pravu", neki su mišljenja da je "svaki mudžtehid u pravu"[2] jer je kod njega ovo razlikovanje u vrstama ne u suprotnosti.[3]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo razilaženje je u onome u čemu se srca ne bi trebala razići zbog definicija. Naprimjer, šta je to namaz? Šta je čišćenje? Oblici dokaza, naprimjer, da li je oblik imperativa – naprimjer – glagol sadašnjeg vremena ili samo imperativ, i slično tome. Sve te stvari su lahke. Podjela propisa, naprimjer, da čovjek pravi podjele što nije činio niko prije njega. Vidjet ćeš kako ga radi toga mrze. Zašto praviš podjele? Koji je tvoj dokaz da postoji devet ovakvih šartova? Ili da tamo postoji četrnaest ruknova. Ko ti je na to ukazao?
Naći ćemo one koji kažu ovaj je novotar, svoj stav gradi na tome da je on novotar, upozorava od njega, iako ova pitanja ne vode ka tome.

[2] Mudžtehid je učenjak koji se trudi da na osnovu šerijatskih dokaza i u vjeri poznate načine dođe do određenih rješenja. A naziv je zet iz riječi 'džehd' što znači ulaganje truda (o.p.)

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Istina je da nije svaki mudžtehid u pravu, sigurno. Zato što je Vjerovjesnik ﷺ rekao: **Ako sudija se potrudi pa pogodi ima dvije nagrade, a ako pogriješi ima jednu nagradu.**' Ovo je direktan dokaz da mudžtehid može pogoditi i pogriješiti. Zatim kako ćemo reći da je svaki mudžtehid u pravu ako postoje različiti stavovi? Jeli ovo nešto drugo osim spoj između dvije različite stvari? Zbog toga tj. ove tvrde da je svaki mudžtehid u pravu je netačna izjava. Svaki

U ovom slučaju odricanje je teže jer se oba mišljenja suprotstavljaju jedno drugom. Međutim u velikom broju ovakvih slučajeva možemo naći da kod protivničke strane, uprkos protivljenju neistomišljenika, ima i istine, ili da se poziva na dokaz koji povlači za sobom istinu. Tako da u potpunosti odbije istinu u ovoj osnovi[1] ili da djelimično ostane poništen kao što je prvi bio poništen u osnovi. Kao što sam imao priliku primjetiti ovakvo nešto kod ehli sunneta po pitanjima kadera, sifata (svojstava), ashaba i drugih stvari.[2] Što se tiče novotara kod njih je stvar očita, kao što sam vidio i kod velikog broja pravnika, ili bar kod većine novijih pravnika u pravnim pitanjima. Također sam ovo vidio i kod onih koji se predstavljaju da su pravnici a u stvari to nisu, kao i kod nekih sufija ili pojedinih sufijskih grupa. Po ovom pitanju postoji dosta njima sličnih.

A onima kojima je Allah dao uputu i svjetlost uvidjet će korist smjernica Kur'ana i suneta u pogledu ovih stvari kada su u pitanju ove i njima slične stvari. Iako zdrava srca sa početne pozicije gledanja odbijaju ovakav čin, nego prihvataj svjetlost na svjetlost, a kome Allah ne podari svjetlost njemu nema druge svjetlosti.

U ovoj prvoj vrsti, koju smo nazvali "razilaženje vrsta", svaka strana je na istini i u pravu bez sumnje. Ali pokuđenost se

---

mudžtehid je u pravu u pogledu toga što se trudio, i zbog toga šta je činio da bi došao do istine. On je u pravu u ovom pogledu. Ali u pogledu toga da je pogodio istinu koja je kod Allaha, u tom slučaju nije svaki mudžtehid u pravu.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da neki ljudi odbijaju istinu zbog toga što im se suprotstavlja u jednom dijelu ali odbija to mišljenje u cjelosti.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je pogrešno, jer sada postoje ljudi za koje znaš da imaju udjela u istini i u njenoj odbrani, ali kada pogriješi u jednom pitanju koje je osnova u osnovama, time izbriše sva njegova dobra djela. Za to ćemo navesti primjer, kao što je jedan od hafiza – rahimehullah – Ibn Hadžer. Nema sumnje da je imao udjela u oživljavanju sunneta, njegovog širenja i u njegovoj odbrani. Ali i pored toga čut ćemo pojedince kako kažu da je potrebno spaliti Fethul Bari zato što je loše interpretiran. Ovo je ogromna greška. Nego trebamo uzeti ono što je istine u njemu, a ono što je suprotno tome to treba prokomentarisati.

odnosi na svakog onoga ko se nepravedno odnosi prema suprotnoj strani. Kur'an ukazuje na pohvalu svake od ove dvije strane u sličnom slučaju kao što je u riječima Uzvišenog:

مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ

"To što ste neke palme posjekli ili ih, da uspravno stoje, ostavili s Allahovim dopuštenjem ste učinili." (Sura El-Hašr, 5)

Kada su ashabi opkolili jevrejsko pleme Benu Nadir razišli su se oko dozvoljenosti posijecanja drveća i palmi, tako da su jedni od njih sjekli dok su se drugi sustezali. Ili kao što je slučaj u riječima Uzvišenog:

وَدَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِى ٱلْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ ٱلْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَٰهِدِينَ ۝ فَفَهَّمْنَٰهَا سُلَيْمَٰنَ ۚ وَكُلًّا ءَاتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا

"I spomeni Davuda i Sulejmana, kada su sudili o usjevu što su ga noću ovce nečije opasle, i Mi smo bili svjedoci suđenju njihovu i učinismo da Sulejman pronikne u to, a obojici smo mudrost i znanje dali." (Sura El-Enbija, 78-79)

Sulejmana je izdvojio sa razumijevanjem a obadvojicu je pohvalio sa znanjem i mudrošću.

Ili kao što je Poslanik ﷺ odobrio postupak - na dan Benu Kurejze[1] - kada je naredio talalu da poviče da *"niko ne smije klanjati ikindiju osim u njihovom naselju."* Pa su neki klanjali ikindiju u njeno vrijeme dok su je drugi klanjali sve dok nisu dospjeli do Benu Kurejze. Ili kao što je Poslanik ﷺ rekao:

"Ako se potrudi sudija pa pogodi ima dvije nagrade, a ako se potrudi pa pogriješi ima jednu nagradu."[2]

---

[1] Ukazuje na hadis mutefekun alejhi od Poslanika ﷺ u slučaju Benu Kurejze.

[2] Mutefekun alejhi, a njegov tekst je sljedeći: *"Ako sudi sudija pa se potrudi i bude u pravu ima dvije nagrade, a ako bude sudio pa se potrudi i pogriješi onda ima jednu nagradu."*

Primjera po ovom pitanju ima mnogo.

Što se tiče druge vrste razilaženja koja je spomenuta u Allahovoj Knjizi to je ono razilaženje u kojem je pohvaljena jedna strana, a to su mu'mini, dok je pokudio drugu stranu kao što je u riječima:

تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ ٱللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلَ ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟ فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلُوا۟

"To su poslanici, Mi smo odlikovali jedne nad drugim. Neke od poslanika odlikovali smo jedne nad drugima. S nekima od njih je i Allah govorio, a neke je za više stupnjeva uzdigao. A Isau, sinu Merjeminu, jasne smo dokaze dali i Ruhom svetim ga podržali. Da je Allah htio, oni se ne bi međusobno poslije njih ubijali." (Sura El-Beqare, 253)

Pa kaže:

وَلَٰكِنِ ٱخْتَلَفُوا۟ فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ

"Ali oni su se razišli: neki su od njih vjerovali, a neki su poricali." (Sura El-Beqare, 253)

Također i riječi:

هَٰذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ ٱلْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهِۦ مَا فِى بُطُونِهِمْ وَٱلْجُلُودُ وَلَهُم مَّقَٰمِعُ مِنْ حَدِيدٍ كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا مِنْ غَمٍّ

أُعِيدُواْ فِيهَا وَذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ إِنَّ ٱللَّهَ يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ

"Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga; onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od Vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana od nje će se istopiti ono što je u trbusima njihovim, i koža a gvozdenim maljevima bit će mlaćeni kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni: 'Iskusite patnju u užasnoj Vatri! "A one koji budu vjerovali i dobra djela činili, Allah će u džennetske bašče uvesti." (Sura El-Hadždž, 19-22)

Pored toga što je potvrđeno u vjerodostojnim predajama od Ebu Zerra "*da je ovaj ajet objavljen o dvjema sukobljenim stranama na dan Bedra. Između Alije, Hamze i Ubejde b. Harisa i onih koji su se pojavili na dvoboju protiv njih od Kurejšija: Utbe, Šejbe i Velida b. Utbe.*"[1]

Većina razilaženja u ummetu koji vode u slijeđenje prohtjeva jeste od prve vrste što je u nekim slučajevima dovelo do prolijevanja krvi, otimanja imetaka, neprijateljstva i mržnje. Jer jedna skupina ne prihvata i ne uzima u obzir istinu koja se nalazi kod one druge strane, a ono što je kod nje od istine uveličava ako je potrebno i sa lažima a ona druga strana to isto čini u pogledu ove prve.

Allah ﷻ kao korijen razilaženja navodi *bagj* što može označavati zavist:

وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ

"A povod je neslaganju bila međusobna zavist, baš od onih kojima je data, i to kada su im već bili došli Jasni dokazi." (Sura El-Beqare, 213)

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4743.

Jer *bagj* je prelazak granice što je spomenuto na velikom broju mjesta u Kur'anu, kako bi se opomenuo ovaj ummet.

Približno ovom poglavlju ili temi jeste i to što su zabilježili (Buharija i Muslim) u svojim 'Sahihima' od Ebu Zinada od E'aredža od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Pustite me na onome na čemu sam vas ostavio. Jer oni koji su bili prije vas su propali radi mnoštva pitanja i razilaženja sa vjerovjesnicima. Ako vam nešto zabranim toga se klonite, a ako vam nešto naredim onda to učinite u onolikoj mjeri koliko možete."[1]

Naredio im je da se klone onoga što im nije naređeno, pojašnjavajući to kao razlog propasti prethodnih naroda bio zbog prevelikog zapitkivanja, zatim suprotstavljanja poslanicima kroz griješenje. Kao što nas je o tome Allah ﷻ obavijestio kako su se sinovi Israilovi suprotstavil Musau ﷺ u pogledu džihada i zbog opširnog zapitkivanja o svojstvima krave koju im je naredio da zakolju.

Ovo razilaženje sa poslanicima – Allah najbolje zna – odnosi se na neposlušnost ljudi njima. Kao što se kaže ljudi su se razišli sa vladarem dakle odbili su mu poslušnost.

Prvotno razilaženje je razilaženje jednih sa drugima, iako se ove dvije stvari moraju uvijek naći zajedno. Kao i zbog toga što je razilaženje sa poslanicima, međusobno razilaženje, što se može shvatiti iz samog govora.[2]

---

[1] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 7288 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1337.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Primjetit ćemo prvo značenje, da razlikovanje oko nečega je drugo nego razilaženje sa njime, i drugo nego razlikovanje sa njim. Zato je došlo u hadisu: Imam je postavljen da bi se upotpunilo sa njim, i nemojte se razilazi iza njega. Pa kao da su pomislili da je značenje suprotstavljanje i udaljavanje od njega. Zato ispravno mišljenje je ono ko kaže da je čovjeku dozvoljeno da klanja ikindiju iza onoga ko klanja podne, a i obrnuto. Jer ovo razlikovanje nije suprotstavljanje niti je razlikovanje u odnosu na imama. Razlikovanje od imama je da kada on učini ruku' da ti ne učiniš, niti da učiniš sedždu kada je on čini, da ustaneš kad on sjedne i slično tome. Tako da se treba napraviti razlika između razilaženja oko

Zatim cjelovito razilaženje može biti u pogledu objave ili načina učenja, kao što je slučaj u hadisu od Ibn Mes'uda. Može biti i u pogledu interpretacije ili tumačenja, kao što je slučaj u hadisu Abdullaha b. Amra. Jer hadis Amra b. Šuajba ukazuje na to, iako o tome postoji priča.

Ahmed u 'Musnedu' kaže:

"Govorio nam je Ismail govorio nam je Davud b. Ebu Hind od Amra b. Šuajba o njegovog oca od njegovog djeda: ***"Da je skupina ljudi sjedila ispred Vjerovjesnikovih ﷺ vrata. Pa su neki rekli: "Zar Allah nije rekao tako i tako?" Drugi rekoše: "Zar nije Allah rekao tako i tako?" Pa je to čuo Allahov Poslanik ﷺ, zatim izađe, a na njegovom licu kao da je boja sjemena šipka (nar)[1] te reče: "Je li vam to naređeno? Jeste li radi toga poslani; da stavljate dijelove Allahove Knjige suprotno jedne drugima? Narodi koji su bili prije vas su radi toga zalutali. Vi ništa nemate od toga ovdje. Pogledajte šta sam vam naredio, pa to činite. A ono što sam vam zabranio toga se klonite."***[2],[3]

---

nečega, ili razlikovanja od njega, i između razilaženja među ljudima. Jer to može razilaženje u mišljenju, ali nije stvar razlikovanja, iako se veza između njih ponekada mora pojaviti. Jer ako se nađe razilaženje među ljudima da će se među njima naći i razlikovanje.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. izašao je pocrvenjelog lica, ﷺ, kao da se zrno šipka rasulo po njegovom licu. Zrno šipka je crveno, pa ako se prospe, tj. ako se pritisne njegov sok će izaći na mjestu tako da će i to mjesto postati crveno.

[2] Bilježi ga Ahmed 2 dio, str. 196 a lanac mu je hasen.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo što je Poslanik ﷺ zabranio je stvar u kojoj su utonuli mnogi ljudi, čak i među učenicima, tako što slijede dokaze koji su u svom očitom značenju kontradiktorni. Prvo ih postavi preda se nakon čega počne sumnjati pa kaže: Kako je moguće spojiti između ova dva teksta? Zašto je Allah rekao ovako i ovako? Zašto je Poslanik ﷺ rekao tako i tako? Vidjet ćemo ga kako je najbitnija stvar za njega da nađe spoj između dva kontradiktorna dokaza. Pa ih predoči preda se ili pred nekoga drugog. A ovo je, tako mi Allaha, zatvaranje vrata uspjeha.

Ako čovjek krene ovakvim putem u njegovom životu će se pojaviti ogromne sumnje, zalutat će. Ako bi krenuo putem kojim su koračali selefu salih, te povjeruje u cijeli Kur'an, kod njega se neće naći ovi problemi. Zbog toga su ashabi, koji su se razišli pred Poslanikovim ﷺ vratima, razišli oko ovoga. Ovaj kaže: Zar Allah nije

I kaže:

"Govorio nam je Junus govorio nam je Hamad b. Seleme od Humejda i Metara Verraka i Davuda b. Ebu Hinda: "Da je Allahov Poslanik ﷺ izašao među ashabe, a oni su se raspravljali o kaderu – pa je naveo hadis."[1]

Ahmed kaže:

"Govorio nam je Enes b. Ijjad govorio nam je Hazim prenoseći od Amra b. Šuajba od njegovog oca od njegovog djeda da je rekao:

"Ja i moj brat smo sjedili jednom prilikom što ne bi zamjenio za crveno blago.[2] Došao sam sa bratom a velikani među ashabima Allahovog Poslanika ﷺ su sjedili kod jednih od njegovih vrata. Bilo nam je mrsko da ih razdvajamo pa smo

---

rekao tako i tako? Onaj kaže: Zar Allah nije rekao tako i tako? Tj. htjeli su da Kur'an jednim svojim djelom kontrira drugom. Oni to nisu htjeli ali desila se takva problematika među njima.

Zato ja upozoravam i učenike od takvih postupaka, tj. da im ne bude glavna problematika da sakupljaju tekstove iz Kur'ana i sunneta koji su u svojoj očitoj strani kontradiktorni, te na osnovu njih navode određene probleme. Kada bi bili ubjeđeni da je sve na svom mjestu, i da se ništa od toga ne suprotstavlja onome drugom, bili bi upućeni na pravi put i bili bi spašeni od ovakvog slijeđenja. Zato ćeš naći da su najuspješniji ljudi po tom pitanju oni koji su udaljeni od ovakvog nečega. Čuvajte se ovoga jer to je opasno.

Ali Poslanik ﷺ je bio poput liječnika za tijela i vjerovanja pa im kaže: Pogledajte u ono što vam je naređeno pa ga slijedite, a ono što vam je zabranjeno toga se klonite. Ali da postavljate Kur'an jedan njegov dio nasuprot drugom i kako – naprimjer – kaznit će nas a On nam je odredio da učinimo grijeh i da Mu iskažemo neposlušnost? I slično tome od stvari koje ljudi navode. Ili kaže: Kako ovaj ajet kaže tako i tako? A drugi kaže tako i tako. Ja tako ne kažem – ako se pred tobom nađe takav problem – ali ako ti slijediš ovaj stav onda je to pogrešno i to uglavnom biva razlogom zablude.

[1] Nalazi se u Ahmedovom 'Musnedu' 2. dio, str. 196.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. ne bi volio da me je mimoišlo ovo sijelo i da mi se u zamjenu zato dadne crveno blago (deve) što je predstavljalo nešto najvrijednije među arapima. I njima se navodi primjer ako se radi o veoma skupocjenoj ili vrijednoj stvari.

sjeli kod jedne od njegovih soba. Oni spomenuše ajet iz Kur'ana, pa se počeše oko njega raspravljati. Tako da im se glasovi povisiše nakon čega izađe Allahov Poslanik ﷺ ljutit, a lice mu pocrvenilo. Gađao ih je prašinom i govorio: "Polahko narode, zbog toga su uništeni narodi prije vas. Zbog razilaženja sa njihovim vjerovjesnicima i kontriranja dijelova Knjige jednih drugima. Kur'an nije objavljen da kontrira sam sebi, nego je objavljen da potvrdi svoje dijelove. Ono što spoznate od njega to činite a ono što vam ne bude poznato stavite to pred njegove učenjake."[12]

Ahmed kaže:

Govorio nam je Ebu Muavija govorio nam je Davud b. Ebu Hind prenoseći od Amra b. Šuajba od njegovog oca od njegovog djeda da je rekao:

"Jednog dana je Allahov Poslanik ﷺ izašao a ljudi su se raspravljali o kaderu." Kaže: "Kao da mu se na licu raspuklo sjemenje šipka od ljutnje." Kaže: "Pa im je rekao: "Šta vam je kontrirate dijelove Allahove Knjige jedne drugima? Zbog toga su propali oni prije vas." Kaže: "Nisam se ni čemu više radovao nego da budem u društvu Allahovog Poslanika ﷺ a da ne budem primijetan ali mi ne bi bilo drago da nisam prisustvovao."[3]

Ovaj hadis je zapamćen od Amra b. Šuajba a od njega ga prenosi nekolicina ljudi. Dok ga Ibn Madže spominje u svom 'Sunnenu' od Ebu Muavije kao što smo spomenuli.[4]

Ahmed je ovaj hadis napisao u pismu koje je poslao Mutevekilu. Na dan rasprave u 'Kući' sa njima je govorio: "Nama je zabranjeno da kontriramo Kur'an jedne dijelove drugima."

---

[1] Bilježi ga Ahmed 2 dio, str. 181 a lanac mu je hasen.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Da, Allah nikoga neće opteriti onim što nemože podnijeti, ono što znaš to primijeni od naredbe, zabrane ili obavijesti, a ono što ne znaš reci: Allah najbolje zna, i nemoj se time opterećivati.

[3] Bilježi ga Ahmed 2 dio, str. 187 a lanac mu je hasen.

[4] Bilježi ga Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 85, a lanac mu je hasen.

To je bilo zbog njegovog znanja - rahimehullah - koliko je štetno suprotstavljati se ovom hadisu.

Ovo značenje prenosi Tirmizi u hadisu od Ebu Hurejre i kaže: "Hadis je čudan i hasen." Kaže: "U poglavlju se prenosi od Omera, Aiše i Enesa."[1]

Ovo je veoma opširno poglavlje i nemamo namjeru o njemu govoriti na ovom mjestu, nego je cilj bio da se skrene pažnja na ono od čega postoji bojazan za ummet zbog poistovjećivanja sa prethodnim narodima. Nego je stvar u tome kako Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Osnova ljudske propasti je bila u razilaženju po pitanju kadera."*** Na osnovu toga se pojavio pravac vatropoklonika (medžusija) koji su potvrđivali dvije osnove: svjetlost i tamu. Kao i pravac Sabia' i drugih koji su govorili o prethodnom postojanju svijeta. Zatim velikog broja medžusija ovog ummeta i drugih[2]. Ovakav smjer su zauzeli mnogi koji su obesnažili vjerozakone.

Ljudi su se razišli po pitanju razloga Allahovog postupka te zašto je to učinio. Pa su htjeli da Mu potvrde nešto što bi uporedo išlo sa pojašnjenjem Njegovog postupka na osnovu Njegovog poređenja sa stvorenjima. Tako da su zapali u najveću zabludu. Zbog toga što su mislili da je Njegovo djelo neophodno za Njega, ili su mislili da je On činioc u oba slučaja. Ili su pak mislili da On čini nešto a stvorenja drugi dio, ili da je ono što je učinio nije naredio da se čini njemu suprotno, a ono što je naredio nije odredio njemu suprotno.

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2133. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je čudan i nije nam poznat osim u ovom obliku u hadisu od Saliha Murrija. Murri prenosi čudne hadise sa kojima se osamostaljuje i koji se ne mogu uzeti u obzir." Hadis je hasen na osnovu onih hadisa koji ga jačaju zato pogledaj one koje smo naveli od njih.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ko su to vatropoklonici ili medžusije ovog ummeta? To su kaderije, koji negiraju kader ili ga negiraju? I kažu da je čovjek samostalan sa svojim znanjem, u čemu Allah nema utjecaja. Čini šta hoće bez Allahove volje. Neki od njih kažu – neuzubillahi – čak i bez Allahovog znanja. Te da Allah ne zna za to sve dok se ne desi. Ali prije toga Allah nema znanja o tome. Ovo su zastranjele skupine među kaderijama. Koji su otpočeli sa teorijom navodno odvojenog događanja, da ga Allah ne poznaje sve dok se ne desi.

To je bilo zbog toga što su postavili kontradiktorno Njegova djela i naredbe, tako da je jedna skupina potvrdila kader a negirala naredbu. Dok su drugi potvrdili naredbu a negirali kader. Ovo se desilo kada su obje strane povjerovale da je spoj ove dvije stvari nemoguć. Tako da je svaki od njih obesnažio negirajući ono na čemu je onaj drugi.

Mnogo je takvih primjera u kojima se ljudi raspravljaju prije nego razmotre sve aspekte i detalje. Zato je Poslanik ﷺ rekao:

"Ono što spoznate od njega to činite, a ono što ne budete znali stavite pred njegove učenjake."

Cilj spomena ovih hadisa je skretanje pažnje iz hadisa i sunneta na isto ono što je u Kur'anu od riječi Uzvišenog:

"Pa ste se upuštali u navaljalštine kao što su se upuštali oni prije vas."

U to spada i ono što je prenio Zuheri od Sinana b. Ebu Sinana Duvelia od Ebu Vakida Lejsija da je rekao:

"Krenuli smo sa Allahovim Poslanikom ﷺ na Hunejn a tek smo primili islam. Mušrici su imali drvo oko kojeg su bdjeli, i na koje su kačili[1] (radi berićeta) svoje oružje. To drvo se zvalo 'Zatu Envat' pa smo naišli pored njega i rekli: "Allahov Poslaniče, odredi nam 'Zatu Envat' kao što oni imaju 'Zatu Envat'." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Allahu ekber, to su običaji. Vi ste rekli, tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša ono što su sinovi Israilovi rekli Musau:

ٱجْعَل لَّنَآ إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ ءَالِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

"Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!" (Sura El-A'raf, 138)

Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas."

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah kaže: Tj. vješali su ih.

Bilježe ga Malik, Nesai i Tirmizi, pa kaže: "Ovo je hasen i sahih hadis.[1] Sa riječima: *"Vi ćete slijediti običaj onih prija vas."*

Prethodno sam naveo što su šejhovi zabilježili (Buharija i Muslim) u 'Sahihima' od Ebu Seida El Hudrija da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Vi ćete slijediti puteve onih koji su bili prije vas, korak po korak. Pa kada bi oni ušli u gušterovu rupu vi bi ste ih slijedili." Rekoše: "Allahov Poslaniče, jel jevreje i kršćane?" On reče: "Pa koga drugoga."

Buharija prenosi od Ebu Hurejre ؓ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Moj ummet će krenuti putem prethodnih naroda. Pedalj po pedalj, lakat po lakat." Pa su rekli: "Jel prezijanaca i bizantijaca?" Kaže: "Jel ima neko drugi osim njih?"

Sve ovo što je izrekao je samo vijest o onome što se dešava, i zbog pokuđenosti onoga ko to učini. Kao što je imao običaj govoriti o onome što će ljudi činiti pred Sudnji dan od njegovih predznaka kao i zabranjenih stvari.

Dakle ovdje želimo naglasiti opasnost od oponašanja i poistovjećivanja sa židovima, kršćanima, bizantijcima i perzijancima a što je Uzvišeni Allah prezreo.

Ne može se reći: "Ako su Kur'an i sunnet ukazali da će se te stvari desiti, kakva je onda korist od zabrane?" Jer su Kur'an i sunnet ukazali da će u ovom ummetu biti grupa ljudi koja će se držati istine koju je Allah poslao sa Muhammedom ﷺ sve do Sudnjeg dana. Kao i to da se neće sakupiti na zabludi. Tako da pomenute zabrane utiču na povećanje broja ove spašene skupine, te njeno učvršćivanje i povećanje njenog imana. Molimo Allaha, Koji odgovara na molbe, da nas učini od njih.

---

[1] Biježe ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2180, Ahmed 5 dio, str. 218, a hadis je sahih kao što je rekao Tirmizi.

Kada bi pretpostavili da među ljudima nema nikoga ko se kloni ovog poistovjećivanja, spoznaja tih stvari bi bila spoznaja nečeg ružnog i nečeg u što smo dužni vjerovati. Jer znanje o nečemu što mrzi Allah i vjerovanje u isto je dobro, makar se i ne radilo po tom. Vrijednost znanja i vjerovanja je veća korist od pukog izvršavanja poslova za koje se ne veže znanje. Ako čovjek spozna dobro, pokudi zlo, bit će bolji nego da bude mrtvog srca, koje niti zna za dobro niti kudi zlo.

Zar ne vidiš da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Ko od vas vidi zlo neka ga izmijeni rukom. A ako ne može neka to učini jezikom, a ako ni to ne može onda neka to učini srcem, ali to je najslabiji vid imana." Bilježi ga Muslim.[1]

U drugoj predaji stoji:

"Iza toga nema imana ni koliko je zrno gorušice."

Negiranje srcem je vjerovanje da je to zlo i osjećaj odvratnosti prema njemu. Ako se ovo desi onda se u srcu nalazi iman, ali ako srce izgubi spoznaju za dobrim i kuđenjem lošeg iz tog srca se iman uzdigne.

Također je moguće da čovjek zatraži oprosta za učinjene grijehe i ako ustrajava na njima. Ili čini dobra djela koja brišu loša, ili bar jedan njihov dio. Jer će možda smanjiti činjenje zla ili da mu oslabi želja u potrazi za njim, kada sazna da se radi o zlu.

Ako bi pretpostavili da znamo da se ljudi ne klone zla niti ga priznaju za zlo, to ne bi bila prepreka da se dostavi poruka i pojasni znanje. Čak to ne može poništiti obavezu dostave, niti obavezu naređivanja dobra i spriječavanja zla. Ovo je mišljenje Ahmeda u jednoj od predaja od njega. Također ovo je mišljenje velikog broja učenjaka, imajući na umu da ovo nije mjesto o pojašnjavanju ove teme. Hvala Allahu da nas je Poslanik ﷺ obavijestio da će:

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 49:

"U njegovom ummetu uvijek biti istaknuta skupina na istini sve dok Allah ne dođe sa Svojom odredbom."[1]

Ova priča nije od specifičnosti ovog pitanja, nego se odnosi na svako zlo koje je Poslanik ﷺ nagovijestio da će se desiti.[2]

Ono što ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa nevjernicima jesu sljedeći Kur'anski ajeti:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقُولُوا۟ رَٰعِنَا وَقُولُوا۟ ٱنظُرْنَا وَٱسْمَعُوا۟ وَلِلْكَـٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"O vjernici, ne govorite "Raina!", nego recite "Unzurna!" i slušajte. A nevjernicima bolna patnja pripada." (Sura El-Beqare, 104)

Katade i drugi kažu: "Ovo su jevreji govorili izigravajući se, pa je Allah to zabranio mu'minima da govore poput njih." Također kaže: "Jevreji su koristili ovaj termin obraćajući se Poslaniku ﷺ, ismijavajući ga, a kod njih je ta riječ imala loše značenje."

Ahmed od Atije Aufija prenosi da je rekao: "Ljudi od jevreja su dolazili i govorili 'raina' slušaj nas, pa su muslimani učinili isto te im je Allah zabranio ono što su činili jevreji."

Ata' kaže: "Ovo je jedan od jezika kojeg su ensarije koristile u džahilijetu." Ebu Alije kaže: "Arapski mnogobošci bi u razgovoru

---

[1] Hadis je mutevatir.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Suština ove priče je u tome da autor – rahimehullah – želi reći da je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio o tome. Ali time nije htio odobriti tu pojavu sa šerijatske strane, nego je to vijest o nečemu što će se desiti. Opće poznao je da nama nije dozvoljeno da slijedimo običaje jevreja i kršćana. Ako bi neko rekao: Ako je tako zašto je onda o tome obavijestio?
Autor – rahimehullah - je pojasnio da je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio o tome radi znanja i vjerovanja, te da se ljudi toka čuvaju. Ali nije obavijestio u smislu "ako se desi vi to učinite". Nego kako bi se ljudi sačuvali od poistovjećivanja sa jevrejima i kršćanima, ili da ne upadnu u ono u šta su oni upali. Ovo je suština njegovog – rahimehullah govora.

jednih sa drugima govorili svom sagovorniku: "Raini svoj sluh" pa im je to zabranjeno." Isto tako je rekao i Dahak.

Sve ovo pojašnjava da je muslimanima zabranjeno da koriste ovu riječ. Jer su je jevreji koristili. Ali iako je od jevreja bila lošeg značenja kod muslimana nije imala takvo značenje osim što su se u tome poistovijetili sa nevjernicima i to (jevrejima) koristi kao sredstvo do njihovog cilja.[1]

Allah kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ إِنَّمَآ أَمْرُهُمْ إِلَى ٱللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ

"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, Allah će se za njih pobrinuti. On će ih o onome što su radili obavijestiti." (Sura El-En'am, 159)

Poznato je da su kafiri raskomadali svoju vjeru i da su se podijelili u stranke, kao što Uzvišeni kaže:

وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ تَفَرَّقُوا۟ وَٱخْتَلَفُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ ۚ

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već jasni dokazi došli!" (Sura Al Imran, 105)

I kaže:

وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je stav kojeg je slijedio autor – rahimehullah – u pogledu razloga zabrane njihovih izjava 'raina'. Kaže se Također da je razlog kako se ne bi pomislilo da je ova riječ od 'samog značenja 'nenormalnosti' a ne od riječi posvećivanja pažnje. Tako da kada se pojavila mogućnost loše inerpretacije ovog termina on im je bio zabranjen. Tako da nema prepreke da razlog zabrane bude poistovjećivanje sa jevrejima koji su govorili Allahovom Poslaniku ﷺ 'Slušaj nas' ismijavajući ga. Isto tako i mogućnost lošeg značenja samog termina, tako da mogu postojati dva razloga.

"A podvojili su se oni kojima je data Knjiga baš onda kada im je došao dokaz jasni." (Sura El-Bejjine, 4)

I kaže:

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا
ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

"I od onih koji govore: "Mi smo kršćani", ali su i oni dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili, zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana ubacili." (Sura El-Maide, 14)[1]

O jevrejima kaže:

وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ وَأَلْقَيْنَا
بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

"A to što ti objavljuje Gospodar tvoj pojačat će kod mnogih od njih zabludu i nevjerovanje. Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju sve do Smaka svijeta." (Sura El-Maide, 64)

Allah je Svom Vjerovjesniku rekao: **"Tebe se ništa ne tiču."** Što znači njegovo odricanje u svim pogledima. A onaj ko bude slijedio nekoga drugoga u nečemu on pripada njemu u toj stvari. Jer ako neko kaže: "Ja sam od ovoga, ovaj je od mene" tj. ja sam od njegove vrste a on je od moje vrste. Zato što se dva čovjeka ne mogu spojiti osim u vrsti, kao što je u riječima Uzvišenog:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Iz ovih ajeta se može uzeti pouka u tome da će se islamski ummet razjediniti poistovjećujući se time sa jevrejima i kršćanima. Nema sumnje da se islamski ummet razjedinio još od pojave novotarija u posljednjem periodu postojanja ashaba, zatim tabiina. U tom vremenu su se pojavile i umnožile i otpočele novotarije. Tako da se islamski ummet poistovjetio sa jevrejima i kršćanima u razjedinjavanju. Rasparčali su vjeru tako da su jedni druge proglašavali nevjernicima, novotarima. Što i jeste dokaz da je obaveza da budemo jedinstven ummet.

بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ

"Vi ste jedni od drugih." (Sura Al Imran, 195)

Ili Poslanikove ﷺ riječi Aliji: *"Ti si od mene ja sam od tebe."*[1]

Ako neko kaže: "Ti nemaš ništa sa njim." Tj. nemaš sa njim ništa zajedničko, nego se ti odričeš njega u svakom pogledu.

Ako je Allah zaštitio i očistio Svog Poslanika ﷺ od svih njihovih stvari otuda i onaj ko istinski bude slijedio Poslanika ﷺ bit će da se i on odrekao svega onoga što je od njihovih karakteristika kao što se i Poslanik ﷺ odrekao. A onaj ko se poistovjeti sa njima suprotstavlja se Poslaniku ﷺ u tolikoj mjeri u kolikoj se poistovjetio sa njima.

Dvojica ljudi potpuno različitih u vjeri, što se više poistovjećuješ sa jednim sve više se razlikuješ od drugoga.

Allah kaže:

لِّلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَإِن تُبْدُوا۟ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ ۚ وَقَالُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا ۚ

[1] Ovo je dio dugačkog hadisa Bera'a o primirju na Hudejbiji, kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 2699 i drugi.

رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ وَٱعْفُ عَنَّا وَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَآ أَنتَ مَوْلَىٰنَا فَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ

"Allahu pripada sve što je na nebesima i što je na Zemlji! Pokazivali vi što je u dušama vašim ili skrivali, Allah će vas za to pitati, pa će oprostiti kome hoće, a kazniti koga hoće! A Allah je Svemoćan! Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara Njegova, i vjernici, svaki od njih vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove, mi među poslanicima Njegovim ne pravimo podjelu! Oni govore: "Čujemo i pokoravamo se. Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, i Tebi se vraćamo! Allah nijednu osobu ne opterećuje preko mogućnosti njene; njoj u korist pripada ono što je stekla, a protiv nje je što je stekla (zla)! "Gospodaru naš, ne uzmi nam u grijeh ako zaboravimo ili nehotice pogriješimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga natovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim za što nemamo snage! Ti preko grijeha nam pređi, oprosti nam i smiluj nam se! Ti si Gospodar naš, pa pomozi nas protiv naroda koji ne vjeruje!" (Sura El-Beqare, 284 - 286)

Muslim bilježi u svom 'Sahihu' od Ala'a b. Abdu Rahmana a on od njegovog oca od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Kada je objavljeno Allahovom Poslaniku ﷺ

"Allahu pripada sve što je na nebesima i što je na Zemlji! Pokazivali vi što je u dušama vašim ili skrivali, Allah će vas za to pitati."

To je teško palo Poslanikovim ashabima. Pa su došli kod Allahovog Poslanika ﷺ, sjeli na koljena i rekli: "Da, Allahov Poslaniče, naređeno nam je ono što možemo podnijeti od namaza, posta, džihada i sadake. Ali ti je objavljen ovaj ajet što ne možemo podnijeti." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Zar želite da kažete kao što su rekle dvije skupine kitabija prije vas: "Čujemo i nepokoravamo se." Nego recite: "Čujemo i pokoravamo se, Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, i Tebi se vraćamo!" Pa kada su učinili što im se naređuje u ovom ajetu Allah je dokinuo prethodni ajet te je objavio:

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara Njegova, i vjernici, svaki od njih vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove, mi među poslanicima Njegovim ne pravimo podjelu! Oni govore: "Čujemo i pokoravamo se. Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, i Tebi se vraćamo!"

A kada su to učinili Allah je dokinuo ovaj ajet pa je objavio sljedeći:

"Allah nijednu osobu ne opterećuje preko mogućnosti njene; njoj u korist pripada ono što je stekla, a protiv nje je što je stekla (zla)! "Gospodaru naš, ne uzmi nam u grijeh ako zaboravimo ili nehotice pogriješimo! *Kaže: "Da."* **" Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga natovario na one prije nas!"** *Kaže: "Da."* **"Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim za što nemamo snage!"** *Kaže: "Da."* **Ti preko grijeha nam pređi, oprosti nam i smiluj nam se! Ti si Gospodar naš, pa pomozi nas protiv naroda koji ne vjeruje!"** *Kaže: "Da."*[1]

Allahov Poslanik ﷺ ih je upozorio da Allahove naredbe ne dočekuju onako kako su to činili kitabije. Nego im je naredio poslušnost i pokornost, što im je Allah prihvatio u zahvalnost, te je od njih otklonuo bremena i terete koji su bili na onima prije njih.

Allah opisujući Poslanika kaže:

وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَٱلْأَغْلَـٰلَ ٱلَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ

"Koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi." (Sura El-A'araf, 157)

Allah ﷻ obavještava da će Njegov Poslanik ﷺ oslobađati tereta i teškoća koje su bile na kitabijama.

Ovo odnosi na dizanje obaveza i zabrana - Allah nas obavještava da voli da se koriste Njegove olakšice ali mrzi da se

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 125.

griješi i bude nepokorno prema Njemu, što je preneseno u vjerodostojnim predajama od Vjerovjesnika ﷺ.[1] [2]

Allahov Poslanik ﷺ je mrzio poistovjećivanje sa *kitabijama* u nošenju ovih tereta i teškoća. Svojima ashabima je zabranjivao monaštvo.[3] Pa je rekao: *"U islamu nema monaštva."*[4] Naredio je

---

[1] To je potvrđeno u merfua hadisu od Ibn Omera – radijallahu anhuma – riječima: "Allah voli da se koriste Njegove olakšice, kao što mrzi da se čine grijesi." Bilježi ga Ahmed 2. dio, str. 108. Pogledaj 'Irvaul galil' 564, 'Sahih tergib' 1051, 'Sahih džami'a sagir' 1886.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo poistovjećivanje se ne odnosi na sve oblike. Jer Allahova mržnja da Mu se iskazuje nepokornost mržnja zabrane i grijeha. Ali Njegova ljubav da se koriste Njegove olakšice je ljubav počasti. Zbog toga olakšice nisu obavezne, nego su samo dozvoljene. Tako da potiranje – naprimjer – po mestvama ili čarapama je olakšica. Isto tako i iftar u Ramazanu je od olakšica ali nije vadžib.
Ali kada bi neko rekao: Zašto Allah voli da se koriste njegove olakšice?
Reći ćemo da je to zbog Njegove ﷻ plemenitosti. Plemeniti i Blagi voli da uživaju oni kojima je podario Svoju blagost radi Njegove plemenitosti i izobilja onim što im je podario. Zbog toga – a Allahu pripada najbolji primjer – kada vidiš da je čovjek plemenit i da se ljudi okoriste time da on biva radostan, veseli se tome, ali ako odbije onda će se u njegovoj duši pojaviti vid nelagodnosti.
Zbog toga je Poslanikov sunnet uvijek bio da nikada nije odbio ničiji poklon. Nego je prihvatao poklone i za njih nagrađivao. Tako kada je Poslaniku ﷺ Ebu Džehm poklonio 'humjesu' odijelo učenjaka, Poslanik ﷺ ga je odjenuo pa pogledao u njegove tragove odnosno linije po njemu. Pogledao je u njih dok je klanjao jednim pogledom, a kada je predao selam rekao je: Idite sa ovom humjesom Ebu Džehmu i donesi te mi njegovu 'inbidžaniju'. Inbidžanija je kruti ogrtač i nije mehak poput humejse. Zašto je rekao da mu je donesu? Allahov Poslnaik ﷺ je upitao, zašto? Da tim postupkom ne bi slomio srce Ebu Džehma. A Ebu Džehm će biti veseo ako Poslanik ﷺ uzme zamjenu za ono što mu je dao.
Isto tako Allah ﷻ voli da se koriste njegove olakšice. Na osnovu njih znamo zabludu onih koji su sami sebi otežali postupke. Tako da ćeš ih vidjeti da putuju po ljetnim žega ne želeći da se iftare u toku putovanja. Ili su bolesni i dozvoljeno im je da se iftare u danima Ramazana radi bolesti ali kažu: Nećemo se iftariti. Ovo je pogrešno. Prihvati ono što ti je Allah podario kao olakšicu, jer je to Allahu ﷻ draže.

[3] Monaštvo je prekid svake veze sa ovosvjetskim uživanjima.

[4] Begavi je ovaj hadis naveo u 'Šerhu sunne' 2 dio, str. 371 bez lanca prenosilaca. Međutim njegovo značenje je ispravno. Imam Ahmed ga navodi u 'Musnedu' 6. dio, str. 226, Ibn Hiban br. 1288, Taberani u 'Kebiru' 3/4/2 putevima od Abdu Rezaka da je

sehur.[1] Zabranio je bezprekidni post[2]. Kudeći *kitabije* i opominjući nas od poređenja sa njima kaže: "To su njihovi ostaci u samostanima."[3*4] a ovo poglavlje je veoma opširno.

Uzvišeni kaže:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوْلِيَآءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati." (Sura El-Maide, 51)

Uzvišeni kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْاْ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ

---

rekao: "Govorio nam je Muamer, od Zuherija od Urve od Aiše merfua predaju: "*Osmane, nama nije propisano monaštvo.*" Lanac mu je sahih.
U predaji kod Darimija 2. dio, str. 132 se bilježi sa dobrim lancem od strane Ibn Ishaka koji kaže: "Rekao mi je Zuheri od Seida b. Musejjiba od Sada b. Ebi Vekasa merfua predaju u kojoj kaže: "*Osmane meni nije naređeno monaštvo.*" Ljudi u njegovom lancu su svi kod Buharije osim Ibn Ishaka. Ali je Muslim bilježio njegove hadise jačajući ga sa drugim prenosiocima jer je bio *saduk mudelis* (povjerljiv ali bez direktnog prenošenja). Međutim u ovom slučaju je naglasio da je čuo hadis lično pa smo prihvatili i sačuvali se njegovog indirektnog prenošenja.

[1] Kao što je u hadisu: "*Sehurite se jer je u sehuru berićet.*" Mutefekun alejhi.

[2] Bezprekidni post se odnosi na onaj vid posta u kojem se čovjek ne iftari sa zalaskom sunca nego nastavi postiti dva ili tri dana bez prekida. Ovo je šerijatski zabranjeno kao što je došlo u hadisu od Ibn Omera – radijjallahu anhuma – pa kaže: "*Allahov Poslanik ﷺ je zabranio bezprekidan post...*" Hadis se nalazi u obadva 'Sahiha'. Također su ga zabilježili od strane Ebu Seida El Hudrija, od Aiše i u hadisu od Eb Hurejre – radijjallahu anhum.

* Samostani mn. od samostan, to su građevine koje kršćani koriste za monaštvo, u glavnom su im krovovi niski i tanki, kao što je u riječniku 'El Muhit'.

[4] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4904 sa slabim lancem zbog Seida b. Abdu Rahmana b. Ebu Ajmea. Hafiz u 'Takribu' za njega kaže: "Prihvatljiv." Dakle ako se pojača drugim predjama, dok je ustvari slabi hadis, ali ja nisam našao ko ga je ojačao drugim predajama. Hadis je slabim ocijenio Albani u 'Daif 'Sunnen' Ebu Davud'.

"Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi."

Kudeći time munafike koji su uzimali jevreje za prijatelje pa sve do riječi Uzvišenog:

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ

"Nećeš naći da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni su zadovoljni Njime. Oni su Allahova stranka a, doista, Allahova su stranka oni koji će sigurno uspjeti." (Sura El-Mudžadele, 14 -22)

Uzvišeni kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَهَاجَرُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلَّذِينَ ءَاوَوا۟ وَّنَصَرُوٓا۟ أُو۟لَٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ

"Oni koji vjeruju i iseljavaju se, i u borbi na Allahovu putu zalažu imetke svoje i živote svoje, i oni koji daju utočište i pomažu, oni su prijatelji jedni drugima."

Do riječi Uzvišenog:

وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ

"Nevjernici su prijatelji jedni drugima."

Do riječi:

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنۢ بَعْدُ وَهَاجَرُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ مَعَكُمْ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مِنكُمْ

"A oni koji kasnije vjernici postanu, pa se isele i u borbi zajedno s vama učestvuju oni su vaši." (Sura El-Enfal, 72 -75)

Allah je povezao prijateljstvo između muhadžira i ensarija, i sa onima koji budu vjerovali poslije njih i koji se budu iseljavali i borili sve do Sudnjeg dana. Muhadžir je onaj ko se kloni onoga što je Allah zabranio.[1] Džihad ostaje sve do Sudnjeg dana.[2]

Ova dva svojstva se mogu naći u svakoj osobi. Jer ima mnogo blagih duša koje se klone grijeha bez volje za džihadom, dok postoje jake duše koje teže ka džihadu bez klonjenja od grijeha.

Ali je Allah povezao ljubav između onih koji budu imali ova dva svojstva, to je Muhammedov ﷺ ummet, koji je povjerovao u njega istinskim imanom.

Allah kaže:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُمْ رَٰكِعُونَ وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَإِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ

"Vaši su zaštitnici samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno namaz obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike pa, Allahova strana će, svakako, pobijediti." (Sura El-Maide, 55-56)

Mnogo je sličnih primjera na drugim mjestima u Kur'anu. Allah naređuje prijateljevanje sa istinskim mu'minima, koji

[1] Kao što je u hadisu kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 10 i 6484 a u njemu stoji "*Muhadžir je onaj ko se kloni onoga što je Allah zabranio.*"
[2] U Muslimovom 'Sahihu' pod brojem 1922 se bilježi hadis od Allahovog Poslanika ﷺ: "*Neće prestati postojati ova vjera sve dok se za nju bori jedna skupina muslimana sve dok Sudnjeg dana.*" Mnogo je hadisa koji ukazuju na ovo značenje.

predstavljaju Njegovu stranku i vojsku. O njima obaviještava da ne prijateljuju sa kafirima niti im iskazuju ljubav.

Prijateljstvo i ljubav, iako su vezani za srce, mu'minu je lakše da se razlikuje u onome što je očigledno i da prekine vezu sa kafirima.

Sudjelovanje sa njima u očitim stvarima, može biti ako to ne vodi bliskom ili daljnem razlogu kao jednoj vrsti prijateljevanja ili iskazivanja ljubavi prema njima. Tako da u prekidanju odnosa i razdvajanju od njih možda nema koristi, jer povezivanje sa njima je jedna vrsta onoga na što se pozivaju ljudi. Što svakako nameće i priroda ponašanja ljudi i što svakako dokazuju običaji. Zbog toga su selefi - radijjallahu anhum - koristili ove dokaze u ostavljanju pomaganja sa nevjernicima u upraviteljstvu.[1]

Imam Ahmed sa vjerodostojnim lancem od Ebu Muse El Ešarija ﷺ bilježi da je rekao:

"Rekao sam Omeru: "Imam kršćana pisara." Kaže: "Šta je tebi? Allah te ubio zar nisi čuo da Allah kaže:

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati."

Zašto nisi uzeo muslimana (hanifen tj. monoteistu)?" Kaže: "Rekao sam: "O emire mu'mina (vođo pravovjernih), meni njegovo pisanje a njemu njegova vjera." Kaže: "Ja ih neću počastiti ako ih je Allah ponizio, ja ih neću uzdizati ako ih je Allah pokudio, neću ih sebi približavati ako ih je Allah udaljio."

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da je ovo istina, tj. da ne tražimo od njih pomoć u pogledu upraviteljstva radi riječi Uzvišenog: **O vjernici, za prisne prijatelje uzimajte samo svoje, ostali vam samo propast žele: jedva čekaju da muka dopadnete.** Što znači im se neće prepustiti opasna i osjetljiva stvar uprave među muslimanima.

Kur'an, sunnet Allahovog Poslanika ﷺ i praksa njegovih pravednih halifa te konsenzus učenjaka (idžma') ukazuju na suprotstavljanje i nepoistovjećivanje sa njima.[1]

U oba 'Sahiha' se od Ebu Hurejre ؓ prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Jevreji i kršćani se ne farbaju pa se razlikujte od njih."

Dakle naredio je razlikovanje od njih.

To znači da je vrsta razlikovanja od njih ciljana stvar u vjeri. Ako je naređena vrsta razlikovanja onda će se postići željeno. A ako je naređeno razlikovanje samo u izmjeni boje kose onda je to radi samog razlikovanja. Razlikovanje može biti samostalni razlog, ili neki drugi ili djelimični razlog.

U svakom slučaju naređivanje u razlikovanju od njih je šerijatski tražena stvar. Ako se neka stvar naredi i ako je uzeta iz samog značenja riječi biva opštenitijeg pojma od samog djela. Tako da ono što se izvadi iz korijena biva traženom naredbom posebno ako nam se razotkrije da uzeto značenje odgovara mudrosti. Primjer toga kada se kaže gostu ugostit ću ga što znači nahranit ću ga. Ili starom čovjeku, 'cijeni ga' što znači spusti glas pred njim i sl. Ovo može biti na više načina.

Prvi oblik je: ako se naredba veže za imenicu u obliku objekta izvedenog od značenja onda će to značenje biti pojašnjenje propisa kao što je u riječima Uzvišenog:

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ

"Ubijajte mnogobožce"(Sura Et-Tewbe, 5)

I kao što kaže:

فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslanik ﷺ je imao za cilj da im se suprotstavi u cjelosti.

"Izmirite dva brata" (Sura El-Hudžurat,10)

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Obilazite bolesnog, nahranite gladnog i oslobodite roba."[1]

Ovo je opšte poznata stvar.

Ako je naređeno djelo uzeto iz opštenitijeg značenja od njega onda će ista naredba i slijeđenje biti vezano za opštije značenje, što znači da će prvenstveno biti naređeno.[2]

Drugi oblik je: Svi glagoli izvučeni - bez obzira da li bili uzeti iz korijena (masdara) ili da je korijen uzet od njih ili da je svaki od njih uzet od onoga drugoga - tj. da između njih postoji veza u terminu i značenju što ne znači da je jedan od njih osnova a drugi ogranak shodno sažetim značenjima kao što je očinstvo, sinovstvo ili obostrano bratstvo i sl. tome.

U svakom slučaju - ako se u naredbi upotrebi neki glagol onda i radnja na koju se odnosi njegov korijen (masdar) biva tražena od strane onoga koji naređuje i to se cilja, kao što je u riječima Uzvišenog:

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom ' Sahihu ' br. 3046 od Ebu Muse El- Ešarija kao merfua predaju: "*Oslobodite roba, nahranite gladnog i obilazite bolesnog.*" Rob- zarobljenik.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako je propis vezan za opću sliku iz koje je uzet i po kojoj se radi to će biti dokaz općenitosti, kao i to da se neće posebno izdvojiti sa ovom slikom. Naprimjer, ako kažeš: Počasti gosta, znači nahrani ga, jer u nuđenju hrane je čašćenje. Dok sam čin hranjenja radi potiskivanja gladi nije čašćenje osim ako se ne radi o gostu. Ako kažemo: Počasti gosta. Sa značenjem nahrani ga, onda cilj nije samo nahraniti ga nego je cilj počastiti ga. Ako bi rekao: Čašćenje gosta bez nuđenja hrane obuhvata ovo značenje. Kao da mu prostreš udobnu postelju, lijepu sobu, i slično tome, ući će u ovo značenje. Ovdje je Allahov Poslanik ﷺ naredio suprotstavljanje jevrejima i kršćanima jer se oni ne farbaju. Farbanje je vid razlikovanja, ali taj čin ne sadrži razlikovanje u potpunosti, tako da je naredba radi samog razlikovanja. Što ukazuje da je razlikovanje od jevreja i kršćana tražena stvar šerijatom, i ovo je veoma bitno.
Zatim – da li je – naprimjer – u samom poređenju potrebna namjera? Ili kada se desi poređenje da se pojavi i sam propis? Odgovor je ovo drugo. Znači da neki ljudi ako im se kaže: Ovo je vid poređenja sa nejvrnicima, kaže: Ja nemam cilj da se sa njima poredim. Reći ćeš: Razlog je jedan onda kada se desi bez obzira imao ti namjeru ili ne.

وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ

"Allaha se bojte." (Sura El-Beqare, 194)

Ili:

وَأَحْسِنُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ

"... i dobro činite; Allah doista voli dobročinitelje." (Sura El-Beqare, 195)

Ili kada kaže:

ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ

"U Allaha i Njegova Poslanika vjerujte." (Sura El- Hudžurat, 15)

Kao i ajet u kojem kaže:

ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ

"Allahu robujte, mom i vašem Gospodaru." (Sura El-Maide, 117)

Ili ajet:

فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓاْ

"Na Njega se oslonite." (Sura Junus, 84)

Zatim pojmovi bogobojaznosti, dobročinstva, imana, robovanja i tevekula - oslonca na Allaha su tražene i ciljane stvari, čak i one same su naređene.

Također naređene stvari su raznovrsne, ne mogu se izvršavati osim sa određenjem. Tako da se sa njihovim određivanjem za njih vežu pojmovi koji nisu cilj od onoga koji naređuje. Ali rob ne može izvršiti određeno djelo koje mu je naređeno osim sa popratnim stvarima koje se odnose na njega. Ako kaže: **"Roba oslobodite."** Pa ako čovjek oslobodi roba, za ovaj opšti pojam se mora vezati neko određivanje: kao da bude crn ili bijel, visok ili nizak, arap ili nearap, i slični atributi, ali je cilj opšti zajednički pojam među ovim određenim stvarima.

Također ako se kaže: "Allaha se bojte, i razlikujte se od jevreja." Mora se imati na umu da bogobojaznost može biti vezana

za izvršavanje vadžiba kao što je namaz, post ili može biti vezana za ostavljanje harama kao što je kufr, blud i sl. tome. Pa ako određene specifičnosti tog djela ulaze u pojam bogobojaznosti to ne spriječava da u njega uđu i druge .

Ako vidimo čovjeka koji se nakanio da počini blud, pa mu kažemo "Boj se Allaha", njemu to biva opšti pojam bogobojaznosti u što ulazi i poseban pojam zabrane bluda. Zato što opšti pojam mora ući u njega.[1]

Isti je slučaj i u primjeru ***"Jevreji i kršćani se ne farbaju pa se razlikujte od njih."*** Biva naredbom opšteg pojma razlikovanja, u što ulazi razlikovanje u pogledu farbanja brade, jer je ovo razlog opšteg termina.

Njegov razlog jeste da u samom djelu postoji opšti pojam kao i izricanje njegovog termina i značenja, tako da ga treba izvršiti.

Međutim njegovo odvajanje od uzroka nalaže da bude u sklopu njega i ne spriječava da drugi pojam bude unutar njega.

Ako bi neko rekao da se opšti pojam određuje samo na osnovu svog uzroka, jer se opšte poimanje u ovom slučaju uzima iz njegovog značenja tako da se ne prihvata posebno određivanje kao što je slučaj opšteg pojma.

Ako se kaže da je naredba razlikovanja opšti i suštinski pojam, dok se ta stvar ne može uzimati kao opšti pojam, nego biva dovoljnim razlikovanje u određenom djelu. Isto se odnosi na sve ono što spominju, odakle je uzeto razlikovanje u odnosu na druga djela osim određenog djela?

Ja sam rekao da ovo pitanje mogu navesti pojedini apologetičari (mutekellimin) u opštim pojmovima djela koja su naređena kako bi zbunili pravnike.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Njegovo izdvajanje od razloga znači njegovo značenje. Ako proizađe nešto ili propis kao produkt razloga obavezno biva unutar tog razloga što opet ne spriječava da nešto drugo ne bude sadržano u njemu.

Odgovor na njega biva na dva načina:

Prvi: Pojmovi bogobojaznosti, razlikovanja, i slično tome od imena i opštih glagola biti od opšteg pojma koji se odnosi na sve jedinke, a ne kao opća klasa u njenim vrstama.

Opšti pojam se dijeli na tri vrste: opšti pojam koji se odnosi na sve jedinke, i to je ono što na njega ne ukazuje opšti pojam niti njegovo osamostaljivanje u odnosu na njegove djelove.

Drugi: Opšti pojam koji obuhvata sve jedinke, i to je ono kada naziv opšteg pojma ukazuje na njegove jedinke.

Treći: Opšti pojam klase koji se odnosi na njegove vrste i određene stvari, i to je ono na što ukazuje opšti pojam na njegove jedinke.

Prvi je koji se odnosi na sve jedinke u određenim stvarima, djelima i atributima. Kao što stoji u riječima Uzvišenog:

فَٱغْسِلُوا۟ وُجُوهَكُمْ

"Lica svoja operite." (Sura El-Maide, 6)

Pojam 'lice' obuhvata obraze, čelo, solufe i sl. tome dok svaki od ovih dijelova ne predstavlja lice. Tako ako se opere neke od ovih dijelova ne može reći da je oprao lice zbog nepostojanja pravog naziva sa nepostojanjem njegovih dijelova.

Isti je slučaj u pogledu atributa i glagola, kao npr. ako se kaže: "Klanjaj" pa čovjek klanja jedan rekat a onda ode bez selama. Ili da mu se kaže: "Posti" te on isposti jedan dio dana neće se brojati da je izvršio naređeno djelo, zbog toga što u njegovim djelima ne postoji opšti pojam namaza niti opšti pojam posta.

Također ako se kaže: "Ukaži ovom čovjeku gostoprimstvo." A on ga nahrani i istuče, neće se brojati da se ponio na osnovu naredbe. Zato što opšti pojam gostoprimstva uslovljava da učini ono što biva drago gostu i da se kloni onoga što mu smeta. Kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Onaj ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ugosti gosta."[1]

Što znači da ako ga djelimično nahrani i ostavi ga gladnog ispostavit će se da mu nije ukazao gostoprimstvo, jer ne postoje svi dijelovi gostoprimstva. Nije moguće reći da je gostoprimstvo opšte poimana činjenica, tj. da se može desiti sa jednim malim dijelom makar to bio i zalogaj.

Isto je kada kaže: *"Razlikujte se od njih."* Opšti pojam razlikovanja negira bilo koji vid jednakosti u pojedinim ili većinskim stvarima. Jer opšti pojam razlikovanja je suprotan opštem pojmu poistovjećivanja. Tako da naređivanje jednog biva spriječavanje onoga drugoga.

Nije moguće reći da ako se razlikuje u pojedinim stvarima da je izvršio čin razlikovanja, isto kao što nije moguće reći da onaj koji se poistovjeti u pojedinim stvarima da se poistovjetio u potpunosti.

Tajna toga jeste u razlici između značenja neograničenog pojma i značenja neograničenosti u pojmu. Pojmovi se upotrebljavaju kao neograničeni i ograničeni. Pa ako uzmeš njihovo zajedničko značenje u svim njegovim izvorima, neograničenim i ograničenim, onda će značiti opštenitiji pojam nego u trenutku njegovog izricanja. Zato što se neograničeno značenje dobija kroz pojedine nazive pojmova u bilo kojoj formi upotrebe u njegovom ograničenoj ili neograničenoj upotrebi.

Ali njegovo značenje kod neograničenosti, nije moguće shvatiti pojedina njegova značenja kod ograničenja, nego za sobom povlači mnoge stvari na što ne može ukazati ograničeni termin. Većina onih koji griješe pogriješe u ovom pitanju.

Zar ne vidiš da pravnici prave razlike između opšteg pojma vode i između opštenitosti tečnosti koja se potvrđuje u čvrstim stvarima u spermi ili promjenjivim stanjima, kao i u svim drugim vodenastim stvarima. Tako da kada želiš ograničiti pojam sa

[1] Mutefekun alejhi.

riječima "Učini gostoprimstvo gostu tako što ćeš mu dati srebrenjak." Znači da se radi o ograničenom značenju gostoprimstva. A ako kažeš: "Učini gostoprimstvo gostu." Znači da si naredio opšti pojam ugošćavanja što znači da to za sobom povlači druge stvari koje ne može zadovoljiti samo udjeljivanje jednog srebrenjaka.

Drugi dio od dijelova opšteg pojma jeste opšti pojam roda u njegovim jedinkama, kao što se riječi Uzvišenog **"Ubijajte mnogobošce."** opštenito odnose na svakog mnogobošca.

Treći dio od dijelova opšteg pojma jete opšti pojam roda na pojedince. Kao što su riječi Poslanika ﷺ:

"Musliman neće biti ubijen radi kafira."[1]

Dakle u svim vrstama ubistava koja se dese musliman i kafir.

Ako ova stvar postane jasna onda ćemo shvatiti da neograničeni pojam razlikovanja neće biti postignut ako se to razlikovanje desi u pojedinim stvarima te ako se poistovjećivanje desilo u većini tih stvari. Nego se razlikovanje postiže u svim stvarima ili pak u većini njih. Tako da je opšti pojam razlikovanja suprotan opštem pojmu poistovjećivanja. Njih dvoje se ne mogu spojiti nego nadvladava onaj čije je postojanje veće.

Ovaj zaključak je dobar ali se temelji na premisi, a to je: Da značenje pojma razlikovanja kod izgovora obuhvata razlikovanje u svim očitim stvarima.

Ako se ova pozicija ne otkrije onda uzmi drugi oblik, tj. opšti pojam značenja. Tako da je pojam 'razlikovanje' uzet iz korijena, ali je naređen zbog značenja tj. samog pojma razlikovanja, kao što je već potvrđeno u prethodnim stavkama. Zatim ova stvar

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br 111. Hadis se Također nalazi u musnedima i sunnenima.

se odnosi na sve jedinke u samom pojmu razlikovanja, tako da biva potvrđena sa strane logičnog značenja.

Na ova dva načina se potvrđuje opštenitost u riječima Uzvišenog:

فَٱعْتَبِرُوا۟ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَبْصَٰرِ

"Zato uzmite iz toga pouku, o vi uviđavni!" (Sura El-Hašr, 2)

I drugi vidovi glagola, imajući na umu da većina ljudi pribjegava ovom drugom obliku, a malo je onih koji koriste prvi oblik, što je ispravnije i potpunije.

Zatim kažemo čuvaj se pomisli da se zadovoljenje pojma «razlikovanje» (muhalefe) može ostvariti bilo čime što bi se moglo nazvati «razlikovanjem». Treba znati da je dodatak na zadovoljavajući obim (kadr mudžzi') propisan, kao što je u riječima Uzvišenog:

ٱرْكَعُوا۟ وَٱسْجُدُوا۟

"Ruku i sedždu činite." (Sura El-Hadždž, 77)

I drugi slični primjeri opštih naredbi.

Treći oblik u osnovi potvrđivanja jeste ostavljanje termina posebnog glagola i prelazak na opštenitiji termin od njega u značenju. Kao što je ostavljanje termina 'nahrani ga' te uzimanje termina 'učini mu gostoprimstvo.' Ili ostavljanje termina 'farbajte' te uzimanje termina 'razlikujte se od njih', što mora dovesti do korisnog značenja. U suprotnom podudarnost između termina i značenja je preča nego da se izgovorom opšteg pojma želi neko posebno značenje. U ovom slučaju se korist neće pokazati osim ako se sa ovim opštim značenjem ne pojavi namjera o posebnom značenju, što će se pokazati kroz pomno razmišljanje.

Četvrti oblik: Znanje u opštem pojmu da opšti pojam nalaže znanje posebnog pojma. Znanje u namjeri opšteg pojma o njegovoj opštenitosti nalaže namjeru posebnog značenja. Ako znaš da sve što opija biva opijumom i pićem, tvoje znanje o opštem pojmu obavezno će se naći i onda kada se radi o posebnom obliku. Isti je

slučaj ako budeš imao namjeru pod opštim pojmom hrane ili novca, sa znanjem o postojanju određene hrane ili određenog novca na nekom mjestu, tvoja namjera će se obistiniti. Jer se znanje i namjera podudaraju u ovakvim slučajevima. Dok je govor taj koji pojašnjava šta je govornik htio i namjeravao.

Ako se sa naredbom nekog djela sa nazivom koji ima opšte značenje želi postići posebno značenje onda će normalni redoslijed usloviti da se namjera više odnosi na opšti pojam, ali je htio postići posebnu stvar zbog toga što se sa opštim značenjem u ovom slučaju može postići.

Ako kažeš: "Učini mu gostoprimstvo". Naredit ćeš dvije stvari, prva je naredba opšteg pojma gostoprimstva kao i naredba onoga djela sa kojim će se postići opšti pojam. Jer postizanje određene stvari nalaže postizanje i opšteg pojma, što je u stvari ispravno značenje. Ako se kod čovjeka nađu oštroumnost i bistrina u velikom broju slučajeva će se okoristiti, pomoću čega će naći način do pojašnjenja i dokazivanja.

Ostalo je da kažemo da ovo ukazuje na to da je rod razlikovanja naređeni cilj Zakonodavca, što je tačno. Također dovoljno ostvarenje cilja određenog roda se može postići razlikovanjem u pojedinim stvarima a ono što bude preko toga bit će nepotrebno.

Kažem da ako se potvrdi da se rod cilja u potpunosti onda će se to desiti u svakoj njegovoj jedinki. Ako se pretpostavi da obavezno dokidanje pojedinih stvari ne podiže propis na stupanj poželjnosti u odnosu na druge.

Također to ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa njima, jer se ima za namjeru razlikovanje od njih tako što nam je naređeno ispoljavanje nečega što će biti u suprotnosti onome na čemu su oni čak iako u tom djelu ako bi smo ga učinili ne bi bilo poređenje sa našim djelom niti namjerom. Kako onda da nam ne zabrani da činimo djela u kojima se poistovjećujemo sa njima, bez obzira imali mi namjeru poistovjećivanja ili ne?

Peti oblik: Na osnovu ovoga je utemeljio propis navođenjem riječi 'pa' što ukazuje da ovo utemeljenje jeste pojašnjenje razloga

bez oblika. Tako da kaže: "Jevreji i kršćani se ne farbaju, pa se razlikujte od njih." Što znači da razlog naredbe u ovom razlikovanju jeste u tome što se oni ne farbaju. To bi opet značilo kao preformulisana rečenica u smislu: 'Farbajte se jer se oni ne farbaju'. Ako je razlog naredbe njihovo ne činjenje djela, to ukazuje da se namjera razlikovanja od njih potvrđuje kroz šerijat, što i jeste traženo.

To pojašnjava da u namjeri razlikovanja od njih nije bilo uticaja u naredbi farbanja, onda od njihovog spomena ne bi bilo koristi, niti bi bilo lijepo navoditi razlog na samom kraju.

Ovo - iako ukazuje da razlikovanje od njih jeste namjera šerijata - to ne znači da u samom djelu u kojem se treba razlikovati od njih nema ciljane koristi, pored stroge naredbe da razlikovanje mora postojati, ovdje treba spomenuti dvije stvari:

Prva je ta da samo razlikovanje od njih u njihovim očitim postupcima jeste korisno za Allahove robove mu'mine. Zbog toga što u razlikovanju od njih postoji vid odstupanja i odvojenosti što nalaže udaljavanje od djela stanovnika Vatre. Ali djelimična korist će se ukazati onima čija su srca osvijetljena, tako da ono čime su se okarakterisali oni koji su izazvali Allahovu srdžbu i oni koji su zalutali, on vidi kao srčanu bolest čija je šteta veća od tjelesnih bolesti.

Druga je ta da ono na čemu su oni od postupaka i morala može biti štetno ili da narušava ugled te biva zabranjeno a naređuje se suprotno tome, u čemu je korist i usavršavanje ličnosti mu'mina. A od njihovih postupaka nema ništa što nije ili štetno ili narušavajuće, zbog toga što ono što oni čine mogu biti novotarije ili pak derogirana djela i slični štetni postupci. Ono što je u njihovim rukama - čija osnova nije derogirana - podložno je dodavanjima i oduzimanju. Tako da je u tome razlikovanje od njih da bude propisano ono što će biti u obliku savršenstva, a u onome što je kod njih ne može nikada biti savršenstva.

Tako da je u razlikovanju od njih korist i ispravnost u svim našim postupcima. Čak i u onome u čemu su oni postigli potpunost u ovosvjetskim zanimanjima, može nama naštetiti u našim stvarima vezanim za Ahiret, ili pak ono što je još preče u

našim ovosvjetskim stvarima, dok se u razlikovanju od njih postiže korist.

U globalu kufr je na razini bolesnog srca, ili još gore, jer ako je srce bolesno od udova sigurno ništa neće ostati zdravo. Zato se ne poredi sa onim bolesnog srca u bilo čemu od njegovih postupaka. Čak iako bi se ta bolest određenog uda pred tobom prikrila moraš znati da ništavilo u osnovnim stvarima utječe na sporedne. Ko ovo primijeti možda će shvatiti jedan dio mudrosti koju je Allah objavio. Jer onaj u čijem je srcu bolest možda će sumnjati u samo razlikovanje, jer ne može da pojmi korist ili da si umisli da se radi o djelima kraljeva i vođa koji se žele uzdizati na Zemlji. Tako mi Allaha vjerovjesništvo je vrhunski ideal kraljevstva kojeg Allah daje kome hoće, a oduzima od koga hoće. Posjedovanje vjerovjesništva je vrhunac ispravnosti, (a ispravna su i djela)onoga ko slijedi Poslanika ﷺ od robova, u stvarima ovosvjetskog života i ahireta.

Suština stvari jeste u tome da svi postupci nevjernika moraju biti manjkavi što spriječava da za njih dobije nekakvu korist. Ako bi se pretpostavilo da neka od njegovih djela bivaju potpunim to bi ukazalo na uspjeh na Ahiretu, međutim sva njihova djela su ili ništavna ili manjkava.

Hvala Allahu na blagodati islama, koji je najveća blagodat i majka svih dobara, onako kako to voli naš Gospodar i čime je On zadovoljan.

Pojašnjeno je da sam čin razlikovanja od njih jeste globalni cilj Zakonodavca. Zbog toga su Imam Ahmed i drugi imami - radijjallahu anhum - naredbu farbanja obrazlagali kao razlog razlikovanja od nevjernika.

Ibn Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha da kaže: "Nikome ne bi preporučio a da ne promjeni izgled sijedih vlasi i da se ne poredi sa kitabijama zbog toga što Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Mijenjajte sijede vlasi i nemojte se poistovjećivati sa kitabijama."[1]

Ishak b. Ibrahim kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha da mom ocu govori: "Ebu Hašime, okni se makar jedanput. Ja volim da se ti okniješ i da se ne poistovjećuješ sa jevrejima."

Ovo su riječi sa kojima se Ahmed koristio kao dokazom što je zabilježio Tirmizi od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Mijenjajte sijede vlasi i nemojte se poistovjećivati sa jevrejima."

Tirmizi kaže: "Hadis je hasen sahih."[2]

Ovaj hadis bilježi Nesai od Muhammeda b. Kenase od Hišama b. Urveta od Osmana b. Urveta od njegovog oca Zubejra od Poslanika ﷺ da je rekao:

"Mijenjajte sijede vlasi i nemojte se poistovječivati sa jevrejima."

Takođerr u hadisu od Urveta ga bilježi od Abdullaha b. Omera ali Nesai kaže: "Ni jedan od njih nisu zapamćeni"(sačuvani).[3]

Darekutni kaže: "Ovaj hadis od Urveta je poznat kao *mursel* predaja."

Ovaj termin najbolje ukazuje na razlikovanje od njih, kao i na zabranu poistovjećivanja sa njima u ostavljanju bijelih vlasi što nije od naših postupaka, tako da zabrana poređenja sa njima u nečemu biva prečom. Kao i to da je poređenje sa njima haram suprotno prvom značenju.

Također se u 'Sahihima' od Ibn Omera – radijajallahu anhuma – prenosi da je rekao:

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 1752. Hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 1752. Hadis je sahih.
[3] Hadis od Zubejra Nesai je naveo u 'Sunnenu' br. 4698, a hadis od Ibn Omera je zabilježio pod brojem 4697 a obadva hadisa su sahihi. Pogledaj 'Silsiletu sahiha' br. 836.

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Razlikujte se od mnogobožaca, kratite brkove i puštajte brade."[1]

Bilježe ga Buharija i Muslim a tekst je njegov.

Naredio je da se razlikujemo od mnogobožaca kao pod opštim pojmom: *"Kratite brkove i puštajte brade."* Ova druga rečenica je zamjena one prve. Zamjena se dešava u rečenicama, kao što se dešava i u riječima. Kao što Uzvišeni kaže:

يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ

"Koji su vas najgorim mukama mučili: mušku vam djecu klali, a žensku u životu ostavljali." (Sura El-Beqare, 49)

Klanje i ostavljanje u životu je (kao drugi dio rečenice) zamjena prvog dijela tj. najžešće patnje.

Riječ 'razlikovanje od mnogobožaca' je dokaz da rod razlikovanja jeste željeni cilj Zakonodavca'. Ali kad odrediš djelo u ovom slučaju, pa ako dadneš prednost razlogu razlikovanja to će biti davanje prednosti opšteg pojma nad posebnim. Kao što se kaže: "Učini gostoprimstvo svom gostu, nahrani ga i razgovaraj sa njime." Tvoja naredba da se ukaže dobročinstvo na početku je pokazatelj da gostoprimstvo jeste cilj, zatim si odredio djelo koje će biti čin gostoprimstva u tom trenutku.

Potvrđivanje ovog hadisa je sličan riječima: "Oni se ne farbaju pa se razlikujte od njih." Muslim u svom 'Sahihu' od Ebu Hurejre ؓ bilježi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Kratite brkove, puštajte brade razlikujte se od vatropoklonika."[2]

Nadovezao je opis koji je uzet iz korijena i koji odgovara, što ukazuje da razlikovanje od vatropoklonika jeste cilj Zakonodavca.

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' pod brojem 5893. a tekst kod Buharije je sljedeći: "Kratite brkove i puštajte brade." Muslim ga bilježi u svom 'Sahihu' br. 259 a navedeni tekst je od njega.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 260.

Što pojašnjava ovaj propis, ili pak postoji drugi razlog ili jedan dio razloga, iako se kod izricanja ispostavlja da se radi o potpunom razlogu.

Zbog toga su selefi shvatili pokuđenost poistovjećivanja sa vatropoklonicima u ovom slučaju kao i u drugim stvarima tako da su pokudili stvari o kojima nije došao tekst od Poslanika ﷺ ako se radilo o vatropoklonicima.

Mervezi kaže: "Pitao sam Ebu Abdullaha - Ahmeda b. Hanbela - o brijanju zatiljka? Pa mi je rekao: "To rade vatropoklonici, a ko se usporedi sa jednim narodom pripada njima."

Također je rekao: "Ebu Abdullahu je bilo rečeno: "Čovjeku je zabranjeno da brije lice i zatiljak? Pa je rekao: "Što se mene tiče ja ne brijem svoj zatiljak. O tome se prenosi mursel hadis od Katade da je pokuđeno i kaže: "Brijanje zatiljaka je od djela vatropoklonika."[1]

Kaže: "Ebu Abdullah je brijao zatiljak kada bi činio hidžamu (puštao krv)

Ahmed, također, kaže: "Nema smetnje da obrije zatiljak prije hidžame." Od njega Ibn Mensur prenosi da je rekao: "Pitao sam Ahmeda o brijanju zatiljka, pa je rekao: "Ne znam o tome hadis, osim što se prenosi od Ibrahima da je pokudio brijanje zatiljka." Ovo je naveo Hilal i drugi.

Također lancem od Hajsema b. Humejda prenosi da je rekao: "Kraćenje kose na zatiljku je od djela vatropoklonika."

Od Muatemira b. Suljemana Tejmija se prenosi da je rekao: "Moj otac kada bi kratio kosu ne bi više uzimao od zatiljka, pa mu je rečeno zašto to?" On reče: "Mrzio sam da se poredim sa nearapima."

---

[1] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' br. 20986.

Selefi su pokuđenost nekada obrazlagali zbog poistovjećivana sa kitabijama a nekada sa nearapima.

Oba pojašnjenja su navedena u sunnetu. Iako je Poslanik ﷺ nagovjestio da će se desiti poistovjećivanje sa jednima i drugima, kao što smo prethodno naveli.

Od Šidada b. Evsa se prenosi da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Razlikujte se od jevreja, oni ne klanjaju u svojoj obući niti čarapama."

Bilježi ga Ebu Davud.[1]

Iako je izuvanje obuće kod jevreja uzeto od Musaa kada mu je rečeno:

فَٱخۡلَعۡ نَعۡلَيۡكَ

"Izuj svoju obuću." (Sura Ta-ha, 12)

Od Amra b. Asa ﷺ se prenosi da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Prednost našeg posta u odnosu na post kitabija je u sehuru."

Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu'.[2]

Što znači da je razlika između dva ibadeta u onome što je cilj Zakonodavca.

To je direktno izrekao jednom prilikom u predaji koju bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Neće vjera prestati napredovati (biti uzvišena) sve dok ljudi požuruju sa iftarom. Zato što ga jevreji i kršćani odgađaju."[3]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 652. Hadis je sahih.

[2] Br. 1096.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2253 kao i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1697. Hadis je sahih.

Ovaj tekst ukazuje da očito postojanje vjere jeste upravo zbog požurivanja sa iftarom što je opet u stvari zbog razlikovanja od jevreja i kršćana.

Ako je razlog očitog postojanja vjere zbog razlikovanja sa njima, onda je slanje poslanika s ciljem da se uzdigne Allahova vjera iznad svih drugih vjera. A razlikovanje sa njima bude najveći cilj poslanstva.

Ovako Ebu Davud bilježi hadis od Ebu Ejuba El Ensarija ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Moj ummet neće prestati biti u dobru - ili je rekao: "na fitretu" - sve dok ne budu odgađali akšam do pojave zvijezda."[1]

Bilježi ga Ibn Madže od Ibn Abbasa[2] kao i Imam Ahmed u Hadisu od Saiba b. Jezida u kojem je došlo pojašnjenje njegovog razloga:

"Neće prestati biti u dobru sve dok ne budu odgađali akšam do pojave zvijezda; razlikujući se od jevreja, i sve dok ne budu odgađali sabah do nestanka zvijezda; razlikujući se od kršćana."[3]

Seid b. Mensur kaže: "Govorio nam je Ebu Muavija govorio nam je Salt b. Behram prenoseći od Harisa b. Vehba od Abdu Rahmana Sunabihija da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Moj ummet neće prestati biti na dobru sve dok ne budu čekali sa akšamom pojavu zvijezda, suprotstavljajući jevrejima i sve dok ne budu čekali

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 418. Hadis je sahih. Fitret je udahnuta ispravna vjera u svakom novorođenčetu ili se može reći usađeno neiskrivljeno vjerovanje. (o.p.)
[2] Bilježi ga Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 689.
[3] Biježi ga Ahmed u 'Musnedu' (2 dio, str 449).

sabah do nestanka zvijezda, suprotstavljajući kršćanima. I sve dok ne budu prepustili dženaze onima kome pripadaju."[1]

Seid b. Mensur kaže: "Govorio nam je Ubejdullah b. Ijjad b. Lukajt od svog oca od Lejle, žene Bešira b. Hasasija, da je rekla:

"Htjela sam da postim dva dana uzastopno bez prekida, pa mi je to zabranio Bešir rekavši: "Allahov Poslanik ﷺ mi je to isto zabranio. I rekao: "To čine kršćani. Postite kako vam je naredio Allah, i upotpunite svoj post kao što vam je naredio Allah:

ثُمَّ أَتِمُّوا۟ ٱلصِّيَامَ إِلَى ٱلَّيْلِ

"Zatim upotpunite post do noći." (Sura El Beqare, 187).

A kada se pojavi noć iftarite se."[2]

Zabranu besprekidnog posta je pojasnio time što je to od djela kršćana. A to je kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže i liči na njihovo monaštvo koje su sami izmislili.

Od Hamada b. Sabita od Enesa ﷺ se prenosi:

"Da su jevreji običavali, da ako njihova žena ima menstrualno pranje, ne jedu i ne opšte sa njima u kućama. Pa su ashabi upitali Allahovog Poslanika ﷺ, te je Allah objavio:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ

"Pitaju te o mjesečnici." (Sura El Beqare, 222)

Pa sve dok kraja ajeta, a Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

---

[1] Bilježi ga Imam Ahmed u 'Musnedu' (4 dio, str. 349) Hadis je mursel jer Sunabihi nije zapamtio Poslanika. Ali je Povjerljiv i jedan od starijih tabi'ina. Ime mu je Abdu Rahman b. Usejle, od njega prenosi skupina ljudi.
'...onima kome pripadaju' aludira na to dok ljudi ne budu izbjegavali da klanjaju dženazu tj. to ne budu ostavljali umrle bez dženaze što je danas moguće primijetiti kod pojedinih osoba. (o.p.)

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4 dio, str. 225. Hafiz ga je ocjenio sahihom u 'Fethu' 4 dio, str. 202. Hadis je onakav kakvim ga je ocjenio.

"Činite sve osim opštenja."

To je doprlo do jevreja na što rekoše: "Ovaj čovjek neće ništa ostaviti od naše vjere a da nam se neće suprostaviti u tome. Pa su Usejd b. Hudajr i Ubad b. Bešir došli i rekli: "Allahov Poslaniče, jevreji govore tako i tako, zašto onda da i ne opštimo sa njima?" Lice Allahovog Poslanika ﷺ se promijenilo pa smo pomislili da se naljutio na njih. Oni su izašli a iza njih Poslaniku biješe poklonjeno kiselo mlijeko. On posla po njih da se nađu pa ih napoji mlijekom, po tome smo znali da se nije naljutio na njih." Bilježi ga Muslim.[1]

Ovaj hadis ukazuje na mnoštvo stvari koje je Allah propisao Svom Poslaniku ﷺ po kojima se razlikuje od jevreja, čak se razlikovao od njih u opštim stvarima do te mjere da su rekli: "...neće ništa ostaviti od naše vjere a da nam se neće suprotstaviti u tome."

Zatim razlikovanje - kao što ćemo pojasniti - nekada može biti u osnovi propisa a nekada u samom njegovom svojstvu.

Odvajanje od žene u toku menstrulanog pranja, nisu se razlikovali u osnovi tog propisa nego u njegovom svojstvu. Jer je Allah dozvolio približavanje ženi koja je u menstrulanom periodu ali ne u predjelu smetnje. Kada su neki od ashaba htjeli da pređu granicu razlikovanja u ostavljanju onoga štoje Allah naredio lice Allahovog Poslanika ﷺ se izmijenilo.

Ovo poglavlje - poglavlje o čistoći -jevrejima je bilo kao teški teret. Tako da su kršćani inovirali stvari kojima su ostavili ono što je Allah naredio, do te mjere da ništa od toga nisu smatrali nečistim. Pa je Allah uputio umjereni ummet u onome što im je propisao kao umjereno po tom pitanju. Iako je ono na čemu su bili jevreji, također bilo propisano. Udaljavanje od onoga što Allah nije propisao da se treba udaljavati, je približavanje jevrejima. A činjenje onoga što je Allah naredio da ga se čovjek kloni je približavanje kršćanima, a najbolji put je Muhammedov ﷺ put.

[1] Br. 302.

Od Ebu Umame od Amra b. Abeseta se prenosi da je rekao: *"Mislio sam, dok sam bio u džahilijetu, da su ljudi u zabludi. Nisu bili ni na čemu jer su obožavali idole." Kaže: "Čuo sam za čovjeka u Mekki koji govori o nekim vijestima. Sjeo sam na svoju jahalicu i došao sam kod njega, kad ono Allahov Poslanik ﷺ. Prikrivao se od napada njegovog naroda, pa sam obilazi okolo sve dok nisam došao kod njega unutar Mekke i rekoh mu: "Šta si ti?" Kaže: "Ja sam vjerovjesnik." Rekoh: "Šta je to vjerovjesnik?" Kaže: "Poslao me je Allah." Rekoh: "Sa čime te je poslao?" Kaže: "Poslao me je sa vezanjem rodbinskih veza, uništavanjem idola, i da se vjeruje u Njegovu Jednoću i da Mu se ne pripisuju ortaci." Upitah: "Ko je još sa tobom na ovome?" Kaže: "Slobodan i rob". – to je rekao a tada sa njim su bili Ebu Bekr i Bilal – Pa sam rekao: "Ja sam tvoj sljedbenik." Kaže: "Ti to nećeš moći u ovom danu. Zar ne vidiš u kakvom smo stanju ja i narod? Nego se vrati svojoj porodici, pa kada čuješ da sam uspio onda mi ponovo dođi." Kaže: "Otišao sam svojoj porodici, a Allahov Poslanik ﷺ je došao u Medinu. Ja sam tada bio među svojom porodicom, pa sam se raspitivao o vijestima i zapitkivao sam ljude, sve dok nije došla grupa ljudi iz Jesriba – tj. od stanovnika Medine – pa sam rekao: "Šta je učinio ovaj čovjek što je došao u Medinu?" Rekoše: "Ljudi mu žure, a njegov narod ga je htio ubiti ali nisu uspjeli u tome." Pa sam došao u Medinu te sam ušao kod njega i rekao sam: "Allahov Poslaniče, poznaješ li me?" On reče: "Da, ti si mi dolazio u Mekku." Rekoh: "Allahov Vjerovjesniče, obavijesti me o onome o čemu te je Allah podučio i što ja ne znam, obavijesti me o namazu." Kaže: "Klanjaj sabah namaz, zatim ne klanjaj ništa od namaza sve dok ne izađe sunce i dok se ne uzdigne. Jer kad izlazi i kad se uzdiže izlazi između šejtanovih rogova, a u tom trenutku mu se klanjaju kafiri. Zatim klanjaj, jer zaista namazu mnogi prisustvuju (misleći na meleke) sve dok se sjenka ne približi koplju. Zatim prestani klanjati, jer se u tom trenutku potpaljuje džehennem. Pa kada se prenese sjenka na drugu stranu klanjaj, jer zaista namazu mnogi prisustvuju, sve dok ne klanjaš ikindiju. Zatim prestani klanjati sve dok ne zađe*

sunce. Jer ono zalazi između šejtanovih rogova, i u tom trenutku mu se klanjaju kafiri – pa je naveo hadis." Bilježi ga Muslim.[1]

Allahov Poslanik ﷺ je zabranio klanjanje u trenutku izlaska i zalaska sunca, obrazlažući tu zabranu da ono izlazi i zalazi između šejtanovih rogova, te da se u tom trenutku njemu klanjaju kafiri.

Poznato je da mu'min od svoje sedžde nema za cilj ništa osim klanjanje Allahu, ali je moguće da većina ljudi ne zna da sunce izlazi i zalazi između šejtanovih rogova ne zbog toga što mu se nevjernici klanjaju. Ali je Allahov Poslanik ﷺ zabranio namaz u ovim vremenskim periodima da bi u svakom slučaju spriječio poistovjećivanje.

Jedan dio se koristi pokazuje u tome da pojedinci među današnjim mnogobošcima od onih koji se pozivaju na islam, veličaju zvijezde, tvrdeći da im se obraćaju u svojim potrebama, klanjaju im se, kolju i prinose žrtve. Pojedinci od onih koji se pripisuju islamu među mušricima od sabaija i brahmana su napisali djela u kojima opisuju vrste ibadeta upućenih zvijezdama. Kako bi na taj način dospjeli – kao što tvrde – do ovosvjetskih ciljeva vodstva i sličnog. Međutim sve to je jedna vrsta sihra kojom su se bavili Kenanijci čiji su kraljevi bili nimrudi, među koje je Allah poslao Svog poslanika i Halila(Prijatelja) Ibrahima ﷺ sa monoteističkom i iskrenom vjerom koju je ispoljavao samo radi Allaha ﷻ. Poslao ga je, dakle, tim mušricima.

Ako u ovom vremenu ima onih koji čine to isto ispoljit će se mudrost zakonodavca – ﷺ – u zabrani klanjanja u tim vremenskim periodima, kako to ne bi dovelo do samog širka. Također u njemu se navodi da sve ono što čine mušrici od ibadeta i sličnog može da bude kufr ili grijeh sa nijetom isto to se zabranjuje mu'minima da to ispoljavaju. Ali ako u tome ne bi imali namjere kao što su

[1] Bilježi ga Muslim br. 832.

namjere mušrika onda će se zabraniti da ne bi bilo razlogom koji vodi u širk i zbog spriječavanja samog čina.

Od ovog poglavlja jeste i to da je Allahov Poslanik ﷺ :

"Kada bi klanjao naspram stuba ili drveta klanjao bi tako što bi ga učinio više na jednoj svojoj strani, desnoj ili lijevoj, ali nije stajao ispred njega ukočeno."[1]

Zbog toga je zabranjeno u globalu klanjati se svemu drugom mimo Allaha ﷻ, čak iako obožavatelj u tom trenutku ne bi imao tu namjeru. Također iz istog razloga je zabranjeno da se čovjek klanja Allahu ako se ispred njega nalazi čovjek, iako klanjač ne bi imao takvu namjeru, zbog toga što liči na klanjanje nekom drugom mimo Allaha.

Pogledaj kako je šerijat spriječio poistovjećivanje u prostoru i vremenima. Kao što se ne klanja prema kibli kojoj se oni okreću u svojim molitvama onda se neće klanjati ni onome čemu se oni klanjaju. Čak ovo je veća šteta, jer je kibla propis od propisa, i može da se razlikuje od šerijata do šerijata među vjerovjesnicima. Ali što se tiče sedžde nekome mimo Allaha, to je zabranjena stvar oko koje su se složili svi Allahovi poslanici. Kao što Uzvišeni kaže:

وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ

"A pitaj one koje smo prije tebe od Naših poslanika poslali da li smo Mi naređivali da se, osim Svemilosnog, božanstva obožavaju?" (Sura Ez-Zuhruf, 45)

Od Ibn Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi:

[1] Ovo je došlo u hadisu koje prenosi Imam Ahmed u 'Musnedu' 6. dio, str. 4. U 'Sunnenu' kod Ebu Davuda br. 693 u hadisu od Dibae bint Mikdad . Esved od njenog oca. Ali je hadis slab, jer ova Diba'a je nepoznata. Također u njegovom lancu se nalazi Velid b. Kamil ali njegovi hadisi su nejaki. Pogledaj 'Miškat' br. 783.

"Da je vidio čovjeka naslonjenog na lijevu ruku, a bio je u namazu. Pa mu je rečeno: "Nemoj tako sjediti jer tako sjede oni koji će biti paćeni."[1]

U drugoj predaji:

"To je namaz onih koji su izazvali srdžbu nad sobom."[2]

A u predaji :

"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da čovjek u namazu sjedi naslonjen na ruku."[3]

Sve ove hadise bilježi Ebu Davud.

U ovom hadisu je zabrana ove vrste sjedenja pojašnjavajući da je to sjedenje mučenika, a u ovome je vrhunac razlikovanja od njih.

Također Buharija prenosi od Mesruka od Aiše – radijjallahu anha - :

"Da je smatrala pokuđenim da se klanjač podboči na ruku i govorila je tako čine jevreji."[4]

Također ga bilježi u hadisu od Ebu Hurejre ؓ pa kaže:

"Zabranjeno je podbočiti se u namazu."[5] U drugoj predaji:

"Zabranjeno je čovjeku da klanja podbočen."[6]

Kaže:

"Hišam i Ebu Hilal prenose od Ibn Sirina od Ebu Hurejre ؓ: ***"Vjerovjesnik ﷺ je zabranio "*** Ovako ga bilježi Muslim u svom 'Sahihu': ***"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio."***[7]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 944. Albani ga je ocjenio hasen hadisom u 'Sahih Sunnen Ebu Davud'.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 993. Hadis je Sahih.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 992. Hadis je Sahih.

[4] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3458.

[5] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 1219.

[6] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 1220.

[7] Pogledaj 'Sahih Muslim' br. 545.

Od Zijada b. Subejha se prenosi da je rekao:

"Klanjao sam pored b. Omera pa sam stavio svoju ruku sa strane. Kada je sklanjao rekao je : "Ovo je naslanjanje u namazu a Poslanik ﷺ ga je zabranjivao."

Bilježe ga Ahmed Ebu Davud i Nesai.[1]

Također od Džabira b. Abdullaha – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ se razbolio pa smo klanjali iza njega a on je klanjao sjedeći, dok je Ebu Bekr prenosio njegove tekbire kako bi ljudi čuli. Zatim se okrenuo prema nama i vidio nas da stojimo. Pa nam je išaretom pokazao te smo sjeli i klanjali namaz sjedeći poput njega. Kada je predao selam reče: "Skoro da ste malo prije učinili ono što rade perzijanci i bizantijci; stoje pred svojim kraljevima dok oni sjede. Nemojte to činiti, nego slijedite svoje imame. Ako klanja stojeći klanjajte i vi stojeći, a ako klanja sjedeći i vi klanjajte sjedeći."[2]

Bilježe ga Muslim i Ebu Davud u hadisu od Lejsa od Ebu Zubejra od Džabira.

Ebu Davud i drugi ga bilježe u hadisu od Eameša od Ebu Sufjana – Talhe b. Nafia Kurešija – od Džabira ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je jahao na konju u Medini, pa ga je bacio na palmin panj te mu se noga iščašila. Došli smo da ga obiđemo i našli smo ga u Aišinoj sobi kako veliča Allaha sjedeći. "Kaže: "Pa smo stajali oko njega, a on je šutio. Zatim smo mu došli drugi put da ga obiđemo, pa je klanjao farz sjedeći, a i mi smo stali iza njega a on nam išaretom pokaza da sjedemo." Kaže: "Kada je završio sa namazom reče: "Ako imam klanja sjedeći klanjajte i vi sjedeći, a ako

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio str.106. Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br.858. Hadis je sahih, pogledaj 'El- Irwa' 2. dio str.94.

[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 413 i Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 606.

imam klanja stojeći klanjajte i vi stojeći. I nemojte činiti kao što to čine perzijanci sa svojim velikanima."[1]

Mislim da stoji u drugoj predaji mimo Ebu Davudove: "***Nemojte me veličati kao što nearapi veličaju jedni druge.***"[2]

U ovom hadisu im je naredio da se klone stajanja koje je farz u namazu, pojasnivši da stajanje klanjača iza imama koji sjedi liči na postupke perzijanaca i bizantijaca pred njihovim velikanima u njihovom bdijenju dok oni sjede.

Poznato je da klanjač ima nijet da stoji pred Allahom ﷻ a ne zbog imama.

Ovo je primjer oštrog postupanja u zabrani stajanja ispred čovjeka koji sjedi. Pa je zabranio i ono što liči na takav postupak. Makar i neimao takvu namjeru. Zbog toga je zabranjeno da se čini sedžda Allahu dok je klanjač okrenut prema čovjeku ili prema nečemu što ljudi obožavaju mimo Allaha kao što je vatra i sl.

U ovom hadisu se također[3] nalazi zabrana onoga što nalikuje na djela perzijanaca i bizantijaca. Iako je naša namjera drugačija od njihove, zbog toga što kaže: "***Nemojte činiti.***"

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 602. Hadis je sahih.

[2] Nisam ga pronašao sa ovim riječima nego ga je Ebu Davud zabilježio u svom 'Sunnenu' br. 5214. Njegov tekst je sljedeći: "Od Ebu Umame se prenosi da je rekao: "*Pred nas je izašao Allahov Poslanik ﷺ naslonjen na štap, pa smo ustali pred njega a on reče:* "*Nemojte ustajati kao što to čine nearapi veličajući jedni druge.*" Hadis je daif zbog dvije slabosti:
Prva: Ebu Anbes Kufi Adevi, prijatelj Ebu Adbesa, o kojem Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljivih hadisa"- tj. ako se ojača drugim predajama inače je nejakih hadisa.
Druga: Njegov šejh Ebu Adbes je nepoznat.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Shvatili smo da ljudima nije dozvoljeno da stoje jedni drugima iznad glava, tj. da jedni stoje dok drugi sjede. Nije dozvoljeno zato što je to poistovjećivanje sa perzijancima i bizantijcima. Osim u slučaju ako za to ne postoji razlog, korist ili potreba, onda nema smetnje. Ovo se pokazalo onda kada su izaslanici Kurejšija došli kod Allahovog Poslanika ﷺ sa namjerom da pregovaraju na Hudejbiji. On je sjedio a iznad njega je stajao Mugire b. Šuabe ﷺ sa sabljom. U tome je bila korist. A to je buđenje srdžbe kod nevjernika i ispoljavanje poštivanja ashaba prema Poslaniku ﷺ. Tako da su u toj situaciji postupili na ovakakv način što nije bio običaj inače. Kada bi se abdestio oni su se htjeli pobiti da bi pokupili vodu od

Da li u ovoj zabrani u poistovjećivanju sa njima u samom izgledu ima smisla?

Zatim ovaj hadis - bez obzira da li se po njemu radilo po pitanju sjeđenja imama ili je derogiran - dokaz u njemu još uvijek

njegovog abdesta. A kada bi pljunuo uzimali bi pljuvačku i trljali je po svojim licima i prsima. To nisu činili obično osim pred mušricima kako bi ih rasrdili. To je utjecalo na kurejševićkog izaslanika pa se vratio njima i rekao: Bio sam kod Kisre i cezara i Nedžašija, ali nikog od njih nisam vidio da ga njegovi prijatelji više cijene nego što Muhammedovi ashabi cijene njega.

Neka ih Allah nagradi svakim dobrom. Poštovali su Poslanika ﷺ veoma mnogo. Isto tako ako bi bila kakva potreba tj. strah da se šta ne desi onome nad čijom se glavom stoji, da ga neprijatelj ne bi napao ili nešto slično onda nema smetnje. Ali ako nema koristi i potrebe onda je zabranjeno. Čak i rukn u namazu biva izbačen samo da muktedije ne bi stojale dok imam sjedi.

Učenjaci su se razišli oko toga da li je ovaj propis ostao ili je derogiran? Tj. da muktedije stoje iza imama koji sjedi. Ispravno je da je propis ostao isti. Onaj ko kaže da je derogiran njegovo mišljenje je slabo. Oni koji zastupaju ovo mišljenje kažu da je Allahov Poslanik ﷺ tog dana kada je bio bolestan izašao a Ebu Bekr je predvodio ljude u namazu. On je sjeo pored njega sa njegove lijeve strane i nastavio sa predvođenjem ashaba sjedeći dok su oni ostali stajeći. A Ebu Bekr je ostao pored njega klanjajući stojeći. Kažu da je ovo posljednja stvar koja se desila pred njegovu smrt što znači da je onaj propis derogiran. Ovaj stav je veoma slab radi:
Prvo: Djelo ne može negirati govor, a vi znadete da je Allahov Poslanik ﷺ rekao 'sjedite'. Ovo su riječi. Zašto se ne može negirati govor? Jer za djelo mogu postojati nepoznati razlozi.
Drugo je to što između ove dvije situacije postoji očita razlika. Kada je u svojoj smrtnoj bolesti Poslanik ﷺ izašao da predvodi ljude Ebu Bekr je već počeo namaz stojeći. Tako da ga je morao i završiti stojeći. Ali njegov namaz u njegovoj kući kada su mu ashabi došli on je otpočeo namaz sjedeći. Ako je moguće spojiti ova dva stava onda nije potrebno pozivati se na derogaciju. Jer derogacija je dokidanje jednog od dva dokaza onim drugim. Dokinuti nešto je veoma teško. Tačno je ono što je zastupao Imam Ahmed – rahimehullah – po ovom pitanju, a to je, da ako imam nije sposoban da klanja stojeći nego sjedeći da će i muktedije za njim klanjati sjedeći.
Ali neki od prijatelji – rahimehumullah – su dodali dva uslova:
Prvi je: Da imam bude iz tog mjesta, tj. na svim namazima.
Drugi: Da postoji nada u njegovo ozdravljenje. Ali u sunnetu nema ništa što bi ukazal na postojanje ova dva uslova.
Tačno je da se radi o općem propisu *'Ako klanja sjedeći da klanjate sjedeći'*. Ostalo je još da se kaže: Pa i ako ne bude mogao obaviti ruku' ili sedždu.

postoji. Jer derogacija sjedenja ne znači derogaciju razloga. Nego to producira time što mu se suprostavilo ono jače u primjeni od njega. Kao što je farz stajati u namazu, ali farz ne može biti dokinut samo zbog poređenja u izgledu, i ovo je mjesto idžtihada.[1] Ali ako poistovjećivanje ne može dokinuti farz onda taj razlog sa kojime je obrazložio Allahov Poslanik ﷺ onda biva sačuvan od protudokaza ili derogacije. Jer stajanje u namazu nije poistovjećivanje u suštini. Tako da se ne radi o zabranjenoj stvari. Jer ako postoji propis sa razlogom zatim se taj propis derogira a razlog ostaje onda mora postojati nešto drugo što će biti jače od njega u vremenu derogacije ili da umanji njegov uticaj. Ali da bude sam po sebi nepravilan to je nemoguće.

Sve ovo bi se primijenilo i u slučaju da je propis derogiran, kako? Ispravno je da se po ovom hadisu radi, po njemu su radili ashabi poslije Poslanikove ﷺ smrti, pored toga što su znali za njegov namaz u bolesti u kojoj je umro.

Stvar je postala jasna i očita, i nije bilo moguće reći da hadis o njegovoj smrtnoj bolesti može derogirati ovaj propis, što je potvrđeno na drugom mjestu. I to sa dozvoljenim dvjema stvarima: da se stajanje ne suprotstavlja sjedenju ili u razlikovanju između osobe koja započne namaz stojeći i između namaza kojeg je imam započeo stojeći sa naznakom da ovaj namaz ne ulazi u Poslanikove ﷺ riječi: ***"Ako bude klanjao sjedeći."*** I zbog nepostojanja razloga koji bi poništio ovu valjanost. Zatim uzimanje u obzir kraj namaza, na osnovu njegovog početka je preče od njegovog ugledanja na imama, i druge slične stvari spomenute na drugim mjestima.[2]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali ove njegove riječi – rahimehullah – su prethodile da se ne radi o derogaciji radi mogućnosti spajanja dokaza. Ako je moguće spojiti dokaze onda nije dozvoljeno da tvrdimo da je nešto derogirano. Kao što smo prethodno spomenuli u pogledu Poslanikovog ﷺ izlaska u toku smrtne bolesti a Ebu Bekr je već bio otpočeo namaz sa njima stojeći tako da su morali stojati.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada je naveo nekoliko stvari kao to da su oba slučaja dozvoljeni... koji su to? Da klanjaju iza njeg stojeći ili sjedeći. Jer sam čin stajanja nije suprotan činu sjedenja. Ili da se napravi razlika između onoga koji je

Također se od Ubade b. Samita prenosi da je rekao:

"Kada bi Allahov Poslanik ﷺ pratio dženazu ne bi sjeo sve dok se ne bi spustila u kabur,[1] *pa mu se suprotstavio rabin.*[2] *Pa je rekao: "Ovako mi činimo Muhammede." Kaže: "Pa je Allahov Poslanik ﷺ sjeo i rekao: "Razlikujte se od njih."*[3]

Bilježe ga Ebu Davud, Ibn Madže i Tirmizi. Tirmizi kaže: Bišr b. Rafia nije jakih hadisa.

Kažem da su se učenjaci razišli po pitanju stajanja kada prolazi dženaza ili sa njom ako bude praćena. O tome ima mnogo jasnih i direktnih hadisa koji to naređuju. Onaj ko vjeruje u njihovu derogaciju ili derogaciju hadisa koji se odnose na prolaženje dženaze onda je njegov oslonac Alijin hadis[4] i ovaj Ubadetov hadis.

---

otpočeo namaz stojeći i onoga koji je otpočeo namaz sjedeći. Ovo je zastupao Imam Ahmed – rahimehullah. Zašto je postalo farzom? Reći ćemo zbog toga što namaz ne ulazi u njegove riječi: *'Ako bude klanjao sjedeći'.* Sada imam nije klanjao sjedeći. Prvobitno je klanjao stojeći da bi nakon toga klanjao sjedeći dok će muktedije nastaviti da klanjaju stojeći kako su otpočeli. Kao i zbog nepostojanja štetnih posljedica kojom je to obrazložio a to je poistovjećivanje sa nearapima u njihovom bdijenju ipred kraljeva. Jer ovi ne stoje pred imamom. Na početku su bili jednaki poput njega u stajanju. I zato što je graditi kraj čina namaza na njegov početak preče nego ga graditi na osnovu namaza imama. Svi ovi odgovori su ispravni od kojih je dovoljan samo jedan. Ali pravilno je ako imam klanja sjedeći da i oni klanjaju sjedeći makar bili sposobni da klanjaju stojeći. Ako je imam otpočeo namaz stojeći na njima će biti obaveza da klanjaju stojeći.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče stajanja radi dženaze ispravno je da je to sunnet. Zato što je Vjerovjesnik ﷺ stajao sve dok ispred njega nije prošla dženaza jevreju. Stao je i rekao: 'Zar nije duša?' Ali njegov čin ostavljanja takvog postupka poslije toga je zbog pojašnjenja dozvoljenosti jer ne postoji tekst kojim se ukida zabrana. Pa ako je učinio nešto što mu prvobitno nije bilo naređeno ukazuje na to da se ne radi o obavezi nego o poželjnosti.

[2] Tj. od jevreja.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 3176. Ibn Madže br. 1545 i Tirmizi 1020 te ga je proglasio daifom riječima: "Ovaj hadis je garib, a Bišr b. Rafia nije jakih hadisa." Kažem: "Njega jača predaja koju bilježe Muslim, Ebu Davud i Ibn Madže u hadisu od Alije: *"Da je Allahov Poslanik ﷺ stajao kod ukopavanja dženaze da bi kasnije sjedio."* Ovaj hadis je – inša Allah – hasen.

[4] Hadis kojeg sam prethodno spomenuo ojačavajući prethodni hadis Ubadeta.

Iako je moguće oba hadisa primijeniti. Jer onaj koji prati dženazu stoji sve dok se ne postavi na vratove ljudima, ne dok se postavi u kabur. A ovaj hadis se može uzeti u obzir spajajući između njega i drugih hadisa, ili da derogira druge hadise, jer je pojašnjen razlikovanjem.

Oni koji ga ne uzimaju u obzir ocjenjuju ga slabim, ali to ne smeta u pogledu dokazivanja i oslanjanja po pitanju samog roda razlikovanja.

Buharija bilježi od Abdu Rahmana b. Kasima: "Da je Kasim išao ispred dženaze ali da nije stajao radi nje. A prenosio je od Aiše da je rekla: "Neznabošcu su stajali radi dženaze, a kada bi je vidjeli rekli bi: "Bila si u svojoj porodici ono što si bila," dvaputa.[1]

Oni koji su stajanje smatrali zabranjenim uzeli su za dokaz da se radilo o djelima iz džahilijeta.

Ali ovdje se nema za cilj govoriti o ovom pitanju.

Također se od Ibn Abbasa - radijjallahu anhuma - prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Lahd je za nas a raka je za druge mimo nas."[2]

Bilježe ga autori četiri 'Sunnena'.[3]

Od Džabira b. Abdullaha Bedželija ﷺ se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Lahd je za nas a raka je za druge mimo nas."

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3827.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Lahd je iskopani dio unutar kabura dok je raka onaj središnji dio. Lahd je bolji iako je raka dozvoljena posebno u nužnim situacijama. Jer zemlja nekada bude prahovita te je potrebno iskopati raku unutar zemlje a onda se postave tahte kako ne bi zemlja padala pa se nakon toga postavi mejit.

[3] Bilježe ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 3208. Tirmizi u svom 'Sunnenu br. 1045. Nesai u svom 'Sunnenu' br. 1898. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' 1554. Hadis je sahih kao što Albani kaže u 'Propisima dženaze' str. 145.

Lahd je kabur u čijoj se strani okrenutoj prema kibli iskopa dodatna soba ili dio u koji se položi mejit a zatim se prekrije tahtama te se cijeli kabur ispuni zemljom.

Bilježe ga Ahmed i Ibn Madže.[1] A u Ahmedovoj predaji:

"Raka je za kitabije."[2]

Ovaj hadis je prenešen sa lancima u kojima ima slabosti ali jedni druge jačaju.

Također se prenosi od Abdullaha b. Mes'uda ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Nije od nas onaj ko se udara po licu, dere odjeću na prsima, i poziva u neznabožačke (džahilijetske) običaje." Mutefekun alejhi.[3]

Neznabožački običaji su kukanje za mejitom, kao što može biti i neznabožačko pozivanje na porijeklo.

U tom smislu je predaja koji bilježi Ahmed od Ubejja b. Ke'aba da je rekao:

"Allahov Poslanik je rekao: "Onaj ko se ponosi ponosom neznabožaca, podojte ga polnim organom njegovog oca i neizgovorite njegovo ime."[4][5*][6]

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' (4. dio, str. 357, 359) i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1555.

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' (4. dio, str. 362, 363) a Sujuti i Albani su ga ocjenili sahihom u 'Sahih džami'a sagir' br. 5490.

[3] Bilježi ga Buharija br. 1294 i Muslim br. 103.

[4] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' (5. dio, str. 136) Hadis je sahih.

[*] Tj. recite mu: "Podoj spolni organ svoga oca."

[6] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Hadis: *'Nije od nas onaj ko se udara po licu, dere odjeću sa prsa i poziva se na paganske običaje.'* Ovo je bilo u slučaju nedaće (smrti), jer su oni u džahilijetu tako postupali, udarali su se po licu, cijepali su odjeću na prsima, pozivali su kukanjem i žaljenjem. Možda su čupali i kosu, ili su se čak znali i ranjavati po tijelu. Ali u svakom slučaju znači bitno je da su ispoljavali svoje nezadovoljstvo.

Onaj ko se bude pozivao na porijeklo, od njih je to bilo po pitanju hvale i ugleda. Kaže: 'Podojte ga polnim organnom njegovog oca' tj. penisom. Kao da mu se kaže 'Podoj polni organ svog oca'. Kako bi ukazao na mjesto odakle je izašao. Dakle iz polnog organa, odakle toči mokraća. Kako se onda može ponositi čašću paganskog doba? Kako se može ponositi svojim porijeklom? Poslanik kaže: '...i nemojte ga prozivati' govoreći to dirketnim terminom. Također u predaji stoji direktan tekst kod spomena poznatog među vama, ako želite recite mu 'podoj toga i toga'.

Također se od Ebu Malika El Eš'arija ﷺ, prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Četiri su stvari u mom ummetu od džahilijeta kojih se neće kloniti: uzdizanje zbog ugleda, potvaranje u porijeklo, traženje kiše od zvijezda i naricanje."

I kaže:

"Ako se narikača ne pokaje prije smrti na Sudnjem danu će biti proživljena u šalvarama od katrana i ogrtaču od kuge."

Bilježi ga Muslim.[1]

U ovom hadisu je pokuđen svako ko se poziva na ove neznabožačke običaje, zatim je Poslanik ﷺ obavijestio o nekim stvarima iz džahilijeta koje neće svi ljudi ostaviti, kudeći one koji ih ne ostavljaju.

Sve ovo navodi na zaključak da stvari koje se tiču džahilijeta i koje su se činile tada jesu pokuđene u vjeri islamu. Jer u protivnom ove stvari ne bi bile pokuđene da se nisu pripisale džahilijetu. Ali je poznato da njihovo pripisivanje džahilijetu podrazumijeva njihovu pokuđenost. Kao što Uzvišeni kaže:

وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ

"I nemojte se razgolićavati kao u neznabožačko doba." (Sura El-Ahzab, 33)

Ovo je kuđenje razgolićavanja, kao i kuđenje stanja u prvom džahilijetu što ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa njima u bilo kojim stvarima.

Od toga jesu i njegove riječi Ebu Zerru – kada je uvrijedio čovjeka po njegovoj majci - ***"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."***[2]

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 935.
[2] Mutefekun alejhi.

Poslanik ﷺ je pokudio ovaj čin, i sve druge nemoralne postupke sa kojima nije došao islam.

U tom smislu jesu riječi Uzvišenog:

إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ

"Kad su nevjernici srca svoja punili žarom, žarom paganskim, Allah je spustio smiraj Svoj na Poslanika Svoga i na vjernike." (Sura El-Feth, 26)

Ispunjavanje srca žarom je pripisano džahiljetu, što ukazuje na njegovu pokuđenost, i sve ono što je od njihovog ponašanja i djela biva takvim.

Od ovoga jeste i ono što bilježi Buharija u svom 'Sahihu' od Abdullaha b. Ebu Jezida da je čuo Ibn Abbasa ﷺ da kaže:

"Tri su stvari iz džahilijeta: Potvaranje u porijeklo, naricanje a treću sam stvar zaboravio."

Sufjan kaže: *"Kažu da se radi o traženju kiše od zvijezda."*[1*]

Muslim u svom 'Sahihu' od E'ameša b. Saliha od Ebu Hurejre ﷺ prenosi da je rekao:

---

* Ibn Esir na kraju predmeta 'neve' kaže: "Enva' se odnosi na 28 pozicija. Na svaku od njih se Mjesec spusti u jednoj noći. U tom smislu jesu riječi Uzvišenog: **"Mi smo Mjesecu odredili njegove položaje."** Na zapadu svake trinaeste noći padne jedna pozicija sa izlaskom zore. A nasuprot nje se pojavi druga na istoku u isto vrijeme. I sve se završe sa krajem godine. Arapi su vjerovali da sa padanjem položaja i pojavom drugog položaja pada kiša, te su je njima i pripisivali. Pala nam je kiša zbog tog i tog položaja odnosno zvijezde.
Ali je nazvan 'nev'om' zbog toga što kada padne zvijezda padalica te se pojavi druga i što u arapskom tekstu stoji 'uzidgne se' i biva uzeta od ove riječi tj. uzdizanja.
Kažem da nema sumnje da ovakvo vjerovanje jeste kufr, kao što bilježi Buharija u svom 'Sahihu' u hadisu Zejda b. Halida Džuhenija u onome što Vjerovjesnik prenosi od svog Gospodara da je rekao: ***"Od Mojih robova je osvanuo mu'min i kafir. Pa onaj ko kaže: "Kiša nam se spustila iz Allahove blagodati i milosti on je mu'min i nevjernik u zvijezde. A onaj ko kaže: "Data nam je kiša od te i te zvijezde, on je nevjernik u Mene a vjernik u zvijezde."***

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Dvije stvari koje su prisutne kod ljudi u njima ima kufra, potvaranje u pogledu porijekla i naricanje za umrlim."[1]

Riječi 'u njima' tj. dva svojstva koja su stalna u njima i koja su kufr, jer su oba ova svojstva kufr i zbog toga što su od djela kufra i nalaze se u ljudima.

Ali nije svako, onaj u kome se nađe dio kufra ili neka od osobina kufra - kafir - pod opštim pojmom kufra, sve dok se u njemu ne obistini pravi smisao kufra. Kao što nije, svako onaj u kome se nađe neki od dijelova imana - mu'min - sve dok se u njemu ne nađe osnova imana i njegova suština. Razlika između riječi (el - kufr) sa određenim članom kao što je u riječima Poslanika ﷺ:

"Između roba i kufra ili širka nema ništa osim ostavljanje namaza."[2]

I između (kufr) koji negira potvrđivanje.[3]

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 67.

[2] Hadis bilježi Muslim u svom 'Sahihu' br. 82, riječima: "*Između čovjeka i kufra i širka je ostavljanje namaza.*" Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4678 riječima: "*Između roba i kufra je ostavljanje namaza.*" Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2618, 2619 i 2620 i kaže: "Hadis je hasen i sahih." Bilježi ga Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1078 riječima: "*Između čovjeka i širka nema ništa osim puštanje namaza, pa ako ga izostavi učinio je širk.*" Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a sagir' br. 5388.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh smatra da je onaj ko ostavi namaz kafir općeg pojma kufra. Zato što smatra da je razlika između onoga kufra kojim se negira i kufra onoga koji zna. Ovo je – mislim na kufr onoga koji ostavlja namaz – nakon pomnog pregleda dokaza postalo jasno da je istina. Iako se ovome suprotstavljaju oni koji se suprotstavljaju. Onaj ko bi ostavio namaz iz ljenosti to bi bio kufr koji izvodi iz vjere, otpao bi od islama. Naredit će mu se pokajanje, ako se pokaje u redu je ako ne onda će biti ubijen. Međutim prenijeti smisao da je time htio reći kako onaj ko ostavi namaz negiraući njegovu obavezu je iskrivljavanje riječi na njihoivm mjestima. Jer je ostavio ono na što su ukazali dokazi i potvrdio ono na što nije ukazao tekst. U tekstu stoji 'Ko ostavi' ne rekavši 'onaj ko negira njegovu obaveznost'. Zatim čovjek koji negira obaveznost namaza a klanja svih pet vakata je kafir. Nije potrebno da samo ostavi namaz. Ali pošto mi iskrivljujemo riječi na njihovim mjestima zbog naših ubjeđenja je greška i izmjena šerijata. Obaveza je da ostavimo dokaznu stranu

Također postoji razlika između značenja neograničenog pojma ako se kaže 'kafir' ili 'mu'min' i između neograničenog značenja imena u svim njegovim korijenima kao što Poslanik ﷺ kaže:

"Nemojte se poslije mene vratiti u nevjerstvo pa da udarate vratove jedni drugima (tj da ubijate jedni druge)."[1] [2]

Riječi: *'da udarate vratove jedni drugima'* je tumačenje pojma kafira na ovom mjestu. Oni se nazivaju kafirima pod ograničenim pojmom kufra[3], i ne ulaze u neograničeni termin ako se kaže 'mu'min' ili 'kafir' kao što je u riječima Uzvišenog:

خُلِقَ مِن مَّآءٍ دَافِقٍ

"...od tekućina koja se izbaci." (Sura Et-Tariq, 6)

Tako da je sperma nazvana ograničenim imenom, i ne ulazi u neograničeni pojam kao što kaže:

فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً

"... a ne nađete vode." (Sura El-Maide, 6)

U ovo poglavlje se ubraja i ono što su naveli u oba 'Sahiha' od Amra b. Dinara od Džabira b. Abdullaha – radijjallahu anhuma – da je rekao:

---

tekstova u smislu u kojem su preneseni. Sudija među ljudima je Allah ﷻ. Pa ako Kur'an i sunnet dođu sa pojašnjenjem propisa među propisima mi nemamo pravo da ga iskrivljujemo shodno našim hirovima.

[1] Mufekun alejhi.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Shodno riječima Allahovog Poslanika ﷺ misli na kafire koji udaraju vratove jedni drugima. Jer niko neće napasti mu'mina da ga ubije osim kafir. Tako da im se neće dati opći naziv kufra niti će biti pripisani općem nazivu kao i to da im se neće negirati iman koji predstavlja opći pojam imana a niti će im se dati opći pojam imana.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi rekli: Tako mi Allaha neću dotaći vodu, zatim dotakne spermu, neće biti da je prekršio zakletvu. Jer je sperma određena vrsta tekućine, a ne opći pojam vode, zato što je to opća voda.

"Borili smo se zajedno sa Allahovim Poslanikom ﷺ, a sa njim je krenulo mnogo muhadžira.[1] Među muhadžirima je bio jedan šaljivdžija pa je udario u stražnjicu jednog ensariju. Ensarija se žestoko naljutio, pa su se počeli prizivati. Ensarija je rekao: "O ensarije!" A Muhadžir reče: "O muhadžiri!" Pa je Allahov Poslanik ﷺ izašao i rekao: "Šta je to da se pozivate na džahilijetski način?" Zatim je rekao: "Šta je sa njima?" Pa su ga obavijestili o udarcu muhadžira ensarije." Kaže: "Allahov Poslanik ﷺ reče: "Ostavite se toga (tj džahilijetskog nacionalizma), to je poganluk." Abdullah b. Ubej b. Selul reče: "Ili su se urotili protiv nas?

لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ

"Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg?" (Sura El-Munafikun, 8)

Omer reče: "Allahov Poslaniče zar nećemo ubiti ovog pogana, - Abdullaha -?" Vjerovjesnik ﷺ reče: "Da ne bi ljudi govorili da sam ubijao svoje ashabe."[2]

Muslim bilježi u hadisu od Ebu Zubejra od Džabira da je rekao:

"Potukli su se dvojica dječaka: jedan je bio od muhadžira a drugi je bio od ensarija. Pa je muhadžir povikao: "O muhadžiri!"[3] A ensarija je povikao: "O Ensarije!" te je Allahov Poslanik ﷺ izašao i rekao: "Zar se na džahilijetski način pozivate?" "Ne Allahov Poslaniče, osim što su se dva

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Krenulo tj. sakupilo ih se mnogo.

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3517.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Postoji pravilo o ovome. Onaj ko traži pomoć sebi imenicu stavlja u vokativu dok onaj ko traž pomoć nekom drugom stavlja imenicu u smislu objekta tj. u dativu. Kao da kažeš: O Allahu pomozi muslimanima. Tako da ovdje riječ 'o muhadžiri' dovodi do pitanja da li je tražio pomoć muhadžirima ili je tražio pomoć od muhadžira. Ako je mislio da traži pomoć od muhadžira onda će reći: O muhadžiri pomozite muhadžirima. Tako što će mu imenica doći u vokativu. Približnije je da je tražio pomoć njima – muhadžirima – tj. u dativu kao da kaže: Ko će pomoći muhadžirima. Ali je potrebno osvrnuti se na predaju.

dječaka potukla, pa je jedan drugoga udario u stražnjicu." rekoše oni. On reče: "Nema veze, neka čovjek pomogne svome bratu kada čini nepravdu i kada mu se nepravda čini. Ako je nepravedan neka ga spriječi, to mu je pomoć. A ako mu se čini nepravda neka ga pomogne."[1]

Ova dva naziva 'muhadžiri' i 'ensarije' su šerijatski termini koji su došli u Kur'anu i sunnetu. Allah ﷻ ih je njima imenovao, kao što je i nas prije muslimanima nazvao.

Pripisivanje čovjeka muhadžirima ili ensarijama je lijepo i pohvalno kod Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ .Nije samo bit dozvoljenosti koju podrazumijeva sama definicija, kao što je pripadnost plemenima i mjestima. A nije ni haram (zabranjeno) ili mekruh (pokuđeno) kao što je pripadnost koja vodi u novotarije ili drugi vid grijeha.

Međutim i pored toga kada je svaki od njih pozvao svoju skupinu tražeći pomoć, Allahov Poslanik ﷺ je to spriječio[2] a takav čin nazvao 'džahilijetskim pozivanjem' pa mu je rečeno: "Oni koji su se na to pozivali su bili dječaci." Tj. da to nije poteklo od grupe, ali je naredio da se nepravednik spriječi, a da se pomogne onaj ko je potlačen. Da bi Allahov Vjerovjesnik ﷺ ukazao na jednu opasnu stvar a to je: da se nacionalizam ili privrženost jednoj grupi kao neograničen pojam podrazumijeva džahilijetskim činom. Ali pomaganje na istini bez širenja neprijateljstva je lijep vadžib ili pak mustehab.

Isto je i ono što su Ebu Davud i Ibn Madže zabilježili od Vasila b. Eske'a ؓ da je rekao:

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2584.
[2] Ibn Usejmin – rahiimehullah – kaže: Ovo dokazuje da je 'O muhadžiri' znači da je tražio pomoć od njih.

"Rekao sam: "Allahov Poslaniče, šta je to nacionalizam??" Kaže: "Da pomogneš svoj narod u činjenju nepravde."[1]

Od Surake b. Malika Džua'šema Mudlidžija ﷺ se prenosi da je rekao:

"Obratio nam se Allahov Poslanik ﷺ u govoru pa je rekao: "Najbolji među vama je onaj ko štiti svoj narod, ako ne griješi."

Bilježi ga Ebu Davud.[2]

Ebu Davud, također, bilježi prenoseći od Džubejra b. Mut'ima da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Nije od nas ko poziva u nacionalizam, niti je od nas onaj ko se bori iz nacionalizma, niti je od nas onaj ko umre na nacionalizmu."[3]

Ebu Davud, također, od Ibn Mes'uda ﷺ prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Onaj ko pomogne svom narodu na nepravdi je poput u blato potonule životinje koja se strovalila i pokušava se izvući oslanjanjem na rep."[4]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 5119. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 3949. Hadis je daif (apokrifan ili slab) zbog Seleme b. Bišra Dimeškija. A kćerka od Vasila b. Eskc'a je Fesila, ali obadvoje su prihvatljivi kao što je u 'Takribu'.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu br. 5120 i kaže: "Ejub b. Suvejd je slab." Albani je hadi socjenio slabimu 'Daif Sunnen Ebu Davud' br. 1094.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 5121. Lanac mu je slab zbog Muhammeda b. Abdu Rahmana – Ibn Ebu Lebibe – o kojem Hafiz u 'Takribu' govori da je slab zbog prečestog indirektnog pripisivanja hadisa ashabima.

[4] Ibn Esir u 'Nihaje' kaže: "Od ovoga jeste hadis od Ibn Mes'uda u kojem kaže: "*Ko pomogne svom narodu u nepravdi je poput potonulog govečeta koje se hvatanjem za rep želi isčupati.*" Želi ukazati na činjicu da je pao u grijeh i propao, poput životinje koja je pala u bunar pa su je željeli izvući pomoću repa, ali je ne mogu spasiti."
Hadis bilježi Ebu Davud u sovm 'Sunnenu' br. 5117 i 5118. Hadis je sahih kao mevkuf (predaja koja se pripisuje govoru ashaba) i merfua (predaja koja se od ashaba pripisuje Poslaniku). Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a' sagir' br. 6575.

Ako pozivanje na ova imena (muhadžiri i ensarije), koja voli Allah i Njegov Poslanik ﷺ, označava vrstu nacionalizma, kakav je onda slučaj sa pripadnošću i fanatizmom kao neograničenim pojmovima? Kao što je pozivanje na porijeklo, ili pripadnost koja može biti dozvoljenom ili pokuđenom?

To je zbog toga što je pripisivanje šerijatskim terminima bolje od pripisivanja nečemu drugom.

Zar ne vidiš ono što je Ebu Davud prenio u hadisu od Muhammeda b. Ishaka od Davuda b. Husajjina od Abdu Rahmana b. Ebu Ukbne od Ebu Ukbe - bio je štićenik od perzijanaca - da je rekao:

"Prisustvovao sam sa Poslanikom ﷺ u bitci na Uhudu. Pa sam udario jednog mušrika i rekao: "Uzmi ovo od mene ja sam dječak perzijanac." A onda sam se okrenuo prema Poslaniku a on reče: "Da si bogdom rekao: "Uzmi ovo od mene ja sam dječak ensarija."[1]

Allahov Poslanik ﷺ ga je potaknuo da se pripiše ensarijama, iako je to putem štićeništva, očito da mu je to bilo draže nego da se pripiše perzijancima iako se radi o ispravnoj i istinskoj pripadnosti koja ne može biti zabranjena.

Mudrost je u tome, a Allah najbolje zna, što duša osjeća prisnost onome kome se pripiše, a ako to biva radi Allaha onda je bolje za čovjeka.

Ovi hadisi ukazuju da sve ono što se pripiše džahilijetu biva pokuđenim i zabranjenim. Zabrana se odnosi na sve stvari, iz džahilijeta, bez ograničenja, što se i želi naglasiti u ovoj knjizi.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud pod br. 5123. Hadis je daif iz dva razloga: prvi je taj što je u njegovom lancu Muhammed b. Ishak a on prenosi hadise na indirektan način (tedlis). Drugi je taj što se u njegovom lancu nalazi Abdu Rahman b. Ebu Ukbe za kojeg Hafiz u ?Takribu' kaže: "Prihvatljiv." Tako što će biti ojačan predajama drugih prenosilaca dok je u suprotnom nejakih hadisa.

Primjer toga je ono što Seid b. Ebu Seid prenosi od svog oca a on od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Allah je od vas otklonio džahilijetsku oholost i ponošenje očinstvom. Bio bogobojazni mu'min ili je nesretni griješnik. Vi ste Ademova djeca, a Adem je od prašine. Ljudi će se pozivati iz ponosa zbog ljudi, a oni će biti samo gorivo za džehennem. Ili će kod Allaha biti manji od 'kotrljana' koji sa svojom njuškom gura izmet."

Bilježi ga Ebu Davud i drugi[1] a hadis je sahih.

Oholost i ponos je pripisao džahilijetu kako bi pokudio oba čina, jer sama pripadnost džahilijetu stvar ili postupak čini pokuđenim. I sve ono što se pripiše džahilijetu je pokuđeno.

Isto je ono što Muslim bilježi u svom 'Sahihu' od Ebu Kajsa – Ziada b. Rebaha – od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Onaj ko izađe iz okvira poslušnosti, i ostavi džam'at pa umre umro je na džahilijetski način. Onaj ko se bude borio ispod slijepe zastave i bude se ljutio iz fanatizma, ili se bude pozivao na fanatizam, ili da pomogne fanatizam, pa bude ubijen, bit će usmrćen na džahiljetski način. Onaj ko se u mom ummetu pojavi ubijajući pokorne i nepokorne, ne kloneći se među njima mu'mina niti se veže sa nekim za ugovor, nije od mene niti sam ja od njega."[2]

Allahov Poslanik ﷺ je u ovom hadisu naveo tri vrste onih o kojima pravnici pišu poglavlja u borbi protiv sljedbenika Kible od otpadnika, grupacija i fanatika.

Prva skupina su oni koji su odbili poslušnost vladaru. Tako da je zabranio istu neposlušnost džema'tu. Pa je pojasnio da onaj

[1] Bilježi ga Ebu Davud pod br. 5116 a navedeni tekst ovdje je njegov. Tirmizi ga bilježi pod br. 3955 i kaže: "Ovaj hadis je hasen i garib." A on je kao što je i rekao.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 1848.

ko umre a ne bude poslušan svom vladaru da umire na neznabožački način. Jer arapi niti neko drugi, nisu bili poslušni jednom vođi u globalu, kao što je poznato iz njihove biografije.

Zatim je naveo onoga koji se bori za svoj narod iz patriotizma, ili zbog svoje države i sl. tome.

Zastavu je nazvao 'slijepom' zbog toga što se radi o stvari sa nepoznatim ishodištem, kao što je borba iz fanatizma biva bez znanja od dozvoljenosti borbe protih ovih.

A onaj ko bude ubijen u takvoj borbi, Poslanik ﷺ naglašava, da umire na džahilijetski način[1]. Bez obzira da li se on ljutio srcem, ili bude pozivao riječima ili bude udarao sa rukom.

To pojašnjava, također, ono što Muslim bilježi prenoseći od Ebu Hurejre ؓ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Doći će vrijeme među ljude kada borac ne bude znao zbog čega se bori? Niti će ubijeni znati zbog čega je ubijen? Pa neko reče: "Kako će to biti?" Kaže: "Zbog toga što će se međusobno pobiti, pa će ubica i ubijeni u Vatru."[2]

Treća vrsta su oni koji iziđu (s oružjem) na ummet. Možda su neki od njih skupine, poput pripremljenih grupa za drumsko razbojništvo čiji je cilj samo novac, ili neki ipak imaju za cilj da dođu do uprave. Kao što se neki bore protiv stanovnika nekog grada jer su pod nečijom tuđom upravom, makar oni ne pripadali ratnicima. Ili oni koji su odstupili od sunneta dozvoljavajući, bez ograničenja, krv sljedbenika kible, kao što su *harurije(haridžije)*, protiv kojih se borio Alija.

[1] Ibn Usejmin – rahiimehullah – kaže: Umire smrću poput pagana. Tako da će umrijeti ili kao kafir ili će doprijeti do drugog. Ali u svakom slučaju on umire u džahilijetu bez znanja.

[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2908.

Zatim je Poslanik ﷺ smrt i ubistvo nazvao džahilijetskim kao bi ih pokudio i zabranio na taj način jer u protivnom ne bi ih zabranio.

Tako da se zna da su ashabi potvrdno vjerovali da sve ono što se pripiše džahilijetu, od ubistva i smrti i sličnog tome, biva pokuđenim i zabranjenim. To ukazuje da sve ono što se pripiše džahilijetu biva pokuđeno i to je ono što se želi ovdje istaći.

Od ovoga jeste i ono što se bilježi u oba 'Sahiha' od Me'arura b. Suvejda da je rekao:

"*Vidio sam Ebu Zerra a njemu je bio ogrtač, a na njegovom slugi isti takav. Pa sam ga o tome pitao? On reče da je u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ ružio čovjeka pa ga je ponizio spominjući ga po lošem zbog njegove majke. Čovjek je došao kod Allahovog Poslanika i spomenuo mu slučaj. Vjerovjesnik ﷺ mu reče:* ***"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."***

U drugoj predaji:

"To si rekao u ovom trenutku i zbog moje starosti?" Kaže: "Da, oni su vaša braća i prijatelji koje je Allah dao u vašem vlasništvu. Pa čiji brat bude u njegovom vlasništvu neka ga nahrani onim što i on jede, neka ga odjeva od onoga što on oblači. Nemojte ih obavezivati ono što ne mogu učiniti, a ako im nešto naredite onda im u tome pomozite."[1]

U ovom hadisu se naglašava da sve ono što je iz džahiljeta biva pokuđenim, jer njegove riječi: ***"U tebi ima džahiljeta"*** ukazuju na pokuđenost ove karakteristike. A da ovaj opis ne ukazuje na nešto pokuđeno ne bi sadržavao ono sa čime se postigao njegov cilj.

Također u hadisu stoji da ponižavanje zbog pripadnosti nekome jeste od džahilijeta.

---

[1] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 30 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1661.

Također u njemu stoji i to da čovjek - pored vrijednosti, znanja i vjere - može imati neka od ovih svojstava iz džahilijeta, jevrestva i kršćanstva. Što nije nužno da bude okarakterisan kafirom ili fasikom.[1]

Isto tako i Muslim u svom 'Sahihu' od Nafie od Džubejra b. Mut'ima od Ibn Abbasa - radijjallahu anhuma - prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Trojica ljudi su najmrži Allahu: "Bezbožnjak (bogohulnik) u Haremu, onaj ko u islam želi uvesti običaj iz džahilijeta i onaj ko na nepravedan način prospe čovjekovu krv da bi i on prosuo njegovu."[2]

Poslanik ﷺ je obavijestio da su ova trojica najmrži Allahu. Zbog toga što se nered može napraviti u vjeri ili dunjalučkim odnosima. Najveći dunjalučki nered jeste ubijanje ljudi na nepravedan način. Zbog toga i jeste svrstan u najveće grijehe nakon najvećeg nereda u vjeri koji je u stvari kufr.

Nered u vjeri se dijeli na dvije vrste: ono što je vezano za djela i ono što je vezano za mjesto djelovanja.

Ono što je vezano za djelo jeste želja za uvođenjem džahilijetskih običaja.

A ono što je vezano za mjesto djelovanja jeste poput bogohulništva u Haremu, jer najveće mjesto gdje se može nešto učiniti jeste Harem. Povreda svetosti mjesta je veća od povrede svetosti jednog vremena. Zbog toga je zabranjeno uzimati ulov od životinja i biljaka u gradu Harema što nije isto zabranjeno u svetim mjesecima.

---

[1] Ibn Usejmin – rahiimehullah – kaže: Njegove riječi – rahimehullah - Što nije nužno da bude okarakterisan kafirom ili fasikom. Znači ako ih izrekne iz neznanja ili slično. Ali ako ih kaže pri svijesti sa znanjem i ubjeđenjem onda će se na osnovu toga potrvditi ili kufr ili fisk.

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 6882. Što se tiče autorovih riječi: "Bilježi ga Muslim." Možda je pogriješio ili je pogrešno prepisano, jer ga nisam našao kod Muslima nego kod Buharije.

Zbog toga je bilo ispravno da je zabrana borbe u Haremu ostala zauvijek na što su ukazali vjerodostojni tekstovi. Za razliku od mejseca u kojem je zabranjena borba. Zbog toga je - Allah najbolje zna - spomenuo bogohulništvo u Haremu i željom za džahilijetskim običajima.

Bit je u tome što je od njih i onaj koji želi u islam uvesti običaj iz džahilijeta, tako da nema razlike između onoga koji ima tu namjeru ili je nema. Jer nemjera je u stvari želja i traženje. Tako da svako onaj ko želi u islamu učiniti nešto iz džahilijeta ulazi u domen ovog hadisa.

Džahilijetski običaji su svi običaji koji su bili u to doba. Jer riječ 'sunnet' jeste u stvari običaj ili se odnosi na put koji se ponavlja, kako bi se proširio različitim vrstama ljudi koji ga nazivaju ibadetima, ili ga ne ubrajaju u ibadete. Uzvišeni kaže:

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ

"Prije vas su mnogi narodi bili i nestali! Zato, putujte po zemlji. " (Sura Al Imran, 137)

Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Vi ćete slijediti običaje (sunet) onih koji su bili prije vas."

Slijeđenje podrazumijeva praćenje i običavanje, pa onaj ko učini nešto od njihovih običaja učinio je džahilijetski običaj.

Ovo je opšti dokaz koji zabranuje slijeđenje svega onoga što je od običaja džahilijeta u njihovih praznicima i drugim stvarima.

Pojam 'džahilijet' može biti naziv za određeni slučaj - što je u većini slučajeva u Kur'anu i sunnetu - ili može da bude naziv za onoga ko nešto čini.

Prvi je poput Poslanikovih ﷺ riječi Ebu Zerru:

"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."

Ili kao što Omer kaže:

"Ja sam se u džahilijetu zavjetovao da ću ostati u itikafu jednu noć."[1]

Ili riječi Aiše:

"Brak u džahilijetu je bio u četiri oblika."[2]

Ili kao što su ashabi rekli:

"Allahov Poslaniče, bili smo u džahilijetu u zlu."[3]

Tj. u stanju džahilijeta, ili na putu džahilijeta, ili na običajima džahilijeta i sl.

Pojam džahilijet - iako se u osnovi odnosi na svojstvo – zbog prečeste upotrebe je dobio naziv, a njegovo značenje je približno od značenja korijena riječi.

Drugi je kao da kažeš: *"Grupa džahila"* ili *"džahilijetski pjesnik"* tj. da ga pripišeš *džahilijetu* zato što se suprotstavlja znanju ili bar slijeđenju znanja. Onaj ko ne pozna istinu on je džahil blagog pojma, ali onaj koji je suprotnog ubjeđenja od istine je kompleksni džahil. A ako kaže nešto suprotno istini znajući za nju ili neznajući, on je opet *džahil*. Kao što Uzvišeni kaže:

وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلْجَٰهِلُونَ قَالُوا۟ سَلَٰمًا

"...a kada ih neznalice oslove, odgovaraju: 'Mir vama!" (Sura El-Furqan, 63)

Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Ako neko od vas posti, nek' ne opšti polno, neka ne griješi i neka ne čini ništa od džahilijeta."[4]

---

[1] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 2042. Kao i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1656 u hadisu od Abdullaha b. Omera od Omera b. Hattaba – radijjallahu anhuma – gdje kaže: *"Allahov Poslaniče, u džahilijetu sam se zavjetovao da ću ostati u itikafu u Mesdžidi Haramu jednu noć." Pa mu Poslanik reče: "Ispuni svoj zavjet." Pa je otišao u itikaf."*

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 5127. Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2272.

[3] Ovo je dio poznatog hadisa Huzejfe b. Jemana kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 7084, Muslim u svom 'Sahihu' br. 1847.

Zbog toga je neki pjesnik rekao:

A ne, neće niko naspram nas iskazati džahilijet
pa da i mi iskažemo iznad džahilijeta svoj džahilijet.

Ovoga je veoma mnogo, isti je slučaj sa onima koji rade suprotno istini oni su džahili, makar on znao da je to suprotno od istine. Kao što Uzvišeni kaže:

إِنَّمَا ٱلتَّوْبَةُ عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٍ

"Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo hrđavo djelo iz neznanja." (Sura En-Nisa, 17)

Muhammedovi ﷺ ashabi su rekli:

"Svako onaj ko učini loše djelo je džahil."[1] [2]

Razlog tome je što istinsko znanje koje je usađeno čovjeku u srce spriječava da se kod njega pojavi ono što se suprotstavlja riječima ili djelima. A ako se nešto od toga desi onda to znači da je srce u gafletu ili je srce oslabilo da se suprotstavi onome što ga napada. To su stvari koje se raspravljaju sa suštinom znanja tako da bivaju neznanje zbog ovog odnosa.

Sa ovog stanovišta možeš shvatiti da su djela suštinski i sastavni dio imana a ne kao metafora. Iako onaj ko ostavi nešto od djela ne postaje kafirom, i ne izlazi iz osnove imana. Isti je slučaj sa imenicom 'razum' i drugim sličnim imenima.

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2362. Hadis je sahih. Njegovo značenje su Buharija i Muslim naveli u 'Sahihima' od Ebu Hurejre.
[1] Pogledaj 'Tefsir' od Taberija 4. dio str. 202.
[2] Ibn Usejmin – rahiimehullah – kaže: Pod džehlom se podrazumijeva neznanje, kao i to da se želi istaći nečije ne slijeđenje znanja. Prvi smisao je blag dok je drugi spoj drugog. Allah ﷻ kaže: **"Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo hrđavo djelo iz neznanja."** Ovdje se ne misli na neznanje, jer da se misli na neznanje onda oni ne bi imali grijeha zbog opravdanosti džehla. Nego se misli na neslijeđenje znanja. Jer su pogriješili pored znanja pa su pogriješili.

Zbog toga je Allah ﷻ, takve ljude nazvao 'mrtvima', 'slijepima', 'nijemima', 'gluhima', zabludjelima' i 'džahilima', pa ih opisuje da su 'oni koji ne shvataju' ili 'ne čuju'.

Mu'mine opisuje 'onima koji razuma imaju', 'umom obdareni', 'oni koji su upućeni', 'oni koji slijede svjetlost' i 'da su oni ti koji čuje i shvataju'.

Ako je ovo postalo jasno onda su ljudi prije poslanstva bili u stanju džahilijeta koje se pripisuje neznanju. A ono što su slijedili od djela i riječi su bile samo teorije neznalica i koje su činili samo džahili. Također svako onaj, od jevreja i kršćana, ko se suprotstavi onome sa čime su došli poslanici, jesu džahili. Svi su oni bili u opštem džahilijetu.

Nakon što je Allah ﷻ poslao Poslanika ﷺ, džahilijet je postao neograničeni pojam. Mogao je da bude u mjestu a ne u drugom, kao što su države nevjernika. Ili da se nađe u osobi a ne u drugoj, kao što je recimo u čovjeku prije nego što primi islam, jer je on bio u džahilijetu, makar živio u islamskoj državi.

Što se tiče vremena uopšte, nema više džahilijeta poslije Muhammedovog poslanstva, jer neće prestati postojati skupina u njegovom ummetu onih koji će se isticati sa istinom sve do Sudnjeg dana.

Ograničeni pojam džahilijeta se može odnositi na pojedine islamske države, ili na većinu muslimana. Kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Četiri stvari u mom ummetu su od džahilijeta."*** Ili kao što je rekao Ebu Zerru: ***"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."*** I sl. tome.

U hadisu kaže: ***"... i onaj ko u islam želi uvesti džahilijetski običaj."*** Pod njega potpada svaki vid džahilijeta, neograničeni i ograničeni pojam džahilijeta, jevrejstvo i kršćanstvo, vatropoklonstvo, astrologija, idolopoklonstvo, mnogoboštvo od toga ili bar jednog njegovog dijela. Ili da se izdvoji jedan dio od ovih džahilijetskih sekti, jer su sve novotarske ili su derogirane te se karakterišu kao džahilijetske pojave s dolaskom Poslanika Muhammeda ﷺ. Ovaj pojam se uglavnom ne koristi osim kada je riječ o stanju arapa u kojem su bili, ali je ipak značenje jedno.

U oba 'Sahiha' od Nafi`e od Ibn Omera se prenosi da je rekao:

"Ljudi su se spustili sa Allahovim Poslanikom ﷺ u dolinu zemlje Hidžra, zemlju naroda Semudovog, pa su se napili iz njenih bunareva, a sa tom vodom su zamijesili tijesto. Ali im je Poslanik naredio da vodu prospu a tijesto da dadnu devama da pojedu. Pa im je naredio da se napiju iz bunara iz kojeg je pila deva."[1]

Njega bilježi Buharija u hadisu od Abdullaha b. Dinar od Ibn Omera:

"Da, kada se Allahov Poslanik ﷺ spustio u dolinu Hidžra u bitci na Tebuku, naredio im je da ne piju sa njenih bunareva niti da pune mješine iz njih. Pa su rekli: "Mi smo iz njih napunili mješine i zakuhali tijesto." Pa im je Poslanik ﷺ naredio da bace tijesto i da prospu tu vodu."[2]

U Džabirovom hadisu od Poslanika ﷺ se prenosi – kada je prošao kroz Hidžr – da je rekao:

"Nemojte ulaziti kod ovih koji su kažnjeni osim sa plačom, ako ne možete plakati onda nemojte kod njih ulaziti, da vas ne pogodi ono što je pogodilo njih."[3] [4]

Allahov Poslanik ﷺ je zabranio ljudima da ulaze u nastambe onih koji su kažnjeni osim sa plačom, da ih ne bi snašlo ono što je snašlo i njih.

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2981, a hadis kojeg bilježi Buharija će sada doći.
[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3387.
[3] Bilježe ga Buharija br. 3380 i Muslim br. 2980 od Ibn Omera.
[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahov Poslanik ﷺ je zabranio namaz na tim mjestima kako se ljudi ne bi navikli da dolaze na ta mjesta. Boravak u ovakvim područjima je zabranjen. Poslanik ﷺ je zabranio da čovjek uđe u ove predjele osim plačući i kaže: *"Ako nu budete plakali onda nemojte ulaziti."*

Ali nažalost sada se arheolozi hvale ovim mjestima i odlaze na njih. Govore 'maša Allah' pogledajte u njihovu snagu, a Allahov Poslanik ﷺ kaže: *"Ako nu budete plakali onda nemojte ulaziti."* Dakle ako ne osjećaš potebu za plačom nemoj uopšte ulaziti na takva mjesta.

Zabranio je da se koriste njihovom vodom, čak im je naredio - i pored nužde u toj borbi tj. borbi zvanoj 'Usre' (teška bitka) - koja je bila najteža bitka za muslimane, da tijesto koje su zamijesili tom vodom, dadnu devama za hranu.[1]

Također od njega se prenosi da: "Da je zabranio namaz u mjestima gdje se spustila Allahova kazna."

Ebu Davud prenosi:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Od koristi ovog hadisa su:
Prvo: Nije dozvoljen olaziti u zemlju Hidžra osim pod ovim uslovom, a to je da čovjek dok ulazi plače. Ako ne bude plakao onda da ne ulazi. Isto tako se neće praviti da plače. Jer Allahov Poslanik ﷺ nije rekao: naređeno vam je da plačete pa se pravite da plačete. Nego je rekao: *"Ako ne budete plakali onda nemojte ulaziti."* Iz bojazni da ih ne pogodi njihova nedaća.
Drugo: Voda na tom mjestu nije dozvoljena osim Devinog bunara.
Treće: Dozvoljeno je dati stoci da jede iako je ljudima to isto zabranjeno. Jer je Vjerovjesnik ﷺ naredio da se tijesto dadne devama.
Četvrto: Poslanik ﷺ je čuvao vodu i spriječavao da se prosipa. A kad god ju je moguće iskoristiti nije ju dozvoljeno proljevati. Tako da kada je ovo zabranio ljudima naredio da se dadne stoci. Što je opet vrsta korištenja.
Da li je dozvoljeno da se stoci daje nečista hrana? Ako se radi o neznatnim količinama nečisti onda nema smetnje, ali ako se radi o velikim količinama, i ako se približilo vrijeme da budu zaklane ili pomužene onda je zabranjeno da se time hrane. Zbog toga što može utjecati na njihovo mlijeko i meso. A ako ne onda nema smetnje jer se obaveze i zabrane ne odnose na životinje.
Ako bi neko rekao: Ako joj dadnemo nečist pa se desi da je moramo zaklati, šta ćemo učiniti u tom slučaju?
Reći ćemo: Zatvorit će se i hraniti čistom hranom tri dana, zatim će se zaklati i jesti. Isto tako njeno mlijeko se neće piti dok se ne očisti čistom hranom tri dana.
Ako bi neko rekao: Da li je isto ako neko zalije palmu sa nečistom vodom ili da je ofarbaju nečistom smjesom?
Reći ćemo: Ne, jer većina učenjaka zastupa mišljenje da je dozvoljeno zaljevati drveće nečistom vodom kao i to da budu ofarbane nečistom smjesom. Jer se njeni plodovi neće učiniti nečistim. Ovo je stav većine učenjaka. Ovo je ispravan stav, jer su kod nas ljudi znali za to pa su magarećom balegom mazali drveće i u tome nisu vidjeli smetnju. Ali ako bi se na plodovima pojavili tragovi nečisti onda ćemo reći da nije dozvoljeno jesti takve plodove. Zbog toga što su postali nečisti i izmijenjeni. Ali ako ta nečist nestane i očiste se te ne ostane trag na plodovima onda nema smetnje da se jede.

Od Sulejmana b. Davuda da ga je Ibn Vehb obavijestio a njega Ibn Luhej'a i Jahja b. Ezher od Amara b. Se'ada Muradija od Ibn Saliha Gafarija da je: "Alija prošao kroz Babilon. Pa mu je došao muezin tražeći dozvolu da uči ezan za ikindiju. Kada je izašao iz Babilona naredi muezinu pa on prouči ikamet, a kada je završio sa namazom reče: "Moj voljeni Vjerovjesnik, mi je zabranio da klanjam na mezarju, i zabranio mi je da klanjam u Babilonu jer je on ukleta zemlja."[1]

Također ga prenosi od Ahmeda b. Saliha: da ga je, također , Ibn Vehb obavijestio a njega Jahja b. Ezher i Ibn Luhej'a od Hadžadža b. Šidada od Ebu Saliha Gafarija od Alije sa ovim značenjem riječima: "*Kada je izašao iz njega*" umjesto riječi *bereze*[2]

Imam Ahmed u predaji koju prenosi njegov sin Abdullah sa boljim lancem od ovoga od Alije sličan slučaj: "Da je zabranjivao da se klanja u zemlji Babilona, i zemlji potonuća."[3], i sl. tome.

Poznati hadis o Hidžru odgovara ovome, jer ako je zabranio da se ulazi u zemlju gdje su kažnjeni narodi onda je preče da se to odnosi na namaz i druge stvari.

Tome, također, odgovaraju riječi Uzvišenog kada govori o **'meždidu diraru'**[4] kojeg su sagradili munafici radi cijepanja muslimana i stvaranja smutnje i nesloge:

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 490. Hadis je slab zbog Amra b. Se'ada o kojem Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv." tj. ako je ojačan drugim hadisima dok je u stvari nejakih hadisa. Ebu Salih je Seid b. Abdu Rahman Gafari za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Povjerljiv od trojice." Ibn Junus kaže: "Njegova predaja od Alije je mursel." Hafiz je ovaj hadis ocjenio slabim u 'Fethu' 1. dio str. 698.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 491. Hadis je Također slab jer je u njegovom lancu Hadžadž b. Šidad San'ani. Za njega Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv."

[3] Buharija ga je naveo u 'Sahihu' 1. dio str. 698 u 'Fethu'. Ali sa indirektnim oblikom gdje kaže: "*Priča se da je Alija...*" pa ga je naveo. Ja kažem: "Ako bi ova predaja bila vjerodostojna od Alije neće ojačati merfua predaju zbog idžtihada jednog ashaba zbog šerijatske zabrane.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: **Mesdžidu dirar** su munafici sagradili nedaleko od Mesdžidu Kuba' kako bi nanijeli štetu, zbog kufra i cijepanja mu'mina i potpomaganja svakoga ko se bori protiv Allaha i Njegovog Poslanika. Imali su četiri cilja: nanošenje štete mesdžidu koji se prije sagradio jer je njegova šteta očita. Ako u

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا

"Nemoj u njemu nikada klanjati." (Sura Et-Tewbe, 108)

Jer je to mjesto gdje se spustila Allahova kazna, pa kaže:

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَٱنْهَارَ بِهِۦ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ

"Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio u strahu od Allaha i u Njegovom zadovoljstvu, ili onaj koji je temelj

džamiji klanja stotinu ljudi, te se u njenoj blizini sagradi druga u njoj će klanjati pedeset ljudi. Ako je na jednoj strani bilo mnogo ljudi smanjit će se više od pedeset tako da je to šteta.

Učenjaci – rahimehumullah – kažu da je obaveza da se takva džamija sruši. Dakle ona koja je poput ovog *mesdžidu dirara*. Uništavanje njegove kakvoće je kazna za onoga koji ju je sagradio. A ako ne onda se njegov oblik može izmijeniti a od njega se napraviti magacin, trgovina ili nešto drugo. Ali su ipak rekli da će se srušiti kako bi to bila kazna za onoga koji ga je sagradio.

Ovu džamiju su sagradili munafici u čemu je pokazatelj da svaki munafik ima za cilj razjedinjavati mu'mine. Zato se treba paziti ljudi koji spletkare među vjernicima. A posebno onima koji djeluju negativno među omladinom i učenicima kako bi ih razjedinili, oslabili njihovu snagu. Te da znamo da su to osobine munafika a svaki čovjek koji voli da se ummet razjedini ima osobina licemjerstva. Za razliku od onoga kojemu je drago da se ummet ujedini i očvrsne snagom. Ovo je kod mu'mina. Zato je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio da je remećenje odnosa među ljudima kao britva. Kaže: *"Ne kažem da brije glavu nego brije vjeru."*

U svakom slučaju munafici imaju za cilj razjedinjavanje mu'mina. Razjedinjavaju među njima čak i u ime islama, ili u ime vjere, ili u ime vjerovanja i slično tome. Čak i ako bi se ljudi razišli po nekom pitanju koje nema veze sa vjerovanjem oni bi ga preokrenuli na vjersko razjedinjavanje. Pa kažu: Tako nam Allaha ovo je akida, na nama je obaveza da sačuvamo svoju akidu. Moramo raditi. Tako da se ljudi razjedine, što je veoma opasna pojava. Nažalost ovo se događa danas na nekim mjestima i među pojedinom omladinom. Obaveza je slagati se a ne razjedinjavati se, koliko god je moguće. Vjerovjesnik ﷺ je rekao Ebu Musi i Muazu b. Džebelu kada ih je poslao u Jemen: *"Slažite se i nemojte se razilaziti."* Naredio je da jedan drugog slušaju makar drugi u tome ne vidio korist, jer samo razilaženje po sebi je štetno.

zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula, da se zajedno s njim u vatru džehenemsku sruši?" (Sura Et-Tewbe, 109)

Prenosi se da kada je ovaj mesdžid srušen da se iz njega pojavio dim.

Isti je slučaj i onda kada se radi o poželjnosti klanjanja u mjestima milosti, kao što je u tri džamije, u mesdžidu Kuba[1], tako je zabranjeno da se klanja u mjestima kazne.

Što se tiče mjesta kufra i griješenja gdje nije došlo do kažnjavanja pa se od tih mjesta učine mjesta imana i pokornosti onda je to lijepa stvar. Kao što je Allahov Poslanik ﷺ stanovnicima Taifa naredio da na mjestima svojih idola postave mesdžid.[2] Stanovnicima Jemame je naredio da na mjestu hrama naprave mesdžid.[3] Džamija Allahovog Poslanika ﷺ je postavljena na mjestu gdje su bili kaburovi mušrika, nakon što su ih iskopali.[4] [5]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Mesdžidu Kuba, Allah ﷻ je istakao vrijednost namaza u njemu pa kaže: **Mesdžid koji je od prvog dana sagrađen na bogobojaznosti.** Poznato je da se radi o mesdžidu Kuba. Ali poznato je da obuhvata mesdžidu Kuba i Poslanikovu džamiju. Jer je Poslanikova džamija od prvog dana postalvjana na bogobojaznosti. Tako da ulazi uove okvire ajeta. Ali pošto je poslije riječi Uzvišenog rekao: **Oni koji su sagradili mesdžidu dirar.** Prepoznalo se da se ovdje radi o mesdžidu Kuba', ali je preče da se odnosi na Poslanikovu džamiju. Da li se u njemu vrijednost namaza više vrijednuje.

Odgovor: Ne, namaz u njemu se više ne vrijednuje radi toga što je isto mjesto. Ali ko iz svoje kuće izađe očišćen, te u njemu klanja dva rekata upisat će mu se nagrada obavljene umre. Zašto? Zbog njegove posebnosti, ali se u njemu namaz ne vrijednuje za više namaza.

[2] Ovo bilježi Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 450, Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 743. Hadis je slab zbog Muhammeda b. Abudllaha b. Ijjada za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv." Tako što će biti ojačan jer u protivnom je nejakih hadisa.

[3] Ovo je spomenuto u hadisu kojeg bilježi Nesai u svom 'Sunnenu' br. 677 u dugačkom hadisu od Talika b. Alije. Albani kaže: "Isnad mu je sahih." Pogledaj 'Sahih sunnen Nesai' sa skraćenim senedima 1. dio str. 151.

[4] Ovo je potvrđeno u obadva 'Sahiha' i na drugim mjestima, pogledaj Buhariju br. 428 i Muslima br. 524.

[5] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovoga je postupak pojedine braće i predstavnika islamskih manjina u nevjerničkim državama koji kupuju crkve te ih renoviraju u džamije. Na ovaj način su od kuće kufra učinili kuću imana i islama. Ovo

Ako je šerijat zabranio da se poistovjećujemo sa mušricima nalazeći se na mjestima gdje su kažnjeni kakav je onda slučaj sa poistovjećivanjem u djelima koja čine i zbog kojih su kažnjeni.

Ako neko kaže: Ovo djelo koje oni čine, ako bi se od njega odvojilo ono što ga ne bi činilo takvim da se sa njima poredimo onda ne bi bilo zabranjeno jer nemamo namjeru poistovjećivanja sa njima. Jer ulazak na takva mjesta ne biva grijehom jer se time ne slijede njihove stope. Mi nemamo namjeru poistovjećivanja sa njima. Nego je sudjelovanje u djelu bliže od slijeđenja kazne od ulaska u staništa. Sve ono što čine, a nije od djela prethodnika muslimana, je kufr, grijeh, ili znak kufra ili je slogan grijeha, ili vodi u kufr ili grijeh, ili postoji bojazan da dovede do grijeha. Mislim da nema nikoga ko bi se u bilo čemu od ovoga suprotstavio, a ako bi se suprotstavio u tome ne može se suprotstaviti da je suprotnost tome bliža suprotnosti u kufru i griješenju. A korist koja se može dobiti u pogledu ovih djela je bolja od one koja se može dobiti u pogledu mjesta.

Zar ne vidiš da je slijeđenje vjerovjesnika, dobrih ljudi, istinoljubivih i šehida u njihovim djelima bolje od slijeđenja u njihovim mjestima i sagledavanju njihovih tragova (naroda koji su uništeni)?[1]

---

je bolje nego da su sagradili džamiju nanovo. U ovakvom postupku je postignuta korist i otklonjena šteta. Korist je u tome što je sagrađena džamija a otklonjena šteta u tome što je jedna crkva manje. Kao što je Imam – rahimehullah – spomenuo. A da li je valjan namaz u crkvi bez da se od nje napravi džamija? Ako se u njoj nalaze slike onda nije valjan a ako ne onda nema smetnje.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali da li smo iz ovoga izvukli korist? Na protiv islamski ummet svetkuje mjesta i tragove vjerovjensika i dobrih ljudi više nego što poštuju njihova djela. Zbog toga ćeš ih vidjeti kako se trude da obilaze njihova mjesta i kaburove ali su zapostavili većinu sunneta koji su vrijedniji i bitniji od ovih tragova. Na žalost ali ovo je činjenično stanje. Vidiš čovjeka koji cijeni i poštuje Kur'an ali ne djeluje po Kur'anu. Niti vjeruje u ono što je u njemu niti čini po onome što je naredio niti se kloni onoga što je zabranio. Ovo je sasvim suprotno onome što Allah ﷻ traži od nas. Najbitnije je slijeđenje tragovima kao načinom kojim obožavaju Allaha ﷻ.
Sada ako spomeneš nekim ljudima Poslanikovu ﷺ kuću, njegovu sobu te kako je mala, vidjet ćeš kako mu srce treperi od plača i emocija. Ali kada mu spomeneš noćni

Još jasniji dokaz je predaja koju bilježi Ebu Davud u svom 'Sunnenu' pa kaže: "Govorio nam je Osman b. Ebu Šejbe govorio nam je Ebu Nadr - misli na Hašima b. Kasima - govorio nam je Abdu Rahman b. Sabit govorio nam je Hasan b. Atije od Ebu Muniba Džeršija od Ibn Omera - radijjallahu anhuma - pa kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."[1]

Ovaj lanac prenosilaca je dobar, jer su Ibn Ebi Šejbe, Ebu Nedr i Hasan b. Atije poznati i povjerljivi prenosioci i veliki učenjaci, od prenosilaca u 'Sahihima'. Oni su veći od toga da se kaže da su ljudi koji prenose hadise u 'Sahihima'. Što se tiče Abdu Rahmana b. Sabita b. Sevbana, za njega Jahja b. Mein, Ebu Zur'a i Abdullah b. Adžli kažu: "Ne fali mu ništa." Abdu Rahman b. Ibrahim Duhajm kaže: "On je povjerljiv. " Ebu Hatim kaže: "On je ispravnih hadisa."

Što se tiče Ebu Muniba Džeršija, za njega Ahmed b. Abdullah Adžli kaže: "On je povjerljiv." Neznam nikoga ko bi ga spomenuo po zlu, od njega je slušao Hasan b. Atije. Imam Ahmed i drugi su ovaj hadis uzeli za dokaz.

Ovaj hadis[2] u najmanjem slučaju ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa njima, iako njegova očita strana ukazuje na kufr onoga ko se poistovjeti sa nevjernicima. Kao što Uzvišeni kaže:

---

namaz, post, namaz i zikr on biva hladan poput vode koja pređe preko srca. Ne posvećuje tome veliku pažnju, a trebalo bi da bude suprotno.

U stvarnosti volio sam neka od onih pitanja koja se postavljaju ovdje da bi se ukazalo na njihovu vrijednost ovdje ne bi li to činili. Iz mog govora ili Šejhovog, naći ćeš naprimjer, u njegovim riječima, neka pravila da ako se desi poistovjećivanje, bez same namjere, propis će se potvrditi suprotno onome ko misli da se poistovjećivanje neće potvrditi osim onome ko ima namjeru toga. Međutim misli se na poistovjećivanje u očitim stvarima, a što se tiče skrivenih ili time što ima namjeru ili je nema nema vrijednosti.

[1] Pogledaj 'Sahih sunnen Ebu Davud' sa skraćenim lancem br. 3401. Albani kaže: "Hasen sahih."

وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ

"Ko ih od vas uzme za prijatelje on je njihov." (Sura El-Maide, 51)

Ovo je isto ono što ćemo spomenuti od Abdullaha b. Amra da je rekao:

"Ko bude gradio u državi mušrika, i bude pravio njihove proslave i festivale, te se bude sa njima poistovjećivao sve dok ne umre bit će sa njima proživljen na Sudnjem danu."[1]

Ovo se može odnositi na neograničeni pojam poistovjećivanja, jer vodi u kufr, a navodi na zabranu svih dijelova koji se odnose na to. Ili se može odnositi na onoga u onolikoj mjeri u kolikoj se on poistovjetio sa njima u tome. A ako bude kufr ili grijeh ili slogan kufra ili grijeha uzima njegov propis.

U svakom slučaju vodi na zabranu poistovjećivanja sa njima zbog samog razloga poređenja.

Poistovjećivanje podrazumijeva svaki postupak kojeg oni čine, što je veoma rijetko.[2] Kao i svako ko se uporedi sa nekim u njegovim djelima zbog ličnog cilja kojeg želi postići kod njega, jer osnova to gdjela je uzeta od njega.

Ali ako neko učini nešto pa se ispostavi da je neko drugi učinio to isto, bez da su jedan uzeli to od onoga drugoga onda u

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je rekao i pojasnio da je dokaz u samom lancu. Pojasnio je to kakvo ima značenje u samom propisu. Te da u najmanju ruku ukazuje na zabranu. Iz toga nam je jasno da je nepravilan stav onih koji tvrde da je mekruh poistovjećivati se sa nevjernicima. Naprotiv, poistovjećivanje sa njima je haram. A ako se prenosi govor učenjaka u smislu pokuđenosti da se prenese kako su time mislili na pokuđenost zabrane i sprječavanja.

[1] Bilježi ga Beheki u 'Sunnenu kubra' 9. dio str. 234 sa vjerodostojnim lancem.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče da je to veoma rijetko je tačno a možda je to bilo u njegovom vremenu tako. Ali u našem vremenu je mnogo onih koji čine ono što ukazuje na poistovjećivanje zbog toga što to oni čine i zato što su vidjeli da je njihov postupak napredak i kultura i slično tome. Možda su Šejhove riječi – rahimehullah – bile za njegovo vrijeme, tj, da su oni koji su postupali poput djela nevjernika bili veoma rijetki postupci.

pogledu ovog poređenja postoji razmatranje. Moguće je da mu se to zabrani, kako ne bi bio razlogom koji vodi u poistovjećivanje te kako bi se na taj način razlikovao od onog drugog. Kao što je Poslanik ﷺ naredi da se farba brada i da se pušta a da se brkovi krate, tako je rekao: *"Mijenjajte sijede dlake, nemojte se poistovjećivati sa jevrejima."* Dokaz je da postovjećivanje sa njima ne može biti u onome što - mi nemamo namjeru - niti to činimo, nego samo zbog ostavljanja izmjene onoga što je stvoreno u nama. Ovo je potpunije od samog aktivnog zajedničkog poređenja.

Ovaj hadis se prenosi od Ibn Omera – radijjallahu anhuma - od Poslanika ﷺ da je zabranio poređenje sa nearapima, i kaže:

"Onaj ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."[1]

Naveo ga je Kadi Ebu Je'ala.

Nekolicina učenjaka je ovo uzela za dokaz o pokuđenosti korištenja odjeće koja nije svojstvena muslimanima.

Muhammed b. Harb kaže: "Ahmed je bio upitan o nanulama iz Sinda[2] u kojima se izlazi? Pa ih je pokudio muškarcu i ženi."[3] I kaže: "Ako je za abdesta ili kupatila onda nema veze, i mrske su mi podvezice[4]." I kaže: "To je nošnja nearapa, a Seid b. Amir je bio upitan o njima? Pa je rekao: "Sunnet našeg vjerovjesnika nam je draži od običaja Pakhina."[5] [6]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4031 i Ahmed u 'Musnedu' 2. dio str. 50. Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a' br. 6025.

[2] Nanule iz Sinda se odnose na pokrajinu kao što se kaže Jemenski ogrtač.

[3] Pokuđeno je obući sve ono što je svojstveno kafirima, bez obzira da li se radi o pantalonama ili košulji, ili ono što je poznato da je od odjeće kafira. U to ulazi i kraćenje kose ili farbanje ili šišanje i pripremanje frizura zapadnog sistema jer je to sve zabranjeno u našoj vjeri.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje se misli na podvezice koje proizvide škripanje.

[5] Pakhin jeri. ime kralja u Indiji.

[6] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Pakhin je ime indijskog kralja.
Šejh – rahimehullah – je rekao da ako se koristi za toalet i abdest da nema smetnje jer u samom tom činu je poniženje za njih. Da li je isti slučaj ako bi našli krst na obući? Ili ako nađemo krst na dječijim pelenama? Hoćemo li reći da za to nema smetnje, jer

U predaji od Mervezija kaže da ga je upitao o nanulama Sinda? Pa je rekao: "Što se mene tiče ja ih ne koristim, ali ako se koriste za zemlju[1] ili posao nadam se da ne smeta. Ali kao ukrasnu odjeću onda ne." Pa je ispred vrata vidio nanule Sinda i rekao: "Poistovjetili smo se sa djecom kraljeva."

Harb Kermani kaže: "Rekao sam Ahmedu: "Ove nanule su krute?" Kaže: "Ovo su sindijske nanule pa ako se koriste za abdesta ili tolaet ili zbog nužde[2] onda nema smetnje. Ali je mrzio

---

je to njegovo ponižavanje, a ima li gori način omalovažavanja nečega da bude mejsto za nečist? Isto tako se kaže i za slike. Na pelenama se nalaze slike, možda su to slike same po sebi odnosno obične ili su slike nekog uglednika. Da li ćemo reći da nema smetnje da se upotrebljavaju na takvim mjestima jer je to poniženje za njih? Ovo je gore od onoga što se gazi, ili ćemo reći da ono što se gazi da je njegovo omalovažavanje očito, dok to nije slučaj sa ovim. Jer se nalazi ispod odjeće, tako da će se napraviti razlika između ovog dvoga da je ponižen zbog toga što je očit, makar se ta očitost i ne pokazala veže se za ovu vrstu ponižavanja. A ovo ako je nacrtano Imam Ahmed smatra poistojećivanjem sa nevjernicima. Ali ako se upotrijebi na način kojim će biti omalovaženo onda nema smetnje. A ako se ispostavi da oni ovakvu obuću koriste na isti način tj. u kupatilu i toaletu, onda je mi nećemo koristiti. Međutim ako tu obuću obuvaju radi ukrašavanja i ljepote ili zaštite stopala i slično tome, ako je mi upotrijebimo u suprotne stvari na način da ih omalovažavamo onda je Imam Ahmed govorio da nema smetnje.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje je dodao riječ 'zemlja' što znači da je čovjek iznosi na zemlju, kao što se desilo prije. Ili kao što je bilo nekada dok su ceste bile prljave prije nego što se počelo asfaltirati. Ali u svakom slučaju ako se radi o njihovom omalovažavanju onda nema smetnje.
Pogledaj u imame – Allah im se smilovao – kako su neke stvari propuštali ne čineći ih ali ih nisu zabranjivali ljudima kao što je Ubejde Selmani, mislim da je on, rekao Bera'u b. Maliku da mu je Vjerovjesnik ﷺ rekao: Četiri stvari nisu dozvoljene za kurbane.' Pa ih je naveo i kaže: Mrzim da u njemu ima nekakav manjak. Kaže: Ono što mrziš kloni ga se ali ga nemoj zabranjivati nekom drugom. Ovo pravilo su izrekli učenjaci i imami, a to je da čovjek može mrziti nešto sam po sebi i ne želi to učiniti iz svoje prirode. Jer se suprotstavlja njegovim navikama, ili se radi o nečemu što on ne koristi. Ali to neće nametnuti kao obavezno drugim ljudima, niti će to od njih zahtijevati.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao da se radi o veoma toploj podlozi ili zemlji po kojoj se ne može hoditi ili da se radi o kamenoj ili trnovitoj zemlji po kojoj se također, ne može hoditi.

da se u njima ide na javna mjesta." Pa je rečeno: "A nanule od drveta?"[1] On reče: "Nema smetnje ni za njih, ako se radi o nuždi."

Harb kaže: "Rekao nam je Ahmed b. Nasr da mu je rekao Habban b. Musa da je Ibn Mubarek za ove nanule rekao: "Da su kermanijske? Pa mu se to nije svidjelo. A onda je rekao: "Ove su dovoljne umjesto onih."

Hilal prenosi od Ahmeda b. Ibrahima Devrekija da je rekao: "Upitao sam Seida o obuvanju obuće od uštavljene kože sa dlakama? Pa je rekao: "Odijevanje našeg Vjerovjesnika ﷺ nam je draže od odjevanja Pakhina, kralja Indije, a da je bio u Medinskoj džamiji bio bi iz nje istjeran."

Seid b. Amir Dib'i je bio imam stanovnika Basre u nauci i vjeri. Bio je šejh Imama Ahmeda. Jahja b. Seid Kattan - kada je Seid b. Amir Dib'i bio spomenut u njegovom društvu - kaže: "On je šejh Basre četrdeset godina." Ebu Mes'ud b. Furat kaže: "Nisam u Basri vidio njemu sličnog."

Mejmuni kaže: "Vidio sam Ebu Abdulaha a njegova čalma mu je bila ispod brade, i mrzio je da se odjeva drugačije. I kaže: "Arapi imaju povezane čalme ispod brada."

U predaji od Hasana b. Muhammeda Ahmed kaže: "Jako je pokuđeno da se čalma omota ispod jabučice na grlu." Pa kaže: "Tako se umotavaju jevreji, kršćani i vatropoklonici."

Zbog toga je Ahmed mrzio da se odjevaju neke stvari jer su bili znakovi tame u njegovom dobu, poput crnine i sl.[2] On i neki drugi su pokudili sklapanje očiju u namazu i kaže: "Tako rade jevreji."

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Nanule od drveta ili 'kabkab' su bile odavnina kod nas korištene i koje su pravili stolari.

[2] Crninu je pokuđeno oblačiti posebno u danima Ašure jer u tome ima poređenja sa šijama zbog toga što je to postala njihova karakteristika. Zabranjeno je odjevati bilo kakvu odjeću posebno određenu za dženaze bez obzira koje je boje ili vrste a posebno crninu jer je u tome poistovjećivanje sa kršćanima. A koliko je ovih pojava u našem vremenu da nas Allah sačuva.

Ebu Hafs Ukberi lancem od Bilala b. Hadreta prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Odjevajte grubu odjeću, obuvajte se i hodajte bosi."[1] [2]

Ovo je poznato i zapamćeno od Omera b. Hattaba ﷺ da je naredio muslimanima, o čemu će biti govora kada budemo govorili o pravednim halifama.

Tirmizi kaže: "Govorio nam je Kutejbe govorio nam je Ibn Luhej'a od Amra b. Šuajba od njegovog oca od njegovog djeda da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Nije od nas onaj ko se uporedi sa nekim drugim osim nas, nemojte se porediti sa jevrejima i kršćanima. Jevreji se pozdravljaju pokazivanjem prsta a kršćani se pozdravljaju dizanjem šake."[3]

---

[1] Bilježi ga Taberani u 'Kebiru' 19. dio str. 40, hadis br. 84. Ramhurmuzi u 'Emsal' str 159. Hafiz ga navodi u 'Isabe' u biografiji Ka'ka' b. Ebu Hadreda u čijem lancu je i Abdullah b. Seid Makberi čiji se hadisi ne prihvaćaju, a hadis je veoma slab.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Od Vjerovjesnika ﷺ se prenosi da je zabranjivao pekomjerno uživanje te je ponekada naređivao da čovjek hoda bosonog a nekada obuven kako bi učinio ono što je Poslanik ﷺ naredio. Kako ne bi trebao jednog dana da dotiče stopom tlo. Ako se čovjek navikne na uživanje i osjetljivost neće moći hodati po zemlji jer ima ljudi koji kažu da nemogu hodati bosonogi po zemlji uopšte čak i kad bi bila glatka. Jer se naučio da uvijek hoda obuven ili da obuva čarape, tako da njegova stopa ne trpi dodir sa zemljom.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Prethodno smo spomenuli priču o Imamu Ahmedu i njegovom stavu u pogledu sindijskih nanul. On ih nije obuvao niti ih je zabranjivao. Pa smo spomenuli da su selefi tako postupali. Čovjek se može sustegnuti od nečega ali sa druge strane to isto neće nekom drugom zabraniti. Bez obzira da li to njegovo sustezanje bilo radi vjere ili zbog same neljubavi prema tome. Mrziti nešto sam po sebi je kao što je Poslanik ﷺ mrzi da jede jednu vrstu guštera (dab) iako je dopustio da se jede. Šerijatska pokuđenost kao što se spominje od Imama Ahmeda, i kao što se prenosi od Ubejde Selmanija sa Beraom b. Azibom ﷺ kada je govorio da je Poslanik ﷺ bio upitan čega se treba čuvati od kurbana? Pa je rekao: *Četiri.* Pokazavši rukom ﷺ zatim reče: *Slijepa na jedno oko čija je sljepoća očita, šepava čija je šepavost očita, bolesna čija je bolest očita i zakržljala koja se ne pari.* Pa mu je Ubejde rekao: Ja mrzim da u uhu ima manjak ili da na rogu ima manjak. Kaže: Ono što mrziš kloni ga se i nemoj to zabranjivati nekom drugom.

Kaže: "Ibn Mubarek je ovaj hadis prenio od Ibn Luhej'a ali ga nije prenio kao merfua predaju."[1]

Ovo - iako u njemu ima slabosti - a prethodno je bio naveden merfua hadis ***"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*** Ovaj hadis je sačuvan od Huzejfe b. Jemana , također u njegovom govoru. Dok hadis Ibn Luhej'a[2] može biti za jačanje[3], a ovako su govorili Ahmed i drugi.

Također ono što prenosi Ebu Davud da mu je govorio Kutejbe b. Seid Sekafi da mu je rekao Muhammed b. Rabi'a da mu je rekao Ebu Hasan El Askelani od Ebu Džafera b. Muhammeda b. Alije b. Rukane ili Muhammeda b. Alija b. Rukane od njegovog oca da se Rukana takmičio sa Allahovim Poslanikom ﷺ pa ga je Poslanik nadvladao. Rukane kaže:

Ovo se dešava u velikom broju slučajeva. Naprimjer čovjek se čuva od nečega ali kod sebe nema dokaza koji će moći koristiti kao argument pred Allahom ﷻ. Isto to neće ljudima zabranjivati niti će im to naređivati. Učenici moraju pripaziti na ovo pitanje. Jer ako Allahovim robovima nešto zabrani ne znajući sigurno ili da kod njega ne prevlada ubjeđenost da je to Allah zabranio, odgovarat će pred Allahom ﷻ na Sudnjem danu radi toga. Zašto si Mojim robovima zabranio nešto o čemu ti od Mene nije došla zabrana? Radi ovog pitanja učenik mora biti rastresit. Rezervna pitanja su nešto sasvim drugo u odnosu na pitanja za koja postoje dokazi. Ti se možeš pripaziti radi sebe, radi kako hoćeš, sve dok to ne dostigne stupanj pretjerivanja. Ali ljudima donositi fetve toga se dobro pripazi.

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2695. Albani ga je ocjenio hasen predajom u 'Sahih džami'a sagir' br. 5434.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ibn Luhej'a je bio hafiz, pamtio je mnogo hadisa – rahimehullah. Bio je od stanovnika Egipta. Međutim njegove knjige su izgorjele – rahimehullah. Nakon toga što su mu knjige izgorjele počeo je da miješa hadise. Zato su učenjaci rekli da ono što je zapamtio prije nego što su mu knjige izgorjele je dobro a ono što je bilo poslije toga da spada u slabe hadise. Ono oko čega postoji sumnja jeste što se pomiješalo i kod toga se treba zaustaviti dok se ne provjeri njegovo stanje.

[3] Rekao sam da je prenosilac od Ibn Luhej'a Kutejbe b. Seid. Hafiz Zehebi u 'Sijer ea'lam nubela' navodi da predaja Ibn Mubareka i Ibn Luhej'a jeste od sahih hadisa. Isto tako predaje od trojice Abdullaha od njega posebno od Ibn Mubareka i Ibn Vehba kao što je poznato kod muhadisa.

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da kaže: "Razlika između nas i mušrika jeste u tome što su nam čalme iznad kapica."[1]

To znači da je ovaj postupak kod Ebu Davuda lijep. Također ga Tirmizi bilježi od Kutejbe i kaže: "Čudan je i lanac mu nije valjan. Ne znamo Ebu Hasana El Askelanija niti Ibn Rukanu. "[2]

Ali ovo ne smeta da se ovim hadisom koristi kao dokazom ili da jača druge hadise.

Ovo pojašnjava da razlikovanje muslimana od mušrika u odjeći jeste šerijatski tražena stvar.[3] Kao što kaže:

"Razlika između halala i harama jeste udaranje u def i puštanje glasa."[4]

Razlikovanje između njih dvojice mora biti u očitim stvarima, jer razlikovanje po ubjeđenju i djelima bez obzira na cjelokupnost se mora naći. Jer kada ne bi bilo tražemno u očitim stvarima ne bi bilo nikakve koristi od njega.

Ovo je isto kao što je traženo da se razlikuje između muškarca i žene u očitim i skrivenim stvarima. Allahov Poslanik ﷺ

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4078, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 1860. U njegovom lancu se nalazi Ebu Hasan El Askelani koji je nepoznat kao što je u 'Takribu'. Hadis je slab. Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 3959.

[2] Ibn Rukane je Muhammed b. Ali b. Rukane Ebu Džafer. O njemu Hafiz u 'Takribu' kaže: "Istninoljubiv."

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali što se tiče pitanja u pogledu odjeće, kada bi se stvari izokrenule kao da su mušrici u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ odijevali određenu vrstu odjeće, dok su muslimani odjevali određenu vrstu. Zatim se stanje izokrenulo pa su muslimani u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ odjevali odjeću današnjih mušrika. Dok je današnja odjeća muslimana odjeća mušrika u prethodnom periodu. Reći ćemo da ako postoji razlika, da nema smetnje da muslimani ostanu na odjeći mušrika prethodnog vremena. Osim ako se ne radi o zabranjenoj vrsti odjeće. U tom slučaju je nije dozvoljeno odjevati. Pred nama je prethodilo da je Imam Ahmed – rahimehullah – mrzio neke stvari za koje Šejhul islam kaže da su bile karakteristične za zalutale nepravednike u njegovom vremenu kao što je crnina i slično.

[4] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 3. dio str. 418. Tirmizi u 'Sunnenu' br. 1088 gdje ga je i ocjenio hasen predajom. Bilježi ga Nesai u svom 'Sunnenu' br. 3154 i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1896. Albani ga je ocjenio hasen predajom u 'Adabi vječnanja" str. 96.

je prokleo žene koje se poistovjećuju sa muškarcima, kao i muškarce koji se poistovjećuju sa ženama. Također kaže: ***"Istjerajte ih iz svojih kuća."*** [1] Jer se u očitim stvarima čovjek poistovjetio sa nekim što nije njegovog roda.

Također se prenosi od Ebu Gatafana Mirrija da je rekao: Čuo sam Abdullaha b. Abbasa – radijallahu anhuma – da kaže:

"Kada je Allahov Poslanik ﷺ postio Ašuru naredio je da se taj dan posti. Pa su rekli: 'Allahov Poslaniče, ovo je dan kojeg veličaju jevreji i kršćani.' Allahov Poslanik ﷺ reče: 'Kada bude sljedeća godina – inša Allah – postit ćemo i deveti dan.' Kaže: Nije došla sljedeća godina a Poslanik je umro."

Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu'.[2]

Imam Ahmed prenosi od Ibn Abbasa ؓ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: 'Postite Ašuru i razlikujte se u njemu (postu) od jevreja, pa postite dan prije ili poslije.'"[3]

Hadis prenosi Ibn Ebu Lejla od Davuda b. Alija od njegovog oca od njegovog djeda Ibn Abbasa ؓ.

Razmisli, dan Ašure je dan vrijednosti, njegov post oprašta grijehe za prošlu godinu. Allahov Poslanik ﷺ ga je postio i naređivao njegov post i nagovarao na njega. Ali kada mu je rečeno prije smrti da je to dan kojeg veličaju jevreji i kršćani, naredio je da im se suprotstavlja dodavši jedan dan, što je i sam namjerio da će učiniti.

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' 5886, 'Feth' od Ibn Abbasa ؓ pa kaže: "*Allahov Poslanik ﷺ je prokleo ženskobanjaste muškarce i muškobanjaste žene i rekao:* "*Istjerajte ih iz svojih kuća.*" Kaže: "*Pa je Allahov Poslanik ﷺ istjerao jednog dječaka a Omer jednu djevojčicu.*"

[2] Br. 1133.

[3] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio str 241. Ibn Hizejme 2095. A u njegovom lancu je Ibn Ebu Lejla koji je slabo pamtio.

Zbog toga učenjaci smatraju poželjnim - od njih je Imam Ahmed - da se posti deveti i deseti dan Muharema. Što su, također, pojašnjavali i ashabi.

Seid b. Mensur kaže: "Govorio nam je Sufjan od Amra b. Dinara da je čuo Ata'a od Ibn Abbasa ﷺ da kaže:

"Postite deveti i deseti dan, razlikujte se od jevreja."[1]

Također se prenosi od Omera da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Mi smo nepismen ummet, ne pišemo niti računamo. Mjesec je ovakav ili ovakav."

Tj. nekada je dvadeset i devet dana a nekada trideset. Bilježe ga Buharija i Muslim.[2]

Ovaj ummet je opisao tako što se klone pisanja i računanja kojim se bave drugi narodi u vrijeme ibadeta i praznika tako da se stvar oslanja na viđenje mlađaka. Tako da je Poslanik ﷺ rekao:

"Postite kada ga vidite i iftarite kada ga vidite."[3]

U drugoj predaji:

"Postite od mlađaka do mlađaka."[4]

Tj. od mladog Mjeseca do mladog Mjeseca.

Ovo je dokaz za ono oko čega su se muslimani složili – osim potonjih koji su se odvojili i suprotstavili konsenzusu – da vrijeme posta i iftara te obreda biva određeno viđenjem i to ako se u

---

[1] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' br. 7839. Njegovim lancem ga bilježi i Bejheki 4.dio str. 287 kao mevkuf pradaju tj. da je od riječi Ibn Abbasa, a lanac mu je sahih.
[2] Pogledaj 'Sahih Buhari' br. 1913 'Feth' i 'Sahih Muslim' br. 1080.
[3] Mutefekun alejhi.
[4] Bilježi ga Taberani u 'Kebiru' 1. dio str. 195 br. 504. Bezzar 1. dio, str. 482 br. 1025. 'Kešfu estar' u hadisu od Ibn Meliha od njegovog oca merfua predaju a isnad mu je hasen. Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br. 3812. bilježi ga Taberani u 'Evsatu' 134 'Džami'a Bahrejn'. Hatib ga bilježi u 'Tarih Bagdad' 12. dio, str 361 u Džabirovom hadisu.

mogućnosti, a ne pisanjem i računanjem kao što to rade nearapi od bizantijaca, perzijanaca, kopta i indijaca, kitabija jevreja i kršćana.

Nekolicina učenjaka prenose da je sljedbenicima Knjige prije nas bilo naređeno gledanje mlađaka u postu i ibadetima. To su zaključili tumačenjem riječi Uzvišenog:

كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

"Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas." (Sura El-Beqare, 183)

Ali su to kitabije izmijenili[1] pa je Allahov Poslanik ﷺ zabranio post prije Ramazana na dan ili dva.[2]

Pravnici to pojašnjavaju kao bojazan da se na Ramazanski post ne bi dodalo ono što nije od njega. Kao što su to učinile kitabije od kršćana pa su dodali na svoj post između ljeta i zime,

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je ono što se očituje a to je da su sljedbenici Knjige, jedni i drugi, računali svoje vrijeme po Mjesečevom kretanju. Dokaz za to je kada je Poslanik ﷺ došao u Medinu oni su postili Ašuru, tj. deseti dan Muharrema. Zatim riječi Uzvišenog: **Pitaju te o mlađacima. Reci: "Oni su ljudima oznake o vremen...** dakle općenito. I kaže: **Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, prema Allahovoj Knjizi, od dana kada je nebesa i Zemlju stvorio, a četiri su sveta; to je prava vjera.** Međutim narodi su kroz vrijeme to izmijenili i zamijenili. Jedna osoba mi je govorila i obećao mi je da će mi doći sa onim o čemu mi je govorio da su nazivi za mjesece gregorijanske godine u stvari imena bogova, dok su neka od njih imena kraljeva. Druga su opet nazivi za određene prilike. Što znači da nisu utemeljena ne na osnovu neček očiglednog, niti logičnog niti objavljenog. Ovo je činjenično stanje ali u svakom slučaju istinska istorija je ona koju je Allah postavio na osnovu mlađaka. Što se tiče računanja vremena po njemu se neće raditi osim onaj ko koristiti kalendar radi usjeva, vremena sijanja, vremena žetve i slično tome. Nema grijeha ko postupa po ovome radi ovog razloga. Onaj ko se orijentiše na osnovu kretanja sazviježđa čini bolje nego da se poredi sa jevrejima i kršćanima. Sazviježđa se ne mijenjaju. Njih je dvanaest. Svako sazviježđe ima svoje određeno vrijeme.

[2] Bilježe ga u 'Sahihima' u hadisu Ebu Hurejre a njegove riječi: "*Neka niko od vas ne prednjači u postu prije Ramazana dan ili dva osim ako nije čovjek postio do tada taj dan pa neka ga posti.*" Riječi su od Buharije.

kao i to da su ga odredili računanjem vremena na njima poznat način.

Ovaj hadis se može uzeti kao dokaz za posebnu zabranu slavljenja njihovih prazika, jer njihovi praznici se temelje na pisanju i računanju, a hadis ima opšte značenje.[1]

Ili se može reći da ako nam je to zabranjeno u praznicima od Allaha i Njegovog Poslanika onda nam je ta zabrana preča po pitanju praznika i datuma drugih naroda. Na taj se način ummet nepismenih razlikuje od drugih naroda.

U globalu gledajući hadis ukazuje na posebnu karakteristiku ovog ummeta sa kojom se uzdigao iznad ostalih. A to znači da suprotstavljanje drugim narodima biva razlogom da se postigne ta posebnost.

Također u oba 'Sahiha' od Humejda b. Abdu Rahmana b. Aufa se prenosi da je čuo Muaviju u vremenu hadža na mimberi, a uzeo je šaku kose (periku) koja je bila u ruci Harsija pa kaže:

"O medinlije, gdje su vaši učenjaci? Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ kako zabranjuje ovo i kaže: 'Sinovi Israilovi su bili uništeni kada su ovo uzele njihove žene.'"[2]

U predaji od Seida b. Musejjiba u 'Sahihu' se prenosi da je Muavija tog dana rekao:

"Vi ste uzeli lošu odjeću. Vjerovjesnik je zabranjivao da se povodi za neznaboštvom." Kaže: "Došao je čovjek sa štapom u ruci a na njegovom vrhu je bila obješena vlasulja. "Muavija reče: "Zar ne, ovo je neznaboštvo."

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Iz ovog proučavanja smo iskoristili ono što smo malo prije spomenuli da je vrijeme ibadeta jevreja i kršćana vezano za mlađake. Ali su oni ti koji su izmijenili i falsificirali. Ali ono što je spomenuto u ajetu kao da je problematično: "O vi koji vjerujete, propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas." Ovdje je poređenje u samom pisanju, dakle poređenje pisanja sa pisanjem, što ne uslovljava da bude poređenje u vremenu.

[2] Bilježi ga Buharia u 'Sahihu' br. 5932 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2127. Navedeni tekst je od Buharije.

Katade kaže: "Misli na vlasulju kojom žene produžuju veličinu kose od vlasulje i krpica."[1] [2]

U predaji od Ibn Musejjiba u 'Sahihu' stoji da je rekao:

"Muavija je došao u Medinu, pa nam se obratio u govoru. Zatim izvadi smotuljak kose pa reče: "Nisam nikoga vidio da ovo koristi osim jevreja, a kada je to doprlo do Allahovog Poslanika ﷺ nazvao ga je neznaboštvom."[3]

Allahov Poslanik ﷺ nas je obavijestio o navezivanju kose da su "Sinovi Israilovi propali kada su to učinile njihove žene." Pa je od toga upozorio svoj ummet. Zbog toga je Muavija rekao: "Nisam nikoga vidio da ovo koristi osim jevreja."

Ono što je bilo od jevrejske odjeće i što nisu odjevali muslimani moglo je biti samo ono radi čega su bili kažnjeni ili ono za što postoji takva bojazan. Ili da ostavljanje toga bude prepreka onoga što je dovelo do njihovog kažnjavanja. Posebno ako se ne zna tačno radi čega su bili kažnjeni u odnosu na druge stvari čime se pomiješalo sa zabranjenim tako da se treba kloniti svih stvari podjednako. Kao što je slučaj sa predajama od njih zbog bojazni da su izmiješane sa lažima tako da se moralo sve ostaviti od onoga što su prenosili.

Također Nafia prenosi od Ibn Omera da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ili je rekao Omer: "Ako neko od vas ima dva haljinčeta neka klanja u njima, a ako nema osim jednu neka je omota oko svog struka, ali neka ne umotava cijelo tijelo kao što se umotavaju jevreji."[4]

---

[1] Pogledaj 'Sahih Muslim' br. 2127.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Danas one uveličavaju sovju kosu drugom kosom koja se ne razlikuje od njihove kose. Ovo je jedna skupina. Druga je ona koje krate svoje kose, da nas Allah sačuva.

[3] Pogledaj hadis prije njega.

[4] U 'Nihaje' kaže: "To je odjeća kojom se umota cijelo tijelo, ali ono što je zabranjeno jeste da se umota u nju i da prepusti od nje nešto po zemlji bez a da zadigne njene dijelove.

Bilježi ga Ebu Davud i drugi sa vjerodostojnim lancem.[1]

Ovo je ispravno značenje preneseno od Poslanika ﷺ u predaji od Džabira i drugih da je Poslanik ﷺ naredio da se kod tijesne odjeće umota donji dio tijela bez puštanja po zemlji.[2] Ovo je mišljenje većine učenjaka a u Ahmedovom mezhebu postoje dva mišljenja.

Cilj je to što je rekao:

"Neka ne umotava cijelo tijelo kao što se umotavaju jevreji."

Dodatak jevreja u zabrani ukazuje na to da ova zabrana ima jači utjecaj, kao što je prethodno skrenuta pažnja.

Također od onoga što nam je zabranjeno u pogledu poistovjećivanja sa kitabijama a što je trebalo spomenuti na početku knjige su riječi Uzvišenog:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَـٰسِقُونَ

"Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomene i da oni ne budu kao oni kojima je još davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna i mnogi su od njih nevjernici." (Sura El-Hadid, 16)

Kaže: **"Da oni ne budu kao oni kojima je još davno Knjiga data."** Ukazuje na opštu zabranu poistovjećivanja sa njima. Kao što se posebno odnosi na zabranu u poređenju sa njima u

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 635. Hadis je sahih kao što kaže autor a i Albani u 'Sahih džami'a sagir' br. 769.

[2] Džabirov hadis bilježi Muslim u 'Sahihu' br. 2099. Njegovo značenje bilježi Buharija u svom 'Sahihu' od Ebu Hurejre br. 5819 i 5821 u hadisu od Ebu Seida El Hudrija br 5822.

tvrdokornosti srca.[1] Tvrdogornost srca je plod griješenja. Allah je jevreje opisao ovim svojstvom na više mjesta, pa kaže:

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

"Pa smo mi rekli: "Udarite ga jednim njezinim dijelom!" I eto, tako Allah mrtve vraća u život i pruža vam dokaze Svoje, da biste shvatili. Ali srca vaša su poslije toga postala tvrda, kao kamen[2] su ili još tvrđa, a ima i kamenja iz kojeg rijeke izbijaju, a ima, zaista, kamenja koje puca i iz kojeg voda izlazi, a ima ga, doista, i koje se od straha pred Allahom ruši. A Allah motri na ono što radite. (Sura El-Beqare, 73-74)

I kaže:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Njegove riječi – rahimehullah: Od plodova grijeha, je protumačeno u ovoj noći u tefsiru riječi Uzvišenog: Zbog toga što su kidali svoje ugovore. Iz ovoga se može shvatiti da je pokornost razlog mehkoće srca. Što više rob poveća svoju pokornost Allahu srce mu se više omekša. Mehkoća srca je stvar koja je tražena kod svakog mu'mina. Jer ako otvrdne – Allahu se utječemo od toga – postat će takvo što se neće bojati kazne niti će se radovati nagradi. Kao naprimjer da se pred njim prođu ajeti opomene ili obećanja ali je to u njegovom srcu jednako. Da nas i vas Allah sačuva od toga. Mehko srce osjeća utjecaj radosti kod ajeta obećanja. Osjeća strah kod ajeta prijetnje. Ovo je u stvari vaga tvrdokornosti srca. Ako vidimo da srce ne reaguje u potrazi za nagradom niti izbjegava kaznu, u tom srcu je tvrdokornost, neuzubillah. Mislim da je terminološki oblik jasan. Kada bi preko kamenčića prešla voda on se ne bi pomakao, ali prah osjeti utjecaj jer je blag. Međutim tvrdo srce ne osjeća ništa.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječ 'ili' ima značenje 'nego'. Kaže se da ima značenje potvrde. Ovo je tačnije jer je značenje ajeta sljedeće: Ako nije poput njega onda je još tvrđe.' Ili kao što je u riječima Uzvišenog: **Poslali smo ga stotini hiljada ili ih je bilo više.** Ovo nije Allahova sumnja u pogledu njihovog broja nego ako ih nije bila stotina hiljada sigurno ih nije bilo manje od toga. Tako da riječ 'ili' ima značenje potvrde.

وَلَقَدْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ ٱثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا ۖ وَقَالَ
ٱللَّهُ إِنِّى مَعَكُمْ ۖ لَئِنْ أَقَمْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَيْتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ وَءَامَنتُم بِرُسُلِى
وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ
وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ فَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ
مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَٰقَهُمْ لَعَنَّٰهُمْ وَجَعَلْنَا
قُلُوبَهُمْ قَٰسِيَةً ۖ يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ ۙ وَنَسُوا۟ حَظًّا مِّمَّا
ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَآئِنَةٍ مِّنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۖ فَٱعْفُ
عَنْهُمْ وَٱصْفَحْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ

"Allah je prihvatio zavjet sinova Israilovih a između njih bili smo postavili dvanaest starješina i Allah je rekao: "Ja sam s vama! Ako budete molitvu obavljali i zekat davali, i ako budete u poslanike Moje vjerovali, pomagali im i drage volje zajam Allahu davali, sigurno ću prijeći preko hrđavih postupaka vaših i uvest ću vas u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći. A onaj među vama koji ni poslije ovoga ne bude vjerovao s puta pravoga je skrenuo. Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili. I ti ćeš kod njih, osim malo njih, neprestano na vjerolomstvo nailaziti, ali im oprosti i ne karaj ih! Allah, uistinu, voli one koji čine dobro." (Sura El-Maide, 12-13)

Pojedinci od ovog ummeta – koji se pripisuju vjeri i znanju – uzeli su udio u ovim svojstvima, što mogu primjetiti oštroumni. Utječemo se Allahu od svega onoga što je pokudio Allah ili Njegov Poslanik ﷺ, od čega su učenjaci i upozoravali i odvraćali.

Buharija u svom 'Sahihu' bilježi hadis od Ebu Esveda u kojem kaže:

"Ebu Musa je poslan u sela oko Basre, a kod njega uđe tristotine ljudi koji su pročitali Kur'an. Pa reče: "Vi ste najbolji stanovnici

Basre i njeni učači. Čitajte ga, ali nemojte da vam se vrijeme oduži pa da vam srca otvrdnu kao što su otvrdla onima prije vas. Mi smo čitali suru čija je dužina bila poput sure Et-Tewbe, pa sam je zaboravio, osim što sam zapamtio jedan dio: **"Kada bi sin Ademov imao dvije doline od zlata želio bi treću, a usta sina Ademovog neće napuniti ništa osim prašina."** *Pa smo učili sure koje su bile slične surama koje počinju sa velčanjem (musebihat) pa sam ih zaboravio osim što sam zapamtio:* **"O vi koji vjerujete, zašto govorite ono što ne činite?"** *Pa da vam se upiše svjedočenje protiv vas na vašim vratovima pa da budete o njima pitani na Sudnjem danu."*[1] [2]

Ebu Musa je upozoravao učače da im se vrijeme ne oduži tako da im srca ne otvrdnu.

Zatim kada su prekšrili ugovore u to je ušlo i ono što im je Allah dao u obavezu da čuvaju od zabrana i izmjenjivanja riječi, zatim promjene i izmjene značenja Allahove Knjige. Ibn Mes'ud je obavijestio o onome što liči na to.

---

[1] Ovaj hadis sa ovim redoslijedom bilježi Muslim u svom 'Sahihu' br. 1050 sa cijelom njegovom dužinom. A hadis kojeg bilježi Buharija od Ibn Abbasa br. 6436 je hadis: *"Kada bi sin Ademov imao dvije doline imetka želio bih treću. Usta sina Ademovog neće ispuniti osim prašina, a Allah će oprostiti onome ko se pokaje."* Bilježi ga Također sa približnim riječima od Ibn Abbasa br. 6437. kao i u hadisu od Ibn Zubejra br. 6438, i u hadisu od Enesa b. Malika b. 6439.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako je došlo od Šejhul islama – rahimehullah – može se reći da se neke od Buharijinih zbirki razlikuju tako da su došle do njegove ruke, ili je pak zaboravio. Niko nije zašticen od zaborava. Ovo je poput njegovog – rahimehullah – negiranja spajanja spomena 'Allahu blagoslovi Muhammeda i porodicu Muhammedovu kao što si blagoslovio Ibrahima i porodicu Ibrahimovu.' I kaže da kod Buharije nije spojen ovaj spomen između njih dvojice. Iako je kod Buharije zabilježena verzija 'kao što si blagoslovio Ibrahima i porodicu Ibrahimovu'. Dakle potvrđeno kod Buharije. Tako da se može reći da u verziji koja je bila pred njim nije sadržavala ovaj hadis ili da je on zaboravio. Ali ovaj njegov način negiranja na nepostojanje u Buharinoj zbirki ukazuje na to da se radi o prvom slučaju. Dakle radi se o razlici u verzijama zbirki.

E'ameš prenosi od Amare b. Omejra od Rabia b. Ebu Amile Fezarija da mu je rekao Abdullah hadis od kojeg nije čuo ljepšeg hadisa osim Allahovih riječi ili predaju od Poslanika ﷺ pa kaže:

"Kada se vrijeme sinovima Israilovim odužilo srca su im otvrdla. Pa su izmislili knjigu od samih sebe, njihova srca su imala za njom požudu a njihove duše su to prihvatile. Istina je razdvajala između njih i mnogih njihovih strasti. Sve dok Allahovu Knjigu nisu zabacili iza svojih leđa, kao da je ne poznaju. Pa su rekli: "Stavite tu knjigu pred sinove Israilove, ako vas budu slijedili ostavite ih. A ako vam se suprotstave ubijajte ih." Zatim su rekli: "Ne, nego pošaljite tom i tom čovjeka od vaših učenjaka neka mu pokaže ovu knjigu. Ako vas on bude slijedio poslije njega vam se niko neće suprotstaviti. A ako vam se suprotstavi onda ga ubijte jer poslije njega vam se niko neće suprotstaviti." Pa su poslali njemu, a on uze list, te on napisa Allahova knjiga i stavi je u rog, zatim je okači o svoj vrat. Zatim preko njega obuče odjeću, onda im dođe i oni mu ponudiše knjigu i rekoše: "Jel vjeruješ u ovo?" Pokazavši na njegova prsa. On reče: "Vjerujem u ovo, a zašto ne bi vjerovao u ovo." – tj. knjigu koja je bila u rogu – pa ga pustiše. Ali on je imao prijatelje koji su ga štitili. A kada je umro iskopaše njegov kabur i nađoše rog a u njemu onu listinu pa rekoše: "Zar ne vidite šta kaže: "Vjerujem u ovo, zašto ne bi vjeovao u ovo?" Ali je mislio na ovu knjigu oko koje su se razišli sinovi Israilovi na sedamdeset i nekoliko sekti. Najbolja među njima je bila ona koja je slijedila ono što je bilo u rogu." Abdullah kaže: "Ako neko od vas ostane vidjet će veliko zlo. Ali shodno svakom čovjeku koji će vidjeti zlo, pa ga neće moći spriječiti ali Allah zna da u njegovom srcu ima prezira tog zla."[1] [2]

---

[1] Ibn Kesir spomije ovu predaju u svom 'Tefsiru' 4. dio str. 311-312 u tumačenju sure El-Hadid 16. ajet. Od Ibn Ebu Hatima da kaže: "Rekao mi je moj otac da mu je rekao Hišam b. Amar da mu je rekao Šihab b. Haraš da mu je rekao Hadžadž b. Dinar od Mensura b. Muatemira-bihi pa ga je naveo sa dodacima. Kažem da je ovaj lanac dobar jer ga je Hišam b. Amar Sulemi prenio prije nego što se promijenio jer kada je ostario počeo se mijenjati. A dok je učio brzo je pamtio, kao što Ibn Ebu Hatim od oca prenosi u 'Džerhu we te'adil' dok postoji hadis koji ga jača a bilježi ga Taberi u Tefsiru' sure El-Hadid 16. ajet. Sa lancem do Ibn Mes'uda a u njegovom lancu se nalazi Atris b. Arkub od kojeg nisam našao nikoga da je od njega prenosio osim Ibrahim Nehai.

Kada je Allah zabranio poistovjećivanje sa onima čija su srca otvrdla na kraju sure je spomenuo stanje onih koji su uveli monaštvo pa ga nisu sačuvali onakvim kako su trebali, pa kaže:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَءَامِنُوا۟ بِرَسُولِهِۦ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن
رَّحْمَتِهِۦ وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِۦ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ لِّئَلَّا يَعْلَمَ
أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَأَنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ
مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ

"O vi koji vjerujete Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte, On će vam dvostruku milost Svoju darovati, i dat će vam svjetlo pomoću kog ćete ići, i oprostit će vam, jer Allah

---

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Veličanstven govor Abdullaha b. Mes'uda, koliko njegov govor liči govoru Allahovog Vjerovjesnika ﷺ. Kada čitaš njegove predaje kao da su iz vjerovjesničke svjetlosti. Pogledaj njegovo govor o namazu u džematu: 'Allah je propisao Svom Vjerovjesniku sunnete upute, a oni (namazi) su od suneta upute.' Zatim je naveo hadis sa njegovom dužinom u cjelosti. Kada čitaš kažeš: Da uistinu nije potvrđeno da se radi o njegovom govoru rekao bi da je od govora Allahovog Poslanika ﷺ. Ova posljednja rečenica je najbitnija od svega što je spomenuo. Ko spozna zlo i vidi ga ali ga ne može spriječiti, pa ako je od onih za koje Allah zna da bi ga volio spriječiti, bit će spašen od njega.

Varku koju je učenjak spomenuo, da li je dozvoljena ili nije? On je znao da kada bi rekao 'ne' da bi ga ubili. A da se sa njima složio prevario bi Allahovu knjigu. Tako da je upotrijebio ovu varku. Stavio ju je u rog i okačio sebi o prsa. I kaže: Vjerujem u ovo. Misleći na Allahovu knjigu. I to je ono što je bilo u njegovom srcu. Tako da su ga pustili. Ali Allah ﷻ je pojasnio istinu nakon njegove smrti. Otkopali su njegov mezar i pronašli ovu knjigu pa su se oko njega razišli. Ovo dokazuje ono što smo spomenuli u tefsiru o Israilovim sinovima da ono što je kod njih se ne može potvrditi jer su veliki dio toga zaboravili. Zapostavili su to znanjem i djelima.

'El-emed' znači period, zar zabrane nisu poznate za uvijek i za sva vremena u braku? Ako se čovjeku vrijeme oduži možda će se umoriti. Dok će njegovom dušom prevladati strasti. Ako se to oduži njegovo srce će okorjeti. Neuzubillahi. Tako ćeš vidjeti da što se ljudi više udalje od vremena vjerovjesništva da se među njima pojavljuje poganstvo sve više i više, te kako srca okorijevaju sve više i više. A što je čovjek bliži vjerovjesništvu njegovo srce bliže znanju i mekše je.

prašta i milostiv je i neka sljedbenici Knjige znaju[1] da oni nikakvu Allahovu blagodat neće dobiti, jer je blagodat samo u Allahovoj ruci daje je onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat najveća." (Sura El-Hadid, 28-29)

Vjerovanje u Poslanika ﷺ jeste vjerovanje u njegovo poslanstvo, pokornost njemu i slijeđenje njegovog šerijata. U sklopu toga jeste suprotstavljanje monaštvu jer on nije poslan sa monaštvom nego ga je zabranjivao. Pa je obavijestio da oni koji ga budu slijedili od kitabija imaju dvije nagrade. O čemu se prenose hadisi od Ibn Omera i drugih o našem primjeru i primjeru kitabija.

To je jasno rekao Poslanik ﷺ ili kako to već bilježi Ebu Davud u svom 'Sunnenu' u hadisu od Ibn Vehba da ga je obavijestio Seid b. Abdu Rahman b. Ebu Amja' da mu je Sehl b. Ebu Umame rekao: "Da su on i njegov otac ušli kod Enesa b. Malika u Medini pa je rekao:

"Allahov Poslanik je govorio: 'Nemojte otežavati sebi pa da vam postane teško. Jedan od naroda je sebi otežavao pa im je Allah otežao. To su njihovi ostaci u manastirima i samostanima monaštva koje su oni sami izmislili, i koje im Allah nije propisao.'"[2]

To je ono što je došlo u predaji od Lu'luija od Ebu Davuda i u predaji od Ibn Dase od njega: "Da su ušli on i njegov otac kod Enesa b. Malika u Medini u vrijeme Omera b. Abdul Aziza, dok je bio emir Medine. Pa je klanjao kratki namaz, kao da se radi o namazu putnika ili približno njemu. Kada je predao selam reče:

"Allah ti se smilovao, je li ovaj namaz od nečega što je propisano ili je to nafila koju si klanjao?" Kaže: "Propisan je, i to je namaz Allahovog Poslanika ﷺ a znao je reći: "Nemojte sebi otežavati pa da

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: *Neka znaju* Riječ neka je kao potvrda tj. da znaju sljedbenici Knjige znaju da oni nemaju nikakvu moć u tom pogledu. Kao što Uzvišeni kaže: *Ne kunem se ovom državom.* Riječ 'ne' je ovdje dodatak kao potvrda.
[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4904 u dužoj verziji od ove ali će ga autor navesti uskoro u cjelosti.

vam Allah oteža. Ljudi su sebi otežavali pa im je i Allah otežao. To su njihovi ostaci u manastirima i samostanima i monaštvo koje su sami izmislili i koje im nije Allah propisao. Zatim je došao drugi dan, pa reče: "Kad bi uzjahao pa da vidimo i da se naučimo." Kaže: "Da." Zatim smo uzjahali svi zajedno, kad ono kuće od perifernih nastambi pustinje čiji su stanovnici izumrli i nestali, a jedna kuća je bila srušena na svojim temeljima. Kaže: "Poznaješ li ovu kuću?" Reče: "Da, šta me čini da znam nju i njene stanovnike. Oni su ljudi koje je Allah uništio zbog njihovih grijeha i zavisti. Zavist gasi svjetlost dobrih djela, a grijesi to potvrde ili negiraju. Oko čini blud, kao i šaka, stopa, tijelo i jezik, a polni organ to potvrdi ili negira."[1]

Što se tiče Sehla b. Ebu Umame njegovu povjerljivost je potvrdio Jahja b. Mein i drugi. Njegove hadise su bilježili Muslim i drugi. Što se tiče Ibn Amja-e on je bio od Ehlu Bejta (časne Poslanikove ﷺ porodice), ali ne znam njegov položaj u hadiskoj nauci.[2] Ali Ebu Davud ukazuje da je hadis po njemu hasen, kao što postoje hadisi u 'Sahihu' koji ga jačaju.[3]

Što se tiče opisa da je Poslanikov ﷺ. namaz izgledao kratak pa u 'Sahihima' se od njega - Enesa b. Malika - prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik je klanjao kratko i upotpunjavao namaz."[4]

U oba 'Sahiha' se, također, bilježi od njega da je rekao:

"Nikada nisam klanjao iza imama kraći i potpuniji namaz od Vjerovjesnikovog namaza."

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4904. U njegovom lancu se nalazi Seid b. Abdu Rahman b. Ebu Amja' Kenani. Za njega Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv je." Tj. ako se radi o jačanju drugih hadisa ali je hadis slab.

[2] Njegovi hadisi su prihvatljivi.

[3] Samo pojedini dijelovi jačaju ovaj hadis dok hadis u cijeloj njegovoj verziji i dužini nije vjerodostojan, ali će ga autor navesti poslije ovih hadisa koji ga jačaju.

[4] Bilježi ga Buharija u som 'Sahihu' br. 706, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 469.

Buharija dodaje pa kaže: "Ali ako bi[1] čuo da dijete plače skratio bi namaz da njegova majka ne bi bila dovedena u smutnju."[2]

Ono što je naveo Enes b. Malik od skraćivanja namaza je u odnosu na ono što su činili neki emiri i drugi predstavljalo noćni namaz. Dok su drugi odužvali sa namazom više nego što Vjerovjesnik ﷺ činio u većini slučajeva. Skraćivaju ruku, sedždu i uspravljanje sa rukua više nego što je to činio Poslanik ﷺ u većini slučajeva. Možda većina imama, ili veliki broj njih, klanjaju na ovaj način. Neki od njih uče poslije Fatihe na zadnja dva rekata sure, tako da su se podijelili u mezhebe kod pojedinih pravnika.

Haridžije su se udubili i pretjerali u tome, tako da ih je Vjerovjesnik opisao riječima:

"Vi će te omalovažavati svoj namaz naspram njihovih namaza i post naspram njihovog posta."[3]

Zbog toga kada je Alija b. Ebi Talib klanjao u Basri Imran b. Hussejin je rekao:

"Ovo me posjetilo na namaz Allahovog Poslanika ﷺ."[4]

Namaz Allahovog Poslanika ﷺ je bio umjeren, na stajanju i sjedenju je ostajao kraće, ali je na ruku'u i sedždi ostajao duže što je došlo u pojašnjenju od Enesa b. Malika ؓ.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj prilog je samo kao olakšavanje u govoru što znači da je čuo jer kad prilog dođe ispred predikata označva olakšanje nakon otežanog izgovora, tako da se nazivao prilogom razdvajanja. Tj. razdvaja između negacije i olakšanog izgovora što obavezuje potvrdu. Kao što je u riječima Uzvišenog: **I podučava ih Knjizi i mudrosti, iako su prije bili u očitoj zabludi** (Sura El-Džum'a, 2). Tj. oni su prije bili u očitoj zabludi.

[2] Bilježi ga Buharija u som 'Sahihu' br. 707, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 469.

[3] Dio hadisa kojeg kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 3610. Muslim u svom 'Sahihu' br. 148 u predaji od Ebu Seida El Hudrija. Hadis o haridžijama je mutevatir.

[4] Ovo je zabilježio Buahrija u svom 'Sahihu' na više mjesta u različitim verijama br 784, 786 i 826.

Nesai prenosi od Kutejbe od Attafa b. Halida od Zejda b. Eslema da je rekao:

"Ušli smo kod Enesa b. Malika pa je upitao: "Klanjali ste?" Rekosmo: "Da." Kaže: "Djevojčice dodaj mi da se obdestim. Nisam klanjao sličniji namaz od Poslanikovog ﷺ osim iza ovog vašeg imama. Zejd kaže: "Omer b. Abdul Aziz je odužvao na ruku'u i sedždi, ali se ne bi zadržavao na stajanju i sjedenju."[1]

Ovo je vjerodostojan hadis, jer za Attafa b. Halida Mahzumija Jahja b. Me'in u nekoliko prilika kaže: "On je povjerljiv."[2] Ahmed b. Hanbel kaže: "On je stanovnik Mekke, povjerljiv i vjerodostojnog hadisa." Od njega se prenosi nešto oko stotinu hadisa. Ibn Adijj kaže: "Prenosi približno stotinu hadisa tako a ne vidim smetnje u njegovim hadisima ako od njega prenosi povjerljiv prenosilac." [3] Ebu Davud i Nesai prenose u hadisu od Abdullaha b. Ibrahima b. Omera b. Kejsana da mu je pričao otac od Vehba b. Maunusa da je čuo Seida b. Džubejra da kaže:

"Čuo sam Enesa b. Malika da kaže:" Nisam klanjao ni iza koga sličniji namaz namazu Allahovog Poslanika ﷺ od namaza ovog dječaka. Misleći na Omera b. Abdul Aziza." Kaže: "Nabrojali smo

[1] Bilježi ga Nesai u svom 'Sunnenu 2. dio str. 166. u njegovom lancu se nalazi Attaf b. Halid za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Istinoljubiv sa greškama." Njega jača hadis od Ebu Hurejre kod Nesaija u 'Sunnenu' 2. dio str. 166-167. Bilježi ga i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 827, od Ebu Hurejre pa kaže: "*Nisam klanjao sličniji namaz namazu Allahovog Poslanika ﷺ od ovog čovjeka.*"
Sulejman kaže: "Odužio je u prva dva rekata podne namaza dok je kratko klanjao druga dva. A polahko i kratko je klanjao i učio na Akšam namazu sa srednjim surama. Na jaciji je učio srednje duge sure, dok je na sabahu učio duge sure." Ovo je vjerodostojan hadis kojeg jačaju drugi hadisi kao što je naveo autor tj. da je sahih.

[2] U drugoj predaji od njega stoji: "Nema smetnje, povjerljiv i vjerodostojnih hadisa." Kako stoji u 'Tehzibu'.

[3] Ja kažem: "Oko Attafa postoje razilaženja o čemu nema potrebe da se raspravlja, ali je tačno da su mu hadisi dobri kada je riječ o jačanju drugih predaja." Ibn Hiban kaže: "Nije dozvoljeno koristiti ga u dokazima osim ako njegove predaje ne odgovaraju povjerljivima."

na njegovom ruku'u deset tespiha, a na njegovoj sedždi deset tespiha."[1] [2]

Jahja b. Me`in kaže:" Ibrahim b. Omer je bio jemenac i povjerljiv." Hišam b. Jusuf kaže:" Obavijestio me je Ibrahim b. Omer – a bio je najbolji čovjek po pitanju namaza – a njegov sin je bio Abdullah za kojeg Ebu Hatim kaže: "Vjerodostojnih je hadisa." Vehb b. Manus – sa nunom – je govorio ovaj Abdullah. Abdu Rezak je govorio:" Sa slovom – b – ispod (tj. Mabus) a bio je stari i odavno veliki šejh. Od njega je ovaj Ibrahim uzimao hadise, pa je ono što bi uzeo jačao drugim predajama. A da nije bio povjerljiv kod njega ne bi radio po onome što je prenosio od njega. Njegovi hadisi odgovaraju predaji Zejda b. Eslema, a za njega ne znam smetnje."[3]

Muslim u svom 'Sahihu' od Hamad b. Seleme bilježi da ga je Sabit obavijestio da je Enes b. Malik rekao:

"Nisam klanjao nizakim kraći namaz od Allahovog Poslanika ﷺ ali je bio upotpunjen. Namaz Allahovog Poslanika ﷺ je bio kratak, namaz Ebu Bekra je bio kratak. Ali kada je bilo vrijeme Omera sabah namaz je produžen. Kada je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Semi Allahu limen hamideh." Ustao bi (i odužo)[4] *da bi smo rekli: "Zbunio se." Zatim bi učinio sedždu i sjeo (odužio bi) između sedždi da bi smo rekli:"Zbunio se."* [5]

---

[1] Tj. uspjeli su po deset puta na ruku'u reći 'Subhane rabbijel azim ve bi hamdihi' i na sedždi deset puta 'Subhane rabijel e'ala ve bi hamdihi.' (o.p.)

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 888. Nesai u svom 'Sunnenu' 2. dio str 224. Lanac mu je slab zbog Vehba b. Manusa jer je skrivenog stanja, kao što Hafiz navodi u 'Takribu'.

[3] Ovaj Vehb prenosi samo od Seida b. Džubejra, a od njega ne prenosi niko osim Ibrahima b. Omera b. Kejsana i Ibrahima b. Nafie zbog čega je skrivenog stanja. Njegovu povjerljivost nije potvdio niko osim Ibn Hibana. Ibn Kattan kaže:"Nepoznatog stanja." Što predstavlja smetnju u samoj njegovoj ličnosti.

[4] Ono što je između zagrada se ne nalazi u originalu ali sam to ovako preveo da bi čitatelj shvatio o kakvoći namaza se radi. (o.p.)

[5] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 473. Riječi – Zbunio se – tj. pogriješio je, kako to stoji u 'Muhtari sihahu'.

Bilježi ga Ebu Davud od Hamada b. Seleme da su ga Sabit i Muhejd obavijestili od Enesa b. Malika da je rekao:

"Ni iza koga nisam klanjao kraći namaz od Allahovog Poslanika ﷺ ali upotpunjen. Kada bi Allahov Poslanik ﷺ rekao:"Semi Allahu limen hamideh." Ustao bi (i stajao), da bi smo rekli: "Zbunio se." Zatim bi donio tekbir i učinio sedždu. Pa bi sjedio između dvije sedžde da bi smo rekli:"Zbunio se." [1]

Enes je u ovom vjerodostojnom hadisu prenio vijesti o skraćivanju namaza Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovog upotpunjavanja. Pa je pojasnio da je od njegovog upotpunjavanja o kojem je obavijestio odužvanje poslije ruku'a i poslije prve sedžde. Tako da je obavijestio u prethodnom hadisu da nije vidio kraćeg ali potpunijeg namaza.

Što opet znači - Allah najbolje zna - da se skraćivanje odnosilo na stajanje a upotpunjavanje na ruku' i sedždu. Jer stajanje ne može biti osim upotpunjeno, zato ga nije potrebno ni opisivati sa upotpunjavanjem, za razliku od ruku'a, sedžde te stajanja i sjedenja poslije ruku'a i sedžde.

Također zbog skraćivanja stajanja i odužvanja ruku'a i sedžde se namaz upotpunjava opet zbog skraćivanja - jednih dijelova - i odužvanja - drugih - čime se potvrđuju riječi: "Nisam vidio kraćeg i potpunijeg."

Ali ako se skraćivanje odnosi na riječi 'ne potpunije' a upotpunjavanje na 'ne kraći' onda će se u govoru naći kontradiktornost. Jer odužvanje u stajanju pored Poslanikovog ﷺ stajanja ne može biti mimo njega upotpunjavanje u stajanju osim što se kaže: *"Dodavanje u izgledu umanjuje značenje."* Ovo je suprotno očitom značenju riječi, jer u osnovi značenja treba da bude 'skraćivanje i kraćenje' a ne značenje 'upotpunjavanje i usavršavanje'. Zato što je Zejd b. Eslem rekao: "Ibn Omer je kratko

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 853. Hadis je sahih po Muslimovim uslovima.

ostajao na stajanju i sjedenju, ali je upotpunjavao ruku' i sedždu." Tako da se može zaključiti da riječ 'upotpunjavanje' kod njih se odnosi na upotpunjavanje očitog čina.

Svi hadisi koji su preneseni od Enesa ukazuju na to da je Vjerovjesnik ﷺ oduživao na ruku'u i sedždi i poslije njih. Još više nego što to čine većina imama, što se prenosi u većini vjerodostojnih predaja koje ukazuju na to.

U oba 'Sahiha' se od Hamada b. Zejda od Sabita od Enesa b. Malika prenosi da je rekao:

"Ne bježim od toga da vam klanjam kao što je klanjao Allahov Poslanik ﷺ nama." Sabit kaže: "Pa je Enes činio nešto što ne vidim da vi to činite. Kada bi digao glavu sa ruku'a ostao bi stojeći pa bi neko rekao:"Zaboravio je." A kada bi digao glavu sa sedžde sjeo bi da bismo rekli: "Zaboravio je."[1]

U drugoj predaji u 'Sahihu' stoji: "Kada bi digao glavu između sedždi."

U predaji kod Buharije u hadisu od Šuabe od Sabita :

"Enes nam je opisivao namaz Allahovog Poslanika ﷺ pa je klanjao. Kada je digao glavu sa ruku'a stao bi da bi smo rekli:"Zaboravio je."[2]

Ovo ti pojašnjava da je Enes ؓ sa namazom Allahovog Poslanika ﷺ podrazumijevao oduživanje na ruku'u i sedždi i dizanju sa njih suprotno onome što su ljudi činili. Kao i skraćivanje stajanja u namazu suprotno onome što su ljudi činili.[3]

---

[1] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 821 'Feth' i Muslim u svom 'Sahihu' 472.

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 800. 'Feth'.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Suština autorovog – rahimehullah – govora je da je u vrijeme Benu Umeje nastalo razlikovanje u pogledu namaza, tako što su nakon ruku'a skraćivali stajanje. Ili sjedenje nakon sedžde tj. pauza između dvije sedžde. Dok su stajanje na namazu strašno oduživali. A kratko su obavljali ruku' i sedždu kao i to što su skraćivali pauzu poslije ruku'a i sjedenje između dvije sedžde. Ljudi su to prezirali, pa su spominjali Poslanikov ﷺ namaz govoreći kako je bio umjeren. Tj. da između njegovog stajanja i rukua i sedžde te pauza između njih nije

Muslim u svom 'Sahihu' od Džafera b. Sulejmana prenosi od Sabita a on od Enesa ؓ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ bi čuo plač djeteta sa majkom, a bio je u namazu. Učio bi kraće ili kratke sure."[1]

Pojasnio je da skraćivanje Allahovog Poslanika ﷺ jeste bilo u učenju iako je namaz opet obuhvatao ruku' i sedždu koji odgovaraju dužini učenja. Zato je i rekao: "Njegov namaz je bio jednak." Tj. njegovi djelovi su bili slični jedni drugima.

Enes je rekao istinu jer je Allahov Poslanik ﷺ na sabah namazu učio od šezdeset do stotinu ajeta.[2] Na oba rekata bi učio sa dugim surama - Elif lam mim tenzilun - Hel eta - i sa Saffat, sa Kaf. A nekada je učio sa nečim što je duže od toga a nekada što je kraće."[3]

Što se tiče Omera ؓ, on je na sabahu učio sure Junus, Hud, Jusuf, a možda je znao da te sure utječu na ljude iza njega.[4]

---

bilo nekakve velike razlike. Od Vjerovjesnika ﷺ u predaji od Bera'a b. Aziba se prenosi da je njegov namaz bio približno isti. Poslanik ﷺ je odužívao poslije stajanja i i rukua kao i poslije sedžde i sjedenja i u toku njih. Kaže: Bio sam sa Poslanikom ﷺ u namazu pa sam vidio da je njegovo stajanje, sjedenje, ruku', sedžda mimo stajanja i sjedenja – tj. stajanje prije ruku'a i sjedenje na kraju namaza – bilo približno. Što ukazuje da je namaz približno isti. Ali da odugovlači sa stajanjem te da skrati ruku' ili u suštini da potkrada od sjedenja između sedždi, ili od stajanja poslije ruku'a, to je suprotno sunnetu. Mi smo svjedoci da veliki broj naše braće koja dolaze iz susjednih država kako skraćuju stajanje poslije ruku'a, ili na sjedenju između dvije sedžde. Onaj ko ih vidi neka im pojasni da to nije dozvoljeno. Kao i da je na osnovu toga ovakav namaz neispravan jer je Allahov Poslanik ﷺ rekao: *Podigni se dok se ne smiriš stojeći, podigni se dok se ne smiriš sjedeći.* Allah je samo pomagač.

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 470.

[2] Kao što stoji kod Buharije u hadisu br. 771 'Feth'.

[3] Kao što je u Muslimovom 'Sahihu' br. 457 i 458, te 336 i 337.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. željeli su to, tako da ako ljudi vole da imam oduži u namazu onda nema smetnje da oduži više nego što su navikli. Zato što je Vjerovjesnik ﷺ rekao: *Ako neko od vas klanja sam neka oduži koliko god hoće.* A ono što odabere džemat te im oduži kao da je učio za sebe.

Muaz je klanjao iza Poslanika ﷺ jaciju pred kraj noći, zatim bi otišao u pleme Benu Amr b. Auf u Kuba'u, pa bi tamo učio suru Bekare. To je Allahov Poslanik ﷺ spriječio i rekao:

"Zar ih zavodiš Muaze? Ako predvodiš ljude onda skrati jer iza tebe stoje stari, slabi i oni sa potrebama. Zašto nisi učio - Sebih isme Rabbikel E'ala, ili We šemsi ve duhaha - i njima slične sure?"[1]

Ono skraćivanje koje je naređivao Poslanik ﷺ Muazu i drugim imamima je bilo ono što je on primjenjivao - za oca i majku bi ga zamijenio - jer je on kako Enes kaže:

"Najviše od svih ljudi je kratio namaz ali bi ga upotpunio."

A rekao je:

"Klanjajte kao što mene vidite da klanjam."[2]

Ali ako situcija uslovi drugačije ili se pokaže da muktedijama (klanjači) odgovara onda je u redu. Jer je Allahov Poslanik ﷺ klanjao sa dugim surama na akšamu ili bi učio suru Tur.

Ali ako situacija uslovi da se skrati namaz kao što je slučaj sa plačom djeteta onda će tako i postupiti.

Enesov hadis ukazuje na suprotstavljanje onima koji skraćuju ruku' i sedždu mnogo, ili ko oduži na stajanju previše. To je ono što je Enes opisao i što je opisala većina ashaba.

Muslim u svom 'Sahihu' i Ebu Davud u svom 'Sunennu' prenose od Hilala b. Ebu Humejda i Abdu Rahmana b. Ebu Lejle od Bera'a b. Aziba da je rekao:

"Pratio sam namaz Allahovog Poslanika ﷺ, pa sam vidio njegovo stajanje, pa njegov rekat, stajanje poslije ruku'a i sedžde. Njegovo

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 705 'Feth'. Sa njegovim značenjem kao i Muslim u svom 'Sahihu' br. 456 i drugi.
[2] Ovo je dio hadisa kojeg Buharija bilježi u svom 'Sahihu' br. 631. Kao i Imam Ahmed u 'Musnedu' 5. dio, str. 53. u hadisu od Huvejrisa b. Malika.

sjedenje između seddži, pa njegovo sjedenje između selama i napuštanja namaz, približno isto."[1]

Muslim u svom 'Sahihu' prenosi od Šu'beta od Hakema da je rekao:

"Kufu je preuzeo čovjek - kojeg su zvali - Zumne b. Eš'as, kaže: "Naredio je Ebu Ubejdi b. Abdullahu b. Mes'udu da predvodi ljude u namazu. Pa je klanjao, a kada bi digao glavu sa ruku'a ostao je toliko da kaže:"Allahu Gospodaru naš Tebi hvala onoliko koliko su ispunjena nebesa i koliko je ispunjena Zemlja. I onoliko koliko je ispunjeno ono što Ti hoćeš poslije, Tebi pripada hvala i pohvala. Kome Ti dadneš niko ne može uskratiti niti može neko dati kome Ti uskratiš, nikom ne koristi snaga osim Tvoje snage." Hakem kaže:" to sam spomenuo Abdu Rahmanu b. Ebu Lejli pa je rekao: "Čuo sam Bera'a b. Aziba da kaže: "Namaz Allahovog Poslanika i njegov ruku bio je takav i takav, a kada bi digao glavu sa ruku'a i sedžde te između seddži, bi ostao približno isto. " Šu'be kaže: "To sam spomenuo Amru b. Muretu pa je rekao: "Vidio sam Abdu Rahmana b. Ebu Lejlu ali njegov namaz nije bio takav." [2]

Buharija bilježi ovaj hadis osim dijela u kojem se spominje stajanje i sedžda - približno isto.[3] Što nema sumnje da stajanje znači stajanje radi učenja. Sjedenje je dodatak nad ostalim ruknovima, ali pošto je Poslanik ﷺ kratio stajanje a oduživao ostale ruknove namaz je postao približno isti u svojim dijelovima.

Svaka od predaja potvrđuje onu drugu, jer je Bera' jednom prilikom spomenuo značenje ali nije određivao dok je drugi put izdvojio pojedine dijelove pa pojasnio i odredio njihov opis. Ili je pak kratio stajanje sa ostalim ruknovima približno isto u odnosu

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 471, Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 854 sa vjerodostojnim lancem.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br.471.
[3] 'Sahih Buhari' hadis br. 820, 'Feth'.

na vladare koji su odužvali na stajanju, a kratili su ruku' i sedždu, čime se postigla velika razlika.

Primjer toga je kada je Allahov Poslanik ﷺ klanjao namaz pomračenja sunca. Na prvom rekatu je učio suru Bekare pa je učinio ruku', a onda na njemu ostao približno onoliko koliko je bio na stajanju, isto tako je učinio i na sedždi.[1] Zbog toga mi kažemo u tačnijem od dva stava da ruku' i sedžda u namazu kod pomračenja biva približno kao i njegovo stajanje ili bar više od njegove polovine.

Neki od naših prijatelja i drugi kažu da ako na stajanju uči suru Bekare onda će na ruku'u i sedždi učiti tesbih u dužini trajanja stotine ajeta, ali je ovaj stav slab i suprotan sunnetu.[2]

Također Muslim u svom 'Sahihu' prenosi od Seida El Hudrija i drugih:

"Da je Vjerovjesnik ﷺ govorio, nakon što bi se podigao sa ruku'a, izgovarao bi zikr onakav što potvrđuje hadise Bera'a b. Aziba i

[1] Ovo je došlo u Muslimovom 'Sahihu' u hadisu od Džabira b. Abdullaha u dugačkoj verziji br. 904.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: 'Od naših prijatelja' misleći na hanbelije što i jeste dokaz da nema smetnje da čovjek pripada sljeđenju jednog od mezheba od poznatih imama. Ako mu je Allah podario znanje, raumijevanje i slijeđenje nema grijeha da se pripiše nekom od imama kako bi se podučio na njegovim pravilima i osnovama. Ali ako mu se prikaže njegov dokaz slijedit će ga, a to je ako slijedi dokaz u nekom pitanu ili dva pitanja, ili u deset ili hiljadu pitanja. Ne ubraja se onaj ko se ne pripisuje mezhebu kojem se prije pripisivao. Zbog toga ćemo primijetiti kako su velikani među cijenjenim i ugledim imamima se pripisivali mezhebima. Šejhul islam, Ibn Kajjim, Nevevi, Ibn Hadžer i drugi. Velikani i ugledni učenjaci su se pripisivali jednom od četiri mezheba. Ovo se nije ubrajalo kao nedostatak ili odstupanje od puta selefa za razliku od pojedinih ljudi danas koji smatraju da je proučavanje određenog mezheba fanatizam u odnosu prema tom mezhebu. Ovo je pogrešno, jer je ispravno da je fanatizam prema mezhebu falsificiranje dokaza kako bi odgovarali mezhebu što je velika greška. Ali ako se ja učim na osnovu jendog mezheba, gradim svoj fikh na njegovim osnovama i pravilima. Pa ako mi se pokaže dokaz ja ga prihvatim. Ovo uopšte nije pogrešno, nego je opasno fanatizirati radi mezheba.

Enesa."[1] Isto tako Poslanikovi dobrovoljni namazi, kao što je noćni namaz, u njemu bi Poslanik ﷺ odužo koliko je htio za sebe. Na jednom rekatu je učio Bekare, Al Imran i Nisa[2]. Na ruku'u bi ostao onoliko koliko je bio na stajanju. Onda bi se povrato sa ruku'a i ostao opet toliko na stajanju. Njegova sedžda bila poput njegovog stajanja, a onda bi sjeo onoliko koliko je ostao na sedždi.[3]

Zatim ovo skraćivanje i olakšavanje u namazu koje je opisao Enes i drugi i što je naredio Vjerovjesnik ﷺ u isto vrijeme je to pojasnio svojim djelom i naredbom. To je doprlo do njegovih ashaba tako kada je klanjao na mimberi rekao je:

"Ovo sam učinio da bi ste me slijedili u tome i da znate kakvoću mog namaza."[4]

Maliku b. Huvejrisu je rekao:

"Klanjajte kao što vidite mene da klanjam."

To zato što ne postoji, u većini slučajeva, a da se ne naziva kratkim u odnosu na ono što je duže od njega. Ili da bude nazvano

---

[1] Od Ebu Seida El Hudrija se prenosi da rekao: " Kada bi Allahov Poslanik ﷺ digao glavu sa ruku'a rekao bi: "Gospodaru naš, Tebi pripada hvala, onoliko koliko su ispunjena nebesa i Zemlja i onoliko koliko je ispunjeno ono što Ti hoćeš poslije. Ti zaslužuješ hvalu i pohvalu, to je najistinitije što je rekao rob. Svi smo mi Tvoji robovi. Allahu, niko neće uskratiti onome kome Ti dadneš, niti će neko dati onome kome Ti uskratiš. Nikome ne koristi snaga osim Tvoje snage."
Bilježi ga Muslim br. 477.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Hadis Enesa ؓ navodi El-Beqare, Al Imra i En-Nisa, dok hadis od Huzejfe ؓ spominje El-Beqare, En-Nisa i Al Imran. U suštini ne postoji razlika, jer je Allahov Poslanik ﷺ učio El-Beqare, En-Nisa i Al Imran prije posljednjeg redanja sura. Posljednji redoslijed je onaj po kojem su ashabi napisali Mushaf. El-Beqare, Al Imran, En-Nisa. Zato je Allahov Poslanik ﷺ rekao: *Učite El-Beqare i Al Imran jer će one doći na Sudnji dan kao da su dva krila, ili pokrova ili dva jata od ptica koje oblijeću. Zauzimat će se za onoga ko ih bude učio, na Sudnjem danu.*

[3] Pogledaj 'Sahih Muslim' dugački hadis od Huzejfe br. 772.

[4] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 917, 'Feth'. Muslim ga biježi Također u svom 'Sahihu' br. 544 kao i Imam Ahmed u svom 'Musnedu' 5. dio, str. 339 u hadisu od Sehla b. Seada.

dugim u odnosu na ono što je kraće od njega, tako da mu nema granice u jeziku.

Čin u namazu nije stvar običaja kao što je slučaj sa čuvanjem, preuzimanjem ili lovom i oživljavanjem mrtve zemlje pri čemu bi se mogli osloniti na opšte poznate termine u jeziku. Nego se radi o ibadetu pri čemu se o njegovim atributima i količini traži osnova kod Zakonodavca, tj. njegova se osnova traži u šerijatu. Jer kada bi se njegov čin tražio u običajima ljudi, ili u pogledu naziva skraćivanja onda bi se šerijatski određen i naređen namaz koji nam je naređen u većini vremenskih razdoblja kod nepostojanja opravdanih prepreka o dužini ili kratkoći razlikovao bez mogućosti ograničenja. Ali sve ima svoje vrijeme i mjesto, čak svako ima svoj zavičaj i običaj. Ili pak svako ima svoju džamiju, koja je poznata po običnom terminu ili po običajnom činu. Za razliku od običaja drugih ljudi. Ali na kraju to bi se suprotstavilo Allahovoj i Poslanikovoj ﷺ naredbi, jer je Poslanik ﷺ rekao:

"Klanjajte kao što vidite mene da klanjam."

Ali nije rekao 'klanajte kao što ga nazivaju stanovnici vaše zemlje kratkim ili kao što su navikli.' Ja ne poznajem ni jednog među učenjacima ko je ovo rekao. Jer bi to dovelo do izmjene šerijata i umrtvljivanja sunneta, možda dodavanjem ili oduzimanjem, na što su ukazale sve predaje od ashaba.[1]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Oni su rekli: Ispravno je, što znači da smo učinili olakšanje i ono što je njemu suprotno slijedeći običaje ljudi vjerozakoni bi se razlikovali. Ali svaki narod ima svoj običaj. Čak i sada čovjek primjenjuje šerijat onoliko kolik može. Neke ćeš ljude čuti da kažu: Teško nam je. Dok drugi kažu: Olakšano nam je. ***Da se Allah za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka nanebesima i na Zemlji.*** Zato ćemo reći da je olakšanje i njemu suprotno vraćeno na osnovu namaza Poslaniku ﷺ koji kaže: ***Klanjajte kao što mene vidite da klanjam.*** Tako da ćeš neke ljude vidjeti da ako petkom uče sure Sedždu i Insan, kažu: Boj se Allaha, skrati, Poslanik ﷺ kaže: ***Ako neko od vas predvodi ljude neka skrati jer iza njega ima slabih, starih i onih sa potrebama.*** Ili moram ići u trgovine raditi. Reći će se: Skraćivanje i njemu suprotno se vaga na osnovu šerijata. Enes je za Poslanika ﷺ rekao: Nismo klanjali iza imama potpuniji namaz niti kraći od Vjerovjesnikovog ﷺ. Neki imami nemaju hrabrosti pa da uče suru Sedžde nego je dijele na dva dijela. Ovo

Muslim u svom 'Sahihu' prenosi hadis od Zuhejra a on od Semaka b. Harba da je rekao:

"Upitao sam Džabira b. Semureta o namazu Allahovog Poslanika ﷺ pa mi je rekao: "Klanjao je kratko i nije klanjao kao što je namaz ovih." I kaže: "Obavijestio me: "Da je Allahov Poslanik učio na sabahu Kaf vel Kur'anil medžid, i njoj slične sure."[1] [2]

Također od Šuabe od Semaka od Džabira b. Semureta se prenosi da je rekao: "Vjerovjesnik je na podne namazu učio sa 'Ve

---

je velika greška. Zašto? Zato što je u potpunosti suprotno sunnetu. Reći će se: Ili ćeš učiti kako je sunnet ili ćeš učiti druge sure. Jer ti mijenjaš od Vjerovjesnikovog ﷺ sunneta i dijeliš ono što on nije podijelio. To je suštinska izmjena i suprotnost. Neki ljudi uče suru Sedžde pa kada dođu do sedžde učine je a onda nakon nje prouče još dva ajeta te učini ruku'. Zatim uči suru Insan pa kada se približi njenoj polovini učini ruku'. Što je Također suprotno sunnetu. Imamu se kaže: Moraš biti hrabar u Allahovoj vjeri. Nesmiješ obraćati pažnju ni na koga, jer kada bi se čovjek osvrtao na sve ono što ljudi govore i zbog čega se bune ne bi ni koraka napravio. Nego ti ispravi odnos između sebe i Allaha. Niko te ne smije zanimati. Ti se trudi da zadovoljiš Allaha ﷻ. Ako budeš tragao za Allahovim zadovoljstvom uzrokujući srdžbu kod ljudi time, Allah će se tobom zadovoljiti, ljude će učiniti zadovoljne tobom a onda će te učiniti neovisnim o njima. Ali da se pokoriš čovjeku koji jedva iz ljenosti dolazai na namaz te povikne na tebe 'Allaha mi oduži si'. Ako se pokoriš reći ćeš: Slijedim stanje slabih. Da li se time misli slabim po namjeri ili tijelesnoj snazi. Dakle mora se odnositi na tjelesnu slabost ali to ne smije umanjiti značaj samog sunneta. Jer ako nije u mogućnosti da stoji dok se uči Sedžda neka sjedi. Ili će se pokoriti riječima onih koji batale poslove i onima koji prenose habere. Ali to neće koristiti.

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 458.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: O ovom hadisu ćemo reći: Da li je ove sure sunnet učiti ili ćemo reći da ih je ashab naveo samo radi analogije?
Moguće je reći da ih je Poslanik ﷺ učio posebno a može se reći da ih je ashab naveo radi analogije. Ili na osnovu onoga što je prethodilo od Muaza: *Da si bogdo učio sa Šemsi i duhaha, ili Sebih isme Rabbikel eala.* Hoćemo li reći da ih je Poslanik ﷺ mislio posebno odrediti ili je mislio da bude učenje u tolikoj mjeri? Kažem da nema sumnje da je onako kako je navedeno ali može biti da je to naveo i radi same količine učenja a ne da odredi da se uči spomenuto. Ali da bi čovjek postigao potpuno slijeđenje trebao bi da uči ono što je Poslanik ﷺ ili ashab odredio. Iako kažem da postoji mogućenost određivanja količine i analognog uspoređivanja na osnovu ovoga.

lejli iza jagša', a na ikindiji isto tako, dok je na sabahu učio duže sure."[1] [2]

Ovo pojašnjava to što prenosi Muslim od Zaide od Semaka od Džabira b. Semureta: "Da je Vjerovjesnik ﷺ na sabahu učio 'Kaf' - vel Kur'anil medžid, a namaz poslije mu je bio kratak."[3] Htio je reći - Allah najbolje zna - 'Namaz poslije' tj. namazi poslije sabaha, ili drugačije rečeno da je kratio namaze poslije sabaha u odnosu na dužinu sabah namaza. Jer je u prvoj predaji spojio između kakvoće Poslanikovog skraćivanja namaza i toga da je na sabahu učio 'Kaf'.

U 'Sahihu' se prenosi od Umu Seleme: "Da je čula Allahovog Poslanika ﷺ kako je na sabahu na oprosnom hadžu učio suru 'Tur'. Ona je bila od skupine ljudi koji su čuli njegovo učenje."[4] [5]A poslije oprosnog hadža nije živio dugo. Sura 'Tur' je poput sure 'Kaf'.

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 459.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvo hadis od Džabira b. Semure u kojem kaže da je Vjerovjesnik ﷺ na podne učio Ve lejli iza jagša, što se od njega dešavalo ponekada, iako je u sunnetu poznatije da je učio duže od ovoga kao što je učio suru Sedžde ili čak duže. Dok je na prvom rekatu ikindije učio kraće kao što je učio na drugom rekatu podne namaza. Ali podne namaz je bio duži od toga. Ovo ukazuje da je stvar približnosti ali to ne znači da se moraju učiti duge ili kratke sure. Poslanik ﷺ je to činio shodno svojim sposobnostima i raspoloženosti kao i shodno mogućnosti onih koji su klanjali iza njega. Možda nekada odgovara da učiš srednje duge sure sa po stotinu ajeta kao što je u svježim zimskim danima. Ali nećeš im učiti sure Džumu i El-Munafikun, zašto? Zato što imaju potrebu za abdestom, jer možda čovjek od hladnoće osjeti potrebu za obavljanje nužde. Isto tako dok je žestoka toplota to neće činiti kako im ne bi smetala toplota ili znoj i sl. Tako da će paziti na njihovo stanje.

[3] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 458.

[4] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 619 i 1626, 'Feth'.

[5] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ummu Seleme je došla kod Allahovog Poslanika ﷺ na tavafu žaleći mu se da je bolesna, pa joj je rekao: *Tavafi iza ljudi jašući.* Nije joj dozvolio da propusti oprosni tavaf. Što dokazuje da je oprosni tavaf vadžib. To je ono na što je ukazao i sam hadis od Ibn Abbasa: Naredio ga je ljudima da to bude zadnje što će učiniti kod Bejtullaha osim što je dozvolio da ga propusti žena u toku menstrulanog pranja. Kaže: *Tavafi iza ljudi jašući.* Ona je tavafila iza ljudi dok su oni klanjali a ona je obilazila. Jer ženi nije naređeno da obavlja namaz u džematu. Njoj to nije obaveza. Pa kažemo: Kako može obavljati tavaf dok ljudi klanju u džematu. Odgovor je: Zato što njoj džemat nije obaveza.

U 'Sahihu' se od Ibn Abbasa - radijjallahu anhuma - bilježi da je rekao:

"Umu Fadl ga je čula da uči 'Vel murselati urfa' pa je rekla: 'Sine, tvoje učenje me je posjetilo na ovu suru, a ona je bila zadnje što sam čula od onoga što je učio Allahov Poslanik ﷺ na akšamu.'" [1]

Umu Fadl je obavijestila da je to zadnje što je čula da je Allahov Poslanik učio na akšamu. Umu Fadl nije bila od muhadžirki, nego je bila od potlačenih, kao što kaže Ibn Abbas:

"Ja i moj otac smo bili od potlačenih [2] *koje je Allah izuzeo radi razloga."* [3]

Ovo što je čula je bilo u kasnom periodu.

Također u 'Sahihu' od Zejda b. Sabita se prenosi :

"Da je čuo Allahovog Poslanika ﷺ kako na akšamu uči najduže dvije sure." [4]

Zejd je bio od dječaka ashaba.

Također je mu'mine predvodio na sabahu u Mekki pa ga obuzeo kašalj kod spomena Musaa i Haruna.

Vama je poznato da je Allahov Poslanik ﷺ obavio oprosni tavaf da bi nakon toga nastupio sabah. On ga je klanjao a zatim uzjahao. Što znači da ako se tavaf obavi a nakon njega nastupi namaz kao što je džuma ili neki od obaveznih namaza, nema smetnje da ostane jer mu to neće smetati niti će se ubrojati kao prekid između putovanja i tavafa.

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 763 i 4429, a Muslim u svom 'Sahihu' br. 462.

[2] Ar. "mustedafin". Vjerovatno se misli na one koji su ostali u Mekki i nisu učinili hidžru. (op redaktora)

[3] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4587, 'Feth'. A njegove riječi :"Sa nadužim dvjema surama" tj. sa Maide i E'araf. Dok su drugi rekli da se radi o En'am i E'araf. Ibn Munir kaže:"Naziv za E'araf i En'am kao najdužim surama je radi običaja a ne zato što su njih dvije duže od nekih drugih sura, a Allah najbolje zna." Pogledaj 'Fethul Bari' 2. dio, str. 314 – 315.

[4] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 454.

Ovi hadisi i njima slični ukazuju na to da je Allahov Poslanik ﷺ na kraju svog života učio sa srednje dugačkim surama. O ovome ima dosta dokaza, i oko ovoga su se složili svi ashabi da je to bio namaz Allahovog Poslanika ﷺ kojeg je klanjao, i niko od njih nije rekao da je oduzeto od namaza na kraju njegovog života. Pravnici su se složili da je od sunneta da se na sabahu uče srednje dugačke sure.

A njegove riječi: "Njegov namaz nije bio poput namaza ovih." Možda želi reći da je njihov namaz bio duži od Poslanikovog ﷺ namaza, ili da je bio kraći od njegovog namaza. Ali sa naznakom da je Allahov Poslanik ﷺ klanjao kratko. Ali i pored toga ga nije klanjao munjevito[1] poputi ovih, koji brzo obavljaju ruku, sedždu i dijelove poslije njih na što su ukazali hadisi Enesa i Bera'a, ili da su ovi vladari skraćivali učenje na namazu, ili učenje i ostale ruknove u odnosu na namaz Allahovog Poslanika ﷺ. Kao što Ebu Kaz'a kaže:

"Došao sam kod Ebu Seida El Hudrija, a oko njega je bilo puno ljudi, pa kada su se ljudi razišli upitao rekao sam: "Ja te neću pitati o onome o čemu su te ovi pitali. Rekoh: "Ja ću te pitati o namazu Allahovog Poslanika?" Reče: "Kakvo će ti biti u tome dobro?" A on

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako znamo da je Allahov Poslanik ﷺ učio na sabahu srednje duge sure možda ćemo otkloniti problem oko toga kako je učio **'Iza zuziletil erdu zilzaleha'** ponavljajući je na oba rekata. Očito je da je ovako nešto bilo na putovanju. Jer je tada kratio namaze. Ali dok je boravio učio bi srednje dukačge sure. Tako da na osnovu ovoga nije nam sunnet da učimo **'Iza zuziletil erdu zilzeleha'** iako je to od sunneta. Jer je to suprotno od onga što je bilo ustanovljeno sa namazom Allahovog Poslanika ﷺ učeći srednje duge sure na sabah namazu. Tako da ako se suprotstavi uobičajenom i nema dokaza da se to desilo dok je boravio na nekom mjestu, onda je preče da se prihvati ono što je bilo uobičajeno na sabah namazu u toku putovanja, što neće biti od sunneta da se uči to niti da se ponavlja na oba rekata kao što je on činio.
Neki od braće koji posjeduju znanje o hadisu i vole – Allah ih nagradio – da se pridržavaju očitoj strani sunneta. Ali ne sagledavaju pojedine dokaze na što se uvijek upozorava. Mi kažemo da čovjek mora imati pravilo na kojem će graditi te da ono što odstupi od ovog pravila stavi na pravilo, jer Poslanikov ﷺ sunnet uglavnom ima pravila i poznata ograničenja.

ponovi isto pitanje. Kaže: "Proučio bi se ikamet za podne namaz, a jedan od nas bi otišao do Bekija pa bi obavio svoju potrebu. Zatim bi se vratio kući i abdestio, a onda bi otišao u džamiju a Allahov Poslanik ﷺ je još bio na prvom rekatu."

U drugoj predaji:

"Od onoga što ga je odužilo."

Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu'.

Ovo[1] ti pojašnjava da je Ebu Seid vidio da je namaz ljudi bio kraći od ovoga.

U oba 'Sahiha' od Ebu Berze se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je klanjao sabah, pa bi čovjek istupio i otišao, a onaj što je bio do njega znao je za to. A Poslanik ﷺ je učio na oba rekata ili na jednom od njih, od šezdeset do stotinu ajeta."

Ovo je Buharijina verzija.[2]

Od Abdullaha b. Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo ukazuje na ono što smo maločas spomenuli da Poslanik ﷺ nije učio na podne namazu sa Vellejli iza jagša, osim nekada rijetko. U većini slučlajeva je odužívao. Tako da na osnovu ovoga mogu zaključiti da je najduži namaz bio sabah namaz, zatim podne, zatim jacija, zatim ikindija i jacija su bili jednaki. Ono što je očito iz sunneta. A na akšamu je učio srednje kratke sure. Ovo je bilo u većini slučajeva. Situacija se može nekada razlikovati iz određenih razloga. Zašto je Ebu Seid rekao: U tome ti nema dobra? Da li je ovo negacija ili sumnja? Neki se boje da ne kažemo nešto u javnosti kao ne bi odstupili od imama. Ili da neko kaže: Vi ne klanjate namaz kojeg je obavljao Poslanik ﷺ niti tako postupate. Kao da je htio – radijjallahu anhu – reći da je nemoguće obaviti tako namaz iz razloga jer su svi ljudi postupali suprotno sunnetu. Kao i to da je forma upitne rečenice nepostojeća. Iako postoji mogućnost ali se ovdje ne navodi. Zato što ga čovjek nije pitao osim u potrazi za dobrom.

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 771. Hadis kojeg bilježi Muslim u svom 'Sahihu' je dio ovog hadisa a to su riječi: "Allahov Poslanik ﷺ je učio od šezdeset do stotinu ajeta." Hadis br. 461.

"Allahov Poslanik ﷺ nam je naređivao da klanjamo kratko, a kada nas je predvodio učio je 'Saffat'."[1]

Od Dahaka b. Osmana od Bekira b. Abdullaha b. Ešedža od Sulejmana b. Jesara od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je rekao:

"Ni iza koga nisam klanjao sličniji namaz namazu Allahovog Poslanika ﷺ od tog i tog."

Sulejman kaže: *"Odužvao je prva dva rekata od podne namaza, a kratko je klanjao posljednja dva. Ikindiju je klanjao kratko, a na akšamu je učio kraće sure. Na jaciji je učio srednje kratke sure, a na sabahu je učio srednje duge sure."*

Bilježe ga Nesai i Ibn Madže, a lanac mu je po Muslimovim uslovima.[2]

Za Dahaka b. Osmana su Ahmed i Jahja rekli: "Za njega je Ibn Sead rekao da je bio čvrstog pamćenja hadisa."

Dokaz za navedeno jeste predaja koju bilježi Muslim u svom 'Sahihu' od Amara b. Jasira da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Dužina čovjekovog namaza i sažeta hutba ukazuju na vrhunac njegove prosvijećenosti. Pa odužte sa namazom, a skratite hutbu, u govoru postoji nešto od čarolije." [3]

Namaz je učinio znakom čovjekovog znanja i naredio da se oduži.[4]

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 26, Nesai u svom 'Sunnenu' 2. dio, str. 95. Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih sunnen Nesai' br. 796.

[2] Bilježi ga Nesai u svom 'Sunnenu' 2. dio, str. 167. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 827. Hadis je sahih po Muslimovim uslovima kao što je naveo autor a njegovi prenosioci su prenosici potvrđeni kao povjerljivi kod Buharije i Muslima osim Dahaka b. Osmana od kojeg prenosi Muslim a ne i Buharija.

[3] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 869.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako je imam sa razumom i svjestan postupaka na njemu je da primjenjuje sunnet bez sumnje. A ako se boji onda nešto od sunneta. Dok imam koji se pojavi u jednom mjestu sagledat će situacija u čemu se može pojaviti smutnja.

Ovaj imperativ ili naredba se može odnositi kao opšti pojam na sve namaze, ili pak da se odnosi samo na džumu namaz.

Ako se radi o opštem pojmu onda je stvar očita, ali ako se radi o džumi namazu, onda će naredba njenog odužívanja biti teška zbog prisustva skupa nemoćnih, starih i onih koji imaju potrebe, što se ne može desiti u drugim prilikama. Kao i zbog toga što se džuma obavlja na najžešćoj žegi, s tim da joj prethode dvije hutbe. Tako da je preče da se oduži sa sabah namazom koji se obavlja u vrijeme hladovine i u manjim skupinama, o čemu postoje mnogobrojni hadisi.

Ovo tumačenje smo naveli zbog toga što se u Enesovim hadisima može osjetiti njegova ocjena namaza Allahovog Poslanika ﷺ. Jer će onaj ko čuje ove hadise pomisliti da se u pojedinim situacijama dovode do kontradiktornosti. Ili će pojedini ljudi uzeti neke od njih a zapostaviti ostale, nemajući znanja o onima koje su prihvatili.

Ali ono što se nalazi u Enesovom hadisu prethodno navedenom u Poslanikovim ﷺ riječima:

"Ne otežavajte sami sebi pa da vam i Allah ne oteža. Jer su ljudi otežavali sebi pa im je i Allah otežao. To su njihovi ostaci u manastirima i samostanima od monaštva koje su sami izmislili i koje im nismo propisali."

U hadisu Allahov Poslanik ﷺ zabranjuje otežavanje u vjeri dodavajući nešto iznad naređenog.

Otežavanje ponekada može da bude uzimanjem onoga što nije vadžib niti mustehab za vadžib ili mustehab u ibadetima. Ili nekada da smatra ono što nije haram ili mekruh haramom i mekruhom u dozvoljenim stvarima. To je pojasnio time da su kršćani sebi otežali i da im je Allah otežao isto to, sve dok ih stanje nije dovelo do ovoga u čemu su sada od izmišljenog asketizma(monaštva).

Ovo je ujedno pokazatelj Poslanikove ﷺ mržnje prema onome na čemu su bili kršćani od izmišljenog asketizma. Iako je veliki broj naših pobožnjaka pao u slične kušnje možda zbog lošeg

shvatanja i opravdanih razloga ili bez lošeg shvatanja i opravdanih razloga.[1]

Također hadis ukazuje da otežavanje samom sebi na početku biva razlogom druge vrste otežavanja od strane Allaha, propisom ili kaderom.

Što se tiče otežavanja putem propisa, poput onoga čega se bojao Allahov Poslanik ﷺ u svom vremenu da se ne doda obaveza ili da se nešto ne zabrani. Kao što se bojao kada su se ashabi skupili sa njim na teravih namazu.[2] Ili kada su zapitkivali o stvarima koje im nisu bile zabranjene.[3] Ili da se neko zavjetuje na nešto što predstavlja pokornost i to sebi učini obaveznim, a u osnovi mu je pokuđeno da se zavjetuje, kao i kefareti (otkupnine) koje su obavezne iz određenih razloga.

Što se tiče kadera, toga je mnogo od onoga što smo vidjeli i čuli o onima koji su se naprezali u određenim stvarima pa su bili

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali oni koji su zapali u fanatizam ulaze u Poslanikove ﷺ riječi: *Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas.* Ovaj hadis obuhvata svaku osobinu koju su prihvatili oni koji su bili prije nas te da će ovaj ummet prihvatiti neke stvari od njih. Kaže: 'Ovaj ummet' ne znači cijeli ummet, nego misli da će jedan njegov dio prihvatiti neke od tih stvari. Dok će drugi biti sačuvani. Zbog toga su ashabi – radijjallahu anhum – rekli: Ko su ti spašeni? Kaže: *To su oni koji budu na onome na čemu sam ja i moji ashabi.* Na osnovu toga možemo reći: Fanatizam pobožnjaka je poistovjećivanje sa kršćanima, dok musliman se mora ugledati na Poslanika ﷺ.

[2] Buharija u 'Sahihu' bilježi hadis br. 2012 od Urve da mu je Aiša prenijela da je Allahov Poslanik ﷺ jedne noći izašao u njenoj tmini te klanjao a ljudi su klanjali poput njegovog namaza. Zatim su ljudi osvanuli i razgovarali. Onda ih se sakupilo više od njih. Pa je klanjao a i oni su klanjali. A kada su osvanuli pričali su tako da se u trećoj noći sakupilo mnogo ljudi u džamiji. Nakon toga Allahov Poslanik izađe i klanja svoj namaz. A kada je došla treća noć džamija nije mogla primiti klanjače sve dok nije došao Allahov Poslanik na sabah namaz. Kada je prošao sabah okrenu se ljudima donese šehadet i reče:"A zatim, vaš položaj mi nije nepoznat, ali sam se bojao da vam se ne propiše pa da ga ne mognete obavljati. Allahov Poslanik je umro a stanje je ostalo takvo."

[3] Kao što je u riječima Uzvišenog:
"O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam prićiniti neprijatnosti ako vam se objasni; a ako budete pitali za to dok se Kur'an objavljuje, objasnit će vam se; ono ranije Allah vam je već oprostio. A Allah prašta i blag je."

iskušani sa razlozima koji su otežavali stvari po pitanju obaveze i zabrane. Kao što su mnogi od onih koje pritiska 'vesvesa' (sumnjičavost u ispravnosti djela) u pogledu čišćenja, jer dodaju iznad naređenog. Tako da su iskušani stvarima koje su im uistinu nanijele veliko opterećenje i štetu.

Ovo je značenje na koje je ukazao odgovarajući hadis kada smo govorili o riječima Uzvišenog:

وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ

"I otklanja od njih terete i okove koji su bili na njima." (Sura El-A'raf, 157)

Što znači da je pokuđeno poistovjećivati se sa njima u nošenju tereta i okova.

Jer 'tereti' vode u teške obaveze, a 'okovi' su stroge zabrane, jer je okov u osnovi težina i strogost, što je slučaj sa onim što se mora.[1] A okov sprječava onoga koji je u njemu od slobodnog

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je tačno jer onaj ko traži otežavanje njemu će se otežati. Ako se to desi u vremenu spuštanja šerijata možda će mu se otežati kroz šerijat. A poslije toga će mu se možda otežati odredbom. Tako da ćeš vidjeti kako je onaj koji je iskušan vesvesama u toku abdesta, Allah ﷻ mu je otežao. On će se abdestiti nekoliko puta. U kupatilu zna ostati dva ili tri sahata. Isto tako onaj koji je iskušan vesvesama u namazu. Vidjećeš kako mu je otežano te kako ne može da izgovori tekbir ili subhaneke i slično. Ili će možda nakon što klanja reći kao da nije klanjao. Te se vrati i ponovi. Ako mu se kaže da ga ne ponavlja, njegova se prsa stisnu, oteža mu disanje i ne može se smiriti sve dok ga ne ponovi. Nakon što ponovi namaz opet osjeti tegobu i pritisak tako da ga ponovi nekoliko puta, neuzubillah. Sa nekim ljudima vesvesa je dostigla taj stupanj da su, neuzubillahi, u potpunosti ostavili namaz. Da nas Allah sačuva od toga. To je zbog umora i nemoći. Zato čovjek mora prekinuti sa vesvesama u njihovom korijenu. Na njemu je da otkloni vesvese još od prvi put. Ako mu se desi da osjeti pritisak u prsima neka se strpi Allah će mu vesvese otkloniti, uputit će ga. Molim Allaha da mene i vas sačuva od ovih i sličnih stvari. Vi nekada bivate pitani o ovome, pa ako vas neko upita? Reći ćemo: Strpi se makar plakao, derao se pa čak i kada bi pustio branu. Reći će da nije klanjao namaz u potpunosti. Niti se abdestio onako kako treba. Neka ne obraća na to pažnju a Allah će ga nakon toga zaštiti. Međutim ovo pitanje ima potrebu za jakom voljom. Jakom voljom i iskrenim nijetom. Ako toga ne bude onda će odredbom biti iskušan teretima i okovima. Isti je slučaj sa onim koji otežavaju u pogledu zabrana. Sve je haram, sve je

kretanja, što je slučaj sa zabranama. Na ovo ukazuju riječi Uzvišenog:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُحَرِّمُوا۟ طَيِّبَـٰتِ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوٓا۟ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ

"O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju. " (Sura El-Maide, 87)

Razlog njegovog objavljivanja je poznat.[1] [2]

nečisto. Ako ga dotakne prijatelj izađe i kaže moram se abdestiti. A kada mu se postavi sofra kaže: Možda ovo nije zaklano sa spomenom Allahovog imena. Možda žrtva nije od sljedbenika Knjige, i slično tome. Ovaj čovjek je Također iskušan tjeskobom u prsima kao i time što otežava drugima. Pa kao što je Šejh – rahimehullah – rekao: Onaj koji je iskušan teretima i okovima je onaj kojemu je otežano naredbama te ga pogađaju tereti, a onaj ko otežava zabranama njega pritišću okovi. Uvijek ćeš primijetiti takvu osobu kako sebi neda oduška u onome što mu je Allah dozvolio. Zatim donosi dokaze iz sumnjivih stvari, pa kaže: Ko se čuva sumnjivih stvari sačuvat će vjeru i ugled. Reći ćemo: TO nije sumnjiva stvar. Možda je sumnjiva kod tebe. Jer tvoj razum je iskvaren. Jer kod drugih ljudi ovo nije sumnjiva stvar. U svakom slučaju ono što je Šejh – rahimehullah – naveo da se čovjek mora ustabiliti sam po sebi, upućivati svoju braću muslimane. Te da im kaže: Strpite se i trpite, čak i kada bi plakali i derali se. To nije ništa osim kao što je rana koju doktor razreže a zatim zamladi. Strpi se kod ovoga ono će nestati. Hvala Allahu, ali veliki broj ljudi je bio pogođen ovim, pa im je naređena strpljivost. Pa čak i kada bi osjetili tegobu ili kada bi plakali, pa je Allah to od njih otklonio. Drugo: onaj ko želi sebi otežati Allah mu još više oteža. Zato se uvijek prisjećajte: *Nemojte sebi otežvati pa da vam Allah oteža.*

[1] Pogledaj razlog objavljivanja ovog ajeta u 'Tefsiru' od Taberija i Ibn Kesira te 'Libab nukul fi esbabi nuzul' od Sujutija.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Allah je učinio zabranjeno ono što je dozvoljeno iz pretjeranosti. Pa je pojasnio da ne voli one koji prekoračuju granice. Zbog toga nemoj zabranjivati ono što je Allah dozvolio. Nego gradi pravila na osnovi koja je kod tebe. Osnova u stvarima je da su dozvoljene i dopuštene. Idi ovom stazom i nemoj zabranjivati ukusna i lijepa jela. Paganisu zabranili lijepa jela. Saibu, vesilu, hama i behiru (vrste deva). Pa im je Allah otežao te su zabranili mnoga dobra.

Slično ovome jeste i predaja u oba 'Sahiha' od Enesa b. Malika ﷺ gdje kaže:

"Trojica pobožnjaka su došli kod kuća Poslanikovih ﷺ žena, pa su se raspitivali za Poslanikov ﷺ ibadet? A kada su bili obaviješteni kao da ga omalovažiše. Pa rekoše: "Gdje smo mi u odnosu na Allahovog Poslanika ﷺ a njemu je Allah oprostio učinjene grijehe i one koje će učiniti?" Jedan od njih reče: "Ja ću klanjati svaku noć zauvijek." Drugi reče: "Ja ću postiti čitav život." Treći reče: "Ja ću se kloniti žena i nikada se neću oženiti." Allahov Poslanik ﷺ dođe i reče: "Vi ste ti koji ste rekli tako i tako? Ali, tako mi Allaha, ja se više od vas bojim Allaha i bogobojazniji sam, ali postim i iftarim se, klanjam i spavam, i ženim se sa ženama. A onaj ko ne želi moj sunnet nije od mene."

Bilježi ga Buharija, i ovo je njegova verzija.[1] Muslim ga bilježi od Enesa riječima:

"Grupa ashaba Allahovog Poslanika ﷺ su upitali Vjerovjesnikove ﷺ žene o njegovim djelima u tajnosti?" Pa neko od njih reče: "Ja se ne ženim sa ženama." Drugi reče: "Ja ne jedem meso." Treći reče: "Ja ne spavam na postelji." Pa on se zahvali Allahu i pohvali ga i reče: "Šta je sa ljudima koji govore tako i tako? Ja klanjam i spavam, postim i iftarim se, ženim se sa ženama. A onaj ko ne želi moj sunnet nije od mene."[2]

Mnogo je hadisa koji ukazuju[3] na to da je od sunneta Allahovog Poslanika ﷺ umjerenost u ibadetu i ostavljanju strasti.

---

[1] Bilježi ga Buharija br. 5063.

[2] Bilježi ga Muslim br. 1401.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U hadisu su spomnuta ova trojica kako su došli kod Poslanika ﷺ. A u Buharinoj verziji stoji da je Poslanik ﷺ došao kod njih kada ih je čuo ili kada je čuo za njihove vijesti, pa im je rekao: *Vi ste oni koji su rekli tako i tako.* Zatim ima razlike u onome na što su se zakleli.
U Buharinoj verziji kaže: Što se mene tiče ja ću klanjati cijelu noć. Drugi je rekao: Ja se nikada neću iftariti. Treći je rekao: Ja neću jesti meso, a četvrti je rekao: Ja se neću ženiti nikada. Iz ovoga je očito da se radi o dvije različite priče. Ali u svakom slučaju

Poslanik ﷺ je sprječavao otežavanje u vjeri. On je lično došao kod njih i rekao ove riječi, potvrđujući propis: *Ali ja sam, tako mi Allaha, ja se više bojim Allaha od vas, i pokorniji sam Mu.* Ovo je potvrdna rečenica. Ali što se tiče zakletve 'tako mi' i 'i – sam' im pojašnajva da ono na čemu su onih nije strah niti bogobojaznost niti pokornost u otežavanju. Nego je bogobojaznost i pokornost u slijeđenju Poslanikovog ﷺ sunneta. Ovdje se Poslanik ﷺ zakleo ne hvaleći sebe, on je sačuvan od toga, ali da bi bi im pokazao da još nisu dostigli njegov stupanj bogobojaznosti i pokornosti. A njihova djela i njegovo djelo u usporedbi sa njihovim je bilo veoma lahko. Pa im je Poslanik ﷺ rekao: *Ja postim, ali ja postim i iftarim se.* Međutim nije odredio post i iftar. Zato se za Poslanika ﷺ nekada govorilo da se nikako ne iftari. A nekada bi jeo tako da bi rekli da nikako ne posti. Zato što je slijedio ono što lakše i korisnije. Nekada njegova duša nije prihvatala post iz nekog razloga te nije ni postio. Olakšavao je svojoj duši. Nekada je bila spremna za post, htjela je da zaposti pa je to i učinio. Isto tako je bilo i njegovo spavanje. Spavao bi pa bi se reklo da ne klanja noćni namaz. Ili bi klanjao noćni namaz da bi se reklo da nikako ne spava. Ovo nije bilo uvijek jer u većini slučajeva Poslanik ﷺ je postio tri dan od svakog mjeseca. Ali suština toga je da im je Poslanik ﷺ pojasnio kako je spajao između posta i iftarenja. Za razliku od onoga kji je rekao: Ja positm i nikada se ne iftarim. Isto tako je Poslanik rekao: Ja klanjam i odmaram se. Z arazliku od onoga koji je rekao: Ja klanjam i nikada ne spavam. I 'Ženim se' za razliku od onoga koji je rekao: Ja se ne ženim. Poslanik ﷺ je pojasnio da je ovo njegov put. Zatim kaže: *Onaj ko ne želi moj sunnet nije od mene.* Tj. onaj ko odstupi od njegovog puta, te uzme sebi neki drugi put koji se razlikuje od Poslanikovog ﷺ puta, onda on nije od njega.

Ovdje se može pojaviti problem, a to je da li se radi o onome ko općenito odstupi u svemu onome što čini. Ili samo u nekim stvarima? Mi znamo da je stav ehli sunneta i džemata putem podrobnog pojašnjenja, a to je da onaj ko u potpunosti odstupi od Poslanikovog ﷺ sunneta nije od njega. A onaj ko odstupi u pojedinim stvarima da u tolikoj mjeri i ne pripada Poslaniku ﷺ.

Zatim Također je potrebn orazlikovati između onoga ko ne želi i ne haje za Poslanikovim sunnetom iz ljenosti pored srčane želje za njim. Prvi je u velikoj opasnosti zbog mogućnosti da će mu se poništiti djela. Kao što Allah ﷻ kaže: **To je zato što su mrzili ono što je Allah objavio pa im je djela njihova poništio.** (Sura Muhammed, 9). Ovaj je u velikoj opasnosti. Drugi je malo lakši primjer iako je Poslanik ﷺ naredio da se njegov sunnet slijedi općenito. Ali je blaži od druge osbobe koja kaže: Ja uopšte ne želim slijediti sunnet. On je blaži primjer i možda će ga Allah ﷻ uputiti. Dobro, a onaj ko obrije bradu? Može li neko ustati i reći: Ovaj sa Poslanikom ﷺ nema ništa? Ne ovo nije dozvoljeno. Do mene je doprlo da su neka braća ustajala govoreći u ime Allaha. Do te mjere su pooštrili situaciju da su rekli da je onaj ko brije bradu izašao iz Allahovog i Poslanikovog ﷺ sunneta. Ovo je pogrešno. Pjašnjenje je sljedeće, prvo: Onaj ko općenito ne želi sunnet on je nevjernik i izašao je iz sunneta. Ali ne željeti nešto mimo ostalih stvari je ne pripadanje Poslaniku ﷺ u tome što ne želi. Zatim potrebno je razlikovati između onoga ko ostavi Poslanikov ﷺ

Što je svakako bolje od kršćanskog asketizma koji podrazumijeva totalno odricanje od strasti i zastranjivanje u ibadetima posteći i moleći se.

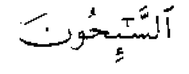
Ovakvom tumačenju, i zbog ne znanja, su se suprotstavili neki od pravnika i pobožnjaka.

Slično ovome je hadis kojeg bilježi Ebu Davud od Ala'a b. Abdu Rahmana od Kasima b. Abdu Rahmana od Ebu Umame da je čovjek rekao:

"Allahov Poslaniče dozvoli mi 'turizam' (putovanje po Zemlji). Allahov Poslanik ﷺ reče: "Putovanje mog ummeta je u džihadu na Allahovom putu."[1]

Allahov Poslanik ﷺ je obavijestio da je turizam njegovog ummeta u borbi na Allahovom putu.

U drugom hadisu stoji: *"Putovanje je post", a putnici su postači*[2] i sl. tome. Ovo je pojašnjenje onoga što je Allah naveo u Kur'anu:

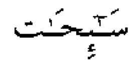
sunnet iz mržnje prema sunnetu, i onaj ko ostavi sunnet iz slabosti i nemara. Između njih je velika razlika.

[1] Bilježi ga Ebu Davuda u 'Sunnenu' br. 2486, Hakim u 'Mustedreku' 2. dio, str. 73. Sahihom ga je ocjenio Zehebi i složio se sa Hakimom. Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br. 2093.

[2] Taberani u 'Kebiru' 9. dio, str. 225 br. 9095 bilježi hadis sa lancem od Abdullaha b. Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao:"Putnici su postači." Hajsemi u 'Medžme'a zevaid' 7/34 kaže:"U njegovom lancu se nalazi Asim b. Behdele, kojeg su pojedinci ocjenili povjerljivim a drugi slabim, dok su ostali prenosioci povjerljivi." Ja kažem da je Hafiz u 'Takribu' za Ibn Behdela rekao:"Isnotoljubiv ali ima greški, bio je dokaz za učenje, a njegovi hadisi se navode pored hadisa u obadva 'Sahiha'." Ahmed, Adželi i Ebu Zur'a su ga ocjenili povjerljivim. Ibn Muin kaže:"Nema smetnje." Ovako je rekao i Nesai. Akili kaže:"U njemu nema smetnje osim što je slabo pamtio." Hadisi njemu sličnih ne bivaju manji od deredže hasen hadisa – inša Allah. Hakim ga bilježi kao merfua predaju od Ebu Hurejre. Albani ga je ocjenio slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 3330.

"... **poste,...**" (Sura Et-Tewbe, 112)

Ili:

"**..., koje poste,...**" (Sura Et-Tahrim, 5)

Ali što se tiče turizma kao izlaska u prirodu bez određenog cilja, nije od postupaka ovog ummeta. Zbog toga Imam Ahmed kaže: "Turizam nema veze sa islamom, niti je od djela vjerovjesnika i dobrih ljudi. Iako su neki od naše braće posvetili se zabranjenim putovanjima zbog slabih shvatanja ili zbog neznanja o zabrani. Jer je to dio izmišljenog monaštva za kojeg Allahov Poslanik ﷺ kaže: *"U islamu nema monaštva."*

Ovdje se ima za namjeru pojasniti ono sa čime je došla ova vjera monoteizma u suprotstavljanju jevrejima i onome što ih je pogodilo od okrutnosti njihovih srca u zaboravljanju sjećanja na Allaha. Kao i ono što je spušteno od upute koja oživljava srca, i suprotstavljanu kršćanima i onome na čemu su oni od izmišljenog asketizma. Iako su neki od nas koji se pripisuju vjeri i nauci pogođeni nekim od ovih stvari, tako da se u njima nalazi sličnost ovih i onih.

Ili primjer onoga što prenosi Ibn Abbas - radijjallahu anhuma - pa kaže:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ - rano u jutro na Akabi - : "Dodaj mi kamenčiće." Pa sam mu dohvatio sedam kamenčića poput šljunka. On ih poče otresati u šaci i reče: "Ovakve bacajte i vi." Zatim reče: "O ljudi, čuvajte se zastranivanja u vjeri. One koji su bili prije vas je uništilo zastranjivanje u vjeri."

Bilježe ga Ahmed, Nesai i Ibn Madže[1] u hadisu od Aufa b. Ebu Džemile od Zijada b. Hussajjina od Ebu Alije od njega. Lanac mu je vjerodostojan po Muslimovim uslovima.

Kaže: *"Čuvajte se zastranjivanja u vjeri."* je opća naredba koja se odnosi na sve vrste zastranjivanja u vjerovanju i djelima.

Zastranjivanje je prelazak granice kao da pretjera u hvaljenu nečega, ili u kuđenu preko potrebe koju zaslužuje, i sl. tome.

Krćani su najviše zastranili u pogledu vjerovanja i djela u odnosu na sve druge skupine. Njima je Allah zabranio zastranjivanje u Kur'anu pa kaže:

يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ

"O sljedbenici Knjige ne zastranjujte u svojoj vjeri." (Sura En-Nisa, 171)

Razlog navođenja opšteg pojma jeste gađanje džemreta,[2] jer ulazi u ovu zabranu. Zastranivanje u pogledu toga jeste gađanje

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' str. 215, Nesai u 'Sunnenu' 5. dio, str. 268. Ibn Madže u 'Sunnenu' br. 3029. hadis je sahih kao što je rekao autor rahimehullah.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Mase među običnim ljudima bacaju na Mini kamenje koje je mnogo veće od određene veličine kamenčića. Neki se bacaju obućom i torbicama i slično tome. Zato što su ubjeđeni da je to šejtan. Vidjet ćeš kako jedan od njih prilazi samom džemretu, raširenih nozdrva, psuje i proklinje i kaže: Ti si taj koji je razdvojio između mene i moje žene. A gdje je on u odnosu na svoju ženu? Ti si učinio tako i tako. Ti si me nagovorio na blud. Jednom prilikom, prije nego što se sagradio most iznad džemreta, sam vidio čovjeka kako sjedi na ogradi samog džemreta sa ženom a kamenje pada po njemu. Velika obuća ih udara a oni se ne pomiču. Kao da je, Allah najbolje zna, htio primijeniti riječi pjesnika kji kaže:

Ti nisi ništa osim poput prsta
Koji se na Allahovom putu okrvavio.

Bio je izranjavan kamenjem ali je ostao šuteći. Ostali smo te bacili kamenje i otišli. On je ostao onako kako je i bio. Sve ovo je od neznanja.

Na učenicima je obaveza da u ovakvim situacijama pojasne ljudima da je najveličanstvenija stvar kod bacanja kamenčića ono što je spomenuo Allahov Poslanik ﷺ, obavljanje Allahovog spominjanja, slijeđenje Allahovog Poslanika ﷺ. Potpuno robovanje i poniznost Allahu ﷻ. Te da dođe kod džemreta i da baci sa te

velikim kamenjem i sl. tome, temeljeći propis jer je on insistirao na uzimanju malih kamenčića, zatim je pojasnio da: ***"Su oni koji su bili prije nas uništeni zbog zastranjivanja u vjeri."*** Kao što vidiš slučaj kršćana.

To znači da opšte udaljavanje od njihovih postupaka jeste šansa više da čovjek ne padne u ono radi čega su bili uništeni, a za onoga ko se sa njima poistovjeti u pojedinim stvarima, postoji bojazan da ne propadne.

Od toga je i upozerenje Poslanika ﷺ da se ne poistovjećujemo sa onima koji su bili prije nas zbog toga što su pravili razliku u izvršavanju kazni nad slabima i uglednima. Pa je naredio da se ljudi izjednače u tome. Iako neki mislioci i političari misle da opraštanje vladarima jeste najblaža stvar u politici.

U oba 'Sahiha' se prenosi od Aiše – u pogledu Mahzumije koja je ukrala pa se za nju zauzimao Usame kod Poslanika ﷺ na što je rekao:

"Usame, zar se zauzimaš za kaznu od Allahovih kazni? Sinovi Israilovi su propali, jer ako bi kod njih jedan ugledník ukrao oni bi ga ostavili. A ako bi ukrao neugledan i slab oni bi nad njim izvršili kaznu. Tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moja duša, da je Fatima kći Muhammedova ukrala ja bih joj odsjekao ruku."[1] [2]

---

strane iako ne zna njihovo značenje osim pokornosti. Nema sumnje da je ovo najveći vid potčinjenosti Allahovoj ﷻ naredbi.

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 3475, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 1688.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj hadis je osnova u politici. A to je da vladar ne razlikuje između rodbine i ne rodbine. Ljudi su pred Allahovim kaznama jednaki čak do te mjere da je Allahov Poslanik ﷺ spomenuo svoju kćerku Fatimu. Ona je naugjednija žena u Džennetu, žena najboljeg porijekla, kaže: Da je ona ukrala ja bih joj odsjekao ruku. Pa šta onda reći za Mahzumijku?! Ona nije dostigla ovaj stupanj što je još preče da joj bude ruka odsječena. U ovome je također dokaz da ako vijest o zločinu dođe do vladara da im nije dozvoljeno zauzimati se za njih kakve god da su. Ali prije nego što dopru do njega nema smetnje da se iskoristi zauzimanje. Zbog toga je Poslanik ﷺ rekao Safvanu b. Umeji kada mu je ukraden ogrtač, te je Poslanik ﷺ naredio da se odjseče ruka onom drugom, kaže: Allahov Poslaniče, ja mu

Pleme Benu Mahzum je bilo jedno od najuglednijih plemena među Kurejšijama, pa im je teško palo da se odsiječe ruka žene od njih. Allahov Poslanik s.a.w.s. je pojasnio da je razlog propasti sinova Israilovih bio u tome što su uglednike opraštali kazni. Zatim je rekao da kada bi njegova kći Fatima – koja je najuglednija žena - ukrala, od čega ju je Allah sačuvao, on bi odsjekao njenu ruku. Kako bi dao na znanje da obaveza primjene pravde i opšteg odnosa kazni ne izdvaja Poslanikovu s.a.w.s. kćerku , a kamoli i neku drugu mimo nje.

Ovo odgovara onome što je zabilježeno u 'Sahihima' od Abdullaha b. Mureta od Bera'a b. Aziba kada kaže:

"Pored Vjerovjesnika ﷺ je proveden jevrej nagaren[1] po licu i izbičevan, pa ih je pozvao i rekao: "Jel ovako u svojoj Knjizi

ga poklanjam. Želeći da prešuti kaznu. Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: Što to nisi učinio prije nego što si ga doveo kod mene?! Ovo dokazuje da kazna i optuženi prije nego što dođu do vladara, nema smetnje da se za njega zauzima, ali nakon što dopre nije više dozvoljeno. U njemu je Također prezir postupka onoga koji se zauzima. Iako je Usame b. Zejd bio od Poslanikovih ﷺ miljenika. Njega su zvali Poslanikovim ﷺ voljenim i sinom Poslanikovog voljenog. Ali i pored toga je prezreo i ukorio njegov postupak rekavši mu: *Zar se zauzimaš za Allahovu kaznu?!* Kao da je htio reći: To nije tvoje djelo uopšte. U njemu je također dokaz da neizvršavanje kazne nad uglednima i izvršavanje nad neuglednima vodi u propast. Ako bi neko rekao: Da li će izostavljanje kazne nad ovim i onim odvesti u propast? Reći ćemo: Bit će, ali sa druge strane a to je da zanemarivanje Allahovih kazni je dokidanje Allahovih farzova. Isto kao što je Omer ؓ govorio o kazni oženjenog bludnika, kaže: 'Bojim se da ako se ljudima oduži vrijeme da će neko reći: U Allahovoj Knjizi ne nalazimo kamenovanje.' Tako da će se kazna izvršiti nad svima, tj. da se izvrši nad neuglednim i uglednim. Ili da se ne izvrši kazna ni nad kim. Kao npr, ako se izvrši nad uglednim a ne izvrši nad neuglednim iz milosti prema njemu? To je isto razlog koji vodi u propast. Zato što Allah ﷻ kaže: **O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi, pa i na svoju štetu ili na štetu roditelja i rođaka, bio on bogat ili siromašan, ta Allahovo je da se brine o njima!** (Sura En-Nisa, 135)

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Garenje tj. namazati nečije lice da postane crnim ili drugačije rečeno crno ko ugalj. Ovo su izvršavali nad uglednima i neuglednima. Ali kamenovanje nisu izvršavali nad uglednima jer bi ih to iskorijenilo. Ovo je radi njihovog neznanja, bez imalo sumnje. Jer da su ga izvršili nad jednim uglednikom ostali bi se sigurno sustegli ili bar većina uglednih dok se ne bi iskorijenio. Ali nažalost ovo shvatanje se uvuklo među pojedine ljude savremenog doba koji su

nalazite kaznu za bludnika?" Rekoše: "Da." Onda on pozva jednog čovjeka od njihovih učenjaka i reče mu: "Pozivam te Allahom Koji je objavio Tevrat Musau; zar ovako nalazite kaznu za bludnika u vašoj Knjizi?" Kaže: "Ne, ali da me nisi ovako prozvao ja ti ne bih rekao. Mi znamo da ga treba kamenovati, ali se uveliko pojavio među našim uglednicima, pa ko bi uhvatili uglednika pustili bi ga. A ako bi uhvatili slabijeg i neuglednog izvršili bi kaznu nad njim. Pa smo rekli: "Dođite da se dogovorimo oko nečega što ćemo izvršiti nad uglednim i neuglednim. Pa smo bičevanje i ocrnjivanje lica odredili umjesto kamenovanja." Poslanik reče: "Allahu

---

pali pod utjecaj zapada. Kažu kada bi smo odsjekli ruku kradljivcu polovina ljudi bi ostala sakatih. Tj. ostali bi sa jednom rukom. Kažemo da je ovo pogrešno, kada bi ste odsjekli ruku jednom kradljivcu spriječili bi time stotine kradljivaca. I ne bi vam pola ljudi ostalo sakatih ili nesposobnih. Ali to je radi vaših pogrešnih pretpostavki. Poput onoga koji kaže: Kada bi smo ubili ubicu samo bi povećali blatu njegovu prljavštinu. Jedan bi bio ubijen a dvojica ubica. Kažemo da je ovo očita greška. Allah ﷻ kaže: '**U odmazdi vam je život**' (Sura El-Beqare, 179). Kada bi ste ubili ubicu ljudi bi živjeli i niko nikoga ne bi ubijao. Ali ovo je samo neosnovana i pogrešna pretpostavka.
U njemu je također dokaz da očitovanje nečim je samo put do istine. Jer kada su oni bili direktni, i kada je njihov učenjak, kojeg je Poslanik ﷺ pozvao, bio direktan, to je postalo putom do istine. Allahov Poslanik ﷺ ih je upoznao da je on bio prvi koji je oživio Allahov zakon. U njemu je dokaz da onaj ko povrati ono što je nestalo od sunneta da ga je on oživio. Kako Poslanik ﷺ kaže: *Allahu ja sam prvi koji je oživio Tvoj zakon.* Iz ovoga nam se nazire sama tajna u Omerovim ؓ riječima, kada je sakupio ljude iza jednog imama u teravih namazu u Ramazanu, rekavši: Lijepa li je ovo novotarija. Nazvao ju je novotarijom, jer ju je uspostavio nakon što je bila zapostavljena. U njemu je također dokaz da se kazne moraju izvršavati nad zimijama u onome za što vjeruju da je zabranjeno. U njemu je dokaz da je kamenovanje u ovom i drugim ummetima od objavljenih vjerozakona. U njemu je također problematika o tome kako je Allahov Poslanik ﷺ pozvao na oslanjanje onoga što je u njihovim knjigama? Hoćemo li naprimjer reći da ako nam kitabije dođu da im presudimo, hoćemo li ih vratiti na ono što je u njihovim knjigama ili na ono što je u našoj Knjizi? Na ono što je u našoj Knjizi, ali je Allahov Poslanik ﷺ htio samo da iznese pred njih dokaz koji će ih poniziti i otkriti njihove sramote. Jer ovaj propis kojeg su zanijekali i promijenili, je bio prisutan u njihovim knjigama. Ovo je od suštine pobjede nad neprijateljem, a to je da ga navedeš da se oprži od žar svoje vatre. U hadisu ima Također mnogo drugih koristi.

ja sam prvi koji je oživio Tvoju vjeru kada su je usmrtili, pa naredi da ga kamenuju. Allah na to objavi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ لَا يَحْزُنكَ ٱلَّذِينَ يُسَـٰرِعُونَ فِى ٱلْكُفْرِ مِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِأَفْوَٰهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ ۛ وَمِنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ ۛ سَمَّـٰعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّـٰعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ ۖ يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ مِنۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهِۦ ۖ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَـٰذَا فَخُذُوهُ

"O Poslaniče, neka te ne zabrinjava to što brzo nevjerovanje ispoljavaju oni koji ustima svojim govore "Vjerujemo!" a srcem ne vjeruju, i jevreji, koji izmišljotine mnogo slušaju i koji tuđe riječi rado prihvataju, a tebi ne dolaze, koji smisao riječima s mjesta njihovih izvrću i govore: "Ako vam se ovako presudi, onda pristanite na to!" (Sura El-Maide, 41)

Kaže: "Idite Muhammedu, pa kao vam naredi da nagaravite lice i da ga bičujete učinite to, a ako vam donese fetvu za nešto čuvajte se." Pa je Allah objavio:

وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَـٰفِرُونَ

"A oni što ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici." (Sura El-Maide, 44)

وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ

"A oni što ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nepravednici." (Sura El-Maide, 45)

وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ

A oni što ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi griješnici." (Sura El-Maide, 47)

Ovi ajeti se odnose na sve kafire.

Također Muslim u 'Sahihu' bilježi hadis od Džunduba b. Abdullaha Bedželija pa kaže:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ pet dana prije nego što će umrijeti da kaže: "Ja se pred Allahom odričem da sam nekog od vas uzeo za prisnog prijatelja (halila). Allah je mene uzeo za Svog prijatelja, kao što je uzeo Ibrahima za prijatelja. Da sam ikoga od mog ummeta uzeo za prijatelja uzeo bih Ebu Bekra. Zar nisu oni koji su bili prije vas uzimali kabure svojih vjerovjesnika i dobrih ljudi mjestima za molitvu. Zato nemojte od kaburova praviti džamije, ja vam to zabranjujem."[1] [2]

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 6819 i 6841, 'Feth'. Muslim ga bilježi u svom 'Sahihu' br. 1700, i verzija je od njega.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu je dokaz da Poslanik ﷺ nije nikoga uzeo za prisnog prijatelja jer je Allah njega uzeo za prijatelja.

Ako bi se reklo: Ashabi kažu: Moj prisni prijatelj Muhammed ﷺ, kao što je Ebu Hurejre ؓ rekao: Moj prisni prijatelj ﷺ mi je preporučio tri stvari...

Reći ćemo da ako čovjek uzme svog Vjerovjesnika ﷺ za prisnog prijtelja da u tome nema smetnje. Nego zabranjeno je obratno. Tj. da Poslanik ﷺ uzme nekoga za prisnog prijatelja. Ali on biva uzet za prijatelja.

U ovom hadisu je dokaz kao odgovor onima koji su riječ 'halil' protumačili kao naj ko ima potrebu. To nije tačno. Jer kada bi smo rekli da osim Ibrahima i Muhammeda – salavatullahi alejhima – niko nije 'halil' onda bi to značilo da niko nema potrebu za Allahom ﷻ, osim Muhammeda i Ibrahima – salavatullahi alejhima – što je najveća laž među lažima.

Nego je ispravno da riječ 'hule' jeste najveća vrsta ljubavi, zbog čega je pjesnik o svojoj voljenoj rekao:

Ti si se voljena usadila poput mjesta duše u meni
Zbog toga je Halil nazvan Halilom.

Halil je voljeni čija se ljubav uvukla u njega poput mjesta duše. To znači u krv i žile pa do srca. U ovome je dokaz o vrijednosti Ebu Bekra. Te da je on bio Poslaniku ﷺ najdraži od ummeta. U tome je dovoljno ponosa, snage i časti za Ebu Bekra ؓ. Jer je Allahov Poslanik ﷺ prije na pet dana svoje smrti rekao: ***Da sam ikoga za prisnog prijatelja uzeo od svog ummeta, uzeo bih Ebu Bekra za prijatelja.*** Na drugom mjestu je rekao: ***Nego braća u islamu i ljubav u njemu.***

U ovome je odgovor šijama koji tvrde da je Ebu Bekr bio Poslanikov ﷺ neprijatelj, Allah ih ubio. On je ovo izrekao u toku svog života.

Mi kažemo da je Ebu Bekr bio najdraži ashab Poslaniku ﷺ, zatim Omer, Osman, Alija, Fatima i drugi jer Fatima ulazi u riječi '*Od mog ummeta prisnog prijatelja*' ali nije rekao uzeo bih Fatimu. Ali nema sumnje da je Poslanik ﷺ volio FAtimu očinskom ljubavlju više nego Ebu Bekra ؓ, ali u pogledu ljubavi kroz iman i bliskosti kroz iman niko nije bio ravan ljubavi prema Ebu Bekru ؓ u odnosu prema Poslaniku ﷺ.

Allahov Poslanik ﷺ je opisao one koji su bili prije nas kako su od kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi pravili mjesta za molitvu. Ovaj opis je prešao zatim u imperativ uz upotrebu harfa «fa» da se ne uzimaju kaburovi za džamije. I kaže ravija: "*Zaista nam je Poslanik ﷺ zabranio to.*" U ovome je dokaz da djelo onih prije nas može biti razlogom očite zabrane ili obavezne zabrane.

To znači da sama pojava njihovih djela automatski daje signal da su ista nama zabranjena ili da su ona razlog ('ille) same zabrane. Bez obzira o kojem se od ova dva slučaja radi ukratko treba znati da je suprotstavljanje njima šerijatski naređena stvar.

Ili da se zabrana može uzeti zbog toga što je Allahov Poslanik ﷺ prokleo jevreje i kršćane.

U oba 'Sahiha' od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao :

"Allah ubio jevreje i kršćane[1] jer su od kaburova svojih vjerovjesnika napravili mjesta za molitvu."[2]

U Muslimovoj verziji:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitvu."[3]

U oba 'Sahiha' se od Aiše i Ibn Abbasa prenosi da su rekli:

"Kada se na Poslanika ﷺ spustila smrtna bolest uzeo je mokru krpicu koju je stavljao na lice. A kada bi, u tom stanju, došao sebi skinuo bi je sa lica pa bi rekao, a on je u tom stanju: "Neka je Allahovo prokletstvo na jevreje i kršćane, uzeli su kaburove svojih vjerovjesnika mjestima za molitvu. Upozoravajući od onoga što su učinili."[4]

---

[1] Riječ 'kršćane' nisam našao u obadva 'Sahiha' ali je ova riječ potvrđena u drugim predajama koje će neke od njih navesti autor.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 437, 'Feth', Muslim u svom 'Sahihu' br. 530.
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 530.
[4] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 435 i 436. Muslim u svom 'Sahihu' br. 531.

U oba 'Sahiha', također, se od Aiše ﷺ prenosi da su Umu Seleme i Umu Habiba spomenule Allahovom Poslaniku ﷺ crkvu koju su vidjele u Abesiniji, po imenu 'Marija', pa su navele neke njene ljepote i slike u njoj. Na što Allahov Poslanik ﷺ reče:

"To su ljudi ako bi neki dobri rob među njima umro ili dobar čovjek,[1] nad njegovim kaburom bi sagradili mjesto za molitvu, a unutar bi naslikali te slike. Oni su najgora stvorenja kod Allaha - azze ve džell."[2]

Od Ibn Abbasa - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je prokleo one(žene) koje posjećuju kaburove i one koji nad njima prave mjesta za molitvu i pale svjetiljke."

Bilježe ga autori četiri 'Sunnena'.[3] Tirmizi kaže: "Hadis je hasen i sahih." A u nekim kopijama je navedeno od njega samo 'sahih'.[1]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: *'Dobar čovjek'* je radi mnogbrojsnoti ili sumnje samog prenosioca. Ali se značenje ne mijenja. Dobar rob ili dobar čovjek ima isto značenje. Tako da riječ 'ili' je zbog pojavljenje sumnje.

[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 427, 434, 1341 i 3878, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 528.

[3] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 320, Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 3236, Nesai u svom 'Sunnenu' 2. dio, str. 94. ali ga nije zabilježio Ibn Madže kao što je spomenuo autor. Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 229, 287 i 324. Taberani u 'Kebiru' 12. dio, str. 148 br. 12725. Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' 3. dio str. 344. Bejheki u 'Sunneni kubra' 4. dio, str. 78. Hakim u 'Mustedreku' 1. dio, str. 374 od Muhammeda b. Džahade od Ebu Saliha. Hakim kaže:"Ebu Salih Bazan, nisu ga njih dvojica uzimali kao dokaz."Sa njime se složio i Zehebi. Munziri ga navodi u 'Tergibu' 4. dio, str. 181, zatim kaže:"Ovaj Ebu Salih Bazam ili kao što ga neki nazivaju Bazan, mekelija, bio je štićenik Umu Hani' i prijatelj od Kelbija. Kažu da nije čuo od Ibn Abbasa, a o njemu su govorili Buharija, Nesai i drugi."
Kažem da je Bazam slab po sebi oko čega postoji i razilaženje kao što je uzeo za mišljenje Ahmed Šakir u komentaru Tirmizije 2. dio, str. 137, tvrdeći da je to zbog govora analitičara o njegovom velikom tefsiru koji se prenosi od njega. Ali greška se prenosi na njegovog učenika Muhammeda b. Saiba Kelbija koristeći dokaze riječi Ibn Me'ina: "Nema u njemu smetnje, ali ako od njega prenosi Kelbi onda se ne prihvata." Kaže: "Ovaj hadis je slab radi Kelbija ne radi Ebu Saliha."

Kažem da je njegov govor potreban provjere jer su analatičari spomenuli njega kao razlog neprihvatljivosti što je očito iz njihovih tvrdnji. Ahmed kaže:"Ibn Mehdi je ostavljao hadise od Ebu Saliha."
Ebu Hatim kaže:"Njegovi hadisi se pišu ali se ne uzimaju kao dokazi." Nesai je rekao:"Nije povjerljiv." Hakim kaže:"Nije jak kod njih." Dok ga je Uzdi u 'Tehzibu tehzib' proglasio lažovom. Hafiz u 'Takribu' kaže:"Slab i prenosi hadise indirektnim putem." Ovaj lanac je slab a tako ga je ocjenio i Albani u 'Silsile ehadis daife' br. 225. Ali pojedini dijelovi hadisa su ojačani drugim predajama a neki se nalaze u oba 'Sahiha'. Tako da njegove riječi: *"Allahov Poslanik ﷺ je prokleo one koje posjećuju kaburove."* Je potvrđeno riječima: *"Prokleo je one koje obilaze kaburove."* Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' kao i Ibn Madže u svom 'Sunnenu'. Također ga bilježi Ahmed u 'Musnedu' od Ebu Hurejre ؓ. Tirmizi kaže:"Hadis je hasen sahih." I on je takav kako je rekao.
Riječi: *"...uzimajući ih mjestima za molitve."* Što je preneseno od Poslanika ﷺ u mutevatir predajama u 'Sahihima' i drugim zbirkama sa približnim terminima.
Što se tiče riječi:"Svjetiljke." Albani u 'Daife' 1. dio, str. 260 kaže:"Što se tiče proklinjanja onih koji pale svjetiljke, nismo ih našli u predajama koje bi ga potvrdile. Ovo je slabi dio hadisa. Iako su naša braća *selefije* koristili ga kao dokaz, ali im ja savjetujem da ga ne koriste i ne pripisuju Poslaniku ﷺ zbog njegove nevjerodostojnosti. A da zabranu paljenja svjetiljki nad kaburovima dokazuju općim pojmovima šerijata kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ: *"Svaka novotarija je zabluda a svaka zabluda vodi u Vatru."* Također Poslanikova zabrana uništavanja imetka i zabrana poistovjećivana sa nevjernicima i sl. tome. "
[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Neki su ovaj hadis odbacili zbog toga što mu je značenje mimo ostalih hadisa i zbog toga što je neprihvatljiv.
Od drugih hadisa se izdvaja i time što je u Muslimovom Sahihu u hadisu od Aiše – radijjallahu anha – došlo kako ju je Poslanik ﷺ učio da kaže kad dođe do kabura. I kažu nema sumnje da je bolje prihvatiti ono što je kod Muslima prije nego što je kod Tirmizije.
Što se tiče njegove neprihvatljivosti, kažu kako će biti posjeta žena kaburovima poistovjećena sa uzimanjem kaburova za mesdžide i turbeta. Jer je drugi slučaj mnogo gori.
Odgovor na ovo je da kažemo: Ako je moguće spojiti između ovih hadisa onda se hadis ne može ocjeniti onako kako su rekli. A moguće je spojiti između hadisa. Aišin hadis se odnosi na ženu koja izađe iz kuće bez namjere, te prođe pored kabura, nema smetnje da zastane i da poselami stanovnike kaburova. Dakle nema grijeha. Ali ako izađe sa tom namjerom tj. da posjeti kabur ulazi u ovaj smisao. Ali da veže ovo sa ovim nema smetnje. Vjerovjesnik ﷺ je rekao: *Proklinjanje mu'mina je kao njegovo ubistvo.* Iako je poznato da je velika razlika između ubistva i proklinjanja. Što se tiče ubistva Allah ﷻ kaže: **"Onome ko hotimično ubije vjernika kazna će biti - džehennem, u kome ćevječno ostati; Allah će na njega gnjev Svoj spustiti i prokleće ga i patnju mu veliku pripremiti."** (Sura En-Nisa, 93). Ali onaj ko proklinje ne zaslužuje ovakvu prijetnju.

Također neki kažu da je ovaj hadis došao u verziji *'One koje posjećuju kaburove.'* Riječ 'one koje posjećuju' ukazuju na pretjeranost u nečemu. Tj. one koje često obilaze kaburove, dok ona koja to učini jedanput ne ulazi u ove okvire.

Tako da će se izreći opće pravilo: Ako se u hadisu nađe dodatak, koji se ne suprotstavlja hadisu koji je vjerodostojniji od ovog, onda će se nasatavak uzeti u obzir. Šta je dodato? 'One koje posjećuju' riječ koja obuhvata one koje to čine često i one koje to ne čine često. Za razliku od riječi 'one koje posjećuju često' na osnovu čega će ovaj hadis biti primijenjen te da se ženi neće dozvoliti posjećivanje mezarja. A u tome postoje mnoge štetne posljedice.

Što se tiče hadisa Ummu Atije *'Zabranjeno nam je da slijedimo dženazu ali nam nije strogo spriječeno.'*

Reći će se da se ovdje radi o praćenju, a ne o posjećivanju kaburova.

Također neki učenjaci su se suprotstavili njenim riječima *'ali nam nije strogo spriječeno'* da je to samo njeno shvatanje jer je hadis potvrđen. *'Zabranjeno nam je'* je dio koji to potvrđuje. Ali ako ona kaže: *'ali nam nije strogo spriječeno'* je samo njeno shvtanje, oko čega se može sa njom složiti ili ne složiti.

Ovome se također suprotstavlja hadis u kojem je Allahov Poslanik ﷺ prošao pored žene koja je plakala nad kaburom pa joj je rekao: *'Boj se Allaha i strpi se.'* A ona mu reče: Pusti me jer ti nisi iskušan mojom nedaćom.' Ili nešto slično tome. Zatim je Vjerovjesnik ﷺ otišao. Njoj je nakon toga rečeno – tj. ovoj ženi: To je Allahov Poslanik ﷺ. Ona je otišla kako bi se opravdala a on joj reče: *'Strpljenje je kod prvog udara'.*

Reći će se da ova žena zbog jačine emocija i tuge nije se mogla strpiti i suzdržati od odlazka na kabur njenog sina i plakanja nad njim. Poznato je da postoje drugi dokazi koji pojašnjavaju propis tako da ne možemo samo iz Poslanikovog ﷺ šutanja uzeti na ovom mjestu prezir ili negiranje radi posjećivanja kaburova. Mi znamo i za dirketne i očite hadise, iako je ovo jasan slučaj. Poslanik ﷺ nekada prešuti preko nekih događaja radi toga što je primijetio nešto preče od toga. Kao što je prešutio pred ženom koja mu je došla na oprosnom hadžu otkrivenog lica, kako to izgleda, ali nam to nije zabranio.

Ali u svakom slučaju određeni slučajevi ne smiju utjecati na hadise koji su izrečeni. Određeni događaji se ne mogu suprotstaviti općim izrečenim dokazima. Jer opće izrečenim dokazima se daje prednost. Tako da je pravilno to da je posjećivanje žene kaburovima veliki grijeh i da ulazi u proklestvo.

Pitanje: Ako se nađemo u državama gdje učenjaci dozvoljavaju posjećivanje žena kaburovima, da li ćemo to prešutiti ili ćemo spriječavati zlo?

Odgovor je da ako se ne bojiš smutnje spriječavaj to, a ako se bojiš onda se kloni.

Iako su pravnici napravili iznimku u pogledu posjećivanja ženama Poslanikovog ﷺ kabura. Pa kažu: Nema smetnje da žena posjeti Poslanikov ﷺ kabur. Naš šejh Abdu Rahman Seadi – rahimehullah – je to obrazložio time što je posjeta Poslanikovom ﷺ kaburu opravdana. Jer između onoga ko stoji i između kabura tri zida, na što je skrenuo pažnju i Šejhul islam Ibn Tejmijje, i to mislim u 'Dovoljnom odgovoru o propisu posjetiocima mezarjima'. I jer je posjeta Poslanikovom ﷺ kaburu poznata

Ovo je opomena od njega i proklinjanje onih koji se poistovjećuju sa sljedbenicima Knjige zbog izgradnje džamija nad kaburovima dobrih ljudi, što je direktno u zabrani poistovjećivanja u ovakvom činu. Također se može uzeti kao dokaz o zabrani poistovjećivanja svih vrsta njihovih djela. Jer nije moguće biti siguran da u ostalim njihovim djelima ne postoji ova vrsta zabrane.

Zatim, postalo je poznato da je velik broj onih koji su dovedeni u kušnju zbog izgradnje džamija nad kaburovima i uzimanja kaburova za mjesta molitvi bez izgradnje nad njima. Ali svaki postupak je zabranjen i proklet je onaj ko to čini što se može zaključiti iz sunneta. Ovo nije mjesto gdje bi smo naveli sve hadise i izreke po ovom pitanju, jer je cilj spomenuti cjelokupno pravilo. Zato što je zabranu takvih postupaka naveo veliki broj učenjaka skupina od prijatelja Malika, Šafije, Ahmeda i drugih. Zbog toga su selefi od ashaba i predaka izričito ukazivali na zabranu onoga što vodi u ovakva djela. Postoje predaje koje ne dolikuju da budu ovdje spomenute[1] kao što Ebu J'ala Mevseli prenosi sa svojim lancem prenosilaca pa kaže: "Govorio nam je Ebu Bekr b. Ebu Šejbe govorio nam je Zejd b. Habab govorio nam je Džafer b. Ibrahim - od djece Zu Dženahejn - govorio nam je Alija b. Omer od oca od Alije b. Hasana: "Da je vidio čovjeka koji je dolazio kod jednog otvora na sobi gdje je bio kabur Allahovog Poslanika ﷺ kroz koji je ulazio i učio dove a on mu je to zabranio. Pa rekao: "Hoćete li da vam kažem hadis koji sam čuo od mog oca a on od mog djeda od Allahovog Poslanika ﷺ ? Rekao je:

---

posjeta. I ne radi se o vjerski propisanoj posjeti. Dokaz tome je da i ljudi pored toga smatraju u stvarnosti posjetu takvom iako između njih i kabura postoje zidovi. Ne kaže se da je stao nad kaburom ali kod ljudi je to poznato kao posjeta.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: To ne znači da ne pristaje sa vjerske strane, nego da nije pristojno to slušati. Kako se ne bi govor odužio i raširili hadisi. Jer je poznato da su svi vjerski dokazi pristojni. Ali svako mjesto ima svoj govor.

"Nemojte moj kabur uzimati za mjesto koje se obilazi u određeno vrijeme, niti od svojih kuća da pravite kaburove, vaš selam dopire do mene gdje god da ste."[1]

Bilježi ga Muhammed b. Abdul Vahid Makdisi Hafiz u svom 'Mustahredžu'.

Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' bilježi da mu je rekao Abdul Aziz b. Muhammed da ga je obavijestio Suhejl b. Ebu Suhejl pa kaže: "Vidio me Alija b. Hasan b. Alija b. Ebu Talib kod kabura pa me pozva. A već je bio u Fatiminoj kući večerajući. Kaže:

"Hajde večeraj." Rekoh: 'Ne bih.' Kaže: "Što sam te vidio kod kabura?" Rekoh: 'Poselamio sam Vjerovjesnika ﷺ' Pa reče: "Ako uđeš u džamiju poselami", zatim reče: "Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Nemojte moj kabur uzimati mjestom za obilazak u određeno vrijeme. Nemojte od vaših kuća praviti kaburove. Allah je prokleo jevreje jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima za molitvu. Donosite salavat na mene, jer će vaš salavat doprijeti do mene gdje god da ste." Ti i onaj koji je u Andalosu ste isti."[2]

Zbog toga su imami naglasili - Ahmed i drugi prijatelji od Malika i drugi - da ako poselami Vjerovjesnika s.a.w.s., i kaže ono što pristaje da kaže, pa ako bude htio da dovi onda će se okrenuti

---

[1] Bilježi ga Ebu Jeala u svom 'Musnedu' br. 469. Hajsemi u 'Medžeme'a' 4. dio, str. 7, kaže:"Prenosi ga Ebu Jeala a u njegovom lancu se nalazi Džafer b. Ibrahim kojeg je naveo Ebu Hatim ali mu nije naveo ništa od negativnih stvari u bigrafiji, dok su ostali prenosioci povjerljivi." Bilježi ga Ismail b. Ishak Džehdemi u knjizi 'Koristi donošnja salavata na Poslanika." Str. 33-34.
Hadis je sahih sa svim svojim lancima i hadisima koji ga jačaju. Od njih je i dolazeći hadis, a njegv tekst jačaju mnogi hadisi od kojih ćemo navesti samo neke. Od Ebu Hurejre ﷺ se prenosi da je rekao:"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: *"Nemojte svoje kuće činiti kaburovima, i nemojte moj kabur činiti mjestom koje se obilazi u određeno vrijeme. Donosite salavat na mene jer vaš salavat dopre do mene gde god da ste."*
Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 367 i Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2042, a hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Imam Ismail b. Ishak u "Vrijednosti doošenja salavata na Vjerovjesnika" str. 39, a hadis je sahih pa pogledaj onaj prije njega.

prema kibli a soba (u kojoj je ukopan Poslanik ﷺ) će mu biti sa lijeve strane.

POGLAVLJE

SPOMINJANJE KORISTI IZ POSLANIKOVOG ﷺ VELIKOG GOVORA NA DAN AREFATA

Muslim u svom 'Sahihu' prenosi od Džafera b. Muhameda b. Alija b. Husejna od njegovog oca od Džabira u hadisu o oprosnom hadžu pa kaže: "Kada je sunce prešlo polovinu neba – tj. na dan Arefata – naredio je Kasvi (svojoj devi) pa je krenula sa njim. Kada je došao u podnožje doline, obratio se ljudima, i rekao:

"Vaša krv i vaši imeci su vam sveti kao svetost ovog vašeg dana, u ovom vašem mjesecu, u ovoj vašoj zemlji. Sve ono što je iz džahilijeta (predislamkog paganskog doba), je stavljeno pod moje dvije noge.[1] Tražene krvarine iz džahilijeta su dokinute. Prva krv od naše krvi koju dokidam jeste krv Ibn Rabi`e b. Harisa, dok je tražio dojilju u Benu S`adu, pa su ga pripadnici plemena Huzejl ubili. Kamata iz džahilijeta je dokinuta, a prva kamata od naših kamata koju dokidam jeste kamata Abbasa b. Abdul Mutaliba[2], ona je u

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Sve ono što je od paganskog doba, bilo je tada stavljeno pod njegove stope, čime je ukazao na bezvrijednost paganskih stvari. Te da im je mjesto ispod nogu, a ne iznad glave. Ovo se kaže kada se nešto želi omalovažiti. Čovjek kada kaže: Taj i taj je ispod moje stope ili kaže ispod moje noge i slično tome. Sve stvari iz džahilijeta su bile stavljene ispod Vjerovjensikovih ﷺ dviju stopa. Pogledaj u ovu žestinu tokom obraćanja koju možda nećeš primijetiti u Vjerovjesnikovim ﷺ hutbama. A to je zato što je to mjesto uslovilo. Sve je ispod moje dvije stope, ova fraza je od izreka kraljeva. A Poslaniku ﷺ Allah ﷻ je dao na izbor ili da bude vjerovjesnik kralj ili vjerovjesnik rob. Pa je on ﷺ odabrao da bude vjerovjesnik rob. Ali mjesto je zahtijevalo ovakav govor. Zahtijevalo je da se čovjek uzdigne iznad džahilijeta, da ga ponizi, te da ga učini ispod svojih stopa.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je bio iskaz Poslanikove ﷺ pravednosti, jer prvu kamatu koju je dokinuo bila je kamata njegovog amidže Abbasa b. Abdul Mutaliba. Imao je utjecaj nad svojim amidžom. Jer je bio Allahov Poslanik ﷺ njemu i drugima. Zbog toga je sam sebe učinio kao starateljem nad amidžom ﷺ. Tako da je

cjelosti dokinuta. Bojte se Allaha u pogledu vaših žena, vi ste ih preuzeli sa Allahovim povjerenjem. Njihovi spolni organi su vam postali dozvoljeni sa Allahovom riječju. Vi nad njima imate pravo da nikome ne dopuste, od onih koje ne volite, da se spuste u vaše postelje. A ako to učine onda ih udarite tako što nećete ostaviti traga. One imaju nad vama

rekao: '*...a prva kamata od naših kamata koju dokidam jeste kamata Abbasa b. Abdul Mutaliba.*' U ovome je dokaz da nije dozvoljeno uzeti kamatu iako bi ugovor bio sklopljen u vremenu kada kamata nije bila zabranjena. Ili čak i kada bi se ugovor sklopio iz neznanja. Ali sada je kamata zabranjena. Ako čovjek ne bi znao da je kamata haram te posluje sa njom mi ćemo mu reći: Nije ti dozvoljeno da uzimaš bilo šta od kamat makar za to i ne znao. Iako ne znaš da ti je kamata haram ona ti je haram. Jer je Vjerovjesnik ﷺ dokinuo onu kamatu za koju je postojao ugovor još u džahilijetu. Ako bi svaki od njih dvojice, onaj koji daje i onaj koji uzima, znali za kamatu. A onaj koji daje posluje sa kamatom zbog toga što želi sagraditi tvornicu, zgradu ili slično tome, dok onaj koji uzima kamatu želi da mu se novac umnoži, te se stvar desi a onda zatraže da im se presudi kod nas. Šta ćemo učiniti? Hoćemo li reći: Ti si mu dao kamatu sa svojim zadovoljstvom zato mu je sad dadni ili ćemo zabraniti a ono što je trebao dati da stavimo u bejtul mal? Druga stvar je obavezna u ovom slučaju. Onome koji daje reći ćemo da je jučer uzimanje kamate bilo halal ali danas je haram, zašto? Danas sa tobom poslujemo suprotno tvojoj namjeri. Zato neki ljudi kada sklope ugovor sa bankama koje posluju sa kamatom i kada dođe vrijeme isplate, izađu i kažu: dao sam vam deset hiljada rijala, daj mi sada dvanaest hiljada rijala. Allahu se utječemo od Vatre. Poslanik ﷺ je prokleo onoga koji jede kamatu, njegovog zastupnika, i ja se pred Allahom ograđujem od njega. (ovo nije od bogobojaznosti jer da se bojao Allaha od samog početka ne bi ušao u ovakve dogovore.)

Reći ćemo: Uzet ćemo od njega ali onom drugom nećemo dati. A ako bude džahil u tom pogledu onda nećemo niti uzeti od njega niti ćemo dati onom drugom. Jer ako su bili obojica džahili onaj koji daje ima opravdanje za ono što je učinio da bi rekli kaznit ćemo ga opomenom tako što ćemo uzeti od njega. A ovome nećemo dati nego ćemo reći: Tebi ne pripada osim glavnica tvog imetka.

Ovo je odgovor nekim ljudima koji danas smatraju da ako posluješ sa nemuslimanima putem kamata ovako nemoj je uzeti jer je haram. Ali ako uzmeš od njega novac sa kamatom onda ga uzmi sa kamotom. Ovo je velika greška.

Prvi je što će mu pružiti kontra stav o muslimanima. Tako da ćemo na pimjer od muslimana koji se istinski pokajao uzeti ovaj imetak i staviti ga u opća dobra. A ovog prvog sa kojim se dogovorio da uzmemo kamatu koju mu je dužan isplatiti.

Drugi ako je musliman i ako je on taj koji uzima reći ćemo mu da mu nije dozvoljeno uzeti, jer znaš da ti je haram. Ali ako je moguće da uzmeš kamatu od ovog kafira i da je učiniš u dobro muslimana onda nema smetnje, a ako ne onda se neće uzeti.

pravo da ih izdržavate i odjevate na lijep način*(shodno mogućnostima)*.[1] ***Ostavio sam vam ono, ako ga se budete***

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je Također od Poslanikove ﷺ pažnje da obuhvati davom tako što nije zaboravio ni ovo pitanje kojeg se možda ne bi sjetio veliki broj daija. A to je pitanje žena. Kaže: *Bojte se Allaha u pogledu žena.* U ovako velikom i širokom skupu koji se nije do tada sakupio u islam pa kaže: *Bojte se Allaha u pogledu žena.* Allahov Poslanik ﷺ nas je obavijestio da su one kod nas kao zatvorenice tj. zarobljene. Zato je na muslimanu da se boji Allaha u pogledu svoje porodice, svoje žene. Da pazi na njena prava, jer ona na svog muža gleda kao na osobu dominantne ruke. Na njemu je da se boji Allaha u pogledu nje i da joj ne čini nepravdu. Te da je ne udara osim gdje to dozvoljava šerijat. Do mene je doprlo, neuzubillah, da neki ljudi iako su pobožni i učeni, udaraju svoje žene bez razloga. Ne želi da žena ima ikakvu riječ utjecaja u kući općenito. Možda je nekada tako istuče da stvar dospije do traženja liječničke pomoći. Ovo je haram, a zar se ovaj čovjek ne boji Sudnjeg dana da će se ova žena za njega zakačiti i zahtijevati svoje pravo. Zatim kakva je korist od upotrebe grubosti. Ako čovjek koristi grubost u odnosu prema ženi suživot ne može potrajati. A ako potraje onda u mukama i bolovima. A kada bi se prema njoj odnosio onako kako je to naredio Allahov Poslanik ﷺ i uputio nas na taj način rekavši: *Vjernik neće zamrziti vjernicu.* Tj. neće mu omrznuti *Ako zamrzi kod nje neku osobinu zavoljet će drugu.* Poslanik ﷺ je naglasio, ako njene dobre i loše osobine budu izjednačene da je neće zamrziti. A šta onda reći ako su njene dobre osobine mnogostruke u odnosu na loše? Ili šta ako ona nema ni približno loših strana, nego on umisli da je ona loša. Na čovjeku je da se boji Allaha u odnosu prema onima nad kojima mu je Allah podario da bude nadležan. I kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže: *Uzeli ste ih sa Allahovim povjerenjem.* Ona ti je povjerena pa kako joj možeš nanositi nepravdu? Budi blag, polahko sa njom, odnosi se prema njoj na lijep način. Od nje traži ono što ona traži od tebe u bračnom životu. I gledaj kako biva sretan život. Ovo je Poslanik ﷺ naglasio na ovakom velikom skupu radi same važnosti teme. Te da se radi o poboljšavanju socijano bračnih odnosa, koji su obaveza na svakom čovjeku da ih pazi. Kaže: *Vi nad njima imate pravo da nikome ne dozvole da uđe u vašu postelju koga ne volite.* Ovo bi moglo značiti da nikoga ne smiju ugostiti koga vi mrzite. A to je da se gostu učini gostprimstvo time što će mu se dozvoliti da sjedne na postelju. A ako ona uvede u kuću nekoga koga ti mrziš imaš pravo i da je udariš. Postoji mogućnost da je značenje još dublje od ovoga, a to je da se postelja odnosi na postelju za spavanje. A to je ako dopuste da uđe u vašu postelju onaj koga vi mrzite onda ih udarite. Jer postelja za spavanje je u većini slučajeva privatna stvari i niko ne voli da mu neko gleda privatnu postelju. A posebno čovjekovu postelju sa njegovom ženom. Nikada neće biti zadovoljan da neko gleda u nju. Tako da će na osonovu ovoga biti da nikoga ne puste da vidi postelju od onih koje vi mrzite. A možda ga i volite ali ne volite da gleda u vašu postelju. Jer čovjek može voljeti neku osobu ali ne voli da gleda u njegovu privatnu postelju. Tako da su oba značenja ispravna.

držali, nikada nećete u zabludu otići,[1] Allahovu Knjigu. Bit ćete upitani za mene, pa šta ćete reći?" Rekoše: "Mi

---

Ako čovjek kaže svojoj ženi: Nemoj da puštaš tog i tog, makar bio njegov brat. Njoj neće biti dozvoljeno da ga pusti. Čak kad bi to bio njegov ili njen brat, njen otac ili njen sin – sin od drugog čovjeka – na njoj je da se toga obavezno pridržava. A ako zna, a uglavnom znaju, da čovjek ne voli da neko gleda u njegovu privatnu postelju, jer se stidi i niko to ne voli, a ako to učini Poslanik ﷺ kaže: *Udarite ih udarcem koji ne ostavlja traga.* Tj. ne jakim udarcem, nego samo udarcem kojim se postigne odgojni cilj.
U hadisu je Također dokaz da onaj koji je obavezan da traži opskrbu i odjeću jeste čovjek. A ono što je na ženi jeste da ostane kod kuće, da pazi na svoje, čovjekove i interese djece. Ovo je ono na čemu su bili ispravni prethodnici. Ali nažalost kada su muslimane okupirali kolonizatori od zapadnjaka (evropljana) i drugih, žena se udružila sa muškarcem u onome što je bilo specifično za njega od zarade i drugih stvari. Čak dostigla je stupanj da bude ministar. Ovo je bilo općepoznato kod perzijanaca i bizantijaca. Kada je Kisrova kći preuzela vlast Poslanik ﷺ je obavijestio rekavši: *Neće uspjeti narod koji je svoju vlast prepustio ženi.* U suštini djelovanje žena je u njihovim kućama. Ali potraga za opskrbom i džihad te sve ono što je vezano za očigledno djelovanje i nastupanje je muška briga. Zbog toga su danas kuće ili većina njih uništene radi ovog polazišta. Žena je postala ta koja traži opskrbu čime se uzdigla iznad muža odbivši mu poslušnost. Dok su otac i brat uskratili joj brak kako bi mogla kuću ispuniti dobrima a sa druge strane kuće su ispunjene slugama. A žena kada dođe kući ne zanima je ništa osim spavanje, vesvese ili odlazak u salone. Zbog toga su mnoge stvari poremećene. A kada bi se ljudi uputili Poslanikovim ﷺ putem i kada bi znali da ženi nije mjesto osim da pazi na kuću. *...da nikome ne dozvole da uđe u vašu postelju koga ne volite.* Dakle stvar kuće, a na muškarcu je da se pobrine za opskrbu, odjeću i ono što je vezano za život. Molimo Allaha ﷻ da vrati ljude na ono na čemu su bili njihovi ispravni prethodnici.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahov Poslanik ﷺ je pojasnio velik utjecaj ove Knjige prije nego što ju je odredio da bi se kod ljudi povećao interes za njenom spoznajom. Pa je Poslanik ﷺ rekao: *Ako ga se budete držali, nikada poslije mene nećete zalutati.* A Allahov Poslanik ﷺ je rekao istinu, jer kada bi se držali Kur'ana nikada ne bi zalutali, Allahova Knjiga. Iako je predaja došla u genitivu dok je preče da bude u nominativu. Zato što se radi o predikatu izbrisanog subjekta, tako da će biti određen u nominativu nakon što je na njega ukazao općim pojmom. Allahova Knjiga je Kur'an konsenzusom muslimana. Pripisan je Allahu jer ga je Allah objavio i On je njime govorio. Nazvan je knjigom zato što je napisan na Levhil mahfuzu, te na sahifama koji su u rukama meleka i na našim listovima.
Ako bi neko rekao: A sunnet?
Reći ćemo: U drugom hadisu je došlo da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:*Allahova Knjiga i moj sunnet.* Ali ako pretpostavimo da je ovaj dio izbrisan, Allahova Knjiga

svjedočimo da si dostavio, isporučio i savjetovao." On reče, podižući svoj kažiprst prema nebu mašući prema ljudima - : "Allahu posvjedoči[1] - tri puta - a zatim naredi da se prouči

potvrđuje sunnet Allahovog Poslanika ﷺ. Uzvišeni kaže: "Reci: Ako Allaha volite mene slijedite Allah će vas zavoljeti." (Al Imran, 31) i Uzvišeni kaže: "Onaj ko se pokori Poslaniku pokorio se i Allahu." (En-Nisa, 80). Ovo je u ibadetima a o imetku i njegovoj podjeli kaže: "Ono što vam Poslanik dadne to uzmite a ono što vam zabrani toga se klonite." (El-Hašr, 7). Tako da je pridržavanje Kur'ana pridržavanje sunneta, a onaj ko se ne pridržava sunneta ne pridržava se ni Kur'ana.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvo ih je upitao ako budu upitani o Poslaniku ﷺ na Sudnjem danu ili o Poslaniku ﷺ poslije njih šta će reći? Rekoše: Svjedočimo da si dostavio poslanicu, pojasnio i obrazložio je, dostavio si emanet koji ti je povjeren, pa si isporučio Allahovu ﷻ objavu na najpotpuniji način i nasavjetovao si ummet. Tako da ih je Poslanik ﷺ uputio na svako dobro u vjeri i ovosvjetskom životu. I niko nije bio bolji u pogledu savjetovanja od Poslanika ﷺ. Zatim je podigao kažiprst, koji je između palca i srednjeg prsta, a naziva se kažiprst, a naziva se i prst tespiha, prema nebu, zatim ga spusti prema ljudima i reče: *Allahu posvjedoči.* U ovome je očit dokaz da je Allah uzdignut. Jer je Poslanik ﷺ podigao prst prema nebu a zatim ga spuštao prema ljudima, prizivajući Allaha kao svjedoka nad njima, što je jasno i očito. Osim onima čija je Allah srca zapečatio, te nije izvukao pouku iz ovog veličanstvenog skupa, te je negirao Allahovu ﷻ uzdignutost. Oni koji su negirali Allahovu ﷻ uzdignutost se dijele na dvije skupine:
Skupina koja kaže da je Allah na svim mjestima, na nebu i na Zemlji, između neba i Zemlje, u džamiji, na tržnicama, i na svim drugim mjestima. Neprijatelj ih je dostigao tako da su se spustili u svakoj dolini. Druga skupina kažu da se Allah neće opisati da je iznad niti ispod, niti desno niti lijevo, niti da je spojen sa nečim niti da je odvojen, niti da je u dodiru sa nečim niti da je od njega udaljen. Jedan od islamskih vođa jednom od ovih kada je opisao Allaha reče mu: Pojasni nam razliku između toga što ti obožavaš i između nepostojećega. Allah mu se smilovao istinu je rekao. Kakva je razlika između ovih negacijskih svojstava i između toga da kažemo da je nepostojeći, nema razlike.
Neki učenjaci kažu ako bi nam se rekli opišite nepostojeće. Ne bi našli preciznijeg opisa jer je ovo sušto negiranja sa svih strana. A Poslanik ﷺ na veličanstvenom skupu kaže, i na danu takvom da sunce nije izašlo nad vrijendijim od njega, kaže: *Allahu posvjedoči.* Podižući svoj prst prema nebesima, a ljudi se nisu skupili u tolikom broju kao što su sakupili na Arefatu, pa je Poslanik ﷺ obznanio ovaj fizički postupak pred tolikom masom da je Allah na nebesima. Isto tako kažemo da je sunnet kroz svoje različite forme istakao da je Allah ﷻ uzdignut na nebesima. Isto tako i sunnet putem govora, jer je Allahov Poslanik ﷺ običavao na sedždi da govori: *Neka je slavljen Gospodar Uzvišeni.* Također i potvrdni sunnet kada je upitao ropkinju rekavši: *Gdje Allah?* Ona odgovori: Na nebu. A fizička forma sunneta je prethodni hadis.

ezan i ikamet pa je klanjao podne, te se proučio ikamet pa je klanjao ikindiju. A između njih nije ništa klanjao.[1] *Nakon toga se popeo na devu sve dok nije došao do mjesta stajanja*[2] *na Arefatu."*

Pa je naveo hadis u potpunosti."[3]

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je dokaz da putnik ne klanja džumu makar sa njime bila velika skupina ljudi. Neće klanjati džumu namaz jer je dan Arefata na oprosnom hadžu bio petak, a Poslanik ﷺ je nije klanjao. Prvo se obratio u govoru zatim je proučio ezan, a da je bila džuma prvo bi učio ezan a onda bi se obratio govorom. Zatim ashab kaže: Klanjao je podne. A ashab zna razliku između podne i džume namaza. Podne se uči u sebi dok se za vrijeme džume uči na glas. Sve ove razlike ukazuju na našu spoznaju zablude nekih učenika koji se pripisuju sunnetu koji kažu da putnik mora obaviti džumu. Šta je dokaz da je ne treba klanjati? Subhanallah, jeste li vi bolji poznavaoci šerijata ili Allahov Poslanik ﷺ. Kako bi Poslanik ﷺ propustio džumu na ovako velikom skupu. Dok oni smatraju da je vadžib. A da li je logično da Poslanik ﷺ, a njemu ne pristaje(čist je on od toga), da kod ovako ogromnog skupa propusti obaveznu džumu. Onaj ko to tvrdi negira Poslanikovo ﷺ pojašnjenje šerijata, kao i to da je dostavio i pojasnio. Sve ovo što se pojavi od pojedinačnih ispada je produkt nepoznavanja a ne neznanja. Neznanje je jasno zato što se suprotstavlja šerijatu, dok je nepoznavanje stav čovjeka od sebe, tako da se uzdiže do te mjere čime omalovažava učenjake ummeta, starog i novogo perioda. On smatra da je u pravu. Ovih stvari se pazite, na vama je da se držite uslova i puta vaših prethodnika, što vam je najbolji primjer.
Zatim, ovdje se spominje to da između podne i ikindije nije klanjao sunnet, što ukazuje da poslije podne namaza putnik ne klanja sunnete.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Na mjesto se misli njegovo mjesto a ne mjesto stajanja hadžija, tj. mjesto koje je on ﷺ izabrao. Pa je ljudima rekao: *Ja sam stao ovdje a cijeli Arefat je mjesto stajanja.* Kao da je Poslanik ﷺ htio reći ljudima ne mojte se patiti da bi došli stajati na ovom mjestu nego ostanite na svojim mjestima.
Kako je onda stanje kada bi Poslanik ﷺ vidio ovu žestoku gužvu i munjevito guranje kako bi doprli do njegovog mjesta stajanja. Pojedinci u danima jake vrućine umirujući od žeđi i po cijeni da liše jedni druge života trude se da dođu do mjesta gdje je Poslanik ﷺ stajao, a Poslanik ﷺ je rekao: *Cijeli Arefat je mjesto stajanja.* Ali reci zašto je izabrao ovo mjesto? Očito je, Allah najbolje zna, da bude na kraju ljudi. A poznato je da je mjesto gdje stajao, kraj Arefata sa istočne strane. Pa kao da je htio da obuhvati ljude sa njihove pozadine kao što je Poslanik ﷺ činio u sličnim prilikama, kako bi ih mogao obuhvatiti i pratiti.

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1218.

"Sve ono što je iz džahilijeta (predislamkog paganskog doba) je stavljeno pod moje dvije noge."

U to ulazi sve ono što su primjenjivali od ibadeta i običaja. Kao što je pozivanje na pojedince, kao što su govorili: "O, tom i tom." Ili kao što su njihovi praznici i i druge srvari koje su činili.

Zatim je posebnu pažnju skrenuo na krv i imetke, koji su bili dozvoljivani na oduzimanje zbog paganskih ubjeđenja. Kao i kamata koja je bila u srži njihovih poslovanja. Zatim je spomenuo ubijenog u džahilijetu prije nego je njegov ubica primio islam, ili prije primanja islama ubijenog. To je naveo kao posebne stvari nakon opštih pravila ili zbog toga što se dokidaju određene stvari koje su smatrali pravima. Ali ne kao opšti običaji kojih su se pridržavali a ne ulazi u prvi pojam. Kao što ne ulaze dugovi koji su potvrđeni pravilnom prodajom ili dugom i sl.

U ovaj termin ne ulazi ni ono na čemu su bili u džahilijetu a što je Allah odobrio u islamu od obreda[1], otkupnine ubijenog sa

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Bilo je poznato da Kurejšije nisu stajali na Arefatu nego da su stajali na Muzdelifi, zbog čega, kao što je došlo u hadisu od Džabira ﷺ, da je Poslanik ﷺ došao do Arefata a na Nemiri mu je bila pripremljena kupola pa reče: Kurejšije ne sumnjaju da je stajanje na Mešaril haramu.' Kao što su Kurejšije činile to u džahilijetu. Ali je Allahov Poslanik ﷺ to promijenio i pokrenuo se dok nije došao do Arefata. Neki učenjaci su iz njegovih riječi: 'a na Nemiri mu je bila pripremljena kupola', su uzeli dokaz da je Nemira dio Arefata, jer je rekao, prošao ju je dok nije došao do Arefata, pa je našao kupolu koja mu je pripremljena na Nemiri. Te se tu spustio. Ali u tome nema dokaza za to jer je Džabir htio reći da je prošao dok njegov hod nije završio kod Arefata kao što je hadž hadžija mimo Kurejšija što je shvaćeno iz njegove predaje. Što se tiče Nemire ona je mjesto blizu Arefata. Ali ne pripada njemu. Zato ako čovjek čitav dan proboravi na Nemiri zatim se pokrene sa nje njegov hadž neće biti valjan. Tj. ako ne bude stajao na Arefatu. Ovo je tačka kod koje mnogi prave greške. Misli da su njegove riječi: Pokrenuo se dok nije došao do Arefata pa je vidio pripremljenu mu kupolu na Nemiri.' Da je navodno Nemira dio Arefata. Reći će se da nije tako, jer da je tako onda bi rekao da se spustio na njegov dio a ne bi razdvajao između ovoga i ovoga. Drugo riječ 'sve dok' ukazuje na krajnji cilj. Što znači da se pokrenuo sve dok nije stigao do Arefata i stao kao što su to činili ostali ljudi.

stotinu deva, ili radi kasame[1], i slično tome. Jer stvari džahilijeta se mogu shvatiti iz samog pojma ono na čemu su bili ali što islam nije potvrdio. Tako da u to ulazi ono na čemu su bili iako se baš to nije u islamu zabranilo.

Isto tako Ebu Davud, Nesai i Ibn Madže prenose hadis od Ajjaša b. Abbasa od Ebu Hussajjina Misrija – misli na Hajsema b. Šefija – pa kaže:

"Izašao sam sa prijateljem po imenu Ebu Amir iz Meafira da klanjamo u Ilijai. Kod njih je bio čovjek koji je pričao priče iz Ezda po imenu Ebu Rejhane od ashaba. Ebu Hussajjin kaže: "Moj me prijatelj prestigao pri ulasku u džamiju a ja sam mu slijedio, pa sam sjeo pored njega. On me upita: "Da li si zapamtio priče Ebu Rejhane?" Rekoh: "Ne." Kaže: "Čuo sam ga kako kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio deset stvari: oštrenje zuba, tetoviranje, čupanje obrva, da čovjek leži sa čovjekom pod jednim pokrivačem, da žena leži sa ženom pod jednim pokrivačem, da čovjek stavi na dnu svoje odjeće svilu kao što to čine nearapi, ili da stavi na

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kasama je ako se čovjek ubije u zemlji ljudi koji su mu neprijatelji dok staratelji ubijenog tvrde da su ga oni ubili. Pa ako ne budu imali svjedoka onda će se koristiti kasama, a to je propis koji je bio poznat u džahilijetu.
Kakvoća kasame. A to je da se rekne stateljima ubijenog da se zakunu sa pedeset zakletvi da je dotična osoba od tih ljudi ubila njihovog štićenika. Pa ako se zakunete da je on ubio vašeg štićenika onda ga ubijte. Ovdje su kasama suprostavila osnovi a to je da onaj ko se tuži mora iznijeti dokaz, dok onaj ko negira zaklinje se. Međutim ovdje se zaklinje onaj ko tuži, tako da je kasama na mjestu zakletve. Pa ako se zakunu sa pedeset zakletvi onda će ubiti onoga nad kime su se zakleli. Zakletva je data onima koji tuže zato što je njihova strana jača. Šta je to što je njihovu stranu učinilo jačom? To je neprijateljstvo koje je između ubijenog i neprijatelja koji je potvoren za njegovo ubistvo. Tako da zakletva u osnovi ne biva na strani optuženog. Nego je zakletva na strani onoga koji ima prednost, bez obzira da li to bio onaj ko tuži ili optuženi. Zbog toga će se presuditi sa potvrdom istine na osnovu jednog svjedoka i zakletvom. A to je da je osoba vidjela drugu kako je od dotičnog ukrao hiljadu rijala. On nema osim jednog svjedoka tako da će se onaj koji tuži zakleti te će mu se presuditi dodjela tog imetka. Ali se neće presuditi odsijecanje ruke. Zato što se šerijatski određene kazne ne presuđuju osim sa dokazom (svjedocima).

svoja ramena svilu kao što to čine nearapi, otimanje, jahanje na tigrovima, stavljanje prstena osim onome ko je na vlasti."[1]

U drugoj predaji od Ebu Rejhane se prenosi da je rekao:

"Doprlo je do mene da je Allahov Poslanik ﷺ..."

Ovaj hadis je zapamćen iz hadisa od Ajjaša b. Abbasa koje od njega prenosi Mufadil b. Fadale i Hajve b. Šurejh Misri i Jahja b. Ejub, a svaki od njih je bio povjerljiv. Ajjaš b. Abbasove hadise bilježi Muslim. Jahja b. Mein kaže: "Povjerljiv." Ebu Hatim kaže: "Dobar." A što se tiče Ebu Hussajjina - Hajsema b. Šefija - Darekutni kaže: "Šefi sa 'e' poslije 'š' i 'f', bez tešdida, iako većina muhadisa govore Šufi što je pogrešno, i Ebu Amir Hadžri Ezdi su bili šejhovi od kojih su prenijeli mnogi hadise, kao i to da su bili od starijih šejhova.

Ovaj hadis se velikom broju pravnika učinio problematičnim zbog toga što se svila dozvoljava velikim brojem predaja. Ali se njegova zabrana uzima u osnovi. A što ju je Poslanik ﷺ zabranio da se postavi na donjem dijelu odjeće, ili na ramenima kao što to čine nearapi. Tako da od svile bude zabranjena jedna vrsta tj. ono što predstavlja pojam kojim su se isticali nearapi. Što znači da je zbog toga zabranjena a ne zbog njene biti kao svile. Jer da se radi o zabrani svile onda bi zabrana bila opšteg značenja čime bi obuhvatila cijelu odjeću a ne bi precizirao samo ova dva dijela. Zbog toga je u hadisu rekao: ***"... kao što to čine nearapi."*** Ali osnova u svojstvima jeste da se ogradi ono što se opisuje[2] a ne da se pojašnjava.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4049, Nesai u svom 'Sunnenu' 8. dio, str. 143 i 144, Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str 134. sa ovim lancem a u njemu se nalazi Ebu Amir po imenu Abdullah b. Džabir Meafiri Hadžri za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatiljiv." Tj. ako ga jačaju druge predaje jer u protivnom ima nejake hadise pored toga što nije pronađen niko ko bi ga ojačao, tako da je hadis slabog lanca.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovime je autor – rahimehullah – htio reći da zabrana nečega biva radi njegovog svojstva ili zbog njegove poistovjećenosti sa kafirima. Iz toga ćemo uvidjeti grešku pojedine braće koji su negirali postojanje mihraba u džamijama. Kažu da je Poslanik ﷺ zabranio oltare poput kršćanskih oltara. Pa su pomislili da je svaki mihrab poput oltara koji je u stvari kršćanski oltar. Tako da

Na osnovu ovoga moguće je navesti hadis kojeg bilježi Ebu Davud sa vjerodostojnim lancem od Seida b. Ebu Urube od Katade od Hasana od Imrana b. Hussajjina da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ja ne jašem lavove, niti oblačim odjeću namirisanu muasferom[1]*, niti oblačim košulju čiji su rukavi našiveni svilom."* Pa je Ebu Hasan pogledao u rukav svoje košulje.

Kaže: "Rekao je: "Muškarac uzima ukras koji lijepo miriše a nema boje, dok se žene ukrašavaju sa bojom koja nema mirisa." Seid kaže: " Vidim da je rekao: "Da su mislili na ukrašavanje žene kada izlazi, ali ako se uljepšava za svog muža onda će se ukrasiti sa čim god hoće."[2] Ili da se ovaj hadis odnosi samo na pokuđenost. Isto je moguće reći i za prvi hadis, ali o tome postoji razilaženje.

Također u oba 'Sahiha' se prenosi od Rafia b. Hudejdža da je rekao:

"Rekao sam: "Allahov Poslaniče, mi ćemo se sutra susresti sa neprijateljem, a nemamo sa sobom oštrice. Hoćemo li klati sa vlatima konopaca?" On reče: "Sve što prolije krv,[3] *i*

su u stvarnosti sagradili džamije u selima bez mihraba. Ljudi su znali ući u džamije ne znajući gdje će se okrenuti. Jer mjesto koje nema mihraba je samo četverougaona prostorija. Kažu to je zato što je Vjerovjesnik ﷺ zabranio da oltare poput olatara kršćana. Pa će se reći da Poslanik ﷺ nije općenito zabranio nego je ograničio rekavši: Poput oltara kršćana. Pa ako bi smo mimmihrabe sagradili poput kršćanskih oltara, onda bi zabrana bila pravosnažna bez sumnje i ne bi bilo dozvoljeno. Ali da ih mi učinimo mihrabima koji će se razlikovati od kršćanskih mihraba onda nema smetnje. Ovdje se može izvući velika korist a to je u pogledu Kible. Zato su učenjaci spomenuli da se kibla može odrediti na osnovu mihraba koji pripadaju muslimanima. Što je očita stvar.

[1] Vrsta mirisa.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4048. Albani ga je ocjenio vjerodostojnim u 'Miškatu' br. 4354.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što prolije krv, je ono što je dozvoljeno ili kao lična zamjenica ili prijedlog pa kaže: Ono što prolije krv. Je opći naziv osim onoga što je izuzeo u riječima: Da ne bude zub ili nokat. Ali ovo nije od priloga kojima se izuzimaju stvari. Kaže: ***Ja ću vas obavijestiti.*** Ovo je od Poslanikovih ﷺ riječi čemu je dokaz to što kaže u nekim predajama: ***Što se tiče zuba to je zato što liči na životinju sa očnjacima.*** Kaže da je zub kost. ***Što se tiče nokta to je sječivo abesinaca.*** Sječivo je

***spomene se Allahovo ime jedi. Ali ne zubom ili noktom.*[1] *O tome ću vam reći da je zub svaka vrsta kosti a nokat je oštrica kojom kolju stanovnici Abesinije."*[2]**

Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da se kolje sa noktom, pojašnjavajući da je to oštrica koju koriste abesinci, kao što je pojasnio zub da je to kost.

Pravnici su se razišli po ovom pitanju, sljedbenici mišljenja (ashabu r'ej)[3] tvrde da razlog zabrane leži u tome što klanje zubom ili noktom liči na davljenje ili pak postoji sumnja da se radi o davljenju, a udavljena životinja je haram. Ovome su dodali da ova

---

jednina od sječiva a to je nož. Da li ovo obuhvata sve vrste nokata ili kandži kod životinja. Ili se misli na sve nokte čak i ljudske? Moguće je i ovo i ovo. Neka pogleda u običaje abesinaca. Da li oni koriste nokte umjesto noževa, tako što će čovjek ostaviti nokte da mu rastu poput sječiva pomoću čega može presjeći vene i stomak i slično tome.

Zatim ćemo se vratiti na temu opet i reći da je zub kost. I da li je ovo obrazloženje kao dokaz da je nije dozvoljeno svakom kosti klati? Da, ovo je očito. Neki opet kažu da nije tako jer je obrazloženje zuba time što je zub. Te da je dozvoljeno klati ostalim vrstama kostiju. Ali ovo je suprotno očiglednoj strani hadisa u kojem Vjerovjesnik ﷺ ne kaže: Zub je zub. Nego je rekao zub zato što je to kost. A obrazloženje se prihvata iz općeg značenja. Na osnovu ovoga ćemo reći: Nije dozvoljeno klati sa bilo kojom kosti niti će klanje biti valjano. Iako su kosti recimo čiste zbog klanja ali će se isprljati krvlju, tako da će se isprljati hrana džina. Zbog toga je zabranjeno čistiti se poslije nužde kostima. A ako je kost nečista onda se nemože koristiti za klanje koje treba da bude u stvari čišćenje. Tako da je ispravno da ni sa jednom vrstom kostiju nije dozvoljeno klati. Dok je nokat sječivo abesinaca. Da li ćemo za njega reći isto što smo i za prvo. A to je zato što ovo obrazloženje ukazuje da svako sječivo koje oni koriste nije dozvojeno za koristiti? Očito je da nije tako, jer abesinci kolju noktima. Ovo je značenje sječiva abesinaca. Jer u suštini ovo nije sječivo. Ali su ga abesinci uzeli za sječivom.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: ***Ali da nije zub ili nokat.*** Ova riječ 'ali da nije' je prilog za izuzimanje dok je njegova imenica nužno sakrivena u arapskom jeziku na ovakvom načinu opisa. A njegove riječi: ***Ja ću vas obavijestiti.*** Možda će se čovjeku učiniti da su ove riječ ubačene od prenosioca, ali nije tako. Ovaj hadis se nalazi u Buharinom Sahihu: ***Ali da nije zub i nokat. Što se tiče zuba.*** Ovo je očito iz Poslanikovih ﷺ riječi, tako da niko ne može posumnjati da je ubačeno.

[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 2507, 'Feth', Muslim u svom 'Sahihu' br. 1968.

[3] Tj. sljedbenici hanefijske pravne škole.

vrsta klanja zubima i noktima biva izdvojena, jer klanje sa oštrim predmetima ne može ličiti na davljenje.

Druga skupina, džumhur ili većina učenjaka, su to u potpunosti zabranili, jer je Allahov Poslanik ﷺ izdvojio zub i nokat od svega onoga čime se pušta krv, iz čega se vidi da se radi o oštrim stvarima kojima nije dozvoljeno klati. A da se radilo o predmetima kojima se davi ne bi ga na ovom mjestu izdvajao. Sumnja u ovom slučaju biva postavljena na mjesto činjenice ako se radi o skrivenoj ili neodređenoj mudrosti, ali ako je mudrost očita i određena onda ne.

Također ovo mišljenje su suprotstavlja Poslanikovom ﷺ obrazloženju koje je navedeno u hadisu.

Zatim oni su se razišli po pitanju da li je zabranjeno klati sa svim vrstama kostiju postupajući po opštem razlogu? O tome postoje dva mišljenja u Ahmedovom mezhebu i kod drugih.

Ali na osnovu tri mišljenja Poslonikove riječi: ***"... a nokat je oštrica kojom kolju stanovnici Abesinije."*** Nakon što kaže: ***"O tome ću vam reći."*** Ukazuje da ovaj opis – tj. da se radi o oštrici abesinaca – ima uticaja u samom značenju zabrane, tako da može biti razlogom ili dokazom razloga. Ili svojstvom od svojstava razloga ili njegovim dokazom. Nokti su specifična stvar za abesince zbog dužine.[1] Po tome bivaju spominjani mimo svih naroda, tako da je moguće da zabrana postoji radi poistovjećivanja sa njima u onome što je karakteristično za njih.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Njihovi nokti su dugi. A nokat kad naraste savije se i postane poput vrha koplja. Tako da su oni to i činili. Ovo je specifično za njih kao što Poslanik ﷺ kaže: ***Sječivo abesinaca.*** Zatim u tome je suprotstavljanje prirodi na kojoj je čovjek stvoren a to je podrezivanje nokata. A ako bismo dozvolili klanje noktima to bi odvelo u puštanje nokata. A to je ostalvjanje nokata radi upotrebe kod klanja. Ali danas djeca ako uhvate vrabce zakolju ih zubima ili noktima? Šta reći u tom slučaju? Nije dozvoljeno jesti to meso jer ulazi u propis ovog hadisa. Što je i tačno.

Što se tiče kostiju, razlog zabrane njihove upotrebe može biti isti kao što je slučaj u čišćenju od nužde, da ne bi bila uprljana radi džina, jer je krv nečist.

Ovdje se nema za cilj govoriti o meseli[1] o noj se može posebno govoriti a ovo nije mjesto za to.

Također u oba 'Sahiha' se prenosi od Zuherija od Seida b. Musejjiba da je rekao: "*Behira* je bila deva čije je vime bilo zabranjeno radi idola tako da je niko od ljudi nije smio musti. *Saiba* je bila određena za božanstva, a na nju se nije smjelo ništa tovariti. I kaže: "Rekao je Ebu Hurejre ﷺ: "Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Vidio sam Amra b. Luhajja Huzaija koji nosi svoja crijeva u Vatri on je prvi koji je pustio saibu."[2]

Muslim bilježi hadis od Suhejla b. Ebu Saliha od njegovog oca od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Vidio sam Amra b. Luhajja b. Kuma'u b. Hindefa, brata Benu Ke'aba kako za sobom vuče svoja crijeva u Vatri."[3]

Kod Buharije se bilježi od Ebu Saliha hadis od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Amr b. Luhajj b. Kum'a b. Hindef b. Huza'a."[4]

Ovo je opšte poznato da je Amr b. Luhajj bio prvi koji je postavi kipove oko bejtullaha. Priča se da ih je donio iz Balka iz Šama, poistovjećujući se sa stanovnicima Balkae. On je bio prvi koji je pustio saibu, vesilu[5], zabranio hamija,[6] pa je Allahov Poslanik ﷺ obavijestio o njemu kako vuče za sobom svoja crijeva u vatri. Od tog imena je uzeta riječ 'vlâsi konopca' jer liče na crijeva.

---

[1] Pitanje ili vjerska tema.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 3521, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2856.
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br 2856.
[4] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 3520.
[5] Vrsta deva koje su oni određivali za svoje muškarce ali ne i za žene.
[6] Mužjak deve.

Poznato je da su arapi prije njega bili u Ibrahimovoj vjeri, na šerijatu monoteizma i tevhida, blage vjere njihovog oca Ibrahima pa su se poistovjetili sa Amrom b. Luhajjom. Tada je predstavljao uglednika među stanovnicima Mekke. Zato što je pleme Huza'a imalo namjesništvo nad Kabom prije Kurejšija. Dok su se ostali arapi poistovjećivali sa mekelijama jer se bejtullah nalazio u Mekki i zbog toga što su svi tamo išli na hodočašće. I nisu prestajali da je veličaju još od vremena Ibrahima. Amr se poistovjetio sa onima koje je vidio u Šamu, pa je svojim razumom prihvatio ono što mu se činilo lijepim i na čemu su bili oni. Kao što je smatao da u zabranjivanju behire, saibe, vesile i hamija jeste veličanje Allaha i Njegove vjere. A to što je učinio je bila osnova širka kod arapa sljedbenika Ibrahimove vjere, kao i osnova zabrane dozvoljenih stvari. To je učinio baš zbog toga što se poistovjetio sa nekim ljudima na Zemlji. Stvar nije stala sa razvojem i napretkom sve dok širk nije zahvatio najbolji predio na Allahovoj Zemlji. Njegova monoteistička vjera je bila izmijenjena sve dok nije poslao Svog Poslanika Muhammeda ﷺ pa je oživio Ibrahimovu vjeru, podigao riječ tevhida i dozvolio ono što su ovi zabranjivali.

U suri El- En'am Allah kaže:

وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke"

Sve do riječi:

قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓا۟ أَوْلَٰدَهُمْ سَفَهًۢا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا۟ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ

"Oni koji iz lakoumnosti i neznajući šta rade djecu svoju ubijaju i koji ono čime ih je Allah obdario zabranjenim smatraju." (Sura El-En'am, 136 – 165 pa do kraja sure)

Kazivanje o njima je primjer i pouka zbog čega Allah kaže:

سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَىْءٍ

"Mnogobošci će govoriti:'Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.'" (Sura El-En'am, 148)

Poznato je da je polazište ove zabrane bilo zbog ostavljanja vjerski dozvoljenih stvari. Dok je osnova ove pobožnosti bila u poistovjećivanju sa kafirima, iako pobožanjaci nisu imali za namjeru da se poistovjećuju sa njima.

Ovim ti biva jasno da utajivanje i zapostavlanje Allahove vjere i zakona, te očitovanje kufra i grijeha jeste osnova poistovjećivanja sa nevjernicima.[1] Kao što je osnova svakog dobra čuvanje suneta vjerovjesnika i njihovih zakona. Zbog toga je velika stvar pojava novotarija u vjeri[2] makar u tome ne bilo poistovjećivanja sa kafirima, pa šta onda reći ako se ove dvije stvari nađu zajedno? Zbog toga je došlo u hadisu:

"Neće ni jedan narod uvesti novotariju a da u istoj mjeri ne izbace jedan sunnet"[3]

Također Ebu Davud bilježi u svom 'Sunnenu' i drugi u hadisu od Hušejma da ga je obavijestio Ebu Bišr od Ebu Umejra b. Enesa od njegove tetke od Ensarija da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ se zabrinuo za namaz, tj. kako će sakupiti ljude radi njega? Bi predloženo da postavi zastavu

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo potvrđuju Poslanikove ﷺ riječi: ***Ko se poistovjeti sa jednim narodom on je od njih.*** Tj. od njih u onome u čemu se poistovjetio sa njima. I od njih u onome čemu vodi ta stvar ako mu Allah ﷻ ne podari uspjeha da se pokaje. Stanje je najbolјji dokaz ovome. Zbog toga ćeš vidjeti da su najudaljeniji ljudi od imana i islama oni koji su prevareni očitim stvarima kafira i koji su se poistovjetili sa njima. Molimo Allaha za uputu svima nama.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Novotarije u vjeri su mnogo gore nego što su to veliki grijesi. Zato što se njima vjera mijenja. Neki od učenjaka kažu da se novotari ne mogu pokajati. Zbog toga što se suprotstavljaju šerijatu. Zbog toga čovjek mora biti pažljiv u svemu čime obožava Allaha ﷻ, od vjerovanja, riječi i djela. Te da sebi ne dozvoli smjelosti da u Allahovu vjeru unese ono što nije od nje.

[3] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str. 105 od Gadifa b. Harisa. Albani ga je ocjenio slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 4983.

u njegovo (namasko) vrijeme, pa kada je vide jedni će druge obavijestiti, ali mu se to nije svidjelo. Kaže: "Pa su mu spomenuli rog, poput trube jevreja, ali mu se to nije svidjelo. I reče: "To je stvar jevreja." Kaže: "Zatim mu je spomenuto zvono, pa je rekao: "To je stvar kršćana." Zatim je Abdullah b Zejd b. Abd Rabihi otišao, zabrinut brigom Allahovog Poslanika ﷺ. Pa mu se u snu pokazao ezan. Kaže: "Poranio je kod Allahovog Poslanika ﷺ i obavijestio ga o tome, rekavši mu: "Allahov Poslaniče bio sam u snu između sna i jave pa mi je došao gost i pokazao mi ezan." Kaže: "Omer b. Hattab ga je vidio, također, u snu ali ga je skrivao dvadeset dana." Kaže: "Zatim je o tome obavijestio Vjerovjesnika ﷺ a on mu reče: " Šta te je spriječilo da nas o tome obavijestiš?" Kaže: "Preduhtrio me je Abdullah b. Zejd. Pa me je bilo stid." Na to Allahov Poslanik ﷺ reče: "Bilale, ustani i pogledaj šta ti naređuje Abdullah b. Zejd pa to učini." Kaže: "Pa je Bilal proučio ezan." Ebu Bišr kaže: "Pa mi je Ebu Umejr govorio da su ensarije tvrdili da tog dana Abdullah b. Zejd nije bio bolestan da bi ga Allahov Poslanik ﷺ postavio za muezina."[1],[2]

Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' bilježi da mu je rekao Ebu Avane od Mugire od Amira Š'abija da se Allahov Poslanik ﷺ veoma zabrinuo za namaz, do te mjere da se to primijetilo na njemu. A od onoga što ga je brinulo oko namaza jeste da mu je bilo spomenuto zvono pa je rekao:

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 498, hadis je sahih.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ljubav takmičenja prema dobru. Kao da je rečeno: Zašto Allahov Poslanik ﷺ nije odredio Abdullaha b. Zejda za muezina? Kaže se zato što je bio bolestan. U ovome hadisu je dokaz da Allah ﷻ podari uspjeh manje vrijednom nad vrijednijim. Ebu Bekr nije vidio ovaj san dok ga je Omer usnio. Ali ga nije pojasnio Allahovom Poslaniku ﷺ. Abdulah b. Zejd je usnio ovaj san i obavijestio o njemu Allahovog Poslanika ﷺ. Ali specifičnost ne ukazuje na opću vrijednost. Tj. ako se jednoj osobi dadne neka posebnost to ne znači da je ona općenito najvrijedniji. Zato ćemo vidjeti kako su neki od ashaba okarakterisani nečim što nije dato mnogo biljima od njih. Vrijednost se dijeli na dvije vrste: neograničena i ograničena vrijednost. Ali ograničena vrijednost ne uslovljava postojanje opće vrijednosti.

*"**To je od postupaka kršćana.**" Pa je htio da pošalje čovjeka koji će po ulicama pozivati ljude na namaz. Nakon čega reče: "**Mrsko mi je da se ljudi prezaposle od namaza pozivanjem drugih u namaz.**" Pa je spomenuo san Abdullaha b. Zejda."*[1]

Ovo potvrđuje ono što su naveli u 'Sahihima' od Ebu Kulabe od Enesa ﷺ da je rekao:

"Kada su se ljudi okupili u mnoštvu i spomenuli da obznane vrijeme namaza sa nečim pomoću čega će znati da je njegovo vrijeme, između ostalog su predložili da zapale vatru, ili da udaraju u zvono, pa je Bilalu naređeno da duplo uči ezan a po jedanput ikamet."[2]

U oba 'Sahiha' se prenosi od Ebu Džurejdža od Nafie od Ibn Omera da je rekao:

"Kada su muslimani došli u Medinu sakupljali su se, tako su se spremali za namaz, i u to vrijeme nije bilo nikoga da ih poziva na njega, pa su jednog dana o tome pričali. Neki su rekli: "Uzmite zvono kao što je zvono kod kršćana." Drugi rekoše: "Uzmite rog kao što je rog jevreja." Omer reče: "Ili će te poslati čovjeka koji će pozivati na namaz." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Bilale ustani i pozivaj na namaz."[3]

Ono što se veže za ovaj hadis jeste pojašnjenje ezana i sna Abdullaha b. Zejda i Omera, i Omerovog postupka po tom pitanju. Kao što se prenosi da je Allahov Poslanik čuo ezan na noć kada je uzdignut iznad nebesa. I mnoge druge stvari koje ne želimo ovdje spominjati niti navoditi odgovore na ono što je možda problematično za shvatiti. Nego je cilj da se spomene Poslanikovo ﷺ kuđenje roga kod jevreja u koji se puše ustima, i zvona kod kršćana u koje se udara sa rukom, pojasnivši da se radi o postupcima jevreja i da je ovo drugo postupak kršćana. Jer ako se

---

[1] Nisam ga našao u štampanoj verziji 'Sunnena' Seida b. Mensura, jer je možda u rukopisu ali u svakom slučaju hadis je vjerodostojan zbog predaja koje ga jačaju.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 603, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 378.
[3] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 604, , i Muslim u svom 'Sahihu' br. 377.

opis nečega spomene nakon njegovog propisa to biva njegovim obrazloženjem. Ovo ukazuje na zabranu svega onoga što je specifično za jevreje i kršćane. Ovo i pored toga što se za jevrejski rog kaže da je preuzet od Musaa kao i to da se u njegovo vrijeme puhalo u trubu. Ali što se tiče kršćanskog zvona ono je izmišljeno, jer većinu zakona kod kršćana su izmislili monasi ili fratri.

Ovo se odnosi na pokuđenost ovakvih zvukova van namaza također, jer su to specifične stvari za jevreje i kršćane i zato što kršćani udaraju u zvono u različitm prilikama van molitvenih vremena. Ali slogan monoteističke vjere jeste ezan koji u sebi sadržava obznanjivanje Allahovog spomena sa kojim se otvaraju nebeske kapije, i od kojeg bježe šejtani i pri čemu se spušta milost.[1]

Veliki broj kraljeva i drugih ljudi ovog ummeta su iskušani ovim sloganom, sloganom jevreja i kršćana. Čak mi smo ih vidjeli da u ovim neznatnim, bezvrijednim skupinama pale tamjane, i zvone malim zvonima, čak su neki kraljevi puhali u trubu i svirale u vrijeme pet namaskih vremena.[2] To je ono što je Allahov Poslanik ﷺ pokudio. Neki od njih su to činili na krajevima dana

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kada bi muezini shvatili ova veličanstvena značenja, a isto tako i mi koji slušamo, dobilo bi se mnogostruko dobro. Ovim zikrom se otvaraju nebeske kapije. Od ovog zikra bježe šejtani. Radi ovog zikra se spušta milost. Kada bi smo mi ovo shvatali osjećaj prema ezanu bi bio mnogo drugačiji nego što je osjećaj prema njemu danas. Ne bi se radilo o pukom obznanjivanju. Tako da radi toga, tj. našeg ne osjećaja neki ljudi puštaju ezan pomoću kasetofona. Kao zbog toga što je to samo glas koji se čuje. Ovo je veliki nedostatak. A ezan je – subhanallah – nešto čudno samo kada bi čovjek razmislio u njemu bi našao veličanstvena značenja. Veličanje Allaha ﷻ, svjedočenje tevhida, svjedočenje poslanstva, pozivanje na namaz, pozivanje na uspjeh, ukazivanje da je obavljanje namaza radost. I mnoge druge stvari za koje kada bi čovjek o njima razmišljao pokazala bi mu se u tome Allahova ﷻ mudrost.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je bilo u vremenu Šejha Ibn Tejmijje – rahimehullah – 728 h. I kraljevi su još uvijek ostali pod ovakvim svojstvima. Vidjet ćeš ih kako sviraju u trubu i pušu u svirale. Sve ovo je uzeto od jevreja i kršćana. Zbog toga je na nama da se klonimo ovako bijednih postupaka sa kojima mi nemamo ništa osim poistovjećivanje u zlu. Ali to ne znači da trebamo u javnost iznijeti psovanje pretpostalvjenih radi ovih stvari. Ali ćemo moliti Allaha njima za uputu i uspjeh u tome.

poitvojećujući se time – kao što tvrde za Zul Karnejnom – a ono što je mimo toga prepustili su kraljevima na periferijama države.

Ovo je bilo poređenje sa jevrejima i kršćanima i nearapima od bizantijaca i perzijanaca što je preovladalo nad sitnim vladarima istoka i njima sličnima u onome čime su se suprostavili uputi muslimana. Pa su se upustili u ono što je pokudio Allah i Njegov Poslanik ﷺ, te je Allah dao da nad njima preuzmu vlast usedjelice od nevjernika sve dok nisu učinili sa ljudima i zemljom ono što se do tada nije desilo sa islamskom državom. A sve do kao potvrda Poslanikovih ﷺ riječi: ***"Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas."*** Kao što smo prethodno spomenuli. Muslimani su u vrijeme njihovog Vjerovjesnika ﷺ poznavali rat na veoma tih i smiren način sa spomenom Allaha.

Kajs b. Ubade, koji je bio od starijih generacija tabiina, kaže: "Smatrali su poželjnim spuštanje glasa kod zikra, borbe i dženaza."[1]

Također ostale predaje potvrđuju njihovu smirenost u ovi prilikama, sa ispunjenjem srca spominjanjem Allaha, Njegovim veličanjem i iskazivanjem poštivanja. Kao što je njihovo stanje bilo u pogledu namaza, dok je podizanje glasa u ova tri slučaja bio običaj kitabija i nearapa. Čime je kasnije doveden u kušnju veliki broj pripadnika od ovog ummeta, ali ovo nije mjesto nabrajanja tih slučajeva.[2]

Također, od Amra b. Mejmuna Evdija se prenosi da je rekao:

---

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 4. dio, str. 74. Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' 4. dio, str. 274.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh Ibn Tejmijje – rahimehullah – je običavao da mnogo upotrebljava ovaj dio 'ovo nije mjesto njegovog nabrajanja' i sl. A to je zbog ogromnog posjedovanja informacija o određenim značenjima. Kao i njihovog spomena zajendo i slično tome. Kada bi vidio da je odstupio upotrijebio bi ovu frazu. Kao da je htio sam sebe – rahiemhullah – sustegnuti od proširivanja ulaska u teme što ne znači da je imao potrebu da provjeri ili pročita nego je – rahimehullah – htio da se vrati na ciljanu temu.

"Omer je rekao: "Pagani se nisu povlačili sa Muzdelife sve dok sunce ne izađe i govorili su: "Pojavilo se sunce da se ne bi promijenilo." Kaže: "Pa im se suprotstavio Allahov Poslanik ﷺ te krenuo prije izlaska sunca."[1] *Takođerr su kretali sa Arefata prije zalaska sunca, pa im se Poslanik ﷺ suprotstavio kretanjem poslije zalaska. O tome je prenešen hadis u kojem mislim da je rekao:* ***"Naš put se razlikuje od puta mušrika."***[2]

Tako da je stajanje na Arefatu do poslije zalaska sunca postalo vadžibom kod svih učenjaka, kod nekih čak ruknom, a smatrali su pokuđenim kretanje poslije sabaha na dan sakupljanja.[3]

Zatim hadis je naveden sa ciljem da se prikaže suprotstavljanje mušricima.[4]

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 1684, Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 39, 40 i 50, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 896.

[2] Bilježi ga Imam Šafija u svom 'Musnedu' str. 369 riječima: "Naš put se razlikuje od puteva idolopoklonika i mnogobožaca." Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 5. dio, str. 125 riječima: "Naš put se razlikuje od njihovog puta."

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali oni neki učenjaci su rekli da nije obavezno ostati na poslije zalaska sunca na Arefatu oslanjajući se na hadis Urve b. Mudresa da je Vjerovjesnik ﷺ rekao: ***Ko bude prisustvovao ovom našem namazu, i bude stajao sa nama sve dok ne krenemo, a prije toga je stajao na Arefatu u danu ili noći, njegov hadž je upotpunjen i on se očistio.*** Ovo nije ispravno. Zato što Allahov Poslanik ﷺ time je sam ohtio odgovoriti Urvi da li je njegov hadž potpun ili ne. Zatim se kaže: Ako njegov hadž nije potpun šta će učiniti? Tavaf i sa'j, bacanje kamenčića i boravak na Mini. Ovo su stvari oko kojih postoji konsenzus. Ali neki ljudi se koriste dijelovima hadisa zapostavljajući hadis u cjelosti ili druge predaje, čime zanemaruje druge hadise prihvatajući pojedine. Mi kažemo da je ovo rekao kao odgovor ovom čovjeku samo. A to ne znači da je stajanje na Arefatu hadž. Nego to znači da je on najveći rukn. On – rahimehullah – kaže: Svi učenjaci su rekli da je stajanje na Arefatu farz dok su neki rekli da je rukn.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Shvatili smo da su mušrici kretali prije zalaska sunca. Dok su sa Muzdelife kretali poslije izlaska sunca. A to je zato što su se koristili svjelom i sjajem. Kretali su prije zalaska, dakle prije noćne tame, pa su čekali sve dok sunce ne izađe prije nego što se pokrenu u kasni sabah. Ali Poslanik ﷺ im se u tome suprostavio. Tako da je i Omer ﷺ rekao: Naš put se suprostavio putu mušrika. Sada je postalo jasno da je stajanje sve do zalaska sunca vadžib te da se mora izvršiti. A nije moguće da bi Poslanik ﷺ, kao milostiv i pažljiv, prema mu'minima da ih ostavi da čekaju do zalaska sunca te da krenu noću bez a da im olakša da idu danju.

Također se od Huzeje b. Jemana prenosi pa kaže: "Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Nemojte piti iz zlatnog i srebrenog posuđa niti iz zdjela od njih, one su za njih na dunjaluku a za vas na Ahiretu." *Mutefekun alejhi.*[1]

Od Džubejra b. Nukajra od Abdullaha b. Amra – radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je na meni vidio dva dijela odjeće od muasfera[2] pa mi reče: "Ovo je zaista odjeća nevjernika, pa je nemoj oblačiti."[3] Razlog zabrane oblačenja ove odjeće je pojasnio time što je ta odjeća svojstvena nevjernicima. Bez obzira da li se radi o onome što kafiri smatraju dozvoljenim, kao što se odaju uživanjima ovosvjetskih užitaka,[4] ili da se radi o onome na što su navikli kafiri. Kao što je u hadisu: "Oni uživaju u posuđu od zlata i srebra na dunjaluku, a one su za mu'mine na Ahiretu."[5] Zbog toga je ulema odijevanje svile i korištenje zlatnog i srebrenog posuđa smatrala poistovjećivanjem sa nevjernicima.

Zatim kretanje prije zalaska je poistovjećivanje sa mušricima. Zatim, nemoguće je da se čovjek približava Allahu ﷻ sa poistovjećivanjem sa Allahovim neprijteljima i da poziva na ovo kao što to čine pojedini kji se prave da su pravnici ali ne posvećuju pažnju ovim veličanstvenim značenjima.

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 5632, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2067.

[2] Žuto obojen ili od šafrana.

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2077.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovi je zabrana odijvanja nevjerničke odjeće u pogledu boje. Ša šta onda reći ako se ta odjeća uporedila u kroju i izgledu. Zabrana će biti jača i veća. A šta reći ako se odnosi na žensku odjeću koja sije smunju, pokazuje stidne dijelove tijela i koja ulazi u Poslanikove ﷺ riječi: ***Odjevene gole, uvrću se i sitno pričaju!*** Činjenica je da su muslimani danas u nemaru u odnosu na ova značenja i u pogledu šerijatskih ciljeva o udaljavanju od poistovjećivanja sa kafirima. Te da je to veoma opasna stvar. A onaj ko se positovjeti sa jednim narodom on je od njih.

[5] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Njima pripadaju na dunjaluku, a iz Šejhovog – rahimehullah – govora smo izvukli ogromnu korist. A to je da riječi Allahovog Poslanika ﷺ: ***Njima pripadaju na dunjaluku.*** Ne ukazuju dozvoljenost. To ne znači da sa šerijatske strane imaju pravo na njih na dunjaluku. Ali se radi o dozvoljenosti putem određenja. A to je da im ih je Allah ﷻ dao da uživaju u njima i oni u tome uživaju. Ali da su halal nisu, nego su im haram isto kao što su haram muslimanima.

U oba 'Sahiha' se prenosi da je Ebu Osman Nehdi rekao: "Omer nam je napisao, dok smo bili u Azerbejdžanu sa Utbom b. Farkadom: *"O Utbe, to nije od truda tvog oca i truda tvoje majke, zato muslimane zasiti u njihovim putovanjima onim čime sebe zasićuješ u svom putovanju. Čuvaj se uživanja i oblačenja odjeće mnogobožaca,* [1]*oblačenja svile. Allahov Poslanik ﷺ je zabranio oblačenje svile i rekao: "**Osim ovako** – pa je podigao kažiprst i srednji prst i spojio ih."*[2]

Ebu Bekr Hilal prenosi sa lancem od Muhammeda b. Sirina da je Huzejfe b. Jeman: "Došao kod jedne kuće i primijetio dvije nove stvari u njoj, ibrici od zlata i žutog olova, pa je odbio da uđe i rekao: *"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*U drugoj predaji stoji: "Da je vidio nešto od odjeće nearapa pa je izašao i rekao: *"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*

Alija b. Ebu Suvak kaže: "Prisustvovali smo jednoj gozbi pa je došao Ahmed b. Hanbel, pa kada je ušao vidio je stolicu na kojoj je bilo ugrađeno nešto od srebra, on izađe a njega sustiže vlasnik kuće, a on mahnu rukom prema njegovom licu i reče: "Ukrasi vatropoklonika, ukrasi vatropoklonika."[3]

U drugoj predaji Salih kaže: "Ako se u odazivu na gozbu nađe opojno sredstvo ili neko zlo: posuđe od vatropoklonika od zlata i srebra, ili okačene tkanine po zidovima, izašao bi i ne bi jeo."[4] Kada bi smo nabrajali sve ono što se prenosi od Poslanika ﷺ i na što je ukazao Kur'an priča bi se veoma odužla.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Zaista veličanstven govor, jer je on bio od njihovih vođa pa kao da se izdvojio sa nečim od ljepše hrane i pića. A mali četvrtak je svečana trpeza kod kršćana. I to je kraj posta kod kršćana, a onda se vesele sa mrsenjem na praznik trpeze.

[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 5830, 'Feth' skraćena verzija, i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2069, a ovdje je navedena njegova verzija.

[3] Bilježi ga Ibn Ebu Je'ala u 'Tabekatu hanabile' 1. dio, str. 234.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Imam Ahmed – rahimehullah – je smatrao da je zastiranje zidova tkaninom mekruh te je zbog toga izašao. Ali prethodno smo spomenuli da ako ima potrebu ili korist od toga da nema smetnje. A hadis: Naređeno nam je da zastremo glinu. Ukazuje da Allahov Poslanik ﷺ nije imao volju za tim, ali ne ukazuje da je to bilo haram. Ali Imam Ahmed – rahimehullah – je imao drugi pogled, bio je veoma pažljiv u čemu mu nema premca.

POGLAVLJE

O NAMJERI DA SE RAZLIKUJE OD MUŠRIKA I KONSENZUS (IDŽMA) O TOME

Što se tiče konsenzusa po ovom pitanju prenešen je na više načina:

Od toga se prenosi da je vođa pravovjernih Omer od ashaba - radijjallahu anhum - zatim svi imami poslije njega i svi pravnici, postavljali uslove zimijama[1] od kršćana i drugih ono što su ovi uslovili sami za sebe:

"Da štujemo muslimane, da im se podignemo sa mjesta gdje se pojave ako oni žele sjesti, da se ne poredimo sa muslimanima u njihovoj odjeći, čak ni u oblačenju kape, čalmama, obući, češljanju kose, niti da govorimo njihovim govorom, niti da se nazivamo njihovim imenima, da ne jašemo na sjedlima, da ne kačimo sablje, da ne uzimamo sa sobom ništa od oružja, niti da ga nosimo, da na svojim prstenovima ne klešemo ništa na arapskom jeziku, da ne prodajemo alkohol, da strižemo kosu iznad čela, da se držimo svoje odjeće gdje god da smo, da vežemo pojaseve oko pasa, da ne pokazujemo krstove na našim crkvama, da ne pokazujemo krst ili knjige od knjiga naše vjere na putevima i tržnicama muslimana, da u našim crkvama ne udaramo u zvona osim tiho, da ne podižemo glas za umrlima, i da ne palimo vatru za njima na putevima muslimana."[2] Bilježi ga Harb sa dobrim lancem.[1]

---

[1] Kitabije koji prihvate da žive u islamskoj državi po šerijatskim uslovima.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovi uslovi kao da su san. Ovi uslovi su bili postavljeni od Omera b. Hattaba ﷺ u čemu su ga slijedili imami – rahimehumullahu teala. Ali se ne mislim na vjerske imame nego na imame vladavine. Oni su ga u ovome slijedili, ali kada je to bilo? Kada je snaga bila kod muslimana. Kada su se ponosili svojom vjerom. Ali poslije kada su – neuzubillahi – postali, većina njih, sljedbenici nekom drugom čak i u vjerskim pitanjima, slijedeći kafire, Allah im je dao

U drugoj predaji koju prenosi Hilal stoji:

"Da ne udaramo u zvono osim tiho unutar crkava, da na njima ne ističemo krst, da ne podižemo glas u molitvi, niti da čitamo u crkvama na glas ako se nađe neko od muslimana. Da ne iznosimo knjigu ili krst na tržnice muslimana. Da ne izlazimo u skupinama – u skupinama kao što muslimani izlaze na dan kurbanskog i ramazanskog bajrama – da ne izlazimo raščupani, da ne podižemo glas za mrtvima, da sa njima ne palimo vatre na tržnicama muslimana. Da ih ne prestižemo sa dženazama, da ne prodajemo alkohol – sve dok nije rekao – da se držimo svoje odjeće gdje god da smo, da se ne poredimo sa muslimanima u oblačenju kape, čalme i obuće, niti u češljanju kose, niti u jahalicama, da ne govorimo njihovim govorom, da se ne nazivamo njihovim imenima, da strižemo vrhove glava, da ne pravimo razdeljak na tjemenu, da vežemo pojaseve na trbusima."[2] [3]

Ovi uslovi su opšte poznati u islamskoj nauci i knjigama fikha, to su stvari oko kojih su se složili alimi od slijeđenih imama i njihovih prijatelja, ostalih imama, a da nisu tako poznate stvari mi bi smo ih naveli sa terminima svake skupine a radi se o vrstama.

---

da okuse poniženje, pa su postali ono što vidite. Molimo Allaha da podaru snagu islamu iznova. Ovi uslovi nemaju potreba da ih tumačim jer bi topotrajalo. Kao i to što od njih nepostoji praltična korist. Ali kada bi neko htio ovo da primijeni bez vlasti, da li bi to bilo pohvalno ili pokuđeno? Nema sumnje da je pokuđeno, jer među omladinom postoje skupine momaka koji jada pročitaj ove uslove hamas ih ponese i kažu: Moramo ove uslove primijeniti kako bi nas se vratila naša snaga. Ali mi kažemo da je potrebno znanje prije svega a onda primjena. A to je da bude primjenjeno po šerijatu bez osnove koja ne postoji, što bi bilo bezumno. Dakle bez razuma u mozgu što bi predstavljalo veliku zabludu. Najprije moraš imati vlast koja će te dovesti da namtneš nevjernicima ove uslove.

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 9. dio, str. 202.

[2] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' od Šejhul islama Ibn Kajjima Dževzije 2. dio, str. 113-115.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Pravljenje razdeljka je od očitih stvari muslimana, tj. dijeljenja kose na sredini. Međutim danas ćemo vidjeti ljude kako dijele kosu na lijevoj ili na desnoj strani. Mi smo Allahovi i Allahu ćemo se vratiti. Pojasevi su kajševi koji se vežu oko trbuha. Pojas u određenom obliku koje vežu oko sebe.

Prva vrsta: ono što se ima za cilj u razlikovanju od muslimana u kosi, odjeći, imenima, jahalicama, govoru i sl. da bi se razlikovao musliman od kafira, te da se ne poistovjećuju jedan sa drugim u očitim stvarima. Omer i muslimani se nisu zadovoljili sa osnovom u razlikovanju, nego sa razlikovanjem u svim aspektima, što je u detalje pojašnjeno na drugim mjestima.To vodi ka konsenzusu muslimana u razlikovanju od kafira u očitim stvarima, i ostavljanja poistovjećivanja sa njima.

Vođe Pravog puta, kao što su dvojica (Ebu Bekr i Omer) i drugi, su maksimalno radili na postizanju i upotpunjavanju ovog cilja. Njihov cilj razlikovanja u ovom pogledu kao što prenosi Hafiz Ebu Šejh Isfahani sa savojim lancem o uslovima zimijama od Halida b. Urfeta da je rekao: "Omer je napisao u države: "Da ne prave razdeljka na tjemenima i da se ne oblače kao muslimani, da bi se raspoznali."[1]

Kadi Ebu Je'ala o jednoj mes'eli koja se desila u njegovo vrijeme kaže: "Zimijama je naređeno da oblače različitu odjeću, a ako odbiju onda ni jednom muslimanu neće biti dozvoljeno da im boji odjeću, jer im nije u obavezi kao pojedincima da im farbaju odjeću."

Kažem oko ovoga postoji razilaženje, da li će biti prisiljeni na izmjenu, ili ako odbiju, da li je nama obaveza da mi promijenimo? Ali što se tiče obaveze osnove izmjene, ne znam da postoji razilaženje u tom pogledu.

Ebu Šejh Isfahani prenosi o uslovima zimija sa svojim lancem da je Omer napisao:

"Nemojte se dopisivati sa zimijama, pa da se između vas i njih pojavi ljubav, nemojte ih nazivati po 'kunijama',[2] nego ih ponižavajte ali im nemojte nepravdu činiti. [3]Naredite ženama

---

[1] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' 1. dio, str. 115.

[2] Tj. oslovljavati ga sa Ebu taj i taj.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: '...nego ih ponižavajte ali im nemojte nepravdu činiti.' Je uzeto iz Poslanikovih ﷺ riječi da prvi ne nazivamo jevrejima i

zimija da ne vežu pletenice, da opuste kose na tjemnima i da podignu odjeću na svojim cjevanicama, da se pozna njihova odjeća u odnosu na odjeću muslimanki, a ako to ne budu željele neka uđu u islam milom ili silom."[1]

Također Ebu Šejh sa svojim lancem prenosi od Muhammeda b. Kajsa i Seida. Abdu Rahmana b. Hibana da je rekao: "Ušla je skupina ljudi iz plemena Benu Tagallub kod Omera b. Abdul Aziza, a na njima su bile čalme kao što to nose arapi, pa su rekli: "O vođo pravovjernih, spoji nas sa arapima." Kaže: "Ko ste vi?" "Mi smo Benu Tagallub." Rekoše oni. Kaže: "Zar niste od skupina arapa?" "Mi smo kršćani." Kazaše oni. Kaže: "Dodajte mi škare pa im potkrati kosu na čelima, zbaci im čalme, podera ogrtač svakog od njih za jedan pedalj da ga podvežu i reče: "Nemojte jahati na sedlima, nego jašite na samarima,[2] i spustite noge kroz jedan otvor."[3] [4]

Od Mudžahida b. Esveda se prenosi da je rekao: "Omer b. Abdul Aziz je napisao: "Da zvono ne zvoni van crkve."

Od Muamera se prenosi da je Omer b. Abdul Aziz napiso: "Zabrani da ni jedan kršćanin ne oblači kapicu, niti srezanu odjeću niti turban. To zastupaj na najžešći način i o tome piši, tako da ne bude nikome skriveno.[5] Spomenuto mi je da veliki broj onih koji su ti došli od kršaćana zbog oblačenja čalmi, da su ostavili oblačenje pojaseva preko stomakova, te da su uzeli komotnu i obilnu odjeću

---

kršćanima selam, a ako ih sretnemo na putu da ih natjramo na njegov najuži dio. Nema sumnje da je ovo poniženje za njih ali da nije nepravda.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: Ali ako bi naredili ženama ono što je rekao Omer ﷺ tj. da podignu odjeću iznad listova u tome bi bila velika smutnja u ovom vremenu. Vrijeme ne odgovara sa ovo specifičnošću koji je Omer ﷺ nametnuo kao i to da se usitinu desilo. Žene nevjernika su uistinu odijevale odjeću koja im je otkrivala listove na nogama.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Samar ili sedlo ili nešto poput jastuka što se stavi konju ili magarcu na leđa.

[3] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' 2. dio, str. 165.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. da se obadvije noge spuste sa jedne strane.

[5] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako želimo nešto da proširimo onda to obznanimo. A Omer b. Abdul Aziz je to učinio da svako zna šta je zabranjeno.

i da su ostavili kraćenje odjeće. Tako mi Onoga Koji je darovao život, ako se to čini kod tebe to znači da si slab i nesposoban. Zato pazi da sve ono što sam zabranio i dostavio da to razglasiš i primijeniš, da ne popuštaš i da ne izostavljaš ništa od toga."[1]

Nisam naveo sve ono što su pisali i naređivali *kitabijama,* jer mi je ovdje cilj spomenuti razlikovanje. Također je to učinio i Džafer b. Muhammed b. Harun Mutevekil sa zimijama u svom hilafetu. Kao i to da je tražio savjete od Imama Ahmeda b. Hanbela i drugih, te njegove odluke i Ahmedovi odgovori njemu su bili poznati.

Od ostalih uslova uslova jeste i to da se prikrivaju zla od njihove vjere, zabrana ispoljavanja istih, kao što je zabranjeno dozvoliti im da u javnosti pokazuju alkohol i zvonjenje, paljenje vatri i slavljenje praznika, i sl. tome.

Od tih stvari jeste spriječavanje ispoljavanja slogana njihove vjere, kao što je podizanje glasa kod iščitavanja njihove knjige.

Tako da su se Omer ﷺ i muslimani složili, kao i svi alimi nakon njih, i oni vladari kojima je Allah ﷻ podario uspjeh, da im se zabrani javno isticanje u islamskoj državi u bilo čemu što je specifično za njihovu vjeru, kako ne bi isticali u islamskoj državi nešto od onoga što je specifično za mušrike. Pa šta onda reći ako to primijene muslimani, i oni javno ispolje takve postupke?

U to ulazi izbjegavanje ukazivanja bilo kakve časti te njihovo ponižavanje koje je Allah propisao.

Poznato je da je poštivanje njihovih praznika ili slaganje sa njima po tom pitanju jeste vrsta iskazivanja počasti prema njima, jer se oni tome vesele i biva im drago, kao i to što se vesele sa stvarima njihove zapuštene i lažne vjere.[2]

---

[1] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' 2. dio, str. 169.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je Šejh – rahimehullah – spomenuo nema sumnje da se raduju ako im se pridruži u proslavljanju njihovih praznika, i nazor obilježavanja njihove zapuštale i lažne vjere. Kao što Uzvišeni kaže: ***Oni bi voljeli da nevjerujete kao i oni što nevjeruju pa da budete isti.*** (El-Mumtehine, 2).

Druga vrsta dokaza konsenzusa (idžma'a) jeste činjenica da je ovako nešto naredilo više ashaba i tabi'ina u različitim vremenskim razdobljima i prilikama koje su se raširile, a čemu se niko nije suprotstavio.

Od Kajsa b. Ebu Hazima se prenosi da je rekao:

"Ebu Bekr je ušao kod jedne žene od Ahmesa, po imenu Zejneb, pa ju je vidio da ne priča i rekao: "Šta joj je pa ne govori?" Rekoše da obavlja hadž šuteći. On joj reče: "Pričaj! Ovo ti nije dozvoljeno, to je djelo džahilijeta." Pa je progovorila i rekla: "Ko si ti?" Kaže: "Ja sam čovjek od muhadžira." Ona reče: "Od kojih muhadžira?" Kaže: "Od Kurejšija." Ona reče: "Od kojih Kurejšija?" Kaže: "Puno pitaš, ja sam Ebu Bekr." Ona reče: "Kako ćemo ostati na ovoj dobroj stvari koju je Allah dao poslije džahilijeta?" Kaže: "Ostat ćete ako vaše vođe budu na pravom putu." Ona reče: "Šta su to vođe?" Kaže: "Zar u tvom narodu nema glavnih i uglednih glavešina koji su vam naređivali a vi ih slušali?" Ona reče: "Naprotiv." Kaže: "To su ti ljudi." Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu'.[1]

Ebu Bekr je naglasio da stalno šutanje nije dozvoljeno, na što je nadovezao riječima "to je djelo džahilijeta" ukazujući na pokuđenost i ružnu stranu takvih postupaka.

Spominjanje svojstva nakon propisa je dokaz da je opis stvari razlog zabrane, što ukazuje da njegova svojstvenost kao postupak džahilijeta obavezno biva zabranjenim i spriječenim.

Njegove riječi "to je djelo džahilijeta" znače da su se sa time odlikovali pagani te da to islam nije propisao, u što ulazi sve ono što se uzme za ibadet i ono što je bilo posebno karakteristično za džahilijet i čime su oni obožavali božanstva i što Allah ﷻ, nije propisao kao način ibadeta u islamu, makar se ne radilo o posebno spomenutim stvarima kao što je zviždanje i pljeskanje. Allah ﷻ o kafirima kaže:

[1] Pod br. 3834.

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ ٱلْبَيْتِ إِلَّا مُكَآءً وَتَصْدِيَةً

"Molitva njihova pored Kabe se svodila na zviždanje i pljeskanje rukama." (Sura El-Enfal, 35)

Mukanje je u stvari zviždanje i sl. tome dok je pljeskanje rukama aplaudiranje, što je u stvari uzimanje ovih postupaka kao stvari koje približavaju Allahu samo postupak iz džahilijeta sa kojim nije došao islam.[1]

Ili kao što je izlaganje suncu na zabranjen način, ne skrivajući se u hladovinu, ili da ne obavlja tavaf u običnoj (staroj) odjeći,[2] ili da ostavi sve ono što se čini na drugim mjestima osim u Haremu i slično tome od postupaka džahilijeta koje su smatrali ibadetima. Iako je za ove stvari došla zabrana za razliku od kretanja između Safe i Merve i drugih obreda hadža. To su obredi

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je i ono što je do mene doprlo da pojedine sufije dok čine zikr i tespih kao udaraju dlanovima o dlanove (aplaudiraju) u što nema sumnje da je haram. A to je obožavanje Allaha na način na koji su Ga obožavali pagani. Aplaudiranje ima propise: a to je ako se uzme za ibadet onda je bez sumnje haram te da nije dozvoljeno. Od toga je da se uzme za igru i razonodu, što nema sumnje da je suprotno moralnom postupanju čovjeka. Kao što sam čuo od nekih ljudi da udaraju rukama o ruke oplakujući nekoga i slično tome. Ovo je također suprotno moralu jednog čovjeka. Od njih je i to da uđe u ono što je Poslanik ﷺ zabranio. ili da je naredio da se postupi suprotno tome kao što je skrenuti pažnju imama da je pogriješio. Nema sumnje da ako upozori imama udaranjem ruku, a muškarac je, da je postupio suprotno sunnetu Allahovog Poslanika ﷺ. Od tih propisa je da aplaudiranje biva radi rekreacije, buđenja ili ispoljavanja zadovoljstva. Ovo se dešava u školama. Neki učenjaci ovo smatraju pokudnim jer je osnova toga uzeta od nemuslimana. Nema sumnje da to čovjek ne treba činili ali nemoguće je reći da je pokuđeno ili haram. Zato što su pokuđnost i zabrana šerijatski propisi i imaju potrebu za dokazom. Ovo su propisi aplaudiranja kao što ste vidjeli. A Šejh – rahimehullah – kao da je htio skrenuti pažnju na ovo. A to je da ako se uzme u smislu ibadeta da je bez sumnje stvar paganastva. Zviždanje je opasnije od aplaudiranja. Ja mrzim zviždanje makar se radilo i o bodrenju.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Stara i obična, jer su u džahilijetu običavali da ne tavafe osim u novoj odjeći, dok drugi nisu htjeli obaviti tavaf osim u odjeći od stanovnika Harema. Tada je žena koja je činila tavaf govorila: Danas će se pokazati nešto ili sve, a ono što se pokaže neću ga dozvoliti. Pa je tavafila gola, a stavila bi šaku na polni organ i ovo izgovarala.

koje je Allah propisao i pored toga što su pagani u globalu obavljali te obrede.

Mi smo prethodno naveli predaju koju bilježi Buharija u svom 'Sahihu' od Omera ﷺ da je napisao muslimanima u državama perzijanaca: *"Čuvajte se odjeće mnogobožaca."*

Ova njegova zabrana muslimanima se odnosi na sve ono što predstavlja uskrase ili odjeću mnogobožaca.

Imam Ahmed u 'Musnedu' kaže: "Govorio nam je Jezid govorio nam je Asim prenoseći od Ebu Osmana Nehdija od Omera da je rekao:

"Omotajte se oko pasa,[1] *ogrnite se preko tijela, oblačite papuče, i oblačite mestve i šarvale. Prekrivajte koljena, susrećite se sa njima krijeposno i koristite me'adije. Bacajte koplje.Čuvajte se uživanja i odjeće nearapa. Čuvajte se svile jer je Allahov Poslanik ﷺ zabranio svilu i rekao: "Nemojte oblačiti svilu osim koliko je ovo." Pa nam je pokazao dva sastavljena prsta."*[2]

Ahmed kaže: "Govorio nam je Hasan b. Musa govorio nam je Zuhejr govorio nam je Asim Ahvel od Ebu Osmana da je rekao: "Došlo nam je pismo od Omera - dok smo bili u Azerbejdžanu -

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Oblačiti se oko pojasa znači ogrnuti donji dio tijela sa jednim komadom tkanine a gornji dio sa drugim. A to je da se ne poistovjetite sa nearapima. A nema sumnje da je dozvoljeno odijevati košulju, jer Allahov Poslanik ﷺ za muhrima rekao: ***Neće odjenuti košulju.*** Ali Omer ﷺ se htio suprostaviti nearapima. ***Obuvajte papuče i mestve*** tj. nemojte biti poput ovih, nego spojte između papuča i mestvi, kao i šarvala pa ih oblačite. A nearapi kao da nisu oblačili šarvale pa ih je Omer ﷺ iz tog razloga naređivao. ***A što se tiče susresti se krijeposno*** to znači da kada se sa njima čovjek susretne da hoda uspravno a ne kao što hoda lijen čovjek. ***Na vama je da koristite me'adije*** tj. od plemena Me'ad b. Adnan, čime se htjelo ukazati na snagu i hrabrost arapa. ***Bacajte koplje*** koplje je poznato. ***Klonite se uživanja i odjeće nearapa*** ovo je također bitno jer čovjek ne treba uživati čak iako mu se za to ukaže prilika. Kako se ne bi navikao na uživanje. A Poslanik ﷺ je zabranjivao prekomjerno uživanje, pa je ponekada naređivao da čovjek hoda bosonog.

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 43, a prenosioci su mu povjerljivi.

"O Utbe b. Ferkad, čuvajte se uživanja i odjeće mušrika, oblačenja svile jer Allahov Poslanik ﷺ nam je zabranio da oblačimo svilu i rekao: "Osim ovako." Pa je Allahov Poslanik ﷺ podigao dva prsta."[1]

Ovo je potvrđeno pod uslovima oba 'Sahiha'.

U njemu stoji da je Omer naredio 'meadije', to je odjeća koju su nosili pripadnici plemena Benu Me'ad b. Adnan koji su u stvari bili arapi. Me'adije dakle potiče od riječi Me'ad zabranjivao je odjeću nearapa i odjeću mušrika. Ovo je opća zabrana što nije skriveno, a prethodno smo to naveli u merfua predaji, a Allah najbolje zna.

Imam Ahmed u 'Musnedu' bilježi: "Govorio nam je Esved b. Amir govorio nam je Hamd b. Seleme prenoseći od Ebu Sinana od Ubejda b. Adema i Ebu Merjeme i Ebu Šuajba: "Da je Omer bio u Džabiji - pa je spomenuo oslobađanje Kudsa - Hamad b. Seleme kaže: "Govorio mi je Ebu Sinan prenoseći od Ubejda b. Adema da je rekao: "Čuo sam Omera b. Hattaba da govori Ke'abu:

"Šta misliš gdje da klanjam?" Kaže: "Ako ćeš mene pitati klanjat ćeš iza kamena, a Kuds je sav ispred tebe." Omer reče: "Poželio si jevrejstva, ne, nego ću klanjati gdje je klanjao Allahov Poslanik."

Pa je prošao prema Kibli i klanjao. Zatim je došao i prostro svoj ogrtač pa je počistio jedan dio a onda su ljudi počistili ostalo. "[2] [3]

Kažem da je namaz Allahovog Poslanika ﷺ u Bejtul Makdisu u noći Isra'a prenio Muslim u Sahihu u hadisu od Hamad b. Seleme od Sabita od Enesa: "Da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 16.

[2] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 1. dio, str. 38. Ibn Kesir u Bidaje ve nihaje 7. dio, str. 58 kaže: "Ovaj lanac je dobar." Ja kažem da je slab Ebu Sinan je Isa b. Sinan Hanefi kojeg su slabim ocjenili Ahmed, Nesai i Ebu Zur'a. Ebu Hatim kaže: "Nije jak u hadisima." Amir i Hamd b. Seleme kažu: "Nejakih hadisa." Dok su ostali prenosioci nepoznati osim Esveda b. Amira i Hamada b. Seleme, koji su u stvari prenosioci kod Buharije i Muslima.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječ poistovjećivanja ukazuje da postoji neka specifičnost, pa ako je nešto sepcifično za njih kafire, te ako to čovjek čini on se sa njima poistovjetio, a ako je to specifično za nas onda u tome nema poistovjećivanja.

"Doveden mi je burak, to je dugačka i bijela životinja, veća od magarca a manja od mule. Spustio bi svoje kopito ondje gdje mu dopre pogled."[1] Kaže: "Pa sam ga uzjahao, sve dok nisam došao do Bejtu Makdisa. " Kaže: "Zavezao sam ga za kariku za koju vežu vjerovjesnici." Kaže: "Zatim sam ušao u mesdžid, pa sam klanjao u njemu dva rekata, a onda sam izašao, pa mi je došao Džibril ﷺ sa zdjelom u kojoj je bilo vino i drugom sa mlijekom. Pa sam izabrao mlijeko.[2] Džibril mi reče: "Izabrao si fitret." Zatim smo uzdignuti na nebo" – pa je naveo hadis do kraja."[3]

Huzejfe b. Jeman je odbijao priču da je Allahov Poslanik ﷺ klanjao unutar mesdžida, jer ta vijest očigledno nije doprla do njega. Tvrdio je da ako je Poslanik ﷺ klanjao da bi to bio vadžib njegovom ummetu da klanjaju u njemu.

Omer ؓ je pokudio učenjaka Ke'aba zbog težnje ka jevrejstvu tj. u samom poređenju sa njima u okretanju prema stijeni. Zato što je u tome poređenje sa onima koji je smatraju ostalom kiblom, iako musliman nema namjeru da klanja prema njoj.[4]

U ovom poglavlju se od Omera prenose mudri politički stavovi što opet odgovara njegovoj biografiji. Njegovom rukom –

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je čudno, stavljao bi svoju kopitu gdje mu pogled dospije, koliki su mu bili koraci? Veoma dugi, a neka je slavljen Allah, stvara što hoće.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovoga ko vidi u snu da pije mlijeko neka zna da mu je priroda ispravna.

[3] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 162.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo ukazuje na ono što smo čuli od pojedinih ljudi kako u Poslanikovoj ﷺ džamiji klanjaju iza Poslanikovog ﷺ kabura. Iako imaju priliku da stanu u prvi saf. Ali kažu: Hoćemo da Poslanika ﷺ učinimo svojim imamom. A ako im je ovo nijet onda će pasti u ono što im je Poslanik ﷺ zabranio. Šta je to? Namaz prema kaburovima. Jer dok god imaju namjeru da ispred njih bude kabur past će u ono što im je zabranio Poslanik ﷺ. Ali drugi ljudi kojima ovo nije palo na pamet, oni ne klanjaju prema kaburu zbog postojanja pregrada između klanjača i kabura. Između kabura i klanjača postoje tri velika zida, tako da mu se ne može direktno okrenuti. Ili da ne može reći kako je klanjao okrenut prema kaburu. Ali oni su sa svojim nijetom klanjali okrenuti prema kaburu.

da Allah bude zadovoljan sa njime - se proširio islam na zapad - i niko tako inteligentan neće izmisliti nešto sve dok se ljudi ne zadovolje i ne budu u izobilju.[1] Njime je Allah uzdigao islam a ponizio kufr i njegove sljedbenike. Podigao je slogane monoteističke vjere, a zabranjivao je svaku stvar koja je mogla da kida končiće od islamskog užeta. Pokoravajući se u tome Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ, uspravno stojeći sa Allahovom Knjigom, primjenjujući sunnet Allahovog Poslanika, slijedeći stope svojih dvojice prijatelja. U svojim odlukama se dogovarao sa prvacima i prethodnicima, kao što su Osman, Alija, Talha, Zubejr, Sead, Abdu Rahman b. Auf, Ubejj b. Ke'ab, Muaz b. Džebel. Abdullah b. Mes'ud, Zejd b. Sabit i drugi - da Allah bude zadovoljan sa njima - i sa drugima koji su imali razumijevanja i shvatanja u vjeri, ili su imal mišljenje ili savjet za islam i muslimane. Tako da je on bo glavno uporište u postavljanju uslova ehli kitabijama ili zabrani unajmljivanja kafira ili povjeravanja stvari ummeta istom, kako se ne bi uzdigao nakon što ga je Allah ponizio.[2] Od njega se prenosi da je pocijepao strane i neke druge knjige. On je sprječavao novotare da se razviju i odjevao im je dječiju odjeću. Kao što je to učinio sa Subejgom b. Aselom Temimijem u poznatoj priči koja će doći kod spomena o praznicima nevjernika - inša Allah. Te o zabrani ulaska kod nevjernika u vrijeme praznika, kao i zabrani učenja govora nearapa. Čime se odražava njegova snaga i stabilnost u stavovima u zabranjivanju poređenja sa kafirima i nearapima, kao i ono što je Omer potvrdio od sunneta, propisa i

---

[1] Od Abdullaha b. Omera - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da kaže: *"Vidio sam u snu da u rano jutro sipam vodu kantom na korito pa je došao Ebu Bekr i izlio dvije kante slabim mlazom, Allah da mu oprosti. Zatim je došao Omer b. Hattab pa se proširio prema zapadu tako da nisam nikoga vidio da tako sipa sve dok se ljudi nisu napojili i nakvasili."*

[2] To je došlo u hadisu kojeg bilježi Bejheki u 'Sunnen kubra' 10. dio, str. 127 putem Šuabeta od Semaka b. Harba kada kaže: *"Čuo sam Ijjada Ešarija da je Ebu Musa ﷺ došao u delegaciji kod Omera b. Hattaba ﷺ, a sa njime je bio pisar kršćanin. Omer je bio zapanjen njegovom bistrinom pamćenja, pa reče: "Reci svom pisaru neka nam pročita pismo." Kaže: "On je kršćanin ne može ući u džamiju." Omer ﷺ odmahnu rukom i navali na njega zatim reče: "Nemojte ih častiti ako ih je Allah ponizio, nemojte ih približavati ako ih je Allah udaljio. Nemojte im se povjeravati ako ih je Allah učinio nepovjerljivima."* Lanac mu je vjerodostojan.

kazni. Osman ✽ je odobravao ono što je činio Omer, pa ga je slijedio u njegovim postupcima, a Osmanovo slaganje sa Omerom u ovom poglavlju je poznato.

Seid u svom 'Sunnenu' bilježi da mu je Hašim rekao prenoseći od Halida Hazaija a on od Abdu Rahmana b. Seida b. Vehba od njegovog oca da je rekao: "Alija je izašao i vidio ljude kako su niza se objesili odjeću. Pa je rekao: *"Šta im je, kao da su jevreji izašli iz svojih škola."* Bilježi ga Ibn Mubarek i Hafs b. Gijas od Halida.

U njemu također stoji: "Da je vidio ljude kako su objesili odjeću u namazu pa je rekao kao da su jevreji izašli iz svojih škola.[1] Predhodno smo prenijeli od Ibn Omera i Ebu Hurejre da su oni smatrali zabranjenim spuštanje odjeće[2] u namazu.[3]

Ebu Davud prenosi od Sulejmana Ahmela i Asela b. Sufijana a oni od Ataija a on od Ebu Hurejre: *"da je Allahov Poslanik ✽ zabranio spuštanje odjeće u namazu i da čovjek pokrije usta.*[4] Neki od njih ga prenose od Ataija a on od Poslanika ✽ kao mursel predaju. Ali je Hašim rekao govorio nam je Amir Ahvel kaže: "Pitao sam Ataija o puštanju odjeće u namazu? Pa je to pokudio zatim sam rekao: "Od Vjerovjesnika?" Kaže: "Od Vjerovjesnika."[5] Ako tabiin donese fetvu na osnovu onoga što prenosi ukazuje da je to potvrđeno kod njega.

Ali od Ataija se prenosi dobrim lancima da nije smatrao pokuđenim puštanje odjeće u namazu, kao i to da je klanjao tako

---

[1] Bilježi ga Bejheki u ' Kubra' deugi dio str. 243 i Abdu Rezak u ' Musanifu' prvi dio str. 364.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Spuštanje odjeće je da čovjek strane odjeće učini spuštene sa ramena bez a da jedan od njih prebaci preko drugog ramena. Da li je isti slučaj sa ogrtačem ili plaštom ili dugim kaputom? Ne to ne ulazi u ovaj propis kako je Šejh Ibn Tejmijje – rahimehullah – rekao: Ako se stavi ogrtač u toku namaza. pa je rekao da to ne smeta.

[3] Bilježi ga Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' drugi dio str. 259.

[4] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 643. Hadis je hasen.Kao što je rekao Albani u 'Sahih sunnen Ebu Davud' br. 597.

[5] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 2. dio, str. 242. Bilježi ga Ebu Davud kao mevsul predaju poput prethodnog hadisa.

odjeven.[1] Možda je ovo bilo prije nego što je do njega dopro hadis, zatim kada je hadis došao kod njega povratio se u mišljenju. Ili je možda zaboravio hadis, ali je pitanje veoma poznato. Tj. da prenosilac postupa suprotno onome što prenosi, da li to kvari njegovu predaju?

Ono što je poznatije kod Ahmeda i većine učenjaka da ne smeta, zbog toga što može sadržavati suprotnost u različitim oblicima osim slabosti hadisa.[2]

Abdu Rezak prenosi od Bišra b. Rafie od Jahje b. Ebu Kesira od Ebu Ubejde b. Abdullaha b. Mes'uda: "Da je njegov otac smatrao pokuđenim spuštanje odjeće u namazu." Ebu Ubejde kaže: "Moj otac je spominjao da je to Poslanik zabranjivao."[3]

Većina učenjaka spuštanje odjeće (es-sedl) smatra pokuđenim u namazu. To je mezheb Ebu Hanife, Šafije i pozatije mišljenje kod Ahmeda.

Od njega se prenosi da je to smatrao pokuđenim iznad opasanog dijela odjeće ali ne i košulji, kako bi spojio između predaja po tom pitanju, a zabranu je prenio na odjeću koju su obično odjevali.

Zatim su se razišli da li zabranjeno puštanje odjeće (es-sedlu muharrem) u namazu kvari namaz?

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 644 od Ibn Džurejdža da je rekao: "Najviše što sam vidio Ataija jeste da klanja spuštene odjeće." Albani kaže: "Predaja je vjerodostojna ali isprekidanog lanca." Sahih sunnen Ebu Davud' br. 599.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo nije tačno, ako prenosilac postupa suprotno od predaje to ne smeta predaji. Nego predaja kvari njegov postupak. A njemu će se tražiti opravdanje. Ali da to smeta predaji, ne. Nego, kao što je rekao Šejhul islam Ibn Tejmijje, moguće je da je zaboravio. Ili je to bilo prije nego što je do njega dospjela predaja. Ili da je imao drugačije shatanje. A u predaji Abdu Rezaka ashab je pripisuje Allahovom Poslaniku ﷺ.

[3] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' 1. dio, str. 364. Bejheki u 'Kibra' 2. dio, str. 243 kaže: "Sa ovim hadisom se osamostalio Bišr b. Rafia i nije jak." Hafiz je u 'Takribu' za Bišra b. Rafiu rekao da je učen ali slabih hadisa.

Ibn Ebu Musa kaže: "Ako klanja puštene odjeće, u ponavljanju namaza postoje dvije predaje, od kojih je poznatija da neće obnoviti namaz.

Ebu Bekr Abdul Aziz kaže: "Ako mu se ne ukaže stidno mjesto onda neće obnavljati namaza, ali neki od njih nisu smatrali spuštanje odjeće pokuđenim, što je u stvari Malikov stav i još nekih drugih.

Spomenuto spuštanje je da prepusti odjeću preko jednog od ramena a da drugu stranu ne vrati preko drugog ramena, ovako je preneseno u pisanim predajama od Ahmeda, obrazlažući da je to postupak jevreja.

Hanbel kaže: "Ebu Abdullah je rekao: "Da opusti jedan dio izara (odjeća koja se odijeva preko gornjeg dijela tijela) bez prebacivanja sa druge strane, to je odjevanje jevreja, što je po pitanju odjeće i drugih postupaka pokuđeno u namazu.

Salih b. Ahmed kaže: "Pitao sam oca o puštanju odjeće u namazu? Pa je rekao: "Obući će odjeću, pa ako ne prebaci jednu stranu preko druge, onda je to spuštanje odjeće. I to je ono što zastupa većina učenjaka."

Što se tiče navoda Ebu Hasana Amidija i Ibn Akila da je puštanje odjeće (es-esdl) u stvari puštanje odjeće preko članaka (el-isbal) da se vuče po zemlji, te da taj oblik biva zabranjenim, je u stvari greška i suprotno svim učenjacima. Pored toga što je zabranjeno da se odjeća spušta ispod članaka (el-isbal) i da se vuče po zemlji, o čemu postoji mnogo hadisa, kao i to da je taj čin haram, po ispravnijem mišljenju, to se ne odnosi na ovaj oblik puštanja odjeće.

Ovde se nema za cilj navoditi ovo pitanje, nego je cilj spomenuti to da je Alija ﷺ, one koji puštaju odjeću, uporedio sa jevrejima pojašnjavajući pokuđenost postupka.

Tako da je kod njih bilo poznato da je poistovjećivanje sa jevrejima pokuđena stvar.

Kao što je u originalu 'fuhr' tj. jevrejske škole čija je osnova 'buhr' u hebrejskom ali je u arapskom prenešena kao 'fuhr' što je

naveo Dževheri. Ibn Faris i drugi navode da su 'fuhur' jevrejske škole. U knjizi 'Ajn' od Halila b. Ahmeda stoji da je 'fuhrul jehud' jevrejske škole.

Mi ćemo spomenuti stav Alije ﷺ o pokuđenosti upotrebe u govoru njihovog jezika što će potvrditi ovaj stav.

Što se tiče onoga navedenoga u hadisu o pokuđenosti pokrivanja usta krajem odjeće neki su to obrazložili da je to zbog postupka medžusija kod njihovih vatri koje obožavaju. Na osnovu toga biva jasnim veza između spajanja zabrane puštanja odjeće i prekrivanja usta jer u svakom postupku ima nešto od poređenja sa kafirima. Iako svaki od njih ima svoje značenje radi čega je pokuđeno, a nema prepreke da se propis obrazloži sa dva različita razloga.

Ovako se prenosi od pravednih halifa.

Što se tiče ostalih ashaba - da Allah bude zadovoljan njima - ima mnogo predaja kao što smo neke naveli od Huzejfe Jemanija: "Da kada je bio pozvan na gozbu vidio je nešto od ukrasa nearapa (adžema), pa je izašao i rekao: *"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*

Ebu Muhammed Hilal prenosi od Ikrimeta od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma - da je rekao: "Jedan čovjek je pitao da se klistalizira (izvadi krv)?" Kaže: "Klistaliziraj se, ali nemoj pokazivati stidni dio tijela, i nemoj činiti kao što to čine mušrici."

Njegove riječi: "Nemoj to činiti kao što čine mušriici." je opća zabrana.

Ebu Davud kaže: "Govorio nam je Hasan b. Ali govorio nam je Jezid b. Harun obavijestio nas je Hadžadž b. Hassan da je rekao: "Ušli smo kod Enesa b. Malika, pa mi je brat Mugire govorio, kaže: "Ti si tada bio dječak i imao si dva roga, ili solufa,

pa te je pomilovao po glavi i blagoslovio te i rekao: "Obrijte ovo dvoje, ili ih skratite, ovo je od ukrasa židova."[1]

To je pojasnio da se radi o ukrasima jevreja, tako da pojašnjenje zabrane sa razlogom onda to ukazuje da je sam razlog pokuđen te da ga se treba klonuti. Što znači da su ukrasi jevreja – čak po pitanju kose – ono što se traži klonjenje od njega, a to i jeste cilj.

Ibn Ebu Asim prenosi da mu je govorio Vehb b. Bekije da mu je govorio Halid Vasiti prenoseći od Imrana b. Hudajra od Ebu Muldžiza da je Muavija rekao:

"Poravnjavanje kaburova je sunnet. Jevreji i kršćani su ih uzdigli, pa nemojte se sa njima porediti."

Muavija ukazuje na isto ono što prenosi Muslim u svom 'Sahihu' od Fadale b. Ubejda: "Da je naređivao da se kabur poravni, zatim je rekao: *"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da je naredio njihovo poravnjavanje."* Prenosi ga Muslim.[2]

Od Ebu Hejadža Esdija od Alije, se također, prenosi da je rekao:

"Vjerovjesnik s.a.w.s. mi je naredio da ne ostavim ni jednog uzdignutog kabura a da ga ne poravnim niti slike a da je ne premažem."

Prenosi ga Muslim.[3]

Mi ćemo navesti od Abdullaha b. Amra b. Asa da je rekao:

"Onaj ko bude gradio u državama mušrika, te bude pripremao njhove karnevale i festivale sve do smrti, bit će sa njima proživljen na Sudnjem danu."[4]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4197. Lanac mu je slab kaošto ga je ocjenio Albani u 'Miškatu' 2. dio, str. 1271.

[2] U svom 'Sahihu' br. 968.

[3] U svom 'Sahihu' br. 969 riječima: "Od Ebu Hejadža se prenosi da je rekao: "Rekao mi je Alija b. Ebu Talib: "Zar nećeš da te pošaljem radi onoga radi čega me je poslao Allahov Poslanik ﷺ; da ne ostavim ni jedne slike a da je ne izbrišem niti uzdignutog kabura a da ga ne poravnim."

Od Aiše ﵂ je potvrđeno da je smatrala pokuđenim skraćivanje namaza i da je rekla: "Nemojte se porediti sa jevrejima." Ovako ga bilježi Seid b. Mensur da mu je Muavija rekao da mu je govorio E'ameš prenoseći od Muslima a on od Mesruka a on od Aiše. Kao što je prethodno navedena merfua predaja kod Buharije.

Seid prenosi da mu je rekao Sufjan prenoseći od Ibn Ebu Nudžejha a on od Ismaila b. Abdu Rahmana b. Zuvejiba da je rekao: "Ušao sam sa Ibn Omerom u džamiju u Džuhfi. Pa je pogledao u šerefeta po njoj, zatim je izašao iz nje i klanjao na jednom mjestu. Zatim je vlasniku džamije rekao: "Ja sam u ovoj tvojoj džamiji vidio ovo - misleći na šerefeta - uporedio si ih sa paganskim idolima. Naredi da se poruše."[1]

Također Seid prenosi od Ibn Mes'uda: "Da je smatrao zabranjenim namaz u oltaru.[2] [3]Pa je rekao da je to specifično za crkve, pa se nemojte porediti sa kitabijama."[4]

Od Ubejda b. Ebu Dže'ada se prenosi da je rekao: "Muhammedovi ashabi su govorili: "Od predznaka Sudnjeg dana je i to da će se u džamija postavljati oltari."[5]

U ovom poglavlju postoje velikobrojne predaje od ashaba.

---

[4] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 9. dio, str. 234.

[1] Bilježi ga Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' 5. dio, str. 213.

[2] U riječniku stoji da je 'oltar' ono što se sagradi od cigle i maltara kao što su sagrađeni mihrabi.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Oltar ili mihrab, ali je pokuđeno da čovjek uđe unutar mihraba kako se ne bi poistovjetio sa onima koji to čine u crkvama. I zato što je time skriven od klanjača.

[4] Bilježi ga Bezzar kao što je u 'Kešful estar' 1. dio, str. 210. Hajsemi u 'Medžme'a', 2. dio, str. 15, kaže: "Prenosi ga Bezzar a prenosioci su mu povjerljivi."

[5] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Misanifu' 2. dio, str. 413. kao i Bejheki u 'Kubra' 2. dio, str. 439 od Sevrija od Jezida b. Ebu Zijada od Ubejda b. Dže'ada Ešdžeija od Ke'aba da je rekao: *"U posljednje vrijeme će se skratiti životni vijek ljudi i ukrašavat će džamije i u njima će graditi oltare kao oltare kršćana."* U njegovom lancu se nalazi Jezid b. Ebu Zijad Ebu Abdullah Hašimija, a on je slab.

Neke od ovih slučajeva koje smo naveli su veoma poznati, i ne poznajemo nikoga ko se suprotstavio onome što smo prenijeli od od ashaba – da Allah bude zadovoljan njima – o pokuđenosti poistovjećivanja sa kafirima i nearapima opštenito.

Isto kao što se slažu oko slijeđenja Kur'ana i sunneta, iako postoji razilaženje oko pojedinih pitanja zbog interpretacije.

Ali je poznato njihovo slaganje po pitanju pokuđenosti poređenja sa nevjernicima i nearapima.

Treći način jeste u potvrđivanju konsenzusa (idžma'a) je ono što su naveli svi učenjaci islamskog ummeta od prethodnika i slijeđenih imama i njihovih prijatelja, u obrazlaganju zabrane stvari u razlikovanju od kafira, ili razlikovanja od nearapa. Toga je mnogo više nego što se može nabrojati. I nema nikoga ko ima i najmanji udio u razmatranju i nauci a da do njega nije dospjela skupina ovih predaja. Ovo nakon dubokog razmatranja i proučavanja ostavlja u nasljedstvu nužno znanje oko čega postoji slaganje svih učenjaka u pogledu zabrane poređenja sa nevjernicima i nearapima, kao i naređenje suprotstavljanja istima.

Ja ću ovdje navesti pojedine primjere iz mezheba današnjih slijeđenih imama pored svega onoga što je prethodno navedeno od više učenjaka.

Od toga jeste i to da je potvrđena osnova na kojoj stvari stoje u Ebu Hanifinom mezhebu da je poželjnije odgađanje namaza nego njihovo požurivanje. Osim u pojedinim prilikama koje izdvajaju. Kao što je iznimka ako je oblačan dan, ili da se požuri sa podne namazom u periodu zime, iako drugi učenjaci, mimo njih, smatraju da je osnova požuriti sa namazima ali da smatraju poželjnim kašnjenje sa sabah namazom, ikindijom i podne, osim u zimskom periodu kada nije oblačno.

Zatim su rekli da je mustehab požuriti sa akšam namazom, jer je njegovo odgađanje mekruh, i jer u tome ima poređenja sa

jevrejima. Ovo je mišljenje ostalih učenjaka, i ovo je obrazloženje koje je zabilježeno od njih kao što je prethodilo.

Također su rekli da je pokuđeno kanjati u oltaru,[1] jer liči na postupke kitabija i zbog toga što se posebno određuje mjesto za imama, za razliku od toga ako ne klanja u oltaru. Ovo je, također, očito u Ahmedovom mezhebu i kod drugih, o čemu postoje vjerodostojne predaje od ashaba, Ibn Mes'uda i drugih.

Rekli su da nema smetnje da klanja a ispred njega da bude obješen mushaf ili obješena sablja, zato što se to dvoje ne obožava. Kao i to da se pokuđenost u odnosu na druge stvari može potvrditi. Također nema smetnje da klanja na prostirci na kojoj su slike,[2] jer u tome je poniženje slika. Ali neće činiti sedždu na slikama jer bi to izgledalo kao obožavanje slika. Ali je pokuđenost u osnovi izrečena zbog toga što klanjač veliča samo Allaha.

Kažu ako obuče odjeću na kojoj su slike to će biti pokuđeno,[3] jer liči na onoga ko nosi svog idola, ali nema smetnje ako se radi o stvarima koje nemaju dušu, jer ne bivaju obožavane.

Također su rekli ako bude postio sumnjivi dan (jevmu šek) imajući u namjeri post ramazana, bit će pokuđeno, jer liči na kitabije, jer su oni dodali višak posta.

Također su rekli ako sunce zađe i imam krene sa Arefata ljudi će krenuti sa njim u onom stanju u kakvom se nalaze, sve dok

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. u cjelosti da se uvuče unutar mihraba.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Klanjanje na nečemu na čemu su slike, ako čini na njima sedždu onda je pokuđeno, ali ako ne čini sedždu na njima onda nema smetnje osim ako mu ne odvraćaju pažnju tako što će o njima razmišljati ili ih razgledati. Što znači da je u ovom slučaju pokuđeno radi toga što ga odvraća u namazu od skrušenosti i razmišljanja.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje pokuđenost podrazumijeva zabranu, jer o oblačenju odjeće sa slikama učenjaci su se izjasnili da je haram. A ako obuče odjeću na kojoj je slika kafira, fasika, otpadnika onda će sramota biti još veća. A nažalost odjevni predmeti na tržnicama danas su preplavljeni slikama pjevača, pojedinih sportista i kafira.

ne stignu do Muzdelife jer je u tom izražavanje suprotnosti mušricima.

Također su rekli da nije dozvoljeno koristiti posuđe od zlata i srebra kod jela, pića, uzimanja ulja i mirisa, muškarcima i ženama zbog dokaza, jer to liči na ukrase mušrika kao i na uživanje onih koji su pretjerali i odali se strastima.

Obrazlažući razlog zabrane oblačenja svile u dokazima Ebu Jusufa i Muhammeda sa protivnim stavom Ebu Hanifi u zabrani steranja, vješanja i zastiranja istom je u tome što su to ukrasi cezareva i silnika. Poređenje sa njima je haram, na što Omer kaže: "Čuvajte se ukrasa nearapa."[1]

Muhammed u 'Džami'a sagir' kaže: "Neće se uzimati ni prsten osim od srebra."

Rekli su da je ovo tekst i dokaz o zabrani uzimanja prstenja od kamenja, željeza i platine, zbog hadisa:

"Da je Vjerovjesnik ﷺ vidio čovjeka a na njemu je bio prsten od platine, pa je rekao: ***"Šta mi je pa osjećam smrad kipova?"***

Pa je na drugom čovjeku vidio prsten od željeza na što je rekao: ***"Šta mi je pa vidim na tebi odjeću stanovnika Vatre?"***[2]

---

[1] Kao što je u 'Hidaje šerhu bidajeti mubtedi' 4. dio, str. 81.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4223, Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 1785, Nesai u svom 'Sunnenu' 8. dio, str. 172, Begavi u 'Šerhu sunne' 9. dio, str. 121 putem od Zejda b. Hababa pa kaže da mu je govorio Abdullah b. Muslim kaže: "Govorio nam je Abdullah b. Burejde od njegovog oca da je čovjek došao kod Vjerovjesnika ﷺ a na njemu je bio prsten od željeza, pa mu je rekao: "Šta mi je pa na tebi vidim odjeću stanovnika Vatre." Pa ga je bacio. Zatim je došao a na njemu je bio prsten od platine, pa mu je rekao: "Šta mi je da od tebe osjetim vonj idola?" Pa ga je bacio i rekao: "Allahov Poslaniče od čega ću ga uzeti?" Kaže: "Od srebra ali neka ne upotpuni jedan miskal." (mjera za težinu) Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je garib." Tj. slab je. Ovako je rekao i Begavi u 'Šerhu sunne', a on je onakav kako su rekli. Abdullah b. Muslim je Silmi Ebu Tajjibe. Ebu Hatim kaže: "Pisao je hadise tako da se ne mogu uzimati za dokaze." A onaj čije je stanje ovakvo njegovi hadisi se nemogu podići na stupanj hasen predaja, ali koriste radi pouke. Prvi dio je podržan drugim predajama do stupnja vjerodostojnosti. Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br 5664.

Ovakvih primjera je mnogo u Ebu Hanifinom mezhebu i kod njegovih prijatelja.[1]

Što se tiče Malikovog mezheba i njegovih prijatelja u njemu se nalazi mnogo više od toga, tako da je Malik rekao u onome što prenosi Ibn Kasim u 'Mudevine': "Da ne može zanijetiti ihram na stranom jeziku, niti može doviti na njemu niti se zaklinjati."[2]

Kaže: "Omer ﷺ je zabranjivao govor nearapa i rekao da je to varka."[3] Kaže: "Smatram pokuđenim klanjanje prema samostalnom kamenu na putu,[4] ali ako ima mnogo kamenja onda je dozvoljeno."[5]

Kaže: "Pokuđeno je ne raditi petkom[6] kao što ne rade kitabije subotom i nedjeljom.[7]

Kaže: "Kaže se da je od poštivanja Allaha i poštivanje starog i sijedog muslimana.[8] Pa se kaže: "Čovjek će ustati pred uglednim i i učenim čovjekom." Kaže: "Ja to smatram pokuđenim. Ali nema smetnje da mu napravi mjesta na sijelu." Kaže: "Ustajanje žene pred mužom da bi on sjeo je od postupaka silnika. Možda će biti da ga ljudi čekaju, pa ako se pojavi da mu ustanu, što nije od

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže:Ali mnogi učenjaci su dodali da se radi o pokuđenosti samo. Zbog hadisa u kojem je Poslanik ﷺ rekao čovjeku u hadisu o onoj koja je sama sebe poklonila, a nalazi se u obadva Sahiha ***Potraži prsten makar od željeza.***

[2] 'Mudevine' 1. dio, str. 63.

[3] 'Mudevine' 1. dio, str. 63.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže:Pokuđeno je klanati okrenut prema kamenu koji stoji samostalno jer to nalikuje onima koji obožavaju kamenje, zbog toga je pokuđeno.

[5] 'Mudevine' 1. dio, str. 109.

[6] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali djelo ne pokazuje ovako, ljudi danas ostavljaju posao petkom da bi se pripremili za namaz. I to je ono na što podsticao Poslanik ﷺ kada je rekao: *Ko se okupa petkom pa ode u prvom trenutku...* pa sve dok kraja hadisa, ali poslije namaza onda da. Uzvišeni kaže: ***A kada se namaz obavi vi se raziđite po Zemlji i tražite iz Allahove blagodati.*** (Džum'a, 10) Međutim Šejhul islam Ibn Tejmijje je imao za cilj samo da prenese stavove mezheba kao bi shvatili ispravno od neispravnog mišljenja.

[7] 'Mudevine' 1. dio, str. 154.

[8] Ovo je došlo u jednom merfua hadisu koji nije potvrđen.

islamskih djela." Nego je to ono što je zabranjeno zbog poređenja sa kitabijama i nearapima, a ono što nije od muslimanskih postupaka je žešće i potpunije od djela kufljana.[1] Iako kufljani prelaze granice u ovom poglavlju do te mjere da su Ebu Hanifini prijatleji govorili o kufru onoga ko se uporedi sa kafirima u odjeći i praznicima.

Neki Malikovi prijatelji su rekli: "Ko rasiječe lubenicu na njihov praznik kao da je zaklao svinju."

Također su Šafijini prijatelji spomenuli ovu osnovu na više mjesta u svojim pitanjima o čemu postoje predaje i što su spomenuli njihovi učenjaci. Kao naprimjer što su govorili o zabrani klanjanja namaza u zabranjenim vremenskim terminima. Kao što je izlazak i zalazak sunca, pa su to obrazložili time što tada mušrici čine sedždu suncu o čemu govori hadis:

"To je trenutak kada mu se klanjaju kafiri."

O sehuru i njegovom odgađanju su spomenuli da je to razlika između našeg posta i posta kitabija.

O odjeći su spomenuli da je zabranjeno sve ono u čemu ima poređenja muškaraca sa ženama i žena sa muškarcima.

Također su spomenuli da su mušrici stajali na Arefatu sve do sunčevog žutila, a da bi sa skupa kretali nakon izlaska sunca. Ali je sunnet došao sa suprotstavljanjem mušricima u tome. Tako da su ostajali na Arefatu sve do zalaska sunca, a na Muzdelifi bi ostajali sve do pred sami izlazak sunca, kao što je došlo u hadisu:

"Razlikujte se od mušrika." Ili:

"Naš put se razlikuje od puta mušrika."

Također su naveli da je od uslova zimijama da im se zabrani poređenje sa muslimanima u njihovoj nošnji i drugim stvarima, što opet znači da se i muslimanima zabrani poređenje sa njima u tome,

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kufljani su Ebu Hanifini prijatelji, a Šejh je spomenuo prvo Ebu Hanifine prijatelje, zatim Malikove prijatelje a onda Šafijine.

kako bi se napravila razlika između znamenja muslimana i znamenja kafira.

Neki od njih su otišli još dalje pa su rekli da je zabranjeno porediti se sa novotarima u svemu onome što je od njihovih specifičnosti. Poput onoga što je jedna skupina između njih navela o pravljenju humki na kaburovima. Šafijin mezheb po tom pitanju je da je bolje poravnjati ih, dok Ebu Hanifin i Ahmedov mezheb smatraju da je bolje napraviti humke. Zatim je skupina od Šafijinih prijatelja rekla da je u ovom vremenu potrebno napraviti humke jer danas šije poravnjavaju svoje kaburove, što znači da u poravnjavanju kaburova jeste poređenje sa njima.[1]

Druga skupina su rekli da ćemo ih mi poravnjavati jer ako ih mi poravnimo onda to neće biti posebno njihova stvar.

Obije skupine su se složile o zabrani poređenja sa novotarima u onome što je njihov slogan, ali su se razišli po pitanju poravnjavanja da li se time ostvaruje razlikovanje od njih ili ne?

Ako je ovakav slučaj sa novotarima onda kakav je slučaj sa oponašanjem kafira?

Što se tiče Ahmedovih stavova i stavova njegovih prijatelja, je toliko da ih je nemoguće nabrojati. Mi smo jedan dio uspjeli navesti u prethodnim izlaganjima kod spomena dokaza u hadisu:

---

[1]Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Čudno je ovo, kažu da ćemo ih poravnati kako ne bi to bilo od specifičnosti rafidija. Jer ako ehlu sunnet i šije poravnjavaju ono što je njihov slogan, onda je moguće reći ako je u tome njihov znak onda je lijepo, ali u tome je njihov podsticaj da ih ne poravnjavaju. Tako da će poravanjavanje biti lijep čin. Ali u tome nema podsticaja. Nego je bolje da se razlikuje. Ali u njihovom poravnjavanju će biti podsticaja da njihovi kaburovi liče na kaburove ehlu sunneta, a nema sumnje da im to smeta. Od toga je naprimjer što sufije koriste tespihe, radi čega je pokuđeno da čovjek uzme tespih, jer se radi o stvarima ili sloganima sufija, novotarima. Ova osnova je dobra, zato što onaj ko koristi slogan novotara za njega će se pomisliti da je novotar ili će se misliti da su novotari na istini. I to ako je on od onih o kojima se ima lijepo mišljenje pomislit će se da su novotari na istini. A ako je od onih o kojim se nema lijepo mišljenje reći se da je novotar.

"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima." Ili riječi: *"Kratite brkove, puštajte brade, nemojte se porediti sa mušricima."* Ili: *"Ono je njima na dunjaluku a vama na Ahiretu."*

Primjer Ahmedovih riječi kada kaže: "Ne volim nikome osim da promijeni sijede vlasi, i da se ne poredi sa kitabijama."

Nekim svojim prijateljima je govorio: "Volim da se okniješ i da se ne porediš sa jevrejima." A smatrao je pokuđenim da čovjek krati kosu na zatiljku pa kaže: "To je postupak vatropoklonika." I kaže: "Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima." Zatim je rekao: "Mrzim papuče sa podvezicama jer je to od odjeće nearapa."[1]

Smatrao je pokuđenim da se mjesecima godine daju strani nazivi, ili ljudima perzijanska imena kao što je 'Azermah', onome što ga je pozvao rekao je: "To su ukrasi vatropoklonika." Pa je odmahnuo rukom prema njegovom licu, a ovakvih primjera je mnogo što je nemoguće nabrojati.

Harb Kermani kaže: "Rekao sam Ahmedu: "Čovjek se stegne oko pojasa i klanja?" kaže: "Preko šarvala nema smetnje, ali je pokuđeno preko košulje." Smatrao je da je to od postupaka jevreja. Zatim sam mu spomenuo kaiš te da ga mi vežemo oko pojaseva pa je u nečemu to dozvolio. A što se tiče pojaseva i čalmi[2] to nije zabranjivao nego je smatrao pokuđenim konopac pa je rekao: "Odvratan je."[3]

Kažem da su njegovi prijatelji smatrali pokuđenim da se veže pojas na izgled onako kako to čine kitabije. Ali što se tiče ostalih stvari mimo toga u namazu nije pokuđeno po ispravnijim

---

[1] 'Mesail Imam Ahmed' od Ebu Davuda str. 261.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj govor je dozvoljen kod nužde, tj. da se pojas veže oko sebe. Pa čak i preko košulje. A što se tiče preko ogrtača nema sumnje da je dozvoljeno. Jer ogrtač se mora stegnuti, dok se košulja ne mora stezati. Osim ako čovjek ne putuje ili ne radi takve poslove poput ljudi koji obrađuju zemlju ili navodnjavanju pa sustežu svoje pojaseve. Onda nema smetnje.

[3] 'Mugni' i 'Šerh kebir' 1. dio, str. 624.

predajama. Nego će se onome ko ima veliki otvor na košulji narediti da se opaše dok klanja, o čemu postoji hadis,[1] kako ne bi vidio svoje stidno mjesto.[2]

Pravnici Ahmedovi prijatelji i drugi su rekli, od njih je Kadi Ebu Je'ala, Ibn Akil, Šejh Ebu Muhammed Abdul Kadir Džejli i drugi o vrstama odjeće i njenim dijelovima da postoji pokuđena odjeća a to je svaka odjeća koja se razlikuje od arapske odjeće i koja više liči na odjeću nearapa i njihove običaje. Abdul Kadirove riječi su: "Pokuđeno je sve ono što se razlikuje od arapske nošnje, i liči na odjeću nearapa."[3]

Također kaže: "Ahmedovi prijatelji i drugi, od njih Ebul Hasan Amidi poznat kao Ibn Bagdadi – misli da je prenio od Ebu Abdullaha b. Hamida – su rekli: "Da nije pokuđeno oprati ruke u posudi u kojoj nema hrane, jer je to činio Vjerovjesnik ﷺ Ahmed je ovo naveo i dokazao pa rekao: "To učanjaci još uvijek čine kao što i mi to činimo, nego to odbijaju obični ljudi, jer je sunnet oprati ruke nakon hrane, [4]jednoglasnom predajom."[1] [2]

---

[1] Nalazi se u Ahmedovom 'Musnedu'od Ebu Hurejre, a o njegovom lancu ima priče.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle ako mu je košulja prekomjerno široka onda će je morati stegnuti oko pojasa.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Da li će naprimjer, ako se ova odjeća, koja je svojstvena nearapima i kafirima, proširi među nearapima i muslimanima, da li pokuđenost ostati ili ne? Ili ćemo reći da je ta odjeća sada postala zajedničkom odjećom? Bit će ovo drugo, jer je to ono što su naveli Imam Malik i drugi. Taj primjer se odnosi i na pantalone. Recimo da se pantalone danas nose u velikom broju islamskih država među muslimanima. Tako da nemožemo reći da je od odjeće mušrika, vatropoklonika ili nearapa, jer su postale zajdnička odjeća. Ali ako ih čovjek obuče u državi gdje nije običaj da se nose onda će ući u onu prvu vrstu pokuđene odjeće a to je autoritativnost, te će se zabraniti radi toga.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je nakon što se hrana pojede, zato što pranje ruku u prisustvu hrane kvari hranu. Ali ako završi sa jelom te opere ruke u posudi onda nema smetnje u tome. Medutim veliki broj učenjaka su ovo odbacili Imamu Ahmedu iako Imam Ahmed koristi za dokaz to da to čini veliki broj učenjaka. U ovome je dokaz da se slijede predaje od učenjaka. U ovome je također dokaz da njihov konsenzus ili ono što liči na njihov konsezus biva korišten za dokaz ili se bar uzima kao dadatak dokazima. Ili ćemo u svemu, velikom i malom tražiti dokaz iz sunneta, ovo je nepostojeće u stvarnosti. Jer kada bi smo zahtijevali dokaz iz sunneta

Ako se donese nešto u čemu će se oprati ruke neće se ukloniti dok svi ne operu svoje ruke, jer suprotno tome čine nearapi.

Također je Šejh Ebu Muhamed Abdul Kadir Džejli rekao: "Poželjno je da se voda za pranje ruku stavi u jednu posudu, zbog prenešenog hadisa: "Nemojte se razjedinjavati pa da Allah razjedini vaša srca." Pa se prenosi da je Poslanik ﷺ: "Zabranio da se ukloni posuda sa vodom dok se ne napuni."[3] [4]

Također su rekli, a od njih je Ebu Muhammed Abdul Kadir, u obrazloženju pokuđenosti brijanja glave,[5] u jednoj od dvije predaje, jer je u tome poređenje sa nearapima, a Poslanik kaže: ***"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."***

Grupe od Ahmedovih , Šafijin i drugih prijatelja su naveli pokuđenost mnogih stvari, zbog toga što u dotičnima ima

za velike i male stvari ne bi smo primijenili od sunneta ni njegovu četvrtinu. Jer je sunnet u većini slučajeva govorni, pa kako bi smo onda mogli tražiti, ako je govorni sunnet, da li je to Poslanik ﷺ činio ili ne? To bi bilo teško.

[1] Pogledaj 'Mugni' i 'Šerhu kebir' 8. dio, str. 120.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Da ali poslije hrane i nakon što se prsti poližu, jer je lizanje prije pranja ruku. Pa će ih polizati onako kako je Poslanik ﷺ naredio ili će dati drugoj osobi da ih poliže. U tome je velika korist od skrušenosti i ulaganja truda na tom putu. Od njih je kao što neki spominju, korisna tekućina koja izlazi iz jagodica prstiju koja opet pomaže pri varenju hrane. A čovjek ako poliže prste okoristit će se od ove tekućine. Ako je to istina onda je dobro, a ako nije onda je sunnet bolji od svega toga.

[3] Nisam našao ovaj hadis.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Od ovih običaja koje je spomenuo je pranje ruku što je kod nas sada poznato osim po pitanju pojedinih nebitnih sitnica kao što je kod jedenja voća i slično. Tako da će gurnuti ruku u vodu kako bi uklonuo trag hrane ali kod nas je hrana masna tako da i nije takav običaj nego kao što znate ruke se peru na drugom mjestu.

[5] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Možda je kod Malika – rahimehullah – pokuđeno, ali je ispravno da nije pokuđeno jer je Allahov Poslanik ﷺ za dječaka kojem su obrijali dio glave rekao: ***Obrijte sve ili ostavite sve.*** Ovo ukazuje na dozvoljenost brijanja glave. Tako je i u praksi. Zatim ovo je očito da se radi o vremenu kada nije riječ o obredima hadža ili umre. Iako je poznato da je bolje brijanja (u tim situacijama) od kraćenja kose.

poređenja sa novotarima, kao što su rekli mnogi iz obije skupine, od kojih je i Abdul Kadir: "Poželjno je da nosi prsten na lijevoj ruci zbog predaja."[1] [2] Kao i zbog toga što je suprotno tome običaj i slogan novotara.[3]

Čak su neke grupe od Šafijinih prijatelja smatrali poželjnim pravljenje humki na kaburovima, iako je sunnet po njima njihovo poravnjavanje.[4]

Kažu: "To je postala očita stvar kod novotara."

Ovdje se nema za cilj spomenuti svako pitanje posebno, niti priča o svakom pitanju šta je o njemu rečeno od potvrde ili negacije. Nego je cilj navesti ono oko čega su se složili učenjaci o pokuđenosti poređenja sa nemuslimanima.

Možda će se neki učenjaci dvoumiti u ograncima ovog pravila, zbog podudarnosti dokaza kod njega, ili će neki biti ubjeđeni da ova stvar ne ulazi pod ovo pravilo, kao što Esrem prenosi pa kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha da je bio upitan o oblačenju svile u ratu? Pa je rekao: "Mislim da neće biti smetnje."[5] Kaže: "Čuo sam Ebu Abdulaha da je bio upitan za kajševe na kojima su ukrasi? Pa je rekao: "Što se tiče kajševa neki su ih

---

[1] To se prenosi u merfua predaji od Poslanika ﷺ ali nije vjerodostojna. Hafiz u 'Fethu' kaže: "Što se tiče onoga što Ibn Adijj bilježi od Muhammeda b. Abdu Rahmana b. Ebu Lejle i Ebu Davud od Abdul Aziza b. Ebu Davuda a njih obadvojica od Nafie od Ibn Omera da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je nosio prsten na lijevoj ruci."Nakon njega Ebu Davud kaže: "Bilježe ga Ibn Ishak i Usame b. Zejd od Nafie: "Na desnoj ruci." Kraj. Zatim je Hafiz provjerio oba hadisa i rekao: "Pokazalo se da je predaja od Nafie o lijevoj ruci nepostojeća." Kraj. 'Fethul Bari Šerh Sahih Buhari" 10. dio, str. 400.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kod mene je suprotno. Kod nas nije običaj da učenjaci nose prstenje osim u nuždi. Tako da nošenje prstena gledamo sa strane dopuštenih stvari osim ako je riječ o zlatu onda je haram.

[3] 'El Gunje' 1. dio, str. 24.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlika između pravljenja humki i poravnjavanja kaburova je utome što se kabur pravi kao humka ili izgleda poput piramide, time što mu je vrh uži od donjeg dijela. Ali poravnjavanje je suprotno a to je da se kabur učini ravnim sa zemljom. Ali osnova je da je pravilno napraviti humku.

[5] 'Mugni' i 'Šerhu kebir' 1. dio, str. 627.

smatrali pokuđenim govoreći da je to od ukrasa nearapa. A oblačili su čalme."

Ovaj govor je vezao za ovu stvar zato što je u oblačenju kajševa korist koja se podudarila sa poređenjem.

Od nekih selefa se prenosi da su koristili kajševe, zbog toga je govoreno o njemu i prešućeno o drugima. Primjer toga je: Da li će se pripisati mišljenje nekome ako bude upitan o nekom pitanju, pa on prenese nečije mišljenje bez davanja naznake da se slaže ili ne? Njegovi prijatelji imaju dva mišljenja.

Prvo je da će se smatrati njegovim mišljenjem jer da se sa tim mišljenjem ne slaže onda bi onome koji je pitao odgovorio drugačije. Jer ga je on pitao o njegovom mišljenju a ne da mu prenosi mišljenja mezheba kod ljudi.

Drugo je da se neće smatrati njegovim mišljenjem, jer ga on samo prenosi. Prenošenje ne ukazuje na slaganje.[1] A o oblačenju kajševa postoje predaje, ali ovo nije mjesto za tu priču.

Zbog toga se prenosi njegova priča oko perzijanskog luka. Esrem je rekao: "Pitao sam Ebu Abdullaha o perzijanskom luku? Pa je rekao: "Lukovi kod ljudi su bili arapski." Zatim je rekao: "Neki ljudi su uzeli sebi za dokaz da je Omer ﷺ rekao: "Tobolci i koža."

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Allah najbolje zna o ovome primjeru, nemoguće je reći da se slaže i ne slaže. Jer da se slaže on bi pojasnio svoje mišljenje, pa bi rekao – naprimjer: Ovo je dozvoljeno. A da se suprotstavlja rekao bi: To je rekao taj i taj ali se ja ne slažem. Tako da je očito da se u ovim situacijama ne može reći slaže se ili ne. Nego se može reći da se suzdržao po tom pitanju. Međutim stvar će se pripisati nekom drugom radi pažnje. Jer moguće je da ono što je rekao neko drugi bude ispravno. Tako da će ga – rahimehullah – spomenuti radi pažnje. Ovo je sredina između dva mišljenja. Između mišljenja da se slaže i mišljenja da se suprotstavlja. Pa će se reći da on nije direktan ne u pogledu slaganja a niti u pogledu neslaganja. Nego je to mišljenje prenio radi pažljivosti iz mogućnosti da bude ispravno.

Rekoh: "Hadis Ebu Amra b. Hamasa?" Kaže: "Da." Ebu Abdullah je rekao: "Tobolci neće biti osim perzijanski, dok je strijela od roga."

Esrem kaže: "Rekao sam Ebu Abdullahu Mudžahidovo tumačenje ajeta:

وَقَالُوا۟ قُلُوبُنَا فِىٓ أَكِنَّةٍ

"Srca naša su" govore oni "pod pokrivačima" (Sura Fussilet, 5)

kaže: "Kao tobolac za strijele." Kaže: "Ako se naziva tobolcem za strijele onda ja nemam da dokazujem što je ovaj nešto rekao."

Zatim je rekao o tome treba upitati one koji poznaju arapski jezik.[1]

Ebu Bekr kaže: "Rečeno je Ebu Abdullahu: "Oklopi bivaju sa otvorom? Pa kaže: "Halid b. Me'adan je imao oklop sa otvorom sprijeda koliko je jedna podlaktica." Ebu Abdullahu bi rečeno: "A šta ako ima otvor pozada?" Kaže: "Ne znam, ali što se tiče sprijeda čuo sam, a pozada nisam čuo." Kaže: "Osim što je u tome olakšanje njemu kod jahanja i korištenja."[2]

Kaže: "Neki su ljudi po tom pitanu uzeli za dokaz riječi Uzvišenog:

وَأَعِدُّوا۟ لَهُم مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od njegove skromnosti. Time što je pitanje prebacio na učenjake njegovog vremena. Jer u govor Imama Ahmeda se uvuklo nešto od narodnog dijalekta. Tako da ćeš u njegovim odgovorima naći da kaže: 'Štaš uraditi.' Dakle govor običnih ljudi. Tako da je on – rahimehullah – prepustio stvar poznavaocima arapskog jezika. Da li će se nazvati tobolcem ili nekako drugačije.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Zar nisi čuo žene – Allahu uputi ih – da im otvor biva pozadi haljine. Ovo je bez sumnje pogrešno. Jer ako pozadi i ako ona bude hodala njeni listovi i noge se moraju pokazati shodno dužini ili kratkoći samog rascjepa. Imam Ahmed – rahimehullah – ni zašta nije govorio da je zabranjeno osim za ono što postoji direktna zabrana. I nije zabranjivao ono što je Allah dozvolio. Običavao je da kaže: Ne bi trebalo, ne sviđa mi se i slično tome. Čovjek ne smije istupati sa zabranama jer će biti pitan. A zabranjivanje nije nebitna stvar.

"Vi protiv njih pripremite koliko god možete snage." (Sura El-Enfal, 60)

Zatim je Esrem rekao: "Rekao sam Ebu Abdullahu:[1] "Ovo su neki ljudi uzeli kao dokaz kada je riječ o perzijanskim lukovima." Zatim sam kazao: "Da stanovnici Horasana tvrde da nemaju koristi u arapskim lukovima, nego je napad kod njih perzijanskim lukovima." Kaže: "Kako? Dunjaluk je osvojen arapskim lukovima."[2] Esrem kaže: "Rekao sam Ebu Abdullahu: "Vidio sam ih na bojnom polju ne znaju da isprave perzijanski luk." Kaže: "Vidio sam čovjeka u Šamu kako se naslanja na arapski luk."[3]

Esrem prenosi od Hafsa b. Omera da mu je govorio Redža' b. Murdži da mu je govorio Abdullah b.Bišr prenoseći od Rašida Habranija i Ebu Hadžadža Suksukija od Alije ﷺ da je rekao:

"Jednom prilikom Allahov Poslanik ﷺ je bio naslonjen na arapski luk pa je vidio čovjeka sa perzijanskim lukom, pa reče: "Baci ga, on je proklet. Na vam je da koristite arapske lukove, i sa kopljima od Kane, sa njima Allah podržava vjeru, i sa njim će se vama dati vlast na Zemlji."[4]

Naši prijatelji o perzijanskom luku imaju dugačku priču što nije za cilj ovdje navoditi.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Imam Ahmed je pretpostavio da se haljini ostavlja rascijep od pozada, pa je to naveo da je lakše za jahanje konja i deva, i u sličnim prilikama. Nije bio običaj da se donji dio proširi. Neki su ueli za dokaz riječi Uzvišenog: **"Vi protiv njih pripremite koliko god možete snage."** (Sura El-Enfal, 60) A ako se rascijepi donji dio u tome će biti snaga i olakšanje za čovjeka te brzina kod jahanja, ali to je rasprava.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Mi ćemo dati prednost stavu a to je ako se promijene strijele ili oružje koristit će se ono što je korisnije, bez razlike da li je arapsko, perzijsko, zapadno ili istočno. Nego cilj je: **"Vi protiv njih pripremite koliko god možete snage."** Ali da kažemo da ćemo ostati na onome na čemu su arapi bili nekada, to ne bi išlo. A ispravno mišljenje je da ove stvari ne štete.

[3] 'Mugni' i 'Šerhul kebir' 11. dio, str. 157.

[4] Bilježi ga Ibn Madže u 'Sunnenu' br. 2810. Albani ga je ocjenio slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 5231.

Nego sam htio skrenuti pažnju na ono što nije od običaja muslimana, nego je to od običaja nearapa i njima sličnih. Makar se u tome pokazala korist i interes možeš ih vidjeti kako se dvoume zbog podudarnosti dokaza, dokaz koji nalaže slijeđenje prvobitnog puta i dokaz koji dozvoljava korištenje onoga u čemu je korist bez primjese štete. Iako se radi o stvarima koje nisu ibadeti niti slijede ibadetima, nego se radi o dunjalučkim stvarima.

Ti vidiš kako Ahmedova priča uopšteno kruži oko Omerovog dozvoljavanja ili Halidovog b. Me`adana postupka. Da bi opet time potvrdio da se to činilo u vrijeme selefa, te da su oni to odobrili njemu, čime biva od puteva muslimana, a ne od puteva nearapa i kitabija.

Ovo je dokazna strana, a ne samo to što je postupak Ibn Me'adana dokaz.[1] Što se tiče ostalih stvari od drugih muslimanskih imama, od ashaba i tabiina, i drugih pravniika, je toliko mnogo da se ni destina ne može navesti.

Mi smo prethodno, kod priče o hadisima, naveli govor nekih od njih što ukazuje na mišljenja ostalih, ali i bez onoga što smo naveli poznat je konsenzus ummeta o pokuđenosti poređenja sa kitabijama i nearapima općenito. Pored toga što su se oni razišli po nekim sporednim pitanjima u vjeri. Ali možda zbog toga što su neki od njih bili ubjeđeni da se ne radi o postupcima kafira, ili zbog ubjeđenosti da ima dokaz koji prevlada nad tim mišljenjem ili pak zbog nečega drugog. Oni se slažu oko slijeđenja Kur'ana i sunneta ali su se neki od njih suprotstavili pojedinim stvarima zbog interpretacije, a Allah najbolje zna.[2]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh Ibn Tejmijje – rahimehullah – ukazuje da ono što je spomenuo Malik – rahimehullah – a to je da ako se nešto raširi među muslimanima i nemuslimanima, da time nestaje poistovjećivanja.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Očito je da su se učenjaci razilazili o nekim stvarima čija je osnova zabranjenost ali su ih pojedinci dozvoljavali radi sumnje ili interpretacije ili iz sličnih razloga. Isto tako je i u Kur'anu i sunnetu. Da li se ljudi slažu u pogledu primjene svega onoga što je došlo u Kur'anu i sunnetu, u malim i velikim stvarima? Općenito gledajući slažu se da je obavezno, ali u pogledu svakog pitanja posebno oni se razilaze oko njih.

POGLAVLJE

O TOME DA NAREDBA O RAZLIKOVANJU OD MNOGOBOŽACA (MUŠRIKA) JE ISTA KAO I ONA O RAZLIKOVANJU OD ŠEJTANA

Naredba razlikovanja od nevjernika jeste naredba razlikovanja od šejtana, kao što Muslim bilježi u svom 'Sahihu' od Ibn Omera ﷺ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Neka niko od vas ne jede sa lijevom rukom, i neka ne pije sa lijevom rukom, jer šejtan jede sa lijevom rukom i pije sa lijevom rukom."[1]

U drugoj veriziji:

"Ako neko od vas bude jeo neka jede desnom rukom, a ako bude pio neka pije desnom rukom. A šejtan, uistinu, jede i pije lijevom rukom."[2]

Bilježi ga Muslim. Također od Lejsa a on od Ebu Zubejra od Džabira ﷺ da je rekao Vjerovjesnik ﷺ :

"Nemojte jesti sa lijevom rukom, jer šejtan jede sa lijevom rukom."[3]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da je njegov govor – rahimehullah – ispravan. Ali Također će se reći da su šejtani kafiri. Tako da oni ulaze u opću zabranu poistovjećivanja sa kafirima. Tako da njihovo posebno spominjanje ne odvaja ih od općeg značenja a to kufr. U hadisu je dokaz zabrane jedenja i pijenja lijevom rukom, jer je to Vjerovjesnik ﷺ zabranio. Pa je obavijestio da šejtan jede i pije sa lijevom rukom. U njemu je, također, dokaz da su šejtani tijela, i nisu kao što neki kažu, zle snage ili snage zla. U njemu je, također, dokaz da šejtan jede i pije i on je takav u stvarnosti.

[2] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2019.

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2020.

Zabranu jeđenja i pijenja lijevom rukom je obrazložio time što to čini šejtan, tako da je postalo znanim da je razlikovanje od šejtana naređena i tražena stvar, o čemu ima mnogo primjera.

Slično tome jeste razlikovanje od onih čija vjera nije upotpunjena od beduina i nearapa, jer je savršenstvo vjere u hidžri, tako da je onaj ko je povjerovo a nije učinio hidžru, od beduina i njima sličnih, bio sa manjkom. Allah kaže:

ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا۟ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je." (Sura Et-Tewbe, 97)

Slično tome je ono što prenosi Muslim u 'Sahihu' od Ibn Omera ﷺ da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da kaže: "Neka vas beduini ne nadvladaju nad vašim nazivom namaza, zar to nije jacija, dok oni muzu deve." [1] [2]

U drugoj predaji stoji da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Neka vas beduini ne nadvladaju nad nazivom vašeg namaza jacije, ona je u Allahovoj knjizi jacija, a ona se završava mužom deva." [3]

Buharija ga bilježi od Abdullaha b. Mugafela da je rekao Vjerovjesnik ﷺ :

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 644.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da su beduini nazivali jaciju (iša') namaz 'atamom' a to je vrijeme kada se dovode deve na mužu. Vjerovjesnik ﷺ nam je zabranio da je tako nazivamo tj. 'atame namaz', i kaže: *Nazivajte je iša' jer je ona u Allahovoj Knjizi iša'.* Iz ovoga ćemo izvući pouku da nije dozvoljeno mijenjati šerijatske nazive makar značenje bilo ispravno.

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 644.

"Neka vas bedini ne nadvladaju nad vašim nazivom akšama, beduini kažu: "On je jacija."[1]

Pokudio je slaganje sa beduinima u nazivu akšama i jacije sa nazivima jacije i 'atame'.

Ova pokuđenost kod nekih naših učenjaka se smatra opštim nazivom. Dok je kod drugih pokuđeno stalno koristiti ovaj termin, tako da prevlada ovaj naziv nad prethodnim, što je poznato kod nas.

U oba slučaja u hadisu je zabrana slaganja sa beduinima u tome, kao što je zabranio poređenje sa nearapima.[2]

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 563.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Isto ovo će se reći kao što je postao običaj kod pojedinih ljudi danas u pogledu tazbinstva nazivajući ih svojom rodbinom. Ili neke nazivaju rodbinom a neki nazivaju suprugu od oca tetkom. Zove je isto tako dok ne pojasni. Nekada me ljudi pitaju za fetve i kažu: Rekao sam tetki i slično. Onaj ko je upitan mislit će da se radi o sestri njegove majke. A ona je u stvari inoća njegove majke. Tako da ove stvari u njihovom pogledu čovjek mora gledati u osnovu. Tako da ženina familija nisu rodbina, nego su tazbina. A Allah ﷻ je učinio tazbinstvo suprotno od porodice. Uzvišeni kaže: ***On od vode stvara ljude i čini da su rod po krvi i po tazbini. Gospodar tvoj je kadar sve.*** (El-Furqan, 54).

POGLAVLJE

O RAZLIKOVANJU IZMEĐU SLIČNOSTI SA NEVJERNICIMA I ŠEJTANIMA I SLIČNOSTI SA BEDUINIMA I NEARAPIMA

Znaj da između poistovjećivana sa kafirima i šejtanima i između poistovjećivanja sa nearapima i beduinima ima razlike na koju se treba osvrnuti, dok u globalu treba pojasniti neke stvari.

Zbog toga što su kufr i šejtanluk sami po sebi pokuđeni u Allahovom ﷻ i Poslanikovom ﷺ propisu, kao i kod Allahovih robova mu'mina, dok beduinstvo i nearapizam sami po sebi nisu pokuđeni kod Allaha ﷻ, Poslanika ﷺ i njegovih robova mu'mina. Ali se beduini dijele na tvrdokorne kao što Allah ﷻ kaže:

ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا۟ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ وَمِنَ ٱلْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ ٱلدَّوَآئِرَ ۚ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ
ٱلسَّوْءِ ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najprikladnije je da ne poznaju propise koje Allah Svom Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je. Ima beduina koji ono što daju smatraju nametom i jedva čekaju da vas nesreće stignu - neka njih nesreća pogodi – a Allah sve čuje u sve zna."(Sura Et-Tewbe, 97-98)

O njima Uzvišeni kaže:

سَيَقُولُ لَكَ ٱلْمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ أَمْوَٰلُنَا وَأَهْلُونَا فَٱسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُولُونَ
بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۚ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ
أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًۢا ۚ بَلْ كَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًۢا بَلْ ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ

وَٱلْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ وَكُنتُمْ
قَوْمًۢا بُورًا

"Govorit će ti beduini koji su izostali: 'Zadržali su nas imeci i porodice naše, pa zamoli za nas oprost?' Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njhovim. Reci: 'Pa ko vam može išta protiv Allaha pomoći ako vam On hoće nauditi, ili ako vam hoće kakvo dobro učiniti?!' Naprotiv! Allah dobro zna ono što radite. Čak ste mislili da se Poslanik i vjernici nikada neće vratiti porodicama svojim; vaša su srca bila zadovoljna zbog toga i vi ste zlom mišlju mislili, vi ste narod pokvaren." (Sura El-Feth, 11-12)

Te na vjernike i pokorne sljedbenike o kojima Allah ﷻ govori u ajetu:

وَمِنَ ٱلْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ عِندَ ٱللَّهِ وَصَلَوَٰتِ
ٱلرَّسُولِ ۚ أَلَآ إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ۚ سَيُدْخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

"Ima beduina koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet i koji smatraju da je ono što daju put da se Allahu približe i da Poslanikove dove za njih zasluže. To im je, zaista, dobro djelo. Allah će ih, sigurno, milošću Svojom obasuti, jer Allah prašta i milostiv je." (Sura Et-Tewbe, 99)

Među onima koji su dolazili kod Poslanika ﷺ u delegacijama, od beduina (nomada) i drugih, je bilo onih koji su mnogo bolji od seljana (tj stanovnika naselja).

Allahova Knjiga hvali pojedine beduine, dok druge opet kudi, a isto tako je učinila i sa stanovnicima pojedinih krajeva, o tome On kaže:

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ مُنَٰفِقُونَ ۖ وَمِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ ۖ مَرَدُوا۟ عَلَى ٱلنِّفَاقِ لَا
تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ

"Među beduinima oko vas ima licemjera, a ima ih i među stanovnicima Medine, koji su u licemjrstvu uporni – ti ih ne poznaješ, ali ih Mi poznajemo. Njih ćemo na dvostruke kazne staviti, a zatim će u veliku patnju biti vraćeni. (Sura Et–Tewbe, 101)

Uzvišeni je pojasnio da među beduinima ima munafika, kao i među stanovnicima sela. Većinski dio sure je objavljen o kuđenju munafika među stanovnicima Medine i beduinima. Kao što se u njima spominje pohvala prethodnika i predaka od muhadžira i ensarija i onih koji su ih slijedili u dobročinstvu, i beduine koji priželjkuju od onoga što udjele da im to bude kao dobro djelo koje će ih približiti Allahu ﷻ i čime će zaslužiti Poslanikove ﷺ dove.

Isto tako je i sa nearapima – oni su svi oni koji nisu arapi, od perzijanaca, bizantijaca, turaka, berbera, abesinaca i drugih – jer se dijele na mu'mine i kafire, poslušne i griješnike, kao što su podijeljeni beduini.

Allah ﷻ kaže:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ
أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ

"O ljudi, Mi smo vas od muškarca i žene stvorili i plemenima i narodima vas učinili da bi ste se upoznali. Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji; Allah, uistinu sve zna i nije Mu skriveno ništa." (Sura El-Hudžurat, 13)

Vjerovjenik ﷺ u vjerodostojnom hadisu kaže:

"Allah je od vas uklonuo igre iz džahilijeta i hvaljenje sa spomenom očeva, (čovjek je) bogobojazni mu'min ili nesretni griješnik. Vi ste sinovi Ademovi, a Adem je od prašine."

U drugom hadisu kojeg smo prenijeli sa vjerodostojnim lancem od Seada Džeririja od Ebu Nadreta da mu je govorio, ili da im je govorio, od onih koji su prisustvovali Poslanikovom ﷺ govoru na Mini u sredini kurbanskog bajrama (danima tešrika), dok je bio na devi i govorio:

"O ljudi, vaš Gospodar je jedan, vaš otac je jedan, arap nad nearapom nema prednosti, niti crnac ima prednost nad

crvenim osim po bogobojaznosti. Jesam li dostavio?" "Da", rekoše oni. Kaže: "Neka prisutni dostave odsutnima."[1]

Ovaj hadis se prenosi od Ebu Nedreta od Džabira.

U obadva 'Sahiha' od Amra b. Asa ؓ se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Pleme tog i tog nisu moji prijatelji, moj prijatelj je Allah i dobri vjernici."[2]

Allahov Poslanik ﷺ obavještava o bližnjoj rodbini da samo zbog rodbinske veze nisu njegovi prijatelji, nego da je njegov prijatelj Allah i dobri među vjernicima od svih vrsta.

Ovih primjera je mnogo u Kur'anu i sunnetu, te da se pouka uzima u imenima i nazivima koje je Allah pohvalio ili pokudio, kao mu'mine i kafire, pokorne i griješnike, učene i neznalice.

Zatim je u Kur'anu spomenuto hvaljenje nekih nearapa, pa Uzvišeni kaže:

هُوَ ٱلَّذِى بَعَثَ فِى ٱلْأُمِّيِّـۧنَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتِهِۦ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا۟ مِن قَبْلُ لَفِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ وَءَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا۟ بِهِمْ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ

"On je nepismenima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, iako su prije bili u očitoj zabludi, i drugima koji im se još nisu priključili, On je Silni i Mudri." (Sura El-Džuma, 2-3)

U obadva 'Sahiha' se bilježi od Salima Ebu Gajsa od Ebu Hurejre ؓ da je rekao:

"Sjedili smo kod Allahovog Poslanika ﷺ kada mu je objavljena sura Džuma: **'... i drugima koji im se još nisu priključili'**, *pa je neko rekao: "Ko su oni Allahov Poslaniče?"*

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 5. dio, str. 411. Lanac mu je sahih po Muslimovim uslovima.
[2] Buharija u 'Sahihu' br. 5990 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 215.

Ali mu nije odgovorio dok nije ponovio tri puta, a među nama je bio Selman Farisi, pa je Allahov Poslanik ﷺ stavio svoju ruku na Selmana a zatim rekao: "Kada bi iman bio kod Soraja[1] ljudi od ovih bi ga dokučili."[2] [3]

U Muslimovom 'Sahihu' se prenosi od Jezida b. Esama od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Kada bi vjera bila kod Soraja čovjek od perzijanaca bi otišao po nju," ili je rekao od sinova perzijanaca, da je uzme."[4]

U drugoj predaji:

"Kada bi nauka bila kod Soraja ljudi od sinova perzijanaca bi je dokučili."[5]

Tirmizi bilježi od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ o riječima Uzvišenog rekao:

وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

"A ako se okrenete Allah će vas drugim narodom zamijeniti." (Sura Muhammed, 38)

da su to sinovi perzijanaca."[6] I mnoge druge predaje koje su prenešene o vrijednostima perzijanaca.

To zbog toga što je Allah ﷻ stanovnicima naselja podario savršenstvo ljudskosti u znanju, vjeri i mehkoći srca što nije slučaj sa stanovnicima udaljenih sela (badije) gdje su ljudi fizički čvrsti,

---

[1] Velike planine.
[2] Buharija u 'Sahihu' br. 4897 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2546.
[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Istinu je rekao Allahov Poslanik ﷺ. A Buharija, odakle je on bio? Od sinova perzijanaca. Isto tako veliki broj imama su bili perzijanci. Dospjeli su do velikog stupnja časti, snage, vjere i vodstva.
[4] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2546.
[5] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 296-297 i 420, 422 i 469, sa vjerodostojnim lancima.
[6] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3260 kao dugačak hadis i kaže: "Ova hadis je garib a o njegovom lancu ima govora."

kruti i neosjećajni i žestokog govora suprotno od stanovnika naselja (kura). To je ta, prethodno spomenuta, osnova. I ako je moguće da se desi suprotno od ovoga zbog neke prepreke. Nekada su sela korisnija od gradova zbog toga je Allah ﷻ poslanike slao stanovnicima gradova pa kaže:

Isto tako i ostale vrste arapa od abesinaca, turkmena i dr. koji su predhodili u vjerovanju i vjeri i koji se nemogu nabrojati zbog njihovog mnoštva, što je poznato među učenjacima. To znači da je istinska vrijednost u slijeđenju onoga sa čime je Allah poslao Muhameda s.a.w.s. od imana i znanja skrivenog i očitog. Tako da je najbolji bio onaj u kome se najviše odrazio. Što znači da je vrijednost u pohvaljenim nazivima kroz Kur'an i sunnet kao što su Islam i Iman, pokornost i bigobojaznost, nauka i dobra djela, dobročinstvo i sl. tome a ne samo zbog toga što je čovjek arap ili nearap, ili što je crn ili bjel, niti što je građanin ili beduin. Međutim zabrana poređenja sa beduinima i nearapima - pored onoga što smo naveli o njihovim vrijednostima i ne osvrtanja na porijeklo i mjesto - se gradi na osnovi.

To zbog toga što je Allah ﷻ stanovnicima gradova podario savršenstvo ljudskosti u znanju, vjeri i mehkoći srca što nije slučaj sa stanovnicima sela gdje ljudi očvrsnu tijelima i moralu i suhoparnosti govora suprotno od stanovnika gradova, što i jeste osnova. I ako je moguće da se desi suprotno od ovoga zbog neke prepreke. Nekada su sela korisnija od gradova zbog toga je Allah poslanike slao stanovnicima gradova pa kaže:

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِم مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡقُرَىٰٓۗ

"A mi smo i prije tebe samo muškarce slali, građane kojima smo objave objavljivali." (Sura Jusuf, 109)

Zato što su poslanici savršeni u većini stvari čak i u porijeklu zato je Allah ﷻ i rekao:

ٱلۡأَعۡرَابُ أَشَدُّ كُفۡرٗا وَنِفَاقٗا وَأَجۡدَرُ أَلَّا يَعۡلَمُواْ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje." (Sura Et-Tewbe, 97)

Ovo je rekao nakon riječi:

إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ
وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞ يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُل لَّا
تَعْتَذِرُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا ٱللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ ثُمَّ
تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ سَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ
لَكُمْ إِذَا ٱنقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا۟ عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا۟ عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ
جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا۟ عَنْهُمْ ۖ فَإِن تَرْضَوْا۟ عَنْهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ
لَا يَرْضَىٰ عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْفَٰسِقِينَ ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا۟ حُدُودَ
مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

" A ima razloga da se prigovara onima koji od tebe traže dozvolu da izostanu, a imućni su. Zadovoljavaju se da ostanu sa onima koji ne idu u boj, Allah je njihova srca zapečatio, pa oni ne znaju. Kad se među njih vratite, oni će vam se pravdati. Reci: ' Ne pravdajte se, jer mi vama ne vjerujemo,zato što nas je Allah o vama obavijestio. Allah i Njegov Poslanik će vidjeti kako ćete postupati, zatim vi ćete biti ponovo vraćeni Onome Kojem j epoznat vidljiv i nevidljiv svijet, pa će vas On o onome što ste radili obavijestiti. Kad se među njih vratite, zaklinjat će vam se Alalhom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo bit će Džehennam, kao kazna za ono što su radili. Oni vam se zaklinju da biste bili zadovoljni njima. A ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom griješnim. Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je." (Sura Et- Tewbe, 93-97)

Kada je Allah ﷻ spomenuo munafike koji su tražili od Allahovog Poslanika ﷺ dozvolu da izostanu od džihada u bitci na Tebuku i kada ih je pokudio, a oni su bili od stanovnika Medine, Uzvišeni je rekao:

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje."

Jer svako dobro i njegova osnova i njegovo značenje su sadržane u znanju i imanu kao što Uzvišeni kaže:

يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَـٰتٍ

"Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje." (Sura El-Mudžadele, 11)

I Uzvišeni kaže:

وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ وَٱلْإِيمَـٰنَ

"A reći će oni kojima je dato znanje i vjerovanje" (Sura Er-Rum, 56)

Suprotno od imana je očiti kufr ili skriveni nifak, a suprotno od znanja je njegovo nepostojanje.

Allah ﷻ je rekao da su beduini najžešći nevjernici i munafici od stanovnika Medine i da je najpreče da oni ne poznaju Allahove ﷻ propise kroz Kur'an i Sunnet. Propisi su spomenuti nazivi u onome što je Allah objavio kroz Kur'an i mudrost (Sunnet) kao što su propisi namaza, zekata, posta i hadža, propisi mu'mina i kafira, bludnika, kradljivca, pijanice i dr. Da bi se znalo ko zaslužuje šeriatski naziv a ko ga ne zaslužuje i šta ti nazivi zaslužuju od imena u propisima.[1]

Zato Ebu Davud i drugi bilježe hadis od Sewrija da mu je govorio Ebu Musa prenoseći od Wehba b. Munebiha a on od Ibn Abbasa ؓ od Vjerovjesnika ﷺ jednom prilikom je Sufijan rekao: "Ovaj hadis neznam osim od Vjerovjesnika ﷺ – da je rekao:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Propisi se odnose na sve, jer je šerijat u cjelosti određen. Bez obzira da li se radi i zekatu, postu. Takođe određen je farz i nafila. Vremenski i nevremenski. Sve je određeno. Isto tako riječ 'had' se odnosi na šerijatsk propisane kazne. Kao što je kazna za blud, krađu, drumsko razbojništvo i slično. Isto tako ovaj termin se koristi za vadžib, i kaže se ne prelazite granicu a kada je riječ o zabrani onda se kaže: Ne približujte se.

"Ko bude stanovao u udaljenim selima (fil badije) otvrdnut će tj. postat će neosjećajan, ko se prepusti lovu past će u gaflet (nemar), a ko dođe kod sultana bit će stavljen u kušnju."[1]

Ebu Davud ga, također, bilježi u hadisu od Hasena b. Hakema Neh'ia od Adija b. Sabita od šejha među ensarijam od Ebu Hurejre ﷺ od Vjerovjesnika ﷺ sa značenjem da je rekao:

"Ko se bude družio sa sultanom bit će doveden u kušnju. "Pa je dodao: " što se više rob bude približavao sultanu time će se više udaljavati od Allaha."[2] [3]

Zato su tvrdokornima običavali da kažu 'ti si tvrdokorni beduin'(el-'earabi džaf) , 'ti si zaista tvrdokoran i tvrd', želeći da kažu ili da ukažu na njegovu tvrdoglavost i suhoparni moral. Riječ beduin je u osnovi naziv za arapskog seljaka, arapski seljaci su beduini kao što se za bizantijske seljake kaže jermenci i njima sl. A za perzijske seljake se kaže kurdi i njima sl. a za turkmrnaske seljake se kaže tatari i njima sl.

[1] Bilježi ga Ebu Davud u ' Sunnenu ' br. 2859, Tirmizi u svom ' Sunnenu ' br. 2256 i kaže hadis je hasen sahih garib u hadisu od Ibn Abbasa neznamo ga osim u hadisu od Sewrija. Bilježi ga Nesa u svom ' Sunnenu ' i Ahmed u ' Musnedu ' Albani ga je ocjenio sahihom od ' Sahih džami'a sagir ' br. 6296.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u ' Sunnenu ' br. 2860. Hadis se nalazi u ' Daif Ebu Davud ' br. 612, od Albanija.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo poglavlje svjedoči hadisu '**Ko se nastani u selima otvrdnut će.**' Ako se nastani u njima postat će kao što je njihova osnova tvrdokorni i osorni. **Ko se prepusti lovu past će u gaflet.** Zbog toga ćeš vidjeti da su najviše ljudi u gafletu lovci. Jer kada vide lovinu da leti oni zaborave i na svoje obaveze. **Ko se približi vladaru bit će doveden u kušnju.** Ovo se odnosi i na drugu verziju: **Ko se bude družio sa vladarem.** Bit će doveden u smutnju jer će kod njega naći ovosvjetske ljepote i uživanje i druge stvari što će dovesti do stupnja da zaboravi svoju vjeru. Isto tako kaže: **Ko se više približi vladaru time će se više udaljiti od Allaha.** To znači da onaj ko dođe kod vladara da bih od njega izvukao kakvo dobro i da bi štagod zaradio od dunjaluka,. Ali onaj ko dođe kod vladara da ga nasavjetuje i uputi, onda je to poželjno, a može se ubrojati i u džihad. **Najbolja vrsta džihada je riječ istine kod nepravednog vladara.** Bez obzira da li je rekao javno ili tajno, shodno koristi.

Ovo je – a Allah najbolje zna – osnova i ako se može desiti nešto od viška ili manjka. Zaključak je da stanovnici periferija uzimaju propise beduina - bez obzira ušli u naziv beduina ili ne. Ovo je osnova koja nalaže da vrsta koja pripada građanima biva boljom od vrste seljaka, iako su pojedinci među seljacima bolji od građana.

To opet znači da ono sa čime su se izdvajali seljaci u odnosu na sve građane, mislim na vrijeme ashaba i tabiina, je bio manjak u odnosu na vrijendosti građana ili je pak bilo pokuđeno.

Pa ako se desi poređenje sa njima u onome što nije od postupaka građana muhadžira, to je bilo pokuđeno ili je vodilo u pokuđenost, a na osnovu ovoga se može primijeniti na arape i nearape.

Ono što zastupaju ehlu sunne vel džema't jeste ubjeđenje da su arapi kao vrsta bolji od vrste nearapa, od hebreja, Siraca, bizantijaca, perzijanaca i drugih. Kao i to da je pleme Kurejš bolje od ostalih arapa, te da je Poslanik ﷺ najbolji među Benu Hašim, a on je najbolje stvorenje sam po sebi i najboljeg porijekla između njih.

Ali arapi nemaju vrijednost, zatim Kurejšije, zatim Benu Hašim samo zato što je Poslanik ﷺ od njih, iako to ima svoju vrijednost, nego su oni sami po sebi vrijedni. Zbog toga je potrvđeno da je Allahov Poslanik ﷺ najvrijedniji kao osoba i po porijeklu, a da nije tako onda bi se morao gledati onaj redoslijed.[1]

Zbog toga je Ebu Muhammed b. Ismail b. Halef Kermani, prijatelj od Imama Ahmeda, naveo opisujući sunnet pa kaže: "Ovo je mezheb imama nauke i sljedbenika predaja, i ehlu sunneta koji

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovo nema sumnje da su arapi najvrijedniji od ljudske vrste. Zbog toga je i Muhammed ﷺ bio od njih. Uzvišeni kaže: **Allah najbolje zna gdje će učiniti svoju poslanicu.** (El-En'am, 124). Zatim arapi su bili počašćeni čašću poslanstva koje je bilo dato Muhammedu ﷺ. Tako da postoje dvije časti: Čast u pogledu porijekla što je bilo prije poslanstva i Kur'ana. Te čast poslanstva, znanja i imana. A ovo je bil poslije Vjerovjesnikovog ﷺ poslanstva.

ga poznaju, koji se slijede. Ja sam zapamtio one koje sam zapamtio od stanovnika Iraka, Hidžaza i Šama, te drugih. Onaj ko se suprostavi nečemu od ovih mezheba ili ih potvori, ili pokudi nekog od njihovih govornika, je novotar i heretik od džemata. Udaljio se od puta sunneta, Istinskog puta. To je Ahmedov mezheb, kao i Ishaka b. Ibrahima b. Muhaleda, Abdullaha b. Zubejra Humejdija, Seida b. Mensura i drugih sa kojima smo sjedili i od kojih smo uzeli znanje.

Oni su govorili da je iman riječ, djelo i nijet - zatim je naveo dug govor sve dok nije rekao: "Arapima priznajemo njihovo pravo, vrijednost i prednjačenje, volimo ih, zbog Poslanikovog ﷺ hadisa u kojem kaže: ***"Voljeti arape je od imana, a mrziti ih je licemjerstvo."***[1] Mi se nećemo pozivati na nacionalizam i misli bezvrijednih oslobođenih robova koji ne vole arape, i koji ne priznaju njihovu vrijednost, jer su njihove tvrdnje novotarija i razilaženje."

Ovaj govor prenose od Ahmeda lično u poslanici od Ahmeda b. Seida Estaherija - ako je vjerodostojna[2] - to je njegov stav i stav svih učenjaka.

Jedna skupina tvrdi da arapi u svojoj vrsti nemaju vrijednosti u odnosu na vrstu nearapa, oni se nazivaju šu'ubije.[3] Zbog zauzimanja za ostale narode koji se razlikuju od plemena, kao što je rečeno plemena pripadaju arapima a narodnosti nearapima.

---

[1] Bilježi ga Hakim u 'Mustedreku' 4. dio, str. 87, i kaže: "Lanac mu je sahih ali ga nisu naveli." Zehebi dodaje pa kaže: "Hajsemovi hadisi se ne koriste, a Meakil je slab." Slabim ga je ocjenio Albani, u 'Daif džami'a sagir' br. 2683. Bilježi ga Taberani u 'Evsatu' kao što Sujuti daje naznaku o njemu u 'Džami'a sagir' riječima: **"... Voljeti arape je od imana a mrziti ih je kufr."** Hadis se nalazi u 'Daif džami'a sagir'br. 2684. Pogledaj 'Silsiletu daife' br. 1190.

[2] Pogledaj knjigu 'Tabekat hanabile' 1. dio, dtr 24-36.

[3] Šu'bije predstavljaju pokret koji se zauzima za jednakost drugih isl. naroda s arapima ne priznavajući im njihove vrijednosti i prednosti.

Neki ljudi možda daju prednost nekim nearapima nad arapima.

U većini slučajeva ovakav govor ne proizilazi osim zbog licemjerstva, da li zbog ubjeđenja ili zbog djela koja produciraju strastvenim požudama sa sumnjama koje su to toga dovele. Zbog toga je došao hadis:

***"Voljeti arape je od imana, a mrziti ih je licemjerstvo."*[1]**

Jer uglavnom priča o ovim pitanjima ne biva osim sa duhovnim strastima, sa obostranim šejtanovim udjelom. Ovo je haram u svim pitanjima.

Allah je naredio mu'minima da se zajedno drže uz Allahovo čvrsto uže, sa druge strane im je zabranio razilaženje i razdvajanje. Naredio je da se izmiruju. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

***"Primjer mu'mina u njihovoj međusobnoj ljubavi, milosti i saosjećanju je kao primjer jednog tijela. Ako jedan njegov organ oboli čitavo tijelo to osjeti sa groznicom i nesanicom."*[2]**

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

***"Nemojte kidati veze, nemojte jedni protiv drugih spletkariti, nemojte se mrziti, nemojte jedni drugima zavidjeti, nego budite Allahovi robovi i međusobna braća, kao što vam je Allah naredio."*[3]**

Ova obadva hadisa su vjerodostojni, a u ovom poglavlju u Kur'anu i sunnetu ima toliko dokaza da ih je teško nabrojati.

Dokaz vrijednosti i prednosti vrste arapa, zatim vrste Kujeršija, zatim vrste Benu Hašima, kao što to prenosi Tirmizi u

[1] Stanje hadisa je prethodno prikazano a hadis je slab.

[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 6011, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2586, pri čemu je navedena njegova verzija od Nu'amana b. Beširа.

[3] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' 2563 od Ebu Hurejre. Također ga bilježi Buharija sličnog od Enesa.

hadisu od Ismaila b. Ebu Halida od Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa od Abbasa b. Abdul Mutaliba ﷺ da je rekao:

"Rekao sam: "Allahov Poslaniče, Kurejšije su sjedili, pa su međusobno počeli spominjati svoj ugled, pa su tvoj primjer učinili kao palmu u hrpi prašine na zemlji." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Allah je stvorio stvorenja, pa je mene učinio u najboljoj njihovoj skupini. Zatim je odabrao plemena, pa je mene učinio u najboljem plemenu, zatim je odabrao kuće, pa je mene učinio u najboljoj njihovoj kući. Ja sam lično od njih najbolji i iz najbolje kuće."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen, a Abdullah b. Haris je Ibn Novel.[1]

Hrpa je prašina koja se sakupi nakon metenja po kući, kao što stoji u hadisu 'hrpica'.

To znači: da je palma sama po sebi dobra, iako njen korijen nije takav, ali je Allahov Poslanik ﷺ obavijestio da je on najbolji čovjek sam po sebi i po porijeklu.

Tirmizi također prenosi u hadisu od Sevrija od Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa od Mutaliba b. Ebu Veda'a da je rekao:

"Abbas je došao kod Allahovog Poslanika ﷺ, pa kao da je načuo nešto. Vjerovjesnik ﷺ ustade i pope se na mimber, pa reče: "Ko sam ja?" ; "Ti si Allahov Poslanik ﷺ." rekoše oni. Kaže: "Ja sam Muhammed b. Abdullah b. Abdul Mutalib." Zatim reče: "Allah je stvorio stvorenja i mene je učinio među najboljima od njih. Zatim ih je učinio u dvije grupe a mene je učinio u boljoj grupi. Zatim ih je učinio plemenima pa me je učinio u najboljem plemenu. Zatim ih je učinio kućama a pa me je učinio u najboljoj kući, i najboljeg od njih."

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3607. U njegovom lancu se nalazi Ibn Ebu Zijad Hašimija za kojeg je Hafiz u 'Takribu' rekao: "Slab, ostario je pa se promijenio, i počeo je tražiti hadise od drugih, a bio je šija."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen."[1] Ovako sam ga našao u knjizi ali je ispravno: ***"Ja sam među njima iz najbolje kuće i naj bolji lično."***

Ahmed je ovaj hadis prenio u '*Musnedu*' od Sevrija od Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa b. Novela od Mutaliba b. Ebu Veda'a da je rekao:

"Abbas ﷺ je rekao: "Do Poslanika ﷺ je doprlo nešto što su ljudi govorili." Kaže: "Pa se popeo na mimber i rekao: "Ko sam ja?"; "Ti si Allahov Poslanik." Rekoše oni. Pa reče: "Ja sam Muhammed b. Abdullah b. Abdul Mutalib. Allah je stvorio stvorenja, a mene je učinio najboljim među Svojim stvorenjima. Pa ih je učinio dvjema skupinama a mene je učinio u boljoj skupini. Pa je stvorio plemena a mene je učinio u najboljem plemenu. Pa ih je učinio kućama a mene je učinio u najboljoj kući. Ja sam iz najbolje vaše kuće i ja sam lično najbolji."[2]

Allahov Poslanik ﷺ obavještava da se ljudi nisu podijelili na dvije skupine a da on nije bio u boljoj od njih dviju.

Također je hadis došao u ovoj verziji.

U hadisu kaže: ***"... stvorio stvorenja, a mene je učinio najboljim među Svojim stvorenjima. Pa ih je učinio dvjema skupinama a mene je učinio u boljoj skupini."*** To To može da znači dvije stvari:

Jedna je da su stvorenja dvije skupne (ljudi i džini), ili se odnosi na sve ono što je stvoreno na Zemlji, a da su Ademovi sinovi najbolji među njima. Ako se kaže da se radi o općem pojmu stvorenja, tako da među njih ulaze i meleki, onda bi to značilo da ljudi imaju prednost nad melekima, što ima svoje pravilno značenje.

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3608. Hadis je slab kao i onaj prije njega.

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 201. Hadis je slab. Pogledaj hadis prije njega od ovoga Jezida, a on je slab kao što je prethodilo.

Zatim je ljude podijelio na dvije grupe, a te grupe su: arapi i nearapi. Zatim je arape podijelio na plemena, a Kurejš je bilo najbolje pleme među arapskim plemenima. Zatim je Kurejšije podijeli na kuće, a Benu Hašimova je bila najbolja kuća.

Možda je htio reći da se stvaranje odnosi na ljude, te da je on bio najbolji među njima, tj. od Ibrahimove ﷺ djece ili među arapima. Zatim je Ibrahimovu djecu podijelio na dvije skupine, Ismailovi sinovi i Ishakovi sinovi, ili da je Arape podijelio na Adnana i na Kahtana, pa da je njega učinio među Ismailovim sinovima, ili Adnanovim sinovima. Zatim je Ismailove sinove ili Adnanove sinove podijelio na plemena, a njega učinio u najboljem njihovom plemenu, a to su Kurešije.

U svakom slučaju hadis je direktan u pogledu vrijednosti Arapa u odnosu na druge mimo njih.

Allahov Poslanik ﷺ je pojasnio da ova prednost nalaže ljubav prema Benu Hašim, zatim Kurejšijama a onda prema Arapima.

Tirmizi prenosi hadis od Ebu Avane od Jezida b. Ebu Zijada također od Abdullaha b. Harisa da mu je govorio Mutalib b. Ebu Rabia b. Haris b. Abdul Mutalib:

"Da je Abbas b. Abdul Mutalib ljutit ušao kod Allahovog Poslanika ﷺ, a ja sam bio kod njega, pa je rekao: "Šta te je naljutilo?" Pa reče: "Allahov Poslaniče, šta je između nas i Kurejšija, ako se međusobno susretnu, susretnu se veselih lica, a kada nas sretnu, sretnu nas drugačije od toga?" Kaže: "Pa se Allahov Poslanik ﷺ naljutio do te mjere da mu se lice pocrvenilo. Zatim je rekao: " Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, u njegovo srce neće ući iman sve dok vas ne bude volio radi Allaha i Njegovog Poslanika." Zatim je rekao: "O ljudi, ko uvrijedi mog amidžu uvrijedio je mene, jer je čovjekov amidža kao blizanac njegovog oca."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis hasen sahih."[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu'[2] sličnog ovom hadisu od Ismaila b. Ebu Halida od ovog Jezida. Također ga prenosi u hadisu od Džerira od Jezida b. Ebu Zijada pd Abdullaha b. Harisa b. Abdul Mutaliba b. Rabie da je rekao:

"Abbas je ušao kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekao: "Allahov Poslaniče, kada mi izađemo vidimo da Kurejšije pričaju, ali kada nas vide ušute." Pa se Allahov Poslanik ﷺ naljutio a između njegovih očiju probi znoj, zatim reče: "Tako mi Allaha u čovjekovo srce neće ući iman sve dok vas ne bude volio radi Allaha i moje rodbinske bliskosti."[3]

Ova dva hadisa su preneseni kod Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa:

Jedan od njih je o vrijednosti plemena iz kojeg je Allahov Poslanik ﷺ.

Drugi je o ljubavi prema njima, a obadva prenosi od njega Ismail b. Ebu Halid.

Ovdje je moguće primijetiti da Abdullah b. Haris prenosi prvi hadis jednom od Abbasa, a drugi put od Mutaliba b. Ebu Vada'a. Drugi prenosi od Abdul Mutaliba b. Rabie, a on je Ibn Haris b. Abdul Mutalib, a bio je od ashaba. Pa će pomisliti da se radi o kontradiktornosti ili podudarnosti imena sa Jezidove strane, ali ovo nije mjesto da govorimo o tome. Dokaz je stabilan sa ovim hadisom u svakom slučaju, a posebno ako postoje drugi hadisi koji jačaju njegovo značenje.

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 3758, a hadis je sla zbog Jezida b. Ebu Zijada. Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 6112. Ali njegov drugi dio je ojačan drugim hadisima koji ga podižu na jedan stupanj. Bilježi ga Ibn Asakir od Ibn Abbasa, Nesai i Hakim od Abdul Mutaliba, i Ibn Sead od Ebu Muldžiza. Albani kaže: "Hasen." Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br. 5922.

[2] 1. dio, str. 207. Hadis je slab.

[3] 'Musned' 1.dio, str. 207. Lanac mu je slab.

Isto tako po ovom pitanu je predaja od Ahmeda, Muslima i Tirmizije u hadisu od Evzaija od Šeddada b. Amra od Vasila b. Eska'a da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika da kaže: "Allah je odabrao Kenanu od Ismailovih sinova, a Kurejšije je odabrao od Kenane, od Kurejšija je odabrao Benu Hašim, a mene je odabrao od Benu Hašima."

Ovako ga prenose Velid i Ebu Mugire od Evzaija.[1]

Bilježe ga Ahmed i Tirmizi u hadisu od Muhammeda b. Mus'aba od Evzaija riječima: ***"Allah je odabrao Ismaila između njegove djece. A od Ismailove djece je odabrao Kenanu*** – hadis." Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je sahih."[2]

To znači da su Ismail i njegovo potomstvo odabranici Ibrahimove djece što opet ukazuje da su bolji od Ishakove djece. Poznato je da su Ishakova djeca – tj. Israilovi sinovi – najbolji među nearapima zbog postojanja poslanstva i Knjige među njima ako se vrijednosti ovima potvrdi onda je preče da se potvrdi i drugima. Ovo je dobro osim što je moguće reći da je hadis ukazuje na to da je Ismail odabran među Ibrahimovom djecom, a da su Benu Kenane odabrani među Ismailovom djecom što ne znači da su Ismailova djeca također odabrani u odnosu na druge jer je njihov otac odabran i pojedini među njima su odabrani među ostalima.

Reći će se da ovo nije bio cilj hadisa onda ne bi bilo koristi od spomena Ismailovog odabira što bi značilo da njegovo

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2276, od Velida b. Muslima o njemu. Ahmed ga bilježi u 'Musnedu' 4. dio, str. 107 od Ebu Mugire da je rekao: "Govorio nam je Evzai pa je rekao da mu je govorio Ebu Amar o njemu, a hadis je sahih.

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str. 107, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3605 i kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih."

Kažem da o Muhammedu b. Mus'abu ima govora, a Hafiz u 'Takribu' kaže: "Istinoljubiv ali mnogo griješi." Ali je hadis sahih na osnovu onoga prije njega osim prvog dijela sa kojim se Muhammed b. Mus'ab izdvaja a bio je slab.

potomstvo ne ukazuje na njegov odabir. Tako da bi se reklo da nema razlike između spomena Ismaila i spomena Ishaka.

Zatim ovo - dodajući ostalim hadisima - je dokaz da je značenje jedno u pogledu svih njih.

Znaj da ima mnogo hadisa koji govore o vrijednostima Kurejšija i Benu Hašima ovo nije mjesto da ih nabrajamo ali svi oni ukazuju na to što znači da Kurejšije pripadaju arapima kao što arapi pripadaju ljudima. Ovako je došao šerijat kao što ćemo kasnije spomenuti.

Allah ﷻ je posebno izdvojio arape i njihov jezik sa propisima sa kojima se ističu zatim je izdvojio Kurejšije u odnosu na ostale arape time što je među njima učinio hilafet vjerovjesništa, i dr. specifičnosti. Zatim je Benu Hašim izdvojio sa zabranom uzimanja sadake i djela od onoga što muslimani osvoje bez borbe (fej') i druge specifičnosti. Allah ﷻ je svakom stupnju dao vrijednost po zasluzi, Allah sve zna i mudar je:

ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ ٱلنَّاسِ

"Allah odabire poslanike među melekima i ljudima." (Sura El-Hadždž, 75)

ٱللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُۥ

"A Allah najbolje zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje." (Sura El-En'am, 124)

Ljudi su o riječima Uzvišenog :

وَإِنَّهُۥ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ

"Kur'an je zaista čast i tebi i narodu tvome" (Sura Ez - Zuhruf, 44)

I o riječima Uzvišenog:

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ

"Došao vam je Poslanik jedan od vas." (Sura Et - Tewbe, 128)

govorili različite stvari o kojima nije mjesto da se o tome ovdje govori.

Od hadisa koji se spominju sa ovim značenjem, koje smo prenijeli poznatim pravcima od Muhammeda b. Ishaka Sen'anija.

Govorio nam je Muhammed b. Bekr Sehmi govorio nam je Jezid b. Avane od Muhammeda b. Zekvana – dajdže od Hamada b. Zejda – od Amra b. Dinara od Ibn Omera ﷺ – da je rekao:

"Sjedili smo u Poslanikovom ﷺ dvorištu kad pored nas prođe žena, neki rekoše: "Ovo je kćerka Allahovog Poslanika ﷺ." Ebu Sufjan reče: "Ista kao što je Muhammed u Benu Hašimu, kao mirisna ruža među koprivama." Pa je žena otišla i obavijestila o tome Allahovog Poslanika ﷺ, on dođe a na njegovom licu se mogla prepoznati ljutnja, pa reče: "Kakve mi to vijesti stižu od svijeta? Allah je, uistinu, stvorio sedam nebesa, pa je izabrao najuzdignutije od njih, i na njemu nastanio koga je htio od Svojih stvorenja. Zatim je stvorio stvorenja, a od njih izabrao sinove Ademove, a od sinova Ademovih je izabrao arape, a od arapa je izabrao Mudar, a od Mudara izabrao Kurejšije, a od Kurejšija je izabrao Benu Hašim, a od Benu Hašim je izabrao mene. Ja sam najbolji od najboljih. Ko voli arape, sa mojom ljubavlju ih voli, a ko mrzi arape sa mržnjom prema meni ih mrzi."[1]

Također pod ovo pitanje spada i ono što je prenio Tirmizi i drugi u hadisu od Ebu Bedra Šudžaija b. Velida od Kabusa b. Ebu Zabjana od njegovog oca od Selmana ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "O Selmane, nemoj me mrziti pa da napustiš svoju vjeru." Rekoh: "Allahov Poslaniče, kako ću te mrziti, a tobom me je Allah uputio?" Kaže: "Tako što ćeš mrziti arape i mene ćeš mrziti."

[1] Bilježi ga Hakim u 'Mustedreku' 4. dio, str. 73-74. Hadis je slab, a u njemu postoje dva nedostatka: prvi je taj što Muhammed b. Zekvan kako Hafiz u Takribu kaže: "Slab." A drugi je taj što se u njegovom lancu nalazi Jezid b. Avane a on je Kelbi. Hafiz u 'Lisanu' kaže: "Jezid b. Avane Kelbi prenosi od Muhammeda b. Zekvana. Akili kaže: "Da se ne nalazi iza njega u lancu." Tj. ne prenosi njegove hadise.

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen garib, i nije poznat osim od hadisa Ebu Bedra Šudžaija b. Velida."[1]

Allahov Poslanik ﷺ je mržnju arapa uporedio sa izlaskom iz vjere, a mržnju prema njima učinio kao i mržnju prema njemu.[2]

Ovo liči na to da se Poslanik ﷺ obratio Selmanu – a on je bio od prethodnika perzijanaca koji su primili islam, i koji je imao velike vrijednosti zabilježene u istoriji – kako bi upozorio druge perzijance. Jer je znao da šejtan poziva duše u ovakvo nešto, kao kada je Poslanik ﷺ rekao:

"O Fatima kćeri Muhammedova, ja ti od Allaha ništa ne mogu pomoći. O Abbase, amidžo Allahovog Poslanika, ja ti od Allaha ništa ne mogu pomoći. O Safija, tetko Allahovog Poslanika, ja ti od Allaha ništa ne mogu pomoći. Tražite od mog imetka šta hoćete."[3]

Ovo je bilo upozorenje onima koji se pripišu ovome trome da se ne zanesu srodstvom , te zapuste lijepe riječi i dobra djela.

Ovo dokazuje da je mržnja prema arapima kao vrsti kufr, ili pak biva razlogom koji vodi u kufr.

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3927. Hakim ga je ocjenio vjerodostojnim, u 'Mustedreku' 4. dio, str. 89. Nakon toga Zehebi kaže: "O Kabusu je govoreno."
Kažem da su ga Nesai, Ibn Hiban, Darkutni, Ibn Sead i drugi učenjaci od kritičara, ocjenili slabim, tako da je hadis slab.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Vjerovjesnik ﷺ je to rekao Selmanu jer je on bio perzijanac. Perzijanci i arapi su bili dva neprijateljska naroda od davnina. Zbog toga se bojao da u njegovom srcu ne bude nešto od toga. Ali u tome se potvrdila Selmanova oštroumnost kada je rekao: Kako ću te mrziti kada me je Allah tobom uputio? A to znači dakle, da te volim zato što me je Allah tobom uputio. A to opet znači da volim svakoga ko mi učini dobro. A posebno ako se radi o vjeri, o savjetovanju, o naređivanju dobra i spriječavanju zla. Ovo znači da bi ti trebao da ga voliš i simpatišeš suprotno što čine neki ljudi danas ako im narediš dobro, spriječiš zlo, ili ga pozoveš na dobro, ili ga uputiš na pravi put, u njegovom srci se pojavi mržnja prema tebi, neuzubillahi. Ovo je suprotno razumu, suprotno vjeri. Allahov Poslanik ﷺ kaže: **Ko vam učini dobro djelo nagradite ga. Ako ne nađete nešto čime bi ga nagradili, dovite za njega sve dok ne vidite da ste ga nagradili.**

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 205.

To znači da su bolji od drugih te da je ljubav prema njima razlog snage, jer da je mržnja prema njima na istom stepenu kao mržnja prema drugima, onda to ne bi bio razlog izlaska iz vjere, niti mržnja prema Poslaniku ﷺ, nego bi to bila vrsta iskazivanja neprijateljstva. Ali pošto ga je učinio razlogom izlaska iz vjere i mržnjom prema Poslaniku ﷺ ukazao je da je mržnja prema njima veća nego mržnja prema nekom drugom. To je dokaz da su bolji od drugih, jer ljubav i mržnja slijede prednost. A čija je mržnja opasnija onda ukazuje da ima prednost. Odatle ukazuje da ljubav prema njima jeste baš zbog te prednosti u njima, a to je suprotno od mržnje. A čija je mržnja, zbog njegove posebnosti, razlog kazne onda je ljubav prema njemu razlog nagrade, a to je dokaz prednosti.

Ovo je direktno pokazano u drugom hadisu kojeg prenosi Ebu Tahir Silfi o vrijednostima arapa u hadisu od Ebu Bekra b. Ebu Davuda, govorio nam je Isa b. Hamad Zugbe govorio nam je Alija b. Hasan Šami govorio nam je Hulejid b. Dualidž od Junusa b. Ubejda od Hasana od Džabira b. Abdullaha da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Ljubav prema Ebu Bekru i Omeru je od imana, a mržnja prema njima je kufr. Ljubav prema arapima je od imana, a mržnja prema njima je kufr."[1]

Harb Kermani i drugi su ovaj hadis uzeli za dokaz navodeći njegove riječi: "Ljubav prema arapima je iman, a mržnja prema njima je licemjerstvo i kufr."[2]

Jedino o ovom lancu ima priče, ali moguće je da je prenešen drugim putem, ali sam ga naveo zato što odgovara značenju Selmanovog hadisa tj. da je mržnja prema njima vrsta kufra što

---

[1] Sujuti ga je spomenuo u 'Džami'a sagir' pripisujući ga i ocjenjujući slabim, Asakiru. Albani u 'Daif džami'a sagir' br. 2680 kaže: "Veoma slab." U lancu kojega je naveo autor se nalazi Alija b. Hasam Šami koji je potvoren za laž. Također u njemu se nalazi Hulejid b. Dualidž Sudusi a on je slab.

[2] Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 2683 i 2684.

opet znači da je ljubav prema njima vrsta imana. Tako da je ovo odgovaralo njegovom značenju.

Zbog toga su preneseni hadisi - jasne neodređenosti - kao što prenosi Tirmizi u hadisu od Hussajjina b. Omera od Meharika b. Abdullaha od Tarika b. Šihaba od Osmana b. Affana ﷺ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Ko bude varao arape neće ga obuhvatiti moj šefa'at, i neće ga obuhvatiti moja ljubav."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je garib (čudan) nije nam poznat osim od Hussajjina b. Omera Ahmesija od Meharika, a Hussajjin kod muhadisa nije nešto jak."[1]

Kažem da ovaj hadis ima približno značenje Selmanovom hadisu, jer je varanje vrsta koja se ne može naći sa ljubavlju prema njima. Naprotiv, ne može biti osim s ciljem njihova omaložavanja, ili iz mržnje prema njima, a njegovo značenje nije daleko.

Ali, većina muhadisa su odbili hadise od ovog Hussajjina koji ga prenosi. Jahja b. Me`in kaže: "Nije čemu." Ibn Medini kaže: "Nije jak, prenosi od Meharika od Tarika a njegovi hadisi su odbačeni." Buharija i Ebu Zura kažu: "Odbačenih hadisa." Jakub b. Šejbe kaže: "Veoma slab." Neki sa njime od slabog prelaze na lažne hadise. Ibn Adijj kaže: "Svi njegovi hadisi su problematični, osamostaljuje se sa svakim od njih jedan prenosilac."

Kažem da zbog toga Ahmed nije prenio svom sinu Abdullahu ovaj hadis u hadisima '*Musneda*'. On ga je zapisao od Muhammeda b. Bišra od Abdullaha b. Abdullaha b. Esveda od Hussajjina kako ga prenosi Tirmizi. Ali nije govorio o njemu, nego ga je Abdullah prenio od njega u '*Musnedu*' samo zato što ga je pronašao pa kaže: "Našao sam u očevoj knjizi: "Govorio nam je Muhammed b. Bišr - pa ga je spomenuo."[2]

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3928, a Albani ga ocjenjuje slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 5715. Pogledaj 'Daife' br. 545.
[2] Pogledaj 'Musned' od Ahmeda, 1. dio, str. 72.

Ahmed - rahimehullah - kako to ukazuje njegov stil u *'Musnedu'* - ako bi vidio da je hadis izmišljen i podmetnut, ili bar blizak podmetnutom, ne bi ga prenosio, zbog toga se okanio hadisa takvih ljudi i nije prenosio od njih. To zbog toga što Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Ko bude prenosio od mene hadis a vidi da je laž, onda je on jedan od lažova."[1] [2]

Također Abdullah b. Ahmed prenosi u očevom *'Musnedu'*: govorio nam je Ismail Ebu Muamer govorio nam je Ismail b. Ajjaš od Zejda b. Džebire od Dabuda b. Hussajjina od Ubejdullaha b. Ebu Nafie od Alije ؓ kaže:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Arape ne mrzi osim munafik."[3]

Zejd b. Džebire kod njih je odbačenih hadisa, a bio je medinlija, dok je predaja Ismaila b. Ajjaša, mimo stanovnika Šama, kontradiktorna.

Također Ebu Džafer Muhammed b. Abdullah hafiz iz Kufe poznat kao Mutajjin kaže da mu je govorio Ala' b. Amr Hanefi govorio nam je Jahja b. Zejd Eša'ri govorio nam je Ibn Džurejdž prenoseći od Ataija od Ibn Abbasa ؓ da je rekao:

---

[1] Bilježi ga Muslim u predgovoru 'Sahiha' 1. dio, str. 9. Tirmizi u 'Sunnenu' br. 2662. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih." A on je kako je i rekao, a prenešen je u hadisu od Mugire b. Šuabeta.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovim je Šejhul islam – rahimehullah – htio skrenuti pažnju da prevara vrste u većini slučajeva ne biva osim iz mržnje prema tom plemenu ili tom narodu. Dok prevara prema pojedincu biva iz različitih razloga. To može biti, naprimjer, iz želje da mu se poveća cijena. Ali što se tiče vrste, kao da svi oni koji su iz Kurejšija on ima namjeru da ih prevari. To ukazuje na njegovu mržnju. Ovo je veoma važna opaska od Šejhul islama Ibn Tejmijje – rahimehullah – pa kaže: Ako je prema vrsti onda je prevara radi spletkarenja i mržnje. Tako da na osnovu ovoga značenje hadisa neće biti slabo, ali je autor govorio o prenosiocu hadisa.

[3] Bilježi ga u 'Musnedu' 1. dio, str. 81. Hadis je veoma slab zbog Zejda b. Džebire čiji su hadisi ostavljeni.

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Volite arape radi tri stvari: Zato što sam ja arap, Kur'an je na arapskom i jezik stanovnika Dženneta je arapski."[1]

Hafiz Silfi kaže: "Ovaj hadis je hasen.

Ne znam je li htio reći da mu je lanac dobar na način kako to kažu muhadisi ili misli da mu je tekst dobar pod općim pojmom hadiske terminologije. Ebul Feredž b. Dževzi je ovaj hadis naveo u podmetnutim hadisima i kaže: "Se'alebi kaže: "Nema osnove." Ibn Hiban kaže: "Jahja b. Zejd prenosi hadise čiji su dijelovi ispremetani." Tako da ga nije moguće uzeti za dokaz, a Allah najbolje zna.[2]

---

[1] Bilježi ga Hakim u 'Mustedreku' 4. dio, str. 87, Akili u 'Duafa' 327. Taberani u 'Kebiru' 3/122/1, Bejheki u 'Šuabul iman' Ibn Asakir 6/230/1 i 7/34/1, i drugi. Svi ga prenose od Alaija b. Amra Hanefija govorio nam je Jahja b. Jezid Eš'ari obavijestio nas je Ibn Džurejdž od Ataija od Ibn Abbasa merfua predajom.
Ovaj prikaz stanja hadisa sa iskoristio iz 'Silsile ehadis daifa vel mevdua' 1. dio, str. 190, gdje Albani odmah nakon njega kaže: "Ovaj lanac je podmetnut." Zatim mu je naveo tri nedostatka koje ćemo mi spomenuti ali ukratko, a onaj ko želi više informacija neka pogleda 'Silsile'.
Prvi nedostatak: Ala' b. Amr, Zehebi u 'Mizanu' kaže: "Njegovi hadisi se ne uzimaju." Ibn Hiban kaže: "Nije dozvoljeno koristiti ga za dokaze ni u kom slučaju." Zatim mu je naveo ovaj hadis od Akilija zatim rekao: "Ovaj je podmetnut." Ebu Hatim kaže: "Ovaj hadis je lažan."
Drugi: Jahja b. Jezid je slab, slabim su ga ocjenili Ahmed i drugi, kao što kaže Zehebi nakon Hakima. Ebu Zur'a kaže: "Njegovi hadisi su problematični."
Prenoseći od svog oca kaže: "Slabih hadisa, ali njegovi hadisi se ne odbacuju, pisao je hadise."
U 'Lisanu' kaže: "Sadži. Akili i Ibn Džarud su ga naveli u 'Duafa' tj. među slabima.
Treći: Ibn Džuredž ga ne prenosi direktno ukazujući na to nego 'an'anom' (tj. da u svom prenošenju ne kaže da je hadis čuo direktno od onoga od koga prenosi), a bio je mudelis (onaj ko ne orpenosi direktno hadise od njihovih prenosilaca). Ahmed kaže: "Neke od ovih hadisa koje je Ibn Džurejdž prenosi pripisujući ih ashabima su podmetnuti. Ibn Džrejdž nije obraćao pažnju odakle uzima hadise." Riječima govoreći: "Obaviješten sam ili govorio sam prenoseći od tog i tog." Kao što stoji u 'Mizanu'. Kraj.
[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejhul islam – rahimehullah – je skrenuo pažnju da postoji termin 'hasen' poseban koje koriste muhadisi, kao i 'hasen' termin općeg značenja. Hasen u općem značenju je onaj koga jačaju drugi šerijatski opći dokazi. Dok je 'hasen' kod muhadisa hadis kojeg prenosi prenosilac slabijeg pamćenja sa povezanim lancem i ispravnim od nepravilnosti i smetnji. Ako se u njemu nađe neko od slabih prenosilaca onda se kod muhadisa neće ubrojati u hsen predaje. A ako mu je

Također po ovom pitanju ono što prenosi Ebu Bekr Bezzar govorio nam je Ibrahim b. Seid Dževheri, govorio nam je Ebu Ahmed govorio nam je Abdul Džebbar b. Abbas - a bio je kufljan i težio je ka šiizmu ali je bio vjerodostojnih i ispravnih hadisa - ovo je, Allah najbolje zna - Bezzarova priča o Ebu Ishaku od Evsa b. Dam'idža da je rekao: "Selman je rekao:

"O skupino arapa mi vam dajemo prednost zato što vam je Allahov Poslanik ﷺ. davao prednost. Ne ženimo se sa vašim ženama i ne predvodimo vas u namazu."[1]

Ovaj lanac je dobar, Ebu Ahmed je - a Allah najbolje zna - Muhammed b. Abdullah Zubejri od veoma poznatih povjerljivih učenjaka. Pohvalio je svog šejha, a Dževheri i Ebu Ishak Subeji su poznati da ih nije potrebno hvaliti. A Evs b. Dam'idž je povjerljiv i od njega je bilježio Muslim.

Selman nas je obavijestio da je Allahov Poslanik ﷺ prikazao vrijednost arapa, da li kao imerativ (formu) ili kao vijest. Jer Poslanikov imperativ je obavezan propis, a vijest od njega je istinita. Hadis u cjelosti od Selmana na drugi način prenosi Sevri od Ebu Ishaka od Ebu Lejle Kendija od Selmana Farisija da je rekao:

"O skupino arapa, imate prednost nad nama u dvjema stvarima, da vas ne predvodimo u namazu i da ne ženimo vaše žene."

Bilježi ga Ahmed b. Ebu Omer Adni i Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' kao i drugi.

---

sam tekst dobar i to potvrde druge predaje onda će se njegovo značenje uzeti kao dobrim u općem poimanju. Ovo je stil muhadisa pravnika. Zato što se većina muhadisa oslanja na očitu stranu lanca tako da ga ocjenjuju vjerodostojnim ili apokrifnim. Bez obraćanja pažnje na to da li mu je tekst ojačan nekim drugim predajama ili je oslabljen na osnovu istih. Ovo je bez sumnje manjak. Jer čovjek mora tome posvetiti pažnju kod donošenja ocjene.

[1] Ovaj lanac kojeg je autor naveo za ovu predaju je dobar.

Ovo je ono što većina pravnika uzima za dokaz kada je riječ o dostojnosti u braku arapkinje prema nearapu. Ovo je Ahmed, u jednoj od predaja, uzeo kao dokaz da dostojnost nije ničije posebno pravo, nego se radi o općim pravima u braku tako da ako se ne nađu(ne slažu) da ih je potrebno razdvojiti.

Šafija i Ahmed su ovo uzeli za dokaz da su čast i ugled ono čemu se daje prednost u predvođenju u namazu.

Isto tako Muhammed b. Ebu Omer Adni prenosi: govorio nam je Seid b. Ubejd obavijestio nas je Alija b. Rabia od Rabie b. Nadle: "Da je krenuo na put sa dvanaest jahača. Svi su bili ashabi Allahovog Poslanika ﷺ Među njima je bio Selman Farisi. Dok su bili na putovanju nastupilo je vrijeme namaza, pa su se ljudi počeli nadmetati ko će ih predvoditi? Pa ih je jedan od njih predvodio i klanjao im četiri rekata. A kada je završio, Selman dva puta ponovi: *"Šta je ovo? Šta je ovo? Zašto nisi prepolovio četiri?"* Mervan kaže: "Misli na polovicu od četiri." *"Nama je kraćenje potrebnije."* Pa su mu neki ljudi rekli: "Klanjaj nam ti Ebu Abdullahu, ti si preči od nas za to." On reče: *"Ne, vi ste sinovi Ismailovi imami a mi smo veziri (ministri)."*[1]

O ovom pitanju postoji mnogo predaja koje nisam naveo, jer o nekima ima priče, dok su druge opet podmetnute.

Kada je određeno ministarstvo za davanje (divanul'ata) Omer b. Hatab ﷺ, je ljude popisao shodno njihovom porijeklu. Počeo je sa najbližima Allahova Poslanika ﷺ, a onda kada je podijelio arapima spomenuo je nearape. Ovako je bio uređen *divan*

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno u ovom pitanju je da se daje prednost u namazu. I da šerijat ne daje prednost osim ako nisu sve osobine podudarne. Na ovo treba upozoriti jer je Vjerovjesnik ﷺ rekao: ***Ljude će predvoditi onaj ko najviše zna Kur'ana. Ako su u Kur'anu isti onda onaj ko poznaje najviše sunneta. Ako suu sunnetu isti onda onaj ko je prije učinio hidžru. Ako su po hidžri isti onda stariji od njih dvojice. Ili u islamu.*** Ali ako su isti po pitanu svih osobina onda će se dati prednost arapu jer su oni najrječitiji ljudi. Najbole poznaju ono što se uči od Kur'ana. Ali da se podudare da su isti u svim osobinama je veoma rijetko i veoma malo.

u vrijeme pravednih halifa kao i kod svih halifa Benu Umejje i Abbasovih sinova sve dok se stvar nakon toga nije izmijenila.

Razlog ove prednosti - Allah najbolje zna - je u tome što su izdvojeni sa razumom, govorom, ahlakom i djelima.

Zato što se prednost stiče ili korisnim znanjem ili dobrim djelima. Znanje ima svoje polazište, a to je snaga razuma koja predstavlja pamćenje i razumijevanje. A savršenstvo je u snazi logike koja podrazumijeva sposobnost govora i retorike. Arapi bolje razumijevaju od drugih, bolje pamte i sposobniji su u govoru i retorici. Njihov jezik je potpuniji u pojašnjavanju i razlikovanju značenja, općenito i pojedinačno. Objedinjuje mnogo značenja u malom broju riječi. Ako govornik bude htio da sakupi značenja to će i učiniti, a onda ako bude htio da razdvoji između svake dvije slične stvari to će učiniti sa drugim skraćenim posebnim terminom. To možemo primijetiti u njihovom jeziku kada govore o vrsti životinje. Oni, naprimjer, govore o životinjama shodno zajedničkim svojstvima između njih sa cjelokupnim jedinstvenim terminima. Zatim odvajaju između njihovih vrsta u nazivima svaku stvar pojedinačno, od glasova, mladunčadi, staništa, kopita i drugih stvari i specifičnosti u arapskom jeziku koji ne dovodi u sumnju.

Što se tiče djela, ona su izgrađena na moralnim vrijednostima, to su urođeni podstrekači u duši. Njihova unutarnja priroda je bliža dobru od drugih, oni su bliži blagosti i nežnjosti od drugih, hrabri su, povjerljivi, a njih krase mnoge druge moralne vrijednosti. I prije islama su bili skloni dobru ali ga nisu činili. Kod njih nije bilo znanja objavljenog sa neba. Niti su imali naslijeđeni šerijat od vjerovjesnika. Niti su se oni posvećivali čistim intelektualnim naukama, kao što su medicina, matematika i drugo. Njihove nauke su bile ono što ime je dozvoljavao njihov razum, od pjesništva, govora, te ono što su zapamtili o svom porijeklu i proteklim danima. Te ono što su trebali od svog dunjaluka od prizivanja sazviježđa i zvijezda, ili pak vještinu ratovanja. Ali kada je Allah ﷻ poslao Muhammeda ﷺ sa uputom – mimo kojeg Allah nije učinio na Zemlji niti će učiniti nekoga sa većom ulogom – pa su ga prihvatili nakon žestoke borbe protiv njega, i brobe protiv

samih sebe u prijelazu iz neznabožačkih običaja, tame nevjerstva, koja je obuzela njihova srca i odvojila od prirode vjerovanja. Pa kada su preuzeli od njega tu veličanstvenu uputu, nestale su te koprene sa njihovih srca. Onda su osvijetljena Allahovom uputom koju je sputsio na Svog roba i poslanika. Pa su uzeli ovu veličanstvenu uputu sa takvom dobrom prirodom. Nakon toga se u njima spojilo savršenstvo stvorene snage u njima i savršenstvo koje je Allah objavio njima, kao primjer plodne i kvalitene zemlje po sebi, ali nije obrađivana, ili je na njoj nikao korov i kruto drveće, koje je opet postalo skrovište za zvjeri i svinje. Pa ako se očisti od ovih smetnji, drveća i zvjeri, a onda se po njoj pobaca najbolje sjemenje i plodovi, iz nje će se ubrati ono što se slično ni opisati ne može. Tako da su nastali prvaci prethodnici od muhadžira i ensarija, Allahova najbolja stvorenja nakon vjerovjesnika, a najbolji poslije njih su bili oni koji su ih slijedili u činjenju dobrih djela sve do Sudnjeg dana od arapa i nearapa.

Ljudi su tada izašli iz okvira ovog savršenstva i bili su podijeljeni na dva dijela: nevjernici od jevreja i kršćana, koji nisu prihvatili Allahovu uputu, ili drugi od nearapa koji im se nisu pridružili u onome na čemu su po prirodi bili stvoreni. Tadašnji nearapi su svi bili nevjernici, od perzijanaca i bizantijaca. Zatim je došao šerijat sa slijeđenjem ovih prethodnika u uputi sa kojom im je Allah bio zadovoljan i razlikovanju od onih koji su mimo njih, možda zbog njihovih grijeha ili zbog nedostataka, ili zbog toga što može odvesti u manjkavost.

Ako je šerijat zabranio poređenje sa nearapima to podrazimijeva sve ono što je od nevjerstva među nearapima, u prošlosti i sadašnjosti. Pod taj smisao ulaze i nearapi muslimani u onome na čemu nisu bili prethodnici. Kao što ulazi u pojam arapskog džahilijetskog doba ono na čemu su bili pagani prije islama, i na većini onoga na čemu su bili arapi u džahilijetu. Onaj ko se od arapa uporedi sa nearapima pripada njima, a onaj ko se od nearapa u poredi sa arapima pripada njima. Zbog toga su oni koji su prihvatili znanje i iman od sinova Perzije, dobili to zbog toga što su slijedili monoteističku vjeru sa svim njenim propratnim stvarima, od arapskog jezika i dr. Ali oni koji omalovažavaju arape, to čine zbog toga što su zavedeni mislima suprotnim

ovome, ili zbog toga što se slažu sa nearapima u onome o čemu je došao sunnet, da im suprotiraju, to predstavlja više stvari.

Također, kada je Allah objavio Svoju Knjigu na arapskom jeziku, i kada je učinio Svog Poslanika da od Njega dostavi Knigu i mudrost (sunnet) na arapskom jeziku, i učinio prethodnike u ovoj vjeri da govore njime, onda to znači da nije bilo moguće odrediti ovu vjeru i spoznati osim sa ovim jezikom. Njegova spoznaja i razmišljanje arapskim jezikom su postali sastavni dijelovi vjere. Korištenje ovog jezika u govoru je olakšalo vjernicima u spoznaji Allahove vjere. I bliže da se realizuju vjerski obredi, a svakako i bliže da se poistovjete sa prethodnicima u vjeri, od muhadžira i ensarija u svim njihovim stvarima.

Mi ćemo navesti nešto što su učenjaci rekli u obraćanju na arapskom jeziku, te pokuđenosti korištenja drugog jezika osim u nuždi.

Jezik prate druge stvari, od nauka, moralnih vrijednosti, jer običaji imaju veliki utjecaj u onome što Allah voli i u onome što mrzi. Zbog toga je šerijat naložio pridržavanje običaja prethodnika u njihovim riječima i djelima,a zabranio odstupanje od toga prema nečemu drugom osim u nuždi.

Izhod svega toga jeste da je zabrana poistovjećivanja sa ovima bila zbog mogućeg gubitka nagrade u propuštanju vrijednosti koje je Allah učinio prethodnicima ili u zadobijanju mahana koje se nalaze kod drugih mimo njih.

Zbog toga, kada su saznali sinovi perzijanaca za ovo, oni kojima je Allah podario uspjeh u tome, potčinili su se trudu u realizaciji poređenja sa prethodnicima. Tako da su postali najbolji tabiini u dobročinstvu sve do Sudnjeg dana. A veliki broj među njima su postali imami drugima, zbog čega su davali prednost perzijancima i to onima koje su vidjeli da su bliži slijeđenju prethodnika. Tako da je Esmei - onako kako to od njega prenosi Silfi - u knjizi 'Vrijednosti perzijanaca': "Nearapi Isfahana su Kurejšije nearapa."

Također Silfi sa poznatim lancem prenosi od Abdul Aziza b. Abdullaha b. Ebu Seleme Madžišona od Usame b. Zejda od Seida

samih sebe u prijelazu iz neznabožačkih običaja, tame nevjerstva, koja je obuzela njihova srca i odvojila od prirode vjerovanja. Pa kada su preuzeli od njega tu veličanstvenu uputu, nestale su te koprene sa njihovih srca. Onda su osvijetljena Allahovom uputom koju je sputsio na Svog roba i poslanika. Pa su uzeli ovu veličanstvenu uputu sa takvom dobrom prirodom. Nakon toga se u njima spojilo savršenstvo stvorene snage u njima i savršenstvo koje je Allah objavio njima, kao primjer plodne i kvalitene zemlje po sebi, ali nije obrađivana, ili je na njoj nikao korov i kruto drveće, koje je opet postalo skrovište za zvjeri i svinje. Pa ako se očisti od ovih smetnji, drveća i zvjeri, a onda se po njoj pobaca najbolje sjemenje i plodovi, iz nje će se ubrati ono što se slično ni opisati ne može. Tako da su nastali prvaci prethodnici od muhadžira i ensarija, Allahova najbolja stvorenja nakon vjerovjesnika, a najbolji poslije njih su bili oni koji su ih slijedili u činjenju dobrih djela sve do Sudnjeg dana od arapa i nearapa.

Ljudi su tada izašli iz okvira ovog savršenstva i bili su podijeljeni na dva dijela: nevjernici od jevreja i kršćana, koji nisu prihvatili Allahovu uputu, ili drugi od nearapa koji im se nisu pridružili u onome na čemu su po prirodi bili stvoreni. Tadašnji nearapi su svi bili nevjernici, od perzijanaca i bizantijaca. Zatim je došao šerijat sa slijeđenjem ovih prethodnika u uputi sa kojom im je Allah bio zadovoljan i razlikovanju od onih koji su mimo njih, možda zbog njihovih grijeha ili zbog nedostataka, ili zbog toga što može odvesti u manjkavost.

Ako je šerijat zabranio poređenje sa nearapima to podrazimijeva sve ono što je od nevjerstva među nearapima, u prošlosti i sadašnjosti. Pod taj smisao ulaze i nearapi muslimani u onome na čemu nisu bili prethodnici. Kao što ulazi u pojam arapskog džahilijetskog doba ono na čemu su bili pagani prije islama, i na većini onoga na čemu su bili arapi u džahilijetu. Onaj ko se od arapa uporedi sa nearapima pripada njima, a onaj ko se od nearapa u poredi sa arapima pripada njima. Zbog toga su oni koji su prihvatili znanje i iman od sinova Perzije, dobili to zbog toga što su slijedili monoteističku vjeru sa svim njenim propratnim stvarima, od arapskog jezika i dr. Ali oni koji omalovažavaju arape, to čine zbog toga što su zavedeni mislima suprotnim

ovome, ili zbog toga što se slažu sa nearapima u onome o čemu je došao sunnet, da im suprotiraju, to predstavlja više stvari.

Također, kada je Allah objavio Svoju Knjigu na arapskom jeziku, i kada je učinio Svog Poslanika da od Njega dostavi Knigu i mudrost (sunnet) na arapskom jeziku, i učinio prethodnike u ovoj vjeri da govore njime, onda to znači da nije bilo moguće odrediti ovu vjeru i spoznati osim sa ovim jezikom. Njegova spoznaja i razmišljanje arapskim jezikom su postali sastavni dijelovi vjere. Korištenje ovog jezika u govoru je olakšalo vjernicima u spoznaji Allahove vjere. I bliže da se realizuju vjerski obredi, a svakako i bliže da se poistovjete sa prethodnicima u vjeri, od muhadžira i ensarija u svim njihovim stvarima.

Mi ćemo navesti nešto što su učenjaci rekli u obraćanju na arapskom jeziku, te pokuđenosti korištenja drugog jezika osim u nuždi.

Jezik prate druge stvari, od nauka, moralnih vrijednosti, jer običaji imaju veliki utjecaj u onome što Allah voli i u onome što mrzi. Zbog toga je šerijat naložio pridržavanje običaja prethodnika u njihovim riječima i djelima,a zabranio odstupanje od toga prema nečemu drugom osim u nuždi.

Izhod svega toga jeste da je zabrana poistovjećivanja sa ovima bila zbog mogućeg gubitka nagrade u propuštanju vrijednosti koje je Allah učinio prethodnicima ili u zadobijanju mahana koje se nalaze kod drugih mimo njih.

Zbog toga, kada su saznali sinovi perzijanaca za ovo, oni kojima je Allah podario uspjeh u tome, potčinili su se trudu u realizaciji poređenja sa prethodnicima. Tako da su postali najbolji tabiini u dobročinstvu sve do Sudnjeg dana. A veliki broj među njima su postali imami drugima, zbog čega su davali prednost perzijancima i to onima koje su vidjeli da su bliži slijeđenju prethodnika. Tako da je Esmei – onako kako to od njega prenosi Silfi – u knjizi 'Vrijednosti perzijanaca': "Nearapi Isfahana su Kurejšije nearapa."

Također Silfi sa poznatim lancem prenosi od Abdul Aziza b. Abdullaha b. Ebu Seleme Madžišona od Usame b. Zejda od Seida

b. Musejjiba da je rekao: "Da nisam bio od Kurejšija volio sam da budem od perzijanaca, a onda bih volio da sam iz Isfahana."[1]

Drugim lancem od Seida b. Musejjiba da je rekao: "Da nisam čovjek od Kurejšija poželio bih da sam iz Isfahana, zato što Poslanik ﷺ kaže:

"Da je vjera zakačena na Sorajima dokučili bi je ljudi od perzijanaca od sinova nearapa. Najsretniji ljudi sa njom će biti perzijanci i Isfahan."[2]

Kažu da je Selman Farisi bio od stanovnika Isfahana, također i Ikrime štićenik Ibn Abbasa i drugi. Zbog toga su tragovi islama bili više istaknuti u Isfahanu nego negdje drugo. Tako da je Hafiz Abdul Kadir Rahavi – rahimehullah – rekao: "Nisam vidio grad poslije Bagdada u kojem je više hadisa od Isfahana. U njemu je bilo više imama sunneta, nauke, fikha, i onih koji su poznavali hadis i općenito islam, nego negdje drugo. Tako da je rečeno: "Njihovi suci (sudije) su bili od učenjaka hadisa, kao što su Salih b. Ahmed b. Hanbel,[3] ili Ebu Bekr b. Ebu Asim i drugi poslije njih." A ja ne znam njihovo stanje na Ahiretu."

Također svako mjesto ili osoba od perzijanaca ako su pohvaljeni, onda su pohvaljeni istinski zbog njihovog poređenja sa prethodnicima. Tako da je bilo moguće da se zamijeni osoba sa osobom, ili mišljenje sa mišljenjem, ili djelo sa djelom, zbog ubjeđenosti svakog od protivnika da je bliži putu prethodnika. Umet se slaže oko ovog pravila, a to je da je vrijednost u slijeđenju puta prethodnika među arapima, te da je vrijedan onaj ko ih slijedi. I to je ono što se ima ovdje za cilj.

Priča će biti upotpunjena sa dvijema stvarima:
Prva da je obaveza muslimana koji pogleda u vrijednosti, ili da govori o njima, da ide putem pametnog čovjeka koji ima za cilj da

---

[1] Bilježi ga Ebu Nuajm u 'Zikr ahbar Asbahan' 1. dio, str. 38.
[2] Pogledaj 'Zikr ahbar Esabahan' 1. dio, str. 39. Stanje hadisa je prethodno prikazano a hadis je sahih.
[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovim misli da je bio najbolji i Isfahanu.

spozna dobro i da uloži svoj trud u njegovom slijeđenju. Njegov cilj neće biti da se hvali nad nekim, niti da ponizi drugoga. Muslim u 'Sahihu' bilježi od Ijjada b. Himara Medžašiija da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

"Meni je objavljeno da budete ponizni, da se niko ne hvali nad drugim, i da niko nikome ne čini zlo." [1]

Allah ﷻ je na jeziku Svog Poslanika zabranio da se neko uzdiže nad stvorenjima, a to su isticanje i nanošenje nepravde. Jer uzdizanje, ako je sa pravom, onda se odnosi na hvalu, a ako je produkt nepravednosti onda je nepravda, a nije dozvoljeno ni jedno ni drugo. [2]

Ako čovjek pripada uglednoj skupini, kao da se spomene u vrijednostima Benu Hašima, ili Kurejšija, ili arapa, ili prezijanaca, ili nekih od njih, onda njegov udio neće biti u osjećaju svoje vrijednosti i oslonac na to. Jer bi u tom slučaju pogriješio, zato što vrijednost jedne vrste ne obavezuje vrijednost svakog pojedinca, kao što smo prethodno naveli. Malo je abesinaca koji su kod Allaha bolji od svih Kurejšija.

Zatim ovakvo shvatanje nalaže manjak u njemu i njegovo izvođenje iz vrijednosti, a nekamoli da se uzdigne ili uzvisi jedan rob.[3]

---

[1] Muslim u 'Sahihu' br. 2865, u dugačkoj verziji.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlika između uzdignutosti i nepokornosti vladaru je to što ako se uzdigne radi toga da to biva sa pravom a ako se uzdigne bez prava onda se smatra nepokornim. Ovo je veoma mala razlika i čovjek je ne koristi osim u rijetkim slučajevima.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma važna korist tj. ako je čovjek od arapa, pa ako želi pohvaliti arape nema smetnje ali pod uslovom da osjeća kao da će pohvaliti sebe. Pa ako to učini to je kao od pobune. Ali ono od čega čovjek treba da se u potpunosti suszdrži jeste uzdizanje uopće. Međutim ako govori o Allahovoj blagodati onda to nije od uzdizanja niti u tome ima uzdizanja iznad nekog drugog. Naprimjer, Allah ﷻ je podario nekom robu blagodat i on hoće da o njoj govori, ovakav čovjek se ne želi hvaliti nego želi da pojasni Allahovu blagodat nad njim. Kao što Uzvišeni kaže: ***A o blagodati svoga Gospodara govori.*** [Ed-Duha, 11].

Ako bude od druge skupine, kao što su nearapi, ili neko mimo Kurejšija ili Benu Hašim, neka zna da njegovo vjerovanje u Poslanika ﷺ i u ono o čemu nas je obavijestio, te poslušnost u onome što je naredio, ljubav prema onom koga je zavolio, poređenje sa onima kojima je Allah dao prednost, izvršavanje istinske vjere koju je Allaha poslao sa Svojim robom i poslanikom, što nalaže da bude bolji od svih iz one prve grupe uglednika, a to i jeste istinska prednost ili vrijednost.

Pogledaj u Omera b. Hattaba ؓ kada je utemeljio divan (ministarstvo socijalne pomoći), pa su mu rekli: *"Neka vođa pravovjernih počne od sebe." Pa reče: "Ne, nego stavite Omera ondje gdje ga je stavio Allah ﷻ."* Pa je otpočeo sa Poslanikovom ﷺ porodicom, zatim - onima koji im slijede - sve dok njegov red nije došao do Benu Adijj, a oni su bili najudaljeniji ogranak Kurejšija.

Zatim je dao prvenstvo onima koji su slijedili istinu iz Benu Hašima odlikujući ih nad ostalim Kurejšijama.

Druga je da je naziv 'arapi' i 'nearapi' postao predmet nejasnoće. Mi smo prethodno naveli da riječ 'nearapi' u jeziku se odnosi na svakoga ko nije od arapa. Zatim pošto su znanje i vjerovanje kod perzijanaca bili prisutni više nego kod drugih nearapa samim time su bili najbolji nearapi. Ali je termin 'nearapi' postao preovladiv kod većine nadošlih generacija, tako da je postao običajna činjenica općih razmjera među njima.

Naziv 'arapi' je bio svojstven ljudima koji su u sebi sadržavali tri svojstva:

Prvo: čiji je jezik bio arapski.

Drugo: oni koji su bili djeca arapa.

Treće: čija su staništa bila u arapskoj zemlji. To se odnosi na Arapski poluotok koji se prostire od Kalzemskog mora pa sve do Basrijskog mora. Od najudaljenijih dijelova Jemena do samih

početaka Šama, tako da je u taj predio ulazio Jemen ali ne i Šam.[1] U ovoj zemlji su bili arapi prije a i u vrijeme poslanstva.[2] Ali kada je došao islam i kada su osvojene države oni su se nastanili u svim državama od dalekog istoka do dalekog zapada, do obala Šama i Jermenije, iako su ovo bila staništa perzijanaca, bizantijaca, Berbera i drugih. Zatim su se ove države podijelile na dva dijela.

Od njih su bile one u kojima je preovladavao arapski jezik, tako da većina njih nije poznavala osim njega, ili su pak poznavali i njega i drugi jezik. Pored greški koje su se uvukle u arapski jezik. Ovo je bilo izrazito posebno za stanovnike Šama, Iraka, Egipta i Andalusa, i sl. tome. A mislim da se ovo desilo u zemljama Perzije i Horosana u davnini.

I druge su bile one u kojima je provladavao arapski jezik, kao što su države Turkmena, Horosana, Jermenije, Azerbejdžana i sl. Ova područja su se podijelila na ona koja su prvenstveno bila arapska, kao i ona koja su postala arapska prenošenjem i na ona koja su bila nearapska. Također i porijekla se dijele na tri skupine:

Ljudi porijeklom od arapa, koji su ostali arapi u jeziku i mjestima stanovanja, ili na jeziku ali ne i po staništu, ili po staništu ali ne po jeziku.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je granica poluotoka kao što je spomenuo Šejhul islam – rahimehullah – što se može izvući iz Poslanikovih ﷺ riječi: ***Protjeraje mušrike sa Arapskog poluotoka.*** Zbog toga nam nije dozvoljeno da dopustimo jevrejima, kršćanima i mušricima da se nastanjuju na Arapskom poluotoku. Ali ćemo im dozvoliti ako dođu iz potrebe kao što je naprimjer trgovina. Isto tako nam je zabranjeno da im dozvolimo isticanja njihovih slogana vjere kao što su crkve, jer Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***Na Arapskom poluotoku se neće sastaviti dvije vjere.***

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Arapi je imenica koja sadrži tri osobine, a to je da bude po porijeklu arap, po jeziku arap i na osnovu zemlje arap. Što se tiče razlike po pitanju jezika istina je da on odvaja čovjeka po pitanju arabizma radi govora. Isto tako i razlika u staništu kao što je naprimjer Šam, Irak ili Egipat. Izdvaja se od arabizma u pogledu mjesta i države. Dakle sve kruži oko jezika, ali time što su izdvojeni od arabizma na osnovu jezika onda je to pripadnost samo na osnovu jezika i mjesta.

I ljudi porijeklom arapi, čak porijeklom iz Benu Hašim, a onda je arapski postao njihov jezik i njihovo stanište, ili jedno od to dvoje.

Ljudi nepoznatog porijekla, ne znaju da li su arapskog porijekla ili su nearapskog? Njih je danas najviše, bez obzira da li oni bili arapi po staništu i jeziku ili nearapi ili jedno od to dvoje.

Također su se po pitanju jezika podijelili na tri skupine:

Narod koji je govorio arapski riječima i tonom.

Narod koji su govorili njime riječima ali ne i tonom. Oni su poarapljeni arapi koji na početku nisu učili jezik od arapa. Nego su bili navikli na drugi jezik, da bi poslije toga naučili arapski, kao što je većina slučajeva sa učenjacima koji su naučili arapski.

Narodi koji nisu govorili njime osim sasvim malo.

Arapski je preovladao ovim dvjema skupinama, ali među njima ima i onih kojima je preovladao strani jezik, dok se kod nekih stvar izjednačila, dal' zbog sposobnosti ili zbog običaja.

Ako se arabizam podijelio na porijeklo, jezik i stanište, onda su se i propisi razlikovali na osnovu ovih razlika, posebno po pitanju porijekla i jezika.

Ono što smo spomenuli od zabrane uzimanja sadake i zasluge udjela u petini Benu Hašimu je zbog porijekla makar njihov jezik bio stran.

A ono što smo spomenuli o propisima arapskog jezika i moralnih vrijednosti arapa se potvrđuje onima koji su bili takvi. Makar on bio perzijanac, ali se neće pripisati onome ko nije takav, makar njegovo porijeklo bilo iz Hašimija.

Ovdje se ima za cilj, da osnova onoga što sam naveo o zabrani poređenja sa nearapima jeste na osnovu onoga na čemu su bili prethodnici u početku islama. Što se bude bliže njihovom putu to je bolje, a svako onaj ko se suprotstavi njihovoj uputi smatra se suprostavljačem, bez obzira, da li je onaj, koji je se suprotstavio toga dana bio arapskog porijekla, ili arapskog jezika, ovako je prenešeno od selefa.

Hafiz Ebu Tahir Silfi prenosi sa svojim lancem, o vrijednostima arapa, od Ebu Šihaba Hanata da mu je govorio Džebbar b. Musa od Ebu Džafera Muhammeda b. Alije b. Husejna b. Alije da je rekao: *"Ko se rodi u islamu on je arap."*

Ovako prenosi od Ebu Džafera tj. da onaj ko se rodi u islamu da se rodio u arapskoj državi i da se navikao na njihov govor, a stvari su ovako stojale.

Silfi prenosi od Mu'temina Sadžija od Ebu Kasima Hilala da ga je obavijestio Ebu Muhammed Hasan b. Husejn Tevlehi da mu je govorio Alija b. Abdullah b. Bišr da mu je govorio Muhammed b. Harb Nešai da mu je govorio Ishak Ezrek od Hišama b. Hassana od Hasana od Ebu Hurejre ﷺ – merfua predajom – da je rekao:

"Ko bude govorio arapski on je arap, a ko zapamti u islamu dva (pretka) on je arap."[1]

Ovako stoji u njemu. A mislim da je rekao: *"Ko zapamti dva roditelja."*

Ako je ovaj hadis ovdje sahih, onda je arabizam po njemu vezan za jezik, a po porijeklu je uslovio da se u islamskoj arapskoj državi nađu dva njegova pretka.

Ovo može koristiti Ebu Hanifi kao dokaz da onaj ko nema dva pretka u islamu i slobodi da ne može biti dostojan onog ko ima dva pretka u tome. Makar bili jednaki u tome što nisu arapi ili po oslobađanju.

Ebu Jusufov mezheb je da onaj ko ima jednog pretka je kao da ih ima dvojicu (po pitanju slobode i islama).

Šafijin i Ahmedov mezheb je da se na ovo ne osvrće, što je Ahmed i naveo u svojim spisima.[2]

---

[1] Nisam našao knjigu 'Vrijednosti arapa' od Hafiza Silfija tako da o hadisu ne mogu govoriti sada.
[2] Pogledaj 'Mesail Imam Ahmed' od Ebu Davuda str. 159.

Silfi prenosi hadis od Hasan b. Rešika da mu je govorio Ahmed b. Hasan b. Harun da mu je govorio Ala' b. Salim da mu je govorio Kurre b. Isa Vasiti da mu je govorio Ebu Bekr Huzeli prenoseći od Malika b. Enesa od Zuhrija od Ebu Seleme b. Abdu Rahmana da je rekao: "Došao je Kajs b. Matata u halku u kojoj su bili Suhajb Rumi, Selman Farisi i Bilal Habeši, pa je rekao: "Ovo su Evs i Hazredž koji su pomogli ovog čovjeka, a šta je sa ovima?" Pa je ustao Muaz b. Džebel pa ga je uzeo za njegove podbratke i doveo ga kod Allahovog Poslanika ﷺ, te ga je obavijestio o njegovim riječima. Allahov Poslanik ﷺ ustade ljutit vukući za sobom svoj ogrtač. Ušao je u džamiju i pozvao da se sakupe radi namaza. Popeo se na mimber te se zahvalio Allahu i pohvalio Ga, zatim je rekao:

> ***"A zatim, o ljudi, Gospodar je jedan gospodar, otac je jedan otac, vjera je jedna vjera, arabizam nikome od vas nije po ocu ili po majci. Nego je po jeziku, pa ko bude govorio arapskim jezikom on je arap."*** Nakon toga Ebu Muaz ustade i reče: *"Šta nam naređuješ da uradimo sa ovim munafikom?"* Pa reče: ***"Pusti ga u Vatru."*** A Kajs je bio od onih koji su otpali te je bio ubijen među otpadnicima."[1]

Ovaj hadis je slab, kao da je nametnut Maliku, ali njegovo značenje nije daleko od istine, nego je vjerodostojan u nekim verzijama kao što smo prethodno spomenuli.

Ko obrati pažnju na ono što što smo naveli u ovom poglavlju shvatit će cilj šerijata u slaganju sa onim što je naređeno, kao i u onome čemu se mora suprotstaviti. O čemu su prethodili dokazi, te su neke strane toga spoznate kao i njihovi razlozi, i bar jedan dio mudrosti u tome.

---

[1] Bilježi ga Rezzaz u 'Tarihul evsat' str. 251-252. U njegovom lancu se nalazi Ebu Bekr Huzeli čiji se hadisi ne prihvataju. Kurre b. Isa, njega nisam pronašao u knjigama o prenosiocima osim što ga Rezzaz spominje u ovoj svojoj knjizi, ali o njemu nije ništa rekao.

POGLAVLJE

AKO BI SE REKLO: ONO ŠTO STE SPOMENILI OD DOKAZA JE U SUPROTNOSTI SA NEKIM ŠERIJATSKIM ODREDBAMA

Jer je 'zakon ili šerijat onih prije nas i naš šerijat osim ako se ne suprostavlja našem šerijatu'. Zbog riječi Uzvišenog:

فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقْتَدِهْ

"..., zato slijedi njihov pravi put." (Sura El-En'am, 90)

I riječi:

ٱتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ

"Slijedi vjeru Ibrahimovu." (Sura En-Nahl, 123)

Te riječi Uzvišenog:

يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟

"Po njemu su sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu predani." (Sura El-Maide, 44)

I mnogi drugi dokazi koji su spomenuti na drugom mjestu. Pored toga što vi prihvatate ovo pravilo, koje je stav svih prethodnika i svih pravnika.

Također se suprotstavlja predaji od Seida b. Džubejra od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je Allahov Poslanik ﷺ: "Došao u Medinu pa je zatekao jevreje da poste dan Ašure, pa im je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Šta je ovaj dan kojeg vi postite?" Oni rekoše: "Ovo je dan Ašure, u njemu je Allah spasio Musaa i njegov narod, a potopio Faraona i njegov narod. Pa ga je Musa postio iz zahvale Allahu. Mi ga postimo veličajući ga." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Mi smo preči Musau od vas."

Pa ga je postio Allahov Poslanik i naredio da se posti." Mutefekun alejhi.[1]

Od Ebu Muse se prenosi da je rekao:

"Jevreji su dan Ašure ubrajali kao praznik, pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Pa postite ga vi."[2]

Mutefekun alejhi. Ovo je Buharijina verzija, a Muslimova verzija:

"Veličaju ga jevreji i uzimaju ga za praznik." U drugoj verziji od njega: ***"Stanovnici Hajbera su postili dan Ašure, i uzimali su ga za praznik, i u njemu su svoje žene odjevali u svoje nakite i ukrase."***[3] [4]

Od Zuhrija od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe od Ibn Abbasa - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

"Kitabije su puštali svoje kose, mušrici su pravili razdeljke, a Allahov Poslanik ﷺ je volio da se poistovijeti sa kitabijama u onome o čemu mu ništa nije naređeno. Allahov Poslanik ﷺ je puštao ravno kosu na tjemenu da bi je poslije razdijelio." Mutefekun alejhi.[5]

Kaže se: Što se tiče suprotnosti u slučaju šerijata onih prije nas kao i našeg šerijata u onome o čemu ne postoji ništa suprotno u našem šerijatu, se gradi na dvije stavke, koje opet nepostoje u ovom pitanju poređenje sa njima.

Prva je: Da se potvrdi da je to njihov šerijat u koji se provjereno može vjerovati, kao da nas o tome obavijesti Allah ﷻ u svojoj Knjizi, ili na jeziku Svog Poslanika, ili da bude prenešeno

---

[1] Buharija br. 2004 i Muslim br. 1130.
[2] 'Sahih Buhari' br. 2005, 'Feth'.
[3] 'Sahih Muslim' br. 1131
[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu se navodi da je Allahov Poslanik ﷺ došao u Medinu pa je zatekao jevreje kako poste na dan Ašure. Očigledno je da je Ašura u Rabiul evelu, jer je Poslanik ﷺ došao u Medinu u Rabiul evelu. Ali nema problematičnosti u ovome. Kaže se da su jevreji odgađali mjesece koji nisu arapski, te da je Poslanikov ﷺ dolazak u Medinu odgovarao vremenu koji je bio dan Ašure. Ovo je jasan i ispravan odgovor. Jer je Ašura u Muharremu.
[5] Buharija br. 5917 i Muslim br. 2336.

tevatur predajama i sl. tome. Ali puko oslanjanje na njihove tvrdnje, ili na ono što se nalazi u njihovim knjigama, to nije dozvoljeno oko čega postoji saglasnost. A Vjerovjesnik ﷺ iako ih je upitao pa ga oni obavijestili, ili je saznao šta je u Tevratu, to je bilo zbog toga što nije dopuštao da podmetnu svoje laži. Nego mu je Allah ﷻ davao na znanje o onome u čemu su lagali ili o čemu su govorili istinu. Kao što ga je obavijestio o njihovim lažima više puta, ali što se tiče nas mi nismo sigurni da nam neće slagati. Tako da nam sa jednom viješću može doći griješnik, ili šta više kafir, a mi ga u tome slijedimo. U 'Sahihu' je potvrđeno da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ako vam se kitabije obrate nemojte im vjerovati niti ih ulaškivati."[1]

Druga stavka: Da u našem šerijatu ne postoji posebno pojašnjenje o tome. Ali ako postoji posebno pojašnjenje u poređenju ili razlikovanju, time će se zadovoljiti u onome čime se zabranjuje poređenje ili se potvrdi da se ne radi o šerijatu onih koji su bili prije nas, čak iako se potvrdi, ipak put našeg Poslanika ﷺ i njegovih ashaba je bio sasvim suprotan. A nama je naređeno da ih slijedimo i da se sa njima poistovjećujemo. Naš Vjerovjesnik ﷺ nam je naredio da postupamo suprotno jevrejima i kršćanima. Ali ponekada u iskrslim propisima se pojavi dozvola za poređenjem, ali ne u naređenom putu ili stalnim sloganima vjere.

Zatim ovo sa uslovom da ne postoji ništa preneseno od našeg Vjerovjesnika ﷺ i ashaba suprotno tome, ili da se potvrdi njegova osnova u našoj vjeri. Kao da se od vjerovjesnika među vjerovjesnicima potvrdi osnova ili njegov opis, kao otkup ovcom za onoga ko se zavjetuje da će zaklati svoje dijete.[2] Ili kao što je

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4885, 'Feth'.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ko se zavjetuje da će zaklati svoje dijete. Šta je njegova obaveza u tom pogledu. Zaklat će jednu ovcu, što je jedno od mišljenja, slijedeći u tome Ibrahima ﷺ. Ibrahimu ﷺ je bilo naređeno da zakolje svoje dijete, naređeno mu je da zakolje veličanstven kurban. Drugo mišljenje je da se otkupi otkupninom zakletve, kao što Poslanik ﷺ kaže: ***Ko se zavjetuje na nepokornost Allahu neka mu ne bude nepokoran.*** Klanje djeteta je grijeh tako da će se iskupiti

naređeno obrezivanje u Ibrahimovoj ﷺ vjeri i sl. tome o čemu nećemo ovdje govoriti.

Što se tiče hadisa o Ašuri, potvrđeno je da ga je Allahov Poslanik ﷺ postio prije nego što je o njemu pitao jevreje, kao i da su ga Kurejšije postile.

U oba 'Sahiha' u hadisu od Zuhrija od Urveta od Aiše - radijjallahu anha - se prenosi da je rekla:

"Kurejšije su u džahilijetu postili dan Ašure, a postio ga je i Allahov Poslanik ﷺ. A kada je preselio u Medinu postio ga je, ili je naredio da se posti. Ali kada je propisan post u Ramazanu rekao je da ga posti ko hoće a ko neće neka ga ispusti."[1]

U drugoj predaji stoji: *"To je bio dan u kojem se Kaba zastirala."*[2]

Također njih dvojica ga bilježe u hadisu od Hišama b. Urveta od njegovog oca od Aiše – radijjallahu anha - da je rekla:

"Kurejšije su postili dan Ašure u džahilijetu, a i Allahov Poslanik ﷺ ga je postio u džahilijetu. Pa kada je došao u Medinu postio ga je i naredio da se posti. Ali kada je propisan Ramazan rekao je: "Ko hoće postit će a ko neće pustit će."[3]

Kod njih se također bilježi predaja od Abdullaha b. Omera - radijjallahu anhuma – :

"Da su džahili postili Ašuru, te da ga je postio Poslanik ﷺ i muslimani, prije nego što je propisan Ramazan. Ali kada je

---

otkupninom zakletve. Ovaj mezheb je ispravan. Što se tiče Ibrahimove priče ona nije o zavjetu. Ibrahimu je objavljeno od Allaha ﷻ isto tako je otkupljen od Allaha sa ogromnim kurbanom. Tako da je između njih razlika. Tako da je ispravno da onaj ko se zavjetuje da će zaklati svog sina, neće mu biti dozvoljeno da ga zakolje, a na njemu je da se otkupi kao za zakletvu.

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 2001, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1125.

[2] 'Sahih Buhari' br. 1592, 'Feth'.

[3] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 2002, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1125.

propisan Ramazan Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Ašura je dan od Allahovih dana, ko bude htio posit će ga a ko ne ostavit će ga."[1]

Ako osnova njegovog posta nije bila poistovjećena sa kitabijama, onda će njegove riječi: ***"Mi smo preči Musau od vas."*** Biti potvrda njegovog posta i pojašnjenje jevrejima da ono što vi činite od poistovjećivanja sa Musaom da mi to već činimo, tako da smo mi preči Musau od vas.

Zatim odgovor na ovo i na njegove riječi: ***"Da je Allahov Poslanik ﷺ volio da se poistovjeti sa kitabijama u onome o čemu mu ništa nije naređeno."*** Je na više načina:

Jedan je: Da se ovdje radi o prethodnom vremenu, zatim Allah ﷻ je ovo derogirao i propisao mu da se suprotstavlja kitabijama, te mu to naredio. U tekstu hadisa stoji ***"Da je pustio kosu ravno poistovjećujući se sa njima, te da ju je poslije razdijelio."*** Zbog toga je razdjeljivanje kose postala očita stvar kod muslimana, a od uslova koji su postavljeni zimijama je bio i taj da ne češljaju svoje kose na razdeljak. Ovo je kao kada je Allah propisao okretanje prema Bejtul Makdisu na početku islama poistovjećujući se sa kitabijama, da bi to dokinuo nakon toga i naredio da se okreću prema Kabi. A o jevrejima, maloumnicima i drugima je obavijestio da će govoriti:

سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِى كَانُوا۟ عَلَيْهَا

"Što ih je odvratilo od kible njihove, prema kojoj su se okretali?"
(Sura El-Beqare, 142)

Te je obavijestio da se neće zadovoljiti sa Poslanikom ﷺ sve dok ne bude slijedio njihovu kiblu, rakavši:

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1126, i Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 143. Ali ga Buharija nije zabilježio od Ibn Omera u svom 'Sahihu'.

وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

"A ako bi se ti poveo za željama njihovim, nakon znanja koje si dobio, od Allaha te niko ne bi mogao zaštititi, niti pomoći." (Sura El-Beqare, 120)

Zatim ga je obavijestio:

وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ

"A ako bi se ti za njihovim željama poveo nakon što ti je došlo znanja ti bi zaista bio nepravednik." (Sura El-Beqare, 145)

Pa ga je obavijestio da:

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا

"Svako ima svoj pravac prema kojem se okreće." (Sura El-Beqare, 148)

Također ga je obavijestio da je svakome propisao put i pravac te da su obredi od ostalih stvari šerijata.

Pitanje Ašure, koju je postio i za koju je rekao: ***"Mi smo preči Musau od vas"***, pojašnjava činjenica da je malo prije smrti naredio da se suprotstavimo jevrejima u njegovom postu, te nam to naredio ﷺ. Zbog toga je Ibn Abbas - radijjallahu anhuma - govorio: *"Da je Allahov Poslanik ﷺ volio da se poistovijeti sa kitabijama u onome o čemu mu ništa nije naređeno."* Te da je on prenio njegove riječi: ***"Mi smo preči Musau od vas."*** I da je on bio najstrožiji od ashaba po pitanju suprotstavljanja jevrejima u postu dana Ašure, a mi smo spomenuli da je on bio taj koji je prenio predaju o suprotstavljanju.

Muslim u svom 'Sahihu' bilježi od Hakema b. E'aredža pa kaže: "Došao sam kod Ibn Abbasa dok je ležao na svom ogrtaču kod zemzema pa sam mu rekao: "Obavijesti me o postu dana Ašure." Kaže:

"Ako vidim mlađak mjeseca Muharrema brojim, pa osvanem deveti dan posteći." Rekoh: "Je li ga tako postio Muhammed ﷺ?" Reče: "Da."[1] [2]

Muslim bilježi od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

"Ako ostanem u buduće ću postiti i deveti dan."[3] Tj. sa danom Ašure.

A prethodile su Ibn Abbasove riječi: *"Posti deveti dan – misleći sa desetim – i razlikujte se od jevreja."* Ovako je preneseno od njega pojašnjavajući ovaj propis radi suprotstavljanja jevrejima.

Seid b. Mensur kaže da mu je Sufjan govorio prenoseći od Amra b. Dinara da je čuo Ata'ija da je čuo Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da kaže: *"Postite deveti i deseti dan, razlikute se od jevreja."*[4]

Prenijeli smo u 'Fevaid' od Davuda b. Amra od Ismaila b. Uleje da je rekao: "Spomenuli su kod Ibn Ebu Nudžejha da je Abbas govorio: *"Dan Ašure i deveti dan."* Pa je Ibn Ebu Nudžejh rekao: "Ibn Abbas je rekao: *"Mrzim da postim dan samostalno, nego postite jedan dan prije njega ili poslije njega."*

Ovo potvrđuje ono što prenosi Tirmizi od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao: *"Allahov Poslanik ﷺ je naređivao da se posti Ašura, desetog Muharrema."* Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih."[5]

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1133.

[2] Ibn Usejmin kaže: To znači da je Ibn Abbas – radijjallahu anhuma – postio deveti dan Muharrema jer je Allahov Poslanik ﷺ na kraju svog života rekao: ***Ako poživim dalje postit ću deveti dan.*** Pa je to Ibn Abbas naredio da bi se upotpunilo jedno od dva stanja. A to je da se posti deveti dan sa desetim. A Ibn Abbasova namjera nije bila ta da odredi deveti dan kao deseti. Ovo je daleko od stvarnosti. Zato je uputio onoga ko je upitao da posti ono što je potpunije. A to je da posti deveti i deseti dan.

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1134.

[4] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' 4. dio, str. 287 br. 7839. Od njega ga bilježi Bejheki u 'Kubra' 4. dio, str. 287. Lanac mu je vjerodostojan.

[5] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 755 riječima: "Allahov Poslanik ﷺ je naređivao da je posti dan Ašure desetog dana." Tirmizi kaže: "Hadis od Ibn Abbasa je hasen sahih." A on je onakav kako je rekao.

Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' prenosi od Hušejma od Ibn Ebu Lejle od Davuda b. Alije od njegovog oca od njegovog djeda Ibn Abbasa da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Postite dan Ašure, razlikujte se od jevreja u njemu. Postite jedan dan prije njega ili dan poslije njega."

Ahmed ga prenosi riječima:

"Postite dan prije njega ili dan poslije njega."[1] [2]

Također Ahmed ovako navodi kao što je to prenosio od Ibn Abbasa i na osnovu toga donosio fetvu.

U predaji od Esrema kaže: "Ja smatram da kada se radi o danu Ašure da se posti deveti i deseti dan, zbog hadisa od Ibn Abbasa: ***"Postite deveti i deseti dan."***

Harb kaže: "Pitao sam Ahmeda o postu Ašure?" Pa je rekao: "Postimo deveti i deseti dan."[3]

U predaji od Mejmunija i Ebu Harisa kaže: "Ko bude htio da posti Ašuru postit će deveti i deseti dan, osim da se ne prepozna mjesec pa posti tri dana. Ovo je govorio Ibn Sirin."[4] [5]

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 241. Ibn Huzejme u svom 'Sahihu' 3. dio, str. 290 -291, br. 2095. U njegovom lancu se nalazi Ibn Ebu Lejla koji je bio lošeg pamćenja. Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 3506.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je u Musnedu i ono što je u Talhisu da je rekao: Postite dan prije ili poslije njega. A nema sumnje da će se suprotstavljanje postići ako se bude postio dan prije ili poslije Ašure.

[3] 'Mugni i šerhu kebir' 3. dio, str. 104.

[4] 'Mugni i šerhu kebir' 3. dio, str. 104.

[5] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Znači da je on – rahimehullah – komentarisao, što je dobro. Tako da je sada očito iz hadisa kao i iz predaja da je smatrao pokuđenim da se posti samo dan Ašure. Kada je Poslanik ﷺ bio upitan o Ašuri kaže: ***Opraštaju se grijesi za prošlu godinu.*** To se ovome ne suprostavlja. Jer je Allahov Poslanik ﷺ naredio da se ovaj dan posti a nakon toga je naredio da se suprotstavlja jevrejima. Ova njegova naredba je bila na kraju njegovog života kada je rekao: ***Ako poživim ubuduće postit ću deveti dan.*** Ovo pojašnjava da je pokuđeno da čovjek posti samo deseti dan. Imam Ahmed – rahimehullah – prenosi od Ibn Sirina pa je potvrdio da je potrebno postiti dan prije ili poslije. Te da postimo tri dana u sredini svakog mjeseca.

Neki od naših prijatelja su rekli da je bolje da se posti deveti i deseti dan a ako bude postio sam deseti da nije pokuđeno.

Ahmedov govor ukazuje da je smatrao pokuđenim da se posti samo deseti dan, jer je bio pitan o njemu. Pa je odgovorio da se poste dva dana i to je naredio..[1] Te da je to učinio sunnetom onima koji budu htjeli da poste Ašuru, slijedeći pri tome hadis od Ibn Abbasa. Ibn Abbas je smatrao pokuđenim da se posti samo deseti dan, kao što je poznato od njega.

Sve što je došlo od poistovjećivanja sa njima je bilo na početku Hidžre zatim je to derogirano jer se tada jevreji nisu isticali niti razlikovali od muslimana ni po osjećanjima niti po odjeći ili po nekom drugom znaku.

Zatim je potvrđeno u Kur'anu, sunnetu i konsenzusu koji je postignut u vrijeme Omera b. Hattaba ﷺ da je Allah propisao suprotstavljanje kafirima i razlikovanje u onome što je specifično za njih na njihovom putu.

Razlog tome je da razlikovanje od njih neće biti osim nakon uzdizanja i isticanja vjere, kao što je kroz džihad, nametenje džizje i poniženja. Kada su muslimani na početku vjere bili slabi nije im bilo naređeno suprotstavljanje, ali kada se vjera upotpunila, ojačala istakla onda im je bilo naređeno. Isto je slučaj i po pitanu tog dana

---

A u ovom našem mjesecu, kada ćemo postiti? Četvrtak, petak i subotu. Jer je postoji mogućnost da je došlo prije upotpunjenja tridese dana od Zul hidžeta. Ali ako bi čovjek htio reći: Šta mi fali a postoji i hadis od Allahovog Poslanik ﷺ a to je da ako se ne primijeti mlađak prije trideset dana da će se u tom slučaju mjesec upotpuniti poslije čega neće ostati zabuna. Ali možda je Imam – rahimehullah – htio reći da se problem ponekada pojavi radi pozicije mlađaka. A to je ako čovjek vidi mlađak druge noći tj. druge noći nakon trideset dana mjeseca da će ga vidjeti uzdignutog i većeg. Jer je tamo možda zbog nevidljivosti a mi imamo pravilo koje nam je postavio Vjerovjesnik ﷺ a to je ako se ne vidi mlađak tridesete noći da će se mjesec upotpuniti. Tako da neće ostati zabuna a pozicije mjeseca nemaju utjecaja u tome.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je ono na što ukazuje sam hadis: ***Razlikujte se od jevreja.*** U ovo nema sumnje da je sunnet, tako da je možda vadžib a možda pritvrđeni sunnet.

(Ašure).. Kada bi se musliman nalazio u protivničkoj ili nevjerničkoj zemlji neće mu biti naređeno da im se suprotstavlja u očitom slijeđenju njihovog puta zbog štete koju mu mogu nanijeti. Čak poželjno je ili biva obaveznim da im se pridruži u nečemu od njihovog puta, ako je recimo u tome vjerska korist kao da ih pozove u Allahovu vjeru, ili da razotkrije njihove tajne namjere, kako bi o tome obavijestio muslimane, ili da bi otklonio eventualnu štetu od muslimana i sl. tome od interesnih koristi.[1]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: O ovoj rečenici bi trebali razmisliti. Šejh – rahimehullah – ističe da suprotstavljanje kafirima biva ako su muslimani oni koji imaju prevlast da će prisiliti kafire da se razlikuju od muslimana ili će se oni razlikovati od njih a da ih se neće ticati njihova stvar. Ali ako su slabiji onda nema smetnje da se poistovjete sa kafirima u njihovim očitim stvarima. Kao naprimjer, ako živiš u nevjerničkoj zemlji te se odjeneš poput njih što samo po sebi nije haram, kao što je svila i slično tome. Onda nemaš grijeha za to. Zato što je sličnost u ovom slučaju radi slabosti i nepostojanja sličnosti.
Ali Šejh kaže: da je na nama obaveza da se poistovjetimo sa njima u očitim stvarima, ako u tome postoji korist ili poziv u islam. U tom smislu kaže: Kada bi musliman bio u neprijateljskoj ili nevjerničkoj zemlji koja nije neprijateljska, ne bi mu bilo naređeno da se razlikuje od njih u očitim stvarima. Hoćemo li reći da to može odvesti i do harama. Kao što je žena u nevjerničkoj zemlji. Hoćemo li reći da je njoj dozvoljeno da otkrije lice jer bi joj se mogla nanijeti šteta i neugodnost? Ili ćemo reći da je to grijeh i da čovjeku nije dozvoljeno da popušta na račun vjere? To je stvar proučavanja, ako su muslimani u toj državi jaki, i da li je kod njih ono što nazivaju demoktarijom potvrđena stvar, tako da svaki čovjek može raditi šta želi. Ovdje ćemo reći da nema štete ako se pokrije. Ali ako je stvar suprotna, i jer se države danas razlikuju. Ogromne su i prostrane tako da ih stvar i ne zanima, tj. da se žena odjene kako god želi, njih se ne tiče hoće li se pokriti u cjelosti. Dok je u drugim državama stanje suprotno tako da se prema njima odnose na žestok način. Možda će je neko gađati obućom, možda će se prema njoj okrenuti elektonski i pisani mediji kako bi je uslikali. Ali u svakom slučaju ovaj dio knjige učenik o njemu treba da razmisli o onome u šta zapada veliki broj muslimana od poteškoća u neislamskim državama. Muslimani u tim državam su potlačeni a moraju u njima ostati. Ovo se ne odnosi na onoga ko ima mogućnost da se vrati u svoju državu i da tamo živi. Ovakvom ćemo reći da se vrati u svoju državu i živi u njoj lijepim pohvalnim životom. Ali potvrđeno je da se pojedinci ne mogu vratiti u svoju državu niti ih islamske države prihvaćaju gledajući na poznate zakone koji su postavljeni između država. U svakom slučaju ovo je problem, obratite pažnju na ovu rečenicu i pretražite je u tančine.

Ali kada je riječ o islamskoj državi ili ondje gdje su učinili hidžru i gdje je Allah uzdigao Svoju vjeru, i gdje je kafirima nametnuta džizja i poniženje, tu se naređuje suprotstavljanje njima. Pa ako dođe do poistovjećivanja ili razlikovanja od njih shodno vremenu uočit ćemo suštinu hadisa koji tretiraju ovu tematiku.

Drugi način: Ako pretpostavimo da ovaj propis nije derogiran, a Vjerovjesnik ﷺ je imao pravo da se poistovjeti sa njima, jer je mogao da razlikuje njihovu istinu od njihove laži o čemu ga je podučio Allah ﷻ, mi bi ga slijedili. Ali što se tiče nas nama nije dozvoljeno da išta uzmemo u vjeri od njih, niti od njihovih riječi, niti djela po konsenzusu muslimana koji je opšte poznata stvar u Poslanikovoj ﷺ vjeri. Ako bi čovjek rekao: "Nama je poželjno da se poistovjetimo sa kitabijama našeg vremena, izašao bi iz vjere našeg ummeta.

Treći način: Da onome koji ovo smatra nužnim kažemo: "Poslaniku ﷺ se sviđalo poistovjećivanje sa kitabijama u onome o čemu mu nije došla nikakva naredba," pa je nakon toga naredio suprotstavljanje njima, a nama je naređeno da slijedimo njegovu uputu i put njegovih ashaba, prethodnika i predaka od muhadžira i ensarija. Naš govor se svodi na to da nam je zabranjeno da se poredimo sa njima u stvarima na kojima nije bio selef našeg umeta. A ono na čemu su bili *selefi* ovog ummeta u to nema sumnje, bez obzira da li ga oni primjenjivali ili ne. Jer mi nećemo pustiti ono što je Allah naredio zbog toga što to čine i kafiri, pored toga da nam Allah nije ništa naredio čime bi smo se poistovjetili sa njima, osim da u tome bude jedan dio razlikovanja sa kojim će sa razlikovati Allahova ispravna vjera u odnosu na ono što je derogirano ili izmijenjeno.

POGLAVLJE

O DOKAZU DA JE OPĆENITO GLEDANO ZABRANJENO POISTOVJEĆIVANJE SA NEVJERNICIMA

Prethodno smo naveli dokaze iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa, te predaje i pouke, koji ukazuju da je poistovjećivanje sa njima uopće zabranjeno. Te da je suprotstavljanje njima u njihovom putu propisana stvar, kao obaveza ili poželjna stvar, shodno položaju. Zatim smo pojasnili da ono što nam je Allah naredio ili Njegov Poslanik ﷺ, u suprotstavljanju njima jeste propisano, bez obzira da li se sa tim postupcima imala namjera poistovjećivanja[1] ili ne. Također ono što je zabranjeno da se čovjek poistovjećuje u njemu sa njima obuhvata ono za što se ima namjera poistovjećivanja kao i ono za što se nema namjera. Jer u većini ovih postupaka muslimani nisu imali namjeru poistovjećivati se sa njima. Od njih ima i onih stvari koje se ne mogu pojmiti kao namjerno pistovjećivanje sa njima, kao što je puštanje sijede kose, ili dugih brkova i sl.

Zatim moraš znati da se njihova djela dijele na tri vrste:

Vrsta koja je propisana ili dozvoljena u našoj vjeri, kao i to da je bilo dozvoljeno njima, ili da ne znamo da je to njima bilo dozvoljeno pa ga oni danas primjenjuju.

Vrsta djela koja su bila propisana pa ih je Kur'anski zakon dokinuo.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je također pitanje na koje treba obratiti pažnju. Kada se spomene poistovjećivanje sa kafirima neki ljudi kažu: Ja nemam namjeru da se poistovjećujem sa njima. Poistovjećivanje će se desiti imao ti namjeru ili nemao. Jer ako se pojavi poistovjećivanje onda nema razlike u tome da li imao namjeru ili je nemao. Kao što je Šejh – rahimehullah – naglasio.

Vrsta djela koja nisu bila dozvoljena ni u kom slučaju, nego su ih oni uveli kao inovacije.

Ove tri vrste mogu biti puki ibadeti ili puki običaji, a to su vrste ponašanja. Ili da se spoje ibadeti i običaji, tako da na kraju bivaju podijeljeni na devet skupina.

Što se tiče prve skupine a to je ono što je bilo propisano u oba šerijata, ili što je propisano nama a oni to čine, kao što je post dana Ašure, ili kao osnova namaza (kao molitve) i posta. U ovom slučaju se mora napraviti razlika u samom obliku tog djela, kao što nam je po sunnetu da postimo deveti i deseti dan Muharrema. Ili kao što nam je naređeno da požurimo sa iftarom i akšamom, kontrirajući kitabijama, ili da odgađamo sehur, kontrirajući kitabijama. Ili kao što nam je naređeno da klanjamo u obući, kontrirajući jevrejima. Ovoga je mnogo u ibadetima kao i u običajima.

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Lahd (potkopavanje kabura) pripada nama, a raka drugima mimo nas."

Sunnet je okrenuti kaburove muslimana prema Kabi kako bi se razlikovali od kaburova kafira.

Jer osnova ukopavanja u propisanim stvarima je od običajnih stvari.

Zatim, moguće je da se šerijati razlikuju po svojstvima, kao i u ibadetima.

Obuvanje obuće u namazu obuhvata ibadete i običaje. Izuvanje obuće u namazu je bilo u Musaovom ﷺ šerijatu. Također odvajanje od žene u menstrualnom periodu, i mnogi drugi propisi u kojima smo se složili sa njima u njihovim osnovama ali smo se razišli u svojstvima. [1]

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Ako je djelo propisano u oba vjerozakona nama će biti naređena osnova djela. Ali ćemo im se suprotstaviti u samom obliku djela. Može se odnositi na mjesto ili na vrijeme. Ali u

Druga vrsta je ono što je bilo propisano a zatim derogirano u cjelosti, kao što je subotarenje, obaveznost molitve, ili posta, u čemu zabrana poistovjećivanja sa njima nije skrivena. Bez obzira da li se radi o njihovoj obavezi te bude ibadetom, ili im je zabranjeno, pa da se radi o običaju. Čovjek nema pravo da sebi zabrani konzumaciju loja i svih papkara, misleći da se time postiže pobožnost. Također ovo se odnosi na ono što sadrži oba ova pojma, a to su njihovi praznici koji su im bili propisani. Svaki propisani praznik obuhvata ibadet, i to je ono što u njemu postoji molitva, spominjanje Allaha, sadaka ili obredi. Ali obuhvata i običaj, i to je ono pri čemu se daje oduška u hrani i odjeći na taj dan, i što slijedi od ostavljanja obaveznih djela. Igra u praznicima je dozvoljena onima koji se mogu okoristiti igrom i sl. tome.[1] Zbog toga je Vjerovjesnik ﷺ - kada je Ebu Bekr ؓ ukorio djevojčice zbog pjevanja u Poslanikovoj ﷺ kući – rekao:

"Pusti ih Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."[2]

Abesinijski robovi su se igrali sa kopljima na bajram a Vjerovjesnik ﷺ ih je gledao.[3]

U propisanim praznicima se propisuje, dali vadžibom (kao obaveza) ili mustehabom (kao poželjnom stvari), od ibadeta koji nisu propisani u drugim prilikama. U njima je dozvoljeno ili mustehab, ili je obavezno od ibadeta u čemu se nalazi sreća za duše, i što se ne može naći u drugim prilikama. Zbog toga je obavezno ne postiti dan bajrama, tako da se sa jednim od njih

---

svakom slučaju nama je naređeno da im se suprotstavimo u ovom djelu koje je propisano, bez obzira da li se radi o ibadetu ili običaju.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Jer među ljudima ima onih koji se ne okoriste igrom. Ima i onih koji joj ne posvećuju pažnju niti kad izlazi da bi se poigrao. Ali, hvala Allahu šerijat je dozvolio da se čovjek koristi igrom i da od sebe odgoni dosadu i ljenost. Dakle ima pravo na to.

[2] Hadis je mutefekun alejhi od hadisa Aiše – radijjallahu anha .

[3] Ovo je došlo u vjerodostojnom hadisu kojeg su naveli u svojim 'Sahihima' od Aiše.

vezala sadakatul fitr, a sa drugim je vezano klanje kurbana, a oba bivaju razlogom hrane.

Poistovjećivanje sa njima u ovoj skupini ibadeta ili običaja, ili oboje, koji su derogirani je ružnije od poistvojećivanja u onome što je propisano u zajedničkoj osnovi. Zbog toga je poistovjećivanje u ovome haram kao što ćemo spomenuti, dok u prvom slučaju može biti mekruh.

Treća skupina je ono što su izmislili od ibadeta i običaja ili i jednog i drugog, što je ružnije i još ružnije, jer da su to izmislili muslimani bilo bi loše, ali šta reći za ono što uopće nije propisao (ni jedan) vjerovjesnik? Nego su to izmislili kafiri, tako da je poistovjećivanje u ovome bez sumnje veoma ružna stvar i to treba uzeti za osnov.

Druga osnova je da sve ono u čemu se poistovjećujemo sa njima od ibadeta ili običaja ili obadvoga su novotarije za ovaj ummet. Pod ovim se misli na ono što je od njihovih specifičnosti. Ali ne i ono što je nama bilo propisano, te su ga činili naši preci, o tome nema govora.

Svi dokazi, iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa, ukazuju na odvratnost novotarija i njihovu pokuđenost kao haram (tenzih ili tahrim)[1] u šta spadaju sve vrste poistovjećivanja. Tako da se u njima nađe ujedno uvedena novotarija i poistovjećivanje sa kafirima. Svako od ovih svojstava uzrokuje zabranu, jer je poistovjećivanje općenito zabranjeno, makar se to našlo među precima (selefu), jer je novotarija općenito zabranjena. Ili kada je nebi kafiri ni činili, jer ako se nađu ova dva svojstva onda bivaju samostalnim razlozima u odvratnosti i pokuđenosti.

---

[1] Haram tahrim je stroga zabrana što je bliže većim grijesima dok je tahrim tenzih zabrana koja se odnosi na manje grijehe tj. na ono što je pokuđeno i čega se bolje kloniti u oba slučaja.

POGLAVLJE

DA ČESTITANJE NJIHOVIH PRAZNIKA NIJE DOZVOLJENO

Ako se potvrdi ova osnova u poistovjećivanju sa kafirima reći ćemo:

Da se nije dozvoljeno poistovjećivati sa njima u njihovim praznicima iz dva razloga:

Prvi je opći a to je ono što je prethodilo. Rezime toga bi glasio da je poređenje sa kitabijama u onome što nije od naše vjere, niti od običaja naših prethodnika, uzrok štete dok je u njegovom ostavljanju i razlikovanju od njih korist. Čak kada bi se radilo o stvari oko koje postoji slaganje da nije uzeta od njih, nama bi bilo propisano da im suprotiramo, jer u suprotiranju njima je korist za nas, kao što sam prethodno skrenuo pažnju na to. Onaj ko se poistovjeti sa njima je propustio ovu korist, makar se ne desila šteta, pa šta reći ako se spoje obadva ova izhoda?

I sa strane da se radi o uvedenim novotarijama, čime ovaj razlog nedvojbeno ukazuje na pokuđenost poistovjećivanja sa njima u tome. Jer u najmanju ruku poistovjećivanje sa njima može biti mekruh, kao što je i najmanje moguće da neka novotarija bude mekruh. Mnogo je dokaza koji ukazuju da je haram se poistovjećivati sa njima u praznicima, kao što Poslanik ﷺ kaže:

"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."

Razlog ove zabrane je opći pojam poistovjećivanja sa njima. Također hadis u kojem kaže:

"Razlikujte se od mušrika."

I sl. tome od stvari koje smo naveli kroz dokaze Kur'ana i sunneta, od zabrane slijeđenja puta onih koji su zaslužili srdžbu i onih koji su zalutali.[1] Njihovi praznici su njihov put, i mnogi drugi dokazi mimo toga.

Ko shvati ono što je prethodilo od općih dokaza kroz izvore, konsenzusom ili analogijom, shvatit će da se ovo pitanje odnosi na mnoge dokaze koji su prethodno navedeni. Zatim će shvatiti da je ovo od vrste njihovih djela koja predstavljaju njihovu vjeru, ili pak slogan njihove lažne vjere. Te je sve to cjelokupno zabranjeno, za razliku od onoga što nije od specifičnosti njihove vjere niti njenih slogana, kao što je izuvanje obuće u namazu, što je dozvoljeno. Također će uvidjeti razliku između onoga na čemu smo ostali od naših običaja, i što nismo ništa inovirali čime bi smo se poistovjetili sa njima, i između onoga što bi smo uveli kao novotarije od djela čije su osnove uzete od njih, sa namjerom poistovjećivana sa njima ili bez namjere.

Što se tiče drugog razloga on se posebno odnosi na običaje kafira, kroz Kur'an, sunnet, konsenzus i uzimanje pouke.

Što se tiče Kur'ana, to je ono što su mnogi od tabiina i drugih protumačili u riječima Uzvišenog:

وَٱلَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ ٱلزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا۟ بِٱللَّغْوِ مَرُّوا۟ كِرَامًا

"I oni koji ne prisustvuju laži, i koji, prolazeći pored besmislica, prolaze dostojanstveno." (Sura El-Furqan, 72)

Ebu Bekr Hilal prenoseći u 'Džami'a' sa svojim lancem prenosilaca od Muhammeda b. Sirina o riječima Uzvišenog: **"I oni koji ne prisustvuju laži,"** kaže: "To je Cvjetnica."[2]

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo dokazuje da je općenito haram se poistovjećivati sa njima.

[2] Cvjetnica je kršćanski praznik kojega proslavljaju u nedjelju prije uskrsa kada nose svijeće tvrdeći da je to uspomena na ulazak Mesije u Bejtul Makdis. 'Muadžemul vesit' 1. dio, str. 88.

Također se spominje od Mudžahida da je rekao: "To su praznici mnogobožaca."

Također se od Rabie b. Enesa prenosi da je rekao: "To su praznici mnogobožaca."

U tom značenju se od Ikrimeta prenosi da je rekao: "To je igra koju su imali u džahilijetu."

Kadi Ebu Je'ala kaže: "Pitanje o zabrani prisustvovanja praznicima mušrika."

Ebu Šejh Esfahani prenosi svojim lancem prenosilaca o uslovima zimija od Dahaka u riječima Uzvišenog: **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Kaže: "To su praznici mnogobožaca."

Sa njegovim lancem od Ebu Sinana od Dahaka se prenosi: **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Kaže: "Govor širka."

Sa njegovim lancem od Džuvejbira od Dahaka se prenosi: **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Kaže: "Praznici mnogobožaca."

Njegovim lancem od Amra b. Mureta se prenosi: "**Oni koji ne prisustvuju laži**: nisu skloni mušricima u njihovom širku niti se sa njima druže."

Njegovim lancem od Ata' b. Jesara se prenosi da je rekao: "Omer je rekao: "Čuvajte se govora nearapa, i da ulazite kod mušrika u njihove crkve na dan njihovih praznika."

Riječi tabiina "Da su to praznici kafira" ne kontriraju drugima koji kažu da je to širk ili idol iz džahilijeta, zbog toga što neki među njima kažu: "To su hanovi za sjedenje."[1] Drugi kažu: "To su mjesta pjevanja." Selefi su imali običaj da u svojim tumačenjima čovjeku spomenu vrstu od vrsta naziva zbog potrebe slušaoca za time, ili da skrene pažnju na rod, kao da nearap kaže:

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječ han dolazi od neurednog morala.

"Šta je to hljeb?" Pa mu se dadne kriška, i kaže mu se išaretom na rod, ali ne samo na krišku.[1]

Ali neki su ljudi rekli da se svjedočenje ovdje odnosi na laži.

Ovdje se treba osvrnuti na ovaj stav, jer se kaže **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Ali nije rekao "Ne svjedoče sa laži." Jer arapi kažu: "Prisustvovao sam tome i tome." Kao što Ibn Abbas kaže: *"Prisustvovao sam bajramu sa Allahovim Poslanikom ﷺ"*[2] Ili kada Omer kaže: *"Plijen pripada onome koje prisustvovao bitci."*[3] Ovoga je mnogo u njihovom gvoru, ali ako kaže 'svjedočio sam time i time' znači da je obavijestio takvim nečim.

Tabiini su tumačili 'zur' da je uljepšan i izvitopren da bi se pokazao suprotno od svoje istine. U tom smisli su riječi Allahovog Poslanika ﷺ:

> ***"Hvalisavac sa onim što ne posjeduje je kao i onaj koji odjene odjeću laži."***[4]

Zbog toga što je preuveličavao ono što nema u posjedstvu.

Onaj ko svjedoči sa laži iznosi u javnosti suprotno onome što krije u tajnosti, zbog toga su ga selefi tumačili nekada kao ono što pokazuje u ljepšem obliku zbog njegove sumnjičavosti, ili strasti, ali je u svojoj suštini laž. Tako da širk i njemu slične stvari u javnosti se prikazuje lijepim zbog njegovih sumnji, dok se muzika i njoj slično prikazuje lijepim zbog strasti.

Što se tiče praznika mušrika oni u sebi sadrže lažnu sumnju i strast u kojima nema koristi za vjeru, i onoga od kratkotrajnih

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je tačno. Kada bi opisao nearapu pa mu rekao: To je zrno koje se samelje zatim se zakuha a onda mu se potpali vatra. Zatim se stavi u remu. Zato kada smo govorili o hljebu jednom prilikom pa smo počeli pojašnjavati onako kako ga predstavljaju pojedinci tako da su ga i donijeli.

[2] Hadis u cjelosti je: "... *Ebu Bekrom, Omerom i Osmanom, - ﷺ – i svi su klanjali (bajram namaz) prije hutbe.*" Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 962, 'Feth'.

[3] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' 5.dio, str. 303.

[4] Mutefekun alejhi u hadisu od Esme ﷺ a kod Muslima se nalazi u više verzija.

užitaka, čiji kraj biva bolan, tako što postaje lažnim, kao i oni koji su prisustvovali i posvjedočili.

Ako je Allah pohvalio onoga ko se kloni prisustvovanja koje biva pukim promatranjem ili slušanjem, šta onda reći na poređenje sa onim što biva iznad toga od djela koja bivaju sama po sebi laž a ne samo svjedočenje?!

Zatim suština ovog ajeta jeste da je pohvalio ove ljude, i zato što navodi na ostavljanje prisustvovanja njihovim praznicima i drugim lažnim stvarima. Što opet navodi na vjerski poželjno neprisustvovanje ili da je pokuđeno prisustvovati zato što ga Allah ﷻ oslovljava kao laž.

Ali da je zabranjeno prisustvovati na osnovu ovog ajeta treba razmotriti.

Dokaz da je zabranjeno činiti takvo nešto može se izvesti na više načina, jer ga Allah naziva lažju i pokudio je onoga ko lažno govori, iako ne bi nanio štetu drugima u očitovanju toga. Allah ﷻ kaže:

وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ ٱلْقَوْلِ وَزُورًا

"Oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu." (Sura El-Mudžadele, 2)

I kaže:

فَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَـٰنِ وَٱجْتَنِبُوا۟ قَوْلَ ٱلزُّورِ

"Pa klonite se prljavštine kumira i klonite se lažna govora!" (Sura El-Hadždž, 30)

Pa onaj ko lažno govori je takav.

Neko će reći da je lažno govoriti gore nego lažno činiti, jer ako ih je pohvalio samo zato što se klone prisustvovanja lažima ukazuje da je takvo djelo kod Njega sa mahanom. Jer da je ovo djelo dozvoljeno i da ga je bolje ostaviti onda u njegovom prisustvovanju ili klonjenju ne bi bilo velike pohvale, jer prisustvovanje u običnim (dozvoljenim) stvarima nema koristi, dok njihovo neproamatranje nema osim mali uticaj.

Neko će reći da je ovo prekomjerno hvaljenje njih, jer nisu prisustvovali lažnim sijelima, i pored toga što oni nisu takvo nešto činili. Allah ﷻ kaže:

وَعِبَادُ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى ٱلْأَرْضِ هَوْنًا

"A robovi Svemilosnog su oni koji po Zemlji mirno hodaju." (Sura El-Furqan, 63)

Dakle, ove, koji su se okitili ovim svojstvima, je učinio robovima Milostivog. Robovanje Milostivom je vadžib, tako da su i ova svojstva vadžib, o čemu ima razmatranja.

Ili će se reći da u ovim svojstvima ima onoga što nije vadžib, jer oni koji su se okitili ovim svojstvima zaslužuju ovaj opis istinski i kao savršenstvo. Allah ﷻ kaže:

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتْ

"Pravi su vjernici samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene." (Sura El-Enfal, 2)

Uzvišeni kaže:

إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا۟

"Allaha se boje od robova Njegovih učeni." (Sura Fatir, 28)

Ili kada Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Nije siromah onaj ko nađe zalogaj ili dva." - hadis.[1] I kaže: ***"Koga ubrajate među bankrote?"***[2] ***"Koga ubrajate među one kojima djeca ne žive?"***[3] ovakvih primjera je mnogo.

Bez obzira da li je ajet ukazivao na zabranu toga ili njegovu pokuđenost ili poželjnost njegovog ostavljanja, postići će se ciljano. Dakle cilj je također pojasniti poželjnost izbjegavanja

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 1479, 'Feth' a njegova verzija: "Nije siromah onah koji kruži među ljudima pa nađe zalogaj ili dva."
[2] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Muslim u 'Sahihu' br. 2581 riječima: "Znadete li ko je bankrota..."
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' kao dugačak hadis br. 2608.

poistovjećivanja sa njima. Jer pojedinci misle da je poželjno poistovjetiti se sa njima, zbog toga što u takvom postupku se ostvaruje dobit za porodicu, ili da ljudi odobre njihov trud i zaradu na ovom svijetu, ali ako shvati poželjnost on se toga kloni, i to je ono ciljano.

Što se tiče sunneta, Enes b. Malik ﷺ prenosi da je rekao:

"Došao je Allahov Poslanik ﷺ u Medinu, a oni su imali dva dana u kojima su se igrali (zabavljali), pa je rekao: "Šta su ova dva dana?" "U njima smo se igrali u džhilijetu." Rekoše oni. Kaže: "Allah vam ih je, uistinu, zamjenio boljima, Kurban bajramom i Ramazanskim bajramom."

Bilježi ga Ebu Davud ovim riječima[1] govorio nam je Musa b. Ismail govorio nam je Hamad od Hameda od Enesa. Bilježe ga Ahmed[2] i Nesai[3], a ovaj lanac je po Muslimovim uslovima.

Hadis ukazuje na to da Allahov Poslanik ﷺ nije odobrio njihova dva džahilijetska dana niti ih je pustio da se u njima igraju po običaju. Nego je rekao: "Allah vam ih je, uistinu, zamjenio boljima," a zamjena nečega vodi ka ostavljanju onoga što je zamjenjeno. Jer nemoguće je spojiti između zamjenjene stvari i nadomještene. Tako da se ovaj termin ne koristi osim ako se želi ostaviti njihovo spajanje[4] kao što Uzvišeni kaže:

أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ

---

[1] Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 1134, a hadis je sahih.

[2] U 'Musnedu' 3. dio, str. 103, 235 i 250.

[3] U 'Sunnenu' 3. dio, str. 179.

[4] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu, kojeg je autor – rahimehullah naveo, je pokazatelj da su praznici koji se obilježavaju, poput Dana majki, ili Dana rada, ili praznik ovakav ili onakav su svi neosnovani praznici i nemaju nikakve veze sa islamskim šerijatom. Naprotiv oni liče na paganske praznike iako oni govore ovo je sjećanje na radnike, sjećanje na majke, ili tako ili onako. Mi ćemo reći da imamo praznike koji su mnogo bolji od tih, a to su Kurban i Ramazanski bajram. Allahov Poslanik ﷺ nije spomenuo hefteni praznik, jer u heftenom prazniku se uglavnom ne desi ono što je od poklona porodici ili zabave kao što je to slučaj sa ova dva praznika, Kurban bajram i Ramazanski bajram.

"Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelja prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji?" (Sura El-Kehf, 50)

I riječi Uzvišenog:

وَبَدَّلْنَـٰهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَىْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَىْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ

"I zamijenili im njihove vrtove drugim vrtovima sa plodovima gorkim i tamariskom i neznatnim lotosom divljim." (Sura Sebe', 16)

I riječi Uzvišenog:

فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِى قِيلَ لَهُمْ

"Onda su oni koji su nepravedni bili zamijenili drugom Riječi koja im je dana." (Sura El-Beqare, 59)

I riječi Uzvišenog:

وَلَا تَتَبَدَّلُوا۟ ٱلْخَبِيثَ بِٱلطَّيِّبِ

"Hrđavo za dobro ne mijenjajte." (Sura En-Nisa, 2)

U tom smislu je hadis o ukopanom u kabur:

"Pa će mu se reći: "Pogledaj svoje mjesto u Vatri, Allah ti ga je zamjenio sa boljim u džennetu." A drugom će se reći: "Pogledaj svoje mjesto u Vatri, Allah ti ga je zamijenio mjestom u Vatri."[1]

Ili kada je Omer ﵁ rekao Lubejdu: *"Šta je bilo sa tvojim pjesništvom?" On reče: "Allah mi ga je zamijenio sa (surama) El-Beqare i Al Imran."* Ovakvih primjera u govoru je mnogo.

Riječi Allahovog Poslanik ﷺ: ***"Allah vam ih je, uistinu, zamjenio boljima,"*** ukazuje na ostavljanje spajanja između njih a

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 1374, 'Feth'. I Muslim u svom 'Sahihu' br. 2866 i 2199.

posebno riječi: ***"Boljima od njih"***. Ukazuje na zamjenu onoga što nam je naređeno na mjesto onoga što je bilo u džahilijetu.

Također njegove riječi: ***"Allah vam ih je zamijenio"***. Kada ih je upitao o ta dva dana pa su mu odgovorili: *"Da su to dva dana u kojima su se igrali u džahilijetu."* Ukazuje na to da im ih je zabranio zamijenivši ih sa druga dva islamska dana. Jer da zabrana nije postojala onda u ovom spomenu ne bi bilo odgovarjućeg značenja. U šerijatskoj osnovi su dva obavezna islamska dana koja su primijenili i nisu imali pravo da ih izostave zbog džahilijetska dva dana.

U Enesovom govoru: *"Oni su imali dva dana u kojima su se igrali."* Te Poslanikovim ﷺ riječima: ***"Allah vam ih je, uistinu, zamjenio sa dva dana boljima"***, ukazuje na to da je Enes ﵁ shvatio iz riječi Allahovog Poslanika ﷺ : ***"Zamijenio vam ih je"***. Kao zamjenu za ona dva zamjenjena.

Također ta dva džahilijetska dana su izumrli tako da im nije ostao trag u Poslanikovom ﷺ vremenu niti periodu pravednih halifa. A da nije zabranio ljudima da se u njima igraju i slično što su radili, oni bi ostali pri svom običaju. Jer se običaji ne mijenjaju osim sa onime što je različito od njih i što će ih nadomjestiti. Posebno kada je riječ o prirodi žena, djece i velikog broja ljudi koji žude za danom kojeg će uzeti kao svoj praznik u kojem će odmarati od poslova i kojem će se igrati. Zbog toga će možda biti nemoguće za veliki broj kraljeva i predstavnika naroda da svoj narod odviknu ili odvrate od njihovih običaja u pogledu praznika. Zbog njihovog jakog utjecaja u ljudskim dušama, te zbog toga što olahko obvladaju ljudskim željama i naklonošću. A da nije suprotne snage od Allahovog Poslanika ﷺ oni bi ostali još uvijek, makar to bilo slabijeg inteziviteta, tako da se spoznalo da je ona jaka prepreka bila čvrsta, a sve ono što Poslanik ﷺ zabrani čvrstom preprekom to biva haramom. Tako da se ne odnosi na haram osim ovoga, a ovo je jasna stvar i u nju nema sumnje. Isti je slučaj sa ova dva praznika koji da su se na njih ljudi vratili sa nekom vrstom postupaka koji se čine u njima – ako bi se to dozvolilo – onda bi to bilo kontriranje između njega i onoga što je zabranjeno, a to je ono što se (ovdje) traži.

Opreznost od opasnoga u pogledu praznika sljedbenika dviju Knjiga, koje im priznajemo je žešće od opasnoga u pogledu džahilijetskih praznika koje im ne priznajemo. Ummet je opomenut od poistovjećivanja sa jevrejima i kršćanima, obaviješteni su da će neki ljudi među njima činiti ovu stvar na koju su upozoreni, za razliku od džahilijetske vjere, koja se neće vratiti sve do općeg nestanka mu'minskih duša. A da nije žešće od toga onda biva poput njega što opet nije skriveno, jer zlo koje ima utjecajni (potisni) faktor je ono od čega se boji da se ne desi ljudima više nego od onoga što nema jakog uzročnika.

Drugi hadis kojeg bilježi Ebu Davud: "Govorio nam je Šuajb b. Ishak prenoseći od Evzaija da mu je govorio Jahja b. Ebu Kesir da mu je govorio Ebu Kilabe da mu je govorio Sabit b. Dahak da je rekao:

"Jedan čovjek se zavjetovao u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ da će zaklati devu kod Buvane. Pa je došao kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekao: 'Ja sam se zavjetovao da ću zaklati devu kod Buvane.' Na što je Vjerovjesnik ﷺ rekao: 'Je li u njoj bio idol od džahilijetskih idola koji je obožavan?' 'Ne' Rekoše oni. Kaže: 'Je li tu bio neki praznik od njihovih praznika?' 'Ne' Rekoše oni. Kaže: '"Vjerovjesnik ﷺ reče: 'Pa ispuni svoj zavjet, ali ispunjenja zavjeta nema u nepokornosti Allahu niti u onome što ne posjeduje Ademov sin (čovjek).'"[1]

Osnova ovog hadisa se nalazi u oba 'Sahiha' i njegovo lanac prenosilaca je pod uslovima oba 'Sahiha', svi su povjerjivi i poznati, a hadis je povezan bez indirektnog ukazivanja na prenošenje od drugih.

'Buvana', sa 'u' poslije 'b' je mjesto nedaleko od Mekke, o kojoj Vedahul Jemen[2] kaže:

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 3313, a hadis je sahih.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: On je Abdu Rahman b. Ismail b. Abdu Kejlan od Havlana od Hamira. Ugledni pjesnik a spjevao je udvaračke blage pjesme. Pisao

Ja ljepote moje palme u dolini Buvane[1]*, pokazala se*

Kada zaspe čuvar palmi – sakrit će vas dvojicu

Kasnije će doći smiao dokaza u ovom hadisu.

Ebu Davud u svom 'Sunnenu' kaže: "Govorio nam je Hasan b. Alija govorio nam je Jezid b. Harun obavijestio nas je Abdullah b. Zejd b. Miksem Sekafi – od stanovnika Taifa – govorila mi je Sara kći Miksemova da je čula Mejmunu kćerku Kerdemovu da je rekla:

"Pošla sam sa svojim ocem na Poslanikov ﷺ hadž, pa sam vidjela Allahovog Poslanika ﷺ, a čula sam da ljudi govore: "Allahov Poslanik ﷺ." Pa sam ga pratila pogledom sve dok mu se moj otac nije približio, a on je bio na devi sa bičom kao što je bič učitelja, pa sam čula beduine i ljude da govore: "Bič, bič." Moj mu se otac približi i uze ga za stopu." Kaže: "Pa mu je odobrio, zastao i saslušao ga." Pa je rekao: "Allahov Poslaniče, ja sam se zavjetovao da ako mi Allah podari da mi se rodi muško dijete da ću zaklati na ulazu Buvane od Akabe kod Senaja više ovaca." Kaže: "Ne znam

je pjesme o Ummu Benin kći Abdul Aziza b. Mervana i supruga od Velida b. Abdul Melika. Pa ga je Velid ubio devedesete godine po hidžri.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: To je brežuljak iza izvora nedaleko od morske obale. Izvor je sjeverno od Mekke. Dakle, Allahov Poslanik ﷺ je pitao zašto je to mjesto onaj koji je upitao izdvojio. Pa ga je pitao: ***Da li je na tom mjestu proslavljan praznik od njihovih praznika? Ili da li je na tom mjestu postavljen idol od njihovih idola.*** Jer se Allahov Poslanik ﷺ začudio zašto bi on klao devu kod Buvane. Zašto ju je izdvojio? Izdvajanje mjesta može biti radi brojnosti stanovnika na tom mjestu. Ili da se radi o rodbini onoga koji se zavjetovao. Dakle radi postojećih razloga. Ali ako se radi o razlozima obilježavanja kufra onda ne. Ali ako bi se zavjetovao da zakolje na mjestu gdje žive siromasi nema prepreke. Ali ako se na tom mjestu obilježava kufr onda ne. To nije dozvoljeno. Ili kao što je Allahov Poslanik ﷺ rekao: ***Nema izvršavanja zavjeta Allahu u nepokornosti.*** Značenje ove negacije je u smislu zabrane, ili se radi o negaciji na njegovoj osnovi. A to je da nije moguće izvršiti zavjet Allahu na nepokornosti niti ono za što se ne izvršava. Ako bi rekao dužan sam da Allahu oslobodim roba tog i tog. Onda ne bi bilo dozvoljeno. Ne kažemo ako ga kupi i oslobodi nego zato što se zavjetovao da će osloboditi roba kojeg ne posjeduje.

koliko je rekla: "Pedeset." Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Je li ima u njoj što od ovih idola?" Kaže: "Ne." Kaže: "Onda ispuni svoj zavjet koji se zavjetovao Allahu." Kaže: "Pa ih je sakupio i počeo klati, pa mu se jedna ovca otela a on ju je tražio i govorio: "Allahu ispunjavam svoj zavjet." Pa ju je uhvatio i zaklao."[1]

Ebu Davud kaže: "Govorio nam je Muhammed b. Bešar govorio nam je Ebu Bekr Hanefi govorio nam je Abdul Hamid b. Džafer prenoseći od Amra b. Šuajba od Mejmune kćeri Kerdemove b. Sufjana od njihovog oca sličnog ovom hadisu malo skraćenog. Kaže:

"Jel u njemu (mjestu) ima idola ili praznika od džahilijetskih praznika?" Kaže: "Ne." Kaže: "Rekoh: "Ova moja mati se zavjetovala da će pješačiti (obaviti hadž), hoću li ispuniti njen zavjet?" Ili je Ibn Bešar rekao: "Hoćemo li ga ispuniti za nju?" Kaže: "Da."[2]

I kaže: "Govorio nam je Museded govorio nam je Haris b. Ubejd Ebu Kudame Ubejdullah b. Ahnes prenoseći od Amra b. Šuajba a on od njegovog oca od djeda: "Da je žena došla kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekla:

"Allahov Poslaniče, ja sam se zavjetolava da ću iznad tvoje glave udariti u def." Kaže: "Ispuni svoj zavjet." Kaže: "Ja sam se zavjetovala da ću na tom i tom mjestu zaklati (žrtvu) – mjesto gdje su klali pagani – kaže: "Kipu?" "Ne." Reče ona. Kaže: "Idolu?" "Ne." Reče ona. Kaže: "Ispuni svoj zavjet."[3]

Dokazna strana je u tome da se ova osoba zavjetovala da će zaklati nešto od stoke, devu ili ovcu, ili se radilo o dva slučaja koja je naveo, pa ga je Vjerovjesnik ﷺ upitao:

---

[1] Pogledaj 'Sahih Sunnen' od Ebu Davuda br. 2835, sa skraćenim lancem prenosilaca. Albani kaže: "Sahih je."
[2] Pogledaj 'Sahih Sunnen' od Ebu Davuda br. 2836.
[3] Pogledaj 'Sahih Sunnen' od Ebu Davuda br. 2833. Albani kaže: "Hasen sahih."

"Je li u njoj bio idol od džahilijetskih idola koji je obožavan?" 'Ne' Rekoše oni. Kaže: 'Je li tu bio neki praznik od njihovih praznika?' 'Ne' Rekoše oni. Kaže: 'Vjerovjesnik ﷺ reče: 'Pa ispuni svoj zavjet, ali ispunjenja zavjeta nema u nepokornosti Allahu.'"

Ovo ukazuje da je klanje na mjestima gdje su oni praznovali i gdje su njihovi idoli, grijeh prema Allahu, iz više razloga:

Prvi je taj što kaže: *"Pa ispuni svoj zavjet."* Tako što je odmah nakon opisa rekao 'pa' što znači da je svojstvo razlog propisa, a da je razlog naredbe izvršenja: postojanje zakletve u kojoj nema ova dva svojstva. Jer bi ta dva svojstva svojom prisutnošću predstavljali prepreku ispunjenja, a da nije grijeh onda bi bilo dozvoljeno ga učiniti.

Drugi je to što je odmah nakon toga rekao. *"... ali ispunjenja zavjeta nema u nepokornosti Allahu."* Da se ova slika nije našla unutar općeg pojma, onda u govoru ne bi bilo povezanosti. Također zavjetovana stvar - ako nije grijeh - ali kada ga je Allahov Poslanik ﷺ upitao o oba slučaja, rekao mu je: *"Pa ispuni svoj zavjet."* To znači zato što tamo nema ničega što bi uzrokovalo zabranu klanja na tom mjestu. Tako da je Poslanikov ﷺ odgovor bio naredba izvršenja zavjeta kod nepostojanja ovih uzroka, što opet znači zabranu kod postojanja istih. Osnova ispunjenja zavjeta je poznata, pa je pojasnio u čemu nema ispunjenja, a opći termin ako se nađe nakon razloga onda sam razlog se mora naći unutar njega.[1]

Treći je da je bilo dozvoljeno klati na mjestima (njihovih) praznika Allahov Poslanik ﷺ bi ovome ukazao da ispuni zavjet,

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: O ovome govori Ibn Sirin, pa kaže: Slika je sigurnog razloga koji ulazi u opće značenje, ako se nađe sa razlogom onda će sigurni razlog ući u ovaj opći pojam. Ali što se tiče ostalih jedinki općeg pojma, u tom slučaju većina pravnika kažu: Da će jedinke ući u smislu prevladavujeće mogućnosti ili pretpostavke mogućnosti da se radi o općem pojmu sa kojim se htio poseban. Ali slika sigurnog razloga u ulasku nema sumnje. Zato se kaže: Ako se nađe nad razlogom onda sam razlog mora biti unutar njega.

kao što je dozvolio onoj koja se zavjetovala da će udarati[1] u def. Čak što više obavezao bi da se ispuni zavjet, tako da bi klanje na zavjetovanom mjestu bilo vadžibom. Pa ako je klanje na mjestu njihovih praznika zabranjeno, kakav je onda slučaj ako se uporedi sa njima u samom prazniku sa činjenjem pojedinih postupaka koji se prakticiraju radi njihovog praznika?

To pojašnjava da je 'praznik' naziv za ono što se vraća svake godine po običaju sa naviknutim oblikom, da li to bilo sa godinom, sedmicom, mjesecom, i sl. tome. Praznik sadrži više stvari:

Od njih je: da se radi o danu koji se ponavlja kao što je Ramazanski bajram ili petak.

Od njih je: sakupljane u tom danu.

Od njih je: postupci koji sadrže ibadete ili običaje. Možda se praznik veže za neko posebno mjesto a može biti općih razmjera.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je problematično jer kako je Poslanik ﷺ u ovom slučaju rekao: ***Ispuni svoj zavjet.*** A ona se zavjetovala da će pred Poslanikom ﷺ udarati u def. A osnova u pogledu udaranja u def je haram. Ovo nam pojašnjava, da islam kao vjera, hvala Allahu, ima u sebi širokogrudnosti. Da ljudima dopušta neki vid slobode. Jer srce ove žene se vezalo za to da udara u def iz radosti kada je vidjela Allahovog Poslanika i radi njegovog dolaska. Poslanik ﷺ joj je to dozvolio. A da joj nije dozvolio nju bi poklopila tuga i beznadežnost. Ona je došla radosna radi Poslanikovog ﷺ dolaska, htjela je da udara u def pred njim. A da joj je rekao: Ne, nego se zahvali Allahu i hvali Allaha na blagodati. Šta bi u njenom srcu bilo? Rastužila bi se. Ali šerijat je, hvala Allahu, dao dušama slobode u pogledu radosti i tuge. Zbog toga je čovjeku dozvoljeno da tuguje za umrlim tri dana. Jer u tom vremenu će čovjek možda biti pod udarom ili šokom i nije sposoban da se druži i sjedi sa ljudima, ili da hoda sa njima. Tako da je dušama dato oduška. I ovo je pravilo koje se mora shvatiti. A to je da islam, hvala Allahu, daje dušama prostora. Da li je neka žena udarala pred tobom u def, da joj se kaže: Zahvali se Allahu i hvali Allaha. Ja sam došao sa putovanja. Da li je ovo dobro? Ili ćemo joj reći ispuni svoj zavjet. Normalno da će biti drugi odgovor. Ovo se ograničava time ako čovjek uživa ugled i položaj u društvu. Jer će se možda čovjek obradovati dolasku obične osobe više nego što će se obradovati osobi koja ima ugled i položaj. Pa ako bi – naprimjer – tražio da mu kažeš da si se zavjetovao da ćeš pred njim udarati u def i u istoj kući. Ne bi bilo prepreke. Jer je Allahov Poslanik ﷺ to izdvojio. Ali cilj je dati duši jedan vid slobode ako u tome nema suprotstavljanja šerijatu.

Svaka od ovih stvari se naziva praznikom.[1]

Vrijeme, kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ za petak:

"Ovo je dan kojeg je Allah muslimanima učinio praznikom."[2] [3]

Sakupljanje i djela, kao što kaže Ibn Abbas : *"Prisustvovao sam bajramu sa Allahovim Poslanikom ﷺ."*

Mjesto, kao što Poslanik ﷺ kaže: ***"Nemojte moj kabur uzimati za mjesto praznovanja."***

Tarmin 'praznik' se može odnositi na sakupljanje i određena djela u danu, što je pretežno tako, kao što Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Pusti ih Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."

Riječi Allahovog Poslanika ﷺ: ***"Je li u njemu neki od njihovih praznika?"*** Želeći da ukaže na njihovo sakupljanje po običaju na tome mjestu što su uzimali kao praznik. Pa kada je rekao: ***"Ne."*** Reče mu: ***"Ispuni svoj zavjet."***

Ovo ukazuje na to ako se radi o mjestu gdje su oni praznovali da je to prepreka klanja na tom mjestu - makar se i zavjetovao - kao i to da je mjesto njihovih idola, a da nije tako onda govor ne bi bio sistematičan, niti bi bilo pojašnjeno na lijep način.

Poznato je da je ovo radi veličanja mjesta koja su veličali praznovanjem na njima, ili zbog saučesništva u praznovanju na tim mjestima, ili zbog oživljavanja obilježja njihovog praznika na

[1] Riječ praznik je od riječi 'ade' 'juidu' vratiti se, tako da se riječ 'id' u ovom slučaju i na ovom mjestu te u arapskom jeziku odnosi na ono što se obnavlja ili vraća u određeno vrijeme a ne samo na termin praznika.(o.p.)

[2] Hadis je u 'Sahih džami'a sagir' br. 2258.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Do mene doprlo da pojedini maloumnici slabe vjere razmjenjuju pokone u vrijeme kršćanskih praznika. Ovo je haram i nije dozvoljeno. Jer u tome je traženje njihovog zadovoljstva. Te zadovoljavanje sa kufrom i njihovom vjerom u koju oni vjeruju. Samo se Allahu žalimo.

tim mjestima i sl. tome. Tako da se ne radi osim o mjestu postupka, samom postupku ili njegovom vremenu.

Ali ako se radi o posebnom posvećivanju pažnje mjestu - što je očito - onda je zabranio posebno posvećivanje pažnje tom mjestu zato što je to mjesto njihovog praznovanja. Zbog toga kada se taj razlog nije našao, dozvolio je da se tu zakolje, dok je namjera za posebnom pažnjom još postojeća. Tako da se spoznalo da ono od čega postoji bojazan jeste posebno davanje pažnje mjestu njihovog praznika. A ako je posebna pažnja prema mjestu njihovih praznika ono od čega se upozorava, šta je onda sa samim praznikom?

Ovo je kao i to kada ih je pokudio zbog toga što predstavljaju mjesta na kojima se obožavaju idoli, što biva još većim dokazom o zabrani širka i obožavanja idola.

Ako je zabrana zbog toga što je u klanju na tim mjestima poređenje sa njima u njihovim praznicima to je srž našeg pitanja. Jer klanje kao klanje nije zabranjeno samo po sebi osim zbog poređenja sa njima u njihovom prazniku. Što znači da ne postoji drugi razlog bojaznosti.

Pretpostavka mogućeg prvog slučaja je očitija, zbog toga što ga Vjerovjesnik ﷺ nije upitao osim za njenu bit kao mjesto njihovog praznika, a nije ga pitao da li će klati u vrijeme njihovog praznika? I zato što je rekao: ***"Je li u njemu neki od njihovih praznika?"*** Čime se spoznalo da u vrijeme pitanja nije bilo vrijeme njihovog praznika, što je očito.

U posljednjem hadisu je priča na oprosnom hadžu, a tada nije ostalo ništa od mušričkih praznika.

Pa ako je Vjerovjesnik ﷺ zabranio da se kolje na mjestu na kojem su kafiri praznovali, i ako su ti nevjernici primili islam i ostavili se svojih praznika, i ako onaj koji je upitao to mjesto ne uzima mjestom praznovanja, nego samo na tom mjestu hoće da zakolje spoznat će se da je glavni razlog spriječavanje onoga što vodi opstajanju nečega od njihovih praznika. Zbog bojazni da će klanje na tom mjestu biti razlogom koji će oživjeti to mjesto, i razlogom koji će dovesti do praznovanja na njemu, pored toga što

je to mjesto – Allah najbolje zna – moglo biti tržnica na kojoj su preprodavali robu, i gdje su se zabavljali, kao što su mu ensarije rekli: *"To su dva dana u kojima smo se igrali u džahilijetu."* Oni nisu uzeli džahilijetske praznike kao svoj ibadet. Zbog toga je Vjerovjesnik ﷺ napravio razliku između njih kao mjesta gdje su bili idoli i mjesta praznovanja.

Ovo je stroga zabrana da se čini nešto od džahilijetskih praznika na bilo koji način.

Kafirski i paganski praznici u islamu se tretiraju podjednako, jer je kufr svake od ovih dviju skupina jednak po svojoj zabrani, iako je jedan strožije zabranjen od drugoga. Ali njihov propis se ne razlikuje u odnosu na muslimana. Međutim sljedbenicima dviju Knjiga je odobrena njihova vjera kao i ono što su imali od praznika pod uslovom da to ne ispoljavaju, niti bilo šta od njihove vjere. Dok ovim nije odobreno, ali su praznici sljedbenika dviju Knjiga, koji se uzimaju kao vjera i ibadet, više zabranjeni nego praznici koji se uzimaju radi igre i zabave. Zbog toga što je obožavanje na način koji prouzrokuje Allahovu srdžbu gore od upražnjavanja strasti sa onime što je zabranio. I zbog toga je širk veći grijeh od bluda, zbog toga je borba protiv sljedbenika Knjige bolja od borbe protiv idolopoklonika, a onaj koga ubiju od muslimana ima nagradu dvojice šehida.

Ako je Zakonodavac spriječio samu bit idolopokloničkih praznika zbog opasnosti da se ne bi muslimani uprljali nečime od kafirskih stvari. Onih koje je šejtan doveo do toga da izgube nadu da će njihova vjera uspjeti na Arapskom poluotoku. Bojazan da se ne uprlja osobinama sljedbenika dviju Knjiga koji su ostali je žešće, a zabrana je potvrđenija, kako? Prethodila je istinska vijest o skupini iz ovog ummeta koja će ići njihovim putem.

Treći način iz sunneta ovaj i drugi hadisi su ukazali da su ljudi u džahilijetu imali svoje praznike u kojima su se sakupljali. Poznato je, da je Allahov Poslanik ﷺ bio sačuvan i pošteđen od toga, te da od toga ništa nije ostalo.

Poznato je, da nije bilo njegove zabrane i prepreke da se ljudi još ne bi klonili tih praznika. Jer još uvijek postoji uzročnik unutar ljudske intrige koja je sklona onome što se čini na

praznicima, posebno kada je riječ o bezvrijednim praznicima, od igranja i uživanja. Kao i sa strane običaja zbog stalnog obnavljanja praznika. Jer je običaj druga strana prirode. Ako je razlog još uvijek jak i postojeći, da nije tako jake zabrane ti običaji ne bi bili iskorijenjeni.

Ovo nalaže nužno znanje da je uvjereni imam (Poslanik)ﷺ zabranjivao na najizričitiji i najstrožiji način svom ummetu kafirske praznike. Te da se trudio da ih iskorijeni i potisne na sve moguće načine. Odobravanje sljedbenika Knjige nije značilo da je ostavio nešto od njihovih praznika svom ummetu, kao i to da u tome nema ničega propuštenog što bi se odnosilo na njegov ummet od onoga što oni čine od svog kufra i grijeha. Poslanik ﷺ je obilato upozoravao svoj ummet kako bi se razlikovali u mnogim dozvoljenim stvarima, i svojstvima pokornosti, da to ne bi bio razlog koji vodi u poređenje u nekim drugim stvarima. Te da to razlikovanje bude prepreka i zabrana od ostalih stvari koje se njih tiču. Jer što se više budeš razlikovao od stanovnika Vatre time ćeš biti udaljeniji od stanovnika Vatre.

Iza njegove pažnje prema svom ummetu i njegovog savjetovanja njima - za oca i majku bi ga zamijenio - nema drugog cilja. A to je sve zbog Allahove blagodati prema njemu i prema ljudima, ali većina ljudi je nezahvalna.

Četvrti način iz sunneta je ono što su zabilježili u svoja dva 'Sahiha' od Aiše – radijjallahu anha – da je rekla:

"Kod mene je ušao Ebu Bekr, a kod mene su bile dvije djevojčice od ensarija koje su pjevale ono čime su se pozivale ensarije na dan Buasa[1]." Kaže: "Ali nisu dobro pjevale." Pa je Ebu Bekr rekao: "Zar šejtanovi glasovi u kući Allahovog Poslanika ﷺ?" A bio je to bajram. Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "O Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik a ovo je naš praznik."[2]

---

[1] Dani ratovanja među dva najveća plemena Evs i Hazredž koja je Poslanik ﷺ Allahovom blagodati ujedinio te učinio ensarijama.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 952, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 892.

U drugoj predaji:

"O Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik, a naš praznik je ovaj dan."[1]

Također u 'Sahihima' se prenosi da je rekao:

"Pusti ih Ebu Bekre, to su praznični dani, to su dani Mine."[2]

Dokazna strana je na više načina:

Jedan je njegove riječi: ***"Svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."*** Što znači da je svaki narod poseban po sebi zbog svojih praznika, kao i kada je Uzvišeni rekao:

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا

"Svako ima svoj pravac prema kojem se okreće." (Sura El-Beqare, 148)

I kaže:

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا

"Svima vama smo zakon i pravac propisali." (Sura El-Maide, 48)

Naložio je tu specifičnost zbog posebnosti svakog naroda sa njihovim zakonom i pravcem. Zbog toga što određeni član ukazuje na posebnost, pa ako jevreji imaju svoj praznik, kršćani svoj praznik, koji se njih tiču, mi im se u tome nećemo pridružiti, kao što im se nećemo pridružiti u njihovoj kibli i zakonu.

Također na osnovu ovoga mi ih nećemo pozivati da nam se pridruže u našim praznicima.

Drugi način: njegove riječi: ***"... a ovo je naš praznik"*** ukazuje na ograničenje našeg praznika u ovim domenima te da mi osim njega nemamo drugog praznika.

---

[1] Pogledaj 'Sahih Buhari' br. 3931.

[2] 'Sahih Buhari' br. 987, 'Feth'.

Također riječi: *"Naš praznik je ovaj dan."* što znači da određeni član i genitivna veza ukazuju na potpuno obuhvatanje. A to opet ukazuje da je vrsta našeg praznika ograničena u tom danu, kao što je rekao u pogledu namaza: ***"Početak mu je tekbir a kraj mu je predavanje selama."***[1]

Poslanikov ﷺ cilj nije bio da se ograniči samo u tom prazniku, ili samo u tom danu, nego da ukaže na dozvoljenu vrstu, kao što pravnici kažu: "Poglavlje bajram namaza" ili "Bajram namaz ovako i ovako" u što ulaze bajram namazi, ili kao što kaže: "Nije dozvoljeno postiti na dan bajrama."

Isto tako njegove riječi: ***"Ovo je dan"*** tj. vrsta ovog dana, kao kada čovjek želi ukazati na ono što želi ukazati ili izdvojiti od molitvi: "Ovo je molitva muslimana." Ili za izalazak muslimana na otvoren prostor i od onoga što čine do tekbira, namaza i sličnog pa kaže: "Ovo je muslimanski praznik (bajram)." I slično tome.

Od ovoga poglavlja je hadis od Ukbe b. Amira ؓ prenoseći od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao:

"Dan Arefata, dan klanja kurbana, i dani Mine su naši praznici o sljedbenici islama, to su dani jela i pića."

Bilježe ga Ebu Davud, Nesai i Tirmizi.[2] I kaže: "Hadis je hasen sahih."[3]

Ovo je to kao da se razlikujemo ili izdvajamo od svakoga drugoga po pitanju praznika. Posebno izdvajanje ovih pet dana, jeste zbog toga što se u njima spajaju dvije vrste praznovanja; mjesno i vremensko, čiji se period oduljuje. Zbog toga se naziva

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 123, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3 i kaže: "Ovaj hadis je najvjerodostojniji u ovom poglavlju, i najbolji." Te Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 618 i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 275. Hadis je sahih.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 2419, Nesai u svom 'Sunnenu 5. dio, str. 252, Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 773. U hadiskom tekstu se desila greška od strane autora rekavši ***'dani Mine'*** dok je u stvari ***'dani tešrika*** (bajrama poslije prvog dana klanja kurbana)' možda ga je preteklo pero, a Allah najbolje zna.

[3] Hadis je onakav kako je rekao.

'Velikim bajramom'. Pa kada je upotpunjeno svojstvo praznovanja, propis se zadržao u njemu radi njegove potpunosti, ili zbog toga što je praznik nekoliko dana, i mi nemamo drugog praznika od nekoliko dana osim ovih pet dana.

Treći način: Dozvolio je djevojčicama da se igraju udaranjem u def i pjevanjem, obrazlažući to da svaki narod ima svoj praznik te da je ovo naš praznik.

To znači da je dozvola obrazložena time što je to praznik muslimana te da se ne odnosi na praznike nevjernika, i zato što se ova dozvola ne odnosi na igre u praznicima nevjernika kao što je to dozvoljeno u prazniku muslimana. Jer da je to dozvoljeno u praznicima nevjernika kao što je dozvoljeno u praznicima muslimana onda ne bi rekao: ***"Pa svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik"*** jer nastavak svojstva nakon 'pa' ukazuje da je to obrazloženje. Tako da će obrazloženje dozvole biti da je svaki narod poseban po svom prazniku, te da je ovo naš praznik, i da je ovo obrazloženje posebno za muslimane, jer da je dozvola vezana za riječ 'praznik' onda bi opći pojam bio samostalan sa propisom, dok poseban pojam ne bi imao uticaja.

Kada je obrazložio sa posebnim pojmom došlo se do spoznaje da se propis ne može potvrditi sa svojstvima općeg pojma, a to je naziv 'praznik', tako da nam nije dozvoljeno činiti u svakom prazniku drugih ljudi ono što činimo u prazniku muslimana, a to je ono što se traži.[1]

Ovo je dokaz o zabrani poistovjećivanja sa njima u igrama i slično.

Četvrti način iz sunneta: je da su jevreji i kršćani bili u Arapskoj zemlji sve dok ih Omer ﷺ nije protjerao iz nje u svom hilafetu. Jevreji su živjeli u Medini za vrijeme Poslanikovog ﷺ života. Poslanik ﷺ je sa njima napravio ugovor o neratovanju sve dok nisu raskinuli ugovor, skupina po skupina, a u Medini je još

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: U sadašnjem vremenu su počeli se igrati igrama koje su specifične za kafire.

uvijek bilo židova, iako ih nije bilo mnogo.[1] Tako da je Poslanik ﷺ umro a kod njegov oklop je ostao kao polog kod jevreja.[2] U jemenu je bilo mnogo jevreja, u Nedžranu je bilo mnogo kršćana a u Bahrejnu perzijanaca.

Poznato je da su oni imali praznike koje su proslavljali, također je poznato da to znači da ono što se čini u praznicima od jela, pića, odjeće, ukrasa, igre, odmaranja i sl. uvijek stoji u svim ljudskim dušama ako ne postoji zabrana, posebno u dječijim i ženskim dušama a još više u onim besposličarima među ljudima.

Zatim onaj ko bude imao imalo znanja o povijesti sigurno zna da muslimani u Poslanikovo ﷺ vrijeme nisu učestvovali u praznicima niti u bilo čemu na čemu su bili drugi ljudi. Niti su mijenjali šta od običaja u nevjerničkim praznicima, nego je taj dan kod Poslanika i muslimana bio kao i svaki drugi dan, niti su ga izdvajali nečim posebno osim sa onim što se u osnovi mijenjalo radi suprotstavljanja u njemu, kao što je post, što će inša Allah doći kasnije.

A da muslimanima u njihovoj vjeri koju su preuzeli od svog Poslanika ﷺ nije bilo zabrane u tome i udaljavanja nužno bi bilo da se kod pojedinaca među njima nađe nešto od toga, jer razlog tome postoji, na što ukazuje prirodni tok događaja i običaji, a da nije šerijatske prepreke onda bi pokazatelj postojao.

Zatim ovakvo je stanje među muslimanima ostalo i u periodu pravednih halifa.

Najviše što se moglo primijetiti kod nekih od njih jeste odlazak ljudi da bi ih gledali kako se zabavljaju u njihovim praznicima. Ali Omer ؓ i drugi su zabranjivali ashabima ovaj postupak, kao što ćemo navesti, pa šta onda reći ako neki ljudi čine

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: Jevreji su u Medini za vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ bili mnogobrojni. Zatim kaže: A da ih i nije bilo mnogo. Ovdje misli u vrijeme Poslanikove ﷺ smrti. Jer kada su raskinuli ugovore Poslanik ﷺ ih je protjerao dok je pojedince iz plemena Benu Kurejze pobio. Tako da ih nije ostalo mnogo u vrijeme njegove smrti ﷺ.

[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' na više mjesta od Aiše radijjallahu anha.

nešto od onoga što oni čine u svojim praznicima, ili ono što biva uzrokom njihovih praznika?

Čak kada se pojavilo da su neki muslimani izdvajali njihove dane praznovanja postom kako bi im se suprotstavili, pravnici su to zabranili, ili bar većina njih, zbog toga da se ne bi ispostavilo kako se njihovi praznici veličaju. Zar se na osnovu ovoga ne može uzeti dokaz da su muslimani preuzeli od svog Poslanika ﷺ zabranu učestvovanja sa njima u njihovim praznicima, i to nakon veoma jasnog promatranja.[1]

Peti način iz sunneta: ono što prenosi Ebu Hurejre ؓ da je čuo Allahovog Poslanika ﷺ da kaže:

"Mi smo posljednji i prvi na Sudnjem danu, iako je njima data Knjiga prije nas ali nama je data poslije njih. Ovo je dan koji im je Allah propisao pa su se oko njega razišli, pa nas je Allah uputio na njega, a ljudi će nas u njemu slijediti. Jevreji sutra a kršćani prekosutra." Mutefekun alejhi.[2] [3]

U verziji u 'Sahihu' stoji:

"Iako je njima data Knjiga prije nas, a nama je data poslije njih. Ovo je dan oko kojeg su se razišli pa nas je Allah uputio njemu."[4]

Od Ebu Hurejre i Huzejfe ؓ, se prenosi da su rekli: rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Dozvoljivao je da se odlazi na njihove praznike da bi se zadovoljio gledanjem u ono što rade. Ali to se mora ograničiti uslovom. A to je da oni ne pomisle kako su muslimani došli da im se pridruže u njihovim slavama. Ako postoji takvo mišljenje, ili ako postoji pretpostavka da drugi muslimani misle da su došli da učestvuju u njihovim proslavama onda ćemo reći: Ne, čak makar to bilo radi razonode.

[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 238, 876 i 896, Muslim u svom 'Sahihu' br. 855.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. njihovom danu, petku. Ali su se razišli tako da su jevreji uzeli subotu a kršćani nedjelju. Zato Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***Oni su se razišli o njemu pa nas je Allah uputio na njega.***

[4] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 855.

"Allah je ostavio u zabludi one koji su bili prije nas po pitanju petka, tako da jevreji imaju subotu a kršćani nedjelju. Pa je Allah doveo nas pa nas je uputio na petak, pa je učinio petak i subotu i nedelju. Oni će tako nas slijediti na Sudnjem danu mi smo posljednji od stanovnika na dunjaluku a prvi na Sudnjem danu kada će im se presuditi – u drugoj predaji – među njima prije stvorenja.'" Bilježi ga Muslim [1]

Allahov Poslanik ﷺ je petak nazvao praznikom na više mjesta, a zabranio da se izdvaja postom zatim se u ovom hadisu spominje da je petak naš, subota jevrejska a nedjelja kršćanska, zato što određeni član ukazuje na izdvajanje.

Zatim ovaj govor vodi ka podjeli, jer ako se kaže: "Ovo su tri odjela, ili tri dječaka, ovo je meni, ovo Zejdu a ovo Amru." Nalaže da se svaki od njih posebno izdvaja sa onim što je njemu dato, te da mu se niko u tome ne može pridružiti.

A mi ako im se pridružimo u njihovom prazniku, suboti ili nedjelji, suprotstavit ćemo se ovom ajetu. Ako se ovo odnosi na sedmični praznik isto je i sa godišnjim, jer nema razlike. Čak ako se ovo zna po arapskom računanju vremena, šta onda reći za kafirske nearapske praznike koji se ne znaju osim sa rimsko-koptskim računanjem, ili perzijanskim ili hebrejskim i sl. tome?

Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Iako je njima data Knjiga prije nas, a nama je data poslije njih. Ovo je dan oko kojeg su se razišli, pa nas je Allah uputio."*** Tj. radi, kao što se prenosi da je rekao: ***"Ja sam najrječitiji arap, iako sam iz Kurejšija, a dojen sam u plemenu Benu Se'ad b. Bekr."*** [2]

---

[1] Br. 856.

[2] Autor 'Kešfu hufa', 1. dio, str. 232 kaže: "Navode ga autori čudnih hadisa ali se ne zna koga je prenio niti mu se zna za lanac." Kraj. Bilježi ga Ibn Se'ad u 'Tabekat'1/1/71 od Jahje b. Jezida Se'adija kao mursel predaju riječima: "Ja sam najbolji u arapskom među vama, ja sam Kurejšija, a moj jezik je jezik Benu Se'ada b. Bekra." Albani u 'Daif džami'a sagir' br. 1303 kaže: "Podmetnut."

To znači, a Allah najbolje zna, da smo mi posljedni među stvorenjima a prvi među onima kojima će se presuditi i koji će ući u džennet, kao što je došlo u vjerodostojnoj predaji:

"Ovaj ummet, je usitinu, prvi ummet koji će ući u džennet, a Muhammed ﷺ će prvi kojem će biti otvorena džennetska vrata."[1]

Zato što je nama Knjiga data poslije njih, pa smo upućeni na praznik oko kojeg su se razišli oni na druga dva praznika. Naša dobra djela su pretekla njihova djela, pa kada smo ih pretekli u uputi i dobrim djelima, učinjeni smo ispred njih u nagradi za dobra djela. A onaj ko kaže da riječ 'iako' znači 'osim' što je daleko od pravog značenja.[2]

Šesti način iz sunneta: ono što Kurejb, štićenik Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – kaže:

"Ibn Abbas i ljudi među Vjerovjesnikovim ﷺ ashabima su me poslali Ummi Seleme – radijjallahu anha – da je pitam: "Koje je dane Allahov Poslanik ﷺ najviše postio?" Kaže: "Najviše je postio subotu i nedjelju od ostalih dana, i govorio bi: ***"Ova dva dana su praznici mušrika, a ja volim da im se suprotstavim."***[3]

---

[1] Ukazuje na hadis kojeg bilježi Muslim u 'Sahihu' br. 197, Ahmed u 'Musnedu' 3. dio, str. 136, od Enesa b. Malika ﷺ da kaže: "Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Doći ću pred džennetska vrata na Sudnjem danu, pa ću zatražiti da mi se otvori, a čuvar će reći: "Ko si ti?" Pa ću reći: "Muhammed." A on će reći: "Naređeno mi je da ne otvaram nikome prije tebe."***

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Neki učenjaci kažu: Da je značene riječi 'bijedi' 'osim' kao što je u hadisu: ***Osim što sam ja od Kurejšija.*** Kažu da je ovo sa strane potvrde pohvalnosti onoga što liči pokuđenosti. Jer ako bi rekao: ***Ja sam najrječitiji među arapima mimo toga što sam od Kurejšija.*** To bi izgledalo da je neko mimo Kurejšija još riječitiji. Ali je Šejh – rahimehullah – smatrao da je pojašnjenje: Ja sam najriječitiji među arapima zato što sam ja od Kurejšija. Tako da riječ 'bijedi' znači 'zato što'.

[3] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 6. do, str. 323, Ibn Huzejme br. 2167, Ibn Hiban br. 941, Bejheki u 'Kubra' 4. dio, str. 313, Hakim u Mustedreku' 1. dio, str. 436. Hasen predajom ga je ocjenio znameniti učenjak Ibn Kajjim u 'Zadul mead' 2. dio, str. 78. Kod Tirmizije se nalazi predaja koja ga jača sa vjerodostojnim lancem do Aiše – radijjallahu anha – riječima: ***"U mjesecu je postio subotu, nedjelju i ponedjeljak, a od drugog mjeseca je postio utorak, srijedu i četvrtak."***

Bilježe ga Ahmed, Nesai i Ibn Ebu Asim. Hadis je sačuvan putem Abdullaha b. Mubareka od Abdullaha b. Muhammeda b. Omera b. Alije od njegovog oca od Kurejba, a neki hafizi su ga ocjenili vjerodostojnim.

Ovo je dokaz u šerijatu o suprotstavljanju njima u njihovim praznicima, iako se radi o poželjnom načinu.

Mi ćemo navesti hadis u kojem on zabranjuje da se posti subotom[1], a obrazloženje toga je suprotstavljanje njima. A mi ćemo navesti propis njegovog posta kod učenjaka kao izdvojenog dana, te da su se složili oko propisa da se njima treba suprotstaviti u tome. Ali su se razišli da li je suprotstavljanje njima na dan njihovog praznika postom suprotstavljanje njihovom postupku ili zbog zanemarivanja tako da se od njega nema namjera ni posta niti iftarenja ili da se napravi razlika među arapskim i nearapskim praznikom? Onako kako ćemo navesti inša Allah.

Što se tiče konsenzusa i predaja, toga je mnogo primjera:

Prvi je ono što sam prethodno ukazao na njega a to je da su jevreji, kršćani i medžusije još uvijek bili pod džizjom u muslimanskim državama proslavljajući svoje praznike, to vodi na ono što oni čine i da je ustaljeno u većini duša. Ali u vremenu selefa nije bilo nikoga ko bi im se pridružio u proslavljanju njihovih praznika. A da u dušama ljudi ovog ummeta nije postojalo prepreke kroz zabranu i mržnju toga, sigurno bi se velikom broju desilo da obilježe ove praznike, jer neko djelo, ako ne postoji prepreka i ako postoje uzroci, će se desiti bez sumnje, na što navodi stanje, pa se spoznalo postojanje prepreke. Ovdje je vjera prepreka, pa se spoznalo da je vjera, *vjera islam,* ta koja sprječava da se uporede i to je ono što se traži.

---

[1] Kažem da je hadis sahih i da nema kontradiktornosti među njim i hadisom od Ummu Seleme, a zabrana posta subote jeste njegovo posebno izdvajanje jer je to dan kojeg veličaju jevreji kao što je to naveo veliki broj učenjaka od kojih je i Tirmizi.

Drugi je taj što je prethodilo među Omerovim ﵁ uslovima, oko kojih su se složili ashabi i svi učenjaci poslije njih, da zimije od sljedbenika Knjige ne smiju isticati svoje praznike u islamskoj državi,[1] te da su nazavani Cvjetnicom i Uskrsom. Pa ako su se muslimani složili da im se zabrani javno isticanje, kako onda pristaje muslimanima da ih obilježavaju? Ili zar nije gore da ih musliman obilježava i ističe nego što bi to činio kafir, ističući ga?

To je zato što smo im mi zabranili da ih ističu zbog štete u njima, da li zbog toga što se radi o grijehu, ili obredu grijeha. Ali u oba slučaja muslimanu je zabranjeno griješenje i nepokornost, kao i obredi nepokornosti, a da u tom postupku od strane muslimana nema zla osim što bi se kafiri usmjerili pa da ih ističu zbog jačine srca prema muslimanu. Pa kako je onda sa muslimanom koji ih ističe? Pa kako? A u tome je zlo kao što ćemo inša Allahu pojasniti.

Treći je ono što je prethodilo u predaji od Ebu Šejha Isfahanija od Ataija b. Jesara - ovako sam vidio a možda je Ata b. Dinar - da je rekao: "Omer ﵁ kaže: *"Čuvajte se govora nearapa, i da ulazite kod mušrika na dan njihovih praznika u njihove crkve."*[2]

Bejheki bilježi i sa vjerodostojnim lancem u poglavlju 'Pokuđenosti ulaska kod zimija u njihove crkve i poređenja sa njima u njihovim karnevalima i festivalima' od Sufjana Sevrija od Sevra b. Jezida od Ataija b. Dinara da kaže: "Omer ﵁ kaže:

"Nemojte učiti strani jezik, i nemojte ulaziti kod mušrika u njihove crkve na dan njihovog praznika. Srdžba se spušta na njih."[3]

Sa lancem od Sevrija od Aufa od Velida ili Ebu Velida od Abdullaha b. Amra se prenosi da je rekao:

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo dokazivanje je jasno. A to je ako nemuslimani imaju praznike, a to su dani radosti i veselja, a muslimani ih posmatraju i ne učestvuju niti se o tome raspituju iako za to postoje nagoni, to znači da je zabranjeno.

[2] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234.

[3] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234. i Abdu Rezak u 'Musanifu' 1. dio, str. 411.

"Onaj ko bude gradio u državama nearapa, i ko bude obilježavao njihove festivale i karnevale, i uporedi se sa njima sve do smrti, sa njima će biti sakupljen na Sudnjem danu."[1] [2]

Sa svojim lancem od Buharije, autora 'Sahiha' prenosi pa kaže: "Rekao mi je Ibn Ebu Merjem obavijestio nas je Nafia b. Jezid da je čuo Sulejmana b. Ebu Zejnebu i Amra b. Harisa da je čuo Seida b. Seleme da čuo njegovog oca da je čuo Omera b. Hattaba ﷺ da kaže:

"Klonite se Allahovih neprijatelja u njihovim praznicima."[3]

Sa vjerodostojnim lancem od Ebu Usame prenosi da mu govorio Aun od Ebu Mugire od Abdullaha b. Amra da je rekao:

"Onaj ko bude gradio u državama nearapa, i ko bude obilježavao njihove festivale i karnevale, i uporedi se sa njima sve do smrti, i bude takav, sa njima će biti sakupljen na Sudnjem danu."[4]

I kaže: "Ovako ga je prenio Jahja b. Seid, i Ibn Ebu Adijj i Gander i Abdul Vehab od Aufa b. Ebu Mugire od Abdullaha b. Amra od njegvih riječi.

Sa drugim lancem do Ebu Usame od Hamada b. Zejda od Hišama od Muhammeda b. Sirina prenosi da je rekao:

"Došao je Alija ﷺ vidjevši karneval reče: "Šta je ovo?" Kažu: "O vođo pravovjernih, ovo je dan karnevala." Kaže: "Svaki dan pravi

---

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234. sa vjerodostojnim lancem.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Omer ﷺ je upozoravao od učenja stranih jezika, pa kaže: Klonite se učenja stranih jezika. Isto tako je i zabranio, tako da ako se spoji između upozorenja i zabrane, a stranci se izuzmu od konteksta arapa, bez razlike bili oni perzijanci ili rimljani, ili neko koje još udaljeniji od toga, i u tom slučaju muslimanima neće biti dozvoljeno da taj jezik uzmu kao svoj jezik. Ali upotreba pojedinih riječi i slično tome nema smetnje. Ali nazivi kojima se nazvaju pa im odgovorimo tim imenima u tome nema grijeha.

[3] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234.

[4] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 235.

fejruz[1]*." Usame kaže: "Mrsko mu je bilo da ga nazove karnevalom."*[2] [3]

Bejheki kaže: "U ovome je pokuđenost određivanja ili izdvajanja dana kojeg nije izdvojio Zakonodavac sa time, tako da Omer ﷺ zabranjuje da se govori njihovim jezikom, ili da se samo uđe u njhove crkve na dan njihovih praznika, pa šta reći za činjenje nekih njihovih postupaka, ili da se čini ono što je od sastavnih dijelova njihove vjere? Zar nije gore uporediti se sa njima u njihovim postupcima nego što je to u jeziku? Zar neki od njihovih postupaka nisu gori od pukog ulaženja kod njih u vrijeme njihovih praznika? A ako se na njih spušta srdžba zbog njihovih djela, pa onaj ko se uporedi sa njima u nekom djelu ili bar djelimično, zar se sam ne izlaže takvoj kazni?"

Zatim Omerove ﷺ riječi: *"Klonite se Allahovih neprijatelja u njihovim praznicima."* Zar ne ukazuje na zabranu susreta i sakupljanja sa njima u njihovim praznicima? Pa šta je onda sa onima koji obilježavaju njihove praznike?

A što se tiče Abdullaha b. Omera jasno je ukazao da oni koji grade u njihovim državama i obilježavaju njihove karnevale i festivale te se uporedi sa njima sve dok ne umre bit će sakupljen sa njima.

To znači da ga je proglasio kafirom zbog toga što im se pridružio u ovim stvarima ili je to učinio velikim grijesima koji vode u Vatru, iako se u njegovim riječima nazire ono prvo. Tako da poređenje sa njima u nekim tim stvarima jeste grijeh jer da uzrokuje zaslugu kazne onda ga ne bi bilo dozvoljeno učiniti nagradom zbog uzroka. Jer za mubah ne postoji kazna, a pokudnost nekih tih stvari nije uslovljena drugima, jer dijelovi od

---

[1] Ime plavog kamena koji se danas koristi u proizvodnji nakita.
[2] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234.
[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Može se pretpostaviti da je ovim htio negirati njegov postupak. Ili mu se možda hrana svidjela pa su rekli: Svaki dan pripremi karneval.

onoga što je spomenuo ukazuju na pokuđenost svakog pojedinačno. Nego je naveo - a Allah najbolje zna - da onaj ko bude gradio u njihovim državama, jer u vrijeme Abdullaha i Ibn Omera je bilo zabranjeno da oni ističu svoje praznike u islamskoj državi, niti se neko od muslimana poistovjećivao sa njima u njihovim praznicima, što bi mu bilo omogućeno da se nastani u njihovoj državi.

Što se tiče Alije ﷺ on je smatrao pokuđenim da se izjednači sa njima u samom nazivu njihovog praznika sa kojim se oni izdvajaju, pa kako je onda ako se izjednačiti sa njima u njihovim djelima?

Ahmed je naveo značenje onoga što je došlo od Omera i Alije - radijjallahu anhuma - o tome, a njegovi prijatelji su naveli pitanje praznika.

Prethodio je stav Kadija Ebu Je'ale po pitanju zabrane prisustvovanja njihovim praznicima.

Imam Ebu Hasan Amidi, poznat kao Ibn Bagdadi u svojoj knjizi 'Umdetu hadir ve kifajetu musafir' kaže:

'Odlomak: "Nije dozvoljeno prisustvovati praznicma kršćana i jevreja, što je naveo Ahmed u predaji Muhene, dokazujući to riječima Uzvišenog:

وَٱلَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ ٱلزُّورَ

"I oni koji ne prisustvuju laži." (Sura El-Furqan, 72)

Kaže: "Cvjetnica i njihovi praznici, a ono što prodaju na tržnicama za njihove praznike nema smetnje da mu se prisustvuje." Ovo je naveo Ahmed u predaji od Muhenne, i kaže: "Zabranjeno im je da ulaze kod njih u njihove crkve i manastire. Ali ono što je na tržnicama od jela onda nije zabranjeno, iako bi se time imala namjera da im se to pruži i da se uljepša radi njih."

Hilal u svom djelu 'Džami'a' kaže: "Poglavlje o pokuđenosti izlaska muslimana na mušričke praznike. Od Muhene je naveo da je rekao: "Pitao sam Ahmeda o prisustvovanju ovih praznika koji se obilježavaju kod nas u Šamu, kao što je 'Tur jabur' , 'Dir Ejub', i

njima slični, kojima prisustvuju muslimani i silaze na tržnice, dovodeći sa sobom ovce, krave, robove, donoseći ječam i pšenicu i drugo. Tako da oni ulaze sa njima na tržnice i kupuju ali ne ulaze u manastire. Kaže: "Ako ne ulaze u njihove manastire, nego prisustvuju na tržnicama onda nema smetnje." Ahmed - rahimehullah - je dozvolio muslimanima da prisustvuju na tržnicama pod uslovom da ne ulaze u njihove bogomolje.

Tako da se spoznala njegova zabrana ulaska u bogomolje.

Iz ovoga je Hilal uzeo dokaz zabrane izlaska muslimana na njihove praznike. Ahmed je naveo isto ono što je rekao Omer ﷺ od zabrane ulaska u njihove crkve u vrijeme njihovih praznika, a to je ono kao što smo rekli sa strane upozorenja da se ne učini ono što čine.[1]

Što se tiče govora stranim jezicima i nazivanja mjeseci stranim nazivima Ebu Muhammed Kermani, zvani Harb, kaže: 'Poglavlje nazivanja mjeseci perzijskim jezikom', rekao sam Ahmedu: "Perzijanci imaju dane i mjesece koje nazivaju imenima koja se ne mogu raspoznati? Pa je to pokudio veoma žestoko." O tome se prenosi od Mudžahida da je smatrao pokuđenim da se kaže: "Azermah" i 'Zimah', pa sam rekao: "Ako to bude ime čovjeka pa ga tako zovnem?" Ali je to pokudio i rekao: "Pitao sam

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle, ako oni donesu na tržnice u vrijeme njihovih praznika obične stvari, nema smetnje da se prisustvuje. Jer se to ne ubraja kao učestvovanje u njihovim praznicima iako se radi o ibadetu. Nego se smatra trgovinom. Ali da li je nama dozvoljeno da i mi to donosimo radi njih? Očito je da nije dozvoljeno. Jer je u tome njihovo potpomaganje na njihovim lažima. Ali kupovina na tržnicama u vrijeme njihovih praznika onda u tome nema smetnje.
Što se tiče slatkiša koji su vezani za novotarske mevlude u nekim islamskim državama, nije ih dozvoljeno kupovati, poklanjati ili jesti. Jer su vezani za ovu novotariju.
Omer ﷺ, jedan od pravednih halifa, a bio je drugi u ovom ummetu, i o njemu i njegovom prijatelju Ebu Bekru je Poslanik ﷺ rekao: ***Slijedite onu dvojicu koji dođu iza mene. Ebu Bekra i Omera.*** Poslanik ﷺ na jednom putovanju od putovanja kaže: ***Ako budu bili poslušni Ebu Bekru i Omeru bit će upućeni.*** Ali nije ograničio. Omer je imao sunnet koji se slijedi, poput Ebu Bekra. Osim ako se suprotstavi Poslanikovom ﷺ sunnetu, poznato je da takvo nešto neće biti prihvaćeno.

Ishaka i rekao sam: "Istorija knjige se piše sa perzijskim mjesecima, kao što je 'Azermah' i 'Zimah'? Kaže: "Ako u tim imenima nema imena koja su pokuđena nadam se da nema smetnje."

Kaže: "Ibn Mubarek je mrzio da se zaklinje sa riječi 'Izdan' i rekao je: "Nisam siguran da nije dodato nečemu što se obožava, a također i perzijska imena."

Kaže: "Također i arapska imena, sve ono što je dodato.

Kaže: "Pitao sam Ishaka drugi put: "Čovjek se uči perzijanskim i rimskim imenima mjeseci?" Kaže: "Svaki naziv koji je poznat u njihovom govoru nema smetnje za njega."

Ono što je Ahmed rekao o pokuđenosti ovih naziva ima dva značenja:

Jedno je da ako se ne zna značenje imena da može imati zabranjeno značenje, a musliman neće izgovarati ono što ne razumije njegovo značenje. Zbog toga je pokuđeno koristiti nearapske rukje, kao hebrejske, sirijanske i druge, zbog bojazni da se traži pomoć od nekoga drugoga od koga nije dozvoljeno.

Ovo značenje je Ishak uzeo u obzir, ali ako se zna da je značenje pokuđeno onda nema sumnje u njegovu pokuđenost, a ako ne zna njegovo značenje, Ahmed ga je opet pokudio.

Drugo značenje je pokuđenost da se čovjek navikne na jezik mimo arapskog, jer je arapski jezik odličje islama i njegovih pripadnika, jer su jezici najveći znakovi naroda koji se njima ističu.

Zbog toga je velik broj učenjaka ili većina njih smatrala pokuđenim da čovjek u svojim dovama u namazu i zikru dovi Allaha ili da Ga spominje na nekom drugom jeziku osim arapskom.

Učenjaci su se razišli po pitanju zikra u namazu, da li se može izgovarati na nearapski? Zikr se dijeli na tri stupnja, najveći je Kur'an, zatim obavezni zikr koji nije Kur'an, kao što je početni tekbir po konsenzusu, ili predavanje selama, i tešehud po onima koji ga smatraju vadžibom. Zatim zikr koji nije vadžib kao što je dova, tespihanje, tekbiranje i sl. tome.

Što se tiče Kur'ana, ne može se učiti osim na arapski jezik, bez obzira mogao ili nemogao, po mišljenju svih učenjaka. Ovo je ispravno mišljenje u što nema sumnje, nego su mnogi rekli: "Zabranjeno je da se transliterariše sura, ili ono u čemu je Kur'anska mudžiza."

Ebu Hanife i njegovi prijatelji su se razišli oko onoga koji je sposoban da čita arapski.

Što se tiče obaveznog zikra, razišlo se po pitanju prevođenja Kur'ana, da li će se prevesti onom koji nije sposoban da čita ili da nauči arapski? Kod Ahmedovih prijatelja postoje dva mišljenja.

Najbliži su Ahmedovom mišljenju, da se neće prevoditi, što je opet Malikov i Ishakov stav.

Drugi stav je da će se prevesti, što je stav Ebu Jusufa, Muhammeda i Šafije.

Što se tiče ostalih vrsta zikra postoje dva stava: da se neće prevesti, a ako to učini njegov namaz neće biti valjan, što je stav Malika, Ishaka i nekih Šafijinih prijatelja.

Od Šafije se prenosi u zapisanom da je pokuđeno ih izgovarati na nearapskom ali da ne kvare namaz.

Od naših prijatelja neki su rekli da ima pravo na ovo, ako ne zna dobro arapski.

Propis izgovaranja stranog jezika u ibadetima kao što je namaz, učenje Kur'ana, zikr, telbije, bismile kod klanja, pri ugovorima i raskidu ugovora, kao što je brak ili proklinjanje i drugo je poznat u knjigama fikha.

Ali što se tiče govora stranim jezikom u imenima ljudi i nazivima mjeseci, datuma i slično je zabranjeno ako se ne zna značenje tog naziva, bez sumnje. Ali ako se zna njegovo značenje, onda je Ahmedov govor jasan po pitanju njegove pokuđenosti. Smatrao je pokuđenim 'Azermah' i sl. a to znači da nije haram.

Mislim da je bio upitan o dovama u namazu na perzijskom? Pa je pokudio to i rekao: "Loš jezik?"

On je također uzeo za dokaz Omerov ﷺ hadis u kojem se zabrana njihovog govora, i prisustvovanja njihovim praznicima. Ovo je Malikov stav, jer je rekao: "Ne može početi namaz na perzijskom, niti može doviti na njemu, niti se može zaklinjati na njemu." Pa je rekao: "Omer je zabranio da se govori stranim jezikom i rekao je: "To je slabost."

Omerovu zabranu je uzeo kao opći dokaz zabrane.

Šafija u onome što prenosi Silfi sa poznatim lancem od Muhammeda b. Abdullaha b. Hakema kaže: "Čuo sam Muhammeda b. Idrisa Šafiju da kaže: "Allah je one koji traže Njegovu blagodat u prodaji i kupovini nazvao trgovcima, a arapi ih još uvijek nazivaju trgovcima. Zatim Poslanik ﷺ ih je nazivao onako kako ih je Allah nazvao u trgovini arapskim jezikom. Dok su aukcionisti strani naziv, a mi ne volimo da se čovjek koji zna arapski jezik naziva trgovcem osim nazivom trgovca. Niti da govori na arapskom nazivajući nešto u stranom jeziku, jer je to jezik kojega je Allah izabrao, arapski jezik, pa je na njemu objavio svoju časnu Knjigu, i učinio ga jezikom posljednjeg Vjerovjesnika Muhammeda ﷺ, zato kažemo: "Svako ko je sposoban da uči arapski treba da ga nauči, jer je on preči od svakog drugog da se nauči bez da se nekome zabrani da govori stranim jezikom."

Šafija je smatrao pokuđenim da onaj ko zna arapski da se naziva drugim jezikom, ili da ga govori miješajući ga sa drugim jezikom. Ovo je ono što je naveo, i što su rekli imami prenoseći od ashaba i tabiina, a prethodno smo naveli ono što su rekli Omer i Alija ﷺ.

Ebu Bekr b. Ebi Šejbe u 'Musanifu' prenosi da mu je govorio Veki'a prenoseći od Ebu Hilala od Ebu Burejde da je rekao: "Omer ﷺ kaže:

"Neće čovjek naučiti perzijski a da neće varati, a neće varati čovjek osim ako mu se ne umanji ljudskost."

Kaže: "Govorio nam je Veki'a prenoseći od Sevra od Ataija da je rekao: "Nemojte učiti strani jezik, i nemojte ulaziti u njihove crkve, srdžba se na njih spušta."[1]

Ovo što smo prethodno prenijeli je došlo od Omera ﷺ.

Kaže: "Govorio nam je Ismail b. Uleje od Davuda b. Ebu Hinda da je Muhammed b. Ebu Vekas čuo ljude da govore perzijskim pa je rekao: *"Šta misle sa vatropokloničkim nakon monoteističkog."*[2]

Silfi prenosi u hadisu od Seida b. Alaija Berzeija da mu je govorio Ishak b. Ibrahim Belhi da mu je govorio Omer b.Harun Belhi da mu je govorio Usame b. Zejd prenoseći od Nafie od Ibn Omera – radijjallahu anhuma – da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Onaj ko može da govori arapski neka ne govori strani jezik jer naslijeđuje licemjerstvo."[3]

Sa približno istim i poznatim lancem ga prenosi do Ebu Suhejla Mahmuda b. Amra Akberija: "Govorio nam je Muhammed b. Hasan b. Muhammed Mukri govorio nam je Ahmed b. Halil – u Balhu – govorio nam je Ishak b. Ibrahim Džeriri govorio nam je Amr b. Harun od Usame b. Zejda od Nafie od Ibn Omera da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Ko može da govori arapski neka ne govori prezijski, jer naslijeđuje licemjerstvo."[4]

Ovo liči na Omerov govor ali pripisati ga Poslaniku ﷺ jeste predmet pojašnjenja.

---

[1] 'Musanef' 9. dio, str. 11.

[2] Bilježi ga Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' 9. dio, str. 11.

[3] Veoma je slab, sa ovim lancem ga navodi Hakim od Omera b. Haruna Belhija, čiji se hadisi ne prihvataju, a Usame b. Zejd je Lejsi Medeni, a bio je slab.

[4] Ovaj lanac je gore uništen nego prethodni jer u njemu ima nepoznatih a u njemu se nalazi i Muhammed b. Hasan b. Zijad Muvsali zatim Bagdadi čiji se hadisi ne prihvaćaju, dalje u lancu se nalazi Omer b. Harun čiji se hadisi ne prihvataju kao što smo pojasnili u prethodnom hadisu.

Od grupe među njima se prenosi da su ponekada govorili riječ poslije riječi od stranog jezika.

Ebu Halede kaže: "Ebu Alije mi se obratio na perzijskom jeziku."

Munzir Sevri kaže: "Čovjek je upitao Muhammeda b. Hanifu o hljebu?" Pa je rekao: "Djevojčice idi sa ovim zlatnikom i kupi tenbiz." Pa je otišla i donijela tenbiz tj. hljeb."[1]

U svakom slučaju riječ poslije riječi na stranom jeziku je bliska stvar, i to je ono što su najviše činili, možda zbog toga što je onaj kome su se obraćali bio stranac, ili je naučen stranom jeziku, kako bi mu približili značenje da bi shvatio. Kao što je Vjerovjesnik ﷺ Ummu Halid kćeri Halidovoj b. Seida b. Asa - a bila je mala i rođena u Abesiniji kada je njen otac učinio hidžru:

*"Pa ju je Poslanik ﷺ odjenuo u košulju i rekao: **"Ummu Halid ovo je 'sena'."** Sena u abesinskom jeziku je značilo dobro.*[2]

Od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je onome ko mu je nanio bol stomaku rekao: *"Eškeme bedred.*[3] (Udario me po stomaku)"[4] Dok ga neki prenose kao merfua predaju, međutim nije vjerodostojna.

Ali navikavanje na neki drugi jezik osim arapskog koji je odličje islama i Kur'ana, sve dok to ne postane običaj mjesta i njegovih stanovnika ili stanovnika kuće, ili između čovjeka i drugoga, ili ljudima na tržnici, ili emirima, ili ministrima, ili pravnicima: nema sumnje da je ovo mekruh, jer liči na poređenje sa nearapima što je mekruh kao što smo prethodno navodili.

Zbog toga su prethodni muslimani, kada su se nastanili u Šamu i Egiptu, čiji su stanovnici govorili rimskim jezikom, i zemlju Iraka i Horosana, čiji je jezik bio perzijski, zemlju Magriba čiji je jezik bio berberski, naučili su tamošnje stanovnike arapskom sve

[1] Tenbiz je perzijska riječ za hljeb.
[2] Dio hadisa koji bilježi Buharija u 'Sahihu' br. 5845, 'Feth'.
[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šukum na perzijskom znači stomak, a bedred znači bol u stomaku.
[4] Ovo značenje nisam shvatio.

dok nije prevladao nad stanovnicima ovih zemalja, muslimanima i kafirima. Ovakav je nekada bio Horosan, zatim su se opustili po pitanju jezika, pa su se navikli na govor perzijskim jezikom, sve dok nije ovladao njima, a velik broj njih je zapostavio arapski jezik. [1] U što nema sumnje da je pokuđeno.

Najbolji način je da se navikava na arapski jezik, tako da ga mala djeca govore u učionicama i mektebima, da bi se razlikovao slogan islama i njegovih sljedbenika, te da bi se na taj način olakšalo sljedbenicima islama u shvatanju značenja Kur'ana, sunneta i govora prethodnika, za razliku od onoga ko se nauči jeziku pa želi da nauči drugi.

Znaj da navikavanje na jedan jezik utječe na razum, moral i vjeru, veoma jako i utjecajno, kao i na to da se čovjek poželi

---

[1] Tako mi Allaha ja se bojim da se ovo neće desiti u našim državama zbog ciljanih priprema da se sruši naš plemeniti jezik i da se omalovaži pred ostalim jezicima, koje smo uveli iz zapadnih i kafirskih država, i neprijatelja muslimana i arapa. Pa smo im počeli iskazivati poštovanje i čast, sve dok ih nisu prihvatila srca naših sinova veličajući ih. Pa su se uznijeli nad onima koji ne poznaju osim arapski jezik, potvarajući ih da su zaostali i konzervativni do te mejre da su naši mladići i djevojke počeli miješati arapski sa stranim jezicima. Da su bogdo to bile arapske osnovne riječi kao što ih poznaju arapi, nego se radi o narodnim dijalektima koji ponekada nemaju osnove u arapskom jeziku, niti kod gramatičara i lingvističara.
Ovaj utjecaj na našu omladinu nisu imali osim mudre varalice kao što je Taha Husejn, Seid Akl, i njima slični, koji su podsticali ljude da govore narodnim govorom kako bi im olakšali stvari da zaborave svoj jezik.
Taha Husejn kaže: "Sekin teslim." Tj. da niko ne napravi grešku, ne izgovarajući hareketa na kraju riječi. Taha Husejn nas je naučio da ne stavljamo hareketa nego sukun na kraju riječi da bi smo bili spašeni umjesto da nas poduči ispravnoj arapskoj deklinaciji da ne pogriješimo u dvjema stvarima deklinaciji i stavljanju sukuna. U svakom slučaju ovo istrživanje bi se oduljilo, nego se hoće reći da je naš jezik omalovažen ispred stranih jezika tako da je postalo sramotno govoriti sa njime na skupovima te je pozdrav kod sastajanja i rastajanja postao 'Bye' ili 'Hy' kao kod zahvale 'Thank you ili Merci' ili kod javljanja na telefon sa riječi 'Halo'. Isti je slučaj sa reklamama na trgovinama, parfumerijama, i konfekcijskim trgovinama, na kojima se piše stranim jezicima, a našem jeziku nije preostao osim naziv.
Ovako žele neprijatelji islama učiniti sa našim mladićima i djevojkama, da se njihova srca vežu za strane jezike ne bi li zaboravili svoj jezik te na taj način da im se oteža razumijevanje Kur'ana. Čuvajte se da ne budete predmeti zla protiv budućnosti naših država, a da mi to i ne primijetimo.

poistovjetiti sa prethodnicima ovog ummeta od ashaba i tabiina, a poistovjećivanje sa njima povećava jača razum, moral i vjeru.

Tako sam arapski jezik je od vjere, njegovo znanje je farz vadžib, jer shvatanje Kur'ana i sunneta je vadžib, a njih neće razumjeti osim onaj ko razumije arapski, a vadžib koji se ne može upotpuniti osim sa njime i ono samo je vadžib.

Zatim od njega je ono što je vadžib svakom pojedincu kao i ono što je vadžib nekima u zajednici.

Ovo je značenje onoga što Ebu Bekr b. Ebu Šejbe prenosi: "Govorio nam je Isa b. Junus od Sevra od Omera b. Jezida da je rekao: "Omer je napisao Ebu Musi El Ešariju ﵁:

"A zatim, podučite se sunnetu, podučite se arapskom, deklinujte Kur'an, jer je on na arapskom."[1]

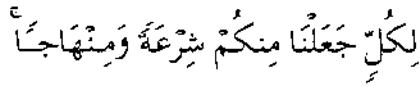
U drugom hadisu od Omera ﵁ se prenosi da je rekao:

"Učite arapski, on je od vaše vjere, učite podjelu miraza, on je od vaše vjere."

Ovo je ono što je Omer ﵁ naredio od proučavanja arapskog i šerijata, spajajući ono što mu treba, jer u vjeri se shvataju stavovi i djela, tako da se kroz arapski shvataju stavovi, a shvatanjem sunneta se shvataju djela.

Što se tiče pitanja praznika onda na više načina:

Jedan je: Praznici su od šerijata, od puteva i obreda, za koje je Uzvišeni rekao:

"Svima vama smo zakon i pravac propisali." (Sura El-Maide, 48)

I kaže:

---

[1] Ovo je mursel predaja, a Buharija u 'Tarihul kebir' 6. dio, str. 157 kaže: "Omer b. Zejd kaže: "Omer ﵁ je napisao Ebu Musi, je mursel predaja, od njega je prenosi Sevr b. Jezid", a ovako je rekao i Ibn Ebu Hatim u 'Džerh ve te'adil'.

لِّكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo vjerozakon prema kome je trebalo da se vlada." (Sura El-Hadždž, 67)

Kao što je kibla, namaz, post, tako da nema razlike u poređenju sa njima u praznicima kao ni u ostalim obredima, jer poređenje u svim praznicima je slaganje u kufru, a slaganje u nekim njegovim (praznika) ograncima je slaganje u nekim ograncima kufra, čak šta više, praznici su ono čime se najviše ističe jedan šerijat (vjerozakon) i ono što je najočitije od njegovih obreda, tako da je poređenje u njemu poređenje u najosobitijim zakonima kufra i njegovim najočitijim obredima. Nema sumnje da ovo može dovesi do kufra u cjelosti i njegovim uslovima.

Što se tiče njegove početne pozicije u najmanju ruku može biti grijeh. Na ovu osobnost je ukazao Vjerovjesnik ﷺ riječima:

"Svaki narod, uistinu ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."

Ovo je gore nego li sudjelovati sa njima u oblačenju njihove odjeće kao što je pojas i drugo što je od njihovih znamenja. Jer taj neznatni znak nije od vjere nego se radi o predmetu razlikovanja među muslimanom i kafirom, ali što se tiče praznika i onoga što ga prati je od prokletih činova vjere kao i onih koji to čine. Tako da je poređenje u njemu poređenje u onome čime se ističu od razloga Allahove srdžbe i kazne.

Ako hoćeš na osnovu ovoga da primijeniš analogni primjer reći ćeš da je praznik zakon od zakona kufra, ili pak obred od njegovih obreda, tako da je poređenje u njemu zabranjeno kao što je u svim ostalim obredima kufra i njegovim zakonima iako je ovo jasnije od djelimične analogije.

Zatim sve ono čime se ističe kao ibadet i običaj njegov razlog je to što je on poseban dan, a da nije onda bi bio kao ostali dani bez neke posebnosti, a njegovo izdvajanje nije od islama ni u čemu, nego je to nevjerovaje u njega.

Drugi način u uzimanju pouke jeste da ono što oni čine u svojim praznicima jeste griješenje prema Allahu ﷻ, jer je uglavnom

inovacija ili je derogiran. A najbolje njegovo stanje – iako nema u njemu dobra – kao da musliman klanja prema Bejtul Makdisu. I to ako čini ono što se u vjeri ubraja kao vjersko djelo ali što se tiče onoga što prati to od preobilne hrane, odjevanja, igranja i odmaranja on slijedi tom vjerskom prazniku, isto onako kao što slijedi u vjeri islamu. Pa da bude kao što bi muslimani uzeli sebi novotarski praznik tako što bi izlazili na otvoreni prostor te u njemu činili nešto od ibadeta i običaja od one vrste koja je propisana a na dane kurbanskog i ramazanskog bajrama. Ili da se postavi građevina[1] oko koje će se tavafiti (obilaziti) i kod koje će se obavljati hadž. A onima koji to čine pripremat će se jelo i sl. tome. Kada bi to muslimanu bilo mrsko, omrznuo bi nešto mimo svog običaja, kao što novotari mijenjaju običaje u običnim stvarima ili pak nekim od njih pripremajući jela ili odijevanjem ukrasne odjeće ili pak u trošenju novca i sl. Tome, a da taj izmišljeni inovacijski običaj ne uzimaju kao ibadet. Ovo bi bilo od najgorih zala, također je poređenje sa onima koji su zaslužili srdžbu i koji su zalutali i još gore.

Da, oni bivaju ostavljeni na svojoj izmišljenoj i derogiranoj vjeri, pod uslovom da je prikrivaju. Dok se musliman ne ostavlja ni na izmišeljnoj niti na derogiranoj vjeri, ni u tajnosti niti u javnosti. Ali što se tiče poređenja sa kafirima, isto je kao i poređenje sa novotarima ili gore.

Treći način u uzimanju pouke ukazuje ako se propusti malim dijelom činjenje takvih djela da to vodi u većinu postupaka. Zatim ako to postane poznata stvar, uđe među obične ljude, oni zaborave njegovu osnovu, sve dok to ne postane običaj kod ljudi ili čak njihov praznik. Tako da se suprotstavi udaljavanju od Allaha, ili da bude više od toga, do te mjere da može dovesti do usmrćivanja islama i oživljavanja kufra. Kao što je to predstavio šejtan velikom broju onih koji se pozivaju na islam u onome što čine na kraju kršćanskog posta, od poklona, veselja, trošenja novca, odijevanja djece, i druge stvari čime postaje muslimanski praznik.

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao da se sagradi soba, te da se kaže ljudima obavljajte hadž kod ove sobe.

One države koje se graniče sa kršćanima, njihovo znanje i iman su umanjeni, to je postalo opće stanje među njima, i bolje u njihovim dušama od Allahovog i Poslanikovog ﷺ praznika, na osnovu onoga što su mi govorili povjerljivi ljudi, a što potvđuje ono što sam vidio u Damasku i oko njega u državama Šama, iako su one bliže znanju i imanu.

Ovaj četvrtak koji biva posljednji dan kršćanskog posta, kruži sa kruženjem njihovog posta koji je sedam dana, a njihov post - iako biva na početku godišnjeg doba koje arapi nazivaju ljeto a obični ljudi ga nazivjau proljećem - on se pomjera naprijed i nazad, i nema jedne granice od sunčeve godine - kao što je četvrtak početkom aprila - ili čak kruži na oko trideset i tri dana, i ne prednjači njegov početak na drugi maj, niti kasni njegov početak drugog marta, nego počinju sa ponedjeljkom koji je bliži spajanju sunca i Mjeseca u ovom periodu, kako bi očuvali vremenske periode po suncu i mlađaku.

Sve su to novotarije koje su izmislili po dogovoru među sobom, suprotstavljajući se šerijatu sa kojim su došli vjerovjesnici, jer vjerovjesnici ibadete nisu određivali osim po mlađaku, nego su jevreji i kršćani falsificirali zakone što nije ovdje mjesto da o tome govorimo.

Ovom četvrtku slijedi petak kojeg su učinili sa krajem petka u kojem je razapet Mesija, kako oni lažno tvrde, i nazivaju ga petak raspeća. Zatim mu slijedi subota za koju tvrde da je u njoj Mesija bio u kaburu. Mislim da je nazivaju Noć svjetlosti ili Subotom svjetlosti. Izmišljajući laži promičući je među običnim masama ljudi zbog toga što je zabluda zavladala njima, te ih obmanjuju da im se pričinjava kako se spušta svjetlost na njih iz crkve Kumame (tamo gdje tvrde da je Isusov grob), koja je u Bejtul Makdisu, tako da sa sobom u svoje države nose ono što je tu zapaljeno od svijetlosti tražeći tako blagoslov, a svaka osoba razumom obdarena zna da se radi o vatri koju je čovjek svojom rukom zapalio ili gorećoj vatri.

Zatim subotom traže jevreje, a nedjelju nazivaju velikim praznikom po njima, tvrdeći da je Mesija u njemu uskrsnuo.

Zatim nedjelju koja slijedi ovoj nazivaju novom nedjeljom, kada oblače novu odjeću i tada čine neke stvari. Svi ovi dani kod njih su dani praznovanja, kao što je dan Arefata, dan kurbana i dani Mine naši praznici sljedbenika islama. Oni poste tako što ne jedu mast i ono što ima dušu. Na početku se mrse onim što izlazi iz životinja kao što je mlijeko, jaje ili meso, ili je možda početak njihovog mrsa sa jajima. A u svojim praznicima praktikuju vjerske obrede od riječi i djela koja se ne mogu odrediti, zbog čega vidiš da učenjaci kada prenose od njih njihove propise da se uglavnom razlikuju ali da je većina istinita.

To je zbog toga što oni misle, da ono što su njihovi monasi i kaluđeri postavili od vjere, da je to vjera koju treba slijediti. Te da je to zakon kojeg je odredio Mesih na nebu a oni svako malo vremena derogiraju neke propise i određuju druge od obaveza i zabrana, ili autorizacije vjerovanja i drugih stvari. Razlikujući se od onoga na čemu su bili prije toga, tvrdeći da je ovo poput Allahovog derogiranog šerijata sa drugim šerijatom.

Oni i jevreji su u ovom poglavlju na dvije totalno suprotne strane, jer jevreji ne prihvataju da Allah derogira šerijat, ili da pošalje poslanika čiji se šerijat razlikuje od onoga prije njega, kao što je Allah obavijestio o njima riječima:

سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِى كَانُوا۟ عَلَيْهَا ۚ

“Reći će neki ljudi kratke pameti "Što ih je odvratilo od kible njihove, prema kojoj su se okretali?" (Sura El-Beqare, 142)

Dok kršćani dozvoljavaju svojim monasima i kaluđerima da postavljaju nove zakone i derogiraju iste, zbog čega se kršćanima ne može odrediti stalni potvrđeni šerijat u jednom vremenu.

Naš cilj nije stati kod svih tački njihovih laži, ali je dovoljno da znamo zlo koje razdvaja između njega i dozvoljenog i dobra, mustehaba i vadžiba, kako bi na osnovu ove spoznaje mogli da ga usavršimo, ili da ga se klonimo, kao što poznajemo sve ostale zabrane. Jer nama je obaveza da ih se klonimo a onaj ko ne poznaje zlo pojedinačno ili u cjelosti neće moći imati namjeru da ga se kloni. Lijepa spoznaja je dozvoljena, za razliku od obaveza, zbog

toga što se obaveze moraju izvršavati, a izvršavanje ne može doći osim pojašnjeno, te ga treba znati pojašnjeno.

Ja sam naveo neka od zala njihove vjere zbog toga što sam vidio da su muslimani iskušani nekim od njih, i za koje su mnogi zaboravili da su od kršćana, čija je vjera prokleta kao i njeni sljedbenici.[1]

Do mene je doprlo također, da oni izlaze četvrtkom koji je prije toga, ili subotom ili nekim drugim danom, na kaburove kako bi ih nakadili. Također, oni kade i svoje kuće u ovim periodima. Oni tvrde da je u kađenju blagoslov i otklanjanje štete, ne gledaju na to kao miris, nego ga smatraju stvarima koje približavaju Allahu, kao što su kurbani. Dotiču ga sa bakrom udarajući u malo zvono, sa složenim riječima, te ga vješaju na vrata svojih kuća,[2] i druga zla, i sam ne znam mnogo toga što čine. Nego sam ovo naveo zato što sam vidio veliki broj muslimana da ovo čine, jer je njegova osnova uzeta od njih, tako da je jedno vrijeme četvrtkom tržnica ispunjena glasovima ovih malih zvona, glasovima kaluđera i astrologa sa riječima čija je većina laž, ili pak u njemu ima zabranjenog ili čak kufra.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Njihova vjera na kojoj su oni sada, jer to nije Allahova vjera niti vjera Mesiha – alejhi selam. Odavde ćemo preći na to da neki ljudi kažu čovjeku muslimanu: Allah ti prokleo vjeru. Da li to ulazi u riječi kufra ili ne? U ovome ima pojašnjenja. Ako ovim misli na vjeru islam, on time kune islam, on je kafir. Jer je ovo najveća psovka u islamu. Ovo je kufr. Ali ako misli da Allah kune tvoju vjeru, tj. ono na čemu si ti, u većini slučajeva za ovakvog čovjeka će reći da je zabludio radi neuračunljivosti ili nečega drugog. Pa kaže: Allah prokleo njegovu vjeru tj. djelo koje on čini suprotno od islamske vjere. Tako da će to biti pojašnjeno da ako bude time mislio na vjeru islam da je otpadnik murted kafir, a ako bude mislio na ono na čemu je ovaj čovjek od vjere islama a suprotstavlja se vjeri islamu, onda nema smetnje. Tj. mislim da se neće proglasiti kafirom, ali u svakom slučaju općenito će se zabraniti korištenje ovakvih riječi. Jer obični ljudi neznaju za ovakvo pojašnjejne. Zato ćeš vidjeti obične ljude ako čuju da neko kaže: Allah ti prokleo vjeru, presuđuju mu da je kafir bez pojašnjenja. Nema sumnje da je ova riječ loša, ali je govor o tome da li vodi u kufr ili ne?

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovim se misli da vješaju krstove na njih.

Mnogim običnim ljudima je podmetnuto – osim onima koje je Allah htio da se izdvoje – mislim na obične ljude - svakog onoga ko ne poznaje suštinu islama, jer je veliki broj onih koji se pripisuju razumijevanju i vjeri, sudjelovao u tome. Podmetnuto im je da se sa kađenjem postiže blagoslov, i potiskuje urok, sihr, bolest i pesimizam.[1] Na papirima crtaju slike zmija i škorpija, lijepe ih po svojim kućama, tvrdeći da te slike – prokleti su oni koji ih crtaju i zbog kojih meleki ne ulaze u kuće u kojima se nađu – odagnavaju pesimizam, što je u stvari samo predmet od talismana Sabi'ija.[2]

Zatim veliki broj njih – onako kako je doprlo do mene – vješa krst na vratima kuće.

Veliki broj ljudi u četvrtak prije ovog četvrtka izlaze na kaburove kako bi ih nakadili, a ovaj drugi nazivaju velikim četvrtkom. A kod Allaha je on ponižen i nebitan četvrtak kao i oni u njemu koji ga veličaju. Jer sve ono što se veliča sa lažima od vremena, mjesta, drveća, kamenja i građevina treba ponižavati, kao što se ponižavaju obožavani idoli, jer da se ne obožavaju bili bi kao i ostalo kamenje.

Od onih zala koja čine ljudi da iznajmljuju nadničare[3] – koje su još gore – prikupljajući ovce, kokoši, mlijeko i jaja, tako da se spoji između dvije zabrane, jedenje imetka muslimana ili onog koji je pod ugovorom, bez prava, i obilježavanja obreda kršćana. Oni ga čine određenim vremenom kada posrednici izlaze na posjede, melju na njima, farbaju jaja, trošeći na njih velike svote. Kite svoju

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Pojedini sihirbazi kod nas danas traže od bolesnog da se nakadi ovim ili da zakolje pijetla. Učini tako ili tako što se misli da im to naređuju šejtani. Zato se čovjek ne smije oslanjati na ovakve pokvarene stvari.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada čujem da pojedinci među njima vješaju vučije kožice po kućama, tvrdeći da džini bježe od njih. U ovome nema istine. Neki dovode mladunče od vuka, stavljajući ga pored sebe. A vuk ne jede osim meso tako da na njega mora mnogo trošiti. Kupuje meso, pola svojoj porodici a pola vuku, što je svakako greška.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže:Nadničar jendina od nadničara ili čuvara. Tj. zapošljavaju ih određuju im i naređuju.

djecu, i mnoge druge stvari koje čine tada od čega se trese srce vjernika čije srce još nije umrlo, nego zna za dobro i prezire zlo.

Veliki broj među njima ostavlja odjeću pod otvorenim nebom priželjkujući blagoslov od Merjeme koja se spušta na nju. Da li je moguće da srce, u kojem ima i tračak života od imana da je šerijat došao, od onoga što smo naveli, sa nečim što će se razlikovati od jevreja i kršaćana, te da se ne zadovolji u šerijatu sa onim što je od ovih ružnoća?

Oni čine ono što je još gore od toga, boje svoja vrata i vrata na štalama oker crvenkastom bojom i mnoga druga zla kod Allaha, neka nas Allah sačuva od zla novotara, Allah daje uspjeh.

Osnova svega toga je u izdvajanju kafirskih praznika sa nečim novim, ili pak poređenjem u nekim njihovim stvarima.

To pojašnjava da posljednja sedmica koja pada u njihovom postu da je veoma veličaju i nazivaju je velikim četvrtkom, a petak velikim petkom. Oni se trude da u toj sedmici provedu čim više vremena u ibadetu kao nikada do tada, poput deset posljednjih dan u Ramazanu u Allahovoj i Poslanikovoj ﷺ vjeri. A u nedjelji prve sedmice obilježavaju praznik kojeg nazivaju Cvjetnica. Ovako prenose neki od njih, da je to prva nedjelja njihovog posta, kada iznose posude sa maslinama i sl. tvrdeći da to liči na Mesiju kad je došao u Bejtul Makdis jašući na magarcu sa vodičem, pa je naredio dobro a spriječavao zlo. Ljudi su se uskomješali oko njega, dok su jevreji pripremili rulju sa štapovima kojima su ga udarali, pa su popucali ti štapovi, a rulja se poklonila Mesiji, tako da je Cvjetnica praznik koji liči tom događaju. I to je ono što je Omer ؓ napisao u uslovima '*da ga ne ističe u islamskoj državi.*' Oni ovo nazivjau praznikom, a svaki izlazak u pustinju nazivaju pohodom, a pohod je naziv za vrstu nečega čime se ispoljava vjera, kao što je ramazanski bajram ili kurban bajram kod muslimana.

Ono što govore od Mesihovih ؑ mudžiza, zbog mogućnosti da su istinite, mi ih nećemo negirati, jer je moguće da

su se desile, ali im nećemo ni vjerovati zbog njihovog neznanja i griješenja.[1]

Što se tiče poređenja sa njima u praznovanju to je oživljavanje vjere koju su izmislili ili koju je Allah derogirao.

Zatim četvrtak – kojeg nazivaju velikim četvrtkom – tvrde da se u njemu spustila Trpeza koju je Allah spomenuo u Kur'anu, kao što kaže:

قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ ٱللَّهُمَّ رَبَّنَآ أَنزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَءَاخِرِنَا

"Isa, sin Merjemin, reče: "O Allahu, Gospodaru naš, spusti nam s neba trpezu da nam bude praznik, i prvima od nas i onima kasnijim." (Sura El-Maide, 114)

Tako da je četvrtak dan praznika Trpeze. Dok nedjelju nazivaju praznikom Uskrsnuća, ili praznikom Svjetlosti, i Velikim praznikom. Pošto je to praznik u njemu su djeci farbali jaja i sl. jer u njemu jedu ono što izlazi iz životinja od mesa, mlijeka i jaja. Jer njihov post se odnosi na životinje i ono što izlazi iz njih, dok u toku posta jedu žitarice i ono što izlazi iz njih, kao što je hljeb, grožđe i sezamovo ulje i sl. tome.

Većina ovih stvari su prepričane i prenešene od kršćana a ima i onih koje nisu prepričane. Šejtan ih je ukrasio velikom broju onih koji se pozivaju na islam, a u njihovim srcima za njih učinio mjesta i lijepo mišljenje. Tako da su nekima od njih nešto dodali ili oduzeli, požurili i odgodili, zbog toga čine ono što čine neki od kršćana, ili su ih oni izmijenili sami po sebi, kao što su mijenjali neke stvari od istinske vjere. Ali ovi dani i njima slični, koji u stvari nemaju posebnosti u Allahovoj vjeri, su izdvojeni u lažnoj vjeri. Čak njihovo izdvajanje je od kafirske vjere, a njihovo izdvajanje je

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od potpune pravednosti, kaže da ono što spominju od mudžiza u ovkirima mogućeg, mi ih nećemo ulaškivati jer je moguće, ali im nećemo ni vjerovati iz dva razloga: prvi je neznanje, a drugi je griješenje. Allah ﷻ kaže: **O vjernici, ako vam dođe griješnik sa viješću vi je provjerite.** (El-Hudžurat, 6).

poistovjećivanje sa njima, i neznalica nema pravo vjerovati da se sa ovim postiže razlikovanje od njih, kao što je post dana Ašure,[1] jer je u tome osnova koja je bila nama propisana, što oni primjenjuju. Ali im se mi suprotstavljamo u njegovoj kakvoći. A ono što nije bilo u našoj vjeri ni u kom slučaju, nego je u njihovoj izmišljenoj i derogiranoj vjeri, mi nemamo pravo da se poredimo sa njima ni u osnovi niti u njegovoj kakvoći, kao što smo naveli pravilo u onome što je prethodilo.[2]

Tako da uvođenje nekih stvari u ovim danima koji se posebno izdvajaju i koji se tiču njih a ne nas, je poređenje sa njima u osnovi izdvajanja ovih dana sa nekom vrstom veličanja istih. Ovo je jasno kod onih koji tvrde da je pokuđeno postiti dan njihovih karnevala i festivala, a posebno ako oni veličaju taj dan u kojem je izmišljen taj vid postupaka.

Ono što povećava jasnoću toga jeste da se stvar prenijela na veliki broj ljudi koji se – u tom četvrtku koji je kod kafira praznik Trpeze zadnji četvrtak u kršćanskom postu, kojeg nazivaju Velikim četvrtkom, a on je nebitan četvrtak – sakupljaju na velikim

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – prenosi da im se pridružuju neki muslimani u onome što čine u toku ovih praznika. Ali im se suprotstavlja vrsta razlikovanja. Misli se da se ovom vrstom suprotstavljanja neće poistovjetiti sa njima, kao što se čini sa postom Ašure. Time što će postiti dan prije ili poslije njega. Čime će se postignuti suprotnost. Tako da neki ljudi misle da će im se suprotstaviti ako naprave različitu hranu ili oblik proslave ali će ipak slaviti njihove praznike, kao da će time postići razliku. Ovo je pogrešno. Šejh – rahimehullah – je pojasnio razliku time što je post Ašure bio u osnovi propisan, tako da osnova propisane stvari ostaje propisana. Tako da će se postiti dan prije ili dan poslije, ali ovo nije bilo propisano. Ovo ukazuje na učenost Šejha – rahimehullah – i njegovo duboko poznavanje prava a i da nije tako pravilo je: Ako se desi razlika u vrsti postići će se suprotnost. Pa će se reći: Razlika je da je rekao: Nema poistovjećenosti kao što je post Ašure. Tako da će se reći: Razlika je u tome što je post Ašure propisan, a razlika će se postići time što će se postiti dan prije ili dan poslije. Ali ove proslave, ova hrana, ovi ukrasi koji se stavljau po zidovima nije u osnovi propisano.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Šta mislite kada bi oni svoju proslavu napravili na dan Rmazanskog bajrama? Hoćemo li reći da nećemo slaviti? Ne, zašto? Jer je u osnovi propisan te na taj dan slavimo i kažemo da su se oni sa nama poistovjetili u tome.

skupovima, farbaju jaja, kuhaju mlijeko, i farbaju tačkicama oker crvnom bojom stoku. Pripremaju hranu koja se možda ne sprema u Allahovom i Poslanikovom prazniku, daruju poklone koji bivaju kao u periodu hadža. Dok većina njih zaboravlja ovu osnovu i njeno obrazloženje. Međutim ostala je samo proslava tim danom kao što proslavljaju Ramazanski i Kurban bajram ili još više, a šejtan se potpomogao u njihovom zavođenju time što im je vrijeme učinio proljećem, od kojeg počinje sunčevo računanje vremena, a u njemu je mnogo više mesa, mlijeka i jaja i sl. iako kršćanski praznik nije određen jednim posebnim danom u sunčevoj godini, nego se požuruje ili odgađa u trideset i tri dana kao što smo prethodno naveli.

Ovo je potvrda Vjerovjesnikovih ﷺ riječi: *"Vi ćete slijediti puteve onih koji su bili prije vas."* A putevi su poređenje sa kafirima u mnogim ili nekim stvarima kao što su praznici i ne odvraćanje od istih.

Ako je poređenje u nekim od ovih stvari razlog onda i sredstva koja vode u neke od ovih ružnih postupaka bivaju haram, pa šta onda reći ako vode u nevjerstvo prema Allahu? Kao što je traženje blagoslova od krsta, ili stajanja u kapelama, ili da govori: "Obožavan je Jedan iako se načini razlikuju." I slične teorije ovim mišljenjima i djelima koji sadrže u sebi nešto od jevrejskog i kršćanskog vjerozakona koji su izmijenjeni i derogirani a pripisani Allahu. Ali smatranje lijepim ono što je suprotno Allahovoj vjeri, ili uzimanje toga kao vjere i sličnih postupaka koji su nevjerovanje u Allaha, Poslanika, Kur'an, islam bez razilaženja među umjerenim ummetom u tome? [1]Osnova toga je poređenje i sudjelovanje.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je pitanje veoma bitno sada. A to je što pojedini ateisti pokušavaju da spoje između tri religije: islama, jevrejstva i kršćanstva. Pa kažu: Gospodar je jedan, jedan je cilj, svi vjerujemo u Sudni dan, svi vjerujemo u Džennet i džehennem. Dakle ovako žele da obmane obične ljude. Kažu da je razlika između ove tri vjere kao što je razlika između četiri mezheba. Osim što je razlika između četiri mezheba u jednoj vjeri. Dok je razlika između ove tri religije općenitija i šira. Šejh – rahimehullah – pojašnjava da je ovo kufr prema Allahu ﷻ. Istinu je rekao Allah mu se smilovao. Nema sumnje da onaj ko kaže da je vjera

Ovime postaje jasan položaj savršenog šerijata i jedan dio mudrosti koju je propisao Allah i Njegov Poslanik u razlikovanju od kafira u svim njihovim specifičnostima, kako bi razlikovanje bilo prepreka za predmet zla, i dalje od padanja u ono u šta su pali narodi.

Znajte da kada mi ne bi vidjeli da ove stvari vode u ove odvratnosti onda bi naša prirodna vjera na kojoj smo stvoreni i naši dokazi iz osnova našeg šerijata nužno naveli na zabranu ovog razloga. Pa kako kada smo vidjeli da su se raširila zla koja su odvela u poređenje sa njima koje izvodi iz islama u cjelosti?

Tajna ovog načina jeste u tome što poređenje uglavnom vodi u kufr ili grijeh, ili u oboje zajedno. U ovom uzrokovanju nema koristi, a ono što vodi u to biva haramom, tako da je poređenje haram. Drugi dio, u kojeg nema sumnje ukazuje da, proučavanje šerijata u njegovim izvorima i ishodištima, na to da ono što vodi u kufr biva u većini slučajeva haramom. Sve ono što na skriveni način vodi u kufr je haram, i ono što vodi u njega općenito je haram, kao što smo govorili o pravilu uzroka na drugom mjestu osim ove knjige.

---

jevreja i kršćana prihvatljiva i ispravna vjera, kod nas nema sumnje u njegovo nevjerstvo, te da je on murted koji je izašao iz okvira islama. Mora mu se ponuditi pokajanje, a ako se ne pokaje onda će biti ubijen. Zato što Allah ﷻ kaže: ***Zadovoljan sam da vam islam bude vjera.*** (El-Maide, 3) i kaže: ***Onaj ko bude htio neku drugu vjeru mimo islama ona mu se neće prihvatiti.*** (Al Imran, 85).

Ovi jevreji i kršćani neprekidno, danju i noću, kleče i na tlo padaju, ali ne u Allahovoj vjeri. To se od njih neće prihvatiti jer su nejvernici. Zbog toga omladina islamskog ummeta mora biti trezvena kod ovako poganih i prljavih misli koje su počinioci htjeli podmetnuti, htio ili ne htio da izbriše islamsku vjeru. Te da učini ljude jednakima u ove tri religije. Zatim mi nikada nećemo prihvatiti niti ćemo se složiti da su jevreji i kršćani, na čemu su sada od vjere, na propisanoj vjeri koju je Allah propisao. Jer je vjera jevreja i kršćana u osnovi derogirana. Derogirana je od Allaha ﷻ. Zatim njihova je vjera izmijenjena, promijenjena, na nju je dodato i oduzeto. Tako da je to neispravna vjera, ali u svakom slučaju kada bi se oni njom pokorili Allahu ﷻ i kada bi mislili da se na taj način približavaju Allahu, to im neće koristiti. Onaj ko je ubjeđen da će kršćanski vjerozakon dovesti do Allaha, kakav je njegov propis? On je kafir bez sumnje, jer on(kršćanski zakon) samo može udaljiti od Allaha.

Prvi dio dokazuje stanje koje nije skriveno onome ko ima vid niti slijepcu, jer uvođenje (u kufr) je prirodna stvar. Zbog toga je šerijat obratio pažnju na njega u većini uzroka koje je spriječio, kao što smo spomenuli približno trideset dokazanih i sakupljenih osnova oko kojih postoji slaganje u knjizi: "Uspostavljanje dokaza na neispravnost dozvoljavanja harama".[1]

Četvrti način uzimanja pouke je u tome da praznici i sezone imaju u sebi veliku korist u vjeri za stvorenja kao i u njihovom dunjaluku. Kao što imaju korist od namaza, zekata, posta i hadža zbog čega je sa njima došao svaki šerijat. Ili kao što Uzvišeni kaže:

لِّكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo vjerozakon prema kome je trebalo da se vlada."(Sura El-Hadždž, 67)

I kaže:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo klanje kurbana da bi spominjali Allahovo ime prilikom klanja stoke koju im On daje." (Sura El-Hadždž, 34)

Zatim je Allah stvorenjima propisao na jeziku pečata svih vjerovjesnika djela koja su im korist na najsavršeniji način. To savršenstvo je spomenuto u riječima Uzvišenog:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

"Danas sam vam vjeru vašu usavršio." (Sura El-Maide, 3)

Zbog toga je Allah objavio ovaj ajet na najvećem prazniku monoteističkog ummeta, jer ne postoji bolja vrsta praznika od

---

[1] Nalazi se u sklopu 'Velikih fetvi' 3. dio, str. 97 – 405, od autora, koja je štampana pod lekturom Hamdija Selefija, štamparija Mekteb selefi.

onoga u kojem se spaja vremenski i mjesni praznik, a to je Kurban bajram,[1] niti postoji nešto od ove vrste veće da ga je Poslanik ﷺ primijenio svim muslimanima. Allah je dokinuo kufr i njegove sljedbenike, dok su šerijati hrana za srca i njihova snaga. Kao što Ibn Mes'ud ؓ kaže, a od njega se prenosi kao merfua predaja:

"Svaki edeb voli da mu se lijepo prilazi, a Allahov izvor lijepog ponašanja je Kur'an."[2]

Tijelo ima svoju specifičnost a to je ako je gladno i najede se jedne vrste hrane postaje neovisno od druge vrste, tako da je ne može jesti osim na silu i sa odbojnošću, ili mu čak može naškoditi prejedanje ili da se neće okoristiti od njega. Tako da to neće biti hranljiva materija koja jača njegov organizam. Isto tako je i sa robom ako uzme svoju potrebu u nekim nepropisanim djelima njegova potreba se umanji za propisanim i njegovim iskorištavanjem, i to onoliko koliko je uzeo od drugoga. Za razliku od onoga koji je svoju potrebu i pažnju usmjerio ka propisanim stvarima, jer veličanjem i ljubavlju prema tim stvarima se okorištava, a njegova vjera se upotpunjuje, i njegov islam se usavršava.

Zbog toga ćeš vidjeti da većina onih koji slušaju kaside zbog ispravljanja srca, kako se njihova želja za slušanjem Kur'ana umanjuje, čak do te mjere da mu je možda to mrsko.[3] Ili većina

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Dan Arefata je kao uvod u dane kurbana, to je najveličanstveniji dan u kojem se muslimani sakupe. Jer su muslimani u tom danu sakupljeni i niko se od njih na taj dan ne izdvaja. Dan kurabana je bez sumnje dan sakupljanja, ali ćeš vidjeti kako onaj baca kamenčiće, onaj se spustio da obavi tavaf oko Kabe, onaj je otišao da traži kurban, i slično tome ali je skup radi jednog djela, koje neće objediniti osim na Arefatu.

[2] Bilježi ga Bejheki u 'Ogranci imana' kao mevkuf predaju od Ibn Mes'uda kao što je u 'Kenzul umal' br. 2356. Bilježi ga Hakim od Ibn Mes'uda kao merfua predaju, i kaže: "Lanac mu je vjerodostojan ali ga (Buharija i Muslim) nisu naveli zbog Saliha b. Omera, dok ga je Zehebi odbacio rekavši: "Slab je zbog Ibrahima b. Muslima." 'Mustedrek sa skraćenom verzijom' 1. dio, str. 555. pogledaj 'Daif džamia' br. 2024.

[3] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma važna stavka, pojedini ljudi danas slušaju poučne pjesme ili kao što ih nazivaju islamske kaside. Nema sumnje da ovo umanjuje poštivanje Kur'ana u srcu u onolikoj mjeri koliko mu se poveća

onih koji putuju kako bi posjetili grobnice i sl. u njihovim srcima ne ostane mjesta za ljubav radi posjete i veličanja Bejtullaha kao što to biva u srcu koje je ispunjeno sunnetom. Ko se privikne na uzimanje mudrosti i moralnih vrijednosti iz govora perzijanskih i rimskih mudraca, u njegovom srcu neće ostati prostora za islamske mudrosti i moralne vrline. A onaj ko se posveti slušanju priča o kraljevima i njihovim životopisima u njegovom srcu neće ostati mjesta i pažnje za priče o vjerovjesnicima i njihovim životopisima, a ovih primjera je mnogo.

Zbog toga je došlo u Vjerovjesnikovom ﷺ hadisu:

"Neće ni jedan narod uvesti novotariju a da Allah neće od njih uklonuti jedan sunnet poput njega." Bilježi ga Imam Ahmed.

Ovu stvar će spoznati onaj ko se osvrne na stanje učenjaka, vođa i pobožnjaka te običnih ljudi i drugih.

Zbog toga je šerijat podvukao odbijanje onih koji uvode novotarije te upozorava od njih. Jer kada bi čovjek izašao iz novotarije bez traga , tj. da nije niti njemu u prilog niti protiv njega, onda bi bila stvar skrivena, ali mora nanijeti mu štetu u srcu i vjeri. Zbog čega umanjuje korist šerijata u njegovom pogledu, jer srce ne prihvata zamjenjenu stvar i onu koja je mijenja.

---

poštivanje ovih kasida, a zatim njegova duša se navikne da ne prihvata pouku osim pomoću ovih kasida. Dok će se sa druge strane uzimanje pouke Kur'anom umanjiti. Ovo je tačka kojoj čovjek mora posvetiti pažnju. Isto tako nije grijeh niti je na odmet da čovjek posluša nekada suptilne pjesme od kasida i od ostavštine. Kao što je Imam Ahmed ponekada znao odlaziti kod nekih sufija kako bi čuo priče o zuhdu. Ali nema potrebe, jer čovjekovo srce mora pripaziti na ova srdstva liječeći ga ako primijeti da njegovo srce nema koristi od ovih kasida, tako što će se otrgnuti od njih i okrenuti se prema Kur'anu. A onaj ko ne prihvati pouku iz Kur'ana onda u njemu nema dobra. Allah ﷻ kaže: ***O ljudi, došla vam je pouka od vašeg Gospodara i lijek za ono što je u prsima.*** (Junus, 57).

U Kur'anu je pouka, u njemu je lijek. U nekim kasidama ima pouke ili čak u njima bude i lijeka za ono što je u prsima. Ali može i da ne bude. Možda će one utjecati na čovjeka kada ih sluša i kada ih njegovo srce razumije ali one ne jačaju njegovo srce. Dok je Kur'an pouka i lijek za ono što je u prsima. Ovo je veoma bitna tačka, da Allah oprosti Šejhu – rahimehullah.

Zbog toga je Allahov Poslanik ﷺ za dva džahilska praznika rekao: *"Allah vam ih je, uistinu, zamijenio sa dva druga bolja od njih."* Tako da njegovo hranjenje od ovih novotarskih djela ga spriječava da se nahrani, ili da se u potpunosti nahrani sa tim korisnim šerijatskim djelima, tako da mu uništi stanje a da on i nezna odakle. Kao što uništava tijelo ako ga hrani sa štetnom hranom neznajući kako.

Na osnovu ovoga ti postaje jasno kolika je šteta pojedinih novotarija.

Ako ti je ovo jasno onda neće biti skriveno ono što je Allah učinio u srcima od žudnje i veselja za praznicima, ili davanja pažnje istima, kroz trošenje novca, sakupljanja ljudi, uživanja i veselja. Sve to vodi ka njegovom veličanju zato što se određeni ciljevi vežu za njega. Zbog toga je došao šerijat sa bajramom koji ističe spominjanje Allaha u njemu, tako da je u njemu učinio tekbir tokom namaz i njegove hutbe[1] i mnoge druge stvari koje se ne nalaze u drugim namazima.[2] Tako da se u njima obilježava ono u čemu je veličanje Allaha ﷻ i spuštanja Njegove milosti posebno na dan Kurban bajrama, u kojem su velike koristi za stvorenja, kao što je to dokazano u riječima Uzvišenog:

---

[1] Znameniti učenjak Ibn Kajjim u 'Zadul mead' 1. dio, str. 447, kaže: "Sve svoje hutbe je otpočinjao sa zahvalom Allahu, i nije zapamćeno od njega ni u jednom hadisu da je počinjao bajramske hutbe sa tekbirom." Pa pripazi.

[2] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: On – rahimehullah – kaže: Tako da je u njemu učinio od tekbira u svom namazu i hutbama...itd. Što se tiče namaza to je dodatak na prvom rekatu šest tekbira, a na drugom rekatu pet tekbira nakon stajanja. Isto tako i po pitanju hutbe učenjaci su odabrali da se otpočinje sa tekbirom a ne sa zahvalom i pohvalom oslanjajući se na mursel hadis od Vjerovjesnika ﷺ da ju je počinjao sa tekbirom. Dok su neki učenjaci odabrali da se otpočinje sa zahvalom što je većina slučajeva u Vjerovjesnikovim ﷺ hutbama, ali da će u toku hutbe mnogo donositi tekbir. Jer je ovo očito i jasno. Ljudi tekbiraju kada izađu iz kuća na bajram a povećavaju tekbiranje kada završe sa namazom što ukazuje na veličanje ovog dana.

وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَجِّ يَأۡتُوكَ رِجَالٗا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٖ يَأۡتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٖ لِّيَشۡهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمۡ

"I oglasi ljudima hadž' i dolazit će ti pješke i na svakoj kamili iznurenoj koje dolaze sa dalekog puta. Da bi svjedoci bili koristi svojih..." (Sura El-Hadždž, 27-28)

Tako da se u njemu našlo ono što je dalo olakšicu dušama kroz prirodne običaje kako bi se pomogli u onome što je posebno određeno za šerijatske ibadete. Pa ako se dušama dâ nešto mimo toga u nekom drugom danu ili pak djelimično kao što se dopušta u Allahovom prazniku one će se okrenuti od želje za Allahovim praznikom. A ono što je u njima bilo od ljubavi i veličanja umanjit će se zbog tog utjecaja na dobra djela, čime će propasti velikom propašću.

Najmanji stupanj da sebi predstaviš dvojicu ljudi, od kojih se jedan posvetio svom svojom pažnjom prazniku na propisan način, dok se drugi posvećuje i ovome i onome. Ti ćeš naći onoga koji se posvetio propisanom prazniku da to čini sa više entuzijazma od onoga kod kojeg su se spojili ovaj i onaj. Ali onaj ko ne spozna ovo to je zbog njegovog nemara i okretanja od toga, dok ove stvari poznaje onaj ko poznaje neke od tajni šerijata.

Ali osjećaj za nestankom želje, što svako osjeti, jer ako vidimo čovjeka kada odjene djecu, ili im pruži nešto više u praznicima koji izazivaju srdžbu, onda mora nešto nedostajati u srcima u vrijeme praznika sa kojim se zadovoljno. Pa čak i kada bi se reklo da u srcima ima mjesta za oboje reći će se: "Kada bi se posvetio jednom od njih bilo bi potpunije."

Peti način u uzimanju pouke jeste da poređenje sa njima u njihovim praznicima uzrokuje radost u njihovim srcima zbog onoga na čemu su oni od laži a posebno ako su potlačeni džizjom i poniženjem. Jer oni gledaju na muslimane kao da su postali njihov ogranak u posebnim stvarima njihove vjere. To uzrokuje snagu njihovih srca i širokogrudnost, ili im to možda daje priliku da iskoriste vrijeme i ponize slabe. Ovo je viđena stvar u što ne sumnja razuman čovjek, pa kako će se spojiti ono što vodi ka

njihovom čašćenju sa propisanim ponižavanjem u njihovom pogledu?[1]

Šesti način u uzimanju pouke jeste da ono što oni čine na svojim praznicima od njega ima kufra, ili ima onoga što je haram, ili onoga što je mubah, makar se ne našla šteta poistovjećivanja, zatim se razlika između ovoga i onoga u većini slučajeva pokaže ili pak ostane skrivena većini običnih ljudi.

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. sa propisanošću ponižavanja. Ovo je rekao – rahimehullah – zato što se kafiri raduju ako im se muslimani pridruže u nečemu od onoga što je specifično za njih. Tada oni podižu glave, radujući se u čemu vide poniženje za muslimane. Od toga je slaganje sa njima u pogledu jezika, slaganje glede istorije, u običajima, u odjevanju i sličnom. Nemoj misliti da oni stvari gledaju samo sa materijalističke strane. Nego i sa strane samog značenja. Jer ako su muslimani, kao što je Šejh – rahimehullah – istakao, poput njihovih repova, sljedbenika, zato što im to daje snagu i podiže im glave. Mi kada vidimo da neko od stranaca govori arapskim to je ponos za nas. Mi mu se radujemo i veselimo mu se radi toga. Isto tako je sa njima kada vide arapa da govori njihovim jezikom, a posebno ako je musliman, oni se raduju. Ali na žalost kod većine naših ljud u srcima se na nalazi trezvenost niti oprez prema ovim stvarima. Sada kada kreneš na tržnice vidjet ćeš pokazne table kako na njima piše engleskim jezikom. Isto tako i velikom broju trgovina na oglasnim tablama naći ćeš da, kao i oni koji rade u trgovinama, piše enegleski. Ovo je odgovornost koja prvo pada na revizije u suštini. Na revizorima je obaveza da ukažu ovim strancima koji šire ove i njima slične stvari te da zabrane isticanje ovih tabli osim na arapskom jeziku. Ako bi smo sada pitali bez uplitanja pitanja vjere ili nepostojanja vjere, današnje društvo, da li je naša sredina arapska ili nearapska? Arapska, dobro, ko je u većini? Arapi bez sumnje. Država je također arapska, zašto se onda table pišu na engleskom jeziku? Ovo je sagledano bez uplitanja pitanja vjere, i ovo narušava vjeru jer u stvarnosti to vodi ili nalikuje na njihovo veličanje i veličanje njihovog jezika. Obaveza je da se ove stvari uklone. Ako smo prisiljeni da u mjestima gdje se nalazi veliki broj stranaca, koji ne znaju arapski, prisiljeni smo da napišemo drugu tablu ispod arapske koja je manja od nje. Zatim azijski jezik u većini dražava danas nije engleski. Nego je to urdu jezik ili neki drugi. Ali i pored toga tom jeziku se na daje pažnja, nego se posvećuje pažnja ovom nevjerničkom jeziku, jeziku kafira. Zbog toga se sljedbenici islama moraju ponositi svojom vjerom, tako da vrijednuju svoj jezik i svoju vjeru. Te da se osamostale i ne slijede ljude kao što stoka prati svog goniča.

Poređenje u onome što učeni ne vidi da je haram, običnog čovjeka vodi da se sa njima poredi u onome što je haram, što se u stvari dešava.

Razlika između ovoga načina i onoga o razlozima gdje smo rekli da poređenje u malom vodi u poređenje u velikom broju slučajeva. Također postoji vrsta poređenja čime običnim ljudima ne biva jasno u vjeri kako da razlikuju između dobra i zla.

Ovo pojašnjenje slijeđenja sa strane uzkrokovanja u prirodnim nagonima dok je ovo drugo sa strane srčanog neznanja u njihovim vjerovanjima.[1]

Sedmi način uzimanja pouke ono što sam potvrdio u osnovi poistovjećivanja, a to je da je Allah učinio sinove Ademove kao i ostala stvorenja da budu utjecajni u pogledu dviju sličnih stvari. Što je veća sličnost utjecaj se upotpunjuje u moralnim vrijednostima i svojstvima. Tako da je nemoguće razlikovati jednog od drugog osim samo sa pogledom. Ali pošto je između ljudi sudjelovanje u posebnoj vrsti utjecaj je jači. Kao i to da između čovjeka i ostalih životinja postoji umjereno sudjelovanje u određenoj vrsti tako da se mora naći nešto od utjecaja shodno kvantiteti. Ili kao što je između čovjeka i biljaka malo dalje poređenje naprimjer, tako da mora biti neka vrsta utjecaja i u tome.

Zbog ove osnove se desio utjecaj i osjećaj utjecaja među ljudima, te preuzimanje moralnih vrijednosti jednih od drugih zbog uzajamne saradnje i suživota. Također ako se čovjek druži sa nekom vrstom životinja stekne nekakvu vrstu njihovih vrijednosti. Tako da se uzdizanje i ponos pojavio kod čobana deva dok se

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno, jer u njihovim praznicima se može naći vrsta kufra ili griješenja ili mimo toga. A ovo zadnje treće je najblaže u čemu se može desiti poistovjećivanje. Dok obični ljudi ne razlikuju šta je to kufr, ili griješenje ili poistovjećivanje. Tako da čovjek ostane neznalica u pogledu onoga što vodi u kufr ako se sa njima u tome poistovjeti, naprimjer. Ili šta je to što vodi u griješenje? Za razliku od spriječavanja onoga što vodi u grijeh. Te stvari vode u harame, ali ove sumnjive stvari su između zabranjenog i dozvoljenog. Iako u haramu ima štete a to je zbog poistovjećenosti.

skrušenost pojavila kod čobana ovaca. A u onima koji su čuvali deve i mazge su se pojavila loša svojstva od loših svojstava deva i mazgi. Također i kod onih koji se posvećuju psima,[1] dok su se kod pitomih životinja pojavile ljudske moralne vrijednosti zbog druženja, ljubavi i rijetke odbojnosti.

Poistovjećivanje i poređenje u očitim stvarima nalaže poistovjećivanje i poređenje u skrivenim stvarima potkradom na lagan postepeni način.

Imali smo priliku vidjeti jevreje i kršćane koji žive u zajednicama sa muslimanima da su manjeg oblika kufra od drugih. Također smo vidjeli muslimane koji žive zajedno sa jevrejima i kršćanima da su manjeg imana od ostalih koji su samo među muslimanima.

Također, poređenje u očitom putu nalaže jednakost i ljubav, makar se udaljilo vrijeme i mjesto, što je također provjereno iskustvo.

Tako da poistovjećivnje sa njima u njihovim praznicima, makar u malim stvarima, uzrokuje vrstu preuzimanja njihovih moralnih vrijednosti radi kojih su prokleti. Ono što biva mogućim skrivenim razlogom nanošenja štete i koji se ne može odrediti za njega se propis veže a oko njega kruži njegova zabrana.

Kažemo da poistovjećivanje u očitim stvarima postaje sumnjom za poistovjećivanje u samim moralnim pokuđenim

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je primijećena stvar. A to je da čovjek poprima svojstva od životinja sa kojim se najviše druži. Tako da se kod čobana deva pojavi osornost, grubost i tvrdokornost. Kod čobana ovaca se pojavi smirenost, skrušenost i blagost. Zbog toga su vjerovjesnici – alejhimu salatu ve sselam – čuvali ovce radi smiraja i blagosti u njima. Isto tako je i sa onim koji čuvaju magarce i mazge, a onaj ko ih čuva naziva se pastirom magaraca. Zašto obični ljudi za njega kažu da je poput magarca? Zato što je od magarca poprimio njegovu prirodu. Zato ćeš ga vidjeti da se ne osvrće na stvari niti ga šta zanima. Zbog toga je Allah ﷻ između priroda i navika učinio sličnost. Autor – rahimehullah – je naveo bliski i daleki rod. Čovjek je blizak čovjeku, u odnosu na stoku postoji sredina a u pogledu na ostala bića je veoma udaljen.

vrijednostima i djelima, čak i u samim ubjeđenjima. Utjecaj toga se ne otkriva niti se može odrediti. Ista šteta koja je produktovana poistovjećivanjem se ne mora pokazati i odrediti, ili da je ne moguće ili teško otkloniti posljedice ako se ustali u njemu. Sve ono što biva razlogom ovakve štete Zakonodavac ga zabranjuje, na što ukazuju potvrđene osnove.

Osmi način uzimanja pouke jeste da poistovjećivanje u očitim stvarima nasljedno prenosi vrstu ljubavi, bliskosti i simpatija u tajnosti,[1] isto kao što ljubav u tajnosti nasljedno prenosi poistovjećivanje u očitim stvarima. Ovu stvar svjedoči čulo i iskustvo. Tako da ako se desi da se dvojica ljudi iz jedne zemlje nađu u inostranstvu te se susretnu, među njima će se pojaviti

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Oni koji odlaze u države kufra, zatim se vrate hvaleći ih, oni ih u stvarnosti nisu vidjeli niti su sa njima sjedili mnogo. Nisu spoznali slabost njihovog morala. Nego su se susreli sa ljudima koji su unajmili lijepe moralne vrline za one koji dolaze kod njih kao turisti kao bi takvih bilo što više. Oni kao što znaju načine suradnje sa njima znaju i načine suradnje ili obraćanja prema turistima. Nemojte misliti da su to usitinu njihove moralne vrijednosti. A što se tiče njihovih međusobnih odnosa, pogledajte u priče koje govore o skrnavljenju zabrana, od silovanja, krađa i sličnog. Spoznat ćeš njihovu bit. Ali da se prihvate oni koji odlaze kod njih, da budu prihvaćeni sa lijepim moralnim vrijednostima i odnosima te povjerljivošću, je samo reklama i ništa više. Takvom čovjeku će se reći: Da li si sagledao njihovo stanje i jesi li živio sa njima nekoliko godina? Da li si spoznao na čemu su oni? Ili si se susreo sa ljudima koji su pripremljeni za to? Da bi ti mjerio njihov moral iz odnosa prema turistima. Ovo je činjenično stanje, a pored toga sve ono što oni posjeduju od lijepih moralnih vrijednosti u vjeri islamu postoji bolje od toga. Obrazloženje nije u vjeri islamu, nego je obrazloženje u onome ko sebe pripisuje islamu. Prvi razlog si ti. Da li si ti otišao kako bi hvalio njihove moralne vrijednosti a zaboravio si ono na čemu je bio Allahov Poslanik ﷺ i njegovi ashabi od samopožrtvovanja, ljubomore i snage u Allahovoj vjeri. Ovo je ono što se mora pojasniti ako ih neko hvali. Sa čime, sa istinom, istinitost je prisutna u Poslanikovoj ﷺ biografiji i biografiji njegovih ashaba. A njihova poštenost i istinitost je bolja od toga.

ljubav, prijateljstvo i jedinstvo u velikim omjerima. Dok su bili u svojoj državi oni se nisu poznavali ili su bili posvađani.[1]

To je radi toga što im je zajedničko svojstvo u državi sa kojim se ističu u odnosu na stranu državu. Čak ako bi se dvojica ljudi sastali na putovanju slični po čalmama, odjeći i kosi ili pak po jahalicama, među njima bi se pojavila bliskost više nego među nekim drugim osobama. Također ćeš vidjeti da se zanatlije ovosvjetskih proizvoda vole više nego drugi, tako da to može biti sa neprijateljevanjem i ratovanjem zbog vlasti ili vjere. Tako da ćeš vidjeti kraljeve i njima slične vođe, iako su im države i njihove provincije udaljene, da između njih ima sličnosti koja nasljedno prenosi pažnju jednih prema drugima. Ovo je sve na osnovu prirode koja vodi u ovakvo nešto, osim ako to ne spriječi vjera ili lični cilj.

Ako se poistovjećivanje nađe u ovosvjetskim stvarima ono nasljedno prenosi ljubav i prijateljstvo, pa kakav je onda slučaj u vjerskim stvarima? One još više i žešće vode u prijatlejevanje. Ljubav i prijateljevanje prema njima negira iman, Allah ﷻ kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْيَهُودَ وَٱلنَّصَـٰرَىٰٓ أَوْلِيَآءَ ۘ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن
يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم
مَّرَضٌ يُسَـٰرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰٓ أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ ۚ فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِىَ بِٱلْفَتْحِ أَوْ
أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِۦ فَيُصْبِحُوا۟ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ نَـٰدِمِينَ وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟
أَهَـٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَـٰنِهِمْ ۙ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۚ حَبِطَتْ أَعْمَـٰلُهُمْ فَأَصْبَحُوا۟
خَـٰسِرِينَ

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za

---

[1] Ibn Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je također tačno. Ako čovjek vidi drugog iz iste države iako ga možda nije poznavao ili između njih nije postojalo prijateljstvo vidjet ćeš kako se upoznaje sa njim i zavoli ga.

zaštitnike prihvati; Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. Zato ti vidiš one čija su srca bolesna kako se žure da s njima prijateljstvo sklope, govoreći: "Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi." A Allah će sigurno pobjedu ili nešto drugo od Sebe dati, pa će se oni zbog onoga što su u dušama svojim krili kajati a oni koji vjeruju reći će: "Zar su to oni koji su se zaklinjali Allahom, svojom najtežom zakletvom, da su, zaista, s vama?" Djela njihova bit će poništena, i oni će nastradati." (Sura El-Maide, 51-53)

Uzvišeni u onome čime kudi sljedbenike Knjige kaže:

لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ كَانُوا۟ لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِى ٱلْعَذَابِ هُمْ خَٰلِدُونَ وَلَوْ كَانُوا۟ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلنَّبِىِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا ٱتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَآءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ

"Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili jedni druge nisu odvraćali od grješnih postupaka svojih. Ružno li je zaista to kako su postupali! Ti vidiš mnoge od njih kako s mnogobošcima prijateljuju. Ružno je zaista ono što sami sebi pripremaju: da se Allah na njih rasrdi i da u patnji vječno ostanu. A da vjeruju u Allaha i Vjerovjesnika i u ono što se njemu objavljuje, oni s njima ne bi prijateljevali, ali, mnogi su od njih nevjernici." (Sura El-Maide, 78-81)

Allah ﷻ je pojasnio da vjerovanje u Allaha i Njegova Poslanika ﷺ i u ono što je njemu objavio nalaže da se sa njima ne može prijatljevati, jer potvrđivanje prijateljstva sa njima negira postojanje imana. Jer nepostojanje obaveznog nalaže postojanje onoga što se samo nameće.

Allah ﷻ kaže:

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَـٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ

"Nećeš naći da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svojim Ruhom ih nadahnuo." (Sura El-Mudžadele, 22)

Allah ﷻ obavještava da ne postoji mu'min koji iskazuje ljubav prema kafiru, jer onaj ko voli kafire nije mu'min.

Tako da je poistovjećivanje u očitim stvarima sumnja ljubavi, koja biva zabranjenom kao što je prethodila potvrda o istom ovome.

Znaj da je mnogo primjera štete u poistovjećivanju sa njima, pa ćemo se zadovoljiti onima na koje smo skrenuli pažnju, a Allah najbolje zna.

SADRŽAJ

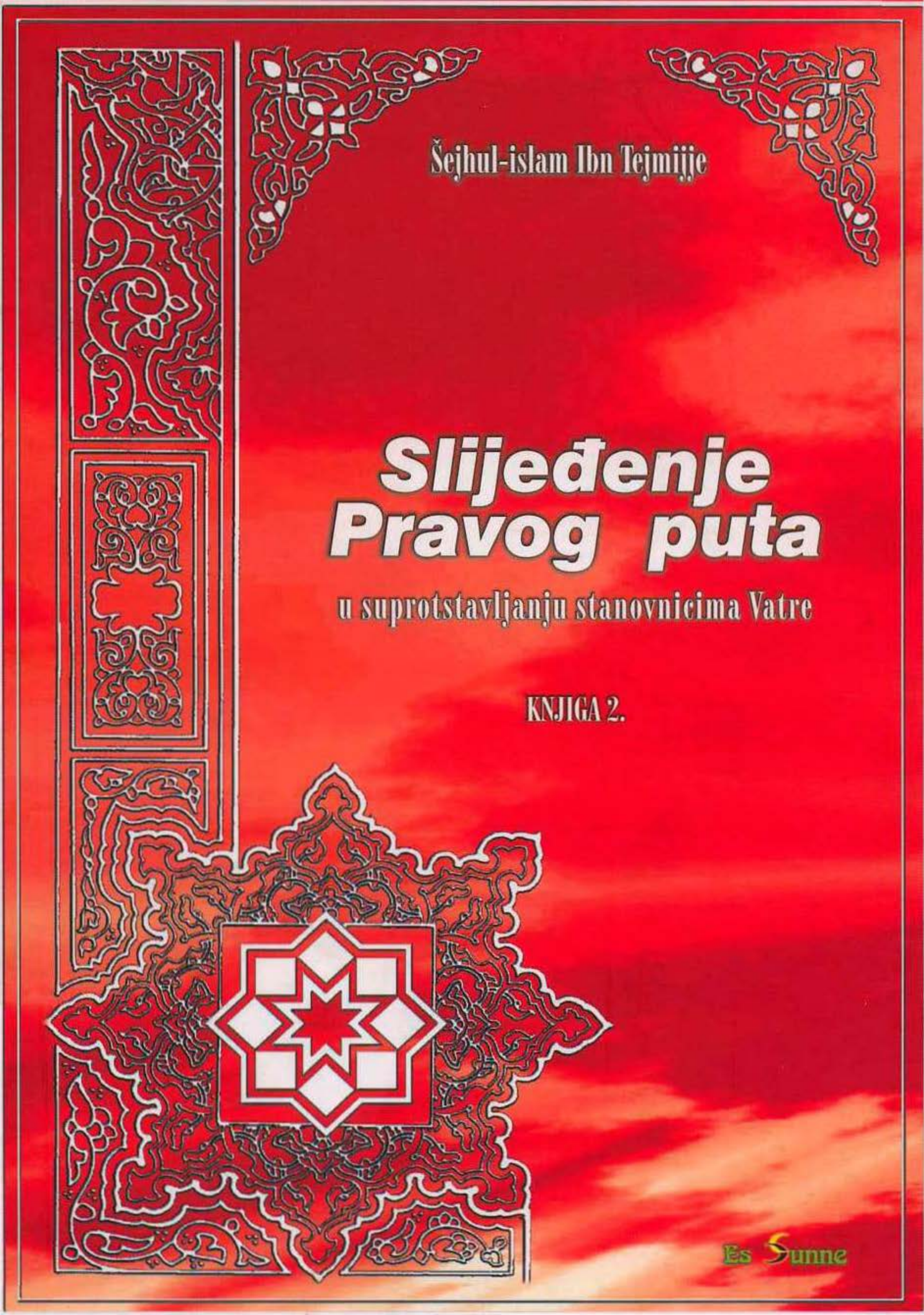

KNJIGA 1.

SLIJEĐENJE PRAVOG PUTA

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Es Sunne

Šejhul-islam Ibn Tejmijje
Slijeđenje Pravog puta
u suprotstavljanju stanovnicima Vatre
KNJIGA 2.
Es Sunne

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

***Slijeđenje Pravog puta** u suprotstavljanu stanovnicima Vatre*

Prijevod:	prof. Harmin Suljić
Redaktor:	prof. Emsad Pezić
Lektor:	Saraj
Korektura i DTP:	Saraj
Dizajn:	Saraj
Izdavač:	Es-Sunne, Rožaje
Štampa:	Bemust, Sarajevo

Tiraž: 300 primjeraka

Rožaje, 2006/1427. h.g.

Šejhul-islam Tekijuddin Ahmed b. Tejmijje

(rahimehullahu te'ala)

(661-728. h.g.)

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

knjiga 2

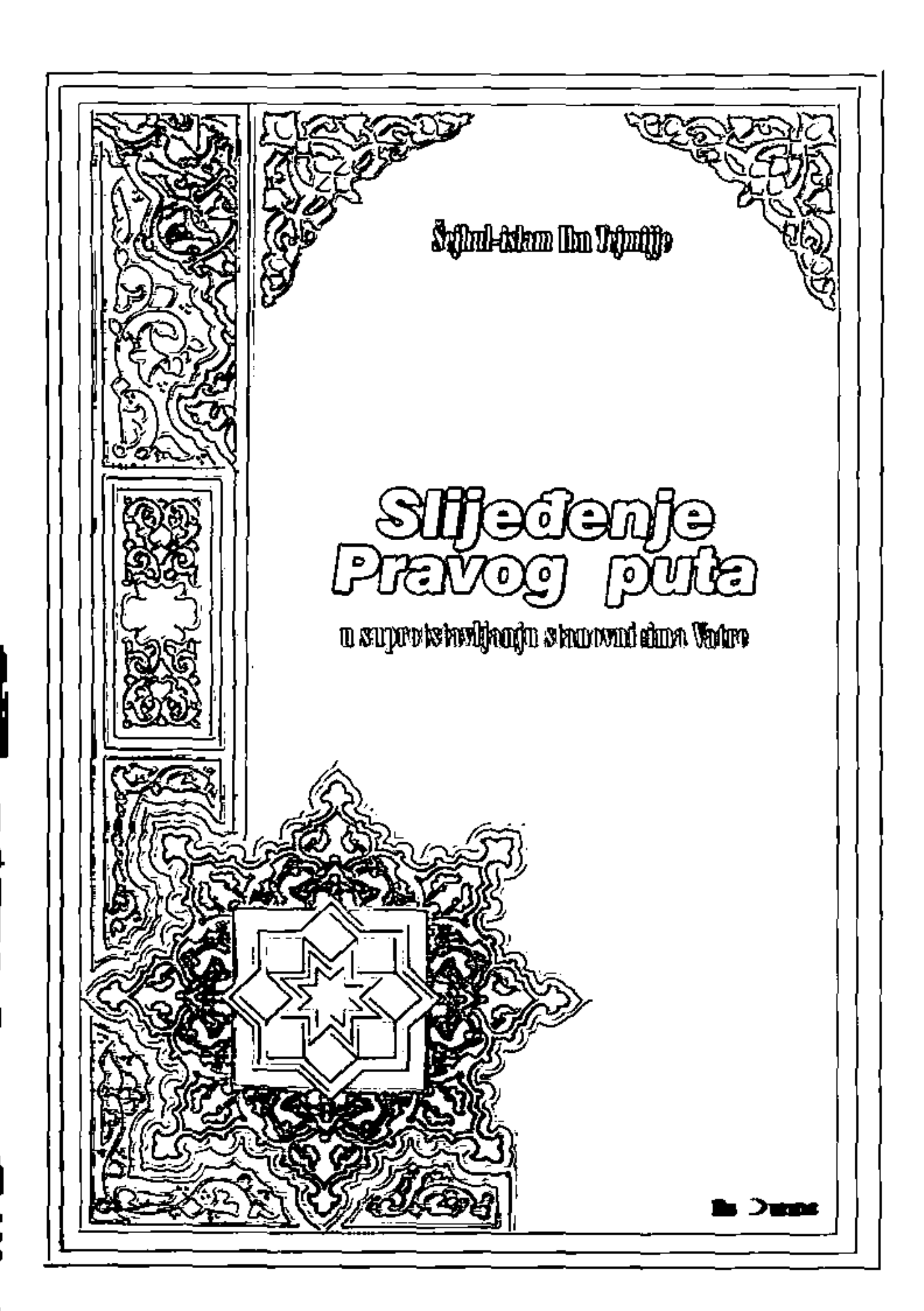
Verifikacija

Fuad b. Ali Hafiz

Komentar:

Šejh Muhammed b. Salih b. Usejmin, rahimehullah

بسم الله الرحمن الرحيم

Šejhul-islam Ibn Tejmijje
Slijeđenje
Pravog puta
u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

POGLAVLJE

POISTOVJEĆIVANJE SA NJIMA U ONOME ŠTO NIJE OD NAŠEG ŠERIJATA SE DIJELI NA DVA DIJELA

Prvo. Činjenje djela unatoč znanju da je to djelo od specifičnost njihove vjere. To djelo, koje je specifično za njihovu vjeru, ljudi nekada čine čisto zbog poređenja sa njima, što je veoma rjetko, ili zbog strasti koja se veže za to djelo, možda zbog šubhe-nejasnoće koja mu ga pričinjava korisnim na dunjaluku i na Ahiretu. Bez obzira o čemu se radi, od gore navedenih stvari, nema sumnje da je sve to haram, ali ta zabrana u nekima dostiže stupanj velikih grijeha, ili pak postane kufrom, shodno šerijatskim dokazima.

Drugo. Što se tiče djela za koja počinioc ne zna da su njihova djela, njih su dvije vrste:

Prva je, ono što je u osnovi uzeto od njih, možda na način na koji to oni čine, ili sa nekom vrstom izmjene u vremenu i mjestu ili u samom postupku, i sl. tome. To je većina slučajeva sa čime su iskušani obični ljudi od onoga što čine u «jadnom četvrtku», Isaovom rođenju i sl. Oni su odgojeni na tome praznovanju i to su preuzeli sa koljena na koljeno. Većina njih ne zna za polazište toga, tako da je potrebno pojasniti im propis, pa ako ne prestane sa tim postat će od prve skupine.

Druga vrsta je, ono što nije u osnovi uzeto od njih ali ga oni Također čine, u tome nema opasnosti od poistovjećivanja. Ali, moguće je da će se propustiti korist razlikovanja, dok se njegova pokuđenost ili zabrana zadržava na šerijatskom dokazu zbog mogućnosti da se u tome nalazi poistovjećivanje. Jer, ne mora značiti da je preče da su se oni poistovjetili sa nama nego što smo mi sa njima. Što se tiče poželjnosti ostavljana takvog djela zbog

koristi u razlikovanju, ako u njegovom propuštanju nema štete, bolje ga je ostaviti. [1]

Ovako je moguće da šerijat nalaže obavezu razlikovanja od njih, ili nalaže njima da se razlikuju od nas, kao što je po pitanju odjeće i slično.[2] Ili se možda (šeriat) zadrži kod poželjnosti kao što je slučaj u pogledu farbanja brade, namaza i sedžde[3] u obući. Ili može dostići status mekruha kao što je kod odgađanja akšama i iftara.

Za razliku od poistovjećivanja u onome što je preuzeto od njih, jer je ono u osnovi zabranjeno kao što je prethodno spomenuto.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo ukazuje na veoma bitnu korist, a to je, da ako napravimo neki postupak a ne znamo njegovu osnovu da li je od nas ili od njih, osnova je da je dopuštena stvar. A to zato što ne znamo da li su ga oni preuzeli od nas ili smo ti koji su preuzeli od njih. Iz toga će se iskoristiti da ono što pojedini ljudi nabadaju danas govoreći da njihovi rabini i sveštenici puštaju brade. A to znači da bi se mi trebali razlikovati od njih sa brijanjem brade. Nema sumnje da je ovo prevara i umrtvljavanje, jer ako to oni čine oni su se time poistovjetili sa nama. A iako nije osnova je da to oni ne čine. Ovo je sa jedne strane, sa druge strane da u puštanju brade nije puko razkikovanje od njih, nego se radi o prirodnim sunnetima na kojima je čovjek stvoren kao što je potvrđeno u Muslimovom Sahihu. To je samo po sebi traženo bez obaziranja na suštinu poistovjećivanja ili razlikovanja. Na osnovu ovoga biva jasna slabost ovog dokaza kojeg koriste pojedini ljudi, da li iz ubijeđenosti ili iz želje za raspravom. Jer, pojedini ljudi su ubijeđeni da je to dokaz, dok drugi opet znaju da nemaju u tome dokaza. Ali on ga iznosi jer njegova želja je da se raspravlja, da zavodi mase i da podmeće sumnju u ono što je poznato svakom razumnom čovjeku.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što je Omer ﷺ naredio zimijama da odjevaju drugačiju odjeću od nas iako su bili navikli na nju. Ali naredio im je da oblače drugačiju odjeću, zašto? Da bi razlika bila očita, da bi se razlikovao kafir od muslimana. Ako prođe tržnicom da znaš da je kafir jer je njegova odjeća odjeća kafira. Ali ovo je kada je islam bio jak, da nas i vas Allah ojača islamom.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato što se po pitanju sedžde ne poznaje određena slika osim kod jevreja. Kaže se da oni čine sedždu na stranu kao da se okreću. Osnova toga je da kada je iznad njih dignuto brdo Tur, učinili su sedždu tako da su bili na zemlji ničice popadali, ali su podigli lica da bi vidjeli da se neće brdo na njih srućiti. Tako da su to uzeli sebi za šerijat.

POGLAVLJE

'PRAZNIK' JE NAZIV ZA ROD U KOJEG ULAZI SVAKI DAN ILI MJESTO NA KOJEM SE SKUPLJAJU, KAO I SVAKO DJELO KOJE PRAKTIKUJU NA OVIM MJESTIMA I U OVIM VREMENIMA

Tako da se zabrana ne odnosi posebno na praznike nego na sve ono što veličaju od vremena i mjesta koja nemaju osnove u vjeri islamu. A ono što od djela uvedu ulazi u ove okvire.

Također, u zabranu praktikovanja praznika ulazi ono što se prakticira u danima prije i ono poslije njega a što se veže za taj praznik. Ili ono što se uradi od djela radi njegovih djela, njegov propis ulazi u ovaj propis, tako da se ništa od toga ne čini. Pojedini ljudi zabranjuju da se uvode inovacije u danima njihovih praznika. Kao što je četvrtak ili rođenje Isa'a (Nova godina), a porodici kaže: "Ja ću vam pripremiti (isto to) ove sedmice ili drugi mjesec." Ono što ga navodi na ovaj postupak je postojanje njihovog praznika, a da nije njega oni ne bi posegli za ovim postupkom. To je jedan od razloga poistovjećivanja. A sljedbenici (islama) se odaju Allahovom i Poslanikovom prazniku, te im se u njemu određuju prava, što prekida želju za davanjem počasti drugima. Ali ako se ne zadovolje time, onda nema ni snage ni moći niko osim Allaha, a onaj ko rasrdi porodicu radi Allaha Allah će biti sa njim zadovoljan a i njih će učiniti da budu sa njim zadovoljni.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitno pravilo, a to je da čovjek iskorijeni želje svoje porodice da se poistovjete sa mušricima. Kada bi rekao da je rođendan sljedeće subote, ili neću priređivati rođendan ove hefte nego ću ga prirediti druge hefte. U srcima djece i običnih ljudi će se pojaviti misao da je to slijeđenje kafirskih praznika. Šejhul islam – rahimehullah – kaže: On će ih učiti uvijek na vjerske praznike pa će npr, reći: Ovo je nevjernički praznik, mi imamo Ramazanski bajram, Kurban bajram, i ovo je naš praznik. Da bi time iskorijenio želju svoje porodice za njihovim praznicima. Zatim – rahimehullah – kaže: Ako ne budu

Razumni neka se paze poslušnosti ženama u tome.[1] U oba Sahiha se od Usame ibn Zejda prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Nisam ostavio štetniju smutnju mom ummetu, poslije mene, od žena muškarcima."[2]

Ono što najviše uništava države i kraljevine jesu žene.

U Buharinom Sahihu se od Ebu--Bekra ﷺ, prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Neće uspjeti narod koji je svoju vlast prepustio ženi."[3]

Također se prenosi da je rekao:

"Ljudi su uništeni onda kada su se pokorili ženama."[1]

---

zadovoljni onda snage ni moći nema niko osim Allaha. Ali on je skrenuo pažnju da bi čovjek mogao rasrditi porodicu iz želje za Allahovim zadovoljstvom. To i jeste tako, jer, ko rasrdi Allahove robove tražeći time Allahovo zadovoljstvo, Allah će njega učiniti zadovoljnim a njih će zadovoljiti Svojim zadovoljstvom. Ako bi zadovoljio ljude sa Allahovom srdžbom, Allah bi se rasrdio na njega i ljude bi rasrdio protiv njega. Ovo je pitanje kojem čovjek mora posvetiti pažnju. Ali nema smetnje da čovjek nešto od toga sakriva. Kao da, npr,, mati kaže: Nemoj govoriti sa ocem jer je oženio drugu ženu. Da li će u tome poslušati majku? Normalno je da nije dozvoljeno da je posluša, ali će sakriti neposlušnost. A to znači da će ići ocu bez njenog znanja, kako bi time bio poslušan ocu i kako ne bi naljutio majku.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslušnost ženama nekada biva pokornost (Allahu) i blagoslov. Zato je o tome rekao: Ali ih u haramu neće poslušati. A to je zato što je smutnja od žena gora od bilo koje smutnje osim Dedžalove smutnje. Zatim kaže: Ono što najviše uništava državu i vlast jeste poslušnost ženama. Subhanallah, pojedinim ljudima danas je glavna preokupacija poslušnost ženama, ili davanje prednosti da su žene u pravu dok zapostavlja muškarce. Npr, reći ćemo da žene nazivaju 'gospođama', da li je ovo ispravno? Nije, jer je gospodin muškarac ***/ zatekoše njenog gospodina pred vratima.*** (Jusuf, 25). Ali što se tiče žene, ona nije gospođa. Ako kažemo da smo joj ovaj naziv dali radi čašćenja to jeste tako ali samo pripisati ga. Kao npr, da kažemo da je ona gospođa u odnosu na ženu koja je manje vrijedna od nje, ali da ona bude gospođa u odnosu na muškarca onda ne. Neka se tome ne nada.

• Ovdje se pod riječ gospođa podrazumijeva gospodarica ili osoba koja ima prevlast. (o.p.).

[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 5096, 'Feth', i Muslim u svom Sahihu br. 2740.

[3] 'Sahih Buhari' br 7099.

Allahov Poslanik ﷺ je jednoj od majki pravovjernih - kada ga je upitala zato što je prepustio Ebu--Bekru mihrab - rekao:

"Vi ste prijateljice od Jusufa."[2]

Želi ukazati na to da žene provjeravaju postupke čak i razboritih ljudi, kao što je u drugom hadisu:

"Nisam vidio nikoga sa manjkom razuma i vjere da ima veći utjecaj nad razboritošću razboritog čovjeka od jedne od vas."[3]

Kada mu se Eaši obratio u kasidi – Eaši Bahile - u stihovima u kojima kaže:

One su zlo pobjednika kojeg pobijede

Pa je Poslanik ﷺ ponavljao ove stihove:

"One su najgori pobjednik koga pobijede."[4]

[5]Zbog toga je Allah ﷻ ukazao na blagodat koju je darovao Zekerijahu ﷺ pa kaže:

---

[1] Bilježi ga Hakim u Mustedreku 4. dio, str. 291, Ahmed u Musnedu 4. dio, str. 45, i drugi od Ebu-Bekre Bekara b. Abdul Aziza b. Ebu-Bekre od njegovog oca od Ebu-Bekre, da je došao Vjerovjesniku ﷺ muštulukdžija sa radosnom viješću te ga obavijestio sa uspjehom njegovih konja, a njegova glava je bila u Aišinoj sobi, pa je ustao i zahvalio se Allahu na sedždi, a kada je ustao zapita izaslanika, pa mu je govorio, a između ostaloga što mu je rekao bilo je priče o neprijatelju, kojeg je predvodila žena, pa je Vjerovjesnik ﷺ rekao:".... pa je naveo hadis.

Hakim kaže: "Lanac mu je vjerodostojan." A sa njime se složio Zehebi.

Albani u Daife 1. dio, str. 34. kaže: "Ovo je njegov propust ovdje što je naveo o Bekaru u 'Mizanu." "Ibn Mein kaže: "Nije ništa." Ibn Adijj kaže: "On je od skupine slabih prenosilaca čiji se hadisi pišu."

Hadis je daif, pogledaj Daif džami'a sagir br. 6097.

[2] Ovo je potvrđeno u hadisu kojeg bilježi Buharija u Sahihu br. 3384, 'Feth' od Aiše majke pravovjernih radijjallahu anha.

[3] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 304,. 'Feth', i Muslim u svom Sahihu br. 79, navedena verzija je od njega.

[4] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 202, i Ibn Sead u Tabekatul kubra 7. dio, str. 53 – 54. a u njegovom lancu se nalaze nepoznati prenosioci.

[5] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Narodna izreka kaže: Žene pobijede ugledne a i njih pobijede nemarni. Zato što je nemaran onaj ko im ne daje pažnje, niti je uzima za riječ, niti ga se tiče u čemu pa ih pobijedi. Ali što se tiče uglednog kod njega je situacija izokrenuta jer one njega pobjeđuju. Ali čovjek ne treba da bude ni ovakav ni

وَأَصْلَحْنَا لَهُۥ زَوْجَهُۥٓ

"Pa smo mu njegovu ženu učinili dobrom." (Sura El-Enbija, 90)

Neki učenjaci kažu da se čovjek treba truditi u traženju od Allaha da mu ženu učini dobrom.

---

onakav. Šejh – rahimehullah – govori ovo o ženama a nije bio oženjen, što ukazuje da mu je Allah podario veliki razum. Ponekada je govorio o polnom odnos kako daje duši radost te ovako ili onako, a on nije bio oženjen. Ali ako Allah otvori robu vrata znanja i razuma mnogo će se okoristiti. Allahu otvori ih i nama, Gospodaru svjetova.

POGLAVLJE

NEVJERNIČKIH PRAZNIKA JE MNOGO I RAZLIKUJU SE

Nije dužnost muslimana da za njima traga i da ih zna, ali mu je dovoljno da zna o kojem se djelu od djela, danu ili mjestu radi, te da je razlog toga djela ovaj dan, ili veličanje mjesta i vremena od njih samih, makar i ne znao da je razlog sa njihove strane ali mu je dovoljno da zna da za to nema osnove u vjeri islamu. Jer ako nema osnove, moguće je da su to uveli pojedini ljudi iz svojih želja, ili da je preuzeto od njih, što znači da u najmanju ruku može biti novotarija. [1]

Mi ukazujemo na ono što smo vidjeli da su ljudi pali u njega.

Od toga je i «jadni četvrtak» koji je na kraju njihovog posta, jer je on dan praznovanja trpeze, kao što tvrde, nazivaju ga praznikom večere. To je sedmica od nedjelje do nedjelje u kojoj je njihov veliki praznik, tako da sve ono što čovjek učini u njemu jeste od zala.

Od toga je izlazak žena i kađenje kaburova ili stavljanje odjeće na terase, ili pisanje na papiriće i njihovo kačanje na vrata, te uzimanje ovih dana sezonom za prodaju tamjana, isto tako i kupovina tamjana u tom vremenu ako se uzme za vrijeme prodaje. Ili rukje u tamjanima općenito u tom vremenu i drugima, ili sa namjerom kupovanja tamjana sa rukjom, jer kupovanje tamjana sa rukjom i smatranje istoga stvarima koje približavaju Allahu je uzeto od vjere kršćana i vatropoklonika. Tamjan je miris sa kojim

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mi kažemo da to može biti sa strane poistovjećivanja, ako je to prihvatio od njih, ili da bude sa strane novotarija, ako to nema osnove u vjeri. Pa kao što je Šejh – rahimehullah – rekao, to je u najmanju ruku od novotarija.

se miriše pomoću njegovog dima, isto onako kao što se osoba namiriše sa miskom ili nekim drugim mirisom. Ili ono što ima dijelove tamjana makar bili blagog mirisa ili jačega, ali je poželjno da se koristi tamjan isto onda kada je to poželjno za mirise.

Također, njegovo odlikovanje kuhanjem riže sa mlijekom, ili krupe na siru ili mastima, ili leća, ili farbanje jaja i sl. tome.

Što se tiče kockanja sa jajima ili prodaje onom ko će se kockati, ili kupovanje od onih koji se kockaju, je očit propis.[1]

Ili ono što rade okeri sa farbanjem krava sa crvenim tačkama, ili farbanja drveća crvenim tačkama, ili sakupljanje vrsta odjeće i traženje blagoslova od nje ili kupanje sa njenom odjećom.

Od toga je i korištenje kod žena maslinovog lišća ili kupanje sa njegovom vodom, ili namjera da se okupa sa nečime od toga, jer osnova toga jeste 'sveta vodica'.

Od toga je ostavljanje obaveznih poslova, od proizvodnje, trgovina, ili halki nauke, i drugih stvari. Ili da se uzme za dan odmaranja i veselja, ili da se u njemu zabavljaju sa konjima i drugim stvarima na način koji se razlikuje od onih prije i onih poslije dana.

Okvir toga jeste da se u njemu ništa ne uvodi novo u osnovi, nego da ga učini kao što to čini sa svakim danom, jer mi smo prethodno spomenuli da je Poslanik ﷺ: "Zabranio da se igraju u ona dva dana u kojima su se igrali u džahilijetu." Te da je: "Zabranio da se kolje žrtva na mjestu ako su na njemu mušrici praznovali."

Od toga je i ono što veliki broj ljudi čini dvadeset četvrtog decembra, tvrdeći da je to dan kada se rodio Isa ﷺ, tako da sve ono što se u tom danu čini jeste od zala. Kao što je paljenje vatri, pripremanje posebne i ogromnih količina hrane, pravljenje svijeća i drugih stvari. Praznovanje Isaovog rođenja je kršćanski praznik, a

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Njegov propis je da je zabranjeno, zato što surađuje na griješenju i neprijateljstvu. Tako da je haram prodati jaja osobi za koju znaš da će se sa njima kockati.

on nema osnove u vjeri islamu. Ovom proslavljanju rođenja nije bilo spomena u vrijeme selefa, nego je njegova osnova preuzeta od kršćana, čemu se pridodao prirodni razlog, a to je da se zimi pale vatre, i prave različite vrste hrane.

Zatim kršćani tvrde da je nakon njegovog rođenja - mislim da je to oko jedanaest dana – Jahja krstio Isaa u krštenoj vodi. Oni se škrope i krste u ovom vremenu kojeg nazivaju praznik Bogojavljanja ili Sveta tri kralja. Veliki broj džahila među ženama uvode djecu u ovo vrijeme u javna kupatila, ... misleći da to koristi djetetu, dok je to u stvari od kršćanske vjere. Što opet predstavlja najveće zlo među haramima.

Isto je sa perzijskim praznicima kao što su festivali i karnevali, ili jevrejski praznici ili drugi od kafirskih praznika, nearapa, pa i arapa koji uzimaju njihov propis od onoga što smo spomenuli.

Isto kao što se sa njima neće poistvjetiti neće se pomagati muslimanu koji se poistovjećuje sa njima u tome. Nego će mu se to zabraniti, tako da onaj ko napravi poziv (ko nas pozove na sijelo), za razliku od običaja (a to mu nije bila praksa), u njihovim praznicima neće se odgovoriti na njegov poziv.[1]

Ko muslimanima pokloni poklon u ovim praznicima suprotno običaju u drugim vremenima mimo ovog praznika, njegov se poklon neće prihvatiti, posebno ako se radi o poklonu kojim se pomaže poistovjećivanje sa njima. Kao što je poklanjanje svijeća i drugih stvari u vrijeme Isaovog rođendana, ili poklanjanje jaja, mlijeka i sitne stoke malog četvrtka koji je na kraju njihovog posta.

Isto tako nikome od muslimana se neće poklanjati ništa u ovim praznicima od poklona sa kojima se pomaže kako bi se poistovjetilo sa njima, kao što smo spomenuli.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od politike a to je da će prekinuti odnose sa osobom koja se poistovjećuje sa kafirima. Od njega neće prihvatiti poklon, niti će od njega prihvatiti poziv, osim ako ovaj pokon ili poziv nisu od stalnih običaja. On će ih radi prekidanja veze sa njim odbiti, da se to ne bi uzelo kao stalno praznovanje.

Musliman neće prodavati ono sa čime se muslimanima pomaže u poistovjećivanju sa njima u prazniku, od jela, odjeće i sličnoga, jer se time pomažu u zla.

Ali prodaja onoga sa čime se oni pomažu u svom praznovanju, ili da se prisustvuje njihovim praznicima radi kupovine:

Jer ono što smo prethodno naveli da je Imamu Ahmedu bilo rečeno: "Ovi praznici koji se obilježavaju kod nas u Šamu kao što je 'Tur babur' ili 'Dir Ejjub' i njima slični, na kojima prisustvuju muslimani na tržnicam, dovodeći na njih sitnu stoku, goveda, donoseći brašno, ječam i sl. osim što oni kupuju od njih ali ne ulaze u njihove bogomolje?" Pa je rekao: "Ako ne ulaze u njihove bogomolje, nego samo silaze na tržnice nema smetnje."

Ebu--Hasen Amidi kaže: "Što se tiče onoga što prodaju na tržnicama u toku njihovih praznika nema smetnje da se tome prisustvuje." Ovako je zapisano od Ahmeda u predaji od Muhene.

I kaže: "Nego će im biti zabranjeno da ulaze kod njih u njihove crkve i bogomolje, a neće im se zabranjivati da prodaju prehrambene proizvode na pijaci, čak iako bi imali namjeru da se to (roba) nabavi i lijepo pripremi radi njih."

Ovaj govor može značiti da je prisustvovanje općenito dozvoljeno, bez obzira kao prodavač ili kupac, jer je rekao: "Ako ne ulaze kod njih u njihove crkve, nego prisustvuju tržnicama onda nema smetnje." Ovo se odnosi na prodavca i kupca. A posebno ako se njegov govor «dovodeći na njih sitnu stoku, goveda, donoseći brašno, ječam i sl.» odnosi na muslimane pa je to naveo kao da im je dozvoljeno da dobavljaju robu na tržnicama.

Također može značiti - što prevladava - da je to samo šerijatska olakšica (ruhsa), prisustvovanju na tržnicama. Te da i kupoprodaja sa njima u tim danima spada u tu olakšicu. Ali se nije posvetio kupovini od njih, jer je ovaj čovjek upitao o prisustvovanju tržnicama na kojima kafiri obilježavaju svoje praznike. Na kraju pitanja kaže: "Kupuju ali ne ulaze kod njih u

njihove bogomolje." Zato što je pitao Muhena b. Jahja Šami, učenjak i pravnik.

Kao da je - a Allah najbolje zna - čuo ono što je došlo o zabrani prisustvovanja njihovim praznicima. Pa je Ahmed bio upitan: "Da li je prisustvovanje na njihovim tržnicama u vrijednosti kao i prisustvovanja njihovim praznicima?" Ahmed je odgovorio sa dozvolom prisustvovanja tržnicama. Ali nije bio pitan o tome da musliman prodaje njima. Možda zbog toga što je propis kod njega očit, ili zbog nepostojanja potrebe za time u tom vremenu.

Amidijev govor je dvosmislen u tom pogledu, ali očitije da se u ovom slučaju misli na olakšicu (ruhsu), u pogledu kupoprodaje. Zato što kaže: "Ali im je zabranjeno da ulaze kod njih u njihove crkve i manastire." A njegove riječi: " Čak iako bi imali namjeru da se to nabavi i ukrasi radi njih." [1]

Ono što je Ahmed odgovorio od dozvole prisustvovanja na tržnicama je samo zbog kupovanja bez ulaska u crkve. Jer u tome nema prisustvovanja zlu ili pomaganja na griješenju. Jer kupovanje od njih je samo po sebi dozvoljeno. Zbog toga što u tome nema pomaganja u griješenju. Čak u tome je uklanjanje onoga što su možda htjeli za sebe preprodavati u svojim praznicima u čemu se očituje pomoć njima ili da se povećava njihovo prisustvo. Tako da je u tome umanjavanje zla. Muslimani su u džahilijetu prisustvovali tržnicama, na nekima od njih je prisustvovao i Poslanik ﷺ. Od tih tržnica su bile one poznate u periodu hadža, ili one koje su osnivane radi lažnih praznika. Također, većina onoga što se prodaje na tržnicama je ono čime se pomaže na griješenju. To

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U svakom slučaju ono što je Šejh rekao je ispravno. Zato što je razdvojio između prodaje i kupovine. Jer u kupovini nema pomaganja, dok je prodajom pomogao zlo. Neko će u našem vremenu reći: Naša kupovina od njih će povećati njihovu radost. Uvećat će porast njihove ekenomije, zato što oni u ovim prilikama prodaju spuštajući cijene. Ako to shvatimo i ako budemo kupovali od njih na njihove praznike to će im povećati radost i uvećati dobit njihovih imetaka a oni će povećati zaradu. U tom slučaju će biti zabranjeno. Zato što se propis veže za razlog. Jer kada bi muslimani prekinuli odnos sa njima u smislu da ne kupuju od njih za vrijeme njihovog praznika sljedeće godine oni neće donostiti svoju robu.

je kao da čovjek prisustvuje tržnici na kojoj se prodaje oružje sa kojim se ubija nedužna osoba, ili sok od kojeg će se napraviti alkohol. Tako da čovjek prisustvuje na ovim tržnica kako bi kupio na njima, što je još blaže. Zato što je prodavac na ovoj tržnici zimija, a njima je odobreno ovo prodavanje.

Isto tako po nama je dozvoljeno da čovjek ode u neprijateljsku zemlju kako bi kupio nešto od njih. Na što ukazuje hadis od Ebu--Bekra ﷺ, o trgovanju u životu Poslanika ﷺ, u zemljama Šama, koje su tada predstavljale neprijateljske zemlje. Ili Omerov ﷺ, hadis, kao i drugi hadisi o čemu sam govorio na nekim drugim mjestima mimo ovoga. Imajući na umu da njihove tržnice sigurno sadrže u prodaji ono čime se pomaže na griješenju.

Što se tiče onoga što musliman prodaje u vrijeme njihovih praznika, čime se pomažu u svojim praznovanjima, od hrane, odjeće i mirisa, i sličnih stvari ili poklanjanja njima, u čemu ima neke vrste pomaganja u obilježavanju zabranjenih praznika. Ovo se gradi na osnovi a ona je da nije dozvoljeno prodavati kafirima grožđe niti sok od kojeg će napraviti alkohol, kao što nije dozvoljeno prodavati im oružje sa kojim će se boriti protiv muslimana.

Hadis u kojem je Omer ﷺ, poklonio svom bratu mušriku u Meki, odijelo od svile[1], ukazuje na dozvolu prodaje svile. Ali u globalu svila je dozvoljena osim u prevelikoj količini nekim ljudima a dozvoljeno je da se sa njom liječi što je tačnije u jednoj od dvije predaje.[2] Ali s alkoholom ni u kom slučaju nije dozvoljeno.

Oko ove osnove postoji sumnja, pa ako se kaže na osnovu prvog mišljenja u Ahmedovom govoru onda će se dozvoliti.

Od Ahmeda se prenose dvije predaje o dozvoljenosti prenošenja trgovine u neprijateljsku zemlju.

Moguće je reći, da prodaja stvari u njihovim praznicima je kao i njeno prenošenje u neprijateljsku zemlju. Jer prenošenje

---

[1] Pogledaj Sahih edebul-mufred br. 52 i Sahih sunnen Ebu-Davud br. 987.

[2] Obije predaje su od Ahmeda b. Hanbela – rahimehullah – pogledaj Mugni i šerhul kebir 1.dio, str. 230.

odjeće i hrane u neprijateljsku zemlju jeste pomaganje njih u njihovoj vjeri općenito. Pa ako to zabranimo ovdje po pitanju neprijateljske zemlje onda će po ovom pitanju biti preče. Većina njegovih osnova i tekstova ukazuju da to vodi zabrani, ali da li se radi o zabrani kao haramu ili kao tahrimi tenzihu, tj. da je bolje zabraniti iako se ne ubraja u velike grijehe? Ovo se gradi na osnovu onoga što će doći.

Abdul-Melik b. Habib navodi da se složilo oko pokuđenosti ovoga. Ali je ukazao da je u Malikovom mezhEbu- haram.

Abdul-Melik b. Habib u Vadiha kaže: "Malik je pokudio da se jede ono što je zaklano radi kršćana radi njihovih crkava, i zabranio ga je bez da kaže da je haram."

I kaže: "Isto je ono što zakolju u Mesihovo ime ili u ime krsta, ili u ime nekoga od onih koji su bili od njihovih monaha i kaluđera koje veličaju. Malik i drugi su zabranjivali da se sve ovo jede od onoga što oni zakolju, što je i naš stav. To odgovara riječima Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

"...i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo." (Sura El-Beqare, 173)

A to su njihove žrtve koje su klali radi svojih kipova koje su obožavali.

Kaže: "Neki od učenjaka su to zanemarivali pa su govorili: "Nama je dozvoljeno da jedemo ono što zakolju." On je znao šta govore i šta su time htjeli da kažu. Ovo su prenijeli Ibn-Vehb od Ibn-Abbasa, Ubade b. Samit i Ebu--Derda', Sulejman b. Jesar, Omer b. Abdul-Aziz, Ibn-Šihab, Rabia b. Abdu-Rahman, Jahja b. Seid, Mekhul i Ata'.

Abdul-Melik kaže: "Klonjenje od onoga što je zaklano radi njihovih praznika, monaha, mrtvih i crkava, je bolje."[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ljudi su se razišli po pitanju riječi Uzvišenog: *Jela onih kojima je data Knjiga su vam dozvoljena.* (El-Maide, 5). Da li će ovo

Kaže: "U njemu se nalazi drugi nedostatak, a to je veličanje njihovog širka."

Seid Meafiri je upitao Malika o hrani koju pripremaju kršćani radi svojih mrtvih i koju dijele kao milostinju za njih, da li je može jesti musliman? Pa je rekao: "Ne bi je trebao uzimati od njih, jer se priprema radi veličanja širka, a to je klanje poput onoga radi praznika i crkava.

Ibn-Kasim je bio upitan o kršćaninu koji ostavi oporuku da se proda nešto od njegovog imetka te da se pokloni crkvi, da li je dozvoljeno muslimnau da to kupi? Pa je rekao: "Nije dozvoljeno da to kupi, jer je to veličanje njihovih obreda i vjerozakona, a ako ga kupi musliman čini zlo."

Ibn-Kasim je za crkvenu zemlju rekao: "Ako prodaje krovove koji su u njenom vlasništvu, ili je to poklonjeno kao zemlja u crkvene koristi, muslimanu nije dozvoljeno da je kupi iz dva razloga:

Prvi: time potpomaže veličanje crkve.

Drugi: je prodaja obustavljenog vlasništva, a njima nije dozvoljeno da to prodaju osim ono što je dozvoljeno muslimanima, a ne vidim da muslimanski vladar ima pravo da to zabrani niti da odobri nešto od toga.

Kaže: "Ibn-Kasim je upitan o plovljenju sa lađama na kojima plove kršćani radi svojih praznika, pa je to pokudio iz bojazni da se na njih ne spusti srdžba zbog širka radi kojega su se sakupili."

Ibn-Kasim je smatrao pokuđenim da musliman pokloni bilo šta kršćanima u njihovim praznicima kao nadoknadu njemu. To je smatrao veličanjem njihovih praznika, te pomoganje njih na

obuhvatiti sve ono što smatraju hranom, ako to nama nije dozvoljeno a oni zakolju u nečije drugo ime ne u ime Allaha. Ili je zaklano radi krsta, ili je udavljeno i slično tome. Neki učenjaci kažu: Sve ono što oni smatraju hranom dozvoljeno je nama. Mi nećemo pitati kako su zaklali. Niti u ime čega su klali žrtve. Drugo mišljenje je da moraju klati na islamski način. Iako ne spomenu Allahovo ime. Na osnovu ovoga mi ćemo posumnjati da li su spomenuli Allahovo ime ili ne? Onda nećemo pitati, zato što je osnova da ono što oni zakolju biva dozvoljeno. Dok je drugo mišljenje osnova.

njihovom kufru. Zar ne vidiš da je muslimanima zabranjeno da bilo šta prodaju kršćanima što je od koristi za njihove praznike? Ni meso, ni kožu, ni odjeću, niti da im iznajmljuju jahalice, niti da im pomažu u bilo čemu što je vezano za njihove praznike, jer je u tome veličanje njihovog širka, i pomaganja njihovog kufra. Vladari trebaju da zabranjuju ovakve postupke muslimanima. Ovo je Malikov stav i drugih učenjaka, i nije mi poznato da se neko oko ovoga razišao.

Jedenje onoga što oni zakolju ulazi u pokuđenost ovoga oko čega postoji slaganje, ali kod mene je i više od toga. U Malikovom mezhEbu- je očito rečeno da nije dozvoljeno.

Što se tiče Ahmedovih tekstova o ovim pitanjima u ovom poglavlju:

Ishak b. Ibrahim kaže: "Ebu--Abdullah je bio upitan o kršćaninu koji pokloni kao vakuf izgubljenu stvar, da li je muslimanu dozvoljeno da je unajmi od njih? Pa je rekao: "Nipošto je neće uzeti, niti će im pomagati na onome u čemi su oni."

Također je rekao: "Čuo sam Ebu-Abdullaha - da ga je pitao tesar - da li će praviti za vatropoklonike mrtvačke kovčege?" Pa je rekao: "Ne pravi ih za njih, i ne pomaži im na onome na čemu su oni."[1]

Od Muhammeda ibn Hakema je prenešeno da ga je čovjek upitao za čovjeka koji kopa rake za zimije za nadnicu? Pa je rekao da nema smetnje.

Razlika između ova dva slučaja je u tome što je sanduk specifičnost njhove iskrivljene vjere, kao što je crkva, za razliku od općeg pojma kabura. Jer kabur sam po sebi nije grijeh, niti je od specifičnosti njihove vjere.

Hilal kaže: "Poglavlje da čovjek unajmi svoju kuću zimiji" ili da je kupi od njega. Od Mervezija se spominje da je Ebu--Abdullah bio upitan o čovjeku koji je kupio kuću od zimije i u kojoj se nalazi njegovo mjesto za molitvu, pa je rekao: "Zar kršćanina."

[1] 'Mesail Imam Ahmed' od Nejsaburija, 2.dio, str. 30.

Smatrajući to velikom stvari. I kaže: "Ne kupuje se ona u kojoj se udara u zvono, i u kojoj se kačaju krstovi." I kaže: "Ne kupuje se od kafira." Pri čemu je bio veoma strog.

Od Ebu--Harisa se prenosi da je Ebu--Abdullah bio upitan o čovjeku koji prodaje svoju kuću, a pri tome mu je došao kršćanin i ponudio se povećavši cijenu, da li je može kupiti od njega, a on je kršćanin, jevrej ili medžusija? Kaže: "Mislim da nema pravo na to, prodaje kuću kafiru, da čini kufr prema Allahu u njoj? Da je proda muslimanu to mi je draže."

Ovo je dokaz zabrane.

Od njega Ibrahim b. Haris prenosi da je Ebu-Abdullahu bilo rečeno: "Čovjek iznajmi kuću zimiji znajući da on u njoj pije alkohol i da čini širk?" Kaže: "Ibn-Aun nije iznajmljivao osim zimijama. Pa je govorio: "Da ih straši." Njemu je rečeno: "Kao da je htio da time ponizi zimije." Kaže: "Ne, nego je htio reći da je pokuđeno strašiti muslimana." Kaže: "Ako bih došao kod muslimana da tražim kiriju prestrašio bih ga, ali ako je zimija onda je to lakše učiniti sa njim."

Vidio sam da se Ebu-Abdullah zadivio Ibn-Aunu zbog ovoga, isto ovako je prenio i Esrem riječima: "Rekao sam Ebu-Abdullahu."

Esrem i Ibrahim b. Haris su udruženi po ovim pitanjima.

Od njega Muhena prenosi: "Pitao sam Ahmeda za čovjeka koji svoju kuću ili dućan iznajmi meždusiji, a on zna da oni čine blud?" Pa je rekao: "Ibn-Aun je gledao da ne iznajmljuje muslimanima, i govorio bi da ih straši izimajući kiriju. A gledao bi da iznajmljuje samo nemuslimanima."

Ebu-Bekr Hilal kaže: "Sve što se prenosi od Ebu-Abdullaha o čovjeku koji iznajmljuje kuću zimijama, Ebu-Abdullah je odgovarao postupkom Ibn-Auna. Ali nije prešen Ebu-Abdullahov stav o tome da ga je on izrekao. Od Ibrahima se prenosi da ga je vidio kako mu se sviđa Ibn-Aunov postupak. Međutim oni koji prenose od Ebu-Abdullaha stav o muslimanu koji prodaje kuću zimiji, da je to veoma jako pokudio, te kada bi se Ebu--Abdullahov

stav prihvatio po pitanju stanovanja, stanovanje i prodaja kod mene su isti. Nego je očitija stvar u Ebu-Abdullahovom stavu da im se ne prodaje, jer u njoj čini kufr, vješa krstove i sl. tome. Ali po meni je da mu se neće niti prodavati ni iznajmljivati jer se radi o jednoj stvari.[1]

Kaže: "Obavijestio me Ahmed b. Husejn b. Hassan da je rekao: "Ebu-Abdullah je bio upitan o Hussajinu b. Abdurrahmanu? Pa je rekao: "Od njega prenosi Hafs, ali ga ne poznajem." Ebu-Bekr mu je rekao: "Ovaj čovjek je mnogo obavljao obrede." Ebu-Seid Ešedž me obavijestio da je čuo Ebu-Halida Ahmera da kaže: "Ovaj Hafs Adevi je sam prodao kuću od Hussajjina b. Abdurrahmana pobožnjaka među stanovnicima Kufe, od Auna Basrija." Pa mu je Ahmed rekao: "Hafs?" Kaže: "Da." Ahmed se začudio, znači zbog Hafsa b. Gijasa.

Hilal kaže: "Ovo je ojačanje za Ahmedov mezheb."

Kažem da ovaj - Aun - kao da je bio novotar, ili je bio od griješnika u djelima. Jer je Ebu-Halid Ahmer pokudio postupak Hafsa b. Gijasa, Kufljanskog kadije, zbog prodaje kuće dobrog čovjeka novotaru, te da se i Ahmed začudio kadijinom postupku.

Hilal kaže: "Ako je pokuđeno prodati je griješniku isto je onda i sa kafirom. Iako se zimiji dopušta njegova vjera dok se griješniku ne dopušta, ali ono što kafir u njoj čini je gore."

Ovako Kadi prenosi od Ebu-Bekra Abdul-Aziza da je svoj stav spomenuo u predaji od Ebu-Harisa? Ne vidim da može

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali nema sumnje da se sa iznajmljivanjem ne prenosi određena stvar. Dok se sa prodajom ta stvar prenosi. I zato što je iznajmljivanje do određenog i poznatog roka. Prodaja biva zauvijek. I zato što prodaja podrazumijeva posjedovanje stvari i prava što nije slučaj sa onim koji unajmi. Ali u svakom slučaju bolje i potpunije ju je neiznajmiti. Ali ako je unajme za bogomolju ili mehanu za alkohol, nema sumnje da ovo nije dozvoljeno jer je u tome njihovo pomaganje na griješenju i neprijateljstvu. I zato što su je oni unajmili za stanovanje a postavili su u njenoj unutrašnjosti oltar i slično. Iznajmljivanje je ispravno ali ne bi trebalo iznjamiti im. Isto je slučaj u ovom našem vremenu kada musliman iznajmi kuću da bi je neko učinio mjestom za postavljanje satelitskih antena. Ovo iznajmljivanje nije ispravno. Ali ako iznajmi za stanovanje pa ovaj postavi satelitsku antenu iznajmljivanje biva valjanim.

iznajmiti kuću kafiru u kojoj će činiti kufr Allahu ﷻ. Da je proda muslimanu, meni je draže. Ebu-Bekr kaže: "Kod njega nema razlike između iznajmljivanja i prodaje." Sa njime su se složili Kadi i njegovi prijatelji.

Od Ishaka b. Mensura se prenosi da je rekao Ebu-Abdullahu: "Bio je upitan - misleći na Evzaija - o čovjeku koji će se unajmiti kršćaninu da mu nadgleda grožđe? Pa je to pokudio. Ahmed je rekao: "Kako je lijepo to što je rekao. Jer u osnovi to se vraća na alkohol, osim ako bude znao da ga prodaje radi nečega mimo alkohola onda nema smetnje."

Od Ebu-Nadra Adžlija se prenosi da je rekao: "Ebu-Abdullah je za onoga koji nosi alkohol, svinju, ili mrtve, kršćanima, smtrao pokuđenim da se za to sve unajmljuje. Ali će se hamalu dati njegovo pravo nadoknade iznajmljivanja. A ako bude musliman onda je još više pokuđeno."

Rezime govora oko toga je da je prodaja kuće kafiru, po Ahmedovom mezhebu, zabranjena, ali su se njegovi prijatelji razišli, da li je ovo tahrim ili tenzih?

Šerif Ebu-Alija b. Ebu-Musa kaže: "Ahmed je smatrao pokuđenim da musliman proda kuću zimiji u kojoj će činiti kufr Allahu, i dozvoljavati Njegove zabrane. Pa ako to učini pogriješio je ali prodaja nije nevaljana. Također je Ebu-Hasan Amidi to smatrao pokuđenim, zadržavajući se kod toga."

Ali Hilal i njegov prijatelj Kadi, kao što ukazuje njihov govor, tvrde: "Da je to haram." Ja sam prethodno naveo Hilalov govor kao i njegovog prijatelja.

Kadi kaže: "Nije dozvoljeno da proda kuću ili da je iznajmi onome koji će je uzeti za vatropokloništvo ili kao crkvu, ili da u njoj prodaje alkohol, bez obrzira da li uslovio da u njoj prodaje alkohol ili ne uslovio, ali zna da će on u njoj prodavati alkohol."

U predaji od Ebu-Harisa Ahmed kaže: "Ne vidim da musliman prodaje kafiru kuću u kojoj će činiti kufr Allahu. Ali da je proda muslimanu meni je draže."

Ebu-Bekr kaže: "Kod njega nema razlike između prodaje i iznajmljivanja. Jer ako dozvoli prodaju dozvolio je i iznajmljivanje, a ako zabrani prodaju zabranio je i iznajmljivanje."

Također je o kršćanima koji su izgubljenu stvar kod njih dali za svoje vakufe, da je musliman neće iznajmljivati od njih, čime im pomaže na onom na čemu su. Kaže: "Ovo je rekao i Šafija – rahimehullahu teala."

Kadi je zabranio iznajmljivanje onome za koga zna da će u njoj prodavati alkohol, koristeći se pri tome Ahmedovim dokazom da je ne kupuje od kafira niti da unajmljuje crkvene vakufe.

Što znači da je zabrana u oba slučaja kod njega tahrim.

Zatim je Kadi u pogledu ovog pitanja rekao:

"Ako se kaže: 'Zar Ahmed nije dozvolio iznajmljivanje zimijama, pored toga što je znao šta čine u njoj?"

Kaže se da se od Ahmeda prenosi da je prenio stav Ibn-Auna ﷺ, te da se zadivio njegovim postupkom. A Kadi je naveo Esremovu predaju.

Ovo ukazuje da Kadi nije dozvoljavao da se iznajmi zimiji.

Ebu-Bekr također kaže: "Ako je dozvolio, dozvolio je, ako je zabranio, zabranio je, a ono što nije dozvoljeno je haram." Dok Ahmedov – rahimehullah – govor može značiti dvije stvari; da njegove riječi, u predaji od Ebu-Harisa: "Da je proda muslimanu meni je draže." Kao da ukazuje na tenzih, te zato što je to kod njega velika stvar kao što je u predaji od Mervezija. A njegove riječi: "Ne kupuje se od kafira." Po čemu je bio strog, ukazuje na tahrim.[1]

Što se tiče iznajmljivanja njegovi prijatelji su izjednačili između njega i prodaje. A ono što je prenio od Ibn-Auna nije

[1] Mekruhi tahrim je zabrana koja je na stupnju harama koji produkuje sa velikim grijehom onoga ko ga počini, dok je tenzih vrsta zabrane koju je bolje neučiniti ali ne predstavlja veliki grijeh.

njegov stav. A to što se divio Ibn-Aunu je bio zbog njegove lijepe namjere i dobrog nijeta.[1]

Moguće je reći da je u predaji očito da je to dozvolio, jer divljene za nečijim postupkom je dokaz njegove dozvoljenosti kod njega, a zadovoljavanje čovjekovim postupkom ukazuje da je to njegov mezheb po jednom od dva mišljenja.

Razlika između iznajmljivanja i prodaje je u tome što se u iznajmljivanju štetnost pomaganja koja se tu nađe, potisne sa drugom koristi, a to je uklanjanje prestrašivanja muslimana potražnjom kirije,[2] što će se primijeniti nad kafirima. A to će biti kao da ih je čovjek postavio pod džizju, iako u tome ima odobravanja kafirima njihovih postupaka osim što sadrži korist pa je dozvoljeno. Isto tako je u globalu dozvoljeno praviti primirja sa kafirima.

Što se tiče prodaje, onda u njoj nema ove koristi, što je i očito u riječima od Ibn Ebi-Muse i drugih: "Da je prodaja mekruh ali nije haram." Dok se ovaj mekruh u iznajmljivanju potiskuje ovom prevladavajućom koristi, kao što je u sličnim primjerima.

Tako da po ovom pitanju postoje četiri stava.

Ovo razilaženje i nezastupanje jednog stava je u onome o čemu se ne napravi ugovor o iznajmljivanju zabranjenog korištenja. Ali ako je iznajmi njemu radi prodaje alkohola ili da je

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Suština pitanja je u ovom mišljenju tj. da kažemo: Ako će je prodati nekome ko će u njoj činiti kufr i piti alkohol i slično tome, onda je haram jer Uzvišeni kaže: ***Nemojte surađivati na griješenju i neprijateljstvu.*** (El-Maide, 2). Ali ako bi je prodao nekome ko će u njoj stanovati tu postoji pojašnjenje. Ako postoji zabrana vlasti da se prodaje kafirima onda je zabranjeno i nije dozvoljeno. Ako nepostoji zabrana onda će se reći da je pokuđeno. Ako je to mjesto koje odgovara kafiru da stanuje možda će se izreći i zabrana. Ali je pokuđenost bliža jer su kafiri stanovali u blizini ashaba – radijjallahu anhum – u gradovima.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Priča o prestrašivanju muslimana potražnjom kirije je ono što treba razmotriti. Jer musliman ako unajmljuje nešto pripremio je sam sebe da to treba platiti. U tome nema prestrašivanja. Da, ako bi se ispostavilo da su kafiri ponudili veliku kiriju, i musliman kaže: Ja ti ovo neću iznajmiti osim po ovolikoj cijeni. U tome će možda biti strašenja muslimana. Ali iznajmljivanje sa određenom običajnom cijenom, u tome nema prestrašivanja.

uzme za crkvu ili bogomolju, neće biti dozvoljeno, što predstavlja jedan stav. Ovo je zastupao Šafija i drugi. Isto kao što nije dozvoljeno da iznajmljuje svog roba ili ropkinju za činjenje bluda.

Ebu-Hanife kaže da je dozvoljeno da je (kuću) iznajmljuje za to.[1]

Ebu-Bekr Razi kaže: "Kod Ebu-Hanife nema razlike između uslovljavanja da u njoj prodaje alkohol ili da ne uslovi, čak i ako zna da će u njoj prodavati alkohol, takvo izajmljivanje po njemu je pravilno.

Ono što će mu se ovdje zamjeriti jeste da on ovim ugovorom ne stiče pravo na činjenje ovih stvari, makar postavio uslov, on nema pravo da u njoj prodaje alkohol ili da je učini crkvom. Ali se od njega zaslužuje kirija da je isplati u vremenskom roku. Pa ako ne zaslužuje da čini ove stvari onda njihov spomen ili zapostavljanje bivaju isti, kao da unajmi kuću u kojoj će spavati, ili stanovati. On je dužan da plati kiriju, makar to i ne učinio. Isto ovako je rekao za čovjeka koji se unajmi (nadničara) da nosi svinju, mrtve ili alkohol: "Da je dogovor važeći." Jer se ne može time odrediti da on nosi alkohol zbog toga kada bi umjesto njega nosio sok zaslužio bi najamninu. Ovakvo ograničavanje kod njega je pogrešno, jer je on na stupnju neograničenog iznajmljivanja. A kod njega je neograničeno iznajmljivanje dozvoljeno, iako je kod njega prevladavala sumnja da će najamnik počiniti grijeh u njoj. Kao što je dozvoljeno prodavati nekome sok od kojega će proizvoditi alkohol. Ali je nakon toga pokudio prodaju oružja kod smutnje, pa kaže: "Jer se za oružje zna da je za borbu, i da se ne koristi za druge stvari."

Većina učenjaka su se suprotstavili prvoj premisi i kažu: "Da ograničeni pojam nije isto što i neograničeni, nego se ima pravo na korist oko koje je ugovor. Tako da ona biva zamijenjena za nadoknadu, a to je zabranjena korist. Ako je dozvoljeno najamniku da umjesto nje upotrijebi drugu, a njega će prisiliti kao i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ebu Hanifin – rahimehullah – stav o dopuštenosti je doveo do toga da se o tome raširе mnoga različita mišljenja. Tako da je njegov stav – rahimehullah – slab.

kada bi iznajmio kuću da se od nje načini džamija, on time neće zaslužiti činjenje onoga o čemu je dogovoreno, jer pored toga on je opovrgao ovo iznajmljivanje zbog toga što vodi obavljanju namaza, a namaz se ne može zaslužiti ugovorom o iznajmljivanju.

Dok se veliki broj naših prijatelja suprotstavio drugoj premisi i kažu: "Ako kod njega prevladava da će najamnik upotrijebiti unajmljenu stvar u harame, onda takav ugovor o iznajmljivnaju biva njemu zabranjenim. Jer je Vjerovjesnik ﷺ: "Prokleo onoga ko cijedi alkohol i kome se cijedi."[1] Jer onaj ko cijedi on cijedi sok, ali ako zna da će onaj kome cijedi iskoristiti taj sok za alkohol zaslužuje proklestvo.

Ovo je osnova koja je potvrđena na drugom mjestu, ali se grijesi zimije dijele na dvije skupine:

Jedna je: Ono što na njega ukaže ugovor sa zimijom i što mu se odobri.

Druga je: Ono što se zabrani ugovorom sa zimijom te da to ne ističe.

Što se tiče druge skupine nema sumnje da nama na našoj osnovi nije dozvoljeno da iznajmljujemo ili prodajemo zimijama ono što će za to koristiti, ako prevladava mišljenje da će to učiniti, kao što je slučaj sa muslimanom što je još preče.

Ali prva skupina onako kako to kaže Ibn Ebu-Musa: "Da je pokuđeno, ali nije haram." Jer smo im mi to odobrili, tako da je pomaganje njemu u nastanjivanju u kući kao pomaganje u nastanjivanju u islamskoj državi, a da je ovo zabranjeno onda ne bi bilo dozvoljeno da se ostave i pored džizje. Nego je to zabranjeno zato što predstavlja pomoć bez koristi, te zbog mogućnosti da je kupi od muslimana,[2] za razliku od ostavljanja istih sa džizjom, koja je dozvoljena radi koristi.

---

[1] Ovo je došlo u sahih hadisu kojeg bilježi Ebu-Davud u Sunnenu i Hakim u Mustedreku u hadisu od Ibn-Omera – radijjallahu anhuma.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali njena prodaja otimaču koji se smatra drumskim razbojnikom nije isto što i prodaja zimiji. Nego je gore i veće jer ako se proda otimaču koji se smatra drumskim razbojnikom to znači da će ovaj otimač

Na osnovu onoga što je Kadi rekao: "Da nije dozvoljeno, jer je to kao pomaganje čime on sebe pomaže na griješenju bez koristi koja će se postaviti suprotno od ove štete." Tako da nije dozvolio, za razliku od njihovog nastanjivana u islamksoj državi u čemu je korist koja je spomenuta u ineresima odobravanja njihovog naseljavanja zbog džizje.[1]

Ovome liči i to da se Ahmedov stav razišao ako zimija proda zemlju muslimanu sa koje plaća desetinu, i to na dva stava. Ovo je šteta muslimanima, pa je rekao: "Također im se neće omogućiti da iznajmljuju zemlju desetine[2] zbog istog razloga."

U drugoj predaji kaže: "Nema smetnje da zimija kupi od muslimana zemlju desetine."

Zatim se njegov stav razišao po pitanju ako je to dozvoljeno u onome što je dužnost zimije od onoga što daje zemlja na dvije predaje. U jednoj od njih kaže: "Da nema desetine, niti čega drugoga osim džizje."

U drugoj predaji kaže: "Na njemu je da plati petinu od onoga što ova zemlja dadne, duplo od onoga što je davao musliman." Od nekih naših prijatelja se prenosi da su zabranjivali kupovinu ove zemlje, a ako je kupe da im se podupla desetina.

U Ahmedovim riječima je ono što ukazuje na ovaj stav. Iako su se njegovi stavovi razišli po pitanju mogućnosti posjedovanja zemlje desetine u čemu je podizanje desetine, zbog toga što će se vjerska šteta naći zbog njihovog kufra i griješenja u muslimanskoj zemlji, u kojoj se obožava Allah i iskazuje Mu se pokornost, što je veće od zabrane desetine.

---

drumski razbojnik nastaniti se među nama i nanijet će više štete nego koristi ako se može reći da u njemu ima koristi.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je bez sumnje da postoji očita razlika. A to je ostavljanje istih u islamskoj državi je korist za nas a to je njihovo plaćanje džizje. Tako da su neki učenjaci rekli: Dozvoljeno je da čovjek poziva na rađanje njihove djece jer ako se broj njihove djece uveća uvećat će se prihod od džizje. Ali ovaj govor je potrebn o razmotriti.

[2] Zemlja desetine je ona zemlja na kojoj se nevjernici od kitabija ostave da je obrađuju s time da će muslimanskoj vlasti plaćati desetinu svega onoga što iz nje nikne.

Zbog toga i jeste neodlučnost u tome da li će se otkloniti šteta ako se zabrani posjedovanje u cjelosti, ili sa dozvoljavanjem prodaje? Kao da ugrozi muslimansko pravo, ili da se uzme zekat od kafira, što je u oba slučaja nemoguće, tako da je zabrana posjedovanja lakša, kao što smo spriječili mogućnost posjedovanja roba muslimana ili Mushafa, u čemu se daje prednost Allahovim neprijateljima nad Allahovim evlijama i Allahovim govorom.

Također ćemo, što je očito u mezhebu, zabraniti da kupuje robove koje su muslimani dobili od plijena. Kao što je Omer b. Hattab uslovio da se ukloni šteta ostavljanjem zemlje njima, kao i to da će se od njih, od onih koji trguju u njoj, uzeti duplo više nego što se uzima od muslimana od zekata.

Iz ovoga se izvlači da se od njega neće uzeti osim desetina kao što je u prethodnom pitanju, ali se ovo odnosi na zemlju destine ne zemlju haradža.

Što se tiče zemlje haradža rekli su: "Zimija nema pravo da proda zemlju koju su muslimani preuzeli silom. Jer ako bi dozvolili zimiji da je proda onda bi dozvolili isti propis u prodaji zemlje čiste desetine. Jer cijela zemlja desetine po nama i svim učenjacima sa značenjem jeste da se mora dati desetina od onoga što iz nje izađe."[1]

Isto tako sa mrtvom (zapuštanom) zemljom u islamskoj zemlji, koja nije zemlja haradža, da li zimija ima pravo na posjedstvo ako je oživi?

Grupa učenjaka kažu da nema pravo na to. Ovo je stav Šafije i Ebu-Hamida Gazalija, i ovo je analogija u jednoj predaji od Ahmeda u zabrani njene prodaje, jer ako mu nije dozvoljeno da je posjeduje kupovinom onda je preče da mu se ne dozvoli njenim oživljavanjem, ali se mora napraviti razlika u tome što je prodajna zemlja nastanjena, u čemu je sigurna šteta za razliku od oživljene zemlje gde se ne potvrđuje ničije pravo.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zemlja desetine je ona na koju se daje destina na ime zekata ili polovina od desetine.

Od Ahmeda je zapisano: "Ovo je stav svih naših prijatelja, da je posjeduje sa oživljavanjem, što je stav Ebu-Hanife ali se Malik razišao."

Zatim, da li on mora davati desetinu od nje? O tome postoje dvije predaje.

Ibn Ebu-Musa kaže: "Onaj od zimija koji oživi 'mrtvu zemlju' ona pripada njemu, na nju nema zekata niti desetine u onome što dadne."

Od njega se prenosi druga predaja: "Da nema haradža zimijama u njihovoj zemlji, ali će se uzeti desetina od onoga što iz nje izađe, i poduplat će im se, a prvo je očitije."

Ovo je rekao Ibn Ebu-Musa o poduplavanju desetine u onome što posjeduju sa oživljavanjem, a to je analogija podupljavanja u onome što posjeduju kupovinom.

Ali od njega Harb prenosi o čovjeku zimiji koji je oživio zemlju, pa kaže: "To je zemlja desetine."

Kadi i drugi naši prijatelji su shvatili da je vadžib uzeti desetinu od muslimana bez poduplavanja, a o vadžibu po ovom pitanju od njih se prenose dvije predaje. Ibn Ebu-Musa prenosi dvije predaje o obaveznosti poduplavanja.

Po Kadijevom načinu da se u pitanju prodaje odnosi desetina također.

Ovo što je prenio Ibn Ebu-Musa je ispravnije. Kermani, Muhammed b. Harb, Ibrahim b. Hani' i Jakub b. Bahtan prenose da je Muhammed upitan – Harb kaže: "Pitao sam Ahmeda" – rekao sam: "Ako čovjek od zimija oživi 'mrtvu zemlju', šta je njegova dužnost?" Kaže: "Što se tiče mene ja kažem da nije dužan ništa." Kaže: "Medinljani po ovom pitanju zastupaju lijep stav i kažu: "Neće se pustiti zimiji da kupi zemlju desetine." Kaže: "Basrijci zastupaju čudan stav i kažu: "Da će mu se poduplati desetina."

Kaže: "Pitao sam Ahmeda drugi put, ako čovjek od zimija oživi 'mrtvu'?" Kaže: "To je zemlja desetine." Drugi put je rekao: "Nema nikakve dužnosti."

Harb prenosi od Ubejdullaha b. Hasana Anberija da mu je rekao: "Kada uzimate petinu od zemlje zimija koja je u arapskoj zemlji, da li je to zbog predaje kod vas ili bez predaje?" Kaže: "O tome mi nemamo pradaju, nego smo je podijelili na osnovu onoga što je Omer b. Hattab naredio: "Da im se oduzme od imetaka sa kojim trguju i da im se naredi da dadnu desetinu."

Ovdje je Ahmed bio upitan o zemlji koju je oživio zimija. Pa je odgovorio: "Nema nikakve dužnosti." Pa je naveo razilaženje učenjaka u pitanju njegovog kupovanja zemlje, da li će mu se zabraniti ili će mu se poduplati desetina?

Ovo ti pojašnjava da su oba pitanja kod njega jednaka, tj. posjedovanje zemlje od strane zimije putem kupovine ili oživljavanja ili na neki drugi način. Također je Anberi, kadija stanovnika Basre, rekao da oni uzimaju desetinu od svake vrste zemlje koja pripada zimijama, a to obuhvata ono što posjeduje prenosno ili početno.

Ovo ti ukazuje da po Ahmedu, ako je zimiji zabranjeno da kupi zemlju desetine da mu je isto tako zabranjeno da je oživljava, te ako mu se uzima petina od onoga što kupi da će mu se isto tako uzeti i od onoga što oživi. Ali ko od njega prenosi samo desetinu u oživljenoj zemlji bez prodane nije ispravno. Nego je njegov razlog njegovih riječi ono što prenosi Kermani u drugoj predaji: "To je zemlja desetine." Ali ovaj govor je sažeto prikazan, međutim Ebu-Abdullah ga je pojasnio na drugom mjestu, pojasnivši njegove slabosti i prenošenje fikha ako prenosilac ne zna mišljenje fakiha može pasti u veliku grešku.

Slaba tačka zastupnika ovog stava je u tome što su uporedili obradu zemlje sa trgovinom. Ako zimija trguje van svoje zemlje od njega će se uzeti duplo što se uzima od muslimana, a to je polovina desetine. Isto tako ako uzme drugu zemlju koja nije bila njegova, jer u oba slučaja zarađuje sa mjesta koje nije njegovo u osnovi. Pravo na obradu zemlje i trgovinu su bliski, kao što Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَنفِقُوا۟ مِن طَيِّبَـٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ

"O vjernici, dijelite od lijepih stvari koje ste stekli, i od onoga što smo vam Mi iz Zemlje izveli!" (Sura El-Beqare, 267)

Također u predaji od Mejmunija Ahmed kaže: "Od imetaka zimija će se uzeti ako sa njima trguju nakon što se procijeni, zatim će se od njih uzeti dupli zekat, poduplajući im, zbog Omerovih ﷺ riječi: "Ja ću im ga poduplati."

Neki su usjeve uporedili sa ovime.

Mejmuni kaže: "U što nema sumnje u riječi Ebu-Abdullaha koje je izrekao ne jedanput: "Da je zemlja zimija pod primirjem bez haradža, nego se gleda u ono što iz nje izađe, tako da će se od njih dva puta uzeti desetina."

Mejmuni kaže: "Rekao sam Ebu-Abdullahu: "Onaj ko kupi zemlju desetine, kakva je njegova dužnost?" Rekao mi je: "Svi se ljudi oko toga razlikuju, neki smatraju da nema nikakvu obavezu, a njegov imetak liči na zekat ako stanuje među nama sa svojom stokom. Pa kaže: "Ovo je imetak, i u njemu nema zekata." Neki opet kažu da su ovo prava jednog naroda koja se ne mogu zanemariti time što će neko tu zemlju prodati. Hasan je rekao: "Ako je kupi da će mu se poduplati desetina."

Rekoh: "Kako će mu se poduplati?" Kaže: "Jer na njemu je desetina, pa će se od njega uzeti petina." Rekoh: "Smatraš da mu se treba poduplati na petinu pa da mu se uzme petina?" On se okrenu prema meni i reče: "Da, poduplat će mu se."

Kaže: "Ebu-Abdullah nas je podsjetio da je Malik smatrao da se od njih neće uzet ništa, među njima je pravio razliku u pogledu prodaje nečega sa nje (zemlje). Ovu predaju je odabrao Hilal, ali se radi o veoma velikom pitanju čije mjesto nije ovdje da se pojašnjava.

Oni od kojih se prenosi poduplavanje desetine jesu: Omer b. Abdul-Aziz, Hasan Basri i drugi od stanovnika Basre. Neki ovu predaju prenose od Omera b. Hattaba ﷺ, a ovo je ujedno stav Ebu-Jusufa.[1]

[1] Provjeri u knjizi Haradž od Ebu Jusufa, str. 132, štamparija 'Darul Mearife'.

Od njih su neki rekli da će se uzeti desetina onako kako je bila, kao što je mišljenje nekih naših prijatelja. Ovo se prenosi od Sevrija i Muhammeda b. Hasana. Od Sevrija se prenosi da je rekao: "Nema nikakvu dužnost u njoj." Kao što je to druga predaja od Ahmeda. Ovako se također prenosi od Malika. Od Malika se također prenosi da je rekao: "Da će mu se narediti da je proda." Ovo se prenosi od Hasana b. Saliha i Šerika, a ovo je također Šafijin stav. Ebu-Sevr kaže: "Prisilit će se na njenu prodaju."

Analogiju koju su koristili zastupnici podupljavanja desetine jeste da onaj kome je data sigurnost u islamskoj državi (muste'emen) kada bi posijao u islamskoj državi morao bi platiti pedeset puta više nego zimija. Kao i to ako bude trgovao u islamskoj državi da će se od njega uzeti desetina duplo od onoga što se uzima od zimije.

Pokazalo se da na osnovu jedne od dvije predaje - i po mišljnju skupina od učenjaka - da će mo im zabraniti da zavladaju nekretninama u islamskoj državi gdje muslimani imaju pravo, od stanovanja, obradivih polja, kao i to da ćemo im zabraniti da u islamskoj državi naprave nove zgrade za molitve kao što su crkve, manastiri i sinagoge. Jer ugovor o zaštiti podrazumijeva njihovo ostavljanje na onome na čemu su bili, bez prava prelaska zauzimanja i prevlasti nad onim što je potvrđeno muslimanima kao pravo od nekretnina ili polja.

Ovo je zbog toga što je cilj da've da Allahova riječ bude gornja, te su ostavljeni radi džizje zbog pojave nužnosti. Propis koji je određen sa nuždom se određuje sa samom nuždom. Zbog toga niko od selefa nije potvrdio dozvolu prava na zajedničko zauzimanje u jednoj stvari sa muslimanom. Ovaj stav je zastupao Imam Ahmed rahimehullah kao i drugi. Jer ako bi na parcelu koju posjeduje musliman, dozvolili pravo udjela u zauzimanju na pravo prodaje, zimiji, to znači da bi smo prisilili muslimana da prenese svoj posjed na zimiju na nasilan način protiv muslimana. Ovo je suprotno osnovama zbog čega je Ahmed naslovio da ako musliman prodaje parcelu a njegov ortak (u posjedovanju te zemlje), bude zimija, da mu nije u obavezi da ga pita za dozvolu.

Jer dozvola prodaje u osnovi jeste pravo jednog ortaka nad drugim, poput prava koja ima musliman nad drugim muslimanom, kao što je odgovor na poziv, obilazak bolesnika, ili da mu se zabrani da prodaje na prodaju, ili da prosi na prosidbu. Ovo se sve prenosi od Ahmeda posebno vezano za muslimane, iako u prodaji i prošnji ima razilaženja među pravnicima.

Što se tiče unajmljivanja vakufske zemlje u crkvenom vlasništvu, ili kupovine onoga što se prodaje radi crkve, Ahmed je izrekao zabranu rekavši: "Da je neće unajmiti, niti će im pomagati na onome na čemu su." Ovo je rekao Amidi i drugi.

Slično ovome je ako kupi imetak koji pripada crkvi i koji je ostavljen njoj kroz oporuku, ili da proda mašine kojima će graditi crkvu i sl. tome. Ovdje je zabrana jača, jer isti ovaj novac kojeg troši biva potrošen u grijeh. To je kao da prodaje sok onome ko će od njega napraviti alkohol, za razliku od samog stanovanja. Ono nije haram, ali će oni činiti grijehe u kući. To će ličiti na ono kao da im je prodao hljeb, meso ili odjeću. Oni će se time pomagati u kufru, iako je stanovanje iznad toga. Jer sama hrana i piće nisu haram, a korištenje onoga što je dogovoreno kroz najam - a to je boravak - može biti haram.

Zar ne vidiš da čovjeku nije zabranjeno da dadne sadaku kafirima i griješnicima u globalu. Ali mu je zabranjeno da u svojoj kući smjesti kafira ili fasika? Prethodio je govor Ibn-Kasima o direktnom isticanju zabrane prodaje ove vrste. Imam Šafija je izrekao stav o zabrani pomaganja izgradnje crkve i sl. tome.

U poglavlju o 'Džizji' u knjizi El-Umm kaže: "Kada bi oporučio - tj. zimija - trećinom svog imetka ili bar jednim dijelom za izgradnju crkve za molitve kršćana, ili da unajmi sluge za crkvu, ili da je nastani ili da sa tim imetkom osvjetljava crkvu ili da sa njime kupi zemlju koja će biti kao milostinja za crkvu, ili da bude nastanjena u njenim prostorijama, oporuka neće biti valjana. Kada bi oporučio da se izgradi crkva u kojoj će se spuštati prolaznici ili da je uvakufi ljudima koji će je nastaniti, onda bi oporuka bila valjana a u izgradnji crkve ne bi bilo nepokornosti Allahu (griješenja) osim ako se ne napravi mjestom za molitvu kršćana u

kojoj se oni sakupljaju na širku. Kaže: "Smatram pokuđenim da musliman radi kod njih kao graditelj ili stolar u izgradnji njihovih crkvi koje su za njihove molitve."[1]

Što se tiče Ahmedovog stava po pitanju iznajmljivanja za pravljenje sanduka[2] za mrtvace i sl. Amidi kaže: "Nije dozvoljeno jednoglasnom predajom. Jer korist oko koje postoji dogovor je haram. Isto tako je i sa izgradnjom crkve, manastira ili sinagoge ili iznajmljivanje radi prepisivanja njihovih falsifikovanih knjiga."

Što se tiče pitanja nošenja alkohola, strvi, svinje od strane kršćanina ili muslimana, Ahmedove riječi su prethodile kada kaže: "O onome ko nosi alkohol, svinju ili strv kršćaninu, da je pokudio da jede od te najamnine koju uzme, ali će se hamalu odrediti najamnina za ono što je nosio. Ali ako bude radio to za muslimana onda je još gore." Neki su na to dodali: "Pokuđeno je da nosi strv za najamninu, ili da odstrani crknutu životinju i sl. tome."

Zatim su se naši prijatelji u ovom odgovoru razišli na tri strane.

Jedna je da biva valjanim što je očito, te da je to pitanje jednoglasna predaja.

Ibn Ebu-Musa kaže: "Ahmed je smatrao pokuđenim da se musliman unajmi za nošenje strvine ili svinje kršćaninu." Kaže: "Ali ako to učini odredit će mu se najamnina. Ako se unajmi da bi nosio zabranjene stvari za muslimana, onda će pokuđenost biti još gora, ali će uzeti najamninu. A da li mu je to dozvoljeno (kao da se hrani tim imetkom)? Dva su stava. Ono tačnije je da mu nije dozvoljeno, nego da je bolje da ga podijeli kao milostinju. Ovako je naveo Ebu-Hasan Amidi. Kaže: "Ako se iznajmi čovjeku da bi mu nosio alkohol, svinju ili strvinu, bit će mu pokuđeno." Ovo je zapisano od njega. Ova pokuđenost se odnosi na haram. Jer je Vjerovjesnik 'prokleo onoga ko ga nosi.' Ali će mu se odrediti

[1] Pogledaj knjigu El-Umm 3.dio, str. 213.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kovčeg ili sanduk od drveta i slično u šta stavljaju leš umrlog.

najamnina, jer je zabranjeno da mu se uskrati najamnina, iako je to zabranjeno kao naknada za hidžamu.

Ovi su ukazali na to da zaslužuje najamninu iako mu je zabranjeno po ispravnijem stavu.

Druga strana je njegova interpretacija ove predaje čime se suprotstavlja njenom očitom značenju, ili da učini pitanje jednoglasnom predajom, da ova vrsta iznajmljivanja nije pravilna. Ovo je Kadijev stav u knjizi Mudžered. Ali je ujedno slab stav sa kojeg se Kadi povratio u njegovim kasnijim knjigama. Jer je knjigu Mudžered napisao nešto ranije.

Treća strana je da se ovo pitanje prikaže kroz dvije predaje.

Jedna je da je ovo iznajmljivanje ispravno te da zaslužuje najamninu, sa pokuđenošću postupka i iznajmljivanja.

Druga je da iznajmljivanje nije ispravno, te da za njega ne zaslužuje najamninu, makar i nosio, na osnovu analogije po pitanju alkohola, jer ga nije dozvoljeno uzimati u ruku, nego ga treba prosuti.

U predaji od Ebu-Taliba kaže: "Ako primi islam, a posjeduje alkohol ili svinju, alkohol će se prosuti a svinja će se pustiti, jer mu je zabranjeno da je zadrži, a ako je ubije nema smetnje."

Također je zapisao da je nije dozvoljeno zadržati. U predaji od Ibn-Mensura je zapisano: "Da je pokuđeno da se iznajmi čovjeku kako bi mu nadgledao grožđe, jer se osnova tome vraća na alkohol, osim ako bude znao da ga prodaje u druge svrhe osim alkohola."

Zabranio je da se iznajmi čovjeku kako bi mu čuvao grožđe od kojeg se proizvodi alkohol, onda je preče da se zabrani njegovo iznajmljivanje da nosi alkohol.

Ovo je Kadijeva strana ili način u komentarisanju i postupcima, što zastupa većina njegovih prijatelja, kao što je Ebu-Hattab, kao i to da je ovo način onih koji su slijedili njegov put od kasnijih generacija.

Ono što je kod njih podržano jeste provjerena predaja. Ovo je Malikov, Šafijin, Ebu-Hanifin i Muhammedov mezheb. Ovo je stav naših prijatelja ako se iznajmi za nošenje alkohola svojoj kući, ili u prodavnicu. Ali mu to nije dozvoljeno, bez obzira da li to nošenje bilo radi pića ili općenito.

Ako ga bude nosio da bi ga prosuo, ili nosi strvinu kako bi je zakopao ili da je odnese u pustinju kako ne bi smetala ljudima zbog svog ružnog smrada, onda je dozvoljeno da bude za to unajmljen, jer se radi o mubah poslu. Ali ako najamnina bude za kožu strvine onda nije dozvoljeno. Nego će zaslužiti najamninu u onolikoj mjeri koliko vrijedi taj posao. Ako je ogulio kožu te je uzeo sebi vratit će je vlasniku. Ovo je Malikov mezheb, i mislim da je također Šafijin mezheb, a i Ebu-Hanifin u prvoj predaji.

Slaba strana ovog (mišljenja) je u tome ako je nošenje općeg pojma onda neće zaslužiti (nadoknadu) osim za nošenje alkohola.

Jer samo nošenje alkohola nije grijeh, zbog mogućnosti da ga nosi kako bi ga prosuo, ili da od njega napravi sirće, jer ako ga nosi radi pića neće biti dozvoljeno. Ali i pored toga nošenje opet biva pokuđenim.

Najpribližnije tačnosti - a Allah najbolje zna - je strana koju zastupa Ibn Ebu-Musa jer je bliža ciljanom kod Ahmeda i bliža ispravnoj analogiji (kijasu).

A to je da je Vjerovjesnik ﷺ:

"Prokleo onoga ko cijedi alkohol i kome se cijedi, onoga ko ga nosi i onoga kome se nosi."

Onaj koji cijedi i onaj koji nosi su nadoknađeni za korist kojom se zaslužuje nadoknada koja sama po sebi nije zabranjena, nego je zabranjena zbog namjere onoga kome se cijedi i kome se nosi. On je poput onoga koji prodaje grožđe ili sok onome koji će od njega napraviti alkohol, a sok i vino završe u rukama kupca. Tako da novac prodavca neće biti uništen nego će mu se platiti nadoknada za to.

Također, ovdje korist koju je ispunio najamnik neće biti besplatna, nego će mu se dati nadoknada, ali zabrana korištenja je sa strane onoga koji ga je unajmio a ne od njega.

Zatim mi mu zabranjujemo najamninu zbog Allahovog ﷻ prava, a ne zbog prava onoga koji ga je unajmio ili zbog mušterije, za razliku od onoga koji se iznajmi radi bluda ili homoseksualizma, ili ubistva, ili otimanja, ili krađe. Jer ova djela su sama po sebi harami, ne zbog same namjere mušterije. Tako da to biva poput onoga ko proda strvinu ili alkohol, čime mu se neće odrediti njegova vrijednost, i zato što su ovi predmeti sami po sebi haram.

Slično ovome jeste iznajmljivanje i nadnica, koja neće biti okarakterisana kao opće pravilnom niti opće nepravilnom. Nego je ispravna u pogledu onoga koji je unajmljen tj. da mu se mora isplatiti nadoknada najamnine ili nadnice. Ali je nepravilna u pogledu najamnine, što znači da mu je haram koristiti tu najamninu ili nadnicu. Ovoga u šerijatu ima mnogo sličnoga.

Na osnovu ovoga: Ahmedovi tekstovi o pokuđenosti nadgledanja grožđa kršćaninu ne negiraju ovako nešto, jer mu mi spriječavamo ovako djelo i njegovu vrijednost, ali mu određujemo njegovu najamninu. Jer kada ne bi smo to učinili u tome bi bila velika korist za griješnike. Jer svakog čovjeka kojeg unajme da bi se pomogli u griješnom poslu bi postigli svoj cilj a nakon toga ne bi ništa dali onome ko obavi taj posao za njih, dok oni nisu zaslužni da budu potpomognuti u takvom poslu, za razliku od onoga ko im ponudi posao za kojeg ne postoji vrijednost.

Da, prostitutka, pjevač ili narikača i njima slični, ako im se dadne najamnina a zatim se pokaju za svoja djela, da li će je podijeliti kao sadaku ili je moraju vratiti onima koji su im je dali? Postoje dva mišljenja.

Pravilnije od njih dva je ono koje zastupa teoriju da taj novac neće biti vraćen fasicima koji su ga potrošili u zabranjene stvari, niti će biti dozvoljen da se uzme. Nego će se podijeliti kao sadaka, potrošit će se u opća dobra muslimana, kao što je Ahmed napisao u pogledu najamnine onoga koji nosi alkohol.

Onaj koji misli da ga treba vratiti onome koji ga je iznajmio i potrošio zbog toga što je preuzet nepravilnim ugovorom, te da ga treba vratiti njemu kao što je preuzeto kamatom, ili slični nepravilni ugovori, reći će mu se; da preuzeto u nepravilnom ugovoru uslovljava da se vrati vrijednost svakoj od dviju strana. Tako da svaki od njih vrati ono što je uzeo od onoga. Kao što je preuzimanje u kamati kod onih koji kažu: "Preuzeto nepravilnim ugovorom se ne može posjedovati." Kao što je poznato u Šafijinom i Ahmedovom mezhebu. Ali ako se potroši preuzeto kod onoga koji ga je uzeo ne zaslužuje njegove protuvrijednosti općenito.

Tada se kaže; iako očita strana analogije obavezuje povrat novca na osnovu toga što je preuzet nepravilnim ugovorom, bludnik, pjevač i onaj kome se nariče su potrošili ovaj novac samovoljno, i za njih je obavljen zabranjeni posao, jer zabrana koja se u njemu nalazi ne odnosi se na njih. Nego se radi o Allahovom ﷻ pravu. Ova korist je prevaziđena sa preuzimanjem, a osnove nalažu: "Ako se vrati jednostrana naknada da se vrati i druga." Ali ako onaj koji je unajmio ne može vratiti korištenu stvar neće se ni njemu vratiti novac.

Također, ovaj od koga se preuzela korist podnosi dvostruku štetu, za razliku ako bi nadoknada bila alkohol ili strvina. Jer u tome nema štete ako nestane. Jer kada bi ostala mi bi smo je uduzeli (uništili) od njega. Dok korištenje pjesama i naricanja, kada bi postojali mogli bi mu se vratiti, jer bi tu korist mogao da potroši u drugu stvar, mislim na snagu koju je upotrijebio pri tome.

Također se može reći da mi ne naređujemo da se isplati niti da se vrati, kao što je slučaj sa zabranjenim ugovorima kafira. Jer ako oni prime islam kod preuzimanja mi nećemo presuditi preuzimanje, ali ako prime islam poslije nego što preuzmu nećemo presuditi povrat. Ali u pogledu muslimana zabranjuje mu se korištenje ove najamnine. Jer je on ugovorio njenu zabranu za razliku od kafira. A to je ako on zatraži najamninu mi ćemo mu reći: "Ti si pretjerao zato što si potrošio svoju snagu u haram posao, tako da ti se neće odrediti najamnina."

Ako bi preuzeo a onda onaj koji je platio kaže: "Ovaj novac mi presudite na povrat, dao sam mu ga kao nadoknadu za zabranjenu korist." Mi ćemo reći: "Ti si ga isplatio za djelo sa kojim si bio zadovoljan, ako zahtijevaš povrat onda vrati ono što si uzeo od njega, ako u njegovom postojanju još uvijek postoji korist. " Isto ovo se odnosi na ono što preuzme od vrijednosti strvine ili alkohola.[1]

Također, ako kupac alkohola isplati vrijednost te preuzme i kupi ga, zatim zatraži da mu se vrati vrijednost, bit će ispravnije da mu se vrati vrijednost, jer prodavcu neće biti dozvoljena. A posebno što mi kažnjavamo prodavca alkohola tako što mu spalimo trgovinu (ili mjesto gdje se proizvodi i prodaje alkohol) u kojoj prodaje alkohol. Ovo je rekao Ahmed i drugi učenjaci. Omer b. Hattab ﷺ, je spalio trgovinu onima koji su prodavali alkohol.[2] Alija b. Ebu-Talib ﷺ, je spalio selo u kojem se prodavao alkohol.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno je da ćemo uzeti kamatu i da je nećemo dati onima koji koriste kamate. Ako bi osoba čovjeku dala milion srebrenjaka i kaže na tebi je dug milion i sto hiljada nakon godinu dana. Mi ćemo reći: Ti koji ubireš kamate nemaš pravo osim na milion. A sto hiljada ćemo uzeti i nećemo ih vratit ni onome koji je uzeo dug. Nego ćemo ih podijeliti kao sadaku ili ćemo ih staviti u Bejtul mal. Kako ne bi onome koji uzima kamatu uvećali imetak – ako bi rekli da nećemo uzeti sto hiljada – između zarade i onoga što je uzeto kao korist. Ako bi ih vratili onome drugom pali bi u haram. Tako da ćemo ih uzeti od ovog drugog. A ako kaže: Kako kad je to kamata? Reći ćemo mu: Ti si htio isto ovo. Ako uđe u kamatu ali on to ne preuzme, Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Kamata iz džahilijeta je poništena.*** I Uzvišeni kaže: ***O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, nek znate, - rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostaće vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti.*** (El-Beqare, 278-279). Da li su ove dobiti ušle u njegov imetak pa da Allah odredi da se radi o koristima. Nije njegov imetak. Pa kako mu je dozvoljeno onda po Allahovoj naredbi da ga uzme? ***Allaha se bojte i od ostatka kamate odustanite.*** Ako je Poslanik ﷺ dokinuo ono što je ostalo od kamata iz džahilijeta i o čemu je postignut dogovor u džahilijetu prije nego što je šerijat objavljen, onda ovo je također pitanje. Iako neki ljudi daju olakšice i kažu: Uzmi i podijeli te pare kao sadaku. Ovo je pogrešno. Ako bi mi presudili na osnovu onoga što nalažu dokazi kod mene to bi bio način kako da se riješimo banaka. Jer oni ako znaju da je to ono što nazivaju dobitima, milioni kamata, i znaju da će to otići bit će prisiljeni da osnuju islamske banke i okoristili bi se od njih.

[2] Bilježi ga Abdur-Rezak u Musanefu 6. dio, str. 77.

Ovo su poznate predaje, a ovo pitanje je pojašnjeno na nekom drugom mjestu.[1]

To je zato što kod nas novčane kazne postoje i nisu derogirane.

Ako se spozna Ahmedova osnova u ovom pitanju, poznato će biti da je zabranjeno prodavati im ono sa čime će obilježavati svoje zabranjene praznike. Kao naprimjer, da im proda nekretninu za stanovanje što je gore, ili je bliže kao da im prodaje sok nego što im prodaje nekretnine. Jer ono što kupuju od hrane, odjeće i sličnoga potpomažu se u praznovanju.

Praznik je - kao što smo prethodno naveli - naziv za sve ono što se čini od ibadeta i običaja. Ovo je vrsta pomoći pri onome što se čini od ibadeta. Ali sam rod hrane i odjeće nisu po sebi zabranjeni za razliku od pijenja alkohola, koji je sam po sebi zabranjen.

Pa ako je ono što kupuju i sa njime nešto rade samo po sebi zabranjeno, kao što je krst, ili cvjetnica ili sveta vodica, ili tamjan ili klanje žrtava nekome mimo Allaha ili slike i sl. nema sumnje da su ove stvari zabranjene, kao što je zabranjeno da im se proda sok od kojeg će proizvesti alkohol, ili da im se izgradi crkva. Ali ono što koriste u svojim praznicima od jela, pića i odjeće, po Ahmedovim osnovama i kod drugih, je pokuđeno. Ali da li se radi o pokuđenosti poput harama kao što je u Malikovom mezhebu, ili o mekruhi tenzihu?

Približnije je da se radi o pokuđenosti kao haramu, kao što su ostale slične stvari kod njega, jer nije dozvoljeno prodavati hljeb, meso, ili mirisne biljke griješnicima koji će sa time piti alkohol. Jer ovakva vrsta pomaganja može dovesti do ispoljavanja lažne vjere, te obilno sakupljanje ljudi radi njihovog praznika i njegovo ispoljavanje. Ovo je gore nego da se pomogne određena osoba.

Ali ko kaže da je ovo 'mekruh tenzih' kaže da se ovo vrti između prodaje soka i prodaje svinje. Ovo nije isto kao prodaja

[1] Pogledaj Meždmua fetava od autora, 28. dio, str. 664 – 667.

soka od kojeg će proizvoditi alkohol, jer nam je zabranjeno da prodajemo kafirima ono čiji je rod zabranjen, kao što je alkohol ili svinjetina, ali ono što je dozvoljeno u nekim situacijama a u nekim ne , kao što je recimo svila, onda je dozvoljeno da im to prodajemo.

Također, hrana i odjeća koju kupuju za svoje praznike nije zabranjena sama po sebi, nego ona djela koja sa time obilježavaju i što je kao obred kufra bivaju zabranjeni muslimanu, zbog čega je šteta u onome čime se musliman uvodi u ogranke kufra. Što se tiče kafira, to mu neće povećati štetu u kojoj se on nalazi. Jer sama suština kufra postoji u njemu. Pokazatelj kufra i njegovi znakovi, ako se radi o mubah stvarima u kojima nema dodatnog kufra kao da im musliman proda odjeću sa kojom će se razlikovati od muslimana, za razliku od alkohola ili jedenja svinjetine, što je dodatak kufra.

Da, ako im musliman proda ono što uzimaju za krst ili cvjetnicu i sl. tome, on im prodaje ono čime će se potpomoći na griješenju.

Onaj ko pomogne zabranjeno to nalaže da se obredi kufra i njegovi znaci i pokazatelji odnose na dvije vrste.

Vrsta koja nam je naređena u islamskoj državi i u čemu je poniženje za kafire i njegovo tlačenje, pa ako im se to proda bit će pomaganje onoga što je Allah i Njegov Poslanik ﷺ naredio. Tako da ćemo im mi narediti da oblače odjeću sa kojom se razlikuju.

Druga vrsta koja je zabranjena je ona kojom se uzdiže i ističe kufr, kao što je podizanje glasova kod iščitavanja njihove Knjige, ili isticanje cvjetnice, prodaje zvona njima, ili prodaje njihovih zastava i sl., sve ovo su slogani kufra koji su nam naređeni da ih uklanjamo, i da ih zabranimo u islamskoj državi, i nije dozvoljeno da im se pri tome pomaže.

Što se tiče prihvatanja poklona od njih na dan njihovih praznika mi smo od Alije b. Ebu-Taliba ؓ, prethodno naveli da mu je donešen poklon u vrijeme njihovog festivala te da ga je prihvatio.

Ibn Ebi-Šejbe u Musanefu prenosi da mu je Džerir govorio prenoseći od Kabusa a on od oca: "Da je žena upitala Aišu, rekavši: "Mi imamo dojilja od medžusija, oni nekada imaju praznike, pa nam darivaju poklone?" Kaže: "Ono što se zakolje tog dana nemojte jesti, ali jedite od njihovih biljaka."[1]

Kaže da mu je govorio Vekia prenoseći od Hakema b. Hakima od njegove majke od Ebu-Berze: "Da je imao stanovnike medžusije, te da su mu darivali u vrijeme festivala i karnevala. Pa je govorio svojoj porodici: "Ono što je od voća jedite a ono što je mimo toga vratite."

Ovo ukazuje da praznik nema uticaja u zabrani od prihvatanja poklona. Nego njihovi propisi u praznicima i van njih su isti, jer u tome nema pomaganja obreda njihovog kufra.

Ali prihvatanje poklona od kafira iz neprijateljske zemlje ili od zimija je samostalno pitanje, oko čega postoji razilaženje i što nije mjesto da se ovdje pojašnjava.[2]

Dozvoljeno je da se jede od hrane kitabija za vrijeme njihovih praznika, kao poklon ili da bude kupljeno, ili mimo toga što ne kolju radi praznika. Što se tiče žrtvi koje kolju medžusije propis je poznat, a to je da su zabranjene kod svih učenjaka.

Što se tiče onoga što kitabije zakolju radi svojih praznika čime se približavaju nekome mimo Allaha je isto kao ono što muslimani kolju kao poklone ili žrtve koje prinose da bi se njima približili Allahu ﷻ. Kao što kolju u ime Mesiha ili Danice, od Ahmeda se prenose dvije predaje. Poznatije u njegovim tekstovima

[1] Navodi ga Ibn Kajjim u Propisi o zimijama 1. dio, str. 253.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je čudno od Šejha – rahimehullah – jer primanje poklona od stranaca ukazuje na zadovoljstvo. Ali u predajama od ashaba – radijjallahu anhum – stoji da su prihvatali poklone u vrijeme kada je islam bio jak. Te da se ljudi time neće zavarati. I zato što su kafiri znali da je islam taj koji je uzdignut. Ali u sadašnjem vremenu kada bi muslimani prihvatili poklon od kafira oni bi se tome obradovali i rekli bi: Muslimani se slažu sa nama da je taj dan praznik. Zbog toga moramo pojasniti ovo pitanje. Reći ćemo da ako postoji bojazan da će se nevjernici uzdizati, javno ispoljiti i pomisliti da je to naše slaganje sa njihovim praznicima onda se poklon neće prihvatiti bez obzira da li se radi o onome na što se zahtijeva šerijatsko klanje ili ne.

je da nije dozvoljeno jesti ih, makar se nad njima ne spomenulo ničije ime mimo Allahovog ﷻ. Ova zabrana je prenešena od Aiše i Abdullaha b. Omera.

Mejmuni kaže: "Pitao sam Ebu-Abdullaha o žrtvama koje kolju kitabije. Pa je rekao: "Ako je ono što kolju radi svojih crkava onda nije dozvoljeno." I kaže: "Pozivaju se kod spomena na krštenje, a kolju Mesihu."[1]

Također je spomenuo da je upitao Ebu-Abdullaha o onima koji zakolju od kitabija i ne spomenu ništa. Pa je rekao: "Ako je ono što kolju radi njihovih crkava i ispuštaju spomen ostavljajući ga krštenju, oni kolju radi Mesiha. To je pokudio Ibn-Omer, osim što je Ebu-Derda' rekao da je njihova hrana dozvoljena, a najviše što sam kod nega mogao vidjeti pokuđenim jeste ono što kolju svojim crkvama."

Također kaže: "Pitao sam Ebu-Abdullaha o ženi od kitabija koja zakolje žrtvu ali ne spomene ništa." Pa je rekao: "Ako je zaboravila onda ne smeta, ali ako je zaklala radi crkve onda oni spominju kod njegovog krštenja."

Mervezi kaže: "Ebu-Abdullahu je bilo pročitano:

وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ

"I ona koja je na žrtvenicima zaklana." (Sura El-Maide, 3)

Kaže: "Na idolima." I kaže: "Sve ono što je zaklano na idolima se ne jede."

Hanbel kaže: "Ami kaže: "Mrzim sve ono što je zaklano nekome mimo Allaha, i crkvama što se zakolje radi njih, a ono što kitabije zakolju sa značenjem klanja nema smetnje. A ono što je zaklano radi nečega mimo Allaha ja to ne jedem, a ono što kolju na praznike smatram pokuđenim."

Ahmed prenosi od Velida b. Muslima od Evzaija da je rekao: "Pitao sam Mejmuna o onome što zakolju kršćani radi praznika i crkava. Pa je pokudio da se jede."

[1] Mugni i šerhul kebir 11. dio, str. 36 i 37.

Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da kaže: "Da se ne jede, jer je zaklano u nečije drugo ime a ne radi Allaha, a ono što je mimo toga će se jesti." Allah je dozvolio od njihove hrane ono što se spomene Allahovo ime nad njime. Allah ﷻ kaže:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121)

I kaže:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

"...i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo." (Sura El-Beqare, 173)

Sve ono što je zaklano u nečije drugo ime a ne u Allahovo se ne jede.

Hanbel prenosi od Ataija o žrtvi koju zakolje kršćanin i kaže: "U ime Mesiha." Kaže: "Jedi."

Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha o tome pa je rekao: "Nemoj jesti."Allah ﷻ kaže:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121)

A ne mislim da je to njegovo klanje:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3)

Ebu-Abdullahovo korištenje ovog ajeta kao dokaza ukazuje da se kod njega pokuđenost odnosi na haram, i ovo je stav većine prethodnika među prijateljima.

Hilal u poglavlju o ustezanju od jedenja onoga što zakolju kršćani i kitabije na svojim praznicima i žrtve kitabije radi njihovih

crkava kaže: "Sve ono što je preneseno od Ebu-Abdullaha je preneseno o pokuđenosti i nalazi se 'razbacano' u ovom poglavlju."

Ono što je Hanbel rekao prenoseći od Ebu-Abdullaha o ova dva pitanja:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121).

I:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3).

Je Ebu-Abdullahov odgovor na ono što je zaklano u nečije drugo ime a ne u Allahovo. Ali kod spomena ili njegovog izostavljanja, prenosi se od svih njegovih prijatelja da nema smetnje jesti ono što nije spomenuto nad njime Allahovo ime, osim u vrijeme kada kolju radi svojih praznika i crkava. Jer to ulazi u značenje:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3)

Od Ebu-Abdullaha se prenosi da je u značenju ili tumačenju riječi Uzvišenoga:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121).

Rekao da se ovo odnosi na strvinu, što sam naveo na njegovom mjestu.

Hilal ukazuje da Ahmedova zabrana nije bila samo radi ispuštanja spomena Allahovog imena. Jer po njemu to nije haram. Nego je to bilo zato što kolju radi nekoga mimo Allaha, bez obzira da li oni spomenuli nekoga mimo Allaha ili da ne spomenu niti Allaha niti nekoga drugoga, ali je njihova namjera klanje radi nekoga mimo Allaha.

Dok Ibn Ebu-Musa kaže: "Treba se kloniti svega onoga što zakolju jevreji i kršćani radi svojih crkava i praznika, a neće se jesti ono što se zakolje radi Danice."

U drugoj predaji: "To je mekruh ali nije haram." Ovo je naveo Kadi i drugi - kao što mislim - od onoga što je prenio Abdullah b. Ahmed. Kaže: "Pitao sam oca o onome ko kolje radi Danice. Pa je rekao: "Ne sviđa mi se." Rekoh: "Je li haram to jesti?" Kaže: "Ne kažem da je haram, ali ne sviđa mi se."[1] Tako da je potvrdio pokuđenost ali ne i zabranu (haram).

Moguće je reći da je sustezanje od spomena Allahova imena (pri klanju) haram, jer ono oko čega se raziđe da li je haram a oko čega su dokazi proturječni kao što je spajanje dviju sestara ili dviju robinja i slično, da li će se proglasiti haramom? Postoje dvije predaje kod njega po tom pitanju kao što postoje dvije predaje po pitanju razlaza oko spornog propisa za nešto da li je vadžib te da li će se za dotičnu stvar reći da je farz?

Neki naši prijatelji su uopšteno rekli da je to mekruh ali to nisu pojasnili, da li su time htjeli ukazati na haram ili mekruhi tenzih?

Ebu-Hasan Amidi kaže: "Ono što se zakolje radi nekoga mimo Allaha kao što je radi crkvi, Danice, sunca ili Mjeseca." Pa je Ahmed rekao: "To je ono što je zaklano radi nečega drugoga a ne radi Allaha i ja to smatram pokuđenim. Sve ono što se zakolje nekome mimo Allaha i crkvama i ono što zakolju za vrijeme svojih praznika smatram pokuđenim, ali ono što kitabije zakolju sa značenjem klanja onda nema smetnje."

[1] Navodi ga Ibn-Kajjim u Propisi o zimijama1. dio, str. 250.

Također u Malikovom mezhebu je pokuđeno ono što kitabije zakolju radi crkava, ili što zakolju u Mesihovo ime ili radi krsta, ili u ime nekoga od njihovih prethodnih rabina i monaha.[1]

U Mudevini[2] stoji da je Malik smatrao pokuđenim jedenje onoga što kitabije zakolju radi svojih crkava ili radi praznika, ali bez zabrane, tumačeći riječi Uzvišenog:

أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...ili što je kao grijeh zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime." (Sura El-En'am, 145).

Ibn-Kasim kaže: "Isto tako ono što zakolju i spomenu Mesihovo ime, to je na stupnju onoga što kolju radi svojih crkava, i ne smatram da se može jesti."

Prenosi se dozvola u vidu olakšice (ruhsa), od nekih ashaba - radijjallahu anhum - u pogledu jedenja onoga što zakolju radi praznika i sličnoga a ovo se odnosi na ono nad čim nije spomenuto ničije ime mimo Allaha. **Ali ako spomenu nečije ime mimo Allahovog, za praznike ili mimo praznika, bit će haram u svim mjesecima na osnovu dvije predaje, što je mezheb svih učenjaka.** Ovo je mezheb trojice fakiha onako kako to od njih prenosi više učenjaka. Ovo je stav Alije b. Ebu-Taliba i drugih ashaba, od kojih su: Ebu-Derda', Ebu-Umame, Irbad b. Sarije i Ubade b. Samit. Ujedno ovo je stav većine učenjaka iz Šama i drugih.

Druga predaja je da nije zabranjeno iako spomenu nečije ime mimo Allahovog, što je stav Ataija, Mudžahida, Mekhula, Evzaija i Lejsa.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitno pitanje. Imam Ahmed se pazio da kaže: Ovo je haram. Ako se radilo o sumnjivim pitanjima, mrzio je da izrekne termin iako je rekao: Ako se kaže: Ne sviđa mi se. Da kod njega nije potvrđena zabrana. Ali se bojao da izrekne za nešto zabranu ili pokuđenost, osim za ono za šta je postajao dokaz.

[2] 2. dio, str. 67 predajom Sahnuna od Ibn-Kasima od Malika.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Klanje u nečije drugo ime mimo Allaha je bez sumnje haram. A ako oni spomenu nečije drugo ime mimo Allahovog nad žrtvom onda je ona haram. Jer Uzvišeni kaže: ***I ono nad čim se spomene nečije drugo ime a ne***

Ibn Mensur prenosi da je Ebu-Abdullahu rečeno: "Sufjan je bio upitan o čovjeku koji zakolje (žrtvu), ali namjerno izostavi spomen (Allahovog imena)?" Kaže: "Mislim da se ne može jesti." Pa mu je rečeno: "Šta misliš ako je smatrao da će biti dovoljno od njega pa ga nije spomenuo?" Kaže: "Smatram da se ne može jesti." Ahmed po tom pitanju kaže: "Musliman, u njemu je Allahovo ime (tj spominje Allahovo ime), tako da se ono što zakolje na taj način može jesti, ali je pogriješio što je izostavio spomen. Što se tiče kršćana pa zar oni ne spominju neko ime mimo Allaha?"

Mjesto razilaženja jeste da ovo ulazi u opći pojam riječi Uzvišenog:

وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ

"...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga." (Sura El-Maide, 5).

Ili u opći pojam riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." (Sura El-Maide, 3)

Jer ovaj ajet obuhvata sve ono što se spomene mimo Allaha, pa kaže: "Koljem u ime toga i toga." Ako progovori sa njegovim imenom, iako je njegova osnova izgovaranja povišenim tonom, ali se propis neće razlikovati zbog podizanja ili spuštanja glasa, ali pošto je njihov običaj podizanje glasa ovaj govor je produkt na osnovu toga. Tako da će značenje biti: 'Ako progovori nečim drugim mimo Allaha' ili 'ono što se spomene mimo Allaha'.

Poznato je da ono što je zabranjeno da se učini spomenom mimo Allaha da se isto odnosi i na ono što se nanijeti. Tako da je

---

Allahovo. Ovo je opće pravilo. Pa isto kao što su riječi Allahovog Poslanika ﷺ: *Ono što prolije krv i nad čim se spomene Allahovo ime, onda jedite.* Ovo je opće pravilo u onome što muslimani i sljedbenici Knjige kolju. Ispravno je da se vraća na opće pravilo. A sve ono što se ne spomene Allahovo ime kod njihovog klanja biva haramom i ne smije se jesti.

ovo poput nijeta u ibadetima, iako bi se izgovorili da bi bili potpuniji ali je osnova u namjeri.

Zar ne vidiš da onaj koji se želi približiti Allahu putem poklona i prinošenjem žrtava, bez obzira da li rekao: "Koljem Allahu" ili da prešuti, da se stvar vraća na nijet. Spominjanje Allahovog imena nad žrtvom se razlikuje od onoga što se kolje Allahu. Jer on spominje Allahovo ime nad onim što ima namjeru za njegovim mesom. Dok se kurban kolje radi Allaha ﷻ. Zato je Vjerovjesnik ﷺ za svoj kurban rekao: "Allahu od Tebe Tebi,"nakon što je rekao: "U ime Allaha a Allah je najveći."[1] Zbog riječi Uzvišenog:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja, doista, posvećeni su Allahu, Gospodaru svjetova." (Sura El-En'am, 162).

Kafiri to čine sa svojim božanstvima, tako da nekada spominju svoja božanstva nad svojim žrtvama, nekada ih kolju kao kurbane njima, a nekada spajaju između toga dvoga. Sve to – a Allah najbolje zna – ulazi u ono što je zaklano radi nekoga drugoga mimo Allaha. Jer onaj ko spomene nekoga drugoga mimo Allaha znači da je zaklao nekom drugom mimo Allaha. Tako ako kaže: "U ime toga." Znači da traži pomoć od njega, ili ako kaže: "Radi toga" ukazuje na robovanje istom, zato je Allah spojio između toga dvoga pa kaže:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć molimo." (Sura El-Fatiha, 5).

Također, Allah ﷻ je zabranio da se kolje na žrtvenicima, a to je sve ono što se postavi da bi se obožavalo mimo Allaha.

[1] Ovo je potvrđeno u vjerodostojnim hadisima koje je Ahmed zabilježio u svom Musnedu, Bejheki u Kubra, Ebu-Davud u Sunnenu i Ibn-Madže u svom Sunnenu te drugi sa približnim verzijama.

Što se tiče Ahmedovog dokaza, na ovo pitanje, u riječima Uzvišenog:

وَلَا تَأْكُلُوا۟ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime." (Sura El-En'am, 121).

Tako, da ako je spominjanje Allahovog imena uslovljeno kod klanja od strane muslimana da li će se usloviti kod klanja od strane kitabije? Postoje dvije predaje.[1]Iako je Hilal ovdje spomenuo da se neće uslovljavati, onda njegovo dokazivanje ovim ajetom biva potvrđeno jednom od dvije predaje.

Kada se suprotstavi opći pojam upozorenja, a to je:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

"...i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo." (Sura El-Beqare, 173).

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada znate da li će se kod onoga što zakolju sljedbenici Knjige zahtijevati spomen Allahovog imena ili ne? O tome postoje dvije predaje od Imama Ahmeda – rahimehullah – Imama ehlu sunneta. Tako da otežavanje po pitanju ovoga tj. žrtava koje zakolju kitabije obrazlažući to da oni ne spominju Allahovo ime, mi kažemo: Ako oni i ne spomenu Allahovo ime, da to nije stvar slušanja. Čak iako ne bi presjekli žile – kao što je to na islamski način – nego smatraju da je ta žrtva hrana, neki učenjaci kažu: Nema smetnje radi općenitosti riječi Uzvišenog: ***I jela onih kojima je data Knjiga.*** Tj. ono što oni smatraju hranom i u šta vjeruju da je hrana. Kako god da zakolju halal je. Cilj ovog komentara jeste da se ne otežava ljudima jer ima ljudi koji otežavaju braći. Kažu da ono što se uvozi u Saudijsku Arabiju nije dozvoljeno jesti makar to bilo iz država kitabija. To obrazlažu pitanjem – Allah najbolje zna – iako sada nemožemo to potvrditi ispravnim izvorom, kažu: Našli su karton na kojem je pisalo 'Zaklano na islamski način' a kada su otvorili karton unutar je bila riba. Prvo ova priča. Gdje je njen izvor? Drugo: Možda većina ovih kompanija priprema zaklanu ribu. Može se pogriješiti. Zatim ako se pretpostavi da je ovo produkt radnika koji ne znaju i koji pakuju ribe i zaklane žrtve, hoće li se na osnovu ovoga donijeti propis? Mi smatramo da ono što dođe u naše države i na naše tržnice da je halal. Organizacija velikih učenjaka je zahtijevala od izaslanika Ministarstva za spoljnu i unutarnju trgovinu razmatranje ovog pitanja. A nakon što se raspravilo na sjednici rekli su: Nikako, sve ono što se uvozi u kraljevinu je šerijatski zaklano i na njihovu odgovornost.

I opći pojam dozvoljenog, a to su riječi Uzvišenog:

وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ

"...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga." (Sura El-Maide, 5).

Učenjaci su se razišli kako postupiti u takvoj situaciji. **Ono što je bliže Kur'anu i sunnetu, je ono na što ukazuje većina Ahmedovog govora a to je postupiti po dokazu koji upozorava.** Iako neki od naših prijatelja novijeg doba ovu predaju ni u kom slučaju ne navode. Zato što opći pojam riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ

Kao i

وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ

"...i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime." Kao i "... i ono što je na žrtvenicima zaklano." (Sura El-Maide, 3).

Je opći pojam sačuvanog ali od njega nije izdvojena ni jedna posebna situacija,[1] za razliku od hrane onih kojima je data Knjiga,

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: 'opći pojam sačuvanog ali od njega nije izdvojena ni jedna posebna situacija' iz ovoga smo izvukli korist da je opći sačuvani pojam sa prednošću u odnosu na nesačuvani opći pojam. Šta je to opći sačuvani pojam? Opći sačuvani pojam je onaj koji nije ni sa čim posebnim izdvojen. A opći nesačuvani pojam je onaj čije su pojedine slike određene tako da je izdvojeno iz općeg pojma. Ovo je korisno pravilo o čemu ćemo navesti drugi primjer pored onoga kojeg je Malik ovdje spomenuo. A to je zabrana klanjanja namaza poslije sabaha i poslije ikindije. Što određuje pet poznatih vremena zabrane. Njihova zabrana je opća. Ali je određen sa stvarima oko kojih postoji konsenzus kao što je naklanjavanje farzova. Tj. koji se naklanjavaju u ovim vremenima – tj. vremenima zabrane – što znači da je ovo posebno određivanje. Isto tako rekat tavafa ako ga ispusti pa ga mora nadoknaditi u ovom vremenu. Isto tako će ponoviti namaz u džematu u ovom vremenu. Allahov Poslanik ﷺ je vidio dvojicu ljudi kako su zakasnili na sabah namaz pa su rekli: Mi smo klanjali u svojim kućama. Kaže: ***Ako ste ga klanjali u svojim kućama, zatim dođete u džamiju gdje je džemat. Klanjajte sa njima to će vam biti kao nafila.*** Ovo je u vremenu zabrane. Hadisi zabrane pojašnjavaju da namaz u općim vremenima zabrane je posebno izdvojen a hadisi naređivanja namaza

pri čemu se uslovljava kod njega da bude dozvoljeno klanje. Pa ako bi kitabija zaklao na mjestu gdje nije dozvoljeno da se kolje, njegovo klanje neće biti dozvoljeno. Jer cilj kitabije je da njegovo klanje bude kao kod muslimana,[1] a musliman ako bi zaklao nekome drugome mimo Allaha ili da zakolje u nečije drugo ime a ne u Allahovo, neće biti dozvoljenim, makar i nevjerovao u to, a isto tako i zimija. Zbog riječi Uzvišenog:

وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ حِلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ

"...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga, i vaša su jela njima dozvoljena." (Sura El-Maide, 5).

Dakle da je to isto, a oni iako ovo smatraju dozvoljenim, mi im to ne dozvoljavamo, jer nije sve ono što oni dozvole, dozvoljeno nama.

Zbog toga što su se podudarila dva dokaza, zabranjenog i dozvoljenog, ali je zabrana preča da se uzme u obzir.

---

kod postojanja razloga za to su sačuvani sa razlozima u njima. Npr, Poslanik ﷺ kaže: *Ako neko od vas uđe u džamiju neka ne sjeda dok ne klanja dva rekata.* Ovo je opća naredba da klanjaš u bilo koje vrijeme da uđeš u džamiju nećeš sjesti dok ne klanjaš dva rekata. Da li postoji posebno određivanje ovog općeg propisa? Odgovor je da ne postoji osim što hatib ima pravo da kada uđe u džamiju u petak (ode direktno na mimber). Od Poslanika ﷺ je potvrđeno da nije klanjao dva rekata. Ali neko će reći: Hutba je od uslova namaz a ona je samo dio njega. U svakom slučaju pravilo je korisno i glasi: Određeni opći propis je slab dok je opći sačuvani propis jak. Tako da će se prednost dati jačem nad slabijim. Čak neki pravnici kažu da ako se opći pojam odredi da njegova pravosnažnost dokazne strane odtpada u pogledu općenitosti u osnovi. I kaže: Zato što je njegovo posebno određivanje lomljenje slike općenitosti u pojedinim jedinkama tako da ostane ono što se ne traži. Jer je određen. Ali ispravno je da ako se odredi opći pojam da ostaje na svojoj općenitosti u odnosu na što nije određen.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Cilj kitabije je da njegovo klanje bude poput klanja muslimana. Ovo je tačno, jer ako bi rekli da je dozvoljeno konzumirati ono što zakolje kitabija i pri čijem klanju nije spomenuo Allahovo ime time bi odobrili da njegova žrtva bude vrijednija od one koju zakolje musliman. Ako bi rekli da je dozvoljeno jesti čak i ono čemu nije puštena krv time bi njegovo klanje bilo vrijendije od klanja muslimana.

Zato što klanje nekom mimo Allaha ili u nečije drugo ime, je nama sigurno poznato da nije od vjere vjerovjesnika - alejhimu sselam – nego je to širk kojeg su izmislili kafiri. Tako da je značenje radi kojeg je dozvoljeno jesti ono što zakolju, u ovom slučaju nepostojeće. A Allah ﷻ najbolje zna.

Ali ako se kaže: "Ali ako nad njime spomenu nečije ime a ne Allahovo, kao da kažu: "U ime Mesiha" i sl. onda će njegova zabrana bit očita, ali ako ne spomenu nikoga, ali sa klanjem namjere Mesihu, Zvijezdi i sl. gdje je onda značenje zabrane?"

Reći će se da sam na to srkenuo pažnju, a to je da je Allah ﷻ zabranio ono što se kolje na žrtvenicima, što ukazuje na njegovu zabranu. Iako je onaj koji kolje kitabija, jer da je njegova zabrana bila radi toga što ga kolje idolopoklonik ne bi bilo razlike da li ga klao na žrtvenicima ili negdje drugo. I zato što ukazuje da kada nam je dozvolio da jedemo hranu od kitabija u isto vrijeme je ukazao da nam je zabranio hranu od mušrika. Tako da izdvajanje onoga što je zaklano nad idolima ukazuje na novu korist.

Također, spomenuo je zabranu onoga što se zakolje na žrtvenicima, i ono što se zakolje radi nekoga drugoga mimo Allaha, ući će, dakle, u ono što je zaklano radi nekoga mimo Allaha, ono što su kitabije zaklali radi nekog mimo Allaha. Također sve što se zakolje na žrtvenicima, pa i ono što zakolje kitabija na onome što su postavili radi svojih kipova u crkvama je zaklano na žrtveniku.

Poznato je da se propis ne razlikuje u slučaju da se tu nađe kip ili ne. Nego je zabranjeno zbog namjere da se zakolje radi kipa ili njegovog veličanja. Za ove žrtvenike je rečeno da su od kipova dok su drugi rekli da se radi o nečemu drugom mimo kipova.

Kažu da je oko Bejtul Harama bilo tristotine šezdeset različitog kamenja, i da su pagani na njima klali žrtve, prostirući meso po njima. Oni su veličali ovo kamenje, obožavali ga i klali na njemu. A kada su htjeli zamijenili bi ovo kamenje drugim koje im se više svidjelo od njega. Ovo dokazuje hadis Ebu-Zerra kada je govorio o svom prihvatanju islama kada kaže: "Pa sam postao kao

žrtvenik crven." [1] Tj. želi reći da je postao crven od krvi poput žrtvenika.

U riječima Uzvišenog:

"... **i ono što je na žrtvenicima kao žrtva zaklano.**" Su dvije predaje.

Jedna je da je dotično klanje obavljano na njima, kao što smo spomenuli, tako da je njihovo klanje na njima bilo radi približavanja kipovima, i ovo je na osnovu onih koji kažu da se radi o nečemu drugom mimo kipova. Tako da će biti da ono što je zaklano na njima da je zaklano radi kipova ili da je zaklano kipovima. A to ukazuje na zabranu svega onoga što je zaklano nečemu mimo Allaha. Jer na problematičnost klanja na nekom mjestu ne utječe osim ako nije zaklano radi nekoga drugoga mimo Allaha. Kao što je Vjerovjesnik ﷺ pokudio da se kolje na mjestima gdje su bili kipovi mušrika, ili na mjestima njihovih praznika. Ali je pokuđena ona žrtva koja se zakolje na određenom mjestu zbog toga što je to mjesto širka. Jer ako se stvarno desi da je zaklano radi nekoga drugoga mimo Allaha onda će se stvarno naći zabrana u njemu.

Drugo mišljenje je da je klanje na žrtvenicima tj. radi žrtvenika kao što se kaže: "Allahov Poslanik ﷺ, je obilježio Zejnebinu svadbu hljebom i mesom."[2] Ili " Taj i taj je nahranio radi djeteta." Ili "Zaklao je taj i taj radi djeteta." I slično tome. U tom značenju i jesu riječi Uzvišenog:

لِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ

"**...da biste Allaha veličali zato što vas je uputio.**" (Sura El-Hadždž, 37).

Ovo je očito na osnovu riječi onih koji tvrde da su žrtvenici sami kipovi, jer nema suprotnosti između toga da se klalo radi njih i toga što su bili umazani krvlju.

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu u priči Ebu-Zerrovog prihvatanja islama, br. 2473. Ovaj dio kojeg je naveo autor kod Muslima je "Kao da sam crveni žrtvenik."

[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 4793, 'Feth'. Muslim u svom Sahihu br. 1428.

Na osnovu ovog mišljenja dokazna strana je očita.

Ova dva mišljenja se razlikuju u riječima Uzvišenog: "**Na žrtvenicima**" kao razilaženje oko riječi Uzvišenog:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

"**Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo klanje kurbana da bi spominjali Allahovo ime prilikom klanja stoke koju im On daje.**" (Sura El-Hadždž, 34).

I riječi Uzvišenog:

لِّيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

"**Da bi svjedoci bili koristi svojih i da bi ime Allahovo spominjali u danima poznatim zato što ih je oskrbio životinjama domaćim.**" (Sura El-Hadždž, 28).

Rečeno je da se pod 'ime Allahovo' nad njima odnosi ako su životinje prisutne.

Dok su drugi rekli da obuhvata spomen Njegovog imena, radi njih kada su prisutne i kada nisu, kao što je u riječima Uzvišenog:

لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ

"**...da biste Allaha veličali zato što vas je uputio.**" (Sura El-Hadždž, 37).

Ali suština oba mišljenja se završava kod jednoga u riječima Uzvišenog:

"**... i ono što je na žrtvenicima kao žrtva zaklano**". Kao što smo prethodno naveli.

Po ovom pitanju postoji treće slabo mišljenje, a to je značenje ' u ime žrtvenika' što je slabo mišljenje. Jer ovo značenje se dobija iz riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i onu koja je zaklana u nečije drugo, a ne u Allahovo ime." (Sura En-Nahl, 115).

Tako da će biti samo ponavljanje, ali kontekst teksta bi mogao ukazati na to, kao što Buharija u svom Sahihu prenosi od Muse b. Ukbeta od Salima od Ibn-Omera – radijjallahu anhuma – da je govorio prenoseći od Allahovog Poslanika ﷺ:

"Da je susreo Zejda b. Amra b. Nufejla u podnožju Beldeha – i to prije nego što se počelo objavljivati Allahovom Poslaniku ﷺ - pa sam ponudio Allahovom Poslaniku ﷺ sofru na kojoj je bilo meso a on odbi da jede zatim Zejd reče: "Ja ne jedem ono što koljete na svojim žrtvenicima, niti jedem osim ono nad čime se spomene Allahovo ime."[1]

U drugoj njegovoj predaji: "Zejd b. Amr b. Nufejl je, iustinu, prigovarao Kurejšijama zbog njihovih žrtvi. I govorio bi im:

"Ovca koju je stvorio Allah, i spustio joj vodu sa neba, a iz zemlje joj izveo travu, a vi je zatim koljete u nečije drugo ime mimo Allaha."[2]

Kudeći taj postupak i smatrajući ga veoma velikim (ružnim).

Također riječi Uzvišenog:

وَمَآ أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦ

"...i onu koja je zaklana u nečije drugo, a ne u Allahovo ime." (Sura En-Nahl, 115).

Očito ukazuje da ono što se zakolje nekome drugome mimo Allaha je isto kao da kaže: "Ova žrtva je tome." Ako je ovo ciljana stvar, onda je isto ako ga izgovori ili ne. Zabrana ovoga je očitija od zabrane onoga što zakolje kršćanin radi mesa, pa kod njegovog klanja kaže: "U Mesihovo ime" ili slično. Kao i ono što mi zakoljemo približavajući se time Allahu, biva čišće i veličanstvenije

---

[1] Bilježi ga Buahrija u Sahihu br. 5499, 'Feth'.
[2] Bilježi ga Buahrija u Sahihu br. 3826, 'Feth'.

od onoga što koljemo radi mesa, te nad njim kažemo: "U ime Allaha", jer obožavanje Allaha sa namazom i prinošenjem žrtve Njemu je veličanstvenije od molitve za pomoć kod otpočinjanja poslova. Isto tako širk u namazu nekom drugom i prinošenje žrtve nekome drugom je gore od spominjanja nečijeg drugog imena osim Allahovog u otpočinjanju poslova. Tako da ako se zabrani ono radi čega je rečeno: "U Mesihovo ime" ili "U ime Danice" je preče da se zabrani ono što je zaklano radi Mesiha i Danice.

Na osnovu ovoga ti postaje jasna slabost tvrdnje onih koji kažu da je zabranjeno da se jede ono pri čijem je klanju spomenuto nečije drugo ime a ne Allahovo a nisu zabranili ono što je zaklano radi nečega drugog a ne radi Allaha, kao što su to rekli neki od naših prijatelja i drugi. Čak da su rekli suprotno bilo bi primjerenije, jer obožavanje nekoga mimo Allaha je gore od traženja pomoći od nekoga drugoga mimo Allaha.

Na osnovu ovoga, kada bi zaklao radi nekoga drugoga mimo Allaha približavajući se time istom, bilo bi zabranjeno, makar pri tome rekao "U ime Allaha", kao što to čine munafici ovog ummeta koji se približavaju evlijama i zvijezdama, klanjem i paljenjem tamjana i sl. Iako od ovih otpadnika nije dozvoljeno jesti ono što zakolju ni u kom slučaju. Ali u samoj žrtvi se nalaze dva faktora zabrane.[1]

Od ovog poglavlja je i ono što neznalice rade u Mekki – da joj Allah poveća ugled – i na drugim mjestima kada kolju džinima.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono pri čijem je klanju spomenuto drugo ime mimo Allahovog ono biva haram radi riječi Uzvišenog: ***I ono što je zaklano na žrtvenicima.*** A ono što je zaklano u nečije drugo ime mimo Allaha kao što je u ime Mesije i slično tome i to je haram. Ovo je pravilno i ispravnije mišljenje. Ono što je autor spomenuo od razilaženja je slabo zato što je ajet direktan. Uzvišeni kaže: ***Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i što je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno- i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto – osim ako ste ga preklali – i što je na žrtvenicima žrtvovano.*** [El-Maide, 3].

Zbog toga se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ: "Zabranio ono što se zakolje džinima."[1]

Na ovo pitanje ukazuje ono što smo prethodno naveli da je Vjerovjesnik ﷺ: "Zabranio da se kolje na mjestima gdje su kipovi, i na mejstima gdje su kafirski praznici."

Na ovo ukazuje također ono što bilježi Ebu-Davud u Sunnenu; govorio nam je Harun b. Abdullah govorio nam je Hamad b. Mes'ade prenoseći od Aufa od Ebu-Rejhane od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - da je rekao: *"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio nadmetanje[2] beduina"*[3]. Ebu-Davud kaže: "Gundur, ga je pripisao Ibn-Abbasu".

Ebu-Bekr b. Ebi-Šejbe prenosi u svom Tefsiru da mu je govorio Vekia prenoseći od njegovih prijatelja od Aufa Earabija od Ebu-Rejhane da je rekao: "Ibn-Abbas je upitan o *muakari* beduina. Pa je rekao: *"Bojim se da je to od onoga što je zaklano u nečije drugo a ne u Allahovo ime"*.

Ebu-Ishak Ibrahim Duhajim u svom Tefsiru prenosi, govorio nam je moj otac govorio nam je Seid b. Mensur od Rab'ija od Abdullaha b. Džaruda da je rekao: "Čuo sam Džaruda da kaže: "U plemenu Benu Rebah je bio čovjek po imenu Ibn-Vesil, pjesnik, pa je izazvao Ebu-Firezdeka koji ga je nadvladavao u pjesništvu, kod vode na kraju Kufe, da ovaj zakolje stotinu svojih deva a ovaj

---

[1] Bilježi ga Bejheki u Sunnenu kubra 9. dio, str. 314 od Omera b. Haruna od Junusa od Zuhrija kao merfua hadis. Ibn-Mein i Salih b. Džezre su ovog Omera proglasili lašcem. Hadis je Ibn-Dževzi naveo u -Mevduat 2. dio, str. 204.
Od predaje Ibn-Hibana da ga je obavijestio Hamza b. Davud da mu je govorio Ismail b. Isa b. Zazan da mu je govorio Abdullah b. Izejne od Sevra b. ... od Zuhrija od Humejda b. Abdurrahmana od Ebu-Hurejre pa je naveo hadis.
Ibn-Dževzi kaže: "Ibn-Hiban kaže: "Abdullah prenosi od Sevra ono što nije od njegovih hadisa i nije dozvoljeno da se koristi kao dokaz ni u kom slučaju."
Pogledaj, Alai masnua fi ahadis mevdua 2. dio, str. 226, i Tenzihu šeria 2. dio, str. 248, i Fevaid medžmu'a str. 169, i Medžruhin 2. dio, str. 19 i Daif džami'a sagir br. 6065.
[2] Tj. u nadmetanju, u vremenu mira i izobilja, ko će više od njih poodsijecati devama nožnih tetiva sve dok jedan ne posustane da dokaže svoje pretvaranje i ugled pred ljudima čime nisu tražili Allahovo Lice.
[3] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu a Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih sunnen Ebu-Davud br. 2446.

stotinu svojih deva. Kada dođu na pojilo. A kada one dođoše oni krenuše na pojilo sa svojim sabljama, režući im tetive iznad papaka, pa ljudi izađoše na magarcima i mazgama želeći meso. Alija ﷺ, je bio u Kufi, pa je izašao na Poslanikovoj ﷺ, bijeloj mazgi, vičući: *"O ljudi, nemojte jesti od njihovog mesa, jer su zaklane u ime nečega drugoga a ne u Allahovo ime."*[1]

Tako da su ovi ashabi tumačili ono što se ima za namjeru mimo Allaha da ulazi u ono što je zaklano u ime nečega drugoga mimo Allaha.

Tako da znaš da ajet ne govori samo o onome koji izgovara ime mimo Allahovog, nego i ono što se ima u namjeri da mu se približi mimo Allaha da ulazi u ovaj pojam. Također i tabiini su tumačili da ono što se zakolje na žrtvenicima da je zaklano u nečije drugo ime a ne radi Allaha.

U Mudžahidovom poznatom Tefsiru smo prenijeli od njegovih vjerodostojnih predaja od Ibn Ebi-Nudžejha u riječima Uzvišenog: "**... i ono što je zaklano na žrtvenicima.**" Kaže: "Oko Kabe je bilo kamenje kojem su pagani klali mimo Allaha ﷻ, kojeg su opet mijenjali sa kamenjem koje bi im se više od njega svidjelo."

Ibn Ebi-Šejbe prenosi da mu je govorio Muhammed b. Fudajl prenoseći od Eš'asa od Hasana u riječima Uzvišenog: "**... i ono što je zaklano na žrtvenicima.**" Kaže: "Ovo je na stupnju onoga što je zaklano u nečije ime a ne u Allahovo."

U poznatom Tefsiru od Katade kaže: "Što se tiče "**... i ono što je zaklano na žrtvenicima.**" Žrtvenici su kamenje, koje su pagani obožavali, njima klali pa im je to Allah zabranio."[2]

U Tefsiru od Alije b. Ebi-Talhe od Ibn-Abbasa se prenosi da je rekao: *"Žrtvenici su kipovi na kojima su klali žrtve i od kojih su počinjali obrede."*[1]

---

[1] Bilježi ga Ibn-Kesir u svom Tefsiru 2. dio, str. 7 u predaji od Ibn Ebu-Hatima sa njegovim lancem od Reb'ija b. Abdullaha da je čuo od Džaruda b. Abdullaha. Prenosioci ove predaje nemaju smetnje, Ibn-Vesil je Suhajm b. Vesil Rejahi Muhadrem ali postoji prekid između Džaruda i ovog Suhajma.

[2] Bilježi ga Ibn-Džerir u svom Tefsiru 6. dio, str. 48.

Ako se kaže: "Ismail b. Sead prenosi da je rekao: "Pitao sam Ahmeda o tome što su prinosili svojim božanstvima, da to zakolje musliman? Pa je rekao: "Nema smetnje."[2]

Reći će se da je Ahmed to rekao zato što musliman kada zakolje spomene Allahovo ime nad njim i sa tim klanjem nema namjeru da kolje nekom drugom mimo Allaha, niti spominje nekoga mimo Allaha. Koljač musliman ima drugačiji nijet pri klanju ovce od onoga koji ima vlasnik, tako da namjera koju je imao vlasnik ovce nema utjecaja, dok je koljač taj koji utječe na klanje. Dokaz toga je da kada bi musliman opunomoćio kitabiju da zakolje za njega te on spomene nekoga drugoga a ne Allaha žrtva ne bi bila dozvoljenom. Zbog toga što je klanje ibadet sam po sebi, Alija ﷺ, je smatrao pokudnim, i drugi među učenjacima kao što je Ahmed u jednoj od dvije predaje od njega 'da musliman opunomoći kitabiju u klanju njegove žrtve.' Jer samo klanje je tjelesni ibadet, poput namaza. Zbog toga se veže za mjesto ili vrijeme i sl. za razliku od podjele mesa zbog toga što se odnosi na novčani ibadet. Radi toga učenjaci su se razišli po pitanju podjele mesa od poklonjenih žrtava na stanovnike Harema (u Mekki) koje su zaklane u Haremu. Iako je ispravnije da se to meso odvoji za njih.[3] Ovo je suprotno od sadake koja predstavlja potpuni novčani ibadet. U takvom ibadetu ne može utjecati namjera opunomoćenika, ali ovo je zapisano pitanje od Ahmeda koje ima više značenja. Ovo je upotpunjena priča o njihovim žrtvama na njihove praznike.[4]

---

[1] Bilježi ga Ibn-Džerir u Tefsiru 6. dio, str. 49.

[2] Pogledaj Mugni i šerhul kebir 11. dio, str. 36.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je pitanje kojem se mora posvetiti pažnja. Da ono što je obavezno u Haremu u Haremu se mora zaklati. Zato oni koji kolju kurbane temetu'a i kirana na Arefatu nije ispravno zato što kolju izvan Harema. Obaveza je da se zakolje unutar Harema. I ono što je obavezno od nje da se podijeli unutar Harema. Ali ono što nije vadžib da se podijeli nema smetnje da se odnese u države kao što su ashabi – radijjallahu anhum – činili. Sa sobom bi na putovanja nosili meso od kurbana. Ovo je pojašnjeno na drugom mjestu. Ali ovim smo htjeli opomenuti da ono što se kolje na Arefatu a mora se zaklati unutar Harema da nije ispravno makar ga donio i podijelio u Haremu, ono nije ispravno.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U pogledu ovog pitanja po meni ako se zahtijeva od muslimana da zakolje žrtvu njihovim božanstvima pa je zakolje da je

POGLAVLJE

POST KAFIRSKIH PRAZNIKA KAO IZDVOJENOG POSTA

Što se tiče posta kafirskih praznika kao izdvojenog posta, kao što je post na dan karnevala (nejruza), ili festivala (mahredžana), koje veličaju perzijanci, oko njih postoji razilaženje, jer se postom postiže razlika, ili da se u osnovi ostavi bilo koji vid njegovog izdvajanja.

Mi ćemo prvo spomenuti post subotom, a to je zato što Sevr b. Zejd prenosi od Halida b. Me'adana od Abdullaha b. Bisra Silmija od njegove sestre Samma da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Nemojte postiti subotom osim ono što vam je propisano. Pa ako neko od vas ne bi našao osim list grožđa ili granu drveta - a u drugoj verziji: ***"... osim granu grožđa ili list drveta"*** - ***neka ga sažvaće."***[1]

Bilježe ga autori četiri Sunnena. Tirmizi kaže : "Ovaj hadis je hasen." Nesai ga prenosi u drugim verzijama od Halida b. Abdullaha b. Bisra, također ga prenosi od Sammae od Aiše.

Prijatelji i većina učenjaka su se razišli po ovom pitanju.

---

haram tj zabranjena je za jelo. Jer očito je da je zaklana kipovima. Namjera muslimana je skrivena stvar i niko je ne može otkriti. Zato je Šejhul-islam rekao da je ovo pitanje zabilježeno od Imama Ahmeda, što je moguće. Ispravno je da sve što se zakolje nekom drugom mimo Allaha sa nijetom onoga koji opunomoćuje ili opunomoćenog da nije dozvoljeno.

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 2421, Tirmizi u svom Sunnenu br. (...) Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 1726, Darimi u svom Sunnenu 2. dio, str. 19, Ibn-Huzejme u svom Sahihu br. .2164, Ahmed u svom Musnedu 6. dio, str. 368, Bejheki u Kubra 4. dio, str. 302, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 435. Hakim kaže: "Hadis je sahih po Buharijinim uslovima." A sa njim se Zehebi složio. Albani je podržao njihov stav u Irvau 4. dio, str. 118.

Ebu-Bekr Esrem kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da je upitan o postu subotom izdvajajući je? Pa je rekao: "Što se tiče posta subotom izvajajući je, došao je hadis o tome u hadisu Sammae misleći na hadis Sevra b. Jezida od Halida b. Me'adana od Abdullaha b. Bisra od njegove sestre Sammae od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao:

"Nemojte postiti subotom osim ono što vam je propisano."

Ebu--Abdullah kaže: " Jahja b. Seid ga je negirao a moj mi ga otac nije govorio, a čuo ga je od Sevra da je rekao: "Čuo sam ga od Ebu-Asima."[1]

Esrem kaže: "Ebu-Abdullahov dokaz o dopuštenju posta subotom da su svi hadisi preneseni o tome suprotni hadisu od Abdullaha b. Bisra."

Od njih je hadis Ummu Seleme kada je bila upitana: *"Koje dane je Allahov Poslanik ﷺ najviše postio?" Rekla je: "Subotu i nedjelju."*[2]

Također hadis od Džuvejrije: Da je Allahov Poslanik ﷺ njoj rekao u petak:

"Je si li postila jučer?" Rekla je: "Ne." Pa je rekao: "Želiš li da postiš sutra?"[3] A sutra se odnosi na subotu.

I hadis Ebu-Hurejre ؓ: *"Vjerovjesnik ﷺ je zabranio da se posti petkom osim sa danom prije njega ili danom poslije njega."*[4] A dan koji je poslije njega je subota.

Od toga je: "Da je on postio cijeli Šaban."[5] A u njemu je subota.

---

[1] Mugni i šerhul kebir 3. dio, str. 99.

[2] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 6. dio, str. 324, Bejhei u Kubra 4. dio, str. 303, Ibn-Huzejme u svom Sahihu 3. dio, str. 318, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 436. Hadis je hasen.

[3] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1986, 'Feth'.

[4] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1985, 'Feth'. I Muslim u svom Sahihu br. 1144.

[5] Ovo je došlo u hadisu kojeg bilježi Buharija u svom Sahihu br. 1970, 'Feth' od Aiše – radijjallahu anha – da je rekla: "Allahov Poslanik ﷺ nije postio ni jedan mjesec više od Šabana, a postio je cijeli Šaban, i govorio bi: "Uzmite od djela onoliko koliko možete

Od toga je njegova naredba da se posti Muharrem[1] a u njemu je subota, i kaže:

"Ko bude postio Ramazan zatim ga nastavi sa šest dana Ševala bit će kao da je postio cijelo vrijeme (cijelu godinu)."[2]

A u njemu je moguće da se nađe subota.

Također je naredio da se poste bijeli dani[3] a u njima se može naći subota, a primjera je mnogo.

Međutim Esrem je shvatio da je Ebu-Abdullah zastao kod ovog hadisa, te da je dopustio post subotom, tako što je naveo hadis koji se koristi kao dokaz o pokuđenosti te je spomenuo da je Imam među nedostatke hadisa naveo Jahju b. Seida te da ga se čuvao i nije ga prenosio, što ukazuje na ocjenu hadisa kao slabog.

Esrem je uzeo za dokaze mutevatir predaje[4] o postu subotom.

Ne može se reći: "Da se zabrana odnosi na jedinke jer riječi: ***"Nemojte postiti subotom osim što vam je propisano"***, iznimka je dokaz prihvatanja. To znači da hadis ukazuje na obuhvatanje posta u svim oblicima. Jer da ga je htio izdvojiti u to nebi ušao propisani post, kako bi ovaj bio iznimka, jer se ne može izdvojiti. Jer iznimka ukazuje da u to ulaze druge stvari za razliku od petka, jer je pojasnio da ga je zabranjeno postiti izdvojenim.

Na osnovu ovoga hadis je šaz (daif-slab) i nije sačuvan (gajru mahfuz), ili je derogiran, što je stav prethodnika među

---

podnijeti jer Allahu neće dosaditi ako vama dosadi." A Vjerovjesnik ﷺ je volio namaz na kojem se ustrajalo makar bilo rijetko a kada bi klanjao ustrajao bi u tom namazu."

[1] To je potvrđeno u hadisu kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu br. 1164.

[2] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu br. 1164.

[3] Od Ebu-Hurejre ؓ, se prenosi da je rekao: "Moj prijatelj mi je preporučio tri stvari: "Post tri dana od svakog mjeseca, dva rekata duha namaza, i da klanjam vitre prije spavanja." Bilježi ga Buharija u svom Sahihu br. 1981 i Muslim u svom Sahihu br. 721. Isto tako od Ebu-Derda'a i Abdullaha b. Amra b. Asa, radijjallahu anhum.

[4] Mutevatir predaja je predaja koju prenosi veliki broj prenosilaca u svakoj generaciji prenosilaca tako da je nemoguće da se dogovore oko laži.

Ahmedovim prijateljima koji su se sa njim družili, kao što su Esrem i Ebu-Davud.[1]

Ebu-Davud kaže: "Hadis je derogiran." Ebu-Davud spominje sa svojim lancem od Ibn-Šihaba da je, kada bi mu se spomenula zabrana posta subote, govorio: "Ovaj hadis je od stanovnika Himsa." Od Evzaija se prenosi da je rekao: "Sakrivao sam ga sve dok nisam vidio da se kasnije raširio." Tj. hadis od Bisra u pogledu posta subotom.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahiemhullah – kaže: U svakom slučaju ono što je Šejh – rahimehullah – obrazložio je dobro. Ali reći će se: Ako bi pretpostavili da se radi o općenitosti, hadisi ukazuju da se posti sa drugim danima što ukazuje na općenitost. Zato je poznato u mezhebu da je post subotom dozvoljen ako se sa njim posti drugi dan. Dok je pokuđeno postiti ga samostalno. Ali ako bi rekli ono što je rekao Šejh onda bi hadis ili bio derogiran ili neispravan. Ovo nam ukazuje na veoma bitnu korist u nauci terminologije: Da se nepravilnost ne uslovljava da bude u jednom hadisu kojeg jedni prenose na jedan način a drugi na drugi način. Nekada se to odstupanje može naći u propisu a ne u pogledu na hadis. Ovo je bitna korist. Na osnovu ovoga ćemo reći: Ovaj hadis je nepravilan, jer je suprotan mnogobrojnim hadisima koji ukazuju na post subotom. Ono što je smatrao Šejhul-islam je istina. Iz toga znamo kako su neki požurili u donošenju odluke kada su došli kod svojih porodica na dan Arefata koji je odgovarao suboti pa su im naredili da se iftare, pod izgovorom da se u tom danu ne posti osim farz. Ovo ti pokazuje da požurivanje u donošenju šerijatskih odluka je veoma opasna stvar. Oni koji su postili na dan Arefata što je odgovaralo suboti, da li su time htjeli postiti subotu? Ne, oni su htjeli postiti dan Arefata. Da je to odgovaralo bilo kojem drugom danu, nedjelji, ponedjeljku, utorku srijedi ili drugim danima oni bi ga postili. Oni nisu postili subotu zato što je to subota. U svakom slučaju meni bi bilo drago da pripazite na ove opasne stvari. A to je požurivanje sa donošenjem fetvi na osnovu lijepog mišljenja o učenjaku koji ih je izrekao. Učenjak može pogriješiti, jer svi pogađaju i griješe. Hadisi su veoma jasni, i hadisi koji govore o dozvoljenosti posta subotom, sa drugim danom, su vjerodostojni. Ako odgovara bilo kojem danu u njemu će se postiti. Da, onaj ko ima namjeru da posti subotu, reći će se da je pokuđeno. Neki učenjaci će reći da je poželjno. Neki učenjaci će reći: Poželjno je da posti subotom i nedjeljom jer je Ummu Seleme bila upitana o danima u kojima je Poslanik ﷺ najviše postio pa je rekla: Subota i nedjelja. Neki su rekli također: Poželjno ih je postiti radi drugog razloga. A to je da je to praznik nevjernika. Praznik je dan veselja i radosti, jela i pića. Tako da će post subotom biti suprotstavljanje njima. U ovom postu nema radosti, veselja i praznovanja. Na učenicima je obaveza da ne požuruju u ovim stvarima, i da se boje Allaha u pogledu Muhammedovog ﷺ ummeta.

Ebu-Davud kaže: "Malik je rekao da je ovo laž."[1] [2]A većina učenjaka smatra da nije pokuđeno postiti subotom.

Ali većina naših prijatelja su iz Ahmedovih riječi shvatili da se radilo po ovom hadisu, te da ga je prenio na izdvajanje subote. Jer je bio pitan o propisu ovog posta pa je odgovorio sa ovim hadisom, a odgovor sa hadisom ukazuje da radi po njemu. A ono što se spominje o Jahji je pojašnjenje onoga što se pojavilo kao sumnja. Oni su ga smatrali pokuđenim da se izdvaja postom, radeći po ovom hadisu, sa blagošću njegovog lanca. To ukazuje na njegovo nužno prihvatanje ili primjenu te su njegovo značenje prenijeli na izdvajanje, kao što je post petkom ili u Redžepu.

Ahmed prenosi u Musnedu hadis od Ibn-Luhej'e govorio nam je Musa b. Virdan od Ubejda E'aredža da mu je govorila njegova nana - misleći na Sammau - :

"Da je ušla kod Allahovog Poslanika ﷺ u subotu, dok je ručao, pa je rekao: "Dođi ručaj." Ona reče: "Ja postim." Pa joj je rekao: " Je si li postila jučer?" Kaže: "Ne." Kaže: "Jedi, jer post subotom nije tebi (u prilog) niti protiv tebe."[3]

Ovaj, iako mu je lanac slab na njega ukazuju svi hadisi.

---

[1] Navodi ga Ibn-Mulekan u Hulasatul bedrul munir 103/1 i prenosi od Nevevija da je o riječima Malika rekao: "Ovo mu se neće prihvatiti, jer su ga imami ocjenili sahihom."

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Imam Malik kaže: Da je ovo laž. Tj. da je podmetnuto kao da je od Poslanika ﷺ. Kao suština onoga oko čega postoji slaganje o postu subotom. A to je da je njegova zabrana u govoru Šejhul-islama – rahimehullah -ili je nepravilna ili je derogirana. Što se tiče pozivanja na derogiranje za to je potrebno iznijeti dokaz. Od uslova derogacije je obavezno poznavanje istorije. Te da je onaj hadis koji derogira došao poslije derogiranog. Što se tiče nepravilnosti onda da, moguće je nepravilnost koristiti kao suprotstvaljanje vjerodostojnim hadisima. I zato što je slab, te će na osnovu toga hadis biti nepravilan. Prethodilo je da je Imam Ahmed – rahimehullah – kao što je poznato kod njegovih prijatelja, da je smatrao pokuđenim da se posti samostalno. Ali što se tiče da se posti sa nekim drugim danom onda nema pokuđenosti. A postoji četvrto mišljenje od Imama Malika a to je da je laž.

[3] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 6. dio, str. 368, ali je hadis slab. Ibn-Luhej'a je miješao hadise pri kraju života tako da su mu hadisi slabi osim ako od njega prenose Abdullahi jer su prenosili hadise od njega prije nego što je počeo da miješa i prije go što su mu knjige izgorile. A Musa b. Virdan, o njemu Hafiz u Takribu kaže: "Bio je istinoljubiv ali je možda pogriješio dok Ubejda E'aredža ne poznajem ."

Tako da će na osnovu ovoga njegove riječi: *"Nemojte postiti subotom"* tj. nemojte namjeravati da ga posebno postite osim ako se radi o farzu, jer čovjek namjerava da posti posebno neki dan, tako da ako mu nije obaveza postio bi osim subote, kao kada bi neko primio islam a od mjeseca nije ostalo ništa osim subota on bi je postio samostalno.

Također, njegova namjera da ga posti samostalno u farzovima nije pokuđeno, za razliku ako bi namjeravao da ga posti u nafilama, jer bi bio pokuđen. Pokuđenost neće biti uklonjena sve dok mu se ne doda drugi dan,[1] ili da se odnosi na njegov običaj.[2] Što znači da je kod farzova pokuđenost uklonjena time što je farz, jer u suprotnom bi se morao spojiti sa drugim danom. Tako da je kod nafila pokuđenost uklonjena time što mu je dodan drugi dan, ili zbog podudarnosti u običaju i sl. tome.

Reći će se: "Iznimka je izdvojila neke oblike dopuštanja, dok su ostali izdvojeni sa dokazima.

Zatim su se oni razišli oko dokaza pokuđenosti.

Ibn-Akil obrazlaže da je to dan u kojem se jevreji drže posta, i u njemu se sustežu od svega, pa čak i ostavljanju poslova u njemu, dok postač biva poput pretpostavke da ostavlja poslove, tako da je njegov post kao poređenje sa njima, dok se ovo obrazloženje ne može primijeniti kod nedjelje.

Grupa među prijateljima obrazlaže time što je to dan praznovanja kitabija kojeg oni veličaju, tako da njegovo izdvajanje postom u odnosu na druge dane biva poput njegovog veličanja, i da je to pokudio kao što je pokudio izdvajanje posta dana Ašure kao veličanja kao što ga veličaju kitabije. Kao i zbog izdvajanja Redžepa kao što to čine mušrici.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Osim ako mu se doda drugi dan, tj. da se posti sa petkom ili nedjeljom. Ili da odogovara njegovom običaju tj. da posti dan i da se iftari dan. Ako bude odgovaralo onome što je propisano da se posti kao što je dan Arefata ili dan Ašure ili dan u kojem je dozvoljeno da se posti.

[2] Tj. da inače posti tako pa se podudari post subotom.

Ovakvo obrazloženje se može suprotstaviti nedjeljom, jer je ona praznični dan kršćana. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Danas je naš dan, sutra je jevrejima a prekosutra kršćanima."[1]

Reći će se: "Ako je dan njihovog praznovanja onda je u postu suprotstavljanje njima za razliku od iftarenje(jela)".

Na ovo ukazuje predaja koju prenosi Kurejb, Ibn-Abbasov štićenik, pa kaže:

"Poslali su me Ibn-Abbas i ljudi od Vjerovjesnikovih ﷺ, ashaba Ummi-Selemi da je pitam: "Koje dane je Allahov Poslanik ﷺ, najviše postio?" Kaže: "Postio je subotom i nedjeljom. To je najviše postio od dana. I govorio je: "To su dani mušričkih praznovanja, a ja volim da im se suprotstavljam".

Bilježe ga Ahmed, Ibn Ebu-Hatim i Nesai.[2] Vjerodostojnim ga je ocijenilo nekoliko hafiza.[3]

Ovo je dokaz o poželjnosti posta na dan njihovog praznovanja sa namjerom da im se suprotstavlja.

Od Aiše - radijjallahu anha - se prenosi da je rekla:

[1] Bilježe ga Buharija u Sahihu br. 876, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 855, navedena verzija je od Muslima. Također ga bilježi Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 503, 509 i 512 od Ebu-Hurejre ؓ.

[2] Bilježe ga Ahmed u Musnedu 6. dio, str. 324, Nesai u Sunnenul kubra br. 2776, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 109, Ibn-Huzejme u svom Sahihu 3. dio, str. 318 i Bejheki u Kubra 4. dio, str. 313. Hadis je hasen.

[3] Sahihom ga je ocijenio Hakim u Mustedreku, Zehebi u Talhisu, Ibn-Hiban u svom Sahihu. Ali kažem da je hadis samo hasen jer se nalazi u hadisu Abdullaha b. Mubareka od Abdullaha b. Muhammeda b. Omera b. Alije b. Ebu-Taliba od njegovog oca ovako prenešen.

Abdullaha b. Muhammeda i njegovog oca je povjerljivima ocijenio Ibn-Hiban. Od njih dvojice prenosi veliki broj muhadisa tako da su njihovi hadisi hasen hadisi inša-Allah. Ali njihovi hadisi ne dostižu stupanj sahiha samih po sebi jer je o njima bilo (negativnog) govora a njihovu povjerljivost nije potvrdio niko osim Ibn-Hibana, a Allah najbolje zna.

Ibn-Qajjim ga je ocijenio hasen predajom u Zadul meadu, 2. dio, str. 79.

O ovom hadisu je govoreno u ovoj knjizi još otprije pa sam mu naveo hadis koji ga jača kod Tirmizije od Aiše – radijjallahu anha.

"Allahov Poslanik ﷺ, je postio od mjeseca subotu, nedjelju i ponedjeljak. Od drugog mjeseca je postio utorak, srijedu i četvrtak".

Bilježi ga Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen."[1] Kaže: "Ovaj hadis je Ibn-Mehdi prenio od Sufjana ali ne kao merfua predaju."

Ova dva hadisa nisu dokazi protiv onoga ko je pokudio post samo subotom, za što su kao razlog uzeli da oni u tom danu ostavljaju posao i post. Tako da ako bude postio subotu i nedjelju nestaje ona pokuđenost zbog specifičnog izdvajanja, a postići će se suprotnost sa postom dana u kojem se iftare.

[1] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 746. Albani ga je ocijenio sahihom u Sahiha džami'a sagir br. 4971.

POGLAVLJE

POST U TOKU KARNEVALA, FESTIVALA I DRUGIH IDOLOPOKLONIČKIH PRAZNIKA

Što se tiče karnevala, festivala i drugih idolopokloničkih praznika; od onih koji nisu pokudili post subotom, među prijateljima u mezhebu, kao i drugi, ima ih koji nisu smatrali pokuđenim da se posti ovaj dan. Nego su smatrali poželjnim da bi se suprotstavljalo ovima, dok ga je većina prijatelja smatrala pokuđenim.

Ahmed u predaji od Abdullaha kaže: "Govorio nam je Vekia od Sufjana od čovjeka od Enesa i Hasana da su smatrali pokuđenim post na dan karnevala i festivala.[1]

Moj otac kaže: "To je Eban b. Ajjaš – misleći na čovjeka."

Prijatelji su se razišli da li će ovako nešto ukazati na njegov mezheb? Postoje dva stava.

Obrazložili su to tako što su to dva dana koja veličaju kafiri. Tako da njihovo izdvajanje postom mimo drugih dana biva slaganje sa njima u njihovom veličanju istih. Tako da je pokuđeno poput subote.

Imam Ebu-Muhammed Makdisi kaže:

"Analogijom ovoga se odnosi na svaki praznik kafira ili dan kojeg izdvajaju veličanjem."[2]

Reći će se: "Pokuđeno je da se poste dani karnevala, festivala i njima sličnih, nearapskih dana koji nisu poznati po arapskom računanju vremena. Za razliku od onoga što je došlo u oba hadisa o postu subotom i nedjeljom. Jer ako se bude imalo za namjeru postiti ova dva nearapska i paganska dana onda će to biti poput razloga koji će voditi ka oživljavanju obreda u ovim danima

[1] Mugni i šerhul kebir 3. dio, str. 99.
[2] Mugni i šerhul kebir 3. dio, str. 99.

i oživljavanje njihove biti, javnom ispoljavanju njihovog stanja, za razliku od subote i nedjelje. Jer se oni računaju po islamskom brojanju. Tako da u njihovom postu nema štete te da je poželjno postiti njihove praznike koji se računaju po arapsko-islamskom kalendaru, sa pokuđenošću posta poznatih praznika po nearapsko-paganskom računanju, čime bi se spojilo među predajama, a Allah najbolje zna.[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova dva praznika, karneval i festival, se oživljavaju postom a naziv je nevjerničko mušrički. A to ukazuje na pokuđenost oživljavanja ovih stvari, od onoga što je svojstveno kafirima i što je postalo poznato među muslimanima te ih oni veličaju poput nevjernika.

POGLAVLJE

SVI OSTALI NOVOTARSKI PRAZNICI I PERIODI SU POKUĐENA ZLA BEZ OBZIRA NA STEPEN POKUĐENOSTI

Od zala u ovom poglavlju su svi ostali novotarski praznici i periodi, koji su u stvari pokuđena zla bez obzira dostigli pokuđenost na stupnju harama ili ne.

A to je radi toga što je zabranjeno obilježavanje praznika kitabija i nearapa iz dva razloga:

Prvi: jer u njima je poistovjećivanje sa kafirima.

Drugi: jer su novotarije.

Sve ono što se uvede novo od perioda i praznika je zlo, makar u tome i ne bilo poistovjećivanja sa kitabijama, iz dva razloga:

Jedan je zato što to ulazi u naziv novotarija i inovacija a što opet ulazi u hadis kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu od Džabira ﷺ, da je rekao:

"Kada bi Allahov Poslanik ﷺ držao hutbu, pocrvenjele bi mu oči, glas bi mu se podigao, ljutnja bi mu se pojačala, kao da je upozoravao od napada vojske, govoreći: "Osvanuli i omrkli." I kaže: "Ja i Sudnji dan smo poslani kao ova dva - pa bi spojio između prstiju - kažiprsta i srednjega prsta - i kaže: "A zatim, najbolji govor je Allahova Knjiga, a najbolja uputa je Muhammedova uputa. Najgore stvari u vjeri su inovacije, svaka novotarija je zabluda."[1]

U predaji kod Nesaija stoji: ***"Svaka zabluda vodi u Vatru."***[2]

---

[1] Sahih Muslim br. 867.

[2] Stanje ovog hadisa je naveo šejh Albani u veoma vrijednoj knizi Nužna hutba koja se može potražiti kod Islamke biblioteke.

Također, od onoga što je zabilježeno u Sahihu od Aiše - radijjallahu anha - da je Vjerovjesnik ﷺ, govorio:

"Ko bude radio nešto što nije od naše stvari (vjere) ono mu se odbija."[1]

U verziji u oba Sahiha stoji:

"Ko uvede u ovu našu stvar ono što nije od nje ono mu se odbija."[2] [3]

U vjerodostojnom hadisu kojeg bilježe autori Sunnena od Irbada b. Sarije od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi da je rekao:

"Ko bude od vas živio poslije mene vidjet će veliko razilaženje. Na vama je da se držite mog sunneta i sunneta mojih pravednih halifa[4] *poslije mene. Toga se strogo pridržavajte i držite ga kutnim zubima, ali se čuvajte inovacija, jer svaka novotarija je zabluda."*[5]

Na ovu osnovu su ukazali sunnet i konsenzus (idžma'), pored toga što u Allahovoj Knjizi ima ono što ukazuje na nju.

Uzvišeni kaže:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَـٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ

[1] Sahih Muslim br. 1718.
[2] Mutefekun alejhi.
[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvi hadis '***Ko uvede u ovu našu stvar ono što nije od nje to mu se odbija*** liči na drugi približno. Međutim prvi je očit u opisu dok je drugi očit u određenom djelu. Prvi je ko učini nešto što nije od naše stvari tj. ako se razlikuje te ne bude po propisanom opisu. Dok drugi nije propisan u osnovi. Tako da svaki od ova dva hadisa ako su samostalni obuhvataju onaj drugi. A to znači da onaj ko učini djelo koje nije naređeno od Allaha niti Njegovog Poslanika, ni po svojoj biti niti svojstvima, on je odbijen onome ko ga učini.
[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***Pravednih halifa*** – Da li to podrazumijeva da su njegove halife od njegovog ummeta u vladavini, vodstvu i naređivanju ili čak i u nauci? Očito je da se radi o općem značenju pa čak i učenjaci koji ga naslijede u njegovom ummetu pravednim hilafetom u znanju, djelu i davi, da ulaze u ovo značenje.
[5] Bilježi ga Imam Ahmed u Musnedu 4. dio, str. 126.

"Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?" (Sura Eš-Šura, 21).

Svako ko učini nešto poželjnim čime će se približiti Allahu, ili da to učini obaveznim svojim riječima ili djelima, bez da je to Allah propisao, on je u vjeri propisao ono što Allah nije naredio. A onaj ko ga bude u tome slijedio uzeo ga je za ortaka Allahu, koji mu propisuje od vjere ono što Allah nije naredio.

Da, on može biti da je loše interpretirao šerijat, tako da će mu se možda oprostiti radi toga, ako se on bude trudio na način u kojem mudžtehidu biva oprošteno kada pogriješi, ili čak da bude nagrađen za svoj trud. Ali nije dozvoljeno slijediti ga u tome, kao što nije dozvoljeno slijediti svakoga onoga ko kaže ili učini nešto, ni u govoru niti djelima, ako se zna da je istina u suprotnom, iako je isti taj govornik ili djelatnik nagrađen pored toga što mu se prihvata isprika.[1]

Uzvišeni kaže:

ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ
أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina. A naređeno im je da samo jednom Bogu ibadet čine nema boga osim Njega. On je

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova korist se odražava u tome da ako sljedbenik (mukalid) pogriješi a pripada idžtihadu, a upotrijebio je svoje znanje u pronalaženju određenog šerijatskog riješenja, njemu pripada nagrada i prihvata mu se opravdanje(za grešku). Ali onaj čije se greške prepoznaju obaveza je da mu se suprotstavi osvrćući se ka ispravnom. Neću reći ovo je imam i ja ga slijedim. Da, ja ću reći on je mudžtehid i njemu je oprošteno. Ali sada je do tebe dopro ispravan stav u odnosu na grešku. Na tebi je da slijediš ispravnost. Ovo je pitanje koje zanemaruju pojedini učenici. Kaže ovo je mudžtehid a ako pogriješi ima nagradu. Mi ćemo reći: Da, to je što se tiče njega. Ali što se tiče tebe, tebi je postalo jasno da je pogriješio u svom idžtihadu, tako da ti je obaveza suprotstaviti mu se. Ali pazite na njegova ograničenja, kaže: Ako upotrijebi idžtihad kojim mu se oprašta ako pogriješi, a to je da upotrijebi svu svoju snagu i uloži trud kako bi došao do ispravnog. Ali da pogleda samo u dokaze bez pomnog proučavanja i bez sakupljanja svih strana dokaznog materijala, on nije upotrijebio obavezni idžtihad.

vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju". (Sura Et-Tewbe, 31).

Adijj b. Hatim ﷺ, kaže:

"Allahov Poslaniče, oni ih nisu obožavali?" Kaže: "Nisu ih obožavali, ali su im dozvolili zabranjeno pa su im se pokorili. Zabranili su im dozvoljeno pa su im se pokorili".

Ko se pokori nekome u vjeri u onome što Allah nije propisao od zabrane, dozvole, poželjnosti i obaveze, njega sustiže udio ove pokuđenosti, kao što sustiže udio onoga ko naređuje ili zabranjuje.

Zatim svakom od njih dvojice može biti oprošteno radi idžtihada, kao i da budu nagrađeni za svoj idžtihad. Tako da ga pokuđenost mimoiđe zbog nepostojanja uslova, ili zbog postojanja onoga što ga spriječava.

Također pokuđenost sustiže onoga kome se pojasni istina a on je ne prihvati. Ili onaj ko zakaže u traženju istine dok mu se ne pojasni, ili da okrene glavu od traženja spoznaje iste, radi hira, lijenosti i sličnog tome.

Također Allah ﷻ, je mušricima (u pomenutom ajetu), pokudio dvije stvari.

Prva je da su Mu oni pripisali ortake u onome što Allah ﷻ, nije dozvolio.[1]

Druga je to što su zabranili ono o čemu Allah ﷻ nije objavio zabranu.

To je Vjerovjesnik ﷺ, pojasnio onako kako stoji kod Muslima od Ijjada b. Himara od Vjerovjesnika ﷺ, da je rekao:

"Allah ﷻ kaže: "Ja sam Svoje robove učinio monoteistima (hunefa'), pa su ih odvratili šejtani. Zabranili su im ono što

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Ono što Allah nije dozvolio, kao što je došlo u časnom Kur'anu. Da li to znači da postoji za to dozvola? Ne, ali da bi se pojasnilo stanje. Te da se pojasni da oni nemaju dokaza. Oni su pripisali Allahu širk o čemu Allah nije spustio dokaz. Niti oni u tome imaju ulogu. A to ne znači da postoji Njegov ortak kojem je Allah ﷻ dozvolio.

Sam im dozvolio, i naredili su im da Mi pripisuju ortake u onome o čemu nisam objavio dokaza."[1]

Allah ﷻ kaže:

سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَىْءٍ

"Mnogobošci će govoriti: Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili." (Sura El-En'am, 148).

Oni su tako spojili između širka i zabranjivanja, a u širk[2] ulazi svaki ibadet kojeg Allah nije dozvolio. Mušrici tvrde da su njihovi ibadeti obavezni ili poželjni. Te da je njihovo činjenje bolje od izostavljanja.

Zatim među njima je bilo onih koji su obožavali druge mimo Allaha ﷻ kako bi se tim ibadetom približili Allahu ﷻ.

Drugi su izmislili vjeru tvrdeći da na taj način obožavaju Allaha ﷻ, kao što su kršćani izmislili mnoge vrste novotarija.

Osnova zablude među zemaljskim stanovnicima je potekla iz ova dva razloga: uzimanje za vjeru ono što Allah ﷻ nije propisao

[1] Sahih Muslim br. 2865.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Širk je svaki ibadet kojeg Allah nije naredio. Svako ko obožava Allaha sa ibadetom kojeg nije naredio on je mušrik. Zato što slijedi svoje strasti. ***Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?*** (Eš-Šura, 21). A u ajetu kojeg je naveo Šejh – rahimehullah : ***Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.*** Je li Allah prihvato dokaz? Ne, Allah nije prihvatio ovaj dokaz. Kaže: ***Tako su lagali oni prije njih sve dok nisu okusili Našu kaznu.*** Ako bi neko rekao: Kako ćeš spojiti između ovog ajeta sa kojim Allah negira dokaz mušrika: ***Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali.*** I riječi Uzvišenog: ***Da je Allah htio oni nebi druge Njemu ravnim smatrali. A tebe smo kao čuvara nad njima učinili.*** (El-En'am, 107)? Drugi ajet ukazuje na bodrenje Vjerovjsenika ﷺ. Te pojašnjenje da ono što se desi od širka da je to od Allaha ﷻ. Da je Allah htio oni ne bi učinili širk, ali oni koji kažu: Da je Allah htio mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, su htjeli time dokazati da je širk radi određenja. Ali ovo nije moguće. Ako bi ovo mušrik rekao nakon što mu je Allah podario blagodat islama: Da nije Allaha ja ne bih učinio širk, ovo bi uistinu bilo prihvatljivo.

ili zbog toga što su zabranjivali ono što Allah ﷻ nije zabranio.[1] Zbog toga je osnova, na kojoj su Imam Ahmed i drugi, gradili svoj mezheb, bila da se djela stvorenja dijele na dva dijela: ibadeti koje uzimaju za vjeru i koji im koriste na Ahiretu, ili na dunjaluku i na Ahiretu i na običaje koji im koriste u životu.

Osnova u ibadetima da se od njih ne propisuje osim ono što je Allah ﷻ, propisao.

Osnova u običajima je da se od njih ne zabranjuje osim ono što je Allah ﷻ, zabranio.[2]

Ali ovi novotarski periodi su zabranjeni samo zato što se u njih uvela vjera sa kojom su se približavali Allahu ﷻ, kao što ćemo, inša-Allah, spomenuti.

Znaj da je ovo pravilo - a to je dokazivanje zbog toga što je nešto novotarija, da se radi o pokuđenoj stvari - veličanstveno i opće pravilo, koje se upotpunjuje sa odgovorom na ono što mu je suprotno.

A to je da među ljudima ima onih koji kažu: "Da se novotarije dijele na dvije vrste; lijepe i loše. Dokazujući to Omerovim ؓ, riječima, o teraviji namazu: *"Lijepa li je ovo novotarija."*[3] Kao i dokazima iz riječi i postupaka koji su se nanovo pojavili nakon Poslanika ﷺ, i koji nisu bili pokuđeni, nego su bili lijepi, sa dokazom iz konsenzusa i analogijom.

Možda će se ovome priključiti oni koji nisu savladali nauku o osnovama na kojima su većina ljudi u pogledu običaja i slično. Pa će to također učini dokazom o ljepoti pojedinih novotarija. Kao da je to (tu novotaiju), onaj koga on poznaje učinio (potvrdio),

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvi razlog je u obavezivanju dok je drugi u zabranjivanju. Uzimanje vjere je obavezivanje, dok je zabranjivanje negativni smisao. Tako da se osnova zablude svodi na obavezivanje ili zabranjivanje.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ove dvije osnove su suprotne. Prva osnova zabranjuje bilo koji vid ibadeta osim sa dokazom. Druga osnova dozvoljava sve osim sa dokazom, što znači da je sve dopušteno osim ako je prenešen dokaz da nešto od toga zabranjuje.

[3] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 2010 u priči o okupljanju muslimana u džamiji radi teravije.

konsenzusom, makar ne poznavao mišljenje ostalih muslimana po tom pitanju. Ili da ne prihvati ostavljanje onoga na što je navikao, poput onih kojima je rečeno: "Dođite na ono što je objavio Allah ﷻ i ono što je preneseno od Poslanika ﷺ" a oni kažu: "Dovoljno nam je ono na čemu smo našli naše očeve." A mnogo je onih koji ovo uzimaju za dokaz među onima koji se ističu i koji se pripisuju znanju ili o ibadetu sa dokazima koji nisu od nauke osnova na koje se oslanja u pogledu vjere.

Cilj je taj što su ovi dokazi, koji ukazuju na pokuđenost novotarija, suprotni onome što ukazuje na lijepu stranu pojedinih novotarija. Da li na osnovu šerijatski vjerodostojnih dokaza ili na osnovu dokaza koje koriste i na koje se oslanjaju pojedini džahili među ljudima ili da općenito izokreću značenje dokaza.

Zatim, ovi pobornici se oslanjaju na dvije teze:

Jedna je da kažu: "Ako se potvdi da su neke novotarije lijepe a neke ružne, onda je ružno ono što nam je Zakonodavac zabranio, ali ono što je prešutio od novotarija onda one nisu ružne, nego su lijepe". Ovo zastupaju pojedinci među njima.

Druga teza je da se o lošoj novotariji kaže: "Ovo je lijepa novotarija, jer u njoj se nalazi ovakva i ovakva korist".

Ovi pobornici kažu da nije svaka novotarija zabluda.

Odgovor je taj da riječi:

> ***"Najgore stvar (u vjeri) su inovacije, svaka novotarija je zabluda, a svaka zabluda je u Vatri"***

jesu riječi upozorenja od inovacija. Ovo je dokaz od Allahovog Poslanika ﷺ[1] i nikome nije dozvoljeno da odbije njegove dokaze o

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je jasno. Nema sumnje da je Vjerovjesnik ﷺ najiskrenije stvorenje. Da je najučenije stvorenje, da je najbolji savjetnik među stvorenjima. Pa ako je rekao: ***Svaka novotarija je zabluda a svaka zabluda vodi u Vatru.*** Riječ 'svaka' je slika općeg pojma. I 'svaka' ukazje na sveobuhvatnost i niko nema pravo da se suprotstavi da 'svaka' ne znači sveobuhvatnost. Ako neko tvrdi da su pojedine novotarije sunnet, ili da je dopušteno, na njemu je da prestane. Ne može se suprotstaviti ovom direktnom općem pravilu za kojeg su se učenjaci složili da je od svih ostalih općih pojmova. I to sa pukim analognim poređenjima, nepravilnim

pokuđenosti novotarija, a onaj ko se suprotstavi njegovom dokazivanju taj je protivnik.

Što se tiče suprotnih dokaza, odgovor je na dva načina:

Kao da se kaže da ono što je potvrđeno lijepim da to nije novotarija, čime je opći pojam sačuvan te da nepostoji posebnost u njemu.

Ili da se kaže da ono što je potvrđeno lijepim da je to posebno izdvojeno od općeg pojma. Opći određeni pojam je dokaz za ono što je mimo slike posebnoga. Tako da onaj ko misli da su neke novotarije izdvojene iz ovog općeg pojma, obavezan je iznijeti dokaz o posebnosti, a ako nema dokaza onda je ovaj opći terminološki pojam sa značenjem zabrane obavezujući.

Zatim izdvojeni propisi su dokazi iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa, tekstualno ili da bude izvučeno iz tih dokaza. Ali što se tiče običaja jedne ili više država, ili mišljenje velikog broja učenjaka, ili pobožnjaka, ili većine njih i slično tome, nije ono što može biti suprotno postavljeno Poslanikovim ﷺ riječima, kako bi se moglo primjeriti sa njima.

Ko bude bio ubjeđen da su većina ovih običaja, koji su suprotni sunnetu, ono oko čega postoji konsenzus, na osnovu toga što ih je ummet odobrio i nije ih negirao, on griješi u ovom ubjeđenju. Jer nije prestalo niti će prestati postojati u svakom vremenu onih koji će odvraćati od inovacijskih običaja koji se suprotstavljaju sunnetu. Nije dozvoljeno pozivati se na idžma' djelovanjem neke države između muslimanskih država, pa kakav

analogijama. A što se tiče suprotstavljenih tvrdnji koje je naveo, na njih je autor odgovorio. Sada kažemo: Podjela novotarija na lijepe i ružne je lažna tvrdnja. Sa ovom tvrdnjom se suprotstavljamo hadisu. A Šejhul-islam kaže: Nikome nije dozvoljeno da odbije njegovu upozorenje o pokuđenosti novotarija. Onaj ko se suprotstavi njegovoj dokazivosti on je oholi protivnik. Oholno suprotstavljanje Allahu i Njegovom Poslaniku nije jednostavna stvar. Kažem da je svaka novotarija zabluda i ništa od novotarija nije lijepo. Ali ako kaže: Ova novotarija je lijepa. A ona može biti novotarija i on pretpostavlja da je novotarija ili da bude lijepa i on pretpostavlja da je lijepa. Ovo se može desiti. Ali da se potvrdi da je lijepa novotarija, nikada, to nikako nije moguće.

je onda slučaj sa djelima grupe od njezinih grupa? Ako se većina učenjaka nije oslonila na idžma učenjaka Medine u Malikovom dobu, nego su smatrali sunnet dokazom protiv njih, kao što je dokaz protiv svakog drugog, i pored onoga što im je dato od znanja i imana, kako će se onda učenjak osloniti na običaje na koje su navikli većina običnih ljudi. Ili one koje su odredili obični ljudi, ili ljudi koji su ispunjeni neznanjem, i koji nisu jaki u nauci, niti se ubrajaju među pretpostavljene, niti koriste za dogovaranje. Ili čak njihovo vjerovanje u Allaha i Njegove poslanike možda još nije usavršeno, ili da se sa njima uvukao po običaju naroda među uglednima bez da prenosi (mišljenja) ili zbog sumnje, njihovo najbolje stanje je da budu na stupnju mudžtehida među imamima i istinoljubivima?

Odgovor na uzimanje ovakvih argumenata, za dokaze je poznat, da nije na način učenjaka. Ali zbog obilnosti neznanja moguće je da se na njih osloni veliki broj ljudi. Čak i onih koji se pripisuju znanju i vjeri, ili da se učenjacima ili vjerskim ličnostima u tome pojave drugi oslonci u šerijatskim dokazima. Allah ﷻ zna da njegovo mišljenje i njegovo znanje o njemu nije drugi oslonac u šerijatskim dokazima, makar u njemu bilo sumnje. Nego je on oslonac u stvarima koje nisu uzete od Allaha niti Njegovog Poslanika, poput oslonaca na koje se oslanjaju oni koji nisu učeni niti vjernici, nego se spominje šerijatski dokaz kao dokaz protiv nekog drugog kako bi odbio ono o čemu se raspravlja.

Pohvaljena rasprava je ona u kojoj se ispoljavaju spoznaje i iznose dokazi na koje se oslanjaju govori i djela. Ali isticanje oslanjanja na ono što nije oslonac u riječima ili djelu, je vrsta nifaka u nauci, raspravi, govoru i djelu.

Također, nije dozvoljeno primjenjivati Poslanikove ﷺ, riječi: *"Svaka novotarija je zabluda"*, na novotariju koju je posebno zabranio. Jer u tome je poništavanje koristi koja se nalazi u ovom hadisu. Jer ono što je zabranjeno od kufra, fiska i vrsta grijeha je poznato iz te zabrane. Pa ako u vjeri ne postoji zabranjeno osim ono što je posebno zabranio, bez obzira da li se to primjenjivalo u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ ili ne, ono što je zabranio je zlo, bez

obzira da li to bilo novotarijom ili ne, onda opis novotarije će biti nepostojećeg utjecaja. Njegova prisutnost neće ukazivati na ružnoću, niti nepostojanje lijepoga, nego će njegove riječi *"Svaka novotarija je zabluda"* biti na stupnju njegovih riječi *"Svaki običaj je zabluda"* ili *"Sve ono na čemu su arapi i nearapi je zabluda"* čime se želi da ono što je od toga zabranjeno jeste zabluda.

Ovakvo obesnaživanje dokaza je poput falsifikacije i negiranja, a nije sa strane poznate interpretacije, u čemu su mnoge vrste šteta.

Prva je, rušenje oslanjanja na ovaj hadis. Ono što je poznato da je posebno zabranjeno time se spoznaje njegov propis o toj zabrani. A ono što nije poznato ne potpada pod ovaj hadis, tako da ovaj hadis ne bi imao koristi, pored toga što se Vjerovjesnik ﷺ, ovim hadisom obraćao skupinama, i koji se ubraja u njegov sažet govor.

Druga je, da riječ novotarija i njeno značenje bivaju nazivi za nepostojeći uticaj. Tako da vezanje propisa ili značenja, za ovaj termin ili značenje, je vezanje za ono što nema uticaja, kao što je slučaj sa svim drugim nepostojećim svojstvima koja nemaju utjecaja.

Treća je, da ovakvo obraćanje ako se nema za cilj osim neki drugi opis – tj. njegova bit kao zabrane – je skrivanje onoga što se mora pojasniti ili pojašnjenje onoga što se nema za cilj očitovati. Novotarija i posebna zabrana među njima je općenitost i posebnost, jer nije svaka novotarija ona o kojoj je došla posebna zabrana, niti je svaka posebna zabrana novotarija. Tako da govor o jednom od ova dva naziva sa željom ukazivanja na drugi je puko podmetanje. Čime ne pristaje govorniku osim ako nije onaj ko prenosi indirektno, kao da kaže 'crno' a misli na konja ili da kaže 'konj' a misli na crno.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo se mnogo dešava kod učenjaka koji se suprotstavljaju tekstu hadisa, tako da izokreću njegovo značenje kao npr, kažu: ***Ugovor koji je među nama i njima je namaz. Ko ga ostavi učinio je kufr.*** Kažu: Onaj ko pusti namaz negirajući njegovu obaveznost. Ovo je greška iz dva razloga. Prvi je:

Četvrta je, da njegove riječi *"Svaka novotarija je zabluda, čuvajte se inovacijskih stvari"*, ako ovime misli ono u čemu je posebna zabrna, onda ih je naveo na ono što se htjelo i reći ovim hadisom što to opet možda niko nije shvatio iz njega. Ili da ga većina neće shvatiti osim posebni ljudi u ummetu, a ovakvo nešto nije dozvoljeno ni u kom slučaju.[1]

Peta je, da ako je njime htio ono u čemu se nalazi posebna zabrana biva manjim od onoga u čemu nema posebne zabrane od novotarije. Jer ako razmisliš o novotarijama koje je posebno zabranio i one koje nije zabranio, vidjet ćeš da je ova vrsta mnogobrojnija. A opći pojam se ne smije odnositi na rijetke i malobrojne slučajeve.[2]

Poništavanje svojstva na kojem se temelji propis. Drugi: Potvrđivanje svojstva koje nije spomenuo Zakonodavac. Što je također lažno. Zato što negiranje obaveznosti namaza nužno nameće kufr te osobe makar i klanjao. Čak kada bi bio prvi koji dolazi i klanja i skrušen je u svom namazu. On obavlja svoj namaz a negira njegovu obligatnost, on je kafir. Pa kao da je Poslanikov ﷺ govor, ako bi ga uzeli sa ovim značenjem: da je Poslanik ﷺ - a nije ni moguće niti mu se može pripisati – zavodi svojim govorom i nejasno govori. Kako će vezati kufr sa ostavljanjem namaza. Kažemo: Ne veže ga za negiranje. Ovo je ogromna greška. Ovo je kao što kaže autor: Svaka novotarija je zabluda. Da je Poslanik ﷺ rekao: Svaka zabrana je zabluda onda u njegovim riječima: ***Svaka novotarija je zabluda*** ne bi postojalo nikakve koristi. Ako mi odstupamo od opisa na osnovu kojeg je zakonodavac izgradio propis, a to je novotarija, to bi bilo izokretanje riječi sa njihvoh mjesta i to na dva načina. Prvi je: Poništavanje svojstva na kojem se temelji propis. Drugi: Potvrđivanje svojstva koje nije spomenuo Zakonodavac. A ovo je kao što je Šejh – rahimehullah spomenuo: Kao da kaže 'crn' a misli na konja, ili da kaže 'konj' a misli na crno.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači kada bi npr, rekao: Svaka zabrana je zabluda, ovim niko od ljudi ne bi obuhvatio sve zabrane. Isto tako većinu njih ne shvata osim posebni ljudi a to su učenjaci. Ali ako kaže: Svaka novotarija je zabluda, a to je da vidimo djelo putem kojeg čovjek obožava reći ćemo: Ti si novotar. Neće reći: On je to zabranio, a mi ćemo odgovoriti da je osnova u ibadetima zabrana.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže:Ovo je veoma korisno pravilo. A to je da se opći termin ne smije odnositi na rijetke ili malobrojne slučajeve i primjere. Ovo je korisno, od toga je shvatanje riječi Allahovog Poslanika ﷺ: ***Onaj ko umre a dužan je da posti, postit će za njega njegov staratelj.*** Neki učenjaci kažu: Onaj ko umre a zavjetovao se da će postiti, za njega će postiti njegov staratelj. A što se tiče obaveznog posta on se ne napašta za umrlog. Ovo je greška, čega je više? Da li ljudi umiru više u toku obaveznog posta ili zavjetovanog? Obaveznog...kako se onda hadis može prenijeti na rijetke ili malobrojne situacije iz čovjekova života? Zbog toga je ispravan stav u što

Ovi slučajevi i drugi nužno nalažu da je ovakvo tumačenje nepravilno. Nije dozvoljeno mjeriti hadis po njemu, bez obzira da li je tumač time htio da pojača svoje tumačenje sa vodećim dokazom ili nije imao namjeru da ga ojača. Zbog toga tumač mora pojasniti dozvoljenost značenja hadisa kojeg je naveo za ovaj hadis, zatim da pojasni dokaz koji ga je naveo na takvo nešto.

Svi ovi oblici spriječavaju da se želi ovo značenje u ovom hadisu.

Ovo je dokaz na njihovu prvu tezu.

Što se tiče druge teze reći će se dokažite da se novotarije dijele na lijepe i ružne.

Jer ovakva procjena ne spriječava ovaj hadis kako ukazuje da su sve novotarije ružne. Ali najviše što se može reći, ako se potvrdi da je ovo lijepo, to će biti iznimka iz općeg pojma, a ako ne onda osnova je da je svaka novotarija zabluda.

Može se reći da sve ono za što se tvrdi da je lijepo, a što je novotarija, to ustvari ili nije novotarija ili je posebnim dokazom izuzeto od osnove na koju upućuje ovaj hadis.

Ovo je odgovor na ono za šta postoji potvrda da je lijepo.

Ali što se tiče drugih stvari za koje se misli da su lijepe, ali u stvari one to nisu, ili stvari koje mogu biti lijepima. Onda nije korisno suprotstaviti se njima, nego se na njih odgovara dvostrukim odgovorom.

A to je da ako se potvrdi lijepa strana ovoga, onda neće biti novotarijom, tako da ili će biti posebnim pojmom, a ako se ne potvrdi lijepim, onda ulazi pod opći pojam.

Ako si spoznao da je odgovor na ovo suprotstavljanje sa jednim od ova dva odgovora, onda postoje dvije pretpostavke: da je dokazna strana hadisa postojeća još uvijek, i da se ne može odbiti onime što su rekli. I nikome nije dozvoljeno da se

---

sumnje nema da onaj ko umre a ostalo mu je da naposti Ramazana da će ga za njega napostiti njegov staratelj. A ovo pravilo se odnosi na slike koje smo spomenuli.

suprotstavi ovoj sažetoj cjelokupnoj (kelime džami'a) riječi Allahovog Poslanika ﷺ, a to su njegove riječi: *"Svaka novotarija je zabluda"*, tako što će negirati općenitost ovog dokaza, time što će reći: "Da nije svaka novotarija zabluda." Jer ovakvo nešto je bliže suprotstavljanju Allahovom Poslaniku ﷺ, nego što to liči na interpretaciju.

Ali ono što će se reći za postupke čija se ljepota potvrdi i za koje se kaže da su novotarije, da ovo određeno djelo, naprimjer, nije novotarija. Tako da se ne može ubrojati u hadis ili ako uđe u njegov pojam, onda je izdvojen iz njegove općenitosti, radi takvog i takvog dokaza, koji je jači od općenitosti pojma. Iako je prvi odgovor bolji.

Ovaj odgovor treba razmotriti. Ako misli na namjeru općenitosti i očitoj obuhvaćenosti iz Poslanikovog ﷺ, hadisa sa ovim općim cjelovitim pojmom onda se neće ostavljati njegova namjera – oca i majku za njega (Poslanika) ﷺ, bi žrtvovao.

Što se tiče teravije namaza,[1] ona nije novotarija u šerijatu, nego je sunnet po riječima i djelu Allahovog Poslanika ﷺ. On je rekao:

"Allah vam je propisao post u Ramazanu, a njegov noćni namaz vam je učinjen sunnetom."[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Što se tiče teravije namaza – time je htio da poništi dokaze onih koji tvrde da postoje lijepe i loše novotarije. Pri tome je iskoristio Omerove ﷺ, riječi: *Lijepa li je ovo novotarija.* Mi kažemo: Da u novotarijama nema ničega uopće lijepog. Niti se šta od njih može pohvaliti nego su sve novotarije zabluda na osnovu riječi najučenijeg stvorenja i najboljeg savjetnika među stvorenjima, Muhammeda ﷺ: ***Svaka novotarija je zabluda.*** Ako bi čovjek rekao: Kako ćemo je nazvati novotarijom? Reći ćemo da je ona novotarija s obzirom na to da je bila zapostavljena pa ju je oživio. Što je Šejh – rahimehullah – pojasnio.

[2] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 1328, Ibn-Huzejme u svom Sahihu br. 2201. Hadis je slabog lanca zbog Nedra b. Šejbana koji je slab ali hadis je sahih sa svojim značenjem. Ibn-Huzejme u svom Sahihu nakon što je naveo hadis u 3. dijelu str. 335, kaže: "Ova riječ je ispravnog značenja na osnovu Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika ﷺ, ali ne sa ovim lancem jer se bojim da je ovaj lanac greška i bojim se da Ebu-Seleme nije od svog oca čuo ništa, jer ovaj hadis niko od onih koje znam nije prenio od Ebu-Seleme osim Nedra b. Šejbana."

Također, teravija u džematu, nije novotarijom, nego je sunnet u šerijatu, jer ju je Allahov Poslanik ﷺ, klanjao na početku Ramazana u džematu, dvije noći, čak i tri. Također ju je klanjao u džematu posljednjih deset noći više puta. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Ako čovjek klanja sa imamom sve dok ne završi upisat će mu se bdijenje cijele noći."

Kada im je klanjao kijamu lejl (noćni namaz), pa su se pobojali da ne propuste uspjeh. Bilježe ga autori Sunnena.[1]

Ovaj hadis su Ahmed i drugi uzeli za dokaz da je obavljanje teravije u džematu bolje od obavljanja samostalno.

U ovim njegovim riječima je podsticanje na klanjanje noćnog namaza u Ramazanu iza imama. To je sigurnije nego da se kaže da je opći sunnet. Ljudi su ga klanjali u džematu u džamiji u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, a on im je to odobrio. A njegovo odobrenje je sunnet od njega ﷺ.[2]

Što se tiče Omerovih ﷺ riječi *"Lijepa li je ovo novotarija."* Većina onih koji uzimaju ovo za dokaz kažu da ako bi htjeli Omerovim ﷺ, riječima da potvrdimo propis u kojem mu se nije suprotstavio - rekli bi: "Riječi ashaba nisu dokaz." Kako će onda biti dokazom njima u suprotstavljanju riječima Allahovog Poslanika ﷺ?[3] A onaj ko je ubjeđenja da su riječi ashaba dokaz onda neće biti ubjeđen ako se suprotstavi hadisu.

U oba slučaja, nije dozvoljeno suprotstaviti se hadisu sa riječima ashaba.

---

[1] Bilježe ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 1375, Nesai u svom Sunnenu br. 1292, Tirmizi u svom Sunnenu br. 806, Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 1327. Tirmizi kaže: "Hadis je hasen sahih." Albani ga je ocijenio sahihom u Sahiha džami'a br. 1615, a hadis je od Muaza ﷺ.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Što znači da je klanjanje noćnog namaza u Ramazanu potvrđen sunnet Poslanikovim ﷺ djelom i odobravanjem.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je imao cilj da istakne ono što su rekli ovi koji koriste Omerove riječi da su njegove riječi došle bez a da mu se nešto od dokaza suprotstavilo. Time bi rekli da riječi ashaba nisu dokaz. Ovo ukazuje da strasti prevladavaju ovim ljudima, neuzubillahi, jer pojedini ljudi ako im nešto odgovara njihovim strastima to za njega biva dokazom, a ako ne onda to nije dokaz.

Da, dozvoljeno je odrediti opći pojam riječima ashaba koji se ne suprotstavlja, po jednoj od dvije predaje. Ovo im koristi za ljepotu te novotarije ali za druge ne.

Zatim mi kažemo da najviše što je Omer mogao da nazove ovaj postupak novotarijom, pored njene lijepe strane, jeste da se radi o jezičkom nazivu, a ne šerijatskom. A novotarija u jeziku označava sve ono što se radi kao početno bez prethodnog primjera. Dok je novotarija u šerijatu sve ono na što ne ukaže šerijat sa šerijatskim dokazom.

Ako je hadis Allahovog Poslanika ﷺ, ukazao na poželjnost nekog postupka ili na obaveznost poslije njegove smrti, kao što je knjiga o zekatu koju je iznio Ebu-Bekr ؓ. Pa ako neko učini tako djelo nakon njegove smrti dozvoljeno ga je u jeziku nazvati novotarijom. Jer se radi o početnom djelu, kao i to da se sama vjera sa kojom je došao Vjerovjesnik naziva novotarijom i inovacijom u jeziku. Kao što su to rekli izaslanici Kurejšija Nedžašiju o ashabima Allahovog Poslanika ﷺ, koji su učinili hidžru u Abesiniju: "Oni su izašli iz vjere svojih očeva, i nisu ušli u vjeru kralja. Nego su došli sa inovacijskom vjerom koja nije poznata."

Zatim to djelo na koje ukažu Kur'an i sunnet, ne biva novotarijom u šerijatu, makar se u jeziku nazvalo novotarijom.

Riječ 'novotarija' u jeziku je općenitiji pojam od riječi 'novotarija' u šerijatu.

Poznato je da se riječi Allahovog Poslanika ﷺ, ***"Svaka novotarija je zabluda"*** Ne odnose na svako djelo koje se otpočne, nego vjera islam, čak svaka vjera sa kojom su dolazili poslanici, je početno djelo. Nego želi ukazati na ono što se otpočelo od djela koja nije propisao Poslanik ﷺ.

Ako je to tako, onda oni su klanjali noćni namaz u Ramazanu u Vjerovjesnikovo ﷺ doba, u džematu i pojedinačno. U trećoj i četvrtoj noći im je, kada su se sakupili rekao:

"Ništa me nije spriječilo da vam izađem osim što mi je bilo mrsko da vam se propiše kao obaveza. Nego klanjajte u

vašim kućama. Jer nabolji čovjekov namaz je u njegovoj kući osim propisanih."[1]

Tako da je Poslanik ﷺ, obrazložio svoje neizlaženje zbog bojazni da im se ne propiše kao farz, što znači da se znalo da razlozi njegovog izlaska postoje. A da nije bilo bojazni da će im se propisati (kao obavezan namaz), on bi izašao. A kad je došlo Omerovo vrijeme on ih je sakupio iza jednog učača, i osvijetlio je džamiju. Pa je ova slika - a to je njihovo sakupljanje u jednom džematu iza jednog učača u osvijetljenoj džamiji - djelo koje nisu činili otprije, pa je nazvano novotarijom. Jer se tako naziva u jeziku. A ako se ne radi o šerijatskoj novotariji, a sunnet ukazuje da se radi o dobrom djelu, osim što se bojao da im se ne propiše, strah od propisivanja obaveznim je nesatao sa njegovom (poslanikovom) smrću ﷺ, tako da nema ni onoga što bi se moglo suprotstaviti.

Isto tako sakupljanje Kur'ana, prepreka njegovog sakupljanja Kur'ana u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, je bilo zbog toga što je objava još uvijek bila spuštana. Allah je mijenjao što je htio, a potvrđivao ono što je htio. A da je bio sakupljen u jednom mushafu bilo bi teško ili neuspjelo da se mijenja svako malo vremena. Ali kada je Kur'an upotpunjen Poslanikovom ﷺ, smrću, i kada se šerijat ustanovio njegovom smrću, ljudi su bili mirni od toga da će se u Kur'an nešto dodati ili od njega oduzeti. Bili su sačuvani od toga da im se nešto zabrani ili stavi u obavezu. Razlog djelovanja je bio podstaknut Poslanikovim ﷺ, sunnetom, tako da su muslimani radili na osnovu Poslanikovog ﷺ, sunneta. A to djelo je od njegovog sunneta, iako se ovakvo nešto u jeziku naziva novotarijom. Ovo je bilo poput Omerovog ؓ, protjerivanja jevreja iz Hajbera, kršćana iz Nedžrana, i njima sličnih iz zemlje. Allahov Poslanik ﷺ, im je to ostavio u obavezu u svojoj bolesti, pa kaže:

"Istjerajte jevreje i kršćane sa Arapskog poluotoka."[2]

Ebu-Bekr ؓ, ovo nije izvršio jer je bio zauzet borbom protiv odmetnika, te zbog priprema i ratovanja protiv bizantijaca i

---

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 924, 2012 i 7290, Feth. Muslim ga bilježi u svom Sahihu br. 761.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 1767 i drugi od Ebu-Ubejde b. Džeraha ؓ.

perzijanaca. Također Omer ﷺ, ovo nije izvršio na početku svog hilafeta jer je bio zauzet ratovanjem protiv bizantijaca i perzijanaca. Ali kada mu se ukazala prilika za to izvršio je ono što mu je Vjerovjesnik ﷺ, naredio. Iako se ovakav postupak u jeziku naziva novotarijom. Kao što su jevreji rekli: "Kako nas istjeruješ kad nas je Ebu-Kasim ostavio?" Ili kao što su došli kod Alije ﷺ, u njegovom hilafetu tražeći od njega da ih vrati, pa su rekli: "Tvoja knjiga tvojim rukopisom."[1] Pa se ustegao od toga, jer takav postupak od Omera ﷺ, je bio naložen od Allahovog Poslanika ﷺ,[2] iako je inoviran poslije njega, i suprotan onome kako je to učinio Allahov Poslanik ﷺ.

Također, Poslanikove ﷺ riječi:

"Uzmite dar ono što je dar, ako je zamjena za dug nekog od vas onda ga nemojte uzimati."[3]

Ali kada su upravnici (emiri) počeli Allahov imetak dijeliti onima koji su im pomagali u upotpunjavanju njihovih prohtjeva, iako se radilo o grijesima, a onaj ko se suprotstavio bio je od onih koji su slijedili Poslanikov ﷺ sunnet. Tako je odbijanje prihvatanja darova od namjesnika nova stvar, ali kada su uveli ono što su uveli od novotarija posljednji propis je donešen na osnovu sunneta Allahovog Poslanika ﷺ.

Također, kada je dao sablju Ahbanu b. Sajfiju rekavši mu:

"Ubijaj sa njom mušrike a kada vidiš da su se muslimani sukobili onda je slomi."[4]

---

[1] Bilježi ga Ebu-Ubejd u Emval str. 98 sa lancem od Salima b. Ebu-Džeada kao mursel predaju.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovi djela Allahovog Poslanika ﷺ ne njegovog vremena. Nego je on to oporučio svom ummetu da protjeraju jevreje i kršćane sa Arapskog poluotoka, zato je rekao: U vremenu. Zato pazite na ovo jer se može učiniti problematičnim čovjeku pa će reći da je 'ahd'(ugovor ili obaveza) ono što je Poslanik ﷺ oporučio svom ummetu u riječima: ***Protjerajte jevreje i kršćane sa Arapskog poluotoka.***

[3] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 2958. Albani ga je ocijenio slabim u Daif džami'a br. 2819.

[4] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 69, sličnim u istoj priči.

Iako je njegovo lomljenje sablje, nova stvar jer u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ muslimani nisu lomili sablje, ali je to bilo po njegovoj ﷺ naredbi.

Od ovoga poglavlja je Ebu-Bekrova ؓ, borba protiv onih koji su odbili dati zekat, iako se radilo o jezičkoj novotariji, jer, Allahov Posanik ﷺ, se nije borio ni protiv koga samo radi davanja zekata, ali kada je rekao:

"Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet osim Allaha i da je Muhammed Njegov Poslanik. A ako to učine zaštitili su svoju krv i svoje imetke od mene osim sa njenim pravom. A njihovo svođenje računa je na Allahu."[1]

Poznato je da je zekat od prava 'la ilahe illallah', tako da se ne može zaštiti pukim izgovaranjem kako bi odbio zekat kao što je pojasnio u drugom vjerodostojnom hadisu:

"Sve dok ne posvjedoče da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet osim Allaha, i da je Muhammed Njegov poslanik, dok ne obave namaz i ne dadnu zekat."[2]

Ovo poglavlje je opširno.

Granica u pogledu ovoga je – Allah najboje zna – da se kaže da ljudi neće uvesti ništa novo osim ono u čemu vide korist, jer da su to smatrali štetnim ne bi ga uveli, i jer u takvo nešto ne poziva niti razum niti vjera. Tako da ono što muslimani vide korisnim pogledat će se u razlog potrebe, pa ako se utvrdi da je razlog potrebe ono što se nanovo desilo poslije Poslanika ﷺ, ali ga je Allahov Poslanik ﷺ, propustio bez našeg nemara, onda je dozvoljeno da uvede ono za čime postoji potreba. Također, ako razlog takvog postupka postoji još u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ ali ga je Poslanik ﷺ, izostavio radi nečega što je nestalo njegovom smrću.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 21.
[2] Mutefekun alejhi.

Ali ono za što nije postojao potrebni razlog, ili da je razlog nužde pojava pojedinih grijeha među robovima, onda ovdje nije dozvoljeno uvođenje ničega novoga. Svaka stvar za koju se zna da je razlog njene pojave postojao u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ da je postojala korist i nije učinjana, onda se zna da u tome nema koristi.

Ali ono što se pojavilo novim kao razlogom nakon njegove smrti bez da to bude grijeh prema Stvoritelju, onda biva korisnim.

Zatim pravnici ovdje koriste dva načina ili puta:

Prvi je da to djelo nije zabranjeno, i ovo je stav onih koji zastupaju prenešene koristi (mesalih mursele).

Drugi je da se neće činiti ono što nije naređeno, što je stav onih koji ne zastupaju postojanje *mesalih mursele,* a njih su dvije vrste:

Jedni su oni koji ne potvrđuju propis ako ne ulazi u dokaz od zakonodavca, njegov postupak ili odobrenje, oni negiraju analogiju ili kijas.

Drugi su oni koji ga potvrđuju sa riječima ili postupcima zakonodavca, oni su pristalice zastupnika kijasa.

Ali ono što je moguće da bude razlogom kod postojanja koristi, a on ga i pored toga nije propisao, što ako se uvede bit će uzrokom izmjene Allahove ﷻ vjere. Te tako nešto uvedu oni koji se pripisuju onima koji mijenjaju vjeru od kraljeva, učenjaka i pobožnjaka. Ili pak onih koji su posrnuli u idžtihadu, kao što se prenosi od Vjerovjesnika ﷺ i pojedinih ashaba da su rekli:

"Najviše što vam se bojim jeste učenjakovog posrtanja, ili da se munafik raspravlja sa Kur'anom, i imama zablude." [1]

[1] Nisam ga našao u ovoj verziji u cjelosti, ali ga Ibn-Muflih bilježi u Adab šer'ije 2. dio, str. 52 od Jezida b. Ebu-Zijada od Mudžahida od Omera kao merfua predaju riječima: "Najviše čega se bojim svom ummetu su tri stvari; posrtanja učenog, rasprave munafika Kur'anom i dunjaluka koji će vam polomiti vratove pa će te ga optuživati radi sebe." Ibn-Muflih kaže: "Jezid je slab i nije ostavljen."
Kažem da su ovog Jezida Kurešija Hašimiju Ebu-Abdullaha slabim ocjenili svi učenjaci kao čovjeka slabih hadisa. Ali o pojedinim dijelovima postoje drugi hadisi koji ih jačaju.

Primjer ove vrste[1] je ezan kod dva bajrama koje su uveli neki emiri i što su muslimani odbili kao novotariju. Jer da njihovo svojstvo novotarije nije bilo dokazom toga što su odbačeni u suprotnom bi bilo rečeno: "Ovo je Allahov zikr, pozivanje stvorenja na robovanje Allahu." Tako da bi ušlo u opće pojmove, kao što su riječi Uzvišenog:

ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

"**Često Allaha spominjite i hvalite.**" (Sura El-Ahzab, 41).

I riječi Uzvišenog:

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ

"**A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu**" (Sura Fussilet, 33).

Ili da se koristi analogija poređenjem na ezan u vrijeme džume, jer dokazivanje ljepote ezana kod bajrama je najjače dokazivanje ljepote najveće novotarije.

Nego će se reći da ga je Allahov Poslanik ﷺ izostavio, iako je postojalo ubjeđenje o postojanju razloga, i nestanka prepreke, sunneta, kao i to da je njegovo činjenje sunnet.

Tako da njegov ﷺ, strah od munafika u pogledu Kur'ana je potvrđen u riječima: "Najviše čega vam se bojim poslije mene jeste munafik koji je znanog jezika." Bilježi ga Taberani u Kebiru i Bejheki u Šu'bul iman u hadisu od Imrana b. Husajina.

Kaže: "Imami zablude", Ahmed u Musnedu i Taberani u Kebiru sa vjerodostojnim lancem bilježe od Ebu-Derda'a merfua predaju: "Najviše čega se bojim svom ummetu su imami zablude."

Što se tiče prvog dijela hadisa a to su riječi: "Najviše čega vam se bojim je posrtanje učenog" nisam našao predaju koja bi ga ojačala u onim izvorima koje sam pregledao. Allah ﷻ najbolje zna.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je najopasnije što se može desiti da posrtajem učenjaka se potrese svijet. Rasprava munafika sa Kur'anom. Raspravlja se sa Kur'anom upotrebljavajući manje jasne ajete. Ali ne ispušta jasne ajete. Ali ako nema imana on će pobijati jedan dio Kur'ana njegovim drugim dijelom. Ovo je opasno ali ako mu je data rječitost, retorika i bude sjedio na sijelima sa običnim ljudima. Pa je počeo govoriti i govoriti. Ovo je također ogromna opasnost. Što se tiče imāma koji zavode možda se ovo odnosi na općeg vladara. Jer ako on zaluta onda je to najopasnije što se može desiti islamu.

Ali kada je naredio ezan kod džume, bajrame je klanjao bez ezana i ikameta, tako da je propuštanje ezana u ovim prilikama bilo sunnet, i niko nema pravo da doda nešto na ovo, nego dodavanje u ovom pogledu je poput dodavanja u broju namaza, u broju rekata ili hadža. Jer ako bi čovjek volio da klanja podne sa pet rekata i ako mu se kaže da je ovo djelo lijepo, neće imati pravo na takvo nešto. **Ili kada bi htio da postavi ili odredi neko mjesto koje će biti za upućivanje dova Allahu i gdje će se Allah spominjati, neće imati pravo na ovako nešto, niti može reći da je ovo lijepa novotarija nego će mu se reći svaka novotarija je zabluda.**[1]

Mi smo znali za ovu zabludu prije nego što smo znali posebnu zabranu o njoj ili da znamo ono što je u njoj od štete.

Ovo je primjer za ono što se desilo, pored postojanja uzroka radi kojeg bi se desilo i nepostojanja prepreke, kada se radi o dobru.

Sve ovo što iznosi ovaj govornik od koristi ili to koristi kao dokaz je bilo potvrđeno u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ. Ali i pored toga Allahov Poslanik ﷺ, to nije činio, tako da je ostavljanje ovoga poseban sunnet, i predispozicija za svaki opći pojam i svaku analogiju.[2]

Primjer onoga što je uvedeno kao novo radi potrebe zbog pretjerivanja ljudi poput davanja prednosti hutbe nad bajram namazima. Kada su ovo učinili pojedini emiri, muslimani su to negirali[3] jer se radilo o novotariji. Opravdanje onom koji je ovo

---

[1] Ovo je dokaz protiv onih koji zagovaraju i praktikuju odlazak na dovišta kao što je Ajvatovica, Lastavica, odlazak na Bunu i druga dovišta kod nas ali i šire. (Op. rec.)

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kažemo da sve ono za što je postojao razlog u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, da se učini bez prepreke a on to nije učinio, njegovo činjenje je novotarija i zabluda. Ali ako je postojala prerpeka ili se bojalo od prepreke onda nema grijeha kao što je Poslanik ﷺ propustio džemat u noćima kada se obavljao noćni namaz u Ramazanu iz bojazni da se ne propiše njegova obaveza. Zato je nemoguće reći da je sad njegovo obavljanje novotarija zato što ga je Poslanik ﷺ izostavio iz bojazni da im se ne propiše kao farz.

[3] Onaj koji je uveo ovu novotariju je bio Mervan b. Hakem a onaj koji je negirao njegov postupak je bio istaknuti ashab Ebu-Seid El-Hudri ؓ.

uveo je bilo to što su ljudi napuštali mjesto klanjanja prije slušanja hutbe, dok u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, se nisu razilazili dok je ne bi saslušali ili pak većina njih.

Ovom će se reći da je razlog toga njegovo pretjerivanje, jer se Allahov Poslanik ﷺ, obraćao u hutbi sa ciljem da se okoriste i da im dostavi objavu, da ih uputi, dok ti želiš uspostavu svoje vlasti. A iako si imao cilj poboljšanje njihovog vjerskog stanja ti ih ne možeš naučiti niti im koristiti, što je nepokornost od tebe i nije ti dozvoljeno da uvedeš novu nepokornost. Nego najbolji način po tom pitanju je da se pokaješ Allahu ﷻ i da slijediš sunnet Njegovog Poslanika ﷺ, čime će se stvar uspostaviti. Ali ako se ne uspostavi onda znaj da će te Allah ﷻ pitati za tvoja djela a ne za njihova.[1]

Ko shvati ova dva značenja sačuvat će se mnogih sumnji oko uvedenih novotarija, jer je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ni jedan narod neće uvesti novotariju a da Allah između njih neće uzeti jedan sunnet nasuprot nje".

Ja sam ukazao na ovo značenje u onome što je prethodilo. Pa sam pojasnio da su vjerozakoni hrana za srca. Ali kada se srca nahrane novotarijama u njima ne ostane mjesta za sunnete. Tako da postanu poput onoga ko se najede loše hrane.

Većina emira su uveli različite vrste novotarija u tekućim politikama kao što je uzimanje imetaka koji nisu bili dozvoljeni za uzeti, ili u izvršavanju kazni za kriminal koje nisu bile dozvoljene. Ovo je zbog toga što su zakazali u pogledu propisanog od

---

Kao što je očito u predaji kod Buharije i u Muslimovom Sahihu od Tarika b. Šihaba da je rekao: "Prvi koji je otpočeo bajramsku hutbu prije namaza je bio Mervan. Pa mu je prišao čovjek i rekao: "Namaz je prije hutbe." Pa je rekao: "Ostavljeno je ono što je tamo." Ebu-Seid reče: "Što se tiče ovoga njemu je propisano što je njegovo."
Pogledaj Sahih Buhari br. 956, Feth i Sahih Muslim br. 889.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da je ovaj govor veoma dobar. Npr, danas veliki broj ljudi kaže: Ja ne učim Elif – lam – mim Sedždu na sabahu petkom. Jer kada bi to učinio ljudi bi me napustili. Na to će se reći: Ako to budeš činio po sunnetu Allahovog Poslanika ﷺ, onda si ti obavio što je bilo na tebi. Oni ti nisu bitni zato što će se razići i napustiti te. Pojedini ljudi kažu: Korist je da ne učinim kako bi pridobio čim više ljudi. Ja kažem: Ne, ti ih navikni na sunnet a Allah ﷻ, će u njima učiniti volju da budu sa tobom.

naređivanja dobra i spriječavanja zla, jer da nisu onda ne bi uzeli ono što su uzeli niti bi učinili ono što ne treba učiniti. Čime bi ustrajali na uspostavljanju Allahove ﷻ, vjere a ne svoje vlasti. Izvršavali bi šerijatske kazne nad uglednima i slabima, bliskima i daljnima, tražeći, kod svog podsticanja i strašenja, pravdu koju je Allah propisao, ne bi imali potrebu za podmetnutim dadžbinama, niti za trenutačnim kaznama. Niti bi imali potrebu za zaštitu od robova i porobljenih, kao što su bili Omer b. Abdul-Aziz i drugi emiri pojedinih pokrajina. [1]

Također, ako učenjaci uspostave Allahovu Knjigu i shvate ono što je u njoj od jasnih dokaza koji su ustvari Allahovi argumenti. Te onoga što je u njoj od upute, koja je opet korisno znanje i dobra djela. Kao i to što su uspostavili Allahovu mudrost koju je Allah ﷻ objavio Svom Poslaniku ﷺ, tj. njegov sunnet. Našli bi u njemu različite vrste korisnih nauka što bi obuhvatilo znanje običnih ljudi. Tako bi mogli razlikovati između onoga koji se zalaže za istinu i onoga koji se postavlja za zlo među svim stvorenjima. Sa opisom svjedočenja kojeg je Allah učinio ovom ummetu. Kao što Uzvišeni kaže:

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَـٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ

"Tako smo vas učinili umjerenim ummetom, kako biste bili svjedoci nad drugim ljudima" (Sura El-Beqare, 143).

Time bi se zadovoljili u odnosu na ono što su uveli novotari od nepravilnih dokaza za koje su dogmatičari mislili da time

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Omer b. Hattab ﷺ je spavao sam u džamiji bez stražara. Ali i pored toga Allah ﷻ ga je sačuvao. Zato što je Vjerovjesnik ﷺ rekao: ***Čuvaj Allaha, Allah će tebe sačuvati.*** Svako ko primijeni Allahov šerijat on će biti sačuvan bez sumnje. Čak ako bi se ispostavilo da bude napadnut ili ubijen bit će ubijen kao šehid. Jer on nije ubijen osim zato što je poput mudžahida u Allahovoj vjeri. Zato je Omer b. Hattab ubrojan u šehide. A on je – da Allah bude zadovoljan njime – molio u dovama: *Allahu ja Te molim da poginem kao šehid na Tvom putu i smrću u gradu Tvog Poslanika.* Pa su govorili: Kako je ovo moguće kada je Medina postala mjestom sigurnosti i smiraja. Te mu je Allah odredio ovog paganina pa ga je ubio nepravedno zato što je postojano stajao izvršavajući Allahovu vjeru pravedno među Allahovim robovima.

pomažu osnovu vjere. Od loših mišljenja je i ono što tvrde zastupnici analogije tj. da oni na ovaj način upotpunjavaju ogranke vjere. Ono što je od ispravnih dokaza i ispravnih mišljenja je ono što se njegova osnova nađe u Allahovoj Knizi i sunnetu Njegovog Poslanika ﷺ. Shvatit će ga onaj ko ga shvati a bit će uskraćeno onome kome se uskrati.

Također i pobožnjaci, ako obožavaju Allaha na onaj način kojeg im je propisao u govoru ili djelima, očito i skriveno. Osjetit će slast lijepe riječi i dobrih djela sa kojima je Allah poslao Poslanika ﷺ u čemu bi također pronašli čista stanja, visoke stupnjeve, i veličanstvene rezultate. Što bi im bilo dovoljno u odnosu na ono što se desilo od ove vrste. Kao što su izmjene i slične stvari koje su se mogle čuti zapostavljajući slušanje Kur'ana, i vrsta zikra i dova koje su izmislili pojedini ljudi, ili tome slično, kao što su dodaci u pogledu ibadeta, koje su uveli oni koji su ih uveli, poput nedostatka prihvatanja onoga što je propisano. Iako za veliki broj pobožnjaka, učenjaka pa i emira postoji opravdanje zbog onoga što su uveli novim radi svog idžtihada.

Cilj je spoznati ispravan dokaz, iako je onaj ko ga pusti opravdan radi svog idžtihada, ili je možda on velikan i istinoljubiv. Nije nužno da svaka riječ koju kaže istinoljubivi bude ispravnom niti njegova djela da budu sunnetom. Jer bi bio na stupnju Allahovog Poslanika ﷺ. A ovo poglavlje je veoma opširno.[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Moramo znati da je Šejh – rahimehullah – ovim htio kazati da su robovi oni koji obožavaju Allaha onim što je propisao od riječi i djela očitih i skrivenih. Oni koji su okusili slast lijepe nauke i dobrih djela sa kojima je Allah poslao Svog Poslanika ﷺ. U tome su našli čista stanja, visoke stupnjeve i veličanstvene rezultate što im je dovoljno u zamjenu ako se pojavi nešto kao promjena i slično. Nema sumnje u ovo da ako čovjek obožava Allaha sa onim što mu je propisao da će dospjeti do ovih položaja. Naći će blaženstvo i smiraj koji će mu biti dovoljni u odnosu naspram ovih novotarskih zikrova. I od dizanja prašine koje je zastupljeno kod sufija, sjede u halkama a pod njima je prostirka a ispred njih je nešto poput postelje. A kada se zanesu i padnu u trans udare u ovu prostirku. Najžešći među njima je onaj ko podigne najviše prašine. Jer što više udari više će isjerati prašine. Zbog toga to nazivjau prašinanje. Ovo je bez sumnje novotarski zikr. Zato ćeš sada u dovama naći duge prazne bez značenja rečenice bez subjektivnosti. Pribjegavaju ovim dovama zapostavljajući ono što je došlo u Kur'anu i sunnetu od

Priča o vrstama novotarija, njenim propisima i svojstvima nije moguće napisati u ovoj knjizi.[1] Nego je cilj da se ukloni sumnja koja se suprotstavlja vjerodostojnom hadisu kojeg smo naveli. Kao i to da se spoznaju dokazi koji ukazuju na pokuđenost novotarija, što je potrebno primijeniti.

Drugi oblik je pokuđenost perioda i novotarskih praznika, koji u sebi sadrže nered ili štetu u vjeri.

Znaj da pojedinci, naprotiv, većina ljudi, ne spoznaju štetu ove vrste novotarija. A posebno ako se radi o vrstama propisanih ibadeta. Nego obdareni razumom su oni koji spoznaju jedan dio ovih štetnih posljedica.

Obaveza stvorenja[2] je da se pridržavaju Kur'ana i sunneta, makar i ne spoznali šta je u tome korisno ili štetno. Tako da ćemo ukazati na neke od štetnih posljedica toga.

---

dova. Ono što je došlo u Kur'anu i sunnetu je bolje o svega ovoga. Bolje je od njihovih jadikovanja i žalopojki koje uče i koje mi često slušamo. Ove izmišljene i tužne dove iako u njima ima nešto od istine u glavnom nisu poput potvrđenih dova u Kur'anu i sunnetu.

[1] Provjeri knjigu I'atisam od Šatibija koja je veoma bitna.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obaveza stvorenja je da slijede Kur'an i sunnet iako ne dokuče ono što je u tome od koristi tj. u naredbama i štete tj. u zabranama. Zato što je obaveza robova da kažu: Čujemo i pokoravamo se. Zato je Aiša – radijjallahu anha – kada je bila upitana: Zašto žena poslije menstruacije napašta propuštene dane posta a ne naklanjava propuštene namaze? Rekla je: To nam se dešavalo, pa nam je naređeno napaštanje propuštenog posta ali nam nije naređeno da nadoknadimo propuštene namaze. Ovo je istinski rob, ako mu se nešto naredi on se toga drži i ne kaže: Zašto? A ako mu se nešto zabrani on se toga kloni i potčini i ne kaže: Zašto? I koja je mudrost od propisivanja toga? Neki ljudi kada čuju Allahovu ili Poslanikovu ﷺ naredbu kažu: Je li naredba obligatna? A Kada čuju Allahovu ili Poslanikovu ﷺ prepreku kažu: Je li prepreka u smislu obligatne zabrane? Ovo ne bi trebalo ovako činiti, jer su ashabi kada im se naredi to učinili a ako im se zabrani klonili bi se toga. I nisu govorili: Allahov Poslaniče da li je tvoja naredba obligatna, ili se tvoje spriječavanje nečega odnosu na zabranu? I ne bi trebali pitati da li je naredba obligatna dužnost niti prepreka obligatna zabrana. Ne bi trebalo da pitaš. Ti si rob i kada čuješ trebaš da kažeš čujem i pokoravam se. Da, ako bi se čovjek našao u situaciji da ne zna da li je počinio ono što mu je zabranjeno, ili da je učinio suprotno onome što mu je naređeno. Ovdje će postaviti pitanje da li je naredba obligatna dužnost i slično tome. Kakav je dokaz čovjeka pred Allahom na Sudnjem danu ako

Od toga je da onaj ko uvede novo djelo u danu, kao što je uvođenje posta prvog četvrtka u Redžepu, ili namaza u noći tog petka koju neznalice nazivaju 'lejletul regaib' naprimjer. Zatim što slijedi od pripremanja hrane i ukrasa, ili prekomjernih troškova, i sličnog tome. Jer ovakav postupak mora slijediti ubjeđenje u srcu.

A to je da se mora bit ubjeđeno da je ovaj dan vrijedniji i bolji od drugih njemu sličnih dana. Te da je post u njemu poželjniji u odnosu na post u četvrtak koji je prije njega ili poslije njega. Ili da je ova noć bolja od drugih noći petaka. Te da je namaz u toj noći bolji od drugih namaza u drugim noćima petaka posebno, i ostalih noći općenito. Jer da nepostoji ovakvo ubjeđenje u njegovom srcu, ili u srcu onoga ko ga slijedi, srce ne bi bilo nastrojeno na izdvajanje ovog dana ili ove noći. Jer davanje nečemu prednost bez dokaza za to je nepostojeće ili nemoguće.[1]

---

mu kaže: Ja sam ti naredio ali ti nisi poslušao. Pa ti je naredio Moj Poslanik a ti nisi poslušao. Ovo je ono kao što sam vam rekao i ponavljao i opet ponavljam: Da ako čuješ Allahovu ili Poslanikovu ﷺ naredbu da kažeš: Čujemo i pokoravamo se. Ovo učini ako se radi o naredbi. A ako se radi o zabrani reci: Čujemo i pokoravamo se i toga se kloni. Da bi uistinu bio rob. Istinski rob je onaj koji čini makar mu se išaretom naredilo. Zbog toga, a Allahu pripada najbolji primjer, kada bi čovjek imao roba i kada bi mu rekao: O robe, idi i donesi mi to i to. A on mu kaže: Neću da odem, šta je to? Loše ponašanje. Ili da mu kaže: Nemoj to činiti. A on čini. Istinski rob je onaj koji kada mu njegov gospodar naredi kaže: Čujem i pokoravam se. Čak među robovima ima onih kojima je dovoljan išaret. Za razliku od onoga koji kaže: Rob se udara štapom a slobodnom je dovoljan išaret. A od slobodnih ljudi ima onih kojima ne pomaže osim štap. U svakom slučaju ovo je savjet vama da ako čujete Allahovu ili Poslanikovu ﷺ naredbu recite: Čujemo i pokoravamo se. Učinite i vi ćete biti u dobru. Ako to zapostavite onda ste u opasnosti. Da, ako se čovjek nađe u nedoumici u slučaju da neučini naređeno onda može pitati da li je to obavezno pa da to nadoknadi. Ili je to zabrana pa da se pokaje. Zbog toga se ovo ubraja od najboljih Šejhovih riječi – rahimehullah.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je ispravno, da li čovjek može dati vrijednost danu ili noći osim iz ubjeđenja? Nikako nije moguće osim radi pojave poznatog razloga. Zbog toga se treba ovoga čuvati. Zato ako vidiš da su svi ljudi na tome na tebi je da se toga kloniš ako vidiš da tome nema osnove ni u Kur'anu, niti sunnetu niti djelima ashaba. Zato ga nemoj činiti. Sada smo shvatili sa pravne strane da je namaz Regaib novotarija. Te da je post petka ili četvrtka u redžepu novotarija. Kao i to da je pripremanje i podjela hrane u toj noći novotarija. A kada bi smo

A ovo značenje, je potvrdio šerijat u odnosu na ovaj propis navodeći u svojim tekstovima njegov utjecaj. Jer se radi o odgovarajućim utjecajnim značenjima. Jer puka podesnost sa povezanošću ukazuje na obrazloženje onih koji zastupaju blisku podesnost. Njih je veliki broj među pravnicma i našim prijateljima i drugima. A oni koji nisu zastupali stav utjecaja kažu da nije dovoljno uzeti za pojam podesnost, sve dok se ne dokaže šerijatom da je takav opis utjecajan u takvom propisu. Što je također stav velikog broja pravnika među našim prijateljima i drugima.

Jer oni kada vide da već navedeni propis u značenju utiče na sličan takav propis na drugom mjestu oni taj propis obrazlažu sa istim tim navedenim propisom.

Postoji i treće mišljenje koje zastupa veliki broj naših prijatelja i drugih također. A to je da se navedeno pravilo ne obrazlaže osim sa opisom na koji ukazuje šerijat da je njime obrazložen. Niti se zadovoljava time da je obrazložen njemu sličan propis ili propis njegove vrste.

Skraćena predstava razlike između tri stava je da ako vidimo zakonodavca da je naveo određeni propis i ukaže na njegovo obrazloženje kao što kaže za mačku:

"Ona nije nečista, nego je ona od onih koji kruže i koje kruže oko vas."[1]

Ovo se naziva tekstnim obrazloženjem, ili pak ono što navodi na njega, bez obzira da li ti spoznao podesnost ili ne, nego se radi na osnovu nje po slaganju sve tri skupine iako se razilaze, da li će se onda ovo nazvati analogijom ili neće?

---

pogledali u post kao post i noćni namaz kao noćni namaz i podjelu hrane bez veze sa ovom novotarijom u tome ne bi bilo smetnje.

[1] Bilježi ga Malik u Muvetea 1/22/13, Ebu-Davud u Sunnenu br. 75, Nesai u svom Sunnenu br. 66, Tirmizi u svom Sunnenu 92, Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 367, Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 303, Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 159, Bejheki u svom Sunnenu 1. dio, str. 235. Tirmizi kaže: "Hasen sahih." Hadis sahihom je ocjenila većina hafiza poput Buharije, Akilija, Bejhekija, Darekutnija, Nevevija kao i Albani u Irva' 1. dio, str. 193.

Primjer toga kod ljudi je kao da robovlasnik svom robu kaže: "Nemoj u moju kuću da uvodiš tog i tog, jer je on novotar, ili zato što je crnac." i slično tome. Iz njegove naredbe se razumije da se ne uvodi u njegovu kuću onaj ko je novotar ili ko je crnac. To je slično kao da kaže: "Nemoj uvoditi u moju kuću novotara niti crnca." Zbog toga mi ovakve slične situacije primjenjujemo u poglavlju o zakletvama. Pa ako kaže: "Neću odjenuti ovu odjeću za koju mi prigovara taj i taj." Učinit će suprotno dakle pokvarit će zakletvu ako je njegovo prigovaranje o njemu poput prigovaranja ovog. A to je njegova cijena i slično.[1]

Ali ako smo vidjeli da je zakonodavac odredio propis i nije naveo njegovo obrazloženje nego je naveo obrazloženje njemu sličnog propisa ili nekom propisu njegove vrste, kao da dozvoli ocu da uda svoju maloljetnju kćerku koja je djevica bez njenog odobrenja. Jer smo vidjeli da mu je dato pravo vladanja ili postupanja u njenom imetku zbog toga što je maloljetna. Da li ćemo vjerovati da je starateljstvo u braku radi maloljetnosti naprimjer, kao što je slučaj sa imetkom također, ili ćemo reći: "Možda je brak maloljetnice drugo obrazloženje." A to je njeno djevičanstvo, naprimjer. Što znači da je ovo obrazloženje utjecajno jer je zakonodavac pojasnio njegov utjecaj u navedenom propisu. Ali je prešutio obrazloženje u njemu sličnom propisu.

Prve dvije skupine zastupaju ovaj stav, a to je potvrda obrazloženja analogijom. Jer on nalaže da kao što je ovaj opis ostavio traga u propisu na tom mjestu isto tako će utjecati na njega i na ovom mjestu.

Treća skupina kažu da se neće reći za njega kao posebnim dokazom, jer je moguće da za jednu vrstu propisa postoji više obrazloženja.

Od te vrste je i to da je Poslanik ﷺ, zabranio da čovjek prodaje na prodaju svog brata, ili da nabacuje cijenu na cijenu koju

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako kaže: Allaha mi ja neću odjevati ovu odjeću kojom mi prigovara, pa ako bi uzeo njenu protuvrijednost prekršio bi svoju zakletvu.

je spomenuo njegov brat, ili da prosi na prošnju svog brata.[1] Tako što to obrazlaže kidanjem međusobnih odnosa, kao što je to obrazložio riječima:

"Neće se udati žena na tetku (po ocu), niti na tetku (po majci), jer ako to učinite pokidat ćete rodbinske veze."[2]

Jer iako se u ovom primjeru obrazloženje ističe više nego što je to slučaj u prvom primjeru. A to je zato što se u njemu ne očituje odgovarajući opis zabrane osim ovaj.

Najveći poseban dokaz obrazloženja i njemu sličnoga u riječima ljudi je da kažu: "Ne daji tom siromahu, jer je on novotar." Zatim da od njega prosi drugi siromah novotar a on kaže: "Ne daji mu." A možda je taj siromah njegov neprijatelj, da li će se propis obrazložiti novotarijom, ili će se sumnjati? Jer postoji mogućnost da je obrazloženje neprijateljstvo.

Ali ako vidimo da je zakonodavac odredio propis i vidimo u njemu odgovarajući opis, ako zakonodavac ne navede to obrazloženje, niti obrazloži njemu slične propise na drugom mjestu, onda je to čudni podesni opis. Jer mu nema sličnog primjera u šerijatu niti je govor šerijata ukazao ili naveo na njega.

Prva skupina je dozvolila njegovo slijeđenje, dok su druge dvije skupine to odbile. Ovo je spoznaja obrazloženja zakonodavca sa našim razumima bez ukazivanja od njega. Kao što je slučaj sa onim prije njega u spoznaji obrazloženja sa istom analogijom u odnosu na njegov govor. Prvi je spoznaja obrazloženja sa istim njegovim govorom.

Pored toga moguće je znati obrazloženje određenog propisa sa strpljenjem i drugim pokazateljima.

---

[1] Ova zabrana je došla za sve ove navedene stvari u različitim hadisima u Sahihima i Sunnenima u hadisu od Ebu-Hurejre ﷺ i Ibn-Omera ﷺ.

[2] Mutefekun alejhi u hadisu od Ebu-Hurejre ﷺ riječima: "Nemojte spajati između žene i njene tetke po ocu niti između žene i njene tetke po majci." Ovaj hadis se također prenosi različitim verzijama i lancima od Ebu-Hurejre ﷺ, kao što se prenosi od skupine ashaba od kojih su Džabir b. Abdullah, Abdullah b. Abbas, Ibn-Amr, Ebu-Seid, Ibn-Omer – radijjallahu anhum – a sve hadise je naveo šejh Albani u Irvau 6. dio, str. 290.

Ako se potvrde ovi dijelovi, naše pitanje će u pogledu obrazloženja biti na jednom mjestu a u pogledu utjecaja na drugom.

A to je da je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio da se izdvajaju posebne prilike ili mjesta za namaz, ali je dozvolio ako se ne radi o nekom posebnom obliku.

Muslim u svom Sahihu od Ebu-Hurejre ؓ, prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte izdvajti noć petka sa noćnim namazom u odnosu na druge noći. I nemojte idzvajati petak postom u odnosu na druge dane, osim ako nije uobičajeni post nekog od vas kojeg posti."[1]

U oba Sahiha se od Ebu-Hurejre ؓ, prenosi da je rekao: *"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ, da kaže:*

"Neka niko od vas ne posti petkom osim sa danom prije ili poslije njega."

Ovo je Buharina verzija.[2]

Buharija bilježi o Džuvejriji kćeri Harisovoj da je Allahov Poslanik ﷺ, ušao kod nje u petak, a ona je postila pa je rekao:

"Jesi li postila jučer?" Kaže: "Ne." Kaže: "Hoćeš li postiti sutra?" Kaže: "Ne." Kaže: "Onda se iftari."

U oba Sahiha od Muhammeda b. Ubada b. Džafera se prenosi da je rekao:

"Pitao sam Džabira b. Abdullaha, dok je obilazio oko Kabe: "Da li je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio da se posti petkom?" Kaže: "Da, tako mi Gospodara ove kuće." Ovo je Muslimova verzija.[3]

Od Ibn-Abbasa ؓ, se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte postiti petak izdvojeno." Bilježi ga Ahmed.[4]

---

[1] Sahih Muslim br. 148.
[2] Sahih Buhari br. 1985, Feth, i Sahih Muslim br. 1144.
[3] Sahih Buhari br. 1984, Feth, i Sahih Muslim br. 1143.
[4] U Musnedu 1.dio, str. 288.

Slično tome je ono što je navedeno u Sahihima od Ebu-Hurejre ﷺ, da je Vjerovjesnk ﷺ, rekao:

"Neka niko ne posti dan ili dva prije Ramazana, osim ako je čovjek do tada postio pa neka posti i taj dan."[1]

Verzija je Buharina. Tj. ako mu je običaj da posti.

Dokazna strana je u tome da je Zakonodavac podijelio dane u pogledu posta na tri skupine:

Skupina koju je odredio šerijat kao vadžib postom poput Ramazana, ili mustehab kao što je dan Arefata ili Ašure.

Skupina koju je zabranio da se uopće posti kao što su dani bajrama.

I skupina koju je zabranio da se izdvaja poput petka i zadnjega dana Šabana.[2]

Tako da ova vrsta ako se posti sa drugim danima neće biti pokuđena, ali ako se izdvoji sa djelom bit će zabranjeno, bez obzira da li postač imao namjeru da ga izdvoji sa postom ili bez namjere. Kao i bez obzira da li bio ubjeđen da je to pravilnije ili ne.

Da nema štete u postu ovog dana njegovim izdvajanjem ili odliokovanjem mimo ostalih dana bio bi zabranjen poput posta u bajramima ili ne bi bio spriječen poput dana Arefata. Ta šteta se ne nalazi u drugim vremenima, jer u zabrani njegovog izdvajanja ne bi bilo koristi.

Pokazalo se da se šteta nazire u izdvojenosti u kojoj nema šta da se izdvoji, kao i to da se osjeća u Poslanikovim ﷺ, riječima. Jer samo djelo može da bude zabranjeno ili naređeno, i može da sadrži mudrost zabrane ili naredbe, kao što je u riječima:

"Razlikujte se od mušrika"

Tako da riječi zabrane o odlikovanju nekog vremena sa postom ili namazom nalaže da je šteta nastala iz samog izdvajanja. Ako je petak vrijedan dan, i poželjno je u njemu klanjati, upućivati

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1914, Muslim u svom Sahihu br. 148.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječ 'surer Šaban' se odnosi na njegov kraj.

dove, zikriti, učiti Kur'an, čistiti se, mirisati i ukrašavati, što nije poželjno u drugim danima, možda će to biti razlog da neko pomisli da je u njemu bolje postiti nego u drugim danima. Pa će se vjerovati da je noćni namaz u njegovoj noći poput posta u njegovom danu, tj. da ima prednost u odnosu na klanjanje noćnog namaza u odnosu na druge noći. Tako da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se odlikuje kako bi se otklonila ova šteta koja ne nastaje osim radi samog odlikovanja.

Isto tako je i sa dočekivanjem prvih dana Ramazana, misleći da ti dani imaju posebnu vrijednost jer je u njima veća koncentracija na post, dok u stvari šeriat ne odlikuje te dane nekom posebnom vrijednošću, tako da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se početak ramazana dočekuje na ovakav način.

Ovo značenje je prisutno u našem pitanju. Jer ljudi izdvajaju ove periode zato što smatraju da u njima ima vrijednosti. Jer ako se jedno vrijeme izdvoji sa postom ili namazom čemu se pridoda ubjeđenje o njegovoj vrijednosti, u čemu nema vrijednosti, zabranit će se odlikovanje istog. A neće se nešto izdvojiti osim ako ne postoji ubjeđenje o njegovoj posebnosti.

Ako bi neko rekao: Namaz i post u ovim danima i noćima je poput drugih i ovo je moje ubjeđenje po tom pitanju ali i pored toga ja ih izdvajam i odlikujem nad drugim danima. Uzrok njegovom postupku može biti slijeđenje nekoga drugog, ili radi samog slijeđenja običaja, ili iz bojazni da bude ukoren i sličnih razloga. Jer u protivnom on je lažov. Zato što onaj ko poziva na ovakvo djelo ne može biti a da se ne radi o nepravilnom ubjeđenju ili iz nekog drugog razloga koji nije vjerskog tipa, a to je ubjeđenje zablude.

Mi sigurno znamo da Poslanik ﷺ, ashabi i svi imami nisu spominjali ništa od vrijednosti ovog dana. Ni o vrijednosti posta u njemu niti o vrijednostima njegovog noćnog namaza, niti jednim slovom. Te da je hadis koji se o tome navodi podmetnut, i da se to u islamu nanovo pojavilo u četvrtom vijeku po hidžri.

Nije dozvoljeno - u ovom slučaju - da ona ima neku vrijednost.[1] Jer tu vrijednost nije poznavao Poslanik ﷺ, niti ashabi niti tabiini a ni imami, što znači da ni mi ne možemo znati da u vjeri postoji nešto čime se približavamo Allahu ﷻ a što nije znao Vjerovjesnik ﷺ, niti njegovi ashabi, tabiini i ostali imami. Jer da su znali, nemoguće je da i pored njihovog podsticanja na dobra djela, i podučavanja morala i savjetovanja, nikoga ne poduče ovoj vrijednosti. Niti da neko od njih požuri ka tome.[2]

Vrijednost na koju se pozivaju nužno povlači za sobom tvrdnju da Poslanik ﷺ, niti najbolja generacija nisu poznavali jedan dio vjere, ili da su to sakrili, i da su izostavili ono što nalaže njihov šerijat i običaj, i da to kriju i zapostavljaju. Svaka od ove dvije stvari je nemoguća, zbog šerijata ili zbog običaja zajedno sa šerijatom. Onda će se spoznati nepostojanje onoga na što se želi ukazati, a to je nepostojanje vrijednosti u onome što tvrde.

Zatim ovaj novotarski čin nalaže nepravilno ubjeđenje tj. zabludu u vjeri ili očitovanja vjere nekom drugom mimo Allaha ﷻ, ili ukrašavanjem iskvarenim ubjeđenjima i ispoljavanjem vjere nekom drugom mimo Allaha ﷻ, što nije dozvoljeno.

Ove novotarije nalažu sigurno i očito da se čini ono što nije dozvoljeno. Najmanje stanje onoga što se nalaže, ako se ne radi o haramu, da bude pokuđeno. Ovo značenje će se naći u svim izmišljenim novotarijama.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo ukazuje na mudžizu od Poslanikovih ﷺ, mudžiza, a to je da se većina novotarija proširila poslije ovih vrijednih generacija u četvrtom vijeku. I na kraju trećeg vijeka. A posebno praktične novotarije, a što se tiče akaidskih novotarija one su se pojavile u vremenu ashaba. Kao što je negiranje kadera ili imanskih pitanja i kufra i sličnog tome.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato što pored ove podjele nije moguće da postoji treća vrsta. A to bi sadržavalo u sebi potvoru Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovih ashaba. Reći ćemo: Jesu li oni bili neznalice ili ne? Ako bi rekli da su bil džahili onda bi ih potvorili. A ako su znali za to jesu li to činili ili ne? Ako to nisu činili opet smo ih potvorili. A poznato je da nije moguće ni sa jedne strane potvoriti Poslanika ﷺ, niti njegove ashabe. Tako da nije ostalo osim da kažemo da to u sebi nema vrijednosti niti se radi o ibadetu.

Zatim ovo ubjeđenje prate određena stanja u srcu, od veličanja, čuđenja za stanja koja su također neispravna i koja nisu od Allahove vjere.

Ako pretpostavio da je čovjek rekao: "Ja ne smatram da postoji neka vrijednost". Ali sa robovanjem ne može da ukloni stanje iz svog srca od veličanja i čuđenja, jer veličanje i čuđenje neće poteći osim iz osjećaja koji su od vrste ubjeđenja. Jer ako bi mu se učinilo ili posumnja da je ova stvar nužna, onda je duša očišćena od osjećaja vrijednosti nečega, odbit će da to veliča, ali moguće je da se u njemu dese suprotni osjećaji.

Jer on po svom ubjeđenju zna da se radi o novotariji, ukazuje na to da ga ne veliča, ili po pitanju osjećaja o onome što se o tome prenosi, ili zato što to čine ljudi, ili zato što su to učinili taj i taj, ili zbog toga što mu se u to pokazalo od koristi, pa on ga čini i veliča.

Zato znaš da je činjenje ovih novotarija suprotno obaveznim ubjeđenjima, suprotstavljajući se poslanicima u onome sa čime su došli od Allaha. Kao i to da u srce usađuju licemjerstvo, makar to licemjerstvo bilo vrlo malo.reg

Isto tako je sa ljudima koji su veličali Ebu-Džehla, ili Abdullaha b. Ubejja b. Selula, zbog njegovog vodstva, imetka i njegovog lijepog odnosa prema njima, ili njegove vlasti nad njima. Pa ako ga Poslanik ﷺ, pokudi i pojasni njegov nedostatak ili naredi njegovo ponižavanje ili ubistvo, onaj čiji iman nije iskren, u njegovom srcu će ostati borba između pokornosti Poslaniku ﷺ, koju slijedi ispravno ubjeđenje i slijeđenja onoga što je u njegovoj duši od stanja koje slijedi lažnim pretpostavkama.[11]

---

[11] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U svakom slučaju ono što je naveo Šejh – rahimehullah – se desilo i u ove dvije (naše), hefte u priči o ženi nevjernici čije ime ne bih volio da spomenem sa ovog mimbera. Čak i to, što je doprlo do mene, da su mnoge žene u školama nad njom plakale do suza. I nema sumnje da je ovo od licemjerstva jer čovjek koji veliča ovakvu osobu do ovog stupnja je u velikoj opasnosti u svojoj vjeri. Ljudima se mora pojasniti da je ovo od najvećih zala. Te da je to od vrste uzimanja za prijatelje onih o kojima je Allah ﷻ rekao: ***Onaj ko ih od vas uzme za prijetelje, oni su nepravednici.***(Et-Tewbe, 23). Šta je ova žena učinila od čovječnosti? Sve što je učinila

Ko razmisli o ovome spoznat će da je novotarija u srži od otrova koji slabe iman.

Zbog toga je rečeno da su novotarije uzete iz kufra.

Ovo sam značenje naveo u svemu onome što je zabranjeno šerijatom od različitih vrsta ibadeta koji nemaju posebnu vrijednost u šerijatu, ako je u opće dozvoljeno da se pomisli da postoji posebna vrijednost, kao što je namaz kod kaburova, ili klanje kurbana kod kipova i sličnih postupaka, makar činioc nemao namjeru za traganjem posebne vrijednosti u svemu tome. Ali samo djelo može biti pretpostavka za posebnu vrijednost, isto kao što je potvrđivanje šerijatke vrijednosti cilj, tako da je uzdizanje vrijednosti koja nije šerijatska također ciljana stvar.

Ako se kaže da je tome suprotno to što su ove periode (npr. 'lejletul regaib'), naprimjer, obilježili učeni, ugledni i istinoljubivi i oni mimo njih, te da se u njima nalazi korist koju mu'min osjeti u srcu i van srca. Kao što je čistoća i mehkoća srca, ili osjećaj nestajanja grijeha, ili odazivanja na njegove dove i sličnih stvari,

---

je bilo za služenje kršćanstvu. Zašto nije došla u organizacije u islamske države da im pomogne? Moje pravo nad vama i pravo vaše braće je da se ovo pojasni ljudima. Da ljudi ne požuruju prijateljevanju sa nevjernicima a da to oni ne znaju. Žena nevjernica je umrla na nevjerstvu. Za njom se suze liju!!! Ili da se o njoj pišu stihovi. Nema sumnje da je ovo nedostatak imana kao što je također nedostatak ličnosti. Ono što je – rahimehullah – rekao da oni koji veličaju Ebu-Džehla jer je bio poznat po ugledu u svom narodu, te da je bio poznat po svojoj hrabrosti, te da je bio poznat po stvarima radi kojih čovjek biva pohvaljen. Abdullah b. Ubej b. Selul je također bi poznat po ugledu, vlasti, i utjecaju u svom narodu. Ko je taj čovjek koji veliča ovakve i njima slične radi svojstava koja posjeduju. U njegovom srcu bez sumnje ima licemjerstva. On je u velikoj opasnosti. Na učenicima je da pojasne ljudima da ne daju priliku paganskim časopisima da promiču ovakve reklame. A naša braća to ne pojašnjavaju ljudima. Mi ove stvari moramo pojasniti masama osim ako se njihova smutnja ne ugasi. Hajde da ugasimo vatru, ali pošto je stvar još goruća mi je moramo pojasniti. A da ona nije umrla na ovaj način, i da nije ovih inostranih reklama stvar ne bi dostigla ovaj stupanj. Allahu uputi nas, Gospodaru naš.

Nije dozvoljeno da molimo njoj za mislost jer njen propis na ovom svijetu je kao propis kafira.

[1] Vjerovatno šejh b. Usejmin u prethodnom izlaganju govori o smrti princeze Dajane čiju su smrt izgleda nažalost oplakivali i muslimani što svakako predstavlja veličanje nevjernika. (op. rec.)

pored toga što se tome dodaju opći pojmovi koji ukazuju na vrijednost namaza i posta. Kao što Uzvišeni kaže:

أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ

"Vidje li ti onoga koji brani robu da molitvu obavi?" (Sura El-Aleq, 9 -10)

Ili kada navode riječi Allahovog Poslanika ﷺ:

"Namaz je svijetlost."[1] I slično tome.

Mi kažemo da nema sumnje da onaj ko ovo učini zbog tumačenja ili kao mudžtehid ili onaj ko ga slijedi, da ima nagradu zbog njegove lijepe namjere, i zbog djela u onome što je u njemu propisano. A ono što je u tom djelu od novotarije bit će mu oprošteno, ako je on u svom idžtihadu ili slijeđenju od onih koji su opravdani. A ono što se u njima spominje od koristi je zbog toga što u sebi sadrže vrste propisanih stvari, kao što je post, zikr, učenje Kur'ana, rukua i sedžde, ili zbog lijepe namjere u ibadetu Allahu, u pokornosti Njemu i upućivanja dove. A ono što se u njemu nađe od pokuđenoga i nestane onoga što ga nalaže sa Allahovim oprostom zbog idžtihada ovog čovjeka ili zbog njegovog slijeđenja.[2] Ovo značenje je potvrđeno u svemu što se spominje od koristi u pojedinim pokuđenim novotarijama.

---

[1] Ovo je potvrđeno u hadisu kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu i drugi od Ebu-Malika Eš'arija kao merfua predaju: "Čistoća je dio imana, zahvala Allahu ispunjava vagu, zahvala i veličanje Allaha ispunjavaju ono što je između nebesa i Zemlje, a namaz je svjetlost, sadaka je dokaz, sabur je sjaj, Kur'an je dokaz tebi ili protiv tebe. Svi ljudi će osvanuti pa će trgovati za svojim dušama, pa će ih ili osloboditi ili uništiti." Sahih Muslim br. 223.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj odgovor kojeg je Šejh – rahimehullah – naveo ne pomaže mnogo a posebno onome koji je ljubomoran na svoju vjeru. Kaže: Ovi novotari, kako ćemo za njih reći da im je to opravdano a oni su novotari? Šejh – rahimehullah – kaže: Da će mu se oprostiti radi idžtihada ili radi slijeđenja mudžtehida. Jer obični čovjek koji ima lijepo mišljenje o učenjaku on će ga slijediti. I kaže: Nema smetnje on će ga slijediti. Što se kod nas može primijetiti pa ako bi došao veliki učenjak ali nije poznat kod običnih ljudi neće ga prihvatiti. Ako bi došao čovjek koji je poznat među običnim ljudima iako je mnogo manje učen od ovoga oni će ga bez sumnje prihvatiti. Pa prihvatljivo je da učeni mudžtehid ili mukalid imat će nagradu za svoju lijepu namjeru i svoje djelo. A to je zbog onoga u čemu je on kao mudžtehid

Ali ovo ne spriječava da budu pokuđene i da budu spriječavane, te da budu zamijenjene onim što je propisano i u čemu nema novotarije, kao što je učinjeno u slučaju onih koji su dodali ezan kod bajrama. Čak jevreji i kršćani u svojim ibadetima pronalaze koristi. A to je što njihov ibadet mora sadržavati nešto od vrste propisanog, kao i to da njihov govor mora sadržavati nešto od istine zbog ostavštine koju su naslijedili od vjerovjesnika. Ali, i pored toga, to nam ne nalaže da činimo ibadet poput njih ili da se prenosi njihov govor. Jer sve novotarije moraju sadržavati u sebi prevladavajuće zlo u odnosu prema onome što je u njemu dobro. Jer da je dobro prevladavujeće šerijat ga ne bi zapostavio.

Mi time što je novotarija koristimo za dokaz da je njen grijeh veći od njene koristi. I to je razlog zabrane.

Kažem da se njen grijeh može otkloniti od pojedinih osoba zbog idžtihada ili sličnog, kao što se može otkloniti naziv kamate ili nakišeljenog grožđa (nebiz) oko kojih postoji razilaženje među mudžtehidima od selefa. Ali pored toga je potrebno pojasniti njeno stanje, te da se ne slijedi onaj koji ju je dozvolio, i da ne bude neodgovoran od traženja znanja koje će mu pojasniti njenu suštinu.

---

sa svojim tumačenjem. Zikr ili noćni namaz su u osnovi propisani ali zbog toga što je na ovom mjestu ili u ovom vremenu ili na ovaj način, pa ako čovjek upotrijebi idžtihad te pogriješi u kakvoći ili mjestu ili vremenu on ima nagradu za idžtihad., ali ako mu se ukaže pravi put a ne bude ga slijedio on slijedi put nevjernika. Uzvišeni kaže: ***Onoga ko se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u džehennem, - a užasno je on boravište!*** (En-Nisa, 115). Bitno je – naša bračo – da je ovo pravilo korisno čak i u akaidu. To znači npr, da su kod nas učenjaci iskreni i mudžtehidi. Iskreni su za islam i muslimane ali griješe u nekim akaidskim pitanjima. Hoćemo li reći da su oni griješni griješnici? Tako mi Allaha nećemo tako reći, možda će biti bliži Allahu od mnogih koji su u pravu. Ali ćemo reći da mi znamo da su oni mudžtehidi, i znamo da oni ne žele osim istinu. Zbog toga što su im prethodila dobra djela u islamu i u njegovoj odbrani. Ali ako im Allah sakrije uputu onda su oni opravdani. Poslanik ﷺ kaže: ***Ako presudi sudija, pa iskoristi idžtihad i pogodi ima dvije nagrade. Ako pogriješi ima jednu nagradu.*** Ispravno mišljenje je sa pravdom i pravednošću. I da ne propisuje ljudima od Allahovih propisa ono što se na njih ne odnosi. Allahu oprosti.

Ovo je dovoljan dokaz za pojašnjenje da novotarije sadrže u sebi akaidsku štetu i da se suprotstavljaju onome sa čime je došao Allahov Poslanik ﷺ, te da ono što je u njoj od koristi jeste nadvladano i nije dostojno naspram sunneta.

Zatim će se radi pojašnjenja reći ako je (novotariju), učine ljudi među uglednima, a s druge strane je izostave ljudi u vremenu ovih, ubjeđeni da je pokuđena te da je druga skupina ljudi negira. Ovi koji su je zapostavili ili odbili, ako nisu vrijedniji od njih, sigurno nisu ništa manje vrijedni od istih. Iako bi se smatrali manje vrijednim od njih to znači da su se oko nje razišli pretpostavljeni od vlasti. Tada će se stvar vratiti Allahovom Poslaniku ﷺ, a Allahova Knjiga i sunnet Njegovog Poslanika su na strani onog koji je smatra pokuđenom a ne na strani onih koji je dozvoljavaju.

Zatim svi oni među prethodnicima koji su bili vrjedniji od onih koji su došli poslije njih su na strani onih koji se klone i koji negiraju ove novotarije.

Što se tiče onoga što je u njoj korisno njemu se suprotstavlja ono što je od prevladavajuće štete u toj novotariji u što spada sljedeće:

Od njih, sa onim što je prethodilo među akaidskim i trenutačnim štetnim posljedicama - je i to da ih srca slatko prihvataju i zadovoljavaju se sa njima na račun mnogih suneta. Tako da onaj ko čini ovu novotariju kao da čini ibadet, a farzove i sunete obavlja kao da su običaj ili obični posao. Ovo je suprotno vjeri, tako što će ga mimoići ono što je u farzovima i sunetima od oprosta, milosti, blagosti, čistoće i skrušenosti, odgovora na dove ili slasti prizivanja i mnogih drugih koristi. Ali ako ga ne mimoiđe sve ovo onda će ga barem mimoići savršenstvo.

Od njih je i to što je poznato da će dobro postati zlim a zlo dobrim, i svega onoga što se nadograđuje na to od nepoznavanja većine ljudi vjere poslanika, te da će se raširiti usjevi pagana.

Od njih je to što sadrže razne vrste šerijatom pokuđenih stvari. Kao što je odgađanje iftara, ili obavljanja jacije u kasne časove bez prisustva srca, ili da se požuruje sa njom, ili da se čini

sedžda poslije selama iako se ne radi o sehvi sedždi. Ili različite vrste zikra bez ograničenja koji nemaju svoje osnove. I mnoge druge štetne stvari koje možda ne znaju osim oni čiji je razum osvijetljen a njegov put sačuvan.

Od njih su preuzimanje loših i neprirodnih navika i preobražaj od konopca slijeđenja,[1] te zapostavljanje ponašanja Pravog puta. Jer u duši postoji neka vrsta oholosti, tako da voli izaći iz domena robovanja i slijeđenja shodno mogućnostima, kao što je Ebu-Osman Nejsaburi - rahimehullah - rekao: "Niko nije izostavio ništa od sunneta osim oholosti svoje duše." Zatim to postaje sumnjom za druge promjene. Tako da se srce otrgne od suštine slijeđenja Poslanika ﷺ, a u njemu se pojavi oholost i slabost imana što mu uništi vjeru, ili pak nazire, a oni misle da čine dobro.

Od njih je ono što je prethodilo o spomenu praznika kitabija od štetnih posljedica koje se nalaze u obije vrste novotarija: vrsta u kojoj je nešto od poređenja i druga vrsta u kojoj nema poređenja.

Ali govor o pokuđenosti novotarija nije bio namjeren da se o njemu govori ovdje nego na drugom mjestu tako da nismo htjeli da oduljimo u govoru o njemu nego samo da navedemo neke od tih perioda.

[1] Ibn-Usejmin – rahiemhullah – kaže: Ovo je najgore, najgore što može biti u novotarijama. A to je da prirodu potkradu ove novotarije a da i ne osjeti čovjek tako da zapostavi slijeđenje i posveti se novotarijama.

POGLAVLJE

VREMENA SU TRI VRSTE, A U NJIH ULAZE NEKI OD NOVOTARSKIH PRAZNIKA VEZANIH ZA MJESTA I POSTUPKE

Prethodilo je da smo rekli kako praznik može biti naziv za samo mjesto, ili za vrijeme ili pak za okupljanje.

U ova tri pojma je uvedeno nešto od novotarija.

Što se tiče vremena njega su tri vrste, a u njih ulaze neke od novotarskih praznika vezanih za mjesta i postupke.

Jedan od njih je dan koji šerijat nikada nije veličao, niti mu je bilo spomena u vremenu selefa, niti u njemu ima nešto što bi ga činilo takvim za veličanje. Kao što je prvi četvrtak u Redžebu.[1] Kao i ta noć petka koja se naziva 'lejletu regaib' (noć želja). Veličanje ovog dana i ove noći se desilo u islamu nakon četvrtog stoljeća po hidžri. O tome se prenosi podmetnut hadis[2] oko čega su se složili svi učenjaci a koji sadrži u sebi vrijednosti posta tog dana, te obavljanje namaza kojeg neznalice nazivaju 'salatu regaib'. Ovo je naveo neko od posljednih generacija među prijateljima i drugim.

Ono što je ispravno i na čemu su povjerljivi učenjaci jeste da je zabranjeno izdvajati ovaj dan sa postom, ili da se obavlja ovaj novotarski namaz. I sve ono što je od veličanja ovog dana kao što je priprema hrane, pokazivanja ukrasa i sličnih stvari. Tako da ovaj dan bude poput ostalih dana i da se ne izdvaja ničim posebnim u osnovi.

Ili drugi dan u sredini Redžeba u kojem se klanja namaz po imenu Ummu-Davud. Veličanje ovog dana nema osnove u šerijatu.

---

[1] Hafiz Ibn-Hadžer – rahimehullah – je napisao knjigu o postu u Redžebu koju je nazvao Pojašnjenje čudnoga o onome što je navedeno o vrijednostima Redžeba, tako da je naveo da ne postoji ni jedan vjerodostojan hadis.

[2] Pogledaj Pojašnjenje čudnoga.

Druga vrsta je ono u čemu se desilo nešto kao što se dešava i drugim danima bez a da se taj dan uzme za određeni period. Njega selefi nisu veličali kao što je osamnaesti od Zul-Hidžeta, u kojem je Allahov Poslanik ﷺ, održao hutbu u Gadir Humu kada se vraćao sa oprosnog hadža. Allahov Poslanik ﷺ, je u njemu održao hutbu, u kojoj je naredio slijeđenje Allahove Knjige, i u kojoj je naredio dobročinstvo prema njegovoj porodici. Kao što to bilježi Muslim u Sahihu od Zejda b. Erkama ؓ.[1]

Neki sljedbenici strasti su na to dodali izmišljotine tako da su mislili da je Allahov Poslanik ﷺ, oporučio Aliji ؓ, hilafet na očit način nakon što ga je posadio na uzdignuto mjesto na prostirku. Zatim su naveli lažan govor i djela a nužno je znano da ništa od toga nije ispravno. Zatim su ustvrdili da su se ashabi dogovorili da sakriju ovu oporuku, otmu ono što je oporučeno od njegovog prava, tako da su počinili grijeh i kufr, osim pojedinih osoba.

Običaj na kojem je Allah ﷻ, stvorio Ademove sinove, pored onoga na čemu su ljudi bivali od emaneta i vjerovanja, i ono što im je naložio njihov šerijat u pojašnjenju istine, nalaže ubjedljivo znanje da se ovako nešto ne može prikriti.

Ovdje se nema za cilj govoriti o pitanju imameta, nego je cilj dokazati da je uzimanje ovog dana za praznik novotarija bez osnove. A među selefima, nit među Poslanikovom ﷺ, porodicom, niti među nekim drugima, nije bilo obilježavanja ovog dana, čime su se uveli različiti postupci po tom pitanju. Jer su praznici propisi od šerijata, tako da se po tom pitanju mora slijediti, (Kuran i sunnet), a ne novotarije uvoditi. Poslanik ﷺ, ima hutbe, preporuke i događaje u različitim danima, kao što je dan Bedra, Hunejna, Hendeka, oslobađanja Mekke, vrijeme njegove hidžre, njegov ulazak u Medinu. On ima brojne hutbe, u kojima navodi pravila vjere. Ali u njima nigdje ne stoji da je potrebno te dane uzeti za praznike. Ovako nešto čine kršćani koji slične dane i događaje koji su se desili Isau ؑ, uzimaju za praznike, kao i jevreji. Praznik je od šerijata, ono što je Allah ﷻ, propisao to se slijedi, a ako nije onda se u vjeru neće uvoditi ono što nije od nje.

[1] Pogledaj Sahih Muslim br. 2408.

Također što su pojedinci uveli od novotarija, kako bi pridobili naklonost kršćana u pogledu Isaovog ﷺ rođendana, ili iz ljubavi prema Vjerovjesniku ﷺ, veličajući ga na taj način. Allah ﷻ, će ih nagraditi za njihovu ljubav i idžtihad ali ne i za novotariju, tako što će Poslanikov ﷺ, dan rođenja uzimati za praznik i pored toga što se ljudi razilaze u pogledu dana njegovog rođenja. Ovako nešto nisu činili selefi, iako je za to postojao razlog i za što nije postojala prepreka. Da se radilo o potpunom dobru ili bar pervladavajućem dobru, selefi bi bili preči od nas da ga učine. Oni su više voljeli i poštovali Poslanika ﷺ, od nas, i oni su davali veću pažnju činenju dobra. Ali potpuna ljubav prema njemu je u njegovom slijeđenju, pokornosti i izvršavanju njegovih naredbi, oživljavanju njegovog sunneta, u očitom i skrivenom smislu, i širenju onoga sa čime je poslan, te u borbi za to srcem, rukom i jezikom. Ovo je put prethodnika i prvaka među muhadžirima i ensarijama, i onima koji su ih slijedili u dobročinstvu.[1] Ali većinu onih koji posvećuju pažnju ovim novotarijama, pored onoga što imaju od lijepih namjera i zbog njihovog idžtihada za koji im se nada da će biti nagrađeni, vidjet ćeš ih kako su tromi u pogledu Poslanikovih ﷺ, naredbi u onome što im je naređeno od aktivnosti. Oni su poput onih koji ukrašavaju Kur'an ali ga ne čitaju. Ili ga

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zar ne vidiš da oni koji veličaju ove prilike i tvrde da vole Poslanika ﷺ veličajući ga uvodeći ovakve novotarije i njima slične. Oni su u stvari Poslanikovi ﷺ protivnici. Vidiš ih kako ga zapostavljaju, radi neznanja, ili skrivanja istine ili ljenošću u odnosu na djela. Mi kažemo: Sve ovo čime se približavate Allahu ﷻ može biti ono što približava Njemu ali da zato nije znao Poslanik ﷺ, ili je znao ali je to sakrio i nije nas tome podučio. Obije stvari su omalovažanje i potvora Poslanikove ﷺ ličnosti. Ako bi smo prešli granicu još više pa rekli: Sve to je negiranje Allahovih ﷻ riječi: ***Danas sam vam vjeru vašu upotpunio, i blagodat Svoju usavršio, i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.*** (El-Maide, 3). Ako su ove novotarije prisutne ili postojeće u vjeri ali se ne nalaze u Allahovom šerijatu onda se neće povjerovati da je Allah ﷻ, upotpunio vjeru i usavršio Svoju blagodat. Tako da posljedice koje povlače novotarije sa sobom su mnogobrojne i veoma opasne. Da su, oni koji bdiju nad novotarijama, pojmili ovo značenje ne bi posvetili novotarijama ni treptaj oka. Ali njima većinom vladaju emocije i sljepo slijeđenje. Emocije radi ljubavi prema Poslaniku ﷺ u njihovim srcima. Ili slijepo slijeđenje jevreja i kršćana na račun vjere, tako da uzimaju ove i njima slične novotarije.

čitaju ali ga ne slijede. Ili poput onih koji ukrašavaju džamiju ali ne klanjaju u njoj. Ili da u njoj klanja ali rijetko. Ili poput onog koji kupuje ukrašene tespihe i sedžade. I mnoge druge vrste očiglednih ukrasa koji nisu propisani, što uglavnom biva propraćeno pretvaranjem, ohološću, i zabavljanjem u odnosu na ono što je propisano i čime biva uništeno stanje onoga ko se tome posveti. Kao što je došlo u hadisu:

"Neće se pogoršati stanje jednog naroda a da neće ukrasiti svoje džamije."[1] [2]

Znaj da ova djela imaju u sebi dobra zbog toga što sadržavaju vrste propisanih stvari, dok s druge strane u njima se nalazi zlo novotarija i drugih stvari. Tako da je to djelo samo po sebi zlo zbog odstupanja od vjere u cjelosti, kao što je stanje munafika i fasika.

Ovim je iskušan veći dio ummeta u posljednjem vremenu, na tebi je da se držiš dva edeba:

Jedan je da posvetiš pažnju očuvanju pridržavanja sunneta, u javnosti i tajnosti, u pogledu tebe i svih onih koji ti se pokoravaju. Zato podrži dobro a spriječi zlo.

Drugi je da pozivaš ljude u sunnet shodno mogućnostima. Pa ako vidiš ko čini ovo i ne kloni ga se osim da čini gore od njega, onda nemoj pozivati na ostavljanje zla na gori način od njega ili propuštanjem vadžiba, menduba čije je ostavljanje štetnije od činjenja ovog mekruha. Ali ako se u novotariji nađe neka vrsta dobra, pa se zamijeni sa dobrom koje je propisano shodno mogućnosti. Jer duše neće zapostaviti nešto osim ako im se ne dadne zamjena. I nije potrebno da neko ostavi dobro osim da ga zamijeni sa drugim ili boljim od njega. Isto kao što su ovi novotari pokuđeni radi činjenja ovih novotarija isto tako oni koji ostavljaju

[1] Bilježi ga Ibn-Madže u svom Sunnenu br. 741. Pogledaj Daif džamia 5075.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Činjenično stanje potvrđuje ovo. Nema sumnje da postupci ummeta nisu na zadovoljavajućem nivou. Ukrašavanje džamija ne prestaje biti u porastu. Ukrašavaju džamije čineći da su to glavni i sastavni dijelovi džamija iako im to nije naređeno. Tako da ćeš u džamijama uvijek naći sedžade i velike tespihe, a njegovo srce je ispražnjeno od lijepog stanja.

sunnete su pokuđeni, jer neki od njih su opći vadžibi. Neki su vadžibi ograničenog smisla, kao što nafila namaz nije vadžib, ali onaj ko želi da ga obavi na njemu je vadžib da izvrši njene ruknove.[1] Ili kao što je vadžib onome ko počini grijehe da se otkupi, nadoknadi, pokaje i učini dobra djela koja brišu loša. Ili ono što je vadžib imamu, ili sudiji, ili muftiji, ili namjesniku od prava. Ili ono što je vadžib tragačima za znanjem. Ili nafile među ibadetima od različitih prava.[2]

Od njih su one koje su pokuđene da budu uvijek izostavljane.

Od njih je ono što je mekruh da bude propušteno i što je vadžib da ga učine imami mimo ostalih ljudi. Dok je običnim masama vadžib da se nauče tome i da pozivaju u njih.

Tako da ćeš većinu onih koji čine novotarije u ibadetima vidjeti kako su zakazali po pitanju izvršavanja sunneta u tome ili da naređuju isto.

Možda je njihovo stanje gore od stanja onog koji učini nešto od tih običaja koji sadrže oblike pokuđenosti, čak šta više vjera je naređivanje dobra i spriječavanje zla. I ni jedno od ove dvije stvari (naređivanje dobra i sprećavanje zla) neće uspjeti osim sa onim drugim, jer u takvoj situaciji on ne spriječava zlo niti naređuje

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovako je u stvarnosti. Jer kada bi npr, neko rekao: Želim da klanjam dobrovoljni namaz. Zatim ustane i klanja i kaže: Ja hoću da učinim ruku'. Reći ćemo: Zašto? Kaže: Zato što je to sunnet, pa ako nešto klanjam kao sunnet zato ću biti nagrađen za sunnet. Mi mu ovo nećemo dozvoliti jer bi to izgledalo kao da se poigrava sa Allahovim ajetima. Nego ćemo reći: Od uslova nafile je da budeš na propisanom uslovu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sve ono što je spomenuo Šejh – rahimehullah – je istina. Na onome ko učini nešto od grijeha su obveze koje nisu na onome ko se sačuvao od njih. Onaj ko je imam ili sudija ima obaveze koje nemaju drugi ljudi. Ako je imam, sudija, muftija ili sljedbenik na njemu su obaveze koje nemaju drugi mimo njih. Ti kada klanjaš sam sa sobom klanjaš kako hoćeš, ali kada klanjaš kao imam ljudima onda ćeš slijediti sunnet u onome što obavljaš od svig namaza.

dobro koje bi zamjenilo njegovo mjesto.[1] Kao što će obožavati Allaha ﷻ, a spriječavati da se obožava nešto mimo Njega.

Znači da je glavna stvar 'la ilahe illallah' (nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet osim Allaha), a duše su stvorene da čine[2] ne da izostavljaju, ali su izostavljanje vidjeli ciljem radi nekog drugog, pa ako se zabave dobrim djelima kloniti će se loših djela ili onih koja su manjkava. Ali pošto je u štetnim

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sve ono što je rekao Šejh je istina. Sve što je došlo u Kur'anu i sunnetu ne spriječava zlo a da ne naređuje dobro. Npr, iz Kur'ana: ***O vi koji vjerujete ne govorite: Raina nego recite Unzurna.*** (El-Beqare, 104). Tako da je došao sa zamjenskom riječju koja je kod nas. U Poslanikovom ﷺ hadisu kaže: ***Nemojte govoriti: Ono što hoće Allah i taj i taj, nego recite Šta hoće Allah Jedini.*** Također je naredio: ***Nemoj prodavati kvalitetne hurme za veću količinu slabijih od njih. Nego prodaj kvalitetne za srebrenjake a onda kupi srebrenjacima one slabije i obrnuto.*** Bitno je da duše moraju nešto činiti moraju imati predstavu. Ako joj uskratiš nešto zabranom ponudi joj sa druge strane dobro djelo. Danas ima ljudi koji spriječavaju upotrebu televizije i sličnih sredstava. Ali mi kažemo: Dozvoli im nešto što će ih zaokupiti u odnosu na to. Dozvoli im video kako bi putem njega mogli pratiti predavanja, ili kasete sa poučnom stranom. U čemu je korist za danas iskušane narode. Ili ovo ili ono. Njihovo stanje nije onakvo kakvo je bilo prije dvadeset ili trideset godina. Moraju sijeliti kao što sijele ljudi. Moraju postupati kao što postupaju ljudi. Ako im spriječiš zlo onda im otvori vrata činjenja dobra.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Da duše su stvorene da rade, zato je Poslanik ﷺ rekao: ***Najistinitija imena su Haris i Hemam.*** Svaki čovjek mora raditi, svaki čovjek mora željeti, ljudi nisu stvoreni osim za rad. ***Džine i ljude nisam stvorio osim da Mi robuju.*** (Ez-Zarijat, 56).

Pojedini ljudi kada vide novotariju u nekom džematu podignu buku i razglase ovu novotariju. Dok sa druge strane prešuti mnoge koristi koje se nalaze u ovom džematu. Na nama je obaveza – a mi smo hvala Allahu muslimani. Molimo Allaha da nas učvrsti u islamu – na nama je obaveza ako primijetimo kod naše braće nedostatke da im na to ukažemo. Ali da prema njima budemo blagi kod pjašanjvanja nedostataka. Ili ćemo od nedostatka uzeti negativnost, razglasiti sramotu. Ovo nije pravilan način, jer ne postoji čovjek ili skupina a da u njima nema nedostataka. Nego je obaveza da se nadomjesti ovaj nedostatak. Ali razglašavati sramotu mislim da to nije lijep način a posebno danas kada je riječ o džematima koji se nalaze na pozornici dešavanja. Nadamo se da će nestati i iskorijeniti se ti nedostatci. Ako današnji džemati proglašavaju jedni druge novotarima dok drugoj zabranjuje i prešućuje, ovo samo biva zadovoljstvo za oči neprijatelja koji su istinski neprijatelji. Na nama je obaveza da ispravimo ono što je poremećeno. I da ne dodajemo ulje na vatru onima koji su zalutali u nekim stvarima.

djelima bilo onoga što uništava dobra djela bila su spriječena, (tj, izvršavanje loših djela), kako bi se sačuvalo dobro djelo.

Tako da veličanje mevluda i uzimanje istoga za proslavu ili određeni period, moguće je da ga neki ljudi obilježavaju, te da u tome ima veliku nagradu, zbog lijepe namjere, i zbog poštivanja Allahovog Poslanika ﷺ, kao što sam ti to naveo da pojedini ljudi čine dobro ono što bi čvrsti vjernik smatrao lošim. Zato je Imamu Ahmedu rečeno o nekim emirima da su pojedinci među njima potrošili za mushaf i po hiljadu dinara, pa je rekao: "Pustite ga, to je najbolje u šta je potrošeno zlato." Ili tako nešto.

Pored toga što je u njegovom mezhebu pokuđeno ukrašavati mushaf, neki od prijatelja su ovo tumačili da je to potrošio u obnavljanju papira i rukopisa.

Ovo nije Ahmedova namjera, nego je htio ukazati da u ovom djelu ima koristi, kao i štete zbog koje je pokuđeno.

A ovi ako to nisu činili radi toga u protivnom oni se navikavaju na štetu u kojoj nema koristi, kao da naprimjer potroši novac na knjigu razvrata, ili kao što su zabavne ili poetične knjige, ili knjige mudrosti perzijanaca i rimljana.

Zato se posveti suštini vjere, i pogledaj šta sadrži od djela i šerijatskih koristi i šteta, kako bi razlikovao potrebno od stupnjeva dobra i stupnjeva zla, te kako bi dao prednost bitnijem kod suprotstavljanja jednog nasuprot drugog. Ovo je uistinu suština djela sa kojima su došli poslanici, jer je razlikovanje između roda dobra i roda zla, roda dokaza i nedokaza, mnogo otežano.[1] Što se tiče stupnjeva dobra i zla i stupnjeva dokaza, kako bi dao prednost boljem od dva dobra i pozivao u njega, a spriječio gore od dva zla i daji prednost jačem dokazu, jer to su odabranici među učenjacima ove vjere, tako da postoje tri stupnja (u vrednovanju djela):

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitan odlomak i sadrži veoma veliku korist za one koji gledaju u štetne posljedice bez sagledavanja šta ta stvar sadrži od pozitivnosti. Allah ﷻ kaže: ***Pitaju te o opojnim pićima i igrama na sreću? Reci: U njima je veliki grijeh i korist za ljude. Ali je njihov grijeh veći od koristi.*** (El-Beqare, 219). Ovo dokazuje da ako je korist u nekoj stvari veća od štete onda nema smetnje za korištenjem iste stvari jer se šteta utapa u korist.

Jedan je propisano dobro djelo u kojem nema pokuđenosti.

Drugi je dobro djelo u pojedinim svojim oblicima ili pak većini, možda zbog dobre namjere, ili zbog toga što sadrži u sebi nešto od vrsta propisanog.

Treći je ono što u osnovi nema dobra, možda zbog općeg izostavljanja djela, ili zbog toga što se radi o pukom štetnom djelu.

Što se tiče prvoga to je sunnet Allahovog Poslanika ﷺ, očiti i skriveni, riječi i djela, u naučnim i praktičnim stvarima općenito. Ovo je ono što se mora naučiti, podučavati i naređivati, i primjenjivanje shodno razlozima šerijata od obaveznosti ili poželjnosti.

Prevladavajuće po pitanju ove vrste jeste da su to djela prethodnika i prvaka među muhadžirima i ensarijama i onima koji su ih slijedili u dobročinstvu.

Što se tiče drugog stupnja, njega je veoma mnogo u pravcima posljednjih generacija koji se pripisuju nauci i ibadetu, kao i među običnim ljudima. Ovi su bolji od onih koji ne čine niti propisana niti ne propisana djela, ili od onih koji čine djela zabranjene vrste, kao što je kufr, laž, prevara i neznanje. Pod ovim se svrstavaju mnoge vrste.

To je da onaj ko se bude činio pobožnim kroz ove ibadete koji sadržavaju neku vrstu pokuđenog, kao što je neprekidni post (dano-noćno), ili od ostavljanja neke vrste strasti i sličnog, ili sa namjerom oživljavanja noći koje nemaju svoju posebnost, kao što je prva noć u mjesecu Redžepu i slično tome. Možda je njegovo stanje bolje od onog koji ljenčari i koji ne daje pažnju obožavanju i pokornosti Allahu, čak većina onih koji ne daju pažnju vrsti ibadeta Allahu, od korisne nauke, dobrih djela, ili u jednom od ova dva, ne vole ih, niti ih žele, ali im se to ne omogućava u propisanom. Tako da oni troše svoju snagu u ove stvari. Oni sa svojim stanjima negiraju propisano i ne propisano, a sa svojim riječima ne mogu osim da negiraju ne propisano.

Pored toga mu'min zna za dobro i negira zlo i njega ne sprečava to što se sa njim slažu pojedini munafici očitujući u

stvarima tog dobra, sprečavanje tog zla, niti mu smeta suprotstavljanje pojedinih učenjaka mu'mina.

Ove i slične stvari je potrebno upoznavati i raditi po njima.

Treća vrsta je ono što je poštovano u šerijatu kao dan Ašure, dan Arefata, bajrami, zadnih deset noći od ramazana, prvih deset dana od Zul-Hidžeta, dan i noć petka, prvih deset dana Muharrema i slični vrijedni periodi ovima. U ovoj vrsti se unosi nešto novo što se opet smatra vrijednim i ono što slijedi tome postaje zlom koje se sprečava. Primjer je ono što se dešava, od strane sljedbenika strasti, na dan Ašure od nadmetanja u podnošenju žeđi, tugovanju, okupljanju i drugim novotarskim postupcima koje Allah ﷻ, niti Njegov Poslanik ﷺ, nisu naredili niti bilo ko od selefa, niti neko od Poslanikove ﷺ, porodice ili bilo koga drugog. Ali kada je Allah ﷻ, počastio jednog od Vjerovjesnikovih unuka, uglednikom među omladinom u Džennetu,[1] i skupinu od Poslanikove ﷺ, porodice da bude ubijen rukama zlikovaca koje je Allah ﷻ, ponizio. Ova nedaća se kod muslimana morala prihvatiti kao i ostale nedaće od vraćanja na propisano. Ali su neki novotari u ovom danu uveli suprotno onome što je Allah ﷻ, naredio kod nedaća, a tome su dodali laži i potvore o nedužnim ashabima od Husejnove smutnje i drugih stvari koje mrzi Allah ﷻ, i Njegov Poslanik ﷺ. Od Fatime kćeri Husejnove od njenog oca Husejna b. Alija radijjallahu anhum - se prenosi da je rekao:

*"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "**Onaj ko bude pogođen sa nedaćom pa se sjeti tog događaja makar i zastario Allah će mu upisati nagradu kao na dan kada je pogođen tom nedaćom**".*

Bilježe ga Imam Ahmed i Ibn-Madže.[2]

Pogledaj kako prenosi ovakav hadis Husejn b. Ali - radijjallahu anhuma - a od njega njegova kćerka koja je prisustvovala njegovom ubistvu.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ukazuje na Husejna ﷺ.

[2] Ahmedov Musned prvio dio str. 201. Sunnen Ibn-Madže br. 1600. u njemu se nalazi Hišam b. Zijad njegovi hadisi se ne uzimaju tako da je hadis veoma slab, Pogledaj Daif Džami'a br. 5434.

Međutim, uzimanje sličnih dana u kojima se desila nedaća za dane žalosti to nije od vjere muslimana, čak je to bliže paganskoj vjeri. Zatim oni su propustili time ono što je od koristi u postu tog dana.

Neki ljudi su u njemu uveli nove stvari oslanjajući se na podmetnute-lažne hadise koji nemaju osnove kao što su vrijednsoti kupanja u tom danu, upotrebe surme ili rukovanja. Ove i slične stvari su novotarije, i sve su pokuđene a ono što je poželjno jeste njegov post.

O davanju oduška u tom danu naspram svoje porodice se prenose poznate predaje od kojih je najjača ona od Ibrahima b. Muhammeda b. Munteširа od njegovog oca da je rekao: "Do nas je doprlo da onaj ko na dan Ašure pruži svojoj porodici izobilje da će mu Allah tokom čitave godine pružiti izobilje."[1] Od njega se bilježi. Ibn-Ujjejneova predaja je isprekidanog lanca i nezna se ko ju je rekao. Ali najviše liči da je podmetnuto kada se pojavila pristrasnost između nasibija i šija. Oni su dan Ašure ubrojali u dan tuge, tako da su o tome podmetnuli različite predaje koje govore o izobilju u njemu uzimajući ga za praznik a oba su lažni.

U Muslimovom Sahihu se bilježi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"U Sekifu će biti lažov i nitkov."[2]

Lažov je bio Muhtar b. Ebu-Ubejd.[3] On se zasićavao pričom kako pomaže Husejna zatim je objelodanio svoju laž i izmišljotinu o Allahu. I između njih je bio Hadžadž b. Jusuf, koji je bio sklon protivljenju Aliji ؓ, i njegovoj skupini, a on je bio nitkov.[4]

Među njima su novotarije i zabluda, kao što je i u ovim novotarija i zabluda, iako su šije gore po pitanju laži i u težem stanju.

---

[1] Autor rahimehullahu teala – u Velikim fetvama 25 dio str. 300: "Hadis je podmetnut i lažan".

[2] Sahih Muslim br. 2545 u hadisu od Esme kćeri Ebu-Bekrove – radijjallahu anhuma.

[3] Pogledaj, naveo ga je u Bidaje ve nihaje od Ibn-Kesira, 8. dio, str. 289 – 292.

[4] Mubir je nitkov ili onaj koji uništava. Hadžadž je nazvan ovim imenom zbog mnogobrojnih ubistava kao što stoji u Muhtar sahihu.

Ali nikome nije dozvoljeno da nešto mijenja od šerijata radi pojedinca, ili da se na dan Ašure iskazuje radost i veselje, ili da se troši u izobilju jer su to na novo uvedene novotarije suprotno od šija. O tome su podmetnuti lažni hadisi o vrijednostima kupanja ili stavljanja surme na oči i drugih stvari. Neke od tih predaja su pojedinci ocijenili vjerdostojnima kao što je Ibn-Nasir, ali u stvarnosti one nisu vjerodostojne. Nego su ih prenijeli ljudi koji su ih smatrali vjerodostojnima, pa su ih primjenili u praksi nepoznavajući njihovu laž, ovo je slično tome.

Možda je razlog zastranjivanja nekih u veličanju ovog dana u tome što su htjeli na taj način da odgovore ili se suprotstave šijama.

Šejtan ima namjeru da zavede stvorenja sa Pravog puta ali ga ne zanima i on se ne brine kojoj će se skupini prikloniti.[1]

Ono što je potrebno jeste da se čuva ovih novotarija.

U ovo poglavlje spada mjesec Redžep, to je jedan od zabranjenih mjeseci. Od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi[2] da kada bi nastupio mjesec Redžep rekao bi:

"Allahu podari nam blagoslov u ova dva mjeseca u Redžepu i Ša'banu i pomozi nam da dočekamo Ramazan."[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je Šejh spomenuo da šejtan želi da zavede čovjeka sa pravog puta zbog pooštravanja sa ove ili one strane je značenje onoga što su iznijeli pojedini kršćanski misionari i pojedine vodeće ličnosti kršćanskih zemalja, kažu: Najbitnije po nama je da izvedete muslimane iz njegove vjere. Bez razlike hoće li se pokrstiti ili će postati jevrej ili sekularista. Najbitnije je da ga izvedete iz vjere pa neka bude šta god hoće. Šejtan također želi da izvede ljude iz vjere pa neka budu šije ili nasibije. Želi da ih odvede sa Pravog puta. Za razliku od toga hoćemo li nasuprot šiitskim žalosnim novotarijama suprotstaviti se sa veseljem? Ne, to nije ispravno, da kaže: Ašura i druge prilike od ostalih dana u ovom poglavlju. Iako je Ašuri data vrijednost da se posti jer je Allah u tom danu spasio Musaa i njegov narod od potopa.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor kaže: Prenosi se, što znači da neće doći ova konstrukcija prenošenja hadisa a da hadis nije slab. Zato je upotrijebio 'prenosi se' što ukazuje na apokrifnost hadisa. Ovaj hadis je slab dok Ibn-Hadžer kaže: Nije jak.

O vijednostima Redžepa od Poslanika ﷺ, nije prenesena ni jedna druga predaja, nego svi prenešeni hadisi od Poslanika ﷺ, ovom prilikom su lažni.[2] A hadis ako nije lažan njegovo stanje ako je prenešen o vrijednostima je tome blisko. [3] Ali ako se zna da je

---

[1] Hajsemi u Mudžema 3 dio str. 140. kaže:"Bilježi ga Bezar i Teberani u Ewsatu a u njemu je Zaide b. Ebi-Rekad o kojem ima govora i koji je potvrđen u vjerodostojnim." Hafiz ga navodi u Pojašnjenju čudnoga o onome što je prenešeno o vrijednostima Redžepa. Zatim je rekao: "Ovaj hadis nije jak." Kažem da je njegova mahana Zaid b. Ebi-Rekad za kojeg hafiz u Takribu kaže da je lažnih hadisa.

[2] Pogledaj Pojašnjenje čudnoga.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Njegove – rahimehullah – riječi: ' je tome blisko' to znači da ga prihvata olahko. Ovo je pitanje oko kojeg su se razišli učenjaci. A to je da li je dozvoljeno prenositi slabe hadise o vrijednostima ili nije dozvoljeno? Dok su vjerodostojni neovisni o njima. Nema sumnje da je čovjeku bolje da ne prenosi ljudima hadise osim one koji su prihvaćeni bez obzira da li bio vjerodostojan sam po sebi ili činio drugi hadis vjerodostojnim, ili da je dobar po sebi ili da čini drugi hadis dobrim. Što se tiče slabih hadisa za njima nemamo potrebu. Međutim neki od nas kažu: Nema smetnje da se prenose ali sa tri uslova. **Prvi uslov**: Da osnova bude potvrđena i da se na nju ne odnosi ovaj hadis. **Drugi**: Da slabost ne bude jaka, kao što je recimo da ne bude u hadisu neko ko je potvoren da laže ili da se njegovi hadisi ne prihvataju ili da su ocjenjeni kao lažnima i slično tome. **Treći**: Da nije ubjeđen da je to rekao ili učinio Allahov Poslanik ﷺ. Jer ovaj hadis o vrijednostima djela, njegova osnova je potvrđena. Ako je vjerodostojan postignuto je željeno. Ako nije vjerodostojan onda će navesti da se učini, a djelo je ono što se traži. Isto tako će se reći i o Regaibu, ako je hadis o njemu slab ali mu je potrvđeno da je u osnovi zabranjen i jer je u njemu jedna vrsta kazne onda nema smetnje da ga spomenemo. Jer ako je potvrđen onda je potvrđeno ono što ukazuje na njega. A ako nije potvrđen onda ukazje na podsticaj onoga što je u njemu. Ali je problem kod običnih ljudi.

Znaj da ono što je spomenuto u mihrabu od hadisa koji podstiču čak kada bi ih prokomentarisao i kada bi slabost bila ubijena to će biti bolno za obične ljude. On ga neće zaboraviti a zaboravit će tvoje riječi da je slab. Isto tako je o hadisima koji govore o strahotama. Zato će vaizi savjetovati na ovaj način. Čudno je da pojedini ljudi olahko shvataju i pozivaju se na veoma čudno opravdanje i kažu: Vjerovjesnikove ﷺ riječi: ***Ko na mene namjerno slaže neka sebi pripremi mjesto u Vatri.*** Kaže: On ne laže na njega nego radi njega. Jer želi da poveća broj njegovih pristalica i sljedbenika. Njemu će se reći: Dabogda propao radi ovakvog shvatanja. Ništa drugo osim što je ovo pogrešno shvatanje. Pa '***slaže na mene***' u jeziku ne podrazumijeva osim jedno značenje, a to je da mi pripiše laž. To je značenje. Ali u svakom slučaju čovjeku je bolje da ne spominje slabe hadise kada je riječ o vrijednostima. Da, ako se ispostavi da je hadis slab ali je blizak dobrim predajama radi mnoštva lanaca kojima se prenosi možda će mu se dozvoliti.

lažan onda ga nije dozvoljeno prenositi osim sa pojašnjenjem njegovog stanja. Jer Allahov Poslanik ﷺ, kaže:

"Ko prenese od mene hadis vidjevši ga lažnim on je jedan od lažova."[1]

Da, od selefa se prenose neke od predaja o vrijednostima Redžepa kao i druge predaje.

Ali uzimati ga za period tako što će se izdvojiti postom je pokuđeno kod Imama Ahmeda i drugih, kao što je prenešeno od Omera, Ebu-Bekra i drugih ashaba – radijjallahu anhum.

Ibn-Madže prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio post u Redžepu.[2] Bilježi ga od Ibrahima b. Munzira Hizamija, govorio nam je Davud b. Ata govorio nam je Zejd b. Abdulhamid od Abdurrahmana b. Zejda b. Hattaba od Sulejmana b. Alija od njegovog oca od Ibn-Abbasa – radijjallahu anhuma – ali nije jak.

Da li je njegovo izdvajanje pokuđeno, da ga posti u cjelosti, ili da mu se ne pridružuje drugi mjesec? Prijatelji u tom pogledu imaju dva stava.

Ali na ovom mjestu ja samo želim spomenuti glavne mesele a u protivnom da nije tako govor na ovu temi bi se još oduljio.

Od ovog poglavlja je noć u polovini Ša'bana, o njenoj vrijednosti se prenose merfua predaje koje ukazuju da se radi o vrijednoj noći, te da su je neki selefi izdvajali sa namazom u njoj, ili da su postili u mjesecu Ša'banu o čemu su došli vjerodostojni hadisi. Međutim od selefa, od stanovnika Medine i drugih kasnijih generacija, se prenosi da su neki od njih negirali njenu vrijednost, te da su potvorili hadise koji se o njoj prenose, kao što je hadis:

---

[1] Bilježi ga Muslim u vodu u svom Sahihu od Mugire b. Šu'abeta 1. dio, str. 9. Ahmed ga bilježi u Musnedu 1. dio, str. 113 od Alije ﷺ.

[2] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 1843. Albani u Daif Sunnen Ibn-Madže br. 133 kaže: "Veoma slab."

"Allah će u njoj oprostiti većem broju nego što je dlaka na ovcama Benu Kelb."[1]

I kažu: "Nema razlike između nje i drugih (noći)."

Ali ono na čemu je većina učenjaka ili većina naših prijatelja i drugih da je ova noć vrijedna. Na to ukazuje i tekst od Ahmeda zbog brojnosti hadisa koji se prenose o njoj, i zbog onoga što to potvrđuju selefijske predaje. Neke od njenih vrijednosti prenose musnedi i sunneni. Iako je o njoj podmetnuto (slagano) drugih stvari.

Ali što se tiče posta dana u sredini mjeseca izdvojeno, to nema osnove. Njegovo izdvajanje je mekruh. Također, njegovo uzimanje za period u kojem se priprema hrana, i ukrašava se, je od novotarskih i nanovo uvedenih perioda koji nemaju osnove.

Također, ono što je na novo uvedeno u noći u sredini tog mjeseca od okupljanja radi namaza pod nazivom 'elfijaja' i to u najvećoj džamiji, ili u džamijama perifernih dijelova i na tržnicama. Ovo okupljanje je radi nafile namaza određeno vremenom, brojem i količinom učenja, mekruh je i nije propisano. Jer hadis koji govori o 'ji' je podmetnut po konsenzusu svih učenjaka. Namaz koji se klanja na ovakav način nije mustehab ako se gradi na ovakvoj osnovi. Ako nije poželjno onda primjena onoga što vodi na njegovu poželjnost je mekruh. Jer kada bi se moglo onda bi svaka noć bila izdvojena i određena sa novotarskim namazom radi kojeg će se sakupiti i činiti u njoj poput ovog namaza ili bi se dodalo ili oduzelo. Kao što su noći bajrama, dan Arefata, kao što neki stanovnici u nekim državama klanjaju noćni namaz posebno u

[1] Ovo je došlo u hadisu kojeg bilježi Imam Ahmed, u Musnedu 6. dio, str. 238 njemu sličnog, i Trmizi u Sunnenu br. 739, Ibn-Madže u svom Sunnenu 1389 od Aiše – radijjallahu anha. Tirmizi kaže: "Aišin hadis ne znamo osim u ovom obliku u hadisu od Hadžadža. Čuo sam Muhammeda (misli na Buhariju) da kaže: "Ovo je slab hadis." "Jahja b. Ebu-Kesir kaže: "Nisam čuo od Urveta." Muhammed kaže: "Hadžadž nije čuo od Jahje b. Ebu-Kesira." Hadis je u Daif džami'a br. 1761. Ali je pored njega dovoljno ono što bilježi Taberani u Kebiru od Ebu-Sealebe ﷺ, da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao: "Allah pogleda na robove u noći u sredini Ša'bana pa oprosti mu'minima, a kafirima dadne da im se obijest poveća, one koji mrze pusti sa njihovom mržnjom sve dok je se ne klone." Hadis je hasen.

prvoj noći Redžepa. Ili kao što je do mene doprlo da su neki poslije akšama klanjali namaz u džematu sličan akšamu nazivajući ga namaz poslušnosti roditeljima.[1] Ili kao što su pojedini klanjali svaku noć u džematu dženazu svakom ko je umro od muslimana na cijeloj Zemlji i slično tome od namaza u džematu koji nisu propisani.[2]

Na tebi je da znaš ako se uzme dobrovoljni namaz općenito poželjnim u određenom vremenu i ako se dozvoli dobrovoljni namaz u džematu, da to ne znači da ga treba učiniti obaveznim u onome što nije propisano, nego je potrebno da se razdvoji između ova dva poglavlja.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Namaz poslušnosti roditeljima je poput večere roditeljima kod nas sada u Ramazanu. Petkom na veče pripreme večeru i u većini slučajeva je nazivaju Roditeljska večera. To prihvataju kao dobrovoljni sunnet. Ovo je od novotarija. Da li su to činil ashabi – radijjallahu anhum? Ako bi rekao: Da. Reći ćemo: Gdje je dokaz? Ako kaže: Nema ga. Onda ćemo reći: Nema dobra na putu kojim nisu koračali ashabi – radijjallahu anhum. Dakle bitno je reći da ovaj namaz nema osnove. Ali ovo je namaz a ono je večera.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo su ogromne novotarije. Ima ljudi koji kažu: Kada želiš zaspati klanjaj džanezu svim umrlim muslimanima na Zemlji. Gdje smo mi u odnosu na ovaj sunnet kojeg Poslanik ﷺ, nije primjenjivao. Ispravno je da se ne klanja dženaza u odsustvu osim ako mu se nija klanjala dženaza. Kao što se čovjek izgubi a zatim se ne zna je li mu neko klanjao dženazu, te mu se klanja, kao što je Poslanik ﷺ, klanjao Nedžašiju. Ono što je mimo toga nije sunnet da mu se klanja dženaza. Zna se da su velikani među muslimanima umrli i u islamu su ostavili jak utjecaj, ali im Vjerovjesnik ﷺ, nije klanjao. Niti su ljudi klanjali halifama kada su umrli a bili su od njih. Tako da na osnovu ovoga možemo reći da dženaza namaz u odsustvu nije propisan osim što ima pravo da se klanja onome kome nije klanjana dženaza uopće, pa će biti obavezno da mu se klanja. Ili da pretpostavljeni narede da se tom i tom klanja onda će se biti pokorno pretpostavljenom ako se radi o stvarima gdje se koristi idžtihad. Zato se sada pojavljuje problem kod braće koja putuju. Putnici, kao što znate, ako su ih trojica i više jednog moraju odrediti za vođu puta. Ovom se vođi mora pokoravati. To znači da je obaveza pokoriti mu se jer je on pretpostavljeni. Ako se raziđu oko pitanja gdje postoji idžtihad obratit će se vođi. Pa ćemo reći: Šta kažeš? Npr, ovo je putovanje da li će se na njemu skraćivati namaz ili ne? Neki kažu da se na putovanju krati namaz. Drugi kaže da ovo nije putovanje da kratimo namaz. Reći će: Prihvatite mišljenje vođe makar se ispostavilo da on nije učen. Ali je stav da ih obaveže na jedno mišljenje što je korisnije i nema smetnje. Njih će obavezati na pokornost vođi jer to nije grijeh, nego se radi o stvarima idžtihada. Ali ono što se suprotstavi dokazima u tome nema pokornosti nikada.

A to je zbog toga što je okupljanje radi dobrovoljnog namaza, ili slušanja Kur'ana, ili spominjanja Allaha i sličnog tome, i ako se to radi ponekada, to je dobro. Od Poslanika ﷺ, se prenosi da je ponekada klanjao dobrovoljne namaze u džematu.[1] Pa je izašao među ashabe a među njima je bio onaj koji je učio Kur'an dok su oni slušali, pa je sjeo sa njima i slušao.[2] Ashabi su običavali da kada se sakupe da narede jednom među njima pa bi učio a oni bi slušali. Preneseno je da o ljudima koji sjede i proučavaju Allahovu Knjigu i sunnet Njegovog Poslanika ﷺ, i o ljudima koji spominju Allaha, od predaja ono što je već poznato.

Kao što Vjerovjesnik ﷺ, kaže:

"Neće se sakupiti ljudi u kući od Allahovih kuća, učeći Allahovu Knjigu i proučavajući je među sobom, a da ih neće obuhvatiti milost, na njih će se spustiti smiraj, iznad njih će bdjeti meleci, a Allah će ih spomenuti među onima koji su kod Njega."[3]

---

[1] To se prenosi u Sahihima od Enesa ؓ.

[2] Ibn-Kesir u svom Tefsiru 1. dio, str. 472 kaže: "Ibn Ebu-Hatim kaže: "Govorio nam je Ebu-Bekr b. Ebu-Dunja govorio nam je Salt b. Mesud Džahdi govorio nam je Fudajl b. Sulejman govorio nam je Junus b. Muhammed b. Fadale Ensari od njegovog oca, a bio je od onih koji su se družili sa Allahovim Poslanikom ﷺ, pa kaže: "Došao nam je Poslanik u Benu Zufr pa je sjeo na stijenu koja je još uvijek u Benu Zufr danas, a sa njim su bili Ibn-Mesud, Muaz b. Džebel i ljudi od njegovih ashaba pa je Allahov Poslanik ﷺ, naredio učaču da uči sve dok nije došao do ajeta:

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا

"A šta će tek biti, kada iz svakoga naroda dovedemo svjedoka, a tebe dovedemo kao svjedoka nad ovim?!" (Sura En-Nisa, 41)

Allahov Poslanik ﷺ, zaplaka tako da su mu se nakvasili brada i obrazi, pa reče: "Ovo je ono što ja svjedočim dok sam među njima a kako je sa onima koje ne vidim."

Lanac prenosilaca je povjerljiv osim Junusa b. Muhammeda kojeg je Ibn Ebu-Hatim naveo u «Džerh ve teadil», 9 / 4 / 2 / 246, ali o njemu nije spomenuo ništa pozitivno niti negativno. Ali mislim da je spomenut među negativnim. A u Sahihima je potvrđeno od Eameša od Ibrahima od Ubejde od Abdullaha b. Mesuda da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ, mi je rekao: "Uči mi." Pa sam rekao: "Allahov Poslaniče, da ti učim a tebi je objavljen?" Kaže: "Da, ja volim da ga čujem od nekog drugog mimo mene." Pa sam učio suru En-Nisa, sve dok nisam došao do ovog ajeta: **"A šta će tek biti, kada iz svakoga naroda dovedemo svjedoka, a tebe dovedemo kao svjedoka nad ovim?!"** On reče: "Dosta je sada." A njegove oči su suzile."

[3] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2699 od Ebu-Hurejre ؓ.

Također je prenešeno o melecima koji traže mjesta gdje se uči zikr, a kada pronađu kažu:

"Požurite sa svojim potrebama." Hadis.[1]

Ali što se tiče obavezivanja na dobrovoljno sakupljanje koje će se ponavljati sa sedmicama, mjesecima ili godinama, onda ovakva okupljanja nisu propisana. Ovo se sve suprotstavlja okupljanjima kao što su pet dnevnih namaza, džume, bajrami i hadž. Otuda su gore spomenuta okupljanja novotarije i inovacije.[2]

Zato treba napraviti razliku između onoga što se uzima za sunnet i što se uzima za običaj, jer se to suprotstavlja onome što je propisano.

Ova razlika je prenešena od Imama Ahmeda i drugih.

Ebu-Bekr Hilal u knjizi Edeb od Ishaka b. Mensura Kevsedža prenosi da je rekao Ebu-Abdullahu: "Da li je pokuđeno da se sakupljaju ljudi doveći Allahu i dižući ruke?" Kaže: "Ne smatram pokuđeno među braćom, ali ako nije namjerno (posebno radi toga), i osim ako ih se ne sakupi mnogo."

Ishak b. Rahavejh je rekao kao što je rekao i Imam Ahmed.

---

[1] Pogledaj hadis u Buharinom Sahihu br. 6408, Feth i Sahih Muslim br. 2689 od Ebu-Hurejre.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poput ovoga je ono što se okupljaju ljudi radi nafile u centrima i kažu: Klanjat ćemo noćni namaz zajedno u džematu ili ćemo sutra postiti i slično tome. Ovo je djelo za koje uistinu ne znam da su ga činili selefi. Nego oni koji ga čine su sufije i njima slični koji su u zabludi u većini svojih postupaka.
Drugo: To vodi da onaj ko čini ovo djelo da ga čini ubjeđen da je navika. To znači da će se kod njega oslabiti strana pobožnosti i pokornosti pa će ga činiti samo zato što je naviknut na to. Zato ja smatram da ne trebaju ovo činiti. Nego da vođa kaže: Ovo je centar, ili ovo je turizam i kaže: Bilo bi nam dobro da klanjamo noćni namaz. Ili da učinimo tako i tako. Zatim ako budu klanjali nema smetnje da klanjaju u džematu. Ali da se navikne i da nešto čovjek čini samo na osnovu što je navika onda kao što sam rekao to će biti zato što je slabost u želji za ibadetom prisutna a onaj ko to čini je samo osoba koja to čini radi takve navike.
Što se tiče želje za učenjem Kur'ana na sijelima nema smetnje. Bez razlike da li svi ponavljali ono što uči jedan od njih, ili da svaki od njih čita stranicu po redoslijedu. Kao što je činio šejh Abdurrahman S'adi – rahimehullah – a to je da svaki od njih čita po stranicu. Ili da svaki čita istu stranicu a ovo uglavnom biva kada se ima namjera za hifzom.

To da ih se ne sakupi mnogo je da se ne sakupe po običaju. Ovo je Ishakovo mišljenje.

Mervezi kaže: "Upitao sam Ebu-Abdullaha o ljudima koji noću borave (na nekom mjestu), pa učač uči a oni dove sve dok ne osvanu?" Kaže: "Mislim da u tome nema smetnje."

Ebu-Sirri Harbi kaže: "Ebu-Abdullah je rekao: "Šta ima bolje od toga da se ljudi sakupe klanjajući i spominjući Allaha u onome što im je dao od blagodati, kao što su rekle ensarije?"

Ovo je išaret na ono što se prenosi od Imama Ahmeda da je rekao: "Govorio nam je Ismail obavijestio nas je Ejub od Muhammeda b. Sirina da je rekao: "Ensarije su bile obaviještene o Poslanikovom ﷺ, dolasku u Medinu. Pa su rekli:

"Kada bismo se dogovorili oko jednog dana u kojem ćemo se sakupljati i spominjati ovaj trenutak u kojem nam je Allah dao Svoju blagodat. Pa su rekli da to bude subota. Kažu: "Nećemo se sakupljati sa jevrejima u njihovom danu." Zatim su rekli: "Nedjelja." Kažu: "Nećemo se sakupljati sa kršćanima u njihovom danu." Kažu: "A uruba." Petak su nazivali urubom. Pa su se sakupili u kući Ebu-Umame Esada b. Zurare pa im je zaklala ovcu koja im je bila dovoljna."[1]

Ebu-Umejje Muhammed b. Ibrahim b. Muslim Tarsusi kaže: "Upitao sam Ahmeda b. Hanbela o ljudima koji se sakupe dok im učač uči tužnim tonom, pa plaču, pa će možda pogasiti i svijeće?" Ahmed mi reče: "Ako bude učio kao što je učio Ebu-Musa onda nema smetnje."

Hilal prenosi od Evzaija da je bio upitan o ljudima koji se sakupljaju i narede jednom da im priča priče, pa reče: "Ako to bude dan nakon nekoliko dana onda nema smetnje.

Ahmed je ograničio sakupljanja ako su radi dove ali bez ustaljenog običaja.

Sindi Havatimi kaže: "Pitali smo Ebu-Abdullaha o čovjeku koji posjećuje ove mešhede (okupljlišta) i putuje radi njih, šta misliš o tome?" Kaže: "Što se tiče hadisa Ibn Ummi-Mektum da je pitao

---

[1] Nisam ga našao u Musnedu Imama Ahmeda u štampanoj verziji, ali ga je zabilježio Abdur-Rezak u Musanefu 3. dio, str. 159. Hafiz ga je ocijenio vjerodostojnim u Fethu 2. dio, str. 449.

Vjerovjesnika ﷺ, da klanja u njegovoj kući, kako bi učinio mjestom za namaz, i na osnovu onoga što je činio Abdullah b. Omer slijedeći Poslanikova ﷺ, mjesta i tragove. Onda nema smetnje ni da dolazi kod ovih mešheda (mjesta), osim što su ljudi u mnogo čemu pretjerali i počeli se okupljati."

Od njega također Ahmed b. Kasim prenosi sa riječima: "Upitan je o čovjeku koji dolazi na ove mešhede koji su u Medini i na drugim mjestima i radi kojih putuje?" Kaže: "Što se tiče hadisa Ibn Ummi-Mektum da je pitao Vjerovjesnika ﷺ, da klanja u njegovoj kući, kako bi je učinio džamijom."[1] I na osnovu onoga što je činio Ibn-Omer ؓ, slijedeći tragove i mjesta gdje se kretao Allahov Poslanik ﷺ, čak i o mjestu gdje je sipao vodu, pa je bio upitan o tome? Kaže: *"Vidio sam Allahovog Poslanika ﷺ da ovdje sipa vodu."* Kaže: "Što se tiče ovoga nema smetnje."

Kaže: "Pa je dozvolio u tome." Zatim kaže: "Ljudi su po tom pitanju veoma pretjerali, pa su se počeli sakupljati radi ovog značenja, pa je spomenuo Husejnov kabur i ono što ljudi čine oko njega."

Sve ovo što su Ahmed i drugi smatrali pokuđenim je prenešeno od Ibn-Mesuda ؓ, i drugih kada je vidio ashabe da su uzeli neko mjesto za zikr, on izađe među njih i reče: *"O ljudi, vi ili ste upućeniji od Muhammeda ili ste na ogranku zablude."*[2]

Osnova ovoga je da su ibadeti propisani i koji se ponavljaju sa ponavljanjem vremena, sve dok ne postanu sunneti i periodi. Allah je od njih propisao ono što je dovoljno za roba. Pa ako uvede neko novo okupljanje, dodajući na ova koja su uobičajena, to će biti kao suprotstavljanje onome što je Allah propisao i odredio kao sunnet. U tome je onolika šteta kako smo prethodno naveli. Za razliku od onoga što čini čovjek samostalno ili posebna grupica

---

[1] Ovako je došlo u oba Sahiha.

[2] Bilježi ga Darimi u Sunnenu 1. dio, str. 68. Bilježi ga Imam Muhammed b. Veddah Kurtubi u knjizi «Ono što je došlo o novotarijama», putevima od Ibn-Mesuda sa različitim verzijama kada je bio obaviješten o ljudima koji se sakupljaju u halkama u džamiji, a predvodi ih čovjek koji govori: "Govorite subhanallah, stotinu šezdeset i tri puta." I slično tome." Pogledaj knjigu Ono što je došlo o novotarijama str. 40 – 47. Bilježi ga Abdullah b. Ahmed u Zevaid str. 358, Taberani u Kebiru br. 8233. Predaja je vjerdostojna sa svim svojim lancima.

ponekada. Zbog toga su ashabi smatrali pokuđenim izdvajanje posta u Redžepu, jer bi to ličilo Ramazanu. Omer ﷺ, je neredio da se posiječe drvo za koje su ljudi mislili da su ashabi ispod njega dali prisegu Allahovom Poslaniku ﷺ, po imenu prisega Ridvan, i to kada je vidio ljude da se okupljaju i klanjaju ispod njega. Kao da je Mesdžidul-Haram ili Medinska džamija. Također, kada je primijetio da su se okupljali i bdjeli na mjestu na kojem je klanjao Allahov Poslanik ﷺ, on im je to zabranio i rekao: *"Zar ćete tragove svojih vjerovjesnika uzeti mjestima klanjanja."* Ili kao što je rekao - radijjallahu anhu.

Pa kao što je dobrovoljni namaz, samostalno i u džematu, propisan bez da se odnosi na opći džemat koji se ponavlja, i liči na propisana okupljanja kao što su džuma, bajrami i dnevni namazi, isto to se odnosi na dobrovoljno učenje, zikr, zajedničku ili pojedinačnu dovu. Također, dobrovoljno namjeravanje pojedinih *mešheda* i slično tome je od jedne vrste. Napravit će se razlika između onoga što je očito i često i između onoga što je skriveno i rijetko. Kao i između onoga što je obično i onoga što to nije.

Također, sve što je po svom rodu propisano, može da bude novotarija ako se uzme za obavezan običaj, tako da će postati kao da je vadžib.[1] Na njegovu poželjnost ili pokuđenost se nadovezuje propis njegovog zavjetovanja. Ili njegovog izvršavanja kod vakufa, vasijeta i sličnih situacija, jer zavjet nije obavezan osim u onome što približava Allahu.

Također, uslovljeno djelo u vakufu ne smije biti osim pokornost i dobro što je očito u mezhebu kao što je stav svih učenjaka.

To ćemo kasnije navesti inša-Allah.

Ova pitanja je potrebno dublje obraditi ali nam to ovo mjesto ne dozvoljava. Nego je cilj ukazati na novotarske periode.

---

[1] Muhammed b. Veddah Kurtubi u Onome što je došlo o novotarijama na strani 48-oj prenosi sa lancem od Junusa b. Ubejda da je rekao: "Sakupljali su se pa im je došao Hasan i rekao mu: "Ebu-Seide šta misliš o ovom našem sijelu? Ljudi od Ehli sunneta i džemata ne potvaraju nikoga. Mi se sakupljamo u ovoj kući danas u onoj kući drugi dan, čitamo Allahovu Knjigu, prizivamo svog Gospodara i donosimo salavate na Njegovog Poslanika ﷺ. Molimo za sebe i za sve muslimane?" Kaže: "Pa je Hasan to zabranio žestokom zabranom."

Što se tiče onoga što se čini u ovim periodima čiji je rod zabranjen u šerijatu, to nije potrebno spominjati jer nema potrebe da ulazi u ovo poglavlje.

Kao što je podizanje glasa u džamijama, ili miješanje muškaraca i žena, ili paljenje velikog broja svjetiljki bez potrebe[1], ili ometanje klanjača ili nekoga drugog riječima ili djelima. Ružna strana ovoga je jasna svakom muslimanu. Ovo je od roda ostalih zabranjenih riječi u džamijama bez obzira da li je zabranjeno u džamiji ili na nekom drugom mjestu. Kao što su razvrat i ružan govor ili omalovažavanje uloge džamije kao npr, prodajom, kupovinom, ili učenjem zabludjelih kasida, ili izvršavanjem šerijatskih kazni.

Neki od kasnih generacija i od naših prijatelja su naveli da je poželjno da se ova noć obilježi noćnim namazom koji se naziva elfijaja. Jer u njemu se uči 'kul huvallahu ehad' hiljadu puta. Možda su također smatrali poželjnim i post, a da je njihov oslonac u tome posebno hadis koji se prenosi od Vjerovjesnika ﷺ, o tome.

Možda se oslanjaju na opća pravila ispod koji se nizaju ovi namazi, na osnovu onoga što je došlo o vrijednostima ove noći posebno. Ili što je došlo u predajama od njenog oživljavanja, i to po običaju, jer se u njoj nalaze koristi što navodi na njenu poželjnost zbog toga što spada u rod ibadeta.

Što se tiče merfua predaje o ovom namazu 'elfije', je podmetnuta laž, po konsenzusu svih muhadisa.[2]

Što se tiče općih dokaza koji ukazuju na poželjnost namaza je istina, ali što se tiče posebnog djela, može da bude poželjno radi njegove specifičnosti, ili da bude poželjno radi onoga što u njemu ima od općeg značenja.

Što se tiče općeg značenja njega se ne treba činiti posebno poželjnim. A onaj ko ih učini poželjnima spomenut će ih u ograničenim nafilama, kao što su duha i teravija. Ali ovo je pogrešno, zato što to niko od priznatih imama nije spomenuo, ni

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova pojava je danas prisutna. Bez ikakve potrebe ćeš vidjeti na ogradama džamija ili kuća ogromna osvijetljenja koja troše veliku količinu električne energije što je veliki trošak za domaćina. Ružna strana ovoga je očita.

[2] Pogledaj El-Alai mesnua od Sujutija 2. dio, str. 60.

od prethodnika niti od onih kasnijih. Nego je pokuđeno njegovo izdvajanje radi toga što je izdvojeno ono što se ne može izdvojiti u ubjeđenju i namjeri. Kao što je Allahov Poslanik ﷺ, pokudio post petkom, a Ša'ban je uveliko postio, ili da se noć petka izdvoji sa noćnim namazom. Tako da je ovo nalik na ovo, kao kada bi uveo da u deset noći klanjaš noćni namaz ograničenim namazom, ili između akšama i jacije, i slično tome.

Ibadeta su tri vrste:

Od njih je ono što je poželjno po svojoj specifičnosti, kao što su ograničene nafile, poput sabahskog sunneta, teravije u ramazanu i sličnog tome. Od njega je ono što je privremeno poput noćnog namaza.

Od njih je ono što je ograničeno iz razloga, kao što je namaz za kišu, ili namaz sa predznacima.

Zatim može biti ono što je u šerijatu određeno brojem, kao što je vitr, ili može biti općenit u vrijednim vremenima, kao što je namaz petkom prije džume. Tako da na kraju određenih vrsta ima četiri.

Od ibadeta je ono što je poželjno radi općeg značenja u njima. Kao što su općenite nafile, jer kada sunce izađe namazu se svjedoči i prisustvuje sve dok se ne klanja ikindija.

Od njih je ono što je pokuđeno, njegovo izdvajanje osim ako se ne spoji sa drugim, kao što je noćni namaz u noći petka, jer je pokuđen ako se radi o neograničenom smislu osim u posebnim prilikama, kao što su namazi u zabranjenim vremenima.

Zbog toga su se učenjaci razišli po pitanju pokuđenosti namaza poslije sabaha i ikindije, da li je to da se ne bi posvetila pažnja namazu u ovom vremenu pa da se dozvoli uz određene razloge koji se pojave, ili da se radi o općoj zabrani u kojoj nema iznimki osim u nuždi? Postoje dva mišljenja, oba su predaje od Ahmeda. Također postoje i druga mišljenja kod učenjaka.[1] A Allah najbolje zna.

[1] Pogledaj Mugni ve šerhul kebir, 1. dio, str. 756 – 758.

POGLAVLJE

DAN KOJI JE VRIJEDAN DJELIMA MOŽE POSTATI NOVOTARIJA -PRAZNIK MJESTA-

Moguće je da se dan koji je vrijedan, sa raznim djelima učini praznikom i desi nova stvar (novotarija), kao što je odlikovanje nekog mjesta što predstavlja - praznik mjesta -, u ružnoći toga se može pretjerati što ga izvodi iz okvira šerijata.

Od toga je ono što se dešava na dan Arefata o čemu ne znam razilaženje među muslimanima o zabrani istoga. A to je, namjera obilaska pojedinih kaburova, o kojima postoji lijepo mišljenje, na dan Arefata. Ili veliko okupljanje oko njegovog kabura, kao što se čini u zemljama istoka i zapada. Te da se tamo boravi po cio dan kao što se boravi na Arefatu. Ovo su vrste novotarskog hadža kojeg Allah nije propisao. Ili da se kaburovi uzimaju mjestima praznovanja.[1]

Također, putovanje u Bejtul-Makdis radi boravka tamo, što je također očita zabluda, jer je putovanje u Bejtul-Makdis radi namaza i itikafa poželjno.

To je jedna od tri džamije radi kojih se putuje, ali namjera da joj se dođe u vrijeme hadža je pokuđena. To je izdvajanje posebnog vremena da se obiđe Bejtul-Makdis. Ali nema posebnog izdvajanja posjete u ovom vremenu u odnosu na druge.

Zatim u tome je suprotstavljanje hadžu Mesdžidul-Haramu, i poređenja Bejtul-Makdisa sa Mesdžidul-Haramom i Kabom. Musliman neće sumnjati da je ovo odvelo u novi šerijat koji nije šerijat islama.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je prisutno, na dan Arefata odlaze na hadž kod tog evlije, a samu definiciju hadžija poklanjaju njima kao što je to na dan Arefata.

A to je što pojedini zabludjeli ljudi koji obilaze oko stijene, ili oni koji briju glavu ili kao što neki namjeravaju činjenje obreda.[1]

Također pojedinci koji obilaze oko brda milosti na Arefatu kao što se obilazi oko Kabe.[2]

Što se tiče okupljanja u ovim periodima radi pjevanja kasida, udaranja u defove unutar Mesdžidul-Aksa'a i sličnog je najgore zlo iz drugih razloga.

Od toga je da se to čini unutar Mesdžidul-Aksa'a i slično, a ove stvari su zabranjene da se čine van džamije pa šta reći ako se radi o Mesdžidul-Aksa?

Od toga je da se laži uzimaju za vjeru.

Od toga je da se radi u određenom periodu.

Što se tiče čovjekove namjere da posjeti i boravi u džamiji u svom mjestu to je ono što se naziva boravkom na dan Arefata u različitim mjestima oko kojih su se učenjaci razišli. To su činili Ibn-Abbas i Amr b. Haris od ashaba, zatim skupina basrijaca i medinelija, to je dozvolio i Ahmed, iako ga nije smatrao poželjnim. Što je poznatije od njega.[3]

Druga skupina među kufljanima i medinlijama su ovo smatrali pokuđenim, kao što su Ibrahim Neh'i, Ebu-Hanife, Malik i drugi.

Oni koji su to pokudili su rekli da je to novotarija, tako da se svrstava pod opći pojam riječima i značenjem. A oni koji su dozvolili su rekli da je to Ibn-Abbas činio u Basri kada je bio postavljen kao halifa od strane Alije b. Ebu-Taliba - radijjallahu

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obred se ovdje odnosi na klanje što znači da tamo kolju kurbane.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U sunnetu ne postoji ovakav naziv za brdo na tom mjestu.

[3] Mugni ve šerhul kebir, 2. dio, str. 259.

anhuma. Tako da mu to nije negirao, a ono što se učini u vremenu pravednih halifa bez da neko negira to ne biva novotarijom.[1]

Ali ono što se dešava od podizanja glasova na bučan način u džamijama radi dove, ili različitih vrsta hutbi i lažnih obreda je mekruh u ovom i drugim danima.

Mervezi kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da kaže: "Potrebno je da uči dovu u sebi, zbog riječi Uzvišenog:

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا

"Ne izgovaraj na sav glas učenje kad molitvu obavljaš, a i ne prigušuj ga; traži sredinu između toga." (Sura El-Isra, 110).

Kaže: "Ovo je u dovi." Kaže: "Čuo sam Ebu-Abdullaha da kaže da su smatrali pokuđenim da se podiže glas u dovi."[2]

Od Seida b. Ebu-Urubeta se prenosi da je Mudžalid b. Seid čuo ljude kako jecaju u dovi, pa im je otišao i rekao: "O ljudi, ako ste pronašli vrijednost[3] u odnosu na one koji su bili prije vas vi ste zabludjeli." Kaže: "Pa su se počeli izvlačiti jedan po jedan, sve dok nisu ostavili zlo u kojem su bili."

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da klonjenje od ovoga biva sigurnije. Kako se na tome ne bi dogradile druge štetne posljedice kao da se sakupe muškarci, žene i djeca u džamiji u noći Arefata. Radi toga će nastati zlo i nered. Što se tiče Ibn-Abbasovog i Amr b. Harisovog – radijjallahu anhuma – postupka jeste da su oni bili od najmlađih ashaba. Ali pošto se u vremenu Ebu-Bekra i Omera ovo nije činilo onda je bliže pokuđenosti.

[2] Bilježi ga Muhammed b. Veddah u Ono što je došlo o novotarijama str. 59 sa dobrim lancem od Seida b. Musejjiba i Muverika koji su rekli: "Pokuđeno je skratiti sedždu te podizanje ruku i glasa u dovi."

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: Ako ste pronašli. tj. iz vaše želje što znači ako ste željeli vrijednost u odnosu na one koji su vam prethodili onda ste zabludjeli. Jer oni koji su bili prije vas su bili bliži istini od vas da je u tome bilo kakve vrijednosti. Zato su se i razišli. Danas ima pojedinih ljudi koji obilaze sa ljudima oko Kabe. Ponekada jakim glasom izgovaraju nepostojeće dove smetajući i ometajući ljude koji su oko njih. Iako to nije bilo poznato u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovih ashaba. Zatim njihova dova može biti nepravilna. Zato što izokreću riječi onoga što drže u rukama ili da dove dovama čije se značenje ne može raspoznati.

Također, sa svojim lancem od Ibn-Ševzeba od Ebu-Tijaha kaže: "Rekao sam Hasanu: "Naš imam nam priča priče, pa se sakupe ljudi i žene, pa podižu svoj glas u dovama?" Hasan reče: "Podizanje glasa u dovi je novotarija, pružanje ruku u dovi je novotarija, kao što je sakupljanje ljudi i žena novotarija."

Podizanje ruku[1] je pitanje oko kojeg postoji razilaženje, ali ovdje nije mjesto da navodimo hadise.

Razlika između ovakvog boravka oko kojeg postoji razilaženje i ovih boravaka oko kojih nema razilaženja jeste u tome što se ima namjera boraviti u određenom mjestu, kao što je kabur dobrog čovjeka ili Mesdžidul-Aksa. Ovo je poređenje sa Arefatom, za razliku od Egipatske džamije. Jer on ima nijet za vrstom ne posebno za tu džamiju, jer džamije kao vrsta su ono što je dozvoljeno namjeravati im se. Onaj ko dođe u džamiju bez namjere

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je ono što treba spriječiti a ima i onoga što je pohvaljeno i ima onoga što varira između. Ono što će se prezrijeti jeste što je došlo u sunnetu da se ruke u tim prilikama ne podižu kao što je dova u vremenu hutbe. Tada se ruke ne podižu osim kada se moli za kišu ili ozdravljenje. Tada će se ruke podići. Podignut će ih hatib a ljudi će za njim podići slijedeći njega. Isto tako je i sa dovom u namazu ili sa početnom dovom. Ili na tešehudu, između sedždi, sve su to trenutci kada je zabranjeno dizati ruke. Zato što je podizanje ruku u vrijeme namaza nepropisno osim kod kunut dove samo. Od toga je i ono što je pohvaljeno kao što je podizanje ruku na Arefatu, na Safi i Mervi i slično tome što je došlo u sunnetu. U ovo nema sumnje da je poželjno i potvrđeno i da u tome slijedimo Poslanika ﷺ.
Od toga je ono što je očitije da se ne podižu ruke, ali postoji mogućnost onoga i onoga. A to je dova kod ezana što je očito da Poslanik ﷺ nije dizao ruke dok bi učio ovu dovu. Ali ako podigne ruke ne možemo reći za čovjeka da je radi toga novotar osvrćući se na prethodnu podjelu. A to je radi toga što je osnova u pogledu edeba kod dove da se podignu ruke jer Allahov Poslanik ﷺ u jedom hadisu spominje čovjeka na putovanju, čupav i prašnjav podigne ruke prema nebu i kaže: Gospodaru, Gospodaru. Pa ga je opisao da je podigao ruke prema nebu. Što ukazuje da je podizanje ruku prema nebu jedan od razloga odaziva na dovu. Također u hadisu se spominje: ***Allah je stidljiv i plemenit, stidi se Svog roba ako podigne ruke da mu ih vrati prazne.*** Temeljeći se na ova dva hadisa možemo zaključiti da je osnova kod dove da se ruke dižu. Od učenjaka ima onih koji kažu da ako se radi o dovi u nuždi tj. da čovjek moli za potrebe i u dovi u kojoj se žali da će podići ruke. A ako nije tako onda neće podizati ruke. Na osnovu ovoga možemo reći da se na dovu poslije ezana ruke ne dižu, dok u dovi u kojoj se traži pomoć od Allaha i otklanjanje nedaća u tim slučajevim će podići ruke.

za posebnim mjestom neće se razlikovati njegov naziv niti propis. Nego je cilj doći u kuću od Allahovih kuća, jer kada bi se ta džamija izmijenila izmijenio bi se i propis. Zbog toga se srca ne vežu osim za džamiju kao vrstu a ne zbog njene posebnosti.

Također, pritezanje sedla radi putovanja kako bi se upoznalo neko mjesto je kao hodočašće, za razliku od pokrajina, jer je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se sedla osim radi tri džamije, Mesdžidul-Harama, Mesdžidul-Aksa, i ove moje džamije."[1]

Ovo je ono oko čega ne poznajem razilaženje.

Vjerovjesnik ﷺ, je zabranio putovanje osim radi ove tri džamije.

Poznato je da čovjekov dolazak u džamiju u mjestu u kojem živi može biti vadžib kao što je džuma ili da je mustehab kao što je itikaf.

Također, je boravak kod kabura uzimajući ga za mjesto praznovanja, haram, bez obzira da li se radi toga pripremalo za putovanje ili ne. Bez razlike da li to bilo na dan Arefata ili ne, a to je zajednički mjesni praznik sa vremenskim.

Što se tiče novotarija koje su uvedene udaranjem u bubnjeve i tarabuke[2] [3] to je mekruh za vrijeme brajama i u drugim prilikama. Jer nema neku svoju specifičnost vezanu za bajram. Također, oblačenje svile ili drugih stvari koje su zabranjene šerijatom i izostavljanja sunneta je samo vrsta činjenja novotarija.

Ove periode je potrebno obilježiti onako kako su ih obilježavali prethodnici iz prvih generacija, od namaza, propisane hutbe, tekbira, sadekatul fitra ili klanjem žrtve za Kurban bajram.

---

[1] Mutefekun alejhi od Ebu-Hurejre ﷺ.

[2] Vrsta izduženog bubnjića a suženog na sredini.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je pokudio riječ tarabuka do mjere zabranjenosti. Zato što je tarabuka isto od šejtanovih instrumenata koji se koriste u zabranjenim praznicima. A najviše što je po tom pitanu dozvolio je def zato je rekao: Isto tako i oblačenje svile, iako je svila nešto što se kod muškaraca tretira na različite načine shodno situacijama.

Među ljudima ima onih koji su zakazali po pitanju propisanog tekbira. Među imamima ima onih koji se u hutbi nakon obraćanja muškarcima ne obraćaju ženama kao što se Allahov Poslanik ﷺ, obraćao se u hutbi muškarcima zatim ženama.[1]

Neki od njih u hutbama ne spominju ono što bi se trebalo spomenuti, nego uzima temu ono u čemu nema velike koristi.

Neki od njih ne kolju kurbane nakon povratka sa musale, a to[2] je ostavljanje sunneta radi nekih drugih stvari. Vjera je činjenje dobra i njegovo naređivanje, a ostavljanje lošega i njegovo sprječavanje.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno je kao što je rekao Šejh – rahimehullah – da je navika postala da hatibi prije nego što uzmu mikrofone obrate se muškarcima dok žene ne čuju niti imaju kakve koristi. A one prisustvuju namazu i to je dobro. Ali sada hvala Allahu oni koji se obraćaju muškracima u isto vrijeme se obraćaju ženama, tako da nema potrebe za dvijema hutbama. Ali ako bi se ispostavilo da smo u selu gdje nema ozvučenja onda će biti sunnet da se hatib obrati prvo muškarcima zatim će se obratiti ženama, tako što će im posvetiti posebnu hutbu kao što je to činio Allahov Poslanik ﷺ.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Molimo Allaha da nam oprosti za ovo i onome ko ga izostavi. Sunnet je da imam povede sa sobom na musalu na bajram kurban i da ga tamo zakolje. Ashabi su tako činili a Poslanik ﷺ, im je to odobrio. Izvodili su svoje žrtve na musale pa su ih klali kako bi se okoristili siromasi koji su prisustvovali kao i ostali ljudi što će se okoristiti tako što će se to meso jesti. Ovo je sunnet i ne znam da ga iko u našem vremenu primjenjuje. Allahumme, osim pojedinih stanovnika pustinje koji se nisu još pomiješali sa ljudima i niko im to ne može zabraniti ako se ovo kod njih primijeti. Čuo sam da pojedinci od njih to rade.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je također da su neki pravnici – rahimehumullah – rekli da je sunnet onome ko je bio u itikifau da izađe na Ramazanski bajram u odjeći iz itikafa. To su pojasnili kao tragom ibadeta. Tako da nije potrebno da se uljepšava i da je skida sa sebe kao što smo rekli o šehidskoj krvi koja se neće sapirati, nego će se ostaviti onako kako jeste. Ali ovo je analogija sa razlikom. Analogija koja je suprotna postupku Allahovog Poslanika ﷺ, jer se pripremao za bajram odjevajući najbolju odjeću kao da hoće reći da je izostavljanje lijepe odjeće onome koje bio u itikafu suprotno sunnetu. A Poslanik ﷺ, je bivao u itikafu ali bi na bajram odijevao lijepu odjeću.

POGLAVLJE

PRAZNICI KOJI SU VEZANI ZA MJESTA

Što se tiče praznika koji su vezani za mjesta, oni se također dijele poput vremenskih praznika na tri skupine:

Prva je ona koja nema posebnog statusa u šerijatu.

Druga je ona koja ima poseban status ali to ne znači da se može namjeriti radi ibadeta.

Treća je ona u kojoj su ibadeti propisani, ali se ne uzima za praznik.

O sve tri skupine su došle predaje, kao primjer onog koji se zavjetovao da će klati kod Bevabe, pa mu je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Da li u njoj ima kip od idolopokloničkih kipova, ili mjesto gdje oni praznuju?" Kaže: "Ne." Kaže: "Ispuni svoj zavjet."

Ili naprimjer Poslanikove ﷺ, riječi:

"Nemojte uzimati moj kabur za mjesto praznovanja."

Također, Omerova ؓ, zabrana o uzimanju vjerovjesničkih tragova mjestima praznovanja, kao što ćemo inša-Allah navesti.

Od ove tri skupine, jedna je mjesto koje nema posebne vrijednosti u šerijatu u osnovi, niti u njemu ima nešto što bi obavezalo na njegovu vrijednost. Nego je to mjesto poput ostalih mjesta, ili možda manje vrijedno. Tako da namjera (putovanja), radi tog mjesta ili sakupljanja u njemu radi namaza, dove, zikra i sličnog je očita zabluda.

Zatim ako se tu nalaze tragovi od jevreja ili kršćana ili nekog drugog onda biva gorim od gorega. A odnosi se na ovo poglavlje i poglavlje prije njega o poistovjećivanju sa kafirima. Ove

vrste je nemoguće odrediti, za razliku od vremena jer su ograničena,[1] a ova vrsta je gora od one prethodne.

Ovo liči na obožavanje idola, ili je to ono što vodi prema njihovom obožavanju. Ili se radi o vrsti obožavanja idola. Jer su idolopokolonici namjeravali odlazak u neko mjesto radi tamošnjega kipa ili nečega drugoga. Mislili su da će ih to približiti Allahu ﷻ. Najveća tri kumira radi kojih su putovali su Lat, Uza', i Menat treći od njih. Kao što je to Allah spomenuo u Svojoj Knjizi:

أَفَرَءَيۡتُمُ ٱللَّـٰتَ وَٱلۡعُزَّىٰ وَمَنَوٰةَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ أَلَكُمُ ٱلذَّكَرُ وَلَهُ ٱلۡأُنثَىٰ تِلۡكَ إِذٗا قِسۡمَةٞ ضِيزَىٰٓ

"Šta kažete[2] o Latu i Uzzau? I Menatu trećoj, najmanje cijenjenoj? Zar su za vas sinovi, a za Njega kćeri?! To bi tada bila podjela nepravedna." (Sura En-Nedžm, 19 – 22)

Svaki od ovih kumira je pripadao nekom mjestu kod arapa. Mjesta koja su bila prema Haremu i mjestima obreda hadža su Mekka, Medina i Taif.

Lat je pripadao stanovnicima Taifa, ali se spominje da je u osnovi bio dobar čovjek koji je punio hadžijama mješine vodom. A kada je umro oni su nad njegovim kaburom bdjeli jedno vrijeme. Zatim su mu napravili kip. Zatim su iznad njega sagradili zdanje nazivajući ga Kuća gospodarice. Njena priča je poznata kada je Vjerovjesnik ﷺ, poslao Mugiru b. Šuabeta ؓ, da je poruši nakon što je osvojen Taif poslije Mekke u devetoj godini po hidžri.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Koliko je mjesta za koja se kaže da su to mjesta gdje je stajao ili odmarao Allahov Poslanik ﷺ. Ovoga je mnogo u Hidžazu, u Mekki i Medini. U Šamu se također nalaze mjesta vjerovjesnika. Ali kada bi proučavao i istraživao ne bi tome našao nikakvu osnovu. Ni činjeničnu niti šerijatsku osnovu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: «Šta kažete» je upitna forma radi potvrde nakon što je Allah ﷻ na početku sure En-Nedžm spomenuo veličanstvenost a onda kaže: ***Šta kažete o Latu i Uza'u.*** Što znači obavijesti nas o Latu i Uzau kakav će njihov položaj biti, kakvo će njihovo stanje biti. Tako da se radi o potvrdi i kažu: I Menatu trećem. Zato što je to bilo slabije božanstvo od Lata i Uza'a. Zatim kaže: ***Zar vama pripadaju sinovi a njemu kćeri.*** Zato što su mušrici pripisivali Allahu kćeri a sebi sinove. ***To je uistinu nepravedna podjela.*** Tj. nepravilna.

Što se tiče Uza'a, ona je pripadala stanovnicma Mekke nedaleko od Arefata. Tamo je bilo drvo kod kojeg su klali žrtve i upućivali dove. Pa je Allahov Poslanik ﷺ, poslao Halida b. Velida ؓ, odmah nakon oslobađanja Mekke da je ukloni, zatim je Allahov Poslanik ﷺ, podijelio njen imetak. Iz tog drveta je izašla šejtanka raščupane kose[1] pa je Uza' izgubila nadu da će biti obožavana.

Što se tiče Menata ona je pripadala stanovnicima Medine, koju su obožavali pripisivajući je Allahu ﷻ, kao ortaka. A bila je u podnožju kamenite planine između Mekke i Medine prema obali.

Onaj ko bude htio znati kako je bilo stanje mušrika i njihovo obožavanje idola, i da spozna suštinu širka kojeg je Allah ﷻ, prokleo sa njegovim vrstama, da bi mu se razjasnilo Kur'ansko tumačenje, te da spozna kako su ga Allah i Njegov Poslanik pokudili, neka se osvrne na Poslanikovu ﷺ, bigorafiju i stanje arapa u njegovom vremenu, i ono što je Ezreki naveo o vijestima o Mekki, kao i drugi učenjaci.

Mušrici su imali drvo na koje su vješali svoje oružje, zvano Zatu Envat, pa su neki ljudi rekli:

"Allahov Poslaniče, učini nam Zatu Envat kao što je njihovo Zatu Envat." Pa reče: "Allahu ekber, rekli ste kao što su Musaovi ljudi rekli Musau: "Napravi i ti nama boga kao što oni imaju bogove. To su običaji, vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas."[2] [3]

Vjerovjesnik ﷺ, je pokudio njihov čin pukog poređenja sa mušricima u bdijenju kod drveta, vješajući na njega oružje, a šta

---

[1] Pogledaj Bidaje ve nihaje, 4. dio, str. 316.

[2] Bilježi ga Imam Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 127, 45, 511 i 527. 3. dio, str. 84, 89 i 94. 5. dio, str. 217 i 219. Hadis je sahih.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obraćanje je svima nama. A to se raspoznaje iz toga što pojedinci iz ummeta mogu učiniti nešto od običaja onih koji su bili prije nas. Dok drugi učine drugačije običaje tj. krenu drugim putevima. Što ne mora značiti da će čitav ummet ići jednim pravcem, zato što je obraćanje općenito ummetu. Ovo je jedna korist, a druga je da li ova obavijest ukazuje na dopuštanje? Ne, nije radi dopuštanja. Nego se radi o općoj vijesti o onome što će se desiti da bi se pripazilo od toga. Zato se začudio od ljudi koji su rekli: Učini i nama Zatul envat kao što oni imaju Zatu envat. Pa je rekao: *To su običaji.* Zatim je naveo hadis.

onda reći za ono što je gore od toga u poređenju sa mušricima ili ono što je suštinski širk?

Onaj ko se zaputi u jedno mjesto misleći da je dobro u njemu, a to ne bude šerijatom određeno kao takvo, onda je to zlo, jedno je gore od drugoga, bez obzira da li je mjesto drvo ili nešto drugo, kanal kroz koji teče voda, ili brdo ili granica. Bez obzira da li se on namjerio da klanja pored njega, ili da tu upućuje dovu, ili da uči Kur'an, ili da spominje Allaha ﷻ, ili da prinosi žrtvu na tom mjestu. Tako što će to mjesto učiniti posebnim sa nekom vrstom ibadeta i to na mjestu koje nije precizirano šerijatom kao takvim, ni po svojoj specifičnosti niti po vrsti.[1]

Još gore od toga je da se zavjetuje da će za to mjesto donijeti ulje za osvjetljenje, te da kaže: "Ovdje se prima zavjet." Kao što to govore pojedini zabludjeli ljudi. Ovakav zavjet je zavjet griješenja o čemu se učenjaci slažu. I nije dozvoljeno izvršiti zavjet na takvom mjestu. Nego na njemu je da se otkupi kefaretom za zakletvu po mišljenju većine učenjaka. Od njih je Imam Ahmed što je poznatije mišljenje kod njega, i u njegovoj predaji također ovo je mišljenje Ebu-Hanife i Šafije i drugih, tj. da je na njemu da od Allaha zatraži oprosta od ovog zavjeta, i da na njemu ne ostaje nikakva dužnost. A pitanje je poznato.[2] [3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Po svojoj specifičnosti kao što su tri džamije, jer namjeravanje odlaska u neke druge džamije mimo ove tri radi ibadeta bez sumnje je ibadet po svojoj vrsti a ne po svojoj specifičnosti. Kao što Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Neće se sakupiti ljudi u kući od Allahovih kuća čitajući Allahovu Knjigu proučavajući je među sobom a da se na njih neće spustiti smiraj i obuhvatiti ih milost. Iznad njih će lebdjeti meleki a Allah će ih spomenuti kod onih koji su kod Njega.*** Ovo je razlika između specifične stvari i vrste.

[2] Pogledaj Mugni ve šerhul kebir 11. dio, str 334 – 336.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što znate zavjetovanje na nepokornost Allahu je haram, kao što Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Ko se zavjetuje Allahu na nepokornost pa neka Mu ne bude nepokoran.***

Ali ako ne učini da li se mora otkupiti? O tome postoje dvije predaje od Imama Ahmeda i velikih učenjaka. Prva predaja kaže da je dužan otkupiti se. Zato što nije učinio ono na šta se zavjetovao. Ali ako se radi o općem zavjetu u kojem nije spomenut otkup je još preče, tako da će poništiti oblik zabrane ali će ostati oblik zavjeta. Od njih ima onih koji su rekli da za to nema otkupa. Jer obaveznost na otkup

Isto je ako se zavjetuje da će baciti hljeb ili nešto drugo ribama na tom izvoru ili bunaru.

Isto je i sa novcem koji zavjetuje da će dati slugama takvih mjesta (mjesta koja su uzeta za obožavanje), ili susjedima koji bdiju nad tim mjestom, isti takvi čuvari i sluge liče na sluge Lata, Uza'a i Menata. Oni su jeli imetke ljudi na nepravedan način, kada je Ibrahim, imam svim monoteista, ﷺ rekao:

قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate, vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova." (Sura Eš-Šua'ra, 75 – 77)

Kao i oni kod kojih su došli Musa ﷺ, i njegov narod nakon što su prešli more, pa je Uzvišeni kaže:

وَجَٰوَزْنَا بِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْبَحْرَ فَأَتَوْا۟ عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصْنَامٍ لَّهُمْ

"I Mi sinove Israilove preko mora prevedosmo, pa oni naiđoše na narod koji se klanjao kumirima svojim." (Sura El-A'raf, 138)

Zavjetovanje čuvarima takvih mjesta koja nemaju svoje vrijednosti u šerijatu je zavjetovanje na nepokornost Allahu. Također u takvom postupku je sličnost sa zavjetovanjem slugama križa i njenim susjedima. Ili slugama hramova[1] u Indiji i onima koji su u njihovom susjedstvu.

Zatim ovaj imetak od zavjeta, ako ga potroši na takav ibadet čiji je rod propisan, kao da ga potroši u izgradnju džamije, ili

---

je uslovljena ispravnošću zavjeta. Zavjet u ovom slučaju nije ispravan a ako nije ispravan onda znači da je nepravilan i na njega se ne gradi ništa. Ali iz sigurnosti bolje je da se otkupi kao za zakletvu. Prvo jer je to potvrda pokajanju, drugo iz sigurnosti radi razilaženja među učenjacima. Otkup za zakletvu je kao što znate da nahrani deset siromaha ili da ih odjene ili da oslobodi roba a onaj ko ne nađe da posti tri dana. Tako da je stvar lahka.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: 'Ebdad' znači sličan ili nalik a odnosi se na kipove.

dobrim siromašnim muslimanima, koji se sa imetkom pomažu na obavljanju ibadeta Allahu, jedinom Koji ortaka nema, onda će to biti dobro djelo.[1]

Od ovih mjesta su i ona za koja se misli da su kabur vjerovjesnika, ili dobrog čovjeka, a u stvari nisu takvi, ili se misli da je to mjesto gdje je on stajao, a u stvari nije tako.

Ali ono što je bilo kao njegov kabur ili mjesto gdje je odsjeo, ovo se odnosi na drugu vrstu, što je opet opširno poglavlje, o čemu ću neke primjere navesti.

Od toga su brojna mjesta u Damasku, kao što je *mešhed* Ubejja b. K'aba, na vanjskoj strani kod istočnih vrata. Među učenjacima nema razilaženja da je Ubejj b. K'ab umro u Medini a ne u Damsku. Allah najbolje zna čiji je to kabur? Ali sigurno nije kabur Ubejja b. K'aba, Poslanikovog ﷺ ashaba, bez sumnje.

Isto tako mjesto pored zida Kuble, kod džamije u Damasku, za koje se kaže da je na njemu Hudov ﵇, kabur. Ne poznajem nikoga od učenjaka da je rekao da jr vjerovjesnik Hud ﵇, umro u Damasku. Nego je rečeno da je umro u Jemenu, a rečeno je i da je umro u Mekki. Njegovo vjerovjesništvo je počelo u Jemenu, a nakon što je njegov narod uništen on se preselio u Mekku. Ali što se tiče Šama niti je to njegova država rođenja niti mjesto hidžre. Tako da njegova smrt u njemu - a stanje je ovako - pored toga što niko od učenjaka nije to naveo, je zaista daleko od stvarnosti.

Isto tako *mešhed* sa vanjske strane zapadnih vrata Damaska za kojeg se kaže da je na njemu mjesto kabura Uvejsa El-Karnija.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: ako ga utroši u ovo da li je dužan otkupiti se kao za zakletvu? Odgovor je ne, bez sumnje. Čak iako bi rekao da za grijeh postoji otkupnina kao za zakletvu, ako ga utroši u ovo nije dužan ništa više. Jer najmanje što možemo za ovaj slučaj reći jeste da djelimično liči na zavjet ali je izabrao najbolje od toga. Ovo je dozvoljeno kontekstom hadisa jer je čovjek došao kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekao: Ja sam se zavjetovao Allahu da ako ti Allah dadne da oslobodiš Mekku da ću klanjati u Bejtul-Makdisu. Pa je rekao: ***Klanjaj ovdje.*** Kaže: Ovo je ako se zavjetuje na ove stvari koje je spomenuo Šejh – rahimehullah – što je ukazalo na njihov rod od onoga što je Allah ili Njegov Poslanik ﷺ propisao. Tako da nije dužan otkupiti se bez problema.

Ne poznajem nikoga da je rekao kako je Uvejs umro u Damasku, niti da je to bilo mjesto gdje je on dolazio. Uvejs je došao iz Jemena u Irak. Također rečeno je da je ubijen na Sifinu, kao i to da je ubijen na perifernim dijelovima Perzije. Kao i to što je rečeno mnogo štošta mimo toga. Ali što se tiče Šama niko nije spomenuo da je u njega dolazio a kamoli da je u njemu umro.

Od toga je također kabur za koji se kaže da je kabur Ummu-Seleme, Poslanikove ﷺ, supruge, a nema razilaženja da je ona – radijjallahu anha – umrla u Medini a ne u Šamu. Ona nikada nije dolazila u Šam a posebno poslije Poslanikove ﷺ, smrti nije nigdje putovala. Ali moguće je da se radi o Ummu-Seleme Esmi kćeri Jezida b. Sukena ensarijki. Jer kada bi stanovnici Šama, kao što je Šehr b. Havšib, prenosili od nje rekli bi Ummu-Seleme. Ona je amidžična od Muaza b. Džebela, a bila je od istaknutih sahabijki, bila je veoma poznata u nauci i vjeri. Ili je možda Ummu-Seleme supruga od Jezida b. Muavije. Što je daleko od stvarnosti. Jer ona nije bila poznata po znanju i vjeri. A mnogo je grešaka u ovom pogledu tj. u sličnim i zajedničkim imenima.

Od toga je *mešhed* u Kairu u Egiptu, za kojeg se kaže da se u njemu nalazi glava Husejna b. Alija – radijjallahu anhuma. Osnova ove priče je lažna. Da je u Askelanu bio mešhed sa Husejnovom glavom. Tako da je rečeno kako je glava otuda prenešena u Egipat, što je laž po slaganju učenjaka. Niko od učenjaka nije rekao da je Husejnova glava bila u Askelanu, nego postoje priče koje ne priliče tome. Jer njegova glava je nošena od strane Ubejdullaha b. Zijada u Kufi. Čak da mu je prenešno od Poslanika ﷺ, ono što mu je smetalo.[1] Neki kažu da je ova predaja bila pred Jezidom b. Muavijom u Šamu, ali nije potvrđeno. Jer spomenuti ashabi u ovom hadisu su bili u Iraku.

Također mnogobrojni kaburovi sa imenima poznatih ljudi, za njih se saznalo da nisu njihovi kaburovi.

---

[1] Kao što stoji u predaji kod Buharije u njegovom Sahihu br. 3748 od Enesa b. Malika ﷺ da je Ubejd b. Zijad došao sa Husejnovom glavom u posudi zatim ju je počeo udarati pa je nešto rekao o njegovoj ljepoti, a Enes reče: "Najviše je ličio na Allahovog Poslanika ﷺ i bio je obojen «vesmom» (biljka koja naginje crnoj boji)."

Ova mjesta u osnovi nemaju nikakve koristi, iako džahili misle da ova mjesta imaju neku vrijednost. Osim ako se ne radi o kaburu nekog muslimana pa da bude kao i ostali kaburovi muslimana,[1] bez ikakve specifičnosti kako to smatraju džahili. A kada bi se ispostavilo da su ti kaburi uistinu takvima ne bi bilo dozvoljeno uzimati ih za mjesta praznovanja. Niti da se kod njih čini ono što se čini kod ovih lažnih kaburova. Ili da se radi o kaburu dobrog čovjeka nepoznatog imena, čime biva od druge vrste.

Od ovog poglavlja su također mjesta za koja se kaže da su to tragovi Vjerovjesnika ﷺ, ili neka druga mjesta.[2]

Čime se suprotstavljaju "Ibrahimovom mekamu" u Mekki. Kao što džahili kažu za stijenu u Bejtul-Makdisu da se na njoj nalazi trag stope Allahovog Poslanika ﷺ. Do mene je doprla vijest da neki džahili misle da se radi o Allahovoj ﷻ stopi. A za taj trag kažu da je trag stope.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle ovo nije ispravno niti historijski niti šerijatski. Što se tiče historijske strane za Husejnovu glavu neki kažu da je donešena iz Iraka u Askelan a zatim u Kairo, gdje je to? Da li je ovo moguće da se desi u vremenu kad nije bilo prevoznih sredstava? U ovome je omalovžavanje njegove ličnosti ako je istina. Jer on bi ostao bez glave koja se prenosi poput glave bravčeta ali nije istina. Nema sumnje da je Husejnova glava ukopana ondje gdje je ubijen. Ali njegov kabur je sakriven da se kod njegovog kabura ne bi desila smutnja. Kao i to da do njega ne bi doprli njegovi neprijatelji i iskopali ga te ga još više ponizili. Zatim isto ovo kada bi se potvrdilo sa šerijatske strane dalo bi mu šerijatsku specifičnost. Sa suprotne strane ovog stanja je ono što se spominje o mevludu tako da su rekli da je ubijen dvanaestog Rabiul evela, a ovo nije vjerodostono nakon čega je inovirana novotarija proslavljanjem mevluda. Što opet nije vjerodostojno.

[2] Poput onoga što tvrde novotari u našem vremenu da posjeduju dvije Poslanikove ﷺ dlake. Tako mi Allaha lažu, kao i to da u njihovom muzeju u Turskoj postoji Poslanikova ﷺ čalma i džube putem kojih traže berićet i veličaju ih. Kako su im mozgovi malehni, da nas Allah sačuva.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je također prisutno, kaže se da je ovo mjesto Poslanikove ﷺ stope. Ovdje Poslanik ﷺ koračao. Čak smo vidjeli džamiju na brdu iza Taifa. Kažu da je tu Poslanik ﷺ iščašio zglob. Oni tu džamiju nazivaju 'iščašenje'. Pojedini maloumnici odlaze tamo i veličaju je. Kažu: Kada je Poslanik ﷺ otišao u Taif i kada su ga stanovnici Taifa izudarali otišao je na ovo mjesto sa iščačenom nogom i naslonuo se. Prepričavaju o tome priču iako Poslanik ﷺ nije otišao

U džamiji Kubla u Damasku – naziva se Mesdžidul kadem – u kojoj se također nalazi trag za kojeg kažu da je Musaova ﷺ, stopa. Ovo je laž bez osnove, Musa ﷺ, nije dolazio u Damask niti u njegovu blizinu.

Također *mešhedi* koji se pripisuju nekim vjerovjesnicima i dobrim ljudima za koje kažu da su tamo na osnovu sna kojeg je usnio, ili da je u snu vidio vjerovjesnika ili dobrog čovjeka na nekom mjestu tvrde da to nalaže posebnu vrijednost tih mjesta i zbog čega se od njih čine musale okupljanjem muslimana. Ovakve i slične stvari čine kitabije. Također postoji mogućnost da su u njima naslikali lik Vjerovjesnika ili dobrog čovjeka. Ili bar neke njegove udove čime se poistovjećuju sa kitabijama. Kao što je u nekim džamijama poput džamije zvane Kef, u kojoj je naslikana šaka za koju se tvrdilo da je šaka od Alije b. Ebu-Taliba ﷺ, sve dok Allah nije srušio te slike.

Ova mjesta su mnogobrojna i prisutna u velikom broju država.

U Hidžazu postoje mjesta kao što je pećina sa desne strane puta, kada ideš na Bedr, za koju se kaže da se u nju sakrio Poslanik ﷺ, sa Ebu-Bekrom ﷺ. Te da je to pećina koju je Allah spomenuo u riječima:

ثَانِيَ ٱثۡنَيۡنِ إِذۡ هُمَا فِي ٱلۡغَارِ

"...kad su njih dvojica bili u pećini." (Sura Et-Tewbe, 40)

Nema razilaženja među učenjacima da se ova spomenuta pećina nalazi na planini zvanoj Sevr nadomak Mekke, koja je poznata mekelijama i dan danas.[1]

na ovo mjesto. Isto tako je i sa Bjetul Makdisom, Poslanik ﷺ, nije išao u Bejtul-Makdis poslije hidžre niti je dospjeo tamo.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi neko rekao: Da li je dozvoljeno da idemo u pećinu na brdu Hira ili pećinu na brdu Sevr? Odgovor je ne, jer tamo nije određeno mjesto za ibadet. Ali da odemo na ova mjesta radi razmišljanja i pogleda u historiju onda nema smetnje. Osim ako čovjek nije uzor u nauci i ugledu, i boji se da ako ode na

Ova mjesta za koja se tvrdi da su od posebnog značaja su onakva kakva su ali u islamu nema potpore za bilo kojom vrstom poštivanja. Jer veličanje bilo kojeg mjesta, čiju vrijednost šerijat nije potvrdio, je gore od veličanja vremena koje šerijat ne nalaže da se veliča. Veličanje tla(nekog mjesta), ibadetom kod njih je približnije obožavanju kipova i gore nego veličanje vremena. A ono što je potrebno jeste da se čovjek kloni klanjanja na takvim mjestima. Iako se samim musalama ne namjerava veličanje tog mjesta, ali bi to mogao biti povod ili put, tj uzimanje tog mjesta za musalu, da se to mjesto počne veličati. Kao što je zabranjeno da se klanja pored kaburova čiji se stanovnici znaju. Iako se namaz ne klanja radi svetosti neke musale. Ili kao što je zabranjeno izdvajati petak i zadnje dane Ša'bana postom. Iako postač možda nema namjeru posebnog izdvajanja ovih dana sa postom.

A ono što se ima za namjeru posebno izdvojiti, pored zabrane istoga, zabranit će se njegovo izdvajanje i u praktičnom smislu.

Ova mjesta najviše liče na džamiju Dirar koja je bila sagrađena na ivici jame pa se sa njom sruči u džehennemski ponor. Jer je ta džamija sagrađena radi nanošenja štete, kufra i razdvajanja mu'mina i pripremanja onih koji se bore protiv Allaha i njegovog Poslanika, u njoj su Allah i Njegov Poslanik ﷺ, zabranili da se klanja, pa je naredio da se sruši.

Svi ovi lažni *mešhedi* su postavljeni da bi se nadmetali sa Allahovim kućama, i kako bi se poštovalo i veličalo ono što kod Allaha nema vrijednosti, te da se bdije nad onim što niti koristi niti šteti,[1] već kako bi se stvorenja odvratila od Allahovog puta. A to je

ova mjesta da će ga slijediti drugi kao da je to sunnet i ibadet, onda u tom slučaju neće ići. Zato je na učenjacima u pogledu činjenja i ostavljanja pojedinih stvari ono što nije obaveza nekom drugom mimo njih.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od ove vrste je ono što se u pojedinim novinama nalazi od pokvarenih reklama od tužbalica kako bi se omekšala srca i osuzile oči, ali su lažne. Ovo bez sumnje odvraća od zikra i dova koje su ustanovljene šerijatom, bez obzira da li to onaj ko ih piše imao namjeru ili ne. Ali očito je da oni koji su ih izjavili jesu sufije koji žele da odvrate ljude od šerijatskih zikrova na dove koje nemaju osnove. Ali se radi o lijepo upakovanim i slatkim tužbalicama koje

obožavanje samo Njega, jednog jedinog, Koji ortaka nema, na način koji je on propisao na jeziku svog Poslanika ﷺ, te uzimajući ih mjestima praznovanja, okupljajući se na njima i običajno se namjeravajući radi njih. Jer je praznik od stalnog ponavljanja.

Ovoj vrsti se mogu dodati – iako nisu od nje – mjesta za koja se tvrdi da su posebna ali to nije potvrđeno. Kao što se kaže za veliki broj kaburova da su kaburovi vjerovjesnika ili dobrih ljudi. Ili da su to mjesta vjerovjesnika ili dobrih ljudi i slično tome. Tako nešto može biti istina a i laž.

Većina *mešheda* na licu Zemlje su ovakve vrste, jer je veoma mali broj kaburova i mjesta koji su istiniti.

Veliki broj učenjaka su govorili: "Od kaburova vjerovjesnika nije potvrđeno osim u pogledu kabura našeg Vjerovjesnika,[1] a o drugima mimo njega je moguće da se potvrdi nešto drugo. Kao što je primjer Ibrahimovog ﷺ kabura. Možda je poznato da se kabur nalazi na tom mjestu, ali postoji sumnja oko njegovog određivanja.

odgovraju ušima. Iako su u suštini ono što odvraća čovjeka od propisanih dova. Zato ih se čovjek mora čuvati. Te da na njih upozori Allahove robove da ih ne zavedu. Ali oni koji ih dijele možda nemaju ništa drugo osim lijepe namjere. Međutim oni koji su ih sastavili su krivci. A niko nezna šta je u srcima osim Onoga Koji zna tajne, tako da je rezultat njihovog djela loš, bez obzira željeli oni to ili ne.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Vjerovjesnikov ﷺ kabur je bez sumnje poznat tevatur predajama očitog značenja kod svih muslimana. Svi ljudi znaju mjesto njegovog ﷺ kabura. Isto tako što znaju da je ovo mjesto Arefat, ovo Muzdelifa, ovo Mina, i u tom pogledu oni nemaju problema. A što se tiče mimo toga ne zna se kao što se ne zna ni za tzv. Halilovu (Ibrahimovu) džamiju u Palestini. Ništa od toga nije potvrđeno osim kabur Muse ﷺ. Jer kada je melek smrti došao Musau da mu uzme dušu on je pomislio da mu je to neprijatelj, idario ga je i izbio mu oko. Nakon toga melek smrti je ošao kod Gospodara ﷻ i rekao: Gospodaru, poslao si me čovjeku koji ne želi smrt. Pa ga je Allah poslao Musau pa mu reče: Ako želiš da ostaneš – na određeni duži period – stavi ruku na kožu od bika. Ono što bude pod njom od dlaka toliko ćeš godina ostati. Ovo je značenje hadisa. Musa reče: A šta onda? Kaže: Onda mora biti smrt. Pa je zamolio Allaha da ga približi Svetoj zemlji Palestini na domak bačenog kamena. Pa mu je Allah dao što je zatražio. Zatim se vratio tamo i tamo je umro. Vjerovjesnik ﷺ kaže: ***Njegov kabur je kod crvenog brežuljka. Da sam tamo pokazao bih vam ga.*** Mi znamo da postoji, ali ne znamo o kojem se kaburu sigurno radi. Zato i nepostoji kabur vjerovjesnika za koji bi se znalo osim Muhammedov ﷺ kabur, a on je pečat vjerovjesnika.

Kao što je veliki broj kaburova pored malih vrata kod Damaska. Zemlja je mijenjana više puta. Tako da određivanje kabura da je to Bilalov kabur ili nekog drugog je skoro nemoguće potvrditi. Osim na posebne načine ali iako bi se potvrdilo za njega nije moguće vezati neki šerijatski propis poput onoga što se desilo kod tih kaburova od novotarija.

Cilj je da pojasnimo prvu skupinu koja je od veličanja mjesta koja nemaju nikakvu posebnu specifičnost. Možda zbog znanja da ta specifičnost nije vezana za to mjesto, ili zbog neznanja da je po nečemu posebno.[1]

Ibadet i djela bez znanja su strogo zabranjeni. Isto kao što su zabranjeni ibadet i djela koja su suprotni znanju. A da su ove stvari bile od vjere ne bi se zapostavile. Ummet ne bi izgubio sačuvanu vjeru i zaštićenu od greški.

Naviše od toga ćeš naći priče sluga i bliskih susjeda ovih *mešheda,* koji jedu imetke ljudi na nepravedan način i koji odvraćaju ljude od Allahovog puta.

Prepričavaju se priče koje ostavljaju dojam, kao naprimjer da je čovjek uputio dovu kod tog mjesta pa mu se Allah odazvao.[2] Ili da

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovoga tri su stvari: Da znamo da je drago Allahu, ili da znamo da nije drago Allahu ili da ne znamo da li je drago Allahu. Šta je to šerijatom propisano? Da znamo ono što je drago Allahu ili ono što znamo da nije drago Allahu ili ono što ne znamo da Mu je drago. Tako da je to zabranjeno jer osnova u ibadetima je zabrana osim sa dokazom.

[2] Kao što je kod nas legenda o Ajvaz dedi. Otuda je izmišljeno dovište Ajvatovica koje se praktikuje već petsto godina a na kojem ljudi čine razne novotarije i djela od širka. Neki čak odlazak na Ajvatovicu smatraju malim hadžom dok drugi donose kamenje sa tog mjesta misleći kako im ono pomaže i donosi sreću kao i mnogi drugi harami koji se počine na tom mjestu u danima Ajvatovice. Za ovakvo stanje je odgovorna ulema sa ovih naših prostora koja ovo prešućuje ili pokušava to prestaviti kao nekakav nacionalni a ne vjerski praznik, što sve da to on i jeste, a nije, opet nema opravdanja sa šeriatskog aspekta. Pogotovo ako se uzme u obzir ono u šta ljudi zapadaju od zabludjelih ubjeđenja u tom pogledu ili eventualno samog širka da nas Allah sačuva. Zato treba napomenuti da svako onaj ko učestvuje u obilježavanju ovoga praznika i prisustvuje tom događaju pa čak i oni koji odlaze tamo da bi se bavili trgovinom trebaju znati da učestvuju u obilježavanju tog dana i da shodno Kur'anskom ajetu učestvuju u potpomaganju na grijehu. Zar ovaj umet nema uleme koja bi podigla svoj glas u tom pogledu? Neki se pravdaju da ako se oglase po tom pitanju da će izazvati smutnju i fitnu među

se zavjetovao za neku potrebu pa mu je Allah tu potrebu upotpunio, i slično tome. Na sličan način su bili obožavani i idoli.

Ljudi su se nekada obraćali kod kipova, možda su im potrebe bile upotpunjene ako su imali namjeru obratiti se ovima. Tako da se na njih odnosi isto ono što se odnosi na stanovnike Indije u hramovima.

Možda su ova mjesta upoređena sa onim što je Allah ﷻ, propisao od veličanja Njegove kuće koja se posjećuje na hadžu, ili sa crnim kamenom za kojeg je Allah propisao da se dotiče i poljubi, kao da je to Njegova desnica[1] i džamije koje su Njegove kuće.

Sunce i Mjesec su obožavani ovakvim mjerilima, i zbog ovakvih sumnji na Zemlji se pojavio širk.

Od Vjerovjesnika ﷺ, je potvrđeno da je zabranio zavjet i rekao:

"On ne dolazi sa dobrim. Nego izdvaja od škrtog."[2] [3]

---

muslimanima pa zar ima veće smutnje od toga da se čini širk Allahu Uzvišenom i da mu se ibadet čini na mjestima, u vremenima i na način kako to On nije propisao i da se za svetinje uzima ono što On nije proglasio svetim i da se čini hodočašće tamo gdje on to nije propisao? Molim Allaha da nas pomogne na putu istine i da nam istinu pokaže istinom i pomogne da je slijedimo i da nam zabludu pokaže zabludom i da nam pomogne da je ostavimo. (Op. rec)

[1] Nije potvrđeno hadisima da je crni kamen Allahova desnica, a merfua predaja o tome nije vjerodostojna.

[2] Bilježe ga u svojim Sahihima od Ebu-Hurejre ؓ i Ibn-Omera ؓ.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlozi odgovora na dovu. Prvo: Nužda i iskrenost molbe. Ako je čovjek u nuždi te zamoli Allaha ﷻ, Allah će mu se odazvati makar to bio nevjernik. Jeste li vidjeli mušrike u morskoj tami kada su zamolili Allaha pa im se odazvao. Pored toga što je Allah ﷻ znao da će Mu oni nakon toga pripisivati širk. Ali nužda i iskrenost u molbi je ono što biva uzrokom odaziva na dovu.
Razlog može biti sama Allahova milost a ne da dotični kabur posjeduje moć i slično tome.
Razlog može biti nešto što je Allah odredio, ne radi dove. A to je da je ova stvar prethodno određena, bez obzira molili za to ili ne. Tako da se desilo sa dovom a ne radi dove.
Ili da postoje drugi razlozi od kojih je smutnja koju je spomenuo Šejh. Allah ﷻ nekada odgovori na molbu čovjeku da bi ga iskušao. Zatim da ga iskuša radi njegovih riječi ili položaja. Kao da kaže da je evlija, ili da se njemu odaziva na molbu. Ili da je

Ako je zavjet pokornost vezana za uslov u kojoj nema koristi i koji ne dolazi sa dobrim, kakav je onda slučaj sa zavjetom koji niti koristi niti šteti?

Što se tiče odaziva na dovu može biti da je onaj koji dovi u velikoj nuždi, ili da je to zbog iskrenosti njegove molbe. Ili je razlog odaziva Allahova milost. Ili može bit stvar koju je Allah odredio a ne radi njegove dove. Ili se pak može raditi o nekim drugim razlozima. Iako se smutnja odnosi na onoga koji dovi.

Mi znamo da se Allah odazove kafirima pa im se spusti kiša, budu pomognuti, ozdravljeni, dadne im se blagodat radi njihovih dova pored kipova putem kojih tragaju za posredništvom do Allaha.

Allah ﷻ je rekao:

كُلًّا نُّمِدُّ هَـٰٓؤُلَآءِ وَهَـٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

"Svima njima, i jednima i drugima, dajemo darove Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni." (Sura El-Isra, 20)

Također Uzvišeni kaže:

وَأَنَّهُۥ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ ٱلْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ ٱلْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

"I bilo je ljudi koji su zaštitu od džina tražili, pa su im tako obijest povećali" (Sura El-Džinn, 6)

U razlozima odredbi postoji mnogo stvari koje je nemoguće ovdje nabrojati i ovo nije mjesto njenih pojašnjavanja.

Nego je na stvorenjima da slijede ono što je Allah poslao sa poslanicima, te da znaju da je u tome dunjalučko i ahiretsko dobro. A ja ću možda inša-Allah pojasniti neke od ovih utjecaja na drugom mjestu.

---

to za šta je molio smutnja za njega. A to je da mu se olakšaju razlozi grijeha npr, i slično tome. Bitno je da razloga odaziva na molbu ima mnogo.

POGLAVLJE

PRAZNICI VEZANI ZA MJESTA KOJA IMAJU SVOJU POSEBNOST

Druga vrsta mjesta su ona koja imaju svoju posebnost ali to ne znači da ih treba uzeti za mjesta praznovanja, niti za namaz ili neke druge ibadete.

Od tih mjesta su kaburovi vjerovjesnika i dobrih ljudi. Od Poslanika ﷺ, i od selefa se prenosi zabrana da ova mjesta budu uzeta mjestima praznovanja, posebno i općenito a onda su pojasnili značenje 'id' tj praznik.

Što se tiče opće zabrane, Ebu-Davud u Sunnenu kaže: "Govorio nam je Ahmed b. Salih da je rekao: "Čitao sam pred Abdullahom b. Nafiom da ga je obavijestio Ibn Ebu-Zi'b od Seida Makberija od Ebu-Hurejre ؓ, da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "Nemojte od svojih kuća praviti kaburove. A moj kabur ne činite mjestom praznovanja. Donosite salavat na mene, vaš salavat dopire do mene gdje god da budete."[1]

Lanac ovog hadisa je dobar. Njegovi prenosioci su povjerljivi i poznati. Ali Abdullah b. Nafia Saig medinski pravnik, prijatelj od Malika, u njemu se nalazi blagost koja ne smeta njegovim hadisima.

Jahja b. Mein kaže: "On je povjerljiv." A dovoljno je da Ibn-Mein potvrdi nečiju povjerljivost. Ebu-Zur'a kaže: "Nema smetnje u njemu." Ebu-Hatim Razi kaže: "Nije pamtio hadise, slabijeg je hifza ali mu se pamćenje znalo i odbijalo."

Ova njihova izlaganja njegove hadise spuštaju sa pozicije sahiha na poziciju hasen predaja. Jer nema razilaženja da je bio

---

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 2042, Ahmed u Musnedu 2. dio, str. 367. Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih Sunnen Ebu-Davud 1. dio, str. 383.

učen i ispravan, te da je uglavnom kod njega nadvladavalo pamćenje. Ali je možda nekada pravio greške.

Zatim ovaj hadis je ono što se zna od zapamćenog, i nije ono što se odbija. I jer se radi o medinskom običaju i to je ono za čime se ima potreba za njegovom naukom, a ovakve stvari može samo savladati učenjak.[1]

Također postoje drugi hadisi preneseni drugim lancima, a zbog toga što se prenosi drugim putevima ne biva odbačenim.

Svaka rečenica od ovog hadisa je prenešena od Allahovog Poslanika ﷺ, poznatim lancima. Ali ovdje je cilj istaći zabranu da bude uzet mjestom praznovanja.

Od toga je ono što prenosi Ebu-Je'ala Mevseli u svom Musnedu, govorio nam je Ebu-Bekr b. Ebu-Šejbe obavijestio nas je Zejd b. Habbab govorio nam je Džafer b. Ibrahim - od sinova Zu Dženahejn - govorio nam je Alija b. Omer od njegovog oca od Alije b. Husejna da je vidio čovjeka kako dolazi kod otvora koji je bio na sobi kabura Allahovog Poslanika ﷺ, te da ulazi unutar i upućuje dove. Pa mu je to zabranio i rekao: "Zar nećete da vam kažem hadis kojeg sam čuo od mog oca od mog djeda od Allahovog Poslanika ﷺ? Rekao je:

> ***"Nemojte uzimati moj kabur za mjesto praznovanja, i nemojte činiti od svojih kuća kaburove. Vaš selam dopire do mene gdje god da ste."***[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: A to je da je ovaj govor dobar jer Šejhul islam ukazuje na način kojim se negiraju ili potvrđuju nedostatci u jednom hadisu. Malo je onih koji to čine od muhadisa koji se oslanjaju na očitu stranu lanca. Npr, ovaj čovjek učenjak Medine, ako prenese hadis koji je vezan za Medinu i njene stanovnike mora vladati onim što prenosi čak ako bi u njemu bilo slabosti. Jer nije moguće da u tome bude slabosti zato što je to vezano za njegov fikh.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šta znače Poslanikove ﷺ riječi: ***Nemojte od mog kabura činiti mesto praznovanja i nemojte od vaših kuća činiti kaburove.?*** Prva rečenica (Nemojte od mog kabura činiti mjesto praznovanja) tj. da se stalno vraćate i obilazite ga a posebno ako se to odredi znatnim danima kao što su dani njegovog rođenja. A što se tiče (Nemojte od vaših kuća činiti kaburove) može se odnositi na dva značenja. Prvo značenje je da ih ne učinite kaburovima time što ne klanjate u

Bilježi ga Ebu-Abdullah Muhammed b. Abdul-Vahid Makdisi Hafiz, u onome što je odabrao među dobrim hadisima kao dodatak na oba Sahiha. Njegovi uslovi su bolji od uslova koje je postavio Hakim u svom Sahihu.

Seid Mensur u svom Sunnenu prenosi, govorio nam je Hiban b. Alija govorio mi je Muhammed b. Adžlan od Ebu-Seida Mehrijevog štićenika da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Nemojte od moje kuće praviti mjesto praznovanja, niti od vaših kuća kaburove. Donosite salavat na mene gdje god da ste, vaš salavat dopire do mene."

Seid kaže: "Govorio nam je Abdul-Aziz b. Muhammed obavijestio me je Suhejl b. Ebu-Suhejl kaže: "Hasan b. Hasan b. Alija b. Ebu-Talib me je vidio kod kabura, pa me je pozvao dok je bio u Fatiminoj kući na večeri. Pa reče: "Hajde večeraj." Rekoh: "Ne želim." Pa reče: "Zašto sam te vidio kod kabura?" Rekoh: "Poselamio sam Vjerovjesnika ﷺ." Kaže: "Kada uđeš u džamiju poselami ga."[1] Zatim je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ, je rekao:

"Nemojte moju kuću uzimati mjestom praznovanja, niti svoje kuće kaburovima. Donosite salavat na mene vaš salavat dopire do mene gdje god da budete. Allah je prokleo jevreje jer su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitvu." Hasan kaže: "Vi i onaj u Endalusu niste osim isti."

---

njima jer mezarje, kao što je poznato kroz šerijat, nije mjesto klanjanja. Ili znači nemojte u njima ukopavati svoje mrtve. Ako se čovjek ukopa u kući to će biti sredstvo zastranjivanja i njegovog obilaženja, a obije stvari su zabranjene.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ove njegove riječi znače da se treba zadovoljiti samo selamom i salavatom donoseći ih na Poslanika ﷺ. Časni hadis ukazuje na to da do Poslanika ﷺ dopire salavat od onoga ko je u Medini i Endelusu, bez razlike. Iz ovoga nam je jasna zabluda pojedinih ljudi kada odu u Medinu pa kažu: Poselami mi Poslanika ﷺ. Kao da je živ pa da mu dostavi selam. Ovo je pogešno. Jer kada kaže: Poselami mi ga. Time misli da ga opunomoći da prenese selam Allahovom Poslaniku ﷺ. To je opunomoćavanje na djelo pokornosti o čemu nema dokaza da se može opunomoćiti. Ako time misli da prenese selam mi kažemo: Prenošenje meleka njegovog selama je jače smirenosti i jačeg emaneta.

Ova dva različita mursel hadisa ukazuju na potvrđenost hadisa a posebno što ga je uzeo za dokaz onaj ko ga prenosi kao mursel. Što ga opet potvrđuje kod samog prenosioca, makar i ne bio prenešen u direktnim lancima, pa šta onda reći za ove lance koji dopiru do Allahovog Poslanika ﷺ, što je prethodno pokazano?

Dokazna strana je u tome da je Vjerovjesnikov ﷺ, kabur najbolji kabur na Zemlji. Ali je zabranio da se uzima mjestom praznovanja, što znači da je kabur nekog drugog mimo njega preči da se ne smatra takvim, bez obzira o kome se radi zatim je to nadovezao njegovim ﷺ, riječima: ***"Nemojte od svojih kuća činiti kaburove."*** Tj. nemojte da ne obavljate u njima namaze, upućujete dovu i učite Kur'an, tako da budu poput kaburova. Što znači da je naredio da se čovjek trudi da čini ibadet u svojoj kući ali je zabranio da se to čini kod kaburova, a ovo je suprotno onome što čine mušrici od kršćana i onih koji se poistovjećuju sa njima.

U oba Sahiha od Ibn-Omera – radijjallahu anhuma – se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Obavljajte nešto od vaših namaza u vašim kućama i nemojte od njih činiti kaburove."[1]

Muslim prenosi od Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika ﷺ, da je rekao:

"Nemojte od svojih kuća činiti kaburove, jer šejtan bježi od kuće u kojoj se čuje učenje sure El-Bekare."[2] [3]

---

[1] Sahih Buhari br. 432, Feth, i Muslim 777. Navedena verzija ovdje je od njega.

[2] Sahih Muslim br. 780 riječima: "Nemojte od svojih kuća činiti kaburove jer šejtan bježi od kuće u kojoj se uči sura El-Bekare."

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahov Poslanik ﷺ, je rekao: ***Najvrijedniji čovjekov namaz je u njegovoj kući osim farza.*** Zato su namazi u kućama osim, u onome što je propisano šerijatom da se obavlja u džamiji kao što je noćni namaz u Ramazanu i obavezni namazi, bolji. Ovo značenje je mudro i blago. A to je ako čovjek klanja u svojoj kući njegova porodica će ga gledati kao i djeca pa će shvatiti namaz i slijedit će ga, čak i ono malo dijete. Gledat će ga šta radi pa će shvatiti kakvoću namaza.

Od koristi hadisa je da nije šerijatski propisano učiti na mezarju, te na osnovu toga onaj ko ode da uči hatmu na mezarju reći će se da je novotar i to će se sprječavati.

Zatim je Poslanik ﷺ, odmah nakon toga nastavio sa zabranom uzimanja istih za mjesta praznovanja riječima:

"Donosite salavat na mene, vaš salavat dopire do mene gdje god da ste."

U drugom hadisu:

"Vaš selam dopire do mene gdje god da budete."

Poslanik ﷺ, time ukazuje na to da vaš selam i salavat dopire do mene ako ste blizu ili daleko od mog kabura, tako da nema potrebe da od njega činite mjesto praznovanja (okupljanja).

Mnogobrojni su hadisi koji govore o tome da naši selami i salavati bivaju predočeni pred njim.

Kao što Ebu-Davud bilježi u svom Sunnenu hadis od Ebu-Sahra Humejda b. Zijada od Jezida b. Abdullaha b. Kusajta od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Nema nikoga ko će me poselamiti a da mi Allah neće vratiti dušu pa da mu odgovorim na selam."[1] [2]

Ovaj hadis je po Muslimovim uslovima.[3]

Isto tako je ono što bilježi Ebu-Davud od Evsa b. Evsa ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Donosite čim više salavate na mene na dan i noć petka, vaš salavat se predočava preda mnom." Rekoše: "Allahov Poslaniče, kako to da će se pred tobom predočavati naš salavat ako ti se kosti raspadnu?"[4] ***Kaže: "Allah je zabranio Zemlji da jede meso vjerovjesnika."***[1]

---

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 201, a hadis je hasen.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Subhanallah, slika Ahireta i stanje kaburova zapanjuje razum. Ko može prebrojati one koji donose salavate na Poslanika ﷺ u jednom trenutku? Niko, ali pored toga svako ko ga poselami duša mu se vrati da odgovori na selam bez razlike na bliskog i udaljenog...Allahu ekber.

[3] On je takav ali u njegovom lancu se nalazi Ebu Sahr iako je od Muslimovih prenosilaca osim što Hafiz u Takribu za njega kaže: "Istinoljubiv al' griješi."

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Raspadnu tj. istruhnu pa postanu ko prašina tj. raspadnute kosti. Zemlja ne jede tijela vjerovjesnika ali u osnovi jede mrtve. Ali u

U Ibn Ebi-Šejbinom Musnedu od Ebu-Hurejre رضي الله عنه, se prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Ko bude donio salavat kod mog kabura ja ga čujem, a ko donese salavat na mene tiho do mene se dostavi."[2]

Bilježi ga Darekutni sa njegovim značenjem.

Kod Nesaija i drugih se prenosi da je rekao:

"Allah je učinio meleke kao posrednike koji mi dostavljaju selam mog ummeta."[3]

Pored mnogobrojnih drugih hadisa u ovom poglavlju.

Zatim najbolji tabiin od Poslanikove ﷺ, porodice je Alija b. Husejn رضي الله عنه, kada je spriječio tog čovjeka koji se trudio u upućivanju dova kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ. Prenosilac je ovaj hadis uzeo kao dokaz kojeg je čuo od svog oca od njegovog djeda Alije. A on je najbolje znao njegovo značenje.

Tako da je jasno da je namjeravanje kod njegovog kabura i sličnog uzimanje istoga za mjesto praznovanja.

Također, sin njegovog amidže Hasan b. Hasan šejh Poslanikove porodice je pokudio da se Poslanikov ﷺ, kabur namjerava zbog selama i sličnog osim ulaska u njegovu džamiju. Pa je to smatrao uzimanjem istoga mjestom praznovanja.

Pogledaj u ovaj sunnet kako potiče od stanovnika Medine, koji su od Allahovog Poslanika ﷺ, koji su mu najbliži po rodu, i iz

---

nekim slučajevima zemlja ne jede tijela mrtvih. U skorije vrijeme otkrivena su mezarlja ljudi čija tijela nisu istruhla.

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 1047, a hadis je sahih.

[2] Akili ga navodi među slabim str. 398, također od njega i Ibn-Dževzi u Mevduat 1. dio, str. 224, i kaže: "Ovaj hadis nije vjerodostojan, a Muhammed b. Mervan je Sudijj." Jahja kaže: "Nije povjerljiv." Ibn-Munir kaže: "Lažov." Seadi kaže: "Neprisutnog razuma." Nesai kaže: "Neprihvaćaju mu se hadisi." Ibn-Hiban kaže: "Nije dozvoljeno pisati njegove hadise osim radi pouke." Akili kaže: "Ovaj hadis nema osnove od hadisa E'ameša a nije sačuvan."

[3] Bilježi ga Nesai u Sunnenu br. 1215, Ahmed u svom Musnedu 1. dio, str. 387 i 441 riječima: "Allah ima putujuće meleke po Zemlji koji mi dostavljaju od mog ummeta selame." A hadis je sahih.

njegove kuće. Jer su oni bili preči tome od ostalih i bolje su to održavali.

Praznik je ono što se učini nazivom za mjesto a to je mjesto koje se ima za namjeru okupljanja u njemu i dolaska na isto radi ibadeta ili nečega drugoga. Kao što je Mesdžidul-Haram, Mina, Muzdelifa i Arefat koje je Allah učinio mjestima praznovanja stjecištem ljudima i gdje se sakupljaju i koriste ih za dovu, zikr i obrede (prinošenje žrtvi). Mušrici su imali mjesta gdje su se okupljali a kada je islam došao Allah ih je sve izbrisao.

Ova vrsta mjesta obuhvataju kaburove vjerovjesnika i dobrih ljudi, ili kaburovi koji mogu biti njihovi, sa naznakom da se radi o njihovim kaburovima, ili pak i svi kaburovi ulaze pod ovaj pojam.

Muslimanski kabur ima svoju zaštićenu 'svetost', o čemu je došao sunnet,[1] tj. radi se o kući mrtvog muslimana. Tako da se na njima ne smije ostaviti ništa od nečistih stvari oko čega postoji slaganje. Neće se stajati na njega, niti probijati niti će se naslanjati na njega po našem mišljenju. Svi učenjaci smatraju da nije dozvoljeno u blizini kabura činiti ili izgovarati od ružnih riječi ili postupaka ono što smeta mrtvima. Poželjno je da se kod obilaska poselami onaj ko je u kaburu, da moli za njega, a što je mrtvi bolji njegovo pravo je potpunije.

Burejde b. Husajjib ﷺ kaže: "Allahov Poslanik ﷺ, ih je podučavao da kada izađu na kaburove da kažu:

"Neka je selam na stanovnike kuća[2] - a drugoj predaji: "Neka je selam na vas stanovnici kuća od mu'mina i

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Pored mezarja se ne postavlja ništa od onoga što je Allah zabranio kao što su muzički instrumenti ili pjesme i slično tome. Jer je to jedna vrsta narušavanja svetinja. Učenjaci su spomenuli da mejtu smeta zlo koje se čini kod njeg.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Spoznali smo da su kaburovi kuće, a to su stvarno kuće mrtvih zato je haram po mezarju hodati osim iz potrebe. Zabranjeno je među kaburovima obavljati veliku i malu nuždu. Isto tako bilo koja vrsta grijeha se ne čini kod kaburova zato što su to kuće mrtvih. U hadisu: ***Mi ćemo vam se – inša-Allah – uskoro pridružiti, je*** nejasnoća a to je kako ti je dozvoljeno nešto spominjati uz

muslimana, mi ćemo vam se inša Allah uskoro pridružiti. Molimo Allaha vama i nama za oprost."

Bilježi ga Muslim.[1]

Također od Ebu-Hurejre ﷺ, se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ, kada bi izašao na mezarje rekao:

"Neka je selam na vas stanovnike kuća od mu'mina, mi ćemo vam se uskoro inša-Allah pridružiti."[2]

Također od Aiše - radijjallahu anha - se prenosi u dugom hadisu od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao:

"Džibril mi je došao pa rekao: "Tvoj Gospodar ti naređuje da odeš na Bakije i da moliš njima za oprost." Ona kaže: "Rekoh: "Kako ću govoriti Allahov Poslaniče?" Kaže: "Reci: "Neka je selam na vas stanovnike kuća od mu'mina i muslimana, neka se Allah smiluje onima koji su prije i onima koji će poslije doći, a mi ćemo vam se inša-Allah uskoro pridružiti."[3] [4]

Ibn-Madže prenosi od Aiše da je rekla:

Allahovu volju kad se zna sigurno da će se desiti? Odgovor je da se kaže inša-Allah vama se pridružiti a to je ako vam se pridružimo to je iz Allahove volje. Ili će se reći: A mi ćemo vam se inša-Allah pridružiti. Tj. u islamu, ali ovaj stav je slab. Prvi je ispravan a to je poput riječi Uzvišenog: ***A On, ako hoće, kadar je da ih sakupi.*** (Eš-Šura, 29).

[1] Sahih Muslim br. 975.

[2] Sahih Muslim br. 249.

[3] Sahih Muslim br. 974.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu se pojavio problem tj. Aiša je rekla: Kako ću reći Allahov Poslaniče, pa joj je rekao: ***Reci: Neka je spas na stanovnike kuća.*** Očito je da joj je ovdje dozvoli da posjeti mezarje. Ali postoje i hadisi u kojima se proklinju žene koje posjećuju kaburove. Ovo su dobri hadisi za žene, i ne bi trebalo da vagamo šta je ispravnije. Reći ćemo da je ovo u Muslimovoj predaji a ovo nije u Sahihima tako da ćemo uzeti u obzir sve pa ćemo reći: Ona koja izađe iz kuće da posjeti mezarje reći ćemo da jeto zabranjeno, njoj je haram i ona ulazi u ovo prokletstvo. Ali ona koja prođe pored mezarja bez namjere da ga posjeti ona će reći kao što govore muškarci, kao što je spomenuto u Aišinom – radijjallahu anha – hadisu.

"Tražila sam Allahovog Poslanika ﷺ, kad on na Bakijama, pa reče: "Neka je selam na vas stanovnici kuća od mu'mina vi ste nas prestigli. Mi ćemo vam se pridružiti. Allahu ne spriječi nam njihovu nagradu, i nemoj nas iskušati poslije njih."[1]

Od Ibn-Abbasa – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik je naišao pored kaburova Medine, pa im se okrenuo licem i rekao: "Neka je selam na vas stanovnici kaburova, neka Allah oprosti nama i vama. Vi ste naši preci, a mi smo vam na tragu."

Bilježe ga Ahmed i Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen garib."[2] [3]

Od njega je potvrđeno da je rekao: *"Nakon osam godina po bitci na Uhudu, izašao je šehidima i klanjao im je namaz koji klanja mrtvima."*[4]

Ebu-Davud prenosi od Osmana b. Affana ﷺ, da je rekao:

"Kada bi Vjerovjesnik ﷺ završio sa ukopavanjem mejita stao bi iznad njega i rekao: "Tražite oprosta za svog brata, molite mu da bude ućvršćen, on sada biva pitan."[5]

Prenosi se hadis kojeg je Ibn Abdul-Berr ocijenio sahihom da je rekao:

---

[1] Sunnen Ibn-Madže br. 1546, a u njegovom lancu se nalazi Šerik Kadi koji je slabog pamćenja. Hadis je slabim ocijenio Albani u Irvau 3. dio, str. 237.

[2] Bilježi ga Tirmizi u svom Sunnenu br. 1053 a u njegovom lancu se nalazi Kabus b. Ebu-Zibjan koji je bio slab.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlikovanje termina u predajama ukazuje da je polje dove opširno. Ako čovjek dovi odgovarajućom dovom, ovim riječima ili drugačijim, biva dozvoljeno. Sve je od sunneta.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Donošenje salavata na mrtvog ovdje – Allah najbolje zna – znači da je to učenje dove za njih tj. dovom kojom dovi za mrtve. Ali se ne odnosi na poznati namaz, koji se klanja kod mrtvog jer se šehidima ne klanja dženaza nego im se uči dova.

[5] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 3221, Hakim u Mustdreku 1. dio, str. 370. Sahihom ga je ocijenio i sa njim se složio Zehebi. Albani ga bilježi u Sahih Sunnen Ebu-Davud 2. dio, str. 620.

"Nema čovjeka koji će proći pored kabura čovjeka kojeg je poznavao na dunjaluku pa ga poselami a da mu Allah neće vratiti dušu da mu odgovori na selam."[1]

Također o prizivanju (talkinu) mejita u kaburu nakon ukopavanja se prenosi hadis koji treba provjeriti.[2] [3]Ali su po njemu radili ljudi iz Šama, kao i to da su ga prenosili, zbog toga većina naših prijatelja to smatra poželjnim.

Ovo i slične stvari koje je činio Allahov Poslanik ﷺ, također je to naređivao svom ummetu da čine kod kaburova muslimana nakon ukopavanja, kod posjete njima, ili kod prolaska pored njih. To je pozdrav mejitu kao što se pozdravlja živi, kao i to da se dovi za njega isto kao što se moli za njega kada mu se klanja dženaza prije ukopavanja ili poslije ukopavanja. U sklopu dove mejitu živi će moliti za sebe i za sve muslimane, kao što je u dženazi namazu dova onom ko klanja i svim muslimanima, kao i posebno izdvajanje dove mrtvom.

Sve ovo su bili primjeri iz sunneta Allahovog Poslanika ﷺ, i ono na čemu su bili prethodnici prvaci, i što je propisano muslimanima. I to je ono što su činili kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ, i kod drugih kaburova.

Ibn-Beta u Ibani prenosi sa vjerodostojnim lancem od Muaza b. Muaza: "Govorio nam je Ibn-Aun kaže: "Jedan čovjek je upitao Nafiu pa reče: "Da li je Ibn-Omer izgovarao selam kod kabura?" Pa je rekao: "Da, ja sam ga vidio stotinu ili više od stotine puta. Došao bi kod kabura a onda bi stao i rekao: "Neka je selam na Vjerovjesnika, neka je selam na Ebu-Bekra neka je selam na Omera mog oca."

---

[1] On je naveden u Daif džami'a sagir br. 5208.

[2] Ibn-Dževzi ga navodi u Mevduat 2. dio, str. 395, zatim kaže: "Ovaj hadis je podmetnut."

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poznato je da je hadis slab i nije moguće koristiti ga kao dokaz. Hadis je veoma slab. Ono što je došlo o talkinu poslije ukopavanja od Ebu-Umame ispravno je da će stati nad kaburom i moliti njemu za oprost i molit će Allaha da ga učvrsti.

U drugoj predaji koju je naveo Imam Ahmed koristeći je kao dokaz kaže: "Zatim bi otišao."

Ovu predaju prenosi Malik u Muveti.[1]

Posjećivanje kaburova je općenito dozvoljeno pa čak i kaburove kafira. Također u Muslimovom Sahihu se bilježi da je Ebu-Hurejre ﷺ, rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "Tražio sam od Allaha da mi dozvoli da tražim oprosta za svoju majku pa mi nije dozvolio pa sam ga molio da posjetim njen kabur pa mi je dozvolio."[2]

Kod njega također stoji da je rekao:

"Vjerovjesnik je posjetio kabur svoje majke pa je plakao i rasplakao one oko sebe, pa je rekao: "Tražio sam od Allaha da joj molim za oprost pa mi nije dozvolio, pa sam tražio da posjetim njen kabur pa mi je dozvolio. Posjećujte kaburove jer oni podsjećaju na smrt."[3]

U Muslimovom Sahihu se prenosi od Burejde da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ja sam vam (bio) zabranio da posjećujete kaburove pa ih posjećujte."[4]

U Ahmedovoj i Nesaiovoj verziji stoji:

"Ko želi da posjećuje neka posjećuje i nemojte govoriti hudžra."[5] [6]

---

[1] Muveta' 2. dio, str. 166.
[2] Sahih Muslim br. 976.
[3] Sahih Muslim br. 976.
[4] Sahih Muslim br. 977.
[5] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 361, Nesai u Sunnenu br. 1922 a hadis je sahih.
[6] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Hudžr ili hedžr je ružan govor, kao što je dova žaljenja i kukanja.
Također ne bi se trebale dizati ruke u dovi kod kabura jer će i obični ljudi dizati ruke. Tako da će stanje izgledati poput novotarije. Zbog toga se neće dizati ruke kod učenja

Ahmed prenosi od Alije b. Ebu-Taliba ﷺ, da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Ja sam vam bio zabranio da posjećujete kaburove pa ih posjećujte, oni vas podsjećaju na Ahiret."[1]

Allahov Poslanik ﷺ, je dozvolio posjećivanje nakon zabrane, a to je obrazložio time što podsjećaju na smrt i na Ahiretsku kuću. Nama je dozvolio općenitom dozvolom da posjećujemo kaburove muslimana i kafira.

Razlog tome je termin koji se odnosi i na kafire - a obrazloženje toga je što podsjećaju na smrt i Ahiret - a razlog se nalazi u oba slučaja.

Poslanik ﷺ, bi dolazio kod kaburova na Bakijama i kod šehida kako bi učio dovu i tražio oprosta za njih. Ali ovo značenje je posebno za muslimane dok se kafiri izdvajaju.

Ova posjeta - posjeta kaburovima - podsjeća na Ahiret, ili da budu pozdravljeni ili zbog dove za njih, i to je ono sa čime je došao sunnet, kao što je prethodilo.

Naši prijatelj i drugi su se razišli da li je dozvoljeno putovati radi toga? Postoje dva mišljenja.

Jedno je da nije dozvoljeno te da je putovanje radi toga grijeh, i nije dozvoljeno kratiti namaz na takvom putovanju. Ovo je stav Ibn-Bete i Ibn-Akila i drugih. Jer ova vrsta putovanja je novotarija, nije postojalo u vrijeme selefa, jer u sebi sadrži vrste onoga što je zabranjeno a što će doći kasnije. Zato što u oba Sahiha stoji da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se jahalice osim radi tri džamije, Mesdžidul-Haram, Mesdžidul-Aksa i ove moje džamije."[2]

---

dove na kaburovima. Ali osnova kod dove je da se ruke dignu. U hadisu je spomenuto da se Allah stidi ako Njegov rob digne ruke da mu ih vrati prazne.

[1] Bilježi ga Ahmed 1. dio, str. 145 a hadis je sahih.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovog hadisa moramo znati da se ne pripremaju jahalice osim radi tri džamije. Ali ako se namjeri da putuje radi posjete, trgovine ili traženja nauke i sličnog tome onda nema smetnje. Zbog toga pojedinci

Ova zabrana obuhvata putovanje džamijama i mešhedima i svako mjesto radi kojeg se namjerava putovanje isključivo radi ibadeta i pribižavanja Allahu.

Dokaz tome je što je Busre b. Busre Gifari, kada je vidio Ebu-Hurejru da se vraća sa Tura na kojem je Allah razgovarao sa Musaom, rekao: "Da sam te vidio prije nego što si otišao ne bi otišao jer je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se jahalice osim radi tri džamije."[1]

Ashab koji je prenio hadis je shvatio da su Tur i njemu slična mjesta mjesta gdje su stajali vjerovjesnici te da se podrazumijeva pod općim propisima te da nije dozvoljeno putovati radi njih, kao i to da nije dozvoljeno putovati u džamije osim u spomenute tri.

Također, ako se radi o putovanju u kuću od Allahovih kuća mimo ove tri džamije nije dozvoljeno i pored toga što je stanovnicima tog mjesta vadžib a nekada je mustehab. O namjeravanju posjete džamijama je došlo mnogo predaja o koristima što je nemoguće nabrojati - tako da je putovanje staništima mrtvih preče da ne bude dozvoljeno.[2]

---

griješe kada se protive tome što pojedina braća odlaze na druga mjesta pa i putuju da bi čuli hutbu za koju misle da je utjecajna i slično tome. Zato što oni nisu putovali radi ugleda tog mjesta nego su putovali sa drugim ciljem jer se sa namjerom putovanja misli na određeno mjesto, što nije dozvoljeno osim radi ove tri džamije. Pojedinci kažu da se jahalice ne pritežu radi bilo čega osim radi ove tri džamije navodeći za to dokaz o posebnosti i izdvajanjem ove tri džamije. Međutim stvar je ispravnija da je pojam općenit. A to je da se jahalice ne pritežu iz namjere posjećivanja nekog mjesta na Zemlji osim ove tri džamije.

[1] Bilježi ga Malik u Muvetei str. 108 – 110 u dugačkoj verziji, Nesai u Sunnenu br. 1354 sa vjerodostojnim lancem. Također navodi se u Irvau 3. dio, str. 228 sa riječima: "... ne putuje se..." umjesto: "Ne pritežu se..."

[2] Naša izdavačka kuća je izdala knjigu od Šejha-rahimehullah- na ovu temu pod nazivom Veličanstveno pravilo.

Drugi stav je da je dozvoljeno putovati na ta mjesta,[1] što su zastupale kasnije generacije od kojih su Ebu-Hamid El-Gazali, Ebu-Hasan b. Abdun El-Harani, Šejh Ebu-Muhammed Makdisi. Ali ne poznajem da je preneseno od bilo kog među prvim generacijama na osnovu toga što ovaj hadis nije obuhvatio zabranu takvog čina. Kao i to što ne obuhvata zabranu putovanja na mjesta gdje su roditelji, učenjaci, šejhovi i braća, ili neke od namjera za ovosvjetskim dopuštenim stvarima.

Ali što se tiče novih stvari mimo toga njih je mnogo.

Od njih je namaz kod kaburova kao neograničen pojam, ili da se ta mjesta uzimaju za obavljanje molitve, ili da se nad njima grade džamije. Od Poslanika ﷺ, se prenose mutevatir predaje o zabrani takvih postupaka, te pooštravanja po tom pitanju.

Što se tiče izgradnje džamija nad kaburovima, većina učenjaka svih grupa su ukazali na zabranu takvog čina pri čemu su slijedili hadise. Naši prijatelji kao i prijatelji od Malika i Šafije i drugi su rekli da je haram. Među učenjacima ima onih koji su za ovo upotrijebili termin pokuđenosti, tako da ne znam da li misle na tenzih ili tahrim? Ali nema sumnje da je sigurno haram, kao što Muslim bilježi u Sahihu od Džunduba b. Abdullaha Bedželija da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ, pet dana prije njegove smrti da kaže: "Ja se odričem pred Allahom da sam sebi među vama uzeo (halila) prisnog prijatelja, jer je mene Allah uzeo za Svog prijatelja,[2] kao što je Ibrahima uzeo za prijatelja. A

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže:Sada smo shvatili da o putovanju radi posjete kaburovima postoje dva mišljenja: Prvo je da je dopušteno a drugo je da je zabranjeno. Ali zabrana je bez sumnje približnija ispravnosti. A da nam autor nije obećao ono što će nam pojasniti od štetnih posljedica mi bi o njima nešto progovorili ali pošto nam je obećao sačekat ćemo da saslušamo inša-Allah.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Odavde se spoznaje da je opis Poslanika ﷺ, da je bio Allahov prijatelj što je bolje nego da se opiše kao Allahov miljenik. Oni koji govore stalno koristeći termin 'Allahov miljenik' misleći na Poslanika ﷺ, uskratili su Poslaniku ﷺ, njegovo pravo. Zato što je stupanj prijateljstva veći od ljubavi. Zato što je ljubav potvrđena mnogim Allahovim robovima. Allah voli dobročinitelje, voli bogobojazne, voli pravedne i slično tome. Dok prijateljstvo ne znamo da je ikome

da sam među vama uzeo prijatelja uzeo bi Ebu- Bekra[1] *za prijatelja. A zar onih koji su bili prije vas nisu uzimali kaburove svojih vjerovjesnika za mjesta molitvi, ja vam to zabranjujem."*[2]

Od Aiše - radijjallahu anha - i Abdullaha b. Abbasa se prenosi da su rekli:

"Kada se spustila bolest na Allahovog Poslanika ﷺ, uzeo je krpu pa je stavljao sebi na lice. Kada bi došao sebi skinuo bi je i rekao: "Neka je Allahovo proklestvo na jevreje i kršćane koji su uzimali kaburove svojih vjerovjesnika mjestima za molitve." Upozoravajući od njihovog postupka."

Bilježe ga Buharija i Muslim.[3]

Oba ga prenose od Ebu- Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Allah ubio jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnka uzimali mjestima za molitve."[4]

U Muslimovoj verziji stoji:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima za molitve."[5]

Na kraju svog života je zabranjivao da se kaburovi uzimaju mjestima molitve, zatim je prokleo - što stoji u tekstu - one kitabije

---

potvrđeno osim ovoj dvojici čestitih poslanika, Ibrahimu i Mihammedu – salallahu alejhima ve selem. Zbog toga je Poslanik ﷺ, skrenuo pažnju na ovaj veličanstveni položaj pa kaže: ***Allah me je uzeo za prijatelja kao što je Ibrahima uzeo za prijatelja.*** Pojedine neznalice kažu: Muhammed je Allahov miljenik a Ibrahim je Allahov prijatelj.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj naziv nije spomenut osim o Ebu-Bekru iako danas ima onih koji se pripisuju islamu i proklinju Ebu-Bekra.

[2] Sahih Muslim br. 532.

[3] Sahih Buhari br. 435 i 436, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 531.

[4] Mutefekun alejhi.

[5] Sahih Muslim br. 530.

koji su to učinili kako bi upozorio svoj ummet da ne učine isto to.[1] Aiša kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ, u bolesti iz koje nije ustao, je rekao: "Allah je prokleo jevreje i kršćane zato što su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima molitvi. A da nije toga njegov kabur bi bio istaknut osim što se bojalo da se ne uzme mjestom za molitvu."

Bilježe ga Buharija i Muslim.[2]

Imam Ahmed u svom Musnedu sa dobrim lancem od Abdullaha b. Mesuda prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Najgori ljudi među živima koji dožive Sudnji dan su oni koji kaburove uzimaju mjestima za molitvu."[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. prije njegove smrti na pet dana i u času njegove smrti, u posljednjim izdisajima, upozoravao je svoj ummet proklinjući jevreje i kršćane zato što su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima molitve od čega je upozoravao ummet da ne učine isto što opet ukazuje na ogromnost i ružnoću ovog postupka.

U ovom hadisu je dokaz o jakim mukama koje su Poslanika ﷺ, spopale u trenutku smrti. Na taj način Allah ﷻ, je htio da Poslanik ﷺ, zasluži najveće stupnjeve strpljenja. Jer strpljenje kod nedaće i zahvala u rahatluku i druge stvari su veličanstvena svojstva. Poznato je da strpljenje ne biva osim ako se čovjek strpi za nešto tako da je Vjerovjesnik ﷺ, sigurno doživio od nedaće za što je bilo potrebno strpljenje.

Mušebihe govore da je – tj. Poslanikov ﷺ, kabur – uzet mjestom za molitvu sada. Zato što se nalazi unutar Poslanikove džamije.

Reći će se: Ovo je od slijeđenja manje jasnih dokaza. Oni koji slijede manje jasne dokaze su oni u čijim srcima je bolest. Kao što je došlo u Sahihu: ***Ako vidite one koji sijede manje jasne dokaze to su oni koje je Allah prozvao pa ih se pripazite.*** Tako da će se reći: Poslanikova džamija nije sagrađena nad njegovim kaburom. Vjerovjesnikov ﷺ, kabur nije smješten unutar džamije nego je bio unutar njegove kuće. A od mudrosti je ono što je navela Aiša ؓ, ovdje da je to bilo iz bojazni da njegov kabur ne bude uzet mjestom molitve.

Ali kada se proširivala džamija nije im ostalo na izbor osim da njegovu, tj. Poslanikovu ﷺ, kuću smjeste unutar proširenja. Ušla je unutar džamije ali kao samostalna građevina i ne pripada džamiji. Na osnovu ovoga njihov dokaz biva ne valjanim da je Vjerovjesnikova džamija sagrađena nad kaburom jer kabur nije stavljen unutar džamije.

[2] Sahih Buhari 1330, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 529.

Bilježi ga Ebu-Hatim u svom Sahihu.

Od Zejda b. Sabita se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima za molitvu."

Bilježi ga Imam Ahmed.[2]

Od Ibn-Abbasa - radijjallahu anhuma - se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ, je prokleo žene koje posjećuju kaburove[3] i one koji nad njima grade džamije i pale svjetiljke."

Bilježe ga Imam Ahmed, Ebu-Davud, Tirmizi i Nesai.

U ovom poglavlju je mnogo hadisa i predaja a nije mjesto da se ovdje sve navedu.

Sve ove džamije koje su sagrađene iznad kaburova vjerovjesnika, dobrih ljudi, kraljeva i drugih, bez iznimke je obavezno da (kaburovi), budu porušeni i uklonjeni. Ovo je ono za što među učenjacima ne poznajem razilaženja. Niti je kod nas u mezhebu dozvoljeno zbog zabrane i proklestva koji se spominju o

---

[1] Bilježi ga Ahmed u svom Musnedu 1. dio, str. 435.

[2] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 184 i 186. U njegovom lancu se nalazi Ukbe b. Abdu-Rahman koji je nepoznat ali je hadis sahih u ovoj verziji zbog toga što je prenešen drugim lancima od ashaba.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Iz ovog hadisa (one koje posjećuju i one koje mnogo posjećuju) shvatamo to da su neki tumačili 'one koje posjećuju' tj. 'one koje mnogo posjećuju'. Dok su drugi oslabili 'one koje posjećuju' a ojačali 'one koje mnogo posjećuju', ali je ispravno da su oba hadisa sa dobim lancima i u njima nema smetnje kao što su rekli verifikatori. Riječ 'one koje posjećuju' sadrži višak značenja ali se ne suprotstavlja riječi 'one koje mnogo posjećuju'. Ali u čemu je višak značenja odnosno shvatanja u pogledu riječi 'one koje posjećuju'? Zato što riječ 'one koje posjećuju' se potvrđuje makar jednom posjetom dok 'one koje mnogo posjećuju' ukazuje na mnoštvo posjeta. Ako se proklestvo veže za jednu posjetu onda je u tome višak shvatanja. Dok u slučaju 'one koje mnogo posjećuju' postoji mogućnost da sadrže mnoštvo posjeta. A ne samo da se odnosi na mnoštvo posjeta jedne žene. Zato je između ova dva pojma razlika. Tako da u hadisu ona koja je posjetila kabur makar jednom ulazi u proklestvo. Ali ovo se opet odnosi na onu koja ima namjeru posjete tj. da izađe iz kuće samo radi toga. Ali ako prođe pored mazarja pa zastane i prouči poznatu dovu nema smetnje.

tome i zbog drugih hadisa. U ovom pitanju nema razilaženja, zbog toga što se u kaburu nalazi samo jedna osoba, ali su se razišli naši prijatelji oko toga ako se radi o mezarju odvojenom od džamije, da li je njegova granica tri kabura, ili da li se zabranjuje klanjati kod samo jednog kabura, iako pored njega nema drugog kabura? Dva su mišljenja. [1]

Zatim zabrana se pooštrava ako se radi o otetoj zemlji, kao naprimjer ono što se izgradilo na kaburovima učenjaka, dobrih ljudi i drugih koji su bili ukopani u javnom mezarju. Tako da bilo koja vrsta izgradnje nad kaburom, kao što je džamija, škola, musafirhana ili mešhed ili da se na tom mjestu izgradi kupatilo ili ne, sve ovo spada u vrste zabranjenih stvari.

Jedna je ta, što se javna mezarja ne smiju koristiti osim za ukopavanje bez prava na plaćanje po slaganju svih učenjaka. Tako da izgradnja džamije, škole ili musafirhane na tom mjestu je kao ukopavanje mejita u džamiji, ili kao da se izgrađuju hanovi i slično na mezarjima, ili kao da se izgradi džamija na putu koji ljudi trebaju za kretanje.

Druga je ta, što to uglavnom vodi do iskopavanja kaburova muslimana, ekshumacijom kosti njihovih mrtvih, kao što je poznato u velikom broju ovakvih mjesta.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Očigledno je da nije dozvoljeno radi toga što je ova zemlja pripremljena za mezarje. Ali ako se na njoj nađe osim jedan kabur onda namaz neće biti valjan.
Od ovoga također je da čovjeku nije dozvoljeno iskopati kabur na pustoj zemlji jer je to čin osamljivanja kao u sobi a ovakav način biva u džamijama. Zatim čovjek ne zna hoće li umrijeti u toj zemlji ili negdje drugo. Kao što Uzvišeni kaže: ***Duša nezna u kojoj zemlji će umrijet.*** (Lukman 34). Prije su ljudi kopali kaburove sami sebi. Drugi ljudi su u tom pogledu uveli novotarije. Zatim su svaki dan odlazili i lijegali u ovaj kabur kojeg su iskopali za sebe. Tvrdeći da ih to opominje i podsjeća. Nema sumnje da je ovo vrsta novotarije. A njegov čin kopanja na divljoj zemlji u mezarju sebi kabur je haram. Zato što nema još potrebe za tim, i kao što sam vam spomenuo da li zna da će umrijeti na ovom mjestu? Ne.

Treća je, da se prenosi od Muslima u njegovom Sahihu od Džabira ﷺ, *"Da je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio da se (bilo šta) gradi nad kaburovima.*[1]

Četvrta je, da izgradnja kupatila u kojima se nalaze nečistoće, je najružnije ono što se može naći pored kaburova. A posebno ako je mjesto kupatila pored kabura muslimana.

Peta je ta, što se kaburovi uzimaju mjestima za molitve, a neki tekstovi o zabrani toga su prethodili.

Šesta je ta, što se na kaburovima pale svjetiljke, a Poslanik ﷺ, je prokleo onoga ko to čini.

Sedma je, poistovjećivanje sa kitabijama u mnogim njihovim izrekama i postupcima i običajima iz ovog razloga i što je slučaj u stvarnosti. A postoje i mnogi drugi razlozi.

Zdanje koje je bilo nad Ibrahimovim ﷺ, kaburom je bilo zatvoreno tako da u njega nije bilo moguće ući, sve do kraja četvrtog vijeka. Pa se kaže da su neke žene koje su imale vezu sa halifom rekle kako su vidjele u snovima takvo nešto pa su napravili otvor.

Kaže se, da kada su kršćani preuzeli vlast nad ovim mjestima da su napravili otvor, poslije čega je to ostavljeno kao mesdžid nakon kasnijih osvajanja.

Ugledni učenjaci među našim šejhovima nisu klanali u takvim zgradama. Nego su svojim prijateljima zabranjivali da tamo klanjaju na osnovu naredbe Allahovog Poslanika ﷺ, i zbog straha da mu se ne iskaže nepokornost, kao što je prethodilo.

Također, paljenje svjetiljki na ovim mjestima općenito nije dozvoljeno bez razilaženja koje bi mi bilo poznato, i zbog postojeće zabrane. Također, nije dozvoljeno ispuniti dati zavjet radi ukopavanja na tom mjestu i drugih stvari. Jer ako bi se zavjet ispunio to bi bio razlog grijeha.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 970 riječima: "Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da se kabur okreči i da se na njemu sjedi ili da se na njemu gradi."

Od toga je obavljanje namaza kod tih mjesta, iako se tamo ne bi sagradila džamija. Taj čin je dovoljan da ukaže da se to mjesto uzima mjestom za molitvu. Kao što Aiša – radijjallahu anha – kaže: *"Da nije toga njegov bi kabur bio istaknut, ali se bojalo da bude uzet za mjesto molitve."* Aiša - radijjallahu anha – nije imala na umu puku izgradnu džamije, jer ashabi nisu sigurno htjeli oko njegovog kabura sagraditi džamiju. Nego je imala namjeru reći da su se bojali da ljudi ne bi klanjali kod njegovog kabura. A svako mjesto koje se ima za namjeru klanjati na njemu uzima se mjestom za molitvu. Čak svako mjesto na kojem se klanja naziva se mjestom molitve makar na tom mjestu ne postojalo ništa izgrađeno. Kao što Allahov Poslanik ﷺ, kaže:

"Zemlja mi je učinjena mjestom za klanjanje i čistom."[1]

Ebu-Seid el-Hudri ؓ, prenosi od Allahovog Poslanika ﷺ, da je rekao:

"Cijela Zemlja je mjesto za molitvu osim mezarja i kupatila."

Bilježe ga Ahmed, Ebu-Davud, Tirmizi, Ibn-Madže, Bezar[2] i drugi sa dobrim lancima. A onaj ko bude govorio protiv ovog hadisa znači da nije pregledao sve njegove lance.[3]

Znaj da među pravnicima ima onih koji su bili ubijeđeni da je razlog zabrane klanjanja na mezarju samo to što postoji sumnja da je to mjesto nečistoće i zbog toga što se prašina miješa sa tijelima mrtvih. Na osnovu ovoga se napravila razlika između mezarja novijeg vremena i starog mezarja. Kao i to da između mejita i prašine postoji pregrada ili da nepostoji. Što znači da ako je zemlja

---

[1] Mutefekun alejhi.

[2] Musned Imam Ahmed 3. dio, str. 83, Sunnen Ebu-Davud br. 492, Sunnen Tirmizi br. 317, Sunnen Ibn-Madže br. 745, a hadis je sahih.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma dobra korist za ovaj hadis "***Cijela zemlja je mjesto klanjanja osim mezarja i kupatila.***" Neki učenjaci su o ovom hadisu govorili i ocijenili ga slabim. Ali Šejh – rahimehullah – kaže: Njegovi lanci su dobri. A onaj ko bude govorio o njegovoj slabosti nije obuhvatio njegove lance. Tako da je ovaj hadis vjerodostojan drugome na osnovu Šejhovog – rahimehullah - pravila.

uprljana da nije dozvoljeno klanjati na njoj,[1] bez obzira da li to bilo ili ne bilo mezarje. Ali najveći ciljani razlog zabrane klanjanja na mezarju jeste ovo. Jer je pojasnio da su jevreji i kršćani, kada bi među njima umro dobar čovjek, na njegovom kaburu sagradili mjesto za molitvu. I kaže:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima za molitvu."

Upozoravajući od toga. Od njega se prenosi da je rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati,[2] pojačala se Allahova srdžba nad narodom koji su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima za molitvu."[3]

Aiša kaže: *"Da nije tako njegov kabur bi ostao istaknut ali je mrzio da bude uzet mjestom molitve."*

I kaže:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – je htio da odgovori na ovo mišljenje i nema sumnje da je ovo mišljenje nepravilno. Zato što je truhlež mrtvih koji prođe kroz zemlju, na osnovu ispravnijeg mišljenja, čist. Truhlež nije isto što i krv. Čak veliki broj onih koji tvrde da je čovjekova krv nečist stoje iza toga da truhlež mrtvog tijela nije nečist. Ali ispravno, kao što smo spomenuli, da čovjekova krv nije nečista. Osim onoga što izađe na dva otvora (polni organ i čmar). Ali pojedini učenjaci – rahimehullahu teala – kažu da je zabrana obavljanja namaza na mezarju iz ovog razloga. Na osnovu čega razdvajaju propis glede novoosnovanog i zastarjelog mezarja. Novo mezarje nije prekopano dok je staro prekopano.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allah ﷻ, se odazvao njegovoj (Poslanikovoj),ﷺ dovi: ***Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati.*** Tako da nije postao idolom, hvala Allahu ﷻ. Nego su oko njega sagrađena tri zida. Tako da su zidovi postali poput trokuta. Trokut je okrenut prema sjeveru što onemogućava čovjeku da se okrene prema kaburu bez a da se ne okrene prema uglovima. Zato je Ibn-Kajjim – rahimehullah – rekao:

Allah se odazvao njegovoj dovi
I obuhvatio ga sa tri zida.

Ovo je istina jer nije učinjen poput kipa kojem bi se ljudi klanjali i obožavali ga čineći kod njeg širk. Iako pojedini ljudi pripisuju Allahu širk kod Poslanikovog ﷺ, kabura. Ali on nije postao idolom.

[3] Bilježi ga Malik u Muveti 1. dio, str. 172. Od njega također ga prenosi Ibn-Sad u Tabekat 2. dio, str. 240 – 241, sa sahih lancem od Ata'a b. Jesara kao mursel predaju, koju je Ahmed povezao u Musnedu 2. dio, str. 246 i Ebu-Nuajm u Hilje 6. dio, str. 283 a lanac mu je dobar.

"Oni koji su bili prije vas su uzimali kaburove mjestima za molitvu. Zato nemojte uzimati kaburove mjestima za molitvu, ja vam to zabranjujem."

Sve ovo ti pojašnjava da razlog zabrane nije moguća sumnja nečistoće, nego je postojanje sumnje da budu uzeti za idole. Kao što Šafija - rahimehullah - kaže: "Mrzim da se stvorenje veliča tako da se njegov kabur učini mjestom molitve, iz bojazni radi njegove smutnje i ljudi koji dolaze poslije njega."[1]

Ovo značenje je Ebu-Bekr Esrem naveo u derogirajućim i derogiranim hadisima, i drugi prijatelji od Ahmeda i drugih učenjaka.

Vjerovjesnikov ﷺ, kabur niti kabur nekog drugog dobrog čovjeka nije bio iskopan, a kabur jednog čovjeka nije nečist.

Vjerovjesnik ﷺ, je pojasnio odrazloženje riječima:

"Allahu nemoj učiniti moj kabur idolom koji će se obožavati."

I riječima:

"Oni koji su bili prije vas su kaburove uzimali mjestima za molitve pa ih nemojte uzimati mjestima za molitve."

Oni su uzimali ove kaburove mjestima molitve ali nisu bili nečisti i jer Muslim bilježi u Sahihu od Ebu-Merseda Ganevija da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte klanjati prema kaburovima i nemojte sjediti na njima."[2] *"Oni bi, kada bi među njima umro dobar čovjek, na njegovom kaburu sagradili mjesto molitve, a u njima bi naslikali te slike, to su najgora Allahova stvorenja na Sudnjem danu."*

Tako da je spojio između idola i kaburova.

Također, razlog radi kojeg je obožavana Lat, je bio taj što su veličali kabur dobrog čovjeka, koji je bio tamo ili kao što spominju:

[1] Ovo je rekao u knjizi Umm 1. dio, str. 278.
[2] Sahih Muslim br. 972.

"Da su Ved, Suva'a, Jegus, Jeuk i Nesr imena dobrih ljudi, koji su živjeli u dobu između Adema i Nuha alejhima sselam."

Muhammed b. Džerir sa lancem do Sevrija od Muse od Muhammeda b. Kajsa, o Jeuku i Nesru, kaže: "To su bili dobri ljudi u vremenu između Adema i Nuha - alejhima sselam. Oni su imali sljedbenike koji su se ponašali po njihovom uzoru. A kada su umrli njihovi prijatelji koji su ih slijedili rekoše kada bi naslikali njihove likove to bi nas više podstaklo na ibadet kada ih se sjetimo. Pa su ih naslikali. A kada su umrli dođoše drugi kojima je Iblis sakrio istinu i rekao: "Oni su ih obožavali, i od njih su tražili kišu, pa su ih i ovi obožavali."[1] Katade i drugi kažu: "Ova božanstva je obožavao Nuhov narod, zatim su ih preuzeli arapi poslije toga."

Ovo je razlog radi kojeg je zakonodavac spriječio gore pomenuto, jer je veliki broj naroda naveo na veliki širk, ili ono što je mimo njega od širka. Jer su duše učinile širk, zbog slika dobrih ljudi, i zbog slika misleći da su to talismani sazviježđa i slično tome. I zbog toga što je širk koji se pojavio radi čovjeka, u čije vjerovjesništvo i dobrotu se vjeruje, je gori nego širk koji se učini radi drveta ili kamena u njegovom liku. Tako da ćeš vidjeti velike mase kod njih, kako se skrušeno mole, skrušeni svojim srcima u ibadetu u kojem nisu (takvi), ni u džamijama. Čak ni u večernjim namazima. Među njima ima onih koji im čine sedždu. Većina njih se nada blagoslovu zbog namaza kod njih, kao i dove, što ne očekuju u džamijama radi kojih se pritežu jahalice.[2]

Ovo je šteta - tj. šteta velikog i malog širka - čije postojanje je Poslanik ﷺ, zatro, tako što je općenito zabranio da se klanja na mezarju, makar klanjač nemao namjeru da stekne blagoslov na tom mjestu kao što ima namjeru od svog namaza u tri pomenute džamije i slično tome. Isto tako je zabranjeno da klanja u vremenu izlaska sunca, kada je u zenitu i kod njegovog zalaska, zbog toga što su to vremena kada mušrici imaju namjeru stjecanja blagoslova od sunca u obavljanju molitve u tom vremenu. Tako da je

---

[1] Pogledaj Tefsir od Ibn Džerira Taberija 29. dio, str. 62.
[2] Tj, džamija u Meki, Medini i Mesdžidul-Aksa u Kudsu.

muslimanu zabranjeno da se moli u tom vremenu, iako nema takvu namjeru, ali da bi se spriječile štetne posljedice.

Ali ako čovjek bude imao namjeru namaza u nekim mjestima gdje su kaburovi vjerovjesnika ili nekih dobrih ljudi, očekujući blagoslov radi tog namaza u tom mjestu, onda je to očita borba protiv Allaha i Njegovog Poslanika, suprotstavljanje Njegovoj vjeri i uvođenje nove vjere koju Allah nije dozvolio. Muslimani su se složili oko onoga što nužno znaju od Poslanikove ﷺ, vjere da namaz kod kabura - bilo kojeg kabura - nema vrijednosti radi toga. Niti namaz ima ikakvu bolju vrijednost na takvom mjestu nego ima samo lošiju prednost.

Znaj da je to mjesto, iako se na njega spuštaju meleci i milost, te da ima vrijednost i čast, ali propis Allahove vjere u tom pogledu nalaže sredinu između onoga ko zastranjuje i onoga koji se nemarno i hladno prema tome odnosi. Tako su kršćani veličali vjerovjesnike, pa su ih počeli obožavati, obožavali su njihove slike. Jevreji ih nisu poštovali pa su ih ubijali. Dok je umjereni ummet shvatio njihovu vrijednost tako da u pogledu njih nisu zastranili onako kako su to zastranili kršćani, niti su bili drski prema njima kao što su to bili jevreji. Zbog toga je Poslanik ﷺ, u onome što je preneseno kao vjerodostojno od njega, rekao:

"Nemojte me veličati kao što su kršćani veličali Isaa sina Merjemina. Ja sam samo rob pa recite Allahov rob i Njegov poslanik."[1]

Ako bi se reklo da namaz na tom mjestu uzrokuje veću milost u odnosu na namaz na nekom drugom mjestu, onda šteta koja bude produktovana radi namaza na tom mjestu može biti veća od koristi, te da je prevlada ili se poveća u odnosu na nju. Tako što će taj namaz biti razlog otklanjanja milosti, a privući na sebe uzroke proklestva i kazne. Onaj ko nema dovoljnog znanja da uvidi štetu koja može nastati radi namaza na tim mjestima onda mu je dovoljno da slijedi Poslanika ﷺ, po tom pitanju. A da nije šteta radi namaza kod tog mjesta veća od koristi, ne bi bio

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 3445, Feth, od Omera, vođe pravovjernih, ﷺ.

zabranjen namaz, kao što je zabranjen u tri perioda (dana). Ili kao što je zabranjen post na bajrame, ili čak kao što je zabranjen alkohol, a ne bi bili zabranjeni da njihova šteta nije veća od njihove koristi. Isto tako zabrana i kapljice od njega (alkohola), da njena šteta nije prevladavajuće nad njenom koristi ne bi bila zabranjena.

Mu'min nema dužnost a ni pravo da zahtijeva od poslanîka da mu pojasne štetne strane toga, nego na njemu je da im se pokorava.[1] Allah ﷻ, kaže:

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ

"A mi nismo nijednog poslanika poslali, osim da bi mu se pokoravalo uz Allahovo odobrenje." (Sura En - Nisa, 64)

I kaže:

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ

"Ko se pokori Poslaniku, pokorio se i Allahu." (Sura En - Nisa, 80)

Pravo vjerovjesnika je da budu poštivani, cijenjeni i voljeni ljubavlju iznad ljubavi prema samom sebi, imetku i porodici. Te da se dadne prednost slijeđenju njih i njihovih sunneta i slično toga od prava koja ako ih čovjek obavi neće biti da ih je obožavao, niti da je učinio širk radi njih. Kao i to, da većina onih koji učine širk radi njih, veliki ili mali, uglavnom zapostavljaju ono što je vadžib od pokornosti njima u onolikoj mjeri u kolikoj radi njih čine širk.

Isto tako od prava istinoljubivih je da budu voljeni i štovani i slično tome od prava sa kojima je došla Allahova Knjiga i sunneta, i na čemu se bili selefi ummeta.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je veoma bitno pravilo nije dužnost muslimana niti ima pravo na to da traži od poslanika da pojasne korisne i štetne posljedice. Jer kada bi bilo tako onda ne bi vjerovao osim u ono na šta mu ukaže njegova strast. Nego je obaveza da se preda pokornošću poslanicima. I ne može reći: Zašto? A posebno ne radi toga što Uzvišeni kaže: ***"A mi nismo nijednog poslanika poslali, osim da bi mu se pokoravalo uz Allahovo odobrenje."*** Tako da riječi Uzvišenog: ***'osim da bi mu se pokoravalo'*** ukazuju na ovu mudrost. Allah ﷻ, nije poslao poslanike da bi im se iskazala nepokornost nego da bi im se pokorilo.

Učenjaci su se razišli po pitanju namaza na mezarju, da li je zabranjen ili pokuđen? Ako se kaže da je zabranjen da li je ispravan pored zabrane ili ne?

Kod nas je poznatije da je haram i da namaz nije valjan.

Onaj ko razmotri prethodne tekstove shvatit će da namaz na tim mjestima nije dozvoljen niti da je valjan.[1]

Ovdje se nema za cilj navesti poznata pitanja, jer su općepoznata, nego je cilj pojasniti ono što nije poznato mimo njih.

Ono što ulazi u ove domene, od namjeravanja posjete kaburovima radi dove kod njih ili njima. Dova kod kaburova i na drugim mjestima se dijeli na dvije vrste:

Jedna je da se uči dova na nekom mjestu po propisu oko kojeg postoji slaganje ali ne iz namjere radi tog mjesta, poput čovjeka koji priziva Allaha na putu, pa se desi da je u tom trenutku naišao pored mezarja ili onaj ko je došao da ih posjeti pa ih poselami, te zatraži sebi i mrtvima oprosta od Allaha. Kao što je sunnet došao sa time, ovakve i slične stvari ne smetaju.

Druga je da se trudi da dovi kod njih, tako što će osjećati da se na tom mjestu odaziva dovi više nego na nekom drugom. Ova vrsta je zabranjena, dali tahrim ili tenzih, ali je tahrimu (haramu) bliža, a razlika između ova dva poglavlja je očita.

Jer kada bi čovjek uputio dovu Allahu pa u tom trenutku prođe pored kipa, krsta ili crkve, ili da dovi na nekom mjestu, ili na mjestu gdje se nalazi krst, ali da ne obraća na njega pažnju, ili da uđe u crkvu kako bi prespavao u njoj na dozvoljen način, pa se obrati Allahu u toku noći, ili da prespava u kući nekog od svojih prijatelja u tome ne bi bilo smetnje.

Ali kada bi se potrudio da uči dovu pored kipa, krsta ili crkve nadajući se da će mu se odazvati na tom mjestu to bi bio

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je ispravno. Namaz na mezarju nije valjan. Niti na otetoj zemlji. Zato što je na otetoj zemlji obavljanje namaza zabranjeno radi tuđeg prava. A ne zato što to vodi u širk. Dok namaz na mezarju biva razlogom koji vodi u širk.

veliki grijeh. Ili čak kada bi imao namjeru otići u neku kuću ili han na tržnici, ili pored nekog stuba na putu da dovi, nadajući se odazivu kod tog mjesta, to bi bilo od zabranjenih zala, jer dova kod njih nema nikakvu vrijednost.[1]

Namjeravanje kaburova radi dove pored njih je od ovog poglavlja, čak je gore jedno od drugoga, i jer je Vjerovjsnik ﷺ zabranio da se uzimaju mjestima za molitve, ili da se uzmu mjestima praznovanja, i obavljanja namaza kod njih, za razliku od velikog broja ovih mjesta.

Ono što se prenosi da je rekao:

"Ako ste neodlučni u nekim stvarima tražite pomoć od stanovnika kaburova."

je laž i podmetnuto po slaganju svih učenjaka.

Ovako pojašnjavaju neke stvari:

Prvo što je Poslanik ﷺ, pojasnio da je razlog zabrane namaza kod tih mjesta da ne bi to odvelo u širk, zbog namjere ili bdijenja kod njega, ili zbog vezanja srca za njih iz straha i nade.

Poznato je da onaj koji je u nuždi, da dovi zbog toga što ga je nešto pritislo, kako bi dobio kakvo dobro ili radi kiše, ili da se otkloni zlo kao što je traženje pomoći, onda je njegovo stanje, ako dovi pored kaburova u nadi da će mu se odazvati, u većoj smutnji od onoga koji obavlja farz pored njih u vremenu blagostanja.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što danas postoje u Mesdžidul-Haramu ili Vjerovjesnikovoj džamiji stubovi dok se pojedinci izigravaju sa hadžijama i kažu: Kod ovag stuba se odaziva na dovu. Čuli smo da neki kažu: O ti taj i taj kupi ovaj stub kao posrednika za svog oca. Da li je ovo dozvoljeno ili ne? Sve ovo je zabranjeno jer u Vjerovjesnikovoj džamiji niti u Haremu nema ni jednog stuba kod kojeg postoji nada da će se Allah odazvati na dovu. Ali samo Allah može pomoći.

Jer većina klanjača u koji su u blagostanju[1], njihova srca teško mogu biti zavedena smutnjom radi toga (odazivanja na dovu), osim rijetko. Ali oni koji dove u nuždi, njihova smutnja radi toga je ogromna. Pa ako je šteta i smutnja, radi koje je namaz zabranjen kod njih (stanovnika kaburova), istinita u stanju ovih onda će zabrana u pogledu istih biti potvrđenija. Ovo je jasno onome ko bude podučen Allahovoj vjeri, jer mu je jasno sa čime je došla monoteistička iskrena Allahova vjera. Također će znati ispravnost bogobojaznih imama u čistom tevhidu i negaciji širka na svaki način.

Druga je ta što namjeravanje putovatnja radi kaburova i dove kod njih u nadi da će mu se odazvati, više nego što se nada da će mu se odazvati na nekom drugom mjestu, je stvar koju nije propisao Allah ﷻ, niti Njegov Poslanik ﷺ. Niti je to neko činio od ashaba i tabiina, niti od imama muslimana. Niti je to spomenuo neko od učenjaka i dobrih ljudi među prethodnicima, nego većina toga se prenosi od kasnijih generacija poslije drugog vijeka. Poslanikovi ﷺ, ashabi su bili pogađani sušom više puta, i pogađale su ih druge nedaće mimo toga, ali oni nisu došli tražeći kišu niti pomoć kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura, nego je Omer izašao sa Abbasom ؓ, pa je tražio od njega da on dovi za kišu. Ali je nije tražio pored Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura,[2] kako bi se kiša spustila. Nego se od Aiše - radijjallahu anha - prenosi da je otkrila Vjerovjesnikov ﷺ, kabur da bi se spustila kiša, jer je to milost koja se spušta na njegov kabur." Ali ona nije tražila kišu niti pomoć od njega.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: A posebno ako se Allah odazove na dovu, jer ponekada Allah ﷻ, stavi na smutnju pojedine ljude. Time što mu se odazove na dovu koja je zabranjena u tom stanju da se uči ali samo kako bi ga stavio na smutnju. Pa kada bi ovaj čovjek učio dove pored kabura i ako bi mu se Allah odazvao na njih on će time biti stavljen na smutnju. Reći će: Meni je odazvano zato što sam dovio kod kabura. Dakle time će biti stalvjen na smutnju. Tako mi Allaha ljudi se moraju paziti riječi Uzvišenog: ***Mi ćemo im dati da postepeno griješe.*** (El-A'raf, 182). Da nas Allah sačuva od ovoga.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom korisnom govoru je korist a to je da nada u odazov na dove pored kaburova nije postojala osim poslije drugog vijeka. Zato je logično da se kaže kada se ovo pojavilo? A to je da se pojavilo u drugom vijeku.

Zbog toga kada je sagrađena njegova soba u vrijeme tabiina - oca i majku bih zamijenio za njega ﷺ - na vrhu su ostavili mali otvor prema nebu. I do dan danas postoji a na njemu je topljenja svijeća dok je sa krajeva kamenje koje ga drži. Krov je bio istaknut prema nebu, to je sagrađeno kada se džamija zapalila šesto pedeset i neke.[1] U Hidžazu se pojavila vatra od koje su osvijetljeni vratovi deva u Busri.[2] Poslije nje je naišla smutnja tatara u Bagdadu i drugim mjestima. Zatim su džamija i krov sagrađeni onakvim kakvi su bili. Oko sobe je postavljen novi drveni zid da bi se nakon niza godina iznad sobe sagradila kupola na krovu, tako da su je osudili oni koji su osudili.

Također nam se prenosi u «Megazi» od Muhammeda b. Ishaka od dodataka Junusa b. Bekira od Ebu-Hulde Halida b. Dinara govorio nam je Ebu-Alije rekavši: "Kada smo osvojili Tuster, u bejtul malu u Hurmuzanu smo našli postelju a na njoj je bio mejit, a kod njegove glave je bio njegov mushaf.[3] Pa smo uzeli mushaf i ponijeli ga Omeru ﷺ. On pozva Ka`ba da mu ga ovaj prepiše na hebrejski. Ja sam prvi čovjek među arapima koji ga je čitao kao što čitam ovaj Kur`an." Pa sam Ebu-Aliji rekao: "Šta je pisalo u njemu?" Kaže: "Vaš putopis i vaši odnosi, i slabosti vašeg govora. I ono što će se desiti kasnije." Rekoh: "Šta ste uradili sa čovjekom?" Kaže: "Po danu smo iskopali trinaest kaburova na različitim mjestima, a kada je nastupila noć ukopali smo ga. Zatim smo poravnali sve kaburove kako bi ga sakrili od ljudi da ga ne iskopaju." Rekoh: "Šta su očekivali od njega?" Kaže: "Kada bi nebo

---

[1] Pogledaj Bidaje ve nihaje 13. dio, str. 193.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od znakova Vjerovjesnikovog ﷺ, poslanstva jer je obavijestio da će se u Hidžazu pojaviti velika vatra koja će osvijetliti vratove deva u Busri. Busra je selo u Šamu. Ovo ukazuje na njenu veličanstvenost i ogromnost. Zbog toga su se medinlije strašno uplašile te su se okupljali u džamiji tri dana ili više. Povremeno su čuli munje koje potresaju zemlju. Tako da su se jako uplašili iako je Poslanik ﷺ, o tome obavijestio. Ali vijest nije što i okom gledati. Jer čovjek može bit o nečemu obaviješten te da to predstavi sebi ali da to isto ne ostavi traga na njega. Ali ako se desi onda ostavi ogroman utjecaj.

[3] Ne mora značiti da se ovdje misli na mushaf koji mi danas čitamo. Mushaf može da znači da se radi o knjizi koja je sastavljena i ukoričena od više manjih knjižica. Tako je npr Kur'an bio razasut i ispisan na raznim predmetima i papirima da bi kada je sabran u jednu zbirku dobio naziv mushaf. (op. rec)

zadržalo kišu iznijeli bi ga na postelji onda bi im se kiša spustila." Pa sam rekao: "Šta ste mislili ko je taj čovjek?" Kaže: "Čovjek po imenu Danijal." Rekoh: "Od kad mislite da je umro?" Kaže: "Prije tristotine godina." Rekoh: "Zar se nije ništa promijenio?" Kaže: "Ne, osim nešto malo kose na potiljku. Meso vjerovjesnika ne nagriza Zemlja niti ih jedu zvijeri."[1]

U ovoj priči se iz postupka ensarija i muhadžira, od skrivanja njegovog kabura da ljudi ne bi bili dovedeni sa njim u smutnju, se nazire da su to smatrali zlom.

Spominje se također, da je kabur Ebu-Ejuba el-Ensarija nadomak stanovnika Kostantin grada. A u njima nema uzora. Mnogo je mjesta i država gdje se nalaze kaburovi ashaba Allahovog Poslanika ﷺ, kao i od tabiina i imama. Oni nikada nisu tražili pomoć kod kabura od ashaba, niti su kod njega niti njime tražili kišu, niti su tražili pomoć u nedaćama pored njega niti njime.

Poznato je da radi ovakvih i sličnih stvari postoje razlozi i podsticaji da bude preneseno pa čak i ono što je manje vrijedno od toga.

Ko bude proučavao knjige o predajama, i ko bude posjedovao znanje o stanju selefa, biti će mu sigurno jasno da ti ljudi nisu nikada tražili pomoć kod kaburova, niti su se trudili da uče dove kod njih u osnovi. Nego su sprječavali svakoga ko bi to od neznalica činio, kao što smo neke od primjera spomenuli.[2]

Zato se može reći, ili je dova kod tih kaburova vrednija u odnosu na ostala mjesta ili nije?

Ako je vrijednija onda je nemoguće da je takvo znanje bilo sakriveno od ashaba ili tabiina i njihovih sljedbenika. To bi značilo da ove tri vrijedne generacije nisu bile upoznate sa ovom veličanstvenom vrijednošću te da su je spoznali oni koji su došli poslije njih. Nije moguće da su znali te stvari i da su ih zapostavili

[1] Pogledaj bidaje ve nihaje od Ibn-Kesira 2. dio, str. 40 – 42. gdje je potvrdio lanac do Ebu-Alije.
[2] Pogledaj knjigu Tevesul vel vesile od autora – rahimehullah.

kad se zna kako su davali pažnju činjenju dobra. Posebno ako se radi o dovi jer onaj ko je u nuždi veže se za sve moguće uzročnike, iako u njima ima pokuđenih vrsta. Kako je onda moguće da su bili prisiljeni na dove u velikom broju slučajeva, ako su znali za vrijednost dove kod kabura, zatim da ne namjere učiniti nešto takvo? Ovo je nemoguće po šerijatu i zakonu.[1]

A ako dova, kod ovih mjesta, nije vrijednija, onda namjeravanje dove kod njih je zabluda i grijeh. Kao naprimjer, da se trudi učiti dovu kod ostalih mjesta koja nemaju vrijednost poput riječnih kanjona, posađenog drveća, tržnih hanova, na stranama puteva i brojnim mjestima koja ne zna niko osim Allaha.

Na ove stvari je ukazala Allahova Knjiga na više mjesta, kao što su riječi Uzvišenog:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ

"Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?" (Sura Eš-Šura, 21)

Što znači da ako Allah nije propisao poželjnost niti obaveznost dove kod kaburova, onda onaj ko to propiše, propisao je u Allahovoj vjeri ono što Allah nije naredio.

Uzvišeni kaže:

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Reci: "Gospodar moj zabranjuje razvrat, i javni i tajni, i grijehe, i neopravdanu primjenu sile, i da Allahu smatrate ravnim one za

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je rekao autor – rahimehullah – rekao je jasno. Jer ashabi i selefi ovog ummeta ili su bili džahili pa su vrijednost ove stvari spoznali oni koji su došli poslije njih, što je nemoguće. Ili su znali za ovu vrijednost, ali su zapostavili djelovanje po njoj, a to je također nemoguće. Jer znamo da su prethodnici od ashaba i tabiina bili najbrižniji u potrazi za dobrom. Tako da je nemoguće da su znali da je dova kod kaburova vrijednija i bliža odazivu zatim da to ne učine. Dakle ovo je jasno.

koje On nikakav dokaz objavio nije, i da o Allahu govorite ono što ne znate." (Sura El-A'raf, 33)[1]

Ovaj ibadet kod kaburova je vrsta pripisivanja Allahu ortaka (širka) o čemu Allah nije objavio nikakvog dokaza. Jer Allah ﷻ, nije objavio nikakvog argumenta koji bi sadržavao poželjnost namjeravanja dove kod kaburova ili vrijednost toga u odnosu na druga mjesta. Onaj ko to učini od Allahove vjere on je o Allahu rekao ono što ne zna.

Kako su samo lijepe riječi: "**Za koje On nikakav dokaz objavio nije**", kako se ne bi za dokaz uzele usporedbe i priče.[2]

Isto tako je Allahova priča o Halilu Ibrahimu kada kaže:

وَحَآجَّهُۥ قَوْمُهُۥ ۚ قَالَ أَتُحَٰٓجُّوٓنِّى فِى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنِ ۚ وَلَآ أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِۦٓ
إِلَّآ أَن يَشَآءَ رَبِّى شَيْـًٔا ۗ وَسِعَ رَبِّى كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ۗ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ وَكَيْفَ
أَخَافُ مَآ أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ
عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا ۚ فَأَىُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِٱلْأَمْنِ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ
يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَٰنَهُم بِظُلْمٍ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيْنَٰهَآ
إِبْرَٰهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

"I narod se njegov s njim raspravljao. "Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?" reče on. "Ja se ne bojim onih koje vi Njemu ravnim smatrate, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem svojim obuhvata sve. A kako bih se bojao onih koje s Njime izjednačujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge ravnim

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječi Uzvišenog: '**i neopravdanu primjenu sile**' ne dokazuje da postoji opravdan razlog nepokornosti. Te zato što svaki vid nepokornosti biva bez opravdanog razloga. Nego se želi ukazati na ružnoću same nepokornosti. Te da u tome nema istine. Isto tako je i pripisivanje Allahu ortaka u onome o čemu nije objavio dozvolu u čemu je pokazatelj da ne postoji dozvola ili dokaz da Allah ﷻ ima ortaka.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono na šta je Šejh – rahimehullah – ukazao jeste da u pričama nema koristi, tako da je bolje ostaviti ih i ne navoditi. Nego da se zadovolji onim što je došlo u Kur'anu i Poslanikovom ﷺ, sunnetu.

smatrate, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju: oni će biti na pravom putu. To su dokazi Naši koje dadosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, mudar i sveznajući." (Sura El-En'am, 80 - 83)

Ovi mušrici, koji su činili veliki i mali širk, straše iskrene robove svojim šefa'atom pa će im se reći: "Mi se ne bojimo onih koje vi uzimate za svoje zagovornike jer su oni samo stvorenja od Allahovih stvorenja. Nemogu naštetiti ništa osim sa Allahovom voljom. Koga Allah pogodi sa zlom niko ga od njega ne može otkloniti osim Njega (tj, osim Allaha). A onoga koga obaspe Svojom milošću, Njegova blagodat se ne može odbiti. Pa kako ćemo se mi bojati tih stvorenja koja ste učinili svojim zagovornicima a vi se ne bojite Allaha? Vi ste u Njegovu vjeru unijeli nove stvari o kojima On nije objavio ništa sa neba. Pa koja je skupina preča da bude sigurna? Onaj ko se ne boji nikoga osim Allaha i koji nije u Njegovu vjeru ništa unio novo od širka, ili onaj koji je u Njegovu vjeru uveo novotarije bez Njegove naredbe? Naprotiv, oni koji vjeruju i koji svoje vjerovanje nisu pomiješali sa širkom, njima pripada sigurnost i oni su upućeni.

Ovaj dokaz je ispravan i sa njime i njemu sličnim Allah ﷻ, uzdiže učene na stupnjeve.

Ako se kaže: "Od njega neki prenose da je rekao: "Kabur Me'arufa je isprobani lijek."[1] Od Me'arufa se prenosi da je svom bratiću ostavio u oporuci da uči dove kod njegovog kabura. Ebu-Ali Hirki u pričama o onima koje je Ahmed ignorisao spominje da su neki od tih koje je ignosrisao, vidio kako dolaze kod

[1] Spomenut je u Tabekatul hanabile 1. dio, str. 382 i pripisan je Ibrahimu Harbiju. Također Zehebi ga od njega spominje u E'alamu nubela 9. dio, str. 343. A pod isprobanim lijekom podrazumijeva odgovor na dovu onom koji je u nuždi kod njegovog kabura. Ovaj Me'aruf je Fejruz Bagdadi, bio je veliki suptilista, pobožnjak, bogobojazan i bio je sufija. A ovaj govor ili ovaj postupak nisu dokazi jer su suprotni Poslanikovoj ﷺ, uputi. A to niko nije učinio od ashaba niti tabiina niti onih koji su ih slijedili u dobročinstvu. Autor je prethodno spomenuo hadise koji ukazuju na zabranu da se kabur uzme mjestom praznovanja, mauzolejom ili mjestom molitve, pa razmisli.

Ahmedovog kabura pa polahko uče dove. Mislim da je u tome spomenuo Mervezija. Prenosi se od grupa da su učili dove kod grupa vjerovjesnika i dobrih ljudi od Poslanikove ﷺ, porodice i drugih pa da im je bilo odgovoreno na dove. Po ovome rade mnogi ljudi.

Posljednje generacije među piscima spominju da je od obreda hadža ako posjeti Vjerovjesnikov ﷺ, kabur da dovi kod njega.[1]

Neki od njih su spomenuli da onaj ko na njega donese salavat sedamdeset puta a zatim ako uputi dovu, da će mu se odazvati na dovu.

Neki pravnici, koji su dozvolili učenje kod kabura, tvrde da je to mjesto gdje je dozvoljeno poselamiti mejita, činiti zikr i doviti kod njih. Tako da je dozvoljeno učiti Kur`an kod njih i na drugim mjestima.

Neki od njih su u snovima vidjeli kako uče dove pored kaburova svojih šejhova. Neki ljudi su probali da im se odazove na dove kod poznatih kaburova, kao što je kabur šejha Ebul-Feredža Širazija ili Makdisija i drugih.

Mi smo zapamtili u našem bliskom vremenu, od uglednih u nauci i djelima, među ljudima koji su se trudili da uče dove kod njih i da bdiju nad njima. Neki od njih su bili istaknuti u nauci, neki su kod ljudi gledani sa kerametima, pa kako će se suprotstaviti ovima?

Ovo pitanje sam spomenuo sa onim poslije njega od učenih i pobožnih, jer je ovo pitanje ono za šta se najviše vežu obožavaoci kaburova.[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo što je autor – rahimehullah – naveo da su pisci u obredima hadža spomeuli posjetu Poslanikovom ﷺ, kaburu da li to znači da posjeta Poslanikovom ﷺ, kaburu ima veze sa hadžom? Odgovo je ne, jer hadž biva potpun bez posjete Medini. A posjeta Medini biva potpuna bez hadža.

[2] Autor je također napisao samostalno djelo pod nazivom Kuburijun.

Rekli smo da ono što smo spomenuli kao pokuđeno da o njegovoj poželjnosti nije ništa prenešeno, shodno našem znanju, od prve tri generacije, koje je Allahov Poslanik ﷺ, pohvalio rekavši:

"Najbolji u mom ummetu su generacija u kojoj sam poslan, zatim oni poslije njih a zatim oni poslije njih."[1]

Iako su postojali veliki razlozi, kod njih, da to učine, da je u tome bilo nekakve koristi. A nepostojanje njihove naredbe ili djela o tome, pored jake potrebe da se u tome nalazi korist, ukazuje na ubjeđenje da u tome i nema koristi.[2]

Što se tiče (stanja), poslije njih, mnogo se je više ummet razišao nego što se može i pretpostaviti. Tako da je veliki broj učenjaka i istinoljubivih počeo to da primjenjuje. Dok su drugi to zabranjivali. Tako da nije moguće reći da se ummet složio da je to lijepo iz dva razloga:

Jedan je, taj što je veliki dio ummeta pokudio ovaj čin, te su to odbili u sadašnjem i prošlom vremenu.

Drugi je, što je nemoguće da se ummet složi oko toga da je lijepo učiniti neko djelo koje nisu primijenile prve generacije. Ovo bi predstavilo jedno poglavlje kontradiktornosi u konsenzusima. A oni se ne postavljaju kontradiktorno jedni drugima. A ako su se oko toga razišle novije generacije onda ono što će između njih razdvojiti (presuditi), jeste Allahova Knjiga i sunnet Njegovog Poslanika ﷺ, te konsezus prvih generacija kao dokaz i kao izvor iz kojeg će izvući propis.[3]

---

[1] Ovaj hadis je prenešen mutevatir lancima od Poslanika ﷺ, a vezija koju je naveo autor se nalazi u Muslimovom Sahihu od Ebu-Hurejre ؓ br. 2534.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da njihovo traženje od kabura i vrijednih mjesta biva gore od ostalih ali i pored toga od njih nije prenešeno da su to činili.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Da, nema kontradiktornosti. Zato mi znamo da ono što su pojedini pisci navodili, da su se učenjaci složili oko toga, da se odaziva na dovu kod kabura, da ovo nije moguće. Ovim ti biva jasno da pojedini učenjaci izlaze iz konsenzusa. Konsenzus (idžma') je veoma teško postići. Kako će se postići konsenzus kad je ummet razbacan na istok, zapad, sjever i jug. Zato je Imam Ahmed –

A kako, kad ovo – Allahu hvala – nije prenešeno od poznatog imama, niti slijeđenog učenjaka. A ono što je prenešeno od njih po tom pitanju može biti samo laž (iznešena na njih). Kao što je prenešeno od Imama Šafije – rahimehullah – da je rekao: "Kada me pogodi neka tegoba ja dođem kod kabura Ebu-Hanife – rahimehullah – te učim dove pa mi se odgovori." Ili riječi u ovom značenju, što je nužno poznato kao laž, i kod onih koji imaju najmanji vid poznavanja o prenešenim predajama.

Jer kada je Šafija došao u Bagdad, u njemu nije bilo kabura oko kojeg su se okupljali radi dove. Čak ovo nije bilo ni poznato u vrijeme Šafije. Šafija je vidio u Hidžazu, Jemenu, Šamu, Iraku i Egiptu kaburove vjerovjesnika, ashaba i tabiina koji su bili nedvojbeno kod njega i kod muslimana bolji od Ebu-Hanife i njemu sličnih učenjaka. Pa šta mu je bilo da se prikloni u dovi pored kabura Ebu-Hanife??

Zatim, Ebu-Hanifini prijatelji, koji su ga zapamtili, kao što su Ebu-Jusuf, Muhammed, Zufer, Hasan b. Zijad i njihovi sljedbenici od učenih, nisu se trudili da uče dove kod Ebu-Hanifinog ili kod bilo čijeg kabura.

Zatim prethodilo je od Šafije ono što je potvrđeno u njegovoj knjizi o pokuđenosti veličanja kaburova dobrih ljudi iz straha od smutnje zbog njih.

Ovakve priče podmeću oni čije su znanje i vjera umanjeni.

Ove priče mogu biti prenešene od nepoznatih ljudi, a ako nam se prenesu ove priče kroz hadise onoga koji ne govori po svom hiru, (tj od Poslanika), ne bi nam bilo dozvoljeno da ih se pridržavamo sve dok se ne potvrde vjerodostojnim. Pa šta reći onda za ono što je prenešeno od nekog drugog?

Od njih može biti ono što je počinio ili rekao onaj koji je to učinio iz idžtihada u kojem griješi i pogađa. Ili da je to rekao pod ograničenjima i mnogobrojnim uslovima na način u kojem nema opreza. Zatim da se prenešno od njega falsificiralo. Kao što je

---

rahimehullah – rekao: Onaj ko se pozove na konsenzus (idžma') slagao je, a otkud ja znam da se nisu razišli.

Vjerovjesnik ﷺ, dozvolio posjetu kaburova poslije zabrane, pa su oni koji su iskvarili značenje hadisa shvatili, navodno, da se radi o ovoj vrsti posjeta, tako da su činili hodočašće kako bi obavili namaz kod ovih kaburova i od njih tražili pomoć.

Zatim, većina ovih dokaza kruži između predaja kojima nije dozvoljeno potvrditi šerijat ili se radi o kijasu na osnovu kojeg nije moguće učiniti poželjnim ibadete, poput ovih, ako se zna da iste nije činio Poslanik, ﷺ. Ibadeti ne bivaju potvrđeni ovakvim pričama i poređenjima osim prenošenjem (toga), od sinova kršćanstva i njima sličnih. A ono što slijede učeni u islamu, u potvrdi propisa, jeste Allahova Knjiga i sunet Njegovog Poslanika ﷺ, te put prethodnih prvih generacija. I nije dozvoljeno potvrditi određeni propis osim na osnovu ove tri osnove, dokazom ili na osnovu izgradnje propisa iz njih.

Zatim, odgovor na ovo (tj na priče u kojima se spominje primanje dove kod kaburova), može biti na dva načina, uopšten i detaljno pojašnjen.

Što se tiče uopštenog odgovora, treba reći da u tome ima kontradiktornosti jer jevreji i kršćani posjeduju mnogobrojne priče i analogije ove vrste. Čak mušrici u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ, su upućivali dove pored kipova pa im se ponekad odazivalo. Kao što je moguće da se i ovima ponekada odazove. U našem vremenu kod kršćana ima ovoga iz ove vrste.

Ako je ovo jedini dokaz da to Allah voli i da je sa time zadovoljan neka navede dokaz što bi predstavilo kontradiktorni kufr.

Zatim ćeš među onima koji dove kod kaburova i traže pomoć, vidjeti da je svaki od njih uzeo sebi idola o kojem ima lijepo mišljenje, dok o drugom ima loše mišljenje, a svaki od njih misli da se odaziva na dovu kod njegovog idola, a da se neće odazvati kod onog drugog. Nemoguće je da svako od njih bude u pravu, a slaganje sa jednima mimo drugih je prosuđivanje i davanje prednosti onome što nema prednost. A primjena vjere svakog od njih je spajanje među suprotnim stvarima.

Većina njih biva pod utjecajem u onolikoj mjeri u kolikoj su se vezali za svoje idole, i na osnovu udaljavanja od drugih. Zatim slaganje oko onoga što potvrđuju svi i što ne negiraju sa pojačanjem njihovog osjećaja utjecaja po njihovim tvrdnjama. Tako da onaj ko bude imao lijepo mišljenje, da se odaziva na oba ova mjesta, neće biti pod utjecajem kao onaj što ima lijepo mišljenje o jednom od njih mimo drugog. Sve ovo se odnosi na specifičnosti kipova.

Zatim, moguće je da se odazvano na dovu Bel'ama b. Baure među vjernicima Musaovog naroda. A Allah je od njega otklonio iman.

Mušrici mogu tražiti kišu pa da im se dadne ili da traže pomoć pa da im se pruži ista.

Što se tiče detaljnog pojašnjenja, po ovom pitanju može se reći da se ova sumnja gradi na dvije osnove:

Prvo. Ono što je prenešeno. A to je ono što priča onaj ko prenosi ovu vrstu upućivanja dove od pojedinih ljudi.

Drugo. Ono što je racionalno. A to je ubjeđenje koje su ljudi stekli kroz praksu i analogiju da u tome ima koristi.

Što se tiče prenešenog po tom pitanju može biti laž ili greška,[1] ali ne dokaz, jer smo spomenuli da je moguće prenijeti od nekog nešto dok on smatra ispravnim suprotno tome.

Što se tiče racionalnog, kažemo da je većina spomenutih koristi lažna. Oni koji se trude da uče dove oko kaburova i njima sličnim mjestima, veoma rijetko im je odazvano na njihove dove. Jedan od njih dovi dovama, koliko Allah želi, pa mu se odgovori na jednu. Ili da dovi veliki broj ljudi ali se odgovori jednom po jednom među njima. Gdje su ovi u odnosu na one koji uče dove u kasnim časovima. I oni koji prizivaju Allaha dok su na sedždi i na

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To jeste da čovjek namjerno laže, prenosilac, ili da pogriješi time što će ispremetati predaju dodajući i oduzimajući, pomjerati prednji i zadnji dio predaje. Ili da ne bude dokazom za to za šta je njegova predaja radi njegovog stanja. A ono što kaže nije dokaz.

kraju svojih namaza, i u Allahovim kućama! Jer ako bi se ovi obratitli skrušeno, onako kako to čine obožavaoci kaburova, bilo bi teško da im se ne odazove na njihove dove, osim radi prepreke. Čak je moguće da oni koji se obraćaju u dovama od obožavaoca kabura na skrušen način, ako to učine iskreni robovi neće biti odbijeni osim rijetko.[1] A obožavaocima kaburova neće se odazvati osim rijetko. A iskreni robovi, kao što je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nema roba koji će pozvati Allaha u dovi u kojoj nema grijeha niti kidanja rodbinskih veza a da mu neće Allah dati jednu od tri stvari; ili će mu požuriti sa odazivom na njegovu dovu, ili će mu sačuvati od njenog dobra poput nje, ili će od njega otkloniti štetu poput nje." Rekoše: "Allahov Poslaniče, hoćemo li povećati (potraživanja u dovi)?" Kaže: "Allah ima više."[2]

A oni neće prestati u svojim dovama biti u dobru.

Što se tiče obožavaoca kaburova, ako im se odazove, ponekad, tevhid tome od njih oslabi, a njegova vrijednost kod njegovog Gospodara se umanji. On u svom srcu ne osjeti okus i slast imana kao što su to osjećali prethodnici, prvaci a možda se ni jednom od njih neće učiniti blagoslov u njegovoj potrebi. Osim, ako im Allah oprosti zbog toga što ne znaju da je to novotarija. Jer, mudžtehid ako pogriješi Allah mu podari nagradu za njegov trud i oprosti mu grešku.

Većina stvari za koje se smatra da imaju utjecaja na svijetu a zabranjene se u šerijatu, kao što su astrološka predviđanja,[3] ili duhovna gledanja, poput uroka, zabranjenih dova, zabranjenih liječenja, prirodnih predviđanja, i sličnog tome, njihova šteta je veća od koristi, čak i u samom tom traženom. Jer uglavnom ovim stvarima se ne traže osim ovosvjetske koristi. A malo je onih

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Koja je skupina u pravu? Onaj kome se ne odaziva na dovu osim rijetko? Idi u kuću od Allahovih kuća, Allah će ti se odazvati – inša-Allah.

[2] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 3573 od Ubade b. Samita. Albani ga je ocjenio sahihom u Sahih Sunnen Tirmizi.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Možda se misli na astrološka nagađanja.

kojima, njihovim uzrokom, se desi neka ovosvjetska korist, a da njegov završetak na dunjaluku ne bude veoma gadan. A da i ne spominjemo ahiret. Propalica od sljedbenika ovih uzroka, je mnogo mnogo više nego uspjelih. Zatim u njima je toliko mučnine i zla što samo Allah zna.

Ova djela uglavnom su sama po sebi štetna i teško da se može postignuti željeni cilj osim u rijetkim slučajevima. A ako se ostvare uveliko budu štetnija nego što su korisna.[1] Propisani uzroci u pridobijanju dopuštenih i poželjnih ciljeva, bez obzira da li bili prirodni kao što su trgovina, stolarstvo ili zemljoradnja, ili da su vjerski poput oslonjanja na Allaha, ubijeđeno vjerovanje u Njega, ili kao prizivanje Allaha na propisani način, na mjestima i u vremenima kojima je Allah dao vrijednost i Njegov Poslanik ﷺ, vođa bogobojaznih,[2] sa riječima prenešenim od njega, o sadaci ili činjenju dobra, postiže se totalno dobro ili bar veći dio njega. A ono što nastaje zapostavljanjem propisanog ili činjenjem nepropisanog koje je zabranjeno ta šteta je mnogobrojnija u odnosu na korist.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zbog toga oni koji posjećuju Medinu i Poslanikov ﷺ, kabur njihova se srca više vežu za kabur i Bekije (medinsko groblje) nego za Gospodara Arša. Jednom prilikom smo vidjeli čovjeka kako je propustio odlazak u Medinu i kako jako plače. Pa smo ga pitali o tome a on reče: Posjeta kaburu Allahovog Poslanika ﷺ, i posjeta Kabi se ne mogu uporediti. Zato je ovo veoma opasno pitanje jer ako se čovjek veže za stvorenje onda nema sumnje da će ga to odvratiti od Stvoritelja bez obzira koliki bio stupanj stvorenja. Na tebi je da se vežeš za svog Gospodara. To je ono što će ti koristiti. Poslanik ﷺ, kaže Ibn Abbasu: ***Znaj kada bi se cijeli ummet sakupio da ti pridonesu neku korist ne bi ti koristili osim onoliko koliko ti je Allah propisao.*** Zbog toga neki od selefa su smatrali pokuđenih da čovjek ide (često) kod doktora da ga liječi kako se njegovo srce ne bi vezalo za doktora više nego što je vezano za Allaha. Nego je bolje da se osloni na Allaha istinskim tevekulom pa će uz Allahovo dopuštenje biti izliječen.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Tj. da dove koje se nalaze u Kur'anu i sunnetu su bolje i vrijednije, cjelokupnije i korisnije od ovih riječi i dova tužbalica. Zato se treba čuvati od onoga što se štampa među ljudima od dova tužblica čime ljudi bivaju zavedeni.

Obaveza je na učenicima da ukažu na ovo, ja podržavam Šejha u riječima: Prenešene riječi od imama bogobojaznih Poslanika ﷺ.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kada bi se mušrici našli na moru i kada bi se valovi uzburkali koga bi dozivali i kome bi se okretali? Allahu, znali su da ovu štetu

Ova stvar – kao što su na nju ukazali Kur`an, sunnet i konsenzus – je također logična na osnovu poznatih iskustava i ispravnih analogija. Namazom i zekatom nastaje dunjalučka i ahiretska korist, oni doprinose svako dobro, a odagnavaju svako zlo.

Ovaj govor je kao pojašnjenje da sa tim zabranjenim uzrocima ne nastaje totalno dobro, niti je ono bar preovladavajuće. A onaj ko bude imao iskustvo o stanju svijeta i razuma bit će ubijeđen u to bez imalo sumnje.

Kada smo ovo potvrdili onda na nas uzroci neće ostaviti utjecaja, ponekada. Uzroke kojima Allah stvara događaje na Zemlji i nebu, ne može nabrojati niko osim On ﷻ. A što se tiče posebno svakog od njih onda sigurno bez sumnje. Isto tako njihove vrste ne može odrediti stvorenje zbog širine Allahove ﷻ vlasti. Zbog toga su vjerovjesnici – salavatullahi ve selamuhu alehim – naređivali stvorenjima ono što je korisno za njih, a odvraćali su ih od onoga što je bilo štetno za njih. Nisu ih zapošljavali nepotrebnim govorom o uzrocima postojanja kao što to čine filozofi, jer je u tome veliki umor, malo koristi ili pak uzrokuje štetu.[1]

Vjerovjesnik ﷺ, je naveo primjer, poput doktora koji uđe kod bolesnika, pa sagleda njegovu bolest i spozna je. Zatim mu kaže da pije to i to a da se kloni toga i toga. A ovaj to učini i postigne cilj od liječenja.

Filozof će oduljiti govor o razlozima te bolesti, njenih svojstava, pa će je pokuditi i ono što je dovelo do nje, a ako bi mu

---

neće otklonuti niko osim Allaha ﷻ. A kada dođu prizivaju svoja božanstva, što dokazuje da je dova upućena Allahu jedino ispravna dova.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je bitan govor, jer čovjekovo ulaganje truda u uzročnike od strane stvorenja i njihove prirode, astrološke i zemaljske, kao što kaže Šejh: Malo je koristi, gubljenje vremena, i odvraća ga od onoga što je mnogo vrijednije. To može biti štetno, jer čovjek možda ne vjeruje u Allaha ﷻ. Jer mu šejtan možda govori: Ovo je kontradiktorno stvaranju i kontradiktorno razumu. Ovo je kontradiktornost u istini. Zato ćemo vidjeti da oni koji se bave ovakvim stvarima posvećujući im pažnju da od šerijata nema ništa kod njih. Oni su gubitnici šta god da nauče.

bolesnik rekao: "Šta će me ozdraviti iz ove bolesti?" Ovaj neće imati o tome potpuno znanje.

Pored toga govor o pojašnjavanju utjecaja nekolicine ovih uzroka može biti smutnja onome čiji su razum i vjera slabi. Tako što će se onaj, čiji se razum zamuti, posvetiti tome, ako ne bude obdaren znanjem i imanom koji mu nalažu uputu i ubjeđenje.

Razumnom čovjeku je dovoljno znati da ono što nije propisano da nema utjecaja, niti da u njemu ima koristi, ili da je ono – ako ostavi utjecaja – više štetno nego korisno.

Zatim, razlog ispunjavanja potreba nekih od onih koji koriste zabranjene dove, je da jedan čovjek među njima bude u velikoj nuždi. Kada bi Allaha u tom stanju pozvao mušrik kod kipa, On bi mu se odazvao. Zbog iskrenosti u obraćanju Allahu. Iako je ulaganje truda da se upućuje dova kod kipa širk. A ako bi mu se odazvalo, putem njegovog posrednika, ili onoga koji je u kaburu i nekog drugog, od koga traži pomoć, bit će za to kažnjen i bačen u vatru ako mu Allah ne oprosti taj čin. Kao i to da traži od Allaha ono u čemu će biti njegova smutnja. Kao što je Sealebe tražio od Vjerovjesnika ﷺ, da moli za njega da mu se umnoži imetak. Pa ga je Poslanik ﷺ, odvraćao od toga više puta ali se on nije okanio. Zatim je zamolio za njega. Što je bilo razlog njegove nesreće na dunjaluku i ahiretu.[1] Poslanik ﷺ, kaže:

"Čovjek nešto od mene traži pa mu ja to dadnem a on izađe sa time stavljajući pod pazuh vatru pa su rekli: "Allahov

[1] Priča o Sealbi b. Hatibu je prenešena kod Ibn Džerira u njegovom Tefsiru 10. dio, str. 130. Takođe je prenosi Ibn Ebu Hatim kao što je u Ibn Kesirovom Tefsiru 2. dio, str. 357 – 358, zatim Barudi, Ibn Suken i Ibn Šahin kao što navodi Hafiz u Isabe 1. dio, str. 516. Svaki od njih putem Muana b. Rifa'a od Alije b. Jezida od Kasima od Ebu Umame pa je naveo priču u njenoj dužini. Lanac ove predaje je slab. Hafiz je u Takribu o Muanu b. Rifa'i rekao: "Blagih hadisa." Što se tiče Alija b. Jezida, a on je Elhani, o kojem Ibn Ebu Hatim navodi 6. dio str. 208/3 spominjući od Ahmeda da ga je ocjenio slabim. Od Ebu Zur'e prenosi da je rekao nije jak. Hafiz u Takribu kaže što se tiče Kasima on je Ibn Abdu Rahman b. Jezid prijatelj od Ebu Umame. Za njega Hafiz kaže: "Bio je istinoljubiv ali su mu hadisi kontradiktorni".

Poslaniče, zašto im daješ? Kaže: "Oni neće ništa drugo osim da traže od mene a Allah ﷻ mi zabranjuje škrtost."[1]

Koliko je robova koji su dovili sa nedozveljom dovom pa su im bile ispunjne potrebe tom dovom a ona bude razlog njegove propasti na dunjaluku i ahiretu.

Nekada traže ono što mu ne koristi da traži, kao što su to učinili Bel`am i Sealebe ili veliki broj ljudi koji su tražili stvari pa ih dobili a one su bile razlog njihove propasti. Nekada su to tražili na način koji Allah ﷻ, ne voli kao što Uzvišeni kaže:

ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةًۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ

"Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, On doista ne voli one koji svaku mjeru prelaze." (Sura El - Araf, 55)

Allah ﷻ, ne voli one koji pretjeruju u svojstvima dove niti u onome što se traži. Iako se nekada njihove potrebe ispune. Poput ljudi koji prizivaju Allaha u svojim dovama u kojima ima smjelosti protiv Allaha ili prelaženja Njegovih granicama, pa im se dadne kao smutnja ono što traže i ono što Allah ﷻ želi. Naprotiv, nekada i gore od toga.

Zar ne primjećuješ da sihr, talismani, uroci i druge stvari koje utječu na svijet, sa Allahovom dozvolom, Allah ispuni sa njima mnoge ciljeve zlih duša? Ali pored toga Uzvišeni kaže:

وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتۡلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَٰنَۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيۡمَٰنُ وَلَٰكِنَّ
ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحۡرَ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلۡمَلَكَيۡنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ
وَمَٰرُوتَۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنۡ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحۡنُ فِتۡنَةٞ فَلَا تَكۡفُرۡۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنۡهُمَا
مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيۡنَ ٱلۡمَرۡءِ وَزَوۡجِهِۦۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنۡ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ
وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡۚ وَلَقَدۡ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 3 dio ste. 4 i 16 od Ebu-Seida el-Hudrija ﷺ.

خَلَٰقٍۚ وَلَبِئۡسَ مَا شَرَوۡاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمۡۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ لَمَثُوبَةٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ خَيۡرٞۖ لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ

"Oni se povode za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, nego su nevjernici šejtani koji ljude uče vradžbini u Babilonu, Haruta i Maruta, a to nije objavljeno dvojici meleka. Njih dvojica nikoga nisu učili dok mu ne bi rekli: "Mi samo iskušavamo a ti nemoj biti nevjernik! I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali oni nisu mogli nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što što će im nauditi i od čega koristi neće imati, iako su znali da onaj ko to sebi pribavi, na drugome svijetu nikakve sreće neće imati. A doista je jadno za ono što su se prodali, kada bi samo oni to znali. A da oni vjeruju i boje se, nagrada od Allaha bi im bila bolja, kada bi samo znali!" (Sura Bekare, 101 - 103).

Oni su priznali da im to ne koristi na ahiretu a onaj koji bude sljedbenik toga je propao na ahiretu. Ali oni se pokušaju zavarati da im to koristi na dunjaluku, a Uzvišeni je rekao:

وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡۚ

"Učili su ono što što će im nauditi i od čega koristi neće imati." (Sura El-Beqare, 102)

Također, oni koji traže ili mole za stvari koje su haram možda će im se udovoljiti u njihovom cilju, a zatim će im to ostaviti u nasljed štetne posljedice. Dova može biti mekruh ali da se odgovori na nju.

Zatim onaj ko dovi može znati za ovaj haram i njegovu pokuđenost, ili da možda ne zna, bez opravdanog razloga, zbog njegovog nemara u traženju znanja, ili zbog zapostavljanja istine. Ili da možda ne zna, iz opravdanih razloga, kao da bude mudžtehid, ili sljedbenik, poput sljedbenika i mudžtehida kojima se oprašta u ostalim postupcima. Dok će možda onome ko nema opravdanog razloga Allah preći preko toga zbog mnogobrojnih

dobrih djela i njegove istinoljubivosti u namjeri, ili zbog opće Allahove milosti prema njemu, ili iz nekog drugog razloga.[1]

Tako da ono što se desi od dove, koja u sebi sadrži neku vrstu šerijatske pokuđenosti, je na stupnju svih vrsta ibadeta.

Poznato je da ibadet koji u sebi sadrži pokuđeno svojstvo moguće je da će se oprostiti ta pokuđenost zbog idžtihada ili slijeđenja (taklida), ili zbog njegovih dobrih djela i slično tome. Zatim to ne sprječava da se zna, kako je ta stvar pokuđena, zabranjena, iako se u ovom određenom počiniocu uklonio razlog pokuđenosti kada je riječ o njemu.

Ovdje griješi veliki broj ljudi, jer do njih dopre da su pojedini ljudi među dobrima izvršavali određeni ibadet, ili da su upućivali dove od kojih su osjetili trag tog ibadeta i te dove. Zatim to koriste kao dokaz poželjnosti tog ibadeta i dove. Onda to djelo smatraju ili ga učine sunnetom kao da ga je učinio Vjerovjesnik ﷺ. Ovo je greška radi onog što smo spomenuli, posebno ako se trag tog djela ostavi zbog iskrenosti koja se našla u srcu onoga koji ga je učinio u tom trenutku. Zatim sljedbenici to čine zbog poređenja ali ne iz iskrenosti, tako da im našteti. Zbog toga što se ne radi o propisanom djelu. Tako da oni nemaju nagradu sljedbenika, niti se u njima našla iskrenost, poput onog počinioca kojem, možda radi iskrenosti u traženju i zbog ispravne namjere, biva oprošteno ono što je učinio.

Od ovog poglavlja je ono što se prenosi od nekih šejhova od dostignuća putem slušanja novotarija. Ovi tragovi su nastali u stanjima koja su se pojavila u srcima tih ljudi pod podsticajima u tom slušanju kao mudžtehida ili su zapostavili obavezu što prekriva njihova lijepa namjera. Zatim sljedbenici se postave samo u izgledu duhovnog prisustva, kod slušanja[2], dok duhovno

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlog odgovoru na dovu je njegova iskrenost u obraćanju a ne radi oblika dove.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejhov – rahimehullah – govor je veoma čudan, jer onaj ko prisustvuje da sluša sufije ili sufijske pjesme, a to je od njegove lijepe namjere da bi time povećao iman, a njegova namjera je iskrena prema Allahu pa će sljedbenici pomisliti da je oblik ovog djela učinio ovog čovjeka da se uzdigne do

prisustvovanje ovih ljudi nije sunnet koji treba slijediti. A sljedbenici ne posjeduju iskrenost i namjeri radi kojih bi im se oprostilo, tako da propadaju svi zajedno.

Ili kao što se prenosi od nekih šejhova da su bili viđeni u snu nakon smrti. Pa mu je rečeno: "Šta je Allah učinio sa tobom?" Kaže: "Zaustavio me ispred Sebe i rekao mi: "O šejhu zla, ti si se predstvaljao kao Sua`da[1] i Lubna? Da ne znam kako si bio iskren Ja bih te kaznio."

Zato ako čuješ dovu ili prizivanje koje je pokuđeno u šerijatu i kako mu se upotpunila potreba znaj da je veliki broj njih spada u ovo poglavlje.

Zbog toga su učeni ljudi u Allahovom šerijatu zabranjivali ovako nešto svojim prijateljima. Iako bi njihovi prijatelji osjećali neki trag svega toga. Kao što se prenosi od Sehnuna el-Muhiba da je rekao: "U mom srcu je nešto palo od ovih ajeta. Pa sam došao kod Dedžle[2] te sam rekao: "Tako ti tvoje snage neću otići dok mi ne izađe velika riba." Pa je izašla velika riba ili kao što je već rekao. To je bilo spomenuto Džunejdu a on reče: "Bilo bi mi drago da mu je izašla zmija da ga ubije."[3]

Također nam je prenešeno da je jedan čovjek, od onih koji su stanovali nadomak Medine, došao kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura a poželio je neku vrstu hrane. Neko od Hašimija mu je došao i rekao: "Vjerovjesnik ﷺ, ti ovo šalje i kaže ti da bježiš od nas, jer onaj ko biva među nama ne priželjkuje ovako nešto."

Drugima su upotpunjene njihove potrebe ali im ovako nešto nije rečeno zbog njihovog idžtihada ili slijeđenja. Ili zbog njihovog propusta u pogledu nauke tako da se oprosti neznalici što neće biti

visokih oblika u pogledu ubjeđenja. Te ga radi toga slijede. Iako njima se neće desiti što se desilo ovom.

[1] Predstavnik sufijske sekte.

[2] Rijeka u Iraku po imenu Tigris.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je rekao zato što ga je uhvatila ljutnja, pa je učinio isto kao što je učinio i ovaj da bi mu se to desilo. Zbog toga kada bi čovjek ovako postupio i rekao ovu dovu pored mora neće se desiti da mu izađe riba. Džunejd – rahimehullah – se bojao da ovaj ne bude time iskušan.

oprošteno nekom drugom.[1] Kao što se prenosi od pobožnjaka Berh koji je tražio kišu među Israilovim sinovima.[2]

Zbog toga većina onoga što se prenosi u ovom poglavlju je zbog nedostatka znanja. A da je to vjera ili šerijat onda bi učenjaci bili preči da to čine.

Ne može se reći kada se njihovo znanje umanjilo da im je to postalo dozvoljeno. Jer takvo nešto Allah nikom nije dozvolio, ali moguće je radi umanjenog znanja očekivati oprost i prelaženje preko grijeha.

Što se tiče poželjnosti mekruha ili dozvoljavanja harama nećemo napraviti razliku imeđu počinioca i oprosta njemu te između dopuštanja njegovog djela i njegove poželjnosti, bez obzira da li je to vezano za djelo ili neka njegova svojstva.

Poznajem grupe među onima koji su svoje potrebe tražili od stanovnika kabura među vjerovjesnicima i dobrim ljudima, pa im je udovoljeno u njihovoj potrebi. On ne izlazi iz domena onoga što sam naveo da to nije šerijat koji treba slijediti a niti sunnet.

Poželjnost djela i njihovo uzimanje za vjeru bivaju potvrđeni Allahovom Knjigom, sunnetom Poslanika ﷺ, i na osnovu onoga na čemu su bili prethodnici među prvim generacijama dok stvari mimo toga koje su na novo uvedne ne bivaju poželjnima. I ako bi one ponekad sadržavale korist, jer znamo da su njene štetne posljedice prevoladale nad njenim koristima.

Zatim, ova zabrana i pokuđenost koja se nađe u pokuđenim dovama, može biti vezana za traženo ili za samo traženje. Isto tako, zabranjeno ili pokuđeno traženje utočišta, njegova pokuđenost može biti od strane onoga od koga se traži ili u samom traženju utočišta. Tako da se spase od tog zla a padnu u ono što je veće od njega.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Džahilu biva oprošteno ono za šta nije znao, ali tebi, učeniče, nema opravdanja. Jer ti je Allah ﷻ, podario znanje.
[2] Ibn-Kudame navodi njegovu priču u knjizi Pokajnici str. 79.

Što se tiče traženja zabranjenog, kao naprimjer da od Allaha traži ono što će mu naštetiti na dunjaluku i na ahiretu, iako ne zna da će mu naštetiti pa mu se odazove poput čovjeka kojeg je obišao Vjerovjesnik ﷺ, pa ga je zateko poput ptičeta i rekao mu:

"Jesi li dovio Allahu za nešto?" kaže: "Govorio sam Allahu ono sa čim si me htio kazniti na ahiretu ubrzaj mi to na dunjaluku." Kaže: "Subhanallah ti to ne možeš podnijeti. Zašto nisi rekao Gospodaru podari nam na dunjaluku dobro i na ahiretu dobro i zaštiti nas od patnje u vatri."[1]

Ili poput porodice Džabira b. Atika kada je umro pa je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Nemojte sebi doviti osim za dobro jer meleci aminuju na ono što vi kažete."[2]

Allah ﷻ, je pokudio one koji se zadovoljavaju traženjem samo dunjaluka (u dovi) riječima:

فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنْ خَلَـٰقٍ

"Ima ljudi koji govore: 'Gospodaru naš, daj Ti nama na ovome svijetu!', a na drugom svijetu neće imati ništa!" (Sura El-Bekare, 200).

Pa je obavijestio da onaj ko traži dunjaluk neće imati udjela na onom svijetu.

Isto tako, da kune druge zabranjenom dovom, poput dove Bel`ama b. Baure kada je prokleo Musaov ﷺ, narod. Ovime su iskušani mnogobrojni pobožnjaci gospodari srca. Jer jednog od njih prevlada ono što nađe kod sebe od ljubavi ili mržnje prema osobama tako da dovi nekim ljudima za dobro dok druge proklinje onim što ne sadrži dobro. Pa mu se odgovori te radi te dove zasluži kaznu, kao što je zasluži radi svih ostalih grijeha, ako ne bude imao ono što će mu izbrisati grijehe od pokajanja ili dobrih djela, ili zauzimanja nekog drugog za njega, ili nešto slično tome.

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2688.
[2] Bilježi ga Muslim u Sahihi br. 920 ali je Vjerovjesnik ﷺ, ovo rekao kada je umro Ebu-Seleme ؓ.

Jer u protivnom će biti kažnjen možda tako što će mu se oduzeti osjećaj slasti imana i njegovog ukusa. Pa će se spustiti ispod njegovog stupnja. Ili da će mu se oduzeti činjenje djela od imana, tako da postane fasikom. Ili da mu se oduzme osnova imana pa postane kafirom munafikom, ili nešto drugo mimo munafika.

A koliko je mnogo onih u posljednjim generacijama, među gospodarima srčanih stanja, zbog njihovog neshvatanja njihovih srčanih stanja, ili zbog nepoznavanja Allahovog šerijata u srčanim djelima. Možda će nekoga njegovo srčano stanje osvojiti do te mjere da se ne može suprotstaviti onome na što ga navodi. Tako da ono što izađe iz njega bude poput odapete strijele iz luka. Ovo nadvladavanje se uglavnom desi zbog odstupanja od izvršavanja naređenih obaveza sa kojima se srce očuva, zbog čega biva kažnjen. Ili da se desi zbog pogrešnog idžtihada pa se oprosti onome ko ga je počinio.

Zatim od zavođenosti ovih i njihovih sljedbenika je njihovo ubjeđenje da je odaziv na ovakvu dovu keramet od Allaha prema Svom robu. Dok u stvari nije keramet, nego liči na keramet, zbog toga što se odnosi na dovu na koju se odgovorilo, (ili mu se podari vlast). Dok je keramet u stvari[1] ono što koristi na ahiretu ili što

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Keramet je savršenstvo. Šejh – rahimehullah – kaže: Može biti općenito za sve vjernike. Ili samo onome kome je posebno podaren da bi mu učvrstilo iman. Ili zbog nečega drugog radi čega mu je Allah podario blagodat. To je natprirodna stvar koju Allah učini da se pojavi od strane Njegovog štićenika-evlije od evlija kako bi ga učvrstio, ili pomogao Allahovu vjeru ili radi podrške Allahovom šerijatu na kojem je on.

Zato kažemo da svaki keramet evlije je mudžiza vjerovjesnika, tj. od znakova vjerovjesnika. Jer svojstvo ovog čovjeka da počasti svoje sljedbenike Kur'anom i sunnetom ukazuje da je to drag običaj Allahu ﷻ.

Kerameta postoje četiri vrste:

Prva: Radi podrške, i biva mudžizom ako se pojavi od strane vjerovjesnika i naziva se ajetom. Biva naptrirodnom pojavom, i to je ono što se pokazuje od strane vjerovjesnika da bi bilo dokazom njegove istinitosti.

Druga: Ono što se pojavi kod bogobojaznog evlije to je keramet.

Treća: Ono što je od nepokornog Allahovog roba i Poslanikovog ﷺ neprijatelja, to je kako bi on i drugi bili stavljeni na kušnju.

Četvrta: Da bi razotkrila onoga na čijim rukama se pokaže kao što se pripovjeda o Musejlimi da je došao pred svoj narod a njihov izvor na bunaru je bio presušio i od

koristu na dunjaluku a ne šteti na ahiretu. Nego, ovo je od vrste onoga što Allah podari kao blagodat nekom kafiru ili fasiku od vlasti i imetka na dunjaluku.[1]

Dok u stvari postaje stvarnom blagodati ako ne našteti njenom počiniocu na ahiretu. Zbog toga su se naši prijatelji razišli oko onoga što Allah podari kafirima, da li je to blagodat ili nije? Iako se radi o terminološkom razilaženju. Allah ﷻ kaže:

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ نُسَارِعُ لَهُمْ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ بَل لَّا يَشْعُرُونَ

"Misle li oni kad ih imetkom i sinovima pomažemo da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju." (Sura El-Mu'minun, 55 – 56)

I Uzvišeni kaže:

فَلَمَّا نَسُوا۟ مَا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَٰبَ كُلِّ شَىْءٍ حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُوا۟ بِمَآ أُوتُوٓا۟ أَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ

"I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kada bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili." (Sura El-En'am, 44)

Ili kao što je došlo u hadisu:

"Ako vidiš da Allah daruje robu blagodati pored toga što on ustrajava u griješenju znaj da ga time Allah postepeno prepušta (kazni)"[1]

---

vode nije ostalo osim nešto malo. Pa su zatražili od njega da tom vodom ispere usta i da je ponovo ispljune unutar ne bi li se nivo vode povećao. Pa kada je to učinio voda poče vriti. Nema sumnje da je ovo natprirodna pojava, ali njen cilj je da utjera u laž i da ponizi a nije podrška i pomoć. Ali kerameti koriste na dunjaluku i Ahiretu. Ono što koristi na dunjaluku a šteti na Ahiretu to nije keramet.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da Allah daruje i kafiru u potrazi, pripremi i pomaganju. Uzvišeni kaže: ***Koliko su ostavili vrtova i izvora, i usjeva i prijestola. I blagodati u kojima su uživali.*** (Ed-Duhan, 25 – 27).
Ispravno je da Allah daje blagodat kafiru i muslimanu, ali Allahova blagodat darovana nevjerniku je samo na ovom svijetu, ali na Ahiretu neće imati ni svjetlosti ni pravog puta.

Primjer toga u traženju utočišta je ono kada je žena došla kod Poslanika ﷺ, tražeći od njega da je zaprosi, pa je rekla:

"Utječem se Allahu od tebe." On reče: "Tražila si utočište od onog kod kojeg je utočište." Zatim ju je ostavio i otišao. Njoj bi rečeno: "To je Vjerovjesnik ﷺ." Kaže: "Ja sam se toga i bojala."[2]

Što se opet tiče zabrane sa strane traženja, nekada biva jer se odnosi na dovu nekome drugom mimo Allahu. Poput onoga što čine sahiri od obraćanja zvijezdama ili njihovog obožavanja i sličnog tome. Moguće je da se nakon toga ispune neke stvari, ako se tome ne suprotstavi prepreka dovom mu`mina i pobožnih ljudi, ili sličnog. Zbog toga mnoge ove stvari se ispunjavaju u vremenu poslanika te u državama kufra i nifaka ono što se neće ispuniti u državi islama i njenom vremenu.

Od ovoga je i to što poznajem neke ljude koji traže pomoć od živih u nedaćama koje ih pritisnu pa im se otklone. A možda su svjedoci određenih pojava. Jer onaj živi, putem kojeg se traži pomoć, možda ne zna ništa o tome, niti ima ikakvog znanja o bilo čemu. Među njima ima onih koji proklinju ljude i idu u pravcu da im naštete. Pa vidi neke žive ili mrtve koji se postave između njega i nanošenja štete ovima. Možda gleda da ga udari sa sabljom iako živi nema osjećaja o tome. Nego je to od Allahovog ﷻ, djelovanja u razlozima koji budu među ciljanim i među čovjekom koji je zaštićen svojim sljedbenicima, i pokornosti u onome što mu naređuje od pokornosti Allahu i sličnog tome. Ovo je blisko.

Moguće je da se obožavaocima kipova ponekada desi nešto od ovog harama – a oni pomisle da se radi o Allahovoj ljubavi – što je u stvari šejtansko djelovanje prema svojim pomagačima. Ako se trag osjeti odmah nakon dove od onog koji je siguran da nije čuo dovu, kako je onda moguće da sebi predstavi da je on uzrok takvog nečeg, ili da on ima u tome udjela? Ako se kaže da Allah ﷻ čini taj uzok, onda ako je uzrok haram nije dozvoljeno, poput

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 4. dio, str. 145 od Ukbe b. Amira ؓ njemu sličnog. Albani ga je ocjenio sahihom u Sahiha 413.
[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 5637, Feth.

bolesti koje Allah uzrokuje nakon konzumacije otrova. Haram dova može sama po sebi biti dova upućena nekom drugom mimo Allaha. Ili da priziva Allaha uzimajući zalagača kako bi se zauzimao kod Njega kao što to čine kršćani pa kažu: "Majko božija zauzimaj se za nas kod boga." Ili je dova možda upućena Allahu ali posredstvom nečega što On ne voli da se koristi kao posredništvo kod obraćanja Njemu. Kao što to čine mušrici uzimajući za posrednike svoje idole kako bi se približili Allahu. Ili da dova upućena Allahu bude sa riječima koje ne odgovaraju da se Allah njima priziva, jer u njima ima neki vid pretjerivanja.

Ove dove i njima slične – iako se onom ko ih upućuje desi ciljano – su zabranjene, zbog štete u njima koja prevladava nad njenom koristi, kao što je prethodilo.

Zbog toga je ova smutnja bila u pogledu onog koga Allah nije uputio, niti mu je srce osvijetlio, kako bi razlikovao između stvari vezanih za kosmičku odredbu i stvari šerijatskog propisivanja, te da razlikuje između kadera i šeriata. Tako da po toj osnovi postoje tri vrste stvari:

Prvo. Stvari koje je Allah ﷻ, odredio, ali ih ne voli niti je zadovoljan sa njima. A uzroci koji vode ka tome su haram i bivaju razlogom kazne.

Drugo. Stvari koje je propisao i koje voli i zadovoljan je sa njima kod Svog roba. Ali mu nije pomogao kako bi do njih došao. Tako da su ove voljene kod Njega i sa kojima je zadovoljan makar se i ne desile.

Treća skupina djela su ona kod kojih Allah pomogne robu i koja voli da se dese.

Prvo je Allahova pomoć, drugo je obožavanje Allaha ﷻ, a treće je spoj između ibadeta i pomoći, kao što Uzvišeni kaže:

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo."

Pa ono što bude u dovi od nedopuštenog i što ostavlja trag je od strane pomoći ali ne od strane ibadeta. Poput dova svih kafira, munafika i fasika. Zbog toga Uzvišeni o Merjem kaže:

وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ

"I ona je u riječi Gospodara svoga i knjige Njegove vjerovala." (Sura Et-Tahrim, 12)

Zbog toga je Vjerovjesnik ﷺ, često tražio utočište «potpunim ili savršenim Allahovim riječima» koje ne ostavljaju dobročinioca niti griješnika.[1]

Od Allahove ﷻ, milosti je i to da dova koja sadrži ortaštvo (širk), kao što je upućivanje dove nekome mimo Njega moleći ga da nešto učini, ili dova upućena njemu da on moli Allaha (posredništvo u dovi), i slično tome, čime se dotičnoj osobi ne ostvari njegov cilj niti za sobom povlači nešto što bi dovelo do ostvarivanja njegovog cilja i želje osim u neznatnim stvarima. Što se tiče velikih stvari kao što je spuštanje kiše u vrijeme velikih suša, ili otklanjanja spuštene kazne, u tim prilikama ovaj širk ne koristi. Kao što Uzvišeni kaže:

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ ٱلسَّاعَةُ أَغَيْرَ ٱللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ

"Reci: "Kažite vi meni, ako istinu govorite, kad bi vam došla Allahova kazna ili vas iznenadio Smak svijeta, da li biste ikog drugog osim Allaha prizivali?" Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na um pali oni koje ste Mu ravnim smatrali." (Sura El-En'am, 40 – 41)

I Uzvišeni kaže:

وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا

"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi se okrećete; čovjek je uvijek nezahvalan!" (Sura El-Isra, 67)

I Uzvišeni kaže:

[1] Bilježi ga Malik u Muveti 2. dio, str. 951 kao mursel predaju.

أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ

"Onaj Koji se nevoljniku, kad Mu se obrati, odaziva, i Koji zlo otklanja i Koji vas na Zemlji jedne drugima smjenjuje." (Sura En-Neml, 62)

I Uzvišeni kaže:

قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Reci: 'Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, pa, oni vas neće moći nevolje osloboditi niti je preusmjeriti.'" Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti,[1] i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva." (Sura El-Isra, 56 – 57)

I Uzvišeni kaže:

أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا

"Zar oni mimo Allaha zagovornike uzimaju?! Reci: 'Zar i onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju? Reci: 'Sve zagovorništvo pripada Allahu." (Sura Ez-Zumer, 43 – 44)

Samo svojstvo ovih stvari kao velikim, i u kojima ne odgovara osim On ﷻ, ukazuje na Njegovu jednoću i presjecanje sumnje ko Mu pripiše širk. Na taj način se shvata da ono što je mimo toga od odaziva na dove jeste samo od Njega ﷻ, Koji sudruga nema. Iako bivaju upućene sa zabranjenim ili dopuštenim uzrocima. Kao što Njegovo stvaranje veličanstvenih tijela kao što

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To su bili oni koji su ga prizivali mimo Allaha želeći postići pomoću njega posredstvo kojim će se više približiti. Tj. da od Allaha ﷻ traže posredništvo koje će ih približiti Allahu. Tako da su oni sami po sebi potrebni posredništvu koje će ih približiti čim više Allahu ﷻ.

su nebesa, Zemlja, vjetrovi, oblaci i slično, ukazuju na Njegovu jednoću, te da je On Stvoritelj svega. A ono što je mimo toga preče je da bude od Njegovih stvorenja. Jer je On Taj Koji je učinio postojanje veličanstvenih stvorenja. A Stvoritelj potpunog uzroka je Stvoritelj uzročnika bez sumnje.

Suština stvari je da su dvije vrste širka:

Širk u pogledu Njegovog rububijeta[1], tako što će se nekom mimo Njega pripisati moć upravljanja, kao što kaže:

قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُۥ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ

"Reci: "Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći."[2] (Sura Sebe', 22)

Pojašnjava da oni samostalno ne posjeduju ni koliko je jedna trunčica, niti Mu mogu biti ortaci u bilo čemu od toga. Niti Mu pomažu u Njegovoj vlasti. A onaj ko nije vladar, niti je ortak, niti je pomagač sa njim se veza prekida.

Zatim druga vrsta širka je u pogledu uluhijeta[3] kao kad nekog priziva mimo Allaha dovom ibadeta, ili dovom traženja nečeg. Kao što Uzvišeni kaže: **"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo."** Pa kao što su potvrđivanje postojanja stvorenja uzroci koji ne smetaju tevhidu rububijet niti spriječavaju da Allah bude Stvoritelj svega, niti nalaže da se stvorenje priziva

[1] Vlasti, moći, stvaranja itd.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nastavak ajeta Šejh nije spomenuo a to je: ***Kod Njega zauzimanje neće koristiti osim kome On dopusti.*** Radi toga se sve nade mnogobožaca prekidaju. Jer one koji su oni uzeli zaštitnicima i ortacima ne posjeduju ni koliko je trun na nebu ni na Zemlji. Niti oni imaju u njihovom upravljanju udjela tj. saučesništvo. Niti On od njih ima pomoći tj. pomagača. Četvrto je da kod Njega ne koristi šefat osim kome On dopusti. Jer ovi mušrici su rekli: Oni su naši posrednici i šefadžije kod Allaha pa je Allah ovim prekinuo njihovu vezu sa kipovima. Jer kod Njega ne koristi šefat osim kome On dopusti.

[3] Tj. da sve vrste ibadeta, koje je propisao, pripadaju samo Allahu.

dovom ibadeta, niti dovom pomoći, isto tako potvrđivanje nekih zabranjenih postupaka od širka i drugih su razlozi koji ne smetaju tevhidu uluhije. I nema prepreke da se kaže da je Allah Taj Koji zaslužuje iskrenu vjeru. Niti nalaže upotrebu riječi ili djela u kojima je širk, ako te iste stvari uzrokuju Allahovu srdžbu, i radi kojih rob biva kažnjen. Što znači da je štetna strana tih postupaka veća nego korisna onome ko ih počini. Jer je Allah učini cjelokupno dobro u tome da ne obožavamo nikoga osim Njega niti da tražimo pomoć osim od Njega. Većina Kur`anskih ajeta potvrđuju ovu utemeljenu osnovu. Tako da je Allah ﷻ, dokinuo mogućnost utjecaja šefata osim sa Njegovom dozvolom, kao što kaže:

مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ

"Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?!" (Sura El-Beqare, 255)

Ili riječi Uzvišenog:

وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۙ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"I opominji Kur'anom one koji strahuju što će pred Gospodarom svojim sakupljeni biti, kad osim Njega ni zaštitnika ni zagovornika neće imati." (Sura El-En'am, 51)

I Uzvišeni kaže:

وَذَكِّرْ بِهِۦٓ أَن تُبْسَلَ نَفْسٌۢ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ

"... a opominji Kur'anom da čovjek, zbog onoga što radi, ne bi stradao, jer osim Allaha ni zaštitnika ni posrednika neće imati." (Sura El-En'am, 70)

Ili kao što Uzvišeni kaže:

قُلْ أَنَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا

"Reci: "Zar da se, pored Allaha, klanjamo onima koji nam ne mogu nikakvu korist pribaviti ni neku štetu otkloniti." (Sura El-En'am, 71)

Ili riječi Uzvišenog:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ
ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ۚ لَقَد
تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. "Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (Sura El-En'am, 94)

Sura El-En`am je veličanstvena sura koja sadrži osnove imana i tevhida. Također riječi Uzvišenog:

ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ مَا لَكُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۚ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

"...a zatim se nad Aršom uzvisio; vi, osim Njega, ni zaštitnika ni posrednika nemate." (Sura Es-Sedžde, 4)

Ili riječi Uzvišenog:

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ

"A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: 'Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili." (Sura Ez-Zumer, 3)

I riječi Uzvišenog:

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ
قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا

"Zar oni mimo Allaha zagovornike uzimaju?! Reci: 'Zar i onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju? Reci: 'Sve zagovorništvo pripada Allahu." (Sura Ez-Zumer, 43 – 44)

Od toga su rijči Uzvišenog:

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَعۡبُدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ حَرۡفٖۖ فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦۖ وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ
ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ يَدۡعُواْ مِن
دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُۥ وَمَا لَا يَنفَعُهُۥۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ يَدۡعُواْ لَمَن ضَرُّهُۥٓ
أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦۚ لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ

"Ima svijeta koji Allahu robuje površno:[1] ako ga zadesi dobro, smiri se, a ako ga zadesi iskušenje, vrati se svom nevjerovanju, pa tako izgubi i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak. On se, pored Allaha, klanja onome koji od njega ne može nikakvu štetu otkloniti niti mu može bilo kakvu korist pribaviti; to je zaista velika zabluda klanja se onome čije će mu klanjanje prije nauditi nego od koristi biti; takav je, doista, loš zaštitnik i zao drug!" (Sura El-Hadždž, 11 – 13)

Također riječi Uzvišenog:

مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَ كَمَثَلِ ٱلۡعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتۡ بَيۡتٗاۖ وَإِنَّ
أَوۡهَنَ ٱلۡبُيُوتِ لَبَيۡتُ ٱلۡعَنكَبُوتِۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ

"Oni koji, mimo Allaha, zaštitnike uzimaju slični su pauku koji sebi isplete kuću, a najslabija je kuća, uistinu, paukova kuća, kada bi oni znali." (Sura El-Ankebut, 41)

Kur`an u cjelosti dokazuje ili potvrđuje ovu veličanstvenu osnovu, koja je opet osnova osnova.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Površno tj. površinski ako ga pogodi dobro on se smiri, ako ga pogodi smutnja ili bude spriječen na Allahovom putu izkorenut će se ponovo na nevjerstvo, tako da će izgubiti ovaj i onaj svijet, neuzubillah. Ovo je opće poznato. Pojedini ljudi su pobožni ali njihova pobožnost je površinska. Ako je u dobru on nastavi, ako mu se odredi onaj ko će ga odgovarati i spriječavati, ili bude stavljen na kušnju, on se vrati kufru, neuzubillahi.
Od toga je također da pojedini ljudi bivaju pogođeni ogromnim nedaćama kao što je gubitak imetka, roditelja, žene ili djece, vidjećeš ga kako je prije ove nedaće bio na pravom putu, ali kad ga pogodi on žali, i smatra kako on ne zaslužuje da bude pogođen ovakvom nedaćom. Ili možda smatra da mu je Allah učinio nepravdu te se okrene kufru. Da nas Allah sačuva.

Sve ovo što smo spomenuli od zabranjene dove - pored toga što može djelovati - ako se predpostavi da je ova dova uzrokom ili nagradom od razloga u obestinjavanju onoga što traži.

Ljudi su se razišli oko dove koja ima trag iza sebe u upotpunjavanju potreba.

Oni koji sebe smatraju filozofima i sufijama tvrde da u takvoj dovi nema koristi u osnovi. Jer Božija volja i visoki uzroci su doveli do postojanja potrebnog, nakon čega dova nema koristi, ili da nisu do toga doveli, pored čega dova ne koristi.

Neki ljudi koji su govorili o nauci su rekli da je dova znak i dokaz na dešavanje traženog. Tako da su njenu vezu sa traženim učinili vezom dokaza i dokazanog. A ne vezu uzroka sa uzročnikom, poput istinite vijesti i prethodnog znanja.

Istina na kojoj su svi učenjaci jeste ta da je dova razlog pridobijanja traženog dobra ili nečeg drugog. Poput svih drugih razloga određenih i propisanih. Bez razlike da li se nazvalo uslovom, uzrokom ili dijelom razloga. Ovdje je jedan cilj. Pa ako Allah bude htio dobro Svom robu navede ga na dovu i traženje pomoći od Njega. A njegovo traženje pomoći i dovu, učini razlogom dobra kojeg mu je odredio. Kao što je Omer b. Hattab ﷺ rekao: *"Ja ne nosim težinu odaziva, nego nosim težinu dove. Ako mi se podari dova odgovor je sa njom."*

Kao kada Allah želi da zasiti roba ili da ga napoji navede ga na jelo i piće. A kada Allah želi da se Njegov rob pokaje navede ga na pokajanje pa mu oprosti. A kada želi da mu se smiluje i da ga uvede u Džennet olakša mu i navede ga na činjenje djela od stanovnika Dženneta. Božija volja je dovela do postojanja ovih dobara sa njenim određenim uzrocima. Kao što je dovela do ulaska u Džennet sa dobrim djelima, ili postojanja djeteta nakon odnosa, ili nauke kroz učenje. Početak stvari je od Allaha i njihovo upotpunjavanje je na Njemu. A ne da je rob sam po sebi taj koji utječe na Gospodara ili Njegovu vlast. Nego je Gospodar ﷻ, Taj Koji utiče u Svojoj vlasti. On je učinio dovu Svog roba uzrokom onoga što želi od određenja.

Kao što je čovjek rekao Vjerovjesniku ﷺ:

"Allahov Poslaniče, šta misliš o lijekovima kojima se liječimo i rukjama kojima se liječimo i zaštitama kojima se štitimo, da li mogu odgoditi nešto od Allahovog kadera?" Kaže: "One su od Allahovog kadera."[1]

Od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi da je rekao:

"Dova i nedaća se susretnu pa požure između nebesa i Zemlje."[2]

Ovo je u dovi koja biva razlogom dešavanja traženog.

Više od toga je ono sa čime su došli Kur`an i sunnet od Allahovog zadovoljstva i veselja i smijeha radi dobrih djela Njegovih robova. O čemu su došli tekstovi, kao o Njegovoj srdžbi i ljutnji.

Mi smo pojasnili govor u ovom poglavlju te kontradiktorne stavove ljudi i njihove riječi, kao i na drugim mjestima.

Što se tiče pretpostavki o zabranjenim dovama da su one uzroci, o tome je prethodio govor.

Što se tiče većine ovih dova koje nisu propisane one ne bivaju uzrocima dešavanja traženog, niti dijelom od njih. Nije poznato, niti se može predstaviti osim lažnom pretpostavkom poput jednakog zavjetovanja. U Sahihu od Ibn-Omera ﷺ, od Vjerovjesnika ﷺ, se prenosi da je zabranio zavjetovanje. I kaže:

"Ono ne dolazi sa dobrom, nego se njime odvaja od škrtog."

Od Ebu-Hurejre ﷺ, se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

---

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu . dio, str. 421, Tirmizi u Sunnenu br. 2065 od Ebu-Huzame od njegovog oca, a bilježi ga Tirmizi 4. dio, str. 400. Kao i Ibn-Madže be. 3437 od Ibn-Huzame ali nije rekao da je od njegovog oca. Tirmizi kaže: "Hasen sahih." A hadis je onakav kako je rekao.

[2] Bilježi g Hakim u Mustedreku 1. dio, str. 669 sa lancem od Aiše – radijjallahu anha – riječima: "Nedaća se spusti pa je susretne dova pa se prestižu do Sudnjeg dana." Hakim kaže: "Ovaj hadis je vjerodostojnog lanca ali ga nisu naveli." Zehebi odgovara riječima: "Da postoji slaganje oko njegove slabosti."

"Zavjet neće ništa približiti čovjekažu osim ono što mu je Allah odredio. Ali zavjet odgovara kaderu, pa tako uzme od škrtog ono što škrtica nije htio da odvoji."[1]

Vjerovjesnik ﷺ, je obavijestio da zavjet ne dolazi sa dobrom,[2] te da nije od uzroka koji donose dobro, ili da u osnovi odagnaju zlo. Nego odgovara kaderu kao što mu odgovaraju svi uzroci. Pa uzme od škrtog ono što nije htio dati prije toga. Ovako, pa ćeš vidjeti one koji govore da su pali u teške muke zatim su se zavjetovali zavjetom da im se otklone nedaće, a to je više ili približno, poput onih koji tvrde da su upućivali dove kod kaburova te da su im se ispunile potrebe. Čak šta više, zbog njihovih zabludjelih pogleda i zavaravanja radi zabludjelih i koji vode u zabludu i radi čega su zabranjeni zavjeti u šerijatu postali sredstvom jedenja imetka od strane većine čuvara, onih bliskih i onih koji bdiju nad kaburovima i drugim mjestima, uzimajući velike svote novca. Dok jedan od onih koji su se zavjetovali kaže: "Razbolio sam se pa sam se zavjetovao." Drugi kaže: "Napali su me razbojnici pa sam se zavjetovao." Treći kaže: "Zaplovio sam morem pa sam se zavjetovao." Četvrti kaže: "Zatvoren sam pa sam se zavjetovao." Peti kaže: "Pogodila me neimaština pa sam se zavjetovao."

A unutar njihovih duša stoji da su ovi zavjeti razlozi dobijanja onoga što traže ili odbijanja onoga što ih straši. Vjerovjesnik ﷺ, je obavijestio da zavjet koji je pokornost Allahu ﷻ - a da i ne govorimo o nepokonom zavjetu - nije uzrokom nastajanja dobra. Nego dobro koje se desi onom ko se zavjetuje jeste samo ono što odgovara kaderu, i što odgovara svim uzrocima. Pa onda

---

[1] Sahih Muslim br. 1640.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zavjet – kao što Poslanik ﷺ kaže – ne dolazi sa dobrom. Zbog toga veliki broj onih koji se zavjetuju na nešto i to im se odredi a oni ne ispune zavjet su u ogromnoj opasnosti. Allahu se utječemo od toga. Kao što Allah ﷻ kaže: ***Ima ih koji su se obavezali Allahu: "Ako nam iz obilja Svoga dade, udjeljivaćemo zaista, milostinju i bićemo doista dobri!" A kad im je On dao iz obilja Svoga, oni su u tome postali škrti i okrenuli se – a oni ionako glave okreću. I nadovezao im je On na to pritvornost u srcima njihovim sve do dana kada će pred Njega stati, zato što se onoga što su Allahu obećali ne pridržavaju i zato što stalno lažu.*** [Et-Tewbe, 75–77].

(vidimo da), ove dove koje nisu propisane u dešavanju traženog su mnogobrojnije u odnosu na zavjete u dešavanju traženog. Naći ćeš veliki broj ljudi kako kažu da određeno mjesto, ili određeni *mešhed*, ili određeni kabur bivaju mjestima za primanje zavjeta, tj. da ako se zavjetuju na nešto da im se desi to se i desi. Neki kažu da dova kod određenog *mešheda* ili kabura biva uslišana, tj. da su oni tamo upućivali jednom prilikom dovu pa su vidjeli njen trag u uslišenju. Čak ako ovi zlikovci pripisuju ispunjenje njihovih potreba posebnosti zavjeta nepokornosti pored toga što je sam rod zavjeta nešto što nema uticaja u tome, onda nije daleko od njih ako pripišu dešavanje onoga što žele, posebnosti dove na nekom mjestu koje nema posebnosti u šerijatu. Jer sama vrsta dove ima uticaj, tako da je pripisivanje njoj moguće, za razliku od vrste zavjeta jer on nema uticaja.

Cilj je da se spozna da ono što im šejtan prikaže lijepim kao utjecajnim u onome što nema utjecaja u vrsti niti po svojstvu. Tako da njegovo pripisivanje svojstvu čiji je utjecaj vrste potvrđen je preče da im to predstavi lijepim. Zatim ako ovakvo ubjeđenje od njih nije bilo ispravno isti je slučaj i sa ovim, jer svaki od njih je suprotan šerijatu.

Ono što pojašnjava sve to, jeste da ubjeđenje onoga ko vjeruje da ova dova, ili ovaj zavjet, bivaju razlozima ili djelimičnim razlozima, u dobijanju traženoga za to mora imati dokaz. A u većini slučajeva nemaju dokaz za to, osim ponekada na način uporednog dokazivanja. Mislim na postojanje oba zajedno, iako bi jedan kasnio za drugim u mjestu ili vremenu. Pored toga što postoji kontriranje mnogo više puta u samom onome što se sa njim poredi. Poređenje nečega sa nečim drugim u pojedinim vremenima, pored kontradiktornosti, nije dokaz obrazloženja ili uzroka po mišljenju svih razumom obdarenih, ako pored toga postoji drugi dobar razlog. Ili ako ne postoji trag koji će dokazati nepostojanje uzročništva.

Ako se kaže, ako ne postoji zbog nestanka uslova ili zbog postojanja prepreke.

Reći će da postojanje međusobnog zajedničkog djelovanja je radi drugog uzroka. Što je tačnije. Mi vidimo da Allah u svakom dobu određuje potrebe, i otklanja nedaće različitim razlozima koje ne može nabrojati niko osim On ﷻ. A ono što smo vidjeli da se desi od traženog pored postojanja ove novotarske dove, je veoma rijetko. Pa ako vidimo da je nešto novo uveo – to je nešto što je bilo a novotarska dova je ono što se našlo – a to je navođenje na dešavanja događaja na osnovu poznatih uzroka, koje ne može nabrojat niko osim Njega ﷻ, što je preče da se navodi na potvrdu onoga što biva razlogom.

Zatim zajedničko djelovanje ako se uzme za dokaz razloga onda je kontradiktornost dokaz njenog nepostojanja.[1]

Ovdje su se ljudi podijelili na tri skupine, oni koji su zaslužili Allahovu srdžbu, zabludjeli i oni kojima je Allah darovao Svoju blagodat.

Oni koji su zaslužili srdžbu potvaraju sve vrste propisanih i nepropisanih uzroka. Pa kažu da propisana dova može imati utjecaja a i ne mora. To se veže sa govorom o dokazivanju ajeta o vjerodostojnosti vjerovjesnika – alejhimu selam.

Zabludjeli misle, da sve što se može predstaviti može biti uzrokom. Iako to ulazi u vjeru jevreja i kršćana, vatropoklonika i drugih. Te propalice među onima koji sebe smatraju filozofima, navode to na astrološke događaje, duhovne moći, prirodne uzroke oko kojih kruže i kojih se ne klone.

Što se tiče upućenih oni ne negiraju ono što je Allah ﷻ stvorio od moći i prirode u svim tijelima i dušama. Tako da su svi Allahova stvorenja ali oni vjeruju u ono što je iza toga od Allahove moći sa kojom je On iznad svega moćan. Kao i u to da se svakog časa On zanima sa nečim. Također da je Njegov odaziv na dovu roba mu'mina izvan robove duhovne snage i utjecaja njegovog tijela i duše. Zatim da Allah čini natprirodne stvari pomažući

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje kaže: Da će rob možda biti iskušan ako učini zabranjen razlog ili će mu se desiti ono što je ciljano da bi time bio stavljen na iskušenje od Allaha ﷻ.

vjerovjesnicima u iskazivanju njihove istinitosti te kako bi ih počastio na taj način, i druge slične mudrosti tome. Također nekada ih daruje Svojim štićenicima-evlijama kako bi time podržao Svoju vjeru. Ponekada to bude kako bi im ubrzao nagradu na ovom svijetu. Ponekada je to radi darovanja same blagodati ili otklanjanja nedaće, ili iz nekih drugih razloga. Vjeruju da se pred Allaha iznose ona njihova dobra djela, propisane dove pa sve do tjelesnih i duhovnih moći. Ne obraćaju pažnju na obmane na čiju ništavost su ukazali dokazi razuma i šerijata. Ne čine ono što je šerijat zabranio, makar se za to mislilo da ima utjecaja.

U globalu, ubjeđenje da je ovo razlog, ili jedan dio razloga, ili uslov razloga u ovim pojavnim stvarima znat će se mnogo ili će se pretpostavljati mnogo ili će se neki obmanuti do te mjere da neće imati oslonca osim u slabom razumu.

Dovoljno ti je da se za ono što se pretpostavlja razlogom u dobijanju traženih stvari u onome što je šerijat zabranio od dove ili drugih stvari, da u tome mora biti jedna od dvije stvari:

Da ne bude ispravnim razlogom kao što je dova za ono što se ne čuje niti vidi niti ti išta pomaže, ili da je njegova šteta veća od koristi.

Ili da bude nešto sa ispravnim razlogom čija je korist veća od njegove štete. Šerijat takvo nešto neće zabraniti ni u kom slučaju. A sve ono što nije propisano od ibadeta pored postojanja onoga što bi moglo dovesti do njihovog izvršenja bez ikakve prepreke onda je to iz poglavlja zabranjenih stvari kao što je prethodilo.

Što se tiče znanja o prevladavajućem razlogu za njega postoje načini u šerijatskim stvarima kao što postoje načini u prirodim stvarima.

Od njih je nužda, jer kada su ljudi ožednjeli i ogladnjeli u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, uzeo je više puta malo vode u svoju plemenitu ruku tako da je voda potekla između njegovih

prstiju.[1],[2] Stavio je svoju plemenitu ruku u hranu pa je u njoj dat berićet, tako da bi se umnožila do te mjere što je bilo suprotno običaju.[3] Znanje o ovim uporednim određenim postupcima nalaže nužno znanje da je umnožavanje vode i hrane bilo njegovim razlogom. Isto kao što je poznato da ako čovjek bude žestoko udaren sabljom da će ga oboriti te da će umrijeti, da je smrt došla od sablje. Čak i jasnije jer znanje o mnoštvu vode i hrane u osnovi nemaju naviknut običaj poput ovoga, iako znanje o ovom upoređivanju nalaže nužno znanje o tome. Vjerovjesnik ﷺ, je uputio dovu Allahu radi Enesa b. Malika da mu Allah podari imetak i djecu.[4] Tako da su njegove palme davale plod dvaputa godišnje što je suprotno običaju njegovog mjesta. A od njegove djece i unučadi je vidio više od stotinu potomaka. Za ovakav ili sličan događaj se zna da je bio radi te dove.

Ko vidi dijete da histerično plače a zatim ga mati podoji a ono se ušuti sigurno će biti ubijeđen da se dijete smirilo radi dojenja.

Mogućnosti - iako bi postojale razne vrste - ne mogu se razlikovati u pogledu jedne osobe isto tako se odnosi na dove. Mu`min upućuje dove pa vidi ono radi čega je dovio iako za to nepostoje razozi da se desi. Ili da učini nekakav postupak pa ga vidi takvim. Kao što je Ala' b. Hadremi ؓ rekao: "O Sveznajući, Blagi, Visoki, Veličanstveni, napoj nas." Pa im se spustila kiša koja nije prešla granice njihovog tabora. Pa je rekao: "Ponesi nas." Pa su bili preneseni preko velike rijeke do te mjere da se tabani njihovih jahalica nisu pokvasili."[5] Kada je Ejub Sahtijani udario nogom o brdo svom prijatelju iz njega je potekao izvor pa se napio a onda je

[1] Mutefeun alejhi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Učenjaci smatraju da je ova mudžiza, tj. pojava vode između njegovih ﷺ prstiju, veća od mudžize koja je data Musau ؑ. A to je da udari po kamenu iz kojeg poteku izvori. Zato što sami prsti nisu od one vrste iz čega potiče voda, dok je kamen vrsta iz koje potiče voda. Allah ﷻ je sposoban da učini šta hoće. Voda koja je odvojena od Zemlje potekne između Poslanikovih ﷺ prstiju. Iz njega je voda tekla kao da je izvor, subhanallah.

[3] Hadis je naveden u oba Sahiha.

[4] Hadis je naveden u oba Sahiha.

[5] Navodi je Ibn-Kesir u Bidaje ve nihaje 6. dio, str. 259 – 260.

voda nestala. Tako da je prizivanje samo Allaha jedinog Koji sudruga nema, ono na što su ukazali objava i zdravi razumi na njegovu pozitivnost i korist. Zatim iskustva čiji broj zna samo Allah ﷻ.

Naći ćeš veliki broj mu`mina koji su prizivali Allaha za stvari čiji su razlozi da se dese nepostojeći kada je riječ o njima. Pa je učinio da im se te stvari pojave u obliku u kojem su ih tražili, nekada su njihove pojave nalagale ubjedljivo znanje a nekada prevladavajuće pretpostavke po pitanju drugih, tj. da je dova bila razlogom ovih pojava. Ovo ćeš naći potvrđeno kod učenih i razumom obdarenih, koji poznaju rodove dokaza, njihove uslove i uzroke.

Što se tiče ubjeđenja u utjecaj zabranjenih dova, uglavnom ovo ubjeđenje ćeš naći kod džahila koji ne razlikuju između dokaza i nečeg drugog. Niti znaju šta se uslovljava u pogledu dokaza kao uzroka nego pada u tame kafira i munafika, ili onih koji čine velike grijehe i čija su srca obavijena tamom grijeha. Tako da ne razlikuju između istine i laži.

Dovoljno ti je da sve ono za šta se misli da je razlog za dobijanje traženog od stvari koje je šerijat zabranio, od dove i drugog, mora biti ograničeno sa jednom od dvije stvari:

Ili će biti nevalidan razlog, kao da priziva ono što niti čuje niti vidi niti ti išta pomaže ili će njegova šteta biti veća od koristi.

A što se tiče onoga razloga čija je korist veća od štete njega šerijat ni u kom slučaju neće zabraniti.

Što se tiče onog spomenutog o obredima, da će nakon što poselami i donese salavat na Vjerovjesnika ﷺ, i njegovu dvojicu prijatelja a onda učiti dove, Imam Ahmed i drugi kažu da će se okrenuti prema Kibli, a soba će ostati sa njegove lijeve strane kako ne bi okrenuo leđa sobi. I to poslije što pozdravi Vjerovjesnika ﷺ, zatim da će učiti dove za sebe. Spominje se da će nakon što ga pozdravi i donese salavat na njega, okrenuti se prema njemu – oca i majku bi za njega ﷺ žrtvovao – a ako bude htio da dovi onda će stati tako što će mu soba doći sa lijeve strane dok će se okrenuti

prema Kibli i doviti.[1] Ovo je zato što su oni takvom postupku davali pažnju. A dova kod kabura nije općenito pokuđena. Čak će se narediti da moli za umrlog, sa čime je došao sunnet[2] i što je prethodilo uporedo i sljedbeno. Ali je pokuđeno da se trudi kako bi došao do kabura i dovio pored njega.

Također, Malikovi prijatelji spominju pa kažu da će stati niže od kabura, onda će poselamiti Vjerovjesnika ﷺ, a zatim će se okrenut prema Kibli doviti a njemu će okrenuti leđa. A rečeno je da mu neće okretati leđa. Nego su se razišli oko toga što će mu se leđa okrenuti, ali ako stane a soba mu ostane sa lijeve strane, onda nema opasnosti nakon toga, bez razilaženja, te da bude u Ravdi[3] ili ispred nje.

Možda je ovo što su imami spomenuli uzeto iz pokuđenosti namaza prema kaburu, jer je o tome potvrđena zabrana prenešena od Vjerovjesnika ﷺ, kao što je prethodilo. Pa pošto je zabranio da se kabur uzima mjestom molitve ili da se učini pravcem okretanja u namazu, naredili su da se ne trudi učiti dove kod njega kao što se neće klanjati prema njemu.

Malik u Mebsutu kaže: "Ne smatram da će stati kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura da dovi nego će poselamiti i otići."[4]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Sada smo shvatili da je Imam Ahmed spomenuo da nakon što poselami Poslanika ﷺ i njegovu dvojicu prijatelja sobu će ostaviti sa svoje lijeve strane. Danas ljudi imaju običaj ostaviti sobu iza sebe. Ali obije stvari su potrebne razmatranja. Da je ne učiniš sa svoje lijeve strane niti iza sebe, nego kada poselamiš da odeš kao što je to činio Ibn-Omer – radijallahu anhuma. I nema dokaza da je posjeta kaburu razlog odaziva na dovu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šerijat nije došao sa nečim što bi ukazalo da se dova uči kod kabura osim kod ukopavanja mrtvog. Poslanik ﷺ, je znao, nakon što bi završili sa ukopavanjem, reći: ***Tražite oprosta i učvršćenje za svog brata.*** Isto tako kada bi posjetio mezarje rekao bi: ***Neka je spas na vas stanovnici kuća od vjernika.*** Ali da je sunnet došao da kaže: Učite dove kod kaburova, nije tako došlo u sunnetu. Šejh – rahimehullah – je možda htio ukazati prvobitno na dovu nakon ukopavanja i dovu kod posjete.

[3] Ravda je mjesto u Poslanikovoj ﷺ, džamiji za koje je on ﷺ, rekao da ko klanja u njemu kao da je klanjao u Džennetu. Nalazi se odmah pored sobe u kojoj je ukopan.

[4] Ovu predaju Kadi Ijjad navodi u Šifau 2. dio, str. 84.

Zbog toga je - a Allah najbolje zna - izmijenjena soba i učinjena je sa tri zida kada je građena. Njen sjeverni zid nije učinjen na spram Kible, niti su joj zidovi postavljeni četvrtastima. To su namjeravali prije nego što je soba učinjena unutar džamije.

Ibn-Batte prenosi sa poznatim lancem od Hišama b. Urve da mu je otac govorio pa kaže: "Ljudi su klanjali prema kaburu, pa je Omer b. Abdul-Aziz naredio da se podigne, kako ljudi ne bi klanjali prema njemu. Kada je porušen (kabur) pojavila se stopa, potkoljenica i koljeno." Kaže: "Omer se od toga prepao, pa mu je Urve došao i rekao: "Ovo je Omerova potkoljenica i koljeno." Pa je Omeru b. Abdul-Azizu bilo drago."[1]

Ovo je postojeća osnova, jer nije poželjno da onaj ko uči dove, da ih uči osim okrenut prema onome što je poželjno da prema njemu klanja. Zar ne vidiš da ako je muslimanu zabranjeno da klanja prema istoku ili prema nekoj drugoj strani da mu je zabranjeno da se okreće na tu stranu u trenutku dok dovi. Među ljudima ima onih koji se trude da dok uče dove, okrenu se na stranu gdje se nalazi onaj kojeg veličaju od dobrih. Bez razlike da li bio na istoku ili negdje drugo. Ovo je očita zabluda i jasan širk.[2] Kao što neki ljudi izbjegavaju da se leđima okrenu naspram onih koje smatraju svetima među dobrima.[3] Dok okreće leđa Allahovoj kući i kaburu Njegovog Poslanika ﷺ. Sve ove stvari su novotarije kojima se želi približiti kršćanskoj vjeri.

Ono što će ti to pojasniti, jeste sam pojam selama, u kojem su sačuvali sunnet. Te kako bi ga obavili daleko od pokuđenog

---

[1] Predaju Hafiz navodi u Fethu 3. dio, str. 257 sa lancem pod uslovima Buharije i Muslima.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Danas u Medini veliki broj neznalica okreću se prema kaburu bez razlike u džamiji ili van nje. Vidjećeš ih kako sjede oko džamije, između džamije i Bakija okrenuti prema kaburu. Kibla u tom trenutku biva sa njihove lijeve strane za što Šejh kaže: očita zabluda i jasan širk.

[3] Ovo je nažalost prisutno i kod nas u nekim mjestima. Naime pojedini ljudi kada odlaze kod turbeta u potrazi za berićetom i srećom, pa nakon što dove i ubace novac kroz otvor, vraćaju se unazad skrušeno ne okrećući leđa kaburu. Obaveza je na daijama i ulemi naših prostora da upozore na ovu stvar koja vodi u širk. (Op. rec.)

načina, u čemu bi se poistovjetili sa veličanjem poput kršćana, radeći po riječima Poslanika ﷺ:

"Nemojte uzimati moj kabur mjestom praznovanja."

Ili gdje kaže:

"Nemojte me veličati kao što su kršćani veličali Isaa sina Merjemina. Ja sam samo rob i poslanik, pa recite: "Allahov rob i Njegov poslanik."

Neki među njima su pitali o selamu nad kaburom bojeći se da ne spada u ovo poglavlje pa mu je rečeno da je to činio Ibn-Omer.

Zbog toga su Malik ﵀, i njegovi prijatelji od učenjaka, smatrali pokuđenim stanovnicima Medine, da kad god uđu u džamiju da poselame Poslanika ﷺ, i njegovu dvojicu prijatelja. Kaže: "To biva samo onda kada se neko od njih vrati sa putovanja ili ako želi da putuje i slično tome."[1]

Neki su ipak uzeli za olakšicu da se poselami ako uđe u džamiju radi namaza i slično.

Ali da se ima namjera uvijek otići kod njega radi selama i salavata, ne poznajem nikoga ko je to dozvolio kao olakšicu. Jer bi to postala neka vrsta običajnog obilaženja iako nam je propisano da kada uđemo u džamiju da kažemo: *"Neka je selam, Allahova milost i blagoslov na tebe Allahov Vjerovjesniče."* Kao što to govorimo na kraju našeg namaza. Ili čak može biti poželjno[2], ako se uđe u neki prostor gdje se ne nalazi niko, da se donese selam na Vjerovjesnika ﷺ, jer kao što je prethodilo selam do njega dopire sa svakog mjesta.

Malik i drugi su se bojali da bi takav čin kod kabura, svako malo vremena, bio poput uzimanja kabura za mjesto redovnog obilaska (praznovanja).

---

[1] Pogledaj knjigu Šifa 2. dio, str. 87.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Za ovo je potreban dokaz i smatramo da je štetno jer neznalice mogu pasti u ovo, zato kažemo da ne bi trebalo.

Također, to je novotarija, jer su muhadžiri i ensarije u vrijeme Ebu-Bekra, Omera Osmana i Alije - radijjallahu anhum - dolazili u džamiju svaki dan po pet puta da bi klanjali. Ali nisu dolazili kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ, da ga poselame, jer su znali da im je Poslanik ﷺ, to pokudio i zabranio. Nego da su ga selamili na ulasku i izlasku iz džamije te na tešehudu u namazu onako kako su to činili u njegovom životu. Predaje od Ibn-Omera ukazuju na ovo.

Seid b. Mensur u svom Sunnenu kaže: "Govorio nam je Abdurrahman b. Zejd govorio mi je otac prenoseći od Ibn-Omera da kada bi se vratio sa putovanja došao bi kod Vjerovjesnikovog kabura, poselamio bi ga i donio bi salavat na njega. I rekao bi: *"Esselamu alejke Ebu-Bekre i esselamu alejke oče."*[1]

Iako je Abdurrahman b. Zejd bio slab ali prethodni hadis je prenešen od Nafie te ukazuje da to Ibn-Omer nije činio stalno i u većini slučajeva.

Najljepše je ono što je Malik rekao: "Neće poboljšati zadnje generacije ovog ummeta osim ono što je poboljšalo prve."[2] Kad god bi jedan narod oslabio u pogledu prdržavanja ugovora od vjerovjesnika i kada bi im iman oslabio to bi nadoknadili ili zamijenili onime što su izmislili od novotarija, širka i drugih stvari. Zbog toga su imami i drugi smatrali pokuđenim da se kabur dotiče ili ljubi. Radi toga su sagradili ogradu da bi ljude spriječili od takvog postupka. Aišina soba, u kojoj je ukopan Poslanik ﷺ, je bila priljubljena uz džamiju. A između njegovog mimbera i sobe je bila Ravda. Ovakvo stanje je bilo sve do kraja perioda njegovih pravednih halifa i onih poslije njih. Džamiji su dodavani dodaci. Soba i druge sobe izmijenjene u odnosu na stanje u kojem su bile priljubljene uz džamiju sa istoče i sa strane prema Kibli. Sve dok je nije preuređivao Velid b. Abdul-Melik. Omer b. Abdul-Aziz je bio njegov namjesnik u Medini. Zatim je otkupio ove i druge sobe nakon čega ih je porušio i učinio sastavnim dijelom džamije. Od

[1] Navodi ga Ibn Abdul-Berr u Istizkaru 1. dio, str. 233.
[2] Šifa 2. dio, str. 88.

učenjaka koji su to pokudili je bio Seid b. Musejjib a bilo je onih koji to nisu smatrali pokuđenim.

Ebu-Bekr Esrem kaže: "Rekao sam Ebu-Abdullahu – misleći na Ahmeda b. Hanbela – da li se dotiče Poslanikov kabur i da li se onda trlja rukama po sebi?" Pa je rekao: "Ne znam to." Pa sam mu rekao: "A mimber?" Pa reče: "Što se tiče mimbera, da, jer je o njemu nešto preneseno." Ebu-Abdullah kaže: "Nešto su prenosili od Ibn Ebu-Fedika od Ibn Ebu-Zi`ba od Ibn-Omera da je potrao rukama mimber."[1] Kaže: "Također ga prenose od Seida b. Musejjiba u *er-Rumani*." Kažem da ga prenose od Jahje b. Seida, kada je htio krenuti za Irak, da je došao kod mimbera potrao rukom po njemu i učio dove. Vidio sam ga kako to smatra lijepim. Zatim kaže: "Možda je to u nuždi ili nekoj takvoj situaciji." Ebu-Abdullahu je rečeno da neki ljudi priljubljuju svoje trbuhe na zid od kabura i rekao sam mu da sam vidio učenjake od stanovnika Medine da ga se ne dotiču (tj pomenuti zid), nego odu u stranu i poselame ga. Pa je Ebu-Abdullah rekao: "Da, ovako je postupao Ibn-Omer." Zatim Ebu-Abdullah reče: "Oca i majku bih za njega ﷺ, žrtvovao."

Ahmed i drugi su dozvoljavali da se dotiče mimber[2] i *rumana* koja je mjesto gdje Poslanik ﷺ, sjedio i gdje je ruke stavljao ali niko od njih nije dozvoljavao da se dotiče kabur. Neki naši prijatelji prenose predaje o doticanju njegovog kabura, jer je

[1] U ovom lancu ima prekida između Ibn Ebu-Zi'ba i Ibn-Omera.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je u stvarnosti od olakšavanja (ruhse) ali ispravno je da se ne dotiče ni rumana niti mimber. Te da na svijetu ne postoji ništa pomoću čega bi se iskazivao ibadet Allahu ﷻ osim dva Jemanska rukna (Crni kamen i Jemenski rukn). Nakon toga ništa se ne dotiče jer se radi o stvarima koje su vezane za ibadet. A da je takvo nešto od ibadeta to bi nam bilo preneseno mutevatir predajama i to bi činili svi ljudi. Isto onako kao što nam je preneseno i to čine svi ljudi od doticanja Crnog kamena i Jemenskog rukna. Ovome što je rekao Imam Ahmed čovjek se može mnogo načuditi. Ali i pored toga, za to nema nekakvog jasnog oslonca. Međutim zbog njegove – rahimehullah – ljubavi prema selefima i njihovim tragovima se opravadava mogućim greškama. Međutim pravilnije je da se istina slijedi, i da se kaže: Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija i ostali ugledni ashabi nisu doticali kabur niti mimber niti rumanu. Da, neki ljudi posjeduju emocije dok stanu kod mimbera te zbog njegove ljubavi dotiče na ovakav način ali se to ne ubraja u ibadete.

Ahmed pratio neke od dženaza pa bi dotakao njihov kabur učeći dove umrlom.

Razlika između ova dva mjesta je očita.[1]

Malik je pokudio doticanje mimbere isto kao što je pokudio doticanje kabura.

Što se tiče današnjice mimber je izgorio, a rumana nije ostala. Nego je od mimbera ostala mala daska tako da je nestalo onoga što se dozvoljavalo. Jer predaja od Ibn-Omera i drugih je bila da se dotiče mjesto gdje Poslanik ﷺ, sjedio.

Esrem sa svojim lancem od Ka'nebija prenosi od Malika od Abdullaha b. Dinara da je rekao: "Vidio sam Ibn-Omera kako stoji iznad kabura Allahovog Poslanika ﷺ, i donosi salavate na njega, i na Ebu-Bekra i Omera."[2]

Treći razlog pokuđenosti namjeravanja kaburova radi dove, je u tome što su selefi – radijjallahu anhum – to shvatali tumačeći riječi Allahovog Poslanika ﷺ, kada kaže:

"Nemojte moj kabur uzimati mjestom praznovanja."

Kao što smo to prenijeli od Alije b. Husejna i Hasana b. Hasana njegovog amidžića. Oni su bili najbolji od Poslanikove ﷺ, porodice među tabiinima. I najbolje su poznavali ove stvari u odnosu na druge, zbog njihove bliskosti do vjerovjesničke sobe po srodstvu i mjestu.

Mi smo prethodno naveli od Ahmeda i drugih da onaj ko želi da poselami Vjerovjesnika ﷺ, i njegovu dvojicu ashaba, a onda želi da dovi da će se okrenuti prema Kibli. Također, mnogi od prethodnih učenjaka su to pokudili kao što je bio Malik i drugi. Od kasnijih je bio Vefa' b. Akil i Ebul-Feredž b. Dževzi.

Ja ne pamtim (predaju), ni od ashaba, niti tabiina, niti ijednog od poznatih imama, da je neko od njih smatrao poželjnim

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Razlika je očita, Imam Ahmed je stavljao svoju ruku na kabur ne da bi ga potrljao ali kao da je to smatrao da kada se stavi ruka na bolesnika pa mu se dova uči pa je to – rahimehullah – učinio ali ne da bi ga potrljao.

[2] Bilježi ga Malik u Muveti 1. dio, str. 166.

namjeravanje posjete kaburovima radi dove. Niti je neko od njih nešto prenio od Vjerovjesnika ﷺ, niti od nekog od poznatih imama. Ljudi su pisali o dovama, vremenima i mjestima, pa su o tome naveli predaje. Ali niko od njih nije spomenuo niti napisao ni jedno slovo o vrijednosti učenja dova kod kaburova.

Kako bi bilo dozvoljeno kada je stanje ovakvo - tj. da se navodno kod njih dovi lakše odaziva i vrijednija je - dok su to selefi odbijali, nisu to prihvatali poznatim nego su to zabranjivali i nisu ga naređivali!

Da, poslije tristote godine po Hidžri, našlo se na različitim mjestima od strane pojedini ljudi, da su rekli kako se nadaju odazivu na dovu kod kabura tog i tog. Ili da se dova upućuje kod dotičnog kabura, i slično tome. Kao što je nađeno da je zabranjivano onima koji su ovaj stav zastupali i naređivali, ma ko god da bio. Najbolje njihovo stanje je da bude mudžtehidom u ovom pitanju ili da se radi o sljedbeniku pa da im Allah oprosti.

Ali ove njihove tvrdnje ne ukazuju na poželjnost ovog čina, ili kao što je vrsta govora kod nekih ljudi, pa kažu da se kod dotičnog mjesta prihvata zavjet, ili da se na nekom mjesti zavjetuje, misleći na izvore, bunareve, drvo, ili brda, kamen i druge slične idole. Pa kao što ova tvrdnja ne može biti oslonac u vjeri, onda je isto u pogledu prvog slučaja.

Do ovog trenutka do nas nije doprlo ni od koga od selefa dozvola po ovom pitanju. Osim što Ibn Ebi-Dunja prenosi u svojoj knjizi Kubur sa lancem od Muhammeda b. Ismaila b. Ebu-Fedika da je rekao: "Obavijestio me je Sulejman b. Jezid Ke`abi od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ko me posjeti u Medini, želeći time nagradu, bit ću njegov zagovornik i svjedok na Sudnjem danu."[1]

[1] Bilježi ga Sujuti u Džami'a sagir br. 8716, i ocjenjuje ga dobrim. Menavi ga odbija u Fejdul kadiru 1. dio, str. 141 i kaže: "Autor ga navodi kao hasen predaju ali nije hasen zato što u njegovom lancu ima slabih prenosilaca. Od njih je Musena b. Sulejman b. Jezid Ke'abi." Zehebi kaže: "Da se njegovi hadisi ostavljaju." Hatim kaže: "Da su njegovi hadisi neprihvatljivi." Hadis je naveden u Daif džami'a br. 5608.

Ibn Ebu-Fedik kaže: "Čuo sam od pojedinih koje sam zapamtio da kažu: "Omer b. Hafs mi je govorio da je Ibn Ebu Mulejke rekao: "Onaj ko želi da podigne ugled Vjerovjesnika ﷺ, neka stavi svjetiljku koja je prema Kibli kod glave kabura iznad njegove glave."[1]

Ibn Ebu-Fedik kaže: "Čuo sam od pojedinih koje sam zapamtio da kažu: "Ko stane kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura pa prouči ovaj ajet:

إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ

"Allah i meleci Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika." (Sura El-Ahzab, 56)

Pa kaže: "Muhammede Allah te blagosilja." Sve dok ne kaže sedamdeset puta. Pozvat će ga melek i reći će mu: "Allah te blagosilja o ti taj i taj." A njegova potreba se neće odbiti."

Možda će neko na osnovu ove predaje od Ibn Ebu-Fedika misliti da je poželjno namjeravati učiti dove kod kabura ali u tome nema nikakvog dokaza iz sljedećeih razloga:

Prvo. Zato što je Ibn Ebu-Fedik ovo prenio od nepoznatih ljudi. Zatim je taj nepoznati prenio nešto također od nekoga koga ne poznaje. Ovakvim i sličnim predajama se ne može ništa potvrditi. Ibn Ebu-Fedik je bio među kasnijim generacijama na kraju dvijestote po Hidžri, a on nije bio od tabiina niti njihovih poznatih tabiina. Sve dok se ne kaže da je ovo bilo poznato u prve tri generacije. Dovoljno ti je da znaš da niko među poznatim učenjacima od stanovnika Medine nije nešto ovako prenio.

Ono što čini ovaj stav slabim jeste to da je od Vjerovjesnika ﷺ potvrđeno da je rekao:

"Onaj ko na mene donese jedan salavat Allah donese na njega deset."[2]

[1] Navodi ga Kadi u Šifa 2. dio, st. 84.
[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 408.

Pa kako će biti stanje onog ko na njega donese sedamdeset salavata da na njega donosi salavate melek od meleka? Njegovi ﷺ, hadisi su prethodno pojasnili da do njega dopire selam udaljenog i onog koji je blizu.

Drugi je taj, što se ovo smatra poželjnom dovom onome ko dođe u posjetu pa to bude u sklopu posjete, kao što su to navodili učenjaci u obredima hadža. Ali ovo nije naš predmet. Nego smo prethodno naveli da onaj ko ga posjeti posjetom na propisan način, te bude učio dove u toku te posjete, da to nije pokuđeno, kao što su to spomenuli neki učenjaci, sa napomenom da postoji razilaženje. Od selefa se prenosi pokuđenost stajanja pored kabura radi dove, što je ispravnije mišljenje. Nego je pokuđeno imati namjeru početno, da se dovi kod kabura, ali primjer čovjeka koji uđe u džamiju i klanja namaz tahijetul mesdžid, te u toku istog namaza uputi dove, to neće biti pokuđeno. Ili da uzme abdest na nekom mjestu, te na istom klanja a u toku namaza uči dove, to također neće biti pokuđeno.[1] Ali ako se bude trudio i namjeri se da klanja

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: U toku njegovog namaza, čime ukazuje da propisana dova u dobrovoljnim namazima i farzovima u toku namaza može biti iz dva razloga: Poslanikove ﷺ riječi: ***Što se tiče sedžde trudite se u dovama jer će vam se odazvati.*** Tako da je dovu učinio u samom namazu. Drugo: da je na tešehudu rekao ako to kaže: ***Zatim neka od dove bira šta hoće.*** I kaže: ***Kada neko od vas bude na posljednjem tešehudu neka se Allahu utječe od četiri stvari.*** Pa je učinio dovu u namazu.

Pa ako je Poslanik ﷺ smjestio dovu unutar namaza onda ovo što vidimo danas da pojedini ljudi čine od učenja dova poslije namaza je suprotno onome na što nas je uputio Vjerovjesnik ﷺ tj. da je učio dove u toku namaza. Ako je ovo suprotno onome što nalaže šerijat onda je isto tako suprotno onome što nalaže proučavanje. Jer ti doviš u trenutku dok si pred Allahom i dok ti dolazi dobro za razliku od onoga koji dovi nakon što ode. Ovo je izokrenuto značenje. Koliko samo stanovnici Nedžda uljepšavaju dove poslije nafila ili farzova i kod onih koji dolaze poput čovjeka koji zatvara oči dok uči u namazu. Mnogi ljudi kažu: Ako zatvori oči u namazu to će biti skrušenije za njega. To je od šejtanovog uljepšavanja njemu. Zato što je zatvaranje očiju u namazu ili pokuđeno ili suprotno prečem. Ali šejtan uljepšava srcima da ako zatvore oči da će to biti bolje za koncentraicju u namazu i razmišljanje o njegovom značenju. Ispravno je da kažemo: Onaj ko želi doviti Allaha neka to čini prije selama ili poslije zadnjeg tešehuda. Ali poslije farza Allah ﷻ nam je pojasnio šta ćemo reći: ***A kada obavite namaz Allaha spominjite i stojeći i sjedeći i na bokovima.*** (En-Nisa, 103). Isto tako i kod džume kada je Allah zabranio ljudima kupo-prodaju poslije ezana

na određenom mjestu ili džamiji, kojem šerijat nije dao posebnu vrijednost u odnosu na druge džamije, ili na njemu da uči dove, zabranit će se ova posebnost.

Treći je, da je možda odgovor u ovom slučaju radi mnoštva donešenih salavata na Vjerovjesnika ﷺ. Jer donošenje salavata na njega, na početku u sredini i na kraju dove, je jedan od najjačih razloga radi kojih se može očekivati odgovor u svim dovama. O čemu su i došle predaje, poput one koja se prenosi od Omera b. Hattaba ﷺ kao merfua i mevkuf predaja da je rekao:

"Tvoja dova je zaustavljena između nebesa i Zemlje sve dok ne doneseš salavat na svog Vjerovjesnika ﷺ."

Bilježi ga Tirmizi.[1]

Muhammed b. Hasen b. Zibale u knjizi Vijesti o Medini spominje u onome što od njega prenosi Zubejr b. Bekar a on ga prenosi od Abdul-Aziza b. Muhammeda Deravurdija da je rekao: "Vidio sam čovjeka od stanovnika Medine po imenu Muhammed b. Kejsan kako dolazi, kada klanja ikindiju petkom, a mi smo sjedili sa Rabiom b. Ebu-Abdurrahmanom - pa bi stao kod kabura i poselamio bi Vjerovjesnika ﷺ, pa bi dovio sve do mraka. Zatim bi oni koji sjede kod Rabie rekli: "Pogledajte šta ovaj radi?" Pa bi rekao: "Pustite ga, čovjeku pripada ono što je naumio."

---

kaže: ***A kada se namaz obavi raziđite se po Zemlji tražeći Allahove blagodati. I spominjite Allaha mnogo da bi ste uspjeli.*** (El-Džuma, 10). Tako da je zikr stavio poslije traženja blagodati, jer im je zabranjeno tražiti opskrbu nakon što se pozovu na namaz petkom.

U svakom slučaju Allah ﷻ je pojasnio šta treba reći poslije farz namaza. Ne može nam se odgovoriti da ako čovjek preda selam da će poslije učiti istigfar, a istigfar je traženje oprosta. A ovaj istigfar nije za opće grijehe. Nego za manjak ili nedostatak koji se desi u namazu. Zato se sa njim počinje prije svega. Kada čovjek klanja kaže: ***Allahu Ti si spas, od Tebe je spas, Slavljen si o Ti kome pripada veličanstvo i čast.*** Zatim će učiti istigfar. (Također, neće nam se odgovoriti istiharom namaz, zato što je (ovdje) dokaz da je potrebno učiti dovu poslije namaza, (jer je tako rekao Poslanik ﷺ u hadisu.) I zato jer to biva poslije nafile a ne farza).

[1] Sunnen Tirmizi br. 486 kao mevkuf predaja od Omera b. Hattaba ﷺ. U lancu ove predaje se nalazi Ebu-Kurre Esedi koji je nepoznat. Hilal ga navodi u djelu Tezkiretu šujuh od Harisa b. Alija b. Ebu-Taliba kao merfua predaju od njega.
Albani kaže: "Lanac mu je veoma slab." Irvaul galil 2. dio, str. 177 – 178.

Muhammed b. Hasan ima svoje predaje iako je kod učenjaka ocjenjen slabim, kao što je kod Vakidija i drugih. Ali prenosi lijepe predaje u kojima ima i pouke.

Za ovu priču će se neko vezati za oba kraja, jer se može shvatiti da ono što je učinio ovaj čovjek jeste novotarija po njima. Te da to nije niko činio od ashaba niti stanovnika Medine, jer da je to bilo poznato od stanovnika Medine onda se ne bi začudili Rabiini gosti i odbili njegov čin. Nego Muhammed b. Hasan spominje u svom djelu predaju Zubejra b. Bekara koja ukazuje da je to bilo u vrijeme Malika i njegovih prijatelja. Te da im ovaj čin nije bio poznat. A da je ovo bilo rasprostranjeno među njima ne bi to naveli u knjizi autora u smislu nečega radi čega se čude.

Zatim oni koji su sjedili kod Rabie - a bili su učeni ljudi - su odbili njegov čin dok mu je Rabia odobrio. Najviše po tom pitanju jeste da postoji razilaženje, ali Rabiino pojašnjenje njegovog čina : "Da svakom čovjeku pripada ono što je naumio." Ne ukazuje na odobravanje pokuđenih stvari. Jer da je htio tamo klanjati on bi mu to spriječio, isto kao da je htio da klanja u zabranjenom vremenu.

Nego ono što je Rabia htio - a Allah najbolje zna - da onaj ko bude imao lijep nijet da će biti nagrađen za svoj nijet, iako djelo koje počini nije propisano, ako nema namjeru da se suprotstavlja šerijatu.

Ova dova, iako nije propisana, ali onaj koji je uči može imati nagradu za svoju namjeru.

Iz ovoga će se izvući korist tj. da dova pored kabura nije poželjna. Jer to mjesto nema svoju posebnost. Nego dobro može biti sa strane namjere onog ko upućuje dovu.

Zatim Rabia nije ukorio one koji su sjedili zbog toga što su pratili njegov čin. Možda zato što do njega nije doprlo da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se njegov kabur uzima mjestom praznovanja ili da se klanja kod njega. Jer je Rabia kao što kaže Ahmed čovjek koji je slabo poznavao predaje, tako da ovo možda nije doprlo do njega. Tako da, možda, ovo nije smatrao da ulazi u

zabranu,[1] ili da to nije smatrao haramom. Nego najviše što je smatrao da je to pokuđeno. A spriječavanje pokuđenog nije farz,[2] ili da je mislio da je taj čovjek došao radi selama i dove usput i uporedo.

O ovome postoji razmatranje. Nema sumnje da se učenjaci razilaze oko ovih stvari. Kao što su se razišli o ispravnosti namaza pored kabura. A onaj koji ne smatra namaz nevaljanim možda ga neće ni sprječavati da to učini.

Oslonac biva na Kur`an i sunnet, i na ono na čemu su bili prethodnici. Pored toga što je ovaj Muhammed b. Hasan prenosio predaje od selefa koje jačaju ovo mišljenje. Pa kaže: "Govorio mi je Omer b. Harun prenoseći od Seleme b. Virdana da je rekao: "Vidio

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Prvo Imam Ahmed – rahimehullah – je spomenuo Rabiin govor, ali je htio pojasniti njegovo stanje da se ne bi drugi zaveli njime. Ovo je sa strane savjetovanja kao što kažu. Isto tako se prenosi od Ibrahima Neha'ija da je malo posjedovao znanja u hadisima. Ali je u fikhu bio dobar. Učenjaci – rahimehumullah – su ovo rekli ali nije im bio cilj da u potpunosti omalovaže vrijednost čovjeka. Nego su htjeli da pojasne istinu da se ne pravari ko se prevari. A svakom čovjeku pripada ono što je naumio.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh kaže: 'Spriječavanje pokuđenog nije farz' je nešto što treba razmotriti jer treba reći da ako se nešto pokuđeno uzme za ibadet da je farz to spriječiti, kako ljudi ne bi pali u novotariju. Da, naprimjer ako bi se neko okrenuo u namazu to je pokuđeno ali je obaveza da mu se spriječi okretanje zato što je pokuđeno. A spriječavanje ovog je sunnet, ali ako inovira čovjek nešto u vjeri onda mu se to mora spriječiti iako bi se radilo o pokuđenoj novotariji.

Dova pored kabura je zabluda i širk, i u to nema sumnje, ali samo po sebi kao zabluda jer je u pogledu dove propisano da se okrene prema Kibli, i što se tiče širka jer je u Allahovu vjeru uveo novotariju koja nije od islama. Novotarija je vrsta širka. Zato što je novotar djelimično sebe postavio zakonodavcem. A postavljanje zakona je vrsta širka. Zato je Uzvišeni rekao: ***Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da se samo jednom Bogu klanjaju, nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni Njemu ravnim smatraju.*** (Et-Tewbe, 31). Adijj b. Hatim je rekao: Allahov Poslaniče mi ih nismo obožavali, kaže: ***Zar nisu dozvoljavali ono što je Allah zabranio pa ste to dozvoljavali. Pa su zabranjivali ono što je Allah dozvolio pa ste to zabranjivali?*** Kaže: Da. Kaže: ***To je obožavanje njih.***

Šejh – rahimehullah – nije podrazumijevao time širk poput klanjanja pred kipom ili će se reći: Da će to možda biti sredstvo prizivanja mrtvog , a ono što vodi u veliki širk jeste mali širk, jer za to postoje odrednice. Mali širk je ono što je kod učenjaka smatrano sredstvom koje vodi u veliki širk.

sam Enesa b. Malika da selami Vjerovjesnika ﷺ, zatim bi prislonio leđa na zid od kabura a onda bi dovio."

Ovo iako bi bilo potvrđeno od Enesa podržava ono što smo govorili. Jer Enes nije stanovao u Medini. Nego je dolazio iz Basre, sa hadžijama ili nekim drugim. Pa bi poselamio Vjerovjesnika ﷺ, pa bi nakon toga možda želio da dovi. A ono što treba učiniti u njegovoj situaciji biva uporedo i usput tj. da se okrene leđima kaburu.

Muhammed b. Hasan spominje od Abdul-Aziza b. Muhammeda i Muhammeda b. Ismaila i drugih od Muhammeda Hilala i od drugih učenjaka da je Poslanikova ﷺ, kuća u kojoj je njegov kabur, bila Aišina kuća u kojoj je stanovala. Te da je četvrtastog oblika, sagrađena od crnog kamena i pruća. A zid okrenut prema Kibli je duži a istočni i zapadni su isti. Međutim sjeverni je nešto kraći. Vrata kuće su bila okrenuta prema Šamu. Zatim su zatvorena crnim kamenom i malterom.[1]

Zatim je Omer b. Abul-Aziz na tome sagradio vidljivu građevinu. Nakon toga je Omer ovo zdanje spojio[2], da ga ljudi ne bi uzimali kao Kiblu posebno radi namaza u sklopu Poslanikove ﷺ, džamije. Zato što je Allahov Poslanik ﷺ, kao što mi je to prenio Abdul-Aziz b. Muhammed od Šerika b. Abdullaha b. Ebu-Nimra od Ebu-Seleme b. Abdurrahmana, rekao:

"Neka Allah ubije jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima molitve."

Govorio mi je Malik b. Enes prenoseći od Zejda b. Eslema od Ataija b. Jesara da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati. Pojačala se Allahova srdžba nad narodom koji su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli za mjesta molitve."

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. materijal kojim se kamenje veže.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. učinio ju je sa tri ćoška, jer trougao čini čovjeka da ako se okrene prema njemu da se ne može okrenuti prema zidu. Nego će biti okrenut prema Kibli.

Ako se ove predaje dodaju prethodnim predajama znat ćemo kakvi su bili selefi po pitanju ovog poglavlja. Te da je ono na čemu je većina kasnijih generacija po njima samo činjenje zlodjela.

U ovo poglavlje ne ulaze predaje u kojima stoji da su ljudi čuli odgovor na selam iz Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura ili iz kabura nekih dobrih ljudi. Te kako je Seid b. Musejjib čuo ezan iz kabura u prvim noćima hidžretskog mjeseca." I slično tome.[1]

Sve ovo je istina o kojoj mi (ovdje), ne govorimo, jer je stvar jasnija i mnogo veličanstvenija od toga.

Također se prenosi da je čovjek došao kod kabura Allahovog Poslanika ﷺ, te se požalio na uginuće stoke u godini Ramade (velike suše). Pa ga je vidio a on mu naređuje da dođe kod Omera da izađe pa traži kišu radi naroda. Ovo nije od ovog poglavlja. Ili kao što se dešava u mnogo slučajeva onima koji nisu poput Vjerovjesnika ﷺ. Poznati su mi mnogi takvi događaji.

Ili traženje potreba pojedinaca od Poslanika ﷺ, ili od nekog od njegovog ummeta pa mu se upotpuni potreba. Ovoga se desilo u mnogo slučajeva ali mi nismo sad u toku toga.

Na tebi je da znaš da Vjerovjesnikov ﷺ, ili nečiji drugi odaziv na molbe ovih ne ukazuje na poželjnost traženja. Jer je on ﷺ, rekao:

> ***"Neko od vas traži od mene svoju potrebu pa mu je dadnem. A on izađe od mene stavljajući vatru pod pazuho." Pa su rekli: "Allahov Poslaniče, zašto im onda daješ?" Kaže: "Oni neće ništa drugo osim da traže od mene a Allah odbija od mene škrtost."***

Većina ovih koji upućuju svoje zahtjeve i koji se priklanjaju u dovama i koji su u tom stanju, kada im se ne bi udovoljilo njihov iman bi došao u upitnu situaciju. Isto onako kao oni koji su tražili

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je od Allahovog načina dato nekim ljudima da čuje ezan ili odgovor na selam u kaburu Allahovog Poslanika ﷺ. Ali to ne znači da je Poslanik ﷺ živ ovosvjetskim životom kako bi prihvatao dove, šefat i slično tome.

od njega u toku njegovog života. Među njima je bilo onih kojima se odazvalo pa im je bilo naređeno da napuste Medinu.

Ako se ovako nešto desi, onda je to keramet onog koji je u kaburu. Ali to ne ukazuje na dobro stanje onog koji traži, onda nema razlike između njega i onog otprije.

Ljudima nije zabranjen namaz kod kaburova niti uzimanje istih za molitve zbog omalovažavanja mrtvih. Nego je to bilo radi same smutnje, jer smutnja se desi kada se pojave njeni razlozi. Pa da nije onoga što se dešava kod kaburova, od čega postoji strah da ljudi bivaju dovedeni u kušnju radi toga, ljudima to ne bi bilo spriječeno.

Što se tiče kerameta i natprirodnih pojava koje se nalaze kod kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi, poput spuštanja svjetlosti ili meleka kod njih, te izbjegavanja šejtana i životinja ovih mjesta, te od udaljavanja vatre od njih i onih koji su u njihovoj blizini, te zauzimanje nekih od njih za svoje susjede među mrtvima i poželjnosti ukopavanja kod pojedinih među njima. Te sticanje blagostanja i smiraja pored njih, te spuštanja kazne na one koji ih omalovažavaju. Ova vrsta pojava je istina o čemu mi ovdje ne govorimo. A ono što je u kaburovima vjerovjesnika i dobrih ljudi od Allahovih kerameta i Njegove milosti, i od onoga što kod Allaha imaju od svetosti i štovanja je mnogo iznad onoga što sebi ljudi predstavljaju. A ovo nije mjesto takvih pojašnjenja.

No, sve ovo ne ukazuje na poželjnost namaza niti bilo kojih obreda kod njih, zbog toga što postoje velike štetne posljedice zbog namjeravanja ibadeta pored njih, od čega je zakonodavac upozorio kao što je prethodilo. Ove stvari sam naveo jer se nekome čini da se suprotstavljaju onom što smo prethodno govorili a u stvari nije tako.

Četvrti oblik je taj, da ubjeđenje u odaziv na dovu pored njih i u njihovu vrijednost obavezuje da se okuplja kod njih, i da namjeravaju putovati radi posjete istih. Možda će se obožavaoci kaburova okupiti oko njih u velikim skupovima, u određenim periodima, a to je upravo ono što je Poslanik ﷺ, zabranio riječima:

"Nemojte moj kabur uzimati mjestom praznovanja."

Ili riječima:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli za mjesta molitve."

Ili riječima:

"Nemojte kaburove uzimati mjestima za molitvu, jer oni koji su bili prije vas su uzimali kaburove mjestima molitve."

Tako da, ima kaburova oko kojih se njihovi obožavaoci sakupljaju godišnje, ili putuju radi njih radi proslave, možda u Muharremu, Redžepu, Ša`banu, Zul Hidžetu i drugim mjesecima. A kod nekih se okupljaju na dan Ašure. Neki to čine na dan Arefata. Neki opet u polovini mjeseca Ša`bana. Drugi opet u drugim vremenima. Tako da imaju jedan dan u godini koji namjeravaju obilježiti radi njih. Oni se okupljaju kod njih isto onako kao što se namjerava okupljanje na Arefatu, Muzdelifi ili Mini u poznatim danima u godini. Ili kao što se namjerava posjeta musali u mjestu stanovanja u danima bajrama, ili je možda davanje pažnje ovim okupljanjima radi dunjaluka i vjere bitnije i žešće.

Od njih su, oni radi kojih se putuje u određeno ili neodređeno vrijeme iz različitih mjesta radi namjerenog ibadeta i dove kod njih, isto onako kao što se namjerava posjetiti Allahova sveta kuća. Nije mi poznato razilaženje među učenjacima po pitanju ovakvog putovanja da je haram i da se zabranjuje. Osim ako se ne radi o novopojavljenom razilaženju. Ja sam naveo oba prethodna oblika o putovanju samo radi posjete kaburova.

Ali, ako je putovanje radi ibadeta kod njih, kao što je dova, namaz ili obilježavanje praznika i sličnog, onda nema nikakve sumnje da je to zabranjeno, jer ih neki nazivaju hadžom i kažu: "Hoćemo da obavimo hadž kod dotičnog kabura."

Od njih su oni kod kojih se namjerava okupljanje u određenom danu u sedmici.

U globalu sve ovo što se čini kod kaburova je rod onoga što je Allahov Poslanik ﷺ, zabranio riječima:

"Nemojte moj kabur uzimati mjestom praznovanja."

Jer, posjećivanje određenog mjesta, u određeno vrijeme, se vraća na povrat godine, mjeseca ili sedmice. I to je samo po sebi značenje praznika. Zatim zabranjeno je malo i veliko od toga. A to je ono o čemu je prethodila Ahmedova zabrana. Kaže: "Ljudi su po ovom pitanju mnogo pretjerali." Pa je spomenuo šta se dešava pored Husejnovog kabura.

Spomenuo sam u onome što je prethodilo pokuđenost običajnog obavljanja ibadeta u vrijeme za koje nije došla potvrda u sunnetu, pa šta onda reći ako se radi o običavanju određenog mjesta u određeno vrijeme? [1]

U ovo ulazi ono što se čini u Egiptu kod Nefisinog i drugih kaburova. Ili kao što se čini oko kabura u Iraku za koji se tvrdi da je kabur Alije ﷺ. Ili kod kabura Husejna, Huzejfe b. Jemana, Selmana Farisija, kabura Muse b. Džafera, Muhammeda b. Alija Dževada u Bagdadu. Ili kod kabura od Ahmeda b. Hanbela, Me`arufa Kerhija i drugih. Ili što se čini pored kabura Ebu-Jezida Bistamija. Isto tako se činilo pored kabura u Harranu kod kabura po imenu Ensarija. I kod mnogih drugih kaburova u islamskim državama koje nije moguće nabrojati. Kao i to da su na velikom broju njih sagradili džamije. Neki od njih su na silu oteti kao što su sagradili nad kaburovima od Ebu-Hanife i Šafije.

Što se tiče ovih vrijednih imama, potrebno je da budu voljeni i slijeđeni, te da se oživi ono što su oživljavali od vjere. Te upućivanja dova Allahu ﷻ, da im se smiluje i da im oprosti, da bude zadovoljan sa njima i slično tome.

Ali da se njihovi kaburovi uzimaju za redovne posjete, to je ono što su zabranili Allah i Njegov Poslanik ﷺ. A stalno namjeravanje ovih kaburova u određeno vrijeme ili opće okupljanje kod njih u određeno vrijeme je uzimanje istih za praznovanje, kao što je prethodilo. Ja ne poznajem među

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Čovjek je naučio da uzme abdest kada hoće da izađe, ali to nije sunnet Allahovog Poslanika ﷺ, da tako čini, pa ćemo reći: Svaki abdest je sunnet u bilo koje vrijeme.

muslimanskim učenjacima razilaženje po tom pitanju. Tako da se neće zavesti zbog mnoštva neispravnih običaja. To je poistovjećivanje sa sljedbenicima Knjige o čemu nas je Vjerovjesnik ﷺ, obavijestio da će se desiti u ovom ummetu.

Osnova toga je zbog ubjeđenja o vrijednosti dove kod njih. Jer da nije takvog ubjeđenja u srcima, sve ovo bi bilo izbrisano. Ako je namjeravanje istih radi dove, ono na što vodi ovo ubjeđenje od štetnih posljedica, onda će biti haram poput namaza ili čak preče. To bi bila smutnja u koju se dovode ljudi i pri čemu se otvaraju vrata širka, a zatvaraju vrata imana.

POGLAVLJE

PROPIS O ČINJENJU OSTALIH IBADETA KOD KABURA

Prethodilo je da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se kaburovi uzimaju mjestima molitve, kao i obavljanje namaza kod njih. Ili da se uzimaju mjestima praznovanja, kao i to da je molio Allaha da ne učini njegov kabur idolom koji će se obožavati.

Prethodilo je, da uzimanje mjesta za praznovanje, znači da se obilazi u određeno vrijeme radi ibadeta kod njega ili nečeg drugog mimo toga.

Prethodila je posebna zabrana radi namaza kod njih i prema njima. A naređeno je da se poselame i da se moli za njih.

Spomenuli smo šta ima čovjek od dove kod njih, te razliku između namjeravanja istih radi dove ili dove koja se desi usputno i popratno.[1]

Upotpunjavanje ove teme bi bilo sa spomenom propisa o činjenju ostalih ibadeta kod kaburova. Na njih se odnose isti propisi kao što je to slučaj sa dovom kod njih. Spominjanje Allaha na tim mjestima, ili učenje Kur`ana kod kaburova, ili posta kod njih, ili klanja žrtvi, nema nikakvu vrijednost u pogledu mjesta, niti je namjeravanje istih poželjno.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Ako bude dovio kod kabura bez namjere da dovi kod njega ali slijedeći i prateći ostale postupke, da to nema smetnje. Za ovo se može reći da je potrebno razmotriti. Jer ne postoji čovjek koji će doviti na ovom mjestu osim što to smatra vrijednijim. Jer ako nije zašto onda ostavlja sve džamije te dolazi na ovo mjesto zbog čega smatramo da je ova vrata preče zaključati. A čovjek ako posjeti kaburove da dovi umrlima a ne kod njih, Isto kao u pogledu Poslanikovog ﷺ, kabura smatramo da čovjek (samo), poselami Vjerovjesnika ﷺ i ode ne doveći bez razlike da li ostavio sobu sa svoje lijeve strane ili iza sebe.

POGLAVLJE

PROPIS O ČINJENJU OSTALIH IBADETA KOD KABURA

Prethodilo je da je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio da se kaburovi uzimaju mjestima molitve, kao i obavljanje namaza kod njih. Ili da se uzimaju mjestima praznovanja, kao i to da je molio Allaha da ne učini njegov kabur idolom koji će se obožavati.

Prethodilo je, da uzimanje mjesta za praznovanje, znači da se obilazi u određeno vrijeme radi ibadeta kod njega ili nečeg drugog mimo toga.

Prethodila je posebna zabrana radi namaza kod njih i prema njima. A naređeno je da se poselame i da se moli za njih.

Spomenuli smo šta ima čovjek od dove kod njih, te razliku između namjeravanja istih radi dove ili dove koja se desi usputno i popratno.[1]

Upotpunjavanje ove teme bi bilo sa spomenom propisa o činjenju ostalih ibadeta kod kaburova. Na njih se odnose isti propisi kao što je to slučaj sa dovom kod njih. Spominjanje Allaha na tim mjestima, ili učenje Kur`ana kod kaburova, ili posta kod njih, ili klanja žrtvi, nema nikakvu vrijednost u pogledu mjesta, niti je namjeravanje istih poželjno.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Ako bude dovio kod kabura bez namjere da dovi kod njega ali slijedeći i prateći ostale postupke, da to nema smetnje. Za ovo se može reći da je potrebno razmotriti. Jer ne postoji čovjek koji će doviti na ovom mjestu osim što to smatra vrijednijim. Jer ako nije zašto onda ostavlja sve džamije te dolazi na ovo mjesto zbog čega smatramo da je ova vrata preče zaključati. A čovjek ako posjeti kaburove da dovi umrlima a ne kod njih, Isto kao u pogledu Poslanikovog ﷺ, kabura smatramo da čovjek (samo), poselami Vjerovjesnika ﷺ i ode ne doveći bez razlike da li ostavio sobu sa svoje lijeve strane ili iza sebe.

Ne poznajem nikog od muslimanskih učenjaka da je rekao da su zikr, post ili učenje bolji tamo od nekog drugog mjesta.

Ali ono što se spominje da se mejit koristi slušanjem Kur`ana, za razliku ako se uči na drugom mjestu, je ako se misli da do njega dopire nagrada učenja ako se uči kod posebnog kabura. Što ne zastupa ni jedan od poznatih učenjaka, nego se ljudi u tom pogledu dijele na dva mišljenja:

Jedno je, da nagrada tjelesnih ibadeta od namaza, učenja i drugih dopiru do umrlog, kao što do njega dopire nagrada novčanih ibadeta oko čega postoji konsenzus. Ovo je stav Ebu-Hanife, Ahmeda i drugih, kao i stav nekih šafija i malikija. Ovo je ispravno mišljenje radi dokaza koje smo naveli na drugom mjestu.[1],[2]

Drugo je, da tjelesni idabet ne dopire do njega ni u kom slučaju, što je poznato kod šafija i malikija. I niko od njih nije izdvojio mjesto radi kojeg dopire ili ne.

Što se tiče da umrli čuje glasove učenja i slično je istina, ali umrli ne stiče nagradu nakon smrti za djelo koje učini poslije smrti kao što je slušanje učenja ili nečeg drugog. Nego se naslađuje ili pati radi onoga što je činio u životu. Ili što čini neko drugi nakon njegove smrti slijedeći ga u tome, ili radi onoga kako se prema njemu odnosi. Kao što postoji razilaženje o njegovim patnjama radi naricanja za njim. Kao to da uživa radi onoga što se pokloni radi njega, ili kao što uživa u dovi koja se uputi radi njega, ili od poklanjanja novčanih ibadeta o čemu postoji konsenzus. Također, skupina učenjaka od hanbelija i drugih, a prenose to od Ahmeda, spominjući predaje: "Da se mejitu nanosi bol zbog grijeha koji se čine kod njih." Također se kaže: "Da uživa u onome što se uči kod njega i spominje Allah."

---

[1] Pogledaj Medžmu'a fetava od autora 24. dio, str. 309 – 313.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mnoge od ovih rečenica je naveo u podnapisu o «Dželalejn» kod riječi Uzvišenog: ***Čovjeku ne pripada osim ono što stekne.*** (En-Nedžm, 39). Naveo je više od trideset načina dokazne strane ovog ajeta. Ja nigdje u knjigama nisam sreo da se na ovaj način navede ovoliko dokaza. A ko želi da provjeri neka to učini.

A ovo, ako bi i bilo istina, ne nalaže poželjnost učenja kod njih, jer da je to bilo propisano Vjerovjesnik ﷺ, bi to svom ummetu pojasnio.

Makar i postojala neka vrsta koristi u ovome, treba znati da tu ipak preovladava šteta, kao što je slučaj sa namazom kod njega. Mejit uživa radi dove koja se upućuje za njega, u traženju oprosta i sadake u njegovo ime, i u mnogim drugim ibadetima radi kojih ima mnogo veće koristi od toga. To je ono što je propisano i u čemu nema štete. Zbog toga, niko od učenjaka nije rekao da je poželjno namjeravati posjetu kaburu, kako bi se učio Kur`an pored njega. Jer je nužno poznato od vjere islama da to nije ono što je Vjerovjesnik ﷺ, propisao svom ummetu. Ali su se razišli oko učenja kod kaburova. Da li je mekruh ili nije? Pitanje je poznato o čemu postoje tri predaje od Ahmeda.

Jedna je, da tome ništa ne smeta. Ovo je izabrao Hilal, njegov prijatelj i mnogi njegovi sljedbenicu među kasnijim generacijama. I kažu da je to zadnja predaja od Ahmeda. Također da je to stav skupine Ebu-Hanifinih prijatelja. Oslonili su se na ono što se prenosi od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - da je ostavio u oporuci da mu se nad kaburom u trenutku kada bude ukopavan uči početak sure El-Beqare i njeni zadnji ajeti.[1] Također, od nekih se muhadžira prenosi učenje sure El-Beqare.

Druga predaja je, da je pokuđeno. Pa su se ovi razišli da li se uči fatiha u dženazi namazu ako se klanja na mezarju? Od Ahmeda se po tom pitanju prenose dvije predaje. A ovo je predaja koju prenosi većina njegovih prijatelja. Ovo su zastupali stari prethodnici među njegovim prijateljima koji su se sa njim družili, kao što je Abdul-Vehab Verak, Ebu-Bekr Mervezi i drugi. Ovo je mezheb svih selefa, kao Ebu-Hanife i Malika, Hašima b. Beširа i drugih. Od Šafije nije sačuvana predaja da je nešto govorio o ovome. Jer je to po njemu novotarija. Malik kaže: "Ne poznajem nikoga ko to čini."

Tako da se zna da to nisu činili ashabi ni tabiini.

[1] Bilježi ga Bejheki u Sunnenu 4. dio, str. 56 sa slabim lancem.

Treća da nema smetnje da se uči u trenutku dok se mejit zakopava. Kao što je prenešeno od Ibn-Omera - radijjallahu anhuma - i od nekih muhadžira. Ali učenje poslije toga, kao što se okupljaju oko kabura da uče kod njega je pokuđeno. Jer ovako nešto u osnovi nije prenešeno ni od koga od selefa.[1]

Možda je ova predaja jača od ostalih[2], jer se u njoj spaja između dokaza. A oni koji su pokudili učenje kod kabura su pojedinci, pa makar se ne išlo na kabur sa namjerom učenja, kao što je pokuđen namaz. Ahmed zabranjuje da se uči u toku dženaze namaza na tom mjestu.

Poznato je da, učenje u namazu, nije namjereno učenje kod kabura. Pored toga, razlika između onoga što se čini usputno i popratno i onoga što se čini radi kabura je jasna što je prethodilo. A

[1] Ovo je praksa i na našim prostorima da se poslije ukopa uči Kur'an oko kabura mejita. Dakle ono što ima neke osnove u predajama po tom pitanju je učenje Kur'ana dok se mejit ukopava shodno vasijetu ibn-Omera. Ali s obzirom da je predaja o tome slaba onda ni to nije ispravno. (op. rec.)

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ispravno je da je jačeg utjecaja, zato što je najbolja uputa Muhammedova ﷺ, uputa a on to nije činio. Nego predaja ukazuje suprotno tome. A običavao je, kada izađe iznad mejta da kaže: ***Tražite oprosta i učvšćenje za vašeg brata, on sad biva pitan.*** A nigdje nije spomenuto da je učio Kur'an ili da je naredio da se uči. Tačno je da je to pokuđeno. Jer kada bi se ova vrata otvorila to bi odvelo u veliko zlo. Jer ko bi mogao odrediti učenje? Možda će neko proučiti cijeli Kur'an. A nakon toga se pojavi kukanje i naricanje i druge stvari.
Od toga je ono što čine pojedini ljudi u posljednje vrijeme a to je da stoje i opominju ljude kod ukopavanja. Jer to je novotarija. Zato što mi sigurno znamo da nisu pažljiviji u pogledu opominjanja od Poslanika ﷺ, a on to nije činio. Nikada nije stao kao hatib da bi ih opomenuo i podsjetio. Najviše što je o tome prenešeno je:
Prvo: Da je Poslanik ﷺ, izašao na Bakije a kabur nije još bio zakopan pa je sjeo na zemlju a ashabi su posjedali oko njega. Pa je počeo udarati po zemlji sa štapom. Spomenuo je stanje čovjeka kod smrtnog časa, njegovo stanje kod ukopavanja. Dakle samo priča dok su sjedili.
Drugo: Da je kod ukopavanje jedne od svojih kćerki a bio je pored kabura, rekao je: ***Nema nikog oda vas a da mu nije propisano mjesto u Džennetu i mjesto u Vatri.*** Rekoše: Allahov Poslaniče, zašto ne napustimo djela i oslonimo se na Knjigu? Kaže: ***Radite, svakome je olakšano ono za šta je stvoren.*** Ovo nije hutba, a kada bi smo otvorili vrata možda bi se hatibi natjecali na ovom mjestu ko će među njima ostaviti veći utjecaj i jače izlaganje. Tako da će u tome biti očita zla novotarija. A nije nam poznato da je i jedan od naših učenjaka – rahimehumullah – činio takvo nešto a vidjeli smo ih na mnogim dženazama ali ništa od toga nisu činili.

stajanje rodbine iznad kaburova umrlih je korisno, jer pomaže pri pamćenju Kur`ana, te da pomaže u opskrbi onih koji podučavaju Kur`anu, te da ih podstiče ka pamćenju, proučavanju i primjeni Kur`ana. Ako bi s reklo da učač nema nagradu, ipak je to ono čime se čuva vjera. Isto kao što se čuva učenjem kafira ili džihadom griješnika. Allahov Poslanik ﷺ, kaže:

"Allah će pomoći ovu vjeru sa griješnikom."[1]

Pojašnjenje govora o stajanju (iznad kabura), i njegovim uslovima ispravnosti je spomenuto na drugom mjestu, i to nije ciljana tema na ovom mjestu.

Što se tiče spominjanja Allaha na tom mjestu, to nije pokuđeno. Ali namjeravanje posjete nekom od tih mjesta radi zikra je pokuđena novotarija. Zato što je to jedna vrsta uzimanja tog mjesta za praznovanje. Isto tako je sa namjeravanjem posta na tom mjestu.

A oni koji su dozvolili da se na tom mjestu uči, nisu dozvolili da se uzme mjestom praznovanja, kao da se odredi posebno vrijeme gdje se običava učenje na tom mjestu. Ili da se okuplja oko njega radi učenja i sličnog. Ili kao što oni koji dozvoljavaju da se zikri tamo ili da se upućuju dove ne dozvoljavaju da se uzima mjestom redovnog praznovanja, kao što je prethodilo.[2]

Što se tiče klanja, to je općenito zabranjeno na tim mjestima. To su naveli naši prijatelji i drugi. Kao što Enes ؓ, prenosi od Allahovog Poslanika ﷺ, da je rekao:

"Nema klanja u islamu."(Misleći kod kaburova)

Bilježe ga Ahmed i Ebu-Davud.[3] Pa dodaje i kaže: "Abdurrezak je rekao: "Klali su ptice ili ovce."[4]

---

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 3062, Feth. Muslim u svom Sahihu br. 111.
[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Govor Imama Ahmeda o tome da je novotarija mekruh misli na mekruh tahrim tj. strogu zabranu.
[3] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 3. dio, str. 197, i Ebu-Davud u svom Sunnenu br. 3222. Hadis je sahih.
[4] Sunnen Ebu-Davud.

U predaji od Mervezija Ahmed kaže: "Vjerovjesnik ﷺ, kaže: ***"Nema klanja u islamu."*** Običavali su da ako umre čovjek da mu nad kaburom zakolju deve. Pa je Vjerovjesnik ﷺ, to zabranio." Ebu-Abdullah je pokudio da se to meso jede.

Naši prijatelji kažu da je u tom kontekstu ono što čine ljudi u našem vremenu, od dijeljenja sadake u obliku hljeba kod kabura ili sličnog od vrsta tjelesnih, novčanih ili zajedničkih ibadeta.

POGLAVLJE

ŠTE JE ZABRANJENO RADITI KOD KABURA

Od zabranjenih stvari jeste bdijenje nad kaburom ili boravak u njegovoj blizini, službovanje njemu ili vješanje stora po njemu, kao da je Bejtullah Kaba.

Pojasnili smo da je izgradnja džamija nad njima zabranjena po slaganju učenjaka. I da je haram na što je ukazao sunnet. Pa šta reći ako se tome doda stanovanje u blizini toga kabura ili bdijenje nad njim kao da je Mesdžidul-Haram? Kod nekih među njima, bdijenje kod ovih kabura je bolje i draže mu od bdijenja u Mesdžidul-Haramu. Tako da među ljudima ima onih koji kumire uzimaju mimo Allaha, vole ih kao što se Allah voli ali oni koji vjeruju više vole Allaha.

Svetost džamija, koje su sagrađene nad tim kaburima, i koje je zabranio Allah i Njegov Poslanik ﷺ, je veća kod obožavaoca kabura od svetosti Allahovih kuća u kojima je Allah dozvolio da se veliča i spominje Njegovo ime. I koje su utemeljene na bogobojaznosti od Allaha i Njegovom zadovoljstvu.

Šejtan je sa ovim novotarijama uspio odvesti veliki broj ljudi u širk. Do te mjere, da pojedinci smatraju da je posjeta tih *mešheda* nad kaburima – kao što je kabur vjerovjesnika, šejha ili nekog od Poslanikove ﷺ, porodice – bolja od hadža Svete Allahove kuće. Oni to nazivaju velikim hadžom. Među njima ima onih koji smatraju da posjeta Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura je bolja od hadža Allahove kuće. Neki od njih kada dođu do Medine vrate se i ne odu do Bejtullaha, misleći da je postigao ciljano. To je zato što oni smatraju da je posjeta kaburima radi dove kod njih i traženja posredništva preko njih, te traženje i upućivanje dove mejitu (tj traženje od njega lično).

Poznato je da je Vjerovjesnik ﷺ, vrijedniji od Kabe. Ali da su shvatili (mušrici ili novotari), da je cilj da se samo Allah obožava, mimo Kojeg drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet nema, i da se samo Njemu upućuje potreba i dova, a da je cilj od posjete kaburima, da se dova uputi radi njih (moleći za njih), kao što se namjerava sa namazom nad mrtvima (Dženazom), ovaj širk bi nestao iz njihovih srca. Zato ćemo vidjeti mnoge među njima kako traže od mrtvih i odsutnih, kao što traži od svog Gospodara. Pa kaže: "Smiluj mi se i oprosti mi, primi moje pokajanje..." i slično tome.

Mnogima se ukaže slika šejha od kojeg traži pomoć, a to ustvari bude šejtan kome se on obraća. Isto onako kako to čine šejtani sa idolopoklonicima.

Ono što je veće od toga, jeste namjeravanje posjete radi učenja dova kod njega, te zavjetovanja njemu, ili slugama istog koji bdiju nad njime, ili onima koji su tu nastanjeni, njegovoj rodbini i drugima, sa ubjeđenjem da ako mu se zavjetuje da će mu se ispuniti potreba ili da će mu se otkloniti nedaća.

Mi smo pojasnili da riječi Poslanika ﷺ, ukazuju na to, da je zavjetovanje, vjerom potvrđeno djelo, ali da ne dolazi sa dobrom, te da ga Allah nije učinio razlogom ostvarivanja potrebe, kao što je učinio dovu razlogom toga. Pa šta onda reći za zavjet nepokornosti, koji nije dozvoljeno izvršiti?

Znaj, da ukopani od vjerovjesnika i dobrih ljudi, sahranjenih na tim mjestima, mrze ono što se radi pored njih najžešćom mržnjom. Kao što Mesih mrzi ono što čine kršćani sa njim, ili kao što su vjerovjesnici Benu Israila mrzili ono što su činili njihovi sljedbenici.

Neka ne misli musliman, da je zabrana uzimanja kabura za praznovanje ili za idole, omalovažavanje časti umrlih, naprotiv to je od iskazivanja časti prema njima.

To je zato, što kada se srca zauzmu novotarijama, sunnetima okrenu leđa. Tako, da ćeš veliki broj onih koji bdiju nad kaburovima vidjeti kako okreću leđa sunnetu i načinu života istog

tog ukopanog, zabavljajući se kaburom u odnosu na ono što je naredio i u šta je pozivao.

Od počasti vjerovjesnika i dobrih ljudi je da se slijedi ono u šta su pozivali od dobrih djela, da bi se povećala njihova nagrada sa nagradom onih koji ih slijede. Kao što Poslanik ﷺ, kaže:

"Ko bude pozivao na uputu imat će nagradu onoga koji ga budu slijedili bez da se od njihove nagrade nešto umanji."[1],[2]

Srca mnogih grupa su se okupirala različitim novotarskim vrstam ibadeta, radi dova, putovanja, ili slušanja i sličnog - zato što su zapostavili propisano ili njegov dio, mislim na odstupanje njihovih srca. Makar i obavili oblik propisanog, jer onaj ko obavi pet namaza, licem i srcem, shvatajući šta sadrži od lijepih riječi i dobrih djela, davajući im svaku pažnju, bit će mu dovoljan u odnosu na sve ono što smatra vrijednim od njegovog roda.

Onaj ko se posveti Allahovom i Poslanikovom ﷺ govoru, sa svojim razumom i shvati ga srcem, u njemu će naći i osjetiti razumijevanje, slast, uputu i lijek za srca, blagoslov i korist koju neće naći ni osjetiti u govoru pjesnika i u poeziji.

Onaj ko se navikne na propisanu dovu u određeno vrijeme, kao što je odmakla noć, ili na krajevima namaza,[3] na sedždi i u sličnim situacijama, bit će mu dovoljno u odnosu na svaku vrstu novotarskih dova ili bar u nekim njenim svojstvima.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2674 a hadis ima svoj nastavak.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova tačka je bitna ali joj treba dokaz, a to je da stanovnici kaburova mrze ono što se čini kod njih od grijeha. Postoji predaja koja govori da umrlom smeta ono što se kod njega čini od grijeha. Tako da je potreban dokaz o tome, a ako se nađe onda prihvatamo a ako se ne nađe onda je to pitanje gajba što opet ima potrebu za dokazom i provjerom.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh – rahimehullah – kaže: Na krajevima namaza tj. na njegovim završetcima. On – rahimehullah – je o Poslanikovim ﷺ, riječima Muazu: ***Nemoj propuštati da kažeš na kraju svakog namaza: Allahu pomozi me da Te se sjećam, zahvaljujem Ti i lijepo Te obožavam.*** Rekao: Misli se na završetku namaza. Završetak svega je njegova zadnja strana kao što je ima i životinja i njoj pripada, da ne bi neko pomislio da Šejh smatra dozvoljenim učenje dove poslije namaza.

Obaveza razumom obdarenog jeste, da se trudi u slijeđenju sunneta u svemu tome, i da se kloni svega onoga što je novotarija za koju se misli da je bolja od sunneta, jer onaj ko bude tražio dobro naći će ga a onaj ko se bude klonio zla sačuvat će ga se.

POGLAVLJE

MJESTA GDJE SU STAJALI, ODSJEDALI, OBOŽAVALI ALLAHA ﷻ VJEROVJESNICI I DOBRI LJUDI ALI IH NISU UČINILI MJESTIMA MOLITVE

Što se tiče mjesta vjerovjesnika i dobrih ljudi, tj. mjesta gdje su stajali, odsjedali, obožavali Allaha ﷻ, ali ih nisu učinili mjestima molitve.

Ono što je doprlo do mene od poznatih učenjaka o tome su dva mišljenja:

Prvo: da je to zabranjeno i pokuđeno, te da nije poželjno namjeravati ibadet na mjestu osim ako šerijat nije došao sa poželjnošću namjeravanja ibadeta na određenom mjestu. Kao naprimjer, da je Vjerovjesnik ﷺ, namjereno obavljao ibadet na tom mjestu, kao što se trudio da klanja iza Mekami-Ibrahima, ili kao što se trudio da klanja namaz pored Istivane (stub), ili kao što se namjeravaju džamije radi namaza ili kao namjeravanje klanjanja u prvom safu i slično tome.

Drugo mišljenje je da nema smetnje ako se to radi ponekada. O čemu se prenosi da se Ibn-Omer trudio da klanja na mjestima gdje je prolazio Vjeovjesnik ﷺ. Iako je Vjerovjesnik ﷺ, prolazio ovim mjestima zbog potrebe a ne zbog namjere.

Sindi Havatimi kaže: "Pitali smo Ebu-Abdullaha o čovjeku koji dolazi kod *mešheda* i putuje radi njih. Šta misliš o tome?" Kaže: "Što se tiče po hadisu Ibn Ummu Mektum da je pitao Vjerovjesnika ﷺ, da klanja u njegovoj kući kako bi to mjesto učinio musalom, i na osnovu onoga što je činio Ibn-Omer slijedeći mjesta i tragove Vjerovjesnika ﷺ, nema smetnje da čovjek posjeti *mešhede* osim što su ljudi po tom pitanju pretjerali u mnogo čemu i čemu su se uveliko posvetili."

Također, od njega prenosi Ahmed b. Kasim da je bio upitan o čovjeku koji dolazi na ove *mešhede* koji su u Medini i drugim

mjestima i radi kojih putuje? Pa je rekao: "Što se tiče činjenja toga po hadisu Ibn Ummu Mektuma, da je pitao Vjerovjesnika ﷺ, da dođe kod njega i da klanja kako bi to mjesto učinio musalom. Ili na osnovu onoga što je činio Ibn-Omer slijedeći mjesta kojima je hodao Vjerovjesnik ﷺ, tako da je bio viđen kako sipa vodu pa je bio upitan o tome? Kaže: "Vjerovjesnik ﷺ, je ovdje sipao vodu." Kaže: "Postupati na osnovu ovoga nema smetnje." Kaže: "Pa je dozvolio to kao olakšicu (u omjeru i na način kako je došlo u hadisu)." Zatim kaže: "Ali su ljudi u mnogo čemu od toga pretjerali, mnogo su se posvetili ovom značenju, pa je spomenuo Husejnov kabur i šta se radi kod njega." Ove dvije predaje navodi Hilal u knjizi Edeb.

Ebu-Abdullah je pojasnio da oni *mešhedi*, tj. mjesta na kojima postoje tragovi vjerovjesnika i dobrih ljudi, koji nisu bili uzeti kao džamije, poput mjesta u Medini, su među rijetkima koja se ne uzimaju za mjesta redovnog praznovanja, nasuprot većine drugih mjesta koja se uzimaju za mjesta redovnog praznovanja, kao što smo o tome prethodno govorili.

U ovom pojašnjenju je sastavio predaje i mišljenja ashaba. Buharija u svom Sahihu prenosi od Muse b. Ukbeta da je rekao: "Vidio sam Salima b. Abdullaha kako se trudi da boravi na mjestima na putu. Da klanja na njima, pa je govorio kako je njegov otac klanjao na tim mjestima. Te da je on vidio Vjerovjesnika ﷺ, kako klanja na tim mjestima." Musa kaže: "Govorio mi je Nafia da je Ibn-Omer klanjao na tim mjestima."[1]

Ovo je ono što je dozvolio Ahmed ﷺ.

Što se tiče onoga što je pokudio, pa Seid b. Mensur u svom Sunnenu prenosi da mu je govorio Ebu-Muavija govorio mi je E`ameš od Muavera b. Suvejda od Omera ﷺ da je rekao:*"Izašli smo sa njim na hadž kojeg je obavio. Pa nam je na sabahu učio suru Fil na prvom i Kurejš na drugom rekatu. Kada se vratio sa hadža vidio je kako su ljudi označili mesždid pa reče: "Šta je ovo?" Kažu: "Mesdžid gdje je klanjao Allahov Poslanik ﷺ." Pa reče: "Ovako su uništeni sljedbenici*

[1] Bilježi ga Buharija br. 483, Feth.

Knjige prije vas. Uzimali su mjesta vjerovjesnika za manastire. Koga zatekne od vas namaz neka klanja, a koga ne zatekne neka ide."[1]

Omer ﷺ, je pokudio da se mjesto gdje klanjao Vjerovjesnik uzme mjestom redovnog praznovanja. Pa je pojasnio da su kitabije radi toga bili uništeni.

U predaji od njega stoji da je vidio ljude kako se razilaze na pravce. Pa je rekao: *"Gdje idu ovi?" Pa je rečeno: "Vođo pravovjernih, mesdžid gdje je klanjao Vjerovjesnik ﷺ, pa oni klanjaju na tim mjestima." Pa reče: "Oni koji su bili prije vas su radi ovoga uništeni. Slijedili su tragove svojih vjerovjesnika i činili su ih crkvama i manastirima. Koga zatekne namaz od vas na ovim mjestima neka klanja a onoga koga ne zatekne neka ide, i neka ne stoji na njemu."*[2],[3]

Muhammed b. Veddah i drugi prenose da je Omer b. Hattab naredio da se posiječe drvo ispod kojeg je Poslaniku ﷺ, data prisega Ridvan, zato što su ljudi odlazili ispod njega."[4] Pa se Omer bojao da ne budu dovedeni u kušnju.[5]

Učenjaci – da Allah bude zadovoljan sa njima – su se razišli oko dolaska kod tih mešheda.

---

[1] Bilježi ga Abdurrezak u Musanefu 1. dio, str. 118, ovim lancem kojeg je naveo autor. Ovu predaju je Hafiz potvrdio u Fethu 1. dio, str. 569.

[2] Bilježi ga Muhammed b. Veddah u Onom što je došlo o novotarijama str. 90. Lanac mu je sahih po Muslimovim uslovima.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U Omerovom ﷺ, vođi pravovjernih, postupku kada je učio ***'Elem tere kejfe' i 'Liilafi Kurejšin'*** na sabah namazu je dokaz da učenje na putovanju nije isto kao i učenje dok boravi. U ovome je također dokaz o učenju po redoslijedu ***'Elem tere kejfe feale rabbuke' i 'Liilafi Kurejšin'*** tako da su neki lingvističari definicijom odredili da riječi Uzvišenog: ***'Liilafi Kurejšin'*** da se radi o pridjevu i imenici. Kaže da je vezano za riječi Uzvišenog: ***'Fedžealeum keasfin me'kul.'*** Ali daleko je od toga da samostalne sure budu vezane gramatičkom definicijom jedna za drugu. Ali moja je namjera da shvatite da su sure vezane jedna za drugu.

[4] Prethodni izvor str. 91.

[5] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Iz ovoga možemo izvući korist da sve ono od čega postoji bojazan da može dovesti u kušnju iako se radi o dopuštenoj stvari da to treba uklonuti radi spriječavanja da dovede do toga.

Muhammed b. Veddah kaže: "Malik i drugi učenjaci Medine su pokudili posjećivanje ovih mesdžida i tragova koji su u Medini, osim Kuba-e i Uhuda."[1]

Sufjan Sevri je ušao u Bejtul-Makdis i klanjao u njoj. Ali nije slijedio te tragove niti je klanjao na njima.

Ovi su to pokudili kao neograničeni pojam zbog ovog Omerovog ﷺ hadisa. I zato što to liči na namaz pored mezarja. Jer postoji mogućnost da dovede do toga da ta mjesta budu uzeta mjestima redovnog praznovanja ili posjeta. Također, liči i na poistovjećivanje sa kitabijama. I zato ono što je učinio Ibn-Omer sa njime se nije niko od ashaba složio. Od pravednih halifa nije preneseno, niti od nekog drugog od muhadžira i ensarija, da je jedan od njih trudio se da klanja na mjestima na kojima je odsjeo Vjerovjesnik ﷺ.

Ispravnost je sa većinom ashaba. Jer slijeđenje Vjerovjesnika ﷺ, biva u pokornosti njegovim naredbama. I biva u njegovim djelima da se učine onako kako ih je on činio. Pa ako je Vjerovjesnik ﷺ, imao namjeru da obavi ibadet na nekom mjestu, onda obavljanje tog ibadeta na tom mjestu je slijeđenje njega,[2] kao

[1] Prethodni izvor str. 91 – 92.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao da ne postoji slaganje ili običaj jer ako se slože sa Poslanikom ﷺ, u tome nismo ga time slijedili za razliku od pojedinaca koji kažu, naprimjer: Znamo da se Poslanik ﷺ, u povratku sa Arefata odvojio u grmlje, mokrio i abdestio. Hoćemo li reći: Mi trebamo da se odvojimo u grmlje mokrimo i abdestimo? Ne, čak i kada bi to uradili ne bi ga time slijedili. Jer to radimo radi same nužde. Slično tome: U vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, se oblačio donji omot oko tijela, gornji omot i košulja. A mnogo je onih koji oblače gornji i donji dio omota oko tijela. Hoćemo li reći da je od sunneta da čovjek oblači ova dva omota u državi gdje ne znaju za ovo? Ne, od sunneta je da ne odstupaš od stanovnika jednog mjesta u njihovom odijevanju osim ako nije haram. Pazi na ovu opasku. Jer sunnet može biti sama stvar ili rod. Samo stvar je da bude poželjan rod sam po sebi. A rod da bude njegov rod poželjan. Isto tako ove stvari koje su se desile slaganjem i o kojima šerijat nije donio propisa. Od toga je da je Poslanik ﷺ, na oprosnom hadžu u Mekku stigao četvrti dan. Pa je klanjao skraćivajući namaz sve dok se nije vratio u Medinu. Hoćemo li reći da ne skraćuje namaz osim onaj ko nije boravio četiri dana? Ne, zato što znamo da je Poslanik ﷺ, dospio u Mekku četvrti dan zašto što mu je tako bilo putovanje. A dokaz je to što on to nije dostavio ummetu na takav način, a da je to bio cilj on bi to pojasnio radi same potrebe za tim. Zato pazite na ovo. Slijeđenje

što se namjerava odlazak na mjesta određena na hadžu ili u džamije.

Ali što se tiče mjesta na kojima je odsjeo, po slaganju svih zbog toga što je odgovaralo vremenu objave, ili zbog nečeg drugog, od onoga što se zna da se traži kao mjesto, pa ako se budemo trudili da odlazimo na to mjesto onda neće biti da smo slijedili Poslanika ﷺ, jer su djela prema namjerama.

Dok su kasnije generacije učenjaka to smatrali poželjnim. Skupina učenjaka koji su pisali, među našim prijateljima i drugim, o obredima hadža da je poželjno posjetiti ta mjesta.[1] Neka od njih su nabrojali i imenovali.

Što se tiče Ahmeda, on je dozvolio od njih ono o čemu postoje predaje, osim ako se ne uzmu mjestima praznovanja. Kao da se uzme to običajem, i da se kod njih okupljaju u određeno vrijeme, kao što se dozvoljava ženama namaz u džamijama gdje se obavlja namaz u džematu. Iako su njihove kuće bolje za njih, te ako ne budu izlazile razgolićene. Na taj način je spojio među predajama, uzimajući za dokaz hadis Ibn Ummu Mektuma.

Tome slično je ono što se navodi u oba Sahiha od Itbana b. Malika da je rekao:

"Klanjao sam kao imam svom narodu Benu Salim. Pa sam došao kod Vjerovjesnika ﷺ i rekao: "Ja sam (enkertu besari) ukorio svoj pogled, jer bujice razdvajaju između mene i džamije mog naroda. Volio bih kada bi došao i klanjao u mojoj kući na mjestu koje bi ja uzeo za džamiju." Pa je rekao: "Učinit ću to inša-Allah." Pa mi je Poslanik ﷺ, poranio a sa njime je bio Ebu-Bekr, nakon što se vrućina pojačala. Pa je Vjerovjesnik od mene zatražio dozvolu da

---

Poslanika ﷺ, nije u slijeđenju postupaka samih po sebi, nego u slijeđenju roda postupaka. Osim ako se zna da je određeni postupak ibadet, kao što je namjeravanje odlaska na Arefat, Muzdelifu, Minu i slično tome.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mnoga od njih su lažna i ne postoji njihova osnova. Kao što smo u Taifu vidjeli džamiju po imenu 'Kev'a' (Iščašenje). Ali u svakom slučaju mnoge od tih stvari su lažne međutim obični ljudi ih smatraju istinitim.

uđe a ja mu dozvolih, ali on ne sjede sve dok ne reče: "Gdje voliš da klanjam u tvojoj kući?" Pa sam mu pokazao mjesto gdje volim da klanjam. Allahov Poslanik ﷺ, stade i donese tekbir a mi smo stali u saf iza njega, a on klanja dva rekata zatim predade selam i mi predadosmo selam kada ga je on predao." [1],[2]

---

[1] Sahih Buhari 425, Feth, i Sahih Muslim br. 33.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu su koristi:

Od njih je: Ako je čovjeku otežano da klanja u džamiji nema smetnje da klanja u kući kao što je Poslanik ﷺ, dozvolio Utbanu b. Maliku.

Od njih je i: Vrijednost Ebu-Bekra ؓ te da je Poslanik ﷺ, volio da on bude njegov pratioc.

Od koristi: Na čovjeku je da počne sa prioritetnim stvarima radi kojih je došao, zbog čega je Poslanik ﷺ, prije nego što je sjeo rekao: ***Gdje bi volio da ti klanjam?*** Nema sumnje da je ovo od čvrste namjere. Zato čovjek ne bi smio, ako se onečisti, odgađati čišćenje i govoriti: Očistit ću se kada ustanem na namaz. Pa zaboravi. Nego treba požuriti da se očisti prije nego što zaboravi. Dokaz tome je da je Poslaniku ﷺ, donešeno dijete a on ga posadi u svoje krilo. Dijete mu se pomokri na odjeću a on naredi da mu se donese voda i on je poprska po tom mjestu.

Od koristi ovog hadisa također je: Dozvoljavanje traženja berićeta od Poslanika ﷺ. Jer je Utban ؓ htio da mu Poslanik ﷺ, klanja na mjestu koje će on uzeti kao mjesto klanjanja. Da li se ovo odnosi na nekog drugog mimo njega? Ispravno je da se ne odnosi ni na kog drugog. Kada bi smo pozvali dobrog čovjeka, poznatog po znanju, dobroti i imanu da nam klanja na mjestu koje bi smo mi uzeli za musalu, reći ćemo da je to novotarija. Ako bi čovjek rekao: Kako ćete reći da je novotarija kad je to činio Poslanik ﷺ? Reći ćemo: Zato što su ashabi bolje shvatali i znali šta je time Poslanik ﷺ, htio, ali pored toga oni to nisu činili. Nije nam poznato da je Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija ili neko drugi od njih tako činio.

Od koristi ovog hadisa: Čovjek bi trebao, kada želi nešto da uradi u budućnosti, da doda 'inša-Allah'. Kao što je Poslanik ﷺ, rekao Utbanu: ***Učinit ću inša-Allah.*** A to je samo zato što se Poslanik ﷺ, povodio za riječima Uzvišenog: ***I ni zašta ne reci: Uradit ću to sutra. A da ne kažeš: Osim ako Allah bude htio.*** (El-Kehf, 23-24). Ali ako bi to rekao u smislu vijesti onda nema smetnje. Jer obavijestiti o nečemo što se desilo ne ono što misli u budućnosti je razlika od onoga koji kaže: Učinit ću u budućnosti i onoga koji obaviještava o svojoj namjeri o djelu.

Od njih: Propisanost safova, te da je propisano da imam prođe naprijed a klanjači pozadi.

Od njih: Dozvoljenost upotrebe išareta pored mogućnosti govora.

Od njih: Praćenje imama i da ne požuruje prije njega niti da istovremeno sa njim obavlja pokrete niti da dosta kasni. Zato što je rekao: Pa je predao selam, a mi smo

U ovom hadisu se ukazuje da onaj ko ima namjeru da sagradi džamiju na mjestu gdje klanjao Allahov Poslanik ﷺ, da nema smetnje, kao i to da se klanja na mjestu gdje je klanjao Allahov Poslanik ﷺ.

Ali osnova ovoga je bila namjera izgradnje džamije, pa je volio da to bude mjesto gdje je klanjao Vjerovjesnik ﷺ. Kako bi Vjerovjesnik ﷺ, bio taj koji je dao značenje tom mjestu kao džamije, za razliku od mjesta gdje Poslanik ﷺ, klanjao zato što je tuda prolazio u vrijeme namaza. Te se to mjesto uzme za džamiju, ne zbog potrebe za džamijom nego zato što je Poslanik ﷺ, tu klanjao.

Što se tiče mjesta na kojima je Vjerovjesnik ﷺ, imao namjeru da klanja i da dovi kod njih, onda je namjeravanje namaza i dove na tim mjestima sunnet. Slijedeći Poslanika ﷺ, poistovjećujući se sa njim u njegovim postupcima, kao što se trudi da se obavi namaz ili dova u određeno vrijeme. Namjeravanje namaza i dove u tom vremenu je sunnet poput ostalih ibadeta, i svih ostalih djela koja je obavio u formi onoga što približava Allahu ﷻ.

Slično ovome je ono što se bilježi u Sahihima od Jezida b. Ebu-Ubejda da je rekao: "Seleme b. Ekv`a se trudio da obavlja namaz kod *istivane* kod Mushafa, pa sam mu rekao: "Ebu-Muslime, vidim da se trudiš da klanjaš kod ovog stuba?" Kaže: "Vidio sam Vjerovjesnika ﷺ, kako obavlja namaz na ovom mjestu."[1]

U Muslimovoj verziji od Seleme b. Ekvea stoji da se trudio da klanja na mjestu kod Mushafa te da veliča Allaha ﷻ kod njega. Pa je spomenuo da je Vjerovjesnik na tom mjestu obavljao ibadet. A između mimbera i Kible je bilo prostora kuda bi mogla proći jedna ovca."[2],[3]

---

predali selam nakon što je on predao selam. Tj. bez zakašnjenja, bez preduhitravanja i neistovremeno sa njim.

[1] Sahihul Buhari br. 502, Feth, i Sahih Muslim br. 509.

[2] Sahih Muslim br. 509.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Neko će reći: Kako ćemo znati da se ovo desilo namjerno, i zašto ne postoji slaganje oko toga? Odgovor: Da njegovo stalno postupane na taj način ukazuje na njegovu namjeru. Razlika je između čovjeka koji je

Neki pisci su mislili da oko ovog postoji razilaženje, pa su ovo i ono prvo (o čemu je bilo govora) učinili istim. Ali to nije dobro mišljenje. Jer je ovdje navedeno da se Poslanik ﷺ, trudio da obavi ibadet na određenom mjestu pa kako onda da to ne bude mustehabom?

Da, što se tiče nastanjivanja ili rezervisanja određenog mjesta u džamiji, na kojem čovjek klanja i ne bi klanjao osim samo na njemu, to je zabranjeno kao što je došlo u sunnetu. A nastanjivanje (rezervisanje nekog dijela džamije), nije isto što i posvećivanje pažnje nekom mjestu radi obavljanja ibadeta.

Tako da se mora razlikovati između slijeđenja Poslanika ﷺ, i primjene njegovog sunneta u onome što je činio, i između uvođenja novih stvari koje nije primijenio radi toga što su vezane za njega.[1]

Učenjaci su se razišli po pitanju onoga što je učinio Poslanik ﷺ, od mubah stvari, a mi to učinimo poistovjećujući se sa njim, pored nepostojanja tog razloga. Neki od njih to smatraju poželjnim, dok drugi ne.

---

stao jednom i klanjao na tom mjestu i čovjeka koji se stalno pojavljuje da bi klanjo na tom mjestu. Zato je zabranjeno da se određuje mjesto poput mjesta gdje deve leže. A to je da čovjek odredi mjesto u džamiji gdje će klanjati. Od toga je učenje sure 'Iza zulzileti' dva puta u jednom namazu. Neki ljudi to smatraju poželjnim i kažu: Poslanik ﷺ je tako činio, pa hajde da i mi tako učimo. Reći će se da se to desilo slaganjem ali nešto što se htjelo da bude sunnet to se činilo kontinuirano. Kao što je uvijek učio suru Sedžde i Insan petkom. Te njegovo stalno učenje Qaf i Iqterebet na bajramima. I Sebih i Gašije bajramima i petkom. Ono što je Poslanik ﷺ, činio uvijek ukazuje da je to bio sunnet.

Ali ono što se desilo slaganjem i u tome Poslanik ﷺ, nije tražio stalno postupanje ne ukazuje da se radi o sunnetu. Ovo je osnova, da se o tome razmišlja i promatra. Ali i pored toga učenjaci su se razišli o tome, kao što je na to ukazao Šejhul islam ovdje. I kao što je na to ukazao Ibn-Dekik u Šerhul umde, pojašnjavajući razliku između nečega što je uzeto sunnetom i nešto što se čini slaganjem.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Od toga je ako bi neko rekao: Poželjno je klanjati u džematu noćni namaz jer je Poslanik ﷺ, tako činio. Ovo je činio kao sunnet, ali je tako postupao ponekada. Tako da se neće zabranjivati općenito niti će se odobravati općenito. To je ono suštinsko slijeđenje. Čovjek prati Poslanikove ﷺ, stope, korača kuda je koračao i stane gdje je stao.

Radi toga se Ibn-Omerovo djelo izdvaja. Vjerovjesnik ﷺ, je klanjao na tim mjestima jer su to bila mjesta gdje je prolazio, i zbog toga što je tu stanovao. Ali nije se trudio da obavi namaz u njima radi tih mjesta.

Slično tome je da musafir klanja u mjestu gdje odsjedne a to je sunnet.

Ali što se tiče namaza kojeg je klanjao na tim mjestima zbog podudarnosti, to nije niko prenio osim Ibn-Omera od ashaba. Ne prenosi se da su Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija i svi drugi ashabi među prethodnicima od muhadžira i ensarija putovali iz Medine u Mekku radi hadža i umre ili kao putnici, i da su se trudili da klanjaju na mjestima gdje je klanjao Vjerovjesnik ﷺ.

Poznato je, da je ovo bilo poželjno kod njih, oni bi to učinili prije svakog drugog. Oni su bolje poznavali i slijedili njegov sunnet nego bilo ko drugi. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Na vama je da slijedite moj sunnet i sunnet mojih pravednih halifa, koji će upućivati, poslije mene, to čvrsto prihvatite kutnjacima. Čuvajte se inovacija, svaka inovacija je novotarija a svaka novotarija je zabluda."[1]

Ulaganje ove vrste truda nije od sunneta pravednih halifa, nego je to ono što je uvedeno kao novo.

Ako se riječima ili djelu ashaba suprotstavi njemu sličan onda on ne biva dokazom, pa šta onda reći ako se izdvoji u odnosu na sve ostale ashabe?

Također, ulaganje truda da se na tim mjestima klanja, može biti razlogom koji vodi do toga da se ova mjesta uzmu za džamije te na taj način da se ljudi poistovjete sa kitabijama u onome u čemu nam je zabranjeno da se poistovjećujemo sa njima. Dok to opet vodi u širk. Zakonodavac je u korijenima prekinuo ovaj predmet tako što je zabranio, naprimjer, da se klanja u vrijeme izlaska i zalaska sunca. Ili zabranom da se od kaburova prave džamije. Pa

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 4607, Tirmizi u svom Sunnenu br. 2676, Ibn-Madže u Mukadime br. 42 u hadisu od Irbada b. Sarije ﷺ a hadis je sahih.

ako je zakonodavac zabranio da se propisani namaz obavlja na ovim mjestima i u ovim vremenima, radi spriječavanja razloga, kako je onda moguće učiniti poželjnim namjeravanje namaza ili dove na mjestima kojima su prolazili ili na njemu klanjali, bez da su oni imali namjeru da tu posebno klanjaju ili da upućuju dove? Kada bi se ovo primijenilo onda bi bilo poželjno da se klanja na planini Hira,[1] ili na brdu Sevr, ili da se namjerava odlazak radi namaza na mjesta za koja se kaže da su vjerovjesnici stajali na njima, kao što su dva mjesta stajanja pored planine Kasijon u Damasku za koja se kaže da su mjesta gdje su stajali Ibrahim ﷺ i Isa ﷺ, ili mjesto za koje se kaže da je tu tekla Kabilova krv. I slična mjesta ovima koja se nalaze u Hidžazu, Šamu i drugdje.

Zatim, to vodi u one štetne posljedice do kojih se došlo radi kaburova. Jer se kaže da je to mjesto vjerovjesnika, ili kabur vjerovjesnika, ili evlije prenoseći riječima bez saznanja ko je to rekao. Ili kroz snove, za koje se ne zna jesu li istiniti, zatim da se na osnovu toga to mjesto uzme za džamiju. Tako da postane idolom koji se obožava mimo Allaha. Širk koji je izgrađen na izmišljotini. A Allah ﷻ, u Svojoj Knjizi povezuje u spomenu širk i laž kao što spominje uporedo iskrenost i istinu.

Zato je Vjerovjesnik ﷺ, u vjerodostojnom hadisu rekao:

"Lažno svjedočenje se uporedilo sa pripisivanjem ortaka Allahu ﷻ - dva puta - zatim je proučio riječi Uzvišenog Allaha:

فَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَـٰنِ وَٱجْتَنِبُوا۟ قَوْلَ ٱلزُّورِ حُنَفَآءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِۦ

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Penjanje na brdo Hire biva samo radi razgledanja i pouke. Ovo je halal, ali da se penje misleći da je to ibadet to je novotarija u vjeri.
Najčudnije je što neki ljudi odlaze na brdo Uhud i penju se na brežuljak strijelaca misleći da je to ibadet. Ovo je čudno, jer je to mjesto gdje su strijelci počinili grijeh. Da li će to mjesto biti mjesto približavanja Allahu? Čovjek ne voli da se u njegovom srcu pojavi nešto na spram ashaba koji su time iskazali neposlušnost na ovom mjestu. Ali to je nešto čudno, da nas Allah sačuva.

"Pa klonite se prljavštine kumira i klonite se lažna govora! Iskazujući Allahu čistu predanost, a nesmatrajući nikoga Njemu ravnim!" (Sura El-Hadždž, 30 – 31)[1]

Uzvišeni kaže:

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوٓاْ أَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

"A na Dan kada ih sve sakupimo, pa upitamo one koji su druge Njemu ravnim smatrali: "Gdje su vam božanstva vaša koja ste bogovima držali?" (Sura El-En'am, 22)

Sve do riječi Uzvišenog:

وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَفْتَرُونَ

"A neće im biti onih koje su bili izmislili!" (Sura El-En'am, 24)

O Prijatelju (Ibrahimu) Allah ﷻ, kaže:

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ

"...kad je ocu svome i narodu svome rekao: 'Čemu se to vi klanjate?' Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete?" (Sura Es-Saffat, 85-86)

I Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili." (Sura El-En'am, 94)

Pa sve do riječi Uzvišenog:

لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

[1] Ova dva ajeta su u suri El-Hadž a hadis je zabilježio Tirmizi u svom Sunnenu br. 2416 od hadisa Ejmena b. Huzajma. Ebu-Davud ga bilježi u svom Sunnenu br. 3599, Ibn-Madže br. 372, Ahmed u svom Musnedu 4. dio, str. 321 od Huzejma b. Katila ali je hadis slab kao što ga je ocjenio Šejh Albani u Tahridžul iman li-ibni Selam 49/118, štampano od strane Islamske biblioteke.

"...pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (Sura El-En'am, 94).

Uzvišeni kaže:

تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ

"Objavljivanje Knjige od Allaha je Silnog i Mudrog!" (Sura Ez-Zumer, 1)

Do riječi Uzvišenog:

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى مَنْ هُوَ كَٰذِبٌ كَفَّارٌ

"Allah nikako neće ukazati na Pravi put onome ko je lažov i nevjernik." (Sura Ez-Zumer, 3)

Uzvišeni kaže:

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ مَكَانَكُمْ أَنتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ ۚ

"A na Dan kad ih sve okupimo reći ćemo onima koji su Allahu druge ravnim smatrali: "Stanite i vi i božanstva vaša!" (Sura Junus, 28)

Sve do riječi:

وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ

"...a neće im biti onih koje su izmišljali." (Sura Junus, 30)

Uzvišeni kaže:

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُرَكَآءَ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

"U Allahovoj je vlasti sve što je na nebesima i Zemlji. A oni koji se, pored Allaha, božanstvima klanjaju, povode se samo za pretpostavkama i samo uobražavaju." (Sura Junus, 66)

Uzvišeni kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُفْتَرِينَ

"One koji su tele prihvatili stići će doista kazna Gospodara njihova i poniženje još na ovom svijetu; tako Mi kažnjavamo one koji kuju laži." (Sura El-A'raf, 152)

Ebu-Kulabe kaže: "Ona se odnosi na svakog novotara od ovog ummeta sve do Sudnjega dana." A onako je kao što je rekao.

Lažovi i oni koji se bave izmišljotinama zaslužuju srdžbu i poniženje koje im je Allah obećao.

Širk, i sve ostale vrste novotarija, se grade na lažima i izmišljotinama. Tako da svako ko bude udaljen od tevhida i sunneta time će biti bliži širku, inovacijama i izmišljanju. Poput šija (rafidija), koji predstavljaju najlažniju skupinu među sljedbenicima strasti, i onih koji čine najveće oblike širka. Među sljedbenicima strasti ne postoji većih lažova od njih, niti udaljenijih od tevhida do te mjere da ruše džamije u kojima se spominje Allahovo ime. Ne klanjaju džume niti klanjaju u džematu. Obilaze *mešhede* koji su sagrađeni nad kaburovima, što su zabranili Allah i Njegov Poslanik ﷺ, da se kaburovi uzimaju za takva mjesta. Allah ﷻ, je u Svojoj Knjizi naredio da se posjećuju džamije a ne *mešhedi*.

Pa Uzvišeni kaže:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَـٰجِدَ ٱللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ وَسَعَىٰ فِى خَرَابِهَآ ۚ

"Ima li većeg nasilnika od onoga koji brani da se u Allahovim mesdžidima ime Njegovo spominje i koji radi na tome da se oni poruše?" (Sura El-Beqare, 114)

A nije rekao mešhedima.

I Uzvišeni kaže:

قُلْ أَمَرَ رَبِّى بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا۟ وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ

"Reci: "Gospodar moj naređuje pravednost i obraćajte se samo Njemu kod svakog mesdžida (kad god obavljate namaz)." (Sura El-A'raf, 29)

Ali nije rekao kod *mešheda*.

Uzvišeni kaže:

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُوا۟ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلْكُفْرِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ وَفِى ٱلنَّارِ هُمْ خَٰلِدُونَ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ
وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا ٱللَّهَ ۖ فَعَسَىٰٓ أُو۟لَٰٓئِكَ أَن
يَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ

"Mnogobošci nisu dostojni Allahove džamije održavati kad sami priznaju da su nevjernici. Djela njihova će se poništiti i u Vatri će vječno ostati. Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje oni su, nadati se, na pravom putu" (Sura Et-Tewbe, 17 – 18)

Ali nije rekao *mešhede*.

Čak šta više, *mešhede* posjećuju oni koji se boje više nekog drugog nego Allaha, nadajući se od nekog mimo Allaha, a ne posjećuje ih osim onaj u kome ima neka od vrsta širka.

Uzvišeni kaže:

فِى بُيُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ أَن تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ يُسَبِّحُ لَهُۥ فِيهَا بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْءَاصَالِ
رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَٰرَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ وَإِقَامِ ٱلصَّلَوٰةِ وَإِيتَآءِ ٱلزَّكَوٰةِ ۙ يَخَافُونَ
يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ ٱلْقُلُوبُ وَٱلْأَبْصَٰرُ لِيَجْزِيَهُمُ ٱللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا۟ وَيَزِيدَهُم مِّن
فَضْلِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

"U džamijama, koje se voljom Njegovom podižu i u kojima se spominje Njegovo ime hvale Njega, ujutro i navečer ljudi koje kupovina i prodaja ne ometaju da Allaha spominju i koji namaz obavljaju i zekat udjeljuju, i koji strepe od Dana u kome će srca i pogledi biti uznemireni da bi ih Allah lijepom nagradom za

djela njihova nagradio i da bi im od dobrote Svoje i više dao. A Allah daje kome hoće, bez računa." (Sura En-Nur, 36 – 38)

Uzvišeni kaže:

وَمَسَٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًا

"... a i džamije, u kojima se mnogo spominje Allahovo ime." (Sura El-Hadždž, 40)

I kaže:

وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا

"Džamije jesu Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!" (Sura El-Džinn, 18)

Ali nije rekao Allahovi *mešhedi*.

Također, sunnet Allahovog Poslanika ﷺ, potvrđuje ovo riječima u vjerodostojnom hadisu:

"Ko sagradi Allahu džamiju, Allah će njemu sagraditi kuću u Džennetu."[1]

Ali nije rekao ko sagradi *mešhed*.

Također, u drugom hadisu kaže:

"Čovjekov namaz u džamiji je vrijedniji od namaza u njegovoj kući ili tržnici za dvadeset i pet stupnjeva."[2]

Također, u vjerodostojnom hadisu kaže:

"Ko se abdesti u svojoj kući pa upotpuni abdest, zatim izađe prema džamiji ni radi čega drugog osim namaza, njegovi koraci će biti takvi da će jedan podizati mu stupnjeve a drugi brisati grijehe. Pa ako sjedne isčekujući namaz, rob je u namazu sve dok čeka namaz. Meleci donose salavate na nekog od vas sve dok je na mjestu na kojem je klanjao:

[1] Mutefekun alejhi od Osmana ﷺ gdje kaže: "Čuo sam Vjerovjesnika ﷺ da kaže: "Ko sagradi džamiju želeći time Allahovo lice, Allah će njemu sagraditi istu taku kuću u Džennetu." Značenje ovog hadisa od Vjerovjesnika ﷺ, je dostiglo stupanj tevatura.

[2] Bilježe ga Buharija u svom Sahihu br. 647, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 649.

"Allahu oprosti mu, Allahu smiluj mu se." Osim ako ne pokvari abdest."[1,2]

Ovo je poznato tevaturom a i nužnim znanjem od Poslanikove ﷺ vjere. On je naređivao posjećivanje džamija i klanjanja u njima. Ali nam nije naređivao da gradimo mešhede ni na kaburu vjerovjesnika, niti na nečijem drugom kaburu, niti na mjestu gdje je vjerovjesnik stajao. U vrijeme ashaba i tabiina nije postojalo u islamskoj državi mjesto u Hidžazu, niti Šamu, niti u

[1] Bilježe ga Buharija u svom Sahihu br. 647, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 649.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom hadisu Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***Sve dok je na mjestu na kojem je klanjao.*** Iz ovoga ćemo izvući da čovjek treba ostati na mjestu gdje je klanjao kako bi meleci dovili za njega. A kada bi ustao i prešao na drugo mjesto u džamiji ne bi zaslužio ovaj sevap. Ali njegove riječi: ***Osim ako ne pokvari abdest.*** Ne rekavši: ***Osim ako ne ustane sa njega,*** ukazuju da se Poslanikove ﷺ riječi odnose na obuhvatnost mjesta šire, ne samo mjesta sjeđenja posebno. Ovo je ono što odgovara Allahovoj ﷻ veličini i milosti. Kao npr kada bi čovjek došao i klanjao na jednom mjestu zatim prešao na drugo mjesto unutar džamije radi učenja Kur'ana ili slušanja dersa molimo Allaha ﷻ da ne zabrani melecima da dove za njega. Poslanikove ﷺ riječi: ***Osim ako ne pokvari abdest.*** Da li se ovim podrazumijeva čulno kvarenje ili simboličko kvarenje abdesta? Na osnovu prvog se misli na kvarenje abdesta ili ono što nalaže kupanje. Ili ako se misli na simboličko kvarenje onda se odnosi na grijeh. Na osnovu ovog tumačenja je to da nekoga ogovori u džamiji, ili nešto u tom smislu. Onda meleki neće doviti za njega. Međutim prvo značenje je očitije. A to je da se kvarenje odnosi na čulno kvarenje tj. ono što nalaže abdest ili kupanje.

Možda će neko ovo uzeti za dokaz da se na kvarenje abdesta u džamiji odnosi puštanje zabranjenog vjetra. Što uzrokuje nemogućnost da meleki mole za njega. Ovo je vrsta kazne i na osnovu ovoga je puštanje vjetra u džamiji haram. Ovo je najbliže mišljenju koje kaže da je mekruh. Pojedini učenjaci kažu da je mekruh analogijom u odnosu na onoga koji je pojeo crveni ili bijeli luk i on je taj od kojeg dolazi ružan vonj. Ali:

Prvo: Kijas u ovom slučaju je zabranjen zato što postoji očita predaja da je ovo kazna, a kazne nema osim za zabranjeno.

Drugo: Da ćemo zabraniti od osnove propisa pa ćemo reći: Onaj ko pojede crveni ili bijeli luk zabranjen mu je ulazak u džamiju. Koja je to prepreka da se iskaže zabrana. A Allahov Poslanik ﷺ je bio strog u pogledu zabranjivanja toga a kaže: ***Neka se ne približva našoj džamiji.*** Pa je obavijestio da to smeta melecima, a ometanje meleka nije neznatna stvar. Mišljenje o zabrani ulaska u džamiju onome koji je jeo luk i drugo, je ono što podržava očita strana dokaza.

Zaključak: Da ako čovjek sjede čekajući namaz nakon što je klanjao, meleci dove za nejga osim ako ne pokvari abdest.

Jemenu, niti u Iraku, niti u Horosanu, niti u Egiptu niti Arapskom Magribu, na kojem je sagrađena džamija nad kaburom. Niti *mešhed* radi kojeg se namjeravalo putovanje u osnovi. I niko od selefa nije dolazio kod kabura vjerovjesnika ili kod nečijeg drugog kabura radi dove kod njega. Niti su ashabi putovali radi dova pored Vjerovjesnikovog ﷺ kabura. Niti kod bilo čijeg kabura mimo vjerovjesnika. Nego su klanjali i donosili selam na Vjerovjesnika ﷺ, i na njegovu dvojicu ashaba.[1]

Imami su se složili, da ako bude učio dovu u Poslanikovoj ﷺ, džamiji da se neće okrenuti prema kaburu, iako su se razišli kod nazivanja selama njemu. Tako da su Malik, Ahmed i drugi rekli da će se kod selama okrenuti njegovom kaburu.

Ovo su spomenuli Šafijini prijatelji, i mislim da je tako zapisano od njega. A Ebu-Hanife kaže da će se okrenuti prema Kibli te nazvati selam. Ovako je navedeno u knjigama njegovih prijatelja.

Malik, u onome što navodi Ishak b. Ismail u Mabsutu, Kadi i drugi, kaže: "Smatram da ne treba stati pored Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura da dovi nego će poselamiti i otići."

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Neki obožavaoci kaburova su iznijeli zabune oko Vjerovjenikovog ﷺ, kabura pa kažu: U Vjerovjesnikovoj ﷺ, džamiji je kabur. Ovo je od manje jasnih stvari u srcima onih u koja je ušla bolest. A jasno je da to nije tako. Džamija nije sagrađena na Vjerovjesnikovom ﷺ, kaburu. Niti je kabur stavljen unutar džamije. Ako se ovo ukloni uklonit će se i problematika. Pošto džamija nije sagrađena nad kaburom niti je kabur smješten unutar džamije neće biti problematike oko toga niti će se u opće spominjati. Ali kao što znate kada su htjeli proširenje džamije u vrijeme Umejevićke dinastije hilafeta 90 h. Uvidjeli su da je ova strana najpogodnija za proširenje te su je i proširili na tu stranu. Pa su rekli da je najpreče da se kuće Poslanikovih ﷺ, žena učine unutar džamije. Kuće Poslanikovih ﷺ, žena su bile poredane pored Aišine kuće. Tako da je ostala Aišina kuća a u njoj su bili Poslanikov ﷺ, kabur i kaburovi njegove dvojice prijatelja. Nije je bilo moguće srušiti. Na osnovu ovoga je pojašnjeno da je kabur samostalan u posebnoj građevini. Ali isto tako, da li je građevina sagrađena nad kaburom? Ne, građevina je postojala otprije. Ashabi su postavili Poslanikov ﷺ, kabur u njegovoj kući da se taj kabur ne bi uzeo kao mjesto stalnog obilaženja i praznovanja, od čega su se i bojali pa su rekli: Bolje je da ostane u svojoj kući a to je i sigurnije.

Također u Mabsutu kaže: "Nema smetnje da onaj ko se vrati sa putovanja ili krene na njega, da stane kod Vjerovjesnikovog ﷺ kabura te donese salavat na njega, i da dovi za Ebu-Bekra i Omera.

Pa mu je rečeno da ljudi od stanovnika Medine niti dolaze sa putovanja niti žele ići na putovanje. Zar to ne mogu učiniti dnevno jednom ili više puta kod kabura, pa da ga poselame i da dove? Pa je rekao: "Ovo nije doprlo do mene od bilo koga od pravnika našeg grada. A zadnje generacije ovog ummeta se neće poboljšati osim sa onim čime su se poboljšale njegove prve generacije. A do mene nije doprlo da je neko od prvaka ovog ummeta ovako nešto činio. A pokuđeno je osim onome ko dolazi sa putovanja ili želi na njega ići."[1]

O tome su prethodile predaje od selefa i imama što odgovara ovome što smo naveli. A to je da su oni smatrali da je poželjno kod njegovog kabura ono što je od roda dove ili pozdrava, kao što je salavat ili selam. Ali su pokudili da se namjeri putovati čovjek ka njemu radi dove ili da stoji pored njega radi dove. A oni koji su nešto od toga dozvoljavali, ipak su dozvoljavali u slučaju ako ga poselami a zatim dovi. I to da se okrene prema Kibli, ili da se okrene leđima prema kaburu ili pak u neku drugu stranu. Tako što će se okrenuti prema Kibli i doviti, ali neće doviti dok je okrenut prema kaburu. Ovako se prenosi od svih imama.[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj govor od Imama Malika je najbolje pojašnjenje. Kada želiš da putuješ ili ako se vratiš sa putovanja poselami Poslanika ﷺ kao što je slučaj kad ga selamiš na ovom svijetu. Poselamit će se kod dolaska i kod odlaska. Ali da nakon svakog klanjanog farza, kao što je slučaj sa današnjim ljudima, dođe i poselami Poslanika ﷺ nije od sunneta. Na nama je da pojasnimo ljudima da ako u tome nema grijeha da nema ni nagrade za takav postupak. Zato što, kao što Imam Malik – rahimehullah – kaže: Neće potonje generacije ovog ummeta biti poboljšane osim sa onim čime su poboljšani preci. Ova riječ se može primijeniti u svakom vremenu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ono što je kod mene navedeno jesu tri mišljenja:

Prvo mišljenje je da će se okrenuti prema kaburu i poselami ti ga.

Drugo mišljenje je da se neće okretati prema kaburu nego će ga poselamiti dok će njegovo lice biti okrenuto prema Kibli. A ovo nije čudno, jer mi donosimo selame na njega a naša lica nisu okrenuta prema kaburu nego prema Kibli. Isto tako dok smo u

Među muslimanskim imamima nema nikoga ko je smatrao poželjnim da se prolaznik okrene prema Vjerovjesnikovom ﷺ, kaburu i da dovi.

Ovo što smo naveli od Malika i drugih selefa predočava suštinu priče prenešene od njega. A to je priča koju navodi Kadi Ijjad od Muhammeda b. Humejda da je rekao: "Ebu-Džafer, vođa pravovjernih, se raspravljao sa Malikom u Poslanikovoj ﷺ, džamiji, pa mu je Malik rekao: "Vođo pravovjernih, nemoj podizati svoj glas u ovoj džamiji, jer je Allah (koreći) podučio ljude pa je rekao:

لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ

"**... ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa.**" (Sura El-Hudžurat, 2)[1]

Na drugom mjestu je pohvalio ljude, pa kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَٰتَهُمْ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ

"**Doista, onima koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom...**" (Sura El-Hudžurat, 3)

Pokudio je druge pa kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَٰتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

"**Zbilja, oni koji te dozivaju iza soba većina njih ne razmišlja.**" (Sura El-Hudžurat, 4)

Njegova svetost poslije smrti je poput svetosti u životu. Pa se Ebu-Džafer tome pokorio i rekao: "Ebu-Abdullah, hoću li se okrenuti prema Kibli i doviti ili ću se okrenuti prema Allahovom

---

Vjerovjesnikovoj džamiji i dok donosimo selame na njega njegov kabur nam je iza leđa. Ovo je mezheb Ebu-Hanife kao što su to potvrdili njegovi prijatelji.

Treće mišljenje je da se neće okrenuti ni ovome niti onome, nego će poselamiti hodajući. Zato se kaže: Poselamit će i otići. Nema sumnje da je dozvoljeno okrenuti se prema kaburu i donijeti salavat na Poslanika ﷺ, kao i to da će poselamiti Ebu-Bekra i Omera, doviti za njih, zatim otići bez da stoji radi dove.

[1] Pogledaj knjigu Tevesul i vesilet od Ibn Tejjmije – rahimehullah – str. 67 – 68, gdje navodi da ova rasprava nije potvđena od Malika – rahimehullah – ni lancem niti tekstom jer kontrira njegovom mezhebu.

Poslaniku ﷺ?" A on reče: "Zašto da okrećeš lice od njega kad je on tvoj posrednik i posrednik tvog oca Adema kod Allaha sve do Sudnjeg dana? Nego mu se okreni i traži od njega da se zauzima za tebe, pa će Allah učiniti njega tvojim šefadžijom. Allah ﷻ kaže:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ جَآءُوكَ فَٱسْتَغْفَرُوا۟ ٱللَّهَ وَٱسْتَغْفَرَ لَهُمُ ٱلرَّسُولُ لَوَجَدُوا۟ ٱللَّهَ تَوَّابًا

"A da ti oni dođu kada sami sebi nasilje učine i zamole Allaha da im oprosti, pa da i Poslanik zamoli da im se oprosti." (Sura En-Nisa, 64).

Ova priča[1] u ovom obliku, može biti ili slaba ili izmijenjena, ili da se protumači onako kao što odgovara njegovom mezhebu. Iz nje se može shvatiti ono što je suprotno njegovom poznatom mezhebu, kao što je preneseno od njegovih povjerljivih prijatelja. To zato što u njegovom mezhebu nema razilaženja da se neće okrenuti prema kaburu dok dovi. Također je od njega zapisano da neće nikako stajati dok dovi. Skupina njegovih prijatelja prenose da će se približiti kaburu, poselamiti Vjerovjesnika ﷺ, a onda okrenuvši se prema Kibli, a leđa kaburu, dovit će. A kaže se i da mu neće okretati leđa.

Složili su se oko okretanja prema Kibli, ali su se razišli oko okretanja leđa kaburu u toku dove.

Ovo više liči – a Allah najbolje zna – da je Malik – rahimehullah – bio upitan o okretanju prema kaburu u toku selama. Jer se i on naziva dovom. Neki od pravnika iz Iraka su smatrali da će u trenutku kada mu bude nazivao selam okrenuti se

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Ova priča ukazuje na opasne stvari.
Prva je kada kaže: Ovo je posrednik tvoj i tvog oca Adema do Allaha na Sudnjem danu. Ovo se mora shvatiti velikim šefaatom. Jer je Vjerovjesnik ﷺ, taj koji će se zauzimati za stvorenja a među njima su Adem i njegova djeca.
Kaže: Traži njime šefaat. Možda će to neko shvatiti kao da kaže traži od Poslanika da se zauzima za tebe. Pa će reći: Allahov Poslaniče zauzimaj se za mene. Ali to moraš prenijeti na značenje pa da moliš Allaha da se Poslanik ﷺ, zauzima za tebe. Zato što je prvo značenje protivno iskrenosti u ibadetu Allahu ﷻ. Zatim Poslanik ﷺ se ne može zauzimati ni za koga osim sa Allahovim ﷻ, dopuštenjem.

prema Kibli. Dok Malik smatra da će se u ovom slučaju okrenuti prema kaburu, kao što je prethodilo i kao što to od njega prenosi Ibn-Vehb u predaji: "Kada bude poselamio Poslanika ﷺ, okrenut će lice prema njemu ne prema Kibli. Ali će se približiti i poselamiti i doviti ali kabur neće doticati rukom."

Njegove riječi su prethodile da će donijeti salavat na njega i da će nakon toga doviti.

Poznato je, da su donošenje salavata na njega i učenje dove radi njega, razlozi zasluživanja njegovog šefata robu na Sudnjem danu. Kao što kaže u vjerodostojnom hadisu:

"Kada čujete mujezina da uči onda izgovarajte ono što on izgovara. Zatim donesite salavat na mene.*[1] *Jer ko bude donosio salavate na mene Allah donese na njega deset salavata. Zatim tražite od Allaha za mene Vesilu. To je stupanj u Džennetu koji ne zaslužuje osim rob među Allahovim robovima. Nadam se da ću ja biti taj rob. A ko bude za mene tražio od Allaha vesilet zaslužit će moj šefat na Sudnjem danu."[2]

Tako da Malikove riječi u ovoj priči - ako se potvrde da su od njega – znače da, kada se okreneš prema njemu, doneseš salavat i selam na njega, i zamoliš Allaha njemu za *Vesilet,* on će se zauzimati za tebe na Sudnjem danu. Narodi će tražiti posredništvo na Sudnjem danu sa njegovim šefatom. Robovo traženje njegovog šefata na dunjaluku biva sa pokornošću njemu i sa činjenjem onoga čime se zaslužuje njegov šefat na Sudnjem danu. Kao što je traženje od Allaha *Vesileta* za njega i slično tome.[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Poslanik ﷺ kaže: ***Donosite salavat na mene.*** Ukazuje da nije obaveza spojiti uvijek selam i salavat. Zatim stvar je općenita. U ovome je dokaz da nije obavezno da donosimo salavat onakav kakvog ih je poučio u namazu tj. da kažeš: Sallallahu alejhi, bez da dodaješ selam.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 384 od Abdullaha b. Amra b. Asa – radijjallahu anhuma.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Dakle da li je dozvoljeno tražiti od Allaha da se Poslanik ﷺ zauzima?

Odgovor: Ako je sa djelom radi kojeg se zaslužuje šefaat onda je dozvoljeno. Ako je traženje šefaata od Poslanika ﷺ onda nije dozvoljeno. Ali da li to znači kufr? Reći

Također, ono što se prenosi u predaji od Ibn-Vehba od njega: "Kada bude poselamio Poslanika ﷺ, okrenut će lice prema njemu ne prema Kibli. Ali će poselamiti i doviti." Misleći na dovu za Poslanika ﷺ, i njegovu dvojicu prijatelja.

Ova dova je dozvoljena na tom mjestu, kao što je slučaj sa dovom u posjeti kaburovima svim mu`minima. A to je dova za njih, a najpreči među ljudima da se dovi za njega, za oca i majku bih ga žrtvovao, je Poslanik ﷺ.

Ovako se slažu Malikove izreke, a pravi se razlika između dove koju je volio[1] i dove koji je pokudio, i spomenuo da je to novotarija.

Što se tiče priče da je Malik proučio ovaj ajet: "**A da ti oni dođu kada sami sebi nasilje učine i zamole Allaha da im oprosti, pa da i Poslanik zamoli da im se oprosti.**" Ona je - Allah najbolje zna - lažna. Jer ovo nije niko od imama spomenuo da ja znam. I nije spomenuto da je ijedan od njih smatrao poželjnim da se od Poslanika ﷺ, nakon njegove smrti traži traženje oprosta ili nešto drugo. A govor koji je zapisan od Malika i drugih ukazuje suprotno ovome.

Ovako nešto se može spoznati u priči koju spominje grupa od kasnijih generacija pravnika o beduinu da je došao kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura, te da je proučio ovaj ajet i spjevao dva stiha:

O, ti najbolji koji si ukopan na mjestu kojeg veličam

ćemo da nije kufr, jer nije prizivao Poslanika ﷺ sa djelom kao djelom kojim se priziva Allah ﷻ. Nego je tražio od Poslanika ﷺ da se zauzima za njega od Allaha. A nije Poslanika ﷺ, stavio na Allahov ﷻ, stupanj. Tako da ne biva kufrom. Ali biva novotarijom i bez sumnje haramom. Tako ako ti se postavi pitanje: Da li je dozvoljeno tražiti Poslanikov šefat ﷺ? Mora se pojasniti. Ako se pod tim podrazumijeva činjenje onoga čime se zaslužuje šefaat onda je to sa pravom. Ali ako od njega traži šefaat onda nije dozvoljeno.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: To je dova upućena za Poslanika ﷺ: Neka je selam na tebe Allahov Poslaniče, Allahu blagoslovi ga. A dova koju je mrzio ili pokudio je dova koju učiš za sebe tako što ćeš odrediti posebno mjesto za dovu kod kabura što je u najmanju ruku mekruh.

Pa je njegovu ljepotu poprimilo svako mjesto i brdašce
Moja duša je žrtva za kabur kojeg si ti nastanio
U njemu je čednost, u njemu je blagost i plemenitost.

Zbog toga je grupa kasnijih generacija pravnika od Šafijinih i Ahmedovih prijatelja smatrala ovo poželjnim. Za dokaz su uzeli ovu priču kojom se ne može potvrditi šerijatski propis. Posebno u ovoj stvari, koja da je bila propisana i dopuštena ashabi i tabiini bi je poznavali i više bi je činili od drugih. Nego za upotpunjavanje potrebe[1] ovog beduina i njemu sličnih postoje razlozi koje sam pojasnio na drugom mjestu mimo ovog.

Ne mora značiti da svako onaj kome se upotpuni njegova potreba radi određenog razloga da to znači kako je njegov razlog propisan i naređen. Allahov poslanik ﷺ, tokom svog života je bio upitan za neke stvari, pa bi ih dao i nije odbijao nikoga ko nešto zatraži. Nekada bi te stvari bile zabranjene u pogledu onoga koji ih traži. Tako da je jednom prilikom rekao:

"Ja nekom od vas dadnem nešto traženo pa on od mene izađe stavljajući pod pazuh vatru." Rekoše: "Allahov Poslaniče, zašto im daješ?" Kaže: "Oni neće ništa drugo osim da traže a Allah odbija da ja budem škrt."

Čovjek će učiniti djelo, pri čemu će biti ubjeđen da je to dobro, ali ne znajući da je to zabranjeno. Ali on bude nagrađen za svoju lijepu namjeru. Te mu se oprosti radi njegovog neznanja. Ali ovo područje je opširno.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Nema sumnje da ovdje nije bitna vjerodostojnost priče nego kao što je spomenuo Šejh da ih je grupa. Zatim Allah ﷻ u ajetu kaže: ***A da su oni, kad su sebi učinili nepravdu,(iz zalemu) došli kod tebe.*** (En-Nisa, 64). Nije rekao 'kada su učinili nepravdu'(*zalemu*) a razlika između njih je zato što rječca 'kad'(*iz*) ukazuje na nešto što je bilo, dok riječ 'kada'(bez ove rječice) ukazuje na budućnost a ajet je u kontekstu priče koja se desila u Poslanikovo ﷺ vrijeme. Pa im je Uzvišeni rekao: ***A da su oni, kad su sebi učinili nepravdu.*** Tj. kada su učinili sebi nepravdu došli kod Poslanika ﷺ da tražiš oprosta za njih, pa Poslanik ﷺ zatraži oprosta za njih, jer Poslanik ﷺ poslije smrti ne može tražiti ni za koga oprost. Jer njegova djela su prestala sa njegovom smrću. Kao što je od nega prenešeno da je rekao: ***Kada čovjek umre njegova djela prestanu osim u tri slučaja: trajna sadaka, ili korisna nauka, ili dobro dijete koje će doviiti za njega.***

Sve vrste inovacijskih ibadeta su zabranjene, pojedini ljudi ih čine, od čega im se obestini neka vrsta koristi. Ali to ne dokazuje da su propisani. Ali da njihova šteta nije bila veća od koristi ne bi bili zabranjeni.

Zatim, ovaj počinioc može imati svoje shvatanje, ili da pogriješi kao mudžtehid ili sljedbenik. Te bude nagrađen za propisano dobro koje je učinio uporedo sa zabranjenim. Poput mudžtehida koji pogriješi, što smo pojasnili na drugom mjestu.

Ovdje se želi istaći da je Malik najbolje poznavao ove stvari. Stanovao je u Medini, gledao je ono što su činili tabiini i njihovi sljedbenici. Slušao je ono što su prenosili od ashaba i velikana među tabiinima. On je zabranjivao da se stoji pored kabura radi dove, navodeći da to nisu činili selefi. Ljude je u vrijeme Omera ﷺ pogodila suša pa je kišu tražio posredstvom Abbasa (njegovim dovljenjem).

U Buharinom Sahihu se prenosi od Enesa: "Da je Omer tražio (od Allaha) kišu posredstvom Abbasa b. Abdul-Mutaliba i kaže: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika pa nas napoj." Pa bi im bila data kiša."*[1],[2]

Posredstvom njega su tražili kišu kao što su je tražili posredstvom Vjerovjesnika ﷺ, u toku njegovog života. To je u stvari bilo tako što su tražili posredništvo putem njegove dove i zauzimanja za njih. Pa bi on dovio za njih, a oni bi dovili sa njim. Poput imama i muktedija bez a da neko od njih zaklinje Allaha sa stvorenjem. Ili kao što niko od njih nema pravo da drugog zaklinje stvorenjem. Ali kada je Vjerovjesnik ﷺ, umro oni su to

[1] Sahihul Buhari br. 1010, Feth.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Ovu predaju su pojedini novotari uzeli za dokaz da kažu: Da je koristio Abbasa kao posrednika rekavši: Tražimo kod Tebe posredstvo putem amidže našeg Vjerovjesnika. Međutim ovo je sa strane zavođenja i slijeđenja manje jasnih dokaza. Jer u predaji u oba Sahiha stoji: Abbasu, ustani pa moli za nas. Ovo je samo upotpunjenje značenja. Jer on je govorio: Mi smo tražili poredstvo našim Vjerovjesnikom. I poznato je da su putem Vjerovjesnika ﷺ tražili kišu tj. tražili su od njega dovu što ne znači da su tražili kišu radi njegove ličnosti ﷺ.

posredništvo tražili Abbasovom dovom, i na taj način molili su za kišu.

Zbog toga pravnici kažu da je poželjno moliti za kišu preko dobrih i pobožnih ljudi (njihovom dovom). Još je bolje ako se radi o članovima Ehlu bejta (Poslanikove ﷺ porodice).[1] Muavija je molio za kišu posredstvom Jezida b. Esveda Džeršija. I kaže: "Allahu molimo te za kišu radi Jezida b. Esveda. O Jezide podigni ruke." A on podiže ruke i prouči dovu, a sa njim su dovili ljudi sve dok se kiša ne spusti a zatim se ljudi raziđoše."[2] Ali pri tome niko od ashaba nije otišao kod Vjerovjesnikovog ﷺ, kabura niti kod nekog drugog kako bi radi njega ili njegovim posredstvom molio za kišu.

Učenjaci smatraju poželjnim selam na Poslanika ﷺ, radi hadisa koji se nalazi u Ebu-Davudovom Sunnenu od Ebu-Hurejre ؓ, da je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Nema čovjeka koji će me poselamiti a da mi Allah neće vratiti dušu pa da mu odgovorim na selam."

Ovo i pored onoga što se prenosi kod Nesaija i drugih da je rekao:

"Allah je, uistinu, odredio meleke pored mog kabura koji mi dostavljaju selame od mog ummeta."

U Ebu-Davudovom Sunnenu i kod drugih se prenosi od Poslanika ﷺ, da je rekao:

"Donosite čim više salavat na mene u danu i noći petka. Vaš salavat se predočava preda mnom." Pa su rekli: "Allahov Poslaniče, kako će se naši salavati predočavati pred tobom a

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Dokaz tome je da je Omer tražio kišu Abbasom iako je Omer vrijedniji od Abbasa. Ali i pored toga tražio je kišu Abbasom. Isto tako ako pripadaju Poslanikovoj ﷺ porodici u njima mora postojati dobrčinstvo. Zato što od Poslanikove porodice ima najgriješnijih Allahovih robova. Iako su muslimani oni su griješnici. Varaju se srodstvom, misleći ako pripadaju Poslaniku da im je oprošteno, kao što su učesnici na Bedru. Ovo je pogrešno. Tako da Poslanikova porodica ako nisu dobročinitelji pomoću njih se neće tražiti zauzimanje u dovi.

[2] Pogledaj Isabe od Hafiza Ibn-Hadžera 3. dio, str. 673. Kaže: "Bilježi ga Ebu-Zur'a i Jakub b. Sufjan u njihovoj knjizi Istorije sa vjerodostojnim lancem.

ti ćeš istruhnuti – ili će ti se kosti raspasti?" Pa reče: "Allah je zabranio Zemlji da jede meso vjerovjesnika."[1]

Donošenje salavata i selama na njega – oca i majku bih žrtvovao za njega – je ono što su naredili Allah i Njegov Poslanik.

U Sahihu se bilježi da je rekao:

"Ko na mene donese salavat jedanput Allah će donijeti salavat na njega deset puta."

Ono što nam je propisano ili dozvoljeno kod posjete kaburova od vjerovjesnika, dobrih ljudi i svih mu`mina je od roda dozvoljenog u slučaju njihove dženaze. Pa kao što se namazom umrlom misli na dovu za njega, isto tako posjetom njegovom kaburu se ima namjera učenje dove za njega. Kao što se potvrđuje

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Poslanik ﷺ kaže: ***Allah je zabranio Zemlji da jede meso vjerovjesnika.*** Je dodavanje zabrane nečemu što je nepojmljivo razumom. Dakle usmjerio je obraćanje nečemu nepojmljivom za razum. Ali sva stvorenja u pogledu Allahovog ﷻ obraćanja imaju razum. Zato je Allah ﷻ Zemlji i nebu rekao: ***"Pojavite se milom ili silom!" – "Pojavljujemo se drage volje!"*** –odgovorili su. (Fussilet, 11). Ovaj opis sadrži pravilnu množinu muškog roda 'pojavljujemo se drage volje' jer su oni sa upućenim obraćanjem njima i njihovim odgovorom postali na stupnju kao da imaju razum. Isto tako se tumači i ova zabrana Zemlji da nagriza meso vjerovjesnika. Zato se mora znati da Zemlja ne jede meso vjerovjesnika. Međutim što se tiče nekog drugog mimo vjerovjesnika osnova je da Zemlja pojede njegovo meso. Tako da ne ostane ništa osim dio (repnjača) čovjekove kičme koji je poput košpice sve do proživljenja. Ili ostane čitavo čovjekovo tijelo iz počasti prema njemu.
Mnogi su nam pričali kako su kopajući temelje ograde oko grada našli čovjeka suhe kose, a kada su mu otvorili kabur iz njega se osjetio miris koji je bolji od miska. Dakle našli su čovjeka onakvim kakav je bio osušen ali kosa i lice su mu ostali cijelim. Subhanallah. Ovaj čovjek je bio ukopan prije mnogo godina. O tome su razgovarali sa šejhom Abdurrahmanom S`adijem – rahimehullah – pa im je naredio da ga vrate na njegovo mjesto. I da pomaknu ogradu od njega, da ga smjeste unutar ili van zidina. Ali ono što je bitno jeste da smo sigurni da Zemlja ne jede meso vjerovjesnika, što se tiče drugih ljudi može da jede ili ne jede njihovo meso.
U ovome je dokaz na veoma bitno pitanje u akidi a to je da ashabi nisu dopuštali da im nešto promakne što je trebalo pojašnjenje a da za to nisu pitali. Zato su rekli: Kako će to biti kad ćeš istruhnuti? Pa im je odgovorio.
Ovu korist ćemo uzeti tj. da nam nije dozvoljeno da se udubljujemo u pitanja svojstava ako to nije prenešeno od ashaba jer su oni bili najpažljiviji i najinteligentniji u tim pitanjima. Bili su pametniji od nas. Ali su se više bojali da donose odluke ispred Allahovih i Poslanikovih ﷺ riječi.

od Vjerovjesnika ﷺ u Sahihu, Sunnenu i Musnedu da je podučavao svoje ashaba u slučaju posjete kaburovima da kažu:

"Neka je selam na vas o stanovnici ovih kuća od mu'mina. Mi ćemo vam se - inša-Allah - uskoro pridružiti. Neka se Allah smiluje onima koji su od nas i od vas prije otišli i onima koji će kasnije doći. Molimo Allaha, vama i nama za oprost. Allahu ne uskrati nam njihovu nagradu. [1] *Ne iskušaj nas poslije njih, i oprosti nama i njima."*[2]

Ovo je posebna dova za umrlog, isto onako kao što je u toku dženaze namaza opća i posebna dova:

"Allahu oprosti našim živima i mrtvima, prisutnima i odsutnima, našim velikim i malim, muškarcima i ženama. Ti znaš naše kretanje i naš kraj."[3],[4]

Pa bi onda posebno izdvojio mrtvog sa dovom.

O munaficima Allah ﷻ kaže:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ

"I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti." (Sura Et-Tewbe, 84)

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ne uskrati nam njihovu nagradu. Tj. podari nam njihovu nagradu? Ne, nego nagradu posjete tj. čovjekove posjete kaburovima. Ili njihovu nagradu to znači ako smo pogođeni njihovom smrću. A nema sumnje da nema nikoga ko nije pogođen musibetom mrtvih.

[2] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu br. 974, Tirmizi br. 1053, Ebu-Davud br. 3237, Ibn-Madže br. 1306, Nesai br. 1927, Ahmed u Musnedu 2.dio, str. 300, 375 i 6. dio, str. 71, 76 i 111.

[3] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 1024, Ebu-Davud br. 3201, Ibn-Madže u Sunnenu br. 1498, Hakim 1. dio, str. 358, zatim ga je ocjenio sahihom po uslovma obojice šejhova a sa njime se složio Zehebi.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako razmisliš o dženazi namazu najprije se u njoj počinje sa Allahovim pravom, zatim sa Poslanikovim ﷺ pravom. Zatim sa općim pravom, zatim sa posebnim pravom, fatihom, zatim salavatom na Poslanika ﷺ, zatim općom dovom, zatim posebnom dovom. Tešehud je isto tako: prvo pozdravi Allahu, zatim selam na Poslanika ﷺ, zatim selam na onoga koji klanja i na Allahove dobre robove.

Kada je Allah zabranio Svom Vjerovjesniku ﷺ da moli i da klanja dženazu za njih ili da bdije nad njihovim kaburovima zbog njihovog nevjerstva, to je ukazalo pojašnjenjem i shvatanjem da se za mu`mina uči dova i da stoji nad njegovim kaburom. Zato je došlo u Sunnenu: "Da je Vjerovjesnik ﷺ, kada bi ukopao čovjeka od svojih ashaba, stao bi iznad njegovog kabura a zatim bi rekao:

"Molite njemu za učvršćenje, jer sad biva ispitivan."[1]

Ali da od posjete ima namjeru da nešto traži od umrlog ili da Allaha zaklinje njime. Ili (da misli) kako mu se na tom mjestu odaziva na dovu, ovo nije niko činio od selefa ovog ummeta, niti od ashaba niti od njihovih tabiina koji su ih slijedili u dobročinstvu. Nego su se ove stvari dešavale poslije njih. Malik i drugi učenjaci su pokudili da neko kaže: "Posjetili smo Vjerovjesnikov ﷺ, kabur."[2]

Kadi Ijjad kaže: "Malik je mrzio da se kaže: "Posjetili smo Vjerovjesnikov ﷺ, kabur." A od pojedinih smo prenijeli kako je to obrazlagao Poslanikovom ﷺ, kletvom onih koje posjećuju kaburove.

Kadi Ijjad kaže: "Ovo odgovara njegovim riječima:

"Zar vam nisam bio zabranio da posjećuje kaburove, sada ih posjećujte."[3]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ali ima ljudi koji dove sa ljudima (grupno) kao što to čine pojedini džahili stanu i pred ljudima dove: Allahu oprosti mu, budi blag prema njemu. A naređeno im je da mole njemu za oprost i da mu traže učvršćenje. Svaki čovjek posebno dovi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Neka niko ne kaže da je Šejhul islam – rahimehullah – olahko shvatao pitanje mejita i njegovo zaklinjanje Allahom. Zato što je rekao da to nije bilo od postupaka selefa. Ako nije bilo tako šta ćemo reći? Hoćemo li reći da je haram ili širk? Vratit ćemo se dokazima na drugom mjestu.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato što Amidije govore: Posjetili smo Poslanikov ﷺ kabur dok pojedini džahili smatraju da je posjeta Vjerovjesnikovom ﷺ kaburu vrijednija od tavafa oko Kabe. Ovo je ogromna greška. Značenje posjete Poslanikovom ﷺ kaburu podrazumijeva posjetu da ga poselami i izađe. Ali da namjeravaš posjetu kaburu je od neznanja. Nego idi i nanijeti namaz u Poslanikovoj ﷺ džamiji radi njegovih ﷺ riječi: *Ne pritežu se jahalice osim radi tri džamije...* hadis.

Od pojedinih među njima se prenosi da je to, kada je rečeno, kako je posjetilac bolji od onoga kojeg je posjetio, pa je rekao: "Da to nema nikakve veze." Jer nije svako ko posjećuje u ovom obliku. U hadisu se navodi kako će stanovnici Dženneta posjećivat svog Gospodara, a ovaj termin ne uskraćuje to pravo.

Kaže: "Preče je da se za to kaže: "Malikovo kuđenje ovakvih riječi jeste radi toga što se posjeta dodala Vjerovjesnikovom ﷺ, kaburu. A da je rekao: "Posjetili smo Vjerovjesnika ﷺ." Onda to ne bi pokudio. Radi Poslanikovih ﷺ, riječi:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati. Allahova srdžba se pojačala nad narodom koji su od kaburova svojih vjerovjesnika učinili mjesta molitve."

Tako da je zabranio dodavanje ovakvog termina kaburu, ili poređenju sa ovima, kako bi spriječio zlo i zatvorio vrata.

Kažem da većina ljudi, po običaju, upotrijebljava termin 'posjetili smo' kada je riječ o posjeti kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi u pogledu termina posjete kaburovima u novotarskim i posjetama koje vode u širk, ali ne i u propisanim posjetama. Od Vjerovjesnika ﷺ, nije potvrđen ni jedan hadis o posjeti posebnog kabura. Niko od toga nije ništa prenio, ni autori Sahiha niti Sunnena.

Niti su o tome govorili nešto imami u Musnedima kao što je Imam Ahmed i drugi. Nego se ovako nešto prenosi od skupina koje podmeću hadise i drugih. Najjači hadis koji je po tom pitanju prenešen jeste hadis kojeg bilježi Darekutni – ali je hadis slab po konsenzusu učenjaka – ili hadisi koji se prenose o posjeti njegovom kaburu, kao da je rekao:

"Ko me posjeti i posjeti mog oca Ibrahima u jednoj godini ja mu garantujem kod Allaha Džennet."[1]

Ili:

[1] Sujuti ga navodi u Zejlu ahadis mevdu'a br. 119 i kaže: "Ibn Tejmijje i Nevevi kažu da je podmetnut i da nema osnove." Pogledaj Medžmu'a od Nevevija – rahimehullah – 8. dio, str. 481.

"Ko me posjeti poslije moje smrti kao da me posjetio u toku mog života."[1]

Ili:

"Ko obavi hadž a ne posjeti me uvrijedio me je."[2]

I slično tome od hadisa koji su svi lažni i podmetnuti.

Vjerovjesnik ﷺ, je općenito dozvolio, da se kaburovi posjećuju, nakon što je bio zabranio, kao što se od njega prenosi u Sahihu da je rekao:

"Bio sam vam zabranio da posjećujete kaburove pa ih posjećujte."

Također u Sahihu od njega se prenosi da je rekao:

"Tražio sam od Allaha da molim majci za oprost pa mi nije dozvolio. I tražio sam dozvolu da posjetim njen kabur pa mi je dozvolio. Pa posjećujte kaburove jer oni podsjećaju na Ahiret."[3]

---

[1] Albani u Daife, 1. dio, str. 62, kaže: "Bilježi ga Taberani u Mu'adžemu kebiru 3/203/2, i u Evsatu 1/126/2 od dodataka na oba Mu'adžema, Mali i Veliki. Kao i Ibn-Adijj u Kamilu, Darekutni u Sunnenu str. 279, Bejheki 5/246, Silfi u Sani ašer min mešjehati bagdadije 54/2. Svi ga bilježe od Hafsa b. Sulejmana Ebu-Omera od Lejsa b. Ebu-Selima od Mudžahida od Abdullaha b. Omera kao merfua predaju. Albani kaže: "Hadis je podmetnut." Od Ibn-Meina se navodi da je za Hafsa b. Sulejmana rekao da je bio lažov. Tako da je šejh – rahimehullah – oduljio u odgovoru na ovaj hadis pa pogledaj Silsiletu daife vel mevdu'a.

[2] Zehebi u Mizanu 3. dio, str. 237 kaže: "Podmetnut." Pogledaj Fevaid medžmu'a od Ševkanija str. 117, ili Kešfu hufa od Adžlunija str. 349, i Daife od Albanija 1. dio, str. 61.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahovo ﷻ neodobravanje Poslaniku ﷺ, da moli za oprost svojoj majci je dokaz da čovjek ne može tražiti ono što nije šerijatski dozvoljeno. Jer je to prelaženje granice u dovi. Ako bi neko tražio od Allaha da ga učini vjerovjesnikom reći ćemo da je to haram i da nije dozvoljeno. Isto tako je ako traži od Allaha da mu podari stupanj vjerovjesnika u Džennetu, jer je to također prelaženje granice u dovi. Zato što su položaji vjerovjesnika posebno za njih. Što se tiče hadisa: ***Stanovnici dženneta će gledati u stanovnike soba a iznad njih će biti poput usijanih zvijezda prekrivenih prahom na horizontu.*** Allahov Poslaniče, je su li to položaji vjerovjesnika ili šehida? Rekoše ashabi. Kaže: ***Naprotiv, tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, to su ljudi koji su povjerovali u Allaha i istinoljubivi bili, pa su postigli taj položaj.*** Ovo ne ukazuje da će nečiji položaj biti poput položaja

Ova posjeta je radi sjećanja na Ahiret. Zato je dozvoljeno posjetiti kaburove kafira radi toga. Poslanik ﷺ, je izlazio na Bekije pa bi poselamio mrtve i dovio za njih. Ova posjeta je posebna za muslimane. Kao što je dženaza namaz poseban za mu`mine.

Od Poslanika ﷺ, se u Sahihu prenosi da je rekao:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane zato što su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitvu."

Upozoravajući na ono što su činili.[1] Aiša kaže: *"Da nije tako njegov kabur bi bio istaknut ali se bojalo da se ne uzme mjestom molitve."*

U Sahihu se prenosi da mu je Ummu-Seleme spomenula crkvu u Abesiniji, pa je spomenula nešto od njene ljepote i slika. Pa je Poslanik ﷺ, rekao:

"Oni bi, kada umre dobar čovjek među njima, sagradili mjesto molitve, i naslikali bi te slike. Oni su najgora stvorenja kod Allaha na Sudnjem danu."

Ovako stoji u Sahihu.

U Muslimovom Sahihu od Džunduba b. Abdullaha se prenosi da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ prije nego što je umro na pet dana da kaže: "Ja se pred Allahom odričem da sam sebi

---

vjerovjesnika. Tako da je ograničenje da svako ko moli Allaha za ono što šerijatski nije moguće on prelazi granicu u dovi. Od toga je da se Allah neće odazvati onome ko moli za grijeh ili kidanje rodbinskih veza. Zato što Allah nije zadovoljan sa ovim. Također, neće se odazvati onome ko moli za nešto što nije moguće određenjem. Kao da kaže: Allahu učini da sada bude Sudnji dan. Ovo nije moguće radi određenja shodno onome kako je Allah obavijestio. Ne u pogledu Allahove moći, jer Allah je moćan da učini da sada bude Sudnji dan. Ali Sudnji dan ima predznake koji će mu prethoditi na osnovu onoga o čemu je obavijestio Allah i Njegov Poslanik ﷺ. Ovome je ograničenje da čovjeku nije dozvoljeno da traži od Allaha ono što nije moguće šerijatski niti određenjem.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi vidjeli ljude kako su kaburove svojih vjerovjesnika uzeli mjestima obavaljanja molitve da li je dozvoljeno da ih proklinjemo. Moguće je da kažemo: Allahu prokuni onoga ko ovo čini (uopšteno).

nekoga od vas uzeo za prisnog prijatelja (Halila),[1] *jer je mene Allah uzeo za prijatelja (Halila) kao što je Ibrahima uzeo za prijatelja (Halila). A da sam ikoga od mog ummeta uzeo za prijatelja (Halila) uzeo bih Ebu-Bekra za prijatelja. A zar nisu oni koji su bili prije vas, uzimali kaburove svojih vjerovjesnika mjestima za molitve. Zato nemojte uzimati kaburove za džamije, ja vam to zabranjujem."*

U Sunnenu se od Poslanika ﷺ, prenosi da je rekao:

"Nemojte od mog kabura činiti praznik, nego donosite salavat na mene gdje god da ste, jer baš salavat dopire do mene."

U Muveti i na drugim mjestima se prenosi da je Poslanik ﷺ, rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati. Allahova srdžba se pojačala nad narodom koji su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitve."

U Musnedu i u Sahihu od Ebu-Hatima od Ibn-Mes`uda se prenosi da je Poslanik ﷺ, rekao:

"Najgora stvorenja, od onih koje će zateći Sudnji dan dok su živi, koji kaburove uzimaju mjestima za molitve."

Značenje ovih hadisa je mutevatir prenšeno od njega ﷺ - oca i majku bih žrtvovao za njega – a isto tako i od njegovih ashaba.

Ovo što je zabranio od uzimanja kaburova za mjesta molitve je suprotno onome što je naredio i propisao od donošenja selama na mrtve ili dove za njih. Tako da je propisana posjeta od druge vrste, dok je novotarska posjeta od prve vrste.

Njegova zabrana da se kaburovi uzimaju mjestima molitve obuhvata i zabranu izgradnje džamija nad kaburovima, ili namjere da se klanja kod njih (kaburova). Svaki od ova dva čina su zabranjeni konsenzusom učenjaka. Oni su zabranjivali da se nad

[1] Od ar. riječi *hullet* od nje je i *halil* a to je najveći stepen prijateljstva. U Kur'anu stoji da je Allah uzeo Ibrahima za *halila*. (op. rec.)

kaburovima grade džamije, čak su to direktno isticali haramom. Na što ukazuje i prethodni tekst.

Također su se složili,, da nije propisano namjeravati putovanje kod kaburova radi namaza i dove. I niko od muslimanskih imama nije rekao da su namaz i dova kod njih vrijedniji nego u džamijama u kojima nema kaburova. Nego su se složili da su namaz i dova u džamijama koje nisu sagrađene nad kaburima bolji od namaza i dove u džamija koje su sagrađene nad kaburima. Čak šta, više namaz i dova u ovima su zabranjeni.[1] Veliki broj među njima su direktno izrekli zabranu toga, ili čak i nevaljanost namaza u njima. I pored toga što postoji razilaženje oko ovoga.

Ovdje se ima za cilj istaći da ovo nije vadžib niti mustehab, po njihovom slaganju, nego se radi o mekruh činu po njima. Pravnici su o zabrani namaza na mezarju naveli dva obrazloženja:

Jedno je, nečistoća prašine koja se miješa sa leševima mrtvih. Ovo obrazloženje koriste oni koji prave razliku između starog i novog mezarja. I oko ispravnosti ovog obrazloženja postoji razilaženje. Razilaženje učenjaka u pogledu nečistoće prašine kaburova je od pitanja rastapanja-rastvaranja. Većina muslimanskih učenjaka kažu da se nečistoća čisti rastapanjem. Ovo je mezheb Ebu-Hanife i zahirija, kao i jedno mišljenje u Malikovom i Ahmedovom mezhebu. U Sahihu je potvrđeno da je Vjerovjesnikova ﷺ, džamija bila pored zida plemena Benu Nedžar. Iza njega su postojali kaburovi mušrika, palme i ruševine. Pa je Vjerovjesnik ﷺ, naredio te su se palme posjekle, ruševine su se poravnale a kaburi su iskopani. Palme je postavio u redu prema Kibli.[2] A da je kaburska prašina nečista onda bi prašina sa

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je poput onih koji odlaze u Husejnovu džamiju, ili tog i tog sa ovom namjerom. Oni su novotari. Ako bi neko rekao: Ako se čovjek namjerava da ide u nju radi mnoštva prisutnih tamo, šta mislite? Nema sumnje da je mnoštvo džemata vrijednije, ali ovoj se koristi suprotstavlja šteta. A to je vjerovanje da je namaz na ovim mjestima vrijedniji. To zbog skupa, ali je džamija sagrađena nad kaburom, a kao što je potvrđeno za džamije koje su sagrađene nad kaburima da namaz u njima nije valjan.

[2] Bilježi ga Buharija u svom Sahihu br. 427, Feth, i Muslim u svom Sahihu br. 524.

mušričkih kaburova bila nečista. Pa, Vjerovjesnik ﷺ, bi u tom slučaju naredio da se ta zemlja prenese, jer se morala pomiješati sa ostalim sastojcima na tom mjestu.[1]

Drugo obrazloženje je, to što se u takvom činu nalazi poistovjećivanje sa kafirima, u obavljanju molitvi pored kaburova. Što opet vodi u širk, a ovaj razlog je ispravan oko čega se svi slažu.

Oni koji to obrazlažu prvim razlogom - kao što je Šafija i drugi - obrazlažu također i ovim razlogom. To su smatrali pokuđenim zbog smutnje koja se nalazi u tome. Isto tako su smatrali imami od Ahmedovih i Malikovih prijatelja, kao što je Ebu-Bekr Esrem, Ahemdov prijatelj i drugi. Također on je ovu zabranu objašnjavao i drugim razlogom. Iako su pojedini među njima koristili prvi razlog.

Allah ﷻ kaže:

وَقَالُواْ لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

"I govore: Nikako božanstva svoja ne ostavljajte, i nikako, ni Vedda, ni Suvaa, a ni Jegusa, ni Jeuka, ni Nesra ne napuštajte!, a već su mnoge u zabludu doveli." (Sura Nuh, 23 - 24)

Ibn-Abbas i drugi među selefima spominju da su ovo imena dobrih ljudi u Nuhovom narodu. A kada su oni umrli ovi su bdjeli nad njihovim kaburima, te su naslikali njihove slike. Zatim im se vrijeme oduljilo a oni ih počeše obožavati. Ovo je naveo Buharija u

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nema sumnje da je ovo nepotpuno objašnjenje a to je radi toga što se mora napraviti razlika između starog i novog mezarja. A to je zato što se u novom mezarju zemlja još nije pomiješala sa truhležom mrtvih zato što nije još uskopano. Drugo ako nije staro mezarje na njemu je namaz dozvoljen a hadis je općenit: ***Osim mezarja i kupatila.*** Ovo obrazloženje također poništava to da je tijelo muslimana čisto zbog toga se kupa i čisti. A da nije čisto ne bi ga očistio kada bi ga stavio u vode svih mora. Tijelo muslimana je čisto. Tako da je ovo obrazloženje nejako i nije ga moguće koristiti u ovoj situaciji.
Autor – rahimehullah – je naveo da je većina učenjaka spomenula da se nečistoća čisti promjenom stanja, tj. ako pređe iz jednog stanja u drugo onda je čista. I kaže: Najviše onih koji su na tom mišljenju su hanefije, zahirije, a također to je jedna od predaja u Malikovom i Ahmedovom mezhebu.

svom Sahihu.[1] I mufesiri kao što je Ibn-Džerir[2] i drugi, ili prenosioci priča o vjerovjesnicima poput Vesime i drugih.

Ispravnost ovog razloga objašnjavaju riječi Allahovog Poslanika ﷺ, kada proklinje one koji uzimaju kabure vjerovjesnika mjestima za molitvu. Poznato je da se kaburovi vjerovjesnika ne iskopavaju i da njihova prašina nije nečista. A Poslanik ﷺ, je za sebe rekao:

"Allahu ne učini moj kabur idolom koji će se obožavati."

I kaže:

"Nemojte moj kabur uzimati za mjesto praznovanja."

Tako da se spoznalo, da je ova njegova zabrana poput one o zabrani klanjanja u vrijeme izlaska sunca i njegovog zalaska, jer se nevjernici u tom vremenu klanjaju suncu. Allahov Poslanik ﷺ, je spriječio razloge koji vode u grijeh i zatvorio je taj predmet da se u ovom vremenu ne bi klanjalo. Iako klanjač ne klanja nikome osim Allahu ﷻ, niti priziva nekoga osim Allaha. Kako to ne bi odvelo u prizivanje mrtvih ili klanjanja njima, a obije stvari su se desile.

Među ljudima ima onih koji se klanjaju suncu i drugim zvijezdama, upućujući njima vrste dova i molbi, pri čemu odijevaju odjeću i prstenje misleći da to odgovara njima. Pri čemu se trude da odaberu posebna vremena, mjesta i tamjane za koje misle da ogovaraju njima. Ovo je najveći razlog širka radi kojeg su zavedeni mnogi među prethodnicima i kasnijim generacijama. Tako da se proširilo među onima koji se pripisuju islamu, i o čemu su pisali znameniti ljudi[3] u knjizi pod naslovom Skrivena tajna o sihru i obraćanju zvijezdama. I to po načinu mušrika iz Indije, astrologa, i arapskih mušrika i drugih. Poput Indijskog Taltama, Malkoše Balija, Ibn-Vahšije, Ebu Me`šera Balhija, Sabita b. Kurre, i mnogih drugih sličnih njima koji su ušli u širk i povjerovali u tagute i

---

[1] Br. 4920.

[2] Tefsir od Ibn-Džerira 29. dio, str. 62.

[3] Muhammed Hamid Fikhi u komentaru na knjigu Slijeđenje pravog puta (izdanje Darul kutub ilmije) kaže: "To je Fahr Razi, autor Tefsira. A ova njegova knjiga se nalazi u originalnom ručnom rukopisu u Darul kutub Misrije u Timorskoj knjižnici."

kumire, dok su se sa druge strane pripisivali sljedbenicima islama. Uzvišeni kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَـٰبِ يُؤْمِنُونَ بِٱلْجِبْتِ وَٱلطَّـٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ هَـٰٓؤُلَآءِ أَهْدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ سَبِيلًا أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا

"Zar ne vidiš one kojima je dan dio Knjige kako u kumire i Taguta vjeruju, a onima koji ne vjeruju govore: "Ovi su na ispravnijem putu od onih koji vjeruju. To su oni koje je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao!" (Sura En-Nisa, 51 – 52)

Većina selefa su rekli da se 'džibt' odnose na sihr, a tagut se odnosi na kumire, dok drugi kažu da se odnosi na šejtana, a oba mišljenja su ispravna.

Oni spajaju između džibta, koji predstavlja sihr, i širka koji predstavlja obožavanje taguta, kao što spajaju između sihra i obožavanja zvijezda. Ovo je nužno poznato od islamske vjere. Ili čak u vjeri svih poslanika da se radi o zabranjenom širku. Ovo je najveća vrsta širka sa čijom su zabranom poslani svi poslanici. Ibrahimovo ﷺ, obraćanje njegovom narodu je bilo u pogledu ovog širka, kao što stoji u riječima Uzvišenog:

وَكَذَٰلِكَ نُرِىٓ إِبْرَٰهِيمَ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ

"...i Mi pokazasmo Ibrahimu carstvo nebesa i Zemlje"

sve do riječi:[1]

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

"Gospodar tvoj je, uistinu, mudar i sveznajući." (Sura El-En'am, 75 – 83)

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Također, riječi Uzvišenog: ***Osim ako moj Gospodar ne bude htio nešto od toga.*** Ovo je odvojena iznimka, a moj Gospodar ako bude htio nešto ono će se desiti a to nije od vaših božanstava koja vi obožavate.

Ibrahim ﷺ, je koristio ovaj način zato što je njegov narod uzimao zvijezde za svoje gospodare, koje su prizivali i od kojih su tražili potrebe. A niko od njih, niti bilo ko razumom obdaren, nije smatrao da je neka od tih zvijezda stvorila nebesa i Zemlju. Nego su ih prizivali mimo Allaha slijedeći pravac ovih mušrika. Zato je Ibrahim ﷺ, rekao:

قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate, vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova." (Sura Eš-Šuara, 75 – 77)

Ibrahim ﷺ, kaže:

إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ

"Nemam ja ništa s onima koje vi obožavate, osim s Onim Koji me je stvorio jer će me On, doista, na Pravi put uputiti." (Sura Ez-Zuhruf, 26 – 27)

Ibrahim ﷺ, je negirao njihov vid obožavanja, uzdizanja zvijezda i širk, radi obožavanja kumira u obliku slika i talismana istih tih zvijezda. Ili se radilo o slikama umrlih vjerovjesnika, dobrih ljudi i drugih. Pa je polomio njihove kipove, kao što Uzvišeni kaže:

فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

"I porazbija ih on u komade, osim onoga najvećeg, da bi se njemu obratili." (Sura El-Enbija, 58)

Ovdje je cilj ukazati na to da se širk obožavanjem zvijezda uveliko desio, isto tako i širk u pogledu mrtvih. Od upućivanja dova njima, skušenosti kod njih i ljubavi prema njima i slično.

Pa ako je Vjerovjesnik ﷺ, zabranio dovu iskreno Allahu kod kaburova kako to ne bi bio razlog koji vodi u širk Gospodaru, šta onda reći ako se radi o dotičnom širku od ljubavi prema njima, bez obzira da li od njih tražio upotpunjenje potreba ili otklanjanje

nedaća, ili da traži od njih da isto to traže od Allaha? Čak i kada bi Allaha zakleo sa nekim od Njegovih vjerovjesnika ili meleka i nekim drugim bilo bi mu zabranjeno. Makar to i ne bilo kod njegovog kabura, isto kao što se neće općenito zaklinjati stvorenjima. Ova skupina djela je zabranjena i ne može se pobiti radi slaganja (idžma'a) ummeta. Međutim da li se ovdje radi o zabrani tahrima ili tenziha? Postoje dva mišljenja, a najispravnije je da se radi o zabrani tahrima. Učenjaci se nisu razišli osim oko zaklinjanja Vjerovjesnikom ﷺ, posebno. O tome postoje dva mišljenja od Ahmeda i njegovih prijatelja, poput Ibn-Akila koji je odbijao razilaženje u zaklinjanju svim vjerovjesnicima. Ali mišljenje koje zastupaju svi učenjaci, kao što je Malik, Šafija, Ebu-Hanife i drugi, da se zakletva ne upotpunjava kod zaklinjanja stvorenjem, niti se može u opće zakleti stvorenjem, što je ispravno.

Zaklinjanje Allaha ﷻ sa Njegovim Poslanikom se gradi na ovoj osnovi, oko čega postoji razilaženje.

Od Ahmeda se po pitanju posredništva Vjerovjesnikom ﷺ, prenosi u Menseku od Mervezija, ono što odgovara da se zakletva njime upotpunjuje. Ali je tačno da se zakletva ne može njime upoputniti. Tako da je slučaj sa ovime isti.

Što se tiče nekog drugog mimo njega, nije poznato da se neko u ummetu razišao od učenjaka. Složili su se oko toga da se samo od Allaha nešto traži, te da se zaklinje sa Njegovim imenima i svojstvima, isto kao što se neko drugi moli time. Poput poznatih dova u Sunnenima:

"Allahu molim Te da tebi bude hvala, Ti si blag i Ti daruješ, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Vladaru uzvišenosti i časti."[1]

U drugom hadisu stoji:

"Allahu ja Te molim, jer si Ti jedan i jedini Samoopstojeći, Koji nije rodio niti je rođen. I Kojem niko ravan nije."[2]

U drugom hadisu kaže:

[1] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 3858 a hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 3857 a hadis je sahih.

"Molim Te svakim tvojim imenom kojim si Sebe nazvao, ili Si ga objavio u Svojoj Knjizi, ili Si ga kazao nekom od Stvorenja, ili Si ga sačuvao u Svom znanju."[1]

Ove i slične dove su dozvoljene, oko čega postoji slaganje učenjaka.

Ali ako kaže: "Molim čašću Onoga Koji sjedi na Tvom Aršu" onda postoji razilaženje po tom pitanju, iako ih većina to dozvoljava radi predaje koja se o tome bilježi dok se od Ebu-Hanife prenosi kuđenje takve dove.

Ebu-Hasan Kaduri u pojašnjenju Kerhija kaže: "Bišr b. Velid kaže: "Čuo sam Ebu-Jusufa da je rekao: "Ebu-Hanife - rahimehullah - kaže: "Nije lijepo da neko priziva Allaha osim Njime, i smatram pokuđenim da kaže: "Sa Onim Koji sjedi na Tvom Aršu ili sa pravom nekog od Tvojih stvorenja." Ovo je također stav Ebu-Jusufa. Ebu-Jusuf kaže: "Čast Onoga Koji sjedi na Aršu je Allah, tako da to ne smatram pokuđenim. Ali smatram pokuđenim da se kaže: "Pravom Tvog stvorenja" ili "pravom Tvojih vjerovjesnika i Tvojih poslanika, ili pravom Kuće i Meš`aril Harama" zbog čijeg se prava smatra pokuđenim.

Svi oni su rekli da upućivati molbe Njegovim stvorenima nije dozvoljeno, jer stvorenje nema pravo nad Stvoriteljem. Tako da nije dozvoljeno tražiti ono što se kod Njega ne zaslužuje. A što se tiče Onoga Ko sjedi na Aršu, da li se to odnosi na Stvoritelja ili stvorenje? Oko ovog postoji razilaženje među njima. Zbog čega su se oko toga i razišli. Do Ebu-Jusufa je doprla predaja o tome:

"Molim te Onim Koji sjedi na Tvom Aršu, i dužinom misliti u Tvojoj Knjizi, i sa Tvojim najvećim imenom, i Tvojom najuzvišenijom moći, i Tvojim potpunim riječima."

Oko ovoga su se razišli pojedini ljudi i kažu da hadis od Ebu-Seida kojeg bilježi Ibn-Madže od Vjerovjesnika ﷺ, u dovi koju je učio van namaza:

[1] Bilježi ga Ahmed 1. dio, str. 391, Hakim 1. dio, str. 509, a hadis je sahih.

"Allahu molim te pravom onih koji Te mole, i molim te pravom ovog mog hoda. Ja nisam izašao iz zlomisli, niti uzdizanja, niti hvale niti ugleda, nego sam izašao iz straha od Tvoje srdžbe i želje za Tvojim zadovoljstvom. Molim Te da me sačuvaš od Vatre i da mi oprostiš."[1]

Allah ﷻ kaže:

وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ

"Bojte se Allaha, čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze!" (Sura En-Nisa, 3)

Tako da oni koji su učili poput Hamze i drugih koji su 'erham' učili sa kesrom pa u značenju ovog ajeta kaže: "Tako što ćete Njime i rodbinskim vezama tražiti, kao što kaže: "Molim te Allahom i rodbinskom vezom."

Ako neko od gramatičara pomisli da nije dozvoljeno vezati zamjenicu u genitivu osim ako se ne povrati genitiv. Nego je rekao ako se vidi da je većina govora sa povratom genitiva, jer u suprotnom u arapskom će se čuti u govoru i pjesništvu veza mimo toga. Kao što Sibevejh kaže:

U njoj nema nikoga osim njega i njegova konja

Što ovdje nije nužno, poput onoga što se tvrdi u pjesništvu. I jer je u Sahihu potvrđeno da je Omer ؓ, rekao: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika pa nas napoj." Pa bi im bila data kiša."*

[1] Bilježi ga Ibn-Madže u Sunnenu br. 788, Ahmed 3. dio, str. 21, Ibn-Sunni br. 83 od Fudajla b. Merzuka od Atije Aufija.
Albani u Daife 1. dio, str. 34, kaže: "Ovaj lanac je slab sa dvije strane. Prva je Fudajl b. Merzuk kojeg su pojedini ocjenili povjerljivim a drugi su ga ocjenili slabim." Zatim je naveo one hafize koji su ga ocjenili slabim odgovarajući time Kevseriju: "Nesai kaže da je slab, Ibn-Hibban (u Povjerljivim) kaže da je griješio, a u Duafa se kaže da je griješio od povjerljivih a od Atije je prenosi podmetnute hadise.
Druga strana slabosti hadisa je u Atiji Eufija koji je takođe slab. Hafiz u Takribu kaže: "Istinoljubiv je ali je mnogo griješio a bio je šija i prenosio je indirektno hadise." Pogledaj Daife.

Kod Nesaija i Tirmizije i drugih se prenosi hadis od slijepca, kojeg je Tirmizi ocjenio sahihom: "Da je došao kod Vjerovjesnika ﷺ i upitao ga da zamoli Allaha da mu vrati vid. Pa mu je naredio da se abdesti i da klanja dva rekata i da kaže:

"Allahu ja Te molim i obraćam Ti se Tvojim Vjerovjesnikom Muhammedom, vjerovjesnikom milosti, o Muhammede, o Allahov Vjerovjesniče,[1] tobom se obraćam mom Gospodaru u mojoj potrebi da mi je upotpuniš. Allahu učini ga mojim zalagačem." Pa je prizivao Allaha, a Allah mu povrati vid."[2,3]

[1] Ove riječi je šejh b. Tejmije prokomentarisao tek na 306 str gdje kaže: "Dok njegove riječi: "O Muhammede, o Allahov Poslaniče." I slično tome su poziv kojim se traži potpuna pažnja u srcu onoga koga priziva, tako da ga zove zbog njegove srčane prisustnosti, kao što klanjač kaže: "Neka je selam na tebe o Vjerovjesniče, Allahova milost i Njegov blagoslov." (Op. rec)

[2] Bilježi ga Tirmizi u svom Sunnenu br. 3578, Ibn-Madže br. 1385, Ahmed 4. dio, str. 138 a hadis je sahih. Pogledaj Sahih džami'a 1279.

[3] Prethodna predaja može kod čitaoca izazvati nedoumicu i šubhu u pogledu dozvoljenosti ili nedozvoljenosti da se nešto traži preko Poslanika. Odgovor je da je bilo dozvoljeno tražiti preko Poslanika dok je bio živ ali kada je umro to više nije dozvoljeno. Dokaz tome su Omerove riječi: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika..."* Znači pošto je Poslanik umro Omer više nije od njega molio da posreduje u dovi već je tražio od Abbasa da on posreduje tj da moli za njih. Čini se da šejhov komentar na ovu predaju malo kasni ovdje, tako da se on na to nadovezao tek na 305 str gdje kaže: "Tako da *vesilet* (sredstvo približavanja) kojeg je naredio Allah ﷻ da se sa njime približavamo Njemu obuhvata *vesilet* u ibadetu Njemu ili u traženju od Njega. Tako da je vesilet u dobrim djelima koja je On naredio, ili *traženjem od živih* vjerovjesnika i dobrih ljudi da se zauzimaju za njega, to ne spada u vrstu zaklinjanja Allaha Njegovim stvorenjima.

Od ovog poglavlja je traženje ljudi od Vjerovjesnika (za njegova života) ﷺ, da se za njih zauzima na Sudnjem danu. Oni će od njega tražiti da se za njih zauzima kod Allaha ﷻ kao što su to tražili od njega na dunjaluku, kao npr, da im moli za kišu i slično.

Ili kao što Omer ؓ kaže: "Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika..." Što znači da smo Ti se približavali njegovom dovom i šefa'atom i molbom. Tako Ti se približavamo dovom, molbom i šefa'atom njegovog amidže.

Odgovo na ovo je da se kaže:

Prvo: Nema sumnje da je Allah na Sebe stavio pravo Svojih robova mu`mina, kao što kaže:

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ

"...a dužnost Nam je bila vjernike pomoći." (Sura Er-Rum, 47)

Ili kao što Uzvišeni kaže:

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ

"Gospodar vaš je sam Sebi propisao da bude milostiv." (Sura El-En'am, 54)

U oba Sahiha se prenosi da je Poslanik ﷺ, rekao Muazu b. Džebelu ؓ, dok je bio pored njega:

"Muaze, znaš li koje je Allahovo pravo nad robovima?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "Njegovo pravo nad njima je da Ga obožavaju i da Mu ništa ravnim ne smatraju." A znaš li koje je pravo robova kod Allaha ako to učine?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik

---

Ovdje se ne misli da Te mi zaklinjemo, ili nešto slično tome kao što to čine novotari poslije njegove smrti ili u njegovom odsustvu. Kao što neki ljudi kažu: "Molim te ugledom tog i tog kod Tebe." Ili kažu: "Mi se Allahu približavamo Njegovim vjerovjesicima i dobrom ljudima." Pri čemu prenose podmetnut hadis: "Ako tražite od Allaha tražite mojim ugledom, jer je moj ugled, uistinu, kod Allaha velik." Jer da je ovo vrsta *tevesula* ona sa kojom su se ashabi približavali, kao što Omer ؓ kaže, oni bi to činili i poslije njegove smrti. I ne bi zapostavili njega (Poslanika) odlazeći Abbasu znajući da je zaklinjanje i traženje njime veličanstvenije od Abbasovog.

Tako da se zna da je tevesul kojeg su spomenuli ono što čine živi mimo mrtvih. A to je tevesul sa njihovom dovom i šefa'atom, jer se takve stvari mogu tražiti od živog. Dok se od mrtvog ne traži ništa, ni dova niti nešto drugo. Isto tako i hadis slijepca kada je tražio od Vjerovjesnika ﷺ da moli Allaha za njega, da mu vrati vid, pa ga je Vjerovjesnik ﷺ, podučio dovi u kojoj će moliti Allaha da prihvati šefa'at Svog Vjerovjesnika za njega. Završen citat (Op. rec)

najbolje znaju." Kaže: "Njihovo pravo kod Njega je da ih ne kazni."[1]

Ovo je pravo koje je obavezno Njegovim potpunim riječima i istinitim obećanjem.

Učenjaci su se složili da je obavezno ono što je Allah učinio obaveznim Svojim obećanjem. Ali su se razišli da li Allah može Sebi nešto staviti u obavezu, ili da Sam Sebi nešto zabrani? Na dva mišljenja.

Onaj ko tvrdi da je moguće koristi za dokaz riječi Uzvišenog:

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ

"Gospodar vaš je sam Sebi propisao da bude milostiv." (Sura El-En'am, 54)

I sa Njegovim riječima u vjerodostojnom hadisu kudsiji:

"Ja sam Sebi zabranio nepravdu, itd."[2]

Govor o ovome je smješten na neko drugo mjesto.

Što se tiče stavljanja u obavezu Sebi ﷻ, ili zabrane analogijom na Njegova stvorenja, je mišljenje Kaderija, što predstavlja novotarsko mišljenje suprotno vjerodostojnim predajama i direktnoj logici.

Muhadisi se slažu da je Allah ﷻ Stvoritelj svega, njegov Gospodar i Vladar. I da ono što On želi bude, a ono što ne želi ne biva. I da Ga robovi ne mogu obavezati ničime. A zbog toga oni koji su od ehlu sunneta tvrdili da se može obavezati rekao bi da je Sebi propisao milost te da je Sebi zabranio nepravdu. Ne zbog toga što rob ima pravo kod Allaha u nečemu, kao što stvorenje ima pravo nad stvorenjem. Allah ﷻ, je Taj Koji daje sve blagodati Svojim robovima. On je njihov Stvoritelj. On im šalje poslanike, On im olakšava iman i dobra djela. A ko bude sebi predstavio, od Kaderija i Mu`atezila, da oni kod Njega imaju pravo poput prava

[1] Sahihul Buhari br. 5967, Feth, i Sahih Muslim br. 58 i 59.
[2] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Muslim u svom Sahihu br. 2577.

koje ima najamnik kod svog gazde, on je neznalica po tom pitanju.[1,2]

Ako je stanje takvo onda posredništvo do Njega neće biti osim sa onim što je On podario od Svoje blagodati i dobročinstva. A pravo koje imaju Njegovi robovi je od Njegove blagodati i dobročinstva, a ne u smislu razmjene, niti u smislu onoga čime Ga je neko drugi obavezao, jer je On ﷻ visoko iznad toga.

Ako bude zamoljen onime što je On učinio razlogom traženog od bogobojaznosti i dobrih djela čijim je počiniocima obećao Svoje keramete. Te da će im On naći izlaza, i da će im

[1] Bilježi ga Ebu-Davud u Sunnenu br. 1479, Tirmizi br. 3372, Ibn-Madže 3828 a hadis je sahih.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle, ako bi nas neko upitao: Da li mi imamo kod Allaha obavezno pravo?

Odgovor će biti: Ako je On to stavio Sebi u obavezu onda će to biti njegovo pravo a ako nije onda ne.

Reći će se: Ako želiš reći: Da li postoji išta što je Allahova obaveza ili ne postoji ništa što je Allahova obaveza? Onda ne, a ako želiš reći da je Allah Sam Sebe obavezao onda je to istina. Jer je Allah Sebi propisao milost, a zabranio je Sebi nepravdu, On čini ono što želi.

Ako bi neko rekao: Zar nije Allahova mudrost ono što nalaže u trenutačnom stanju obavezu i jer je mudrost postavljanje nečega na njegovo mjesto?

Odgovor je: Da, to je tako, ali ko kaže da ono što vidimo obavezom shodno onome što nalaže mudrost je to što nalaže mudrost. Ovo je veoma bitno pitanje. To je ono što su širile kaderije i muatezile kao misao riječima: Na Njemu je obaveza da čini ono što je korisnije i korisno tj. da ostavi dobro radi boljeg i da ostavi štetno čineći dobro. Kažu: To je ono što nalaže mudrost da bude tako, jer nije od mudrosti da počinioc ostavi dobro radi boljeg ili dobro radi štetnijeg. Ali ovaj govor je pogrešan, jer mi to možemo smatrati mudrošću a da mudrost bude suprotna tome. Tako da je moguće da negirati svaku obavezu Allahu ﷻ čak i na osnovu Njegovog imena koje ukazuje na to tj. El-Hakim, Mudri. Zašto? Zato što mi ne poznajemo mudrost pa da kažemo naprimjer: Od mudrosti je da se spušti kiša u državi u vrijeme rata, kako bi se okoristili robovi, zemlja i životinje. Ali u tome u stvarnosit nema mudrosti. Ali ako je Allah ﷻ Sebe obavezao na nešto onda ćemo reći: To je vadžib Allahu jer je On rekao da je Sebe obavezao na to. Ovo je umjereno mišljenje između ova dva suprotna mišljenja. Mišljenje koje kaže: Da nepostoji ništa što je obaveza Allahu ﷻ, ni po onome što nalaže mudrost niti po nečemu drugom nego čini samo shodno Svojoj volji. Drugo mišljenje pripada muatezilama tj. da Mu je dužnost da čini ono što je korisnije i što je bolje od štetnijeg. Zato je Testeri u akidi otišao dotle da je rekao: Na Njemu nije obaveza da čini ni korisno niti ono što je korisnije.

darovati blagodat odakle se ne nadaju, pa im se odazove na dove od dova dobrih Njegovih robova, ili od prihvatanja šefata onih uglednih kod Njega, to je molba i uzročništvo onoga što je On učinio uzrocima.

Ali, ako bude zamoljen nečim što nije razlog traženog, onda može biti zaklinjanje Njega njime, a na Allaha se ne može zakleti stvorenjem, ili da bude molba u onome obliku koji ne dovodi do cilja, tako da biva bez koristi.

Vjerovjesnici i mu`mini imaju pravo kod Allaha sa Njegovim istinskim obećanjem, Njegovim potpunim riječima, i Njegovom milošću prema njima, da ih pomaže i da ih ne ponizi, da im daruje blagodati i da ih ne kazni, jer su oni kod Njega ugledni. Od njihovih dova i šefa`ata prihvata ono što ne prihvata od dova drugih mimo njih.

Ako, onaj ko upućuje dovu, kaže: "Molim te sa pravom tog i tog" onda nije prizvao svog Gospodara. Jer Ga nije zamolio zbog slijeđenja te osobe, ili iz ljubavi i pokornosti prema istoj, nego sam po sebi i onim što je njemu njegov Gospodar učinio kerametom. Ali Ga nije zamolio uzrokom koji vodi do traženog.

Tada će se reći, sama vrsta dozvoljenog tevesula (posredništva) ili okretanje prema Allahu, i molba od Njega sa dobrim djelima koja je naredio – poput dove trojice koji su zapali u pećini, moleći Ga svojim dobrim djelima – ili dova vjerovjesnika, dobrih ljudi, i njihov šefa`at je ono oko čega ne postoji razilaženje. Nego je to vesilet kojeg Allah naređuje u riječima:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱبْتَغُوٓاْ إِلَيْهِ ٱلْوَسِيلَةَ

"O vjernici, Allaha se bojte i tražite ono što će vas Njemu približiti." (Sura El-Maide, 35)

Ili u riječima:

أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove." (Sura El-Isra, 57)

Traženje vesileta do Njega jeste traženje onoga čime će se rob približiti Allahu, tj. ono čime će doći do Njega i čime će Mu biti bliži. Bez obzira da li bilo u obliku ibadeta, pokornosti i izvršavanju Njegove naredbe, ili da bude u obliku molbe upućene Njemu, ili traženja utočišta kod Njega, iskazivanja želje prema Njemu za dobijanjem koristi ili otklanjanje zla. A Kur`anski termin dove obuhvata ovo. Ovo je dova u značenju ibadeta i dova u značenju molbe. Iako svaki od njih povlači za sobom onog drugog. Ali možda će roba pogoditi nedaća pa će njegov cilj bit traženje potrebnog, otklanjanje nedaće, pa će se po tom pitanju potruditi da moli i da se (skrušeno) utječe. Iako to biva od ibadeta i pokornosti. Zatim na početku čina njegov cilj biva namjera dobijanja te tražene stvari, od blagodati, pomoći i općenitog oprosta. Zatim dova i skrušenost će otvoriti vrata vjerovanja u Allaha ﷻ, Njegovoj pomoći i ljubavi, i blagodat kroz sjećanje na Njega i Njegovo prizivanje u dovama, što će njemu biti draže i veličanstvenije od te potrebe koja ga je pritisla. Ovo je od Allahove milosti prema robovima, vodeći ih od dunjalučkih potreba do visokih vjerskih ciljeva.

Možda će rob početno učiniti ono što mu je naređeno zbog robovanja Allahu i pokornosti prema Njemu, i zbog toga što će se kod njega naći ljubav prema Njemu, povrat i strah od Njega, ili izvršavanje Njegovih naredbi, iako to sadrži dobitak blagodati, pomoć i oprost.

Uzvišeni je rekao:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!'" (Sura El-Mu'min, 60)

A u hadisu kojeg bilježe autori Sunnena, Ebu-Davud i drugi, Vjerovjesnik ﷺ, kaže: *"Dova je ibadet."* Zatim je proučio riječi Uzvienog:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!" (Sura El-Mu`minun, 60)

Ovaj hadis sa Kur`anom je protumačen sa obije vrste.

Kaže se da **'pozovite Me'** znači obožavajte Me i pokoravajte Mi se, Ja ću vam se odazvati na dovu. Ili kao što se kaže: Tražite od Mene ja ću vam dati. A obije vrste su ispravne.

U oba Sahiha u riječima Vjerovjesnika ﷺ, u hadisu o spuštanju:

"Naš Gospodar se spušta na zemaljsko nebo svake noći kada od nje ostane zadnja trećina, pa kaže: "Ko će Me pozvati pa da mu se odazovem? Ko će od Mene zatražiti pa da mu dadnem? Ko će od Mene oprosta zatražiti pa da mu oprostim? Sve dok ne osvane."[1]

Prvo je spomenuo odazov na molbu, zatim je spomenuo darovanje oprosta onome ko traži oprosta.

Ovo je pridobijanje koristi, dok je ovo drugo otklanjanje štete, a oboje su ciljevi onoga koji moli i kome se odzvao.

Uzvišeni kaže:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

"A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kada Me zamoli. Zato, neka se i oni na Moj poziv odazovu, neka vjeruju u Mene, kako bi bili na Pravom putu." (Sura El-Beqare, 186)

[1] Sahihul Buhari br. 145, Feth, i Sahih Muslim br. 758.

Također se prenosi da je neko od ashaba rekao: "Allahov Poslaniče, jel naš Gospodar blizu pa da Ga prizivamo, ili je daleko pa da Ga dozivamo?" Pa je Allah objavio ovaj ajet."[1]

Allah ﷻ, obavještava da je blizu i da se odaziva na dovu onoga ko Ga priziva ako Ga zamoli. Zatim im je naredio da se oni Njemu odazovu i da vjeruju u Njega, kao što su neki od njih rekli: "Neka Mi se odazovu ako ih pozovem i neka u Mene vjeruju ako ih pozovem."

Kažu da se sa ove dvije stvari postiže odaziv na dovu, sa potpunom pokornošću Njegovom uluhijjetu i sa ispravnim vjerovanjem u Njegov rububijjet. Pa ko se odazove svom Gospodaru sa izvšavanjem naredbi i klonenjem zabrana, desit će se ciljano od dove i bit će odgovoreno onome ko moli. Kao što Uzvišeni kaže:

وَيَسْتَجِيبُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِۦ

"I odaziva se onima koji vjeruju i čine dobra djela a iz dobrote Svoje im i više pruža." (Sura Eš-Šura, 26)

Tj. da im se odaziva, ili ako se kaže; Njegov odazov, misli se da mu se odazvao.

Pa ko Ga zamoli, a ubijeđen je da će se On odazvati dovi onoga ko Ga pozove, odazvat će mu se. Možda će ta osoba biti mušrik ili fasik, a On ﷻ kaže:

وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَآئِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُۥ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ

"Kada čovjeka snađe nevolja, on Nam se moli: ili ležeći ili sjedeći ili stojeći. A čim mu nevolju otklonimo on nastavlja kao da Nam se nije ni obraćao molbom zbog nevolje koja ga je zadesila." (Sura Junus, 12)

I On kaže:

[1] Pogledaj Tefsir od Ibn-Džerira 2. dio, str. 92.

وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ ٱلْإِنسَـٰنُ كَفُورًا

"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi se okrećete; čovjek je uvijek nezahvalan!" (Sura El-Isra, 67)

On ﷻ, također kaže:

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ ٱلسَّاعَةُ أَغَيْرَ ٱللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَآءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ

"Reci: "Kažite vi meni, ako istinu govorite, kad bi vam došla Allahova kazna ili vas iznenadio Smak svijeta, da li biste ikog drugog osim Allaha prizivali? Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste Ga molili, a ne bi vam ni na um pali oni koje ste Mu ravnim smatrali." (Sura El-En'am, 40 - 41)

Ali ovi kojima se odaziva zbog njihovog priznavanja Njegovog rububijjeta, i zbog toga što se On odaziva na dovu onoga koji je u nevolji ako Ga zamoli, ako Mu nisu iskreni u vjeri niti su Njemu a ni Njegovom Poslaniku pokorni, onda je to što ima daje kroz dovu samo uživanje na ovom svijetu a na Ahretu neće imati udjela.

Uzvišeni kaže:

مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا وَمَنْ أَرَادَ ٱلْـَٔاخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا كُلًّا نُّمِدُّ هَـٰٓؤُلَآءِ وَهَـٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ

"Onome koji želi ovaj svijet, Mi mu brzo dajemo što hoćemo i kome hoćemo, ali ćemo mu poslije Džehennem pripremiti, u kome će se osramoćen i odbačen peći. A onaj koji želi onaj svijet i trudi se da ga zasluži, a vjernik je, trud će mu hvale vrijedan biti. Svima njima, i jednima i drugima, dajemo darove

Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni." (Sura El-Isra, 18 – 20).

Ibrahim ﷺ, je molio za blagodati mu`minima, pa kaže:

وَٱرْزُقْ أَهْلَهُۥ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ

"... i snabdij plodovima stanovnike njegove, one između njih koji budu u Allaha i drugi svijet vjerovali!" (Sura El-Beqare, 126)

Allah ﷻ, kaže:

وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُۥ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُۥٓ إِلَىٰ عَذَابِ ٱلنَّارِ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ

"Onome koji ne bude vjerovao, dat ću da neko vrijeme uživa, a onda ću ga prisliti da u paklenu vatru uđe. Grozno li je to boravište." (Sura El-Beqare, 126)

Nije svako kome je Allah ﷻ, darovao blagodat i pomoć, kao odgovor na dovu ili bez toga, voljen kod Allaha i koga je On uzeo za Svog zaštitnika-evliju. Nego Allah ﷻ opskrbljuje mu`mina i kafira, pokornog i griješnika. Moguće je da im se odazove na molbu i da im podari ono što traže na dunjaluku. Ali na ahiretu neće imati udjela.

Spominje se da su neki kafiri od kršćana opkolili grad muslimana, pa im je ponestalo pitke vode te zatražiše od muslimana pitku vodu nakon čega bi ih ostavili i otišli. Predstavnici muslimana su se raspravljali, tako da neko reče: "Ostavit će mo ih neka ih žeđ oslabi pa ćemo ih pobiti." Oni ustaše i zamoliše Allaha pa ih napoji. Neki od običnih ljudi se prepadoše. Kralj reče nekim poznatima: "Zaustavi narod." A onda naredi da mu se postavi mimber i reče: "Allahu, mi znamo da su oni ti čiju si Ti opskrbu uzeo na Sebe kao što Si rekao u Svojoj Knjizi:

وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِى ٱلْأَرْضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزْقُهَا

"Na zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani." (Sura Hud, 6)

Oni su Te u nuždi zamolili, a Ti se odazivaš onome ko je u nevolji ako te zamoli, pa Si ih napojio zato što si na Sebe preuzeo

njihovu opskrbu, zato što su te zamolili u nuždi. Ne zato što ih voliš, niti zato što voliš njihovu vjeru. Sada bi mi voljeli da vidimo znak kojim će se učvrstiti iman u srcima Tvojih robova mu`mina." Pa je Allah poslao vjetar koji ih je uništio. Ili nešto slično tome.[1]

Od ovog poglavlja je i to da neko moli u dovi u kojoj pretjeruje, kao da traži ono što nekoristi, ili u dovi u kojoj je griješenje i iskazivanje nepokornosti Allahu poput širka i sličnog, a ako mu se nešto od ciljanog desi on misli da je to dokaz njegovog dobrog djela. Poput onoga kome je darovao i pomogao ga sa imetkom i djecom. Pa on pomisli da je to njegova ubrzana nagrada za dobra djela. Uzvišeni kaže:

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ مِن مَّالٍ وَبَنِينَ نُسَارِعُ لَهُمْ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ بَل لَّا يَشْعُرُونَ

"Misle li oni kad ih imetkom i sinovima pomažemo da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju." (Sura El-Mu`minun, 55 -56)

Uzvišeni kaže:

فَلَوْلَآ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا۟ وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ

"I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kada bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili." (Sura El-En'am, 43)

Uzvišeni kaže:

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je smutnja tj. da moli Allaha za smutnju. Tj. dovi da mu olakša neku stvar ili da mu pomogne protiv njegovog neprijatelja i slično tome. Tako da će ljudi to smatrati takvim a ono je od smutnje. Kao što Allah ﷻ može olakšati ljudima sredstva griješenja radi smutnje zato se pazite toga. Ne znači da sve ono što Allah olakša Svojim neprijateljima da je to zato što ih voli, nikada. Šerijat je prethodnik onoga što skriva u sebi određenje. Ali Allah iskušava smutnjama.

وَلَا يَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ ۚ إِنَّمَا نُمْلِى لَهُمْ لِيَزْدَادُوٓاْ إِثْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

"Neka nevjernici nikako ne misle da je dobro za njih to što im dajemo dug život! Mi im dug život dajemo samo zbog toga kako bi ogrezli u grijehu i njima pripada patnja sramna!" (Sura Al Imran, 178).

Dug život ovdje znači ono što u sebi sadrži od opskrbe i pomoći.

Uzvišeni kaže:

فَذَرْنِى وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ ۖ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَأُمْلِى لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ

"Pa, ostavi Mene i one koji ovaj Govor poriču, Mi ćemo ih postepeno, odakle se i ne nadaju (patnji) približavati i vremena im davati, jer je obmana moja, zaista, čvrsta!" (Sura El-Qalem, 44 - 45).

Ovo poglavlje je opširno i pojašnjeno na drugom mjestu.

Uzvišeni kaže:

ٱدْعُواْ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ

"Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, On doista ne voli one koji svaku mjeru prelaze." (Sura El-A`araf, 55)

Ovdje se ima za cilj, istaći da dova upućena Allahu može biti dova ibadeta, radi čega će rob biti nagrađen na ahiretu pored onoga što će mu se dati na dunjaluku. Ili će to biti dova potrebe čime mu se ispuni potreba. Zatim će možda biti nagrađen ako bude od onoga što Allah voli. Ili da mu se ne upotpuni ništa drugo osim ove potrebe. Ili to može biti štetan razlog po njegovu vjeru, pa da bude kažnjen za ono što je propustio od Allahovih ﷻ, prava i zbog onoga čime je prešao Njegove granice.

Tako da *vesilet* (sredstvo približavanja), kojeg je naredio Allah ﷻ, da se sa njime približavamo Njemu obuhvata *vesilet* u

ibadetu Njemu ili u traženju od Njega. Tako da je vesilet u dobrim djelima koja je On naredio, ili traženjem od živih vjerovjesnika i dobrih ljudi da se zauzimaju za njega, to ne spada u vrstu zaklinjanja Allaha Njegovim stvorenjima.

Od ovog poglavlja je traženje ljudi od Vjerovjesnika ﷺ, (za njegova života), da se za njih zauzima na Sudnjem danu. Oni će od njega tražiti da se za njih zauzima kod Allaha ﷻ, kao što su to tražili od njega na dunjaluku, kao da im moli za kišu i slično.

Ili kao što Omer ؓ kaže: *"Allahu, mi bi smo ako nas pogodi suša, tražili kišu posredstvom Tvog Vjerovjesnika pa nas napojiš. Pa Ti se približavamo amidžom Tvog Vjerovjesnika..."* Što znači da smo Ti se približavali njegovom dovom i šefa`atom i molbom. Tako Ti se približavamo dovom, molbom i šefa`atom njegovog amidže.

Ovdje se ne misli da Te mi zaklinjemo, ili nešto slično tome kao što to čine novotari poslije njegove smrti ili u njegovom odsustvu. Kao što neki ljudi kažu: "Molim te ugledom tog i tog kod Tebe." Ili kažu: "Mi se Allahu približavamo Njegovim vjerovjesicima i dobrom ljudima." Pri čemu prenose podmetnut hadis: "Ako tražite od Allaha tražite mojim ugledom, jer je moj ugled, uistinu, kod Allaha velik." Jer da je ovo vrsta *tevesula* ona sa kojom su se ashabi približavali, kao što Omer ؓ kaže, oni bi to činili i poslije njegove smrti. I ne bi zapostavili njega odlazeći Abbasu znajući da je zaklinjanje i traženje njime veličanstvenije od Abbasovog.

Tako da se zna da je *tevesul* (sredstvo približavanja), kojeg su spomenuli, ono što čine živi mimo mrtvih. A to je tevesul sa njihovom dovom i šefa`atom, jer se takve stvari mogu tražiti od živog. Dok se od mrtvog ne traži ništa, ni dova niti nešto drugo.

Isto tako i hadis slijepca kada je tražio od Vjerovjesnika ﷺ, da moli Allaha za njega da mu vrati vid, pa ga je Vjerovjesnik ﷺ, podučio dovi u kojoj će moliti Allaha da prihvati šefa`at Svog Vjerovjesnika za njega.

Ovo je dokaz da se Poslanik ﷺ, zauzimao za njega, i da mu je naredio da moli Allaha ﷻ, da prihvati njegovo zauzimanje. Te da

njegove riječi: "Molim Te i obraćam Ti se Tvojim Vjerovjesnikom Muhammedom vjerovjesnikom milosti." Tj. njegovom dovom i šefa`atom, kao što Omer kaže: "Mi bismo Ti se približavali našim Vjerovjesnikom..." Što znači da su obraćanje i približavanje u ova dva hadisa jednog značenja. Zatim kaže: "O Muhammede, o Allahov Poslaniče, ja se tobom obraćam mom Gospodaru u mojoj potrebi da mi je upotpuni. Allahu učini ga mojim zagovaračem." Molio je Allaha da prihvati šefa`at Njegovog vjerovjesnika za njega. Dok njegove riječi: "O Muhammede, o Allahov Poslaniče." I slično tome su poziv kojim se traži potpuna pažnja u srcu onoga koga priziva, tako da ga zove zbog njegove srčane prisustnosti, kao što klanjač kaže: "Neka je selam na tebe o Vjerovjesniče, Allahova milost i Njegov blagoslov." Čovjek uveliko čini ove stvari, obraća se onome koga zamisli u sebi, iako vani ne postoji onaj ko čuje njegovo obraćanje.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullahu – kaže: Autor – rahimehullah – je naveo da riječi klanjača 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj' ukazuju na obraćanje onoga što se vidi srcem a ne onoga što se vidi okom. Zato ćeš vidjeti da su ashabi govorili: *Esselamu alejku ejjuhe nnebijj* i niko od njih nije požurivao da pogleda prema njemu ﷺ, na njegovom mjestu. Oni su ovo izgovarali dok su bili u Mekki, a Poslanik ﷺ, je bio u Medini, ovaj selam nije kao selam kada se vidi osoba okom. Tvoj selam onoga koga vidiš okom je naprimjer kada bi rekao dok klanjaš esselamu alejkum Allahov Poslaniče tvoj namaz bi bio pokvaren. Tako da postoji razlika između onoga ko se vidi okom i onoga ko se gleda srcem. A predaja od Ibn-Mes'uda ؓ, kod Buharije u kojoj kaže: Dok je Vjerovjesnik ﷺ, bio živ govorili smo mu: Esselamu alejke ejjuhe nnebijj. Ali kada je umro govorili smo: Esselamu ala nnebijj. Ovo je bio samo idžtihad od njega ؓ.
Međutim ovaj idžtihad je bio nepravilan iz drva razloga:
Prvi je taj što je Poslanik ﷺ, poučio svoj ummet da govore 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj' sve do Sudnjeg Dana. I nije moguće da to promijenimo.
Drugi je taj što je Omer ؓ učeniji od Ibn-Mes'uda ؓ i bolje je poznavao fikh od Ibn-Mes'uda ؓ. Od njega je potvrđeno da je u toku svog hilafeta ljude podučavao sa mimbere da govore: 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj ve rahmetullahi ve berekatuhu.'
Na osnovu ovoga znamo da učenici koji proučavaju hadise ili nešto drugo da uzmu sve krajeve nauke a ne jedan dio zapostavljajući drugi, zanemarujući ga i okretajući se od njega. To je nedostatak u korištenju dokaza. Zato je došao hadis: ***Kome Allah želi dobro podari mu shvatanje u vjeri.*** Shvatanje je nešto a znanje je nešto drugo.
Od Ibn-Mes'uda ؓ se prenosi predaja u kojoj je rekao: Teško vama kada se umnože vaši učači a umanji se broj fakiha.

Riječ *tevesul* sa osobom ili obraćanje njime ili molba njime sadrži općenitost i zajedništvo. Zbog toga su pogriješili oni koji nisu shvatili cilj ashaba, želeći njime da se desi taj razlog zbog toga što je on taj koji upućuje dove ili se zauzima. Ili zbog toga, što onaj ko upućuje dove jeste u stvari onaj kome se odaziva na dovu ili se pokorava njegovoj naredbi, ili poredeći se sa njim. Tako da uzročništvo može biti iz ljubavi prema njemu onoga koji traži ili zbog njegovog slijeđenja istog, ili zbog molbe za *vesiletom* i njegovim zauzimanjem. Njime se podrazumijeva zaklinjanje njime i približavanje njegovom biti. Tako da približavanje neće biti ničim od onog koji traži nego njegovom biti, ili samo zbog njegovog zaklinjanja Allaha.

Ovo drugo su pokudili i zabranjivali kao i riječ traženja nečim čime se možda želi prvo značenje. A to je uzročništvo njime zbog toga što je on uzrok u dobijanju željenog ili da se njime želi zakleti.

Od prve vrste je hadis trojice koji su se sklonili u pećinu radi konaka. Ovaj hadis je poznat u oba Sahiha i drugdje. Kamen im je zatvorio izlaz. Pa su rekli:

"Neka svaki od vas uputi dovu sa najboljim svojim djelom." Jedan reče: "Allahu, ja sam imao jednu amidžičnu, pa sam je zavolio najviše što čovjek može zavoljeti ženu. Ona je od mene tražila stotinu zlatnika. Kada sam joj došao sa njima ona reče, Allahov robe, boj se Allaha, prsten (ili voštani pečat)se ne otvara osim sa pravom. Pa sam ostavio zlato i

Vjerovjesnik ﷺ je poučio svoj ummet do Sudnjeg dana, i nije rekao: Recite: Esselamu alejke ejjuhe nnebijju dok si živ. Nego je rekao opći pojam i mi ga tako izgovaramo kao što ga je izgovorio Poslanik ﷺ.

Mi znamo da su ashabi stajali iza Poslanika ﷺ, u prvom safu i da su govorili: Esselamu alejke ejjuhe nnebijj. Ne želeći time nazvati selam onome koga vide okom, a Vjerovjesnik ﷺ, je bio živ, ali kada je umro reklli smo: Esselamu alannebijj. Ovo ne uzima propis da je ovaj hadis (merfua) pripisan Poslaniku. Ali ako smo pretpostavili da uzima propis merfua predaje zato što se radi o vremenu Allahovog Poslanika ﷺ, onda ćemo prihvatiti da su govorili u Poslanikovom vremenu: 'Esselamu alejke ejjuhe nnebijj' ali nećemo prihvatiti da poslije njegove smrti uzima propis merfua predaje zato što se radi o idžtihadu koji može biti pravilan i pogrešan. Ali bitno je da napravimo razliku između onoga ko se gleda okom i onoga ko se gleda srcem.

otišao. Ako sam to učinio želeći Tvoje Lice, pomozi nam."[1] Pa im se otvorio mali otvor kroz koji su mogli vidjeti nebo. Drugi reče: "Allahu ja sam imao dva stara roditelja. Nikome nisam davao prednost nad njima ni porodici ni imetku.[2] Jednog dana sam se zadržao prikupljajući drva. Nisam im se vratio sve dok nisu zaspali. Pa sam im pomuzao ovce ali sam ih zatekao da spavaju. Pa mi je bilo mrsko da dam prednost nekome prije njih, ni porodici niti imetku. Pa sam čekao sa posudom u rukama da se probude sve dok nije svanulo. Oni se probudiše i napiše se iz svojih posuda. Allahu ako sam to učinio želeći Tvoje Lice onda nam pomozi u čemu smo mi radi ovog kamena." Pa se on pomače ali još ne mogahu izaći radi njega. Treći reče: "Allahu ja sam uzimao najamnike pa bi im platio njihove nadnice osim jednom od njih. Ostavljao sam ono što je bilo njegovo od zlata pa sam njegove nadnice uložio sve dok se nije taj imetak umnožio. Nakon nekog vremena on mi dođe i reče: "Allahov robe, dadni mi moje nadnice." Sve što vidiš od svojih nadnica od deva, krava, ovaca i robova je tvoje. Kaže: "Allahov robe, nemoj me ismijavati." Rekoh: "Ja se ne ismijavam tobom." On uze sve i odvede tako da nije ništa ostavio. Allahu ako sam to učinio želeći Tvoje Lice onda

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je skratio hadis veoma mnogo a nije trebalo tako učiniti. Zato što je u hadisu spomenuo da ju je on nagovarao na blud a ona je odbila i da ju je snašla nužda pa mu je došla a da je radi nužde i pristala, te kada joj se približio kao što se čovjek približi svojoj ženi u položaju ona mu reče: Boj se Allaha, ne prekidaj prsten osim sa pravom. Autor je u kontekstu ispustio dio da ju je on nagovarao na blud. A to je veoma bitno. Učanjaci terminologije hadiske nauke kažu da nije dozvoljeno izbrisati dio hadisa za kojim postoji potreba. Osim ako se ne radi o nekoj drugoj predaji koja se ne nalazi u dva Sahiha, a Allah najbolje zna.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Nisam davao prednost porodici ni imetku. Poznato je šta je porodica ali riječ 'imetak' je širi pojam. Ali značenje je da nije davao nikome prednost u davanju mlijeka prije roditelja. Ovo nije pokuđeno. Zato što je to činio tumačeći na takav način. Jer u suprotnom njemu je bila obaveza da utoli glad svoje djece. Međutim ovo je učinio iz potpunosti poslušnosti njima. Misleći da će se strpiti radi gladi djece i da niko neće piti prije njegovih roditelja.

nam pomozi u čemu smo mi. Pa se kamen pomakao a oni su izašli i otišli."[1]

Oni su molili Allaha sa svojim dobrim djelima, jer su dobra djela nešto najveličanstvenije sa čime se rob može približiti Allahu ﷻ. Ili da se sa njima obrati Njemu i radi njih da traži od Njega. Jer je On obećao da će se odazvati onima koji vjeruju i čine dobra djela te da će im dati iz Svoje blagodati. Pa kaže:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati." (Sura El-Mu`min, 60)

Ovi su Ga prizivali sa robovanjem Njemu i onime što im je naredio od dobrih djela, te traženjem i skrušenošću pred Njim.

U ovom smislu se prenosi da je Fudajl b. Ijjada pogodila bolest otežanog mokrenja pa je rekao: "Sa ljubavlju prema Tebi, ništa osim što mi pomogneš." Pa mu je bilo olakšano.[2],[3]

Također, dova muhadžirke kojoj je Allah oživio sina kada je rekla: *"Allahu povjerovala sam u Tebe i u Tvog poslanika, i učinila sam hidžru na Tvom putu."* Pa je zamolila Allaha da joj oživi dijete, i slični primjeri tome.

Ovo je kao što su mu`mini rekli:

رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ أَنْ ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ فَـَٔامَنَّا ۚ رَبَّنَا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ

"Gospodaru naš, mi smo čuli glasnika koji poziva vjeri: 'da vjerujete u Gospodara vašega!', pa smo povjerovali! Gospodaru naš, oprosti nam grijehe, i pokrij hrđave postupke naše, i usmrti

[1] Buharija br. 2272 i Muslim br. 2743.
[2] Navodi ga Ebu-Nuajm u Hilje 8. dio, str. 109.
[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: On se posredstvom svoje ljubavi prema Allahu obratio pa mu je olakšano.

nas s onima koji su dobri! Gospodaru naš, daj nam ono što si nam obećao preko Svojih poslanika i ne ponizi nas na Sudnjem danu! Ti, doista, ne kršiš obećanje Svoje!" (Sura Al Imran, 193 - 194)

Traženje od Allaha i približavanje Njemu izvršavanjem Njegovih naredbi i klonjenjem od Njegovih zabrana, činjenjem onoga što voli od robovanja i pokornosti, je samo vrsta djela kojima se nada u Njegovu milost,[1] i iz straha od Njegove kazne, kao i traženje od Allaha Njegovim imenima i svojstvima. Kao što kaže: "Molim Te da Tebi bude hvala, Ti si Taj Koji daruje, Stvaraoče nebesa i Zemlje, i zato što Si Ti Jedan i utočište svemu, Koji nije rodio niti je rođen." I slično tome što biva od uzroka. Jer On kao takav koji daruje ukazuje da daruje Svojim robovima i dobročinstvo prema njima za ono za što Mu se zahvaljuju.

Ili kao Jedan i utočište svemu ukazuje na Njegovu jednoću u samopostojanju, tako da je On jedini Gospodar pred kojim ljudi stoje želeći Njega sa svim svojim potrebama. I Koji je neovisan u odnosu na sve drugo mimo Njega, a sve što je mimo Njega ima potrebu za Njim, i oni se ne mogu zadovoljiti osim sa Njim. Ovo je razlog izvršavanja potreba.

To može sadržavati u sebi značenje zaklinjanja Njega Njegovim imenima i svojstvima.

Što se tiče riječi u Ebu-Seidovom ﷺ hadisu: *"Molim Te sa pravom, nad Tobom, onih koji Te mole i sa pravom ovog mog hoda."* Ovaj hadis prenosi Atije Aufi ali u njemu ima slabosti.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – kaže: Od te vrste je nada u Njegovu milost. Ukazuje na to da ako se čovjek posveti ibadetu sa ovom namjerom da će za to biti nagrađen i pohvaljen. Ovo je Vjerovjesnikov ﷺ način. Uzvišeni kaže: ***Muhammed je Allahov Poslanik. A oni koji su sa njim žestoki su protiv kafira samilosni među sobom. Vidiš ih kako na ruku' i sedždu padaju tražeći Allahovu blagodat i zadovoljstvo.*** (El-Feth, 29). U zabludi su oni od sufija koji su rekli: Od potpunosti ibadeta je da obožavaš Allaha radi Allaha. Tj. ne želiš nikoga osim Allaha ﷻ. Reći će se: Subhanallah, kada bi smo zastupali ove riječi sve ono što je spomenuto od nagrade u Allahovim ajetima bi bilo bezvrijedno. Čovjek se nada Allahovoj nagradi, nada se Džennetu, od Džennetskih blagodati je gledanje u Allahovo plemenito Lice i Allahovo ﷻ zadovoljstvo.

Ali sa pretpostavkom njegove vjerodostojnosti on spada u ovo poglavlje, jer oni koji Ga[1] ﷻ prizivaju imaju pravo da im se On ﷻ odazove. Pravo onih koji Mu se pokoravaju jeste da ih nagradi. Tako da traženje od Njega i pokornost, jesu razlozi dobijanja Njegovog odaziva i Njegove nagrade. Jer je to od onoga što približava Njemu i čime Mu se obraća. Ako bi se pretpostavilo da je zaklinjanje Njega onda bi to bila zakletva Njegovim svojstvima. Jer je Njegov odaziv i Njegovo nagrađivanje od Njegovih djela i riječi.

Ovo bi bilo poput Poslanikovih ﷺ, riječi u hadisu:

"Utječem se Tvojim zadovoljstvom od Tvoje srdžbe, i Tvojom zaštitom od Tvoje kazne, i utječem se Tobom od Tebe.[2] Nemogu Te pohvaliti onim koliko zaslužuješ, Ti si onakav kako Si Sebe pohvalio."[3]

Utjecanje stvorenjem nije dozvoljeno[4] kao što je to rekao Imam Ahmed i drugi imami. Za dokaz su uzeli to što Allahov govor nije stvoren. Kao i zbog toga što je u Sahihu i na drugim mjestima potvrđeno da je Poslanik ﷺ, rekao:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovdje skrećem pažnju na govor običnih masa o pravu La ilahe illallah. Misleći time da La ilahe illallah nije istina nego ono što oni žele jeste samo nagrada za La ilahe illallah. A nagrada za La ilahe illallah je samo Allahovo ﷻ djelo. Tako da će biti da su se oni posredstvom Allahovog ﷻ djela približavali Njemu.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Utječem se Tobom od Tebe. Oni ne govore 'utječem se' nego kažu: Tobom od Tebe. Obični ljudi ne znaju da moraju reći Utječem se Tobom od Tebe. Tražeći pomoć od Allaha zbog Allaha ﷻ. Jer nema utočišta od Njega osim kod Njega.

[3] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 486.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo se ne odnosi na općenitu zabranu jer postoje vjerodostojni hadisi koji navode dozvoljenost traženja utočišta stvorenjima. Kao što je Poslanik ﷺ rekao: ***Onaj ko nađe sklonište ili utočište neka se njime zaštiti.*** Ili kao što kaže: ***Povratnik traži utočište ove Kuće.*** Misli na Kabu, i drugi primjeri mimo toga. Traženje utočišta je kao traženje pomoći. A traženje pomoći od stvorenja u onome što mogu pomoći je dozvoljeno. Isto tako traženje utočišta kod stvorenja u onome u čemu ti može pružiti utočište je dozvoljeno. Pa ćeš reći: Utječem se tobom od tog i tog. Ako je onaj kod koga se traži utočište sposoban da ga spriječi.

"Utječem se Allahovim potpunim riječima od zla koje stvara."[1]

Pa su rekli da utjecanje ne biva stvorenjem.

Neki ljudi su ubacili riječ *muafat* (zaštita), za koju svi učenjanjaci ehli-sunneta kažu da je muafat od djela. Svi muslimanski učenjaci ehli-sunneta i drugi kažu da su djela u Allahovoj biti (potječu od njega), te da Stvoritelj nije što i stvorenje. Ovo je stav svih Ahmedovih, Šafijinih i Malikovih prijatelja. Ovo je stav i Ebu-Hanifinih prijatelja. Mišljenje svih muhadisa i sufija, i skupina među apologetičarima i filozofima.[2]

Ovim se dolazi do odgovora na ono što su navele Mu`atezile i Džehmije od kontradiktornosti.

Oni koji potvrđuju (Allahova svojstva, imena i djela), od muhadisa, Većine apologetičara koji priznaju svojstva od Kulabija, Eš`arija, Kuramija i drugih koriste kao dokaze da Allahov govor nije stvoren, tako što ako neko svojstvo potječe sa nekog mjesta propis tog svojstva se vraća na to a ne na drugo mjesto. I to mjesto se opisuje tim svojstvom a ne neko drugo. Pa ako Allah stvori nečemu znanje, ili moć, ili pokret i slično tome onda će on biti taj koji zna i koji ima tu moć, koji se kreće. Ali nije dozvoljeno kazati

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2708.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U kontekstu je autor – rahimehullah – navodio mišljenja ovih kao dokaz da je istina prihvatljiva od bilo kojeg čovjeka da dođe. Od sufije ili dogmatičara (apologetičara) ili filozofa ako navedu vjerodostojan govor onda ga je obaveza prihvatiti. Ovo je stil Kur'ana i sunneta. U Kur'anu Allah ﷻ kaže: ***A kada bi učinili neko ružno djelo rekli bi: Na ovome smo zatekli svoje pretke. Allah nam je to naredio.*** Pa je Allah ﷻ rekao: ***Reci: Allah ne naređuje da čine loša djela.*** (El-A'raf, 28). Ali je prešao preko riječi 'na ovome smo zatekli naše pretke' zato što je to istina, tako da nije bilo potrebno odbiti ovaj govor. U sunnetu Vjerovjesnik ﷺ je Ebu-Hurejri ﷺ nakon što je razgovarao sa njim šejtan i rekao mu da ako prouči Ajetul kursi u noći da će kod njega biti čuvar od Allaha i šejtan mu se neće približiti sve dok ne osvane, rekao mu: ***Istinu ti je rekao a on je lažov.*** Vjerovjesnik ﷺ se, jevreju koji je rekao: Mi nalazimo – tj. u Tevratu – da Allah stavi Zemlju na prst i nebesa na prst, nasmijao potvrđujući njegove riječi.

Ali bitno je braćo moja, ako vidiš neku grupu koja je u osnovi pokuđena i koja je u osnovi na zabludi i dođe sa istinom šta je onda obaveza? Prihvatiti je, a ako vidiš da je selefijska sunijska skupina izrekla nešto pogrešno onda je obaveza to odbaciti.

da se Gospodar kreće tim pokretom, niti da On ima to (ograničeno) znanje i moć Svojih stvorenja, nego ono što je u Njemu od znanja i moći.

Kažu da ako je stvorio govor u nekom drugom, kao drvo od kojeg je pozvan Musa, onda će biti drvo to koje se okitilo sa svojstvom govora. Tako da će drvo biti to koje je reklo 'O Musa' (Ja sam usitinu Allah). Te da će ono što će Allah učiniti da govori od koža i ruku, tespihanja kamenčića, ili spominjanja planina (od veličanja Allaha) i sličnog, Njegov govor, kao što su Kur`an, Tevrat ili Indžil. Čak svaki govor koji postoji će biti Njegov govor. Jer je On Stvoritelj svega. Ovako nešto je naveo kao nužnim autor Fususa (b. Arabi) i njemu slični od Džehemija, hululija i itihadija.[1]

Mu`atezile navode svojstva djela poput pravde i dobročinstva. Pa se kaže da je pravedan i dobročinitelj sa pravednošću stvorenja u nekom drugom mimo Njega, kao i dobročinstvom stvorenja u nekom drugom mimo Njega. Ovo se učinio problematičnim onome ko kaže da Allah nema djela koja su u Njemu. Nego su Njegova djela počinjena i odvojena od Njega. A Njegovo stvaranje nije ništa drugo osim Njegovih stvorenja.

Ali oni koji odbiju pravilo i kažu da su djela također u Njemu ali su djela stvorenja odvojena od Njega. A razlika je između stvorenja i stvorenoga, pa je odbacio na taj način njegov dokaz i na tome ustrajao.[2]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zato je jedan od njih rekao:
Svaki govor u postojanju je Njegov govor
Bez razlike za nas da li bio razbacan ili složen.
To znači da ako kažu da je Kur'an Allahov govor stvoren u drvetu onda to nalaže da svaki govor koji se čuje da je Allahov govor. Ovo je nužno i mora biti. Nemoguće je da se sačuvaju od toga jer nema razlike kao što je prethodio govor njihovog vođe 'Svaki govor u postojanju... pa do kraja stihova. Ili kao što Imriu Kajs kaže:
Uzdigao se brežuljak nad voljenim i kućom... a na osnovu njihovog stava to je od Allahovog govora.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je mezheb selafa i imama muslimana a to je da Allahovo djelo nije stvoreno isto kao što je djelo jezika a to je ako pišeš da li je tvoje pisanje ono što je napisano? Ne, pisanje je djelo i pokret a napisano je objekat. Isto tako Allahovo stvaranje je drugo u odnosu na stvoreno.

Ovdje se ima za cilj istaći Vjerovjesnikovo ﷺ, utjecanje sa Njegovim oprostom i prelaskom preko grijeha od Njegove kazne iako se ne utječe sa stvorenjem. Ovo je isto kao i traženje od Allaha Njegovim odzivom i učvršćivanjem, iako se ne može tražiti od Njega stvorenjem.

Ko od učenjaka kaže da se od Njega ne traži osim s Njim, to se ne suprotstavlja traženju putem Njegovih svojstava.[1] Isto kao što se nije dozvoljeno zaklinjati osim Allahom. Kao što je potvrđeno u vjerodostojnom hadisu od Allahovog Poslanika ﷺ, kada je rekao:

"Ko se hoće zakleti neka se zakune Allahom ili neka šuti."[2]

U Tirmizijevoj verziji:

"Ko se zakune nečim mimo Allaha učinio je širk."

Tirmizi kaže: "Hadis je hasen."[3]

Pored toga, zakletva Allahovim ponosom, ili Allahovim životom (amr), i slično tome je ono što je potvrđeno od Vjerovjesnika ﷺ, da se zaklinjao time. I to ne ulazi u zaklinjanje nečim mimo Allaha. Jer termin 'nečim mimo' (u hadisu), se odnosi

---

Zato je dozvoljeno pripisato zlo stvorenju ali ne Stvoritleju.
U vjerodostojnom hadisu kaže: ***Utječem Ti se od zla koje određuješ.*** Također, u drugom vjerodostojnom hadisu kaže: ***Zlo ne pripada Tebi.*** Prvi hadis ne znači 'od zla Tvog stvaranja' nego znači od zla koje Si odredio. Tj. od određenog zla, tako da obavezno moramo razdvojiti između subjekta i objekta.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šejh kaže: To se ne suprotstavlja pitanju Njegovim svojstvima. Ali nije rekao ne suprotstavlja se pitanju radi Njegovih svojstava. Zato što je traženje svojstava širk. Kada bi čovjek molio Allaha za svojstvo učinio bi širk. Zato što bi vjerovao da je svojstvo nešto samostalno što može odgovoriti, koristiti i štetiti. Ovo je širk, jer je razlika između toga da se traži Njegovim svojstvima i da se traži od Njegovih svojstava.
Šejhul islam je spomenuo slaganje oko toga da je traženje od svojstva širk. Istinu je rekao Allah mu se smilovao. A ako kaže: O Živi, o Vječni tražim pomoć Tvojom milošću, ne znači da se pomoć traži od mislosti. Nego je ovo sa strane tevesula čak i sam onaj koji priziva da li vjeruje da milost pomaže? Ne, nego osjeća da je Milostivi Taj Koji pomaže, bez sumnje.

[2] Mutefekun alejhi.

[3] Sunnen od Tirmizija br. 1535 a hadis je sahih.

na nešto samostalno i odvojeno. Zbog toga selefi i drugi nisu za Kur`an i druga Allahova svojstva govorili da je to nešto mimo Njega. Niti su ih nazivali da su ona nešto mimo Njega. Jer riječ 'nečim mimo' sadrži općenitost poimanja. Pod tim se misli na nešto samostalno i odvojeno. Tako se pod svojstvom ili onim ko se okiti njime ili njegovim dijelom neće podrazumijevati unutar riječi 'nečim mimo' ili da se misli na ono što se može predstaviti bez predstave nečega mimo toga. Tako da će riječ, 'nešto mimo', biti u ovoj jezičkoj upotrebi.[1] Zbog toga su se diskutanti razišli po pitanju naziva 'nečim mimo', što predstavlja samo jezičko razilaženje. Ali to je bio razlog da se po pitanjima svojstava pojavio veliki broj sumnji, koje se ne mogu otkriti osim sa spoznajom u riječima zajedničkog spoja i predrasuda, što je pojašnjeno na drugim mjestima.

Radi toga će se razlikovati između riječi, 'Svojstva su nešto drugo mimo Biti', i između riječi, 'Allahova svojstva su nešto drugo mimo Allaha'. Jer druga stavka je neistinita. I jer u ime Allah ulaze Njegova svojstva, za razliku od naziva Bit jer u njegov naziv ne ulaze svojstva. Zato se ne može reći da su Allahova svojstva dodatak Njemu ﷻ. Ako se kaže da su svojstva dodatak u odnosu na Bit, jer se misli da su dodatak u odnosu na ono što potvrđuju

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Allahovo svojstvo u jezičkoj terimnologiji, da li može pripadati nekome drugom ili ne? Ako bi rekli 'od drugog' ne bi to mogli sebi predstaviti bez nekog drugog, a drugi je? Moguće je da bude moć ali ne i Svemoćni, znanje ali ne i Sveznajući, tako da ćemo nešto drugo reći kao naprimjer da su stvorenja nešto drugo u odnosu na Stvoritelja. Ovo je odvojeno i samostalno. Tako da je svojstvo nečega drugog različito u potpunosti. Svojstvo nije isto ono što nosi to svojstvo. Tj. da se razlikuje u svojoj suštini od onoga ko je njime opisan. Ali je to njegovo svojstvo. Tako da nije dozvoljeno reći da su Allahova svojstva nešto drugo mimo Njega, zato što ona nisu nešto drugo mimo Njega i zato što u njima ima cjelokupnog u terminu. Tj. ako bi smo odvojili onda bi se oko toga složili. Ako kažemo: Ako se pod nečim drugim podrazumijeva nešto što je odvojeno i sasvim različito onda je to bez sumnje nešto drugo mimo Njega. Stvoritelj je jedno a stvorenje je drugo. Ako sa nečim drugim podrazumijevamo nešto što se može predstaviti a da se ne radi o nečemu mimo Njega onda Allahova svojstva nisu nešto drugo u odnosu na Njega. Nego su Allahova svojstva nešto drugo na osnovu toga što mi to ne možemo predstaviti sebi da su znanje, sluh i vid drugo u odnosu na Onog Koji sve čuje i vidi ili je Sveznajući.

oni koji potvrđuju puku Bit. A Allah ﷻ, je Bit koja posjeduje nužna svojstva. Tako da 'ime Allah' nije puka Bit bez svojstava u osnovi. I nije moguće takvo postojanje. Zbog toga je Ahmed - rahimehullah - u raspravi sa Džehemijama rekao: "Allah i Njegovo znanje, ili Allah i Njegova moć, Allah i Njegova svjetlost, nego kažemo Allah sa Svojim znanjem, moći i svjetlošću. On je jedan Bog." Ovo je pojašnjeno na drugom mjestu.[1]

Što se tiče govora (pojedinih) ljudi kada kažu: "Tako ti Allaha i rodbinskih veza" ili čitanje:

ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ

"Čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze." (Sura En-Nisa, 1)

Jeste u poglavlju njihovog uzročništva. Jer rodbinska veza uzrokuje povezanost. I ukazuje da čovjek veže rodbinske veze. Tako da, onaj ko traži od nekog drugog sa njegovim rodbinskim vezama, približava se njemu onim što vodi ka vezanju njegove rodbine. Ovo nije od poglavlja zaklinjanja, niti od poglavlja tevesula koji ne dovodi do željenog. Nego je to tevesul koji vodi do željenog. Poput tevesula sa dovama vjerovjesnika i njihovom pokornošću, ili donošenjem salavata na njih.

Od ovog poglavlja je ono što se prenosi od Abdullaha b. Džafera da je rekao: "Kada bi tražio nešto od Alije a on mi to ne dadne ja bih rekao: "Sa Džaferovim pravom osim da mi daš." Pa bi mi dao." Ili kao što je rekao.

Neki su ljudi mislili da je ovo u obliku njegovog zaklinjanja Alije sa Džaferom, ili kao što kažu: "Molim Te sa pravom Tvojih vjerovjesnika." Ili slično tome, ali u stvari nije tako. Nego je Džafer Alijin brat, a Abdullah je njegov sin, tako da on kod njega posjeduje rodbinsko pravo. Abdullahova rodbinska veza je veza sa njegovim ocem Džaferom. Kao što je potvrđeno u hadisu:

[1] Medžmu'a fetava 6. dio, str. 185.

"Od dobročinstva je da čovjek veže veze sa onima koje je njegov otac volio."[1]

Ili gdje kaže:

"Dobročinstvo poslije njihove smrti je da moli za njih i da traži oprosta za njih, i izvršavanje njihovih ugovora poslije njihove smrti. I vezanje rodbinskih veza koje nisu osim sa njihove strane."[2]

A da je ovo u smislu kako su oni shvatili, onda bi njegov zahtjev od Alije sa Vjerovjesnikovim ﷺ, pravom, ili Ibrahimovim i njima sličnim, bilo preče od zahtjeva Džaferovim pravom. A Alija bi radi Vjerovjesnika ﷺ, zbog ljubavi i poštovanja prema njemu, u odazivu na zahtjev bio brži nego kada se traži radi nekog drugog osim njega. Ali između ova dva značenja postoji razlika.

Jer onaj ko traži Vjerovjesnikom, traži da mu se dadne njegovim uzrokom, iako u tome nema razloga što bi doveo do traženog. Jer u suprotnom bi bilo beznačajno.

I jer zaklinjanje čovjeka nečim biva sa strane veličanja onoga kojim zaklinje. I ovo je ono sa čime je došao hadis od naredbe da mu se odazove na zakletvu. Zbog toga kaže:

"Od Allahovih robova ima onih koji kada bi Ga zakleli On bi im dao."[3]

Ili da bude od strane veličanja onoga od koga traži.

Prvi slučaj nalikuje na ono što su učenjaci spomenuli od zaklinjanja sa kojim se želi podsticanje ili spriječavanje.

Drugi liči na traženje od onoga od koga se traži zbog njegove ljubavi prema onome koji traži, te zbog njegovog poštivanja istog i pažnje prema njegovom pravu. To biva ono što vodi do realizacije željenog od onoga koji traži na lijep način, kao što čovjek traži rodbinskom vezom.

---

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 2552.
[2] Bilježi ga Ahmed 3. dio, str. 498, Ebu-Davud 5142, Ibn-Madže 3664, a hadis je daif.
[3] Ovo je došlo u merfua hadisu, mutefekun alejhi.

U ovo spada i traženje od Allaha dobrim djelima ili dovom od Njegovih vjerovjesnika i njihovim zauzimanjem.

Ali što se tiče samim vjerovjesnicima, ili dobrim ljudima, iz Allahove ljubavi i štovanja prema njima, i pažnje prema njihovim pravima koja im je darovao kao blagodat, to ne spada u ono što nalaže dobijanje željenog onome koji traži, osim sa razlogom između njega i njih, da li zbog ljubavi ili pokornosti njima, za što biva nagrađen, ili zbog njihove dove upućene Allahu pa mu Allah odgovori radi njihovog zauzimanja za njega.

Tevesul ili približavanje putem vjerovjesnika i dobrih ljudi biva sa dvije stvari. Jedna je sa pokornošću njima i slijeđenjem njih, a druga je njihovom dovom i zauzimanjem. Ali što se tiče puke dove ili približavanja pomoću njih bez pokornosti njima, i bez njihovog zauzimanja za njega, neće mu koristiti. Makar stupanj jednog od njih kod Allaha ﷻ, dostigao visoki stupanj.

Ova pitanja sam pojasnio na drugom mjestu.

Ovdje se ima za cilj istaći, da ako su selefi i imami o traženju od Allaha stvorenjima rekli ono što smo naveli, pa šta onda reći za stvorenje koje je mrtvo? Bez razlike da li se tražilo od mrtvog da on traži od Allaha ili da traži on upotpunjenje njegove potrebe. I slično tome što čine pojedini ljudi, da li kod kabura umrlog, ili u njegovom odsustvu. A zakonodavac, Muhammed ﷺ, je zatvorio ovaj predmet i spriječio razloge koji vode ka širku, tako što je prokleo one koji uzimaju kaburove vjerovjesnika i dobrih ljudi mjestima molitve, i da se kod njih ne klanja Allahu. Te da se ništa ne traži osim od Allaha. Od toga je upozorio svoj ummet, pa šta onda reći ako se desi nešto od toga na što je upozoravao od širka ili onoga što vodi u širk?

Prethodno smo govorili o namazu kod kaburova i da se isti uzimaju za mjesta molitvi. [1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – je rekao: Bez razlike da li molio mrtvog da moli Allaha ili molio njega za izvršenje potrebe. Između njih je razlika. Ako traži izvršenje potrebe onda je to veliki širk, ali ako moli da ovaj moli Allaha onda je to novotarija i zabluda. Jer kad čovjek umre prekidaju se njegova djela.

Pojašnjenjo je da niko od selefa nije činio takvo nešto osim ono što je preneseno od Ibn-Omera da se trudio da bude na mjestima gdje je odsjedao Poslanik ﷺ, i da klanja na mjestima gdje on klanjao. Do te mjere da se Allahov Poslanik ﷺ, abdestio a ostatak vode prosuo pored drveta a Ibn-Omer je to isto učinio. Ovo je Ibn-Omerov trud, da se uporedi sa njegovim postupcima, ako ima namjeru da učini ono što je Poslanik ﷺ, činio od boravka na tim mjestima, klanjanja i prosipanja vode pored drveta. Ali Ibn-Omer nije imao namjeru da klanja i dovi radi tih mjesta.[1]

Ovdje postoji govor o tri pitanja.

Jedno je, da poređenje sa njim u obliku djela koje je činio bez poznavanja njegove namjere u tom djelu ili bez razloga radi kojeg ga čini, je ono oko čega postoji poznato razilaženje. Ibn-Omer sa skupinom učenjaka zastupa jedno od dva mišljenja. Dok im se drugi u tome suprotstavljaju. Ali ono što je prevladavajuće i poznatije kod muhadžira i ensarija jeste da su oni činili ono što je činio Ibn-Omer - radijjallahu anhuma - ali to nije ono o čemu mi sada govorimo.

Od ovog poglavlja je to da, ako se čovjek bude trudio da se na svom putovanju smjesti na mjesto gdje klanjao Vjerovjesnik ﷺ, te bude klanjao na tom mjestu ako ga zadesi namasko vrijeme, onda je to ono o čemu mi ovdje govorimo.

Drugo pitanje, da se trudi da klanja na tom mjestu bez namaskog vremena. Nego želeći da oformi namaz i dovu radi tog mjesta. Ovo nije preneseno od Ibn-Omera niti od nekog drugog. Iako se neki ljudi budu pozivali na to da je to učinio Ibn-Omer treba reći da je od njegovog oca, Omera, potvrđeno da je to zabranjivao. A od muhadžira i ensarija se prenosi mutevatir

A dova je od njegovih djela. Kako možeš od njega tražiti nemoguće. To znači da ako dođeš kod mrtvog i kažeš: Moli Allaha za mene. On neće moliti Allaha za tebe. Od toga je kad kažeš kod Poslanikovog ﷺ, kabura: Zauzimaj se za mene. Ovo je haram i zla novotarija. Ali ako kažeš: Allahov Poslaniče spasi me od Vatre. To će biti veliki širk.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ibn-Omer nije imao namjeru radi tog mjesta nego radi Poslanikovog ﷺ, postupka.

predajama da to nisu činili. Tako da je nemoguće da je Ibn-Omerovo djelo - ako se kaže da je to učinio - dokaz protiv njegovog oca, muhadžira i ensarija.

Treće pitanje jeste, da to mjesto ne bude na njegovom putnom pravcu nego da skrene sa svog puta prema tom mjestu. Ili da putuje radi toga na kratko ili dugo putovanje. Poput onih koji odlaze u Hiru da klanjaju u njoj ili da dove. Ili da putuje u pećinu Sevr kako bi tamo klanjao i upućivao dove. Ili da odlazi na Tur gdje Allah ﷻ, razgovarao sa Musaom ﷺ, kako bi tamo klanjao i upućivao dove. Ili da putuje na druga mjesta mimo ovih, na planine ili neka druga mjesta mimo planina, za koja se kaže da su to mjesta gdje su odsjeli ili boravili vjerovjesnici ili neko mimo njih. Ili zbog *mešheda* koji je sagrađen na tragovima vjerovjesnika, poput mjesta gdje se grade građevine na tragu njihove obuće. Ili kao što je na planini Kasijon, ili na planini Feth, planina Tur na Sinaju, mjesta koja se nalazi u Bejtul-Makdisu, i druga mjesta slična ovima. Ovo je ono što zna svako ko poznaje stanje Allahovog Poslanika ﷺ, i stanje njegovih ashaba poslije njega. Tj. da se oni nisu namjeravali odlaziti na neka od ovih mjesta. Jer planina Hire, koja predstavlja najdužu planinu oko Mekke, Kurejšije su je prije islama posjećivale obavljajući pojedine vrste ibadeta na njoj, zbog čega je Ebu-Talib u svojoj pjesmi rekao:

I liječnika da izliječi na Hiri i da se spusti

U oba Sahiha se prenosi od Aiše - radijjallahu anha - da je rekla:

"Prvo što je počelo sa Poslanikom ﷺ, od objave su istinski snovi. Tako da nije vidio ni jednog sna a da se nije obistinio kao jutarnje svitanje. Zatim mu je osamljivanje postalo dragim. Pa je dolazio kod pećine na Hiri - pa bi se posvećivao ibadetu u njoj - u nekolicini noći. Zatim bi se vraćao i ponovo pripremao za to. Sve dok mu nije došla objava, dok je bio u pećini Hire. Pa mu je došao melek i rekao mu: "Čitaj." Kaže: "Ja čitati ne znam." Pa me je uzeo i stisnuo, da me je obuzela muka. Zatim me je popustio i

rekao: "Čitaj." Rekoh: "Ja čitati ne znam." – dvaput ili triput – zatim mi reče:

ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ
ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ

"Čitaj, u ime Gospodara tvoga, koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna." (Sura El-Aleq, 1 – 5)

Pa se vratio sa njom (objavom) Allahov Poslanik ﷺ, a njegovi udovi su se tresli."

Hadis u cjelosti sa svojom dužinom.[1]

Njegova pobožnost i ibadet u pećini Hire je bio prije poslanstva. A nakon toga što ga je Allah počastio vjerovjesništvom i poslanicom, i nakon što je naredio stvorenjima da vjeruju u njega, da mu se pokoravaju i da ga slijede, on je u Mekki ostao nešto više od deset godina. Ni on i niti oni koji su povjerovali u njega od prvih muhadžira koji predstavljaju najbolja stvorenja, tj. Poslanik ﷺ, niti neko od njegovih ashaba nisu odlazili u pećinu Hire. Zatim nakon preseljenja u Medinu obavio je četiri umre. Umra Hudejbije u kojoj su ga mušrici spriječili da dođe do Bejtul Harama – Hudejbija je na tvojoj desnoj strani kada ideš u Mekku ako prolaziš pored Ten`ima kod džamija koje se nazivaju Aišine džamije. A planina na tvojoj desnoj strani se naziva planina Ten`im tako da Hudejbija dođe sa njene zapadne strane. Zatim je obavio umru sljedeće godine koja predstavlja naknadnu umru.[2] On i veliki broj ashaba su ušli u Mekku gdje su ostali tri dana. Zatim kada je oslobodio Mekku i kada je otišao prema Hunejnu i Taifu istočno od Mekke i kada se borio protiv Havazina u dolini Hunejna, a nakon čega je opkolio stanovnike Taifa i poslije podjele plijena

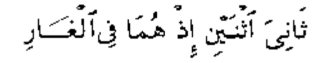
---

[1] Sahihul Buhari br. 3, Feth.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Naknadna umra koja se naziva također Umra nadoknade i to je ona umra koju je Allahov Poslanik ﷺ, dogovorio sa mušricima. Dokaz tome je da veliki broj ashaba nisu bili sa Poslanikom ﷺ. Dok je umra koja im je spriječena upisana kao obavljena.

Hunejna u Dži`irani, došao je obaviti umru u Mekki nakon Dži`irane. Četvrtu umru je obavio sa oprosnim hadžom. Sa njime je obavio hadž svaki musliman, osim onih za koje je Allah htio da ga ne obave. U toku svega toga, niti je on niti neko od njegovih ashaba dolazio u pećinu Hire, niti ju je posjećivao, niti bilo koje mjesto u blizini Mekke. Nije postojao nikakav vid ibadeta, osim u Mesdžidul-Haramu, te između Saffe i Merve, na Mini, Muzdelifi i Arefatu. Podne i ikindiju je klanjao u dolini Urene. Zatim mu je postavljena kupola na dan Arefata kod Nemire pored Arefata.[1] Nakon njega niko od njegovih pravednih halifa, niti neko drugi od prvih generacija muslimana, nisu odlazili u pećinu Hire i na druga mjesta kako bi klanjali na tim mjestima ili upućivali dove.

Također, i pećina koja je spomenuta u Kur`anu u riječima Uzvišenog:

"...kad je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bili u pećini." (Sura Et-Tewbe, 40)

To je pećina na brdu Sevr, desno od Mekke, ali svom ummetu nije propisao putovanje radi nje, niti posjetu, niti namaz ili dovu u njoj. Niti je Allahov Poslanik ﷺ, u Mekki sagradio džamiju, mimo Mesdžidul-Harama. Čak, sve postojeće džamije

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Autor – rahimehullah – kaže da je Nemira pored Arefata što ti pojašnjava da Šejh i drugi učenjaci smatraju da Nemira ne pripada Arefatu. Ovo je ispravno u što nema sumnje. Ali problematičnim se pojavljuje hadis od Džabira b. Abdullaha ﷺ kada je rekao: Allahov Poslanik ﷺ, je krenuo na Arefat i rekao je: Kurejšije nisu sumnjale osim zato što je stao kod Mešaril harama, a to je Muzdelifa. Kao što su Kurejšije činile pored kretanjem pa je prošao dok nije došao na Arefat. Poznato je da mu je postavljena kupola na Nemiri. Tu je boravio dok sunce nije prešlo pola neba. Ali neki učenjaci su misli da kada je rekao: Sve dok nije došao do Arefata pa je stao na njemu zato što su Kurejšije iz oholosti i inata govorili: Nemoguće je da stojimo Arefat na Arefatu, jer je Arefat izvan Harema a mi smo stanovnici Harema. Nećemo stajati osim na Muzdelifi. Zbog toga je Uzvišeni rekao: ***Krenite odakle kreću ljudi.*** [El-Beqare, 199]. Tj. od Arefata.
Bitno je da je govor Šejhul islama jasan, a to je da Nemira nije od Arefata. Jer kad bi neko stajao na njoj sve do zalaska sunca zatim krenuo njegov hadž ne bi bio valjan. A ne znam oni koji tvrde da je od Arefata da li se drže vjerodostojnosti hadisa ili ne.

tamo su na novo sagrađene, poput Mevlud-džamije i drugih. Svom ummetu nije propisao posjetu Mevlud-džamije, niti im je naredio da posjećuju mjesto prisege na Akabi, koja se nalazi iza Mine, a tamo je sagrađena džamija.

Poznato je, da je nekim slučajem ovo bilo propisano i poželjno ili ono za što Allah nagrađuje, Vjerovjesnik ﷺ, bi to bolje poznavao od drugih ljudi, i požurio bi da to učini. Zatim tome bi podučio svoje ashabe. A one koji su došli poslije njih bi podstakao na to. Ali pošto oni nisu davali pažnju ničemu od toga, zna se da su to novotarijske i inovacijske stvari koje nisu ubrajali u pokornost, ibadet ili ono što približava Allahu ﷻ.

A onaj ko ih takvima učini slijedi put nekog mimo njih i u vjeri propisuje ono što Allah nije dozvolio.

To znači, da je ovo propis vezan za mjesto našeg Vjerovjesnika ﷺ, poput pećine Hire u kojoj je počelo vjerovjesništvo i poslanstvo, i gdje mu je objavljen Kur`an, imajući na umu da se na tom mjestu prije islama posvećivao ibadetu. Ili kao što je pećina spomenuta u Kur`anu u kojoj je Allah spustio smiraj na Svog Poslanika ﷺ.

Također je poznato, da mjesta drugih vjerovjesnika bivaju još udaljenija od toga da bi se propisalo namjereno posjećivanje istih, ili putovanje radi namaza, dove i sličnog na tim mjestima. I to ako se potvrdi da su istinska i vjerodostojna. A šta reći ako se zna da su lažna ili da se ne zna njihova vjerodostojnost?

A potvrđeno je, po stavu svih učenjaka, da kada je Poslanik ﷺ, obavio hadž, nije se doticao Kabe osim dva ćoška sa Jemanske strane. Dok dva ćoška sa strane Šama nije doticao, niti neke druge krajeve od Bejtullaha, niti Ibrahimovo mjesto, niti bilo koje drugo mjesto od mjesta obreda. Ali što se tiče poljupca nije poljubio ništa od toga osim Crnog kamena.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Također, prema njemu neće pokazivati išaretom ako mu se onemogući da ga poljubi. Nego će pokazati išaretom samo prema Crnom kamenu zato što je on vrijedniji od Jemanskog rukna. Također, nije propisano da se

Oko Jemenskog ćoška postoji razilaženje, pa se kaže da će ga poljubiti, dok drugi kažu da će ga dotaći i poljubiti ruku. Treći kažu da ga neće ljubiti nikako niti će ljubiti ruku. Sva tri stava su poznata u Ahmedovom mezhebu i kod drugih.

Ali je tačno da ga neće ljubiti niti da će ljubit ruku nakon što ga dotakne. Jer Vjerovjesnik ﷺ, nije učinio ni ono niti ono. O čemu govore vjerodostojni hadisi.

Zatim ovo pitanje predstavlja tačku razilaženja. Ali što se tiče pitanja oko kojih postoji konsenzus, nema razilaženja među četvoricom imama, niti bilo kim od imama znanja, da neće doticati ćoškove sa strane Šama niti bilo šta drugo od Bejtullaha. Allahov Poslanik ﷺ, nije doticao ništa osim ćokova od Jemena, na čemu su svi selefi. Prenosi se da su Ibn-Abbas i Muavija obilazili oko Kabe, pa je Muavija dotakao sva četiri ćoška. Ibn-Abbas mu na to reče: *"Allahov Poslanik ﷺ nije doticao osim Jemenski ćošak." Pa je Muavija rekao: "Od Kabe se ništa ne izostavlja." Na što mu Ibn-Abbas odgovori: "Vi ste u Allahovom Poslaniku imali najbolji primjer." Pri čemu se Muavija priklonio Ibn-Abbasu.*[1],

Učenjaci su se složiti da, u onom što postoji od sunneta, nije propisano doticati i ljubiti Mekami-Ibrahim kojeg je Allah ﷻ, spomenuo u riječima:

وَٱتَّخِذُوا۟ مِن مَّقَامِ إِبْرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى

poljubi za razliku od Crnog kamena, niti će kod njega donijeti tekbir za razliku od Crnog kamena.

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1607, Feth, od Ebu-Šaasa'a kao mursel predaju koju Abdurrezak u Musanefu veže u 5. dijelu, str. 45. bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 858, Ahmed 1. dio, str. 217 od Mudžahida od Ibn-Abbasa u veziji koju je naveo autor. A predaja je vjerodostojna.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U ovom ajetu je velčanstvena korist. A to je da Poslanikov ﷺ, sunnet biva sa činjenjem i ostavljanjem. Ako je nešto ostavio radi postojanja razloga, onda se treba znati da je sunnet da se to izostavi. A ako je nešto učinio onda je to sunnet. U tome nema ništa problematično. Ibn-Abbas – radijjallahu anhuma – je to uzeo kao dokaz za izostavljanje doticanja ćoškova koji su okrenuti prema Šamu zato što ih Poslanik ﷺ, nije doticao.

Dakle sunnet je slijediti Poslanika ﷺ, u činjenju i ostavljanju. Ako je nešto izostavio pored postojanja razloga da se to učini, znat će se da je sunnet to izostaviti. Mi

"Neka vam mjesto na kojem je Ibrahim stajao bude prostor gdje ćete namaz obavljati!" (Sura El-Beqare, 125)

Pa ako je za ovo mjesto (tj, Mekami-Ibrahim), mutevatir sunnetom i slaganjem učenjaka, potvrđeno da ga neće ljubiti usnama niti doticati rukama, onda je preče da se druga mjesta vjerovjesnika ne ljube usnama niti dotiču rukama.[1]

Također, mjesta na kojima je Vjerovjesnik ﷺ, klanjao u Poslanikovoj Medini, niko od selefa nije doticao niti ljubio, niti bilo koje drugo mjesto gdje je klanjao u Mekki i na drugim mjestima.

Pa ako su mjesta gdje je stajao sa svojim plemenitim stopama i gdje je klanjao ta koja nije svom ummetu naredio da ih dotiču ili da ih ljube, šta onda reći za ona za koja se kaže da je neko drugi stajao na njima ili spavao na istima?

Ako ovo nije propisano po pitanju mjesta njegovih stopa i gdje je klanjao, kakav je onda slučaj sa obućom gdje su bile njegove stope radi hodanja i drugih potreba? Ovo u slučaju da se radi o vjerodostojnim predajama. A šta će tek biti za ono za što se ne zna da li je potvrđeno kao vjerdostojno, ili za što se zna da je laž? Poput velikog broja kamenja koje uzimaju lažovi i na kojima uklesavaju stope tvrdeći pred neznalicama da su to stope Allahovog Poslanika ﷺ.

Ako ove stvari nisu propisane u pogledu mjesta njegovih stopa niti Ibrahimovih عليه السلام stopa, mjesto za koje nema sumnje, i pored toga što nam je naređeno da to mjesto uzmemo za mjesto obavljanja namaza, šta je onda sa onim mjestima za koja se kaže da

---

kažemo pored postojanja razloga, zato što se iz toga izdvaja ono za šta postoji razlog nakon Poslanikove ﷺ, smrti što ukazuje na poželjnost pa će se učiniti.

Zato smo rekli, da nije od sunneta koristiti misvak kod ulaska u džamiju, za razliku od onih koji kažu: Sunnet je koristit misvak kod ulaska u džamiju, jer se zna da je prvo što bi učinio Allahov Poslanik kod ulaska u kuću čišćenje zuba sa misvakom a Allahova kuća je preča.

Reći će se: U vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, je postojao razlog ali nije prenešeno da je Poslanik ﷺ, kad bi ušao u džamiju otpočeo čišćenjem zubi misvakom. Tako da nije sunnet to činiti kod ulaska u džamiju za razliku od onih pravnika – rahimehumullah – koji su smatrali to poželjnim.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Doticanje je potrljati rukom nešto. Zato se ruka mora staviti na Crni kamen ko ga želi potrljati zato što je to sunnet.

su mjesta njegovog stajanja, iznoseći laži i izmišljotine. Poput tragova njegovih nogu na stijeni u Bejtul-Makdisu i na drugim mjestima gdje je odsjedao.

Neko će reći da je Allah ﷻ, naredio da Ibrahimovo mjesto uzmemo mjestom obavljanja molitve radi čega ćemo analogno uzeti i druga mjesta radi toga.

Njemu će se reći, da je ovo poseban propis za Mekami-Ibrahim u Mekki, bez obzira da li se to odnosilo na mjesto koje se nalazi pored Kabe gdje je Ibrahim ﷺ stajao, ili da se misli na mjesta obreda, Arefat, Minu i Muzdelifu. Nema razilaženja među muslimanima, da su ova mjesta obreda posebno određena za ibadete mimo ostalih mjesta, kao što je posebno određeno da se tavaf čini samo oko Kabe. Tako da ono što je posebno određeno od tih mjesta, nije moguće porediti druga mjesta sa njima. A ono što nije propisano na njima preče je da se ne dozvoli činiti na drugim mjestima.

Mi smo dokazali da, ako na tim mjestima nije propisano ljubljenje niti doticanje onda je preče da se to ne čini ni na drugim mjestima mimo njih. Također, nije nužno da ono što je propisano na ovim mjestima to isto bude propisano i za druga mjesta.

Od toga je građevina na brdu Arefata, za koju se kaže da je Ademova kupola. Radi nje nije propisano namjerno posjećivanje radi namaza i dove po slaganju svih učenjaka. Čak ni sama brdovita uzvišica na Arefatu za koju se kaže Džebelu rahme(t), čije je ime uzeto po deklinaciji 'hilal' nije dozvojeno po njihovom slaganju.[1] Nego je sunnet da se stoji na Arefatu, da li kod stijena,

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kao što se priča da je čovjek od kraljeva zavjetovao se Allahu da će učiniti Allahu ibadet u kojem mu se niko neće pridružiti. Koji je to ibadet u kojem mu se niko neće pridružiti, da li je to post, ili sadaka ili namaz ili zikr. Pa je obilazio učenjake pitaući ih kako bi ispunio svoj zavjet. Jedan od njih je rekao: Ispraznite mu mjesto tavafa jer ako bude tavafio sam niko mu se u tome neće pridružiti.
Šejh – rahimehullah – kaže: Za Ibrahimovo mjesto spomenuto u Allahovim riječima: ***Od Ibrahimovg mjesta uzimajte mjesto za klanjanje.*** Da je moguće reći da je to mjesto pored Kabe ili da se odnosi na sva mjesta na kojima je stajao Ibrahim ﷺ kao što su Mina, Muzdelifa. Tako da je drugi stav općenit. Ako bi neko rekao: Kada je Allahov Poslanik ﷺ, učio odstupajući od Ibrahimovog mjesta: ***Od Ibrahimovg mjesta***

gdje stajao Poslanik ﷺ, ili na bilo kojem drugom mjestu na Arefat. Jer je Allahov Poslanik ﷺ, rekao:

"Cijeli Arefat je mjesto stajanja a izbjegavajte dolinu Urene."[1]

Također, sve džamije koje su tamo sagrađene, poput džamije koja je sagrađena kod džemreta (mjesta bacanja kamenčića na Mini), ili pored džamije Hif džamija za koju se kaže Gar murselat, gdje je objavljena sura Murselat. Ili iznad brda džamija koja se naziva Mesdžidul kebš, i slično tome. Vjerovjesnik ﷺ, nije propisao namjernu posjetu na ova mjesta radi namaza, dove ili nečeg sličnog.

Što se tiče ljubljenja i doticanja bilo čega od ovih mjesta, stvar je očita, jer je kod učenjaka bilo opštepoznato u vjeri islamu da ovo nije od šerijata Allahavog Poslanika ﷺ.

Skupina pisaca o obredima su napisali da je poželjno posjetiti džamije u Mekki i one oko nje. Ja sam to naveo u obredima prije nego što sam obavio hadždž na početku svog života, prenoseći od nekih šejhova i što sam sakupio od nekih učenjaka. Zatim mi je postalo jasnim da su to sve inovirane novotarije koje nemaju osnove u šerijatu. Te da prve generacije od muhadžira i ensarija nisu ništa od toga činile. Te da imami znanja i upute zabranjuju takve postupke. Kao i to da je Mesdžidul-haram mesdžid za koji nam je naređeno da ga posjećujemo radi namaza, dove, tavafa i sličnih ibadeta. Ali nam nije naređeno da

---

uzimajte mjesto za klanjanje. Zar nije preče da se odnosi na ovo mjesto? Možemo reći i ovo, ali možemo reći da je htio protumačiti ajet samim ajetom. Pa ako kaže: Od Ibrahimovog mjesta uzimajte mjesto klanjanja, čovjeku nije naređeno da klanja na Ibrahimovom mjestu ondje gdje su njegove stope na Arefatu.

Reći ćemo da se riječ 'musala' može odnositi na termin poznatog namaza, ili da se odnosi na dovu ili mjesto dove. Jer namaz u arapskom jeziku znači dova kao što Uzvišeni kaže: ***Uzmi iz njihovih imetaka sadaku kojom ćeš ih očistiti i blagoslovljenima učiniti i pomoli se za njih (ve salli alejhim).*** (Et-Tewbe, 103). Tj. dovi za njih.

[1] Bilježi ga Maliku u Muveti 1. dio, str. 388, prenoseći od Vjerovjesnika ﷺ, sa prekinutim lancem kod ashaba. Prenosi ga kao mevkuf predaju od Ibn-Zubejra – radijjallahu anhuma. Muslim ga bilježi u Sahihu br. 1218 u dugačkom hadisu od Džabira kao merfua hadis gdje kaže: "Cijeli Arefat je mjesto stajanja."

posjećujemo bilo koju drugu džamiju u Mekki osim Mesdžidul-Harama. I nije dozvoljeno da se tamo sagradi džamija koja će se suprotstavljati njemu u bilo čemu od propisa. A sve ono što čovjek učini u tim džamijama, od namaza i dove i drugih stvari, ako to učini u Mesdžidul-Haramu bit će mu bolje, čak šta više, to je propisani sunnet. Ali namjeravanje drugih džamija na tom mjestu trudeći se u nalaženju vrijednosti u njima je ne propisana novotarija.

Osnova ovoga jeste da džamije u koje je propisano putovati, tj. tri džamije, kao što je potvrđeno u oba Sahiha od Vjerovjesnika ﷺ, u hadisu od Ebu-Hurejre ؓ, i Ebu-Seida ؓ, da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ne pritežu se sedla osim u tri džamije; Meždidul Haram, Mesdžidul-Aksa i u ovu moju džamiju."

Ova predaja je prenešena i u drugim verzijama. A hadis je potvrđen od Vjerovjesnika ﷺ, oko čega se slažu učenjaci i što predstavlja tačku prihvatanja kod njih.

Putovati u ove tri džamije radi namaza, dove, zikra, učenja i itikafa je od dobrih djela. Ali što se tiče svih ostalih džamija mimo ove tri nije dozvoljeno putovati konsensuzom učenjaka. Čak i Mesdžidul Kuba u njega je poželjno odlaziti iz obližnjih mjesta kao što je Medina. Ali nije dozvoljeno da čovjek priteže sedla maksuz radi njega. U oba Sahiha od Ibn-Omera – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je dolazio u Mesdžidu Kuba' svake subote pješke ili jašući."[1]

To isto je činio i Ibn-Omer. U Muslimovoj verziji stoji: *"Pa bi u njemu klanjao dva rekata."*[2] Buharija ga navodi bez lanca prenosilaca.[3]

A to je zato što mu je Allah zabranio da obavlja namaz u *mesdžidul diraru* pa kaže:

[1] Sahihul Buhari br. 1193, Feth, i Sahihu Muslim br. 1399.
[2] Sahihu Muslim br. 1016.
[3] Fethul Bari 3.dio, str. 89. Ibn-Nemir dodaje pa kaže "Govorio nam je Ubejdullah od Nafie..." pa ga navodi. Hafiz kaže: "Lanac Ibn-Nemira povezuju Muslim i Ebu-J'ala."

وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًۢا بَيْنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا
لِّمَنْ حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ مِن قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا ٱلْحُسْنَىٰ ۖ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لَكَـٰذِبُونَ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ
فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُوا۟ ۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُطَّهِّرِينَ أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَـٰنَهُۥ
عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَـٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ
فَٱنْهَارَ بِهِۦ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ لَا يَزَالُ بُنْيَـٰنُهُمُ ٱلَّذِى
بَنَوْا۟ رِيبَةً فِى قُلُوبِهِمْ إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"A oni koji su džamiju sagradili da bi štetu nanijeli, i nevjerovanje osnažili, i razdor među vjernike unijeli, pripremajući je za onoga koji se protiv Allaha i Njegova Poslanika još prije borio, sigurno će se zaklinjati: 'Mi smo samo najbolje željeli, a Allah je svjedok da su oni pravi lažljivci. Ti u njoj nemoj nikada molitvu obaviti! Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu. U njoj su ljudi koji se vole često prati, a Allah voli one koji se mnogo čiste. Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio u strahu od Allaha i u Njegovom zadovoljstvu, ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula, da se zajedno s njim u vatru džehennemsku sruši? A Allah neće ukazazati na Pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini. Zgrada koju su oni sagradili, stalno će unositi nemir u srca njihova, sve dok im srca ne popucaju a Allah sve zna i Mudar je." (Sura Et-Tewbe, 107 – 110)

Ova džamija koja je sagrađena sa ciljem nanošenja štete, *mesdžidul dirar*, je bila sagrađena radi Ebu-Amira, griješnika za kojeg se govorilo da je Ebu-Amir Rahib. U džahilijetu je primio kršćanstvo. Mušrici su ga veličali, ali dolaskom islama obuzela ga zavist koja je producirala suprotstavljanje Allahovom Poslaniku ﷺ, i pribjegavanje kafirima. Tako da je skupina munafika izgradila ovu džamiju sa ciljem da bude sagrađena radi Ebu-Amira. Priča je

poznata[1] te kako je nisu sagradili radi Allahove ﷻ, ili Poslanikove ﷺ naredbe, nego radi drugih ciljeva.

U ove okvire ulaze sve vrste građevina, koje su sagrađene kako bi se njima natjecalo sa džamijama muslimana, u nepropisanim vrstama ibadeta, kao što su *mešhedi* i drugo. Posebno ako se u njima nalazi ono što vodi ka šteti, kufru i razjedinjavanju mu`mina, i pripreme za munafike, novotare u borbi protiv Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ. I ono što ih jača da liče na mesdžidul dirar. Allah ﷻ je Svom Vjerovjesniku ﷺ rekao:

لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِ

"Džamija čiji su temelji, već od prvo dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu." (Sura Et-Tewbe, 108)

Dok je Mesdžidul Kuba` bio postavljen na bogobojaznosti. Ali Poslanikova ﷺ, džamija je veličanstvenija po pitanju umtemeljenja na bogobojaznosti od Mesdžidul Kuba`a. Kao što je i potvrđeno u Sahihu od Poslanika ﷺ, da je bio upitan o džamiji koja je utemeljena na bogobojaznosti pa je rekao: *"Ova moja džamija."*[2] Tako da su obije džamije utemeljene na bogobojaznosti, ali je njegova džamija specifična jer se izdvojila po pitanju ovog svojstva. Tako da je klanjao namaze petkom u svojoj džamiji a subotom bi dolazio u Mesdžidul Kuba`.[3]

U Sunnenu od Usejda b. Hudajra se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Namaz u Mesdžidu Kuba' nosi vrijednost umre."

Bilježe Ibn-Madže i Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen garib." [4]

Od Sehla b. Hunejfa ﷺ, se prenosi da je rekao:

---

[1] Pogledaj Bidaje ve nihaje 5. dio, str. 21.

[2] Bilježi ga Muslim br. 1398.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Obije džamije su utemeljene na bogobojaznosti, ali je Poslanik ﷺ, džumu klanjo u svojoj džamiji što je dokaz da je njegova džamija vrijednija u odnosu na Meždidul Kuba'. Ali bi subotom dolazio u Meždidul Kuba` da bi potvrdio istinitost Allahovih ﷻ, riječi jer je Mesdžidlu Kuba` utemeljen na bogobojaznosti.

[4] Bilježe ga Tirmizi 324, Ibn-Madže 1411 a hadis je hasen.

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Ko se abdesti u svojoj kući, zatim dođe u mesdžidul Kuba` i u njoj klanja namaz, imat će nagradu kao da je obavio umru."

Bilježe ga Ahmed, Nesai i Ibn-Madže.[1]

Neki učenjaci o njegovim riječima: *"Ko se abdesti u svojoj kući, zatim dođe u mesdžidul Kuba"* kažu da se ovdje želi ukazati kako se ne smiju pritezati jahalice radi dolaska u ovu džamiju. Nego će čovjek doći u nju iz svoje kuće gdje se može abdestiti. Zatim će u nju doći sa namjerom istom onakvom kao kada namjerava da posjeti džamiju u svom mjestu mimo džamija radi kojih se putuje.

Što se tiče tri džamije, učenjaci su se složili da je poželjno dolaziti u njih radi namaza i sličnih ibadeta. Ali ako se zavjetuje na to, da li mu je taj zavjet vadžib? Postoje dva mišljenja među učenjacima.

Jedno je, da zavjet ove vrste nije vadžib, osim ako se posebno ne zavjetuje na posjetu Mesdžidul-Haramu. Ovo je jedno od Šafijinih mišljenja što predstavlja i Ebu-Hanifin mezheb. Temeljeći ovo na osnovi da zavjetom ne biva vadžib osim ono što je njegov rod vadžib u šerijatu.

Drugo mišljenje, koje predstavlja Malikov, Ahmedov i mezheb drugih da je obaveza doći u ove tri džamije ako se zavjetuje na to. Ali ako dođe kod vrijednije to će biti dovoljno u odnosu na onu koja je manje vrijedna. Pa ako se zavjetuje da će doći u Poslanikovu džamiju ili džamiju Ilija'e bit će mu dovoljno da dođe u Mesdžidul-Haram. Ako se zavjetuje da će doći u džamiju Ilija'e bit će mu dovoljno da dođe u jednu od dvije džamije, mesadžidul haremejn.

A to je zato što se u Sahihu navodi da je Vjerovjesnik ﷺ, rekao:

"Ko se zavjetuje da će biti pokoran Allahu neka bude pokoran, a onaj ko se zavjetuje na nepokornost pa neka ne bude nepokoran."[2]

---

[1] Ahmed 3. dio, str. 487, Nesai 675, Ibn-Madže 1412, a hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 6700, Feth.

Ovo obuhvata svaki vid pokornosti, bez razlike da li njen rod bio vadžib ili ne. Ali je bolje da učini kao što je navedeno prethodnim hadisom.

Ovo nije mjesto da se pojašnjava ova tema.

Nego je cilj istaći da nije propisano putovati osim u tri džamije, te ako se osoba zavjetuje na to, nije joj vadžib to učiniti po stavu svih imama. Da li je dužan da se otkupiti kefaretom radi zakletve? Postoje dva poznata mišljenja.

U Medini ne postoji džamija u koju bi bilo propisano dolaziti osim Mesdžidul Kuba'. Što se tiče svih ostalih džamija, na njih se odonosi propis svih običnih džamija, jer ih Vjerovjesnik ﷺ, nije izuzeo sa posjetom. Zbog toga pravnici od stanovnika Medine nisu namjeravali ništa od tih mjesta osim posebno Kuba'.

U Musnedu od Džabira b. Abdullaha - radijjallahu anhuma - se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ, u džamiji Feth dovio tri dana, ponedjeljak, utorak i srijedu. Pa mu se prihvatila dova u srijedu između dva namaza. Tako da se primjetilo veselje na njegovom licu." Džabir kaže: *"Nikada me nije pogodila neka bitna stvar a da se nisam potrudio da dovim u tom času. Pa bih uočio odaziv."*[1] U lancu ovog hadisa se nalazi Kesir b. Zejd o kojem ima govora. Ibn-Mein ga jednom prilikom ocjenjuje vjerodostojnim a drugom prilikom slabim.[2]

Po ovom hadisu radi skupina naših prijatelja i drugih, pa bi se trudili da uče dove u ovom vremenu, kao što je prenešeno od Džabira, ali od Džabira nije prenešeno da se trudio da uči dovu na određenom mjestu nego u određeno vrijeme.

Ako je ovakav slučaj sa ovom džamijom u kojoj je klanjao Allahov Poslanik ﷺ, i koja je sagrađena njegovom dozvolom, i u njoj nema ništa što bi se izdvojilo radi posjećivanja istog, osim putovanja radi nje, ako se izuzme Mesdžidu Kuba', kakav je onda slučaj sa drugim mjestima?

---

[1] Bilježi ga Ahmed 3. dio, str. 332, lanac mu je slab.

[2] Ebu-Hatim o njemu kaže: "Dobar, ali nije jak." Nesai ga je ocjenio slabim. Taberi kaže: "Kesir b. Jezid je kod njih bio onaj koji se ne uzima za dokaz." Tehzib.

POGLAVLJE

MESDŽIDUL-AKSA JE JEDNA OD TRI DŽAMIJE RADI KOJIH SE PRITEŽU JAHALICE

Što se tiče Mesdžidul-Aksa, ona predstavlja jednu od tri džamije radi kojih se pritežu jahalice (poduzima putovanje). Kada su muslimani oslobodili Bejtul-Makdis u vrijeme Omera b. Hattaba, i kada im je Omer došao, te su kršćani predali Omeru grad - on uđe u njega a na stijeni zateče ogromno smeće koje su kršćani bacali na nju kako bi rasrdili jevreje, koji su veličali stijenu i prema kojoj su se okretali u svojim molitvama. Pa on nešto od tog smeća nakupi u svoj ogrtač u čemu su ga slijedili muslimani. A kaže se da je odredio ljude koji će je očistiti, zatim reče Ke`abu, nekadašnjem jevrejskom učenjaku:

"Šta misliš gdje da sagradim muslimanima mjesto klanjanja?" Kaže: "Izgradi ga iza stijene." Kaže: "Sine jevrejke, pomiješalo ti se jevrejstvo."

Ili kao što je već rekao. Omer zatim reče:

"Sagradit ću je na prednjem dijelu džamije, jer nama pripadaju prednji dijelovi džamija."

Tako da ju je sagradio na dijelu džamije prema Kibli."[1] Taj dio većina današnjih običnih ljudi nazivaju Aksa, dok je Aksa naziv za cijelu džamiju. Ali ona, niti nešto drugo se ne nazivaju haremom, nego su posebno Haremi Mekka i Medina.[2],[3]

---

[1] Predaju navodi Ibn-Kesir u Bidaje ve nihaje 7. dio, str. 58.

[2] Ovdje se pod haremom podrazumijeva ne samo sveto mjesto nego i predio gdje je zabranjeno ubijati, loviti ili činiti bilo koji vid nereda u pogledu ljudi, životinja ili biljaka i sl. (o.p.)

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče Mekke o tome postoji konsenzus ali što se tiče Medine postoji razilaženje. Ali da Medina nema svog Harema je slabo mišljenje. A glede doline Veždža je slabije od slabijeg mišljenja. Ali je poznato da je dolina Veždža zelena kao što pozeleni zemlja u kojoj se nađe mnogo trave i tako.

Što se tiče doline Vedždža u Taifu, među učenjacima postoji razilaženje.

Omer je sagradio musalu prema Kibli, i kaže se da se ispod nje nalaze stepenice kojima se penjao u prednji dio Akse, tako da ju je sagradio na stepenicama, jer se niko nije molio osim kršćana. Omer, a ni muslimani, nisu klanjali pored stijene niti su je dodirivali rukama niti su je ljubili. Nego se kaže da je Omer klanjao kod Davudovog ﷺ, mihraba na vanjskom dijelu.

Potvrđeno je da je Abdullah b. Omer, kada bi dolazio u Bejtul-Makdis, ulazio unutar i klanjao na tom mjestu. Ali se nije približavao stijeni, niti je dolazio kod nje, niti se približavao bilo kojem od tih mjesta. Isto tako je prenešeno od uglednih selefa kao što su Omer b. Abdul-Aziz, Evzai, Sufjan Sevri i drugi.

A to je zato što ni jedno mjesto u džamiji nema prednost nad onim drugim, osim onoga što je Omer sagradio kao musalu za muslimane.

Ako su Mesdžidul-Haram i Medinska džamija vrijedniji od Mesdžidul-Aksa konsenzusom – tako da je jedan od njih dva: a u Sahihu je potvrđeno da je Poslanik ﷺ, rekao:

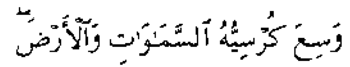
"Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta u odnosu na ostale džamije osim Mesdžidul-Harama."

Dok je drugi onaj radi kojeg je Allah učinio obaveznim hadž, tavaf u njemu za Njega i učinio ga Kiblom Svojim robovima muslimanima – i pored toga u njemu nema ničega što bi se dodirivalo rukama ili ljubilo usnama osim onoga što je Allah na Zemlji učinio u smislu Desnice. A to je hadžerul esved, pa šta onda reći za Mesdždul-Aksa što se u njemu dotiče ili ljubi.

Stijena je bila otkrivena i niko od ashaba, niti od njihovih pretpostavljenih, niti njihovih učenjaka nije izdvajao stijenu sa određenim ibadetom. Tako je bila otkrivena u vremenu Omerovog i Osmanovog hilafeta u Šamu. Isto tako i u vremenu Alijinog ﷺ

hilafeta iako nije vladao tim dijelom. Zatim isto tako i u vrijeme vladavine Muavije i njegovog sina, i sina njegovog sina.[1]

Kada je došlo vrijeme Abdul-Melika između njega i Ibn-Zubejra se desila smutnja koja se desila, a on je sagradio kupolu nad stijenom. Kaže se da su ljudi namjeravali hadž, pa bi se sakupljali sa Ibn-Zubejrom, ili su se namjeravali njemu sa obavljanjem hadža. Zbog toga je Abdul-Melik htio da uveliča značaj stijene time što je sagradio građevinu nad njom. Odjenuo bi je odorom u zimu i ljeto, kako bi ljudi čim više dolazili radi Bejtul-Makdisa. Čime bi se odvratili od posjete Ibn Zubejru, dok su ljudi bili u vjeri kraljeva. U tom vremenu se kod ljudi uveliko pojavilo štovanje stijene i Bejtul-Makdisa, što do tada muslimani nisu poznavali. Pojedini ljudi su o njoj počeli prenositi israilijate (priče od sljedbenika Knjige), o veličanju stijene. Tako da neki prenose od K'aba Ahbara kod Abdul-Melika b. Mervana – dok je Urve b. Zubejr bio prisutan kod njega - : "Da je Allah rekao stijeni: "Ti si Moj niži arš." Pa je Urve rekao: "Allah ﷻ kaže:

"Njegova Kursija obuhvata nebesa i Zemlju." (Sura El-Beqare, 225)

A ti kažeš da je stijena Njegov Arš."[2] I slično tome.

Nema sumnje da pravedne halife nisu gradili ništa od ove kupole, niti su ashabi veličali stijenu, niti su se trudili da obavljaju namaz pored nje. Čak ni Ibn-Omer – radijjallahu anhuma – pored toga što je dolazio iz Hidžaza u Mesdžidul-Aksa, nije dolazio kod stijene.

Zbog toga što je ona bila prva kibla zatim je derogirana a ostala kibla jevrejima. U našem šerijatu nije ništa prenešeno što bi nalagalo obaveznim propisom njeno veličanje. Isto kao što u našem šerijatu nema ničega što bi nalagalo obavezno veličanje subote. A u

[1] On je Muavija b. Jezid b. Muavija b. Ebu-Sufjan. Halifa sin halife sina halife. Bio je veoma pobožan i veliki suptilista. Njegov hilafet nije trajao dugo, čak manje od jednog dana jer je osjetio nepotrebu za njim i ostavio ga, i nije ga nikome oporučio, da mu se Allah smiluje i da ga uvede u prostranstva Njegovih dženneta.

[2] Pogledaj Menarul Munif od Ibn-Kajjima el-Dževzije – rahimehullah – str. 86.

njenom posebnom izdvajanju veličanjem je poistovjećivanje sa jevrejima. A govor učenjaka o suboti i Ašuri je prethodio.

Kasnije generacije među pravnicima i našim prijateljima te drugi, spominju da se zaklinjanje pooštrava ako se zakune u Bejtul-Makdisu kod stijene. Isto kao što je to slučaj u Mesdžidul-Haramu sa zaklinjanjem između Crnog kamena i Mekami-Ibrahim, ili kao što je to sa zaklinjanjem u Poslanikovoj ﷺ, džamiji kod njegovog mimbera. Ali ovo nema osnove u Ahmedovim riječima niti kod bilo kojeg drugog imama. Nego je sunnet da se zakletva u njegovoj džamiji pooštrava, kao što se pooštrava u svim drugim džamijama kod mimbera. Niti će se pooštriti zakletva, ako bude položena pored onoga što muslimani u osnovi ne veličaju. Kao što se ne pooštrava zakletvom kod *mešheda*, mjesta vjerovjesnika i sličnog tome. A onaj ko to učini je zalutao, novotar i oprečan je šerijatu.[1]

Pojedini ljudi su napisali djela o vrijednostima Bejtul-Makdisa i drugih mjesta koja se nalaze u Šamu. Pri tome su navodili prenešene predaje od kitabija i od onih koji su uzeli znanje od njih. Iako muslimanima nije dozvoljeno da svoju vjeru temelje na njihovim predajama. Primjer onoga od koga se prenose te predaje jeste Ke`ab Ahbar a stanovnici Šama su preuzeli od njega veliki broj israilata. Muavija ؓ kaže: "*Među njima koji su prenosili od kitabija nismo vidjeli nikog sličnog Ke`abu iako smo ponekad*

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Pooštravanje u zakletvi ne biva osim ako se ne radi o greški kao što je ubistvo ili kamenovanje i slično tome. A biva u vremenu, mjestu, obliku i položaju.
Vrijeme: Poslije ikindije kao što Uzvišeni kaže: ***Zadržat će te ih poslije namaza.*** (El-Maide, 106). A namaz koji je ovjde spomenut je ikindija.
Mjesto: Kao što je Šejh – rahimehullah – rekao: U Mekki između dva ćoška i Ibrahimovog mekama. A na drugim mjestima će to biti kod mimbere za džumansku hutbu.
Položaj: Da čovjek stoji, jer učenjaci kažu zato što je stojanje najbliže kažnjavanju, ako se desi. Zato što će biti najbliži kazni dok stoji, da nas Allah sačuva.
Oblik: To je oblik zakletve kao da kaže: Kunem se Uzvišenim Allahom.
Ovim stvarima se ima cilj strašenje.

od njega čuli i laž.''[1] U Sahihima je potvrđeno da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Ako vam budu kitabije govorili nemojte im vjerovati niti negirati jer vam oni mogu govoriti laž pa da povjerujete ili vam mogu govoriti istinu pa da ih u laž utjerujete."[2]

Ono što je čudno da je ovaj šerijat očuvan i zaštićen pored ovog sačuvanog ummeta koji se neće sakupiti na zabludi. Pa ako neko prenosi od pojedinih tabiina od Vjerovjesnika ﷺ, hadise, poput Ata`a b. Ebi-Rebaha, Hasana Basrija, Ebu-Alije i njima sličnih, a oni se ubrajaju među najbolje islamske učenjake i velike vjerske vođe, učeni se zaustave pred njihovim (mursel) predajama. Neki od njih općenito odbijaju mursel predaje, dok ih drugi prihvataju pod uslovima. Među njima je bilo onih koji su razlikovali između onoga čiji je običaj da ne prenosi osim od povjerljivih, poput Seida b. Musejjiba, Ibrahima Nehaija, Muhameda b. Sirina i između onih za koje se znalo da prenose i od nepovjerljivih poput Ebu-Alija i Hasana Basrija, a između njih i Vjerovjesnika ﷺ, ne postoji više od jedan, dvojice ili trojice ljudi. Što se tiče sadržaja trenutačnih knjiga kod muslimana, od hadisa koje spominju autori knjiga, *mursel* predaje nije dozvoljeno presuditi da su vjerodostojne po slaganju učenjaka, osim ako se zna da su prenešene od učenih u hadiskoj nauci, koji ne prenose osim ono što je vjerodostojno kao što je Buharija u Muallekat (hadisi uslovljene vjerodostojnosti jer nedostaje jedan od prenosilaca u lancu predaje), za koje potvrdno kaže da su vjerodostojne kod njega. Ili mevkuf predaje kao što kaže: "Spominje se od Behza b. Hakima od njegovog oca od njegovog djeda." I slično tome, što kod njega predstavlja dobre predaje. Ovo (je slučaj sa Buharijom), a ispod nebeskog svoda poslije Kura`na ne postoji vjerodostojnija knjiga od Buharijine, pa šta onda reći za ono

[1] Bilježi ga Buharija u svom Sahihu br.7361, Feth. Hafiz u Fethu kaže Ibn Hibban u Knjizi povjerljivih kaže: "Muavija je htio reći da j ponekad griješio u onome što je govorio a nije htio reći da je bio lažov." Drugi kažu da se zamjenica u njegovim riječima odnosi na knjigu a ne Ke'aba jer u njigovim knjizi se nalazi mnogo laži zbog toga što su je izmjenjili i falsificirali. Fethul bari 13 dio str. 413.

[2] Bilježi ga Ahmed 4. dio str. 136. Njemu slično ga bilježi Buharija u hadisu od Ebu-Hurejre ؓ br. 7362.

što prenosi K`abul Ahbar od (prijašnjih)vjerovjesnika i njemu slični. A između K`aba i vjerovjesnika od kojeg prenosi je period od hiljadu godina, manje ili više? Pri tome, on ne pripisuje predaje povjerljivom od povjerljivog, nego sve što učini jeste da ih prenese iz nekih knjiga koje su napisali jevrejski učenjaci. Allah ﷻ, govori o njihovim izmjenama i falsifikacijama, kako je onda dozvoljeno muslimanu da povjeruje nešto od toga, oslanjajući se na ove puke predaje? Nego je obaveza da se u to ne vjeruje, niti negira osim sa dokazom, koji će dokazati ovu laž. Ovo nam je naredio Vjerovjesnik ﷺ.

U ovim israilijatima postoje laži o vjerovjesnicima, ili ono što je pak derogirano u našem šerijatu, i što ne poznaje osim Allah ﷻ.

Poznato je da su Vjerovjesnikovi ﷺ, ashabi među prvacima i među onima koji su ih slijedili u dobročinstvu, osvojili države nakon Vjerovjesnikove ﷺ, smrti. Te da su se nastanili u Šamu, Iraku i Egiptu, kao i na drugim mjestima. Oni su najbolje poznavali ovu vjeru i najbolje su je slijedili. I niko nema pravo da im se u tome suprotstavlja.

A ono što je bilo od ovih mjesta oni nisu veličali, niti su mu posvećivali posebnu pažnju radi namaza ili dove ili iz sličnih razloga. A mi nemamo pravo da im se u tome suprotstavljamo. Iako su pojedini među uglednima u vjeri učinili tako. A slijeđenje njihovog puta je preče nego da se slijedi put onih koji im se suprotstave. I ni od koga nije prenešeno da se suprotstavio njihovom putu a da nije prenešeno od nekog drugog - ko je bio učeniji i vrijedniji od njega - da se suprotstavio putu ovog protivnika. Ovo je općenita rečenica i nije moguće je pojasniti na ovom mjestu.

U Sahihu se potvrđuje, da kada je Vjerovjesnik ﷺ, došao na Isra'u u Bejtul-Makdis, da je klanjao dva rekata.[1] A nije klanjao na nekom drugom mjestu niti ga je posjetio. Međutim u hadisu o Miradžu ima onoga što je u Sahihu, kao i onoga što je u

[1] Bilježi Muslim br. 162.

Musnedima ili Sunnenima, kao i onoga što je od slabih predaja. A u njemu ima onoga što je od podmetnutih i izmišljenih predaja. Kao naprimjer, što se prenosi da je Džibril ﷺ, rekao Poslaniku ﷺ:

"Ovo je kabur tvog oca Ibrahima, siđi pa klanjaj u njemu. A ovo je Bejtul-lahm, kuća tvog brata Isa'a, siđi pa klanjaj u njoj."

Još čudnije od toga da se o njemu prenosi da mu je rečeno u Medini: *"Siđi i klanjaj ovdje."* Prije nego što je sagrađena džamija. Ali na tom mjestu je bilo idolopokloničko groblje. A Vjerovjesnik ﷺ je nakon hidžre došao u Medinu i smjestio se na tom mjestu gdje je legla njegova deva. Ove i njima slične laži su izmišljenje oko čega su se složili učenjaci. Bejtul-lahm je crkva od kršćanskih crkava. U njenoj posjeti nema vrijednosti za muslimane, bez obzira da li to bilo mjesto Isaovog rođenja ili ne. Ashabi – radijjallahu anhum – niti oni koji su ih slijedili u dobročinstvu od tabiina, nisu dolazili kod Ibrahimovog kabura da bi klanjali kod njega, niti da bi učili dove, niti su uopće to mjesto namjeravali u svojim posjetama. Muslimani su više puta dolazili u Šam, kao što je to bio slučaj sa Omerom b. Hattabom, pored toga što se zna da se veliki broj ashaba nastanio u Šamu. Ali među njima nema onih koji su učinili takvo nešto. I muslimani nad njima nisu gradili džamije. Ali kada su kršćani zagospodarili ovim mjestima na kraju četvrtog stoljeća, i kada su preuzeli Bejtul-Makdis, radi toga što su prethodno Šamom zavladale šije – dok su bili kraljevi Egipta. Šije su poniženi narod,[1] koji nemaju ispravnog razuma, niti vjerodostojne predaje, niti prihvatljive vjere, niti podrške na dunjaluku – kršćani su ojačali i preuzeli obale i druga mjesta od šija. U tom vremenu su kršćani razvalili sobu u kojoj je ukopan Ibrahim ﷺ. Pri tome su napravili vrata, a to mjesto je uzeto za hram od strane kršćana, dok to niko nije učinio od selefa ovog ummeta i među njenim odabranicima.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Dakle šije, tj. Fatimije koje su zavladale Šamom, kršćani su preuzeli Bejtul-Makdis. Onaj čija je vlast u rukama šija on je ponižen, kao što je Šejhul islam – rahimehullah – rekao. Ove riječi nagovještavaju dobro, molimo Allaha da ih osramoti u njihovoj pokvarenoj davi.

POGLAVLJE

OSNOVA VJERE KOD MUSLIMANA JE DA SE NI JEDNO MJESTO NE IZDVAJA POSEBNO RADI NAMJERENOG IBADETA OSIM POSEBNIH DŽAMIJA

Osnova vjere kod muslimana je da se ni jedno mjesto ne izdvaja posebno radi namjerenog ibadeta osim posebnih džamija. A ono na čemu su bili mnogobošci i kitabije od veličanja mjesta ibadetom osim džamija, kao što su to činili u džahilijetu, dok su veličali Hiru i njoj slična mjesta, je ono što je islam izbrisao, dokinuo i derogirao svojim dolaskom.

Zatim zajedničko za sve džamije jeste da se u njima obavlja ibadet.[1] Tako da sve ono što se čini u jednoj džamiji isto to se čini i u ostalim džamijama. Osim što je posebno izdvojen Mesdžidul-Haram sa tavafom i sličnim ibadetima. Ili u specifičnostima Mesdžidul-Harama se ne udružuje ni jedna druga džamija, kao što se ne može ni prema jendoj drugoj džamiji klanjati kao što se klanja prema Mesdžidul-Haramu.

Što se tiče Vjerovesnikove ﷺ, džamije i Mesdžidul-Aksa, pa ono što je propisano od ibadeta u njima propisano je u svim drugim džamijama, od namaza, dove, zikra, učenja i itikafa.[2] A u

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Mesdžidul-Haram je poseban po onome što nisu druge džamije. Kao što je naprimjer tavaf. Ja sam spomenuo priču o kralju koji se zavjetovao da će obožavati Allaha sa ibadetom u kojem mu se niko neće pridružiti.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Što se tiče Šejhovih – rahimehullah – riječi o itikafu, ispravno je boraviti u itikafu u svim džamijama kao što Uzvišeni kaže: ***Nemojte sa njima općiti dok ste u džamijama.*** (El-Beqare, 187). A ono što se spominje u hadisu od Huzejfe b. Jemanija ؓ da nema itikafa osim u tri džamije niti itikafa bez posta, je apokrifan hadis. Zbog toga što se suprotstavlja postupcima muslimana. Zatim Huzejfe ؓ kada je njime bio spomenut Ibn-Mes'ud rekao je: Možda su znali za nešto što ja nisam, ili su se sjetili a ja sam zaboravio. Ili nešto slično tome. A kada bi smo rekli da je hadis vjerodostojan i bez nedostataka odnosio bi se na potpun itikaf u ove tri džamije. Što je ispravno. Zbog toga ćeš vidjeti pojedine ljude koji vole da borave u itikavu na osnovu ovog hadisa kako se trude da dođu u Džamiju Kabe ili Poslanikovu ﷺ džamiju u itikaf jer navodno itikaf nije ispravan osim u tri džamije. Ali

njima nije dozvoljeno ono što nije dozvoljeno ni u drugim džamijama. Niti će se u njima šta poljubiti, niti doticati, niti će se oko čega obavljati tavaf i slično tome. Ali ove dvije džamije su vrijednije od drugih. Jer se namaz u njima mnogostruko vrijednuje u odnosu na druge džamije.

Što se tiče Vjerovjesnikove ﷺ, džamije, u Sahihu se potvrđuje da je namaz u njoj vrijedniji od hiljadu namaz u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu. Ovo je preneseno od Vjerovjesnika ﷺ, u drugim verzijama.

U oba Sahiha od Ebu-Hurejre se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta nego u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu. Ja sam posljednji među vjerovjesnicima, a moja džamija je posljednja među džamijama."[1]

U Muslimovom Sahihu od Ibn-Omera – radijjallahu anhuma – se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta nego u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu."[2]

Također, kod Muslima se prenosi od Ibn-Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao:

"Žena se požalila pa je rekla: "Ako me Allah ozdravi otputovat ću pa ću klanjati u Bejtul-Makdisu." Pa je ozdravila, a onda se pripremila želeći put. Nakon toga je došla Mejmuna, Poslanikova ﷺ supruga, te ju je obavijestila o tome, a ona joj reče: "Sjedi, pojedi ono što si pripremila, i klanjaj u Poslanikovoj džamiji, jer sam čula Allahovog Poslanika ﷺ, da kaže: "Namaz u njoj je vrijedniji od hiljadu namaza mimo ostalih džamija osim Mesdžidul Ka'be."[3]

U Musnedu od Ibn-Zubejra – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

---

ono u šta nema sumnje da je ispravno, kod nas, jeste da je itikaf valjan u svim džamijama.

[1] Sahihul Buhari br. 1190, Feth. Sahihu Muslim br. 1394.

[2] Sahih Muslim br. 1395.

[3] Sahih Muslim br. 1396.

"Allahov Poslanik ﷺ, kaže: "Namaz u ovoj mojoj džamiji je vrijedniji hiljadu puta nego u nekoj drugoj džamiji osim u Mesdžidul-Haramu.[1] A namaz u Mesdžidul-Haramu je vrijedniji od namaza u mojoj džamiji za stotinu namaza."[2]

Ebu-Abdullah Makdisi kaže: "Lanac mu je vjerodostojan po uslovima Sahiha."

Zato je šerijat došao sa šerijatskim itikafom u džamijama, za razliku od onoga što se činilo kod pećine na Hiri prije islama i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovo je tačno zato što je pojašnjenje posebno za Džamiju Kabe. A što se tiče ostalih džamija u Mekki oni su vrijedniji od onih koji su van Harema bez sumnje. Ali o njima nema posebnog pojašnjenja. Ali ko kaže da se odnosi na cijeli Harem koristeći kao dokaz riječi Uzvišenog: ***Neka je slavljen Onaj Koji je Svog roba preveo u djelu noći iz Mesdžidul-Harama u Mesdžidul-Aksa čiju Smo okolinu blagoslovljneom učinili.*** (El-Isra, 1). Sa njim se otputovalo iz kuće Ummu Hani' a ovo je slabo jer u Buharinom Sahihu je potvrđeno da se Isra desila iz Hidžra tj. iz sobe Kabe. A to je bez sumnje unutar Mesdžidul-Harama. Mesdžidul-Haram se odnosi na Mesdžid sam po sebi i Mesdžid Kabe. Može se odnositi na cijeli Harem ali se ne može odnositi na cijeli Harem osim sa dadtnim pokazateljem na to. Neki su kao dokaz da se odnosi na cijeli Harem navodili riječi Uzvišenog: ***Mušrici su nečist neka se ne približavaju Mesdžidul-Haramu.*** (Et-Tewbe, 28). Kaže: Mušrici neće ulaziti u cijeli Harem, a to je dokaz da je Mesdžidul-Haram cijeli Harem. Reći će se da je ovaj ajet dokaz protiv vas protiv onoga ko kaže: Da je Mesdžidul-Haram općenito Harem. Zato što Njegove riječi: Neka se ne približavaju nisu isto što neka ne ulaze. Poznato je da je kafiru dozvoljeno da dođe do zadnje tačke izvan Harema do te mjere da između njega i Harema ne ostane ni koliko je dlaka razmak. Ako bi smo rekli da je Mesdžidul-Haram cijeli Harem onda bi rekli da moraju postojati granice koje ga obilježavaju od približavanja granicama Harema. Ali nije tako. Bitno je da se sunnetom pojasnilo da vrijednost umnogostručavanja namaza do stotinu hiljada namaza odnosi posebno na džamiju u kojoj se nalazi Kaba. I u kojoj je tavaf ispravan i radi koje se pritežu jahalice. I niko ne može reći: Pritegnut ćemo jahalice radi džamije u Aziziji i slično tome. Ali ako bi neko rekao: Ako bi mi bilo teško doć kod Kabe radi gužve i ometanja ljudi i to što oni meni smetaju. Možda će mi biti olakšano da obavim ruku' u potpunosti ili sedždu u potpunosti šta je bolje. Da sve ovo učinim griješeći, ili da klanjam u nekoj od džamija u Mekki smireno i skrušeno? Reći ćemo ovo drugo. Jer ova vrijednost, mislim na smirenost i skrušenost se vraća na srž ibadeta. A vrijednost koja se veže za srž ibadeta je preča od vrijednosti koja se veže za svoje vrijeme ili mjesto. Što je potvrđeno i poznato kod učenjaka. I kao što je potvrđeno i poznato u sunnetu da je posvećivanje pažnje samom ibadetu preče od posvećivanja pažnje njegovom vremenu ili mjestu.

[2] Musned Ahmed 4. dio, str. 5.

sličnog. Allahov Poslanik ﷺ, je provodio deset zadnjih dana u itikafu svakog Ramazana sve dok ga Allah ﷻ, nije uzeo Sebi.[1] Itikaf spada u propisane ibadete u džamijama po slaganju svih učenjaka,[2] kao što Uzvišeni kaže:

وَلَا تُبَٰشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ عَٰكِفُونَ فِى ٱلْمَسَٰجِدِ

"I Nemojte sa njima polno općiti dok ste u itikafu u džamijama." (Sura El-Beqare, 187)

Tj. dok ste u stanju vašeg itikafa u džamijama, da ne općite sa svojim ženama, makar to bilo i izvan džamije, zbog čega su učenjaci rekli da je rukn itikafa stalni boravak u džamiji radi ibadeta Allahu ﷻ. A ono što je od njegovih zabrana i što bi ga pokvarilo jeste općenje sa ženama.

Što se tiče itikafa ili bdijenja kod drveta ili kamena, kipa ili nečeg mimo kipa, ili bdijenje pored vjerovjesnikovog ﷺ, kabura ili nečijeg drugog kabura, ili mjesta gdje je boravio vjerovjesnik ili

---

[1] Ovo se bilježi u Sahihima od Aiše – radijjallahu anha.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi neko rekao: Zašto je Allahov Poslanik ﷺ boravio u itikafu?
Odgovor je: Boravio je u itikafu trudeći se da pronađe Lejletul Kadr. Na osnovu ovoga ne postoji itikaf osim u Ramazanu. Niti u nekim drugim danima Ramazana osim ovih deset dana i zato što to Poslanik ﷺ nije propisao svom ummetu. Nego ga je uzeo za sunnet radi razloga koji se ne nalazi osim u Ramazanu. A to je traženje Lejletul Kadra. Zbog toga je boravio u itikafu prvih deset dana Ramazana, zatim srednjih deset a onda u posljednih deset. Ali ono što su rekli pojedini pravnici – rahimehumullah – da ako se namjeri otići u džamiju da je potrebno nanijetiti itikaf onoliko koliko misli ostati vremena u njemu. Ovo je neispravno mišljenje jer ako bi se reklo da je novotaria bilo bi obaveznije. Jer da je to propisano u vjeri Poslanik ﷺ bi to učinio ili bi ga pojasnio ummetu. Kada se spomenula prednost džume spomenuto je ono što slijedi radi svakog časa od određene nagrade. Ali itikaf nije spomenut niti ga je nagovještavao u govoru. Ako bi neko rekao: Šta ćeš reći za hadis u kojem se Omer ﷺ zavjetovao da će boraviti u itikafu u Mesdžidul-Haramu. Allahov Poslanik ﷺ je rekao: ***Ispuni svoj zavjet.***? Reći ćemo da je ovo zavjet na kojeg se Omer zavjerovao u Mesdžidul-Haramu pa mu je Poslanik ﷺ naredio da ispuni svoj zavjet. Ako bi neko rekao: Da li je uslov da se zavjetuje kako bi ispunio zavjet? Reći ćemo da nije ali Omer je tražio da mu se pojasni nešto što se desilo. Pa ga je Vjerovjesnik ﷺ obavijestio i nije uputio ummet da se zavjetuju na itikaf pa da ga obave.

neko drugi, nije od vjere muslimana, nego je to vrsta vjere mušrika o kojima je Allah obavijestio u Svojoj Knjizi, pa kaže:

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَآ إِبْرَٰهِيمَ رُشْدَهُۥ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا هَٰذِهِ
ٱلتَّمَاثِيلُ ٱلَّتِىٓ أَنتُمْ لَهَا عَٰكِفُونَ قَالُوا۟ وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا لَهَا عَٰبِدِينَ قَالَ لَقَدْ كُنتُمْ
أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ قَالُوٓا۟ أَجِئْتَنَا بِٱلْحَقِّ أَمْ أَنتَ مِنَ قَالَ بَل رَّبُّكُمْ رَبُّ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلَّذِى فَطَرَهُنَّ وَأَنَا۠ عَلَىٰ ذَٰلِكُم مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ وَتَٱللَّهِ
لَأَكِيدَنَّ أَصْنَٰمَكُم بَعْدَ أَن تُوَلُّوا۟ مُدْبِرِينَ فَجَعَلَهُمْ جُذَٰذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ
إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

"Mi smo još prije Ibrahimu razboritost dali i dobro smo ga poznavali. Kad on ocu svome i narodu svome reče: "Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noć klanjate?", oni odgovoriše: "I naši preci su im se klanjali. I vi ste, a i preci vaši, bili u očitoj zabludi", reče. "Govoriš li ti to ozbiljno ili se samo šališ?", upitaše oni. "Ne", reče "Gospodar vaš je Gospodar nebesa i Zemlje. On je njih stvorio, i ja ću vam to dokazati. Tako mi Allaha, ja ću, doista, vašim kumirima napakostiti nakon što se udaljite okrenuti. I porazbija ih on u komade, osim onoga najvećeg, da bi se njemu obratili." (Sura El-Enbija, 51 – 58)

I kaže:

وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا تَعْبُدُونَ قَالُوا۟ نَعْبُدُ أَصْنَامًا
فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ قَالُوا۟
بَلْ وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ قَالَ أَفَرَءَيْتُم مَّا كُنتُمْ أَنتُمْ تَعْبُدُونَ
وَءَابَآؤُكُمُ ٱلْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّىٓ إِلَّا رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ ٱلَّذِى خَلَقَنِى فَهُوَ يَهْدِينِ
وَٱلَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى وَيَسْقِينِ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ وَٱلَّذِى يُمِيتُنِى ثُمَّ يُحْيِينِ
وَٱلَّذِىٓ أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِى خَطِيٓـَٔتِى يَوْمَ ٱلدِّينِ رَبِّ هَبْ لِى حُكْمًا وَأَلْحِقْنِى

بِالصَّالِحِينَ وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ
وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ
وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

"... i kaži im vijest o Ibrahimu, kad je oca svoga i narod svoj upitao': 'Čemu se vi klanjate?', a oni odgovorili: 'Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo', on je rekao: 'Da li vas oni čuju kada se molite,. ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?' 'Ne', odgovoriše, 'ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju.' 'A da li ste razmišljali', upita on 'da su oni kojima se klanjate,. vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova.'Koji me je stvorio i na Pravi put uputio, i Koji me hrani i poji, i Koji me, kad se razbolim, liječi, i Koji će mi život oduzeti, i Koji će me poslije oživiti, i Koji će mi, žudim za tim, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti! "Gospodaru moj, podari mi mudrost i pridruži me onima koji su dobri i učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći i učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći, i učini me jednim od onih kojima ćeš dženetske blagodati darovati i ocu mome oprosti, on je jedan od zalutalih, i ne osramoti me na Dan kad će ljudi oživljeni biti, na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi, od koristi biti, samo će Onaj Koji Allahu srca čista dođe spašen biti." (Sura Eš-Šu'ara, 69 - 89)

I kaže:

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوا
يَا مُوسَى اجْعَل لَّنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَّا
هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"I Mi sinove Israilove preko mora prevedosmo, pa oni naiđoše na narod koji se klanjao kumirima svojim. "O Musa," rekoše "napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!" "Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti!" reče on." "Zaista će biti poništeno ono što ovi ispovijedaju i beskorisno će im biti ono što rade." (Sura Al-A'araf, 138 - 139)

Ovo je mušričko bdijenje a ono tamo je bdijenje muslimana.

Bdijenje mu'mina u džamijama radi robovanja i obožavanja samo jedinog Allaha Koji ortaka nema. A bdijenje mušrika nad onim od čega se nadaju i od čega se boje mimo Allaha i nad onima koje smatraju Allahovim ortacima i zagovaračima kod Allaha.

Niko od mušrika nije govorio da svijet ima dva stvoritelja, niti da je sa Allahom drugi bog koji liči Njemu u Njegovim svojstvima. Ovo nije rekao niko od mušrika, kao što nas o tome obavještava Allah ﷻ pa kaže:

قُل لِّمَنِ ٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهَآ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبْعِ وَرَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ
أَفَلَا تَتَّقُونَ قُلْ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ

"Upitaj: 'Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?' 'Allahova!', odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda ne dođete sebi? 'Upitaj: 'Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar Arša veličanstvenog?' 'Allah!', odgovoriće, a ti reci: 'Pa zašto se onda ne bojite?' Upitaj: 'U čijoj je ruci vlast nad svim, a On uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?' 'To je Allahovo!', odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?" (Sura El-Mu'minun, 84 – 89)

U telbiji su govorili: "Lebejke la šerike lek illa šeriken huve lek, temlikuhu ve ma melek." (Odazivamo Ti se, Ti sudruga nemaš osim ortaka koji je Tvoj, posjeduješ ono što posjeduje)[1]

Uzvišeni kaže:

ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ ۖ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ فِى مَا
رَزَقْنَٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

[1] Bilježi ga Muslim u svom Sahihu br. 1185.

"On vam kao primjer navodi vas same: da li se oni koji su u posjedu vašem izjednačeni s vama u onome što vam Mi dajemo, pa ste u tome isti, i da li ih se bojite kao što se vi jedni drugih bojite?" (Sura Er-Rum, 28)[1]

Uzimali su svoje bogove kao posrednike koji će ih približiti Allahu, i koji će se zauzimati za njih, kao što Uzvišeni kaže:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰٓ

"Mi ih obožavamo samo zato da bi nas što više Allahu približili." (Sura Ez-Zumer, 3).

Uzvišeni kaže:

أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ
قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا ۖ لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

"Zar oni mimo Allaha zagovornike uzimaju?! Reci: 'Zar i onda kada su bez ikakve moći i kada ništa ne razumiju?' Reci: 'Sve zagovorništvo pripada Allahu, vlast na nebesima i na Zemlji Njegova je ..." (Sura Ez-Zumer, 43 – 44).

Uzvišeni kaže:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Značenje ajeta: Allah ﷻ, kaže vi i vaša božanstva pripadate Allahu ﷻ, pa kako onda roba možete učiniti kao Njegovog ortaka u Njegovoj vlasti? A da vi imate roba da li bi ga učinili svojim ortakom u vašoj vlasti? Odgovor je ne. Čudno je da su pojedini učanjaci države kada se raširila komunistička misao i na početku kada se pojavila pagnaska dava o arapskom patriotizmu pojedini arapski vladari su otišli kod komunističe države tj. njihovog vođe koja će ih predvoditi u općim stvarima a državni učenjaci su navodili ovaj i druge manje jasne ajete. Kako bi dokazali pravu stranu teze komunizma a to su riječi Uzvišenog: ***Vi ste u tome jednaki.*** Tj. bogat koji posjeduje milione i siromah koji ne posjeduje ništa. Oni su jednaki po pitanju bogastva. Nema sumnje da je ovo izvrtanje riječi sa njihovih mjesta. Kakav će biti položaj tih učenjaka kod Allaha na Sudnjem danu kada ih upita: Kako možete izokretati Moje riječi tumačeći ih suprotno onome što Sam htio? Allahu podari nam da vidimo istinu istinom i podari nam da je slijedimo.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا
عِندَ ٱللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّـُٔونَ ٱللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ

"Oni se, pored Allaha, klanjaju onima koji im ne mogu nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: "Ovo su naši zagovornici kod Allaha." Reci: "Kako da Allahu kazujete da na nebesima i na Zemlji postoji nešto a On zna da ne postoji!" (Sura Junus, 18).

O čovjeku u suri Jasin[1] Allah ﷻ, kaže:

وَمَالِىَ لَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِى فَطَرَنِى وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً إِن يُرِدْنِ
ٱلرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنقِذُونِ إِنِّىٓ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ
إِنِّىٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمْ فَٱسْمَعُونِ

"Zašto da se ne klanjam Onome koji me je stvorio, a Njemu ćete se vratiti? Zašto da prihvaćam druge bogove mimo Njega? Ako Milostivi hoće da me snađe neko zlo, njihovo posredovanje neće mi biti ni od kakve koristi i oni me neće moći spasiti, a ja bih tada bio u pravoj zabludi; ja vjerujem u Gospodara vašeg, čujte mene!" (Sura Jasin, 22 - 25).

Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ
ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ ۚ لَقَد
تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. "Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste Njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali." (Sura El-En'am, 94).

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Spomenuo je ajet o čovjeku spomenutom u suri Jasin.

Uzvišeni kaže:

مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِيٍّ وَلَا

"...vi, osim Njega, ni zaštitnika ni posrednika nemate." (Sura Es - Sedžde , 4).

Uzvišeni kaže:

وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۙ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

"I opominji Kur'anom one koji strahuju što će pred Gospodarom svojim sakupljeni biti, kad osim Njega ni zaštitnika ni zagovornika neće imati da bi se Allaha bojali." (Sura El-En'am, 51).

U pogledu ovoga su se ljudi podijelili na tri skupine, dvije koje su otišle u krajnost i jedna umjerena.

Tako da su mušrici i oni koji su se sa njima složili od novotara kitabija, kao što su kršćani i novotari ovog ummeta, potvrdili šefa`at kojeg je Kur`an negirao.

Dok su haridžije i mu`atezile negirali Poslanikov ﷺ, šefaat za počinioce velikih grijeha od njegovog ummeta. Neki novotari su čak negirali da će se čovjek moći okoristiti šefaatom ili dovom od nekog drugog. Kao što su negirali da mu koristi sadaka i post nekog drugog umjesto njega. Šefaat su negirali koristeći se riječima Uzvišenog:

مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَٰعَةٌ

"...prije nego što dođe Dan kada neće biti ni otkupa, ni prijateljstva, ni posredništva!" (Sura El-Beqare, 254).

I riječima Uzvišenog:

مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ

"...kada nepravednici ni prisna prijatelja ni posrednika neće imati koji će uslišan biti." (Sura El-Mu`minun, 18).

Što se tiče selefa ovog ummeta i imama i onih koji su ih slijedili od ehli-sunneta i džemata oni su potvrdili ono što je došlo od Vjerovjsnika ﷺ, da će se zauzimati za počinioce velikih grijeha i mnoge druge vrste šefa`ata, kao i šefa`ata drugih vjerovjesnika i meleka.

I kažu da od sljedbenika tevhida niko neće vječno ostati u Vatri, i potvrdili su ono sa čime je došao sunnet o čovjekovom okorištavanju dovom i šefa`atom druge osobe, kao sadakom koja bude udjeljena umjesto njega, čak i postom umjesto njega, po ispravnijem mišljenju među učenjacima. O čemu postoji potvrdni i vjerodstojni sunnet, i ono što spada u značenje posta.

Također kažu da zagovarač traži od Allaha i Njega moli, a kod Njega šefa`at ne koristi osim sa Njegovim dopuštenjem. Uzvišeni kaže:

مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ

"Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?!" (Sura El-Beqare, 255)

I kaže:

وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ لَا تُغْنِى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرْضَىٰٓ

"A koliko na nebesima ima meleka čije zauzimanje nikome neće biti od koristi, sve dok Allah to ne dozvoli onome kome On hoće i u korist onoga kojim je zadovoljan." (Sura En-Nedžm, 26)[1]

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Na osnovu ovoga ako se ne zauzimaju ni za koga osim sa kim On bude zadovoljan, onda nije dozvoljeno zauzimati se za onoga sa kime Allah nije zadovoljan. Zato je zabranjeno da klanjamo dženazu čovjeku koji je umro a nije klanjao. Zašto? Zato što Allah nije zadovoljan njime jer je kafir. Kao što Uzvišeni kaže: ***Ako vi ne budete vjerovali Allah je neovisan o vama i nije zadovoljan kufrom Svojim robovima.*** (Ez-Zumer, 7). Čovjeku nije dozvoljeno da se u dovi zauzima za kafira niti da mu klanja dženazu ili nešto od toga. Zato što je dova jezikom zauzimanje kao što Poslanik ﷺ kaže: ***Neće umrijeti ni jedan musliman a da mu klanja četrdeset ljudi dženazu koji ne pripisuju Allahu ortake ni u čemu a da Allah neće prihvatiti njihov šefaat za njega.***

U Sahihu je potvrđeno da će se uglednik među zagovaračima, Muhammed ﷺ, kada se od njega zatraži šefa`at, nakon što se bude tražio od Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa, Isaa, pa će ga vratiti na Muhammeda ﷺ, roba kojemu je Allah oprostio od grijeha ono što je prethodilo i ono što je kasnije učinio. Kaže:

"Pa ću otići kod mog Gospodara, a kada Ga vidim ničice ću Mu pasti na sedždu. Pa ću mog Gospodara pohvaliti sa pohvalama kojima će me podučiti a kojima ne vladam sada. Pa će reći: "Muhammede, podigni svoju glavu, i reci čut ćeš se, traži dat će ti se, zauzimaj se prihvatit će ti se zauzimanje." Pa ću reći: "Gospodaru moj ummet, Gospodaru moj ummet. Pa će mi se odrediti granica, te ću ih uvesti u Džennet."[1]

Uzvišeni kaže:

قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا
تَحْوِيلًا أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ
وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Reci: 'Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, pa, oni vas neće moći nevolje osloboditi niti je preusmjeriti.'Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva." (Sura El-Isra, 56 -57).

Grupa selefa kažu da su pojedini ljudi prizivali Uzejra, Mesiha i meleke, pa je Allah objavio ovaj ajet, a u njemu obavještava da su i ovi kojima su oni upućivali molbe nastojali da se približe Allahu, nadali se Njegovoj milosti i strahovali od Njegove kazne.

U Sahihu je potvrđeno da je Ebu-Hurejre ؓ rekao:

[1] Bilježi ga Buharija 7410, Feth, Muslim 193.

"Allahov Poslaniče, koji ljudi su najsretniji sa tvojim zagovaranjem na Sudnjem danu?" Kaže: "Ebu-Hurejre, mislio sam da niko nije preči da me upita o ovim riječima od tebe, zbog toga što sam vidio koliko daješ pažnju hadisu. Najsretniji ljudi mojim zagovaranjem su oni koji kažu 'La ilahe illallah' želeći time iskreno Allahovo Lice."[1]

Tako da sve što je čovjek iskreniji prema Allahu više će zasluživati šefa`at.

Ali, ko svoje srce bude vezao za neko od stvorenja, nadajući se od njega i bojeći ga se, ovaj će biti najudaljeniji među ljudima u pogledu šefa`ata.

Zagovaranje stvorenja kod stvorenja, biva sa pomaganjem zagovarača onome za koga se zauzima, bez dozvole onoga kod koga se zauzima. Nego se zauzima zbog potrebe onoga radi koga se zauzima kod njega, ili zbog straha od njega. Tako da je potrebno da se prihvati njegovo zauzimanje kod njega. Allah ﷻ, je neovisan u pogledu svjetova. On ﷻ, samostalno upravlja svjetovima. I ne postoji zagovarač osim poslije Njegovog dopuštenja. I On je Taj Koji će dozvoliti zagovaračima kod zagovaranja i On prihvata zagovaranje. Kad god se onaj koji uči dove namjeri da uči On mu se odazove na dovu, tako da sve stvari pripadaju samo Njemu.

Ako se rob nada od zagovarača među stvorenjima, možda taj zagovarač neće odabrati da se zauzima za njega. Ili ako odabere možda mu Allah neće dozvoliti da se zauzima, niti prihvata njegovo zagovaranje.

Najvrijednije stvorenje je Muhammed ﷺ, zatim Ibrahim عليه السلام. Vjerovjesnik ﷺ, je odbio da se zauzima za svog amidžu Ebu-Taliba, nakon što je rekao:

"Tražit ću za tebe oprosta ako mi se to za tebe ne zabrani."[2]

Klanjao je dženazu munaficima i dovio za njih, pa mu je rečeno:

[1] Bilježi ga Buharija 7410, Feth.
[2] Mutefekun alejhi.

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ

"I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati." (Sura Et-Tewbe, 84).

A prethodno mu je Allah rekao:

إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ

"...molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti." (Sura Et-Tewbe, 80).

Pa kaže:

"Kada bih znao da će im se oprostiti ako povećam više od sedamdeset puta, ja bih povećao."[1]

Pa je Allah objavio:

سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ

"Isto im je molio ti oprosta za njih ili ne molio, Allah im, zaista, neće oprostiti." (Sura El-Munafikun, 6).

Uzvišeni kaže:

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَٰهِيمَ ٱلرَّوْعُ وَجَآءَتْهُ ٱلْبُشْرَىٰ يُجَٰدِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ إِنَّ إِبْرَٰهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٌ مُّنِيبٌ يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَآ إِنَّهُۥ قَدْ جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ ءَاتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ

"I pošto Ibrahima prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se poče raspravljati s Našim izaslanicima o narodu Lutovu; Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. O Ibrahime, prođi se toga, naređenje od Gospodara tvoga je stiglo; njih će stići patnja sigurno!" (Sura Hud, 74 – 76).

Kada je Ibrahim ﷺ, zatražio oprosta za svog oca nakon što mu je obećao riječima:

رَبَّنَا ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ ٱلْحِسَابُ

---

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 1366, Feth.

"Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim i svim vjernicima na Dan kad se bude polagao račun!" (Sura Ibrahim, 41)

Uzvišeni kaže:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ
مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ
وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ

"Bio vam je dobar uzor u Ibrahimu i u onima koji su s njim kad su narodu svome rekli: Mi s vama namamo ništa, a ni sa onim što vi, umjesto Allaha, obožavate, mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će se između nas stalno javljati sve dok ne budete u Allaha, Njega Jedinog, vjerovali? - ne i u Ibrahimovim riječima ocu svome: "Ja ću se moliti da ti se oprosti." (Sura El-Mumtehine, 4).

I Uzvišeni kaže:

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي
قُرْبَىٰ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ
لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ
لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

"Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti. A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao." (Sura Et-Tewbe, 113 – 114).

Allah ﷻ, ima prava u kojima Mu se niko ne može pridružiti. Poslanik ﷺ, ima prava u kojima mu se niko ne može pridružiti. A mu`mini kod mu`mina imaju zajednička prava.

U oba Sahiha od Muaza b. Džebela ؓ se prenosi da je rekao:

"Bio sam pored Vjerovjesnika ﷺ pa mi reče: "Muaze, znaš li koje je Allahovo pravo nad robovima?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "Njegovo pravo nad njima je da Ga obožavaju i da Mu nikoga kao ortaka ne pripisuju." Muaze, znaš li kako je pravo robova kod Allaha, ako to učine?" Rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "Njihovo pravo kod Njega je da ih ne kazni."[1]

Allah ﷻ, ima pravo da bude obožavan i da Mu se ne pripisuju ortaci. Ovo je osnova tevhida sa kojim je poslao poslanike i o čemu je objavio knjige.

Uzvišeni kaže:

وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ

"A pitaj one koje smo prije tebe od Naših poslanika poslali da li smo Mi naređivali da se, osim Svemilosnog, božanstva obožavaju?" (Sura Ez-Zuhruf, 45).

Uzvišeni kaže:

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ

"Prije tebe ni jednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato Meni ibadet činite!" (Sura El-Enbija, 25).

I Uzvišeni kaže:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّـٰغُوتَ

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: Allahu ibadet činite, a kumira se klonite!" (Sura En-Nahl, 36).

U to ulazi da se ne bojimo nikoga osim Njega, i da se ne pazimo ni od koga osim Njega, kao što Uzvišeni kaže:

وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ

[1] Sahihul Buhari br. 2856, Feth, Sahih Muslim br. 30.

"Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovu budu pokoravali, koji se Allaha budu bojali i koji od Njega budu strahovali oni će uspjeti!" (Sura En-Nur, 52).

Tako da je pokornost učinio Allahu i Njegovom Poslaniku, dok je strah i bojazan učinio isključivo Allahu. Uzvišeni također kaže:

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ

"A trebalo bi da se zadovolje onim što im daju Allah i Poslanik Njegov i da kažu: 'Dovoljan nam je Allah, Allah će nam dati iz obilja Svoga, a i Poslanik Njegov, a mi samo Allaha hoćemo." (Sura Et-Tewbe, 59).

Tako da je davanje učinio Allahu i Njegovom Poslaniku, kao što Uzvišeni kaže:

وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟

"Ono što vam Poslanik dadne to uzmite, a ono što vam zabrani toga se klonite." (Sura El-Hašr, 7).

Halal je ono što je dozvolio Poslanik, a haram je ono što je zabranio Poslanik, tako da je vjera ono što je propisao Poslanik ﷺ.

Zadovoljstvo je učinio da bude samo Allahovo, pa kaže:

"I kažu: "Dovoljan nam je samo Allah."

A nije rekao i Njegov Poslanik. Kao što Uzvišeni kaže:

ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ

"Onima kojima se kada su im ljudi rekli: "Neprijatelji se okupljaju zbog vas, pa pazite ih se!" vjerovanje povećalo, pa su kazali: "Nama je Allah dovoljan, a divan je On Zaštitnik!" (Sura Al Imran, 173).

I Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ حَسْبُكَ ٱللَّهُ وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ

"O vjerovjesniče, Allah je dovoljan tebi i vjernicima koji te slijede." (Sura El-Enfal, 64).

Tj. dovoljan je tebi i onima koji te slijede, i samo vam je On dovoljan. A ko pomisli da znači – dovoljan ti je Allah i vjernici – učinio je veoma veliku grešku, iz mnogobrojnih razloga koji su pojašnjeni na drugom mjestu.[1]

Zatim kaže:

وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ

"...i da kažu: 'Dovoljan nam je Allah, Allah će nam dati iz obilja Svoga, a i Poslanik Njegov." (Sura Et-Tewbe, 59).

Obilje je učinio Allahu dok je Poslanika ﷺ, spomenuo kod davanja, jer nije mubah ono što nije dozvolio Poslanik. I niko nema pravo da uzme sve ono što može da uzme, iako nije opće dopušteno (mubah) u šerijatu.[2]

Zatim kaže: "**...a mi samo Allaha hoćemo.**" Što znači da je želju i htijenje učinio samo prema Allahu, mimo svega drugog. Kao što Uzvišeni u suri El-Inširah kaže:

فَإِذَا فَرَغْتَ فَٱنصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرْغَب

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ibn Kajjim – rahimehullah – je u Zadul Meadu ukazao na nepravilno tumačenje riječi Uzvišenog gdje kaže: *O vjerovjesniče, Allah je dovoljan tebi i vjernicima koji te slijede.* Riječ 'koji' je vezana za 'tebi' a ne za Allaha. Allahova pomoć mu'minima je moguća ali da su mu'mini dovoljni Poslaniku nije moguće.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ako bi neko rekao: Allah će nam dati iz Svoje blagodati i Njegov Poslanik. Ovo je vrsta počasti? Ne, jer Poslanikovo ﷺ, davanje njima je po Allahovoj ﷻ, naredbi. Allah ﷻ, je istakao Poslanikovo davanje njima da ne bi neko rekao da je to bilo po Poslanikovom ﷺ, idžtihadu te imamo pravo da se bunimo. Pa je Allah ﷻ, pojasnio da je Allahovo davanje kao i Poslanikovo ﷺ, davanje ali mi znamo da je Poslanikovo ﷺ, davanje po Allahovoj ﷻ, naredbi. Zato pazite na ovo.

"A kad završiš, molitvi se predaj i samo se Gospodaru svome obraćaj." (Sura El-Inširah, 7 - 8).

Tako da je obraćanje naredio da bude samo Njemu.

Allah ﷻ, nikada nije naredio da stvorenje traži od stvorenja, iako je to dozvoljeno u pojedinim prilikama, ali nije naredio. Nego je korisnije robu da nikada ne traži ništa osim od Allaha, kao što je potvrđeno u Sahihu o atributima onih koji će ući u Džennet bez polaganja računa:

"To su oni koji ne traže da im se uči rukja, niti se liječe žigosanjem, niti su praznovjerni i na svog Gospodara se oslanjaju."[1]

Tako da je od njihovih svojstava učinio to da ne traže da im se baja ili da im se uče rukje. Ali nije rekao da oni ne uče drugima odnosno da druge ne liječe. Iako je tako prenešeno u nekim predajama od Muslima.[2] Ali je tu greška,[3] jer je Vjerovjesnik ﷺ, rukjom liječio sebe i druge, ali nije tražio da mu se uči rukja. Jer onaj ko traži rukju traži dovu od nekog drugog, za razliku od onoga koji uči rukju, jer on dovi za njega.

---

[1] Mutefekun alejhi.

[2] Hadis je pod brojem 220 kod Muslima lancem od Seida b. Mensura govorio nam je Hušejm govorio nam je Hussajjin b. Abdu-Rahman kaže: "Bio sam kod Seida b. Džubejra pa je rekao: "Ko je od vas sinoć vidio zvijezdu padalicu?" Rekoh: "Ja" a zatim rekoh: "Što se mene tiče nisam bio u namazu ali sam ujeden." Kaže: "Šta si učinio?" Rekoh: "Tražio sam da mi se uči rukja." Kaže: "Šta te je navelo na to?" Rekoh: "Hadis kojeg nam je rekao Š`abi, pa kaže: "Nema rukje osim od uroka i groznice." Pa reče: "Najbolje je učinio onaj ko završi kod onoga što je čuo, ali nam je Ibn-Abbas prenio od Vjerovjesnika ﷺ" pa je naveo dugačak hadis a u njemu: "Oni su oni koji ne uče rukje niti traže da im se uče..." hadis.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: U nekim Muslimovim predajama je došlo da ne traže da im se uči rukja niti oni uče rukje. Ovo je pogrešno, zato što je njihovo učenje rukje nekom drugom dobročinstvo. Allah ﷻ, voli dobročinitelje. Vjerovjesnik ﷺ, je učio rukje drugim ljudima pa bi u toku rukje oboljelom rekao: ***Allahu, Gospodaru ljudi otkloni bolest i izliječi jer Ti si Onaj Koji liječi. Nema lijeka osim Tvog lijeka koji ne ostavlja bolesti.*** Na osnovu ovoga znamo da u oba Sahiha ima grešaki iako je osnova da su vjerodostojni bez sumnje. Zato što se greške ne nalaze u svim lancima. To znači da kada bi proučavao te greške shvatio bi da se ne nalaze u svim lancima. Ali su prenosioci hadisa zbog njihove predostrožnosti u prenošenju emaneta i pažnje prenosili ono što dođe do njih.

Poslanik ﷺ, je rekao Ibn-Abbasu:

"Ako tražiš, traži od Allaha, ako moliš za pomoć moli je od Allaha."[1]

Allah ﷻ, je Taj na Kojeg se oslanja, od Kojeg se pomoć traži, od Njega se boji, u Njega se nada i On se obožava, Njemu se srca obraćaju. Nema snage niti moći niko osim Njega, niti postoji neko ko bi zaštitio od Njega osim On, a Kur`an potvrđuje ovu osnovu.

Poslaniku ﷺ, se biva pokorno, on se voli i sa njime se biva zadovoljno, njemu se prepuštaju presude, on se štuje, cijeni i slijedi. U njega se vjeruje kao i u ono sa čime je došao. Uzvišeni kaže:

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ

"Ko se pokori Poslaniku pokorio se i Allahu." (Sura En-Nisa, 80).

I Uzvišeni kaže:

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ

"A mi nismo nijednog poslanika poslali, osim da bi mu se pokoravalo uz Allahovo odobrenje." (Sura En-Nisa, 64).

I Uzvišeni kaže:

وَٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ

"Preče bi bilo da su Allaha i Njegovog Poslanika zadovoljili." (Sura Et-Tewbe, 62).

Uzvišeni kaže:

قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦ

[1] Bilježi ga Tirmizi u Sunnenu br. 2516, Ahmed br. 2537, Hakim 3. dio, str. 624, a hadis je sahih.

"Reci: 'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prohođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate miliji od Allaha i Poslanika, i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese." (Sura Et-Tewbe, 24).

U oba Sahiha se od Poslanika ﷺ, prenosi da je rekao:

"Onaj kod koga se nađu tri stvari osjetit će slast imana: kome Allah i Njegov Poslaniku budu draži od svakog drugog, i ko bude volio čovjeka samo radi Allaha, i onaj ko bude mrzio da se vrati u kufr, nakon što ga je Allah od njega spasio, isto kao što mrzi da bude bačen u Vatru."[1],[2]

I kaže:

"Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, niko od vas neće vjerovati sve dok mu ne budem draži od djeteta i roditelja i svih ljudi."[3] *Pa mu je Omer rekao: "Allahov Poslaniče, ti si mi draži od svakoga osim mene samoga." Kaže: "Ne Omere, sve dok ti ne budem draži i od samoga tebe."*[4] *Kaže: "Ti si mi draži i od mene." Kaže: "Sada Omere."*[1],[2]

---

[1] Sahihul Buhari b. 16, Feth, Sahih Muslim br. 43.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslanikove ﷺ, riječi o onome ko bude mrzio da se vrati kufr su jasne u odnosu na onoga koji je primio islam nakon kufra. Ali šta ako je u osnovi musliman? Očito je da je isto ako bude mrzio da bude kafirom isto kao što mrzi da uđe u Vatru. Time će osjetiti slast imana. Nema smetnje da se kaže onome ko ništa ne osjeća da se odnosi na njega ili da se ne odnosi. Kao što je u priči o Šuajbu kada je rekao svom narodu kao što je u Kur'anu: **"Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi ne treba da je prihvaćamo, to neće Allah, Gospodar naš"** (El-A'raf, 89). Bitno je da ako musliman mrzi da se vrati u kufr i da uđe u Vatru osjetio je slast imana. Allahu podari nam njegovu slast.

[3] Bilježi ga Buharija 14, i Muslim 69.

[4] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: *Dok mu ne budem draži od njega samog.* Ovo je negiranje potpunosti imana a ne osnove imana. Sve dok se u njegovom srcu nalazi ljubav prema Allahovom Poslaniku ﷺ, iako ta ljubav nije dostigla stupanj savršenosti on je mu'min ali neće se upotpuniti njegov iman sve dok mu Poslanik ﷺ, ne bude draži on djeteta, roditelja i svih ljudi čak i njega samog.

Uzvišeni kaže:

قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

"Reci: 'Ako vi Allaha volite, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti! A Allah prašta i milostiv je!?'" (Sura Al Imran, 31).

I Uzvišeni kaže:

إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ لِّتُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ

"Mi smo tebe poslali svjedokom, i radosnih vijesti donositeljem, i opominjateljem! da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da ga pomognete, i štujete"

Znači Poslanika posebno

وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

"i da Ga -Allaha ujutro i navečer slavite." (Sura El-Feth, 8 - 9).

Tj. da veličate Allaha ﷻ.

Tako da vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika, sa štovanjem i pomaganjem Poslaniku ﷺ, dok je sa veličanjem samo Allaha.

Od znakova ljubavi prema Poslaniku ﷺ, da dadneš prednost njegovim riječima nad svojom strašću. Ako bi Poslanik ﷺ, bio doveden da bude ubijen – a to je nemoguće – ti ćeš se žrtvovati za njega. To znači da ga voliš više nego što voliš sebe.

[1] Mutefekun alejhi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj ajet se naziva ispitnim ajetom jer su se ljudi pozivali da vole Allaha pa je Allah Poslaniku ﷺ, rekao: ***Reci ako volite Allaha onda mene slijedite.*** Ovo je znak čovjekove ljubavi prema njegovom Gospodaru. A svako onaj ko bude više Poslanika ﷺ, slijedio više će voljeti Allaha. A veličanstveni plod slijeđenja Allahovog Poslanika je Allahova ljubav. Dok tvrdnje novotara da vole Poslanika ﷺ, lažnim dokazuju njihovi postupci. Jer mi kažemo: Da ste voljeli Poslanika istinski onda bi ga slijedili. A da ste istinski voljeli Allaha onda bi ste slijedili Poslanika ﷺ. Ko je od nas preči da voli Poslanika ﷺ? Onaj ko slijedi njegov sunnet i ne prelazi tu granicu ili onaj ko čini sve ono od čega je upozorio? Nema sumnje da je to onaj prvi, a pobijanje ovih nema potrebe za pomagačem jer pobijanje njihovih dokaza je veoma lahko.

Ova osnova je pojašnjenja na nekom drugom mjestu.

Allah ﷻ, je poslao Muhammeda sa ostvarenjem vjerovanja u samo Njegovu jednoću (tevhid), te negiranjem svake vrste širka čak i u riječima. Kao što Poslanik ﷺ, kaže:

"Neka niko od vas ne kaže: Ono što želi Allah i Muhammed, nego što želi Allah a zatim Muhammed.",[1][2] Pa mu je čovjek rekao: "Što Allah i Njegov Poslanik hoće." Kaže: "Jesi li me to učinio ravnim Allahu? Reci: "Samo što Allah hoće."[3]

Svi ibadeti, koje je Allah propisao, sadrže iskreno ispoljavanje vjere Allahu, realizujući Njegove riječi:

وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je ispravna vjera." (Sura El-Bejjine, 5).

Namaz je samo radi Allaha, sadaka je samo radi Allaha, post je samo radi Allaha, hadždž je samo radi Allaha, i samo kod

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ovaj hadis ukazuje na ono što uvijek ponavljamo a to je da ako čovjek pojasni šta je ljudima zabranjeno neka im isto tako pojasni šta je ispravno da učine kako pred ljudima ne bi zatvrao vrata. Ovo pravilo ima mnoge primjere od kojih je u Kur'anu: ***O vi koji vjerujete ne recite: Raina, već recite: Unzurna.*** Pa kada im je zabranio riječ 'raina' dao im je zamjenu. Kada je čovjek donio klvalitetne hurme davajući ih sa'a za dva slabijih Poslanik ﷺ, mu reče: ***Nemoj to činiti, nego prodaj loše za srebrenjake a onda njima kupi kvalitetne.*** Dakle, kad mu je to zabranio otvorio mu je vrata lijepog postupka. Ovako treba čovjek, onaj ko podučava ljude, da im naredi dobro i spriječi zlo. Ako im pojasni koja su vrata zaključana da im pojasni koja su otvorena. Zato postije dvije koristi:

1- Da ovaj i drugi ljudi znaju da šerijat ne zatvara vrata, ne zatvori vrata a da druga neće otvoriti.
2- Da olakša prelazak na ono na čemu je on, jer nisu zatvorena vrata svakom mimo njega, nego su mu vrata otvorena pa neka olakša prelazak na ono na čemu je on.

[2] Bilježi ga Ibn-Madže br. 2118, Ahmed u Musnedu 5. dio, str. 72, a hadis je sahih.

[3] Bilježi ga Ahmed 1. dio, str. 214, 224 i 283 od Ibn-Abbasa – radijjallahu anhuma – a hadis je sahih.

Allahove kuće. Cilj od hadždža je da se samo Allah obožava na mjestima na kojima je Allah odredio da bude obožavan na njima. Zbog toga je hadždž bio slogan monoteizma, tako da su neki od selefa rekli da 'kao pravovjerni Allahu' tj. kao hadžije, jer jevreji i kršćani ne hodočaste Allahovu kuću.

Skupina selefa kaže da kada je Allah objavio:

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ

"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena" (Sura Al Imran, 85).

Jevreji i kršćani su rekli: "Mi smo predani." Pa je Allah objavio:

وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

"...radi Allaha, dužan je svako ko bude u mogućnosti do njega (Bejtullaha) doći." (Sura Al Imran, 97).

Pa su rekli: "Nećemo činiti hadž." Nakon čega je Allah objavio:

وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ

"A ko ne vjeruje pa, Allah je, doista, neovisan o svjetovima!" (Sura Al Imran, 97)[1]

Allah ﷻ kaže: **"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena."** su općeg značenja kod prvih i potonjih generacija, tj, da je vjera islam Allahova vjera sa kojom su došli Njegovi vjerovjesnici i na kojoj su Njegovi robovi mu`mini. Onako kako je to Allah spomenuo u Svojoj Knjizi, od prvog poslanika kojeg je poslao stanovnicima Zemlje, Nuha, Ibrahima, Israila, Musaa, Sulejmana, i drugih vjerovjesnika i mu`mina.

Allah ﷻ, o Nuhu kaže:

وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦ يَٰقَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم مَّقَامِى وَتَذْكِيرِى
بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوٓا۟ أَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ

[1] Pogledaj Tefsir od Ibn-Džerira Taberija 3. dio, str. 241.

عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ ٱقْضُوٓا۟ إِلَىَّ وَلَا تُنظِرُونِ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ إِنْ
أَجْرِىَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ

"Kaži im vijest o Nuhu! Kada on reče narodu svome: "O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima, a ja se stalno uzdam u Allaha, onda se, zajedno sa božanstvima svojim, odlučite, i to ne krijte; zatim to nada mnom izvršite i neodgađajte. A ako glave okrenete, pa ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman." (Sura Junus, 71 – 72)[1]

O Ibrahimu i Israilu Allah ﷻ, kaže:

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِـۧمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ ۚ وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَـٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُۥ فِى
ٱلْـَٔاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ ۖ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ وَوَصَّىٰ
بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَـٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم
مُّسْلِمُونَ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ
بَعْدِى قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَـٰهَكَ وَإِلَـٰهَ ءَابَآئِكَ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَـٰعِيلَ وَإِسْحَـٰقَ إِلَـٰهًا وَٰحِدًا
وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ

"Ko drugi vjeru Ibrahimovu izbjegava do onaj koji ne drži do sebe! Mi smo njega na ovome svijetu odabrali, pa će on i na drugom svijetu biti među dobrima. Kada je njemu Gospodar njegov rekao: "Predan budi!", on je odgovorio: "Ja sam predan

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Subhanallahil Azim, nema ništa veličanstvenije niti veće od oslonca vjerovjesnika na Allaha, da ostane među ljudima devetsto pedeset godina pozivajući ih i to da ostane sa ovom snagom i ubjeđenjem u Allaha.
Islam je svaka vjera koja postojano stoji, to je islam kao što je bio Nuhovog naroda i onih koji su došli poslije njih. Islam je naziv za svaku vjeru koja se pojavila u bilo kojem vremenu ili mjestu (ako je bila propisana od Allaha koju bi dostavljali Njegovi poslanici). Ako bi se derogirala koja vjera onda bi islam ostao ona koja je negirala onu drugu. Dok sa derogiranom Allah ﷻ nije zadovoljan kao što kaže: ***Onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama ona mu se neće prihvatiti.*** (Al Imran, 85).

Gospodaru svjetova. I Ibrahim je, kao i Jakub, to ostavio u amanet sinovima svojim: "Sinovi moji, Allah je vama vjeru odabrao, i nipošto nemojte umrijeti drukčije nego kao muslimani. Da li ste prisutni bili kada je Jakubu smrtni čas došao i kad je sinove svoje upitao: "Kome ćete poslije mene u ibadetu biti?" "Bićemo u ibadetu", odgovorili su oni, "Bogu tvome, Bogu tvojih predaka, Ibrahima, Ismaila i Ishaka, Bogu Jedinome! I mi se samo Njemu predajemo." (Sura El-Beqare, 130 – 133).

Uzvišeni o Jusufu kaže:

رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ ٱلْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ

"Gospodaru moj, Ti si mi dao dio vlasti i naučio me tumačenju nekih snova! O Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si Zaštitnik moj i na ovom i na onom svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!" (Sura Jusuf, 101)

Uzvišeni o Musau i njegovom narodu kaže:

وَقَالَ مُوسَىٰ يَٰقَوْمِ إِن كُنتُمْ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓا۟ إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ

"I Musa reče: "O narode moj, ako u Allaha vjerujete, u Njega se pouzdajte ako ste muslimani!" (Sura Junus, 84).

O vjerovjesnicima sinova Israilovih kaže:

إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟ لِلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ

"Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo. Po njemu su jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu poslušni i čestiti ljudi, i učeni." (Sura El-Maide, 44).

Uzvišeni o Belkisi kaže:

قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَٰنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Gospodaru moj!" uzviknu ona,"ja sam se prema sebi ogriješila i u društvu sa Sulejmanom predajem se Allahu, Gospodaru svjetova." (Sura En-Neml, 44).

Uzvišeni o Isaovom ummetu kaže:

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى ٱلْحَوَارِيِّـۧنَ أَنْ ءَامِنُواْ بِى وَبِرَسُولِى قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَٱشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ

"I kada sam učenicima naredio: "Vjerujte u Mene i Poslanika Moga!" oni su odgovorili: "Vjerujemo, a Ti budi svjedok da smo muslimani." (Sura El-Maide, 111).

O njima Uzvišeni također kaže:

رَبَّنَآ ءَامَنَّا بِمَآ أَنزَلْتَ وَٱتَّبَعْنَا ٱلرَّسُولَ فَٱكْتُبْنَا مَعَ ٱلشَّـٰهِدِينَ

"Gospodaru naš, mi vjerujemo u ono što si Ti objavio, mi Poslanika slijedimo, pa upiši nas među svjedoke!" (Sura Al Imran, 53).

Uzvišeni kaže:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَٰهِيمَ خَلِيلًا

"Ko je bolje vjere od onoga ko je predao svoje lice Allahu, a dobročinitelj je i slijedi vjeru Ibrahimovu ispravno, ustrajavši u njoj? A Allah je uzeo Ibrahima za prijatelja." (Sura En-Nisa, 125).

Uzvišeni kaže:

وَقَالُواْ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَـٰرَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُواْ بُرْهَـٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

"Oni govore da u Džennet neće ući niko osim onoga ko bude židov ili kršćanin! To su puste želje njihove! Reci: "Dajte svoj

dokaz, ako istinu govorite! A nije tako![1] Onome ko se bude Allahu predao i usto dobra djela činio, pripada nagrada kod Gospodara njegova; takvi se neće ničega bojati, niti će za bilo čim tugovati." (Sura El-Beqare, 111 – 112).

Predaja lica Allahu se tumači onim što sadrži u sebi iskrenu namjeru roba prema Allahu, sa ibadetom kojeg čini radi Njega, i on je sa tim djelima, koja su propisana i naređena, dobročinitelj.

Ove dvije osnove su srž vjere, da ne obožavamo nikoga osim Allaha, i da Ga obožavamo onime što nam je propisao a da Ga ne obožavamo sa novotarijama.

Uzvišeni kaže:

فَمَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَـٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا

"Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!" (Sura El-Kehf, 110).

Omer b. Hattab je govorio u svojim dovama: *"Allahu učini sva moja djela dobrima i učini ih iskreno radi Tvog Lica, i ne učini nikome u njima udjela."*

Fudajl b. Ijjad o riječima Uzvišenog:

لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ

"...da bi iskušao koji će od vas bolje postupati." (Sura El-Mulk, 2).

kaže: "Koje je iskrenije i pravilnije." Rekoše: "Ebu-Alija, šta to znači iskrenije i pravilnije?" Kaže: "Ako djelo bude iskreno a ne bude ispravno neće biti prihvaćeno. Ako djelo bude ispravno a ne bude iskreno neće biti prihvaćeno, sve dok ne bude iskreno i

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ova riječ (bela) se mnogo spominje u Allahovoj Knjizi bez postavljenog pitanja kako bi bila odgovor na njega. Tada ćemo reći da ona sadrži značenje 'naprotiv' tj. naprotiv onaj ko se preda. Isto tako Ibn-Kajjim ovu riječ mnogo koristi u svom govoru a posebno u 'Nuniji' što podrazumijeva 'naprotiv' da bi negirala ono što je prije nje od govora.

ispravno. Iskreno da bude radi Allaha i ispravno da bude po sunnetu."[1]

Ove dvije osnove su realizacija samog šehadeta 'la ilahe illallah' i šehadeta 'Muhammedun resulullah'. Jer svjedočenje da nema drugog božanstva koje u istinu zaslužuje ibadet mimo Allaha sadrži iskrenost i robovanje Njemu. Tako da nije dozvoljeno da srce obožava nekoga osim Njega, niti da voli, niti da se boji, niti da se nada, niti da slavi, niti veliča, niti da želi, niti da strahuje. Nego mora da ne ispoljava nikome vjeru osim Allahu, kao što Uzvišeni kaže:

وَقَـٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ

"I borite se protiv njih dok smutnja ne iščezne i dok samo Allahova vjera ne ostane" (Sura El-Enfal, 39)[2]

Ako je jedan dio vjere Allahu a drugi nekom drugom onda će na osnovu toga to biti širk.

A cjelovitost vjere u hadisu kako bilježi Tirmizi i drugi:

"Ko bude volio radi Allaha, mrzio radi Allaha, davao radi Allaha, uskraćivao radi Allaha, upotpunit će iman."[3]

Mu`mini vole Allaha i radi Allaha, dok mušrici vole pored Allaha, kao što Uzvišeni kaže:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Možemo li tvrditi da ono što čine novotari od nepropisanih stvari da nije prihvaćeno kod Allaha? Možemo to tvrditi, jer ako bi vidjeli čovjeka koji čini neko djelo reći ćemo mu: Ovo tvoje djelo je neprihvatljivo. Ako bi pomislio da je taj čovjek neznalica, a neznalica nema grijeha, da li će se za njegovo djelo reći da je neprihvatljivo? Da, njegovo djelo nije prihvatljivo, iako ima nagradu za lijepu namjeru i trud, ali neće biti prihvaćeno kao da je dobro djelo.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: Bez nade, veličanja, čašćenja, niti želje niti straha... pa do kraja njegovog govora. Da bi pojasnio čast robovanja Allahu. Ali što se tiče čašćenja običaja nema smetnje, kao što Poslanik ﷺ, kaže: ***Onaj ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svog komšiju...neka počasti svog gosta.***

[3] Bilježi ga Tirmizi 2521, Ahmed 3. dio, str. 440 od Ebu-Merhuma Abdu-Rahima b. Mejmuna od Sehla b. Muaza b. Enesa Džuhenija od njegovog oca kao merfua predaju.

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ

"Ima ljudi koji umjesto Allaha kumire prihvaćaju; vole ih kao što se Allah voli! Ali oni koji vjeruju, još više Allaha vole!" (Sura El-Beqare, 165).

Svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik, obuhvata vjerovanje u ono o čemu je obavijestio, i pokornost u onome što je naredio. Ono što je potvrdio obaveza je potvrditi a ono što je negirao obaveza je negirati. Kao i ono što je obaveza stvorenja da potvrde Allahu ono što je potvrdio Poslanik svom Gospodaru od svojstava i imena, te da negiraju ono što je on negirao od Njega, od istovjetnosti sa stvorenjima. Tako da će biti sačuvani od ta`tila i temsila[1]. Čime će biti na najboljoj akidi, u potvrđivanju bez poistovjećivanja, kao i negiranja svega onoga što ne dolikuje Allahu (tenzih), bez negacije onoga što Mu se mora pripisati. Na njima je da čine ono što im naredi, i da se klone onoga što im je zabranio. Da dozvoljavaju ono što im je dozvolio, a da zabrane ono što im je zabranio. Nema harama osim onoga što je zabranio Allah i Njegov poslanik. Nema vjere osim one koju je propisao Allah i Njegov poslanik. Zbog toga je Allah pokudio mušrike u surama El-En`am, El-A`raf i drugima, zbog toga što su zabranili ono što Allah nije zabranio, i zbog toga što su propisali u vjeri ono što Allah nije dozvolio. Kao što je u riječima Uzvišenog:

وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke, koju je On stvorio" (Sura El-En'am, 136).

Ili ono što je Allah spomenuo u početku sure El-A`raf, ili kao što na drugom mjestu kaže:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ ۚ

[1] Ta`til je negiranje Allahovih svojstva i imena dok je temsil poređenje Allaha sa stvorenjima, odnosno navođenje primjera Allahu koji ne dolikuju Njemu nego Njegovim stvorenjima.

"Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?" (Sura Eš-Šura, 21).

Allah ﷻ, je Svom Vjerovjesniku ﷺ, rekao:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا
أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka, da radosnu vijest doneseš i opomeneš. I da pozivaš Allahu sa njegovim dopuštenjem kao sjajna svjetiljka." (Sura El-Ahzab, 45-46).

Obavijestio ga je da ga je poslao kao pozivača Njemu sa Njegovom dozvolom.

Onaj ko bude pozivao nekome drugom mimo Allaha čini širk. A ko bude pozivao Allahu bez Njegove dozvole čini novotariju. A širk je novotarija,[1] novotar navodi na širk, jer ne postoji novotar a da u njemu nema nešto od širka.

Kao što Uzvišeni kaže:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا
لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina. A naređeno im je da samo jednom Bogu ibadet čine nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju." (Sura Et-Tewbe, 31)

Od njihovog širka je da su dozvolili zabranjeno pa su im se u tome pokorili, ili su im zabranili dozvoljeno a oni su im se u tome pokorili.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Širk novotarija se dijeli na dvije vrste: vrsta koja se veže za uluhijet i vrsta koja se veže za rububijet. Što se tiče one koja se veže za rububijet to je zato što je propisao i sam sebe postavio za sudiju i zakonodavca. Jer ne čini novotariju osim zato što je smatra da se njom približava Allahu. A što se tiče one koja se veže za uluhijet zato što slijedi svoju strast, suprotstavio se svom Gospodaru, a ovo je vezano za ibadet i uluhijet.

Uzvišeni je rekao:

قَٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلْحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُوا۟ ٱلْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَٰغِرُونَ

"Borite se protiv onih kojima je data knjiga, a koji ne vjeruju ni u Allaha ni u Onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Poslanik zabranjuju i ne ispovjedaju istinsku vjeru sve dok ne daju glavarinu[1] poslušno i ponizno" (Sura Et-Tewbe, 29).

Pored toga što ne vjeruju u Allah i Sudnji dan Allah im pripisuje i to što ne zabranjuju ono što im je zabranio Allah i Njegov Poslanik niti primjenjuju istinsku vjeru.

Mu`mini vjeruju Poslaniku u onome o čemu ih je obavijestio o Allahu i Sudnjem danu. Vjeruju u Allaha i Sudnji dan, pokoravaju mu se u onome što im naređuje i što im zabranjuje, što dozvoljava i spriječava. Zabranjuju ono što je zabranio Allah i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Glavarina ili džizja je ono što se uzima kao nadoknada za nešto. A to je zato što zimije bivaju pod upravom muslimana i pod njihovom zaštitom. Tako da im se džizja određuje a nju određuje imam shodno onome što smatra potrebnim. Riječi Uzvišenog: ***sve dok ne dadnu glavarinu poslušno i ponizno.*** Tj. da svaki zimija dadne džizju svojom rukom a ne da je pošalje po slugi, nego da dođe on lično bez razlike da li je jevrej ili kršćanin. Isto tako, ne smije doći dobro izgledajući ponosito, nego ponizno i bijedno. Neki učenjaci kažu: Da će je namjesnik uzeti silom i osornošću do te mjere kao da će je istrgnuti iz ruku im. Da bi ga time još više ponizio. Ali očito je da je ovo mišljenje slabo. Muslimanima ne pristaje da primjenjuju osornost, ali ovo je mišljenje koje je rečeno.

Razmisli o današnjem stanju muslimana, vidjećeš ih kako pružaju ruku da bi se rukovali bez potrebe i nužde. Ali ako postoji nužda nema smetnje da sklopimo ugovor kao što je Poslanik ﷺ, učinio sa stanovnicima Mekke i drugima mimo njih. Sklopio je ugovor sa jevrejima, a između njega i njih je postojao dogovor. Zato niko ne može reći da je Poslanik ﷺ, sklopio dogovor sa mekelijama zato što je poštivao Mekku. Ne, nego zato što nije htio da ih ubija, da li radi Mekke ili nekih drugih razloga, ali nije prekinuo ugovor. Ako bi se čovjek usprotivio i rekao: Poslanikov ﷺ, ugovor sa mekelijama je bio radi Mekke. Reći ćemo: Zašto nećeš da prihvatiš ovo jer šta ćeš reći za Poslanikov ﷺ, ugovor sa jevrejima Medine? Dogovorio se sa njima pa su ostali u Medini.

Molimo Allaha da povrati muslimanima njihov ugled.

Njegov poslanik,[1] i primjenjuju istinsku vjeru. Allah je poslao poslanike kojima naređuje dobro a zabranjuje zlo, dozvoljava im lijepa jela, a zabranjuje im loša. Naredio im je svako dobro, a zabranio im je svako zlo. Dozvolio im je svako lijepo jelo a zabranio svako loše.

Termin islam sadrži predanost i pokornost, kao što sadrži iskrenost koja je uzeta iz riječi Uzvišenog:

ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلٗا فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ وَرَجُلٗا سَلَمٗا لِّرَجُلٍ

"Allah navodi kao primjer čovjeka koji je u vlasti ortaka oko koga se oni otimaju, i čovjeka koji je u vlasti samo jednog čovjeka." (Sura Ez-Zumer, 29).

Tako da u islamu predanost mora biti samo Allahu, te napuštanje predanosti bilo kome drugom mimo Njega. Ovo je suština naših riječi 'la ilahe illallah'. Onaj ko se preda Allahu i nekom drugom mimo Allaha, on je mušrik. Allah neće oprostiti da mu se pripišu ortaci, a onaj ko Mu se ne preda on se uzdiže nad robovanjem Allahu. Uzvišeni kaže:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

"Gospodar je vaš rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Zaista oni koji se ohole pred time da Mi robuju ući će, sigurno, u Džehennem poniženi." (Sura El-Mu'min, 60).

Od Poslanika ﷺ, se u Sahihu potvrđuje da je rekao:

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Očita stana ajeta da se radi o zabrani, što znači da sve ono što im je zabranio da je to ružno. A nije sve što je ružno haram. Vjerovjesnik ﷺ, je bijeli i crveni luk opisao da su to dvije ružne biljke, ali ih pored toga nije zabranio. zato što se bijeli i crveni luk razlikuju na osnovu ljudske prirode. Neki ljudi ih vole dok drugi ne. Naprimjer, pojedinim ljudima se skakavci gade, iako su skakvci bili na jelovniku u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, dok se borio u sedam bitaka i jeli su skakavce. Pojedini ljudi ih ne jedu nego im se gadi. Neko će od njih povratiti do te mjere da mu crijeva ispadnu. Neki ljudi jedu sve, čak je rečeno da arapi jedu sve pa i vrstu miševa. Ali sve ono što je kod njih je ukusno i lijepo. Zbog toga ajet znači da sve ono što je Allah njima zabranio da je to ružno.

"U Džennet neće ući onaj u čijem srcu bude i koliko trun oholosti.[1] *A u Vatru neće ući onaj u čijem srcu bude i koliko trun imana."* **Rekoše: "Allahov Poslaniče, čovjek voli da ima lijepu odjeću i lijepu obuću. Je li to od oholosti?"** *Kaže: "Ne, Allah je lijep i voli ljepotu. Oholost je zanemarivanje istine i nanošenje nepravde ljudima."*[2]

Zanemarivanje istine je njeno odbijanje i negiranje, dok je nepravda prema ljudima njihovo omalovažavanje i ponižavanje.

Jevreji su opisani ohološću, dok su kršćani opisani širkom.

Allah ﷻ, o svojstvima jevreja kaže:

أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: ***U Džennet neće ući onaj u čijem srcu bude trun oholosti.*** Što znači da neće ući bez patnje. Jer su dvije vrste ulaska: ulazak kojem ne prethodi patnja i ograničeni ulazak kojem prethodi patnja. Ovdje se misli na ulazak sa prethodnom patnjom. Ali isto tako ako se radi o ulasku kojem prethodi patnja Allah to može oprostiti. Uzvišeni kaže: ***Allah neće oprostiti da mu se pripiše širk a oprostit će mimo toga kome hoće.*** [En-Nisa, 48].
Isto tako Poslanikove ﷺ riječi: ***Neće ući u Vatru onaj u čijem se srcu nađe trun imana.*** Isto tako se misli na ograničeni ulazak. Jer u njegovom srcu se može naći trun imana, ali će ući u Vatru i napatit će se shodno svojim grijesima, ali se negiranjem negira cjelovitost tj. opće negiranje.
Ako bi neko rekao: Šta je dokaz tvojim riječima? Reći ćemo da je dokaz islamski šerijat, zato što su dokazi iz Kur'ana i sunneta jedna svjetiljka. Jedni druge određuju, zato šerijat se ne uzima iz jednog nego mnogobronih tekstova.
Poslanik ﷺ, kaže: ***Allah je lijep voli ljepotu.*** Da li se pod ljepotom podrazumijeva ljepota osobe ili se misli na uljepšavanje? Drugo je ono što se ovdje misli. Zato što u prvom čovjek nema udjela jer ga je Allah ﷻ, takvim stvorio. Ružni i lijepi su Allahova ﷻ, stvorenja. Njegova ljubav se ne veže za ono u čemu ima čovjek udjela, a to je uljepšavanje, dokaz tome je to što su ashabi rekli: Allahov Poslaniče, čovjek voli da mu odjeća i obuća budu lijepi. Je li ovo od ljepote ili uljepšavanja? Od uljepšavanja. Pa je rekao: ***Allah je lijep voli ljepotu.*** Tj. ljepotu koja se postiže uljepšavanjem a ne po ljepoti izgleda, zato što je to po čovjekovom izboru.
[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 91.

"I kad god vam je koji poslanik donio ono što nije godilo dušama vašim, vi ste se oholili, pa ste jedne u laž utjerivali, a druge ubijali." (El-Beqare, 87).

O svojstvima kršćana Uzvišeni kaže:

أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولُۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا
تَقْتُلُونَ

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina. A naređeno im je da samo jednom Bogu ibadet čine nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju." (Sura Et-Tewbe, 31).

Zbog toga je Uzvišeni u kontekstu o kršćanima rekao:

قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا
نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقُولُوا۟
ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

"Reci: "O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko riječi, i nama i vama zajedničke, da nikoga osim Allaha ne obožavamo, da Mu ništa ne pridružujemo, i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne smatramo!" Pa, ako se oni okrenu, vi recite: "Budite svjedoci da smo mi muslimani." (Sura Al Imran, 64).

U tom kontekstu Allah ﷻ, potvrđujući islam i obraćajući se kitabijama kaže:

قُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ
وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ أُوتِىَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا
نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ فَإِنْ ءَامَنُوا۟ بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ فَقَدِ
ٱهْتَدَوا۟ ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍ ۖ فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُ ۚ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ

"Recite: "Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unu cima, i u ono što je dano Musau i Isau, i u ono što je dano vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima i mi smo Njemu predani. Pa ako oni budu vjerovali u ono u što vi vjerujete, na Pravom su putu; a ako glave okrenu, oni su onda daleko od Pravog puta i Allah će te sigurno od njih zaštititi, jer On sve čuje i zna." (Sura El-Beqare, 136 -137).

Sve dok nije rekao:

وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

"A Allah motri na ono što vi radite." (Sura El-Beqare, 140).

Pošto je jedna osnova vjere islama iako se njegovi propisi razlikuju, Vjerovjesnik ﷺ, u vjerodostojnom hadisu kaže:

"Vjera svih nas vjerovjesnika je jedna vjera."

I *"Vjerovjesnici su braća po ocu."*[1]

I *"Najpreča osoba Merjeminom sinu sam ja,*[2] *između mene i njega nema vjerovjesnika."*[3]

---

[1] Tj. oni su braća po ocu dok su im majke različite.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Poslanik ﷺ, kaže: ***Najpreča osoba Merjeminom sinu sam ja.*** Najpreči od svih ljudi radi vjerovanja, isto tako u pogledu *vilajeta* a to je da onaj ko ga uzme za svog zaštitnika jer između njega i Muhammeda ﷺ, nema vjerovjesnika. Isa sin Merjemin je vjerovjesnik. A ono što se nalazi u knjigama arapske historije, da je nekim ljudima objavljeno je laž bez sumnje kao što je Halid b. Sinan i neki drugi čovjek. Ovo je bez sumnje laž zato što je Allah ﷻ, jezikom Ibrahima i Ismaila – alejhima sselam – rekao: ***Gospodaru naš pošalji im poslanika od njih samih koji će im kazivati Tvoje ajete.*** (El-Beqare, 129). Isto tako konsenzusom svih mufesira sa dokazom da se radi o Muhammedu ﷺ. I zato što Poslanik ﷺ, kaže: ***Između mene i Isaa nema vjerovjesnika.*** Zato je Poslaniku ﷺ, došla poslanica u vremenu kad je ljudima bila potrebnija od jela, pića i lijeka nakon perioda u kojem nije bilo poslanika. Ljudi nisu poznavali nikakvog gospodara, niti su obožavali boga, tako da su bili u nužnoj potrebi za poslanicom.

[3] Sve ovo je došlo u Sahihima. Pogledaj Sahihul Buhari 3442 i 3443, i Sahih Muslim 2365.

Njihova vjera je jedna, a to je obožavanje samo Allaha ﷻ, Koji ortaka nema. On biva obožavan u svakom vremenu onako kako je naredio u tom vremenu. I to je vjera islam u tom vremenu.

Raznolikost propisa u pogledu derogiranog i derogirajućeg, od propisanih stvari, je kao raznolikost jednog šerijata. Pa kao što je vjera islam sa kojom je Allah poslao Muhammeda ﷺ, jedna vjera, pored toga što je bilo vrijeme kada su se u namazima okretali prema Bejtul-Makdisu, kao što je to naredio Poslanik ﷺ, muslimanima da čine nakon hidžre nešto više od deset mjeseci, a nakon toga je bila obaveza da se okreću prema Kabi, a bilo je zabranjeno da se okreću prema stijeni.

Vjera je jedna iako su se kible razlikovale u dva vremenska perioda. Zato je Allah Israilovim sinovima propisao subotu. Zatim je to derogirao i nama propisao petak. Tako da je okupljanje subotom u tom dobu bilo obavezno, nakon čega je obaveza postalo sakupljanje petkom a zabranjeno je okupljanje subotom.

Ko izađe iz Musaovog šerijata prije derogacije ne biva muslimanom. A onaj ko ne uđe u Muhammedov ﷺ, šerijat nakon derogacije ne biva muslimanom.

Allah ﷻ, nikada nije propisao ni jednom vjerovjesniku da obožava nekoga mimo Allaha. Uzvišeni kaže:

شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ وَمَا وَصَّيۡنَا بِهِۦٓ
إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓۖ أَنۡ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُواْ فِيهِۚ كَبُرَ عَلَى ٱلۡمُشۡرِكِينَ مَا
تَدۡعُوهُمۡ إِلَيۡهِۚ ٱللَّهُ يَجۡتَبِيٓ إِلَيۡهِ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَن يُنِيبُ

"On vam propisuje u vjeri isto ono što je naredio Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte! Teško je onima koji Allahu druge ravnim smatraju da se tvome pozivu odazovu." (Sura Eš-Šura, 13).

Naređuje poslanicima da pravu vjeru ispovjedaju i da se ne razilaze.

Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَـٰلِحًا ۖ إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ وَإِنَّ هَـٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱتَّقُونِ

"O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite! Ova vaša vjera jedna je vjera, a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se bojte!" (Sura El-Mu`minun, 51 – 52).

Uzvišeni kaže:

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Ti upravi lice svoje vjeri islamu na njemu ustrajavši! Prihvatite se Allahove čiste vjere prema kojoj je ljude stvorio. Nema izmjene Allahove vjere, to je prava vjera, ali većina ljudi to ne zna." (Sura Er-Rum, 30).

Zatim kaže:

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

"Predano Mu se obraćajte! Bojte se Njega i obavljajte namaz, i ne budite od onih koji mu druge ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili, svaka stranka radosna onim što ima!" (Sura Er-Rum, 31 – 32).

Mušrici su razjedinjeni dok su iskreni robovi sjedinjeni.

Uzvišeni je rekao:

وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ

"Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio." (Sura Hud, 118 – 119).

Oni kojima je ukazana milost su sjedinjeni i slažu se dok su mušrici ti koji su rasparčali svoju vjeru i koji su se u sekte podijelili.

Zbog toga ćeš vidjeti, da ono što se uvelo i izmislilo od novotarija, kako se njihovi sljedbenici razilaze. Svaki narod od arapskim mušrika je imao svog kumira kojeg su obožavali mimo Allaha. Njemu su se približavali, od njega su pomoć tražili, njime su širk činili. Ovi su izbjegavali kumire ovih drugih, dok su ovi isto tako izbjegavali njihove kumire. Čak nekima od sljedbenika tih kumira je postojao zakon koji nisu primjenjivali sljebenici onog drugog kumira. Kao što su stanovnici Medine obožavali Menata, trećeg od trojice, a izbjegavali su kretanje između Safe i Merve. Tako da je Allah objavio:

إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ

"Safa i Merva su, doista, Allahova časna mjesta." (Sura El-Beqare, 158).

Ovako ćeš naći one koji uzimaju nešto čineći radi toga širk. Poput onih koji uzimaju kaburove, i tragove vjerovjesnika i dobrih ljudi mjestima molitvi. Vidjet ćeš kako svaki narod namjera dovu i traženje pomoći od onoga čemu se ne obraća druga skupina. Za razliku od sljedbenika tevhida, jer oni obožavaju samo Allaha. Ne pripisuju Mu ništa u Njegovim kućama u kojima je naredio da se veliča i spominje Njegovo ime. Pored toga što im je cijelu Zemlju učinio čistom i mjestom za klanjanje. Iako se među njima desilo nešto od razilaženja pod utjecajem idžtihada. Ali to nije odvelo do cijepanja i dijeljenja. Nego znaju da onaj među njima ko bude u pravu da ima dvije nagrade a onaj ko pogriješi ima jednu nagradu te da mu je njegova greška oproštena. Allah ﷻ, je Jedini Kojeg obožavaju, samo Njega obožavaju i na Njega se oslanjaju. Njega se boje i od Njega se nadaju. Od Njega pomoć i potporu traže. Njega prizivaju i od Njega traže. A kada izađu radi namaza u džamije čine to želeći Njegovu blagodat i zadovoljstvo. Kao što Uzvišeni o njihovim svojstvima kaže:

تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا

"...vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo" (Sura El-Feth, 29).

Također, ako otputuju u jednu od tri džamije, a posebno u Mesdžidul-Haram za koji im je naređeno da učine hadždž prema njemu, Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُحِلُّواْ شَعَـٰٓئِرَ ٱللَّهِ وَلَا ٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ وَلَا ٱلْهَدْىَ وَلَا ٱلْقَلَـٰٓئِدَ
وَلَآ ءَآمِّينَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَٰنًا

"...ne omalovažavajte Allahove obrede hadža, ni sveti mjesec, ni kurbane, naročito one ogrlicama obilježene, ni one ljude koji su krenuli ka Časnoj Kabi želeći od Gospodara svoga obilje i zadovoljstvo." (Sura El-Maide, 2).

Oni posjećuju Njegovu kuću želeći time blagodat i zadovoljstvo njihovog Gospodara. Ne žele time nikoga mimo Njega, niti se nadaju od nekoga drugoga i ne boje se osim Njega.

Šejtan je mnogima uljepšao njihova loša djela, tako da ih je skrenuo sa iskrenog očitovanja vjere njihovom Gospodaru na mnoge vrste širka. Tako da putovanjem i posjetama očekuju nešto drugo mimo Njegovog zadovoljstva. Žude prema nekom mimo Njega, a jahalice pripremaju radi kabura vjerovjesnika, ashaba ili dobvrih ljudi. Ili pak za koga pretpostavljaju da je vjerovjesnik, ashab ili dobar čovjek, prizivajući njemu i žudeći ka njemu.

Neki od njih misle da je ovo cilj hadždža, tako da ne osjeća ništa osim namjere prema ukopanom stvorenju.

Neki od njih smatraju ovako nešto korisnijim od hadža Allahove kuće.

Od njihovih šejhova ima onih koji se namjere ka Allahovoj kući ali kada dođu do Medine vrate se zadovoljavajući se posjetom kaburu, misleći da je to potpunije!!

Od njihovih neznalica ima onih koji sebi predstavljaju da je posjeta kaburovima vadžib.

Većina njih moli ukopanog mrtvaca, kao što se moli Živi Koji ne umire. Pa kaže: "O gospodine moj ti taj i taj, oprosti mi,

smiluj mi se, primi moje pokajanje." Ili kaže: "Vrati za mene moj dug, pomozi me protiv tog i tog, ja sam u tvojoj družini i blizini."

Pojedini zavjetuju svoju djecu ukopanom, dovode mu žrtve od krava i sitne stoke i drugih vrsta isto onako kao što su mušrici određivali stoku za svoje kumire. Uzvišeni kaže:

مَا جَعَلَ ٱللَّهُ مِنۢ بَحِيرَةٍ وَلَا سَآئِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ

"Allah nije propisao ni behiru ni sâibu ni vâsilu a ni hâma" (Sura El - Maide, 103).

I kaže:

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَآئِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى ٱللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَآئِهِمْ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke, koju je On stvorio, pa govore: Ovo je za Allaha tvrde oni a ovo za božanstva naša!" Međutim, ono što je namijenjeno božanstvima njihovim ne stiže Allahu, dok ono što je određeno za Allaha stiže božanstvima njihovim. Loše li je ono što oni prosuđuju." (Sura El - En'am, 136).

Od sluga hramova ima onih koji zavode neznalice, pa im kažu "Spomeni svoju potrebu kod ukopanog u mavzoleju (turbetu), on će je spomenuti vjerovjesniku a vjerovjesnik će je prenijeti Allahu."

Od njih ima i onih koji vješaju, na lažne ili prâve kaburove, store i odjeću. Kod njih ostavljaju stvari od zlata i srebra, oko čega su se muslimani složiti da je to od mušričke vjere, te da nije od islamske vjere. Dok je recimo glavna džamija poništenog karaktera po izgledu i značenju.

Koliko je onih koji su ubjeđeni da je njihov namaz pored kabura, koji se pripisuje nekima od onih koje veličaju a radi se o laži, veličanstveniji od namaza u džamijama u kojima se ne nalazi kabur i koje su iskreno radi Allaha. Oni se guraju na mjestima sakupljanja radi novotarskog širka, a ista (ta mjesta) je Vjerovjesnik

ﷺ, zabranio da se uzimaju mjestima molitve, makar bila nad kaburovima vjerovjesnika. A zapostavljaju namaz u kućama u kojima je Allah naredio da se veliča i spominje Njegovo ime u njima, i o kojima kaže:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا ٱللَّهَ فَعَسَىٰٓ أُو۟لَٰٓئِكَ أَن يَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ

"Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje oni su, nadati se, na pravom putu." (Sura Et-Tewbe, 18).

Neki od njihovih velikih šejhova kažu da je Kaba samo kibla u namazu za obične mase, dok je namaz prema kaburu dotičnog šejha – okrećući leđa Kabi – posebna kibla!!

Ovo i slično je direktni kufr po slaganju svih muslimanskih učenjaka.

Ova pitanja treba da se pojašnjavaju i da se o njima navode mišljenja učenjaka i njeni dokazi više nego što smo mi ovdje naveli u ovoj skraćenoj verziji.

O tome smo pisali na drugim mjestima o čemu se nema prostora da bi se pisalo ovdje.

Mi smo skrenuli pažnju na glavninu pitanja, vrste dokaza, i ukazali smo na ciljeve šerijata i ono što je u njima od iskrenog ispoljavanja vjere Allahu, obožavanju samo Njega Jedinog, Koji ortaka nema. Te ono što je šerijat spriječio od stvari koje vode u širk, veliki i mali. Ovo je osnova vjere, i suština vjere poslanika. Primjena tevhida Gospodara svjetova.

O nazivu tevhida su pogriješile skupine među onima koji su vodili rasprave i među dogmatičarima,[1] od sufija i pobožnjaka, tako da su njegovu suštinu izokrenuli u svojim dušama.

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Oni kažu: Svojstva su prethodna pa ako potvrdimo sluh da je prethodio, znanje da je prethodilo, djela da su prethodila, onda ćemo potvrditi više prethodnika. I najposebniji opis za njihovog boga je Kidem-

Skupina misli da je tevhid negiranje svojstava, čak negiranje i lijepih imena. Nazivajući sebe sljedbenicima tevhida. Zatim potvrđuju postojanje Bića bez ikakvih svojstava, i opće postojanje pod uslovom neograničenosti. Poznato je da postoji direktna logika koja odgovara vjerodostojnim predajama da se to ne može desiti osim u mislima, ali ne i u onom što se očituje. Tvrde da potvrda svojstava nalaže da se potvrdi postojanje onoga što nazivaju sklopom ili vezom. Misle da to razum odbija, kao što smo otkrili njihove tajne i pojasnili na drugom mjestu, pretjerivanje njihovog neznanja što ih je zavelo od cjelokupnih zajedničkih termina.

Skupina misli da tevhid nije ništa drugo osim potvrda tevhidu rububijeta, te da je Allah Stvoritelj svega. To je ono što oni nazivaju tevhid djela.

Od dogmatičara ima onih koji su dali uveliko pažnju potvrdi ove stavke, da li sa dokazom da zajedništvo nalaže manjak u moći, nedostatak u savršenosti, te da je samostalnost svakog činioca u odnosu na objekat nemoguća, ili sa nekim drugim dokazima mimo ovih. On misli da je na ovaj način potvrdio jednoću, i da je potvrdio da nema boga osim Njega. Te da je božanstvo ono koje ima moć stvaranja iz ničega i slično. Te ako se potvrdi da ne može stvarati iz ničega niko osim Allaha i da nema sudruga u stvaranju to je kod njih značenje onoga što mi kažemo 'la ilahe illallah' i ne znaju da su arapski mušrici potvrđivali ovaj vid tevhida, kao što Uzvišeni kaže:

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ

"A da ih upitaš: 'Ko je stvorio nebesa i Zemlju?', sigurno bi rekli: 'Allah!'" (Sura Lukman, 25).

I Uzvišeni kaže:

قُل لِّمَنِ ٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهَآ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

oduvijek. Sve što je prethodilo je bog, pa kažu: Ako potvrdimo veći broj svojstava potvrdit ćemo više prethodnika, a ovo je širk. Ako su kršćani učinili širk zato što su potvrdili trojicu onda su ovi učinili širk sa stotinu ili stotine šejtana.

"Upitaj: 'Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li?' 'Allahova!', odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda ne dođete sebi?'" (Sura El – Mu`minun, 84 – 85).

I Uzvišeni kaže:

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ

"Većina ovih ne vjeruje u Allaha, nego druge Njemu smatra ravnim." (Sura Jusuf, 106).

Ibn-Abbas i drugi kažu: *"Upitaš ih o stvaranu nebesa i Zemlje, a oni odgovaraju 'Allah', a opet pored Njega obožavaju druge."*[1]

Ova vrsta tevhida je od obaveznog tevhida, ali sa time se neće postići svaka vrsta obaveze, niti će se samo njime postići iskrenost u odnosu na širk koji predstavlja najveći grijeh kojeg Allah neće oprostiti. Nego se mora iskreno ispoljiti vjera i ibadet samo Allahu ﷻ, tako da ne obožava nikoga mimo Njega, i da Ga ne obožava osim onako kako mu je propisao, tako da njegova vjera u cjelosti bude Allahu.

Bog je Onaj Koji se obožava, i kojeg obožavaju srca. I kao takav zaslužuje da posjeduje svojstva savršenstva. I niko osim Njega nema pravo da bude obožavan i voljen, a svako djelo kojim se ne želi Njegovo Lice je neispravno, biva robovanjem nekom drugom i ljubav prema nekom drugom, što opet nalaže nevaljanost tog djela, kao što Uzvišeni kaže:

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَا

"Da Zemljom i nebesima upravljaju drugi bogovi, a ne Allah, poremetili bi se." (Sure El – Enbija', 22).

Priču o ovome smo pojasnili na drugom mjestu.

Pojasnili smo da cilj ovog ajeta nije ono što su neki rekli, od dogmatičara spominjući dokaze otpornosti, što ukazuje na jednoću Uzvišenog Gospodara. Jer otpornost sprečava postojanje utjecaja

[1] Tefsir od Ibn-Džerira Taberija 13. dio, str. 50 – 51.

koji ne nalaže njegovu nepravilnost poslije njegovog postojanja. Ovo se navodi u razlozima i uzrocima koji se primjenjuju na putanji djelotvornih obrazloženja.

Drugo je, da se u mudrostima i na krajevima spominje ono što se navodi kod obrazloženja koja predstavljaju ciljeve, kao što je u Njegovim riječima:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo"

Tako da je dao prednost namjerenom cilju nad sredstvom koje dovodi do toga. Što je pojašnjeno na drugom mjestu.

Zatim, skupina onih koji su raspravljali o realizaciji tevhida na sufijski način misle da je tevhidu rububijet vrhunski cilj. Te da je utonuće u njega krajnji cilj. Te ako to posvjedoči da sa njega spada obaveza ocjenivanja dobra dobrim, ili lošega lošim. Tako da ih je to dovelo do rušenja institucije naredbe i zabrane, obećanja i prijetnje. Oni nisu napravili razliku između Njegove volje, koja obuhvata sva stvorenja, i Njegove ljubavi i zadovoljstva, koja se posebno odnosi na pokornost, i Njegovih postojanih riječi kojima se ne može suprotstaviti ni pokoran ni griješnik, zbog opećnitosti moći nad svakim stvorenjem, i Njegovih vjerskih riječi kojima je posebno izdvojio slaganje sa Njegovim vjerovjesnicima i evlijama.

Rob koji svjedoči opći rububijet koji obuhvata mu`mina i kafira, pokornog i griješnika, na njemu je da svjedoči uluhijet kojim se izdvajaju Njegovi robovi mu`mini, koji Ga obožavaju, pokoravaju se Njegovoj naredbi i slijede Njegove poslanike.[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači da ima ljudi koji su mislili da je tevhid negiranje svih svojstava u odnosu na Allaha ﷻ. Pa su rekli da se mora vjerovati u opće postojanje bez svojstava. Tevhid je da svjedočiš La ilahe illallah tj. da nema niko moći stvaranja osim Allaha, niti da postoji stvoritelj mimo Allaha, a ovo je tevhid rububije. Ali ono na što su se fokusirali poslanici je tevhidu uluhije, zato što se u njemu dešava širk.

Druga skupina je mislila da je cilj posmatranje svemira, to znači posmatranje rububijeta tako da su se zadovoljili svim onim što se desi od dobra ili zla, pokornosti i grijeha, širka i tevhida. Kažu: Ovo je naš tevhid, a to je da se Allah njime zadovoljio pa dao da se desi. Mi smo također zadovoljni time. To su sufije ili neki od njih koji su

Uzvišeni kaže:

أَمْ نَجْعَلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ كَٱلْمُفْسِدِينَ فِى ٱلْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ ٱلْمُتَّقِينَ كَٱلْفُجَّارِ

"Zar ćemo postupiti s onima koji vjeruju i čine dobro kao sa onima koji prave nered na Zemlji, ili, zar ćemo postupiti s onima koji se grijeha klone isto kao i s grješnicima?" (Sura Sad, 28).

I kaže:

أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ ٱجْتَرَحُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ

"Misle li oni koji čine zla djela da ćemo s njima postupiti jednako kao sa onima koji vjeruju i dobra djela čine, da će im život i smrt biti isti? Kako loše rasuđuju!" (Sura El – Džasije, 21)

I kaže:

أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ

"Zar ćemo muslimane sa zločincima izjednačiti." (Sura El – Kalem, 35).

---

zastupali ovo. Kaže da ako posmatraš svemir da te se niko ne tiče, radi toga pojedinci među njima padnu u trans pri čemu neznaju šta spominju. Tj. on padne u trans u odnosu na ibadet Allahu i pokornost Allahu. Naprimjer kaže: Moje srce je ispunjeno Allahom i ništa ne osjećam. A ibadeti nisu ništa osim puka djela. Pa su rekli: Onaj ko obožava Allaha želeći time Allahovu blagodat i zadovoljstvo taj Ga nije obožavao istinski. Iako je ovo put vjerovjesnika, Vjerovjesnikov ﷺ, put i njegovih ashaba. Kao što Uzvišeni kaže: ***Vidiš ih kako na ruku' i sedždu padaju želeći Allahovu blagodat i zadovoljstvo.*** (El-Feth, 29).
Ovi, kao što Šejhul islam u djelu 'Tedmurije' kaže: Oni postupaju poput luđaka. Jedan od njih kaže: U mom ogrtaču nema nikoga osim Allaha. A on se ogrnuo u ogrtač! Kaže: Nema nikoga u njemu osim Allaha. Od njihovih ispada je i to da kaže: Razapet ću svoj šator nad džehenemom i neću se brinuti. I kaže: Veličan sam ja, veličan sam ja. Sa jakim transom kaže: Ja sam Gospodar!!! Nešto sasvim čudno. Da nas Allah sačuva od njih.

Onaj ko ne bude razikovao između Allahovih štićenika i neprijatelja, i onoga što je naredio i u obavezu stavio, od imana i dobrih djela, i onoga što je pokudio, zabranio i ormznuo, od kufra, griješenja i nepokornosti, sa obuhvatnošću Njegove volje nad svim Njegovim stvorenjima, pasti će u vjeru mušrika koji su rekli:

سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوا۟ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلَآ ءَابَآؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَىْءٍ

"Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili." (Sura El - En'am, 148).

U kader se vjeruje, ali se ne uzima za dokaz,[1] nego je robu naređeno da se kaderu vraća kod nedaća, te da od Allaha traži oprosta kod grijha i nedostataka, kao što Uzvišeni kaže:

فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ

"Pa ti budi strpljiv Allahovo je obećanje istina i moli da ti budu oprošteni tvoji grijesi." (Sura El - Mu`min, 55).

Zbog toga je Adem ﷺ, u raspravi nadvladao Musaa ﷺ, kada je Musa korio Adema zbog nedaće koja je pogodila njegovu djecu, radi toga što je kušao sa drveta.[2] Pa mu je Adem odgovorio:

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ove riječi su opća pravila. Kakav je naš stav do kadera? Vjerujemo u njega ali ga ne uzimamo kao dokaz suprotno Allahovom šerijatu. Zato Uzvišeni kaže: ***A ti se strpi, Allahovo obećanje je istina, i traži oprosta za svoje grijehe.*** (Gafir, 55). Čovjeku je naređeno da se kod nedaća strpi, a kod grijeha da traži oprosta, strpi se i traži oprosta za svoje grijehe, ovo je veličanstveno pravilo. Kader se ne uzima kao dokaz nego se za grijehe traži oprost i pokaje se Allahu, a što se tiče kadera potrebno je strpiti se.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Šehul-islam je ovaj hadis naveo u verziji u kojoj je Musa iznio dokaz o Ademovoj nedaći time što je izveden iz Dženneta. Zato nije rekao: Oštetio si nas i pogriješio si, nego izveo si nas. Ovo korištenje kadera u odnosu na nedaću. Kao da je ovo nešto obavezno da mi se desi. Ili kao da kaže: Da si znao za to ne bi to učinio. Ovo je propisano. Ako se čovjeku desi nešto na putovanju, pa mu se kaže: Kako ti se desilo? Kaže: Ovo nešto mi je propisano. Ali da li je on putovao da bi mu se nešto desilo na putovanju? Nikada, Adem nije jeo da bi bio izveden i Dženneta. Nego ga je šejtan prevario i rekao: Hoćeš li da te uputim na drvo vječnosti i vlasti koja ne prestaje? Ali nedaća se desila Allahovom odredbom i određenjem. Ovo je veoma dobro mišljenje. Nemoguće je da se Musa ﷺ, koji je bio od svite

"Ovo mi je bilo propisano prije nego što sam stvoren." Pa je Adem nadvladao Musaa."[1] Kao što Allah ﷻ, kaže:

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَا فِيٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi – to je Allahu, uistinu, lahko - ." (Sura El – Hadid, 22).

I kaže:

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُۥ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

"Nikakva nevolja ne pogađa osim sa Allahovom dozvolom! A ko u Allaha vjeruje, On će uputiti njegovo srce..."(Sura Et-Tegabun,11)

Neki od selefa[2] kažu da je to čovjek kojeg pogodi nedaća ali on zna da je od Allaha tako da bude zadovoljan i preda se.

---

poslanika, postavi tako što će koristiti dokaz protiv Adema ﷺ za nešto što mu je propisano. Nikada, niti je moguće da Adem koristi kader kao dokaz za nepokornost, ovo je veoma daleko.

Što se tiče Ibn-Kajjima – rahimehullah – on ovaj hadis navodi na drugačiji način i kaže: Ovo je korištenje kadera kao dokaza nakon što se desilo određeno za što nema smetnje. On je naveo dokaz to što je Vjerovjesnik ﷺ, došao kod Alije b. Ebi-Taliba i Fatime i rekao im: *Zar ne klanjate?* Pa je Alija ؓ rekao: Naše duše su u Allahovim ﷻ rukama, da je htio probudio bi nas, ili nešto slično tome. Allahov Poslanik ﷺ, se okrenuo od njih i otišao udarajući se po nozi učeći: **"...ali je čovjek, više nego iko, spreman da raspravlja."** (El-Kehf, 54). Kaže: Alija b. Ebi-Talib je uzeo kader kao dokaz za nešto što je prošlo. A korištenje kadera kao dokaza za nešto što je prošlo nema smetnje. Ali da se koristi kao dokaz za djelo u kojem je čovjek još uvijek uključen je zabranjeno. Zato kada bi čovjek učinio grijeh i kada bi ga ukorio njegov brat pa mu on odgovori: Kako ćeš me koriti kad mi je to Allah propisao i učinio šta je htio? Ja sam se pokajao i neću se na to povratiti inša-Allah. Hoćeli se ovo od njega prihvatiti? Da, prihvatit će se, a ovo tumačenje od Ibn-Kajjima je također dobro.

[1] Dio iz hadisa mutefekun alejhi.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Riječi "Neki od selefa" od njih je Alkame jedan od prijatelja Abdullaha b. Mes'uda ؓ, a bio je ugledni učenjak. Šehul-islam kao da se nije mogao sjetiti njegovog imena dok je pisao ove retke, što znači da ako pričaš o nekom od selefa i ne možeš da se sjetiš njegovog imena bolje je da ne određuješ. Jer možeš pogriješiti pa da ta tvoja greška našteti nekom drugom na neki drugi način. Ili

Ovo je strana koju je Adem koristio kao dokaz kaderom. Ali daleko od toga, utječem se Allahu, da je Adem to uzeo kao dokaz, ili neko ko je mimo njega od mu`mina za grijehe zbog kadera. Jer da je to moguće onda bi Iblis i oni koji ga slijede od džina i ljudi isto to koristili kao dokaz. Isto bi to iskoristili narodi, Nuhov, Adov, Semud, i svi ostali kafiri, griješnici i prijestupnici. Allah ne bi nikoga kaznio a nepravilnost ove teorije je očita putem šerijata i razuma.

Ovo mišljenje neće niko zastupati od razumom obdarenih ljudi, ako ga ispostavi onda bi to značilo da se niko ne može kuditi za svoje postupke, niti da bude kažnjen za bilo šta.

Onaj koji koristi kader za dokaz, kada bi mu neko učinio neku nepravdu on bi zahtijevao da mu se dadne njegovo pravo, a ako je kader dokaz onda je dokaz protiv onoga kome je nepravda učinjena, jer u protivnom kader nije dokaz koji bi išao bilo kome u prilog od njih dvojice.

Kada bi dokazivanje kaderom bilo prihvatljivo ljudima ne bi bilo omogućeno da žive, jer svako ko bi ih napao mogao bi kader uzeti za dokaz. A oni bi prihvatili njegovo opravdanje i ne bi ga kaznili. A dvojici, koji zastupaju ovu teroiju, ne bi bilo omogućeno da žive, jer svaki od njih dvojice bi imao pravo da ubije onog drugog, i svaki od njih bi mogao da uništi stvari onog drugoga, koristeći pri tome kader.

Zatim oni novotari koji su u tevhid uveli negiranje svojstava i oni koji su od njega uzeli slijeđenje stvari, ako provjere oba stava to će ih dovesti u situaciju da neće razlikovati između Stvoritelja i

---

da ti umanji autoritet i položaj sa druge strane. Reci: Neki od selefa i nije nužno da spomeneš njegovo ime.

U njegovom govoru je veoma veličanstveno pravilo: Ako želiš lijep život budi zadovoljan odredbom i određenjem. I nećeš naći nikoga ko je smirenijih misli od mu'mina u pogledu odredbe i određenja. Zato je Vjerovjesnik ﷺ, rekao: "***Čudna li je stvar vjernika, svaki njegov postupak je dobro. I to nikome nije osim vjerniku. Ako ga pogodi zlo strpi se pa to bude dobro za njega. Ako ga pogodi radost zahvali se pa to bude dobro za njega.***" I nemoj reći: Da sam učinio tako i tako. Nego se zadovolji onim što se desilo, a ako ti se nešto desi što mrziš, reci: Hvala Allahu, Allah je odredio što je htio i učinio."

stvorenja. Nego bi zastupali teoriju vahdetul - vudžuda.[1] Kao što su to rekli ateisti, koji zastupaju teorijariju hulula i itihada (spoj stvoritelja sa stvorenjem), i koji veličaju kipove i kumire, i one koji ih obožavaju, kao i Faraona, Hamana i njihove narode. A postojanje Stvoritelja nebesa i Zemlje smatraju postojanjem svega postojećeg, a pri tome se pozivaju na tevhid, provjeru i spoznaju. Ali u stvari su najveći mušrici, zavodnici i griješnici.

Jedan od njihovih **arifa** (onih koji se pozivaju da im je podarena spoznaja), kaže da pobožnjak na početku razlikuje između pokornosti i griješenja - tj. promatranjem stvari - zatim vidi pokornost bez griješenja - tj. osvrtom na kader - zatim ne vidi niti pokornost niti grijeh - gledajući da je postojanje jedno. Ne pravi razliku između jednog kao samog po sebi i jednog kao vrste. Sve što postoji je zajedničko po svom nazivu postojanja.

Postojanje se dijeli na, samo po sebi i postojanje po nekom drugom. Kao i na, obavezno i moguće samo po sebi. Isto kao što živa bića imaju zajednički naziv živih bića. Ljudi imaju zajednički naziv - čovjek. Pored nužnog znanja da taj čovjek kao takav nije isto što je i postojanje konja. Nego ovo živo biće samo po sebi sa svojim svojstvima živog bića i ljudskosti nije isto kao i ovo biće po svojim svojstvima živog bića i ljudskosti. Iako među njima postoji neko određeno svojstvo zajedničkog karaktera, koji može biti nazvan općenitim i neograničenim ili zajedničkim karakterom i slično tome. Ovo nije van dohvata razuma cjelovito, općenito i neograničeno. Nego ne postoji osim određeno i posebno kao ličnost za sebe. Sve što postoji ima svoje karakteristike u svojoj biti, u čemu mu se niko drugi ne pridružuje, ili čak ne postoji između dvije postojeće stvari u vanjštini nešto zajedničko. Nego postoji slično. Jer u ovom ima sličnog što je u onom drugom. A svaki od njih se ističe sam po sebi sa svojim bićem i svojstvima u odnosu na ono što je mimo njega, pa kakav je onda slučaj sa Uzvišenim Stvoriteljem?

[1] Teorija vahdetul-vudžuda ili panteizma (utjelovljenja Stvoritelja sa stvorenjima) koju zastupaju pojedine sufijske sekte je precizno pojašnjena u Knjizi Veličanstveno pravilo od istog autora i koja je prevedena na naš jezik. (o.p.) i u izdanju naše kuće.

Sve ovo je pojašnjeno na drugom mjestu. I to onako kako dolikuje Njemu, jer je ovo pitanje kod kojeg su mnoge noge pokliznule, i mnogi snovi zabludjeli. Allah upućuje onoga koga hoće na pravi put.

Ko savlada prethodne dvije osnove o svojstvima, stvorenjima, naredbi, i ko bude razlikovao između onoga što je naređeno i što Allah voli i sa čime je zadovoljan, i onoga drugoga sa obuhvatanjem kadera obiju stvari, i potvrdi Stvoritelju ﷻ, svojstva koja nalažu Njegovu odvojenost od stvorenja, i da u stvorenjima nema ništa od Njegovog Bića, niti je nešto u Njegovom Biću od stvorenja, potvrdit će tevhid kojeg je Allah poslao sa Svojim poslanicima, i sa kojim je objavio Knjige, na što je skrenuo pažnju u dvjema surama El - Ihlas i Kafirun:

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ

"**Reci: O nevjernici.**" (Sura El - Kafirun, 1).

i

قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ

"**Reci: "On, Allah je Jedan.**" (Sura El - Ihlas, 1).

Jer "**Reci: "On, Allah je Jedan.**" Vrijedi za trećinu Kur`ana, jer Kur`an sam po značenju se dijeli na tri dijela, trećina o tevhidu, trećina o pričama i trećina naredbi i zabrana. Jer je Kur`an Allahov govor. Govor može biti forma (inša') ili obavještavanje (ihbar). Vijest može biti o Stvoritelju ili o stvorenju. Dok je forma o naredbi, zabrani ili dozvoljenosti. Tako da je u "**Reci: "On, Allah je Jedan.**" Trećina tevhida, koja predstavlja vijest o Stvoritelju. Allahov Poslanik ﷺ, je rekao da "**Reci: "On, Allah je Jedan.**" vrijedi tećinu Kur`ana.[1] Riječ 'adlu' sa fethom znači nešto slično nečemu što nije od njegove vrste. Kao što Uzvišeni kaže:

أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا

"**Ravno tome postiti**" (Sura El - Maide, 95).

[1] Bilježi ga Buharija u Sahihu br. 5013, od Ebu-Seida el – Hudrija i drugih.

To znači da ima nagradu za ono što je ravno trećini te vrijednosti. Ali nije isto kao ono po pitanju njegovih svojstava poput osobe koja ima hiljadu zlatnika a kod drugog je isto toliko srebrenjaka i bakrenih kovanica u istoj vrijednosti ili nešto drugo. Kao što onaj koji ima nešto kod sebe novca ima potrebu za svim drugim vrstama. Isto tako rob ima potrebu za naredbom, zabranom i pričama.

Sura "**Reci: "On, Allah je Jedan.**" sadrži u sebi djelatni i govorni tevhid, na kojeg ukazuju imena i svojstva. Zato je Uzvišeni rekao:

﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝ ﴾

"**Reci: "On Allah je Jedan. Allah je utočute svakom. Nije rodio niti je rođen, i niko Mu nije ravan.**" (Sura El - Ihlas).

A govor o ovoj suri smo pojasnili na nekom drugom mjestu.[1]

Sura "**Reci: O nevjernici.**" sadrži u sebi tevhid namjere i djelatnosti. Kao što Uzvišeni kaže "**Reci: O nevjernici. Ja ne obožavam on što vi obožavate.**" Ovim se razlikuje onaj ko obožava Allaha, od onoga ko obožava nekog drugog. Iako svaki od njih tvrdi da obožava Allaha Gospodara i Vladara svega postojećeg. Allahovi iskreni robovi, koji ne obožavaju nikoga osim Njega, se razlikuju od onih koji obožavaju druge mimo Njega i koji Mu pripisuju ortake. Ili su se osvrnuli na kader koji obuhvata sve

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Postoji posebna i velika knjiga o suri Ihlas koja je pojašnjena i protumačena poput širokih mora. Allah ﷻ, kaže: "**Reci: Allah je Jedan, On je utočište svemu.**" Ovdje se rečenica sastoji od subjekta i predikata, svaki od njih je određen određenim članom, a u arapskom jeziku ako su oboje određeni određenim članom ukazuje na ograničenost tj. **Allah je utočište svemu.** On i niko drugi.

Es-Samed znači po tefsirima dva značenja oko kojih kruže sva mišljenja tj. savršen u svojstvima i Onaj za Kojim sva stvorenja imaju potrebu. On je savršen u svojim svojstvima u kojim nema nedostatka na bilo koji način. On je neovisan u odnosu na svakog drugog, a sve što je mimo Njega ima potrebu za Njim. On je savršen u Svojim svojstvima i sva Njegova stvorenja imaju potrebu za Njim.

postojeće. Tako da su poistovjetili mu`mine i kafire, kao što su to činili arapski mušrici. Zbog čega je Poslanik ﷺ, rekao:

"Ona je odricanje od širka."[1]

Sura "**Reci: "On, Allah je Jedan.**" Sadrži potvrdu Bića i ono što posjeduje od imena i svojstava, po čemu se razlikuju oni koji potvrđuju Gospodara, Stvoritelja svega Jedinog kod Kojeg sve traži utočišta u odnosu na one koji negiraju Njegovu bit. Negatori imena i svojstava, koji se porede sa Faraonom i njemu sličnima koji su obznanili negaciju, negiranje obožavanog Boga. Iako su u svojim dušama to priznavali kao što Uzvišeni kaže:

وَجَحَدُوا بِهَا وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا

"I, oni ih, nepravedni i oholi porekoše, ali u sebi su vjerovali da su istinita." (Sura En -Neml, 14).

Musa kaže:

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا

"Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja i ja mislim da ćeš ti, o Faraone, nastradati." (Sura El - Isra, 102)

Allah ﷻ, je poslao vjerovjesnike sa pojašnjenom potvrdom i općenitim negiranjem.[2]Pa su potvdili svojstva i imena, ali su

[1] Bilježi ga Ebu-Davud br. 5055, Tirmizi 3403, Ahmed 5. dio, str. 474, a hadis je sahih.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Pojašnjeno potvrđivanje i općenito negiranje, ovo je u većini slučajeva. A to je da potvrdna svojstva dolaze pojašnjena. Jer svako svojstvo koje se spomene onom kome se obraća ukazuje na savršenstvo opisanog što nije bilo poznato otprije.
Zbog toga je u potvrđivanju u većini slučajeva dolazilo pojašnjenje. Ali može doći i općenito sažeto, kao što je u riječima Uzvišenog: **Allahu pripada najbolji primjer, On je Silni i Mudri.** (En-Nahl, 60). Ovo je sažeto, a najbolji znači najsavršeniji. Što se tiče negiranja uglavnom biva sažeto. Jer pojašnjavanje kod negiranja umanjuje ugled onog koji se opisuje i to ne biva počast u njegovu korist niti podizanje njegove vrijednosti.

negirali sličnost stvorenjima Njemu. A onaj ko im se suprotstavi od negatora i onih koji se umišljaju filozofima i drugih izokreću slučaj. Pa su došli sa pojašnjenim negiranjem i općenitom potvrdom. Oni kažu da nije ovakav, nije ovakav, nije ovakav. Ako žele da Ga potvrde kažu da je On općenito postojanje sa uslovom negacije, ili sa uslovom neograničenosti. Oni u svojoj grčkoj logici tvrde da neograničeni pojam sa neograničenošću ne biva u vanjštini. Jer u vanjštini ne postoji neograničeno biće sa neograničenošću. Niti neograničeni čovjek sa neograničenošću. Niti neogrnaičeno postojanje sa uslovom neograničenosti, za razliku od neograničenog bez uslova, koji se primjenju nad ovim i ovim. Ili se dijeli na ovog i ovog. Jer ovaj kaže da u vanjštini ne biva osim poseban i osoban. Ili kažu da je to postojanje uslovljeno negacijom svake potvrde u Njemu od Njega. Tako da ima zajedničko, sa ostalim postojećim, naziv postojanja ali sa razlikom u odnosu na njih nepostojanjem. Sve što postoji se razlikuje sa potvrdnom stvari, a postojanje je bolje od nepostojanja. Tako da najmanje vrijedno biće biva bolje od nepostojanja. Što je nemoguće. Jer razlika između dvije stvari ne može biti pukim nepostojanjem. Nego ne biva samo postojanjem.

Oni koji tvrde da su najbolji među kasnijim generacijama od putujućih filozofa, govore o postojanju obaveznog postojanja, da se

---

Pa ako bi neki čovjek rekao kralju od svjetskih kraljeva: Hvala Allahu Koji te nije učinio sihirbazom, niti građevinarom, niti čistačom niti timarom magaraca...ovo bi bilo ponižavanje. Ali ako bi hto da ga pohvali pa kaže: Ti si kralj, nema nikog sličnog tebi od svjetskih kraljeva.

Ali kada hoće da negira spomenuto svojstvo Allah ﷻ pojašnjava negaciju tako što će je negirati i pojasniti ako bi se neko našao kome se ovo svojstvo čini nedostatkom Allahove ﷻ ličnosti. Uzvišeni kaže: **Nije rodio niti je rođen.** Ovo je pojašnjeno, u ovome je negacija onima koji kažu: Uzejr je Allahov sin, meleci su Allahove kćeri i slično tome.

Ili ako misli da se radi o nedostatku u svojstvu kao što kaže: **Mi smo nebesa i Zemlju i ono šte je među njima u šest dana stvorili i nije Nas umor pogodio.** (Qaf, 38). Pošto je stvaranje ovih stvorenja veličanstveno možda će neko pomisliti da se Allah umorio, pa je to Allah negirao.

Ali bitno je da su poslanici a posebno njihov pečat Muhammed ﷺ, došli sa pojašnjenim potvrđivanjem, što se mora odrediti i sažetim negiranjem u kojem nema pojašnjavanja osim sa razlogom.

ne može spoznati sa direktnim razumom koji odgovara njihovim logičkim zakonima. Što opet ukazuje na prepreku obaveznog postojanja, te da je to spoj između dvije kontradiktorne stvari, što predstavlja vrhunac neznanja i zablude.[1]

Što se tiče poslanika - alejhimu sselam - njihov put je put Kur`ana. Uzvišeni kaže:

سُبْحَٰنَ رَبِّكَ رَبِّ ٱلْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَٰمٌ عَلَى ٱلْمُرْسَلِينَ وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Slavljen i čist je Gospodar tvoj, Gospodar dostojanstva, i visoko je iznad onoga što Mu pripisuju oni. I selam neka je na poslanike a hvala Allahu, Gospodaru svjetova." (Sura Es-Saffat, 180 - 182).

Allah ﷻ, u Svojoj Knjizi obavještava da je Živi, Postojeći, Sveznajući, prašta, milostiv je, čuje i vidi, visoko je uzdignut, svaraoc je nebesa i Zemlje i onoga što je među njima u šest dana. Zatim se uzvisio nad Aršom. Sa Musaom je razgovarao, brdu se otkrio pa se zdrobilo, zadovoljan je mu`minima, srdi se nad kafirima. I slične stvari od njegovih imena i svojstava.

U negaciji kaže:

لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ

"Niko nije kao On." (Sura Eš - Šura, 11).

وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: To znači kako će reći da je Gospodar obavezan postojanju ako postoji pod uslovom općenitosti. Znači da ne postoji, oni ne spajaju između ovog dvoga a to je da obavezno postoji i da je nemoguće da postoji. Ovako je na osnovu njihove teorije. Ovo je nešto bez ograničenja i uslova. Ovo je nemoguće, jer da nije rekao od ograničenja osim postoji bilo bi dovoljno. Čudno je da kažu: Obavezan je postojanju, postoji pod uslovom općenitosti nemogućeg postojanja, tako da spajaju između dvije kontradiktornosti. Allahu sačuvaj nas.

"Njemu niko nije ravan." (Sura El - Ihlas, 4).

هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا

"Znaš li da ima neko Njemu sličan?" (Sura Merjem, 65).

فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا

"Zato ne činite druge Allahu ravnim." (Sura El - Beqare, 22).

Time je negirao da su Njegova svojstva kao svojstva stvorenja, te da ništa nije kao On, ni po Njegovom svetom Biću po Njegovim imenima i svojstvima, niti u nečem od Njegovih svojstava i djela.

سُبْحَـٰنَهُۥ وَتَعَـٰلَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ ٱلسَّبْعُ وَٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ وَإِن مِّن شَىْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِۦ وَلَـٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا

"Čist je On i visoko uzdignut iznad onoga što govore. Njega veličaju sedmera nebesa, i Zemlja, i oni na njima.[1] I nepostoji

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Uzvišeni kaže: ***i oni na njima.*** A nije rekao 'ono što je na njima' kao što je u ajetu: ***Njega veliča ono što je nanebesima i na Zemlji.*** (El-Hašr, 24). Ono što je na njima, zato što je veličanje svojstvo razumom obdarenih. Oni koji su razumom obdareni za njih se koristi lična zamjenica 'oni' ali kada je htio reći općenitost Njegove vlasti kao što je u riječima Uzvišenog: ***Allaha veliča ono što je na nebesima...*** (El-Džum'a, 1). Navodi 'ono' (ar. men) što ukazuje na općenotost tj. općenitost vlasti.
Neki učenjaci smatraju da 'ono' ima značenje 'oni'.
Ako bi neko rekao: Da li veličanje nebesa i Zemlje i onoga što je na njima obuhvata kafire?
Reći ćemo: Stanjem jezika da, ali stanjem govora ne, jer kafiri ne veličaju Allaha ﷻ, onako kako to Njemu dolikuje. Ali njihovo stanje ukazuje na veličanje Allaha ﷻ, i negiranje onoga što mu ne dolikuje. Ako je ovo ovako onda to dokazuje savršenost Allahovog ﷻ stvaranja, određivanja pa kako je onda uputio ovoga a u zabludi ostavio ovoga? Ali možemo reći: Kafir veliča Allaha stanjem jezika ne stanjem govora. Čak i predmeti veličaju Allaha ali vi ne razumijete njihovo veličanje. Kao što su kamenčići veličali Allaha ﷻ, u Vjerovjsnikovoj ﷺ, ruci. Predmeti imaju volju jer se Uhud zatresao, kada su se na njega uspeli Poslanik ﷺ, Ebu-Bekr, Omer i Osman. Pa mu je Poslanik ﷺ, rekao: ***Smiri se Uhud, na tebi je vjerovjesnik, Siddik i dva šehida.***

ništa što Ga ne veliča, hvaleći Ga. Ali vi ne razumijete njihovo veličanje. On je doista blag i mnogo prašta." (Sura El - Isra, 43 - 44)

Mu`min[1] vjeruje u Allaha i ono što ima od lijepih imena. Njima Ga priziva, i čuva se nevjerovanja u pogledu Njegovih imena i ajeta. Kao što Uzvišeni kaže:

Ako bi neko rekao: Da li nešto što raste osuši se i stane njegov rast, prestane sa veličanjem?

Odgovor je ne, zato je teško onima kad kažu da je Allahov Poslanik ﷺ, zabo dvije grane u kabure pa rekao: ***Ne bi li im se olakšalo dok se ne osuše.***

Neko će reći: Zato što veličaju. Ovo nije ispravno, jer na osnovu ovog pojašnjenja neki ljudi smatraju odlazak na mezare poželjnim. Sjede veličajući Allaha, pa kažu: Ako veličanje predmeta olakšava mrtvima onda je preče da olakšava veličanje ljudi.

Reći će se da je ovo pogrešna tvrdnja. Poslanik ﷺ kaže: ***Ne bi li im se olakšalo dok se ne osuše.*** Ali nije spomenuo razlog, što znači kratkoću vremena olakšavanja dok se ne osuše ove dvije palmine grane.

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Zahvalni smo Allahu da vjerujemo u Njega ﷻ, i u ono što ima od imena, također od svostava. I ne pada ti na pamet da Ovaj Koji je opisan sa ovim imenima koja su mnogobrojna isto tako i svojstva da je On također mnogobrojan.

Ovi ljudi govore: Ako Mu potvrdiš ime ili Mu potvrdiš svojstvo to uslovljava mnogobrojnost posebno ako Mu potvrdiš prethodno postojeće svojstvo tj. ono sa kojim je uvijek opisan. Zato što je kod njih najposebniji opis za Boga 'kidem'. A ako potvrdiš nešto od prethodnog onda si potvrdio drugog boga. Pazi.

Naprimjer, čovjek od mu'attila (oni koji negiraju svojstva i imena) kaže: Ako bi Allahu potvrdio prethodno postojeći vid, prethodno postojeći sluh, prethodno postojeće znanje, time si potvrdio postojanje mnogbrojnih bogova, zato što je najposebniji opis za Boga 'kidem'.

Ovo je bez sumnje ogromna greška. Najposebniji opis za Allaha ﷻ, je onaj sa kojim se ne naziva niko drugi mimo Njega, niti se opisuje iko drugi mimo Njega ni imenima niti svojstvima. Niti smatra da se obožava neko osim Allaha. I ne smatra da je ovo mnogobrojnost nego Onaj Koji je obožavan sa Svojim imenima i svojstvima *tebareke ve teala*.

Zato se kaže da se kloni ateizma (ar. ilhad) u Njegovim imenima i ajetima, kao što je autor – rahimehullah – spomenuo da nevjerovanje biva u Allahovim imenima i ajetima. Za to je naveo dokaz tj. riječi Uzvišenog: **Allah ima najljepaša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena.** (El-A'raf, 180). Uzvišeni kaže: **Zbilja, oni koji izvrću Naše ajete neće se od nas sačuvati.** (El – Fussilet, 40). Dakle Allah ﷻ, naglašava da je izokretanje u Njegovim imenima i izokretanje u ajetima. Izokretanje Allahovih imena ima više vrsta:

Najveća je negiranje imena, da se kaže da nije ispravno nazivati Allaha imenom kao što tvrde zastranjele sekte Džehemija i Muatezila, koji su negirali postojanje Allahovim imena.

Druga je suprotna ovome, a to je da se potvrde Allahova imena ali kažu da ukazuju na nazive koji liče svojstvima stvorenja. Ovo je također zabluda, i ovo se smatra izokretanjem također.

Izokretanje je odstupanje od čega je naziv *lahd*-ilhad dio koji je više ukopan u jednu stranu kabura.

Treća vrsta je da se Allah imenuje imenom kojim nije Sebe imenovao. Tj. da izmisli ime po svom nahođenju. Ovo je od izokretanja, jer je obaveza da se čovjek drži lijepog odnosa prema Allahu ﷻ, te da Mu ne pripisuje ime kojim nije Sebe nazvao, a ako to učini odstupio je od istine.

Zar ne vidiš da, kada bi ti neko izmislio neko drugo ime koje nije tvoje poznato ime, zar ti ne bi učinio nepravdu? Da, nema sumnje, ako čovjek potvrdi Allahu ime kojim nije Sebe nazvao, onda je izokrenuo Njegova imena, usmjeio se protiv Allaha kao da kaže: Aktivni uzrok, ili kao što kažu: Stvoritelj uzroka, stvorenje sa uzrokom. Pojedinci kažu: uzrok uzroka što znači da postoje također drugi uzroci koji uzrokuju postojanje nečega u stvorenjima a Allah je jedan od njih. Da li je Allah Sebe nazvao uzrokom? Ne nije Sebe nazvao.

Kršćani Ga nazivaju Ocem, što je također izokretanje.

Četvrta vrsta je, da se od Allahovih imena uzimaju imena za božanstva koja obožavaju mimo Allaha. Od toga je naziv Uza od imena El-Aziz, ili Lat od Allah, što je također izokretanje Njegovih imena. Zato što su ova imena uzeta od Njegovih imena. Imena koja su suprotna Njegovoj ﷻ,, jednoći. Što će biti neprijateljski odnos prema imenima a to je izokretanje imena.

Allah ﷻ, prijeti onima koji izokreću Njegova imena pa kaže: ***a klonite se onih koji izokreću Njegova imena.*** Tj. pustite ih Allahu ﷻ. ***Bit će kažnjeni za ono što rade.*** Na ovom i onom svijetu, a ako ih mimoiđe kazna na dunjaluku bit će kažnjeni na Ahiretu.

Izokretanje Allahovim ﷻ, ajeta će se spoznati time ako izvršimo podjelu Allahovim ajeta na svemirske ili postojane ajete i šerijatske zakonske ajete.

Od postojanih ajeti su oni koje je Allah dao da se dešavaju u svemiru od izmjene dana i noći, sunca i Mjeseca. ***Od Njegovih dokaza je to što vas je stvorio od prašine zatim ste vi ljudi koji se krećete.*** (Er-Rum, 20). Ovoga je mnogo u Kur'anu. Ovo su dakle svemirski dokazi, a dokazi ili ajeti su iz tog razloga što niko od ljudi ne može da ih uzrokuje i zato što je ajet određeni znak na što ukazuje. A da može neko učiniti nešto tako onda se ne bi nazivalo Allahovim ajetom.

Što se tiče šerijatskih ili zakonskih ajeta, to su oni sa kojima su došli poslanici kao što su Kur'an, Tevrat i Indžil. Allah ﷻ, kaže: ***To su dokazi Knjige mudre.*** (Junus, 1). Uzvišeni kaže: ***Knjiga čiji su ajeti pomno objavljeni.*** (Hud, 1). Izokretanje Allahovih svemirskih ajeta biva time što će se pripisati nekome drugom ili da se kaže da Allah u njima ima ortaka ili pomagača kao što je Allah ﷻ, to naveo u riječima: ***Reci: "Zovite one koje, pored Allah, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih***

nikakve pomoći. "(Sebe', 22). Tj. pomagača, tako da je negirao neku samostalnu vlast, zajedničku vlast i pomoć.
Pa ko kaže da Allah ﷻ, ima pomagača on je izokrenuo Njegove ajete.
Onaj ko kaže da među stvorenjima ima onih koja su samostalna u odnosu na Stvoritelja on je izokrenuo njegove ajete.
Onaj ko kaže da Allah ima ortaka u stvorenjima on je izokrenuo Njegove ajete.
Izokretanje šerijatskih ajeta biva negiranjem, izmjenom ili suprotstavljanjem. Ako kaže: Ovo nije Allahova knjiga, ili od izmjene kao da riječ 'isteva' znači sjesti. Ili suprotstavljanjem kao da čini zabranjeno ili da ostavlja naređeno, ovo je izokretanje ali je zlo.
Svako onaj ko se suprotstavi tekstovima ostavljajući naredbe i čineći zabranjeno on izokreće ajete i odstupa od istine.
Istina je, da se pridržavaš onoga što je Allah naredio i da se kloniš onoga što je zabranio.
Uzvišeni kaže: ***Zbilja, oni koji izvrću Naše ajete neće se od nas sačuvati.*** (El – Fussilet, 40). Tj. svodit ćemo im račune čemu su dokaz riječi Uzvišenog: ***Da li je bolji onaj koji bačen u Vatru ili onaj ko dođe siguran na Sudnjem danu.*** Drugi je bolji, a to je onaj koji će doći siguran na Sudnji dan.
Ostaje nam da pojasnimo riječi Uzvišenog: ***Allahova imena su lijepa pa Ga njima prizivajte.*** Lijepa je ženski rod od ljepote, tako da u Allahovim imenima nema ni jednog imena koje ne ukazuje na savršeno značenje, «lijepa» znači najljepša.
Na osnovu ovog pravila na koje je ukazao termin postaje jasno da pripisivanje Allahu pojedinih imena kao 'vrijeme' (ar ed-dehr) je velika greška. Jer ima učenjaka koji su rekli da je od Allahovih imena 'vrijeme', na osnovu hadisa koji prenosi Ebu-Hurejre ﷺ od Vjerovjesnika ﷺ, da je rekao: ***Uzvišeni je rekao: Vrijeđa me čovjek, psuje vrijeme a Ja sam vrijeme, u Mojoj ruci je stvar.***
Kažu da je Allahovo ime vrijeme.
Reći će se da je ovo greška, hadis znači Ja određujem vrijeme, okrećem vrijeme, čemu su dokaz riječi Uzvišenog: ***U Mojoj ruci je stvar Ja okrećem noć i dan.***
Oni koji psuju vrijeme, da li psuju Allaha ili psuju vrijeme?
Nema sumnje da psuju vrijeme a ne Allaha, kao da kaže: Ovo vrijeme je ovako ili ovo vrijeme je ovako, ali nemaju za cilj obavijestiti o nečemu, jer da im je to bio cilj onda u tome ne bi bilo smetnje. Ako bi čovjek htio reći: Težak dan, kao da obavijesti o tome a ne formu ili kuđenje, onda nema smetnje. Lut ﷺ, je rekao: ***Ovo je težak dan.*** (Hud, 77).
Ali bitno je da vrijeme nije ime od Allahovih imena. Među Allahovim imenima nema ni jednog imena koje ne ukazuje na savršeno značenje nego na najpotpunije značenje. Kao što Uzvišeni kaže: ***Allahova imena su lijepa pa Ga njima prizivajte.***
Šta znači: 'pa Ga njima prizivajte'?
Dova, dova traženja i dova ibadeta.
Što se tiče dove traženja kao da čovjek kaže: Gospodaru oprosti mi. Ovo je traženje.
Što se tiče dove ibadeta kao da klanja, posti i udjeljuje sadaku.
Radi čega je dova imenovana ibadetom?

وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَـٰٓئِهِۦ

"Allah ima najljepaša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena." (Sura El - A'raf, 180).

Uzvišeni kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَـٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ

"Zbilja, oni koji izvrću Naše ajete neće se od nas sačuvati." (Sura El - Fussilet, 40).

Mu`min priziva i obožava samo Allaha, i u tom ibadetu ne pripisuje svom Gospodaru ortake. A kloni se puta mušrika o kojima je Allah rekao:

Zato što rob želi da od Allaha dobije nešto, što je uvijek na osnovu jezika stanja. Kada bi pitao bilo kojeg čovjeka koji obožava Allaha, zašto obožavaš Allaha? Reći će: Nadam se Allahovoj nagradi i bojim se Allahove kazne.

Tako da će dova ibadeta biti na osnovu jezika stanja. A 'prizivajte Ga njima' se odnosi na dovu traženja i dovu ibadeta.

Dova traženja je da časno ime stavi ispred molbe, ili da spomeneš svoju potrebu pored Njegovog imena. Vjerovjesnikovo ﷺ, podučavanje Ebu-Bekra da kaže u namazu: ***Oprosti mi milošću od Tebe, smiluj mi se, Ti si, uistinu, Onaj Koji oprašta i Milostivi.*** Ovo je Allahovo ime, međutim da li je prije ili poslije tražene stvari? Poslije. Možeš reći: Allahu, Koji praštaš, Milostivi. Prije nego što zamoliš Allaha u dovi traženja. Što se tiče dove ibadeta je da obožavaš Allaha na osnovu onoga na šta ukazuju ova časna imena.

Ako znaš da je Milostiv onda se trudiš da zaslužiš milost. Ako znaš da prašta onda se trudiš da zaslužiš oprost. Suprotno onome što shvataju obični ljudi, obični ljudi ako znaju da praša oni griješe prema Allahu. Naviknu se na grijeh, a ako ih upitaš za to, kažu: Allah je Milostiv i prašta.

Tako da učiniš svoj ibadet što ćeš obožavati Allaha na osnovu značenja ovih imena. Ako znaš da prašta onda se potrudi da zaslužiš ovaj oprost činjenjem razloga. Isto tako ako znaš da je Milostivi. Također zasluži Allahov oprost pokajanjem Njemu ﷻ. Ako znaš da je od Njegovih imena Onaj Koji sve čuje Es-Semia, kako ćeš obožavati Allaha na osnovu značenja ovog imena? Da se paziš Allaha i da ne govoriš ništa što će uzrokovati Allahovu srdžbu. Jer ako kažeš On ﷻ, će te čuti.

قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

"Reci; "Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, - ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti. Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva." (El-Isra, 56-57).

قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُۥ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ ۖ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ

"Reci: "Zovite one koje, pored Allah, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći. Kod Njega će se moći zauzimati za nekoga samo onaj kome On dopusti. I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: "Šta je to rekao Gospodar vaš?" - "Istinu" - odgovoriće, On je uzvišen i velik." (Sura Saba', 22 -23).[1]

---

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: ***"Reci: "Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate.*** Ovo je izazov onima koji pripisuju širk Allahu Latom, Uzaom i Hubelom. Kaže: Zovite ih. ***Oni ništa ne posjeduju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji.*** A to je mala praščica a ne kao što hemičari tvrde da je atom nešto što se ne može podijeliti.
Šejhul-islam – rahimehullah – je ovo odbio, pa kaže da ne postoji dio koji se ne može podijeliti. Uvijek mora postojati podjela. Kur'an je spušten na arapskom jeziku. A što arapi shvataju da se trun odnosi na malu praščicu koja se navodi kao primjer nečega sićušnog. Ovi ne posjeduju ni koliko je jedan trun ni na nebesima ni na Zemlji. Istinu je rekao Veličanstveni Allah. Svi predmeti, ili mrtva bića, živa bića, ne posjeduju ni koliko je trun na nebesima ni na Zemlji. ***Oni nemaju*** – tj. božanstva, ***u njima*** – tj. u nebesima i Zemlji, ***udjela*** – od ortaštva, a vi vidite da se ovdje radi o imenici koja je

Ove rečenice imaju svoje pojašnjenje, a pojedine tačke ukazuju na jasnoću obraćanja.

Mu`min se mora truditi u realizaciji znanja i imana,[1] kako bi Allaha uzeo za sudiju i zaštitnika, onoga koji će ga uputiti i koji će

stavljena nakon glagola imati čime se želi potvrditi značenje. ***On od njih nema*** – tj. od ovih božanstava, ***pomoći*** – tj. pomagača. Dakle negira sva tri moguća razloga. Nema samostalne vlasti, nema zajendičke vlasti niti pomoći. Ostaje četvrta stvar na koju se mogu pozivati mušrici a to je šefa'at. Kaže: ***Kod Njega šefa'at ne pomaže osim onome kome On dopusti.*** A to su Njegove riječi: ***Ko je taj ko će se kod Njega zauzimati osim sa Njegovim dopuštenjem.*** (El-Beqare, 255). Da li je moguće da će dopustiti ovim idolima da se zauzimaju kod Njega? Nije moguće, jer Allah nije zadovoljan sa njima, niti je zadovoljan sa onima koji ih obožavaju. Allah je dokinuo sva sredstva i razloge na koje se mogu mušrici pozivati. Uzvišeni kaže: ***I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: "Šta je to rekao Gospodar vaš?"*** Ova rečenica se odnosi na meleke, a oni su najveličanstvenija i najčasnija stvorenja, ali će se prestrašiti kada Allah objavi objavu, kada Allah objavi objavu zatresu se nebesa i Zemlja. Meleci se onesvijste od težine onoga što čuju, a kada dođu sebi ***I kad iz srca njihovih nestane straha*** tj. kada strah nestane, ***kažu*** – tj. reći će jedni drugima: ***"Šta je to rekao Gospodar vaš?"*** tj. rekao je istinu jer Allahov ﷻ govor je u cjelosti istina, istina u čijim vijestima nema laži, niti nejasnoće ili pretjerivanja u onome o čemu obavještava. Uzvišeni kaže: ***Riječi tvog Gospodara su upotpunjene istinom i pravednošću.*** (El-En'am, 115). Tj. istinom u vijestima, a pravednošću u propisima. Laž je laž, nepravda je laž, ali Allahov govor je u cjelosti istina. ***On je Uzvišen i Velik.*** Uzvišen sa Svojim imenima i svojstvima u svom Biću. On je Uzvišen iznad svega, Uzvišen je sa Svojim svojstvima ﷻ u Svom sluhu, vidu i drugim svojstvima. Velik tj. Gospodar veličine i gordosti. Uzvišeni kaže: ***Oni Allaha nisu štovali onako kako Mu dolikuje. Zemlja će cijela biti u Njegovoj šaci na Sudnjem danu, a nebesa će biti savijena u Njegovoj desnici.*** (Ez-Zumer, 67).

[1] Ibn Usejmi – rahimehullah – kaže: Ova rečenica je istinska, mu'min posjeduje znanje, ali se mora potruditi da realizuje iman i da se očisti od podmetanja strasti u znanju i podmetanja sumnje u imanu.

Veliki broj ljudi posjeduju znanje, ali su pod pritiskom strasti koje ih ko uragan nose, do te mjere da izokreću dokaze sa njihovih mjesta iz njenih korijena na ono što im je volja. Svi novotari su od ove vrste, jer su se suprotstavili uputi slijedeći strasti, neuzubillah, ali neko više neko manje.

Također ima ljudi koji u pojedinim pravnim prakticnim pitanjima prikloni se jednoj strani, žestoko se povodi za nekim imamom ili šejhom. Ovo je od pokuđenih stvari jer čovjek se mora zauzimati za istinu, ali to opet ne znači da treba naginjati na jednu stranu nego da pomogne istinu.

Na mu'minu je da realizuje svoj iman, i da uvijek kontroliše svoje srce. Molim Allaha da podari istinski iman meni i vama. Mu'min uvijek mora kontrolisati srce, šta je to u

mu pomoći,. Jer je On najbolji Zaštitnik i najbolji pomagač. A tvoj Gospodar je najbolji upućivač i najbolji pomagač.

Najbolja dova je ona dova koju bilježi Muslim, Ebu-Davud i drugi od Aiše - radijjallahu anha -Vjerovjesnik ﷺ, kada bi ustao da klanja noću rekao:

"Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Ti Koji znaš nevidljivo i vidljivo, Ti sudiš među Svojim robovima u onome u čemu su se razilazili. Uputi me na ono u čemu se neću razići u istini Tvojom dozvolom. Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put."[1],[2]

---

njemu? Oštra strast, ljubav prema dunjaluku, ljubav vodstva, ugleda i sličnog tome. Zato neka čovjek uvijek pazi na svoje srce.

[1] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 770 i Ebu-Davud u Sunnenu br. 767.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Vjerovjesnik ﷺ, je otpočinjao noćni namaz ovim riječima: "Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila. Da bi sebi zamislio veličinu ovih meleka, jer čijim se zamišljanjem zamišlja i Allahova ﷻ, veličina. Zna da je Džibril ﷺ, onakav kakvim ga je vidio Poslanik ﷺ, sa šest stotina krila prekrivši horizont. Ako se sjeti ove trojice i njihove veličine, proći će to pa će zamislit veličinu njihovog Stvoritelja ﷻ. Zatim Poslanik ﷺ, je izabrao ovu trojicu zato što je u Džibrilu život za srca tj. donosi ono u čemu je život za srca a to je objava za koju je zadužen. Mikail je zadužen za ono u čemu je život za Zemlju i biljke, a to je kiša. Israfil je zadužen za ono u čemu je život za tijela, vječni život, a to je 'rog'. Jer kada puhne u rog drugi put ljudi će ustati gledajući. Poslanik ﷺ, je odabrao u svojoj dovi u noćnom namazu jer je noćni namaz prvo što čovjek otpočinje u svom danu.
Kaže: ***Ti Koji znaš vidljivi i nevidljivi svijet.*** Tj. cjelokupni gajb, a to je zato što su dvije vrste gajba. Djelimični gajb i opći gajb. Djelimični gajb je onaj koji se odnosi na određenu osobu, dok je opći gajb koji se odnosi na sve ljude. A ono što je posebno za Allaha jeste da poznaje opći gajb kao što je znanje budućnosti.
Zbog toga je propis za onog ko dođe kod gatara i vračara pa im povjeruje da je učinio kufr prema onome što je objavljeno Muhammedu ﷺ. Isto je ko povjeruje u riječi astrologa koji kažu: Rođen si tog i tog datuma zato si pesimista ili si sretan i slično tome. Ovaj je učinio kufr prema onome što je objavljeno Muhammedu ﷺ.
Kaže: ***Ti ćeš presuditi Svojim robovima u onome u čemu su se razilazili.*** Da li Allah presuđuje na dunjaluku ili Ahiretu? Na dunjaluku i Ahiretu, On presuđuje Svojim robovima na dunjaluku. Uzvišeni kaže: ***U čemu god da se raziđete njegov propis se vraća Allahu.*** (Eš-Šura, 10). Uzvišeni kaže: ***Ako se u nečemu raziđete vratite to Allahu i Poslaniku ako vjerujete u Allaha i Sudnji dan, to će vam biti bolje i ljepše riješenje.*** (En-Nisa, 59).
Isto tako je sa završnom presudom na Sudnjem danu među robovima, tako da će Allah presuditi šutoj ovci za ono što joj je učinila ona sa rogovima. Iako se radi o

Zato jer Allah kaže:

كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً

"Ljudi su bili jedna zajednica..." (Sura El - Beqare, 213).

životinjama, ali će im presuditi tog dana da bi se svijetu pokazalo savršenstvo Allahove ﷻ pravednosti.

Kaže: ***Uputi me u onome u čemu se razilazi na istinu Tvojim dopuštenjem. Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put.*** Poslanik ﷺ, moli Allaha da ga uputi u onome u čemu se razilazi na istinu.

Da li mi ovo tražimo?

Malo, ali ćemo reći da ako Muhammed ﷺ, traži od svog Gospodara da ga uputi na istinu u onome u čemu se razilazi, na nama je onda obaveza da to tražimo za sebe od Allaha ﷻ. Da se ne oslanjamo samo na sebe, da nas ne zavede naše znanje, nego na nama je da uvijek molimo Allaha da nas uputi na istinu u onome u čemu se razilazi.

Kaže: ***Tvojim dopuštenjem.*** Da li se ovo odnosi na – ***u onome u čemu se razilazi*** – ili se odnosi na riječi – ***uputi me*** – ili na obije stvari?

Na obije stvari. Zato što je razilaženje sa Allahovim dopuštenjem i uputa je sa Allahovim dopuštenjem.

Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put. A to je Allahova ﷻ, vjera.

Kao što je u suri Junus[1]:

وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَٱخْتَلَفُوا۟ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِىَ
بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Ljudi nisu bili ništa osim jedna zajednica pa su se razišli. (Sura Junus, 19).

Pa su se razišli kako stoji u suri Junus, a rečeno je da je tako prenešeno u učenju[2] od Abdullaha b. Mes`uda ﵁:

فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ بِٱلْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ
ٱلنَّاسِ فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۚ وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ
ٱلْبَيِّنَـٰتُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۖ فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ ۗ
وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ

"Pa je Allah slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti i opomenu, i po njima je slao Knjigu sa Islamom, da po njoj sudi[3] ljudima u onome u čemu se oni razilaziše. A povod je neslaganju bila međusobna zavist, baš od onih kojima je data, i

[1] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Ljudi su bili jedan ummet pa su se razišli a zatim je Allah poslao poslanike da sude među njima.

[2] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: tj. onako kako je učio Ibn-Mes'ud u njegovom kiraetu.

[3] Ibn-Usejmin – rahimehullah – kaže: Kaže: ***...da sudi...*** ovo se odnosi na koga? Na Kur'an ili na Allaha? Na Allaha ﷻ, ali posredstvom Kur'ana.

Hvala Allahu na upotpunjenu, molimo Allaha za uspjeh. Šejhul-islam – rahimehullah – je završio knjigu. Allah upućuje koga hoće na Pravi put. Neka mu Allah oprosti i pređe preko grijeha i da nas sastavi sa njim u blagodatima Dženneta, On je kadar da sve učini.

Završen je komentar od uglednog Šejha Muhammeda Ibn-Saliha el-Usejmina – rahimehullahu teala – neka ga Allah nagradi najboljom nagradom za islam i muslimane, i neka okoristi njegovim znanjem i da'vom sve muslimane. Amin

to kada su im već bili došli jasni dokazi; i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate istinu o onome u čemu se razilaziše. A Allah upućuje na Pravi put onoga koga On hoće." (Sura El - Beqare, 213).

I neka je hvala Allahu Gospodaru svjetova, i neka je salavat i selam na uglednika među poslanicima u svako vrijeme i doba. Amin.

SADRŽAJ:

KNJIGA 2.

SLIJEĐENJE PRAVOG PUTA

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Es Sunn